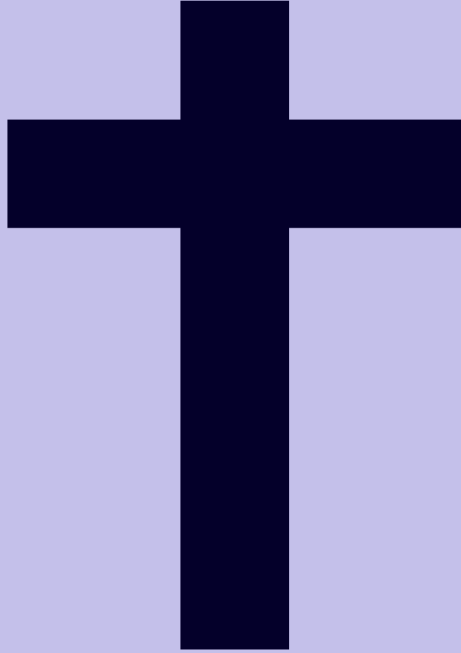

Nin tének káwintal
an ok'óxláb

New Testament in Huastec Aquiche; hus (MX:hus:Huastec)

Nin tének káwintal an ok'óxláb
New Testament in Huastec Aquiche; hus (MX:hus:Huastec)

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Huastec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Huasteco, Veracruz [hus], Mexico

Copyright Information

© 2005, Bible League International

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Huastec

© 2005, Bible League International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
04e7aafc-b4db-5bd1-9ba5-a77443df94ac

Contents

MATEO	1
MARKOS	54
LUKAS	90
JUAN	147
HECHOS	189
ROMANOS	237
1 KORINTIOS	257
2 KORINTIOS	277
GÁLATAS	290
EFESIOS	298
FILIPENSES	305
KOLOSENSES	310
1 TESALONISENSES	315
2 TESALONISENSES	319
1 TIMOTEO	322
2 TIMOTEO	328
TITO	332
FILEMÓN	335
HEBREOS	337
SANTIAGO	352
1 PEDRO	358
2 PEDRO	364
1 JUAN	368
2 JUAN	373
3 JUAN	374
JUDAS	375
APOKALIPSIS	377

An alwa' t'ilab xin dhutsám na Mateo

*Nin weje' pakélitsik na Jesukristo
(Lk. 3:23-38)*

¹ Jeché' ja'ich nin bij nin weje' pakélitsik na Jesukristo, xu kidhtaláb k'al na Dabid ani na Abraham.

² Na Abraham in kó'oy in chakámil xin bij ta Isák. Na Isák in kó'oy in chakámil xin bij ta Jakob. Na Jakob in kó'oy in chakámiltsik ani jún ti éb in bij ta Judá. ³ Nin táta' na Fares ani na Sara ja'ich na Judá ani nin nána' ja'ich na Tamar. Na Fares in kó'oy in chakámil xin bij ta Esrom ani na Esrom in kó'oy in chakámil xin bij ta Aram. ⁴ Na Aram in kó'oy in chakámil xin bij ta Aminadab, na Aminadab in kó'oy in chakámil xin bij ta Násón ani na Násón in kó'oy in chakámil xin bij ta Salmón. ⁵ Nin táta' na Bós ja'ich na Salmón ani nin nána' ja'ich na Ráb. Nin táta' na Obed ja'ich na Bós ani nin nána' ja'ich na Rut. Na Obed in kó'oy in chakámil xin bij ta Isaí. ⁶ Na Isaí in kó'oy in chakámil xin bij ta Dabid ani jeché' na Dabid ja'ich na k'wajay ti pulek tak'ix. An pulek tak'ix Dabid k'al nin tomtalwi'ik na Urías in kó'oytsik in chakámil xin bij ta Salomón.

⁷ Na Salomón in kó'oy in chakámil xin bij ta Roboam, na Roboam in kó'oy in chakámil xin bij ta Abías ani na Abías in kó'oy in chakámil xin bij ta Asa. ⁸ Na Asa in kó'oy in chakámil xin bij ta Josafat, na Josafat in kó'oy in chakámil xin bij ta Joram ani na Joram in kó'oy in chakámil xin bij ta Usías. ⁹ Na Usías in kó'oy in chakámil xin bij ta Jotam, na Jotam in kó'oy in chakámil xin bij ta Akas ani na Akas in kó'oy in chakámil xin bij ta Esekías. ¹⁰ Na Esekías in kó'oy in chakámil xin bij ta Manasés, na Manasés in kó'oy in chakámil xin bij ta Amón ani na Amón in kó'oy in chakámil xin bij ta Josías. ¹¹ Na Josías in kó'oy in chakámiltsik ani jún ti éb ja'ich na Jekonías. Jeché' támun tam ti an israelitatsik júná ti wik'nél ban chabál xi Babilonia.

¹² Más tayíl, tam ti támnékich jeché', na Jekonías in kó'oy in chakámil xin bij ta Salatiel ani na Salatiel in kó'oy in chakámil xin bij ta Sorobabel. ¹³ Na Sorobabel in kó'oy in chakámil xin bij ta Abiud, na Abiud in kó'oy in chakámil xin bij ta Eliakim ani na Eliakim in kó'oy in chakámil xin bij ta Asor. ¹⁴ Na Asor in kó'oy in chakámil xin bij ta Sadok, na Sadok in kó'oy in chakámil xin bij ta Akim ani na Akim in kó'oy in chakámil xin bij ta Eliud. ¹⁵ Na Eliud in kó'oy in chakámil xin bij ta Eleasar, na Eleasar in kó'oy in chakámil xin bij ta Matán ani na Matán in kó'oy in chakámil xin bij ta Jakob. ¹⁶ Na Jakob in kó'oy in chakámil xin bij ta José. Jeché' na José, ja'ich nin tomkíl na María ani ba jeché' na María, taja' ti wa'chin na Jesús xu bijyáb ti Kristo.

¹⁷ Wa'chin lajuché' i kidhtalábtsik, tujeý ba na Abraham asta ba na Dabid. Lajuché' jeye i kidhtalábtsik wa'chin xi tujeý ba na Dabid asta tam ti an israelitatsik júná Babilonia ti wik'nél. Ani lajuché' jeye i kidhtalábtsik wa'chin xi tujeý tam ti an israelitatsik júná Babilonia ti wik'nél asta ti wa'chin ti chakam na Kristo.

*Xan ti wa'chin ti chakam na Jesukristo
(Lk. 2:1-7)*

¹⁸ Enché' ti wa'chin ti chakam na Jesukristo: Na María, nin nána', k'wajat konodh abal ka tomkin k'al na José ani tam ti yabél k'wajattsik junax, jilk'on kó'odh na María k'al tin cháp an T'okat Ejattaláb. ¹⁹ Na José, nin tomkíl na María, ja'ich jun i lujat inik, por yab in le'na' kin xalk'a' max anchan' ti k'wajat na María, tokot in le'na' kin jila' chinatk'i. ²⁰ Lejat k'wajat in chalpayal jeché', in chu'u ba watsib jun in t'okat abatwálejil an Ok'óxláb ani utsan k'ál enché':

—José, xi kidhtaláb k'al na Dabid, ka bach'u na María ta tomtal ani yab ki k'wajay ta chalpax, pos an chakam xi ne'ech kin wa'chiy, k'al an T'okat Ejattaláb tu dhabaláb. ²¹ Na María ne'ech kin wa'chiy jun i chakam ani ne'ech ka bijiy ta Jesús. Anchan' ti ne'ech ka bijyat abal ne'ech kin lo'o an atiklábtsik k'al an walastaláb xin ko'oltsik.

²² Ejtal jeché' támun abal ka t'ájan xan tin ulúmal an Ok'óxláb enché' k'al nin t'íltsíxil:

²³ An tsidhan ne'ech ka jilk'on kó'odh ani ne'ech kin wa'chiy jun i chakam.

Jeché' an chakam ne'ech ka bijyat Emanuel.

An bijláb Emanuel in lé' kin ulu: Na Dios k'wajat k'al wawá'.

²⁴ Tam ti na José ejech, anchan' tin t'aja' xan ti utsan k'al nin t'okat abatwálejil an Ok'óxláb ani yab in jila' na María. ²⁵ Por yab junkun k'al na María asta tam ti na María in kó'oy an chakam ani in k'wajbantsi tin bij Jesús.

2

Alná an chakam k'al an chalpadh iniktsik

¹ Na Jesús wa'chin ban bitsow xin bij Belén xu tak'nal ban chabál xi Judea, tam ti na Erodes k'wajat ti pulek tak'ix ba jachan' an chabál. Tam ti jachan' i k'ij, ulich ban bitsow Jerusalén cháb óx i chalpadh iniktsik xi tál in lujtal xon tu kalel na k'ítsá ² ani konoxintsik enché':

—¿Jón' ti k'wajat nin pulek tak'íxal an judíotsik xi wa'chin ti chakam? Pos i chu'úmal nin ótil in lujtal xon tu kalel na k'ítsá ani u tsi'nek teché' abal ki k'ak'na'.

³ Tam tin cho'óbna' jeché' an pulek tak'ix Erodes, jilk'on t'ajat ti chalpax ani ejtal jeye an atiklábtsik xi Jerusalén. ⁴ Kanyattsik tám k'al an pulek tak'ix ejtal an ok'lek pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani in konoytsik jón' ti ne'ech ka wa'chin ti chakam an Kristo. ⁵ Jajá'tsik tók'on enché':

—Ban bitsow xin bij Belén xu tak'nal ban chabál xi Judea; pos an t'íltsix enché' tin jilámal dhutsadh:

⁶ Maske Belén ja'ich jun i chakam bitsow xi k'wajat ban chabál xi Judea,

púlek ti k'wajat,

kom taja' ti ne'ech ka wa'chin jun i ok'lek,

xi ne'ech kin beletna' an atiklábtsik xi Israel.

⁷ Na Erodes in kaniy tám chinatk'i an chalpadh iniktsik ani in konoy xowk'i jun bél ti xalk'anék na ót. ⁸ In aba'tsik tám Belén ani in utsa'tsik enché':

—Ki k'aletsik taja' ani ka al'imay i tsubaxtaláb k'al tin kwenta jachan' an chakam. Tam ka ela'tsik an chakam, ti kin óltsi abal kin k'ale neye ku k'ak'na'.

⁹ Tam ti ok'on ti usnaltsik jeché' k'al an pulek tak'ix, k'aléchtsik tám. Na ót xin chu'úmaltsik in lujtal xon tu kalel na k'ítsá, ta' ti ne'ech ok'ox ani tam tin bajaw xon ti k'wajat an chakam, kubey. ¹⁰ Tam ti an chalpadh iniktsik in chu'u kubey na ót, kulbétsik t'ajat. ¹¹ Tam ti ochichtsik ban atá, in chu'u an chakam junax k'al na María. Jeché' na María ja'ich nin nána' an chakam. An chalpadh iniktsik tudhlan tám ani in k'ak'na' an chakam. In japiy tám an balixtaláb xin tsi'dhátsik ani in ch'ejwaliy ti oro, ti ikob ani ti mirra. ¹² Por óltsintsik k'al jun i watsib ke yab yejat ka witsiytsik xon ti k'wajat na Erodes, jaxtám ti witsiytsik bin chabálil, píl bél.

Ajláchtsik abal Ejipto

¹³ Tayíl, tam ti k'alnekich an chalpadh iniktsik, na José in chu'u ba jun i watsib jun in t'okat abatwálejil an Ok'óxláb ani utsan k'al enché':

—Ki ch'akay ani ki ájlách abal Ejipto. Ka júna' an chakam junax k'al nin nána' ani ki k'wajay taja' asta tam naná' tu utsa' ki witsiy. Pos na Erodes ne'ech kin aliy an chakam abal kin chemdha'.

¹⁴ Tam ti na José ejech, jachan' an akal ájlách abal Ejipto. In júna' an chakam junax k'al nin nána'. ¹⁵ Taja' ti k'wajaytsik asta ti chemech na Erodes. Jeché' támun abal ka t'ájan xan tin ulúmal enché' an Ok'óxláb k'al nin t'ílsíxil: "U utsa' ka k'ale Ejipto nu Chakámil."

Na Erodes in abna' ka chemdhá i chakamtsik

¹⁶ Tam ti na Erodes in chu'u abal k'ambiyat k'al an chalpadh iniktsik, chakuy t'ajat ani in abna' ka chemdhá ejtal an ts'itsik kwitól xi ít ti wa'chinék asta xin ko'olich chabtsik i tamub. In abna' ka chemdhá an ts'itsik kwitól xu k'wajíl Belén ani xu k'wajílsik taja' k'unat. Jeché' in t'aja' anchan' kom in ko'olich k'unat cháb i tamub ti wat'enek an chalpadh iniktsik. ¹⁷ Anchan' ti támun jelt xan tin jilámal dhutsadh enché' an t'ílsix Jeremías:

¹⁸ Ach'atmé ban bitsow Ramá i mímlábsik ti uk'nal ani ti t'e'pinal; ja'ich nin at kidhtaltsik na Rakel xi k'wajat in uk'intsal nin chakámiltsik ani yab in le'na'tsik ka k'ijidhmédhá, kom chemdhantsidh tin chakámiltsik.

¹⁹ Por tam ti chemnekich na Erodes, taja' Ejipto, na José in chu'u ba jun i watsib jun in t'okat abatwálejil an Ok'óxláb ani utsan k'ál enché':

²⁰ —Ki ch'akay ani ki k'ale ban chabál xi Israel. Ka júna' an chakam junax k'al nin nána' abal chemnekichtsik xin lé'wi'ik kin chemdha' an chakam.

²¹ Ch'akay tám na José ani in júna' an chakam k'ál nin nána' ban chabál xi Israel. ²² Por tam ti na José in ach'a' abal na Arkelao ja'ich na k'wajat ti tak'ix Judea in kuxyal nin táta' Erodes, jik'ey ani yab in le'na' ka k'ale taja'. Ani kom óltsinékich k'al jun i watsib xon ti yejat ka k'ale, k'ale ban chabál xi Galilea. ²³ Tam ti ulich taja', k'ale ti k'wajíl ban bitsow xin bij Nasaret. Jeché' támun anchan' abal ka t'ájan xan tin ulúmal an t'ílsixtsik, ke na Jesús ne'ech ka bijyat ti nasareno.

3

Na Juan xu pujax u t'ílsix ban chabál xon ti yab k'wajtsidh

(Mr. 1:1-8; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Tam ti jachan' i k'ij na Juan xu pujax ulich Judea ban chabál xon ti yab k'wajtsidh. Tujeý ti t'ílsix ² ani in ulal enché':

—Ka jila'ichtsik ta walablom, pos exomich ti k'unel xowk'i ne'chich ti tak'ix na Dios.

³ Jeché' na Juan ja'ich an inik xin t'ilámal an t'ílsix Isaías tam tin ulu enché': Ach'at in káwintal jun xita' ban chabál xon ti yab k'wajtsidh ani xu káw, in ulal kawidh enché':

“¡Ka t'ojojontsíchtsik tin bélib an Ajátikláb; ka júna'ichtsik jun i xe'chintaláb alwa'; abal anchan', ki k'wajáchtsik t'ojojodh tam ka tsích an Ajátikláb!”

⁴ Na Juan u xeketlinal k'al i xeketláb xi t'ajadh k'al nin xi'íl an ko'nél xu bijyáb kameyo ani in wik'ál nin tsukul k'al i ót'. Nin k'apwál, ja'ich an pich'ich' ani an alte' chi'ik. ⁵ Yán i atiklábtsik xi Jerusalén, ejtaltsik xu k'wajílsik ban chabál xi Judea ani ejtal xu k'wajílsik k'unat ban walja' Jordán, u uleltsik abal kin ach'a' xowa' in ulal na Juan. ⁶ Tam kin ólna'ichtsik nin walab, u pujoyábsik k'al na Juan ban walja' Jordán.

⁷ Por tam ti na Juan in chu'u ke yán i fariseotsik ani i saduseotsik u ulel abal ka pujiyat, utsantsik enché' k'al na Juan:

—¡Tatá'tsik a junwal jelti an chan! ¿Jita' ti ok'tsámalsik ka chink'ontsi an k'ak'adh yajtsiktaláb xi exomich ti k'unel? ⁸ Ki k'wajáchtsik alwa' abal ka xalk'an ke tsubax lejtal ta jila'ichtsik ta walablom. ⁹ Yab ka chalpaytsik ke i alwa' inik tin tamét na Dios abalk'i i kidhtalábsik k'al na Abraham; pos tu utsálsik ke asta ba jeché' an t'ujubtsik na Dios ne'ech kin ejto kin wa'chindha' in kidhtaltsik a Abraham. ¹⁰ Anchan' jelt xan ti jun i inik in kwajlál jun i te' xi yab xata' ti alwa' ani in tsikál, anchan' jeye ti ne'ech kin t'aja'

na Dios k'unat i k'ij k'al an atiklábtsik xi Jajá' kin chu'u ke yab alwa' inik. ¹¹ Naná' tu pujoyaltsik k'al i ja' jelti jun i exól abal a jila'ichtsik ta walablom; por xi ta' tál tayíl, ne'ech ti ki pujoyaltsik k'al an T'okat Ejattaláb ani k'al i k'amal. Jajá' más in ko'ol i awiltaláb ke naná', naná' nibal ela' in tomnál ku téntsi tin pajab. ¹² Anchan' xan ti jun i inik in jutsyal an trigo abal kin ta'pa' ban wile' ani in tsiktsal an tin jokom, anchan' jeye ti ne'ech ka t'ajtsin an atiklábtsik k'al xi ta' tál tayíl. Ne'ech kin júna' walk'i' xi Jajá' in dhabal ani ne'ech kin pet'na' xi yab Jajá' in dhabal ban k'amal xi yab jayk'i u tepel.

Tam ti pujan na Jesús

(Mr. 1:9-11; Lk. 3:21-22)

¹³ Ulich tám na Jesús ban walja' Jordán xon ti k'wajat na Juan abal ka pujoyat, na Jesús tál Galilea. ¹⁴ Yabwi'ik u le'náb ka pujoyat na Jesús k'al na Juan, tokot u usnal enché':

—Naná' nin tomnál kin pujoyat k'al Tatá', ani ¿Tatá' a lé' tu pujoy naná'?

¹⁵ Por utsan enché' k'al na Jesús:

—Xo' ka t'aja'ich anchan'; pos yejat ki t'aja' ejtal xowa' in lé' na Dios.

In tok'óch tám na Juan. ¹⁶ Tam ti pujoyadhich na Jesús, kale ban ja'. Támk'i jachan', jak'pin an walk'i' ani in chu'u na Jesús nin T'okat Ejattal na Dios ti pa'íl jelti jun i kuku' ani buxkan tin éb Jajá'. ¹⁷ Ach'atmé tám jun i káwintaláb walk'i', xu káw in ulu enché':

—Jeché' ja'ich nu Chakámil xu k'anidhál t'ajat ani in kulbél t'ajat k'al Jajá'.

4

Taktamiyat na Jesús k'al an lej at'ax

(Mr. 1:12-13; Lk. 4:1-13)

¹ Júná tám na Jesús k'al an T'okat Ejattaláb ban chabál xon ti yab k'wajtsidh abal ka taktamiyat k'al an lej at'ax.

² Taja' ti k'wajay yab u k'apul chab inik a k'ítsá ani chab inik i akal ani tayíl, k'a'ay.

³ Utey tám an lej at'ax ba na Jesús abal kin taktamiy ani in utsa' enché':

—Max tsubax lejtal i Chakámláb k'al a Dios, ka utsa' jachan' an t'ujubtsik ka wenk'on ti k'apnél.

⁴ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—An T'okat Dhuslab in ulal enché': “Yab tokotk'i k'al i k'apnél ti ejat an inik, ejat jeye k'al ejtal xowa' na Dios in ulal.”

⁵ Júná tám na Jesús k'al an lej at'ax ban t'okat bitsow Jerusalén, k'adhbá bin éb an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ⁶ ani utsan enché':

—Max tsubax lejtal i Chakámláb k'al a Dios, ka pet'na' tabá' abal cha'at; pos an T'okat Dhuslab in ulal enché':

Na Dios ne'ech kin aba' nin t'okat abatwálejiltsik abal ti ki beletna'.

Ne'ech ti ki bach'u

abal yab ka cha'aw na akan k'al ni jun i t'ujub.

⁷ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—In ulal jeye enché' an T'okat Dhuslab: “Yab ka taktamiy an Ok'óxláb na Diosil.”

⁸ Júná tám juní k'al an lej at'ax ba jun i t'ek'at ch'én, xalk'antsat ejtal an ti pakdha' bitsow xi teché' ti k'ay'lá xi k'wajat tak'nél k'al an pakdha' tak'ix ani nin pubíl jachan' an pakdha' bitsow ⁹ ani utsan enché':

—Ne'ech tu pidha' ejtal jeché', max ki tudhlan abal ti kin k'ak'na'.

¹⁰ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Lej at'ax, ki k'aléch, pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': “Ka k'ak'na' an Ok'óxláb na Diosil ani Jajá'k'i ka t'ójontsal.”

¹¹ Jilanich tám na Jesús k'al an lej at'ax ani ulich i t'okat abatwáletsik abal ka t'ójontsat k'al na Jesús.

*Na Jesús in tujúch Galilea nin t'ojlábil
(Mr. 1:14-15; Lk. 4:14-15)*

¹² Tam ti na Jesús in ach'a' abal na Juan balidh ban wik'axte', witsiy ban chabál xi Galilea. ¹³ Por yab k'wajay Nasaret, k'ale ti k'wajíl Kapernaúm, jun i bitsow xi k'wajat bin wál i pujal, ban chabál xon ti k'wajineksik na Sabulón ani na Neftalí. ¹⁴ Jeché' támun abal ka t'ájan xan tin jilámal dhutsadh an t'ílsix Isaías enché':

¹⁵ Chabál xon ti k'wajineksik na Sabulón ani na Neftalí, xi k'wajat in lujtal ban pujal, in lujtal xon tu kalel na k'ítsá k'al an walja' Jordán, Galilea, xon tu k'wajíl xi yabtsik u judío.

¹⁶ An atiklábtsik xi k'wajat jelti max ban jik'waxtaláb, in chu'utsik jun i pulek tajaxtaláb ani an atiklábtsik xi k'wajat jelti max in k'un'k'úmich t'ajat an chemlá, tajbayattsik k'al jun i tajaxtaláb.

¹⁷ Asta tam ti tám ti tujeý na Jesús ti t'ílsix ani in ulal enché':

—Ka jila'ichtsik ta walablom, pos exomich ti k'unel xowk'i ne'chich ti tak'ix na Dios.

*Na Jesús in kaniy abal ti exóbal ché' i jixom to'oltsik
(Mr. 1:16-20; Lk. 5:1-11)*

¹⁸ Tam ti na Jesús ne'ech ti belal waltsik an pujal xi Galilea, in chu'u cháb i iniktsik xin kidhábk'itsik; jún ja'ich na Simón, xi bijyat jeye ta Pedro ani na jún a Andrés. Jeché' an iniktsik, k'wajat in pet'nál nin jixáb an to'ol ban pujal, kom jajá'tsik u jixom to'ol.

¹⁹ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ti kin wéwna'tsik ani ne'ech tu ok'tsitsik xan ti ne'ech ka aliy an atiklábtsik xi ne'ech ti kin bela'.

²⁰ Támk'i jachan' tin jila'tsik nin jixáb an to'ol ani k'aletsik k'al na Jesús.

²¹ Más asta tuwa' wé' ani', na Jesús in chu'u juní cháb i iniktsik xi aníl jeye in kidhábk'itsik. Jeché'tsik ja'ich na Jakobo ani na Juan, xu chakámlábtsik k'al na Sebedeo xi k'wajattsik ba jun i tan k'al nin táta' ti lejkix tin jixáb an to'ol. Kanyattsik k'al na Jesús

²² ani támk'i jachan' tin jila'tsik an tan. In jila'tsik jeye nin táta' ani in wéwna'tsik na Jesús.

*Na Jesús in ok'tsal yán i atiklábtsik
(Lk. 6:17-19)*

²³ Na Jesús xe'ech in lonyal putál an chabál xi Galilea ani u kubél ti ok'tsix ban bitsowtsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. In t'ilál an alwa' t'ilab k'al tin kwenta xan tu tak'ix na Dios ani in jeldhál an atiklábtsik k'al xowa'kichk'i i yaw'lách.

²⁴ Cho'óbná xant'éy in t'ajál na Jesús k'al ejtal an atiklábtsik xu k'wajíl ban chabál xi Siria ani tsi'dhantsat ejtal xi k'wajattsik k'al i yajtsiktaláb, xu ya'ultsik, xin ko'oltsik i ch'uk'uxtaláb, xi k'wajattsik ochadh k'al i at'ax ejattalábtsik, xu wipipílsik ani xi yabtsik in ejtawal ka yoyon. Ani jeldhátsik k'al na Jesús. ²⁵ K'al yán i atiklábtsik ti wéwná na Jesús, wéwná k'al xu k'wajílsik Galilea, k'al xu k'wajílsik ban bitsowtsik xi Dekápolis, xi Jerusalén, k'al xu k'wajílsik ban chabál xi Judea ani k'al xu k'wajílsik jeye in lujtal xon tu kalel na k'ítsá k'al an walja' Jordán.

5

An ok'tsixtaláb xin pidhna' na Jesús ban ch'én

¹ Tam ti na Jesús in chu'u ejtal an atiklábtsik, k'adhiy ba ch'én ani buxkan. Junkun tám nin exóbaliltsik malilíl xon ti Jajá' k'wajat ² ani tujeý ti ok'tsinaltsik enché' k'al na Jesús:

*Xita' tsubax lejtal k'wajattsik k'ijidh
(Lk. 6:20-23)*

³ —K'ijidh abal xin chalpayaltsik ke in yéntsál na Dios, pos ne'ech ka k'wajaytsik tak'nél k'al na Dios.

⁴ K'ijidh abal xu uk'naltsik, pos ne'ech ka k'ijidhmédhátsik k'al na Dios.

⁵ 'K'ijidh abal xin cha'káłtsik tinbá', pos ne'ech kin bach'utsik an chabál xi usnéktsik ne'ech ka pidhan k'al na Dios.

⁶ 'K'ijidh abal xita' xin le'náltsik kin t'aja' xowa' lujat, pos ne'ech ka tolmiyattsik k'al na Dios abal kin t'aja'.

⁷ 'K'ijidh abal xita' xin yajnantsaltsik nin at kidhtal, pos ne'ech jeye ka yajnantsattsik k'al na Dios.

⁸ 'K'ijidh abal xita' xin ko'oltsik t'okat nin ejattal, pos ne'echtsik kin chu'u na Dios.

⁹ 'K'ijidh abal xita' xin ayaltsik an k'ijidhtaláb, pos ne'ech ka bijyattsik ti chakámláb k'al na Dios.

¹⁰ 'K'ijidh abal xita' xu at'naltsik k'al tin kwenta abal in t'ajáłtsik xowa' lujat, pos ne'ech ka k'wajaytsik tak'nél k'al na Dios.

¹¹ 'K'ijidh abal tatá'tsik, tam ki odhbijyattsik, ki at'antsik ani ki utsantsik xowa'kich xi yab alwa' maske yab tsubax k'al Naná'k'i tu kwenta. ¹² Ki kulbé ani ki k'ijidhmétsik abal ne'ech ka bach'utsik jun i ch'ejwalixtaláb púlek tú' walk'i', pos anchan' jeye ti t'ajtsinék an t'ıltsixtsik xi k'wajinek más ok'ox ke tatá'tsik.

An belomtsik k'wajat jelti an at'em ani an tajaxtaláb

(Mr. 9:50; Lk. 14:34-35)

¹³ Tatá'tsik ni k'wajat jelti an at'em abal an atiklábtsik. Max an at'em ka xaw'mé, ¿jant'ó ti ne'ech ka éyná? Yabich xata' ti alwa', tokot abal ka wak'lá ani ka k'ách'ík'ná k'al an atiklábtsik.

¹⁴ Tatá'tsik ni k'wajat jelti an tajaxtaláb abal an atiklábtsik. Jun i bitsow xi k'wajat ba ch'én, yab ne'ech kin ejto ka chink'on. ¹⁵ Yab u let'k'oyáb jun i tajbaxtaláb abal ka paxk'iyat k'al jun i kajón, u let'k'oyáb abal ka k'wajbá t'ek'at abal kin tajbay ejtal xi k'wajattsik ban atá. ¹⁶ Anchan' xan tu tajbax an tajbaxtaláb, anchan' teye ti ka xalk'a' xowa' alwa' a t'ajál abal kin chu'u an atiklábtsik ani anchan' kin pubédhantsi tin bij na Táta' Dios xi k'wajat walk'i'.

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés

¹⁷ 'Yab ka chalpaytsik ke Naná' in tsi'nek ku wék'oy nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés o xowa' in jilámal dhutsadh an t'ıltsixtsik; yab in tsi'nek abal ku wék'oy, in tsi'nek abal ku t'aja' xan tin ulal. ¹⁸ Pos tsubax tu utsáłtsik, ke lejat k'wajat an chabál ani an walk'i', yab ne'ech ka wék'ontsat ni jun xata' jeché' an tak'ixtaláb. Ko'ol ka t'ajan ok'ox ejtal xowa' k'wajat dhutsadh. ¹⁹ Jaxtám, xita' kin ch'ikat t'aja' xowa' k'wajat dhutsadh ba jeché' an tak'ixtaláb, maske ja'ich jun xata' xi más chipíl ani anchan' kin ok'tsi an atiklábtsik, cha'at t'ajat in éy ne'ech ka k'wajay xon tu tak'ix na Dios. Por xita' kin t'aja' xowa' in ulal jeché' an tak'ixtaláb ani ja'ich kin ok'tsixna', ultaláb ne'ech ka k'wajay xon tu tak'ix na Dios. ²⁰ Pos tu utsáłtsik, ke max yab ka t'aja' más an chápláb abal ka t'aja' xowa' in lé' na Dios ké an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani an fariseotsik, yab ne'ech ka ejto ki k'wajaytsik tak'nél k'al na Dios.

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta an chákub

(Lk. 12:57-59)

²¹ 'A ach'ámaltsik ke an weje' pakéłtsik usnék enché': "Yab ki chemdhaxin, pos xita' ka chemdhaxin yejat ka lújundhá k'al an awiltaláb." ²² Pos Naná' tu utsáłtsik ke xita' kin chakunsi nin at kidháb, yejat ka lújundhá k'al an awiltalábtsik. Xita' kin odhbijiy nin at kidháb, yejat ka lújundhá k'al an Junkulom Awiltaláb ani xita' kin bijiy nin at kidháb ti at'ax inik, in tomnálich ka k'ale ban k'ibetaláb.

²³ 'Jaxtám, max ne'chich ka k'wajbantsi ti pikbantsixtaláb na Dios ani taja' ka chalpay ke yab i k'wajat alwa' k'al na at kidháb, ²⁴ ka jila' an pikbantsixtaláb tin tamét xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb ani ki k'ale ok'ox ta lejkinál k'al na at kidháb. Tam i lejkinékich, ki wítsích tám ani ka k'wajba'ich an pikbantsixtaláb.

²⁵ 'Max jun xita' ti ki utsbiy ani ti ki júna' ban awiltaláb, ki lejkinsik ti bél k'al jajá' abal yab ti ki júna' ban lújundhom; pos max ti ki júna' ban lújundhom, an lújundhom ne'ech ti ki pidhna' ban belkol wik'axte' ani an belkol wik'axte' ne'ech ti ki baliy ban wik'axte'.
²⁶ Tsubax tu utsál, ke yab ne'ech ki kale taja' asta ka jalbiy ejtal xowa' a júnál.

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta an uxúmbe'taláb

²⁷ 'An weje' pakéltsik usnék jeye enché': "Yab ki junkun k'al xi yab a tomtal." ²⁸ Por Naná' tu utsálsik ke xita' kin lét'endha' jun i mímláb, walbinich k'al i uxúmbe'taláb tin ejattal abal in lét'endhál jachan' an mímláb.

²⁹ 'Max na eját wal ti walbindhál, ka jixa' ani ka pet'na'; pos más alwa' ka k'ibdha' jun peje' a t'u'úl ké ki pet'ná k'al ejtal na t'u'úl ban k'ibeltaláb. ³⁰ Ani max na eját k'ubak ti walbindhál, ka much'iy ani ka pet'na'; pos más alwa' ka k'ibdha' jun peje' na t'u'úl ké ki pet'ná k'al ejtal na t'u'úl ban k'ibeltaláb.

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta an jíláxtaláb

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lk. 16:18)

³¹ 'Usnéktsik jeye an weje' pakéltsik enché': "Xita' ka jíláxin k'al nin tomtal, yejat kin pidha' nin tomtal jun i úw xon tin ulal xant'ók'i tin kwenta ti ne'ech ka jíláxin." ³² Por Naná' tu utsálsik ke max jun i inik kin jila' nin tomtal ani yab abal u junkunal k'al k'e'et, in t'ajálich tám ka wenk'on ti junkux inik uxum; ani xu tomkinal k'al jun i jiladh mímláb, u walbinalich jeye k'al i uxúmbe'taláb.

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta tam jun xita' in lej tsubk'ál jun xata'

³³ 'A ach'ámaltsik jeye usnék enché' an weje' pakéltsik: "Ko'ol ka t'aja' xowa' a lej tsubk'antsámal an Ok'óxláb." ³⁴ Por Naná' tu utsálsik ke yab yejat ka éyna' ni jun xata' abal ka lej tsubk'a' xata'. Yab ka éyna' an walk'i' abal ka lej tsubk'a' jun xata', kom ja'ich jelti nin t'okat k'wajtal na Dios; ³⁵ nibal k'al an chabál, kom jelti max taja' in kubál nin akan na Dios. Nibal ka lej tsubk'a' xata' k'al an bitsow Jerusalén, kom ja'ich nin bitsówil an yejche' Pulek tak'ix. ³⁶ Yab jeye ka lej tsubk'a' xata' k'al tatá' tabá', pos yab ne'ech ka ejto ka dhakni'bédha' o ka t'unuybédha' ni jun a xi'íl. ³⁷ Tam yejat ka tok'oy jun xata', tokot ka ulu "ani'" max ani', o "yaba'" max yaba'. Pos max ka puntsiy jeché', an lej at'axich ti t'ajál ka t'aja' anchan'.

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta an wítsbántsíxtaláb

(Lk. 6:29-30)

³⁸ 'A ach'ámaltsik jeye usnék enché' an weje' pakéltsik: "Xan ti ki t'ajtsin anílk'i teye ti ka t'ajtsi." ³⁹ Por Naná' tu utsálsik: Yab ka tomna'tsik an inik xi at'ax, tokot ka t'aja'tsik enché': max jun xita' ti ki pik'iy ba jun a ch'a'úb, ka pidha' jeye ti ki pik'tsi xi jun pak'e'.
⁴⁰ Max jun xita' ti ki péjey abal in lé' ti ki k'ántsi ta xekét, ka pidha' jeye kin júna' na wát.
⁴¹ Max ki t'ajtsin ti chápláb ka júna' jun i kitáláb jun kilómetro, ka júntsi chab kilómetro.
⁴² Max jun xita' ti ki kontsi jun xata', ka pidha' ani max ki kontsin xata' matidh, ka pidhna'.

Na Jesús in ok'tsixnál ke yejat ki k'anidha'tsik xi tu at'ál

(Lk. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'A ach'ámaltsik jeye usnék enché' an weje' pakéltsik: "Ka k'anidha' xi k'e'ettsik por ka pojka' xi ti at'ál." ⁴⁴ Por Naná' tu utsálsik: Ka k'anidha' xi ti at'álsik, ka lábt'aja' xi ti odhbijyaltsik, ka t'ajtsi xowa' alwa' xi ti at'álsik ani ka kontsintsi xi ti at'álsik ani ti at'ax t'ajtsaltsik. ⁴⁵ Max ka t'aja'tsik anchan', i chakámlábichtsik tám k'al na Táta' Dios xi k'wajat walk'i'; pos Jajá' in tajbayal k'al na k'ítsá an iniktsik xi alwa' ani xi at'ax; ani in uldhantsal an ti áb xi lujattsik ani xi yab lujattsik. ⁴⁶ Max tokot a k'anidhál xi ti k'anidháltsik, ¿Jant'éy ne'ech ka áta' max anchan' a t'ajálsik? Asta an bach'k'ul jalbixtaláb in t'ajálsik jeye anchan'. ⁴⁷ Max tokot a chapnédhál na at kidhábsik, ¿jant'éy exom a t'ajálsik wat'ats?

Pos asta xi yabtsik in exlál na Dios in t'ajál anchan'. ⁴⁸ Ka lujkutsik tabá', anchan' xan ti na Táta' Dios xi k'wajat walk'i' lujat Ja' t'ajat.

6

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta an tolmixtaláb

¹ 'Yab tokotk'i ka t'ajál xowa' lujat tin tamét an atiklábtsik abalk'i ki chu'tat. Pos max ka t'aja' anchan', na Táta' Dios xi k'wajat walk'i' yab ne'ech ti ki pidha' ni jun i ch'ejwalixtaláb. ² Jaxtám, tam ka pidhna' i tolmixtaláb, yab ka t'ila', jelt xan tin t'ajál an k'ambixtsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani ban bél. Jeché' tin t'ajáltsik anchan', ja'ich abal in lé' ka t'ílan alwa' k'al an atiklábtsik; por tsubax tu utsálsik, ke k'al jachan' in bach'walichtsik nin ch'ejwalíb. ³ Por tam tatá' ka pidhna' i tolmixtaláb, yab ka t'íltsi nibal na ja'úb; chinatk'i ti ka t'aja' ⁴ ani na Táta' Dios, xin chu'tal xowa' a t'ajál chinatk'i, ne'ech ti ki pidha' an ta ch'ejwalíb tin tamét an atiklábtsik.

Na Jesús u ok'tsix xan ti yejat ku ólan

(Lk. 11:2-4)

⁵ 'Tam ki ólan, yab ka t'aja'tsik jelt xan tin t'ajál an k'ambixtsik, xin kulbetnál ti ól kubat ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani ban bél abal ka chu'tat k'al an atiklábtsik. Tsubax tu utsálsik, ke k'al jeché', in bach'walich nin ch'ejwalíb. ⁶ Por tam tatá' ki ólan, ki ochkan ba na altájl, ka mapuy an wi'leb ani ka ólantsi na Táta' Dios xi k'wajat yab tejwa'. Max anchan' ka t'aja', na Táta' xin chu'tal xowa' a t'ajál chinatk'i, ne'ech ti ki pidha' an ta ch'ejwalíb.

⁷ 'Tam ki ólan, yab ka wíts'k'ók'liy jayéchk'i jayéchk'i xowa' a ulal, jelt xan tin t'ajál xi yabtsik in exlál na Dios abal in chalpayaltsik ke anchan' ne'ech ka axtsin k'al na Dios. ⁸ Yabtsik ka t'aja' xan ti jajá'tsik in t'ajál, pos na Táta' Dios in cho'óbich xant'éy a yéntsalsik, maske yabél a kontsámal. ⁹ Jaxtám, enché' ki ólantsik:

Táta', xi k'wajat walk'i',

Tatá' i t'okat t'ajat.

¹⁰ Ti ku tak'ích weye.

Ka t'ájan teché' ban chabál xowa' Tatá' a lé', jelt xan tu t'ajnal tú' walk'i'.

¹¹ Ti ku pidha' xo' an ti k'apné' xi yéntsal tsudhey ka tsudhey.

¹² Ti ku pakwlantsi an ti walab, jelt xan ti wawá' i pakwlantsal xita' tu waltsal.

¹³ Yab ka walka' ku taktamiyat, tokot ti ku beletna' abal yab ku átá k'al an lej at'ax.

Pos Tatá' ni tak'ix, Tatá' na ko'ol an chápláb ani Tatá' ka kó'oy an labidh t'okattaláb malilíl i k'ij. Anchan' ka t'ájan.

¹⁴ 'Jaxtám, max tatá'tsik ka pakwlantsi xi ti waltsámal, na Táta' Dios xi k'wajat walk'i' ne'ech jeye ti ki pakwlantsi an ta walastalábilsik. ¹⁵ Por max yab ka pakwlantsitsik xi ti waltsámal, na Táta' Dios yab jeye ne'ech ti ki pakwlantsi an ta walastalábilsik.

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta xan ti yejat ku k'ílin

¹⁶ 'Tam ki k'ílin, yab ka t'aja'tsik jelt xan tin t'ajál an k'ambixtsik. Jajá'tsik in k'wajbál t'e'pidh nin wal abal ka chu'tat k'al an atiklábtsik ke exom ti k'íl. Tsubax tu utsálsik ke k'al jeché' in bach'walichtsik nin ch'ejwalíb. ¹⁷ Por tatá', tam ki k'ílin, ka midhiy na wal ani ki ts'itsbaxin, ¹⁸ abal yab ki chu'tat k'al an atiklábtsik ke exom ta k'íl. Tokot ki chu'tat k'al na Táta' Dios xi k'wajat yab tejwa' ani Jajá', xin chu'tal xowa' a t'ajál chinatk'i, ne'ech ti ki pidha' an ta ch'ejwalíb tin tamét an atiklábtsik.

Xowa' yejat ki t'aja' abal ki kó'oy xata' tú' walk'i'

(Lk. 12:33-34)

¹⁹ 'Yab ka junku xata' xi kajbidh in jalbíl teché' ti chabál. Pos xowa' ka junku teché' ti chabál u takúlinal, u k'achel ani u kw'é'yáb. ²⁰ Más alwa' ka junku tú' walk'i' xowa'

kajbidh in jalbíl. Taja' yab u takúlinal, yab u k'achel, nibal u kwé'yáb. ²¹ Pos xon ti ka kó'oytsik xowa' xi kajbidh in jalbíl, taja' jeye ne'ech ka k'wajay na ejattal.

Ni wal k'wajat jelti nin tajbaxtal ni t'u'úl
(Lk. 11:34-36)

²² Na wal in junwal jelti nin tajbaxtal na t'u'úl. Jaxtám, max na wal alwa', putál na t'u'úl ne'ech ka k'wajay jelti max ban tajaxtaláb. ²³ Por max na wal yab alwa', ejtal na t'u'úl ne'ech ka k'wajay jelti max ban jik'waxtaláb. Ani max an tajaxtaláb xa ko'ol ka wenk'on ti jik'waxtaláb, it'unuy t'ajat ne'ech ka xalk'an jachan' an jik'waxtaláb!

Na Dios ani an tumínladhtaláb
(Lk. 16:13)

²⁴ Yab xita' ne'ech kin ejto kin t'ójontsi cháb in ajátik, pos ne'ech kin k'anidha' xi jún ani ne'ech kin pojka' xi jún, o ne'ech kin t'ójontsi alwa' xi jún ani xi jún yaba'. Yab ne'ech ka ejto ka t'ójontsi na Dios ani an tumínladhtaláb.

Na Dios in belkóm nin chakámiltsik
(Lk. 12:22-31)

²⁵ Tu utsálsik: Yab ki k'wajay ta chalpax k'al tin kwenta xant'éy ne'ech ka k'apu o xant'éy ne'ech ka uch'a', nibal ki k'wajay ta chalpax k'al tin kwenta na k'udhk'úmil. ¿Awxe' yab más in jalbíl na ejattal ke an k'apné! ani na t'u'úl, más ke na k'udhk'úmil? ²⁶ Ka tela' an ch'ichintsik xi xe'ech ti jumumúl; yabtsik u óm, yabtsik in junkuwal i k'apné!, nibal in ta'pálsik i k'apné! ba wilte'; por bé!k'i u k'apundhá!btsik k'al na Dios xi k'wajat walk'i'. ¿Awxe' yab más a jalbí!tsik ké an ch'ichintsik? ²⁷ ¿Ani jita' xi tatá!tsik, max ka k'wajay t'ajat ti chalpax k'al jun xata' ne'ech kin ejto kin nakedha' tinbá! ela' ch'e!jel metro más?

²⁸ ¿Jant'ók'i ta k'wají!tsik ta chalpax k'al tin kwenta na k'udhk'úmil? Ka tela'tsik xan tu pakel an wich xi wa'ach ban ale!láb, yab u t'ojnaltsik nibal u dhutse'lix. ²⁹ Por tu utsá!tsik ke nibal an pulek tak'ix Salomón, k'al ejtal nin tumínladhtal, yab k'udhk'umlinék labidh jelti an wichtsik. ³⁰ Max na Dios in labidhmédhál anchan' an ch'ojó!tsik, xi xo' k'wajat ban ale!láb ani kalám ne'ech ka tsikan, ¿awxe' yab más ne'ech ti tolmíy tatá!tsik, atiklábtsik xi yab i lej belom? ³¹ Jaxtám, yab ki k'wajaytsik ta chalpax ani ka ulutsik enché!: “¿Jant'éy ne'ech ki k'apu? O ¿jant'éy ne'ech ki uch'a'? O ¿jant'ók'ál ne'ech ku k'udhk'umlin?” ³² Pos an atiklábtsik xi yab in exlál na Dios tokot in ayaltsik ejtal jeché!; por na Tá!ta' Dios xi k'wajat tú! walk'i', in cho'ób ke a yé!ntsalsik ejtal jeché!. ³³ Jaxtám, ka aliytsik ok'ox xan ti ki k'wajay tak'nél k'al na Dios ani ka t'aja!tsik xowa' Jajá! in lé! ani ejtal jeché! xowa' a yé!ntsalsik ne'ech ki pidhan. ³⁴ Pos yab ki k'wajaytsik ta chalpax k'al tin kwenta xan ti ne'ech ka wat'na!tsik kalám, pos kalám ne'ech jeye ka wa'chin xant'ók'ál ti ki k'wajaytsik ta chalpax. Tsudhey ka tsudhey u wa'chinal xant'ók'ál ti ki k'wajaytsik ta chalpax.

7

Yab ka teltsi xant'éy in t'ajál xi k'e'ettsik
(Lk. 6:37-38, 41-42)

¹ Yabtsik ka walbiy xi k'e'et abal yab teye ki walbiyattsik k'al na Dios. ² Pos anchan' xan ti ka walbiytsik xi k'e'et, anchan' teye ti ne'ech ki walbiyattsik k'al na Dios ani xowa' ka t'ajtsi xi k'e'ettsik, jayé!ch'í teye ne'ech ki t'ajtsintsik k'al na Dios. ³ ¿Jant'ók'i ta teltsal an ti elits xin ko'ol na at kidhá!b bin wal ani yab a chu'tal an yejche' elits xa ko'ol ba na wal? ⁴ ¿Janti ne'ech ka ejto ka utsa' na at kidhá!b: “ti kin walka' tu jixtsi an ti elits xa ko'ol ba na wal”, max tatá! más pú!lek an elits a ko'ol ba na wal? ⁵ ¡K'ambix!, ka jixa' ok'ox an yejche' elits xa ko'ol ba na wal ani anchan' ne'ech tám ka ejto ka chu'u alwa' abal ka jixtsi an ti elits xin ko'ol na at kidhá!b bin wal.

⁶ Yab ka pidha' xowa' t'okat an at'ax iniktsik xin junwal jelti an pik'o', abal yab telab, tá! ka witsiy ani ti ki t'ajtsi xowa' yab alwa' jelti tam u k'at'ux an pik'o'. Ani yab ka

pidha' xowa' kajbidh in jalbíl an at'ax iniktsik xin junwal jelti an olom, abal yab tá' kin k'ách'ík'na'.

Ka konoy, ka aliy ani ka t'eny an wi'leb

(Lk. 11:9-13; 6:31)

⁷ 'Ka konoytsik xowa' a yéntsál ani ne'ech ki pidhan k'al na Dios; ka aliytsik ani ne'ech ka ela'; ka t'enytsik an wi'leb ani ne'ech ki japtsin. ⁸ Pos xita' in konyal xowa' in yéntsál, in bach'wal; xita' in ayal, in elál ani xin t'enyal an wi'leb, u japtsinal.

⁹ ¿Awxe' wa'ach jun xita' xi tatá'tsik a kidhtal, ke max ka kontsin ti pan k'al in chakámil ne'ech kin pidha' jun i t'ujub? ¹⁰ O ¿max ka kontsin jun i to'ol, kin pidha' jun i chan? ¹¹ Pos max tatá'tsik, xi yabtsik i alwa' inik, a wit'ál ka pidha' xowa' alwa' na chakámiltsik, na Táta' Dios xi k'wajat walk'i', más Ja' ne'ech kin pidha' xowa' alwa' xita' k'ál ti ka kontsin.

¹² 'Jaxtám, ejtal xowa' a lé' ka chu'u ki t'ajtsin k'al an atiklábtsik, ja'ich teye ka t'ajtsi jajá'tsik, pos jeché' ja'ich xowa' in ulal ka t'ajan nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani xowa' in dhutsámal jeye an t'ílsixtsik.

An wi'leb xi xuyat

(Lk. 13:24)

¹³ 'Ki ochichtsik ban wi'leb xi xuyat. An wi'leb ani an bél xu júanax ban k'ibeltaláb, ch'ikwat ani wejat ani yán u ocheltsik taja'; ¹⁴ por an wi'leb ani an bél xu júanax ban xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, xuyat ja' ani wé' t'ajat xin eláltsik.

An te' k'al in walíl'i tu exláb

(Lk. 6:43-44)

¹⁵ 'Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta k'al an k'ambix t'ílsixtsik. Jajá'tsik u ulel xon ta k'wajattsik jelti max i alwa' iniktsik. Por alk'idh tin itsích i at'ax iniktsik. ¹⁶ Tatá'tsik ne'ech ka exla' k'al xowa'k'i in t'ajáltsik; pos yab u pitnal i uba ba k'idh, nibal u pitnal i igo ba badhuts. ¹⁷ Anchan' jeye, ejtal an te'tsik xi alwa', alwa' in walíl in kó'yal ani an te'tsik xi yab alwa', yab alwa' in walíl in kó'yal. ¹⁸ An te' xi alwa', yab ne'ech kin ejto kin kó'oy in walíl xi yab alwa' ani an te' xi yab alwa', yab jeye ne'ech kin kó'oy in walíl xi alwa'. ¹⁹ Ejtal an te'tsik xi yab in kó'yal in walíl alwa', u kwajláb ani u tsiknal ban k'amal. ²⁰ Jaxtám, tatá'tsik ne'ech ka exla' an te' k'al nin walíl'i.

Yab ejtalk'i ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al na Dios

(Lk. 13:25-27)

²¹ 'Yab ejtalk'i xi tin utsáltsik, "Ajátik, Ajátik", ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al na Dios, tokot xin t'ajáltsik xowa' in lé' nu Táta' xi k'wajat walk'i'. ²² Tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, yán ne'ech ti kin utsa'tsik enché': "Ajátik, Ajátik, wawá' i t'ilámal k'al ta bij nin káwintal na Dios, k'al tin awiltal na bij i káldhámal i at'ax ejattalábtsik ani i t'ajámal yán i labidh labandhaxtaláb." ²³ Por ne'ech ku utsa'tsik tám enché': "Yab jayk'i tu exlámalsik; ki wixk'intsik teché' k'al Naná', atiklábtsik xa t'ajál xowa' yab alwa'."

An atá xi kubadh ban t'ujub ani xi kubadh ban kidhib

(Lk. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ 'Jaxtám, xita' tin axtsal ani in t'ajál xowa' u ulal, in junwal jelti jun i inik xi chalpadh xin kuba' nin k'imá' ba t'ujub. ²⁵ Ulich an áb, wa'un an ik', owtsikmé an walja' ani bawtsin tin akan jachan' an atá, por kom ba t'ujub ti kubat, yab kwajlan. ²⁶ Por xita' tin axtsal ani yab in t'ajál xowa' u ulal, in junwal jelti jun i inik xi yab chalpadh xin kuba' nin k'imá' ba kidhib. ²⁷ Ulich an áb, wa'un an ik', owtsikmé an walja' ani bawtsin tin akan jachan' an atá ani kom ba kidhib ti kubat, julpá an atá ani pakudh ejtal ti jilk'on.

²⁸ Tam ti ok'on ti káw na Jesús, an atiklábtsik laban t'ajat xin ach'a'tsik xan tu ok'tsix na Jesús. ²⁹ Pos na Jesús u ok'tsix k'al yantam i awiltaláb ani yab jelti an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés.

8

Na Jesús in jeldha' jun i inik xu ya'ul k'al an k'wajat at'ax t'ít'
(Mr. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

¹ Tam ti na Jesús pa'ay ban ch'én, k'al yán i atiklábtsik ti wéwná. ² Utukná tám k'al jun i inik xu ya'ul k'al an k'wajat at'ax t'ít', tudhlan tin tamét na Jesús ani in utsa' enché':

—Ajátik, max a lé', ne'ech ka ejto ti kin jeldha' k'al jeché' an yaw'lách xu ko'ol.

³ Takan tám k'al na Jesús ani utsan enché':

—U lé' ani xo' i jeléech.

Tokot tin ulu jeché', támk'i ti wék'on an k'wajat at'ax t'ít'. ⁴ Ani utsan enché' k'al na Jesús:

—Yab xita' ka t'iltsi xowa' tu t'ajtsi, tokot ki k'ale, ki utey tin tamét an pále' ani ka k'wajba' an pikbantsixtaláb xan tin ulúmal na Moisés abal ejtal kin cho'óbna' ke i jeléech k'al an yaw'lách xa ko'ol.

Na Jesús in jeldhantsi tin t'ojnálil jun i ok'lek soldado romano
(Lk. 7:1-10)

⁵ Tam ti na Jesús ochich ban bitsow xi Kapernaúm, utukná k'al jun i ok'lek soldado romano ani pakabédhá. ⁶ Enché' ti utsan:

—Ajátik, nu t'ojnálil ta' kwachat tu k'imá', yab in ejtawal ka yoyon ani u yajlom t'ajat.

⁷ Utsan enché' k'al na Jesús:

—Ne'ech kin k'ale abal ku jeldha'.

⁸ Tók'oyat enché' k'al an ok'lek soldado:

—Ajátik, yab in tomnál ki ochich tu k'imá'; tokot ka ulu abal ka jeley nu t'ojnálil ani ne'ech ka jeley. ⁹ Pos naná' in tak'nélk'i neye tin k'wajat k'al nu ok'lékiltsik, por u ko'ol neye i soldadotsik xi naná' u tak'yal. Tam ku utsa' jun i soldado ka k'ale, u k'alel, tam ku utsa' k'e'et ka tsích, u tsi'il ani tam ku utsa' nu t'ojnálil kin t'aja' jun xata', in t'ajál.

¹⁰ Tam ti na Jesús in ach'a' jeché', laban t'ajat ani in utsa'tsik enché' xi k'ál ti wewkómte:

—Tsubax tu utsálsik, ke putál ban chabál xi Israel yab u elámal ni jun xita' xu belom jelt xan tu belom jeché' an inik. ¹¹ Naná' tu utsálsik abal yán ne'ech ka tsíchtsik xon tu kalel na k'ítsá ani xon tu ochel na k'ítsá ani ne'ech ka buxkantsik k'al na Abraham, na Isák ani na Jakob xon tu tak'ix na Dios. ¹² Wa'ach an israelitatsik xin chalpayal abal ne'ech ka k'wajay xon tu tak'ix na Dios abalk'i u kidhtalábtsik k'al na Abraham, por ne'ech ka káldhátsik eléb ban jik'waxtaláb. Taja' ne'ech ti uk'naltsik ani ti rech'ech'él nin kamab.

¹³ Utsan tám enché' an ok'lek soldadotsik k'al na Jesús:

—Ki k'aléech ani ka t'ájan xan ta belál. Ani támk'i jachan' i ora ti jeley nin t'ojnálil.

Na Jesús in jeldhantsi tin mím na Pedro
(Mr. 1:29-31; Lk. 4:38-39)

¹⁴ Na Jesús k'ale bin k'imá' na Pedro ani in chu'u nin mím na Pedro kwachat bin waytal abal u k'ak'él. ¹⁵ Taktsin tám tin k'ubak k'al na Jesús ani wék'on an k'ak'lách; ch'akay tám an mímláb ani tujey ti t'ójontsáb na Jesús junax k'al nin exóbaliltsik.

Na Jesús in jeldha' yán i ya'ultsik
(Mr. 1:32-34; Lk. 4:40-41)

¹⁶ Tam ti jik'wchinich, júntsin na Jesús yán i atiklábtsik xi ochadh k'al i at'ax ejattaláb ani k'al nin káwintalk'i, in káldha' ejtal an at'ax ejattalábtsik ani in jeldha' jeye ejtal an ya'ultsik. ¹⁷ Jeché' támun abal ka t'ájan xan tin ulúmal an t'iltsix Isaías, tam tin ulu enché': “Jajá' in kitna' ejtal an yaw'lách xi ko'ol ani in júna' an yajtsiktaláb xi ko'ol.”

Xin lé'tsik kin wéwna' na Jesús
(Lk. 9:57-62)

¹⁸ Tam ti na Jesús in chu'u abal k'al yán i atiklábtsik ti wilidh, in ulu ka wat'ba jun pak'e' ja'. ¹⁹ Utukná tám na Jesús k'al jun i ok'tsix xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jílám dhutsadh na Moisés ani utsan enché':

—Ok'tsix, u lé' tu wéwna' xón'tikichk'i ki k'ale.

²⁰ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Na wáx in ko'ol nin k'imá' ani an ch'ichintsik in ko'ol nin pák'w; por Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, yab u ko'ol xon ti kin koyóch.

²¹ Utsan jeye enché' k'al jún ti éb nin exóbaliltsik:

—Ajátik, ne'ech ok'ox ku aytsi ka chemech nu táta' ani tam u jolyámich, tám ne'ech tu wéwna'.

²² Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Ti kin wéwna'ich, jila' ka jolyat an chemélomtsik k'al xi yabtsik u belom.

Na Jesús in kubdha' ti waw'nal an ik' ani ti múlák' an ja'

(Mr. 4:35-41; Lk. 8:22-25)

²³ Ochich tám na Jesús ban tan ani wéwná k'al nin exóbaliltsik. ²⁴ Jun jik'towál ti tujey ti waw'nal i chapik ik' ban pujal ani múlák'in an ja' ke asta in luy'chiyalich an tan. Por na Jesús k'wajat ti wayal. ²⁵ K'ale tám ti bakyáb k'al nin exóbaliltsik ani utsan enché':

—¡Ajátik, ti ku lo'o! ¡Exomich tu lupnal!

²⁶ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i ta jik'él, atiklábtsik xi wé' t'ajat ta belom?

Ch'akay tám na Jesús, in k'wiya' an ik' ani an pujal ani támk'i ti jilk'on chamamadh.

²⁷ An iniktsik laban t'ajat ani in ulutsik enché':

—¿Jitam inik awil xi jeché', ke asta k'al an ik' ani an pujal tu exbantsáb?

An iniktsik xi Gadara xi ochadh k'al i at'ax ejattalábtsik

(Mr. 5:1-20; Lk. 8:26-39)

²⁸ Tam ti na Jesús ulich jun pak'e' ja', ban chabál xi Gadara, utukná k'al cháb i iniktsik xi kale ban jólimtaláb. Chablam jeché' an iniktsik k'wajat ochadhtsik k'al i at'ax ejattalábtsik ani wat'atsich t'ajat ti at'axtsik ke nibalich xita' in ejtowel ka wat'ey ba jachan' an bél.

²⁹ Ani in ulutsik kawidh enché':

—¿Jant'éy a lé' k'al wawá', Jesús, xi Chakámláb k'al na Dios? ¿I tsi'nek abal ti ku yajlombédha' maske yabél in bajúmal xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb?

³⁰ Taja' k'unat ta' ti xe'ech yán i olomtsik ti k'apupúl ³¹ ani an at'ax ejattalábtsik in pakabédha' enché' na Jesús:

—Max ti ku káldha', ti ku walka' ku ochich nú' ban olomtsik.

³² Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ki k'aléchtsik.

Kale tám an at'ax ejattalábtsik ban iniktsik ani ochich ban olomtsik. Támk'i jachan', ejtal an olomtsik in pet'na' tinbá' ba jun i ch'én, kwajlan ban pujal ani taja' ti lupuntsik.

³³ An belkol olomtsik, jik'eytsik t'ajat ani ájlách. Tam ti ulichtsik ban bitsow, in t'ila'tsik ejtal jeché' ani xant'éy támun k'al an iniktsik xi ochadhtsik k'al an at'ax ejattalábtsik.

³⁴ Tam ti an atiklábtsik xu k'wajíl ba jachan' an bitsow in ach'a' jeché', k'aletsik ejtal xon ti k'wajat na Jesús ani tam ti chu'tat na Jesús, pakabédhá abal yabich más ka xe'chin ba jachan' an chabál.

9

Na Jesús in jeldha' jun i ya'ul xi yab in ejtowel ka yoyon

(Mr. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

¹ Balin tám na Jesús ban tan, wat'ey juní jun pak'e' ja' ani ulich bin bitsówil. ² Júntsin taja' kwachat ba jun i chayte' jun i inik xi yab in ejtowel ka yoyon. Tam ti na Jesús in chu'u abal u belnal k'al jajá'tsik, in utsa' enché' an ya'ul:

—Pay'lomláb, yab ka jila' tabá'; na walastalábil pakwlantsidhich ti k'wajat.

³ Tam ti na Jesús in ulu jeché', taltsik an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in chalpaysik enché': "Jeché' in t'ajálich jelti max Jajá' u Dios."

⁴ Kom na Jesús in cho'ób xant'éy k'wajat in chalpaysaltsik, in utsa'tsik enché':

—¿Jant'ók'i ti yab t'ajat alwa' i chalab a ko'oltsik? ⁵ Pos ¿jowa' más yab t'ojláb ku ulu: "Na walastalábil pakwlantsidhich ti k'wajat", o ku ulu: "Ki ch'akay ani ki beley"? ⁶ Pos alwa'ich, ne'ech tu xalk'antsitsik ke Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, u ko'ol i awitaláb teché' ti chabál abal ku pakwlantsi xi walbidhtsik.

In utsa' tám enché' an inik xi yab in ejtawal ka yoyon:

—Ki ch'akay, ka dhaya' na chayté'il ani ki k'aléch ta k'imá'.

⁷ Ch'akay tám an inik xi yab in ejtawal ka yoyon ani k'aléch tám tin k'imá'. ⁸ Tam ti an atiklábtsik in chu'u jeché', labantsik ani in pubédhantsi tin bij na Dios abal in pidhámal jeché' an ti awitaláb an iniktsik.

Na Jesús in kaniy na Mateo abal ka k'ale ti exóbal k'al Jajá'
(Mr. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

⁹ Tam ti na Jesús kale taja', in chu'u jun i inik xin bij ta Mateo buxúl xon tin bach'wal an jalbixtaláb abal an chabál xi Roma ani in utsa' enché':

—Wana ta exóbal k'al Naná'.

Ch'akay tám na Mateo ani in wéwna' na Jesús.

¹⁰ Jun i k'ij, tam ti na Jesús k'wajat ti k'apul tin k'imá' na Mateo, ulich yán i bach'k'ul jalbixtaláb ani i walablomtsik. Jeché' an iniktsik buxkan jeye ti k'apulstik ban mesa xon ti k'wajat ti k'apul na Jesús k'al nin exóbaliltsik. ¹¹ Tam ti an fariseotsik in chu'u jeché', in utsa' enché' nin exóbaliltsik na Jesús:

—¿Jant'ók'i tu k'apul na Ok'tsixel k'al an bach'k'ul jalbixtaláb ani k'al an walablomtsik?

¹² Tam ti na Jesús in ach'a' jeché', in utsa'tsik enché':

—Xi k'wajattsik alwa' ani yab u ya'ul, yab in yéntsál i ilálix, por xu ya'ul, in yéntsál.

¹³ Ki k'aléchtsik ani ka exbaytsik xant'éy in lé' kin ulu jeché' an T'okat Dhuslab: "Naná' u lé' ka kó'oytsik i yajnantsixtaláb ani yabich u lé' ka pikba' i chemdhats ko'nélsik." Pos Naná' yab in tsi'nek ku aliy xi xe'echtsik lujat, in tsi'nek ku aliy xi walbidhtsik abal kin jila'ichtsik ti walablom.

Konyat na Jesús k'al tin kwenta an k'úlixnich
(Mr. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

¹⁴ Utukná tám na Jesús k'al nin exóbaliltsik na Juan xu Pujax ani konyat enché':

—¿Jant'ók'i ti wawá' ani an fariseotsik jeye u k'íl t'ajat ani na exóbaliltsik yab u k'íl?

¹⁵ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Awxe' yejat ka k'wajaytsik t'e'pidh xi kanidhtsik ba jun i tomkixtaláb, tam an tomkinél inik k'wajat k'al jajá'tsik? ¡Yaba! Por ne'ech kin bajaw an k'ij tam ka wixk'intsattsik an ti tomkinél inik ani ne'chich jeye tám ti k'ílsik.

¹⁶ 'Yab xita' in pats'k'uyal jun i k'ej xeketláb k'al jun peje' i ít k'udhk'um; pos an ít k'udhk'um, u muchel ani in mich'ál más an k'ej k'udhk'um. ¹⁷ Nibal u balyáb an ít yajtsik uxnél ba k'ej ót' balixtaláb; pos max ka t'ajan anchan', an ót' balixtaláb u mich'k'anal ani an yajtsik uxnél ne'ech ka wak'lan. Jaxtám ti yejat ka balyat an ít yajtsik uxnél ban ít ót' balixtaláb abal chablam yab ka k'ibchon.

Nin tsidhánil na Jairo ani an mímláb xin taktsi tin k'udhk'úmil na Jesús
(Mr. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

¹⁸ Lejat k'wajat ti usnaltsik k'al na Jesús ejtal jeché', ulich jun in ok'lékil an judíotsik, tudhlan tin tamét na Jesús ani in ulu enché':

—Nu tsidhánil talél ti chemech, por max Tatá' ki tsích ani ka taka', ne'ech ka ejech.

¹⁹ Ch'akay na Jesús ani k'ale k'al jachan' an inik junax k'al nin exóbaliltsik. ²⁰ Tam ti na Jesús ne'ech ti bél, utukná k'al jun i mímláb xin ne'dhálich lajucháb i tamub ti ya'ul k'al i lakúmtaláb, utey tin kúx na Jesús ani in taktsi tin wál nin k'udhk'úmil. ²¹ In t'aja' anchan' abal in chalpayal enché': "Max u ejtowelak ku taktsi tin k'udhk'úmil, ne'ech kin jeley." ²² Por na Jesús chaw'k'in, in chu'u an mímláb ani in utsa' enché':

—Mímláb, yab ka jila' tabá'; i jeley abal i belmách.

Ani támk'i jachan', jilk'on jelnek an mímláb.

²³ Tam ti na Jesús ulich bin k'imá' an ok'lek inik ani in chu'u t'ojodhich an t'éneltsik abal an jólmách ani an atiklábtsik chapik u uk'naltsik, ²⁴ in utsa'tsik enché':

—Ki kaletsik eléb, an tsidhan yab chemnek, u wayalk'i ti k'wajat. Tam ti ach'an in ulu jeché', labídná k'al an atiklábtsik, ²⁵ por in utsa' ka kaletsik eléb. Ochich tám na Jesús, in téyna' an tsidhan bin k'ubak ani ch'akay an tsidhan. ²⁶ Jeché' xowa' in t'aja' na Jesús, cho'óbná putálk'i ba jachan' an chabál.

Na Jesús in jeldha' cháb i jok'oltsik

²⁷ Tam ti na Jesús kale taja', wéwná k'al cháb i jok'oltsik, xi dhájaxintsik chapik enché':

—¡Tatá' xi kuxlab k'al na Dabid, ti ku yajnantsi weye!

²⁸ Tam ti na Jesús ochich ban atá, utukná k'al an jok'oltsik ani Jajá' in konoy enché':

—¿A belálsikxe' ke ne'ech ku ejto ku t'aja' xowa' tin kontsaltsik?

Jajá'tsik tók'on enché':

—I belál, Ajátik.

²⁹ Taktsintsik tám an tin wal k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—Pos ka t'ájan xan ta belálsik.

³⁰ Chu'xinichtsik tám, por utsantsik t'ajat enché' k'al na Jesús:

—Yab ka t'íla'tsik jeché' abal yab kin cho'óbna' ni jun xita'.

³¹ Por tokot ti kaletsik taja', in t'íla' putál ba jachan' an chabál xant'éy t'ajtsintsik k'al na Jesús.

Na Jesús in káwindha' jun i mó'

³² Tam ti k'aléch an jok'oltsik, uldhantsat na Jesús jun i mó' xi ochadh k'al i at'ax ejattaláb. ³³ Tam ti na Jesús in káldha' an at'ax ejattaláb, an mó' káwinich tám. An atiklábtsik u labnal t'ajat ani in ulalstik enché':

—Yab jayk'i i chu'úmal teché' Israel jun xata' jelti jeché'.

³⁴ Por an fariseotsik in ulal enché':

—Jeché' an inik in káldhál an at'ax ejattalábtsik k'al tin awiltal in ok'lékil an at'ax ejattalábtsik.

Na Jesús in yajnantsal an atiklábtsik

³⁵ Na Jesús xe'ech in lonyal putál an bitsowtsik ani an kwentsaltsik ani u ok'tsix ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb xi wa'ach taja'. In t'ilál an alwa' t'ilab k'al tin kwenta xan tu tak'ix na Dios, in jeldhál ejtalk'i k'al xowa'kich i yaw'lách ani k'al xowa'kich'i jeye i yajtsiktaláb. ³⁶ Tam tin chu'u yán an atiklábtsik, in kó'ontsi ti yajnantsixtaláb abal in chu'tal ke walbadhtsik ti k'wajat ani k'wajat jelti borregotsik xi yab in ko'ol xita' k'al ti ka beletná. ³⁷ In utsa' tám enché' nin exóbaliltsik:

—Tsubax tu utsálsik, ke anchan' jelti tam labenek t'ajat nin walíl an t'ayabláb, anchan' jeye ti wa'ach t'ajat xita' ne'ech ti kin bela'. Por anchan' jelti tam wé' t'ajat an t'ojnaltsik wa'ach abal kin junkuntsi tin walíl an t'ayabláb, anchan' jeye wé' t'ajat wa'ach xita' kin t'iltsi an ti alwa' t'ilab an atiklábtsik. ³⁸ Anchan' jelt xan ti an dhabal t'ayabláb in abál i t'ojnaltsik abal kin junkuntsi tin walíl an t'ayabláb, anchan' ti ka kontsitsik na Dios kin aba' xita' kin t'iltsi an ti alwa' t'ilab an atiklábtsik.

10

Na Jesús in takuy xi lajucháb an abatwáletsik (Mr. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

¹ In kaniy tám na Jesús xi lajucháb nin abatwálejiltsik ani in pidha' ti awiltaláb abal kin káldha' i at'ax ejattalábtsik, abal kin jeldha' ejtalk'i k'al xowa'kichk'i i yaw'lách ani k'al xowa'kichk'i jeye i yajtsiktaláb.

² Jeché' ja'ich nin bij xi lajucháb an abatwáletsik: na Simón, xi bijyat jeye ta Pedro ani nin kidháb Andrés; na Jakobo ani nin kidháb Juan, xu chakámlábsik k'al na Sebedeo.

³ Na Felipe, na Bartolomé, na Tomás ani na Mateo xin bach'wal an jalbixtaláb abal an chabál xi Roma; na Jakobo nin chakámil na Alfeo ani na Lebeo, xu bijyáb jeye Tadeo.

⁴ Na Simón, xu tak'nal ban junkuntaláb xu bijyáb kananista ani na Judas Iskariote, xi tayíl k'al ti pidhná na Jesús abal ka chemdhá.

Na Jesús in aba' ti t'íltsix nin exóbaliltsik (Mr. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

⁵ Na Jesús in aba' jeché' lajucháb, k'al jeché' an punk'untsixtaláb:

—Yab ki k'aletsik ban chabál xon tu k'wajíl xi yabtsik u judío, nibal ki ochich ban bitsowtsik xi Samaria. ⁶ Ki k'aletsik ok'ox ban yejche' bitsow Israel abal ka aliy xi yabtsik u belom. ⁷ Xon ti ki wat'ey, ka t'ilálsik abal exomich ti k'unel xowk'i na Dios ne'ech kin tak'ích an atiklábtsik. ⁸ Ka jeldha' an ya'ultsik, ka ejdha' an chemélomtsik, ka jeldha'tsik xin ko'ol an k'wajat at'ax t'ít' ani ka káldha' an at'ax ejattalábtsik. Kom anik'i ta bach'úmátsik jeché' an awiltaláb, anik'i jeye ti ka t'aja'tsik xowa'kich an alwa'taláb.

⁹ 'Ki k'aletsik mapats, yab ka júna'tsik i tumín ¹⁰ nibal i morrál. Yab ka júna'tsik yán a xekét nibal yán a pajab, tokot xa k'wajbím, nibal ka júna'tsik a kwayab; pos an t'ojnal in tomnál ka k'apundhá xon tu t'ójontsix.

¹¹ 'Tam ki ulichtsik ba jun i bitsow o ba jun i kwentsal, ka aliysik jun xita' xi alwa' inik ani taja' ki k'wajaytsik bin k'imá' asta kin bajaw xowk'i ti ki kaletsik taja'. ¹² Tam ki ochichtsik ba jachan' an k'imádh, ki chapnédhaxintsik enché': "Ki k'wajaytsik k'ijidh." ¹³ Max an atiklábtsik xu k'wajíl ba jachan' an atá in tomnál kin bach'utsik jeché' an chapnédhomtaláb, ne'ech ka k'wajaytsik k'ijidh, por max yab in tomnátsik kin bach'u, yab ne'ech ka k'wajaytsik k'ijidh. ¹⁴ Max yab ki bach'wattsik nibal ki le'ná ki axtsintsik, ki kaletsik tám ba jachan' an atá o ba jachan' an bitsow ani ka tiniysik an pojodh xi palenek ba na akan. ¹⁵ Tsubax tu utsátsik ke tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, más ja' púlek an yajtsiktaláb ne'ech kin bach'u jachan' an bitsow ké an yajtsiktaláb xi ne'ech kin bach'u an atiklábtsik xi k'wajinek ban chabál xi Sodoma ani Gomorra.

Ne'ech ki at'antsik

¹⁶ 'Ka ach'a'tsik! Tu abál ka t'íla'tsik an alwa' t'ilab xon ti wa'ach i atiklábtsik xi at'ax. Jelti max exom u abál i borregotsik xon ti wa'ach i padhumtsik. Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta jelt xan tin t'ajál an chan por ka cha'ka'tsik t'ajat tabá' jelt xan tin t'ajál an kuku'tsik. ¹⁷ Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta, pos ne'ech ki pidhnátsik ban awiltaláb k'al an atiklábtsik xi at'ax ani ne'ech ki lekbayattsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. ¹⁸ Ani asta ne'ech ki júnátsik tin tamét i pakdha' awiltaláb ani tin tamét i pakdha' tak'ix k'al Naná'k'i tu kwenta. Anchan' ne'ech tám ka ejtotsik ti kin t'íla' tin tamét an awiltalábtsik ani tin tamét xi yabtsik u judío. ¹⁹ Por tam ki pidhnátsik ban awiltaláb, yab ki k'wajaytsik ta chalpax k'al tin kwenta xant'éy ne'ech ka ulutsik o xan ti ne'ech ki tók'ontsik; pos tam kin bajúch xowk'i ne'ech ta lújundhátsik k'al an awiltaláb, na Dios ne'ech ti ki óltsi xan ti yejat ki tók'ontsik. ²⁰ Pos yab tatá'tsik ne'ech ta káw, ne'ech ti káw nin T'okat Ejattal na Táta' Dios.

²¹ An iniktsik ne'ech kin pidhna' nin kidhá abal ka chemdhá ani an táta'lábsik ne'ech kin pidhna' nin chakámil abal ka chemdhá. An chakámlábsik ne'ech kin tomna' nin táta' ani nin nána' ani ne'ech kin t'aja' abal ka chemdhátsik. ²² Ne'ech ki at'antsik k'al ejtal an atiklábsik xi yab u belom k'al Naná'k'i tu kwenta; por xita' kin kuxuy ejtal jeché', ne'ech ka lo'wat. ²³ Tam ki at'antsik ba jun i bitsow, ki k'aletsik píl; pos tsubax tu utsátsik ke Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin tsích juní tam tatá'tsik yabél a lonyámal ejtal in bitsówil an israelitatsik.

²⁴ Ni jun i exóbal más u awil ke nin ok'tsíxal ani ni jun i t'ójontsix más uluts ke nin ajátik. ²⁵ Abal an exóbal, lejatich jeye max in bajúch jelti nin ok'tsíxal ani an t'ójontsix jelti nin ajátik. Max Naná', xin k'wajat jelti max tin táta'tsik, in bijyáb tin lej at'ax, ¿jan ti ne'ech ki bijyat tatá'tsik xi k'wajat jelti max tu chakámiltsik?

Xita' yejat ki jik'na'
(Lk. 12:2-9)

²⁶ Jaxtám, yab yejat ka jik'na' an atiklábsik. Pos yab wa'ach ni jun xata' xi yab ne'ech ka chu'tat, nibal wa'ach xata' chinat xi yab ne'ech ka cho'óbná tayíl. ²⁷ Xowa' tu utsátsik xon ti yab tejwa', ka ulutsik xon ti tejwa' ani xowa' tu utsátsik chinat, ka ulutsik xon ti yán kin ach'a'tsik. ²⁸ Yab ka jik'na' an chemdhaxtsik, pos tokot in ejtawal ti ki chemdhantsi an ta t'u'úl ani yab in ejtawal ti ki chemdhantsi an ta ejattal. Ka jik'na'tsik na Dios xin ejtawal ti ki chemdhantsi an ta ejattal ani ti ki pet'nantsi an ta t'u'úl ban k'ibeltaláb.

²⁹ ¿Yabxe' u nujwáb cháb i ch'ichintsik k'al wé' i tumín? Por ni jún xi jachan' an ch'ichintsik yab ne'ech ka kwajlan max na Táta' Dios yab anchan' tin lé'. ³⁰ Pos asta na xi'íl xa ko'oltsik ba na ók' ajidh ti k'wajat. ³¹ Pos yabtsik pé ka jik'na' ni jun xita', tatá'tsik más yán a jalbíl ké yantam i ch'ichintsik.

Xita' yab in tidhenál kin t'íla' na Jesukristo tin tamét an atiklábsik
(Lk. 12:8-9)

³² Xita' yab kin tidhena' ti kin t'íla' tin tamét an atiklábsik, Naná' yab neye ne'ech ku tidhena' ku t'íla' tin tamét nu Táta' xi k'wajat walk'i'. ³³ Por xita' kin tidhena' ti kin t'íla' tin tamét an atiklábsik, ne'ech neye ku tidhena' ku t'íla' tin tamét nu Táta' xi k'wajat walk'i'.

U wa'chinal i k'éáxtaláb k'al tin kwentak'i na Jesús
(Lk. 12:51-53, 14:26-27)

³⁴ Yab ka chalpaytsik ke Naná' in tsi'nek teché' ti k'aylá abal ku tsi'dha' i k'ijidhtaláb; pos yab anchan', in tsi'nek abal ku tsi'dha' i péjéxtaláb. ³⁵ In tsi'nek abal ku péjéxlintha' an kwitól k'al nin táta', an tsidhan k'al nin nána' ani an al'íbe k'al nin mím. ³⁶ Ani anchan', xi k'wajattsik ba jun i atá, jajá'k'itsik ne'ech ti péjéx.

³⁷ Xita' in k'anidhál más nin táta' o nin nána' ke Naná', yab ne'ech kin ejto ka k'wajay k'al Naná'; xita' in k'anidhál más nin chakámiltsik ke Naná', yab jeye ne'ech kin ejto ka k'wajay k'al Naná' ³⁸ ani xita' ti kin wéwna' por in ch'ejnál ka chemdhá, yab ne'ech kin ejto ka k'wajay k'al Naná'. ³⁹ Xita' in lé' kin lo'o nin xe'chintal, ne'ech kin k'ibdha'; por xita' kin k'ibdha' nin xe'chintal k'al Naná' tu kwenta, ne'ech kin lo'o.

Xowa' ne'ech ki áta'
(Mr. 9:41)

⁴⁰ Xita' ti ki bach'utsik, Naná' tin bach'wal ani xita' ti kin bach'u Naná', in bach'walich xi tin abámal. ⁴¹ Xita' kin bach'u jun i t'íltsix abal in cho'ób ke k'al a Dios ti abnék, ne'ech kin bach'u i ch'ejwalixtaláb jelti xi ne'ech kin bach'u jun i t'íltsix; xita' kin bach'u jun i lujat inik abal in cho'ób ke i lujat inik, ne'ech kin bach'u i ch'ejwalixtaláb jelti xi ne'ech kin bach'u jun i lujat inik. ⁴² Ani xita' kin pidha' jun tu' ti chamay ja' jún ti éb xi jeché'tsik abal in cho'ób ke Naná' u exóbalil, ne'ech jeye kin bach'u nin ch'ejwalíb.

11

Xi abnétsik k'al na Juan xu Pujax (Lk. 7:18-35)

¹ Tam ti na Jesús ok'on kin tak'iy xi lajucháb nin exóbaliltsik, k'ale ban kwentsaltsik xi k'wajat ba jachan' an chabál abal kin ok'tsitsik ani kin t'íltsitsik an ti alwa' t'ilab.

² Tam ti na Juan xi balidh ban wik'axte' in ach'a' xowa' in t'ajál na Kristo, in aba' in exóbaliltsik abal ka k'ale kin chu'u na Jesús ³ ani kin konoy enché':

—¿Tatá'ichxe' kwa' xi bijidh ne'ech ka tsích o yejat ki aytsi k'e'et?

⁴ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Ki k'aletsik ani ka óltsi na Juan xowa' exomtsik a chu'tal ani a ach'ál. ⁵ Ka óltsi abal an jok'oltsik u chu'xinal, an k'wech'e'tsik u jelél, xin ko'oltsik an k'wajat at'ax t'ít' u jelél, xi yabtsik u och'ox u och'xinal, an chemélomtsik u ejdháb ti ít ani an ch'ojontátsik u t'íltsinal an ti alwa' t'ilab. ⁶ K'ijidh t'ajat abal xita' ti kin bela' ani yab kin jila' ti kin bela'.

⁷ Tam ti nin exóbaliltsik na Juan k'aléch, na Jesús tujeý kin t'íltsi an atiklábtsik k'al tin kwenta na Juan, enché' tin utsa'tsik:

—¿Jant'éy i k'aletsik ka chu'u ban chabál xon ti yab k'wajtsidh? ¿Jun i pakáb xi k'wajat ti waw'yáb k'al i ik'? ⁸ Max yaba', ¿jant'éy i k'aletsik ka chu'u? ¿Jun i inik xi xeketlidh k'al i alwa' k'udhk'um? Tatá'tsik a cho'ób ke xu xeketlinaltsik k'al i alwa' k'udhk'um u k'wajiltsik bin k'imá' i pakdha' tak'ix. ⁹ Max yab anchan', ¿jant'éy i k'aletsik ka chu'u? ¿Jun i t'íltsix? Ja'ich, ani ja'ich jun xita' xi más púlek ké jun i t'íltsix. ¹⁰ Na Juan ja'ich xu t'ilnal enché' k'al an T'okat Dhuslab:

Ne'ech ku okxiy nu abatwálejil

abal ti ki t'ojojontsi an ti bél.

¹¹ Tsubax tu utsátsik ke ejtal an atiklábtsik xi k'wajinekich asta xo', yab jayk'i wa'chinék jun xita' más ultaláb ké na Juan xu pujax; por tu utsátsik, xi más cha'at in éy xon tu tak'ix na Dios, más ja' ultaláb ké na Juan xu pujax.

¹² Asta ti tsích na Juan xu pujax abal kin t'ila' an alwa' t'ilab ani asta xo', wa'ach xin t'ajáltsik an chápláb abal ka k'wajay tak'nél k'al na Dios ani ja'ich jajá'tsik xi ne'ech ka k'wajay tak'nél k'al na Dios. ¹³ Ejtal an t'íltsixtsik ani nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in ólnámal xowa' na Dios ne'ech kin t'aja' asta ti tsích na Juan ¹⁴ ani max tatá'tsik a lé' ka bela', na Juan ja'ich an t'íltsix Elías xi bijidh ne'ech ka tsích. ¹⁵ Xin ko'oltsik in och'oxtal alwa', kin exbay.

¹⁶ ¿Jant'ok'ál ne'ech ku ejto ku junbay an atiklábtsik xi jeché' i k'ij? In junwal jelti an chakamtsik xu buxkanal ti ubát' ch'ejel bitsow ani in dhájayal nin at ubát'tsik enché':

¹⁷ “I jutsuy an chúl ani yab i bixmáchtsik; i ajatna' i t'e'pidh ajatláb ani yab i uk'intsik.”

¹⁸ Pos tsích na Juan, xi yab u k'apul nibal u uch'al ani a ulutsik ke in ko'ol i at'ax ejattaláb.

¹⁹ Tayíl in tsích Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, xin k'apul ani in uch'al ani a ulutsik abal in k'apma' ani in uch'al t'ajat, ke u ja'úb i walablomtsik ani xin bach'waltsik i jalbixtaláb. Por nin chalpadhtal na Dios u xalk'anal k'al xowa' in t'ajál jun xita' xu dhabaláb k'al Jajá'.

An atiklábtsik xi yab u t'ajax ti k'ij (Lk. 10:13-15)

²⁰ Tujeý tám kin k'wiya' na Jesús an atiklábtsik xon tin t'ajámál más yán an labidh labandhaxtalábtsik, abal an atiklábtsik xu k'wajíl taja', yab in jilámaltsik ti walablom. In ulu enché':

²¹ —¿Ch'ojontál a chu'bíl, atiklábtsik xi k'wajíl Korasín! ¿Ch'ojontál a chu'bíl, atiklábtsik xi k'wajíl Betsayda! Abal max an labidh labandhaxtaláb xi t'ájnek ba tatá'tsik, t'ájnekak ban bitsowtsik xi Tiro ani Sidón, an atiklábtsik xu k'wajíl taja', owenekichak tin jalk'uyámaltsik nin chalab, in k'wajbámalichaktsik nin kodhow k'udhk'úmil ani buxkanékichaktsik ba k'wixix abal kin xalk'a' ke in jilámalichtsik ti walablom. ²² Jaxtám

tu utsálsik ke tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, más púlek an yajtsiktaláb ne'ech ka bach'utsik ké an yajtsiktaláb xi ne'ech kin bach'u an atiklábtsik xi Tiro ani Sidón. ²³ Ani tatá'tsik xi k'wajíl Kapernaúm, ¿a chalpayalxe' ke ne'ech ki t'ek'bá asta walk'i? ¡Yaba! Ne'ech ki pet'nátsik asta ban k'ibetaláb. Abal max an labidh labandhaxtalábtsik xi t'ájnek ba tatá'tsik, t'ájnekak ban bitsow xi Sodoma, an atiklábtsik xi k'wajinek ba jachan' an bitsow, bélak jeye ta' k'wajattsik. ²⁴ Jaxtám tu utsálsik ke tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, más púlek an yajtsiktaláb ne'ech ka bach'utsik ké an atiklábtsik xi k'wajinek ban bitsow xi Sodoma.

Ki uteytsik k'al Naná' abal ki koyóch
(Lk. 10:21-22)

²⁵ Tam ti jachan' i k'ij, na Jesús in ulu enché':

—Táta', xa tak'yal an walk'i' ani an chabál, tu k'ak'nál abal a xalk'antsámal xin cha'kátsik tinbá' xowa' yab a xalk'antsámal xi chalpadhtsik ani u wit'omtsik. ²⁶ Táta', anchan' ta t'aja', kom anchan' ta le'na'.

²⁷ 'Nu Táta' tin pidhámalich ejtal xowa' wa'ach. Yab xita' k'ál tu exláb an Chakámláb, tokot k'al an Táta'láb ani yab xita' in exlál an Táta'láb, tokot u exláb k'al an Chakámláb ani xita' an Chakámláb in lé' kin pidha' kin exla'. ²⁸ Ki uteytsik k'al Naná', ejtal tatá'tsik xi k'wajat i walbidh ani ne'ech tu wixk'intsi an ta walab; jelti jun xita' xu wék'ontsáb tin kitál abal ka koyóch. ²⁹ Ki k'wajaytsik teye jelt xan ti Naná' in k'wajat. Ka t'aja'tsik xowa' a chu'tal u t'ajál ani ka cha'ka' tabá' jelt xan ti Naná' u cha'kál tubá'. Max ka t'aja'tsik anchan', ne'ech tám ka k'wajách alwa' na ejattal. ³⁰ Pos xowa' Naná' tu utsálsik ka t'aja', yab t'ojláb ani yab altsik.

12

An exóbaltsik in pu'wal i trigo tin k'ítsájl an koyóxnich
(Mr. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

¹ Tam ti jachan' i k'ij, na Jesús ne'ech ti belal tin k'ítsájl an koyóxnich xon ti t'ayadh i trigo. Nin exóbaliltsik k'a'ay ani tujeytsik kin pu'u an trigo ani kin k'apu. ² Tam ti an fariseotsik in chu'u jachan', in utsa'tsik enché' na Jesús:

—Na exóbaliltsik exom in t'ajál i t'ojláb xi yab alwa' ka t'ajan tam in k'ítsájl i koyóxnich.

³ Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' a ajyámal xant'éy in t'aja' jun i k'ij na Dabid tam ti jajá' ani nin juniktsik k'a'ay? ⁴ Ochich ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani in k'apu an pan xi pikbantsidh na Dios. Jeché' an pan yab in tomnál kin k'apu na Dabid nibal nin juniktsik, tokot in tomnál kin k'apu an pále'tsik. ⁵ O ¿yab a ajyámalsik bin tak'ixtal na Dios xin jílám dhutsadh na Moisés, ke an pále'tsik xi k'wajat ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, yab u koyoltsik tam in k'ítsájl an koyóxnich ani yab walats xowa' in t'ajáltsik? ⁶ Pos tu utsálsik ke teché' k'wajat jun xita' más púlek ké an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. ⁷ Tatá'tsik yab a exbayámal xant'éy in lé' kin ulu jeché' an T'okat Dhuslab: “Yabich u lé' ka chemdha'tsik i ko'nél abal ti kin pikbantsi, u lé' ki k'ánídháxintsik.” Max a exbayalaktsik, yabich ne'ech ka walbiytsik ni jun xita' xi yab in t'ajámal ni jun xata' yab alwa'. ⁸ Pos Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, u ko'ol i awiltaláb abal ku ulu xowa' alwa' ka t'ajan tin k'ítsájl an koyóxnich.

An inik xi teytemadh nin k'ubak
(Mr. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

⁹ Kale tám na Jesús taja' ani k'ale ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. ¹⁰ Taja', ta' ti k'wajat jun i inik xin ko'ol jun in k'ubak teytemadh ani kom u le'náb ka eltsin jun xata' xant'ok'ál ti ka walbiyat na Jesús, konyat enché':

—¿Alwa'xe' ka jeldhá jun i ya'ul tin k'ítsájl i koyóxnich?

¹¹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Jita' xi tatá'tsik a kidhtal, max in ko'ol jun i borrego ani ka balk'in ba jun i cholax chabál tin k'ítsájil an koyóxnich, yab ne'ech ka k'ale kin jixa'? ¹² Pos más yán in jalbíl jun i inik ké jun i borrego. Jaxtám, tu utsátsik ke alwa' ka t'ajan xowa' alwa' tin k'ítsájil an koyóxnich.

¹³ Utsan tám enché' an inik k'al na Jesús:

—Ka lujku na k'ubak.

Ani tam tin lujku nin k'ubak, jeley, jilk'on alwa' jelti na jún nin k'ubak. ¹⁴ Kale tám an fariseotsik ani tujeý kin aliy xan ti kin uwa' abal kin ejto kin chemdha' na Jesús.

Jun i t'ílsixtaláb k'al tin kwenta na Jesús

¹⁵ Tam ti na Jesús in cho'óbna' jeché', k'ale ani k'al yán i atiklábtsik ti wéwná. Na Jesús in jeldhál ejtalk'i an ya'ulstik, ¹⁶ ani in utsátsik abal yab kin t'íla'tsik xitam já' jeye Jajá'. ¹⁷ Jeché' támun anchan' abal ka t'ájan xan tin ulúmal an t'ílsix Isaías tam tin ulu enché':

¹⁸ Jeché' ja'ich nu t'ójontsixil, xi Naná' u takwyámal, xi Naná' u k'anidhál ani in kulbél t'ajat k'al Jajá'.

Ne'ech ku k'wajba' nu T'okat Ejattal ba Jajá' ani ne'ech kin t'íltsi ejtal an atiklábtsik ke ne'ech ku lújundha'tsik.

¹⁹ Yab ne'ech ti péjéx, nibal ne'ech ti t'ilom kawidh, nibal ne'ech ka axtsin tin káwintal k'al ni jun xita' ban béltsik.

²⁰ Yab ne'ech kin peja' nibal ela' jun i ma'idh pakáb, nibal ne'ech kin tepdha' an k'amal xi xowéy t'ajat exom ti let'k'onal, asta tam kin bajúch an k'ij xowk'i Jajá' ne'ech ti tak'ix in lujtalk'i.

²¹ Ani ejtal an atiklábtsik ne'ech kin k'wajba' nin aytsixtal ba Jajá'.

U usnal na Jesús ke in ko'ol in cháp an at'ax ejattaláb

(Mr. 3:19-30; Lk. 11:14-23; 12:10)

²² Júntsin tám na Jesús jun i jok'ol inik ani mó' xi k'wajat teykómte k'al jun i at'ax ejattaláb. Jeldhá k'al na Jesús ani an inik káwin ani chu'xin. ²³ Ejtal an atiklábtsik laban ani in ulustik enché':

—¿Awxe' ja'ich jeché' nin kuxtal na Dabid?

²⁴ Por tam ti an fariseotsik in ach'a' jeché', in ulustik enché':

—Jeché' an inik in káldhál an at'ax ejattalábtsik k'al tin awiltalk'i an lej at'ax, nin ok'lékil an at'ax ejattalábtsik.

²⁵ Kom na Jesús in cho'ób xant'éy na k'wajat ti chalpantsáb, in utsa'tsik enché':

—Max jun i bitsow ka k'é'áxin kwene' ti kwene' ani ka péjéxin jajá'k'itsik, ne'ech ka ok'on. Ani max jun i kwentsal o jun i k'imádh ka k'é'áxin, yab ne'ech ka k'wajay owat.

²⁶ Anchan' jeye, max an lej at'ax kin káldhál tinbá' xi k'wajat bin ejattal jun i inik, exomich tám in k'e'ál tinbá'; max kin t'aja' anchan', ¿jan ti ne'ech kin ejto ka k'wajay owat ti tak'ix? ²⁷ Tatá'tsik a ulal ke Naná' u káldhál an at'ax ejattalábtsik k'al tin awiltal an lej at'ax; pos max anchanak, ¿jita' k'al tu pidhnal ti awiltaláb xi tatá'tsik ti wéwnál abal kin káldha' an at'ax ejattalábtsik? Jaxtám, jajá'tsik ti xalk'antsal abal i uk'pinéksik ta k'wajat. ²⁸ Por Naná' u káldhál an at'ax ejattalábtsik k'al tin cháp nin T'okat Ejattal na Dios ani jeché', in lé' kin ulu ke xan tu tak'ix na Dios ulnekich xon ta k'wajattsik.

²⁹ Pos, ¿jan ti ne'ech kin ejto jun xita' ka ochich bin k'imá' jun i likat inik ani kin k'ántsi xowa' in ko'ol, max yab kin wik'a' ok'ox? Tokot ne'ech kin ejto kin k'ántsi xowa' in ko'ol, max kin wik'a' ok'ox.

³⁰ Xita' yab junax k'al Naná', tin at'ál. Ani xita' yab tin tolmiyal ku utu an atiklábtsik ba na Dios, jachan', ja'ich xin t'ajál abal an atiklábtsik yab ka utey ba na Dios.

³¹ Jaxtám tu utsátsik, ke an iniktsik ne'ech ka pakwllantsat xowa'kichk'i i walastaláb kin t'aja' ani xowa'kichk'i i odhbijixtaláb kin ulu; por max kin odhbijiy an T'okat

Ejattaláb, yab ne'ech ka pakwantsat. ³² Xita' tin odhbijiy Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech ka pakwantsat; por xita' kin odhbijiy an T'okat Ejattaláb, yab jayk'i ne'ech ka pakwantsat, ne'ech ka jilk'on walbidh malilíl i k'ij.

An te' k'al in walíl'k'i tu exláb
(Lk. 6:43-45)

³³ Max an te' alwa', alwa' in walíl in kó'yal ani max an te' yab alwa', yab alwa' in walíl in kó'yal. Pos an te', k'al in walíl'k'i tu exláb. ³⁴ Tatá'tsik a junwal jelti an chan. ¿Janti ne'ech ka ejto ka ulutsik xowa' alwa', max tatá'tsik yab i alwa'? Pos na wi' in ulal xowa' wa'ach ta ejattal. ³⁵ An alwa' inik, in ulal xowa' alwa', kom alwa' xowa' wa'ach tin ejattal ani an at'ax inik, in ulal xowa' at'ax, kom at'ax xowa' wa'ach tin ejattal. ³⁶ Por tu utsátsik, ke tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, ejtaltsik ne'ech ka lújundhá k'al tin kwenta an ani' t'ilab xin ulúmátsik. ³⁷ Pos k'al xowa'k'i in ulúmá k'ál ti ne'ech ka chu'tat max walbidh o yaba'.

An walablom atiklábtsik in konyal jun i labidh exól
(Mr. 8:12; Lk. 11:29-32)

³⁸ Utsan tám enché' na Jesús k'al taltsik i fariseotsik ani k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés:

—Ok'tsix, i lé' ki chu'u ka t'aja' jun i labidh labandhaxtaláb abal ti exól.

³⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—An atiklábtsik xi at'ax ani u walablom, in konyal jun i labidh labandhaxtaláb abal ti exól; por yab ne'ech ka pidhan más ti exól, tokot xan ti támun k'al an t'iltsix Jonás. ⁴⁰ Pos anchan' xan ti na Jonás k'wajay óx a k'ítsá ani óx i akal alk'idh bin tsukul an yejche' to'ol, anchan' neye Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin k'wajay óx a k'ítsá ani óx i akal alk'idh ban chabál. ⁴¹ Tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, an atiklábtsik xi k'wajinek Nínibe, ne'ech ka ejechtsik ti ít ani ne'ech kin walbiy an atiklábtsik xi jeché' i k'ij. Pos an atiklábtsik xi k'wajinek Nínibe, in jila'tsik ti walablom tam ti t'iltsin an tin káwintal na Dios k'al na Jonás. Ani xo' teché' k'wajat jun xita' más púlek ké na Jonás. ⁴² Tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, an pulek tak'ix mímláb xi alál, ne'ech ka ejech ti ít ani ne'ech kin walbiy an atiklábtsik xi jeché' i k'ij. Pos jeché' an mímláb tsích ów chabál abal kin axtsi tin chalpadhtal na Salomón. Ani xo' teché' k'wajat jun xita' más púlek ké na Salomón.

An at'ax ejattaláb xu witsél xon ti kalnek
(Lk. 11:24-26)

⁴³ Tam jun i at'ax ejattaláb ka kale ba jun i inik, u xe'chinal ban waynek chabáltsik in ayal xon ti ka koyóch; ani max yab kin ela', in chalpayal enché': ⁴⁴ “Ne'ech kin witsiy ban inik xon tin kalnek.” Tam ka witsiy, in elál jachan' an inik jelti jun i atá xi yab k'wajtsidh, k'wetodh ani lejkidh. ⁴⁵ Ne'ech tám juní ka k'ale ani ne'ech kin ik'i' búk i at'ax ejattalábtsik xi más at'ax ké jajá' ani ejtal ne'ech ka ochichtsik ti k'wajíl ba jachan' an inik. Jachan' an inik ne'ech tám ka jilk'on más k'ibenek ké tam ti k'wajatwi'ik. Anchan' jeye ne'ech ka támun k'al jeché' an atiklábtsik xi at'ax.

Nin nána' ani nin kidhábsik na Jesús
(Mr. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

⁴⁶ Bél k'wajat ti káw na Jesús k'al an atiklábtsik, tam ti ulich nin nána' ani nin kidhábsik abal in lé'tsik ti t'ilólól k'al na Jesús. Kom eléb ti jilk'ontsik, ⁴⁷ k'ale ti óltsinal na Jesús k'al jun xita' ani utsan enché':

—Na nána' ani na kidhábsik nú' k'wajat eléb ani in lé'tsik ti t'ilólól k'al Tatá'.

⁴⁸ Por Jajá' in tók'oy enché' xi k'ál ti k'alnek ti usnal:

—¿Jitam já' nu nána' ani jitam já' nu kidhábsik?

⁴⁹ In ts'útsiy tám nin exóbaliltsik ani in ulu enché':

—Jeché'tsik ja'ich xi k'wajattsik jelti nu nána' ani nu kidhábsik. ⁵⁰ Pos xita' in t'ajál xowa' in lé' nu Táta' xi k'wajat walk'i', jachan', ja'ich nu kidháb, nu ixám ani nu nána'.

13

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an óm inik

(Mr. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Tam ti jachan' i k'ij, na Jesús kale ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani k'ale ti buxkanal bin wál an pujal. ² Kom yán i atiklábtsik junkun xon ti k'wajat, ochich na Jesús ba jun i tan ani buxkan. Ani ejtal an atiklábtsik jilk'on bin waltsik an ja'. ³ In ok'tsitsik tám yán xata' k'al i junbaxtalábk'i. Enché' tin utsa'tsik:

—Jun i inik kale ti búk'ul iyaláb, ⁴ tam ti ne'ech an ti búk'ul iyaláb, taltsik an iyaláb kwajlan ba bél, ulich an ch'ichintsik ani in k'apu an iyaláb. ⁵ Taltsik kwajlan ba t'ujublom, xon ti yab lej wa'ach i lukuk ani jachan' an iyalábtsik jik'at ti ixk'an abal an chabál yab lej owtsik. ⁶ Por tam ti yajbé an k'ak'al, tsikan ani kom yab ibidh, wayey. ⁷ Taltsik kwajlan ba k'idhlom, pakey an k'idhtsik ani paxk'iyat an t'ayabláb. ⁸ Por wé' an iyaláb, kwajlan ban chabál xi alwa' ani labey t'ajat; taltsik, k'al jún tokot i itsixlek, in kó'oy bo' inik i itsixlek. Taltsik ox inik i itsixlek ani taltsik jun inik láju i itsixlek. ⁹ Max a ko'oltsik a och'oxtal alwa', jka exbaytsik!

Xant'ók'i tu ok'tsix na Jesús k'al i junbaxtalábk'i

(Mr. 4:10-12; Lk. 8:9-10)

¹⁰ Utukná tám na Jesús k'al an exóbaltsik ani konyat enché':

—Jant'ók'i ta tawnál an atiklábtsik k'al i junbaxtalábk'i?

¹¹ Tók'oyattsik enché':

—Tatá'tsik, ti pidhál na Dios ka cho'óbna' xowa' in ko'ol yab tejwa' k'al tin kwenta xan ti Jajá' tu tak'ix; por jajá'tsik yab u pidhnal kin cho'óbna'. ¹² Xita' xin bach'úmalich an alwa' t'ilab, ne'ech ka pidhan kin cho'óbna' más; por xita' xi yab in bach'úmal, ne'ech ka wixk'intsat xowa' in chalpaya in ko'ol wé'. ¹³ Jaxtám tu tawnáltsik k'al i junbaxtalábk'i; pos jajá'tsik in chu'tal, por u jilk'onaltsik jelti max yab xata' in chu'úmal; in ach'átsik, por yabtsik xata' in exbayal, jelti max yab xata' in ach'átsik. ¹⁴ Anchan', u támnalich k'al jajá'tsik jelt xan tin ulúmal an t'iltsix Isaías enché':

Ne'ech ka ach'a'tsik, por yab ne'ech ka exbay;
ne'ech ka chu'utsik, por jelti max yab a chu'tal.

¹⁵ Abal nin itsích jeché' an atiklábtsik in chapikmédhámal t'ajat, wetsik t'ajat tin ach'átsik k'al nin och'oxtal.

Ani mut'utsik tin ko'ol nin wal;
abal yab ka chu'xintsik k'al nin wal,
ani yab ka och'xintsik k'al nin och'oxtal,
nibal kin exbaytsik k'al nin itsích,
ani nibal ka uteytsik k'al Naná' abal ku jeldha'.

¹⁶ Por k'ijidh abal tatá'tsik, abal i chu'uixtsik ani i och'oxtsik. ¹⁷ Tsubax tu utsátsik, ke yán i t'iltsix ani i alwa' iniktsik in le'námal kin chu'u xowa' tatá'tsik a chu'tal, por yab in chu'úmaltsik; in le'námaltsik kin ach'a' xowa' tatá'tsik a ach'ál, por yab in ach'ámal.

Na Jesús in wila' xant'éy in lé' kin ulu an junbaxtaláb k'al tin kwenta an óm inik

(Mr. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

¹⁸ Pos ka ach'a'tsik xant'éy in lé' kin ulu an junbaxtaláb k'al tin kwenta an óm inik. ¹⁹ Taltsik an atiklábtsik in ach'ál an tsubaxtaláb k'al tin kwenta xan tu tak'ix na Dios, por kom yabtsik in exbayal, u ulel an lej at'ax ani u wék'ontsáb an ti tsubaxtaláb xin bach'úmal tin itsích. Jeché' an atiklábtsik in junwal jelti an iyalábtsik xi kwajlan ban bél. ²⁰ Taltsik an atiklábtsik, tam kin ach'a' an tsubaxtaláb in bach'wal k'al yantam i

kulbétaláb, por tam ka taktamiyat o ka at'an k'al tin kwenta jeché' an tsubaxtaláb, in jiláltsik jeché' an tsubaxtaláb. ²¹ Jeché' an atiklábtsik in junwal jelti an iyaláb xi kwajlan ban t'ujublom, kom yab owtsik nin ibíl tin ko'ol, yab u owel. Pos tam kin ach'a' i yajtsiktaláb o ka at'an k'al tin kwenta abal in belámal nin káwintal na Dios, in jiláltsik kin bela'. ²² Taltsik an atiklábtsik in ach'ál an tsubaxtaláb, por u chalpaxtsik t'ajat k'al tin kwenta xowa' wa'ach ban k'ay'lá, u k'ambiyábsik k'al an tumín ani yabtsik u walkanal kin t'aja' k'ál xowa' alwa'. Jeché' an atiklábtsik in junwal jelti an iyaláb xi kwajlan ban k'ídhom, u paxk'iyáb k'al an k'ídh ani yab u walkanal ka walin. ²³ Taltsik an atiklábtsik xin ach'ál an tsubaxtaláb, in exbayal ani in t'ajálsik t'ajat xowa' alwa', in junwal jelti an iyaláb xi kwajlan ban alwa' chabál ani labey t'ajat. Taltsik in junwal jelti an itsixlek xin kó'oy bo' inik i itsixlek, taltsik jelti xin kó'oy ox inik láju ani taltsik jelti xin kó'oy jun inik láju.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an trigo ani an at'ax ch'ojól

²⁴ T'iltsintsik jeye k'al na Jesús jeché' an ti junbaxtaláb:

—Xan tu tak'ix na Dios, in junwal jelti jun i inik xin t'aya' i alwa' iyaláb bin ale; ²⁵ por tam ti ejtalich u wayaltsik, ulich jun xita' xi k'ál tu at'nal an dhabal ani t'aytsin ti at'ax ch'ojól xon tin t'ayámal an trigo ani tam tin t'ayámalich, k'ale. ²⁶ Tam ti pakey an trigo ani t'u'unich, xalk'an jeye an at'ax ch'ojól. ²⁷ K'aletsik tám an t'ojnaltsik kin utsa' enché' an dhabal: “Ajátik, max i alwa' iyaláb a t'ayámal ba na ale, ¿jón' pé tám ti tsi'nek an at'ax ch'ojól?” ²⁸ Utsantsik enché' k'al an dhabal: “Jun xita' xi tin at'ál in t'ajámal jeché'.” Konyat tám enché' k'al an t'ojnaltsik: “¿A lé'xe' ku k'ale ki pu'u an at'ax ch'ojól?” ²⁹ Por utsantsik enché': “Yaba', pos max ka pu'u an at'ax ch'ojól, ne'ech jeye ka pú'un an trigo. ³⁰ Jila' ka pakey chablamk'i asta kin bajaw xowk'i ti ne'ech ki junku an trigo; tam ne'ech ki junkúch an trigo, ne'ech ku utsa' enché' an t'ojnaltsik: Ka junku ok'ox an at'ax ch'ojól ani ka k'wajba' ti wik'e'tsik abal ka tsikan; por an trigo ka junku abal ka ta'pá ban wile'.”

An junbaxtaláb k'al tin kwenta in itsích an mostasa

(Mr. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

³¹ T'iltsintsik jeye jeché' an ti junbaxtaláb:

—Xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun in itsích i mostasa xi jun i inik in t'ayál bin ale. ³² Jeché' ja'ich an iyaláb xi más chipíl ké xi k'e'et an iyalábtsik, por tam ka ixk'an ani ka pubey, u pubel t'ajat ké xi k'e'et an t'ayablábsik ani u k'we'nal t'ajat. U ulel an ch'ichintsik ani in t'ajál taja' nin pák'w.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an jilbédhaxtaláb k'oye

(Lk. 13:20-21)

³³ T'iltsintsik jeye jeché' an ti junbaxtaláb:

—Xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti an jilbédhaxtaláb k'oye xi jun i mímláb in xuk'yal k'al ox lejab i che'edh trigo ani in jilbédhál ejtal an xo'kadh che'edh trigo.

Xant'ók'i tu ok'tsix na Jesús k'al i junbaxtaláb

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Na Jesús in t'iltsi ejtal jeché' an atiklábtsik k'al i junbaxtalábk'i, yab in t'ila' xata' xi yab k'al i junbaxtaláb. ³⁵ Jeché' támun anchan' abal ka t'ájan xan tin ulúmal enché' an t'iltsix:

Ne'ech tin káw k'al i junbaxtalábk'i,

ne'ech ku t'ila' xata' xowa' k'wajinek chinat asta tam ti na Dios in t'ajám an k'ay'lá.

Na Jesús in wila' an junbaxtaláb k'al tin kwenta an trigo ani an at'ax ch'ojól

³⁶ Tam ti na Jesús in utsa'ich an atiklábtsik abal ka k'aléch, Jajá' ochich altá. Utukná tám k'al nin exóbaliltsik ani utsan enché':

—Ti ku wiltsi an ti junbaxtaláb k'al tin kwenta an at'ax ch'ojól xi t'ayan ban aleláb.

³⁷ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Xita' nin t'ayál an alwa' iyaláb, ja'ich Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik. ³⁸ An aleláb, ja'ich an k'ay'lá; an alwa' iyaláb, ja'ich an atiklábtsik xin walkál tinbá' ka tak'yat k'al na Dios ani an at'ax ch'ojól, ja'ich an atiklábtsik xu dhabaláb k'al an lej at'ax. ³⁹ Xita' nin t'aya' an at'ax ch'ojól, ja'ich an lej at'ax. Xowk'i ti ne'ech ka junkuwat an trigo, ja'ich an pakwenib; ani an junkuxtsik, ja'ich an t'okat abatwáletsik. ⁴⁰ Anchan' jelt xan tu junkuwáb an at'ax ch'ojól ani u pet'náb ban k'amal abal ka t'a'ay, anchan' jeye ne'ech ka támun tam kin bajaw an pakwenib. ⁴¹ Xi Naná'ich xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech ku aba' nu t'okat abatwálejiltsik kin junku xi k'wajattsik xon ti Naná' in tak'ix, xu walbindhaxtsik ani xin t'ajálsik xowa' yab alwa'. ⁴² Ne'ech ka pet'nátsik ban k'amal, ne'ech ti uk'naltsik ani ti rech'ech'él nin kamab. ⁴³ Jachan' i k'ij, xi k'wajatichsik alwa' k'al na Dios, ne'ech ka k'wajaytsik xon tu tak'ix an Táta'láb; ne'ech ka xalk'antsik ch'axixíl, jelti nin ch'axixíltal na k'ítsá. Xita' in ko'ol in och'oxtal alwa', kin ach'a' xowa' u ulal.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an tumín xi jolidh

⁴⁴ Xan tu tak'ix na Dios, in junwal jelti tumín xi jolidh ba jun i aleláb, xi jun i inik in elál ani in chinál juní táyk'i; ani kulbenek k'al jeché' tin kwenta, u k'alel kin nuju ejtal xowa' in ko'ol ani in ch'a'yal jachan' an chabál.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an perla xi kajbidh t'ajat in jalbíl

⁴⁵ Aníl jeye, xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun i ch'a'um inik xi xe'ech in ayal i perlatsik xi alwa' t'ajat. ⁴⁶ Tam tin ela' jun i perla xi kajbidh t'ajat in jalbíl, k'ale kin nuju ejtal xowa' in ko'ol ani in ch'a'ay jachan' an perla xi kajbidh t'ajat in jalbíl.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta nin jixáb an to'ol

⁴⁷ Aníl jeye, xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun in jixáb i to'ol xu pet'náb ban pujal ani in yak'wál xowa'kich i to'oltsik. ⁴⁸ Tam ka yák'wanich yán an to'oltsik, an jixom to'oltsik in káldhál walte' nin jixáb an to'ol. Taja' u buxkanaltsik ti tákul an ti to'ol, xi alwa' in balyal ban t'oknaltsik ani xi yab alwa' in pet'nál. ⁴⁹ Anchan' jeye ne'ech ka támun tam kin bajaw an pakwenib; ne'ech ka kale an t'okat abatwáletsik kin takuy an atiklábtsik xi at'ax ani xi alwa'. ⁵⁰ Xi at'axtsik ne'ech ka pet'ná ban k'amal, taja' ne'ech ti uk'naltsik ani ti rech'ech'él nin kamab.

An tsubaxtaláb xi ítich ani an tsubaxtaláb xi weje'ich

⁵¹ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿A exbayaltsikxe' ejtal jeché'?

Jajá'tsik tók'on enché':

—I exbayal, Ajátik.

⁵² Utsantsik tám enché':

—Tam jun i ok'tsix xin exlál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, kin exla' jeye xan tu tak'ix na Dios, in junwal jelti jun xita' xin ko'ol xata' kajbidh in jalbíl.

Tam ti na Jesús k'wajat ban bitsow Nasaret

(Mr. 6:1-6; Lk. 4:16-30)

⁵³ Tam ti na Jesús in ok'oy kin t'íla' jeché' an junbaxtalábtsik, k'ale. ⁵⁴ Ulich bin chabálil ani in tuju ti ok'tsix ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. Ejtal xin ach'álsik xan tu ok'tsix, u labnal ani in ulaltsik enché':

—¿Jón' tin wit'ámal jeché' an inik ejtal jeché' xowa' in ok'tsixnál? ¿Jan tin ejtawal kin t'aja' jeché' an labidh labandhaxtaláb? ⁵⁵ Pos jeché' ja'ich nin chakánil an dhakúm ani nin nána' ja'ich na María. In kidháb na Jakobo, na José, na Simón ani na Judas ⁵⁶ ani nin ixámstik teché' jeye u k'wajíl xon ti wawá' u k'wajíl. ¿Pos, jón' pé tám tin wit'ámal ejtal jeché'?

⁵⁷ Jaxtám ti yab le'ná ka t'ajan ti k'ij. Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Putálk'i tu k'ak'náb jun i t'iltsex, tokotk'i bin chabánil ani k'al xu k'wajílsik bin k'imá' ti yab u k'ak'náb. ⁵⁸ Ani yab in t'aja' yán i labidh labandhaxtaláb taja', kom yab u belnal k'al jajá'tsik.

14

Tam ti chemdhá na Juan xu pujax
(Mr. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

¹ Tam ti jachan' i k'ij, na Erodes, xi k'wajat ti tak'ix Galilea, in ach'a' u t'ilnal na Jesús ² ani in utsa'tsik enché' xi tá'tsik ti k'wajat k'al jajá':

—Jachan' ja'ich xóna' na Juan xu pujax, xi ejnek ti ít. Jaxtám tin ko'ol an chápláb kin t'aja' i labidh labandhaxtalábtsik.

³ Jeché' na Erodes in ulúmal ka yak'wan na Juan ani ka balyat wik'adh ban wik'axte'. In t'aja' anchan' k'al tin kwentak'i na Erodías, nin tomtal nin kidháb Felipe. ⁴ Na Juan in utsámál enché' na Erodes:

—Yab alwa' ki junkun k'al nin tomtal na kidháb.

⁵ Na Erodes in lé' kin chemdha' na Juan, por in jik'nál an atiklábtsik abal ejtal in cho'óbsik ke na Juan k'al a Dios ti abadh ti t'iltsex. ⁶ Por tam ti na Erodes in ajíbna' nin tamúbil, nin tsidhánil na Erodías bixmách tin tamét an ajíblomtsik ani in kulbetna' t'ajat na Erodes ⁷ ke in utsa' tsubax t'ajat ke ne'ech kin pidha' xowa' ka kontsin. ⁸ Utsan tám an tsidhan k'al nin nána' abal kin utsa' enché' na Erodes:

—Ti kin pidha' ba jun i talab nin ók' na Juan xu pujax.

⁹ Tam ti an pulek tak'ix Erodes in ach'a' jeché', t'e'pin; por kom in lej tsubax ulúmal ani axnék k'al an ajíblomtsik, in ulu abal ka pidhan xowa' in konyal. ¹⁰ In ulu ka kotsin tin ók' na Juan ban wik'axte' ¹¹ ani tám ti tsi'dhá ba jun i talab. Pidhanich tám an tsidhan ani an tsidhan in pidha' nin nána'.

¹² Ulich tám nin exóbaliltsik na Juan ani in júna'tsik kin jolij nin putálíl nin t'u'úl na Juan ani tayíl k'aletsik kin óltsi na Jesús.

Na Jesús in k'apundha' bo' mil i iniktsik
(Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Tam ti na Jesús in cho'óbna' jeché', balin kwetém ba jun i tan ani k'ale ba jun i chabál xon ti yab xita' wa'ach. Por an atiklábtsik in cho'óbna' abal k'ale na Jesús ani k'aletsik jeye belal abal kin wéwna'. ¹⁴ Tam ti na Jesús kale ban tan, in chu'u abal yán an atiklábtsik ta' ti k'wajat, in kó'ontsitsik ti yajnantsixtaláb ani in jeldha' xu ya'ulstik. ¹⁵ Tam ti exomich ti jik'wchinal, utey an exóbaltsik ba na Jesús ani in utsa' enché':

—Dhamúlich ani teché' yab xita' u k'wajíl. Ka utsa' an atiklábtsik ka k'aléch abal ka k'ale ban kwentsaltsik kin ch'a'ay i k'apné.

¹⁶ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Yab yejat ka k'aletsik; tatá'tsik ka k'apundha'.

¹⁷ Jajá'tsik tók'on enché':

—Yab i ko'ol teché' yán i k'apné, tokot bó' i pan ani cháb i to'ol.

¹⁸ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Ka tsi'dha' teché'.

¹⁹ In utsa' tám an atiklábtsik ka buxkan ban tóm. In téyna' xi bó' an pan ani xi cháb an to'ol, in tela' walk'i, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios. In peja' tám an pan ani in pidha' nin exóbaliltsik ani jajá'tsik in pidha'ich tám an atiklábtsik. ²⁰ Ejtal k'apúchtsik asta ajwé ani tayíl in ts'utsiytsik lajucháb i t'oknal k'al an pejmatstaláb xi jilk'on. ²¹ Bo' mil iniktsik xóna' xi k'apúch, yab ajidh i mímlábsik nibal i chakamtsik.

Na Jesús beley bin ebtsik an ja'
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Tayíl, na Jesús in utsa' nin exóbaliltsik ka balin ban tan abal ka okxinichtsik ka wat'ey ban pujal ani ka k'ale jun pak'e', lejat Jajá' k'wajat in chapnédhál an atiklábtsik. ²³ Tam ti ok'on kin chapnédha' an atiklábtsik, na Jesús k'adhiy ba jun i ch'én abal ti ól kwetém. Tam ti jik'wchinich, na Jesús taja' ti k'wajat kwetém, ²⁴ lejat an tan junax ch'ejel pujalich ti ne'ech. U lanyáb an tan k'al an múlák' ja' abal tin tamét tu waw'yáb k'al an ik'. ²⁵ Tam ti dhajaw akalich, utuknátsik k'al na Jesús. Por na Jesús tál belal ebtsik an ja'. ²⁶ Tam ti chu'tat k'al an exóbaltsik ti belal ebtsik an ja', jik'eytsik ani k'al an jík'ib, dhájantsik kawidh enché':

—¡I labax!

²⁷ Por tawnátsik k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—¡Ka likedha'tsik tabá'; Naná', yab ki jik'eytsik!

²⁸ Tók'oyat tám k'al na Pedro ani utsan enché':

—Ajátik, max Tatá' lejtal, ti kin utsa' neye kin beley ebtsik an ja' ani kin ulich asta xon ta k'wajat.

²⁹ Ani utsan enché' k'al na Jesús:

—Jala'ich.

Pa'ay tám ban tan na Pedro ani in tuju ti belal ebtsik an ja' abal ka k'ale xon ti k'wajat na Jesús. ³⁰ Por tam tin ach'a' abal chapik u waw'nal an ik', jik'ey; ani kom tujey ti luy'chinal, dhájan kawidh enché':

—¡Ajátik, ti kin lo'o!

³¹ Támk'i jachan', téyná bin k'ubak k'al na Jesús ani utsan enché':

—¡Wé' t'ajat ta belom! ¿Jant'ók'i ta jila' tin bela'?

³² Tam ti k'adhíchtsik ban tan, kublan ti waw'nal an ik'. ³³ Tam tin chu'utsik jeché' xi tá'tsik ti k'wajat ban tan, uteytsik tin tamét na Jesús ani in k'ak'na'tsik enché':

—Tsubax lejtal i Chakámláb k'al a Dios.

Na Jesús in jeldha' i ya'ulstik ban chabál xi Jenesaret
(Mr. 6:53-56)

³⁴ Tam tin wat'na'ichtsik an pujal, ulich ban chabál xi Jenesaret. ³⁵ Tam ti exlá na Jesús k'al an atiklábtsik xu k'wajíltsik taja', t'ílan ba putálk'i jachan' an chabál ani tsi'dhantsat ejtal an ti ya'ulstik xon ti Jajá' k'wajat. ³⁶ U pakabédháb abal kin walka' ka taktsin tin waltsik nin k'udhk'úmil ani ejtal xita' k'al tu taknal, u jelélsik.

15

Xowa' k'ál tu ch'ó'nal ni ejattal
(Mr. 7:1-23)

¹ Utukná tám na Jesús k'al taltsik i fariseotsik ani i ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Jeché'tsik tál ban bitsow Jerusalén ani konoxintsik enché':

² —¿Jant'ók'i na exóbaliltsik ti yabich in t'ajál xowa' u jiltsidh ki t'aja' k'al ni weje' pakélil? Pos yabtsik in t'akál ok'ox nin k'ubak tam ne'ech ti k'apulstik.

³ Por tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Ani jant'ók'i teye ta ch'ikat t'ajtsaltsik tin tak'ixtal na Dios, abal a óntsal ka t'aja' xowa' i jiltsidh ka t'aja' k'al na weje' pakéliltsik? ⁴ Pos na Dios in ulúmal enché': “Ka k'ak'na' na táta' ani na nána!” ani “Xita' kin odhbijiy nin táta' ani nin nána', yejat ka chemdhá.” ⁵ Por tatá'tsik a ulal ke jun xita' awil kin utsa' enché' nin táta' o nin nána': “Yabich ne'ech ku ejto tu tolmiy, pos ejtal xowa' u ko'ol u pikbantsámalich a Dios”; ⁶ ani ke xita' kin ulu anchan', yabich yejat kin tolmiy nin táta' o nin nána'. Anchan', a t'ajálchtsik jelti max yab xata' in jalbíl nin tak'ixtal na Dios abal a óntsal ka t'aja' xowa' i jiltsidh ka

t'aja' k'al na weje' pakéiltsik. ⁷ ¡K'ambixtsik! Tsubax t'ajat tin ulu an t'iltsix Isaías k'al tatá'tsik ta kwenta, tam tin dhutsa' enché':

⁸ Jeché' an atiklábtsik k'al in wi'k'i tin k'ak'nátsik, por nin ejattal ów t'ajat ti k'wajat k'al Naná'.

⁹ Yab xata' in jalbíl xan tin k'ak'nátsik, pos tokot in ok'tsixnátsik in tak'ixtal i iniktsik.

¹⁰ In kaniy tám an atiklábtsik ka utey xon ti Jajá' k'wajat ani in utsa'tsik enché':

—Ka ach'a'tsik ani ka exbaytsik: ¹¹ Yab u ch'ó'nal nin ejattal an inik k'al xowa' in k'apal. U ch'ó'nal k'al xowa' in ulal.

¹² Utukná tám na Jesús k'al nin exóbaliltsik ani utsan enché':

—¿A cho'óbxe' ke an fariseotsik chakuy tam tin ach'a'tsik xowa' a ulu?

¹³ Por Jajá' in tók'oytsik enché':

—Xowa'kich an t'ayabláb xi yab Jajá' in t'ayámal nu Táta' xi k'wajat walk'i', ne'ech ka pu'wat asta bin ibíl. ¹⁴ Jila' k'wajat, pos in junwal i jok'oltsik xi k'wajat in lot'ok'nál in at jok'ol. Ani max jun i jok'ol kin lot'ok'na' in at jok'ol, chablam ti éb ne'ech ka kwajlan ban jól.

¹⁵ Utsan tám enché' na Jesús k'al na Pedro:

—Ti ku wiltsi jeché' an ti junbaxtaláb.

¹⁶ In ulu tám enché' na Jesús:

—¿Yabtsik teye a exbayal? ¹⁷ ¿Yabxe' a cho'óbsik ke ejtal xowa' i k'apal u k'alel ba ni tsukul ani tayíl ne'ech ki wak'la' alte'? ¹⁸ Por xowa' i ulal, ba ni itsích tu tsi'il ani max ki ulu xowa' yab alwa', k'al tu ch'o'tsinal an ti ejattal. ¹⁹ Pos ba ni itsích tu kalel an at'ax chalab, an chémdháxtaláb, an kwé'taláb, an k'ámbíxtaláb ani an odhbíjixtaláb. Táyk'i jeye tu tsi'il an chalab xu junkunal k'al xi yab in tomtal ani xu xe'chinaltsik yab exbadh.

²⁰ Ejtal jeché' k'al tu ch'o'tsinal tin ejattal an inik; por max ka k'apúch yab t'akadh nin k'ubak, yab u ch'o'tsinal k'al tin ejattal.

Belan na Jesús k'al jun i mímláb xi yab u israelita

(Mr. 7:24-30)

²¹ Na Jesús kale taja' ani k'ale ban chabál xi Tiro ani Sidón. ²² Ani jun i mímláb xi Kanán xu k'wajíl ba jachan' an chabál, utey ba na Jesús ani in ulu kawidh enché':

—¡Ajátik, xi kuxlab k'al na Dabid, ti kin yajnantsi neye! Nu tsidhánil ochadh k'al jun i at'ax ejattaláb ani exom t'ajat ti yajlombédháb.

²³ Por yab tók'oyat níwé' k'al na Jesús. Utukná tám na Jesús k'al nin exóbaliltsik ani pakabédhá enché':

—Ka utsa' ka k'aléch, pos nú' tál tu wewkóm ani kawidh u tawnax.

²⁴ In ulu tám enché' na Jesús:

—Na Dios tin abámal abal tokot ku aliy an atiklábtsik xi Israel xi xe'echtsik k'ibchonék.

²⁵ Por an mímláb utey, tudhlan tin tamét na Jesús ani in ulu enché':

—¡Ajátik, ti kin tolmiy neye!

²⁶ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Yab alwa' ki k'ántsi ti k'apné' an chakamtsik ani ki pidha' an pik'o'tsik.

²⁷ Por an mímláb in ulu enché':

—Tsubax k'e'jle xowa' a ulal Ajátik, por asta an pik'o'tsik in k'apal in mu'mats an k'apné' xu kwajlanal tin ál nin mesajil nin ajátiktsik.

²⁸ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—¡Mímláb, tin belál t'ajat! Ka t'ájan jelt xan ta lé'.

Ani támk'i jachan' ti jilk'on jelnek nin tsidhánil.

Na Jesús in jeldha' yán i ya'ultsik

²⁹ Wat'ey na Jesús taja' ani k'ale tin waltsik an pujal xi Galilea; k'adhiy ba jun i ch'én ani buxkan taja'. ³⁰ Yán i atiklábtsik ulich xon ti Jajá' k'wajat ani in tsi'dhátsik i k'wech'e'tsik, i jok'oltsik, i mó'tsik, i mocho'tsik ani yán más k'e'et i ya'ulstik. K'wajbátsik tin tamét na Jesús ani Jajá' in jeldha'tsik. ³¹ An atiklábtsik u labnal tam tin chu'u ke an mó' káwin, xi mocho'tsik u jelél, xu k'wech'e'tsik u belal ani xu jok'oltsik u chu'xinal. Ani in k'ak'na'tsik nin Diosil an israelitatsik.

*Na Jesús in k'apundha' che' mil i iniktsik
(Mr. 8:1-10)*

³² Na Jesús in kaniy tám nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

—U yajnantsal t'ajat jeché' an atiklábtsik, abal in ko'olich óx a k'ítsá ti k'wajíl teché' k'al Naná' ani yab in ko'oltsik xant'éy kin k'apu. Yab u lé' ku aba'tsik tin k'imá' u k'a'íl abal yab tá' ka palmétsik ti bél.

³³ Utsan tám enché' k'al nin exóbaliltsik:

—Por, ¿jón' ne'ech ki ela' i k'apné' abal ejtal jeché' an atiklábtsik, teché' xon ti yab xita' u k'wajíl?

³⁴ Konyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Jáy i pan a ko'oltsik?

Ani jajá'tsik in ulu enché':

—I ko'ol búk i pan ani cháb óx i ts'itsik to'ol.

³⁵ In utsa' tám ka buxkan chabál an atiklábtsik, ³⁶ in téyna' xi búk an pan ani an to'oltsik ani in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios. Tayíl in peja', in pidha' nin exóbaliltsik ani an exóbaltsik in pidha' an atiklábtsik. ³⁷ Ejtal k'apúchtsik asta ajwé. Ani tayíl in ts'utsiytsik búk i t'oknal k'al an pejmatstaláb xi jilk'on. ³⁸ Che' mil iniktsik xóna' xi k'apúch ani yab ajidh i mímlátsik níbal i chakamtsik. ³⁹ Tayíl, na Jesús in aba'ich tám ka k'ale an atiklábtsik. Na Jesús balin ban tan ani k'ale ban chabál xi Magdala.

16

*An fariseotsik ani an saduseotsik in konyal jun i labidh labandhaxtaláb abal ti exól
(Mr. 8:11-13; Lk. 12:54-56)*

¹ K'ale ti chu'táb na Jesús k'al i fariseotsik ani k'al i saduseotsik, ani abal ka walbindhá, kontsin kin t'aja' jun i labidh labandhaxtaláb abal kin xalk'a' ke tsubax lejtal k'al a Dios ti abadh. ² Por na Jesús tók'on enché':

—Tam dhamúlich, a ulaltsik: “Alwa' i k'ij ne'ech ka k'wajay, abal chakni' t'ajat an walk'i'”; ³ ani tam dhajaw a ulaltsik: “Xo' yab alwa' i k'ij ne'ech ka k'wajay, abal chakni' t'ajat an walk'i' ani tokwidh.” ¡K'ambixtsik! A wit'átsik ka exbantsi an exól xin k'wajbál an walk'i', por yab a wit'átsik ka exbay ke xowa' u t'ajál, u t'ajál k'al tin cháp na Dios. ⁴ Jeché' an atiklábtsik xi at'ax ani u walablom, in konyal jun i labidh labandhaxtaláb abal ti exól; por yab ne'ech ka pidhan ti exól, tokot xowa' támun k'al an t'iltsix Jonás. Jilónátsik tám ani k'ale na Jesús.

*Nin ok'tsixtal an fariseotsik xin junwal jelti an jilbédhaxtaláb k'oye
(Mr. 8:14-21)*

⁵ An exóbaltsik wat'ey jun pak'e' pujal, por in uk'tsámaltsik kin júna' i pan. ⁶ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ka ach'a'tsik; ka kó'oytsik i kwenta k'al nin ok'tsixtal an fariseotsik ani k'al nin ok'tsixtal an saduseotsik, xin junwal jelti i jilbédhaxtaláb k'oye.

⁷ Tujeý tám an exóbaltsik ti útsáx jajá'k'itsik enché':

—Jeché' tin ulal abal yab i tsi'dha' an pan.

⁸ Ach'antsik k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—¿Jant'ók'i ti wé' t'ajat tin belál? ¿Jant'ók'i ta ulaltsik ke yab a ko'ol i pan? ⁹ ¿Yabxe' bél a exbayámtsik, nibal a chalpayaltsik tam tu k'apundha' bo' mil i iniktsik k'al xi bó' an pan? ¿Ani jáy i t'oknaltsik a ts'utsiy k'al an pejmatstaláb xi jilk'on? ¹⁰ ¿Nibal a chalpayal xi búk an pan xu k'apundha' k'al che' mil i iniktsik? ¿Ani jáy i t'oknaltsik a ts'utsiy k'al an pejmatstaláb xi jilk'on? ¹¹ ¿Jant'ók'i ti yabtsik a exbayal ke yab in k'wajat u t'ilál i pan, tam tu utsa'tsik abal ka kó'oy i kwenta k'al nin jilbédhaxtaláb k'oyéjil an fariseotsik ani an saduseotsik?

¹² In exbáchtsik tám ke yab usnéktsik k'al na Jesús kin kó'oy i kwenta k'al an jilbédhaxtaláb xu éynáb abal ka t'ajan an pan, usnéktsik kin kó'oy i kwenta k'al nin ok'tsixtal an fariseotsik ani an saduseotsik.

Na Pedro in ulu ke na Jesús ja'ich an Kristo

(Mr. 8:27-30; Lk. 9:18-21)

¹³ Tam ti na Jesús ulich Sesarea, an bitsow xu tak'nal Filipino, in konoy enché' nin exóbaliltsik:

—¿Jita' tin ulal an atiklábtsik ke Naná' neye xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik?

¹⁴ Jajá'tsik tók'on enché':

—Juntsik in ulal ke Tatá' i Juan xu pujax, k'e'ettsik in ulal ke i Elías xi xe'chinék ti t'iltsix ti weje' ani taltsik in ulal ke i Jeremías o jun i k'e'et t'iltsix.

¹⁵ Konyattsik tám juní enché' k'al na Jesús:

—Ani tatá'tsik, ¿jita' ta ulaltsik ke Naná' neye?

¹⁶ Tók'oyat tám enché' k'al na Simón Pedro:

—Tatá' i Kristo, nin Chakámil na Dios xi ejat.

¹⁷ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—K'ijidh t'ajat abal tatá', Simón, xi chakámláb k'al na Jonás, pos jeché' yab i óltsinék k'al jun i inik, i óltsidh k'al nu Táta' xi k'wajat walk'i'. ¹⁸ Ani Naná' tu utsál ke tatá' i Pedro, xin lé' kin ulu t'ujub, ani ba jeché' an t'ujub ti ne'ech ku k'wajba' xi ne'ech ti kin bela'tsik ani yab ne'ech ka ejtowat ka átá k'al an chemlá. ¹⁹ Naná' ne'ech tu pidha' ti awiltaláb abal ka cho'óbna' xan ti ne'ech kin ejto ka k'wajay jun xita' tak'nél k'al na Dios. Xita' ka pakwlantsi teché' ti k'ay'lá, ne'ech jeye ka pakwlantsat tú' walk'i' ani xita' yab ka pakwlantsi teché' ti k'ay'lá, yab jeye ne'ech ka pakwlantsat tú' walk'i'.

²⁰ Utsantsik tám an exóbaltsik k'al na Jesús abal yab xita' kin óltsi max Jajá'ich nu Kristo.

Na Jesús in ulu abal ne'ech ka chemdhá

(Mr. 8:31-9:1 Lk. 9:22-27)

²¹ Asta tam ti tám, na Jesús in tuju kin wiltsi nin exóbaliltsik ke Jajá' ko'ol ka k'ale Jerusalén ani ke ne'ech t'ajat ka at'ax t'ajtsin k'al nin ok'lékil an judíotsik, an ok'lek pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. In utsa'tsik jeye ke Jajá' ne'ech ka chemdhá, por tin óxláb a k'ítsá ne'ech ka ejech ti ít.

²² Júná tám pílk'i k'al na Pedro ani tujey ti k'wiyal enché':

—¿Ajátik, ke na Dios yab kin walka' ka tamu anchan! ¿Ke yab jayk'i ka támun jeché'!

²³ Por chaw'k'in na Jesús ani utsan enché' na Pedro:

—¿Ki wixk'in teché' lej at'ax! Tatá' tin t'ojliyalk'i, pos yab a chalpayal xan ti na Dios tin chalpayal, tokot a chalpayal xan tin chalpayal an iniktsik.

²⁴ Utsan tám enché' an exóbaliltsik k'al na Jesús:

—Max jun xita' in lé' ti kin wéwna', yejat kin uk'tsi tinbá' ani tin wéwna' por yab kin ajay tinbá' maske ka chemdhá. ²⁵ Pos ejtal xita' in lé' kin lo'o nin xe'chintal, ne'ech kin k'ibdha'; por xita' kin k'ibdha' nin xe'chintal k'al Naná'k'i tu kwenta, ne'ech kin kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ²⁶ Pos, ¿jant'ó ti alwa' max jun xita' kin bajaw kin kó'oy ejtal xowa' wa'ach ban k'ay'lá ani kin k'ibdha' nin ejattal ba k'ibeltaláb? O ¿jant'éy ne'ech kin ejto kin pidhna' an inik abal kin lo'o nin ejattal? ²⁷ Pos Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin tsích k'al ejtal nin labidh t'okát nu Táta' ani k'al nin

t'okat abatwálejiltsik ani tám ne'ech ku pidha' an atiklábtsik xowa' in lujyal kin bach'u k'al tin kwentak'i xowa' in t'ajámal. ²⁸ Tsubax tu utsálsik, ke wa'ach taltsik xi xo' teché' jeye k'wajat, ke yab ne'ech ka chemech asta kin chu'utsik ok'ox kin tsích tin tak'ix Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

17

Tam ti na Jesús in jalk'uy tinbá'
(Mr. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

¹ Akak a k'ítsá más tayíl, na Jesús in kaniy na Pedro, na Jakobo ani na Juan nin kidháb na Jakobo ani k'ale jajá'k'itsik ba jun i t'ek'at ch'én. ² Taja', na Jesús in jalk'uy tinbá' tin tamét nin exóbaliltsik xi k'alnek k'al Jajá'. Nin wal ch'axk'in jelti na k'ítsá ani nin k'udhk'úmil dhakni'bé jelti an tajaxtaláb. ³ Támk'i jachan', in chu'utsik jeye na Moisés ani na Elías, ti t'ilólól k'al na Jesús. ⁴ Utsan tám enché' na Jesús k'al na Pedro:

—Ajátik, jalwa' t'ajat abal teché' u k'wajat! Max Tatá' a lé', ne'ech ki t'aja' óx i padhel, jún abal Tatá', jún abal na Moisés ani jún abal na Elías.

⁵ Lejat na Pedro k'wajat ti káw, dhabyattsik k'al jun i ch'axixíl tokow ani ban tokow ach'atmé jun i káwintaláb, xu káw in ulu enché':

—Jeché' ja'ich nu Chakámil xu k'anidhál t'ajat ani in kulbél t'ajat k'al Jajá'. Ka axtsitsik xowa' Jajá' in ulal.

⁶ Tam tin ach'a'tsik jeché', an exóbaltsik tudhlan kututsik asta chabál ani jik'eytsik t'ajat. ⁷ Utey tám na Jesús xon ti k'wajattsik, takan ani utsantsik enché':

—Ki ch'akaytsik ani yab ki jik'ey.

⁸ Tam ti ch'akaytsik ani in tela', yab más xita' in chu'u, tokot na Jesús kwetém.

⁹ Tam ti exomich ti pa'íltik ban ch'én, utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Yab xita' ka t'íltsi xowa' a chu'utsik, asta tam kin chemdhá Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik ani in ejnekich ti ít.

¹⁰ Konyat tám enché' k'al nin exóbaliltsik:

—¿Jant'ók'i pé tám an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés tin ulaltsik ke ko'ol ka tsích ok'ox na Elías?

¹¹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tsubax k'ejle ke na Elías ne'ech ka tsích ok'ox ani ne'ech kin lejkiy ejtal. ¹² Por Naná' tu utsálsik ke na Elías tsi'nekich, por yab exlá, tokot t'ajtsin xowa' ka le'ná. Anchan' neye ti ne'ech kin t'ajtsin Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

¹³ In exbách tám an exóbaltsik ke na Jesús k'wajat in t'ilál na Juan xu pujax.

Na Jesús in jeldha' jun i kwitól xu wipipíl
(Mr. 9:14-29; Lk. 9:37-43)

¹⁴ Tam ti ulichtsik xon ti k'wajat an atiklábtsik, utukná na Jesús k'al jun i inik, tudhlan tin tamét ani utsan enché':

¹⁵ —Ajátik, ka kó'ontsi ti yajnantsixtaláb nu chakámil; pos ochadh k'al i at'ax ejattaláb ani in ach'ál t'ajat i yajtsiktaláb; yánílich kwajlanék ba k'amal ani ba ja'. ¹⁶ U tsi'dhantsám na exóbaliltsik, por yab in ejtómal kin káldhantsi an ti at'ax ejattaláb.

¹⁷ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—¡Atiklábtsik xi jeché' i k'ij, yab lejtal t'ajat i belom ani i walablomtsik t'ajat! ¿Asta jowk'i ko'ol kin k'wajay k'al tatá'tsik? ¿Asta jowk'i ko'ol tu kuxuytsik? Ka tsi'dha' teché' an kwitól.

¹⁸ In k'wiya' tám na Jesús an at'ax ejattaláb, kale ani támk'i jachan' jilk'on jelnek an kwitól.

¹⁹ Tayíl an exóbaltsik in kaniy tám pílk'i na Jesús ani in konoytsik enché':

—¿Jant'ók'i wawá' ti yab i ejto ki káldha' an at'ax ejattaláb?

²⁰ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Pos tatá'tsik wé' t'ajat ta belom. Tsubax tu utsálsik max i belomak ela' wé', jelt in pubíl jun in itsích i mostasa, ne'ech ka ejto ka utsa'tsik jeché' an ch'én: “Ki wixk'in teché' ani ki k'ale píl” ani an ch'én ne'ech ka k'ale. Ejtal ne'ech ka ejto ka t'aja'tsik max i belomak. ²¹ Por jelti jeché' an at'ax ejattaláb tokot ne'ech ka ejtotsik ka káldha' max ki ólan ani ki k'ílin.

Na Jesús in ulu juní ke ne'ech ka chemdhá
(Mr. 9:30-32; Lk. 9:43-45)

²² Tam ti k'wajattsik Galilea, na Jesús in utsa' enché' nin exóbaliltsik:

—Naná'ich xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhná ban walablom iniktsik ²³ ani ne'ech kin chemdhá, por tin óxláb a k'ítsá ne'ech kin ejech ti ít. Tam tin ach'a'tsik jeché' xowa' utsan, t'e'pintsik t'ajat.

An jalbixtaláb abal an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios

²⁴ Tam ti na Jesús ani nin exóbaliltsik ulich ban bitsow xi Kapernaúm, utukná na Pedro k'al xin bach'waltsik an jalbixtaláb k'al tin kwenta an atá xon tu k'ak'náb na Dios ani konyat enché':

—¿Yabxe' Ja' in pidhnál na Ok'tsíxal an jalbixtaláb abal an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios?

²⁵ Tók'on enché' na Pedro:

—In pidhnál.

Tam ti na Pedro ochich altá, tsusbél ti utsan enché' k'al na Jesús:

—¿Janta chu'tal, Simón? An ok'lektsik xi teché' ti k'ay'lá jita' nin kontsaltsik an ti jalbixtaláb ¿nin at kidhtaltsik o xi píltsik?

²⁶ Tók'oyat enché' k'al na Pedro:

—Xi píltsik.

Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Tám, yab yejat ka jalbixin xi teché'tsik. ²⁷ Por abal yab ki it'ixbédha'tsik, ki k'ale ban pujal, ka pet'na' nin jixáb an to'ol ani ka yak'wa' an jidhtal to'ol xi ka palk'an. Ka ch'a'tsi tin wi' ani taja' ne'ech ka ela' jun i pat'ál tumín, ka jixtsi ani ka júna' abal ka jalbiy xi tatá' a lujyal ani xi Naná' neye.

18

Na Jesús in ok'tsixnál xita' já' na más ultaláb
(Mr. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

¹ Tam ti jachan' i k'ij, utey an exóbaltsik ba na Jesús ani in konoytsik enché':

—¿Jita' já' na más ultaláb xon tu tak'ix na Dios?

² In kaniy tám na Jesús jun i chakam kwitól, in k'wajba' junax ch'ejel xon ti k'wajattsik ³ ani in ulu enché':

—Tsubax tu utsálsik, ke max yabtsik ka jalk'uy tabá' ani yabtsik ka junu jelti an chakamtsik, yab ne'ech ka ejto ki k'wajaytsik tak'nél k'al na Dios. ⁴ Jaxtám, xita' na más ultaláb xon tu tak'ix na Dios, ja'ich xin cha'kál tinbá' ani in junwal jelti jeché' an chakam.

⁵ Ani xita' in bach'wal jun i chakam jelti jeché' k'al Naná' tu bij, Naná' tin bach'wal.

Ka kó'oy i kwenta abal yab ka wala'
(Mr. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

⁶ Xita' kin walbindha' jún ti éb jeché' an chakamtsik xi tin belálightsik, más alwa' abal an walbindhom ka wik'tsin bin núk' jun i yejche' cha' t'ujub ani ka pet'ná ban pujal abal ka luy'chin. ⁷ ¿Ch'ojontál in chu'bíl an atiklábtsik xi teché' ti k'ay'lá abal wa'ach t'ajat xant'ok'ál ti ka walbindhá! Ech'ek'i ne'ech ka wa'chin xant'ok'ál ti ka walbindhá, por ¿ch'ojontál in chu'bíl xita' ka walbindhaxin!

⁸ Jaxtám, max na k'ubak o na akan ti walbindhál, ka kotoy ani ka pet'na' ów; pos más alwa' ki ochich mocho' o k'wech'e' ban xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani yab k'al chablam na k'ubak o chablam na akan ki pet'ná ban k'ibeltaláb. ⁹ Ani max na wal ti walbindhál, ka jixa' ani ka pet'na' ów; pos más alwa' ki ochich ban xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal k'al jún tokot na wal ani yab k'al chablam na wal ki pet'ná ban k'ibeltaláb.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an borrego xi k'ibchonék
(Lk. 15:3-7)

¹⁰ 'Ka kó'oytsik i kwenta abal yab ka pojka'tsik ni jun xita' xi tin belálichtsik. Pos tu utsálsik ke nin t'okat abatwálejiltsik tú' walk'i' ech'ek'i k'wajat tin tamét nu Táta' xi k'wajat walk'i'. ¹¹ Pos Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, in tsi'nek ku lo'o xi k'ibchonékichtsikwi'ik ti k'wajat.

¹² '¿Jan ta chu'talstik? Max jun i inik in ko'ol bo' inik i borregotsik ani kin k'ibdha' jún, ¿yabxe' ne'ech kin jila' xi che' inik lajubeléju abal ka k'ale ban ch'énlom kin aliy xi k'ibchonék? ¹³ Ani max kin ela', tu utsálsik tsubax ke más ne'ech ka kulbé k'al tin kwenta jachan' xi k'ibchonék ké k'al tin kwenta xi che' inik lajubeléju xi yab k'ibchonék. ¹⁴ Anchan' jeye, na Táta' xi k'wajat walk'i', yab in lé' kin chu'u ka k'ibchon ni jun xita'.

Xan ti yejat ku pákwlántsixin
(Lk. 17:3)

¹⁵ 'Max na at kidháb ti t'ajtsi jun xata' yab alwa', ki k'ale abal ki t'ilololách tatá'k'itsik. Max ti ki axtsi xowa' ka utsa', ne'ech tám kin exbay ke yab alwa' xowa' in t'aja'. ¹⁶ Por max yab ti ki axtsi, ka kaniy tám jún o cháb i belomtsik abal ka tawná jeye k'al cháb o óx i belomtsik. ¹⁷ Max yab jeye kin axtsi xi jeché'tsik, ka ulu tám tin tamét an kidháblábsik; ani max yab jeye kin axtsi an kidháblábsik, ka k'ó'óchtsik tám jelti jun i píl inik o jelti jun i bach'k'ul jalbixtaláb xi yab in exlál a Dios.

¹⁸ 'Tsubax tu utsálsik, ke xita' ka pakwlantsitsik teché' ti k'ay'lá, ne'ech jeye ka pakwlantsat tú' walk'i' ani xita' yab ka pakwlantsitsik teché' ti k'ay'lá, yab jeye ne'ech ka pakwlantsat tú' walk'i'.

¹⁹ 'Tu utsálsik jeye, ke max cháb xi tatá'tsik a kidhtal xi k'wajat teché' ti k'ay'lá kin t'aja'tsik i káw abal kin kontsi jun xata' nu Táta' xi k'wajat walk'i', ne'ech ka pidhantsik.

²⁰ Abal xon ti ka junkun cháb o óx k'al Naná' tu bij, taja' neye in k'wajat k'al jajá'tsik.

²¹ Utukná tám na Jesús k'al na Pedro ani konyat enché':

—Ajátik, ¿jáyíl ko'ol ku pakwlantsi nu at kidháb max tin waltsi? ¿Asta búkíl?

²² Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Yab ne'ech tu utsa' ke tokot búkíl, yejat ka pakwlantsi ech'ek'i.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an t'ójontsix xi yab pakwlantsixin

²³ 'Jaxtám, xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun i pulek tak'ix xin le'na' kin t'aja' i kwenta k'al nin t'ojnáiltsik. ²⁴ Tam ti tám in tujwal kin t'aja' an kwenta, uldhantsat jun xita' xu júntsinal k'al yán i tumín. ²⁵ Kom jachan' an t'ójontsix yab in ko'ol xan ti kin jalbiy, an pulek tak'ix in ulu abal ka nujwat jachan' an t'ójontsix k'al nin tomtal, nin chakámiltsik ani ejtal xowa' in ko'ol abal ka jalbin nin júntsixtal. ²⁶ Tudhlan jachan' an t'ójontsix tin tamét an pulek tak'ix ani in pakabédha' enché': “Ajátik, ti kin aytsintsi neye ani ne'ech tu jalbintsi ejtal xowa' tu júntsal.” ²⁷ Kó'ontsat ti yajnantsixtaláb k'al nin ajátik, pakwlantsat an tin júntsixtal ani walká. ²⁸ Por tam ti kale jachan' an t'ójontsix, in ela' jun in at t'ójontsix, xu júntsinal k'al wé' i tumín. In yak'wa' bin núk' ani in tuju kin k'uch'édha', in utsa' enché': “¿Tin witsbantsi xi tin júntsal!” ²⁹ Tudhlan tám nin at t'ojnal tin tamét ani pakabédhá enché': “Tin aytsintsi neye ani ne'ech tu jalbintsi ejtal xowa' tu júntsal.” ³⁰ Por jajá' yab in le'na' kin aytsintsi, k'ale kin ulu ka balyat ban wik'axte' asta kin jalbiy ejtal xu júntsinal. ³¹ Tam tin chu'u nin at t'ojnaltsik xowa' támun, t'e'pintsik t'ajat ani k'aletsik

kin t'íltsi an ajátikláb ejtal xowa' támun. ³² In abna' tám an ajátikláb ka kanyat an t'ojnal xi yab pakwlantsixin ani in utsa' enché': "¡At'ax t'ójontsixin! Naná' tu pakwlantsi ejtal ta júntsixtal, abal tin pakabédha'. ³³ ¿Yabxe' yejat ka pakwlantsiwi'ik teye na at t'ojnal, jelt xan ti naná' tu pakwlantsi?" ³⁴ An ajátikláb chakuy t'ajat ani in ulu ka at'ax t'ajtsin an t'ojnal xi yab pakwlantsixin asta kin jalbiy ejtal xowa' in júnál.

³⁵ 'Anchan' jeye ne'ech kin t'aja' k'al tatá'tsik nu Táta' xi k'wajat walk'i', max yab ka pakwlantsitsik na at kidhábsik k'al ejtal na ejattal.

19

Na Jesús u ok'tsixin k'al tin kwenta an júláxtaláb

(Mr. 10:1-12; Lk. 16:18)

¹ Tam ti na Jesús ok'on kin ulu ejtal jeché', kale Galilea ani k'ale ban chabál xi Judea xi k'wajat tin ejtsím kalel k'ítsá k'al an walja' Jordán. ² K'al yán i atiklábtsik ti wéwná ani in jeldha' taja' an ya'ultsik.

³ Utukná tám na Jesús k'al cháb óx i fariseotsik ani abal ka taktamiyat, konyat enché':

—¿Alwa'xe' kin jila' jun xita' nin tomtal k'al xowa'kichk'i tin kwenta?

⁴ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' a ajoyámaltsik ban T'okat Dhuslab, ke tam ti tujeyk'i, na Dios in t'aja' jun i inik ani jun i mímláb? ⁵ In ulu jeye enché': "Jaxtám, an inik ne'ech kin jila' nin táta' ani nin nána' abal ka k'wajay junax k'al nin tomtal ani xi jeché' cháb, jún tokot ti ne'ech ka ájin."

⁶ Yabich cháb ti ne'ech ka ájin, jún tokot. Jaxtám, an inik yab yejat kin k'é'áxliy xowa' in júnkúxliyámal na Dios.

⁷ Konyat tám enché' na Jesús:

—¿Jant'ók'i pé tám na Moisés tin ulu ka pidhan an tomikláb mímláb jun i úw xon tin ulal xant'ók'i tin kwenta ti ne'ech ka jilan?

⁸ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—In ulu ka t'ajan anchan', kom tatá'tsik wat'ats ta tanchu'; jaxtám tin ulu ke awil ka jila'tsik na tomtal, por tam ti tujeyk'i yab anchan' ti tujenek. ⁹ Naná' tu utsátsik ke xin jilátsik nin tomtal ani yab abal u junkunal k'al k'e'et ani ka tomkin k'al k'e'et i mímláb, u walbinalich k'al i uxúmbe'taláb; ani xita' ka tomkin k'al jun i jiladh mímláb, u walbinalich jeye k'al i uxúmbe'taláb.

¹⁰ Utsan tám enché' k'al nin exóbaliltsik:

—Max anchan' u támnal, más alwa' abal an inik yab ka tomkin.

¹¹ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Yab ejtalk'i ne'ech kin ejto ka k'wajay kwetém, tokotk'i xi bijtsidh k'al na Dios ke anchan' ne'ech ka k'wajay. ¹² Yán wa'ach xant'ók'i tin kwenta ti yab ne'ech kin ejto ka tomkin an iniktsik: taltsik u wa'chinal abal yab ka tomkin, taltsik yab in ejtawal ka tomkin abal t'ajtsidh jun xata' k'al an iniktsik ani taltsik yab u tomkinal abal in lé' kin t'ójontsi na Dios ani ka k'wajay tak'nél k'al Jajá'. Xita' in ejtawal ka k'wajay kwetém, ka k'wajay kwetém.

Na Jesús in lábt'ajál an chakamtsik

(Mr. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

¹³ Utuntsat tám na Jesús cháb óx ti chakamtsik abal kin k'wajba' nin k'ubak ban chakamtsik ani ka ólan k'al jajá'tsik tin kwenta; por an exóbaltsik tujey kin k'wiya' xita' nin utwal an chakamtsik. ¹⁴ In ulu tám enché' na Jesús:

—Ka walka'tsik ti kin utukna' an chakamtsik ani yab ka tamk'uysik; pos xita' kin walka' tinbá' ka tak'yat k'al na Dios, jelt xan tin walkál tinbá' ka tak'yat jun i chakam, jachan' ja'ich xi ne'ech kin ejtotsik ka k'wajay tak'nél k'al na Dios.

¹⁵ In k'wajba' tám nin k'ubak ban chakamtsik ani tayíl k'ale píl.

Jun i tumínladh kwitól inik káwin k'al na Jesús

(Mr. 10:17-31; Lk. 18:18-30)

¹⁶ K'ale ti chu'táb na Jesús k'al jun i kwitól ani konyat enché':

—Alwa' Ok'tsix, ¿jant'om alwa'taláb yejat ku t'aja' abal ku ejto ku kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal?

¹⁷ Utsan enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i tin bijyal tin alwa'? Jún tokot wa'ach xita' alwa', na Dios. Por max a lé' ka kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, ka t'aja' xowa' in ulal an tak'ixtaláb.

¹⁸ Konyat enché' k'al an kwitól:

—¿Jowa' tak'ixtaláb?

Ani tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Yab ki chemdhaxin, yab ki junkun k'al xi yab a tomtal, yab ki kwé'lách, yab ka jantsi ti káw ni jun xita', ¹⁹ ka k'ak'na' na táta' ani na nána' ani ka k'anidha' xi k'e'ettsik jelt xan ta k'anidhál tabá'.

²⁰ Utsan enché' k'al an kwitól:

—Ejtal jeché' u t'ajál asta tin chipíl, ¿jant'éy más yejat ku t'aja'?

²¹ Utsan enché' k'al na Jesús:

—Max a lé' lejtal ki xe'chin lujat, ki k'ale ka nuju ejtal xowa' a ko'ol ani ka pidha' an ti tumín an ch'ojontálsik, anchan' ne'ech ka kó'oy tú' walk'i' xowa' xin jalbíl; ki tsích tám ani ti kin wéwna'.

²² Tam ti an kwitól in ach'a' jeché', u t'e'pinal t'ajat ti k'ale, abal jajá' yán xata' in ko'ol.

²³ Utsan tám enché' an exóbaltsik k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik, ke t'ojláb t'ajat kin jila' tinbá' ka tak'yat k'al a Dios jun i tumínladh inik. ²⁴ Tu utsálsik jeye, ke más yab t'ojláb ka wat'ey jun i ko'nél xin bij kameyo bin chultál jun i t'idhab ké kin walka' tinbá' jun i tumínladh inik ka tak'yat k'al na Dios.

²⁵ Tam ti an exóbaltsik in ach'a' jeché', labantsik t'ajat ani kónóxin jajá'k'itsik enché':

—¿Pos jita' pé tám ne'ech kin ejto ka lo'ey?

²⁶ Teloloyattsik k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—Na Dios ejtal in ejtawal kin t'aja', por an iniktsik, yaba'. Tokot na Dios in ejtawal kin lo'o xita'kichk'i.

²⁷ Konyat tám enché' k'al na Pedro:

—Ajátik, wawá' i jilámal ejtal xowa' i ko'ol abal ku xe'chin k'al Tatá', ¿jant'éy pé weye ne'ech ki kó'oy?

²⁸ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik, ke tam kin bajaw an k'ij tam ejtal ka ítmédhájich, tam Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, kin buxkan bu t'okat k'wajtal, tatá'tsik xi tin wéwnámal, ne'ech ki buxkantsik teye ba lajucháb i t'okat k'wajtaláb. Ne'ech ki buxkantsik abal ka lújundha' nin kidhtaltsik xi lajucháb nin chakámiltsik na Israel. ²⁹ Ani ejtal xin jilámaltsik in k'imá', o in kidhábsik, in ixámtsik, in táta' o in nána', in tomtal, in chakámiltsik o in chabáililtsik, k'al Naná'k'i tu kwenta, ne'ech ka pidhantsik más yán k'al na Dios ani ne'ech jeye kin kó'oytsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ³⁰ Por yán xi xo' k'wajattsik ultaláb, ne'ech ka jilk'on tayíl ani yán xi xo' k'wajat tayíl, ne'ech ka k'wajaytsik ultaláb.

20

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an t'ojnaltsik

¹ Xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun i dhabal t'ójomtaláb xi kale dhajawe ti álim t'ojnaltsik abal ka k'ale ti t'ojnal xon tin ko'ol t'ayadh i uba. ² In ela' an t'ojnaltsik ani utsan ne'ech ka tolmiyat. In utsa' ne'ech kin jalbiytsik jun i denario ta k'ítsá ani in aba' ti t'ojnaltsik xon tin ko'ol t'ayadh an uba. ³ Tayíl, tam ti beléjújich xóna' i dhajaw, kale juní, in ela' k'e'et xi yabtsik xata' in t'ojnál ⁴ ani in utsa'tsik enché': “Ki k'aletsik teye ta

t'ojnal xon tu ko'ol t'ayadh an uba ani ne'ech tu pidha'tsik xowa' in tomnál ka áta'." Ani k'aletsik. ⁵ An dhabal t'ojláb kale juní tam ti ch'ejelich a k'ítsá ani tam ti óxich i wákal ani anílk'i tin t'aja'. ⁶ Tam ti bó'ich i wákal, kale juní ani in ela' k'e'et xi ta' ti k'wajattsik yab xata' in t'ajál ani in utsa'tsik enché': "¿Jant'ók'i ta k'wajattsik teché' putál a k'ítsá yab xata' a t'ojnál?" ⁷ Tók'oyat enché': "Teché'k'i u k'wajat kom yab xita' tu kanyámal tu t'ojnal." Utsantsik tám enché': "Ki k'aletsik teye ta t'ojnal xon tu ko'ol t'ayadh an uba ani ne'ech tu pidha'tsik xowa' in tomnál ka áta'." ⁸ Tam ti jik'wchinich, an dhabal alelé'ab in utsa' enché' an ok'lek t'ojnal: "Ka kaniy an t'ojnaltsik ani ka jalbiy, ok'ox ka jalbiy xi tayílichtsik ti ochenek ti t'ojnal ani tayílich ka jalbiy xi ok'oxtsik ti ochenek." ⁹ Ulichtsik tám xi ochenektsik ti t'ojnal bó'ich i wákal ani kidhat jeye pidhantsik juntsik i denario. ¹⁰ Tayíl, tam tin bajúchtsik jeye kin bach'utsik nin jalbíl xi ok'oxtsik ti ochenek ti t'ojnal, in chalpay ke más yandha' ne'ech ka pidhantsik; por tokot jeye juntsik i denario pidhan. ¹¹ Tam tin bach'utsik, tujeysik ti it'ixbé' ¹² ani in utsa'tsik enché' an dhabal t'ojláb: "Jeché'tsik xi ulich tayílich, tokot t'ójontsik jun i ora ani anílk'i jeye ta jalbiytsik jelti wawá', xu t'ójnék ani i kuxyámal nin yájtsik an k'ak'al putál a k'ítsá." ¹³ Por an dhabal t'ojláb tók'on ani in utsa' enché' jún ti éb xi k'wajat an ti káw: "Ja'úb, yab exom tu t'ajtsal ni jun xata' yab alwa'. ¿Yabxe' tu utsa' abal jún tokot i denario ne'ech tu jalbiy ta k'ítsá? ¹⁴ Ka bach'u na jalbíl ani ki k'aléch. Por naná' u lé' ku pidha' anílk'i jeye xan tu pidha' tatá' jeché' xi ochich tayílich an ti t'ojnal. ¹⁵ ¿Awxe' yab alwa' ku t'aja' xowa' naná' u lé' k'al xowa' u ko'ol? O ¿i chakúl abal a chu'tal ke naná' in alwa' inik?" ¹⁶ Pos anchan' pé, xi xo' k'wajat ultalábsik, ne'ech ka jilk'on tayíl ani xi xo' k'wajat tayíl, ne'ech ka k'wajaytsik ultaláb. Pos yán t'ajat xi kanidhtsik, por wé' t'ajat xi takudhtsik.

Na Jesús in ulu tin oxtal ke ne'ech ka chemdhá

(Mr. 10:32-34; Lk. 18:31-34)

¹⁷ Tam ti na Jesús ne'chich abal Jerusalén, in kaniy pílk'i xi lajucháb nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

¹⁸ —A chu'taltsik ke u ne'chich Jerusalén ani taja', Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhná ban ok'lek pále'tsik ani ban ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Ne'ech kin ulutsik abal kin chemdhá ¹⁹ ani ne'ech kin pidhná ban píl iniktsik abal kin labídná k'al jajá'tsik, ne'ech kin lekbayat ani ne'ech kin chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'; por tin óxláb a k'ítsá ne'ech kin ejech ti ít.

Xant'éy in konoy nin nána' na Jakobo ani na Juan

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Utey tám ba Jesús nin nána' na Jakobo ani na Juan, xu chakámlábsik k'al na Sebedeo junax k'al jajá'tsik ani tudhlan tin tamét na Jesús abal kin kontsi jun i alwa'taláb.

²¹ Konyat enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy a lé'?

In ulu enché' an nána'láb:

—Tam kin bajaw xowk'i ne'ech ta tak'ixich, tu kontsal ke jún ti éb nu chakámil ka buxkan ta eját ani xi jún ta k'watab.

²² Por tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tatá'tsik yab a cho'ób xant'éy a konyal. ¿Ne'echxe' ka ejto ka wat'na'tsik an yajtsiktaláb xi ne'ech ku wat'na' ani an chemlá jeye?

Jajá'tsik tók'on enché':

—Ne'ech ki ejto.

²³ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Ani' k'e'jle. Tatá'tsik ne'ech ka wat'na'tsik jeché' an yajtsiktaláb ani an chemlá jeye; por k'al tin kwenta xita' ne'ech ka buxkan tu eját ani tu k'watab, yab Naná' ne'ech ku ulu, tokot ne'ech ka buxkantsik xitam já' na takudhtsik k'al nu Táta'.

²⁴ Tam tin ach'a'tsik jeché' xi láju an exóbaltsik, in chakuntsitsik xi jeché' cháb an kidháblábsik. ²⁵ Kanyattsik tám k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—Anchan' xan ta cho'óbichtsik, an pakdha' tak'ix u tak'ix jelti ajátiklábtsik ani xi más ultalábsik, u chapik tak'ixtsik t'ajat. ²⁶ Por tatá'tsik yab yejat ka t'aja' anchan'. Xita' in lé' ka k'wajay más púlek k'al tatá'tsik, yejat kin t'ójontsi ejtalk'i ²⁷ ani xita' in lé' ka k'wajay más ultaláb k'al tatá'tsik, yejat kin t'ójontsi ejtalk'i. ²⁸ Pos Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, yab in tsi'nek abal kin t'ójontsat, in tsi'nek tin t'ójontsix ani ku pidhna' tubá' kin chemdhá abal ku jalbiy an lo'eltaláb xi yán ne'ech kin bach'utsik.

*Na Jesús in jeldha' cháb i jok'oltsik
(Mr. 10:46-52; Lk. 18:35-43)*

²⁹ Tam ti exomichtsik ti kalel ban bitsow xi Jerikó, k'al yán i atiklábtsik ti wéwná na Jesús. ³⁰ Tá' ti buxutsik wal bél cháb i jok'oltsik ani tam tin ach'a'tsik ke na Jesús exom ti wat'el taja', in ulutsik kawidh enché':

—¡Ajátik, xi kuxlab k'al an pulek tak'ix Dabid, ti ku yajnantsi weye!

³¹ K'wiyantsik k'al an atiklábtsik abal ka chamk'an, por jajá'tsik más kawidh ti dhájaxintsik:

—¡Ajátik, xi kuxlab k'al an pulek tak'ix Dabid, ti ku yajnantsi weye!

³² Kubey tám na Jesús, in kaniy an jok'oltsik ani in konoytsik enché':

—¿Jant'éy a lé' tu t'ajtsitsik?

³³ Jajá'tsik tók'on enché':

—Ajátik, ti ku chu'xindha' weye.

³⁴ Kó'ontsattsik tám ti yajnantsixtaláb k'al na Jesús ani taktsintsik an tin wal. Támk'i ti chu'xin an jok'oltsik ani in wéwna'tsik na Jesús.

21

*Na Jesús ochichich ban bitsow Jerusalén
(Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)*

¹ Tam ti k'unatichtsik ti k'wajat Jerusalén ani ulichtsik ban kwentsal xin bij Betfajé, xi k'wajat k'unat ban ch'én xin bij Olibos, na Jesús in aba' cháb nin exóbaliltsik ² ani in utsa'tsik enché':

—Ki k'aletsik ban kwentsal xi nú' k'wajat tametláb. Taja' ne'ech ka ela' wik'ats jun i uxum burru ani taja' jeye k'wajat in t'ám. Ka wila' ani ti kin tsi'dhantsi. ³ Ani max ki tawná k'al jun xita', ka utsa'tsik abal an Ajátikláb in yéntsal, por jik'at ne'ech kin witsba'.

⁴ Jeché' támun abal ka t'ájan xan tin ulúmal an t'iltsix, tam tin dhutsa' enché':

⁵ Ka utsa' an atiklábtsik xu k'wajíl Sión:

“Ka tela', nú'ich tál na Pulek Tak'íxal,
xin cha'kál t'ajat tinbá', punat ba jun i burru,
ba jun i burru, in t'ám jun i ko'nél xu kitandháb.”

⁶ K'ale tám an exóbaltsik ani in t'aja' jelt xan ti usnéktsik k'al na Jesús. ⁷ In tsi'dha'tsik an uxum burru k'al nin t'ám, in tatlabiy k'al nin k'udhk'úmiltik ani puney na Jesús. ⁸ Ani yán an atiklábtsik xi taja' ti ne'ech, in nuk'álsik nin k'udhk'úmil ban bél xon ti ne'ech ka wat'ey na Jesús ani k'e'ettsik in pejál in k'we'él an te' ani in umálsik ban bél. ⁹ An atiklábtsik xi ne'ech ok'ox ani xi tálsik jeye kuxlek, in ulaltsik kawidh enché':

—¡Ajátik, xi kidhtaláb k'al an pulek tak'ix Dabid, ti ku lo'óch xo'! ¡Lábt'ajadh xi tál tin bij an Ok'óxláb! ¡Ok'óxláb tú' walk'i', ti ku lo'óch xo'!

¹⁰ Tam ti na Jesús ochich Jerusalén, ejtal an atiklábtsik xu k'wajíl taja', xakwan ani yán konoxintsik enché':

—¿Jitam já' jeye jeché' an inik?

¹¹ Ani an atiklábtsik in ulaltsik enché':

—Jeché' ja'ich an t'iltsix Jesús, xu k'wajíl Nasaret, an bitsow xu tak'nal Galilea.

*Na Jesús in t'oko an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios
(Mr. 11:15-19; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)*

¹²Tayíl ochich na Jesús ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani in káldha' eléb ejtaltsik xi ta' ti k'wajat taja' ti nújultsik ani ti ch'a'umtsik. In k'et'pantsi tin mesajil xi ta' ti k'wajattsik taja' in jaltsal ti tumín an atiklábtsik. In k'et'pantsi jeye tin laktémil an nújul kuku'tsik ¹³ ani in utsa'tsik enché':

—Ban T'okat Dhuslab in ulal enché': “Nu k'imá' abal i ólábki ti bijidh ne'ech ka éyná”; por a wenk'ómalichtsik tin chink'ontal i kwé'.

¹⁴Taja' ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, utukná na Jesús k'al cháb óx i jok'oltsik ani i k'wech'e'tsik ani Jajá' in jeldha'tsik. ¹⁵ Por tam ti an ok'lek pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb in chu'u an labidh labandhaxtaláb xin t'ajál na Jesús ani in ach'a'tsik jeye ke an chakamtsik kawidh in ulaltsik enché' ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios: “¡Kin bach'u an labidh t'okattaláb xu kuxlab k'al an pulek tak'ix Dabid!”, chakuytsik ¹⁶ ani in utsa'tsik enché' na Jesús:

—¿A ach'álxe' xant'éy in ulal xi jeché' k'wajattsik?

Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—U ach'ál. ¿Yabxe' a ajoyámaltsik ban T'okat Dhuslab xan tin ulal k'al jeché' tin kwenta? In ulal enché':

A t'ajámal ke xi ts'itsik ani an chakamtsik xi bél u tsutsul kin ajatna' alwa' i ajatláb.

¹⁷Jilanichtsik tám k'al na Jesús. Kale tám na Jesús ba jachan' an bitsow, k'ale ban kwentsal xi Betania ani taja' tin wat'na' an akal.

*Na Jesús in k'wiya' in akan an igo abal yab walidh
(Mr. 11:12-14, 20-26)*

¹⁸Tam ti dhajaw, tam ti ne'chich juní ban bitsow, na Jesús in ach'a' u k'a'íl. ¹⁹ In chu'u jun akanlek i igo bin wál an bél, utey taja', por yab in eltsi ni jun in walíl, tokot in xekél. Utsan tám k'al na Jesús jachan' nin akan an igo:

—¡Yab jayk'i ne'ech ki witsiy ta walim!

Ani támki ti wayey jachan' nin akan an igo. ²⁰ Tam ti an exóbaltsik in chu'u jeché', labantsik t'ajat ani in konoytsik enché' na Jesús:

—¿Jant'ók'i ti jik'at t'ajat ti wayey nin akan an igo?

²¹Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik, max i belomtsik ani yab ka jálk'úk'liytsik na chalab, yab tokotki ne'ech ka ejto ka t'aja'tsik xowa' a chu'u u t'ajtsi nin akan an igo, ne'ech jeye ka ejtotsik ka utsa' jeché' an ch'éen: “Ki wixk'in teché' ani ka pet'na' tabá' ban pujal” ani anchan' ne'ech ka t'ájan. ²² Ejtal xowa' ka kotsitsik na Dios, max ka bela'tsik ke ne'ech ti pidha', ne'ech ka bach'utsik.

*An awitaláb xin ko'ol na Jesús
(Mr. 11:27-33; Lk. 20:1-8)*

²³Tam ti ulich na Jesús ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, ochich ani ok'tsixin taja'. Lejat k'wajat ti ok'tsix, utukná k'al an ok'lek pále'tsik, k'al nin ok'lékil an judíotsik ani konyat enché':

—¿K'al jant'om awitaláb ta t'ajál jeché'? ¿Jita' ti pidhámal jeché' an ti awitaláb?

²⁴Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Ne'ech tu konoytsik jun xata'; max tin tók'oytsik, ne'ech tám tu utsa'tsik neye k'al jant'om awitaláb tu t'ajál jeché'. ²⁵ ¿Jita' k'al ti abnék na Juan ti pújal? ¿K'al a Dios o k'al i iniktsik?

Tujejtsik tám ti káwlíx jajá'k'itsik ani u útsáxstsik enché':

—Max ki ulu ke k'al a Dios ti abnék, ne'ech tu tók'oy enché': ¿Jant'ók'i pé tám ti yab a beltsitsik? ²⁶ Ani max ki ulu ke k'al i iniktsik, ne'ech ku t'ajtsin xata' yab alwa' k'al an iniktsik; pos ejtal in belátsik ke na Juan k'al a Dios ti abnék ti t'íltsix.

²⁷ Jaxtám tin utsa'tsik enché' na Jesús:

—Yab i cho'ób.

Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Pos yab neye ne'ech tu utsa'tsik k'al jant'om awiltaláb tu t'ajál jeché'.

An junbaxtaláb k'al xi cháb an chakámlábsik

²⁸ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy a chalpayaltsik k'al jeché' xowa' ne'ech tu t'íltsitsik? Jun i inik in ko'ol cháb in chakámiltsik ani in utsa' enché' jún ti éb: “Chakam, ki k'ale xo' ta t'ojnal xon tu ko'ol t'ayadh an uba.” ²⁹ Tók'on enché' an chakámláb: “¡Yab u lé!” Por tayíl in jalk'uy nin chalab ani k'ale an ti t'ojnal. ³⁰ Tayíl, k'ale an táta'láb kin chu'u xi jún ani in utsa' jeye anílk'i ani jeché' an chakámláb tók'on enché': “Ne'ech.” Por yab k'ale. ³¹ ¿Jowa' já' xi jeché' cháb in t'aja' xowa' in lé' an táta'láb?

In ulutsik enché':

—Xi jidhtal.

Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsátsik, ke xin bach'waltsik an jalbixtaláb ani an junkux inik uxumtsik, ok'ox ne'ech kin walka'tsik tinbá' ka tak'yat k'al na Dios ké tatá'tsik. ³² Pos na Juan xu pujax tsích ti ok'tsitsik xan ti yejat ki k'wajaytsik ani yabtsik a beltsi; por xin bach'waltsik an jalbixtaláb ani an junkux inik uxumtsik in beltsitsik ja'. Por tatá'tsik, maske a chu'úmal jeché', yab a jila'tsik ta walablom abal ka beltsitsik xowa' in ulu.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an at'ax t'ojnaltsik

(Mr. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

³³ 'Ka ach'a'tsik jeye jeché' k'e'et an junbaxtaláb: Jun i dhabal chabál in t'aya' yán i akanlek i uba ani in mapuy; in t'aja' jun i balixtaláb abal kin wat'iy taja' an uba ani jun i púnchéy abal kin beletna' taja' an ubalom.

Tayíl in matintsi jachan' an ti aleláb k'e'et i t'ojnaltsik ani jajá' k'ale ów ti belal. ³⁴ Tam tin bajaw xowk'i ne'ech ti pitnal an uba, in aba' cháb óx in t'ojnáiltsik abal kin kontsi jachan' an t'ojnaltsik xowa' in lujyal kin bach'u an dhabal aleláb. ³⁵ Por an mat chabátsik in yak'wa' nin t'ojnáiltsik an dhabal aleláb, jún in cha'aw, jún in chemdha' ani jún in t'ujbay. ³⁶ An dhabal aleláb in aba' juní más yán i t'ojnaltsik ké tam tin jidhtal; por ejtaltsik yab bach'wat alwa' k'al an mat aleláb.

³⁷ Tin ok'ontal in aba' nin chakámil, kom in chalpay enché': “Ne'ech xóna' kin k'ak'nantsat tu chakámil.” ³⁸ Por tam tin chu'utsik an chakámláb, an mat aleláb útsáxintsik enché': “Jeché' ja'ich xi ne'ech ti dhabal tayíl, wana ki chemdha' abal wawá' ki dhabalna' an aleláb.” ³⁹ Jaxtám tin yak'wa'tsik, in káldha' eléb aleláb ani in chemdha'.

⁴⁰ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Pos tam ka tsích an dhabal aleláb, ¿jant'éy ne'ech ka t'ajtsintsik jachan' an mat aleláb?

⁴¹ Utsantsik enché':

—Ne'ech kin chemdha' jachan' an at'ax mat aleláb ani ne'ech kin matintsi k'e'et i t'ojnaltsik jachan' an ti aleláb, xi ka pidhan k'al xowa' jajá' in lujyal kin bach'u tam kin bajaw xowk'i ne'ech ti pitnal an uba.

⁴² Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' jayk'i a ajyámaltsik ban T'okat Dhuslab xin ulal enché'?:

An t'ujub xi pojká k'al an kúbal atátsik,

ja'ich nin bajaw ka k'wajay más ultaláb.

Jeché' in t'ajámal an Ok'óxláb

ani wawá' i chu'tal jelti jun i pulek labandhaxtaláb.

⁴³ Jaxtám tu utsálsik, ke yab ne'ech ki kó'yattsik tak'nél k'al na Dios; tokot ne'ech ka k'wajaytsik tak'nél k'al na Dios, xita' kin t'aja' xowa' in lé' na Dios. ⁴⁴ Xita' ka kwajlan ba jeché' an t'ujub ne'ech ka mu'kan ani xita' ka t'u'chiyat k'ál, ne'ech ka jilan jelti pojodh.

⁴⁵ Tam ti an ok'lek pále'tsik ani an fariseotsik in ach'a' an junbaxtaláb xin ulu na Jesús, in exbaytsik ke jajá'tsik k'wajat ti t'ilnal. ⁴⁶ In le'na'tsik tám kin yak'wa', por in jik'nálsik an atikláb, kom an atiklábtsik in belál ke na Jesús k'al a Dios ti abnék ti t'iltsix.

22

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an ajíblomtsik ban tomkixtaláb

¹ In óntsi tám juní ti káw na Jesús k'al i junbaxtalábk'i ani in utsa'tsik enché':

² —Xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun i tomkixtaláb xi jun i pulek tak'ix in t'aja' abal nin chakámil. ³ In aba' nin t'ojnáliltsik abal kin kaniy xi k'wajatichtsik kanidh, por jeché'tsik yab in le'na' ka k'ale. ⁴ In aba' juní k'e'et nin t'ojnáliltsik ani in utsa' enché': “Ka utsa' xi k'wajatichtsik kanidh abal t'ojodhich u ko'ol an k'apné. Ka utsa' abal chemdhatsich an bákatsik, an ko'néltsik xi k'osdha' ani ejtalich k'wajat t'ojodh; ka utsa' abal ka tsíchichtsik.” ⁵ Por xi kanidhtsik yab in t'aja' ti k'ij. Jún k'ale bin ale, jún k'ale xon tin t'ajál nin álimtal ⁶ ani xi k'e'ettsik, in yak'wa' nin t'ojnáliltsik an pulek tak'ix, in at'ax t'ajtsitsik ani in chemdha'. ⁷ Tam ti an pulek tak'ix in ach'a' jeché', chakuy t'ajat ani in aba' nin soldadojiltsik kin chemdha' jachan' an chemdhax iniktsik ani abal kin tsiktsi tin bitsówil. ⁸ Tayíl in utsa' enché' nin t'ojnáliltsik: “Ejtalich k'wajat t'ojodh abal an tomkixtaláb, por jachan' xi kanidhtsik yab xóna' in tomnál ka tsích. ⁹ Pos ki k'aletsik pé xon tu xay'manal an bél ani ka kaniy ban tomkixtaláb ejtalk'i xita' ka ela'tsik.” ¹⁰ Kale tám an t'ójontsixtsik ban bél ani in junku ejtal xin ela'tsik, xi alwa' iniktsik ani xi at'ax iniktsik. Anchan' ti ts'utsich an altá k'al an atiklábtsik.

¹¹ 'Ochich tám an pulek tak'ix kin chu'u xi kanidhtsik ani in chu'u jun i inik xi ta' jeye ti k'wajat, por yab xeketlidh jelt xan tu xeketlinal jun xita' xu k'alel ba jun i tomkixtaláb.

¹² Ani in utsa' enché': “Ja'úb, ¿jan ta ochenek teché' ani yab i xeketlidh jelt xan tu xeketlinal jun xita' xu k'alel ba jun i tomkixtaláb?” Por yab t'ajat xata' in ulu. ¹³ An pulek tak'ix in utsa' tám enché' xi k'wajattsik ti t'ojojól: “Ka wik'a' bin akan ani bin k'ubak ani ka káldha' eléb ban jik'waxtaláb, xon ti ne'ech ti uk'nal ani ti rech'ech'él nin kamab.”

¹⁴ Pos yán t'ajat xi kanidhtsik, por wé' t'ajat xi takudhtsik.

An jalbixtaláb k'al tin kwenta xu pidhnal an lej pulek tak'ix romano

(Mr. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

¹⁵ K'ale tám an fariseotsik ani in t'aja' i káw abal kin aliy xan ti kin uwa'tsik kin t'aja' kin ulu jun xata' yab alwa' na Jesús ani anchan' kin ejto kin ólna'. ¹⁶ Jaxtám tin aba' cháb óx nin kidhtaltsik junax k'al nin kidhtaltsik jeye na Erodos ani utsan enché' na Jesús:

—Ok'tsix, i cho'ób abal tsubax xowa' a ulal ani a ok'tsixnál in lujtalk'i xan tu tak'ix na Dios ani yab a ódhál ti kwenta xant'éy in ulal an iniktsik, pos yab a telál an iniktsik eblidhk'i. ¹⁷ Pos ti ku utsa': ¿Alwa'xe' ki pidha' ti jalbixtaláb an lej pulek tak'ix romano o yaba'?

¹⁸ Por na Jesús in chu'u abal k'wajatk'i ti taktamiyáb ani in utsa'tsik enché':

—K'ambixtsik, ¿jant'ók'i tin taktamiyaltsik? ¹⁹ Ti kin óltsi jun i pat'ál tumín xi k'ál tu t'ajnal an jalbixtaláb.

Pidhan tám jun i denario. ²⁰ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jita' in wal ani in bij xi jeché' k'wajat ch'ilbadh?

²¹ Tók'oyat enché':

—An lej pulek tak'ix romano.

Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Pos ka pidha' an lej pulek tak'ix romano xowa' in lujyal kin bach'u ani ka pidha' na Dios xowa' Jajá' in lujyal kin bach'u.

²² Tam tin ach'a'tsik jeché', labantsik t'ajat. Jilan tám na Jesús ani k'aletsik.

*An konoxtaláb k'al tin kwenta max u ejel ti ít an chemélomtsik
(Mr. 12:18-27; Lk. 20:27-40)*

²³ Jayéchk'i jachan' a k'ítsá, k'ale ti álnáb na Jesús k'al cháb óx i saduseotsik. Jeché' an saduseotsik, in ulal ke an chemélomtsik yabich u ejel ti ít; jaxtám ti konyat enché' na Jesús:

²⁴ —Ok'tsix, na Moisés in ulu ke max jun i tomkidh inik ka chemech ani yab kin jila' i chakamtsik, nin kidháb yejat ka tomkin k'al jachan' an chemtsidh mímláb abal kin kó'oy i chakamtsik jelti max in chakánil nin kidháb xi chemech. ²⁵ Pos alwa'ich, k'al wawá' tá'wi'ik ti k'wajat búk i kwitólsik in kidháb'itsik. Xi jidhtal tomkin ani chemech. Kom yab in jila' in chakámiltsik, in jiltsi an tin tomtal nin chabtal kidháb. ²⁶ Anchan' jeye ti támun k'al xin chabtal, k'al xin oxtal ani anchan' ti támun k'al xi búk an kwitólsik. ²⁷ Más tayíl chemech jeye an mímláb. ²⁸ Tam ka ejech ti ít an chemélomtsik, ¿K'al jowa' já' xi búk an kwitólsik ti ne'ech ti tomikláb jachan' an mímláb, abal ejtal an kwitólsik in tomiknámal?

²⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tatá'tsik i uk'pinék t'ajat ta k'wajat, abal yab a exláltsik an T'okat Dhuslab nibal nin cháp na Dios. ³⁰ Pos tam ka ejech ti ít an chemélomtsik, yabich ne'ech ti tomkinaltsik nibal ne'ech ti pidhnáb xita' abal ka tomkin, pos ne'ech ka k'wajattsik jelti nin t'okat abatwálejiltsik na Dios xi k'wajattsik walk'i'. ³¹ Por k'al tin kwenta max u ejel ti ít an chemélomtsik, ¿yabxe' a ajyámaltsik xan ti na Dios tin ulu, tam tin ulu enché'? ³² “Naná' tin Diosil na Abraham, na Isák ani na Jakob.” Na Dios yab in Diosil i chemélomtsik, in Diosil xi k'wajattsik ejat.

³³ Tam ti an atiklábtsik in ach'a' jeché', labantsik t'ajat xan tin ach'a' u ok'tsix na Jesús.

*An tak'ixtaláb xi más uluts
(Mr. 12:28-34)*

³⁴ Tam ti an fariseotsik in cho'óbna' abal na Jesús tók'nék in lujtalk'i ani an saduseotsik yab in ela' xan ti ka tók'on, junkun an fariseotsik ³⁵ ani jún ti éb xin wilál nin tak'ixtal na Dios, in le'na' kin taktamiy. Jaxtám tin konoy enché':

³⁶ —Ok'tsix, ¿jowa' já' an tak'ixtaláb xi más uluts xi k'wajat dhutsadh bin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés?

³⁷ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—“Ka k'ak'na' an Ok'óxláb na Diosil k'al ejtal na itsích, k'al ejtal na ejattal ani k'al ejtal na chalab.” ³⁸ Jeché' ja'ich an tak'ixtaláb xi más uluts ani xi más ultaláb. ³⁹ Nin chabtal, in junwal jeye jelti xin jidhtal: “Ka k'anidha' xi k'e'ettsik jelt xan ta k'anidhál tabá'.” ⁴⁰ Jeché' cháb an tak'ixtaláb ja'ich nin tujtal ejtal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani xin jilám dhutsadh an t'ílsixtsik.

*¿K'al jita' k'al tu chakámláb an Kristo?
(Mr. 12:35-37; Lk. 20:41-44)*

⁴¹ Lejat an fariseotsik bél ta' ti k'wajat junini', ⁴² konyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy a chalpayaltsik k'al tin kwenta an Kristo? ¿K'al jita' k'al tu chakámláb?

Tók'oyat enché':

—K'al an pulek tak'ix Dabid.

⁴³ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i pé tám na Dabid, ti ijtsiyat k'al an T'okat Ejattaláb kin bijiy tin Ajátik? Abal na Dabid in ulu enché':

⁴⁴ An Ok'óxláb in utsa' enché' nu Ajátik:

“Ki buxkan tu eját,

asta ke Naná' tu átantsi ejtal xi ti at'ál."

⁴⁵ Pos max an pulek tak'ix Dabid in bijiy tin Ajátik an Kristo, ¿jant'ók'i pé tám ta ulaltsik ke an Kristo u chakámláb k'al na Dabid?

⁴⁶ Ani k'al ni jun xita' ti ejtowat ka tók'oyat ani asta tam ti tám, jik'eytsik ani ni jun xita' más konoxin xata'.

23

Na Jesús in kawyal an fariseotsik ani an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb
(Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Utsan tám enché' an atiklábtsik ani an exóbaltsik k'al na Jesús:

² —An fariseotsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in ko'oltsik i awiltaláb abal kin wila' nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ³ Jaxtám, ka exbantsitsik ani ka t'aja' ejtal xowa' kin ulutsik; por yab ka wéwna' xowa' in t'ajáltsik, pos jajá'tsik in ok'tsixnál jun xata' ani k'e'et xowa' in t'ajál. ⁴ Pos in ok'tsixnáltsik xata' xi t'ojláb t'ajat ani in utsál an atiklábtsik kin t'aja'; por jajá'tsik yab in t'ajál nibal ela' wé', jelt tam jun xita' in t'ajál jun i kitáláb altsik ani in kitáyal xi k'e'ettsik, por jajá'tsik nibal ela' in lé' kin taka'. ⁵ Ejtal xowa' in t'ajáltsik, in t'ajál abal ka chu'tat k'al an atiklábtsik. Pos in kulbetnáltsik kin ch'at'a' bin pík'ib ani bin okób wetsik an T'okat Dhuslab, dhutsadh ba juntsik peje' i k'udhk'um. In k'wajbátsik in k'udhk'úmil k'al más nakdha' in dhutse'líl ké xi k'e'et an atiklábtsik. ⁶ Xon tu t'ajnal i k'apúxnich, in kulbetnáltsik ka buxkan xon ti más ultaláb ani ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb, in kulbetnáltsik ka buxkan ban k'wajtaláb xi ultaláb. ⁷ In kulbetnáltsik ka chapnédhá ti bél k'al an atiklábtsik k'al yantam i k'ak'naxtaláb ani ka bijyat ti ok'tsixtsik.

⁸ Por tatá'tsik yab yejat ka le'na' ke an atiklábtsik ti bijiy ta ok'tsix, pos jún tokot i Ok'tsix a ko'oltsik, ja'ich an Kristo. Ani ejtal tatá'tsik a kidhábk'itsik. ⁹ Yab ka bijiy ta táta' ni jun xita' xi teché' ti chabál, pos jún tokot a Táta' a ko'oltsik, xi k'wajat walk'i'. ¹⁰ Nibal yejat ka walka'tsik ki bijyat ta ok'lek, pos jún tokot i ok'lek wa'ach, ja'ich an Kristo. ¹¹ Xita' in t'ójontsal xi k'e'et, ja'ich xi más ultaláb k'al tatá'tsik. ¹² Pos xita' kin t'ek'a' tinbá', ne'ech ka cha'ká ani xita' kin cha'ka' tinbá', ne'ech ka t'ek'bá.

¹³ '¡Ch'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Abal yab a walkál xi k'e'ettsik ka k'wajách tak'nél k'al na Dios. Pos nibal tatá'tsik yab a lé' ki k'wajay tak'nél k'al na Dios ani nibal a walkál xi k'e'ettsik ka k'wajay tak'nél k'al na Dios.

¹⁴ '¡Ch'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Abal a k'ántsál tin k'imá' an chemtsidh mímlábtsik ani tayíl, abal ki utsan ke i alwa' iniktsik, a t'ajáltsik i nakdha' óláb. Jaxtám ti más púlek an yajtsiktaláb ne'ech ka bach'utsik.

¹⁵ '¡Ch'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Tatá'tsik a lonyal i chabál ani i pujal abal ka ok'tsi jun xita' na belomtal ani tam ki beltsinich k'al jun xita', a t'ajálích ke jachan' an inik ka k'ale más ban k'ibelataláb ké tatá'tsik.

¹⁶ '¡Ch'ojontál a chu'bíl, jok'ol junkiltsik! xa ulaltsik enché': "Max jun xita' kin lej tsubk'a' jun xata' k'al tin bij an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, yab xata'; por max kin lej tsubk'a' jun xata' k'al tin bij an oro xi k'wajat taja', yejat tám kin t'aja' xowa' in ulu." ¹⁷ ¡I k'wajattsik jelti max i jok'ol ani yab i chalpadh! Pos ¿jowa' más uluts: an oro, o an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios xin t'okwal an oro? ¹⁸ Ani a ulaltsik jeye enché': "Max jun xita' kin lej tsubk'a' jun xata' k'al tin bij xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb, yab xata'; por max kin lej tsubk'a' jun xata' k'al tin bij an pikbaxtaláb xi taja' k'wajat, yejat tám kin t'aja' xowa' in ulu." ¹⁹ ¡I k'wajattsik jelti max i jok'ol ani yab i chalpadh! Pos ¿jowa' más uluts: an pikbaxtaláb, o xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb xin t'okwal an pikbaxtaláb? ²⁰ Pos xita' in lej tsubk'ál jun xata' k'al tin bij xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb, yab tokotk'i k'wajat in lej tsubk'ál jun xata' k'al tin bij xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb, k'álích jeye xowa' k'wajat taja'. ²¹ Xita' kin lej tsubk'a' jun xata' k'al tin bij an pulek atá xon tu

k'ak'náb na Dios, yab tokotk'i k'wajat in lej tsubk'ál jun xata' k'al tin bij an atá xon tu k'ak'náb na Dios, in lej tsubk'álich jeye k'al na Dios xi k'wajat taja'. ²² Aníl jeye, xin lej tsubk'ál jun xata' k'al tin bij an walk'i', in lej tsubk'álich jeye k'al tin bij nin t'okat k'wajtal na Dios ani k'al na Dios jeye, kom taja' u buxkanal.

²³ 'iCh'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Tatá'tsik a pidhál na Dios xowa' in lujyal kin bach'u k'al an menta, an anís ani an komino, por yabtsik a t'ajál ti k'ij an tak'ixtaláb xi más uluts, ke ja'ich an lujattaláb, an yajnantsixtaláb ani ka bela'tsik na Dios. Jeché' ja'ich yejat ka t'aja'tsik, por yab ka jila' ka pidha' xowa' in lujyal na Dios.

²⁴ 'iTatá'tsik, jok'ol junkiltsik, a t'ajáltsik xowa' xi yab lej uluts, por yab a t'ajáltsik xowa' xi más uluts. In junwal jelti max a dhikálsik an chí'chim abal yab ka k'ut'u, por jelti max a k'ut'waltsik an ko'nél xin bij kameyo!

²⁵ 'iCh'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Tatá'tsik a junwal jelti an baso ani an talab xi eblidhk'i ti t'akadh, abal alk'idh ta itsích tokot a chalpómstik an kwé'lách ani ka t'aja' xowa' yab lujat. ²⁶ Fariseotsik, tatá'tsik a junwal jelti max i jok'ol, ok'ox ka t'aktsi alk'idh na basojil, na talábil ani t'okatich jeye tám ne'ech ka jilk'on xi eblidh.

²⁷ 'iCh'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Pos a junwaltsik jelti an jólimtaláb xi mukudh ani labidh u xalk'anal eblidhk'i, por alk'idh ts'utsat k'al in beklék i chemélomstik ani k'al xowa'kichk'i i at'axtaláb. ²⁸ Anchan'tsik teye, eblidh, jelti max i lujat iniktsik, por alk'idh ta itsích tokot a chalpómstik i k'ambixtaláb ani i walastaláb.

²⁹ 'iCh'ojontál a chu'bíl ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! Tatá'tsik a lejkintsal xon ti jolidh an t'ílsixtsik ani a dhibyal nin chí'lábil an lujat iniktsik, ³⁰ ani a ulaltsik enché': "Max teché'ak tu k'wajat tam ti xe'chinék ni weje' pakéiltsik, yabak i tolmiyámal kin chemdha' an t'ílsixtsik." ³¹ K'al jeché', a ulalichtsik abal a kidhtal xin chemdhámal an t'ílsixtsik. ³² 'iPos ka ok'óchtsik ka t'aja' xowa' in tujúmal na weje' pakéiltsik!

³³ 'iTatá'tsik a kidhtal jelti an chan! Yab ne'ech ka ejto ka jek'a'tsik abal yab ki k'ale ban k'ibeltaláb. ³⁴ Jaxtám, Naná' ne'ech tu abtsi ti t'ílsixtsik, ti chalpadhtsik ani ti ok'tsixtsik. Por tatá'tsik ne'ech ka chemdha', taltsik ne'ech ka pajk'iysik ba peltsidh te', taltsik ne'ech ka cha'awtsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani ne'ech ka kajna'tsik bitsow ti bitsow. ³⁵ Jaxtám, tatá'tsik i walbidh k'al nin chemtal ejtal an lujat iniktsik xi chemdhats, asta tam ti chemdhá na Abel an lujat inik asta na Sakarías nin chakánil na Berekías, xi tatá'tsik a chemdha' tamch'ejélidh ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios k'al xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb. ³⁶ Tsubax tu utsálsik, ke ejtal jeché' an walastaláb ne'ech kin kitna' an atiklábtsik xi jeché' i k'ij.

Na Jesús in uk'intsi an atiklábtsik xi Jerusalén

(Lk. 13:34-35)

³⁷ 'iAtiklábtsik xi k'wajíl Jerusalén, xa chemdhál an t'ílsixtsik ani a t'ujbayal nin abatwálejiltsik na Dios xi abtsinal! 'iYánílich t'ajat u le'námal tu junkutsik, jelt xan ti jun i pák'wlam kwita' in junkuwal nin ts'itsik t'am tin ál in suts'úts', por yab a le'na!! ³⁸ Pos ka ach'a'tsik, an atá xon ta k'ak'nálsik na Dios, ne'ech ka jilk'on walbadh; ³⁹ pos tu utsálsik ke yabich ne'ech ki witsiy ti kin chu'utsik asta kin bajaw an k'ij tam tatá'tsik ne'ech ka ulu enché': "Lábt'ajadh ti k'wajat xi tál tin bij an Ok'óxláb."

24

Na Jesús in ulu abal ne'ech ka pakwat an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios

(Mr. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Kale na Jesús ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani tam ti ne'chich, utukná k'al nin exóbaliltsik ani tujey ti óltsinal xan ti kubadh an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios.

² Por tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Xo' a chu'taltsik ejtal jeché', por tsubax tu utsálsik ke yab ne'ech ka jilk'on ni jun i t'ujub t'í'bán. Ejtal ne'ech ka julpá.

An exólsik xi ne'ech ka wa'chin tam ne'chich ka ulich an pakwenib
(Mr. 13:3-23; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ K'aletsik tám ban ch'én Olibos ani tam ti na Jesús taja' ti buxúl, k'ale ti usnal chinatk'i enché' k'al nin exóbaliltsik:

—Ti ku utsa', ¿jowk'i ne'ech ka támun jeché'? ¿Jant'om exól ne'ech ki chu'u tam i tálich ani tam u k'unelich an pakwenib?

⁴ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ka kó'oytsik i kwenta abal yab ti ki k'ambiytsik ni jun xita'. ⁵ Pos yán ne'ech ka tsích ti k'ambixtsik ani ne'ech kin ulu ke jajá'ich nu Kristo ani yán ne'ech kin k'ambiy. ⁶ Ne'ech ka ach'a'tsik ke exom i péjéxaláb ani ke ítich juní ne'ech ka tujeý, por yab ki jik'eytsik. Pos anchan' ko'ol ka támun, por yabél ja'ich an pakwenib. ⁷ Pos jun i kidhtaláb ne'ech ti péjéx k'al k'e'et i kidhtaláb ani jun i bitsow ne'ech ti péjéx k'al k'e'et i bitsow; ne'ech ka wa'chin i k'a'ínab, i yaw'láchtsik ani ne'ech ka léwék'in an chabál putálk'i. ⁸ Por ejtal jeché' ja'ich nin tujtal an yajtsiktaláb xi ne'ech ka támun. Jelti an ch'uk'uخالáb xin ach'ál jun i mímláb tam ne'chich kin wa'chiy i chakam.

⁹ Ne'ech tám ki pidhnátsik abal ki at'ax t'ajtsin, ne'ech ki chemdhátsik ani ne'ech ki at'antsik k'al ejtal an atiklábtsik k'al Naná'k'i tu kwenta. ¹⁰ Tam jachan' i k'ij, yán ne'ech kin jila'tsik ti belom, ne'ech ka chákúxintsik ani ne'ech ka pídhnáxintsik jún ani jún ban awiltaláb. ¹¹ Ne'ech ka wa'chin yán i k'ambix t'ílsixtsik, xi ne'ech kin ulu ke k'al a Dios ti abadh ti t'ílsix ani yán i atiklábtsik ne'ech kin k'ambiy. ¹² Ani k'al tin kwenta abal ne'ech t'ajat ka wa'chin xowa' yab alwa', yán ne'ech kin jila'tsik ti k'ánídháx. ¹³ Por xita' kin kuxuy ejtal jeché', ne'ech ka lo'wat. ¹⁴ Ani jeché' an alwa' t'ilab k'al tin kwenta xan tu tak'ix na Dios, ne'ech ka t'ilan putálk'i an k'ay'lá abal ka exlá k'al ejtalk'i an kidhtalábtsik; ani tám ne'ech ka ulchich an pakwenib.

¹⁵ Xita' kin ajay jeché', kin exbay: Tam ka chu'utsik an k'ak'adh at'axtaláb xin t'ilámal an t'ílsix Daniel k'wajatich xon tu k'ak'náb na Dios, ¹⁶ tám, xi k'wajattsik ban chabál xi Judea, ki k'aletsik ta chink'onan ban ch'énlom. ¹⁷ Xi k'wajattsik tin éb nin k'imá', yab ka pa'aytsik abal ka ochich kin ik'i' jun xata' altá; ¹⁸ ani xi k'wajattsik bin ale, yab ka witsiy abal kin ik'i' nin wát. ¹⁹ ¿Ch'ojontál in chu'bíl an mímlábtsik xi ka elan kó'odh jachan' i k'ij o u tsutsúdhom! ²⁰ Ka kónsaltsik na Dios abal yab ka támun jeché' tam chamay nibal tam in k'ítsájl i koyóxnich; ²¹ pos jachan' i k'ij, ne'ech ka wa'chin jun i k'ak'adh yajtsiktaláb xi yab jayk'i wa'chinék asta ti tujenek an k'ay'lá, nibal más ne'ech ka wa'chin jayk'i anchan'. ²² Max na Dios yab kin wé'médha' jachan' an pulek yajtsiktaláb, yab xita' ne'ech ka lo'ey; por k'al tin kwenta in k'ánél xi Jajá' in takwyámal, ne'ech kin wé'médha' jachan' an k'ij.

²³ Tam jachan' i k'ij, max jun xita' ti ki utsa'tsik enché': “Ka tela', jé' k'wajat an Kristo”, o “ka tela', nú' k'wajat”, yab ka beltsi. ²⁴ Pos ne'ech ka wa'chin i k'ambixtsik xi ne'ech kin ulu ke jajá'ich nu Kristo, o ke jajá'ich xi abadh ti t'ílsix k'al a Dios. Ne'ech kin t'aja' i pakdha' exól ani i pakdha' labandhaxtaláb abal kin k'ambiy an atiklábtsik ani ne'ech kin le'na' kin k'ambiytsik max kin ejto asta xi takudhichtsik k'al na Dios. ²⁵ Exomichtsik tu utsál ejtal xowa' ne'ech ka támun. ²⁶ Jaxtám, max ki utsantsik enché': “Ka tela'tsik, nú' k'wajat ban chabál xon ti yab k'wajtsidh”, yab ki k'aletsik ka chu'u; o max ki utsantsik: “Ka tela'tsik, jé' k'wajat altá”, yab ka bela'tsik. ²⁷ Pos anchan' jelt xan tu lamk'il an léy asta xon tu kalel na k'ítsá ani asta xon tu ochel, anchan' neye ti ne'ech kin tsích Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik. ²⁸ Xon ti k'wajat an chemélom, taja' ne'ech ka junkun an t'ottsik.

*Xan ti ne'ech kin tsích Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik
(Mr. 13:24-37; Lk. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)*

²⁹ 'Támk'i tam ka wat'éch jeché' an yajtsiktaláb, na k'ítsá ne'ech ka jik'wchin, na ích' yab ne'ech ka tajk'an, na óttsik ne'ech ka kwajlan ani asta an pakdha' chápláb xi k'wajat walk'i' ne'ech ka yoywat. ³⁰ Ne'ech tám ka xalk'an walk'i' nu exóliil Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik. Ejtal an kidhtalábtsik xi yab u belom xi k'wajattsik ban k'ay'lá, ne'ech ka uk'intsik tam tin chu'utsik Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, in tál ban tokow xi walk'i' k'al ejtal nu cháp ani nu labidh t'okát. ³¹ Ne'ech ku aba' nu t'okat abatwálejiltsik abal k'al jun i chapik jutsuxtaláb i korneta kin junku xu takwyámaltsik putálk'i, asta jun pak'e' jun pak'e' an k'ay'lá.

³² 'Ka exbaytsik xowa' ok'tsixtaláb in pidhnál an junbaxtaláb k'al tin kwenta in akan an igo: Tam dhálamich nin k'we'éltsik ani exom ti kalel nin xekél, a cho'óbichtsik abal exomich ti k'unel an k'ak'al k'ij. ³³ Anchan' jeye, tam ka chu'utsik ejtal jeché', ka cho'óbna'tsik abal Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, k'unatich i k'ij ne'ech kin tsích. ³⁴ Tsubax tu utsálsik, ke ejtal jeché' ne'ech ka támun tam yabél chemnek na kidhtaltsik xi jeché' i k'ij. ³⁵ An chabál ani an walk'i' ne'ech ka taley, por ejtal xowa' u ulu, anchan' ne'ech ka támun.

³⁶ 'Por k'al tin kwenta xowk'i jun bél ti ne'ech kin tsích, yab xita' in cho'ób, nibal an t'okat abatwáletsik xi k'wajat walk'i', nibal nin Chakámil na Dios. Tokot in cho'ób na Dios an Táta'láb.

³⁷ 'Anchan' xan ti támun tam ti xe'chin na Noé, anchan' jeye ti ne'ech ka támun tam kin tsích Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik. ³⁸ Jachan' i k'ij, tam ti yabél tujenek an chapik ábal k'ij, an atiklábtsik in óntsal ti k'apul ani ti uch'al, ti tomkinaltsik ani ti pidhnax tin chakámiltsik abal ka tomkin, asta tam tin bajaw xowk'i na Noé ti ochichich ban tan atá; ³⁹ ani yab in exbaytsik asta tam ti ulchich an chapik áb ani chemechtsik ejtal. Anchan' jeye ti ne'ech ka támun tam kin tsích juní Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik. ⁴⁰ Tam jachan' i k'ij, cháb i iniktsik xi k'wajat ti t'ojnal junax bin ale, jún ne'ech ka júná ani jún ne'ech ka jilan. ⁴¹ Cháb i mímlábtsik xi k'wajat ti che'el junax, jún ne'ech ka júná ani jún ne'ech ka jilan.

⁴² 'Yabtsik pé ki k'wajay uk'pipidh kom yab a cho'óbtsik xowk'i ti ne'ech kin tsích juní. ⁴³ Por ka cho'óbna'tsik jeché', ke max jun i dhabal atá in cho'ób xowk'i jun bél ti ne'ech ka ulich an kwé', yab ne'ech ka wayich ani yab ne'ech kin walka' ka ochich an kwé' tin k'imá' abal ka kwé'yat. ⁴⁴ Jaxtám, yab ki k'wajaytsik teye uk'pipidh, pos tam yabtsik a t'ílóm, ne'ech kin tsích Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

*An t'ójontsix xi alwa' ani an t'ójontsix xi yab alwa'
(Lk. 12:41-48)*

⁴⁵ 'Jitam já' an alwa' t'ójontsix xin t'ajál xowa' ka utsan, xu jilnal k'al nin ajátik punk'udh abal kin k'apundha' xan ti yejat ejtal xi k'wajat bin k'imá' an ajátikláb? ⁴⁶ K'ijidh abal an t'ójontsix xi ka elan k'al nin ajátik tam ka witsiy, in t'ajál xowa' jilnék kin t'aja'. ⁴⁷ Tsubax tu utsálsik, ke ne'ech ka k'wajbá k'al nin ajátik abal kin beletna' ejtal xowa' in ko'ol an ajátikláb. ⁴⁸ Por max jachan' an t'ójontsix ja'ich jun i at'ax inik ani kin chalpay ke nin ajátik yab ne'ech ka witsiy jik'at, ⁴⁹ ka tujey kin at'ax t'ajtsitsik xi k'e'et nin at t'ojnaltsik, ka k'wajách ti k'apul ani ti uch'al k'al an uch'álsik, ⁵⁰ tam ka witsiy nin ajátik tam yab xata' in t'ílóm, nibal in cho'ób max ne'ech ka witsích, ⁵¹ ne'ech ka pidhan jun i yajtsiktaláb púlek k'al nin ajátik ani ne'ech ka k'wajbá abal kin tamu jelt xan ti ne'ech kin tamu an k'ambixtsik. Taja' ne'ech ti uk'nal ani ti rech'ech'él nin kamab.

25

An junbaxtaláb k'al tin kwenta xi láju an tsidhantsik

¹ 'Xan tu tak'ix na Dios, in junwal jelti láju i tsidhantsik xin téyna' i tajbaxtalábtsik xu joltsinal ti gás ani k'aletsik kin bach'u an tomkinél inik. ² Bó' xi jajá'tsik chalpadh t'ajat ani xi bó' yaba'. ³ Xi yabtsik chalpadh, tam tin júna' nin tajbaxtalábiltsik, yab in júna'tsik i gás abal kin baltsi ti ít tam kin tala'; ⁴ por xi chalpadhtsik, in júnámaltsik i boteya ts'utsat k'al i gás, yab tokotk'i xi baltsidh nin tajbaxtalábiltsik. ⁵ Kom an tomkinél inik owéech ani yab u ulel, tujeý ti onk'al wayal ejtal an tsidhantsik ani tayíl wayichtsik. ⁶ Tam ti ch'ejel akalich xóna', ach'atmé in kawidh káwintal jun xita' xin ulu kawidh enché': "¡Ná'ich tál an tomkinél inik, ki kaletsik ka bach'u!" ⁷ Ejtal jachan' an tsidhantsik ch'akay abal kin t'ojjoy nin tajbaxtalábiltsik. ⁸ Utsan tám enché' an tsidhantsik xi chalpadh k'al xi yabtsik chalpadh: "ti ku pidha' weye wé' an ti gás abal exomich ti tepel ni tajbaxtalábil." ⁹ Por tók'on enché' an tsidhantsik xi chalpadh: "Yaba', xib yab tám ne'ech ka kidhey abal wawá' nibal abal tatá'tsik. Más alwa' ki k'ale ka ch'a'aytsik xon tu nujnal ani ka ch'a'ay abal tatá'tsik." ¹⁰ Por lejat xi bó' an tsidhantsik k'alnek ti ch'a'um an ti gás, ulich an tomkinél inik. An tsidhantsik xi ta' ti k'wajat t'ojjodhtsik, ochichtsik ja' junax k'al an tomkinél inik ban tomkixtaláb ani tayíl mapyat an wi'leb. ¹¹ Tayíl ulich xi bó' an tsidhantsik ani in ulutsik enché': "¡Ajátik, ajátik, ti ku japtsi!" ¹² Por tók'oyattsik enché': "Tsubax tu utsátsik ke yab tu exlál."

¹³ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Yabtsik pé ki k'wajay i uk'pipidh, pos yabtsik a cho'ób xowk'i jun bél ti ne'ech kin tsích Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

An junbaxtaláb k'al xi óx an t'ójontsixtsik

¹⁴ 'Xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun i inik, xi tam ti ne'chich ka k'aléech píl bitsow, in kaniy nin t'ojnáliltsik ani in pidha'tsik ti tumín kin t'ójondha'.

¹⁵ 'Jún ti éb in pidha' bo' mil i pat'ál tumín, jún chab mil ani xi jún in pidha' mil i pat'ál tumín; pidhan juntsik ti éb xantik'i ti chu'tat ne'ech kin ejto kin t'ójondha' ani tayíl, k'ale tám ów ti belal. ¹⁶ An t'ójontsix xin bach'u bo' mil i pat'ál tumín, in t'aja' i álimtaláb k'al an tumín ani in áta' anílk'i in yaníl. ¹⁷ An t'ójontsix xi jiltsin chab mil, anílk'i jeye tin t'aja' ani in áta' jeye chab mil más. ¹⁸ Por xi pidhan tokot mil k'al nin ajátik, k'ale kin cholk'a' i chabál ani in ta'pa' taja' an tumín.

¹⁹ 'Más tayíl, witsiy nin ajátik jachan' an t'ójontsixtsik ani tujeý kin t'aja' i kwenta k'al jajá'tsik. ²⁰ Ulich ok'ox xin bach'úmal bo' mil i pat'ál tumín, in pidha' nin ajátik bél bo' mil ani in utsa' enché': "Ajátik, bo' mil i pat'ál tumín tin pidha' ani jé' k'wajat bo' mil más xu áta' k'ál." ²¹ Utsan enché' k'al nin ajátik: "Alwa' t'ajat, tatá' i alwa' t'ójontsix ani i lujat; kom a t'ójondha' alwa' xowa' wé' tu pidha', ne'ech tu pidha' más. Ki ochich ani ki kulbé k'al naná'." ²² Tayíl ulich jeye an t'ójontsix xin bach'úm chab mil i pat'ál tumín ani in ulu enché': "Ajátik, tin pidha' chab mil i pat'ál tumín ani jé' k'wajat chab mil más xu áta' k'ál." ²³ Utsan enché' k'al nin ajátik: "Alwa' t'ajat, tatá' i alwa' t'ójontsix ani i lujat; kom a t'ójondha' alwa' xowa' wé' tu pidha', ne'ech tu pidha' más. Ki ochich ani ki kulbé k'al naná'." ²⁴ Por tam ti ulich an t'ójontsix xin bach'úmal mil i pat'ál tumín, in utsa' enché' nin ajátik: "Ajátik, naná' u cho'ób abal tatá' kidhat t'ajat a konyal, ke i k'ójol xon ti yab i ómámadh ani a junkuwal nin walíl an t'ayabláb xon ti yab a buk'úmal i iyaláb. ²⁵ Jaxtám tu jik'na', in k'ale ani u jolij na tumínal al chabál. Por jé' k'wajat xi tin pidhámal." ²⁶ Tók'oyat enché' k'al nin ajátik: "At'ax t'ojnal ani óbe, max a cho'óbich abal in k'ójol xon ti yab in ómámadh ani u junkuwal nin walíl an t'ayabláb xon ti yab u buk'úmal i iyaláb, ²⁷ ¿jant'ók'i ti yab a k'wajba' nu tumínal xon tu t'ójondháb abal tam kin witsiy, ku bach'u nu tumínal k'állich xowa' in átámal?" ²⁸ Utsan tám enché' k'al an ajátikláb xi ta' ti k'wajattsik: "Ka k'ántsi xin ko'ol mil an pat'ál tumín ani ka pidha' xin ko'ol láju i mil. ²⁹ Pos xita' xin ko'ol, ne'ech ka pidhan ani ne'ech kin kó'oy más yán; por xi yab in ko'ol, ne'ech ka k'ántsin asta

xowa' in chalpayal in ko'ol. ³⁰ Ani jeché' an t'ójontsix xi yab xata' ti alwa', ka káldha' eléb ban jik'waxtaláb, xon ti ne'ech ti uk'nal ani ti rech'ech'él nin kamab."

Xan ti ne'ech ti lújundháb an atiklábtsik

³¹ Tam Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik kin tsích k'al ejtal nu labidh t'okát ani k'al ejtal nu t'okat abatwálejiltsik, tám ne'ech kin buxkan bu labidh t'okat k'wajtalábil abal tin tak'ix. ³² Ejtal an atiklábtsik ne'ech ka junkun tu tamét ani tám ne'ech ku takuytsik, jelt xan ti an belkol borrego in k'wajbál píl an borregotsik ani píl jeye an chibotsik. ³³ Ne'ech kin k'wajba' an borregotsik tin eját ani an chibotsik tin k'watab. ³⁴ An Pulek Tak'ix ne'ech tám kin utsa' enché' xi k'wajattsik tin eját: "Jala'ichtsik, xi lábt'ajadhichtsik k'al nu Táta' ani ka bach'úchtsik xon ti ne'ech ta tak'ix, xi bijtsidhich ne'ech ka tak'iy asta tam ti tujejk'i an k'ay'lá. ³⁵ Pos in k'a'ay ani tin k'apundha'tsik; in tsikey ani tin pidha'tsik ti ja'; in xe'chin jelti píl inik ani tin koydha'tsik. ³⁶ U yéntsi u k'udhk'úmil ani tin pidha'tsik; in yaw'lách ani tin álna'tsik; in wik'an ani i k'aletsik ti kin álna'." ³⁷ Xi lujattsik ne'ech tám kin ulutsik enché': "Ajátik, ¿jowk'i ta k'a'inek ani tu k'apundhámal? O ¿jowk'i ta tsikenek ani tu pidhámal ti ja'? ³⁸ ¿Jowk'i ta xe'chinék jelti píl inik ani tu koydhámal? O ¿a yéntsámal a k'udhk'úmil ani tu pidhámal? ³⁹ ¿Jowk'i ta yaw'lámadh o i wik'nék ani u k'alnek tu álna'?" ⁴⁰ Ani ne'ech ka tók'oyattsik enché' k'al an Pulek Tak'ix: "Tsubax tu utsálsik, ke ejtal xowa' a t'ajtsi jún nu at kidhábtsik, maske yab lej ultaláb, Naná' tin t'ajtsámalsik."

⁴¹ An Pulek Tak'ix ne'ech jeye tám kin utsa' enché' xi k'wajattsik tin k'watab: "Ki wixk'intsik teché' k'al Naná', atiklábtsik xi at'ax; ki k'aléchtsik ban k'amal xi yab jayk'i u tepel xi k'wajat t'ojojodh abal an lej at'ax ani abal nin t'ójontsixiltsik. ⁴² Pos in k'a'ay ani yab tin k'apundha'tsik; in tsikey ani yabtsik tin pidha' ti ja'; ⁴³ in xe'chin jelti píl inik ani yabtsik tin koydha'. U yéntsi u k'udhk'úmil ani yabtsik tin pidha'; in yaw'lách ani in wik'an ani yabtsik i k'ale tin álna'." ⁴⁴ Ne'ech tám kin ulutsik jeye enché': "Ajátik, ¿jowk'i ta xe'chinék ta k'a'íl, ta tsikél, jelti píl inik, a yéntsal a k'udhk'úmil, ta ya'ul, o ta wik'nél ani yab tu tolmiyámal?" ⁴⁵ Ani ne'ech ka tók'oyattsik enché' k'al an Pulek Tak'ix: "Tsubax tu utsálsik, ke ejtal xowa' yab a t'ajtsi ni jun xita', maske ja'ich xi yab lej ultaláb, yab jeye tin t'ajtsámalsik Naná'." ⁴⁶ Jeché'tsik ne'ech ban yajtsiktaláb ani xi lujattsik ne'ech kin bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

26

U chalpayáb xan ti ka uwan abal ka yak'wan na Jesús

(Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Tam ti na Jesús in ok'oy kin ulu ejtal jeché', in utsa' enché' nin exóbaliltsik:

² —Jelt xan ta cho'óbichtsik, té' cháb a k'ítsá ne'ech kin bajúch in ajíb an paskwa; ani Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhná abal kin chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'.

³ Jachan' i k'ij, an ok'lek pále'tsik, an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani nin ok'lékil an judíotsik, junkuntsik bin elébil nin k'imá' na Kayfás, nin ok'lékil an pále'tsik. ⁴ Taja', in t'aja'tsik i káw abal kin chalpay xan ti kin uwa' kin yak'wa' na Jesús k'al i k'ambixtaláb ani kin chemdha'. ⁵ Por in ulaltsik enché':

—Yab ki yak'wa' tam exom an ajib abal yab ka k'wajaytsik ti péjéx an atikláb.

Jun i mímláb in joltsi ti niwiytaláb bin ók' na Jesús

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Na Jesús k'wajat Betania, bin k'imá' na Simón xin kó'yámal an k'wajat at'ax t'ít'; ⁷ ani utukná k'al jun i mímláb xin tsi'dhál jun i frasko xi t'ajadh k'al i alabastro ts'utsat k'al i niwiytaláb xi kajbidh. Tam ti na Jesús k'wajat ban mesa, joltsin an ti niwiytaláb bin ók' k'al an mímláb. ⁸ Tam ti an exóbaltsik in chu'u jeché', chakuytsik ani in ulu enché':

—¿Jant'ók'i ti odhná jeché' an niwiytaláb? ⁹ Ka nujwatwi'ik kajbidh jeché' an niwiytaláb abal ka pidhan an ti tumín an ch'ojontálsik.

¹⁰ Ach'antsik k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—¿Jant'ók'i ta it'ixbédhálsik jeché' an mímláb? Jeché' xowa' tin t'ajtsi, alwa' t'ajat. ¹¹ Pos an ch'ojontálsik ech'ek'i ne'ech ka k'wajay k'al tatá'tsik, por Naná' yab ech'ek'i ne'ech kin k'wajay k'al tatá'tsik. ¹² Xowa' in t'aja' jeché' an mímláb, tam tin joltsi an ti niwiytaláb bu t'u'úl, ja'ich abal ti kin t'ojojonsi an tu t'u'úl abal ka k'wajách t'ojojodh tam ka jolyat. ¹³ Tsubax tu utsálsik, ke xón'tikichk'i ka t'ílan jeché' an alwa' t'ilab ba putálk'i an k'ay'lá, ne'ech jeye ka t'ílan xowa' in t'aja' jeché' an mímláb abal ka chalpayat.

Na Judas in ulu abal ne'ech kin chinat pidhna' na Jesús

(Mr. 14:10-11; Lk. 22:3-6)

¹⁴ Jún ti éb xi lajucháb an exóbaltsik, xu bijyáb ta Judas Iskariote, k'ale ti káw k'al an ok'lek pále'tsik ¹⁵ ani in utsa'tsik enché':

—¿Jáy i pat'ál tumín ne'ech ti kin pidha'tsik max tu pidha'tsik an ta Jesús?

Utsan tám k'al an ok'lek pále'tsik abal ne'ech ka pidhan jun inik láju i pat'ál tumín xi t'ajadh k'al i plata. ¹⁶ Ani asta tam ti tám, na Judas in tuju kin aliy xan ti kin pidhna' na Jesús.

An t'okat k'apúxnich xin jila' ka t'ajnal an Ajátikláb

(Mr. 14:12-25; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)

¹⁷ Tin jidhtal k'ítsájl an ajib tam u k'apnal an pan xi yab jilbédhats k'al an jilbédhaxtaláb k'oye, an exóbaltsik utey ba na Jesús ani in konoytsik enché':

—¿Jón' ta lé' ki t'ojoy an k'apné' abal ka k'apu an wiyadh borrego tin kwenta an paskwa?

¹⁸ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Ki k'aletsik ban bitsow bin k'imá' jun i inik ani ka utsa'tsik enché': “An Ok'tsix in ulu enché': Exomich in bajwal an ora xowk'i ne'ech kin chemdhá ani ba na k'imá' ne'ech ku k'apu an k'apné' k'al tin kwenta an paskwa junax k'al nu exóbaliltsik.”

¹⁹ An exóbaltsik in t'aja' xan ti utsantsik k'al na Jesús ani in t'ojojoytsik an k'apné' abal tin kwenta an paskwa.

²⁰ Tam ti jik'wchin, na Jesús buxkan ti k'apul ban mesa junax k'al xi lajucháb nin exóbaliltsik; ²¹ ani lejat k'wajat ti k'apulstik, in ulu enché':

—Tsubax tu utsálsik, ke jún ti éb xi tatá'tsik ne'ech ti kin pidhna' ban atiklábtsik xi tin at'ál.

²² T'e'pintsik tám t'ajat ani tuje' ti konoxtsik juntsik ti juntsik enché':

—Ajátik, ¿awxe' naná'?

²³ Tók'on na Jesús ani in ulu enché':

—Xita' xi k'wajat ti k'apul junax k'al Naná' ban talab, ja'ich xi ne'ech ti kin pidhna'.

²⁴ Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech ku wat'na' ejtal xowa' in ulal an T'okat Dhuslab k'al Naná' tu kwenta; por ¿ch'ojontál in chu'bíl an inik xi ti kin pidhna'! Másakwi'ik alwa' abal jajá' max yabak wa'chinék ti chakam.

²⁵ Káwin tám na Judas, xi k'ál ti ne'ech ka pidhná ani in ulu enché':

—Ok'tsix, ¿naná'xe'?

Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Tatá'.

²⁶ Lejat k'wajattsik ti k'apul, na Jesús in téyna' an pan ani in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios. In peja' tám an pan, in pidha' nin exóbaliltsik ani in ulu enché':

—Ka bach'utsik ani ka k'apu, jeché' ja'ich nu t'u'úl.

²⁷ Tayíl in téyna' jun i lejab baltsidh k'al i yajtsik uxnél, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios, in pidha' nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

—Ka uch'a'tsik ejtal ta éb jeché' an yajtsik uxnél,²⁸ pos jeché', ja'ich nu xich'ál xi ne'ech kin jalbíl'na' an ít lej kintaláb. Ja'ich xi ne'ech ku wak'la' tam kin chemdhá abal yán xita' tin alwa'bíl ani abal ka pakwlantsatich tin walastalábiltsik.²⁹ Pos tu utsátsik ke yabich ne'ech kin witsiy ku uxtsi tin ja'líl an uba asta kin bajaw xowk'i ne'ech ku uch'a' k'al tatá'tsik an ít yajtsik uxnél xon tu tak'ix nu Táta'.

Utsan na Pedro abal ne'ech kin ulu ke yab in exlál na Jesús
(Mr. 14:26-31; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Tam ti ok'onich ti ajattsik, k'aletsik ban ch'én xu bijyáb Olibos. ³¹ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ejtal tatá'tsik ne'ech ti kin jila'tsik jeché' i akal; pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': “Ne'ech ku chemdha' an belkol borregotsik ani ne'ech ka buk'ey an borregotsik.” ³² Por tam kin ejech ti ít, ne'ech kin okxin kin k'ale Galilea ani tatá'tsik tayíl.

³³ Tók'oyat tám enché' k'al na Pedro:

—Maske ejtal ti ki jila', naná' yaba'.

³⁴ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsál ke jeché' i akal, tam yabél dhájnék an pek'el, óxíl ne'ech ka ulu ke yab tin exlál.

³⁵ Por utsan enché' k'al na Pedro:

—Maske kin utsan ke ne'ech kin chemdhá junax k'al Tatá', yab ne'ech ku ulu ke yab tu exlál.

Ani ejtal an exóbaltsik anílk'i tin ulu.

Na Jesús k'ale ti ól ban chakam alaláb xin bij Jetsemaní
(Mr. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

³⁶ Ulich tám na Jesús k'al nin exóbaliltsik ba jun i kubtaláb xin bij Jetsemaní ani in utsa'tsik enché':

—Ki buxkantsik teché', lejat Naná' in ne'ech nú' tin ól.

³⁷ In júna' na Pedro ani chablam nin chakámiltsik na Sebedeo ani tujeý kin ach'a' jun i pulek t'e'pintaláb tin itsích. ³⁸ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—U ach'ál tu ejattal jun i pulek t'e'pintaláb xi ne'ech ku chémay. Ki jilk'ontsik teché' ani yab ki wayichtsik.

³⁹ K'ale tám na Jesús lej wé' tú' ani', tudhlan kutúl asta chabál, ólan ani in utsa' enché' na Dios:

—Táta', max Tatá' a lé' ka chu'u yab ku wat'na' jeché' an yajtsiktaláb, ne'ech ka ejto ti kin wixk'intsi; por yab ka t'ájan xan ti Naná' u lé', ka t'ájan xan ti Tatá' a lé'. ⁴⁰ Witsiy tám xon ti k'wajat nin exóbaliltsik ani u wayaltsik tin ela'. In utsa' tám enché' na Pedro:

—¿Yabtsik a ejto ka kuxuy ki k'wajay ejat k'al Naná' ela' jun i ora? ⁴¹ Yabtsik ki wayich ani ki ólan abal yab ki átátsik k'al an lej at'ax. Tsubax k'e'jle ke na ejattal in lé' ka ólan, por na t'u'úl yab likat.

⁴² K'ale juní tin chabtal, ólan ani in ulu enché':

—Táta', max ko'ol ku wat'na' jeché' an yajtsiktaláb, ka t'ájan xan ti Tatá' a lé'.

⁴³ Witsiy tám tin chabtal xon ti k'wajat nin exóbaliltsik ani u wayaltsik juní tin ela', kom u mút'nalichtsik t'ajat nin wal k'al an akal. ⁴⁴ In jila'tsik tám, k'ale juní ti ól tin oxtal ani anílk'i juní ti ólan. ⁴⁵ Witsiy tám tin oxtal xon ti k'wajat nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

—Xo' awilich ka óntsitsik ta wayal ani ta koyol. In bajúch an ora xowk'i Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhná ban walablomtsik. ⁴⁶ Ki ch'akáchtsik ani wanách; nú'ich tál xi ne'ech ti kin pidhna' abal kin chemdhá.

Yak'wan na Jesús
(Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Bél k'wajat ti káw na Jesús tam ti ulich na Judas, xi ja'ich jún ti éb xi lajucháb an exóbaltsik. K'al jajá', ta' ti tál yán i atiklábtsik teykodh k'al i machétsik ani i te'. Abnéktsik k'al nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani k'al in ok'lékil an judíotsik. ⁴⁸ Na Judas, xi ne'ech an ti pidhnax, in utsámalichtsik xowa' exól ne'ech kin t'aja', enché' tin utsámaltsik:

—Xi ku ch'uch'bay, ja'ich ka yak'wa'tsik.

⁴⁹ Utey tám ba na Jesús ani in utsa' enché':

—¡Janta uwats, Ok'tsix!

Ani in ch'uch'bay. ⁵⁰ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Ja'úb, ¿jant'ók'i ta tsi'nek?

Uteytsik tám, in yak'wa' na Jesús ani in júna' ti wik'nél.

⁵¹ Por jún ti éb xi ta' ti k'wajat k'al na Jesús, in jixóna' nin machétil ani in patíntsi tin xuchun jun in t'ojnálil an ok'lek pále'tsik. ⁵² Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Ka ta'pa' an machét. Pos ejtal xu péjéxtsik k'al i machét, k'al i machét jeye ti ne'ech ka chemdhá. ⁵³ ¿Yab a cho'ób ke Naná' ne'ech ku ejto ku kontsi nu Táta' ani Jajá' ne'ech ti kin abtsi xo'k'i lajucháb i pakdha' kwene' i t'okat abatwáletsik abal ti kin lo'o? ⁵⁴ Por max ku t'aja' anchan', ¿jan ti ne'ech ka támun xowa' k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab, ke anchan' yejat ka támun?

⁵⁵ Támk'i jachan', utsan enché' an atiklábtsik k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i ta tsi'neksik k'al i machét ani k'al i te' abal ti kin yak'wa', jelti max ne'ech ka yak'wa'tsik jun in kwé'? Tsudhey ka tsudhey in buxkanék k'al tatá'tsik tin ok'tsix ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani yab jayk'i tin yak'wámaltsik. ⁵⁶ Por ejtal jeché' exom ti támnal abal ka t'ájan xan tin dhutsámal an t'íltsixtsik ban T'okat Dhuslab.

Támk'i jachan', ejtal an exóbaltsik in jiloloy kwetém na Jesús ani k'aletsik ti chink'onal.

Na Jesús tin tamét an Junkulom Awiltaláb

(Mr. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Xin t'aja'tsik ti yák'wal, in júna' na Jesús ba na Kaifás, nin ok'lékil an pále'tsik. Taja', junkunék an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb ani nin ok'lékil an judíotsik. ⁵⁸ Por na Pedro ów wéwnaxin asta bin elébil nin ok'lékiltsik an pále'tsik. Ochich taja' ani buxkan k'al an belkoltsik abal in lé' kin chu'u xan ti ne'ech ka k'ale ti ok'nal jeché'.

⁵⁹ Nin ok'lékiltsik an pále'tsik, nin ok'lékil an judíotsik ani ejtal an Junkulom Awiltaláb, in ayaltsik xan ti kin uwa' kin ani' walbiy na Jesús abal kin ejtotsik kin ulu ka chemdhá.

⁶⁰ Por yab in ela'tsik xan ti kin ani' walbiy, maske yán i k'ambix ólnaxtsik ulich. Por tayíl ulich cháb i k'ambix ólnaxtsik, ⁶¹ xin ulutsik enché':

—Jeché' an inik in ulúm enché': “Ne'ech ku ejto ku paku jeché' an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani ku kuba' ti ít ti óx a k'ítsá.”

⁶² Ch'akay tám an ok'lek pále' ani in konoy enché' na Jesús:

—¿Jant'éy a ulal k'al jeché' tin kwenta? ¿Jant'éy in éy xi jeché' i k'wajat ta usnal?

⁶³ Por na Jesús yab tók'on. Utsan tám enché' k'al an ok'lek pále'tsik:

—K'al tin bij na Dios xi ejat, tu kontsal abal ti ku utsa' max tatá'ich lejtal ni Kristo xi Chakámláb k'al na Dios.

⁶⁴ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Naná'. Ani tu utsálsik jeye, ke asta xo' ne'ech tin chu'utsik Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, buxúl tin eját na Dios xi ejtal in ejtawal kin t'aja'. Ani ne'ech jeye ti kin chu'utsik tam in tál ban tokow xi walk'i'.

⁶⁵ Kom chakuy t'ajat an ok'lek pále'tsik, in mich'óna' nin xekét xin k'wajbím ani in ulu enché':

—Jeché' an inik in odhbijyalich na Dios k'al xowa' in ulal; yabich más i yéntsál ni jun i ólnax. Tatá'tsik a ach'a' xan tin odhbijiy na Dios k'al xowa' in ulu, ⁶⁶ ¿jant'éy xo' a chalpayaltsik?

Jajá'tsik tók'on enché':

—Walbidh ti k'wajat ani yejat ka chemdhá.

⁶⁷ Tubkayat tám bin wal ani cha'wat. Taltsik in pik'iy bin wal ⁶⁸ ani in utsálsik enché':

—Kom Tatá' i Kristo, jti ku utsa' xita' ti cha'aw!

Na Pedro in ulu ke yab in exlál na Jesús

(Mr. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Tam ti jachan', lejat na Pedro buxúl bin elébil an atá, utukná k'al jun i mímláb xu t'ójontsix taja' ani utsan k'al enché':

—Tatá' junax teye ta xe'ech k'al na Jesús, xi Galilea u k'wajíl.

⁷⁰ Por na Pedro in ulu ke yab ani' tin tamét ejtal xi ta' ti k'wajattsik, enché' tin ulu:

—Yab u cho'ób xant'éy a t'ilál.

⁷¹ Tam ti na Pedro ne'chich ban wi'leb, chu'tat juní k'al k'e'et i mímláb ani an mímláb, in utsa' enché' xi tá'tsik ti k'wajat:

—Jeché' an inik junax jeye ti xe'ech k'al na Jesús, xi Nasaret u k'wajíl.

⁷² Por in ulu juní na Pedro ke yab ani', in lej tsubax ulu enché':

—Yab u exlál jachan' an inik.

⁷³ Más tayíl, utukná na Pedro k'al xi tá'tsik ti k'wajat ani utsan enché':

—Tsubax lejtal, tatá' a kidhtal teye nin exóbaliltsik na Jesús, pos anílk'i teye i káw jelti jajá'tsik.

⁷⁴ Tujey tám na Pedro kin lej tsubax ulu enché':

—Yab u exlál jachan' an inik.

Ani támk'i jachan', dhájan jun i pek'el. ⁷⁵ In chalpána' tám na Pedro xant'éy ti usnék k'al na Jesús: “Tam yabél dhájnék an pek'el, óxílich a ulúmal ke yab tin exlál.” Na Pedro kale eléb ani uk'in t'ajat k'al i t'e'pintaláb.

27

Na Jesús pidhná ba na Pilato

(Mr. 15:1; Lk. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Tam ti tsudhey, ejtal nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani nin ok'lékil an judíotsik, in t'aja' i káw xan ti kin uwa'tsik abal kin chemdha' na Jesús. ² In júna'tsik wik'adh na Jesús ani in pidhna' ba na Ponsio Pilato, xi ja'ich an pulek awiltaláb.

Xan ti chemech na Judas

³ Tam ti na Judas xin t'aja' ti pidhnax an ta Jesús abal ka chemdhá, in chu'u abal walbiyatich na Jesús, in ach'a' abal yab alwa' xowa' in t'aja', in jalk'uy nin chalab ani k'ale kin witsbantsi xi jun inik láju an tumín an ok'lek pále'tsik ani nin ok'lékil an judíotsik.

⁴ In utsa'tsik enché':

—Naná' u wala' abal u pidhna' ka chemdhá jun i inik xi yab walbidh.

Por tók'oyat enché' k'al jajá'tsik:

—Wawá' yab i kwenta xant'éy a t'aja'. Tatá'ich teye.

⁵ In pet'na' tám na Judas an tumín ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, k'ale ani in pala' tinbá'.

⁶ Nin ok'lékil an pále'tsik in pena' an tumín ani in ulutsik enché':

—Yab alwa' ki baliy jeché' an tumín xon tu ta'páb an pikbantsixtaláb, kom in jalbíl in chemtal jun i inik.

⁷ In t'aja'tsik tám i káw abal kin ch'a'ay k'al jachan' an tumín jun i chabál xu bijyáb tin Chabánil i t'ojom pats, xon ti ka jolyat an píl iniktsik. ⁸ Jaxtám ti bijyat jachan' an chabál asta xo', tin “Chabánil i Xich'.” ⁹ Ani anchan', támunich xan tin ulúmal enché' an t'ílsix Jeremías: In bach'utsik xi jun inik láju an pat'ál tumín xi t'ajadh k'al i plata, nin jalbíl an inik xi an israelitatsik in k'wajbantsi, ¹⁰ ani k'al tin ch'a'aytsik an chabál xu bijyáb tin Chabánil i t'ojom pats, jelt xan tin utsan k'al an Ok'óxláb.

Tam ti na Jesús k'wajat tin tamét na Pilato
(Mr. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Na Jesús júná tin tamét an pulek awiltaláb ani konyat enché' k'al an pulek awiltaláb:
—¿Tatá'xe' nin Pulek Tak'íxal an judíotsik?

Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Naná'.

¹² Ani tam ti nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani nin ok'lékil an judíotsik k'wajat in walbiyal na Jesús, Jajá' yab u tók'nal. ¹³ Utsan tám enché' k'al na Pilato:

—¿Yabxe' a ach'ál ejtal xowa' exom ta usnal?

¹⁴ Por na Jesús yab k'uchun, jaxtám ti labandhájich tokot an pulek awiltaláb ani yabich in cho'ób xant'éy kin chalpay.

Bijtsin na Jesús abal ne'ech ka chemdhá
(Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Pos alwa'ich, tam exomich an ajib, an pulek awiltaláb in walkál jun i wik'nél, xi ka kontsin k'al an atiklábtsik. ¹⁶ Tam ti jachan' i k'ij, ta' ti k'wajat jun i wik'nél xi exlómte t'ajat xu bijyáb ta Barrabás; ¹⁷ ani tam ti an atiklábtsik ta' ti k'wajat junkunék, konyattsik enché' k'al na Pilato:

—¿Jita' a lé' ka chu'utsik ku walka': na Barrabás o na Jesús xu bijyáb ti Kristo?

¹⁸ Na Pilato in ulu anchan', kom in cho'ób ke na Jesús pidhnats abal u at'nal.

¹⁹ Lejat na Pilato buxúl xon tu lújundhom, abná ti usnal enché' k'al nin tomtal: “Yab ka t'ajtsi xata' jachan' an lujat inik, pos ti akal u kó'oy jun i k'ak'adh watsib k'al Jajá' tin kwenta.”

²⁰ Por nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani nin ok'lékil an judíotsik, in pidhkáwliy an atiklábtsik abal kin konoy ka walkantsat ta Barrabás ani ka chemdhá na Jesús. ²¹ Tawnátsik juní k'al an pulek awiltaláb ani konyattsik enché':

—¿Jita' a lé' ka chu'utsik ku walka' xi jeché' cháb?

Jajá'tsik tók'on enché':

—Na Barrabás.

²² Konyattsik enché' k'al na Pilato:

—¿Ani jant'éy ku t'ajtsi na Jesús, xu bijyáb ti Kristo?

Ejtal tók'ontsik enché':

—¿Ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'!

²³ Utsantsik tám enché' k'al an pulek awiltaláb:

—Pos, ¿jant'om walastaláb in t'ajám?

Por jajá'tsik in ulu juní kawidh enché':

—¿Ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'!

²⁴ Tam tin chu'u na Pilato abal yab xata' ne'ech kin exbay, tokot exomich in péjéxlin dhál más an atiklábtsik, in abna' ka ik'tsin ti ja', in t'aka' nin k'ubak tin tamét an atiklábtsik ani in ulu enché':

—Naná' yab u lé' kin walbin k'al nin chemtal jeché' an lujat inik, tatá'tsik a cho'ób xant'éy a t'ajál.

²⁵ Ani ejtal an atiklábtsik tók'on enché':

—¿Wawá' ani ni chakámiltsik ku jilk'on u walbidh k'al nin chemtal!

²⁶ Na Pilato in walka' tám na Barrabás, in abna' ka lekbayat na Jesús ani in pidhna'ich tám abal ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'.

²⁷ Tayíl, nin soldadojiltsik an pulek awiltaláb in júna'tsik na Jesús ban atá xon tu t'ajnal an lújundhaxtaláb, in junku ejtal an soldadotsik ani wiliyat na Jesús k'al jeché' an soldadotsik. ²⁸ K'o'tsin tám tin k'udhk'úmil ani xeketliyat k'al jun i k'udhk'um xi t'unuyich t'ajat k'al in chákní'. ²⁹ K'wajbantsat jeye bin ók' jun i kwetsotsól dhipadh k'ídh

ani teykoyat ti te' bin eját k'ubak. U tudhélsik tám tin tamét na Jesús ani in labídhnátsik enché':

—¡Ki k'wajay k'ijidh, Pulek Tak'íxal an judíotsik!

³⁰ Tubkayat jeye, u k'ántsinal an ti te' ani u t'oxyáb k'al bin ók'. ³¹ Tam ti ok'on ti labídhnáb, wék'ontsatich tám an ti chak k'udhk'um, k'wajbantsat xi Jajá' in k'udhk'úmil ani júnájich tám abal ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'.

Pajk'iyat na Jesús ban peltsidh te'

(Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Tam tu kalelichtsik, elan jun i inik xu k'wajíl Sirene, xu bijyáb ta Simón ani t'ajtsin ti chápláb abal kin kitnantsi an ti peltsidh te' xin ne'dhál na Jesús.

³³ Ulichtsik tám ba jun i chabál xu bijyáb Gólgota. Ti tének káw, Gólgota, in lé' kin ulu: “In chabánil in beklék in ók' i chemélom inik.” ³⁴ Taja', pidhan na Jesús kin uch'a' i yajtsik uxnél xuk'udh k'al i ts'a'iktaláb; por tam tin leka', na Jesús yab in le'na' kin uch'a'.

³⁵ Tam ti pajk'idhich na Jesús ban peltsidh te', an soldadotsik ubát'in abal kin wélchíxnantsi tin k'udhk'úmil na Jesús. Anchan' ti támun jelt xan tin ulúmal an t'ílsix enché': “Ubát'intsik abal ti kin wélchíxnantsitsik an tu k'udhk'úmil.” ³⁶ Buxkantsik tám taja' abal kin beletna'. ³⁷ Ani éb in ók' an peltsidh te', k'wajbá jun i dhuslab xin ulal xant'ók'i tin kwenta ti pajk'idh ban peltsidh te'. An dhuslab in ulal enché': “Jeché' ja'ich na Jesús, nin Pulek Tak'íxal an judíotsik.”

³⁸ Pajk'iyat jeye k'al na Jesús cháb i kwé'tsik, jún tin eját ani jún tin k'watab. ³⁹ U odhbijyáb k'al xu wat'eltsik taja', in wíwók'liyaltsik nin ók' ⁴⁰ ani in ulaltsik enché':

—Tatá', xa ulal ke ne'ech ka paku an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani ti óx a k'ítsá ne'ech ka kuba' ti ít, ka lo'o xo' tabá'. Max Tatá'ich lejtal ni Chakámláb k'al na Dios, ki pa'ay xo' ban peltsidh te'.

⁴¹ Anchan' jeye tu labídhnáb k'al nin ok'lékiltsik an pále'tsik, k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, k'al an fariseotsik, k'al nin ok'lékil an judíotsik ani u útsáxtsik enché':

⁴² —In lo'óm k'e'et, por xo' yab in ejto kin lo'o tinbá'. Max Jajá'ich lejtal nin Pulek Tak'íxal an Israelitatsik, ka pa'ay xo' ban peltsidh te' abal ki bela'ich. ⁴³ Jajá' in belál t'ajat na Dios, pos ka lo'wat xo' k'al na Dios, max tsubax lejtal tu le'náb; kom in ulal ke Jajá' u Chakámláb k'al na Dios.

⁴⁴ An kwé'tsik xi ta' ti k'wajattsik pajk'idh junax k'al Jajá', u odhbijixtsik jeye.

Nin chemtal na Jesús

(Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Jik'wchin tám ba putál an chabál, asta ch'ejel k'ítsá ani asta óx i wákal. ⁴⁶ Tam ti wé'ich óx i wákal, na Jesús in ulu kawidh enché':

—Elí, Elí, ¿lama sabaktani? —Ti tének káw, jeché' in lé' kin ulu: Dios tu Ajátik, Dios tu Ajátik, ¿jant'ók'i tin walba'?

⁴⁷ Taltsik xi taja' ti k'wajat, in ach'a' jeché' ani in ulutsik enché':

—Jeché' an inik k'wajat in tawnál an t'ílsix Elías.

⁴⁸ Támk'i jachan', jún ti éb xi ta' ti k'wajattsik, k'ale adhik kin ik'i' jun i kwinim ani in axdha' ba jiliy jaytsik uxnél. In k'wajba' bin tsúm jun i te' ani in utuntsi na Jesús abal kin juch'u. ⁴⁹ Por utsan enché' k'al xi k'e'ettsik:

—Jila' k'wajat, wana ki chu'u max ka tsích ti lo'wáb k'al an t'ílsix Elías.

⁵⁰ Dhájan tám kawidh na Jesús ani chemchich tám. ⁵¹ Támk'i jachan', an tolow k'udhk'um xi ta' ti palat ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, xílan asta t'ek'at ani asta cha'at. An chabál léwék'in, an pakdha' t'ujub pok'chon, ⁵² jak'pin xon ti jolidh an chemélomtsik ani ejdhá yán i chemélomtsik xin belámal na Dios tam ti xe'chinétsik ejat.

⁵³ Jeché'tsik, kale xon ti k'wajattsik jolidh tam ti ejnekich ti ít na Jesús ani ochichtsik ban t'okat bitsow Jerusalén, xon ti chu'tat k'al yán i atiklábtsik.

⁵⁴ Tam ti an ok'lek soldadotsik ani xi tá' ti k'wajattsik junax k'al jajá' ti belkol an ta Jesús, in chu'utsik léwék'in an chabál ani ejtal xowa' támun, jik'eytsik t'ajat ani in ulutsik enché':

—Tsubax lejtal, jeché' an inik u Chakámláb k'al na Dios.

⁵⁵ Tá' jeye ti k'wajat i mímlábsik ti ów telom, xin juniknámaltsik na Jesús asta Galilea ani in t'ójontsámaltsik. ⁵⁶ Jé' k'wajat taltsik nin bij xi tá'tsik ti k'wajat, na María Magdalena; na María nin nána' na Jakobo ani na José; ani nin nána' nin chakámiltsik na Sebedeo.

Jolyat na Jesús

(Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Tam ti exomich ti jik'wchinal, ulich jun i tumínladh inik xu bijyáb ta José, xu k'wajíl ban bitsow xin bij Arimatea, xin wéwnámál jeye na Jesús. ⁵⁸ Jeché' na José k'ale kin chu'u na Pilato ani in kontsi tin t'u'úl na Jesús. Na Pilato in ulu ka pidhan. ⁵⁹ Na José in bach'u nin t'u'úl na Jesús, in boliy k'al jun i alabél k'udhk'um ⁶⁰ ani in k'wajba' ba jun i ít jólimtaláb, xi jajá' in ulúmal ka cholk'antsat ba jun i t'ujub ch'én. Tam tin paxk'iyámich an jólimtaláb k'al jun i yejche' t'ujub, k'aléch tám. ⁶¹ Ani tá'tsik jeye ti k'wajat na María Magdalena ani na jún na María, buxutsik tin tamét an jólimtaláb.

An soldadotsik in beletnál xon ti jolyat na Jesús

⁶² Tam ti jun tsudhelom, xi ja'ich tam wat'enekich xowk'i tu t'ojoyáb xowa' u yéntsinal tam in k'ítsájl an koyóxnich, nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani an fariseotsik k'aletsik kin chu'u na Pilato ⁶³ ani in utsa'tsik enché':

—Pay'lomláb, i chalpayámal ke jachan' an k'ambix inik in ulúmal tam ti bél ejat, ke ne'ech ka ejech tin óxláb a k'ítsá. ⁶⁴ Jaxtám, i konyal abal ka abna' ka beletná jachan' an jólimtaláb asta ka wat'ey xi óx a k'ítsá. Yab telab ka k'ale nin exóbaliltsik akal, kin kwé'eytsik nin t'u'úl na Jesús ani tayíl kin utsa' an atiklábtsik enché': “Ejech ti ít.” Max ka támun anchan', jachan' an k'ambixtaláb más tám púlek ké xi ok'ox.

⁶⁵ Utsantsik enché' k'al na Pilato:

—Tá' a ko'ol i soldadotsik. Ki k'aletsik junax ani ka paxk'iytsik alwa' an jólimtaláb jelt xan ta cho'óbsik.

⁶⁶ K'aletsik tám ani in paxk'iytsik alwa' an jólimtaláb. In ts'uts'k'iytsik alwa' nin paxk'íl jachan' an jólimtaláb ani in jila' taja' ti belkol an soldadotsik.

28

Ejech ti ít na Jesús

(Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Tam ti wat'éch in k'ítsájl an koyóxnich ani exomich ti tsudhél tin jidhtal k'ítsájl an semana, na María Magdalena ani na jún na María, k'aletsik kin álna' xon ti jolidh na Jesús. ² Jun jik'towál ti tujej ti léwék' an chabál. Ja'ich abal jun in t'okat abatwálejil an Ajátikláb pa'inek walk'i' ani in wék'oy an t'ujub xi k'al ti paxk'idh an jólimtaláb. Tayíl, buxkan ban t'ujub. ³ An t'okat abatwále ch'axixíl t'ajat jelt in tajáx i léy tam u lamk'il ani nin k'udhk'úmil dhakni' t'ajat jelti an chám.

⁴ Tam ti chu'tat an t'okat abatwáletsik k'al an soldadotsik, an soldadotsik wipipilách k'al i jík'ib ani jilk'ontsik jelti max chemnek. ⁵ Utsan tám enché' an mímlábsik k'al an t'okat abatwále:

—Yab ki jik'eytsik. Naná' u cho'ób abal a ayaltsik na Jesús xi chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'. ⁶ Yab wa'ach teché', pos ejnek ti ít, jelt xan tin ulúmal. Jala' ka chu'utsik xon ti k'wajbantsidh an tin t'u'úl. ⁷ Ki k'aletsik jik'at ani ka utsa' enché' nin exóbaliltsik: “Jajá' chemech por ejech ti ít, okxinékich Galilea ani taja' ne'ech ka chu'utsik.” Jeché' ja'ich xowa' ko'ol tu utsa'tsik.

⁸ Kale tám an mímlábsik jik'atk'i ban jólimtaláb, u jik'élsik por u kulbél; ani k'aletsik jik'at kin óltsi an exóbaltsik. ⁹ Lejat ne'echtsik ti bél abal kin óltsi jeché' an exóbaltsik, na Jesús in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al an mímlábsik ani chapnédhátsik. Uteytsik tám an mímlábsik ba na Jesús, in muluk'nantsi tin akan ani tudhlantsik kutúl asta chabál abal kin k'ak'na'. ¹⁰ Ani utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Yab ki jik'eytsik. Ki k'ale ka óltsi an kidháblábsik ke yejat ka k'aletsik Galilea ani taja' ne'ech ti kin chu'utsik.

Xowa' in ulu an soldadotsik

¹¹ Lejat an mímlábsik k'ale kin óltsi an exóbaltsik ejtal jeché', taltsik an soldadotsik xi ta' ti k'wajat ti belkol, k'ale ban bitsow ani in óltsi nin ok'lékiltsik an pále'tsik ejtal xowa' támnek. ¹² Jeché' an ok'lektsik, k'ale ti káw k'al nin ok'lékil an judíotsik ani tam tin chalpayámichtsik xant'éy ne'ech kin t'aja', in pidha'tsik tám yán ti tumín an soldadotsik ¹³ ani in utsa'tsik enché':

—Ka ulutsik ke tam ti akal, lejat i k'wajat ta wayaltsik, nin exóbaliltsik na Jesús ulich ani in kwé'eytsik nin t'u'úl na Jesús. ¹⁴ Ani max an pulek awiltaláb kin cho'óbna' abal i wayámadhtsik, wawá' ne'ech ku káwin k'al jajá' abal yab xata' ki utsantsik.

¹⁵ In bach'u tám an tumín an soldadotsik ani in t'aja' xan ti utsantsik. Ani anchan' tin t'ilál an judíotsik asta xo'.

An punk'untsixtaláb xi jiltsin an abatwáletsik k'al na Jesús

(Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Xi lajújún an exóbaltsik, k'aletsik Galilea ba jun i ch'én xi bijtsidhich k'al na Jesús.

¹⁷ Ani tam ti chu'tat na Jesús k'al an exóbaltsik, k'ak'ná, maske k'al taltsik yab u lej belnal.

¹⁸ Utuknátsik tám k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—In pidhan ejtal ti awiltaláb ban walk'i' ani ban chabál. ¹⁹ Jaxtám, ki k'aletsik putálk'i an k'ay'lá ani ka ok'tsi an atiklábsik xowa' tu ok'tsámaltsik; ka pujaytsik tin bij an Táta'láb, an Chakámláb ani an T'okat Ejattaláb. ²⁰ Ka ok'tsitsik kin t'aja' ejtal xowa' tu ok'tsámaltsik ka t'aja' ani ka cho'óbna'tsik ke Naná' in k'wajat k'al tatá'tsik malilíl i k'ij, asta kin bajaw an pakwenib. Anchan' ka t'ájan.

An alwa' t'ilab xin dhutsám na Markos

*Na Juan xu pujax u t'iltsix ban chabál xon ti yab k'wajtsidh
(Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Enché' ti k'wajat dhutsadh xan ti tujey an alwa' t'ilab k'al tin kwenta xowa' in t'aja' na Jesukristo, nin Chakámil na Dios.

² An t'iltsix Isaías in jilám dhutsadh xowa' na Dios in utsa' nin Chakámil. Enché' tin jila' dhutsadh:

Ne'ech ku aba' nu abatwálejil abal ka okxin xon ti ne'ech ki ulich.

Jajá' ne'ech ti ki t'ojontsi an ti bél.

³ Ach'at in káwintal jun xita' ban chabál xon ti yab k'wajtsidh ani xu káw, in ulal kawidh enché':

Ka t'ojontsíchtsik tin bélil an Ajátikláb.

“Ka júna'ichtsik jun i xe'chintaláb alwa'; abal anchan', ki k'wajáchtsik t'ojodh tam ka tsích an Ajátikláb.”

⁴ Anchan' ti támun tam ti ulich na Juan ban chabál xon ti yab k'wajtsidh. In pujyal taja' an atiklábtsik ani in utsál abal kin jila'ichtsik ti walablom. In utsál ka pujanichtsik abal ka pakwlantsatich tin walastalábtsik k'al na Dios.

⁵ Ejtal xu k'wajítsik ban bitsow Jerusalén ani xu k'wajítsik jeye ban kwentsaltsik xu tak'nal ban chabál xi Judea, u k'aleltsik kin axtsi xowa' in ulal na Juan. Tam kin lujtsik nin walastalábil, u pujoyábichtsik tám k'al na Juan ban walja' Jordán.

⁶ Na Juan u xeketlinal k'al i xeketláb xi t'ajadh k'al in xi'íl an ko'nél xu bijyáb kameyo ani in wik'ál nin tsukul k'al i ót'. Nin k'apwál, ja'ich an pich'ich' ani an alte' chi'ik. ⁷ Jajá' u t'iltsix enché':

—Wé'ich u k'ibel ka ulich jun i inik xin ko'ol más i awiltaláb ké naná'. Naná' yab xata' u éy nibal abal kin kutpan ku wiltsi tin wik'áb nin pajab. ⁸ Naná' tu pujoyámaltsik k'al i ja', por Jajá' ne'ech ti ki pujaytsik k'al an T'okat Ejattaláb.

*Tam ti pujiyat na Jesús
(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21-22)*

⁹ Tam ti jachan' i k'ij, kale na Jesús ban bitsow Nasaret, xu tak'nal ban chabál xi Galilea ani ulich ban walja' Jordán. Taja' ti pujiyat k'al na Juan. ¹⁰ Tam tu kalelich ban ja', na Jesús in chu'u ti jak'pin an walk'i' ani in chu'u an T'okat Ejattaláb ti pa'íl jelti jun i kuku' ani buxkan tin éb Jajá'. ¹¹ Ach'atmé tám jun i káwintaláb tú' walk'i'. Xu káw in ulu enché':

—Tatá' tu Chakámil ani tu k'anidhál t'ajat. In kulbél t'ajat k'al Tatá'.

*Taktamiyat na Jesús k'al an lej at'ax
(Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)*

¹² Tayíl, ijtsiyat na Jesús k'al an T'okat Ejattaláb abal ka k'ale ban chabál xon ti yab k'wajtsidh. ¹³ K'wajay taja' chab inik a k'ítsá akal i k'ij xon tu k'wajíl an padhumtsik. Taja', tá' jeye ti k'wajat an lej at'ax abal ka taktamiyat k'al na Jesús ani ta' jeye ti k'wajat i t'okat abatwáletsik xu t'ójontsáb k'al na Jesús.

*Na Jesús in tujúch Galilea nin t'ojlábil
(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14-15)*

¹⁴ Tayíl, tam ti balidhich na Juan ban wik'axte', na Jesús k'ale Galilea. In t'ila' taja' an alwa' t'ilab xin ulal xan tu tak'ix na Dios. ¹⁵ In ulu enché':

—Xo' in bajúch xowk'i ne'ech ka tujéch ti tak'yáb an iniktsik k'al na Dios. Ka jila'ichtsik ta walablom ani ka bela'ichtsik an alwa' t'ilab.

*Na Jesús in kaniy abal ti exóbal ché' i jixom to'oltsik
(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)*

¹⁶ Jun i k'ij ne'ech ti belal na Jesús tin waltsik an pujal xi Galilea ani in chu'u na Simón junax k'al nin kidháb Andrés, xi k'wajat in pet'nálsik nin jixáb an to'ol ban ja', kom jajá'tsik u jixom to'ol. ¹⁷ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Wana ta exóbal k'al Naná'. Tatá'tsik i jixom to'ol, por xo' ne'ech tu ok'tsi xan ti ka aliy an atiklábtsik xi ne'ech ti kin bela'.

¹⁸ Jik'atk'i tin jila'tsik nin jixáb an to'ol ani in wéwna'tsik na Jesús.

¹⁹ In óntsi tám ti belal ani in chu'u na Jakobo junax k'al nin kidháb Juan. Jajá'tsik u chakámláb k'al na Sebedeo ani k'wajattsik jeye balidh bin tanil ti pats'k'ux tin jixáb an to'ol. ²⁰ In kaniytsik jeye abal ka junikná k'ál. In jila'tsik tám nin táta' Sebedeo ban tan k'al an t'ojnaltsik ani k'aletsik k'al na Jesús.

*Jun i inik xi ochadh k'al i at'ax ejattaláb
(Lk. 4:31-37)*

²¹ K'aletsik tám ban bitsow Kapernaúm ani tam tin bajúch nin k'ítsájl an koyóxnich, na Jesús ochich ti ok'tsix ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. ²² Labantsik t'ajat xin ach'a' xan tu ok'tsix na Jesús abal u ok'tsix k'al yantam i awiltaláb ani yab jelti an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ²³ Tá' jeye ti k'wajat altá xon tu t'ajnal an junkuntaláb, jun i inik xi ochadh k'al jun i at'ax ejattaláb ani dhájaxin kawidh enché':

²⁴ —¿Jant'éy a lé' k'al wawá', Jesús xi Nasaret? ¿I tsi'nekxe' abal ti ku k'ibdha'? Naná' tu exlál ani u cho'ób ke Tatá' i T'okat Chakámláb k'al na Dios.

²⁵ K'wiyán tám enché' an at'ax ejattaláb k'al na Jesús:

—¿Ki chamk'an ani ki kale ba jeché' an inik!

²⁶ An at'ax ejattaláb in wipipindha' chapik an inik, dhájan kawidh ani támk'i ti kale ba jachan' an inik. ²⁷ Ejtal an atiklábtsik laban t'ajat ani u útsáxstik enché':

—¿Jant'éy in lé' kin ulu jeché' xowa' támun? ¿Jant'om ít ok'tsixtaláb xin ok'tsixnál? ¿Abal Jajá' in ko'ol i awiltaláb kin utsa' ka kale an at'ax ejattaláb ani u axtsinal!

²⁸ Ejtal xowa' in t'aja' na Jesús, jik'atk'i ti cho'óbná k'al ejtal xu k'wajátsik ban pulek chabál xi Galilea.

*Na Jesús in jeldhantsi tin mím na Pedro
(Mt. 8:14-15; Lk. 4:38-39)*

²⁹ Tam ti kaléchtsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb, na Jesús k'ale bin k'imá' na Simón ani na Andrés, junikná k'al na Jakobo ani na Juan. ³⁰ Nin mím na Simón ta' ti kwachat abal u k'ak'él ani utsan na Jesús, ke an mímláb u ya'ul. ³¹ Ochich tám xon ti k'wajat an ya'ul, in téyna' bin k'ubak ani in dhaya'. Tsusbél ti wék'on an k'ak'lách. Tayíl, k'apundhá na Jesús k'al an mímláb ani an junkiltsik jeye.

*Na Jesús in jeldha' yán i ya'ulstik
(Mt. 8:16-17; Lk. 4:40-41)*

³² Tam ti ochenekich na k'ítsá ani jik'wchinékich, júntsin xon ti k'wajat na Jesús ejtal an ti ya'ulstik ani ejtal jeye xi ochadh k'al i at'ax ejattalábtsik. ³³ Ejtal an atiklábtsik xi ba jachan' an bitsow, junkun tin tamét in w'ilébil an atá. ³⁴ Jeldhá k'al na Jesús yán i ya'ulstik k'al xowa'kich i yaw'láchtsik xin ko'ol ani káldhantsat jeye yán ti at'ax ejattaláb xi k'ál ti ochadhtsik. Na Jesús u exláb k'al an at'ax ejattalábtsik, jaxtám na Jesús yab in walka' kin ulstik xitam já' jeye Jajá'.

*Na Jesús xe'chin kin t'ila' an alwa' t'ilab ban chabál xi Galilea
(Lk. 4:42-44)*

³⁵ Tam ti jun tsudhelom, bél t'ajat jik'wax ti ch'akay na Jesús. Kale ban bitsow ani k'ale ti ól walte' xon ti yab k'wajtsidh. ³⁶ Tayíl, na Simón k'ál nin juniktsik k'ale kin aliy na Jesús putálk'i. ³⁷ Tam tin ela' na Jesús, in utsa'tsik enché':

—Ejtaltsik exom ti ayal.

³⁸ Por tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Wana ki álna' an píl kwentsaltsik xi utat abal ku t'iltsitsik jeye an ti alwa' t'ilab, pos ja'ich tin tsi'nek teché' ti k'ay'lá.

³⁹ Anchan' ti xe'chin na Jesús ti t'iltsix ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb putálk'i Galilea ani ti káldhantsix an ti at'ax ejattalábsik.

Na Jesús in jeldha' jun i inik xu ya'ul k'al an k'wajat at'ax t'ít'

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

⁴⁰ Utukná tám na Jesús k'al jun i inik xu ya'ul k'al an k'wajat at'ax t'ít', tudhlan tin tamét na Jesús ani in utsa' enché':

—Max a lé', ne'ech ka ejto ti kin jeldha' k'al jeche' an yaw'lách xu ko'ol.

⁴¹ Na Jesús in yajnantsi an ya'ul, in taka' ani in utsa' enché':

—U lé' ani xo' i jeléché.

⁴² Támk'i ti wék'on ejtal an k'wajat at'ax t'ít' ani jilk'on jelnek an inik. ⁴³⁻⁴⁴ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Yab xita' ka óltsi xowa' tu t'ajtsi. Tokot ki k'ale xon ti k'wajat nin pále'il an israelitatsik abal ki chu'tat ani ka k'wajbantsi na Dios an ti pikbantsixtaláb jelt xan tin ulúmal na Moisés abal kin cho'óbna' ejtaltsik ke i jeléché.

⁴⁵ Por tam ti k'aléché an inik, in tuju kin t'iltsi xita'kich xowa' t'ajtsin k'al na Jesús. Putálk'i tin t'ila'. Jaxtám na Jesús yabich in ejto ka xe'chin tametláb ba ni jun i bitsow. U jilk'on al xon ti yab k'wajtsidh, por bélk'i u utukná k'al an atiklábtsik xi tál putálk'i.

2

Na Jesús in jeldha' jun i inik xi yab in ejtowel ka yoyon

(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

¹ Tayíl, tam ti wat'enekich cháb óx a k'ítsá, witsiy juní na Jesús ban bitsow xi Kapernaúm. Tam ti cho'óbná abal ta' ti k'wajat ban atá xon tu kubél, ² jik'atk'i ti junkun yán i atiklábtsik ke nibalich ejtidh tin tamét in wi'lébil an atá ani Jajá' in t'iltsaltsik tin káwintal na Dios. ³ Ulich tám i iniktsik xin tsi'dhál jun i ya'ul inik xi yab in ejtowel ti belal. Kitámte tu tsi'dháb bin chayté'il k'al ché' ti éb. ⁴ In lé'wi'ik kin ódha'tsik altá xon ti k'wajat na Jesús, por yab in ejtotsik abal ta' ti k'wajat yán i atiklábtsik. Xowa' in t'aja'tsik tám, k'adhiytsik tin éb an atá ani in wixk'intsi wé' tin jujúl. Taja' tin ódha' ani tin pa'ba' an ya'ul k'al nin chayté'il asta xon ti k'wajat na Jesús. ⁵ Tam ti na Jesús in chu'u xant'éy in t'aja'tsik, in cho'óbna' abal u belnal k'al jajá'tsik; jaxtám tin utsa' enché' an inik:

—Ja'úb, na walastalábil pakwlantsidh ti k'wajat.

⁶ Tá' jeye ti buxutsik cháb óx i ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés xin chalpayaltsik enché': ⁷ “¿Jant'ók'i tu káw yab alwa' jeché' an inik? Abal u káw jelti max u Dios. Tokot a Dios in ejtowel ti pakwlantsix an ti walastaláb.” ⁸ Por na Jesús in cho'óbna' xant'éy u chalpantsáb k'al an ok'tsixtsik ani in utsa'tsik enché':

—¿Jant'ók'i tin chalpantsal anchan'? ⁹ ¿Jowa' más yab t'ojláb ku utsa' an ya'ul: “Na walastalábil pakwlantsidhich ti k'wajat”, o ku utsa': “Ki ch'akay, ka dhaya' na chayté'il ani ki beley”? ¹⁰ Pos ne'ech tu xalk'antsitsik ke Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, u ko'ol i awiltaláb teché' ti chabál abal ku pakwlantsi i walastalábsik.

Utsan tám enché' an ya'ul k'al na Jesús:

¹¹ —Ki ch'akay, ka dhaya' na chayté'il ani ki k'aléché ta k'imá'.

¹² Ch'akay tám an inik, in dhaya' nin chayté'il ani kaléch tám tin tamét ejtal an atiklábtsik. Ejtal xi taja'tsik ti k'wajat, laban t'ajat, in pubédhantsaltsik tin bij na Dios ani in ulaltsik enché':

—Yab jayk'i i chu'úmal jun xata' jelti jeché'.

Na Jesús in kaniy na Lebí xu bijyáb jeye ta Mateo abal ka k'ale ti exóbal k'al Jajá'
(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

¹³ Tayíl, witsiy juní na Jesús bin waltsik an pujal ani tam ti an atiklábtsik utey xon ti Jajá' k'wajat, in ok'tsitsik. ¹⁴ Tam ti exomich ti wat'el ban bél, in chu'u jun i inik buxúl xon tu bach'wáb an jalbixtaláb abal an chabál xi Roma. An bach'k'ul tumín in bij ta Lebí, nin kwitólil na Alfeo. Utsan enché' k'al na Jesús:

—Wana ta exóbal k'al Naná'.

Ch'akay tám na Lebí ani in wéwna'.

¹⁵ Tayíl, na Jesús k'wajat ti k'apul bin k'imá' na Lebí junax k'al nin exóbaliltsik, k'al yán i bach'k'ul jalbixtaláb ani k'al an walablomtsik kom yán xita' k'ál ti wéwnadh. ¹⁶ Por an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios ani an fariseotsik, tam tin chu'u ti k'apul na Jesús junax k'al an walablomtsik ani k'al an bach'k'ul jalbixtaláb, in konoy enché' an exóbaltsik:

—¿Jant'ók'i tu k'apul na Ok'tsíxal k'al an bach'k'ul jalbixtaláb ani k'al an walablomtsik?

¹⁷ Tam ti na Jesús in ach'a' xowa' in ulutsik, in utsa'tsik enché':

—Xu ya'ul, ja'ich nin yéntsál an ilálix; xi yab u ya'ul, yab in yéntsál. Anchan' jeye, an walablomtsik ja'ich xita' tin yéntsál. Jaxtám, Naná' yab in tsi'nek ku aliy xi xe'echtsik lujat, in tsi'nek ku aliy xi walbidhtsik abal ki jila'ichtsik ti walablom.

Konyat na Jesús k'al tin kwenta an k'ílixnich
(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

¹⁸ Jun i k'ij, tam ti nin exóbaliltsik na Juan k'ílin ani nin exóbaliltsik jeye an fariseotsik, ulich cháb óx i atiklábtsik xon ti k'wajat na Jesús abal ka konyat enché':

—¿Jant'ók'i tu k'íl an fariseotsik, nin exóbaliltsik jeye na Juan ani na exóbaliltsik yaba'?

¹⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Awxe' ne'ech kin ejto ka k'ílintsik xi kanidh ba jun i tomkixtaláb tam bél k'wajat an tomkinél inik k'al jajá'tsik? ¡Yaba! ²⁰ Por ne'ech kin bajaw an k'ij tam an tomkinél inik ne'ech ka wixk'intasani ne'chich jeye tám ka k'ílintsik.

²¹ 'Yab xita' in pats'k'uyal i k'ej xeketláb k'al jun peje' i ít k'udhk'um; pos an ít k'udhk'um, u muchel ani in mich'ál más an k'ej k'udhk'um. ²² Nibal u balyáb an ít yajtsik uxnél ban k'ej ót' balixtaláb; pos max ka t'ajan anchan', an ít yajtsik uxnél in mich'ál an k'ej ót' balixtaláb, ne'ech tám ka wak'lan an yajtsik uxnél ani an ót' balixtaláb u k'ibchonal. Jaxtám ti yejat ka balyat an ít yajtsik uxnél ban ít ót' balixtaláb abal chablam yab ka k'ibchon.

An exóbaltsik in pu'wal i trigo tin k'ítsájil an koyóxnich
(Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

²³ Jun i sábadó, xi ja'ich nin k'ítsájil an koyóxnich, na Jesús xe'ech ba jun i aleláb xon ti t'ayadh i trigo ani nin exóbaliltsik in tuju kin pu'u an trigo abal kin k'apu. ²⁴ Utsan tám enché' na Jesús k'al an fariseotsik:

—Ka tela', ¿jant'ók'i tin t'ajál i t'ojláb na exóbaliltsik xi yab alwa' ka t'ajan tam in k'ítsájil i koyóxnich?

²⁵ Por tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' jayk'i a ajyámaltsik xowa' in t'aja' na Dabid junax k'al nin juniktsik tam ti bél ejat na Abiatar, nin ok'lélkil an pále'tsik? K'a'aytsik t'ajat ani yab in ko'ol xata' kin k'apu. ²⁶ Jaxtám ti ochich na Dabid ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani in k'apu an pan xi pikbantsidh na Dios maske yab jajá' in bijtsíl kin k'apu. Tokot in bijtsíl kin

k'apu an pále'tsik. Na Dabid yab u pále', por in k'apu jachan' an pan ani in pidha' jeye nin juniktsik.

²⁷ Utsantsik jeye enché':

—Na Dios in jila' nin k'ítsájil an koyóxnich abal tin alwa'bíl an iniktsik ani yab abal kin kó'oy jelti jun i t'ojlixtaláb. ²⁸ Jaxtám, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, u ko'ol i awiltaláb abal ku ulu xowa' alwa' ka t'ajan tam in k'ítsájil an koyóxnich.

3

An inik xi teytemadh nin k'ubak

(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

¹ Tayíl, ochich juní na Jesús ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani taja', ta' jeye ti k'wajat jun i inik xi mulkanék in k'ubak. ² Tá' jeye ti k'wajat i atiklábtsik ti kwáchix abal u le'náb ka chu'tat max na Jesús kin jeldha' an ya'ul tin k'ítsájil an koyóxnich, pos max kin jeldha', in chalpayaltsik tám kin ólna'. ³ Utsan tám enché' k'al na Jesús an inik xi mulkanék nin k'ubak:

—Ki kubey nú' junax ch'ejel.

⁴ Utsan tám enché' an atiklábtsik k'al na Jesús:

—¿Jant'éy alwa' ki t'aja' tam in k'ítsájil an koyóxnich? ¿Ki t'aja' xowa' alwa' o xowa' yab alwa'? ¿Alwa'xe' ki jeldha' an ya'ultsik o ki walba' ka chemech?

Por yabtsik in ela' xan ti ka tók'on. ⁵ Na Jesús chakuy ani t'e'pin tam tin teloloy xi ta' ti bukúl abal yabtsik t'ajat in lé' kin exbay. In utsa' tám enché' an inik xi mulkanék nin k'ubak:

—Ka lujku na k'ubak.

In lujku tám ani jeley. ⁶ Kaletsik tám an fariseotsik ani k'ale ti junkunal k'al in kidhtal na Erodes abal kin chalpaytsik junax xan ti kin uwa' abal kin ejto kin chemdha' na Jesús.

Junkun yán i atiklábtsik bin wál an pujal

⁷ Por na Jesús k'ale bin wál an pujal junax k'al nin exóbaliltsik ani wéwná k'al yán i atiklábtsik xi tál Galilea. ⁸ Tam ti cho'óbná ke na Jesús in t'ajál an pakdha' labidh labandhaxtaláb, ulich tám xon ti Jajá' k'wajat yán i atiklábtsik xi tál Judea ani xi tál Jerusalén, xi tál Idumea, xi tál tin ejtsím kalel k'ítsá k'al an walja' Jordán ani xi tál jeye ban chabál xi Tiro ani Sidón. ⁹ Jaxtám na Jesús tin utsa' nin exóbaliltsik abal kin kó'oy t'ojojodhich jun i tan xon ti ka balin max ka nich'ok'ná k'al tin kwenta nin yaníl an atiklábtsik. ¹⁰ Kom yánich xita' in jeldhámal, ejtal an ya'ultsik tokot u níxk'áxtsik abal in lé' ka utey kin taka' na Jesús. ¹¹ Tá' jeye ti k'wajat xi ochadhtsik k'al i at'ax ejattalábtsik. Tam ka chu'tat na Jesús k'al jajá'tsik, u tudhlanal tin tamét na Jesús ani u dhajnal t'ílomtsik chapik enché':

—¿Tatá' i Chakámláb k'al a Dios!

¹² Por utsantsik abal yab kin ulu xitam já' jeye na Jesús.

Na Jesús in takuy xi lajucháb an abatwáletsik

(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

¹³ Tayíl, k'adhiy na Jesús ba jun i ch'én ani in kaniytsik xita' Jajá' in le'na' abal ka junikná k'ál. Tam ti ulichtsik xon ti Jajá' k'wajat, ¹⁴ in takuy tám lajucháb i iniktsik abal ka xe'chin k'al Jajá' ani abal kin aba'tsik kin t'íla' an alwa' t'ílab. ¹⁵ In pidha'tsik ti awiltaláb abal kin jeldha' i ya'ultsik ani kin káldha' i at'ax ejattalábtsik. ¹⁶ Jé' k'wajat nin bij xi lajucháb in takuy: Jún u Simón xin bijiy jeye ta Pedro, ¹⁷ na Jakobo k'ál nin kidháb Juan, xu chakámlábtsik k'al na Sebedeo. Jeché' cháb in bijiy jeye ta Boanerjes. Jeché' an bijláb in lé' kin ulu, in chakámlátsik i junkil áb. ¹⁸ Na Andrés, na Felipe, na Bartolomé, na Mateo, na Tomás ani na Jakobo, xu chakámláb k'al na Alfeo. Na Tadeo ani na Simón; jeché' na

Simón ja'ich xu tak'nal k'al an junkunél xu bijyáb kananista. ¹⁹ Takwyat jeye na Judas Iskariote, xi tayíl pidhnaxin an ta Jesús abal ka chemdhá.

U usnal na Jesús ke in ko'ol in cháp an at'ax ejattaláb

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23; 12:10)

Tayíl, ochich na Jesús ba jun i atá junax k'al nin exóbaliltsik. ²⁰ Junkun juní yán i atiklábtsik ke asta nibalich u jolk'anal ti k'apul na Jesús ani nin exóbaliltsik. ²¹ Tam tin cho'óbna'tsik jeché' nin at kidhtal na Jesús, k'ale ti ik'táb abal in chalpayaltsik max olmanék na Jesús.

²² Ulich jeye an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios, xi tátsik Jerusalén ani in ulaltsik enché':

—Jeché' an inik k'wajat teykómte k'al an lej at'ax, nin ok'lékil an at'ax ejattalábtsik ani k'al tin cháp an lej at'ax tin káldhál an at'ax ejattalábtsik.

²³ Jaxtám tin kaniy na Jesús ka utey xon ti Jajá' k'wajat xin ulutsik anchan'. In wiltsitsik tám cháb óx ti káw abal kin exbay an tsubaxtaláb, in utsa'tsik enché':

—¿Janti ne'ech kin ejto an lej at'ax kin káldha' tinbá' xi k'wajat bin itsích an iniktsik?

²⁴ Max an atiklábtsik xu tak'nal ba jun i bitsow ka k'é'áxin kwene' ti kwene' ani ka péjéxin k'al in at kidhtal, jachan' an bitsow ne'ech ka taley. ²⁵ Aníl jeye, max xu k'wajítsik ba jun i atá ka péjéxintsik, ne'ech ka k'é'áxin. ²⁶ Max an lej at'ax ka k'wajay ti péjéx k'al in at at'ax, yabich ne'ech kin ejto ti ok'lek. Ne'ech ka ok'on nin awital.

²⁷ Ni jun xita' ne'ech kin ejto ka ochich bin k'imá' jun i likat inik ani kin k'ántsi xowa' in ko'ol max yab kin wik'a' ok'ox. Tokot ne'ech kin ejto kin k'ántsi xowa' in ko'ol max kin wik'a' ok'ox.

²⁸ Tsubax tu utsátsik, ke na Dios ne'ech kin pakwlantsi ejtal tin walab an iniktsik ani an at'ax odhbijixtaláb jeye xu usnal. ²⁹ Por xita' kin odhbijiy an T'okat Ejattaláb, yab jayk'i ne'ech ka pakwlantsat k'al na Dios; ne'ech ka jilk'on walbidh malilíl i k'ij.

³⁰ Anchan' tin ulu na Jesús kom u usnal ke Jajá' in ko'ol jun i at'ax ejattaláb.

Nin nána' ani nin kidhábsik na Jesús

(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

³¹ Ulich tám nin nána' ani nin kidhábsik na Jesús, in abna' ka kantsin an ta Jesús ani jajá'tsik jilk'on eléb. ³² Utsan tám enché' na Jesús k'al xi ta' ti buxutsik wililíl xon ti Jajá' k'wajat:

—Na nána' ani na kidhábsik ta' k'wajat nú' eléb ani ti ayal.

³³ Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—¿A exláltsikxe' xita' já' nu nána' ani nu kidhábsik?

³⁴ In tela' tám xi ta' ti buxutsik wililíl ani in ulu enché':

—Jeché'tsik ja'ich xi k'wajattsik jelti nu nána' ani jelti nu kidhábsik. ³⁵ Pos xita' in t'ajál xowa' in lé' na Dios, jachan' ja'ich nu kidháb, nu ixám ani nu nána'.

4

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an óm inik

(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Jun i k'ij, na Jesús tujejuní ti ok'tsix bin wál an pujal, junkun yán i atiklábtsik xon ti Jajá' k'wajat ani wiliyat. Jaxtám ti balin na Jesús ba jun i tan xi k'wajat ban pujal ani buxkan, an atiklábtsik jilk'on tin wál an pujal. ² In ok'tsitsik tám yán xata', por k'al i junbaxtalábki. Tam ti exomich in ok'tsal, in utsa'tsik enché':

³ —Ka ach'a'tsik jeché' an junbaxtaláb xi ne'ech tu t'iltsi: Jun i k'ij, kale jun i inik ti búk'ul iyaláb bin ale. ⁴ Tam ti exomich in buk'wal an iyaláb, taltsik kwajlan ban bél, ulich an ch'ichintsik ani in k'apu. ⁵ Taltsik an iyaláb, kwajlan ban t'ujublom xon ti yab lej owtsik an lukuk ani jik'at ti ixk'an. ⁶ Por tam ti yajbé an k'ak'al, bat'ey ani kom yab owtsik tin ko'ol nin ibíl, wayey. ⁷ Taltsik an iyaláb kwajlan ban k'idhlom, pakey an k'idhtsik ani in

paxk'iy an t'ayabláb ani yab xata' in kó'oy. ⁸ Por taltsik an iyaláb kwajlan xon ti alwa' an chabál, ixk'an, pakey ani labey t'ajat. Taltsik, k'al jún tokot an iyaláb xi t'ayan, in kó'oy jun inik láju itsixlek; taltsik, ox inik ani taltsik, bo' inik.

⁹ In utsa'tsik tám enché' xi ta' ti k'wajattsik:

—Xita' in ko'ol nin och'oxtal alwa', kin exbay xowa' u ulal.

Xant'ók'i tu ok'tsich na Jesús k'al i junbaxtalábki
(Mt. 13:10-17; Lk. 8:9-10)

¹⁰ Tayíl, tam ti jilk'onich kwetém na Jesús, konyat k'al xi ta' ti k'wajattsik jeye k'unat junax k'al xi lajucháb an exóbaltsik xant'éy in lé' kin ulu jachan' an junbaxtaláb xin ulu.

¹¹ Utsantsik enché':

—Tatá'tsik, ti pidhál na Dios ka cho'óbna' xowa' in ko'ol yab tejwa' k'al tin kwenta xan ti Jajá' tu tak'ix. Por xi yabtsik tin belál, tokot u ok'tsaltsik k'al i junbaxtaláb.

¹² Abal anchan', maske in chu'taltsik, por jáyk'i max yab in chu'tal; in ach'álsik, por yab in exbayal. Anchan' yab ne'ech ka uteytsik k'al Naná' abal ku pakwlantsi tin walastalábiltsik.

Na Jesús in wila' xant'éy in lé' kin ulu an junbaxtaláb k'al tin kwenta an óm inik
(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

¹³ Utsantsik jeye enché':

—¿Yab a exbayaltsik jeché' an junbaxtaláb? Pos max yab a exbayaltsik, ¿jan ti ne'ech ka ejto ka exbaytsik xi más an junbaxtaláb? ¹⁴ An inik xu búk'ul iyaláb, in junwal jelti xin t'ilál nin káwintal na Dios. ¹⁵ Xowa' u támnal k'al taltsik an atiklábtsik xin ach'ál nin káwintal na Dios, in junwal jelt xan ti támun k'al an iyaláb xi kwajlan ban bél. Tam in ach'ámalich, u utuknáb k'al an lej at'ax ani u t'ajnal kin uk'tsi xowa' in ach'ámal. ¹⁶ Xowa' u támnal k'al xi k'e'et an atiklábtsik, in junwal jelt xan ti támun k'al an iyaláb xi kwajlan xon ti yab lej wa'ach an lukuk. In ach'ál nin káwintal na Dios ani in bach'wal k'al i kulbétaláb. ¹⁷ Por eb itsichk'i, jaxtám ti yab u owel an kulbétaláb; pos tam kin tamu jun xata' yajtsik o ka at'antsik abal in bach'úmal nin káwintal na Dios, in jilálsik kin bela'. ¹⁸ Xowa' u támnal k'al xi k'e'ettsik, in junwal jelt xan ti támun k'al an iyaláb xi kwajlan ban k'idhlom. In ach'álsik nin káwintal na Dios, ¹⁹ por u chalpayaltsik t'ajat k'al xowa' in lé'tsik kin t'aja' ani u k'ambiyábsik k'al an tumín abal in chalpayaltsik ke an tumín u k'ijidhmédhom. In lé'tsik jeye t'ajat kin kó'oy ejtal xowa' wa'ach. Jaxtám, max ja'ich tokot in chalpómstik ech'ek'i, in uk'tsal nin káwintal na Dios ani yab u t'ajnal ni jun xata' alwa' ba jajá'tsik. ²⁰ Por xowa' u támnal k'al xi k'e'ettsik, in junwal jelt xan ti támun k'al an iyaláb xi kwajlan ban chabál xi alwa'. Tam in ach'álsik nin káwintal na Dios, in bach'wal ani in belálsik k'al yantam in ejattal. Jeché'tsik in junwal jelti an t'ayabláb xi labey t'ajat. Taltsik, k'al jún tokot an iyaláb xi t'ayan, in pidhna' jun inik láju itsixlek, taltsik in pidhna' ox inik itsixlek ani xi taltsik, in pidhna' bo' inik.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an tajbaxtaláb
(Lk. 8:16-18)

²¹ Utsantsik jeye enché':

—¿Awxe' u let'k'oyáb jun i tajbaxtaláb abal ka paxk'iyat k'al jun i kajón o abal ka k'wajbá bin ál i waytaláb? ¡Yaba! An tajbaxtaláb u let'k'oyáb ani u k'wajbáb t'ek'at abal ka tajbaxin alwa'. ²² Pos yab wa'ach ni jun xata' chinat xi yab ne'ech ka xalk'á tayíl, nibal wa'ach ni jun xata' yab tejwa' xi yab ne'ech ka cho'óbna'. ²³ Max a ko'oltsik a och'oxtal alwa', ka exbaytsik xowa' u ulal.

²⁴ Utsantsik jeye:

—Ka kó'oytsik i kwenta k'al xowa' exom a ach'ál. Max wé' i chápláb ka t'aja'tsik abal ka exbay, wé' jeye ne'ech ki pidhantsik ka exbay k'al na Dios. Por max yán i chápláb ka t'aja'tsik, yán jeye ne'ech ki pidhantsik ani más t'ajat ne'ech ki pidhan ka exbaytsik k'al

na Dios. ²⁵ Xin exbayaltsik, ne'ech ka tolmiyat más k'al na Dios abal kin exbay; ani xi yab in lej exbayal, ne'ech ka t'ajan kin uk'tsitsik k'al na Dios xowa' wé' in exbayámal.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an iyaláb xu pakel

²⁶ In ulu jeye enché' na Jesús:

—Xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun i inik xi k'ale ti óm bin ale. ²⁷ Tam ómámadhich, ne'ech tám ka k'aléch ti wayal ani tam ka tsudhey ne'ech ka ch'akay. Ani anchank'i, tsudhél u tajk'anal u wat'el an k'ij. Lejat an iyaláb u ixk'anal ani u pubel, por jajá' yab in cho'ób xan ti. ²⁸ An chabál ja'ich nin ixk'andhál an t'ayabláb ani in pubedhál. Ok'ox u xeknal, u wixnal ani tayíl u walim. ²⁹ Tam kin bajúch nin yéjnék an t'ayabláb, an dhabal ne'ech tám kin junkuntsích an tin walíl abal in bajúmalich an k'ij ka junkuwat.

*An junbaxtaláb k'al tin kwenta in itsích an mostasa
(Mt. 13:31-32; Lk. 13:18-19)*

³⁰ In óntsi ti káw ani in ulu jeye enché':

—Ne'ech jeye tu t'iltsitsik k'e'et ti junbaxtaláb abal tu óltsi xan tu tak'ix na Dios. ³¹ In junwal jelt in itsích an mostasa. Jeché', ja'ich an iyaláb xi más ts'itsik xu t'aynal teché' ti k'ay'lá, ³² por tam t'ayadhich, u ixk'anal ani u pubel más ké xi k'e'et an t'ayablábsik. In kó'yal t'ajat pakdha' in k'we'él, in kó'yal t'ajat i chalam ani an ch'ichintsik in t'ajál taja' nin pák'w.

*Xant'ók'i tu ok'tsich na Jesús k'al i junbaxtaláb
(Mt. 13:34-35)*

³³ Anchan' ti ok'tsintsik an ti tsubaxtaláb k'al na Jesús. Yán i junbaxtaláb t'iltsintsik jelti jeché' abal ka ok'tsintsik xantik'i kin ejtotsik kin exbay. ³⁴ Tokot k'al i junbaxtalábk'i tin ok'tsaltsik, por nin exóbaliltsik, in wiltsal ejtal xowa' in lé' kin ulu an junbaxtaláb tam k'wajatichsik kwetém.

*Na Jesús in kubdha' ti waw'nal an ik' ani ti múlák' an ja'
(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)*

³⁵ Tam ti dhamúch jachan' a k'ítsá, in utsa' enché' nin exóbaliltsik:

—Wana ku wat'ey jun pak'e' pujal.

³⁶ In jila' tám an atiklábtsik xi ta' ti k'wajat bin wál an pujal ani k'aletsik k'al an tan xon ti k'wajat balidh. Tá' jeye ti k'wajat i atiklábtsik ba k'e'et i tantsik ani k'ale jeye kin junikna' na Jesús. ³⁷ Jun jik'towále ti tujey ti waw'nal jun i chapik ik' ani in múlák'indha' an ja'. Ochich an ja' ban tan ke asta wé'ich t'ajat ka ts'utsich an tan k'al an ja'. ³⁸ Na Jesús k'wajat ti wayal ba jun i latsik'láb tin kúx an tan. Bakyat tám k'al nin exóbaliltsik ani utsan enché':

—¡Ok'tsich! ¿Yabxe' a ódhál ti kwenta max ku lupun?

³⁹ Ch'akay tám na Jesús in k'wiya' an ik' ani in utsa' enché' an pujal:

—¡Ki chamk'an! ¡Yabich ki k'uchun!

Támk'i ti kublan ti waw'nal an ik' ani jilk'on chamamadh t'ajat. ⁴⁰ Utsan tám enché' an exóbaltsik k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i ta jik'élsik ani jant'ók'i ti yabtsik tin belál?

⁴¹ Jik'eytsik t'ajat ani u útsáxtsik jún ani jún enché':

—¿Jant'om awiltaláb in ko'ol jeché' an inik abal u axtsinal tam kin tawna' an ik' ani an pujal?

5

*An inik xi Gadara xi ochadh k'al i at'ax ejattalábsik
(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)*

¹ Ulichtsik tám jun pak'e' pujal ban chabál xin bij Gadara. ² Tam ti na Jesús exomich ti kalel ban tan, ulich jun i inik xi k'wajat ochadh k'al i at'ax ejattaláb. Jajá' tál xon tu jolyáb

an chemélomtsik ³ abal taja'ich u k'wajíl; kom wat'ats ti olmanékich, yabich u ejtowáb ka yak'wan, nibal ka wik'an k'al i pat'ál. ⁴ Yantalich wik'tsidh tin akan ani tin k'ubak k'al i pat'ál, por táyidh in t'apyal ani in mu'wal an pat'ál. K'al ni jun xita' tu ejtowáb ka átá. ⁵ Akal i k'ij u xe'chinal ti dhajnal ban ch'énlom, ban jólimtaláb ani in ch'ojbédhál tinbá' k'al i t'ujub. ⁶ Tam ti ów chu'tat na Jesús, ájlách an inik abal kin utukna' ani tudhlan tin tamét. ⁷ Ani kawidh ti utsan enché' na Jesús:

—Jesús, xi Chakámláb k'al na Dios xi púlek t'ajat, ¿jant'éy a lé' k'al naná'? Tu kontsal k'al tin bij na Dios abal yab ti kin lej wat'pintsi an ti yajtsiktaláb.

⁸ Anchan' tin ulu abal k'wajatich ti usnal enché' k'al na Jesús:

—¡At'ax ejattaláb, ki kale ba jeché' an inik!

⁹ Konyat tám enché' an at'ax ejattaláb k'al na Jesús:

—¿Jan ta bij?

Jajá' tók'on enché':

—Naná' u bij Lejión, kom yán t'ajat tu éb.

¹⁰ Pakabédhá t'ajat na Jesús k'al jún ti éb an at'ax ejattaláb abal yab ka abantsik píl chabál ti k'wajíl. ¹¹ Kom ta' ti xe'ech taja' utat ban ch'én yán i olom ti k'apupúl, ¹² pakabédhá na Jesús k'al ejtal an at'ax ejattalábtsik enché':

—Ti ku walka' ku ochich ban olomtsik xi nú' xe'ech.

¹³ Tok'ontsat tám k'al na Jesús xowa' in konoytsik, kale tám an at'ax ejattalábtsik ban inik ani ochich ban olomtsik. Chab mil xóna' in yaníl an olomtsik, bololól ti k'ale adhik ban ch'én, in pet'na' tinbá' ban pujal ani taja' ti lupuntsik.

¹⁴ Ájláchtsik tám an belkol olomtsik, k'ale ban bitsow ani bin waltsik an bitsow abal kin t'íltsi an atiklábtsik xant'éy támun. An atiklábtsik xu k'wajíl ba jachan' an bitsow k'aletsik tám kin chu'u xant'éy támnek. ¹⁵ Tam ti ulichtsik xon ti k'wajat na Jesús, chu'tat an inik xi teykómtewi'ik k'al an at'ax ejattalábtsik, buxúlichk'i, xeketlidhich ani juntam anik'ijich. Jik'ey an atiklábtsik xi ulich ti telom. ¹⁶ Xin chu'utsik xant'éy támun k'al an inik xi k'wajatwi'ik teykómté k'al an at'ax ejattalábtsik ani xant'éy jeye támun k'al an olomtsik, ja'ich k'ál ti t'íltsin an atiklábtsik xi ulich. ¹⁷ Tujeý tám ti pakabédhá na Jesús k'al an atiklábtsik abal ka kaléch ba jachan' an chabál.

¹⁸ Tam ti na Jesús exomich ti ochel ban tan, an inik xi teykómtewi'ik k'al an at'ax ejattaláb in pakabédhá na Jesús abal ka júná jeye k'al Jajá'. ¹⁹ Por na Jesús yab in le'na', tokot in utsa' enché':

—Ki k'aléch ta k'imá' xon ti k'wajat na ja'úbtsik, ka t'íltsi ejtal xant'éy ti t'ajtsámal an Ok'óxláb ani xan ti kó'ontsámal ti yajnantsixtaláb.

²⁰ K'ale an inik ani tujeý tám kin t'íltsi an atiklábtsik xu k'wajíl ba xi láju an bitsowtsik xu tak'nal Dekápolis an ti pakdha' labidh labandhaxtaláb xowa' t'ajtsin k'al na Jesús. Tam tin ach'a'tsik xowa' t'íltsin, labantsik t'ajat.

Nin tsidhánil na Jairo ani an mímláb xin taktsi tin k'udhk'úmil na Jesús

(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

²¹ Ochich tám na Jesús ban tan ani tam ti ulich juní jun pak'e' pujal, yán i atiklábtsik junkun wililíl xon ti k'wajat na Jesús. ²² Ulich jun i inik xin bij ta Jairo xu ok'lek jeye ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. Tam ti chu'tat na Jesús, tudhlan na Jairo tin tamét ²³ ani pakabédhá enché':

—Nu tsidhánil exomich ti chemel, jala' ka puntsi an ta k'ubak bin t'u'úl abal ka jeley ani yab ka chemech.

²⁴ K'ale tám na Jesús k'al na Jairo ani yán k'ale ti juniknax. K'al nin yaníl an atiklábtsik, u nich'ok'nábich t'ajat na Jesús. ²⁵ Tá' jeye ti k'wajat jun i mímláb xin kidhbayámalich lajucháb i tamub ti ya'ul k'al i lakúmtaláb ani yab u jelél. ²⁶ In wat'námalich t'ajat yajtsik k'al yán i ilálixtsik, in pakúmalich ejtal nin tumínal ti ilálnal, por yab u elábmél; más tokot yaw'láchich. ²⁷⁻²⁸ An mímláb in ach'ámal an pakdha' labidh labandhaxtaláb xin t'ajál na

Jesús ani in chalpayal enché': "Max ku ejto ku taktsi tin k'udhk'úmil, ne'ech kin jeley." Jaxtám ti utey tin yaníl an atiklábtsik xi ta' ti tál, in utukna' na Jesús tin kúx ani in taktsi tin k'udhk'úmil. ²⁹ Támk'i ti kublan ti ya'ul ani in cho'óbna' abal jeléch. ³⁰ Na Jesús in ach'a' abal jeley jun xita' k'al an chápláb xin ko'ol, chaw'k'in ani konoxin enché':

—¿Jita' tin taktsi tu k'udhk'úmil?

³¹ Utsan tám enché' k'al nin exóbaliltsik:

—A telálich pé jé' k'wajat yán i atiklábtsik ti k'ich'k'óm, ani ¿bél a konyal xita' ti taka'?

³² Por na Jesús in teloloy putál abal kin chu'u xitam já' na takxinék. ³³ Utey tám an mímláb ani tudhlan tin tamét na Jesús u wipipíl k'al i jík'ib abal in cho'ób xant'éy támnék k'al jajá'. An mímláb in utsa' ejtal na Jesús k'al tin kwenta xowa' in t'ajám. ³⁴ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Mímláb, i jeley abal i belmách. Awil ki k'aléch tsububudh a itsích, i jeléch k'al an yaw'lách xa ko'olwi'ik.

³⁵ Tam ti na Jesús bél k'wajat ti t'ilom, ulich cháb óx i iniktsik xi tál tin k'imá' na Jairo ani utsan enché':

—Na tsidhánil chemech, yabich ka t'ojliy an Ok'tsix.

³⁶ Na Jesús in ach'a' xowa' ulwat ani in utsa' enché' na Jairo:

—Yab ki k'wajay ta chalpax, ka bela' tokot abal Naná' ne'ech ku ejto tu tolmiy.

³⁷ K'ale tám na Jesús k'al na Jairo ani tokot in walka' ka junikná k'al na Pedro, na Jakobo ani na Juan, nin kidháb na Jakobo. ³⁸ Tam ti ulich bin k'imá' jachan' an inik xu ok'lek ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb, in ach'a' abal k'íbalich t'ajat an uk'il ani an dhajal abal chemech an tsidhan. ³⁹ Ochich tám na Jesús ban altá ani in utsa'tsik enché':

—¿Jant'ók'i ta uk'naltsik ani ta dhajaltsik? An tsidhan yab chemnek, u wayalk'i ti k'wajat.

⁴⁰ Jajá'tsik in labídhna'k'i tokot na Jesús. Utsantsik tám k'al na Jesús abal ka kale ejtal eléb, ochich ban altá xon ti k'wajat an tsidhan junkímte k'al an táta'láb, an nána'láb ani xi k'alnek an ti junkiltsik. ⁴¹ In téynantsi tám tin k'ubak an tsidhan ani káwin arameo enché':

—Talita, kumi. Ti tének káw, in lé' kin ulu: Tsidhan, ki ch'akay.

⁴² Támk'i ti ch'akay ani beley jachan' an tsidhan xin ko'ol lajucháb i tamub ani ejtaltsik xin chu'u jeché', labantsik t'ajat. ⁴³ Por utsantsik t'ajat k'al na Jesús abal yab xita' kin t'iltsi xowa' in t'aja' ani utsan kin pidha' ti k'apul an tsidhan.

6

*Tam ti na Jesús k'wajat ban bitsow xi Nasaret
(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)*

¹ Kale tám taja' na Jesús junkímte k'al nin exóbaliltsik ani k'ale ban bitsow xon ti pubenek. ² Tam tin bajúch nin k'ítsájil an koyóxnich, k'ale ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani k'wajay ti ok'tsix. K'al yán i atiklábtsik ti axtsin xowa' in ulu ani labantsik t'ajat. U útsáxtsik jún ani jún enché':

—¿Jón' ti k'alnek kin exóbná' jeché' xowa' in ok'tsixnál?

In ulutsik jeye:

¿Jant'om wit'omtaláb xi jeché' pidhnék ani jan tin t'ajál an labidh labandhaxtalábtsik?

³ In ulutsik jeye enché':

¿Yabxe' ja'ich an dhakúm, nin chakámil na María, nin kidháb na Jakobo, na José, na Judas ani na Simón? ¿Yabxe' teché' jeye u k'wajíl nin ixámstik?

Jaxtám tu pojkáb ani yab u beltsinal xowa' in ok'tsixnál. ⁴ Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Putálk'i tu k'ak'náb jun i t'iltsix, tokotk'i bin chabálil, k'al nin kidhtaltsik ani k'al xu k'wajíltsik bin k'imá' ti yab u k'ak'náb.

⁵ Ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti yab in ejto na Jesús kin t'aja' ni jun i labidh labandhax-taláb taja' bin bitsówil. Tokot in k'wajba' nin k'ubak bin éb in ók' cháb óx i ya'ultsik ani in jeldha'. ⁶ Laban t'ajat na Jesús abal yab beltsin k'al jajá'tsik. Kale tám taja', k'ale kin loniy an kwentsaltsik xi taja' utat ani in ok'tsitsik.

Na Jesús in aba' ti t'ílsix nin exóbaliltsik

(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

⁷⁻⁸ In junku tám xi lajucháb an exóbaltsik ani in pidha' ti awiltaláb kin káldhantsi ti at'ax ejattaláb xita' k'wajat teykómte k'ál. In aba' chabtsik ti chabtsik abal kin t'aja' xowa' utsan, por tam ti yabél k'alneksik, utsantsik abal yab kin júna' xata' abal an bél; yab kin júna' i morrál, nibal i k'apné, nibal i tumín, tokot kin júna' jun in kwayab. ⁹ Utsantsik ke tokot kin júna' nin pajab xin pajbím ani nin k'udhk'úmil xin k'wajbím, yab kin júna'tsik cháb. ¹⁰ Utsantsik jeye enché':

—Xowa'kich an k'imádh xon ti ki bach'wat, ki k'wajay taja' asta kin bajaw xowk'i ne'ech ki kale ba jachan' an bitsow. ¹¹ Max ki ulich ba jun i bitsow xon ti yab ki bach'wat ani yab ti ki axtsitsik, ki kale, ka tiniy an pojodh xi palenek ba na akan jelti jun i exól abal kin cho'óbna'tsik ke yab alwa' xan ti t'ajtsitsik ani ki k'aletsik tám píl bitsow. Tsubax tu utsálsik, ke tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, an atiklábtsik xi yab ti bach'u xu k'wajílsik ba jachan' an bitsow, más ja' púlek an yajtsiktaláb ne'ech kin bach'u ké an yajtsiktaláb xi ne'ech kin bach'u an atiklábtsik xi k'wajínek Sodoma ani xi Gomorra.

¹² Kale tám nin exóbaliltsik an ti t'ílsix ani in utsál an atiklábtsik abal kin jila'ichtsik ti walablom ani ka utéchtsik ba na Dios. ¹³ Yán t'ajat xin káldhantsitsik ti at'ax ejattaláb xi k'wajattsik teykómte k'ál. Yán jeye i ya'ultsik in majuy k'al i aséyte ani jeley.

Tam ti chemdhá na Juan xu Pujax

(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

¹⁴ An pulek tak'ix Erodos in ach'a' xowa' in t'ajál na Jesús kom putálk'i tu t'ilnal ejtal xowa' in t'ajál. Jaxtám tin ulu enché':

—Jeché' ja'ich xóna' na Juan xu Pujax, xi chemdhá ani xo' ejnekich ti ít; jaxtám tin ko'ol an awiltaláb abal kin t'aja' an labidh labandhaxtalábtsik.

¹⁵ Xi k'e'ettsik in ulal enché':

—Ja'ich an t'ílsix xin bij Elías.

Taltsik in ulal:

—Ja'ich jun i t'ílsix jelti an weje' t'ílsixtsik.

¹⁶ Tam ti na Erodos in ach'a' xowa' in ulal an atiklábtsik, in ulu tám enché':

—Jeché' ja'ich na Juan xu Pujax, xi naná' u abna' ka kotsin tin ók' ani xo' ejnekich ti ít.

¹⁷ Xowa' támnék ja'ich jeché': na Erodos in abnámál ka balyat ban wik'axte' na Juan xu Pujax wik'adh k'al i pat'ál k'al tin kwentak'i na Erodías. Jeché' na Erodías, k'wajat tomkidh k'al na Felipe, nin kidháb na Erodos, por na Erodos junkun k'al jeché' an mímláb ani in t'aja' tin tomtal. ¹⁸ Jaxtám ti utsan enché' na Erodos k'al na Juan:

—Yab t'ajat alwa' abal a t'ajámál ta tomtal na atmúl.

¹⁹ Na Erodías in at'ál t'ajat na Juan ani in lé' kin chemdha', por yab in ejtowal ²⁰ abal na Erodos in cho'ób alwa' ke na Juan, ja'ich jun i lujat inik ani t'okat, jaxtám tin jik'nál. Jaxtám ti yab in walkál ka chemdhá na Juan k'al na Erodías. Maske na Erodos yab in lej exbantsal alwa' xowa' in ulal na Juan, u jilk'onál t'ajat ti chalpax tam in axtsal an tin tak'ixtal k'al yantam i kulbétaaláb. ²¹ Por na Erodías in ela' an k'ij abal ka chemdhá na Juan, tam ti na Erodos in ajíbna' nin tamúbil ani t'ajtsin jun i pulek k'apúxnich an pakdha' awiltaláb, an pakdha' ok'lek soldadotsik ani ejtal an ultaláb t'ójodhtsik xi Galilea. ²² Tam ti exomich an k'apúch, ochich nin tsidhánil na Erodías ani bixmách. Na Erodos ani ejtal xi kanidhtsik, wat'ats tin kulbetna' xan ti bixmách an tsidhan, jaxtám na Erodos tin utsa' enché' an tsidhan:

—Ti kin kontsi xowa' ka le'na' ani ne'ech tu pidha'.

²³ Ani in utsal lej tsubax enché':

—Ne'ech tu pidha' xowa' ti kin kontsi, maske ti kin kontsi asta junax ch'ejel an chabál xu tak'yal.

²⁴ K'ale tám an tsidhan kin konoy nin nána' ani in utsal enché':

—¿Jant'éy ku kontsi?

Utsan enché' k'al nin nána':

—Ka kontsi tin ók' na Juan xu Pujax.

²⁵ Witsiy tám dhubatk'i an tsidhan xon ti k'wajat an pulek tak'ix ani in utsal enché':

—U lé' ti kin pidha' xo'ich balidh ba jun i talab nin ók' na Juan xu Pujax.

²⁶ An pulek tak'ix wat'ats ti t'e'pin tam tin ach'a' xowa' kontsin, por kom yab in le'na' ka jilk'on tidhetál tin tamét an ajíblomtsik, ko'ol in t'aja' xowa' kontsin. ²⁷ An pulek tak'ix in aba' jun i soldado abal ka tsi'dhantsat támk'i tin ók' na Juan. K'ale tám jachan' an soldado ban wik'axte' ani in kotsi tin ók' na Juan. ²⁸ Tsi'dhantsat tám ba jun i talab, pidhan an tsidhan ani an tsidhan in júntsi nin nána'.

²⁹ Tam ti nin exóbaliltsik na Juan in cho'óbna' xant'éy in tamúmal na Juan, k'ale kin dhaytsi tin putálil nin t'u'úl ani in júna'ichtsik tám abal kin jolliy.

Na Jesús in k'apundha' bo' mil i iniktsik

(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Más tayíl, witsiy an abatwáletsik xon ti k'wajat na Jesús ani in t'iltsitsik xowa' in t'ajámaltsik ani xowa' in ok'tsixnámal. ³¹ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Wana xon ti yab xita' u k'wajíl abal ki ejto jun wé' tu koyol.

Anchan' ti utsantsik abal yán an atiklábtsik xu ulel ani xu k'alel ani nibalich u jolk'analtsik ti k'apul. ³² Balintsik tám ba jun i tan ani k'ale xon ti yab xita' u k'wajíl abal kin ejtotsik ka k'wajay kwetém. ³³ Por k'al yán ti chu'tat tam ti k'aléchtsik ani exlá na Jesús abal ta' jeye ti ne'ech. Jaxtám an atiklábtsik xi tál ba putálk'i an bitsowtsik, adhik ti k'ale xon ti ne'ech ka ulich na Jesús k'al nin exóbaliltsik ani ok'oxtsik ti ulich. ³⁴ Tam ti na Jesús kale ban tan, yánich t'ajat an atiklábtsik ta' ti k'wajat taja'. In kó'ontsi t'ajat ti yajnantsixtaláb abal k'wajattsik jelti borrego xi yab in ko'ol xita' k'ál ti ka beletná. Ani yán xata' ok'tsintsik k'al na Jesús. ³⁵ Tam ti wákléch, utey nin exóbaliltsik ani utsan enché' na Jesús:

—Exomich ti dhamul ani teché' yab xita' u k'wajíl. ³⁶ Ka aba' an atiklábtsik ban atátsik ani ban kwentsaltsik xi teché' utat abal kin ch'a'ay xant'éy kin k'apu, pos teché' yab xata' wa'ach xant'éy kin k'apu.

³⁷ Por tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Ka pidha' tatá'tsik ti k'apul.

An exóbaltsik tók'on enché':

—Yab ne'ech ki ejto, pos ne'ech ki yéntsi cháb i bo' inik i denariotsik abal ki ch'ay'tsi ti k'apnéel ejtal jeché' an atiklábtsik.

³⁸ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jáy i pan a ko'oltsik? Ki k'ale ka chu'u.

K'aletsik tám kin chu'u ani tam ti witsiy in utsal enché' na Jesús:

—I ko'ol bó' i pan ani cháb i to'ol.

³⁹ Na Jesús in aba' nin exóbaliltsik abal kin utsal an atiklábtsik ka buxkan kwene' ti kwene' ban yax tóm, ⁴⁰ ani buxkantsik tám ti kwene'tsik. Taltsik an kwene' ti bo' inik, an xi k'e'et an kwene' ti chab inik láju. ⁴¹ In bach'u tám na Jesús xi bó' an pan ani xi cháb an to'ol, in tela' walk'i' ani in pidha' ti jalbintsixtaláb na Díos. Tam tin t'ajámich jeché', in peja' an pan ani in pidha'ich tám nin exóbaliltsik abal kin pidha' an atiklábtsik. Anchan' jeye tin t'aja' k'al xi cháb an to'ol. ⁴² Ejtaltsik k'apúch asta ajwé ⁴³ ani bél junkuwat lajucháb i éx ts'utsutsik k'al an pejadh pan ani an pejadh to'ol xi jilk'onich. ⁴⁴ Nin yaníl xi k'apúchtsik, bo' mil i iniktsik.

Na Jesús beley bin ebtsik an ja'
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Tayíl, na Jesús in aba' nin exóbaliltsik ka balin ban tan ani ka okxin ka k'ale jun pak'e' pujal ban bitsow Betsayda, lejat Jajá' in abál an atiklábtsik ka k'aléch tin k'imá'. ⁴⁶ Tam tin tala' abámich ka k'aletsik, k'adhiy ba jun i ch'én ti ól. ⁴⁷ Tam ti akléch, an tan k'wajatch junax ch'ejel an pujal ani na Jesús jilk'onék kwetém ban chabál. ⁴⁸ Na Jesús in chu'u nin exóbaliltsik ti xaltsix k'al yán i chápláb abal u nixk'ábtsik k'al an chapik ik' ani jaxtám ti yab in ejtowaaltsik kin beldha' an tan. Tam ti dhajaw akalich, na Jesús beley bin éb an ja' asta xon talat ti k'wajattsik ani wala' ka jek'wattsik. ⁴⁹ Por tam ti chu'tat ti belal bin éb an ja', an exóbaltsik in chalpay max i labax ani dhájantsik. ⁵⁰ K'al ejtal ti chu'tat ani jik'eytsik t'ajat. Por Jajá' in utsa'tsik enché':

—¡Ka likedha'tsik tabá! Naná', yab ki jik'eytsik.

⁵¹ Ochichich tám na Jesús ban tan xon ti k'wajattsik ani tsusbél ti kublan ti waw'nal an ik'. Nin exóbaliltsik laban t'ajat ani u jik'éltsik ⁵² abal yabél in exbayámaltsik xant'éy in lé' kin ulu tam tin yanedha' an pan, pos yabtsik t'ajat in ejtawal kin exbay.

Na Jesús in jeldha' i ya'ultsik ban chabál xi Jenesaret
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Tam tin wat'na'ichtsik an pujal, ulich ban chabál xin bij Jenesaret ani taja' tin wik'a' an tan tin wál an pujal. ⁵⁴ Tokot ti kaletsik ban tan, dhubatk'i ti exlá na Jesús. ⁵⁵ An atiklábtsik xu k'wajíl ba jachan' an chabál, adhiktsik ti k'ale túk'i túk'i abal kin ik'i' an ya'ultsik kwachat ban chayte' ani kin júna' asta xon ti kin ach'a' xe'ech na Jesús. ⁵⁶ Xontik'i ka ochich ban ts'itsik bitsow, ban pakdha' bitsow o ban kwentsaltsik, u pakabédháb abal kin walka' ka taktsin tin waltsik nin k'udhk'úmil k'al an ya'ultsik. Ejtaltsik xita' k'ál tu taknal, u jelél.

7

Xowa' k'ál tu ch'ó'nal ni ejattal
(Mt. 15:1-20)

¹ Utukná tám na Jesús k'al an fariseotsik ani k'al cháb óx i ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés xi táltsik Jerusalén. ² Jajá'tsik in chu'u ke taltsik nin exóbalil na Jesús u k'apul yab t'akadh nin k'ubak, jaxtám ti kawyattsik abal yab in t'aka'tsik nin k'ubak xan ti yejat kin t'aja'. ³ (Pos an fariseotsik ani ejtal xi más an judíotsik, in wewkómstsal tin tak'ixtal nin weje' pakéiltsik, yabtsik u k'apul max yab kin t'aka' ok'ox nin k'ubak yáníl. ⁴ Tam ka witsiytsik ti ch'a'um, max yabtsik in t'akám nin k'ubak xan ti yejat kin t'aja', yabtsik u k'apul ani yán más xata' xowa' in ujnámaltsik in t'ajál. Aníl jeye, in t'akáltsik an balixtaláb, an pat'ál balixtaláb ani an koytaláb xon tu jedhkanal tam u k'apul.) ⁵ Konyat tám enché' na Jesús k'al an fariseotsik ani k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios:

—¿Jant'ók'i na exóbaliltsik ti yab in óntsal kin wéwnantsi tin tak'ixtal ni weje' pakéiltsik abal u k'apulstik yab t'akadh nin k'ubak?

⁶ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¡K'ambixtsik! Tsubax t'ajat tin ulu an t'iltsix Isaías k'al tatá'tsik ta kwenta, tam tin dhutsa' enché':

Jeché' an atiklábtsik k'al in wi'k'i tin k'ak'nál,
por nin ejattal ów t'ajat ti k'wajat k'al Naná'.

⁷ Yab xata' in jalbíl xan tin k'ak'náltsik,
pos tokot in ok'tsixnáltsik in tak'ixtal i iniktsik.

⁸ Tatá'tsik yab a t'ajál ti k'ij nin tak'ixtal na Dios abal tokot a wéwnál xowa' in t'ajál an iniktsik. A t'akáltsik an balixtaláb xa éynáltsik ka uxna' ani yán más xata' a t'ajáltsik jelti jeché'.

⁹ In óntsi ti káw na Jesús ani in utsa'tsik jeye enché':

—Yab a t'ajálsik ti k'ij nin tak'ixtal na Dios abal a óntsalsik tokot ka wéwna'tsik xowa' in t'ajál an iniktsik. ¹⁰ Pos na Moisés in ulu enché': “Ka k'ak'na' na táta' ani na nána'”, ani “Xita' kin odhbijiy nin táta' o nin nána', yejat ka chemdhá.” ¹¹ Por tatá'tsik a ulal ke jun xita' awil kin utsa' enché' nin táta' o nin nána': “Yabich ne'ech ku ejto tu tolmiy, pos ejtal xowa' u ko'ol u pikbantsámalich a Dios.” ¹² Ani max jun xita' kin utsa' anchan' nin pakéiltsik, a ulaltsik ke yabich tám yejat kin tolmiy. ¹³ Anchan', a t'ajálchtsik jelti max yab xata' in jalbíl nin tak'ixtal na Dios abal tokot a t'ajálsik xowa' i jiltsinék k'al na weje' pakéiltsik. Ja'ich tokot a ok'tsixonál ka t'ajan ani jeché' yab in tak'ixtal a Dios. Ani yán más xata' a t'ajál jelti jeché'.

¹⁴ In kaniy tám juní na Jesús ka utey an atiklábtsik ani in utsa'tsik enché':

—Ka ach'a'tsik alwa' xowa' ne'ech tu utsa' ani ka exbaytsik. ¹⁵ An inik yab u ch'ó'nal nin itsích k'al xowa' in k'apal, u ch'ó'nal k'al xowa' yab alwa' in chalpayal tin itsích ani kin t'aja'. ¹⁶ Max a ko'oltsik na och'oxtal alwa', ka exbaytsik xowa' u ulal.

¹⁷ Tayíl, tam ti na Jesús in jila'ich an atiklábtsik ani ochich ban atá, utsan tám k'al nin exóbalitsik kin wila' an junbaxtaláb xin ulu. ¹⁸ Utsantsik enché':

—¿Yabxe' teye a exbayámaltsik? ¿Yabxe' a cho'óbsik ke ni jun xita' yab u ch'ó'nal nin itsích k'al xowa' in k'apal? ¹⁹ An k'apné' yab u ochel bin itsích an inik, u k'ale' bin tsukul ani tayíl ne'ech kin wak'la' alte'.

Anchan' tin ulu na Jesús abal kin xalk'a' ke xowa'kich an k'apné' yab tu ch'o'tsal an ti itsích. ²⁰ In ulu jeye enché':

—U ch'ó'nal nin itsích an inik k'al xowa' in chalpayal yab alwa' ani kin t'aja'. ²¹ Pos xowa' k'wajat alk'idh bin itsích an iniktsik, ja'ich k'ál tu t'ajnal kin kó'oy an at'ax chalab. K'al jachan' an at'ax chalab, k'ál tu t'ajnal ka junkun k'al xi yab in tomtal. Wa'ach jeye xi yab u tomkinal, u ani' junkunalk'i. Wa'ach xu chemdhax, ²² xu kwé', xi ch'e'ne', xin t'ajtsal ti at'axtaláb xi k'e'et, xu k'ambix, xin jilál tinbá' ka óxná k'al xowa'kich i at'axtaláb, xin telál k'al i chákub xowa' in ko'ol k'e'et, xu t'ilom yab exbadh, xin t'ek'ál tinbá' ani xi yab lujat in chalab. ²³ Ejtal jeché' xowa' yab alwa', u tujél bin itsích an iniktsik ani tam kin t'aja', u jilk'onalich tám ch'o'odh nin itsích k'al an walastaláb.

*Belan na Jesús k'al jun i mímláb xi yab u israelita
(Mt. 15:21-28)*

²⁴ Kale tám taja' na Jesús ani k'ale ban chabál xi Tiro ani Sidón. Tam ti ulich taja', ochich ba jun i atá abal yab in lé' ka cho'óbná max taja' ti k'wajat, por yab in ejto ka chink'on.

²⁵ Abal jun i mímláb xin ko'ol jun in tsidhánil ochadh k'al i at'ax ejattaláb in cho'óbná ke ta' ti k'wajat taja', tsích ani tudhlan tin tamét na Jesús. ²⁶ Jeché' an mímláb yab u israelita, jajá' Sirofenisia in chabálil. Pakabédhá na Jesús k'al an mímláb abal ka káldhantsat an ti at'ax ejattaláb xi k'ál ti ochadh nin tsidhánil. ²⁷ Por utsan enché' k'al na Jesús:

—Ka walka' ok'ox ka k'apúch an chakamtsik, pos yab alwa' ki k'ántsi ti k'apné' an chakamtsik ani ki pidha' an pik'o'tsik.

²⁸ Tók'on enché' an mímláb:

—Ajátik, tsubax xowa' a ulal. Xi tál píl bitsow jelti naná' u usnal k'al tatá'tsik abal i junwal jelti an pik'o', por asta an pik'o'tsik xi k'wajat tin ál an mesa, in k'apal xowa' u kwajlanal mu'ax tam exom ti k'apul an chakamtsik.

²⁹ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Alwa' t'ajat xan ta tók'on; jaxtám, awil ki k'aléch, pos an at'ax ejattaláb kalnekich ba na tsidhánil.

³⁰ Tam ti an mímláb witsiy tin k'imá', in ela' nin tsidhánil kwachá'k'ijich bin waytal abal an at'ax ejattaláb, kalnekich.

Na Jesús in jeldha' jun i inik xi yab u och'ox ani yab t'okat u káw

³¹ Kale na Jesús ban bitsow xi Tiro, wat'ey Sidón, bin chabáiltsik jeye xi láju an bitsowtsik xin bij Dekápolis ani ulich ban pujal xi Galilea. ³² Uldhantsat taja' jun i inik xi yab u och'ox ani yab in ejtawal ti káw alwa' ani pakabédhá kin k'wajba' nin k'ubak ban inik. ³³ Na Jesús in júna' pílk'i xon ti yab wa'ach an atiklábtsik ani in xaptsi tin ts'útsbixtal bin xuchuntsik, in tubkay nin k'ubak ani in taktsi k'ál tin lek'áb. ³⁴ In tela' tám walk'i', dhutsutsun asta tin itsích ani in utsa' enché' an inik:

—¡Efata! —Jeché' an káw in lé' kin ulu: ¡Ki jak'pin!

³⁵ Támk'i jachan' ti och'xin an inik ani in ejtóch ti káw alwa'. ³⁶ Utsantsik k'al na Jesús abal yab kin t'iltsi ni jun xita' xowa' in t'aja', por yabtsik in t'aja' ti k'ij, más tokot in t'ilátsik. ³⁷ Xin ach'átsik, u labnaltsik t'ajat ani in ulaltsik enché':

—Ejtal xowa' in t'ajál, alwa' t'ajat; asta xi yab u och'ox in och'xindhál ani an mó'tsik in káwindhál.

8

Na Jesús in k'apundha' che' mil i iniktsik (Mt. 15:32-39)

¹ Tam ti jachan' i k'ij, junkunék yán i atiklábtsik ani tam ti yabich in ko'oltsik xata' kin k'apu, na Jesús in kaniy ka utey nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

² —U yajnantsal t'ajat jeché' an atiklábtsik abal k'wajinekich óx a k'ítsá k'al Naná' ani xo' yabich in ko'ol xata' kin k'aputsik. ³ Max ku aba'ich ka k'aletsik tin k'imá' anchan' yab k'apúmadh, ne'ech ka palmétsik ti bél k'al an k'a'ínab abal taltsik owdha' t'ajat ti tál.

⁴ Tók'oyat enché' k'al nin exóbaliltsik:

—¿Por jón' ti ne'ech ki ela' an k'apné! abal ki k'apundha' teché' xon ti yab xita' u k'wajíl?

⁵ Konyattsik tám k'al na Jesús:

—¿Jáy i pan a ko'oltsik?

Jajá'tsik tók'on enché':

—Búk.

⁶ Utsan tám an atiklábtsik k'al na Jesús ka buxkan chabál. Na Jesús in bach'u tám xi búk an pan, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios, in peja' ani in pidha' nin exóbaliltsik abal kin pidha' an atiklábtsik. ⁷ Tá' jeye tin ko'ol cháb óx i ts'itsik to'ol ani anílk'i jeye tin t'aja' jelt xan tin t'aja' k'al an pan, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios ani in pidha' nin exóbaliltsik abal kin pidha' an atiklábtsik. ⁸ Ejtal k'apúchtsik asta ajwé. Tayíl, nin exóbaliltsik in ts'utsiy búk i t'oknal k'al in pejmats an k'apné! xi jilk'on. ⁹ Wé'ich xóna' che' mil i atiklábtsik xi k'apúch. Tayíl abanichtsik tám k'al na Jesús abal ka k'aléch. ¹⁰ Balin tám na Jesús ban tan k'al nin exóbaliltsik ani k'ale ban chabál xin bij Dalmanuta.

An fariseotsik in konyal jun i labidh labandhaxtaláb abal ti exól (Mt. 16:1-4; Lk. 12:54-56)

¹¹ Ulich tám an fariseotsik ani in tuju ti káwlíx k'al na Jesús. Ani abal ka taktamiyat na Jesús, u kotsinal kin t'aja' jun i labidh labandhaxtaláb abal kin xalk'a' ke tsubax lejtál k'al a Dios ti abadh. ¹² Dhutsutsun tám na Jesús tin ejattal k'al yantam i t'e'pintaláb ani in utsa'tsik enché':

—¿Jant'ók'i tin kotsaltsik ku t'aja' i labidh labandhaxtaláb? Tsubax tu utsátsik, ke ni jun i labidh labandhaxtaláb yab ne'ech ku t'aja' ta tamétsik.

¹³ In jilona'tsik tám taja', balin ban tan ani wat'ey k'al nin exóbaliltsik jun pak'e' pujal.

Nin ok'tsixtal an fariseotsik xin junwal jelti an jilbédhaxtaláb k'oye (Mt. 16:5-12)

¹⁴ Nin exóbaliltsik na Jesús yab in chalpay kin júna'tsik i pan, jún tokot i pan ta' tin ko'oltsik ban tan. ¹⁵ Tak'yattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ka kó'oytsik i kwenta k'al nin ok'tsixtal an fariseotsik ani k'al nin ok'tsixtal na Erodes xin junwal jelti an jilbédhaxtaláb k'oye.

16 Tujey tám an exóbaltsik ti útsáx jún ani jún enché':

—¿Awxe' tu utsál jeché' abal yab i tsi'dha' an pan?

17 Na Jesús in cho'óbna' xant'éy in ulaltsik, jaxtám tin utsa'tsik enché':

—¿Jant'ók'i ta k'wajat ta útsáxtsik ke yab a tsi'dhám i pan? ¿Yabxe' t'ajat a exbayaltsik? ¿Bélxe' t'ajat t'ojláb ka exbaytsik? 18 A ko'oltsik a wal ani a och'oxtal, ipor jáyk'i max yabtsik i chu'ux nibal i och'ox! ¿Yabxe' a t'ílómtsik? 19 Tam tu peja' xi bó' an pan abal xi bo' mil an atiklábtsik, ¿jáy i éx a ts'utsiytsik k'al xi jilk'on?

Tók'ontsik enché':

—Lajucháb.

20 Utsantsik jeye enché':

—Ani tam tu mu'u jeye xi búk an pan abal xi che' mil an atiklábtsik, ¿jáy i t'oknaltsik a ts'utsiy k'al xi jilk'on?

Tók'ontsik enché':

—Búk.

21 Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' bél a exbayaltsik?

Na Jesús in jeldha' jun i jok'ol ban bitsow xi Betsayda

22 Tayíl, ulichtsik ban bitsow xi Betsayda, tsi'dhantsat na Jesús jun i jok'ol k'al cháb óx i atiklábtsik ani pakabédhá kin taka' jachan' an jok'ol abal ka chu'xin. 23 In lot'ok'na' tám an jok'ol ani in káldha' ban kwentsal. In ijlintsi tin wal an jok'ol, in k'wajbantsi tin k'ubak bin éb nin wal an jok'ol ani in konoy max in chu'talich xata'. 24 An jok'ol chu'xinich tám ani in ulu enché':

—U chu'tal an iniktsik, por jáyk'i i te', por u belaltsik.

25 In k'wajba' tám juní na Jesús nin k'ubak bin éb in wal an jok'ol, chu'xinich tám alwa' an inik ani jelnek alwa' ti jilk'on. Ejtalich tám in chu'tal alwa'. 26 Abanich tám tin k'imá' k'al na Jesús ani utsan enché':

—Yab ki ochich ban kwentsal, nibal xita' ka óltsi xi taja'tsik xant'éy tu t'ajtsi.

Na Pedro in ulu ke na Jesús ja'ich an Kristo

(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

27 Tayíl, k'ale na Jesús k'al nin exóbaliltsik ban kwentsaltsik xi k'wajat wililíl Sesarea, an bitsow xu tak'nal Filipino. Tam ti ne'echtsik ti bél, in konoy enché' nin exóbaliltsik:

—K'al an atiklábtsik, ¿jita' pé tin usnal ke Naná' neye?

28 Jajá'tsik tók'on enché':

—Taltsik in ulal ke Tatá' i Juan xu Pujax, taltsik in ulal ke i Elías xi xe'chinék ti t'íltsix ti weje' ani xi k'e'ettsik in ulal ke Tatá' ja'ich jun ti éb xi k'e'et an t'íltsixtsik.

29 Konyattsik tám juní enché' k'al na Jesús:

—Ani tatá'tsik, ¿jita' ta ulaltsik ke Naná' neye?

Tók'oyat k'al na Pedro ani utsan enché':

—Tatá' i Kristo, xi takudh k'al na Dios abal ta tak'ix.

30 Por utsantsik k'al na Jesús abal yab kin t'íltsitsik jeché' ni jun xita'.

Na Jesús in ulu abal ne'ech ka chemdhá

(Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

31 Tujey tám ti óltsinaltsik k'al na Jesús xant'éy ne'ech kin tamu Jajá'. Utsantsik enché':

—Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech ku wat'na' yán xata' yajtsik. Ne'ech kin pojká k'al an pakdha' t'ójodh, k'al an ok'lek pále'tsik ani k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Ne'ech kin chemdhá, por tin ólxláb a k'ítsá ne'ech kin ejech ti ít.

32 Ejtal jeché' tajax t'ajat ti utsantsik, jaxtám na Pedro tin júna' pílk'i na Jesús ani in k'wiya' abal k'wajat in chalpayal ke anchan' ne'ech ka t'ajtsin. 33 Por na Jesús chaw'k'in kin tela' xi más an exóbaltsik ani in k'wiya' na Pedro enché':

—¿Ki wixk'in teché' lej at'ax! Tatá' yab a chalpayal xan ti na Dios tin chalpayal, tokot a chalpayal xan tin chalpayal an iniktsik.

³⁴ In kaniytsik tám na Jesús ka utey an atiklábtsik ani nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

—Max jun xita' in lé' ti kin wéwna', yab kin ajay tinbá' ani yab kin ódha' ti kwenta maske ka chemdhá. ³⁵ Pos max jun xita' in lé' kin lo'o nin xe'chintal, ne'ech kin k'ibdha', por xita' kin jila' tinbá' ka chemdhá k'al Naná'k'i tu kwenta ani k'al tin kwenta an alwa' t'ilab, ne'ech kin lo'o. ³⁶ ¿Jant'ó ti alwa' abal jun xita', max kin bajaw kin k'oy ejtal xowa' wa'ach ban k'ay'lá ani kin k'ibdha' nin ejattal ban k'ibeltaláb? ³⁷ O ¿jant'éy ne'ech kin ejto kin pidhna' an inik abal kin lo'o nin ejattal? ³⁸ Max jun xita' kin tidhena' tin t'ila' ani kin tidhena' jeye kin t'ila' nu ok'tsixtal tin tamét an atiklábtsik xi at'ax ani u walablom xi xo' wa'ach, tám, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech neye kin tidhebé k'al jajá' tam kin witsiy k'al ejtal in pulek labidh t'okát nu Táta' ani in junkímte k'al an t'okat abatwáletsik.

9

¹ Utsantsik jeye enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsátsik ke taltsik xi xo' teché' i k'wajat, yab ne'ech ki chemech asta ka chu'utsik ti tak'ix na Dios k'al ejtal nin cháp.

*Tam ti na Jesús in jalk'uy tinbá'
(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)*

² Akak a k'ítsá más tayíl, na Jesús junax k'al na Pedro, na Jakobo ani na Juan, k'adhiytsik ba jun i t'ek'at ch'én. Tam ti taja'ich ti k'wajattsik, na Jesús in jalk'uy tinbá'. ³ Nin k'udhk'úmil ch'axk'in ani dhakni'bé t'ajat jelti an chám; dhakni'bé t'ajat, ke ni jun i pak'wtsix xi teché' ti k'ay'lá yab ne'ech kin ejto kin dhakni'bédha' jelt xan ti dhakni'bé nin k'udhk'úmil na Jesús. ⁴ An exóbaltsik in chu'u jeye na Elías ani na Moisés ti t'ilolól k'al na Jesús. ⁵ Utsan tám enché' na Jesús k'al na Pedro:

—Ok'tsix, jalwa' t'ajat abal teché' u k'wajat! Ne'ech ki t'aja' óx i padhel, jún abal Tatá', jún abal na Moisés ani jún abal na Elías.

⁶ Anchan' ti k'wajat ti káw abal jajá' ani nin kidhtaltsik jik'enektsik t'ajat ani na Pedro yab in cho'ób xant'éy k'wajat in ulal. ⁷ Cha'kan tám jun i tokow xon ti jajá'tsik k'wajat ani dhabyattsik, ach'atmé jun i káwintaláb ban tokow ani xu káw, in ulu enché':

—Jeché' ja'ich nu Chakámil xu k'anidhál t'ajat, ka exbantsitsik xowa' Jajá' in ulal.

⁸ Támk'i, tam tin tela'tsik wililíl, yab xita' más in chu'u, tokot kwetém na Jesús.

⁹ Tam ti exomichtsik ti pa'íl ban ch'én, utsantsik k'al na Jesús abal yab xita' kin t'iltsi xowa' in chu'úmalttsik asta tam Jajá', xi abadh abal ka wenk'on jeye ti inik ka ejech ti ít. ¹⁰ Anchan' tin t'aja'tsik xan ti utsan ani ni jun xita' yab in t'iltsitsik; por jajá'tsik ech'ek'i u kónóx xant'éy in lé' kin ulu tam ti k'wajat in ulal ke ne'ech ka ejech ti ít. ¹¹ In konoytsik tám enché' na Jesús:

—¿Jant'ók'i tin ulal an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ke yejat ka tsích ok'ox na Elías?

¹² Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tsubax k'ejele ke na Elías ne'ech ka tsích ok'ox ani ne'ech kin lejkiy ti ít ejtal xowa' wa'ach. In ulal jeye an T'okat Dhuslab ke Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech ku wat'na' t'ajat yajtsik ani ne'ech kin pojká. ¹³ Por tsubax tu utsátsik ke na Elías tsi'nekich ani t'ajtsin k'al an iniktsik xan ti ka le'ná, jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab ke ne'ech kin tamu.

*Na Jesús in káldhantsi ti at'ax ejattaláb jun i kwitól
(Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43)*

¹⁴ Tam ti witsiytsik xon ti k'wajat xi más an exóbaltsik, in chu'u yán i atiklábtsik wililil xon ti k'wajattsik ani ta' jeye ti k'wajat ti káwlíx k'al jajá'tsik i ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ¹⁵ Tam ti chu'tat na Jesús, labantsik t'ajat ani k'aletsik adhik ti chapnédhom. ¹⁶ Konyattsik tám k'al na Jesús:

—¿Jant'éy i k'wajat a káwlíxnal k'al jajá'tsik?

¹⁷ Tók'on tám jún xi taja' jeye ti k'wajat:

—Ok'tsix, jé' tu tsi'dhantsámal tu kwitólil abal k'wajat teykómte k'al jun i at'ax ejattaláb ani mó'bédhats. ¹⁸ Tam ka bajujuyat xontik'i ti xe'ech, u wipipindháb, u dhopopól in ijil, u rech'ech'él in kamab ani u jilk'onat teytemadh. U utsámalich na exóbaliltsik abal kin káldhantsi an ti at'ax ejattaláb por yabtsik in ejtóm.

¹⁹ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—¡Atiklábtsik xi jeché' i k'ij, yab lejtal t'ajat i belomtsik! ¿Asta jowk'i ko'ol kin k'wajay k'al tatá'tsik? ¿Asta jowk'i ko'ol tu kuxuytsik? Ka tsi'dha' teché' an kwitól.

²⁰ Utuntsat tám ani tam ti chu'tat na Jesús k'al an at'ax ejattaláb, wipipindhá tám an kwitól. Kwajlá chabál, t'úlik'in ani u dhopopól in ijil bin wi'. ²¹ Konyat tám an táta'láb k'al na Jesús:

—¿Jáyich i k'ij in ko'ol ti k'wajat anchan'?

Tók'on enché' an táta'láb:

—Asta ti chipíl. ²² Yantalich an at'ax ejattaláb in t'ajám ka kwajlan ba k'amal o ba ja' abal kin chemdha'. Ti ku yajnantsi weye ani ti ku tolmiy max ka ejto.

²³ Utsan tám k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i tin utsál max ka ejto? Ejtal u t'ájnal max jún u belom lejtal.

²⁴ In ulu tám kawidh enché' an táta'láb:

—In belomich, por ti kin tolmiy neye abal kin belmách más.

²⁵ Tam tin chu'u na Jesús ke exom t'ajat ti junkunal an atiklábtsik, in k'wiya' an at'ax ejattaláb enché':

—At'ax ejattaláb, xa ko'ol jeché' an kwitól u mó' ani yab u och'ox, tu utsál ki kale ba jajá' ani yab ki witsiy ka ocha'.

²⁶ An at'ax ejattaláb in t'aja' ka dhájan an kwitól, in wipipindha' chapik ti ít ani kaléch tám ba jachan' an kwitól. An kwitól jilk'on kwachál jelti max chemnek. Jaxtám ti yán in ulutsik ke chemchich. ²⁷ Por na Jesús in téyna' an kwitól bin k'ubak ani in tolmiy ka ch'akay.

²⁸ Tayíl, tam ti k'wajatichtsik kwetém ba jun i atá, konyat enché' na Jesús k'al nin exóbaliltsik:

—¿Jant'ók'i wawá' ti yab i ejto ki káldha' an at'ax ejattaláb?

²⁹ Tók'oyattsik enché':

—Jeché' an at'ax ejattaláb ani xi más nin kidhtaltsik tokot u kalel tam jún ka ólan ani ka k'ílin.

Na Jesús in ulu juní ke ne'ech ka chemdhá

(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43-45)

³⁰ Tam ti kaletsik taja', wat'eytsik Galilea. Na Jesús yab in le'na' ka cho'óbná k'al ni jun xita' xon ti k'wajat, ³¹ abal Jajá' k'wajat in ok'tsal nin exóbaliltsik ani in utsáltsik enché':

—Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhná ban walbidh iniktsik abal kin chemdhá, por tin óxláb a k'ítsá ne'ech kin ejech ti ít.

³² An exóbaltsik yab in exbay xant'éy k'wajattsik ti usnal ani in jik'nálsik kin konoy ka wiltsin.

Na Jesús in ok'tsixnal xita' já' na más ultaláb

(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

³³ Ulichtsik tám ban bitsow xin bij Kapernaúm ani tam ti k'wajatich ban atá, na Jesús in konoy enché' nin exóbaliltsik:

—¿Jant'éy i k'wajaytsik ta útsáxtsik ti bél?

³⁴ Por yab tók'ontsik, kom k'wajineksik ti káwlíx abal in lé' kin cho'óbna' xita' já' na más ultaláb xi jajá'tsik. ³⁵ Buxkan tám na Jesús, in kaniy ka utey xi lajucháb an exóbaltsik ani in utsa'tsik enché':

—Max jun xita' in lé' ka k'wajay más ultaláb, yejat t'ajat kin cha'ka' tinbá' ani kin t'ójontsi ejtalk'itsik.

³⁶ In yak'wana' tám jun i chakam kwitól, in k'wajba' junax ch'ejel xon ti k'wajattsik, in muluk'na' ani in utsa'tsik enché':

³⁷ —Max jun xita' kin bach'u ani kin beletna' jun i chakam kwitól jelti jeché' k'al Naná' tu bij, Naná' tin bach'wal ani xita' ti kin bach'u Naná', yab Naná'k'i tin bach'wal, in bach'walich jeye na Dios xi tin abámal.

Xita' yab tu at'ál, junax k'al wawá'

(Lk. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Utsan tám enché' k'al na Juan:

—Ok'tsix, i chu'u jun i inik xin káldhál i at'ax ejattaláb k'al tin awiltal na bij, por i taxk'antsi abal jajá' yab xe'ech k'al wawá'.

³⁹ Por na Jesús in ulu enché':

—Yab ka taxk'antsitsik, pos xita' in t'ajál i labidh labandhaxtaláb k'al tin awiltal nu bij, yab ne'ech kin ejto kin ulu tayíl ke Naná' yab in alwa' inik. ⁴⁰ Pos xita' yab tu at'ál, junax k'al wawá'. ⁴¹ Xita'kich ti ki pidha' jun tu' ti ja' ka uch'a' k'al Naná' tu kwenta abal i junax k'al Naná', tu utsátsik tsubax ke ne'ech ka pidhan ti jalbintsixtaláb k'al na Dios.

Ka kó'oytsik i kwenta abal yab ka wala'

(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

⁴² Tu utsátsik jeye, xita' kin walbindha' jún ti éb jeché' an chakamtsik xi tin belálichtsik, yán an yajtsiktaláb ne'ech ka pidhan. Más alwa' abal an walbindhom ka wik'tsin bin núk' jun i yejche' cha' t'ujub ani ka pet'ná ban pujal abal ka luy'chin. ⁴³ Max na k'ubak ti walbindhál, ka much'iy; pos más alwa' ki ochich ban xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal k'al jún tokot a k'ubak ani yab k'al chablam na k'ubak ki pet'ná ban k'ibeltaláb xon ti an k'amal yab jayk'i u tepel. ⁴⁴ Xi ne'echtsik taja', ne'ech ka k'apattsik k'al an dhúm xi yab jayk'i u chemel ani ne'ech jeye ka t'a'aytsik k'al an k'amal xi yab jayk'i u tepel. ⁴⁵ Max na akan ti walbindhál, ka much'iy; pos más alwa' ki ochich ban xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal k'al jún tokot a akan ani yab k'al chablam na akan ki pet'ná ban k'ibeltaláb xon ti an k'amal yab jayk'i u tepel. ⁴⁶ Xi ne'echtsik taja', ne'ech ka k'apattsik k'al an dhúm xi yab jayk'i u chemel ani ne'ech ka t'a'aytsik k'al an k'amal xi yab jayk'i u tepel. ⁴⁷ Max na wal ti walbindhál, ka jixa'; pos más alwa' ki ochich xon tu tak'ix na Dios k'al jún tokot a wal ani yab k'al chablam na wal ki pet'ná ban k'ibeltaláb. ⁴⁸ Xi ne'echtsik taja', ne'ech ka k'apattsik k'al an dhúm xi yab jayk'i u chemel ani ne'ech ka t'a'aytsik k'al an k'amal xi yab jayk'i u tepel.

⁴⁹ Ejtal xita' kin bela' na Dios ne'ech ka t'okwattsik k'al an yajtsiktaláb, jelt in yájsík an k'amal. Pos anchan' jeye, nin t'u'úl an ko'nél xu pikbantsáb na Dios, ok'ox u ch'apniyáb abal ka t'okwat. ⁵⁰ An at'em alwa', por max ka xaw'mé, ni jun xita' yab ne'ech kin ejto kin ch'apméha'. Ki k'wajaytsik ech'ek'i jelti an at'em ani ki k'wajaytsik k'ijidh jún ani jún.

10

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta an jíláxstaláb

(Mt. 19:1-12; Lk. 16:18)

¹ Kale tám na Jesús ban bitsow xi Kapernaúm ani k'ale ban chabál xi Judea ani ban chabál xi k'wajat jun jek'at walja' Jordán. Junkun juní taja' xon ti k'wajat na Jesús yán

i atiklábtsik ani Jajá' in ok'tsitsik jelt xan tin ujnámál in t'ajál. ² Utukná tám na Jesús k'al taltsik i fariseotsik abal ka konyat max in tomnál ka jíláxin xi tomkidhtsik. Anchan' ti konyat na Jesús abal ka ejtowat ka walbindhá max yab ka tók'on alwa'. ³ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy in tak'ixnámál na Moisés ba nin dhulábil?

⁴ Jajá'tsik tók'on enché':

—Na Moisés in tak'ixnámál ba nin dhulábil ke an inik awil kin jila' nin tomtal max kin pidha' jun i úw xin ulal xant'ók'i tin kwenta ti ne'ech kin jila' ani awilich tám kin jila'.

⁵ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Na Moisés in jila' dhutsadh jachan' an tak'ixtaláb abal i tanchu'tsik t'ajat ani yab a lé' ka exbaytsik. ⁶ Por tam ti tujeyk'i, tam ti na Dios in t'aja' ejtal xowa' wa'ach, “in t'aja' an inik ani an mímláb”. ⁷ “Jaxtám, tam jun i inik ka tomkin, ko'ol kin jila' nin táta' ani nin nána' abal ka k'wajay k'al nin tomtal. ⁸ Xi jeché' cháb, jún tokot ti ne'ech ka ájin.” ⁹ Jaxtám, xowa' na Dios in júnkúxliyámál, yab yejat kin k'é'áxliy an inik.

¹⁰ Tayíl, tam ti k'wajatichtsik ban atá, an exóbaltsik in konoy juní na Jesús k'al jeché' tin kwenta.

¹¹ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Max jun i inik kin jila' nin tomtal ani ka tomkin k'al k'e'et i mímláb, u jilk'onál walbidh k'al i uxúmbe'taláb ani k'al jeché', in waltsalich nin jidhtal tomtal. ¹² Ani max jun i mímláb kin jila' nin tomkíl ani ka tomkin k'al i k'e'et inik, an mímláb u wenk'onálch jeye tám ti junkux inik.

Na Jesús in lábt'ajál an chakamtsik

(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

¹³ Utuntsat tám na Jesús cháb óx ti chakamtsik abal kin lábt'aja', por an exóbaltsik tujej kin k'wiya' xin utwal an chakamtsik. ¹⁴ Tam ti na Jesús in chu'u ti k'wiyax nin exóbaliltsik, chakuy ani in utsa'tsik enché':

—Ka walka' ka utey an chakamtsik xon tin k'wajat, yab ka tamk'uytsik, pos xita' in jilálsik tinbá' ka tak'yat k'al na Dios, in junwal jelti jeché' an chakamtsik. ¹⁵ Tsubax tu utsálsik, ke xita' yab kin jila' tinbá' ka tak'yat k'al na Dios jelti jun i chakam, yab ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al a Dios.

¹⁶ In muluk'na' tám an chakamtsik, in punu nin k'ubak bin éb in ók' an chakamtsik ani in lábt'aja'.

Jun i tumínladh kwitól inik káwin k'al na Jesús

(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

¹⁷ Tam ti na Jesús in óntsích an bél, utey adhik jun i inik, tudhlan tin tamét ani utsan enché':

—Alwa' Ok'tsix, ¿jant'éy yejat ku t'aja' abal ku ejto neye ku kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal?

¹⁸ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i tin bijyal tin alwa'? Jún tokot wa'ach xita' alwa', na Dios. ¹⁹ A exlálch xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios: “Yab ki junkun k'al xi yab a tomtal, yab ki chemdhaxin, yab ki kwé'lách, yab ka jantsi ti káw ni jun xita', yab ki k'ambixin ani ka k'ak'na' na táta' ani na nána'.”

²⁰ Tók'on tám enché' an inik:

—Ok'tsix, ejtal jachan' an tak'ixtaláb u t'ajál asta tin chipíl.

²¹ In teloloy tám na Jesús jachan' an inik, in kó'ontsi ti k'anidhaxtaláb ani in utsa' enché':

—Tokot u k'ibel jun xata' ka t'aja': ki k'ale ka nuju ejtal xowa' a ko'ol ani ka ch'ejwaliy an ch'ojontálsik an ti tumín. Anchan', ne'ech tám ka kó'oy tú' walk'i' jun xata' xi yán t'ajat in jalbíl ani wana tám ta exóbal k'al Naná'.

²² Tam ti an inik in ach'a' jeché', t'e'pin t'ajat ani k'ale, kom tumínladh t'ajat.

²³ In tela' tám wililíl na Jesús ani in utsa' enché' nin exóbaliltsik:

—¡T'ojláb t'ajat kin jila' tinbá' ka tak'yat k'al na Dios jun i tumínladh inik!

²⁴ Labantsik t'ajat an exóbaltsik k'al xowa' in ach'a' in ulu na Jesús, por utsantsik juní enché':

—Chakamtsik, ¡t'ojláb t'ajat kin jila' tinbá' ka tak'yattsik k'al na Dios xin kó'yaltsik tin belomtal an tumín! ²⁵ Más yab t'ojláb ka wat'ey jun i ko'nél xu bijyáb kameyo bin chultál jun i t'idhab ké kin walka' tinbá' jun i tumínladh inik ka tak'yat k'al na Dios.

²⁶ An exóbaltsik más laban t'ajat ani u kónóxtsik enché':

—Pos max anchan' ¿jita' ne'ech kin ejto ka lo'ey?

²⁷ Telantsik tám k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—Na Dios ejtal in ejtawal kin t'aja', por an iniktsik, yaba'. Tokot na Dios in ejtawal kin lo'o xita'kichk'i.

²⁸ Utsan tám enché' k'al na Pedro:

—Ajátik, wawá' i jilámal ejtal xowa' i ko'ol abal ku xe'chin k'al Tatá'.

²⁹ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik, ke xita' kin jila' in k'imá', in kidhábsik, in ixámstik, in táta', in nána', in tomtal, in chakámiltsik o in chabánil k'al Naná'k'i tu kwenta ani k'al tin kwenta an alwa' t'ilab, ³⁰ ne'ech kin bach'u ba jeché' an k'ay'lá bo' inik más in yaníl xowa' in jilámal: in k'imá'tsik, in kidhábsik, in ixámstik, in nána'tsik, in chakámiltsik ani in chabániltsik, maske ne'ech ka at'an, por tayíl ne'ech kin bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ³¹ Por tam na Dios kin t'aja' an lújundhaxtaláb, yán xita' xo' k'wajat más ultaláb, ne'ech ka jilk'on más tayíl ani yán xita' xo' k'wajat más tayíl, ne'ech ka k'wajay más ultaláb.

Na Jesús in ulu ti oxtal ke ne'ech ka chemdhá

(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

³² Tam ti ne'chichtsik ti bél abal ka k'ale Jerusalén, na Jesús ok'ox ti ne'ech ani an exóbaltsik kuxlek. An exóbaltsik labnék t'ajat ani u jik'éltsik. Pílmé tám juní na Jesús k'al xi lajucháb an exóbaltsik ani tujeý juní kin utsa'tsik xowa' Jajá' ne'ech kin tamu. ³³ In utsa'tsik enché':

—A chu'taltsik ke u ne'chich abal Jerusalén, xon ti Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhná ban ok'lek pále'tsik ani ban ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Jajá'tsik ne'ech kin ulu abal kin chemdhá ani ne'ech tám kin pidhná ban píl iniktsik. ³⁴ Ne'ech ti kin labídhna'tsik, ne'ech ti kin kwadha', ne'ech ti kin tubkay ani ne'ech ti kin chemdha'; por tin óxláb a k'ítsá, ne'ech kin ejech ti ít.

Na Jakobo ani na Juan in konoytsik jun i alwa'taláb

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Uteytsik tám ba na Jesús, na Jakobo ani na Juan, xu chakámlábsik k'al na Sebedeo ani in utsa'tsik enché':

—Ok'tsix, i lé' ti ku t'ajtsi jun i alwa'taláb.

³⁶ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy a lé' tu t'ajtsitsik?

³⁷ Jajá'tsik in ulu enché':

—Tam kin bajaw xowk'i ne'ech ta tak'ix k'al na pulek labidh t'okát, i lé' weye ku buxkan k'al Tatá', jún ta eját ani jún ta k'watab.

³⁸ Utsantsik tám k'al na Jesús:

—Yab a cho'óbsik xant'éy a konyal. ¿Ne'echxe' ka ejto ka kuxuytsik an yajtsiktaláb xi Naná' ne'ech ku kuxuy? ¿Ani ne'echxe' ka ejto ka wat'na'tsik an chemlá xi jelti Naná' ne'ech ku wat'na'?

³⁹ Jajá'tsik tók'on enché':

—Ne'ech ki ejto.

Utsantsik tám k'al na Jesús:

—Ne'ech k'ejle ka kuxuytsik an yajtsiktaláb xi Naná' ne'ech ku kuxuy ani ne'ech jeye ka ejto ka wat'na'tsik an chemlá jelti xi ne'ech ku wat'na'. ⁴⁰ Por yab u ko'ol an awitaláb abal tu utsa'tsik xitam já' ne'ech ka buxkan tu eját ani tu k'watab; tokot ne'ech ka buxkantsik k'al Naná' xi takudh k'al na Dios.

⁴¹ Tam tin ach'a'tsik xi láju an exóbaltsik xowa' kontsidh na Jesús, in chakuntsitsik t'ajat xi cháb an exóbaltsik. ⁴² Por kanyattsik ka utey k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—Jelt xan ta cho'óbichtsik, xin tak'yal i bitsowtsik xi yab u israelitatsik u chapik tak'ixtsik ani an pulek ok'lek, in t'ajál tinbá' ti pulek inik k'al an atiklábtsik. ⁴³ Por tatá'tsik yab ka t'aja' anchan' xan ti jajá'tsik in t'ajál. Max jun xita' xi tatá'tsik a kidhtal in lé' ka k'wajay ultaláb, yejat kin t'ójontsitsik xi más. ⁴⁴ Max jun xita' xi tatá'tsik a kidhtal in lé' ti t'ójodh, yejat ka k'wajay ti jolib k'al ejtalk'itsik. ⁴⁵ Pos nibal Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, yab in tsi'nek abal kin t'ójontsat, in tsi'nek abal tin t'ójontsix ani abal ku pidhna' tubá' kin chemdhá ani anchan' yán kin ejto ka lo'eytsik.

Na Jesús in jeldha' jun i jok'ol xin bij ta Bartimeo

(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

⁴⁶ Ulchichtsik tám Jerikó. Tam ti na Jesús exomich ti kalel ba jachan' an bitsow junax k'al nin exóbaliltsik ani k'al yán i atiklábtsik, in ela' buxúl wal bél jun i ch'ojontál jok'ol xin konyal i tolmixtaláb. Jeché' an jok'ol in bij ta Bartimeo ani u chakámláb k'al na Timeo.

⁴⁷ Tam tin ach'a' abal exom ti wat'el na Jesús xi Nasaret, tujej ti dhájax ani in ulu enché':

—¡Jesús, xi kuxlab k'al an pulek tak'ix Dabid, ti kin yajnantsi neye!

⁴⁸ Yán k'wiyxin abal ka chamk'an, por jajá' más kawidh ti dhájaxin:

—¡Jesús xi kidhtaláb k'al an pulek tak'ix Dabid, ti kin yajnantsi neye!

⁴⁹ Kubey tám na Jesús ani in abna' ka kanyat an jok'ol.

K'ale tám ti usnal enché' an jok'ol:

—Yab ki k'wajay ta chalpax, ki kubey, ti kanál.

⁵⁰ In pet'na' tám nin wát, kubey ani k'ale xon ti k'wajat na Jesús. ⁵¹ Konyat tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy a lé' tu t'ajtsi?

An jok'ol tók'on enché':

—Ok'tsix, u lé' neye ti kin chu'xindha'.

⁵² Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Awil ki k'aléch, i jeley abal i belmách.

Támki jachan' ti chu'xin an jok'ol ani in wéwna' na Jesús xon ti ne'ech.

11

Na Jesús ochich ban bitsow Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Tam ti ulichtsik juntal xi cháb an kwentsal xin bij Betfajé ani Betania k'unatich Jerusalén xi k'wajattsik tin tamét an ch'én Olibos, in okxiy na Jesús cháb nin exóbaliltsik.

² Utsantsik enché':

—Ki k'aletsik ban kwentsal xi nú' k'wajat tametláb ani tam ki ulichtsik taja' ne'ech ka ela'tsik wik'adh jun i burru xi yabél púnadh jayk'i k'al ni jun xita'. Ka wila'tsik ani ka tsi'dha' teché'. ³ Max ti ki konoy xantók'i ti exom a wilál an burru, ka utsa' enché': “An Ajátikláb in yéntsalsani támeye kwa' ne'ech kin witsba'.”

⁴ K'aletsik tám, in ela' wik'adh an burru eléb ban bél k'unat ba jun i wi'leb ani in wila'.

⁵ Utsantsik enché' k'al xi taja'tsik ti k'wajat:

—¿Jant'éy a t'ajátsik? ¿Jant'ók'i ta wilátsik an burru?

⁶ Tók'ontsik jelt xan ti usnék k'al na Jesús ani walkájich tám kin júna'tsik an burru. ⁷ In júntsitsik an ti burru na Jesús, in tatlabiytsik k'al nin k'udhk'úmil ani puney na Jesús. ⁸ Tin nakél an bél ne'ech in nuk'álsik nin k'udhk'úmil xon ti ne'ech ka wat'ey na Jesús ani k'e'ettsik in pejal in k'we'él i te'tsik ani in kwachbál tin nakél an bél. ⁹ Xi ne'echtsik ok'ox ani xi palattsik kuxlek in ulaltsik kawidh enché':

—¡Ti ku lo'óch xo'! ¡Lábt'ajadh xi tál tin bij an Ok'óxláb! ¹⁰ ¡Lábt'ajadh xi tál ti tak'ix jelt xan ti tak'xinék ni weje' pakélil Dabid! ¡Ok'óxláb tú' walk'i', ti ku lo'óch xo'!

¹¹ Ochich na Jesús ban bitsow Jerusalén ani k'ale ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Tam tin telámalich putál wililíl ejtal xowa' wa'ach taja', k'aléch tám Betania k'al xi lajucháb an exóbaltsik, abal wákléch.

Na Jesús in k'wiya' in akan an igo abal yab walidh
(Mt. 21:18-19)

¹² Jun tsudhelom, tam ti kaletsik Betania, k'a'ay na Jesús. ¹³ In ów chu'u jun akanlek in xekedh akan i igo ani k'ale kin chu'u max walidh; por yab in eltsi ni jun in walíl, tokot in xekél, kom yabél in k'ijil ti walim. ¹⁴ In utsa' tám enché' na Jesús jachan' in akan an igo:

—Yab jayk'i ne'ech ki witsiy ta walim abal ki k'aptsin an ta walíl.

Nin exóbaliltsik in ach'a' xan ti utsan in akan an igo.

Na Jesús in t'oko an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios
(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Tam ti ulichtsik Jerusalén, na Jesús k'ale ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani in aja' ka kale eléb ejtal an nújultsik ani an ch'a'umtsik xi taja' ti k'wajattsik. In k'et'pantisi tin mesajil xin jaltsal ti tumín an atiklábtsik ani nin nújumtal jeye an nújul kuku'. ¹⁶ Ni jun xita' yab in walka' ka wat'ey ti kititíl k'al in kitálsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. ¹⁷ In ok'tsi an atiklábtsik ani in utsa'tsik enché':

—Na Dios in ulal ban T'okat Dhuslab: “Nu k'imá' abal i óláb'k'i ti bijidh, ne'ech ka éyná k'al ejtalk'i an atiklábtsik”; por a wenk'ómalichtsik tin chink'ontal i kwé'.

¹⁸ Tam tin ach'a'tsik anchan' an ok'lek pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, tujeysik kin aliy xan ti kin uwa' abal kin ejto kin chemdha' na Jesús. Pos in ch'ejnálsik kom ejtal an atiklábtsik labnék t'ajat k'al xowa' in ok'tsixnál na Jesús. ¹⁹ Por tam ti jik'wchinich, na Jesús kale ba jachan' an bitsow.

Wayey in akan an igo
(Mt. 21:20-22)

²⁰ Tam ti jun tsudhelom, wat'eytsik dhajawe xon ti k'wajat in akan an igo ani in chu'u abal waynek asta bin ibíl. ²¹ In chalpána' tám na Pedro xant'éy usnék k'al na Jesús jachan' in akan an igo ani in utsa' enché' na Jesús:

—Ok'tsix, ka tela', in akan an igo xa odhbijiy, waynek xo'.

²² Tók'on tám na Jesús ani in utsa'tsik enché':

—Ka bela'tsik na Dios. ²³ Tsubax tu utsálsik ke xita' kin utsa' jeché' an ch'én: “Ki wixk'in tachan' ani ka pet'na' tabá' ban pujal”, max tsubax lejtal tin belál na Dios ani yab kin jálk'úk'liy nin chalab, ne'ech ka t'ájan xan tin ulu. ²⁴ Jaxtám tu utsálsik, ke xowa'kich ka kontsi na Dios k'al i óláb, ka bela' ke Jajá' ti pidhámalich xowa' a kontsámal ani ne'ech ka bach'utsik. ²⁵ Tam ki ólantsik, max jun xita' ti t'ajtsámal jun xata' yab alwa', ka pakwlantsi; abal na Táta' xi k'wajat walk'i', ti ki pakwlantsi jeye an ta walastalábil. ²⁶ Pos max yab ka pakwlantsi xi k'e'ettsik, na Táta' xi k'wajat walk'i' yab jeye ne'ech ti ki pakwlantsitsik.

An awiltaláb xin ko'ol na Jesús
(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

²⁷ Witsiy tám juní na Jesús k'al nin exóbaliltsik ban bitsow Jerusalén. Tam ti xe'chich na Jesús ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, utukná k'al nin ok'lékiltsik an pále'tsik, k'al

an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios ani k'al nin ok'lékil an judíotsik, ²⁸ ani konyat enché':

—¿K'al jant'om awiltaláb ta t'ajál jeché'? ¿Jita' ti pidhámal ti awiltaláb ka t'aja'?

²⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Ne'ech neye tu konoytsik jun xata', max ti kin tók'oytsik, ne'ech tám tu utsa'tsik neye k'al jant'om awiltaláb tu t'ajál xowa' u t'ajál. ³⁰ Ti kin utsa'tsik, ¿Jita' k'al ti abnék na Juan ti pujax? ¿K'al a Dios o k'al i iniktsik?

³¹ Tujeysik tám ti kónóx jajá'k'itsik enché':

—¿Jant'éy ki utsa'? Max ki utsa' ke k'al a Dios ti abnék, ne'ech ti ku tók'oy enché': “¿Jant'ók'i pé tám ti yab a beltsitsik xowa' in ulu?” ³² O ¿awxe' ki utsa' ke k'al i iniktsik ti abnék?

Por ták'ixintsik jún ani jún abal yab xata' kin utsa', pos in ch'ejnál an atiklábtsik kom ejtal in belál ke na Juan k'al a Dios ti abnék ti t'iltsix. ³³ In utsa'tsik tám enché' na Jesús:

—Yab i cho'ób xita' k'al ti abnék.

Utsantsik tám k'al na Jesús:

—Pos kom yabtsik tin utsa' xita' k'al ti abnék, yab neye ne'ech tu utsa'tsik k'al jant'om awiltaláb tu t'ajál jeché'.

12

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an at'ax t'ojnaltsik

(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

¹ In tuju tám ti káw na Jesús k'al i junbaxtalábki ani in ulu enché':

—Jun i inik in t'aya' yán i akanlek i uba ani in mapuy. In t'aja' jeye jun i pulek balixtaláb abal kin baliy taja' nin ja'líl an uba ani in t'aja' jeye jun i púnchéy abal kin ejto kin beletna' an t'ayablábtsik.

'In matintsixna' tám an aleláb abal ka t'ójomná k'al k'e'et ani jajá' k'ale owél. ² Tam tin bajúch an k'ij xowk'i ti ne'ech ti pitnal an uba, in aba' tám jun in t'ojnálil abal kin konoy xowa' in lujyal jeye kin bach'u an dhabal aleláb. ³ Por yak'wan k'al an mat aleláb, cha'wat ani mapats k'ubak ti witsiy. ⁴ In aba' juní ít in t'ojnálil ani jeché' t'ujbayat k'al an mat aleláb, ch'objéhdhá bin ók' ani odhbijyat jeye. ⁵ An dhabal aleláb in aba' juní bél jún ani xi jeché' chemdhá. Tayíl in aba' yán más k'e'et, taltsik cha'wat ani xi taltsik chemdhá.

⁶ 'Jilk'onék bél nin junkax chakámil xin k'anidhál t'ajat. Tin ok'ontal in aba' jeye abal in chalpay enché': “Ne'ech xóna' kin k'ak'nantsat tu chakámil.” ⁷ Por tam ti ulich an chakámláb, útsáxintsik enché' an mat aleláb: “Jeché' ja'ich xi ne'ech ti dhabal tayíl; wana ki chemdha' ani wawá'ich tám ne'ech ki dhabalna' an aleláb.” ⁸ Pos in yak'wa'tsik tám, in chemdha' ani in pet'na' eléb aleláb.

⁹ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy a chalpayaltsik ne'ech kin t'aja' an dhabal aleláb? ¿Yabxe' ne'ech ka tsích kin chemdha' jachan' an mat aleláb ani kin matintsi k'e'et an ti aleláb?

¹⁰ Konyattsik jeye enché':

—¿Awxe' yab jayk'i a ajoyámaltsik an T'okat Dhuslab xin ulal enché'?:

An t'ujub xi pojká k'al an kúbal atátsik, ja'ich nin bajaw ka k'wajay más ultaláb.

¹¹ Jeché' in t'ajámal an Ok'óxláb ani wawá' i chu'tal jelti jun i pulek labandhaxtaláb.

¹² U le'nábwi'ik ka yak'wan na Jesús k'al taltsik xi ta' ti k'wajattsik abal in cho'ób ke k'al jajá'tsik tin kwenta ti t'iltsin jachan' an ti junbaxtaláb k'al na Jesús. Por yab xata' ti t'ajtsin na Jesús ani k'aléchtsik tokot kom in ch'ejnál an atiklábtsik.

An jalbixtaláb k'al tin kwenta xu pidhnal an lej pulek tak'ix romano

(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

¹³ Tayíl, abtsin na Jesús cháb óx ti fariseotsik junax k'al in atiklábil na Erodes abal ka taktamiyat ani anchan' ka t'ajan kin ulu jun xata' yab alwa' abal ka walbindhá. ¹⁴ Tam ti ulichtsik, utsan enché' na Jesús:

—Ok'tsix, wawá' i cho'ób ke ejtal tsubax xowa' a ulal. Tatá' yab a ódhál ti kwenta xowa' in chalpayal an atiklábtsik, pos yab i k'wajat a eblidh telál an iniktsik xant'éy in wáynátsik in éy. A ok'tsixnál k'al i tsubaxtaláb nin tak'ixtal na Dios. ¿In tomnáxe' ki pidha' ti jalbixtaláb an pulek tak'ix romano, o yaba'? ¿Ki pidha'xe' o yaba'?

¹⁵ Por kom na Jesús in cho'óbich abal u k'ambixk'itsik, in utsa'tsik enché':

—¿Jant'ók'i tin taktamiyaltsik? Ti kin tsi'dhantsi jun i pat'ál tumín abal ku tela'.

¹⁶ Tsi'dhantsat tám an ti tumín, tam tin telámich na Jesús, in utsa' enché' an atiklábtsik:

—¿Jita' in wal xi jeché' k'wajat ch'ilbadh ban tumín ani jita' in bij xi jeché' dhutsadh?

Tók'ontsik enché':

—An lej pulek tak'ix romano.

¹⁷ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Pos ka pidha' an lej pulek tak'ix romano xowa' in lujyal kin bach'u ani ka pidha' na Dios xowa' Jajá' in lujyal kin bach'u.

Labantsik t'ajat abal anchan' ti tók'oyattsik.

An konoxtaláb k'al tin kwenta max u ejel ti ít an chemélomtsik

(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

¹⁸ Tsích jeye ti chu'táb na Jesús k'al cháb óx i Saduseotsik, xin ulal ke an chemélomtsik yabich u ejel ti ít ani utsan enché':

¹⁹ —Ok'tsix, na Moisés tu jiltsi dhutsadh ke max jun i tomkidh inik ka chemech ani kin jila' nin tomtal ani yab in kó'yámalsik ni jun i chakam, nin kidháb ko'ol ka tomkin k'al an chemtsidh mímláb abal kin kó'oy i chakamtsik jelti max in chakánil nin kidháb xi chemech. ²⁰ Pos tá'wi'ik ti k'wajat búk i kwitótsik in kidháb'itsik. An jidhtal kwitó tomkin, por chemech ani yab in jila' ni jun i chakam. ²¹ In chabtal an kwitó tomkin k'al an chemtsidh mímláb, por chemech jeye ani yab in jila' ni jun i chakam. Anchan' jeye ti támun k'al nin oxtal kidháb. ²² Ani anchan' ti támun k'al ejtal xi búk an kwitótsik. Tomkin k'al an chemtsidh mímláb ani ni jún yab in jila' in chakánil. Ok'ontaláb chemech jeye an mímláb. ²³ Tam ka ejechtsik ti ít, ¿k'al jowa' an inik ti ne'ech ti tomikláb jachan' an mímláb abal ejtal xi búk an kwitótsik in tomiknámal?

²⁴ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Tatá'tsik i uk'pinék t'ajat ta k'wajat, por ja'ich abal yab a exláltsik an T'okat Dhuslab nibal nin cháp na Dios. ²⁵ Pos tam ka ejdhá an chemélomtsik, ne'ech ka k'wajay jelti an t'okat abatwáletsik xi k'wajat walk'i'; yabich ne'ech ti tomkinaltsik nibal ne'ech ti pidhnáb xita' abal ka tomkin. ²⁶ Por k'al tin kwenta an chemélomtsik xi ne'ech ka ejech ti ít, ¿ké yab jayk'i a ajyámalsik bin dhuslábil na Moisés xan ti tawná k'al na Dios ban k'idhadh te', xi k'wajat ti t'a'íl? Enché' ti utsan: “Naná' tin Diosil na Abraham, na Isák ani na Jakob.” ²⁷ Na Dios, in Diosil xi ejattsik, pos nin ejattal an chemélomtsik k'wajat ejat. Tatá'tsik i uk'pinék t'ajat ta k'wajat k'al tin kwenta an chemélomtsik.

An tak'ixtaláb xi más uluts

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Jun i ok'tsix xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés utey xon ti k'wajattsik ani in ach'a' xant'éy u káwlíxnáb. Kom in cho'óbna' ke na Jesús tók'nék alwa', in konoy enché':

—¿Jowa' já' an tak'ixtaláb xi más uluts?

²⁹ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—An tak'ixtaláb xi más uluts ja'ich jeché': “Ka ach'a', atiklábtsik xi Israel: an Ok'óxláb ja'ich ni Diosil ani Jajá', ja'ich nu junkax Ok'óxláb. ³⁰ Ka k'ak'na' an Ok'óxláb na Diosil k'al ejtal na itsích, k'al ejtal na ejattal, k'al ejtal na chalab ani k'al ejtal na cháp.” Jeché' ja'ich

an tak'ixtaláb xi más uluts. ³¹ Nin chabtal, in junwal jeye jelti xin jidhtal: “Ka k'anidha' xi k'e'ettsik jelt xan ta k'anidhál tabá'.” Yab wa'ach ni jun i tak'ixtaláb xi más uluts ké xi jeché'tsik.

³² Utsan tám enché' k'al an ok'tsix xin wilál nin tak'ixtal na Dios:

—Ok'tsix, alwa' t'ajat ani tsubax xowa' a ulu. Jún tokot a Dios wa'ach ani yab wa'ach más k'e'et. ³³ Max i k'ak'nál na Dios k'al ejtal ni itsích, k'al ejtal ni chalab, k'al ejtal ni ejattal ani k'al ejtal ni cháp ani max i k'anidhál jeye ejtal xi k'e'ettsik jelt xan ti k'anidhál tibá', ja'ich más in jalbíl tin tamét na Dios ké tam ki chemdhál i ko'nél abal ki pikbantsi na Dios tsikadh o tam ki pikbantsi xowa'kich.

³⁴ Tam ti na Jesús in ach'a' abal tók'on k'al i t'ek'at chalab, in utsa' tám enché':

—Wé'ich t'ajat u k'ibel abal ki k'wajay tak'nél k'al na Dios.

Yabich tám xata' konyat más k'al ni jun xita'.

¿K'al jita' k'ál tu chakámláb an Kristo?

(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

³⁵ Tam ti na Jesús k'wajat ti ok'tsix bin elébil an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, in ulu enché':

—An ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in ulaltsik ke an Kristo u chakámláb k'al an pulek tak'ix Dabid. ³⁶ Pos max anchan', ¿jant'ók'i pé tám ti jajá' jeye t'ajat na Dabid ijtsiyat kin ulu enché' k'al an T'okat Ejattaláb?:

An Ok'óxláb in utsa' enché' nu Ajátik:

“Ki buxkan tu eját,

asta ke Naná' tu átantsi ejtal xi ti at'ál.”

³⁷ Pos max jajá' jeye t'ajat an pulek tak'ix Dabid in ulu ke an Kristo ja'ich nin Ajátik, ¿jant'ók'i pé tám tu ulwáb ke na Dabid, ja'ich in weje' pakélil an Kristo?

Yán i atiklábtsik ta' ti k'wajat taja' ani u och'ówixtsik k'al yantam i kulbéxnich.

Na Jesús in kawyal an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb

(Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Tam ti na Jesús bél k'wajat in ok'tsal an atiklábtsik in utsa'tsik enché':

—Ka kó'oytsik i kwenta k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios. Jajá'tsik in kulbetnál ka xe'chin k'al in joch'dha' xekét ani ka chapnédhátsik k'al yantam i k'ak'naxtaláb tin tamét an atiklábtsik. ³⁹ Ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb, in kulbetnátsik ka buxkan ban koytaláb xon tu buxkanaltsik xi más uluts ani tam wa'ach i k'apúxnich, in kulbetnátsik ka buxká ban koytaláb xi más alwa'. ⁴⁰ Jajá'tsik in k'ántsal tin k'imá' an chemtsidh mímlábsik ani tayíl, in t'ajátsik i nakdha' óláb abal kin mak'uxna' ani abal ka utsantsik ke i lujdha' iniktsik. Xin t'ajátsik anchan', ne'ech kin bach'u jun i yajtsiktaláb más púlek.

An pikbantsixtaláb xin k'wajba' jun i ch'ojontál chemtsidh mímláb

(Lk. 21:1-4)

⁴¹ Jun i k'ij, na Jesús buxúl tin tamét xon ti k'wajat nin bál an tumín xu pikbantsáb na Dios, in telál xan ti an atiklábtsik tin balyal an pikbantsixtaláb ani yán i tumínladh iniktsik in balyal yandha' i tumín. ⁴² Ulich jeye jun i ch'ojontál chemtsidh mímláb ani in baliy cháb i ts'itsik t'ipax tumín xi yab yandha' in jalbíl. ⁴³ Na Jesús in kaniy tám nin exóbaliltsik ka utey ani in utsa'tsik enché':

—Tsubax tu utsátsik, an tumín xin pidhna' jeché' an ch'ojontál chemtsidh mímláb wé' t'ajat, por más ja' yán in jalbíl tin tamét na Dios ké xi ejtal an tumín xi k'e'ettsik in balyámal bin bál an pikbantsixtaláb. ⁴⁴ Pos k'e'ettsik, tokot in pidhnál xowa' yabich in yéntsal; por an mímláb, k'al in ch'ojontáltal, in pidhna' ejtal xowa' ta' tin ko'ól abal kin wat'na' k'ál na k'ítsá.

13

*Na Jesús in ulu abal ne'ech ka pakwat an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios
(Mt. 24:1-2; Lk. 21:5-6)*

¹ Tam ti na Jesús exomich ti kalel bin elébil an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, utsan enché' k'al jún ti éb nin exóbaliltsik:

—¡Ok'tsix, ka tela' an labidh t'ujubtsik xi k'al ti t'ajadh an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani an atátsik xi jayéch jeye in adhík!

² Por tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Xo' a chu'tal jeché' an pakdha' atá, por yab ne'ech ka jilk'on ni jun i t'ujub t'í'báx. Ejtal ne'ech ka julpá.

*An exótsik xi ne'ech ka wa'chin tam ne'chich ka ulich an pakwenib
(Mt. 24:3-28; Lk. 21:7-24; 17:22-24)*

³ K'aletsik tám ban ch'én Olibos xi k'wajat tin tamét an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Tam ti taja'ich ti buxúl na Jesús, utey tám na Pedro, na Jakobo, na Juan ani na Andrés abal kin konoytsik chinatk'i enché':

⁴—Ti ku utsa' xowk'i ne'ech ka támun ejtal xowa' a ulu ani ti ku utsa' jeye xant'om exól ne'ech ki chu'u abal ki cho'óbna' ke exomich ti k'unel xowk'i ne'ech ka támun.

⁵ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Ka beletna'tsik tabá' abal yab ki k'ambiyat k'al ni jun xita', ⁶ pos ne'ech ka tsích yán kin k'ambixna' nu bij ani ne'ech kin ulutsik enché': “Naná'ich nin Kristo”. Ani yán ne'ech ka k'ambiyat k'al jeché' an k'ambixtsik.

⁷ Tam ka ach'a'tsik ke exom i péjéxtaláb túk'i túk'i ani u t'ilnal ke ítich juní ne'ech ka tujey, yab ki k'wajay ta chalpax, pos anchan' ko'ol ka támun, por yabél ja'ich an pakwenib. ⁸ Pos an pakdha' bitsow ne'ech ti péjéx k'al in at pakdha' bitsow ani an pakdha' ok'lek ne'ech ti péjéx k'al in at pakdha' ok'lek. Ne'ech ka léwék'in an chabál túk'i túk'i, ne'ech ka wa'chin i k'a'ínab ani ne'ech ti péjéx an atiklábtsik. Por ejtal jeché', ja'ich in tujtal an yajtsiktaláb, jelti an yajal xin ach'ál jun i mímláb tam ne'chich kin wa'chiy i chakam.

⁹ Ka beletna'tsik tabá', pos ne'ech ki pidhná ban pakdha' t'ójodh ani ne'ech ki cha'wattsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. Ne'ech ki kinandhátsik ban pakdha' awiltaláb ani ban pakdha' tak'ix k'al Naná'k'i tu kwenta. Anchan', ne'ech ka ejto ti kin t'íla'tsik tin tamét jajá'tsik. ¹⁰ Ani ne'ech ka t'iltsin jeché' an ti alwa' t'ilab ejtal an atiklábtsik xi teché' ti k'ay'lá ani tám ne'ech ka ulchich an pakwenib. ¹¹ Tam ki yak'wantsik ani ki júnájich abal ki pidhná ban awiltalábtsik, yab ki k'wajaytsik ta chalpax k'al tin kwenta xowa' ne'ech ka ulu. Tam kin bajúch an ora xowk'i ne'ech ki káwin, ne'ech ki pidhantsik xowa' ka ulu. Pos yab tatá'tsik ne'ech ta káw, ne'ech ti káw an T'okat Ejattaláb xi k'wajat ba na itsích. ¹² Taltsik ne'ech kin pidhna' nin kidhátsik abal ka chemdhá ani an táta'lábsik ne'ech jeye kin pidhna' nin chakámiltsik abal ka chemdhá. An chakámlábsik ne'ech kin tomna' nin táta' ani nin nána' ani ne'ech kin pidhna' abal ka chemdhátsik. ¹³ Ne'ech ki at'antsik k'al ejtal an atiklábtsik xi yab u belom k'al Naná'k'i tu kwenta, por xita' kin kuxuy ejtal jeché', ne'ech ka lo'wat.

¹⁴ Xita' kin ajay jeché', kin exbay: Tam ka chu'utsik an k'ak'adh at'axtaláb xin t'ilámal an t'iltsix Daniel k'wajatich xon tu k'ak'náb na Dios, tám, xi k'wajattsik ban chabál xi Judea, ki k'aletsik ta chink'onan ban ch'énlom. ¹⁵ Xi k'wajattsik tin éb nin k'imá', yab ka pa'aytsik abal ka ochich kin ik'i' jun xata' altá. ¹⁶ Ani xi k'wajattsik bin ale, yab ka witsiy tin k'imá' abal kin ik'i' nin wát. ¹⁷ ¡Ch'ojontál in chu'bíl an mímlábsik xi ka elan kó'odh jachan' i k'ij o u tsutsúdhom! ¹⁸ Ka kontsaltsik na Dios abal yab ka támun jeché' tam in k'ijil in chamáy, ¹⁹ pos wat'ats ti k'ak'adh an yajtsiktaláb xi ne'ech ka wa'chin jachan' i k'ij. Asta tin t'ajám na Dios an chabál ani an walk'i' ani asta xo', yab jayk'i wa'chinék ni jun i yajtsiktaláb jelti xi ne'ech ka wa'chin. Ani yab más jayk'i ne'ech ka wa'chin

jun i yajtsiktaláb anchan'. ²⁰ Max an Ok'óxláb yab kin wé'médha' jachan' an k'ij, yab xita' ne'ech ka lo'ey; por k'al tin kwentak'i in k'ánél xi Jajá' in takwyámal, ne'ech kin wé'médha' jachan' an k'ij.

²¹ Tam jachan' i k'ij, max jun xita' ti ki utsa'tsik enché': "Ka tela', jé' k'wajat an Kristo", o "ka tela', nú' k'wajat", yab ka beltsi. ²² Pos ne'ech ka wa'chin i k'ambixtsik xi ne'ech kin ulu ke jajá'ich nu Kristo, o ke jajá'ich xi abadh ti t'ílsix k'al na Dios. Ne'ech kin t'aja' i pakdha' exól ani i pakdha' labandhaxtaláb abal kin k'ambiy an atiklábtsik ani ne'ech kin le'na' kin k'ambiytsik asta xi takudhich k'al na Dios. ²³ Por yab ka uk'tsitsik ke ejtal jeché' tu ok'ox utsámalich abal ki k'wajaytsik t'ojjodh.

Xan ti ne'ech kin tsích Naná', xin abadh abal ka wenk'on neye tin inik

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lk. 21:25-36)

²⁴ Tayíl, tam ka wat'éch jachan' an yajtsiktaláb, na k'ítsá ne'ech ka jik'wchin ani na ích' yab ne'ech ka tajk'an; ²⁵ ne'ech ka kwajlan na óttsik ani ejtal an pakdha' chápláb xi k'wajat walk'i', ne'ech ka yoywat. ²⁶ Támk'i jachan', Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin chu'tat k'al ejtalk'i, pos ne'ech kin tsích ban tokow k'al ejtal nu cháp ani nu pulek labidh t'okát. ²⁷ Ne'ech tám ku aba' nu t'okat abatwálejiltsik putálk'i an k'ay'lá ani putálk'i tú' walk'i' abal kin junku xu takwyámal.

²⁸ 'Ka exbaytsik jeché' an junbaxtaláb k'al tin kwenta in akan an igo: Tam ka tujéch ti kalel nin dhálam k'we'élsik ani ka tujéch ti eblinal nin xekélsik, a cho'óbichtsik abal exomich ti k'unel an k'ak'al k'ij. ²⁹ Anchan' jeye, tam ka chu'utsik exomich ti támnal ejtal xowa' tu utsámal, ka cho'óbna' abal wé'ich u k'ibel kin tsích juní. ³⁰ Tsubax tu utsálsik, ke ejtal jeché' ne'ech ka támun tam yabél chemneksik xi k'wajat ejat jeché' i k'ij. ³¹ Ejtal xi tú' k'wajat walk'i' ani xi k'wajat jeye teché' ban k'ay'lá, ne'ech ka pakchun; por xowa' Naná' u ulal, yab ja' ne'ech ka wat'ey yab ka támun anchan'.

³² Por k'al tin kwenta na k'ítsá ani an ora xowk'i' ti ne'ech kin tsích juní, ni jun xita' yab in cho'ób, nibal an t'okat abatwáletsik xi tú' k'wajat walk'i', nibal Naná' xin Chakámláb k'al na Dios, tokot in cho'ób nu Táta'.

³³ Jaxtám tu utsálsik: Ka ko'kóm i kwenta ani ki ólantsik junini' abal yab ki elan uk'pidh, pos yab a cho'óbitsik xowk'i' ne'ech kin witsiy juní. ³⁴ In junwal jelti jun i inik xi ne'ech owél bitsow. Tam ti yabél k'alnek, in punk'untsi nin t'ojnáliltsik abal ka beletnantsat tin k'imá'; juntsik juntsik in pidha' ti t'ojláb ani in tak'iy an belkol wi'leb kin chu'chúm alwa' abal ka japsin an ti wi'leb tam ka witsiy. ³⁵ Naná' u junwal jelti an dhabal atá xi k'ale owél bitsow. Jaxtám tu utsálsik ka ko'kóm i kwenta kom yab a cho'óbitsik xowk'i' ne'ech kin witsiy, max dhamk'ulom, ch'ejel akal, tam ka dhájan an pek'el o tam tsudhenekich, ³⁶ abal tam kin tsích jun jik'towáale, yab tu ela' i uk'pidhtsik. ³⁷ Xowa' tu utsálsik yab tatá'k'itsik tu utsál, ejtalk'i' u utsálsik enché': Ka ko'kómstik i kwenta.

14

U chalpayáb xan ti ka uwan abal ka yak'wan na Jesús

(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Tam ti jachan', u k'ibel cháb a k'ítsá abal ka ajíbná an paskwa junax k'al nin ajíb an pan xi yab jilbédhats k'al an jilbédhaxtaláb k'oye, an ajib xin ajíbnal an israelitatsik. An ok'lek pále'tsik junax k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in ayaltsik xan ti kin uwa' abal kin yak'wa' na Jesús k'al i k'ambixtaláb ani kin chemdha'. ² Por in ulaltsik enché':

—Yab ki t'aja' tam exom an ajib abal yab ka k'wajay ti péjéx an atiklábtsik.

Jun i mímláb in joltsi ti niwiytaláb bin ók' na Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Tam ti na Jesús k'wajat ban bitsow xi Betania bin k'imá' na Simón xin ko'olwi'ik an k'wajat at'ax t'ít', lejat buxúl ti k'apul, ulich jun i mímláb xin tsi'dhál jun i frasko t'ajadh k'al i alabastro. An frasko ts'utsat k'al i niwiytaláb xi mapal já' in niwíy i wich xu bijyáb ti nardo ani kajbidh t'ajat in jalbíl. In pejkántsi tin núk' an frasko ani in joltsi an ti niwiytaláb bin ók' na Jesús. ⁴ Taltsik xi ta' ti k'wajattsik, chakuytsik ani u útsáxtsik enché':

—¿Jant'ók'i ti odhná jeché' an niwiytaláb? ⁵ Ka nujwatwi'ik k'al óx i bo' inik i denariotsik o más abal ka pidhan an ti tumín an ch'ojontátsik.

Ani ulwat abal yab t'ajat alwa' xowa' in t'aja' jachan' an mímláb.

⁶ Por na Jesús in ulu enché':

—Jila' k'wajat, yab xata' ka utsa'. Jeché' xowa' tin t'ajtsi, alwa' t'ajat. ⁷ Pos an ch'ojontátsik ech'ek'i ne'ech ka k'wajay k'al tatá'tsik ani ne'ech ka ejto ka tolmiytsik tam ka le'na', por Naná' yab ech'ek'i ne'ech kin k'wajay k'al tatá'tsik. ⁸ Jajá' tin t'ajtsi xowa' in ejto, tin niwbédhantsámalich an tu t'u'úl abal ka k'wajay t'ojodhich tam kin jolyat. ⁹ Tsubax tu utsátsik, ke putálk'i tin pubíl an k'ay'lá xón'tikichk'i ka t'ílan an alwa' t'ílab, ne'ech jeye ka t'ílan xowa' in t'ajámal jeché' an mímláb abal ka chalpayat.

Na Judas in ulu abal ne'ech kin chinat pidhna' na Jesús

(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

¹⁰ Na Judas Iskariote, jún ti éb xi lajucháb an exóbaltsik, k'ale tám kin chu'u an ok'lek pále'tsik ani in utsa' abal jajá' ne'ech kin pidhna' na Jesús. ¹¹ Tam tin ach'a'tsik, kulbétsik t'ajat ani utsan na Judas abal ne'ech ka pidhan ti tumín. Na Judas in tuju tám kin aliy xan ti kin uwa' abal kin pidhna' na Jesús.

An t'okat k'apúxnich xin jila' ka t'ajnal an Ajátikláb

(Mt. 26:17-29; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)

¹² Tin jidhtal k'ítsájil an ajib tam u k'apnal an pan xi yab jilbédhats k'al an jilbédhaxtaláb k'oye ani tam u chemdháb jeye an borrego abal ka ajíbná an paskwa, konyat enché' na Jesús k'al an exóbaltsik:

—¿Jón' ta lé' ku k'ale ki t'ojojoy abal ka k'apu an wiyadh borrego k'al tin kwenta an paskwa?

¹³ In aba' tám cháb xi ta' ti xe'ech k'al Jajá' ani in utsa' enché':

—Ki k'ale ban bitsow, taja', ne'ech ka ela'tsik jun i inik xin ne'dhál jun mul i ja' ani ka wéwna'. ¹⁴ Ki ochichtsik xon ti jajá' ka ochich ani ka utsa' enché' an dhabal atá: “An ok'tsix in lé' kin cho'óbna' xon ti k'wajat an altá xon ti ne'ech kin k'apu an wiyadh borrego junax k'al nin exóbaliltsik k'al tin kwenta an paskwa.” ¹⁵ Ne'ech tám ti ki óltsitsik jun i pulek altá t'ojodhich alwa' ba jun i púntsix atá. Ka lejkiytsik tám taja' an k'apné' abal wawá'.

¹⁶ Kale tám an exóbaltsik ani ulich ban bitsow Jerusalén. Anchan' xan ti utsantsik, anchan' tin ela' ani in lejkíchtsik tám an k'apné' abal tin kwenta an paskwa.

¹⁷ Tam ti akléch, ulich na Jesús junax k'al xi lajucháb nin exóbaliltsik ¹⁸ ani tam ti k'wajatichtsik ti k'apul ban mesa, utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsátsik ke jún ti éb xi tatá'tsik, xi xo' k'wajat ti k'apul k'al Naná', ne'ech ti kin pidhna' abal kin chemdhá.

¹⁹ T'e'pintsik tám t'ajat ani tujey ti konyáb enché' na Jesús k'al xi lajucháb juntsik ti juntsik:

—¿Awxe' naná'?

Ani jún in ulu jeye enché':

—¿Awxe' naná'?

²⁰ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Jún ti éb xi tatá'tsik lajucháb, xi exom in ju'wal an pan ba jayé'ch an talab xon ti Naná' u ju'wal, ja'ich xi ne'ech ti kin pidhna' abal kin chemdhá. ²¹ Naná', xin abadh

abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin chemdhá jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab, por jch'ojontál in chu'bíl an inik xi ne'ech ti kin pidhna! Pos yajtsik t'ajat ti ne'ech kin jalbiy, másakwi'ik alwa' max yabak wa'chinék.

²² Lejat k'wajattsik ti k'apul, na Jesús in téyna' an pan, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios ani tam tin pejámalich, in pidha' nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

—Ka k'aputsik, jeché' ja'ich nu t'u'úl.

²³ In téyna' tám jun i lejab baltsidh ti yajtsik uxnél, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios, in wat'bantsi nin exóbaliltsik ani ejtal in uch'a' wetsik wetsik. ²⁴ In utsa'tsik enché':

—Jeché', ja'ich nu xich'ál xi ne'ech kin jalbíl'na an ít lejkiyaláb xin lejkiyámal na Dios. Jeché' nu xich'ál, ja'ich xi ne'ech ku wak'la' ban peltsidh te' abal tin alwa'bíl yán i atiklábtsik. ²⁵ Tsubax tu utsátsik ke yabich ne'ech kin witsiy ku uxtsi tin ja'líl an uba asta tam ku uch'a' xi ít an uxnél xon tu tak'ix na Dios.

Utsan na Pedro abal ne'ech kin ulu ke yab in exlál na Jesús
(Mt. 26:30-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Tam ti ok'ontsik kin ajtintsi na Dios, k'aletsik tám ban ch'én Olibos. ²⁷ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Jeché' i akal ejtal tatá'tsik ne'ech ka jila' ti kin bela' k'al tin kwenta xowa' ne'ech ku tamu, pos enché' tin ulu na Dios ban T'okat Dhuslab: “Ne'ech ku walka' ka chemdhá an belkol borregotsik ani an borregotsik ne'ech ka buk'ey.” ²⁸ Por tam kin ejech ti ít, ne'ech kin k'ale ok'ox ban chabál Galilea ani tatá'tsik tayíl.

²⁹ Utsan tám enché' k'al na Pedro:

—Maske ejtal xi más kin jila' ti bela', naná' yaba'.

³⁰ Por utsan enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsál ke jeché' i akal, tam yabél dhájnék an pek'el chábíl, tatá' óxílich a ulúmal ke yab tin exlál.

³¹ Por na Pedro in wits'k'o juní ani in ulu enché':

—Maske kin utsan ke ne'ech kin chemdhá junax k'al Tatá', yab ne'ech ku ulu ke yab tu exlál.

Ani ejtaltsik anchan' tin ulu.

Na Jesús k'ale ti ól ban chakam aleláb xin bij Jetsemaní
(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

³² Ulichtsik tám ba jun i chakam aleláb xin bij Jetsemaní ani utsan enché' an exóbaltsik k'al na Jesús:

—Ki buxkank'itsik teché', lejat Naná' ne'ech nú' ani' tin ól.

³³ In júna' na Pedro, na Jakobo ani na Juan abal ka junikná k'al ani tujey kin ach'a' na Jesús jun i t'e'pintaláb ani yajtsiktaláb. ³⁴ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—U ach'ál tu ejattal ke ne'ech ku chémay jeché' an t'e'pintaláb. Ki jilk'ontsik teché' ani yab ki wayichtsik.

³⁵ K'ale tám na Jesús lej wé' tú' ani', tudhlan kutúl asta chabál ani in kontsi na Dios max in ejtawalak kin t'aja' abal yab kin wat'na' an yajtsiktaláb xi ne'ech kin tametna' jachan' i ora. ³⁶ Ba nin ólábil in ulu enché':

—Táta', ejtal xowa' a lé' u t'ájnal k'al na awiltal ani k'al na cháp. Naná' tu kontsal ti kin tolminsi abal yab ku wat'na' jeché' an yajtsiktaláb xi tin aytsím; por yab ka t'ájan xowa' Naná' u lé', ka t'ájan xowa' Tatá' a lé'.

³⁷ Witsiy tám xon ti k'wajat xi óx an exóbaltsik ani u wayaltsik tin ela'. Utsan enché' na Pedro:

—Simón, ¿a belál ta wayal? ¿Yab a ejto ka kuxuy ni jun i ora yab ki wayich? ³⁸ Yabtsik ki wayich ani ki ólan abal yab ki átátsik k'al an lej at'ax. Tsubax k'ejele, na ejattaltsik in lé' ki ólan, por yab i tolmíyábsik k'al na t'u'úl abal yab t'ajat likat.

³⁹ K'ale tám juní ani ólan. Anílk'i ti ólan jelt xan tin t'ajámál tin jidhtal. ⁴⁰ Tam ti witsiy na Jesús, u wayaltsik juní tin ela' abal u mút'nalichtsik t'ajat nin wal k'al an akal ani yabtsik in ela' xan ti ka tók'on. ⁴¹ K'ale juní ti ól tin oxtsíl ani tam ti witsiy xon ti k'wajat an exóbaltsik, in utsa'tsik enché':

—¿A óntsaltsik ta wayal ani ta koyol? ¡Lejatich! In bajúmalich an ora xowk'i Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhnájich abal kin chemdhá k'al an walablomtsik. ⁴² Ki ch'akáchtsik ani wanách; nú'ich tál xi ne'ech ti kin pidhna' abal kin chemdhá.

Yak'wan na Jesús

(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Bél k'wajat ti káw na Jesús tam ti ulich na Judas, jún ti éb xi lajucháb an exóbaltsik. Ulich junax k'al yán i yák'waltsik, in teykómstik i machét ani i te'. Abnéktsik k'al an ok'lek pále'tsik ani k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani k'al nin ok'lékil an judíotsik. ⁴⁴ Na Judas, xi ne'ech ti pidhnax, jayk'i tin utsámálich an yák'waltsik xant'éy ne'ech kin t'aja' abal kin exla'tsik xitam já' na Jesús. Enché' tin utsa'tsik:

—An inik xi ne'ech ku ch'uch'bay, ja'ich xi tatá'tsik a ayal. Ka yak'wa' ani ka júna'tsik belkómte alwa'.

⁴⁵ Tam ti ulich, utey ba na Jesús ani in utsa' enché':

—¡Ok'tsix, Ok'tsix!

Ani in ch'uch'bay. ⁴⁶ Támk'i ti yak'wan na Jesús k'al an yák'waltsik.

⁴⁷ Jún ti éb xi ta' ti k'wajat k'al na Jesús in jixóna' nin machétil ani in patíntsi tin xuchun nin t'ojnálil an ok'lek pále'tsik. ⁴⁸ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús xi ulich an ti yak'waxtsik:

—¿Jant'ók'i ta tsi'neksik k'al i machét ani k'al i te' abal ti kin yak'wa' jelti max ne'ech ka yak'wa'tsik jun i kwé'? ⁴⁹ Tsudhey ka tsudhey in k'wajinek k'al tatá'tsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios tin ok'tsix ani yab tin yak'wámal. Por jeché' xowa' exom tin t'ajtsaltsik, ja'ich abal ka t'ájan xan ti k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab.

⁵⁰ Jilan tám kwetém na Jesús ani k'ale ti chink'onan an exóbaltsik.

An kwitól inik xi ájlách

⁵¹ Tá' jeye ti ne'ech wewkómte na Jesús k'al jun i kwitól inik ani tokot bolilidh k'al jun i dhak k'udhk'um. Jeché an kwitól inik, yak'wan jeye k'al an yák'waltsik xi k'ál ti yak'wan na Jesús, ⁵² por in jilch'óna' an dhak k'udhk'um xi k'ál ti bolidh ani chilim ti ájlách.

Na Jesús tin tamét an Junkulom Awiltaláb

(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Júná tám na Jesús bin k'imá' an lej ok'lek pále'tsik ani junkun taja' nin ok'lékiltsik an pále'tsik, nin ok'lékiltsik an judíotsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios. ⁵⁴ Na Pedro wéwnaxin ówk'i ani ulich asta bin elébil in k'imá' an lej ok'lek pále'tsik. Buxkan taja' ti dhilal bin wál an k'amal junax k'al xin beletnátsik an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios.

⁵⁵ Nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani an Junkulom Awiltaláb in ayal jun xata' abal kin ejto kin walbiy na Jesús ani anchan' ka pidhná abal ka chemdhá, por yab eltsin ni jun in walab. ⁵⁶ K'al yán ti k'wajay ti jantsinal ti káw na Jesús, por k'e'etich k'e'etich xowa' in ulutsik. ⁵⁷ Kubey tám taltsik ti ólnax jayéchk'i k'al i januts káw ani in ulutsik enché':

⁵⁸ —Wawá' i ach'am tin ulúmal enché': “Naná' ne'ech ku paku jeché' an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios xin kubám an iniktsik ani ti óx a k'ítsá ne'ech ku kuba' juní ít xi yab kubadh k'al i iniktsik.”

⁵⁹ Por nibal anchan' yab in junu xowa' in ulutsik xi jidhtal.

⁶⁰ Kubey tám an lej ok'lek pále'tsik junax ch'ejel xon ti k'wajat xi tá'tsik ti junkunék ani konyat enché' na Jesús:

—¿Jant'ók'i ti yab i tók'nal? ¿Tsubaxxe' xowa' i k'wajat ta usnal o yaba'?

⁶¹ Por na Jesús ní wé' yab k'uchun ani nibal xata' in tók'oy. Konyat tám juní enché' k'al nin lej ok'lékil an pále'tsik:

—¿Tatá'xe' ni Kristo, xi Chakámláb k'al na Dios xu k'ak'náb?

⁶² Tók'on enché' na Jesús:

—Naná'. Ani ne'ech ti kin chu'utsik Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, buxúl tin eját na Dios xi ejtal in ejtawal kin t'aja' ani tam kin tsích juní ban tokow.

⁶³ An lej ok'lek pále'tsik in mich'óna' k'al in chákub nin k'udhk'úmil xin k'wajbím abal anchan' ti tók'oyat k'al na Jesús ani in ulu enché':

—Yabich más i yéntsai i ólnax. ⁶⁴ A ach'a'ichtsik xan tin ch'ikat t'aja' na Dios. ¿Jant'éy xo' a ulaltsik ki t'ajtsi?

Ejtal xi ta' ti junkunék, jununúl tin ulutsik abal walbidh t'ajat na Jesús ani in tomnál ka chemdhá.

⁶⁵ Tujey tám ti tubkayáb na Jesús k'al taltsik, ti putsuntsáb tin wal, ti cha'wáb k'al i k'ubaklek ani u usnal enché':

—¡Ka ulu xo' xita' ti cha'aw!

Ani pik'yat jeye bin wal k'al an belkol pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios.

Na Pedro in ulu ke yab in exlál na Jesús

(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Na Pedro k'wajat cha'at bin elébil an pulek atá ani támk'i jachan', ulich jun in tsidhan xu t'ojnal bin k'imá' an lej ok'lek pále'tsik. ⁶⁷ Tam ti chu'tat na Pedro ti dhilal, teloloyat alwa' ani utsan enché':

—Tatá' junax teye ta xe'ech k'al na Jesús xi Nasaret.

⁶⁸ Por na Pedro in ulu enché':

—Yab u exlál, nibal u cho'ób xant'éy a t'ilál.

Kale eléb xon tu oxnáb ani dhájan tám jun i pek'el. ⁶⁹ Chab chu'tat juní k'al an tsidhan ani tujey kin utsa' enché' xi tá'tsik ti k'wajat:

—Jeché' an inik ja'ich jeye in kidhtal na Jesús.

⁷⁰ Por jajá' in wits'k'o kin ulu ke yab ani'. Tam ti más lej jun wé', utsan enché' k'al xi tá'tsik ti k'wajat:

—Tsubax lejtal, tatá' ja'ich teye jún ti éb xi jajá'tsik, pos tatá' i Galileo ani anchan' teye i káw jelti jajá'tsik.

⁷¹ Tujey tám kin ulu na Pedro abal kin tamu xata' yab alwa' max yab tsubax xowa' in ulal ani in lej tsubax ulu enché':

—Tsubax tu utsátsik ke yab u exlál xitam inik xi k'wajattsik a t'ilál.

⁷² Támk'i jachan', dhájan an pek'el tin chabtsíl. In chalpána' tám na Pedro xan ti usnék k'al na Jesús: “Tam yabél dhájnék an pek'el tin chabtsíl, tatá' óxílich a ulúmal ke yab tin exlál.” Ani uk'ik'íl ti k'wajay kin chalpay xowa' usnék k'al na Jesús.

15

Na Jesús tin tamét na Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Tam ti tsudhey, dhajawe t'ajat ti junkun nin ok'lékiltsik an pále'tsik k'al nin ok'lékil an judíotsik, k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios ani k'al an Junkulom Awiltaláb. Tam tin chalpáchtsik alwa' xant'éy ne'ech kin t'aja', in júna'tsik tám wik'adh na Jesús ani in pidhna' ba na Pilato. ² Konyat enché' na Jesús k'al na Pilato:

—¿Tatá'xe' nin Pulek Tak'íxal an judíotsik?

Tók'on enché' na Jesús:

—Tatá' a ulal abal anchan'.

³ K'al yán xata' ti walbiyat k'al nin ok'lékiltsik an pále'tsik. ⁴ Konyat tám juní k'al na Pilato:

—¿Yabxe' ne'ech ki tók'on? Ka ach'a' xan ti exom ti walbiyaltsik, in ulaltsik ke yán xata' a t'ajámal.

⁵ Por nibal anchan' yab tók'on na Jesús ani labandhájich tokot na Pilato.

Bijtsin na Jesús abal ne'ech ka chemdhá

(Mt. 27:15-31; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Ech'ek'i tam u ajíbnáb an paskwa, na Pilato in walkál jun i wik'nél xi ka kontsin k'al an atiklábtsik. ⁷ Tam ti jachan' i k'ij, ta' ti balidh ban wik'axte' jun i inik xin bij ta Barrabás xi wik'nék junax k'al nin kidhtaltsik abal chemdhaxnéktsik tam tin péjeyám i awiltalábtsik.

⁸ Junkun tám an atiklábtsik abal kin kontsi na Pilato kin walka' jun i wik'nél jelt xan ti ech'ek'i in ujnámal in t'ajál. ⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Pilato:

—¿A lé'tsikke' tu walkantsi an tin Pulek Tak'íxal an judíotsik?

¹⁰ Konyattsik anchan' k'al na Pilato kom in cho'ób alwa' ke yab u le'náb ka chu'tat na Jesús k'al nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani jaxtám ti pidhnats na Jesús abal ka chemdhá.

¹¹ Por nin ok'lékiltsik an pále'tsik, in nixokna' an atiklábtsik kin konoy ka walká na Barrabás. ¹² Konyattsik tám juní enché' k'al na Pilato:

—¿Ani jant'éy a lé' ku t'ajtsi xa bijyaltsik tin Pulek Tak'íxal an judíotsik?

¹³ Jajá'tsik tók'on kawidh ani in ulutsik enché':

—¿Ka chemdha' pajk'idh ban peltsidh te'!

¹⁴ Konyattsik tám enché' k'al na Pilato:

—¿Jant'om walastaláb in t'ajám?

Por jajá'tsik in óntsi kin ulu más kawidh enché':

—¿Ka chemdha' pajk'idh ban peltsidh te'!

¹⁵ Kom na Pilato in lé' ka jilk'on alwa' k'al an atiklábtsik, in walka' na Barrabás. In abna' tám ka lekbayat yáníl na Jesús ani tayíl in pidhna'ich tám abal ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'.

¹⁶ Júná tám na Jesús k'al an soldadotsik bin kuxtálil an atá xon tu t'ajnal an lújundhaxtaláb ani kanyat ka junkun taja' ejtal xi k'e'et an soldadotsik. ¹⁷ Xeketliyat tám na Jesús k'al jun i k'udhk'um xi t'unuyich t'ajat k'al in chákní' ani k'wajbantsat bin ók' ti kwetsotsól dhipadh k'idh. ¹⁸ Tujey tám ti labídnáb enché' na Jesús:

—¿Ki k'wajay k'ijidh, Pulek Tak'íxal an judíotsik!

¹⁹ U t'oxyáb bin ók' k'al jun i te', u tubkayáb ani u tudhéłtsik tám tin tamét. ²⁰ Tam ti ok'ontsik kin ubát'na' ani kin labídná', in wék'ontsíchtsik tám an ti chak k'udhk'um, k'wajbantsat xi Jajá' nin k'udhk'úmil ani kaldhájich tám abal ka júná ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'.

Pajk'iyat na Jesús ban peltsidh te'

(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Taman ti bél jun i inik xin bij Simón, xu tak'nal ban chabál Sirene, nin táta' na Alejandro ani na Rufo. Jajá' u witsélich bin ale ani tam tu wat'elich taja', t'ajtsin ti chápláb k'al an soldadotsik abal kin kitnantsi an ti peltsidh te' xin ne'dhál na Jesús.

²² Júná tám na Jesús ban chabál xu bijyáb Gólgota. Ti tének káw, Gólgota, in lé' kin ulu: “In chabálil in beklék in ók' i chemélom inik.” ²³ Pidhan na Jesús ti yajtsik uxnél xuk'udh k'al i ts'a'iktaláb xu bijyáb mirra, por yab in le'na' kin uch'a'. ²⁴ Tam ti pajk'iyatich ban peltsidh te', wélchíxnantsat an tin k'udhk'úmil na Jesús k'al an soldadotsik, por yab anik'i, ok'ox ubát'intsik abal kin chu'u xant'éy kin lujuy kin áta' juntsik ti éb.

²⁵ Beléju i dhajaw tam ti na Jesús pajk'iyat ban peltsidh te'. ²⁶ K'wajbá bin ók' an peltsidh te' jun i dhuslab xin ulal xant'ók'i tin kwenta ti chemdhá. Enché' ti k'wajat dhutsadh: “Jeché' ja'ich nin Pulek Tak'íxal an judíotsik.” ²⁷ Pajk'iyattsik jeye ba peltsidh

te' junax k'al na Jesús cháb i kwé'tsik, jún tin eját ani jún tin k'watab. ²⁸ Anchan' ti támun abal ka t'ájan xan ti k'wajat dhutsadh enché' ban T'okat Dhuslab: "Ájin jeye jelti max i walablom, jelti xi chemechtsik junax k'al Jajá'."

²⁹ Odhbijyat k'al xu wat'eltsik taja' tin tamét, in wíwók'liyaltsik nin ók' ani in ulaltsik enché':

—Tatá', xa ejtawal ka paku an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani ne'ech ka kuba' juní ti óx a k'ítsá, ³⁰ ka lo'o xo' tabá' ani ki pa'ay ban peltsidh te'.

³¹ Tá' jeye ti k'wajat nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios ti labídhnxani u útsáxstik enché':

—In lo'ómal k'e'ettsik ani xo' Jajá' yab in ejtawal kin lo'o tinbá'. ³² Max ani' lejtal Jajá'ich nu Kristo, nin Pulek Tak'íxal an israelitatsik, ka pa'ay xo' ban peltsidh te' ani ne'ech tám ki bela'ich.

Xi ta' ti k'wajattsik tin wálím k'e'jtsik pajk'idh ban peltsidh te', u odhbijixtsik jeye.

Nin chemtal na Jesús

(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Tam ti ch'ejelich a k'ítsá, jik'wchin tin pubíl an k'ay'lá ani in t'ójontsi asta óx i wákal.

³⁴ Tam ti óxich i wákal, na Jesús in ulu kawidh enché':

—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani? —jeché' an káw in lé' kin ulu: Dios tu Ajátik, Dios tu Ajátik, ¿jant'ók'i tin walba'?

³⁵ Taltsik xi taja' ti k'wajat, in ach'a'tsik ani in ulu enché':

—Ka ach'a', exom in kanál na Elías, an t'íltsix xi xe'chinék ti weje'.

³⁶ Jún ti éb k'ale adhik kin axdha' ban jiliy uxnél jun xata' jelti kwinim, in wik'a' bin tsúm jun i te', in utunsi bin wi' na Jesús abal kin juch'u ani in ulu enché':

—Yabich más xata' ki t'ajtsi, wana ki chu'u max ka tsích na Elías kin pa'ba' ban peltsidh te'.

³⁷ Dhájan tám kawidh na Jesús ani chemech. ³⁸ Támk'i jachan', an tolow k'udhk'um xi ta' ti palat altá ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, xílan asta t'ek'at ani asta cha'at.

³⁹ An ok'lek soldado romano xi ta' ti kubúl tin tamét na Jesús, tam tin chu'u xan ti dhájan ani chemech, in ulu enché':

—Tsubax lejtal, jeché' an inik u Chakámláb k'al na Dios.

⁴⁰ Tá' jeye ti k'wajat i mímlábsik ti ów telom. Jé' k'wajat taltsik nin bij: na Salomé, na María Magdalena ani na María xin ko'ol cháb in chakámil, jún in bij ta José ani xi tayíl in bij ta Jakobo. ⁴¹ Jeché' an mímlábsik, juniknadh ani tolmidh k'al na Jesús tam ti k'wajay Galilea. Ta' jeye ti k'wajat más k'e'et i mímlábsik xi juniknadh k'al na Jesús tam ti k'ale Jerusalén.

Jolyat na Jesús

(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Tam ti exomich ti dhamul, tam an israelitatsik in t'ojoyal xowa' in yéntsal abal in k'ítsánil an koyóxnich, ⁴³ ulich na José xu k'wajíl ban bitsow Arimatea. Jajá' ja'ich jeye jun i ultaláb kidhtaláb k'al an Junkulom Awitaláb. Jajá' k'wajat jeye in aytsím xowk'i na Dios ne'ech ka tujéch ti tak'ix ani in kuba' tinbá' ka ochich xon ti k'wajat na Pilato abal kin kontsi tin t'u'úl na Jesús kin jolij. ⁴⁴ Na Pilato labandhá abal in ach'a' ke jayk'i ti chemnek na Jesús. Jaxtám tin kaniy an ok'lek soldadotsik abal kin konoy max ani' lejtal ti chemnekich. ⁴⁵ Tam ti utsan k'al an ok'lek soldadotsik abal ani', utsanich tám na José k'al na Pilato abal awilich kin júna' kin jolij. ⁴⁶ In ch'a'ay tám na José jun i k'udhk'um, in pa'ba' nin t'u'úl na Jesús ban peltsidh te' ani in bolij k'al an k'udhk'um. K'ale tám kin k'wajba' ba jun i jólimtaláb xi ta' ti k'wajat cholk'adh bin akan jun i t'ujub ch'én ani tolilíl tin utu jun i yejche' t'ujub abal kin paxk'intsi k'al tin wil'ébil an jólimtaláb. ⁴⁷ Na María Magdalena ani xi jún na María, nin nána' na José, in chu'utsik xon ti k'wajbantsat tin t'u'úl na Jesús.

16

Ejech ti ít na Jesús

(Mt. 28:1-10; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Tam ti wat'éch nin k'ítsájlil an koyóxnich, na Salomé, na María Magdalena ani xi júnn na María nin nána' na Jakobo, in ch'a'aytsik i niwiytaláb abal ka k'aletsik kin mawtsi k'ál tin t'u'úl na Jesús. ² Dhajawe tin jidhtal k'ítsájlil an semana, k'aletsik ban jólimtaláb ani tam ti ulich taja' jayk'i ti eblinékich na k'ítsá. ³ Kónóxintsik enché':

—ǂjita' ne'ech ti ku wixk'intsi an ti t'ujub xi k'ál ti paxk'idh an jólimtaláb?

⁴ Por tam ti ulchichtsik, in chu'u abal an yejche' t'ujub xi k'ál ti paxk'idh an jólimtaláb jayk'i ti wixk'intsidh. ⁵ Ochichtsik tám altá ani in chu'u taja' buxúl tin ejáttsik jun xita' jelti kwitól inik. An kwitól inik xeketlidh k'al jun i dhak joch'at xeketláb ani jik'ey t'ajat an mímlábsik. ⁶ Por utsan enché' an mímlábsik:

—Yab ki jik'eytsik, u cho'óbich abal a ayaltsik na Jesús xi Nasaret, xi chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'. Jajá' ejnekich ti ít, yabich wa'ach teché'. Ka tela'ti nú' xon ti k'wajbadh. ⁷ Ki k'aléchtsik ani ka utsa' nin exóbaliltsik ani na Pedro: “Na Jesús ne'ech ka okxin ka k'ale Galilea ani tatá'tsik tayíl; taja' ne'ech ka chu'utsik jelt xan ti utsámal.”

⁸ Kale tám adhik an mímlábsik ban jólimtaláb abal tokot u wipipílsik ani u jik'él. Nibal xata' in utsa'tsik ni jun xita' abal u jik'élsik t'ajat.

Na Jesús in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al na María Magdalena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Tam ti na Jesús ejech dhajawe tin jidhtal k'ítsájlil an semana, ok'ox in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al na María Magdalena, xi káldhantsidh búk i at'ax ejattaláb. ¹⁰ Na María k'ale tám ani in utsa' xi xe'chinéksik junax k'al na Jesús ke jajá' in chu'úmal na Jesús. Xi xe'chinéksik k'al na Jesús, elantsik ti uk'nal ani ti t'e'pinal k'al na María. ¹¹ Tam tin ach'a' ke na Jesús ejnek ti ít ani ke na María in chu'úm, yab in bela'tsik.

Na Jesús in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al cháb nin exóbaliltsik

(Lk. 24:13-35)

¹² Tayíl, chu'tat na Jesús k'al cháb nin exóbaliltsik tam ti ne'ech ti bél, por Jajá' in jalk'uyámal tinbá'. ¹³ Tam tin exla'ichtsik abal ja'ich na Jesús, witsiytsik xon ti k'wajat xi más an exóbaltsik ani in t'iltsi ke in chu'úmaltsik na Jesús, por nibal jajá'tsik yab beltsin.

An punk'untsixtaláb xi jiltsin an abatwáletsik k'al na Jesús

(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Más tayíl, na Jesús in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al xi lajújún an exóbaltsik tam ti buxutsik ti k'apul. K'wiyantsik tám k'al na Jesús abal yabtsik t'ajat u belom ani yabtsik t'ajat in exbayal, kom yab in bela'tsik xowa' t'iltsin k'al xin chu'úmaltsik ke na Jesús ejnek ti ít. ¹⁵ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ki k'aletsik putálk'i tin pubíl an k'ay'lá ani ka t'iltsitsik an ti alwa' t'ilab ejtal an atiklábtsik. ¹⁶ Xita' kin bela' ani ka pujan, ne'ech ka lo'ey; por xita' yab kin bela', ne'ech ka k'ale ban k'ibeltaláb. ¹⁷ Ejtal xita' kin beltsi an tin káwintal na Dios, ne'ech kin ejto kin t'aja' jeché' an exóltsik: K'al tin awiltal nu bij ne'ech kin ejto kin káldhantsi ti at'ax ejattalábtsik xita' k'wajat teykómte k'ál, ne'ech ti káwtsik k'al i ít káwintaláb ¹⁸ ani max yab kin chu'u ani kin téyna' i chan o max kin uch'a' jun i it'lab, yab xata' ne'ech kin tamu. Ne'ech jeye kin k'wajba'tsik nin k'ubak ban ya'ultsik ani ne'ech ka jeley jachan' an ya'ultsik.

Na Jesús k'adhích walk'i'

(Lk. 24:50-53)

¹⁹ Tayíl, tam ti ok'onich ti tawnábsik, júnájich tám walk'i' an Ajátikláb ani buxkan tin eját na Dios. ²⁰ Tam ti kaléch an abatwáletsik, xe'chin putálk'i kin t'ila' an alwa' t'ilab

ani tolmiyattsik k'al an Ajátikláb kin t'aja' i labidh labandhaxtaláb abal ka cho'óbná ke tsubax xowa' in t'ilálsik. Anchan' ka t'ájan.

An alwa' t'ilab xin dhutsám na Lukas

Jeché' ja'ich xowa' dhutsuntsat na Teófilo

¹ Yán i atiklábsik in dhutsámal k'al tin kwenta ejtal xowa' in t'aja' an Ajátikláb teché' ba ni chabáilil. ² Anchan' tin dhutsámalsik jelt xan tu t'iltsinék k'al xi chú'lámadhtsik asta tam ti tujeý jeché' xowa' támnék ani tolmixnéksik abal ka t'ilan jeché' an alwa' t'ilab. ³ Pulek chalpadh Teófilo, naná' u al'imay neye k'al yantam i k'ayúmtaláb ejtal xowa' támnék asta tam ti tujeýk'i ani u chalpayal abal in tomnál tu dhutsuntsi ejtal xowa' in t'aja' an Ajátikláb anchan' xan ti támun. ⁴ Tu dhutsuntsal jeché' abal ka exla' alwa' an tsubaxtaláb k'al tin kwenta xowa' i ok'tsinékich.

Jun i t'okat abatwále in ólna' abal ne'ech ka wa'chin ti chakam na Juan xu pujax

⁵ Tam ti na Eroles u pulek tak'ix ban chabál xi Judea, ta' ti k'wajat jun i pále' xu bijyáb ta Sakarías, jún ti éb xu kidhtaláb bin junkunélil na Abías. Nin tomtal in bij ta Elisabet ani jajá' u kidhtaláb k'al an pále' Arón. ⁶ Chablam ti éb lujattsik t'ajat tin tamét na Dios, in t'ajátsik ejtal xowa' in ulal an tak'ixtaláb ani xowa' in ulal ka t'ajan an Ok'óxláb. ⁷ Por yab in ko'ol i chakamtsik kom na Elisabet yab u kó'nal, tám juní pakdha'ichsik t'ajat.

⁸ Jun i k'ij, tam ti an pále'tsik xon tu tak'nal jeye na Sakarías in lujuy ka t'ójontsik abal kin t'ójontsi na Dios, ⁹ ubát'intsik abal kin cho'óbna' xita' ne'ech kin lujuy ka ochich ti ikbax ban pulek atá xon tu k'ak'náb an Ok'óxláb. Ubát'intsik ok'ox kom anchan' tin ujnámalsik in t'ajál ani na Sakarías, ja'ich in lujuy ka ochich. ¹⁰ Lejat an ikob k'wajat ti t'a'íl, ejtal an atiklábsik k'wajat eléb ti ól. ¹¹ Támk'i jachan', na Sakarías in chu'u jun in t'okat abatwálejil an Ok'óxláb xi xalk'an kubúl tin eját xon ti k'wajat ti t'a'íl an ikob. ¹² Tam ti na Sakarías in chu'u an t'okat abatwále, laban t'ajat ani jik'ey. ¹³ Por utsan enché' k'al an t'okat abatwále:

—Sakarías, yab ki jik'ey, pos na Dios in ach'ámalich na ólábil ani na tomtal Elisabet ne'ech kin kó'oy jun i chakam xi ne'ech ka bijiy ta Juan. ¹⁴ Tatá' ne'ech t'ajat ki k'ijidhmé ani yán ne'ech ka kulbé abal wa'chin jachan' an chakam, ¹⁵ pos jachan' na chakánil ne'ech ka k'wajay púlek tin tamét na Dios. Yab ne'ech kin uch'a' i yajtsik uxnél nibal i bók ani ne'ech t'ajat ka k'wajay teykómte k'al an T'okat Ejattaláb asta tam ka wa'chink'i. ¹⁶ Ne'ech kin t'aja' ka witsiytsik ti ít ban Ok'óxláb nin Diosil, yán i atiklábsik xu kidhtaláb k'al na Israel. ¹⁷ Jeché' na Juan ne'ech ka okxin xon ti ne'ech ka ulich an Ajátikláb ani ne'ech kin kó'oy nin ejattal ani an chápláb jelti xin kó'oy an t'iltsix Elías. Ne'ech kin t'aja' ka pákwlántsixin an táta'lábsik k'al nin chakámiltsik ani abal kin lujkúchtsik jeye nin chalab xi yabtsik u t'ajax ti k'ij. Anchan', ne'ech tám ka k'wajách t'ojojodh an atiklábsik abal kin bach'u an Ajátikláb.

¹⁸ Na Sakarías in konoy enché' an t'okat abatwále:

—¿Janti ne'ech ku ejto ku cho'óbna' max tsubax jeché'? Pos naná' in yejchelich ani nu tomtal púlekich jeye t'ajat.

¹⁹ Tók'oyat enché' k'al an t'okat abatwále:

—Naná' u bij Gabriel ani u t'ójontsal a Dios, Jajá' tin abámal tu tawna' ani tu óltsi jeché' an ti alwa' t'ilab. ²⁰ Por xo', kom yab a bela' xowa' tu utsa', ne'ech ki mó'bé ani yab ne'ech ka ejto ta káw asta ka wa'chin na chakánil. Jeché' ne'ech ka támun, tam kin bajaw an k'ij.

²¹ Lejat k'wajat ti támnal jeché', an atiklábsik k'wajat eléb in aytsal na Sakarías, u labnalichtsik abal owéch t'ajat ani yab u kalel ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. ²² Tam ti kale na Sakarías, yabich in ejtawal kin tawna' an atiklábsik, tawnaxin k'al in k'ubakk'i abal mó'bédhats. An atiklábsik in cho'óbná tám abal na Sakarías in chu'úmal jun i xalk'antsixtaláb ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios.

²³ Tam ti kidhéch an k'ij ti t'ójontsix, na Sakarías k'ale tin k'imá'. ²⁴ Más tayíl, nin tomtal Elisabet jilk'on kó'odh ani bó' a ích' yab kale tin k'imá'. Jajá' in ulal enché' tin itsích: ²⁵ "An Ok'óxláb tin t'ajtsám jeché' abal yabich ti kin tidhebédha' an atiklábtsik."

Jun i t'okat abatwále in ulu abal ne'ech ka wa'chin ti chakam na Jesús

²⁶ Tam tin akaklábich a ích' ti k'wajat kó'odh na Elisabet, aban k'al na Dios an t'okat abatwále Gabriel ba jun i bitsow xi k'wajat Galilea xu bijyáb Nasaret ²⁷ abal kin cha'biy jun i tsidhan xin bij ta María. Jeché' an tsidhan, k'wajatch konodh abal ka tomikná k'al jun i inik xin bij José. Jeché' an inik u kidhtaláb k'al an pulek tak'ix Dabid. ²⁸ An t'okat abatwále ochich xon ti k'wajat na María ani in ulu enché':

—¡María, tu chapnédhál, xi k'anidháb t'ajat k'al an Ok'óxláb! An Ok'óxláb k'wajat k'al tatá' ani ti lábt'ajámal más ké xi k'e'et an mímlábtsik.

²⁹ Por tam ti na María in chu'u an t'okat abatwále, laban t'ajat k'al xowa' in ach'a' utsan ani u chalpax xant'ók'i ti chapnédhá anchan'. ³⁰ Utsan tám enché' k'al an t'okat abatwále:

—María, yab ki jik'ey, pos i chu'tat k'al na Dios ke alwa' ka bach'u nin alwa'tal. ³¹ Xo' ne'ech ki jilk'on kó'odh, ne'ech ka wa'chuy jun i chakam kwitól ani ne'ech ka bijiy ta Jesús. ³² Jajá' ne'ech ka k'wajay ultaláb t'ajat, ne'ech ka bijyat tin Chakámil a Dios xi púlek t'ajat ani ne'ech ka k'wajbá k'al na Dios ti Pulek Tak'ix jelti nin weje' pakélil Dabid, ³³ ne'ech kin tak'iy malilíl i k'ij nin kidhtaltsik na Israel ani nin tak'ixtal yab jayk'i ne'ech kin kó'oy in ok'ontal.

³⁴ Na María in konoy enché' an t'okat abatwále:

—¿Jantich tám ti ne'ech ku kó'oy i chakam ani naná' yab jayk'i in junkunék k'al ni jun i inik?

³⁵ Tók'oyat enché' k'al an t'okat abatwále:

—An T'okat Ejattaláb ne'ech ka ulich ba tatá' ani na Dios xi púlek t'ajat, ne'ech ti ki paxk'iy k'al nin cháp jelt xan tu paxk'ix jun i chalam. Jaxtám, an chakam kwitól xi ne'ech ka kó'oy t'okat Ja' t'ajat ani ne'ech ka bijyat tin Chakámil a Dios. ³⁶ Na exlowál Elisabet, maske púlekich t'ajat, ne'ech jeye kin wa'chuy jun i chakam kwitól. Xu usnal ke yab u kó'nal, xo' in ko'olich akak a ích' ti k'wajat kó'odh. ³⁷ Abal na Dios yab wa'ach ni jun xata' xi yab ne'ech kin ejto kin t'aja'.

³⁸ In ulu tám enché' na María:

—Naná' tin jolíbal an Ok'óxláb, ke Jajá' kin t'aja' k'al naná' jelt xan tin utsál.

Tam ti ok'onich kin ulu jeché', an t'okat abatwále k'aléch tám.

Na María k'ale kin álna' na Elisabet

³⁹ Tam ti jachan' i k'ij, na María k'ale jik'atk'i ba jun i bitsow xi k'wajat ban ch'énlom xi Judea. ⁴⁰ Tam ti ulich ba jachan' an bitsow, ochich bin k'imá' na Sakarías ani in chapnédha' na Elisabet. ⁴¹ Tam ti na Elisabet in ach'a' nin chapnédhaxtal na María, an chakam xi k'wajat in kitkóm, yoyon ani na Elisabet in bach'u nin cháp an T'okat Ejattaláb.

⁴² Ani kawidh t'ajat tin ulu enché':

—Na Dios ti lábt'ajámal más ké xi ejtal an mímlábtsik ani in lábt'ajámal an chakam xa kitkóm. ⁴³ ¿Jita' u éy naná' abal ka tsích ti kin álna' nin nána' nu Ajátik? ⁴⁴ Pos tam tu ach'piyk'i na chapnédhomtal, an chakam xi k'wajat u kitkóm, yoyon k'al i kulbéxnich. ⁴⁵ K'ijidh t'ajat abal a bela' xowa' i utsan, pos ne'ech ka t'ajan jelt xan ti utsámal an Ok'óxláb.

⁴⁶ In ulu tám enché' na María:

Naná' u k'ak'nál an Ok'óxláb

⁴⁷ ani nu ejattal u k'ijidhmél k'al na Dios nu Lo'óxil.

⁴⁸ Abal na Dios in chu'u ke naná' ja'ich jun in ch'ojontál jolíbal

ani xo', ejtal an atiklábtsik xi ne'ech ka wa'chin teché' ti k'ay'lá, ne'ech kin ulutsik ke naná' in lábt'ajadh.

⁴⁹ Pos na Dios xi ejtal in ejtawal kin t'aja',

tin t'ajtsámal yán xowa' pakdha'.

Jajá', t'okat Ja' t'ajat.

⁵⁰ Na Dios ech'ek'i ne'ech kin kó'ontsi ti yajnantsixtaláb ejtal xita' k'al tu k'ak'náb.

⁵¹ Yán xata' pakdha' in t'ajámal k'al nin cháp;

in pakwtsámal tin chalab xin t'ek'álsik tinbá' abal yab kin ejto kin t'aja' xowa' in chalpayámal.

⁵² In wék'ontsámal tin awiltal an pakdha' tak'ix ani in t'ek'bámal xi yabtsik in t'ek'ál tinbá'.

⁵³ Xu k'a'álsik, in pidhámal kin kó'oy xowa'kich xi alwa' ani xi tumínladhtsik, in ajámal ka k'ale mapats k'ubak.

⁵⁴ In tolmiyámal nin t'ójontsixil, xi ja'ich an israelitatsik ani yab in uk'tsámal kin kó'ontsi ti yajnantsixtaláb;

⁵⁵ anchan' tin utsámal ni weje' pakélil

Abraham ani ejtal nin kidhtalsik abal malilil i k'ij.

⁵⁶ Na María k'wajay taja' k'al na Elisabet óx a ích' xóna' ani más tayíl witsích tám juní tin k'imá'.

Tam ti wa'chin ti chakam na Juan xu Pujax

⁵⁷ Tam tin bajúch an k'ij xowk'i na Elisabet ti ne'ech kin wa'chiy an chakam, in wa'chiy jun i chakam kwitól. ⁵⁸ Nin at k'imádhtsik ani nin ja'úbsik, kulbé t'ajat tam tin ach'a'tsik ke na Elisabet kó'ontsidh t'ajat ti yajnantsixtaláb k'al an Ok'óxláb. ⁵⁹ Tam tin kidhbay waxik a k'ítsá ti wa'chinék an chakam, in júna'tsik abal ka k'wajbantsat ti exól bin t'u'úl jelt xan ti usnék kin t'aja' na Abraham. U le'nábwi'ik ka bijyat ta Sakarías jelti nin táta', ⁶⁰ por nin nána' in ulu enché':

—Yaba'. Ko'ol ka bijyat ta Juan.

⁶¹ Tók'oyat tám enché':

—¿Jant'ók'i? Yab wa'ach ni jun xita' a kidhtal xi anchan' in bij.

⁶² Konyat tám k'al i k'ubaklekk'i nin táta' an chakam abal ka cho'óbná xowa' bijláb in lé' kin chu'u ka k'wajbantsat nin chakánil. ⁶³ Nin táta' an chakam, in konoy jun i okcha' ani in dhutsa' taja' enché': “Jajá' ne'ech ka bijyat ta Juan.” Ani ejtaltsik laban. ⁶⁴ Támk'i jachan', in ejtóch tám juní ti káw na Sakarías ani tujeý kin pubédhantsi tin bij na Dios. ⁶⁵ Ejtal nin at k'imádhtsik laban tam tin chu'u jeché' ani putálk'i ba jachan' an ch'enadh chabál xi Judea, u t'ilnal xowa' támnék.

⁶⁶ Ejtal xin ach'álsik jeché' u chalpaxtsik ani u kónóxtsik jún ani jún enché':

—¿Jant'éy awil ne'ech kin t'aja' jachan' an chakam kwitól tam ka pubey?

Pos jeché' an chakam kwitól, tsubax lejtal ti teykómte k'al in cháp an Ok'óxláb.

Nin Ajatlábil na Sakarías

⁶⁷ Na Sakarías, nin táta' an chakam, teykómte k'al nin cháp an T'okat Ejattaláb, ijtsin kin ulu enché':

⁶⁸ Ki k'ak'na' an Ok'óxláb, nin Diosil na Israel, abal tsi'nek teché' ba nin bitsówil abal ti ku lo'o.

⁶⁹ Tu pidhámal jun i pulek Lo'óxil, xi tál bin kidhtal na Dabid, nin t'ójontsixil.

⁷⁰ Anchan' tin ulúmal k'al nin t'okat t'iltsíxiltsik asta ti weje'.

⁷¹ In ulúmal ke ne'ech ti ku lo'o k'al xi tu péjeyal ani k'al xi tu at'ál,

⁷² ke ne'ech kin yajnantsi ni weje' pakéiltsik

ani ke yab ne'ech kin uk'tsi nin t'okat lejkintalábil.

⁷³ Jeché' ja'ich xowa' na Dios in lej tsubax utsámal ni weje' pakélil Abraham:

⁷⁴ ke ne'ech ti ku lo'o k'al xi tu péjeyaltsik abal ki t'ójontsích k'al ni jun i jík'ib

⁷⁵ ani ku k'wajay lujat ani t'okat tin tamét Jajá', tsudhey ka tsudhey putál i k'ij asta xon talat tu ejat.

⁷⁶ Ani tatá' teye, chakam, ne'ech ki bijyat tin t'ílsíxil a Dios xi púlek t'ajat, pos ne'ech ki okxin ka t'ojontsi tin bélil an Ajátikláb

⁷⁷ abal kin pidha' kin cho'óbna' nin bitsówil ke nin walastalábilsik ne'ech ka pakwantsat ani anchan' ne'ech kin bach'úchtsik an lo'eltaláb.

⁷⁸ Kom tu k'anidhál ani tu yajnantsal ni Diosil, ne'ech ti ku abtsi jun xita' xi tú' walk'i' abal ti ku tolmij.

Jajá' in junwal jelt in tajáx jun i ít k'ij xin wék'oyal i jik'waxtaláb.

⁷⁹ Jajá' ne'ech kin tajbay xi xe'chtsik ban jik'waxtaláb, xi ne'chtsikwi'ik ban k'ibeltaláb tam ka chemech

ani ne'ech ti ku tajbantsi ku beley ban bél xi k'ijidh.

⁸⁰ An chakam kwitól u pubel ani nin ejattal más u chapni'bél, k'wajay ban chabál xon ti yab k'wajtsidh asta tam tin bajaw an k'ij kin pidhna' tinbá' ka exlá k'al an atiklábtsik xi Israel.

2

Xan ti wa'chin ti chakam na Jesús

(Mt. 1:18-25)

¹ Tam ti jachan' i k'ij, an lej pulek tak'ix xu bijyáb ta Awgusto in ulu abal ka ajyat putálk'i ejtal an atiklábtsik. ² Jeché' an jidhtal ajumtaláb, t'ajan tam ti na Sirenio k'wajat ti pulek awitaláb ban chabál xi Siria. ³ Ejtaltsik ko'ol ka witsiy bin bitsówil abal ka ájin taja'. ⁴ Jaxtám, na José kale Nasaret, an bitsow xi k'wajat Galilea ani k'ale ban chabál xi Judea ban bitsow xu bijyáb Belén xon tu chakam an pulek tak'ix Dabid, kom na José u kidhtaláb k'al na Dabid. ⁵ K'ale Belén abal ka ájin taja' junax k'al na María, xi konodhich tin ko'ol abal ka tomkin k'al ani k'wajatich kó'odh. ⁶ Lejat k'wajattsik Belén, in bajaw xowk'i na María ti ne'ech kin wa'chiy an chakam. ⁷ Taja' tin wa'chiy nin jidhtal chakánil, in dhantsiy, in boliy k'al i k'udhk'um ani in kwachba' xon tu mujtsinal tin k'apwál an ko'nélsik, pos yab in ela'tsik ejtidh xon ti ka koyóch ba jachan' an atá xon tu koynáb.

An t'okat abatwáletsik ani an belkol ko'nélsik

⁸ K'unat Belén, ta' ti k'wajat cháb óx i belkol ko'nélsik xin beletnál nin ko'wálsik tam akal. ⁹ Jun jik'towále tin chu'utsik jun in t'okat abatwálejil an Ok'óxláb, nin labidh t'okát an Ok'óxláb tajk'an malilíl xon ti k'wajattsik ani jik'eytsik t'ajat. ¹⁰ Por utsantsik enché' k'al an t'okat abatwále:

—Yab ki jik'eytsik, pos tu tsi'dhantsaltsik jun i alwa' t'ilab ani yán ne'ech ka kulbé k'al jeché' tin kwenta: ¹¹ ke xo' wa'chinich ti chakam bin bitsówil na Dabid jun i Lo'ox abal tatá'tsik, ja'ich na Kristo an Ajátikláb. ¹² Ti exól, ne'ech ka ela'tsik an chakam dhantsidh, bolilidh k'al i k'udhk'um ani kwachat xon tu mujtsinal tin k'apwál an ko'nélsik.

¹³ Támk'i jachan', xalk'an tin wál an t'okat abatwále yán i t'okat abatwáletsik xi tál walk'i', in pubédhantsaltsik tin bij na Dios ani in ulaltsik enché':

¹⁴ ;Kin kó'oy an labidh t'okattaláb na Dios tú' walk'i'

ani ban chabál, kin kó'oy an k'ijidhtaláb an iniktsik xu k'anidhábtsik k'al na Dios!

¹⁵ Tam ti an t'okat abatwáletsik k'adhíchtsik juní walk'i', an belkol ko'nélsik tujei ti útsáx jún ani jún enché':

—Pos wana pé asta Belén abal ki chu'u jeché' xowa' támnék, xi tu óltsích an Ok'óxláb.

¹⁶ K'aletsik jik'at ani in ela' na María ani na José ani an chakam xi ta' ti kwachat xon tu mujtsinal tin k'apwál an ko'nélsik. ¹⁷ Tam tin chu'utsik, in t'íla'tsik xant'éy usnéktsik k'al an t'okat abatwále k'al tin kwenta jeché' an chakam. ¹⁸ Ejtal xi k'al ti ach'an xowa' in ulutsik, labantsik k'al xowa' in ach'a'. ¹⁹ Por na María in chalpóm tokot tin itsích ejtal jeché'. ²⁰ Más tayíl, an belkol ko'nélsik k'aléchtsik tám, por in pubédhantsal ani in k'ak'nantsal tin bij na Dios k'al tin kwenta xowa' in ach'a'tsik ani in chu'utsik, abal anchan' ti támnék jelt xan ti usnéktsik.

Na Jesús júna ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios

²¹ Tam ti kidhey waxik a k'ítsá ti wa'chinék an chakam, t'ajtsin ti exól bin t'u'úl jelt xan ti usnék na Abraham ani bijyat ta Jesús. Jachan' an bijláb, ja'ich xi usnék na María k'al an t'okat abatwále tam ti jajá' yabél kó'odh.

²² Tam ti kidhey an k'ij xowk'i jajá'tsik yejat kin t'oko tinbá' jelt xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in júna'tsik an chakam ban bitsow Jerusalén abal kin utu ban Ok'óxláb. ²³ In t'aja'tsik anchan' kom bin tak'ixtal an Ok'óxláb k'wajat dhutsadh enché': "Ejtal an ts'itsik kwitól xi jidhtal ka wa'chin ti chakam, yejat ka pidhná abal an Ok'óxláb." ²⁴ K'alneksik jeye abal kin pikba' cháb i bók' o cháb i ts'itsik kuku' jelt xan tin ulal nin tak'ixtal an Ok'óxláb.

²⁵ Tam ti jachan' i k'ij, ta' ti k'wajat Jerusalén jun i inik xu bijyáb Simeón. Jajá' ja'ich jun i lujat inik xin k'ak'nál na Dios ani in aytsím jeye ka lo'wat an israelitatsik. Jajá' teykónte t'ajat k'al an T'okat Ejattaláb ²⁶ ani usnék k'al an T'okat Ejattaláb abal yab ne'ech ka chemech max yab kin chu'u ok'ox an Kristo xi ne'ech ka aban k'al an Ok'óxláb. ²⁷ Jeché' na Simeón k'ale ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ijtsidh k'al an T'okat Ejattaláb. Tam ti na Jesús júna k'al nin táta'tsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios abal ka t'ajtsin xan tin ulal an tak'ixtaláb ke yejat ka t'ajtsin, ²⁸ na Simeón in muluk'na' an chakam ani in pubédhantsi tin bij na Dios enché':

²⁹ Ok'óxláb, awilich ti kin walka' kin chemech tsububudh u itsích abal a t'aja'ich jelt xan ta utsámal na t'ójontsixel.

³⁰ Pos xo' u chu'úch k'al naná' t'ajat u wal an Lo'ox

³¹ xa k'wajbámal tin tamét ejtal an atiklábtsik.

³² Jajá' ja'ich jelti an tajaxtaláb xi ne'ech kin tajbay ejtalk'i an bitsowtsik xi yab u israelitatsik ani ne'ech kin pidha' ti labidh t'okattaláb an israelitatsik.

³³ Nin táta' ani nin nána' na Jesús labantsik k'al xowa' in ach'ál in ulal na Simeón k'al tin kwenta an chakam. ³⁴ Lábt'ajantsik k'al na Simeón ani utsan enché' na María nin nána' na Jesús:

—Ka ach'a', jeché' an chakam k'wajbá abal kin t'aja' ke yán i israelitatsik ka k'ale ban k'ibeltaláb o ka lo'eytsik. Jajá' ja'ich jun i exól xi ne'ech ka pojká k'al yán xita'. ³⁵ Anchan' ne'ech ka cho'óbná xowa' in chalpayal jun xita' tin itsích. Por abal tatá', ejtal jeché' ne'ech kin junu jelti max exom ta t'idhbantsáb ta ejattal k'al jun i machét.

³⁶ Tá' jeye ti k'wajat jun i mímláb púlekich t'ajat xu t'iltsix jeye, jajá' in bij ta Ana ani u chakámláb k'al na Fanuel, xu kidhtaláb k'al na Aser. Jeché' an mímláb, tsidhan t'ajat ti tomkinék ani tokot búk i tamub k'wajay k'al nin tomkíl. ³⁷ Jajá' ja'ich xo' jun i chemtsidh mímláb xin ko'olich che' inik k'al ché' i tamub ti kwetém. Ech'ek'i k'wajat ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, akal i k'ij in t'ójontsal an Ok'óxláb k'al i k'ílixnich ani k'al i óláb. ³⁸ Na Ana ulich jeye támk'i jachan', in tuju kin pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios ani kin t'iltsi an atiklábtsik k'al tin kwenta jachan' an chakam xu bijyáb ta Jesús. Jachan' an atiklábtsik xu k'wajíl Jerusalén, ja'ich xin aytsím ka lo'wat abal yabich más ka kó'yattsik tak'nél k'al i k'e'et bitsow.

Tam ti witsíchtsik juní Nasaret

³⁹ Tam ti na José ani na María in t'aja'ichsík ejtal xowa' in ulal nin tak'ixtal an Ok'óxláb, witsiytsik Nasaret, an bitsow xu tak'nal ban chabál xi Galilea. ⁴⁰ Tsudhél u tajk'anal an chakam u pubel, u likel ani más u chalpadhmél. Ani ech'ek'i in bach'wal nin alwa'tal na Dios.

Xowa' in t'aja' tam ti chipíl na Jesús ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios

⁴¹ Tamub ti tamub nin táta'tsik na Jesús u k'alel Jerusalén abal kin ajíbna' an paskwa, an ajíb xin ajíbnal an judíotsik. ⁴² Tam ti na Jesús in kidhbay lajucháb i tamub, k'aletsik ejtal ti éb Jerusalén, jelt xan tin ujnámalichtsik in t'ajál tam kin bajaw an ajíb. ⁴³ Tam ti

ok'onich an ajib, kaletsik tám abal ka witsích tin k'imá', por na Jesús jilk'onék Jerusalén ani nin táta'tsik yab in cho'ób max Jajá' jilk'onék taja'. ⁴⁴ Jajá'tsik in chalpay ke na Jesús ta' jeye ti tál bin yaníl an atiklábtsik ani anchan' ti beleysik putál a k'ítsá; por tam ti alyat na Jesús bin kidhtaltsik ani bin exlowátsik, yab elan. ⁴⁵ Kom yab elan, witsiytsik tám Jerusalén nin táta'tsik abal kin aliy taja'.

⁴⁶ Xe'chintsik kin aliy ani tin óxláb a k'ítsá in ela' ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Taja' ti buxúl junax k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. In och'ówiyal xant'éy in t'ilátsik ani in konyal ka wiltsin xowa' Jajá' in lé' kin exbay. ⁴⁷ Ejtaltsik xin ach'ál u labnal abal in chu'tal chalpadh t'ajat na Jesús ani abal in tók'oyal jeye alwa' xowa' u konyáb k'al jajá'tsik. ⁴⁸ Tam ti chu'tat k'al nin táta'tsik, labantsik ani utsan enché' k'al nin nána':

—Chakam, ¿jant'ók'i tu t'ajtsámal anchan'? Na táta' ani naná' neye u k'wajinekich t'ajat tu álim ani tu chalpax abal i k'ibchonék.

⁴⁹ Tók'oyat tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i tin ayaltsik? ¿Yabxe' a cho'óbitsik ke yejat kin k'wajay teché' abal ku t'aja' xowa' in jilám ka t'ajan nu Táta'?

⁵⁰ Por nin táta'tsik yab in exbay xant'ók'i ti tók'oyattsik anchan'.

⁵¹ Junaxich tám ti witsiy ban bitsow Nasaret. Taja' ti k'wajay ani in t'ajál ejtal xowa' u usnal k'al jajá'tsik. Ani nin nána' ech'ek'i in chalpóm tin itsích ejtal xowa' támun. ⁵² Na Jesús ne'ech u pubel ani más u chalpadhmél, in t'ajál ejtal xowa' alwa' tin tamét na Dios ani tin tamét an atiklábtsik.

3

Na Juan xu pujax u t'iltsix ban chabál xon ti yab k'wajtsidh (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Tam ti lajubó'ich i tamub ti tak'ix an lej pulek tak'ix Tiberio, na Ponsio Pilato u pulek awiltaláb ban chabál xi Judea. Na Eroses u pulek awiltaláb ban chabál xi Galilea, nin kidháb xin bij ta Felipe, u tak'ix ban chabál xi Iturea ani xi Trakonite. Na Lisantias, u pulek awiltaláb ban chabál xi Abilinia. ² Na Anás ani na Kayfás, ja'ich nu ok'lek pále'tsik. Tam ti jachan' i k'ij, na Dios in tawna' na Juan ban chabál xon ti yab k'wajtsidh. Jeché' na Juan, ja'ich xu chakámláb k'al na Sakarías, ³ wat'ey putálk'i an kwentsaltsik xi k'unat ban walja' Jordán, in utsál an atiklábtsik ke yejatich kin jila'tsik ti walablom ani ka pujanichtsik abal ka pakwlantsat an tin walastalábiltsik. ⁴ Jeché' támun anchan' abal ka t'ajan jelt xan tin jilámal dhutsadh an t'iltsix Isaías enché':

Ach'at in káwintal jun xita' ban chabál xon ti yab k'wajtsidh ani xu káw, in ulal kawidh enché':

“Ka t'ojontsichtsik tin bélil an Ajátikláb;

ka júna'ichtsik jun i xe'chintaláb alwa' abal anchan', ki k'wajáchtsik t'ojojodh tam ka tsích an Ajátikláb.

⁵ An chabál xi jok'itsik ne'ech ka ts'utsiyat, ejtal an pakdha' ch'én ani an ts'itsik ch'én ne'ech ka lujkuwat, an bél xi k'uch'utsik ne'ech ka lujkuwat ani an bél xi jók'máx ne'ech ka lejkiyat.

⁶ K'al ejtal an atiklábtsik xi k'wajat ban k'ay'lá ti ne'ech ka chu'tat an lo'eltaláb xin pidhnál na Dios.”

⁷ Tam ti an atiklábtsik u ulel abal ka pujyat k'al na Juan, u usnaltsik enché' k'al na Juan:

—¿Tatá'tsik a junwal jelti chan! Abal a lé'tsik ka jek'a' k'al i pujaxtaláb nin chákub na Dios xi exomich ti k'unel. ⁸ Ki k'wajáchtsik alwa' abal ka xalk'an ke tsubax lejtal ta jila'ichtsik ta walablom ani yab ka chalpaytsik ta ejattal ke ne'ech ki lo'eysik abalk'i i kidhtalábtsik k'al na Abraham; pos tu utsátsik ke na Dios ne'ech kin ejto kin káldha' in

chakámiltsik a Abraham asta ba jeché' an t'ujubtsik. ⁹ Anchan' jelt xan ti jun i inik in kwajlál ani in tsikál jun i te' xi yab xata' ti alwa', anchan' jeye ti ne'ech kin t'aja' na Dios k'unat i k'ij k'al an iniktsik xi yab alwa'.

¹⁰ Konyat tám enché' k'al an atiklábtsik:

—¿Jant'éy yejat ki t'aja'?

¹¹ Tók'oyattsik enché' k'al na Juan:

—Xita' in ko'ol cháb in xekét, yejat kin pidha' jún xi yab in ko'ol ani xita' in ko'ol i k'apné, yejat jeye kin pidha' xi yab in ko'ol.

¹² Ulich jeye cháb óx i bach'k'ul jalbixtaláb xin lé' ka pujoyattsik ani konyat enché' na Juan k'al jajá'tsik:

—Ok'tsix, ¿jant'éy yejat ki t'aja'?

¹³ Tók'oyattsik enché' k'al na Juan:

—Yab ka konoy wat'ats an jalbixtaláb, tokotk'i xowa' in ulal an awiltalábtsik.

¹⁴ Konyat jeye k'al cháb óx i soldadotsik enché':

—Ani wawá', ¿jant'éy yejat ki t'aja'?

Tók'oyattsik enché' k'al na Juan:

—Yab ka k'antsitsik xata' ni jun xita', nibal ka ani' ólna' ni jun xita' xi yab in walám ani ki kulbétsik k'al xowa' a átál.

¹⁵ Ejtal an atiklábtsik k'wajat in aytsím an Kristo xi bijidh ne'ech ka tsích ani in chalpayaltsik max na Juan ja'chich an Kristo; ¹⁶ por utsantsik ejtal enché' k'al na Juan:

—Naná' tu pujoyaltsik k'al i ja', por ta' tál jun xita' xi más in ko'ol i awiltaláb ké naná'; naná' nibal ela' xata' u éy abal ku wiltsi tin wik'áb nin pajab. Jajá' ne'ech ti ki pujoyaltsik k'al an T'okat Ejattaláb ani k'al i k'amal. ¹⁷ In teykóm an pala abal kin jutsuy an trigo ani abal kin wixk'intsích an ti amúl. Ne'ech kin junku an trigo bin wilté'il, por an amúl ne'ech kin tsika' ban k'amal xi yab jayk'i u tepel.

¹⁸ Enché' ani yán más xan ti, na Juan in tak'yal ani in t'iltsal an ti alwa' t'ilab an atiklábtsik. ¹⁹ In k'wiya' jeye an pulek awiltaláb Erodes abal in t'ajámal tin tomtal na Erodías, nin tomtal nin kidháb Felipe ani k'al tin kwenta jeye xowa' yab alwa' in t'ajámal.

²⁰ Por na Erodes yab in t'aja' ti k'ij xowa' utsan k'al an Juan, más tokot in óntsi kin t'aja' xowa' yab alwa': in baliy na Juan ban wik'axte'.

Tam ti pujoyat na Jesús

(Mt. 3:13-17; Mk. 1:9-11)

²¹ Jun i k'ij, tam ti na Juan bél k'wajat ti pújal an ti atiklábtsik, pujoyat jeye na Jesús. Lejat na Jesús k'wajat ti ól, jak'pin an walk'i', ²² pa'ay an T'okat Ejattaláb ani buxkan tin éb Jajá'. Tejwa' t'ajat ti pa'ay jelti jun i kuku' ani ach'atmé jun i káwintaláb tú' walk'i', xu káw in ulu enché':

—Tatá' tu Chakámil ani tu k'anidhál t'ajat. In kulbél t'ajat k'al Tatá'.

Nin weje' pakéiltsik na Jesukristo

(Mt. 1:1-17)

²³ In ko'ol xóna' jun inik láju i tamub tam ti na Jesús in tuju nin t'ojlábil. An atiklábtsik in chalpayal ke na Jesús u chakámláb k'al na José. Na José u chakámláb k'al na Elí, ²⁴ na Elí u chakámláb k'al na Matat, na Matat u chakámláb k'al na Lebí, na Lebí u chakámláb k'al na Melki, na Melki u chakámláb k'al na Jana, na Jana u chakámláb k'al na José, ²⁵ na José u chakámláb k'al na Matatías, na Matatías u chakámláb k'al na Amós, na Amós u chakámláb k'al na Naúm, na Naúm u chakámláb k'al na Esli, na Esli, u chakámláb k'al na Nagai, ²⁶ na Nagai u chakámláb k'al na Mát, na Mát u chakámláb k'al na Matatías, na Matatías u chakámláb k'al na Semei, na Semei u chakámláb k'al na José, na José u chakámláb k'al na Judá, ²⁷ na Judá u chakámláb k'al na Joana, na Joana u chakámláb k'al na Resa, na Resa u chakámláb k'al na Sorobabel, na Sorobabel u chakámláb k'al na Salatiel, na Salatiel u chakámláb k'al na Neri, ²⁸ na Neri u chakámláb k'al na Melki, na

Melki u chakámláb k'al na Adi, na Adi u chakámláb k'al na Kosam, na Kosam u chakámláb k'al na Elmodam, na Elmodam u chakámláb k'al na Er, ²⁹ na Er u chakámláb k'al na Josué, na Josué u chakámláb k'al na Elieser, na Elieser u chakámláb k'al na Jorim, na Jorim u chakámláb k'al na Matat, ³⁰ na Matat u chakámláb k'al na Lebí, na Lebí u chakámláb k'al na Simeón, na Simeón u chakámláb k'al na Judá, na Judá u chakámláb k'al na José, na José u chakámláb k'al na Jonán, na Jonán u chakámláb k'al na Eliakim, ³¹ na Eliakim u chakámláb k'al na Melea, na Melea u chakámláb k'al na Mainán, na Mainán u chakámláb k'al na Matata, na Matata u chakámláb k'al na Natán, ³² na Natán u chakámláb k'al na Dabid, na Dabid u chakámláb k'al na Isaí, na Isaí u chakámláb k'al na Obed, na Obed u chakámláb k'al na Bós, na Bós u chakámláb k'al na Salmón, na Salmón u chakámláb k'al na Násón, ³³ na Násón u chakámláb k'al na Aminadab, na Aminadab u chakámláb k'al na Aram, na Aram u chakámláb k'al na Esrom, na Esrom u chakámláb k'al na Fares, na Fares u chakámláb k'al na Judá, ³⁴ na Judá u chakámláb k'al na Jakob, na Jakob u chakámláb k'al na Isák, na Isák u chakámláb k'al na Abraham, na Abraham u chakámláb k'al na Taré, na Taré u chakámláb k'al na Nakor, ³⁵ na Nakor u chakámláb k'al na Serug, na Serug u chakámláb k'al na Ragaw, na Ragaw u chakámláb k'al na Peleg, na Peleg u chakámláb k'al na Eber, na Eber u chakámláb k'al na Sala, ³⁶ na Sala u chakámláb k'al na Kainán, na Kainán u chakámláb k'al na Arfaksad, na Arfaksad u chakámláb k'al na Sem, na Sem u chakámláb k'al na Noé, na Noé u chakámláb k'al na Lamek, ³⁷ na Lamek u chakámláb k'al na Matusalén, na Matusalén u chakámláb k'al na Enok, na Enok u chakámláb k'al na Jared, na Jared u chakámláb k'al na Málalél, na Málalél u chakámláb k'al na Kainán, ³⁸ na Kainán u chakámláb k'al na Enós, na Enós u chakámláb k'al na Set, na Set u chakámláb k'al na Adán ani na Adán t'ajadh k'al na Dios.

4

Taktamiyat na Jesús k'al an lej at'ax (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Na Jesús, teykónte k'al in cháp an T'okat Ejattaláb, kale ban walja' Jordán ani júná k'al an T'okat Ejattaláb ban chabál xon ti yab k'wajtsidh. ² K'wajay taja' chab inik a k'ítsá ani taktamiyat k'al an lej at'ax. Yab k'apúch tin nakíl jachan' an k'ij ani tayíl k'a'ay. ³ Utsan tám enché' k'al an lej at'ax:

—Max tsubax lejtal i Chakámláb k'al a Dios, ka utsa' jeché' an t'ujub ka wenk'on ti k'apné.

⁴ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—An T'okat Dhuslab in ulal enché': “Yab tokotk'i k'al i k'apné ti ejat an inik, ejat jeye k'al ejtal xowa' na Dios in ulal.”

⁵ Júná tám k'al an lej at'ax ba jun i t'ek'at ch'én ani xalk'antsat junwék'i ejtal an ti chabálsik xi k'wajat tak'nél k'al an pakdha' tak'ix. ⁶ Ani utsan enché' k'al an lej at'ax:

—Ne'ech tu pidha' ti awiltaláb ka tak'iy ejtal jeché' an chabálsik ani abal ka dhabalna' jeye nin pubíl. Pos ejtal jeché', naná' in pidhnék ani ne'ech ku ejto ku pidha' xita' ku le'na'. ⁷ Max ki tudhlan abal ti kin k'ak'na', ejtal jeché' Tatá' ne'ech ka dhabalna'.

⁸ Por tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Lej at'ax, ki wék'on teché' tu tamét, pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': “Ka k'ak'na' an Ok'óxláb na Diosil ani Jajá'k'i ka t'ójontsal.”

⁹ Tayíl, júna' na Jesús k'al an lej at'ax ban bitsow xi Jerusalén, k'adhbá bin éb an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani utsan enché':

—Max tsubax lejtal i Chakámláb k'al a Dios, ka pet'na' tabá' abal cha'at, ¹⁰ pos an T'okat Dhuslab in ulal enché':

Na Dios ne'ech kin aba' nin t'okat abatwálejiltsik abal ti ki beletna'.

¹¹ Ne'ech ti ki bach'u abal yab ka cha'aw na akan k'al ni jun i t'ujub.

¹² Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—In ulal jeye enché' an T'okat Dhuslab: “Yab ka taktamiy an Ok'óxláb na Diosil.”

¹³ Tam ti an lej at'ax yabich más in ela' xan ti kin taktamiy na Jesús, in jila'ich tám wé' i k'ij.

Na Jesús in tujúch Galilea nin t'ojlábil

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Na Jesús witsiy Galilea teykómte k'al in cháp an T'okat Ejattaláb ani u t'ilnal Jajá' putá'k'i ban chabál xi taja' k'unat. ¹⁵ U k'wajíl ti ok'tsix ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani k'al ejtalk'i tu k'ak'náb.

Tam ti na Jesús k'wajat ban bitsow xi Nasaret

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ K'ale tám Nasaret na Jesús, an bitsow xon ti Jajá' pubenek. Tam tin bajaw nin k'ítsájil an koyóxnich, ochich ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb jelt xan tin ujnámlich in t'ajál ech'ek'i ani kubey abal kin ajay an T'okat Dhuslab. ¹⁷ Pidhan tám kin ajay an dhutsadh úw xin jilám an t'ílsix Isaías, tam tin wila', in ela' xon ti k'wajat dhutsadh enché':

¹⁸ Nin T'okat Ejattal an Ok'óxláb k'wajat k'al Naná',
pos tin takwyámal abal ku óltsi an ti alwa' t'ilab an ch'ojontálsik,
tin abámal abal ku k'ijidhmédha' xu t'e'pinaltsik,
abal ku t'íltsi xi k'wajat ti wik'nélsik, ke walkanichtsik,
abal ku chu'xindha' xu jok'oltsik,
abal ku lo'o xu at'ax t'ajtsinaltsik

¹⁹ ani abal ku t'ila' ke in bajúch xowk'i an Ok'óxláb ne'ech ti ku xalk'antsi an tin alwa'tal.

²⁰ Tam ti ok'on kin ajay, in t'uliy an úw, in witsbantsi xu tolmix ba jachan' an atá ani buxkan, por in óntsal ti telnal k'al ejtal xi taja' ti k'wajattsik. ²¹ In tuju tám ti káw ani in ulu enché':

—Xo' exomich ti t'ajnal ta tamétsik jelt xan tin ulal jeché' an T'okat Dhuslab.

²² K'al ejtaltsik tu t'ilnal alwa' na Jesús ani u labnaltsik k'al an labidh t'ilabtsik xi Jajá' in ulal. U kónóxtsik enché':

—¿Yabxe' ja'ich jeché' nin chakámil na José?

²³ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Naná' u cho'ób alwa' ke ne'ech ti kin utsa'tsik jeché' an t'ilab: “Ilálix, ka iláliy tabá'.”
Ne'ech jeye ti kin utsa'tsik: “Xowa' i ach'ámal a t'ajám tú' Kapernaúm, ka t'aja' jeye teché' ba chabálil.”

²⁴ In óntsi tám ti káw ani in ulu enché':

—Tsubax tu utsálsik ke ni jun i t'ílsix u bach'wáb alwa' bin chabálil. ²⁵ Tsubax tu utsálsik ke yán i chemtsidh mímláb ta' ti k'wajat ban chabál xi Israel tam ti xe'chin an t'ílsix Elías. Tam ti yab ulich i áb óx i tamub k'al ch'ejel ani wa'chin i pulek k'a'ínab tin pubíl jachan' an chabál; ²⁶ por na Elías yab aban k'al na Dios ba ni jun i chemtsidh mímlábtsik xu k'wajíl Israel, tokot aban ba jun i chemtsidh mímláb xu k'wajíl Sarepta, k'unat ban bitsow xi Sidón. ²⁷ Aníl jeye, yán ta' ti k'wajat Israel xu ya'ulstik k'al an k'wajat at'ax t'ít' tam ti xe'chin an t'ílsix Eliseo, por yab jeldhá ni jun xita' xi jajá'tsik, tokot jeldhá na Námán xu k'wajíl ban chabál xi Siria.

²⁸ Tam tin ach'a'tsik ejtal jeché', ejtaltsik xi ta' ti k'wajat ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb chakuytsik t'ajat. ²⁹ Ch'akaytsik ani in káldha' na Jesús ba jachan' an bitsow ani júná tám bin éb an ch'én xon ti k'wajat jachan' an bitsow abal ka nixk'á taja'. ³⁰ Por na Jesús wat'ey junax ch'ejel xon ti jajá'tsik k'wajat ani k'ale.

Jun i inik xi ochadh k'al i at'ax ejattaláb

(Mr. 1:21-28)

³¹ K'ale tám na Jesús Kapernaúm, jun i bitsow xu tak'nal Galilea ani taja' ti k'wajay in ok'tsal an atiklábtsik tam in bajwal in k'ítsájil an koyóxnich. ³² Ejtal u labnaltsik t'ajat xan tu ok'tsinaltsik, abal in chu'talstik ke na Jesús u káw k'al yantam i awiltaláb.

³³ Ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb, ta' ti k'wajat jun i inik xi ochadh k'al jun i at'ax ejattaláb ani dhájaxin kawidh enché':

³⁴ —;Ti ku jila'! ;Jant'éy a lé' k'al wawá', Jesús xi Nasaret? ;I tsi'nek abal ti ku k'ibdha'? Naná' tu exlál ani u cho'ób ke Tatá' i T'okat Chakámláb k'al a Dios.

³⁵ K'wiyán tám enché' an at'ax ejattaláb k'al na Jesús:

—;Ki chamk'an ani ki kale ba jeché' an inik!

Kwajlá tám chabál an inik k'al an at'ax ejattaláb tin tamét ejtal jajá'tsik, kale ani yab xata' ti t'ajtsin jachan' an inik. ³⁶ Ejtal jik'ey ani u útsáxstik jún ani jún enché':

—;Jant'om káwintaláb awil jeché'? ;Jeché' an inik in utsál an at'ax ejattalábsik k'al yantam i awiltaláb ani i chápláb abal ka kale ani u kale!

³⁷ Putálk'i jachan' an chabál ti cho'óbná xowa' in t'ajál na Jesús.

Na Jesús in jeldhantsi tin mím na Simón Pedro

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Kale tám na Jesús ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani k'ale bin k'imá' na Simón. Nin mím na Simón ta' ti k'wajat u ya'ul k'al i k'ak'lách ani pakabédhá na Jesús abal kin jeldha'. ³⁹ Kutpan tám na Jesús xon ti k'wajat an ya'ul, in utsa' an k'ak'lách abal ka wék'on ani támk'i ti wék'on. Ch'akay tám an mímláb ani tujeý ti t'ójontsáb k'al an mímláb na Jesús ani nin juniksik.

Na Jesús in jeldha' yán i ya'ultsik

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Tam ti ochichich na k'ítsá, ejtal xin ko'ol i ya'ultsik xu ya'ul k'al xowa'kich i yaw'lách, in tsi'dha' ba na Jesús. Jajá' juntsik ti juntsik tin puntsi tin k'ubak an ya'ultsik ani anchan' tin jeldha'tsik. ⁴¹ Aníl jeye, yán i ya'ultsik in káldhantsi ti at'ax ejattalábsik; tam u kalel, u dhajnaltsik chapik ani in ulaltsik enché':

—Tatá' i Chakámláb k'al a Dios.

Por na Jesús in k'wiya' an at'ax ejattalábsik ani yab más in walka' ti t'ilomtsik, abal cho'óbte k'al an at'ax ejattalábsik ke Jajá'ich nu Kristo.

Na Jesús xe'chin kin t'ila' an alwa' t'ilab ban chabál xi Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴² Tam ti tsudhey, na Jesús kale ban bitsow ani k'ale ba jun i chabál xon ti yab k'wajtsidh. Por alyat k'al an atiklábsik ani ulichtsik asta xon ti Jajá' k'wajat. U le'náb ka kubdhá abal yab ka k'ale, ⁴³ por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Ko'ol jeye kin k'ale ku t'iltsitsik an ti alwa' t'ilab an atiklábsik xu k'wajíl ba k'e'et an bitsowtsik abal ka tak'yatichtsik k'al na Dios, pos ja'ich tin abnék.

⁴⁴ Anchan' ti xe'chin na Jesús ti t'iltsix Galilea, putálk'i ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb.

5

Jun i labidh labandhaxtaláb ban jixmách to'ol

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Jun i k'ij, tam ti na Jesús k'wajat bin wál an pujal xi Jenesaret, ulich yán i atiklábsik, ke asta u k'ich'nalich t'ajat na Jesús, abal in lé'tsik kin ach'a' nin káwintal na Dios. ² Na Jesús in chu'u cháb i tan xi ta' ti k'wajat mapats tin wál an pujal xon ti yab owtsik. Taja' ti k'wajat kom an jixom to'oltsik pa'inek ti t'okom an tin jixáb an to'ol. ³ Na Jesús balin tám ba jún an tan xin dhabal na Simón ani pakabédhá na Simón abal kin ówmédha' wé' an tan bin wál an ja'. Buxkan tám na Jesús ban tan ani tujeý kin ok'tsi taja' an atiklábsik.

⁴ Tam ti ok'on ti káw, in utsa' enché' na Simón:

—Ka júna' an tan xon ti owtsik an pujal ani ka pet'na' taja' nin jixáb an to'ol abal ka jixa' an to'ol.

⁵ Tók'on na Simón:

—Ok'tsix, u t'ójnékich putál i akal ani yab xata' i jixámal, por kom Tatá' a ulal, ne'ech ku pet'na' juní an jixaxtaláb.

⁶ Tam tin t'aja'tsik xowa' utsan, yán i to'ol yák'wan, ke asta u mich'k'analich an jixaxtaláb k'al in álém an to'oltsik. ⁷ In kaniy tám k'al in k'ubakk'i nin at jixom to'ol xi ta' ti k'wajattsik jun pak'e' tan abal ka tsích ti tolmiyáb. Utey tám xi jún an tan ani in ts'utsiytsik chablam ke asta wetsikich ka luy'chin ban pujal k'al in álém. ⁸ Tam ti na Simón Pedro in chu'u jeché', tudhlan tin tamét na Jesús aní in utsa' enché':

—¡Ajátik, ki wixk'in teché' k'al naná', pos naná' in walablom!

⁹ Anchan' tin ulu na Simón, kom jajá' ani xi más nin at jixom to'ol jik'enektsik t'ajat abal yán i to'ol in jixa'tsik. ¹⁰ Aníl jeye, na Jakobo ani na Juan, xu chakámlábsik k'al na Sebedeo, xi jayéch nin juniktsik na Simón, jik'enektsik jeye. Por na Jesús in utsa' enché' na Simón:

—Yab ki jik'ey, pos asta xo' ne'ech ka tujúch ka aliy an atiklábsik xi ne'ech ti kin bela'.

¹¹ Tam tin júna'ichstik an tan bin wál an pujal, in jila'tsik ejtal ani k'aletsik k'al na Jesús.

Na Jesús in jeldha' jun i inik xu ya'ul k'al an k'wajat at'ax t'ít'

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Tam ti na Jesús k'wajat ba jun i bitsow, ulich jun i inik xu ya'ul k'al an k'wajat at'ax t'ít'. Tam ti chu'tat na Jesús, an inik, tudhlan kutúl asta chabál ani pakabédhá enché' na Jesús:

—Ajátik, max a lé', ne'ech ka ejto ti kin jeldha' k'al jeché' an yaw'lách xu ko'ol.

¹³ Takan tám k'al na Jesús ani utsan enché':

—U lé' ani xo' i jeléch.

Támki ti wék'on an k'wajat at'ax t'ít' ba jachan' an inik. ¹⁴ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Yab xita' ka óltsi xant'éy tu t'ajtsi, tokot ki k'ale ban pále' ani ka pidhna' an pikbantsixtaláb k'al tin kwenta na t'okeltal jelt xan tin jilám ka t'ajan na Moisés. Ka t'aja' anchan' abal ejtal kin cho'óbná' ke i jeléch k'al an yaw'lách xa ko'olwi'ik.

¹⁵ Por bék'i u cho'óbnáb putálk'i xant'éy in t'ajál na Jesús. Yandha' i atiklábsik u junkunal abal ka axtsin xowa' in ulal ani abal ka jeldhátsik k'al an yaw'lách xin ko'ol.

¹⁶ Por na Jesús u k'alel xon ti yab xita' u k'wajíl ani taja' u k'wajíl ti ól.

Na Jesús in jeldha' jun i inik xi yab in ejtawal ka yoyon

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Jun i k'ij, na Jesús k'wajat ti ok'tsix ani ta' ti buxutsik taja' cháb óx i fariseotsik ani i ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Jeché'tsik, tál túk'i túk'i ban kwentsaltsik xi Galilea, xi Judea ani xi tálsik jeye ban bitsow Jerusalén. Aní nin cháp an Ok'óxláb u xalk'anal ba na Jesús abal kin jeldha' an ya'ulstik. ¹⁸ Ulich tám cháb óx i iniktsik xin tsi'dhál k'al i chayte' jun i inik. Jeché' an inik yab in ejtawal ka yoyon ani in exa'tsik kin ódha' ban atá xon ti k'wajat na Jesús. ¹⁹ Por yab in ela'tsik xon ti kin ódha', kom yán ta' ti k'wajat an atiklábsik; k'adhiytsik tám bin éb an atá, in wék'ontsi wé' tin jujúl ani taja' tin pa'ba' an ya'ul k'al nin chayté'il junax ch'ejel an atiklábsik xon ti k'wajat na Jesús. ²⁰ Tam ti na Jesús in chu'u abal u belnal k'al jajá'tsik, in utsa' enché' an ya'ul:

—Ja'úb, na walastalábil pakwlantsidhich ti k'wajat.

²¹ An fariseotsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in tujutsik tám kin chalpay enché':

—¿Jitam já' pé jeye jeché' an inik xin t'ajál tinbá' jelti max u Dios? Tokot a Dios in ejtawal kin pakwlantsi an walastalábsik.

²² Por na Jesús in cho'óbná' xant'éy k'wajat in chalpayaltsik ani in utsa'tsik enché':

—¿Jant'ók'i ta chalpayaltsik anchan'? ²³ ¿Jowa' más yab t'ojláb ku ulu: “Na walastalábil pakwlantsidhich ti k'wajat”, o ku ulu: “Ki ch'akay ani ki beley”? ²⁴ Pos ne'ech tu xalk'antsitsik ke Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, u ko'ol i awiltaláb teché' ti chabál abal ku pakwlantsi i walastalábitsik.

In utsa' tám enché' an ya'ul xi yab in ejtawal ka yoyon:

—Tatá' tu utsál, ki ch'akay, ka dhaya' na chayté'il ani ki k'aléch ta k'imá'.

²⁵ Támk'i jachan', an inik xi yab in ejtawal ka yoyon, ch'akay tin tamét ejtal xi taja' ti k'wajattsik. In dhaya' nin chayté'il xon ti kwachatwi'ik ani k'aléch tám tin k'imá' in pubédhantsal tin bij na Dios. ²⁶ Ejtal labantsik, in pubédhantsal tin bij na Dios ani k'al an jík'ib in ulutsik enché':

—Xo' i chu'u yán xata' xi labidh t'ajat.

Na Jesús in kaniy na Lebí xu bijyáb jeye ta Mateo abal ka k'ale ti exóbal k'al Jajá'
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Tayíl, tam ti na Jesús kaléch, in chu'u jun i inik xin bij ta Lebí xin bach'wal an jalbixtaláb abal an chabál xi Roma. Jeché' an inik buxúl xon tu ulel ti pidhnáb an jalbixtaláb ani utsan enché' k'al na Jesús:

—Wana ta exóbal k'al Naná'.

²⁸ Ch'akay tám na Lebí, in jila' ejtal ani in wéwna' na Jesús. ²⁹ Más tayíl, na Lebí in t'ajtsi na Jesús jun i pulek k'apúxnich tin k'imá'; ta' jeye ti buxutsik junax k'al jajá'tsik ban mesa yán i bach'k'ul jalbixtaláb ani k'e'et jeye i atiklábtsik. ³⁰ Por an fariseotsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jílám dhutsadh na Moisés, in tujutsik kin kawiy nin exóbaliltsik na Jesús. Enché' tin ulutsik:

—¿Jant'ók'i ta k'apulstsik ani i uch'altsik k'al i bach'k'ul jalbixtaláb ani k'al i walablomt-sik?

³¹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Xi k'wajattsik alwa' ani yab u ya'ul yab in yéntsál i ilálix, por xu ya'ulstsik, in yéntsál.

³² Naná' yab in tsi'nek ku aliy xi xe'echtsik lujat, in tsi'nek ku aliy xi walbidhtsik abal kin jila'ichtsik ti walablom.

Konyat na Jesús k'al tin kwenta an k'ílixnich
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Utsan tám enché' na Jesús k'al jajá'tsik:

—Nin exóbaliltsik na Juan ani nin exóbaliltsik an fariseotsik u k'íltsik ani u óltsik t'ajat, por na exóbaliltsik ech'ek'i u k'apulstsik ani u uch'altsik.

³⁴ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Awxe' ne'ech kin ejtotsik ka k'ílin xi kanidhtsik ba jun i tomkixtaláb tam bél k'wajat an tomkinél inik k'al jajá'tsik? ¡Yaba! ³⁵ Por ne'ech kin bajaw an k'ij tam ne'ech ka wék'ontsat an ti tomkinél inik ani ne'chich jeye tám ka k'ílintsik.

³⁶ T'íltintsik jeye jeché' an ti junbaxtaláb:

—Yab xita' in kotyal jun peje' i ít xeketláb abal kin pats'k'uy k'ál i k'ej xeketláb. Max kin t'aja' anchan', in odhnál an ít xeketláb, tám juní, an ít xeketláb yab ne'ech kin tomna' an k'ej xeketláb. ³⁷ Nibal u balyáb an ít yajtsik uxnél ban k'ej ót' balixtaláb; pos max ka t'ajan anchan', an ít yajtsik uxnél in mich'ál an k'ej ót' balixtaláb, ne'ech tám ka wak'lan an yajtsik uxnél ani an ót' balixtaláb u k'ibchon. ³⁸ Jaxtám ti yejat ka balyat an ít yajtsik uxnél ban ít ót' balixtaláb abal chablam yab ka k'ibchon. ³⁹ Ni jun xita' xi kin uch'a' ok'ox an k'ej yajtsik uxnél, in kulbetnál jeye an ít yajtsik uxnél, pos in ulal enché': “An k'ej yajtsik uxnél, más ja' alwa'.”

6

An exóbaltsik in pu'wal i trigo tin k'ítsájl an koyóxnich
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Jun i k'ij tin k'ítsájl an koyóxnich, lejat na Jesús ne'ech ti belal ban aeláb xon ti wa'ach i t'ayablábsik, nin exóbaliltsik in belal pu'wal i trigo, in ixyal k'al in k'ubak ani in k'apaltsik.

² Konyat tám enché' k'al taltsik an fariseotsik:

—¿Jant'ók'i ta t'ajálsik i t'ojláb xi yab alwa' ka t'ajan tam in k'ítsájl an koyóxnich?

³ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' jayk'i a ajoyámaltsik xowa' in t'aja' na Dabid tam ti jajá' ani nin juniktsik k'a'ay?

⁴ Ochich ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani in ik'i' an pan xi pikbantsidh na Dios, in k'apu ani in pidha' jeye nin juniktsik xi ta' ti k'wajat junax k'al jajá', maske jachan' an pan, tokot bijtsidh ne'ech kin k'apu an pále'tsik.

⁵ In ulu jeye enché':

—Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, u ko'ol i awiltaláb abal ku ulu xowa' alwa' ka t'ajan tam in k'ítsájl an koyóxnich.

An inik xi teytemadh nin k'ubak
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Jun i k'ij, jayéchk'i tin k'ítsájl an koyóxnich, ochich na Jesús ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani in tuju ti ok'tsux. Taja', ta' jeye ti k'wajat jun i inik xi mulkanék in eját k'ubak. ⁷ An ok'tsuxtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani an fariseotsik, ta' ti k'wajat in kwáchiyaltsik na Jesús abal in lé' kin chu'u max kin jeldha' jachan' an inik tin k'ítsájl an koyóxnich. Pos max kin t'aja' anchan', ne'ech tám kin kó'oytsik jun xata' xant'ok'ál ti kin ólna' na Jesús. ⁸ Por na Jesús, kom in cho'ób alwa' xant'éy k'wajat ti chalpantsáb, in utsa' enché' an inik xi mulkanék nin k'ubak:

—Ki ch'akay ani ki kubey junax ch'ejel.

Ch'akay tám an inik ani kubey tamedláb. ⁹ Utsan tám enché' xi k'e'ettsik k'al na Jesús:

—Ne'ech tu konoytsik jun xata': ¿Jant'éy alwa' ka t'ajan tam in k'ítsájl an koyóxnich? ¿Xowa' alwa' o xowa' yab alwa'? ¿Ka jeldhá an ya'ultsik o ka walbá ka chemech?

¹⁰ In teloloy tám na Jesús ejtal an atiklábtsik xi taja' ti k'wajat wililil ani in utsa' enché' an inik:

—Ka lujku na k'ubak.

Anchan' tin t'aja' an inik ani jelnek ti jilk'on nin k'ubak. ¹¹ Por chakuy t'ajat xi k'e'ettsik ani tujey ti kónóx jajá'k'itsik xant'éy alwa' kin t'ajtsi na Jesús.

Na Jesús in takuy xi lajucháb an abatwáletsik
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Tam ti jachan' i k'ij, na Jesús k'ale ba jun i ch'én abal ti ól taja' ani taja' tin wat'na' putál i akal ti ólantsix an ta Dios. ¹³ Tam ti tsudhey, in kaniy nin exóbaliltsik ani in takuy lajucháb xi jajá'tsik, xin bijiy ti abatwáletsik. ¹⁴ Jajá'tsik ja'ich na Simón, xi bijyat jeye ta Pedro; na Andrés, nin kidháb na Simón; na Santiago, na Juan, na Felipe, na Bartolomé, ¹⁵ na Mateo, na Tomás, na Santiago xu chakámláb k'al na Alfeo; na Simón xu tak'nal ban junkuntaláb xu bijyáb kananista; ¹⁶ na Judas, xu chakámláb k'al na Santiago ani na Judas Iskariote, xi más tayil in pidhna' na Jesús abal ka chemdhá.

Na Jesús in ok'tsal yán i atiklábtsik
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Pa'ay tám na Jesús ban ch'én junax k'al jajá'tsik ani kubey ba jun i cha'lam k'al nin exóbaliltsik. Junkunék taja' yán i atiklábtsik xi tál ban chabál Judea, ban bitsow Jerusalén ani xu k'wajálsik jeye Tiro ani Sidón tin waltsik an pujal. Ulnektsik taja' abal kin ach'a' xowa' in ulal na Jesús ani abal ka jeldhá jeye k'al xowa'kich an yaw'láchtsik xin ko'ol. ¹⁸ Xin ach'álsik i yajtsiktaláb abal ochadh k'al i at'ax ejattalábtsik, u jelélsik jeye.

¹⁹ Jaxtám, k'al ejtaltsik tu le'náb ka takan na Jesús abal u jeldhábsik k'al an chápláb xu kalel ba Jajá'.

An k'ijidhtaláb ani an yajtsiktaláb

(Mt. 5:1-12)

²⁰ In teloloy tám na Jesús nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

—K'ijidh t'ajat abal tatá'tsik xi ch'ojontál, kom a walkátsik ki tak'yat k'al na Dios.

²¹ 'K'ijidh t'ajat abal tatá'tsik xi xo' i k'a'íl, pos ne'ech ki ajwédhátsik.

'K'ijidh t'ajat abal xi xo' i uk'naltsik, pos tayíl ne'ech ki te'en.

²² 'K'ijidh t'ajat abal tatá'tsik tam ki at'an k'al an atiklábtsik, tam ki ajan, tam ki odhbijyat ani tam ki pojká jelti jun xata' at'ax, k'al tu kwenta Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

²³ 'Ki kulbétsik t'ajat ani ki k'ijidhmé jachan' i k'ij, pos ne'ech ka bach'utsik jun i pulek ch'ejwalixtaláb tú' walk'i'; pos anchan' jeye ti at'ax t'ajtsinék an t'ílsixtsik k'al nin weje' pakélil jachan' an atiklábtsik.

²⁴ 'Por ch'ojontál a chu'bíl tumínladh iniktsik abal a kó'yámalichtsik xowa' ti k'ijidhmédhámal.

²⁵ 'Ch'ojontál a chu'bíl xi xo' kidhat a ko'oltsik, pos tayíl ne'ech ta k'a'íl.

'Ch'ojontál a chu'bíl xi xo' i te'naltsik, pos tayíl ne'ech ki uk'intsik k'al i t'e'pintaláb.

²⁶ 'Ch'ojontál a chu'bíl tam ejtal an atiklábtsik ti t'ílál alwa', pos anchan' jeye tin t'ajámal nin weje' pakéiltsik k'al an k'ambix t'ílsixtsik.

Na Jesús in ok'tsixnál ke yejat ki k'anidha'tsik xi tu at'ál

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Por tatá'tsik xi xo' i k'wajat tin axtsal, tu utsátsik enché':

'Ka k'anidha' xi ti at'átsik, ka t'ajtsi ti alwa'taláb xi ti at'átsik, ²⁸ ka lábt'aja' xi ti odhbijyaltsik ani ki kontsintsi xi ti at'ax t'ajtsaltsik. ²⁹ Max jun xita' ti ki pik'iy ba jun a ch'a'úb, ka pidha' jeye ti pik'tsi xi jun pak'e'. Max jun xita' ti ki k'ántsi ta wát, ka walka' jeye kin júna' na xekét. ³⁰ Ka pidha' xita'kich xowa' ti ki kontsi ani xita' ti ki k'ántsi xowa' tatá' a dhabal, yab ka kontsi ti ki witsbantsi. ³¹ Ka t'ajtsi xi k'e'ettsik jelt xan ta lé' ki t'ajtsin k'al jajá'tsik.

³² 'Max tokot a k'anidhátsik xita' ti k'anidhál, ¿jant'éy exom a t'ajátsik wat'ats? Pos asta an walablomtsik in t'ajál anchan'. ³³ Max tokot a t'ajtsaltsik ti alwa'taláb xita' ti t'ajtsaltsik ti alwa'taláb, ¿jant'éy exom a t'ajátsik wat'ats? Pos anchan' jeye in t'ajál an walablomtsik. ³⁴ Ani max tokot a matintsaltsik xa chalpayal ke ne'ech ti ki pidha' xata', ¿jant'éy ne'ech ka áta'tsik? Pos an walablomtsik u mátíntsiátsik jeye ani in aytsímtsik ka witsbantsat. ³⁵ Por tatá'tsik yejat ka k'ak'na' xi ti at'átsik, ka t'aja' i alwa'talábtsik, ka matintsixna' xowa'kich, por yab ka aytsím ki witsbantsat. Anchan', púlek tám an ch'ejwalixtaláb ne'ech ka bach'u ani ne'ech ki k'wajaytsik ta chakámlábtsik k'al na Dios xi púlek t'ajat; pos Jajá' i alwa' inik t'ajat k'al xi yabtsik in pidhnál i jalbintsixtaláb ani k'al xi yab alwa' iniktsik. ³⁶ Ki yajnantsixintsik, jelti xan ti ni Táta' u yajnantsix.

Yab ka teltsi xant'éy in t'ajál k'e'ettsik

(Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Yab ka teltsi xant'éy in t'ajál xi k'e'ettsik ani na Dios yab jeye ne'ech ti ki teltsi xant'éy a t'ajátsik. Yab ka walbiy ni jun xita' ani yab teye ne'ech ki walbiyattsik k'al na Dios. Ki pakwlanstixin ani na Dios ne'ech jeye ti ki pakwlanstisik. ³⁸ Ka pidha'tsik xowa' in yéntsál xi k'e'ettsik ani na Dios ne'ech jeye ti ki pidha' xowa' tatá'tsik a yéntsál. Ne'ech ki pidhan ba na morrálil lejbadh alwa', k'ich'adh alwa' ani dhiyadh asta ke u wak'lanalich k'al in ts'utsát. Na Dios jayéchk'i ne'ech kin éyna' an lejab xi tatá'tsik ka éyna' k'al k'e'ettsik.

³⁹ Utsantsik tám k'al na Jesús jeché' an ti junbaxtaláb:

—¿Awxe' jun i jok'ol ne'ech kin ejto kin lot'ok'na' in at jok'ol? ¿Yabxe' ne'ech ka kwajlan chablam ti éb ban jól? ⁴⁰ Ni jun i exóbal in cho'ób más ké nin ok'tsíxal, por tam kin ok'óch an ti exóbal, ne'ech jeye tám kin bajaw jelti nin ok'tsíxal.

⁴¹ ¿Jant'ók'i ta teltsal an ti elits xin ko'ol na at kidháb bin wal ani yab a chu'tal an yejche' elits xa ko'ol ba na wal? ⁴² Ani max yab a ejtowal ka chu'u an yejche' elits xa ko'ol ba na wal, ¿jant'ók'i ta utsál enché' na at kidháb: “Kidháb, ti kin walka' tu jixtsi an ti elits xa ko'ol ba na wal”? ¿K'ambix inik! Ka wék'oy ok'ox an yejche' elits xa ko'ol ba na wal ani anchan' ne'ech tám ka ejto ka chu'u alwa' abal ka jixtsi an ti elits xin ko'ol na at kidháb bin wal.

An te' k'al nin walík'i tu exláb
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Yab wa'ach i alwa' te' xi ne'ech kin kó'oy in walíl yab alwa', nibal wa'ach i te' xi yab alwa' xi ne'ech kin kó'oy in walíl alwa'. ⁴⁴ Pos an te'tsik k'al nin walík'i tu exláb. Yab u pitnal i igo ban k'ídhtsik, nibal u pitnal i uba ban k'idhadh te'. ⁴⁵ An inik xi alwa', in ulal xowa' alwa', kom alwa' xowa' k'wajat bin itsích. An at'ax inik, in ulal xowa' yab alwa', kom yab alwa' xowa' k'wajat bin itsích. Pos xowa' k'wajat bin itsích, ja'ich in ulal.

An atá xi kubadh ban t'ujub ani xi kubadh eb chabál
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Jant'ók'i tin bijyaltsik, “Ajátik, Ajátik” ani yab a t'ajálsik xowa' tu utsál? ⁴⁷ Ne'ech tu utsa'tsik xita' in junwal xu uteltsik k'al Naná', xi tin axtsal ani in t'ajál xowa' Naná' u ulal: ⁴⁸ In junwal jelti jun i inik xin kuba' jun in k'imá' enché': ok'ox in chaja' alk'idh t'ajat an chabál ani in k'wajbantsi tin akan ba t'ujub. Tam ti owtsikmé an walja', ájlách chapik an ja' xon ti k'wajat an atá ani yab ejtowat ka yoywat abal nin akan kubat ba t'ujub. ⁴⁹ Por xin ach'ál nu káwintal ani yab in t'ajál xowa' u ulal, in junwal jelti jun i inik xin kuba' nin k'imá' eb chabál ani yab aknidh alwa'; tam ti owtsikmé an walja' ájlách chapik an ja' xon ti k'wajat an atá, julpá an atá ani pakudh ejtal ti jilan.

7

Na Jesús in jeldhantsi tin t'ojnálil jun i awiltaláb romano
(Mt. 8:5-13)

¹ Tam ti na Jesús in ok'óch kin tawna' an atiklábtsik, k'ale Kapernaúm. ² Taja' ta' ti k'wajat jun i romano xu ok'lek soldadotsik xin ko'ol jun in t'ojnálil xin k'anidhál t'ajat. Jeché' nin t'ojnálil u ya'ul ti k'wajat ani ne'chich t'ajat ka chemech. ³ Tam ti jachan' an ok'lek soldadotsik in ach'a' u t'ilnal na Jesús, in aba' cháb óx in ok'lékil an judíotsik abal kin pakabédha' na Jesús ka k'ale ti jeldhantsáb an tin t'ojnálil. ⁴ K'aletsik ba na Jesús ani in pakabédha' t'ajat enché':

—Jeché' an ok'lek soldadotsik in tomnál t'ajat ka tolmíy; ⁵ pos jajá' tu k'anidhál t'ajat ani in abnámal ku kubtsin an ti atá xon ti t'ajál an junkuntaláb.

⁶ K'ale tám na Jesús k'al jajá'tsik. Por tam tu k'unelichtsik ban atá, an ok'lek soldadotsik in aba' cháb óx in ja'úbtsik abal ka utsan enché' na Jesús:

—Ajátik, yabich ki t'ojlin, pos yab in tomnál ki ochich bu k'imá'; ⁷ jaxtám ti nibal ela' naná' in k'ale tu aliy. K'al tokot ka ulu ka jeley nu t'ojnálil, ne'ech ka jeley. ⁸ Pos naná' in tak'nélk'i neye tin k'wajat k'al nu ok'lékiltsik, por u ko'ol neye i soldadotsik xi naná' u tak'yal. Tam ku utsa' jun i soldado ka k'ale, u k'alel; tam ku utsa' jeye xi k'e'et ka tsích, u tsi'il ani tam ku utsa' nu t'ojnálil kin t'aja' jun xata', in t'ajál.

⁹ Tam ti na Jesús in ach'a' jeché', laban t'ajat k'al xowa' in ach'a' in ulúmal jachan' an inik, in teloloy tám an atiklábtsik xi k'ál ti wewkómte ani in ulu enché':

—Tsubax tu utsálsik, ke nibal ban israelitatsik yab u elámal jun xita' xin ko'ol in belomtal jelt xan tin ko'ol jeché' an inik xi yab u israelita.

¹⁰ Tam ti witsiytsik ban atá xi abnéksik ti kanix an ta Jesús, jelnekich tin ela' jachan' an t'ójontsix.

Na Jesús in ejdhantsi ti ít tin kwitólil jun i chemtsidh mímláb

¹¹ Tam ti wat'éch ejtal jeché', na Jesús ne'ech ba jun i bitsow xu bijyáb Naín, junkímte k'al nin exóbaliltsik ani k'al yán i atiklábtsik jeye. ¹² Tam tu k'unelich ba jachan' an bitsow, in chu'u jun i chemélom xu ne'dhábich ti jolyáb. Jachan' an chemélom ja'ich in junkax chakámil jun i chemtsidh mímláb. K'al yán i atiklábtsik ti ne'ech junkímte. ¹³ Tam ti chu'tat k'al an Ajátikláb jachan' an chemtsidh mímláb, kó'ontsat ti yajnantsixtaláb ani in utsa' enché':

—Yab ki uk'in.

¹⁴ Utey tám na Jesús, in taka' an k'imá'láb ani kubeytsik xi ne'ech in kitám jachan' an k'imá'láb. Na Jesús in utsa' tám enché' an chemélom:

—Kwitól, Naná' tu utsál: ¡Ki ch'akay!

¹⁵ Buxkan tám xi chemnekwi'ik ti k'wajat ani tujey ti káw; na Jesús in pidhna'ich tám ba nin nána'. ¹⁶ Ejtaltsik xin chu'u jeché', jik'ey ani tujeysik kin pubédhantsi tin bij na Dios. In ulaltsik enché':

—Jun i pulek t'iltsix xalk'anék ba wawá'.

In ulaltsik jeye enché':

—Na Dios tsi'nek abal kin tolmiy nin bitsówil.

¹⁷ Putál Judea ani an kwentsaltsik xi k'wajat malilíl, in cho'óbna'tsik xant'éy in t'ajámal na Jesús.

Xi abnéksik k'al na Juan xu pujax

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Na Juan in ach'a' jeye ejtal jeché', kom u t'ílsinal k'al nin exóbaliltsik. In kaniy tám cháb nin exóbaliltsik ¹⁹ ani in aba' abal ka k'ale ti konyáb na Jesús max Jajá'ich lejtal xi bijidh ne'ech ka tsích o ko'ol ki aytsi k'e'et. ²⁰ Tam ti uteytsik ba na Jesús xi abnék k'al na Juan, in utsa'tsik enché':

—Na Juan xu pujax tu abámal abal tu konoy max tatá'ich kwa' xi bijidh ne'ech ka tsích o yejat ki aytsi k'e'et.

²¹ Jachan' i ora tam ti ulich nin exóbaliltsik na Juan, na Jesús in jeldha' yán i ya'ultsik k'al xowa'kich an yaw'láchtsik ani an ch'uk'uxtalábtsik xin ko'ol, xi ochadhtsik k'al i at'ax ejattaláb in káldhantsi ani xu jok'oltsik in chu'xindha'. ²² Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ki k'aléchtsik ani ka utsa' na Juan xowa' a chu'úmaltzik ani xowa' a ach'ámal. Ka utsa' abal an jok'oltsik u chu'xinal, an k'wech'e'tsik u belal, xin ko'oltsik an k'wajat at'ax t'ít' u jelél, an tanchu'tsik u och'xinal, an chemélomtsik u ejdháb ti ít ani an ch'ojontátsik u t'ílsinal an ti alwa' t'ilab. ²³ K'ijidh t'ajat abal xita' ti kin bela' ani yab ka kux witsiy tayíl.

²⁴ Tam ti k'aléch xi abnéksik k'al na Juan, na Jesús tujey tám kin t'iltsi an atiklábtsik k'al tin kwenta na Juan. In ulu enché':

—¿Jant'éy i k'alnek ka chu'uttsik ban chabál xon ti yab k'wajtsidh? ¿Jun i pakáb xi k'wajat ti waw'yáb k'al i ik'? ²⁵ Max yaba', ¿jant'éy i k'alnektsik ka chu'u? ¿Jun i inik xi xeketlidh k'al i alwa' k'udhk'um? A cho'óbitsik alwa' ke xu xeketlinaltsik k'al i alwa' k'udhk'um ani kidhat in ko'ol u k'wajiltsik bin k'imá' i pakdha' tak'ix. ²⁶ Pos tám, ¿jant'éy i k'alnektsik ka chu'u? ¿Jun i t'iltsix? Ani' k'ejle ani tu utsátsik ke na Juan, más ja' púlek ké jun i t'iltsix. ²⁷ Jeché' na Juan ja'ich xu t'ilnal k'al an T'okat Dhuslab enché':

Jé' u okxiyal nu abatwálejil

abal ti ki t'ojontsi an ti bél.

²⁸ Tsubax tu utsátsik, ke ba ejtal an atiklábtsik yab jayk'i wa'chinék jun i t'iltsix más púlek ké na Juan xu pujax; por xi más chipíl xon tu tak'ix na Dios, más ja' púlek ké na Juan.

²⁹ Tam tin ach'a'tsik jeché', ejtal an atiklábtsik ani an bach'k'ul jalbixtaláb xi pujadhtsik k'al na Juan, in exla'tsik abal na Dios lujat t'ajat xowa' in t'ajál; ³⁰ por an fariseotsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, xi yabtsik pujadh k'al na Juan, in pojka'tsik xowa' na Dios in le'námál kin t'aja' k'al jajá'tsik. ³¹ In ulu tám enché' an Ajátikláb:

—¿Jant'ok'ál ti ne'ech ku ejto ku junbay an atiklábtsik xi jeché' i k'ij? ¿Jant'éy in junwaltsik? ³² In junwal jelti ts'itsik chakam xu buxkanal ti ubát' xon tu t'ajnal an nújách ani in dhájayaltsik nin at chakamtsik enché': "I jutsuy i chúl ani yab i bixmáchtsik; i ajatna' i t'e'pidh ajatláb ani yab i uk'intsik."

³³ Pos tsích na Juan xu pujax, xi yab in k'apal i k'apnél nibal in uch'ál i yajtsik uxnél ani a ulaltsik ke jajá' ochadh k'al i at'ax ejattaláb. ³⁴ Tayíl in tsích Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, xin k'apul ani in uch'al por a ulaltsik ke in jik'lom ani ke u ja'úb i walablomtsik ani i bach'k'ul jalbixtaláb. ³⁵ Por nin chalab na Dios u xalk'anal abal lujat bin xe'chintal an atiklábtsik xi k'ál tu belnal.

Na Jesús bin k'imá' an fariseo xu bijyáb ta Simón

³⁶ Pakabédhá na Jesús k'al jun i fariseo abal ka k'ale ti k'apul bin k'imá' jeché' an fariseo, k'ale bin k'imá' jachan' an fariseo ani buxkan ban mesa. ³⁷ Tám, jun i mímláb xi xe'ech yab exbadh, xu k'wajíl jeye ba jachan' an bitsow, xin ach'a' abal na Jesús k'alnek ti k'apul bin k'imá' jachan' an fariseo, ulich ani in tsi'dhál jun i frasko xi t'ajadh k'al i alabastro, ts'utsat k'al i niwiytaláb. ³⁸ Utey u uk'nal ba na Jesús ani tujeý kin axdhantsi tin akan k'al in ja'mál nin wal. Tayíl exmách kin k'wi'tsi k'al nin xi'íl, in ch'uch'bantsi ani in joltsi bin akan an ti niwiytaláb. ³⁹ Tam tin chu'u jeché' an fariseo xi k'ál ti kanidh na Jesús, in chalpay enché':

—Max jeché' an inik tsubaxak lejtal ja'ich jun i t'íltsix, ne'ech kin exla' xita' k'ál ti k'wajat ti taknal ani xitam mímláb jeye jajá'. Pos jajá', ja'ich jun i mímláb xi xe'ech yab exbadh.

⁴⁰ Utsan tám enché' an fariseo k'al na Jesús:

—Simón, u ko'ol jun xata' xant'éy u lé' tu utsa'.

Tók'on enché' an fariseo:

—Ti kin utsa'ich, Ok'tsix.

⁴¹ In ulu tám enché' na Jesús:

—Cháb i iniktsik in júntsal ti tumín jun i inik xin matintsixnál i tumín. Jún in júnál bó' i bo' inik i denariotsik ani jún in júnál chab inik láju; ⁴² kom yab in ejtoweltsik kin witsba', an matintsix tumín in pakwlantsi an tin júntsixtaltsik chablam. Ani xo' ti kin utsa', ¿k'al jowa' k'ál ti ne'ech ka k'ak'ná más an matintsix tumín?

⁴³ Tók'on enché' na Simón:

—Naná' u chalpayal abal k'al xi más yán nin júntsixtal pakwlantsat.

Utsan k'al na Jesús:

—Tsubax xowa' a ulu.

⁴⁴ Chawk'in tám na Jesús, in tela' an mímláb ani in utsa' enché' na Simón:

—A chu'tal jeché' an mímláb. In ochich ba na k'imá' ani yab tin pidha' ti ja' abal ku t'aka' nu akan; por jeché' an mímláb tin axdhantsámál tu akan k'al nin ja'mál nin wal ani tin wayedhantsámál k'al nin xi'íl. ⁴⁵ Tatá' yab tin ch'uch'bay, por jeché' an mímláb, asta tin ochenek yab in koydhámál tin ch'uch'bantsi tu akan. ⁴⁶ Yab tin joltsámál ti aséyte bu ók', por jajá' tin joltsámál ti niwiý aséyte bu akan. ⁴⁷ Jaxtám tu utsál, kom pakwlantsat ejtal nin walastalábil maske yán t'ajat, jaxtám ti k'anidhaxin t'ajat; por xita' wé' in walastalábil ka pakwlantsat, wé' jeye ti ne'ech ti k'anidhax.

⁴⁸ In utsa' tám enché' an mímláb:

—Na walastalábil pakwlantsidhich ti k'wajat.

⁴⁹ Xi más an k'apulstik xi ta' jeye ti buxutsik k'al Jajá', tujeysik ti útsáx jajá'k'itsik enché':

—¿Jitam já' pé jeye awil jeché' an inik, ke asta i walastalábstik in ejtawal kin pak-wlantsi?

⁵⁰ Por na Jesús in utsa' enché' an mímláb:

—I lo'ey abal i belmách, ki k'aléch tsububudh a ejattal.

8

An mímlábstik xu tolmiyáb k'al na Jesús

¹ Tam ti wat'éch ejtal jeché', na Jesús xe'chin ba yán i bitsowtsik ani ban kwentsaltsik ti t'íltisx ani ti óltisx an ti alwa' t'ilab k'al tin kwenta xan tu tak'ix na Dios. Junkímte k'al xi lajucháb nin exóbaliltsik. ² Tá' jeye ti xe'ech ti junkil cháb óx i mímlábstik xi Jajá' in jeldhámal k'al an yaw'lách xin ko'oltsikwi'ik ani in káldhantsám ti at'ax ejattalábstik. K'al jeché' an mímlábstik ta' jeye ti xe'ech na María xu bijyáb ta Magdalena, xi káldhantsidh búk ti at'ax ejattaláb. ³ Tá' jeye ti xe'ech na Juana, nin tomtal na Kusa, an inik xi ja'ichwi'ik in ok'lek t'ojnálil na Erodos. Na Susana ani yán más k'e'et i mímlábstik ta' jeye ti xe'echtsik abal kin tolmiy na Jesús k'al xowa' in ko'oltsik.

An junbaxtaláb xi k'al tin kwenta an óm inik

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Yán xi kale ban bitsowtsik abal kin chu'u na Jesús. Tam ti junkunich yán i atiklábstik, na Jesús tujey tám kin tawna'tsik k'al i junbaxtalábk'i. Enché' tin utsa'tsik:

⁵ —Jun i óm k'ale ti búk'ul iyaláb. Tam ti k'wajatic ti búk'ul, taltsik an iyaláb kwajlan ban bél, k'ach'yat ani k'apat k'al an ch'ichintsik. ⁶ Taltsik an iyaláb kwajlan ban t'ujublom ani tam ti jachan' an iyalábstik ixk'an, wayey kom taja', yab ách' an chabál. ⁷ Taltsik an iyaláb kwajlan ban k'ídhlo, ixk'an, por kom junax ti pakey k'al an k'ídh, paxk'iyat. ⁸ Por taltsik an iyaláb, kwajlan ban chabál xi alwa', tam ti ixk'an ani pakey, t'u'untsik t'ajat. Xi jun i iyaláb in kó'oy asta bo' inik i itsixlek.

Tam ti ok'onich kin ulu jeché', utsantsik kawidh enché' k'al na Jesús:

—Xita' in ko'ol in och'oxtal alwa', kin exbay xowa' u ulal.

Xant'ók'i tu ok'tsix na Jesús k'al i junbaxtalábk'i

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Konyat tám k'al nin exóbaliltsik xant'éy in lé' kin ulu jeché' an junbaxtaláb. ¹⁰ Ani Jajá' in utsa'tsik enché':

—Tatá'tsik, ti pidhál na Dios ka cho'óbna' xowa' in ko'ol yab tejwa' k'al tin kwenta xan ti Jajá' tu tak'ix; por xi k'e'ettsik, tokot u tawnál k'al i junbaxtalábk'i. Anchan', maske in chu'taltsik, por jáyk'i max yab in chu'tal; maske in ach'átsik, por yab in exbayal.

Na Jesús in wila' xant'éy in lé' kin ulu an junbaxtaláb xi k'al tin kwenta an óm inik

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Jeché' ja'ich xowa' in lé' kin ulu an junbaxtaláb: An iyaláb, in junwal jelti nin káwintal na Dios; ¹² an iyaláb xi kwajlan ban bél, in junwal jelti an atiklábstik xin ach'ál nin káwintal na Dios, por tam tál an lej at'ax u wék'ontsáb bin itsích abal yab kin bela'tsik ani yab ka lo'ey. ¹³ An iyaláb xi kwajlan ban t'ujublom, in junwal jelti an atiklábstik xin axtsal tin káwintal na Dios ani in bach'wal k'al yantam i kulbétaláb, por eb itsíchki; ne'ech ka belmách wé' i k'ij, por tam ka taktamiyat, u kuxkultsik. ¹⁴ An iyaláb xi kwajlan ban k'ídhlo, in junwal jelti an atiklábstik xin ach'ál nin káwintal na Dios por yab in t'ajátsik ti k'ij. In walkál ka átátsik k'al an chalpaxtaláb, k'al an tumín ani k'al xowa'kich xin kulbetnátsik t'ajat. Anchan' yab in ejtawal kin bajaw ka xe'chin lujat. ¹⁵ Por an iyaláb xi kwajlan ban alwa' chabál, in junwal jelti an atiklábstik xin bach'wal nin káwintal na

Dios k'al ejtal nin ejattal; in t'ajálsik xowa' in ach'ál ani kom in óntsal ti belomtsik, u xe'chinalichtsik tám lujat t'ajat.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an tajbaxtaláb
(Mt. 4:21-25)

¹⁶ 'Ni jun xita' yab in let'k'oyal jun i tajbaxtaláb abal tayíl kin paxk'iy k'al jun i balixtaláb o kin k'wajba' tin ál i chéy. U let'k'oyáb an tajbaxtaláb ani u k'wajbáb t'ek'at abal ka tajbayat xita' ka ochich. ¹⁷ Pos yab wa'ach xata' chinat xi yab ne'ech ka xalk'an tayíl, nibal wa'ach xata' yab tejwa' xi yab ne'ech ka cho'óbná tayíl ani ka k'wajbá tejwa'.

¹⁸ 'Anchan' pé, ka ach'a'tsik alwa', xita' in exbayal, ne'ech ka pidhan kin exbay más ani xita' yab in exbayal, ne'ech ka k'ántsín asta xowa' in chalpayal ke in exbayal.

Nin nána' ani nin kidhábsik na Jesús
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Ulichtsik tám nin nána' ani nin kidhábsik na Jesús, por yab in ejtotsik ka utey asta xon ti Jajá' k'wajat abal yán t'ajat ta' ti k'wajat an atíklábsik. ²⁰ Utsan tám enché' na Jesús: —Na nána' ani na kidhábsik nú' k'wajat eléb ani in lé'tsik ti ki chu'u.

²¹ Por Jajá' in utsa'tsik enché':

—Xita' in ach'álsik nin káwintal na Dios ani in t'ajálsik xowa' in lé' na Dios, jachan', ja'ich xi k'wajattsik jelti nu nána' ani nu kidhábsik.

Na Jesús in kubdha' ti waw'nal an ik' ani ti múlák' an ja'
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Jun i k'ij, na Jesús balin ba jun i tan k'al nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

—Wana jun pak'e' pujal.

Ani k'aletsik. ²³ Por lejat exom ti wat'el, na Jesús wayich. Taja'tsik ti elan ban pujal k'al jun i chapik ik', tujeý ti baltsinal ti ja' an tan ani wetsikich t'ajat ka luy'chin. ²⁴ K'ale tám ti bakyáb na Jesús ani utsan enché':

—¡Ok'tsich! ¡Ok'tsich! ¡Exomich tu lupnal!

Ch'akay tám na Jesús, in k'wiya' an ik' ani an múlák' ja'. Junwék'i ti kublan ani jilk'on chamamadh. ²⁵ In utsa' tám enché' nin exóbaliltsik:

—¿Jant'éy támun k'al an belomtaláb xa ko'oltsik?

Por jajá'tsik jik'enek ani labnéksik t'ajat k'al xowa' in chu'u támun ani u kónóxtsik jún ani jún enché':

—¿Jant'om awiltaláb in ko'ol jeché' an inik xin utsál ka chamk'an an ik' ani an ja' ani u axtsinal?

Jun i inik xi Gadara xi ochadh k'al i at'ax ejattaláb
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Ulchichtsik tám ban chabál xi Gadara, xi k'wajat jun pak'e' pujal tin tamét an chabál xi Galilea. ²⁷ Tam ti na Jesús pa'ách ban tan, utukná k'al jun i inik xu k'wajíl ba jachan' an bitsow. Jeché' an inik nakatich t'ajat i k'ij ti k'wajat ochadh k'al i at'ax ejattalábsik. Yab u xeketlinal nibal u k'wajíl ba jun i atá, u k'wajíl xon tu jolyáb an chemélomtsik. ²⁸ Tam ti chu'tat na Jesús, tudhlan tin tamét ani in ulu kawidh enché':

—¿Jant'ók'i ta och'om k'al naná', Jesús, xi Chakámláb k'al na Dios xi púlek t'ajat? Tu pakabédhál abal yab ti kin yajlombédha'.

²⁹ In ulu jeché', kom na Jesús k'wajatich in utsál an at'ax ejattaláb abal ka kaléch ba jachan' an inik. Owenekich t'ajat ti ochadh jachan' an inik k'al an at'ax ejattaláb. Wik'tsinék k'al an atíklábsik tin k'ubak ani tin akan k'al i pat'ál abal ka kó'yat wik'adh, por in t'apyal ani u júnáb k'al an at'ax ejattaláb ban chabál xon ti yab k'wajtsidh.

³⁰ Konyat tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jan ta bij?

Jajá' tók'on enché':

—Naná' u bij Lejión.

Anchan' tin ulu kom jajá' yán t'ajat ti éb ti k'wajat ba jachan' an inik. ³¹ Jachan' an at'ax ejattalábsik in pakabédha' na Jesús abal yab ka abnátsik ban owtsiktaláb. ³² Ba jachan' an ch'énlom ta' ti xe'ech yán i olomtsik ti k'apupúl ani pakabédhaxin an at'ax ejattalábsik abal ka walká ka ochich ban olomtsik. Walká ka ochichtsik taja' k'al na Jesús. ³³ Kale tám an at'ax ejattalábsik ba jachan' an inik ani ochich ban olomtsik. Ejtal an olomtsik in pet'na' tinbá' ban ch'én, kwajlan ban pujal ani taja' ti lupuntsik.

³⁴ Tam ti an belkol olomtsik in chu'u xant'éy támun, ájláchtsik ani k'ale kin t'ila' ban bitsow ani ban kwentsaltsik. ³⁵ An atiklábtsik k'ale kin chu'u xant'éy támnek. Tam ti ulichtsik xon ti k'wajat na Jesús, elan an inik xi ochadhwi'ik k'al an at'ax ejattalábsik, buxúk'i xon ti k'wajat na Jesús, xeketlidhich ani juntam anik'ijich. An atiklábtsik, jik'ey. ³⁶ Xi chú'lámadhtsik, ja'ich k'ál ti t'iltsin an atiklábtsik xi ulich xan ti jeldhá jachan' an inik xi ochadhwi'ik k'al an at'ax ejattalábsik. ³⁷ Ejtal an atiklábtsik xu k'wajíl taja' ban chabál xi Gadara, tujeysik kin pakabédha' na Jesús abal ka kaléch bin chabáiltsik, kom jajá'tsik u jik'éltsik t'ajat. Jaxtám na Jesús ti balin ban tan abal ka k'aléch. ³⁸ Por pakabédhá na Jesús k'al an inik xin káldhantsámal an ti at'ax ejattalábsik abal ka júná jeye k'al Jajá', por utsan k'al na Jesús abal ka jilk'on taja' ani utsan jeye enché':

³⁹ —Ki k'aléch ta k'imá' ani ka t'ila' xant'éy ti t'ajtsámal na Dios.

K'aléch tám an inik ani in t'ila' putál an bitsow xant'éy t'ajtsin k'al na Jesús.

*Nin tsidhánil na Jairo ani an mímláb xin taktsi tin k'udhk'úmil na Jesús
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)*

⁴⁰ Tam ti na Jesús witsích jun pak'e' pujal, bach'wat k'al an atiklábtsik k'al yantam i kulbétaláb kom k'al ejtal ti k'wajat aytsímte. ⁴¹ Ulich tám jun i inik xu bijyáb ta Jairo, xu ok'lek ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. Tudhlan tin tamét na Jesús ani in pakabédha' abal ka k'ale ti álnáb tin k'imá', ⁴² kom ta' tin ko'ol jun in junkax tsidhánil xin ko'olich lajucháb i tamub ani jeché' an tsidhan exomich ti chemel. K'ale tám na Jesús ani k'al yán i atiklábtsik ti wéwná, ke asta u k'ich'nalich t'ajat.

⁴³ Ba nin yaníl an atiklábtsik, ta' jeye ti tál jun i mímláb xin ko'olich lajucháb i tamub ti ya'ul k'al i lakúmtaláb. In pakúmalich ejtal xowa' in ko'ol k'al i ilálixtsik ani yab u ejtowáb ka jeldhá k'al ni jun i ilálix. ⁴⁴ Jeché' an mímláb utey tin kúx na Jesús, in taktsi tin wál nin k'udhk'úmil ani támk'i jachan' ti kublan ti xich'nal.

⁴⁵ Konoxin tám na enché' Jesús:

—¿Jita' tin taka'?

Kom ejtaltsik in ulal abal ni jun xita' k'ál ti taknék, na Pedro ani nin juniktsik in ulu enché':

—Ok'tsich, k'al yán i atiklábtsik ta k'ich'nal ani i nixk'áb túk'i túk'i, ani ¿bél a konyal xita' ti taka'?

⁴⁶ Por na Jesús in ulu enché':

—Tin takám jun xita', pos u ach'a' abal kale i chápláb xu ko'ol ani jeley jun xita' k'ál.

⁴⁷ Tam ti an mímláb in ach'a' abal axnék, utey u wipipíl ani tudhlan tin tamét na Jesús. In ólna' tám tin tamét ejtal an atiklábtsik xant'ók'i tin kwenta ti takxinék ani xan ti jeley támk'i. ⁴⁸ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Mímláb, i jeley abal i belmách, awil ki k'ale tsububudh a itsích.

⁴⁹ Bél k'wajat ti káw na Jesús, tam ti ulich jun xita' xi tál bin k'imá' na Jairo, an inik xu ok'lek ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani utsan enché' na Jairo:

—Na tsidhánil chemech, yabich ki k'wajay ka ani' t'ojliy an Ok'tsich.

⁵⁰ Por tam ti na Jesús in ach'a' xowa' utsan na Jairo, in utsa' enché':

—Yab ki jik'ey, tokot ki belmách ani na tsidhánil ne'ech ka ejech.

⁵¹ Tam ti ulich ban atá, yab xita' más in walka' ka ochich k'al Jajá', tokot na Pedro, na Jakobo, na Juan, nin táta' ani nin nána' an tsidhan. ⁵² Ejtal u uk'nal ti k'wajat ani u t'e'pinaltsik abal chemnek an tsidhan. Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Yab ki uk'intsik, an tsidhan yab chemnek ti k'wajat, u wayalk'i.

⁵³ Por labídhák'i tokot, pos jajá'tsik in cho'ób alwa' ke chemnek ti k'wajat. ⁵⁴ Téyná tám bin k'ubak an tsidhan k'al na Jesús ani in ulu kawidh enché':

—Tsidhan, ki ch'akay.

⁵⁵ Ejech tám ti ít an tsidhan ani támk'i ti ch'akay; na Jesús in ulu abal ka pidhan ti k'apul an tsidhan. ⁵⁶ Nin táta' ani nin nána' an tsidhan labantsik t'ajat, por utsantsik k'al na Jesús abal yab xita' kin t'iltsi xant'éy támun.

9

Na Jesús in aba' ti t'iltsix xi lajucháb nin exóbaliltsik

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Na Jesús in junku xi lajucháb nin exóbaliltsik, in pidha' ti chápláb, ti awiltaláb abal kin ejtotsik jeye kin káldha' xowa'kich i at'ax ejattalábitsik ani abal kin jeldha' xu ya'ultsik k'al xowa'kich i yaw'láchtsik. ² In aba'tsik abal kin t'ila' xan tu tak'ix na Dios ani abal kin jeldha' i ya'ultsik. ³ In utsa'tsik enché':

—Yab xata' ka júna'tsik abal ti bél, yab ka júna' a kwayab, nibal i morrál, nibal i k'apné' ani nibal i tumín. Tokot ka júna'tsik jún a xekét. ⁴ Ba xowa'kich an atá xon ti ki ulichtsik ani ki bach'wat alwa', ki k'wajaytsik taja' asta kin bajaw xowk'i ne'ech ki kale ba jachan' an chabál. ⁵ Ani xon ti yab ki le'nátsik ki bach'wat, ki kale ba jachan' an bitsow ani ka tiniy an pojodh xi palenek ba na akan jelti jun i exól abal yab i bach'wattsik alwa' k'al jajá'tsik.

⁶ Kaletsik tám ani k'aletsik kwentsal ti kwentsal in t'ilál an alwa' t'ilab ani in jeldhál an ya'ultsik.

Tam ti chemdhá na Juan xu pujax

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ An pulek awiltaláb Erodes, in cho'óbna' ejtal xowa' in t'ajál na Jesús. Yabich in cho'ób xant'éy kin chalpay abal taltsik in ulal ke na Juan xu pujax ejnek ti ít. ⁸ K'e'ettsik in ulal ke ja'ich an t'iltsix Elías xi xo' ulnekich ani k'e'ettsik in ulal ke ja'ich jun i weje' t'iltsix xi ejnek ti ít. ⁹ Por na Erodes in ulu enché':

—Na Juan naná' t'ajat u abna' ka kotsin tin ók'. ¿Jita' já' pé tám jeché' an inik xu ach'ál u t'ilnal ke in t'ajál yán xata'?

Ani na Erodes in le'nál t'ajat kin chu'u na Jesús.

Na Jesús in k'apundha' bo' mil i iniktsik

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Tam ti witsiy an abatwáletsik, in t'iltsi na Jesús xowa' in t'ajámalsik. Júnátsik tám pílk'i k'al na Jesús ba jun i chabál xon ti yab k'wajtsidh k'unat ban bitsow xin bij Betsayda.

¹¹ Por tam ti ach'an k'al an atiklábtsik, wéwnátsik. Bach'wat an atiklábtsik k'al na Jesús, t'iltsin xan tu tak'ix na Dios ani jeldhá an ya'ultsik.

¹² Tam ti wáklé'ch, utey xi lajucháb nin exóbaliltsik ba na Jesús ani in utsa'tsik enché':

—Ka utsa'ich an atiklábtsik ka k'alé'ch ti koyol ani abal kin aliy xant'éy kin k'apu ban kwentsaltsik xi wa'ach teché' k'unat, pos teché' xon tu k'wajat yab xita' u k'wajíl.

¹³ Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Ka pidha' tatá'tsik ti k'apul.

Jajá'tsik tók'on enché':

—Max yab ku k'ale ki ch'a'ay i k'apné' abal ejtal jeché' an atiklábtsik yab ne'ech ki ejto ki k'apundha', pos yab i ko'ol yán i k'apné', tokot bó' i pan ani cháb i to'ol.

¹⁴ Nin yaníl, bo' mil xóna' i iniktsik. Por na Jesús in utsa' enché' nin exóbaliltsik:

—Ka utsa' ka buxkantsik kwene' ti kwene', xi juntsik i kwene', chab inik láju in yaníl.

¹⁵ Anchan' tin t'aja'tsik ani ejtal buxkan. ¹⁶ In téyna' tám na Jesús xi bo' an pan ani xi cháb an to'ol. In tela' walk'i' ani in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios k'al tin kwenta jachan' an k'apné. Tam tin pejámalich, in pidha'ich tám an exóbaltsik ani an exóbaltsik in pidha'ich tám an atiklábtsik. ¹⁷ Ejtaltsik k'apúch ani ajwétsik. Más tayíl, in ts'utsiytsik lajucháb i t'oknal k'al an pejmatstaláb xi jilk'on.

Na Pedro in ulu ke na Jesús ja'ich an Kristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Jun i k'ij tam ti na Jesús k'wajat ti ól pílk'i' ani ta' jeye ti k'wajat nin exóbaliltsik taja', in konoytsik enché':

—K'al an atiklábtsik, ¿jita' pé tin usnal ke Naná' neye?

¹⁹ Jajá'tsik tók'on enché':

—Taltsik in ulal ke Tatá' i Juan xu pujax, taltsik in ulal ke i Elías xi xe'chinék ti t'iltsix ti weje' ani k'e'ettsik in ulal ke Tatá' ja'ich jun i weje' t'iltsix xi ejnek ti ít.

²⁰ Konyattsik tám juní enché' k'al na Jesús:

—Ani tatá'tsik, ¿jita' pé ta ulaltsik ke Naná' neye?

Utsan enché' k'al na Pedro:

—Tatá' i Kristo, xi takudh k'al na Dios abal ta tak'ix.

Na Jesús in ulu abal ne'ech ka chemdhá

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Por punk'untsattsik t'ajat k'al na Jesús abal yab xita' kin óltsi jeché'. ²² Enché' ti utsantsik:

—Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech ku wat'na' yán i yajtsiktaláb, ne'ech kin pojka' k'al in ok'lékil an judíotsik, k'al an ok'lek pále'tsik ani k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Ne'ech kin chemdhá por tin óxláb a k'ítsá ne'ech kin ejech ti ít.

²³ Más tayíl in utsa' ejtaltsik enché':

—Max jun xita' in lé' ti kin wéwna', yejat kin uk'tsitsiy tinbá' ani ti kin wéwna' tsudhey ka tsudhey, nibal kin ajay tinbá' maske ka chemdhá. ²⁴ Pos xita' yab in lé' kin uk'tsitsiy tinbá', ne'ech kin k'ibdha' nin ejattal ani xita' kin uk'tsitsiy tinbá' k'al Naná'k'i tu kwenta, ne'ech kin lo'lo. ²⁵ Pos, ¿jant'ó ti alwa' max jun xita' kin bajaw kin kó'oy ejtal xowa' wa'ach ban k'ay'lá ani kin k'ibdha' nin ejattal ban k'ibeltaláb? ²⁶ Max jun xita' kin tidhena' ti kin t'ila' ani kin tidhena' kin t'ila' an alwa' t'ilab, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech neye ku tidhena' jajá' tam kin tsích k'al ejtal nu labidh t'okát, k'al ejtal nin labidh t'okát nu Tatá' ani nin labidh t'okát jeye an t'okat abatwáletsik. ²⁷ Tsubax tu utsátsik, ke taltsik xi teché' k'wajat yab ne'ech ka chemech asta kin chu'u ok'ox ti tak'ix na Dios.

Tam ti na Jesús in jalk'uy tinbá'

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Tam ti waxikich a k'ítsá tin ulúmal jeché', na Jesús k'adhiy ba jun i ch'én ti ól, junkímte k'al na Pedro, na Jakobo ani na Juan. ²⁹ Lejat na Jesús k'wajat ti ól, jalk'un nin wal, dhakni'bé t'ajat nin k'udhk'úmil ani ch'axk'in. ³⁰ Xalk'an tám cháb i iniktsik xi k'wajat ti t'ilólól k'al Jajá'. Jachan' an iniktsik, ja'ich na Moisés ani na Elías, ³¹ wililidh k'al i labidh tajaxtaláb ani k'wajat in t'ilátsik an chemlá xi ne'ech kin wat'na' Jerusalén na Jesús. ³² Maske na Pedro ani nin juniktsik in lé' t'ajat ti wayal, lamk'antsik nin wal, in chu'tsitsik tin labidh t'okát na Jesús ani in chu'utsik jeye xi cháb an iniktsik xi ta' ti k'wajat k'al Jajá'. ³³ Tam ti jachan' an iniktsik ówméch ba na Jesús, utsan tám enché' na Jesús k'al na Pedro:

—Ok'tsix, jalwa' t'ajat abal teché' u k'wajat! Ne'ech ki t'aja' óx i padhel, jún abal Tatá', jún abal na Moisés ani jún abal na Elías. Por na Pedro yab in cho'ób xant'éy k'wajat in ulal.

³⁴ Lejat k'wajat ti káw, cha'kan jun i tokow, dhabyattsik k'al ani jik'eytsik t'ajat tam tin chu'u dhabyattsik k'al an tokow. ³⁵ Ach'atmé tám ban tokow jun i káwintaláb xin ulu enché':

—Jeché' ja'ich nu Chakámil xu k'anidhál t'ajat, ka axtsitsik xowa' in ulal.

³⁶ Tam ti chamk'anich jachan' an káwintaláb, in chu'úchtsik tám abal na Jesús kwetém ti k'wajat. Yabich más xata' in ulutsik ani yab in t'iltsi xata' ni jun xita' xowa' in chu'utsik.

Na Jesús in káldhantsi ti at'ax ejattaláb jun i kwitól

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Jun tsudhelom, tam ti pa'áchtsik ban ch'én, k'al yán i atiklábtsik ti bach'wat na Jesús.

³⁸ Utsan tám enché' kawidh k'al jun i inik xi ta' jeye ti k'wajat ba jachan' an atiklábtsik:

—Ok'tsix, tu kontsal ti alwa'taláb abal ti kin chu'tsi tu chakámil, pos tokot já' tu ko'ol.

³⁹ U oxnal k'al jun i at'ax ejattaláb ani u t'ajnal ka dhájan; u wipindháb ani u dhopopól in ijil bin wi'. U t'ajtsinal xan ti ka le'ná ani yab u le'náb ka walká. ⁴⁰ U pakabédhámalich na exóbalitsik abal kin káldhantsi an ti at'ax ejattaláb, por yab in ejtómaltsik.

⁴¹ Tók'on tám enché' na Jesús:

—¡Atiklábtsik xi jeché' i k'ij, yab lejtal t'ajat i belom ani i walablomtsik t'ajat! ¿Asta jowk'i ko'ol kin k'wajay k'al tatá'tsik? ¿Asta jowk'i ko'ol tu kuxuytsik? Ka tsi'dha' teché' na kwitólil. ⁴² Por tam ti exomich ti utwáb an kwitól, kwajlá chabál k'al an at'ax ejattaláb ani wipindhá; por na Jesús in k'wiya' an at'ax ejattaláb, in jeldha' an kwitól ani pidhanich tám an táta'láb. ⁴³ Ejtaltsik laban k'al nin pulek awital na Dios.

Na Jesús in ulu juní ke ne'ech ka chemdhá

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Lejat k'wajattsik labnék k'al xowa' in t'ajál na Jesús, utsantsik enché' an exóbaltsik k'al na Jesús:

⁴⁴ —Ka ach'a'tsik alwa' jeché' ani yab ka uk'tsi: Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhná abal kin chemdhá k'al an iniktsik.

⁴⁵ Por an exóbaltsik yab in exbay xant'éy k'wajat ti usnaltsik, pos yabtsik u pidhnal kin exbay ani in jik'náltsik kin konoy ka wiltsin xant'éy utsantsik.

Na Jesús in ok'tsixnál xita' já' na más ultaláb

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Tujey tám ti káwlíx an exóbaltsik abal in lé' kin cho'óbna'tsik xita' já' na más ultaláb xi jajá'tsik, ⁴⁷ por na Jesús in cho'óbna' xowa' in chalpayaltsik. In yak'wána' tám jun i chakam kwitól, in k'wajba' xon ti Jajá' k'wajat ⁴⁸ ani in utsa'tsik enché':

—Xita' kin bach'u jun i chakam kwitól jelti jeché' k'al Naná' tu bij, Naná' tin bach'wal; ani xita' tin bach'u Naná', in bach'walich jeye xita' tin abámal. Pos xita' xin cha'kál más tinbá' k'al tatá'tsik, ja'ich na más ultaláb.

Xita' yab tu at'ál, junax k'al wawá'

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Utsan tám enché' na Jesús k'al na Juan:

—Ok'tsix, i chu'úmal jun i inik ti káldhax at'ax ejattaláb k'al Tatá' a bij ani wawá' i taxk'antsi kom yab xe'ech k'al wawá'.

⁵⁰ Por tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Yab ka taxk'antsi, pos xita' yab tu at'ál, junax k'al wawá'.

Na Jesús in k'wiya' na Jakobo ani na Juan

⁵¹ Tam ti exomich ti k'unel xowk'i na Jesús ti ne'ech ka k'adhích walk'i', in ulúch tám abal ne'chich Jerusalén k'al ni jun i jík'ib. ⁵² In okxiy cháb óx i iniktsik abal ka k'ale ba jun i kwentsal xu tak'nal Samaria ani kin aliy xon ti ne'ech ka koyóchtsik; ⁵³ por yab le'ná ka bach'wat k'al an atiklábtsik xu k'wajíl taja' abal in ach'a'tsik ke Jerusalén ti ne'echtsik. ⁵⁴ Tam ti na Jakobo ani na Juan, xi ja'ich in exóbaliltsik na Jesús, in chu'u jeché', in utsa'tsik enché' na Jesús:

—Ajátik, ¿a lé'xe' ki konoy ka pa'ay i k'amal walk'i' abal ka k'ibdhátsik, jelt xan tin t'ajámal ti weje' an t'iltsix Elías?

⁵⁵ Teloloyattsik tám k'al na Jesús ani k'wiytsikiyattsik enché':

—Yab a cho'óbsik xant'om ejattaláb ti ijtsal ka ulu jeché'. ⁵⁶ Pos Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, yab in tsi'nek abal ku k'ibdhantsi tin ejattal an iniktsik, in tsi'nek abal ku lo'tsi.

Ani k'aléchtsik tám píl kwentsal.

*Xin lé'tsik kin wéwna' na Jesús
(Mt. 8:19-22)*

⁵⁷ Tam ti jajá'tsik ne'ech ti bél, utsan enché' na Jesús k'al jun i inik:

—Ajátik, u lé' tu junikna' putálk'i xon ti ki k'ale.

⁵⁸ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Na wáxtsik in ko'ol in k'imá' ani an ch'ichintsik in ko'ol in pák'w; por Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, yab u ko'ol nibal ela' xon ti kin koyóch.

⁵⁹ Na Jesús in utsa' jeye k'e'et enché':

—Wana ta exóbal k'al Naná'.

Por tók'oyat enché':

—Ajátik, ti kin aytsi ok'ox asta ka chemech nu táta' ani ku joliy, tám ne'ech tu wéwna'.

⁶⁰ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Jila' ka jolyat an chemélomtsik k'al xi yabtsik u belom; por tatá', ki k'aléch ka t'ila' abal na Dios in lé' kin tak'ích an atiklábtsik.

⁶¹ Utsan tám juní na Jesús k'al k'e'et enché':

—Ajátik, u lé' tu junikna', por ti kin aytsi ok'ox kin k'ale ku utsa' xi tú'tsik tu k'imá' abal in ne'chich.

⁶² Por utsan enché' k'al na Jesús:

—Xita' kin téyna' nin jobáb an chabál ani in telál tin kúx, yab ne'ech kin ejto kin júna' lujat an k'adhíl. Anchan' jeye, xita' kin tuju kin t'ójontsi na Dios por yab in t'ójontsi k'al ejtal in ejattal, yab xata' ti alwa' xon tu tak'ix na Dios.

10

Na Jesús in aba' ox inik láju i atiklábtsik abal kin t'ila' an alwa' t'ilab

¹ Más tayíl, an Ajátikláb in takuy jeye ox inik láju i iniktsik abal kin aba' chabtsik ti chabtsik ka okxin ban bitsowtsik ani ban kwentsaltsik xon ti Jajá' ne'ech ka wat'ey. ² In utsa'tsik enché':

—Tsubax k'e'je, yán t'ajat wa'ach xi ne'ech ti kin bela', por wé' t'ajat wa'ach xita' tin t'ilál. Jaxtám, yejat ka pakabédha'tsik na Dios abal kin aba' xita' ti kin t'ila' ani kin aliy xita' ne'ech ti kin bela'tsik. ³ Ki k'aletsik ani ka cho'óbna' abal Naná' tu abálsik jelti borrego xon ti wa'ach t'ajat i padhum. ⁴ Yab ka júna'tsik i morrál, nibal in bál i tumín, nibal a pajab ani yab ki kubey ka chapnédha' ni jun xita' ti bél. ⁵ Tam ki ochichtsik ba jun i atá, ki chapnédhomáchtsik ok'ox enché': “Ke an k'ijidhtaláb ka wa'chin ech'ek'i ba jeché' an atá.” ⁶ Max ba jachan' an atá u k'wajíl i alwa' k'imádh, ne'ech kin bach'utsik an chapnédhomtaláb; por max yaba', an chapnédhomtaláb ne'ech juní ka witsiy ba tatá'tsik. ⁷ Xon ti ki bach'wat alwa', ki koyóchtsik taja'; ka k'apu ani ka uch'a' xowa' jajá'tsik ti ki pidha', pos an t'ójontsix in tomnál kin bach'u nin jalbíl. Yab ki xe'chintsik túk'i túk'i ban

atátsik. ⁸ Tam ki ulichtsik ba jun i bitsow xon ti ki bach'wat alwa', ka k'aputsik xowa' ki pidhan; ⁹ ka jeldha' an ya'ultsik xi ka ela' taja' ani ka utsa'tsik enché': "Na Dios in lé' kin tujúch ti ki tak'iytsik." ¹⁰ Por max ki ulich ba jun i bitsow xon ti yab ki bach'wattsik alwa', ki kale ban bélsik ani ka utsa'tsik enché': ¹¹ "Asta an pojodh xi wa'ach teché' ba na bitsówiltsik xi palenek ba ni akan, i tynyal jelti jun i exól kom tatá'tsik yab tu bach'u alwa'. Por ka cho'óbna'tsik jeché', na Dios in lé' kin tujúch ti ki tak'iytsik." ¹² Tsubax tu utsátsik ke tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, jeché' an bitsow, más ja' púlek an yajtsiktaláb ne'ech kin bach'u ké an yajtsiktaláb xi ne'ech kin bach'u an atiklábtsik xi k'wajínek Sodoma.

An atiklábtsik xi yab u t'ajax ti k'ij
(Mt. 11:20-24)

¹³ ¡Ch'ojontál in chu'bíl an atiklábtsik xi Korasín! ¡Ch'ojontál in chu'bíl an atiklábtsik xi Betsayda! Abal max jeché' an labidh labandhaxtalábtsik xu t'ajámak ba jajá'tsik, u t'ajámak ban bitsowtsik xi Tiro ani Sidón, an atiklábtsik xi taja' u k'wajíl, weje'ichak tin k'wajbámalsik nin kodhow k'udhk'úmil ani buxkanékichaktsik ban k'wixix abal kin xalk'a' ke in jilámalichtsik ti walablom. ¹⁴ Por tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, más ja' púlek an yajtsiktaláb ne'ech kin bach'u an atiklábtsik xi Korasín ani xi Betsayda ké an yajtsiktaláb xi ne'ech kin bach'u an atiklábtsik xi Tiro ani Sidón. ¹⁵ Ani tatá'tsik, atiklábtsik xi Kapernaúm, ¿a chalpayaltsikxe' ke más ne'ech ki lábt'ajan k'al na Dios? ¡Pos tu utsátsik ke yaba! Ne'ech ki pet'nátsik asta xon ti k'wajat an chemélomtsik.

¹⁶ Xita' ti ki axtsitsik, Naná' tin axtsal, xita' ti ki pojka'tsik, Naná' tin pojkal ani xita' tin pojkal, in pojkal xi tin abámak.

Tam ti witsích xi ox inik láju

¹⁷ Xi ox inik láju an atiklábtsik, u kulbélsik t'ajat ti witsiy ani enché' tin ulutsik:

—Ajátik, asta an at'ax ejattalábtsik tu exbantsal tam ki k'wiya' k'al Tatá' ta bij.

¹⁸ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Naná' u chu'u ti kwajlan an lej at'ax adhik t'ajat jelti léy, tam ti pet'ná abal cha'at.

¹⁹ Naná' tu pidhámalsik ti awiltaláb abal ka k'ach'iy i chan ani i dhiniy ani yab xata' ne'ech ti ki t'ajtsitsik. Tu pidhámak jeye ti awiltaláb abal ka átantsi ejtal tin cháp an lej at'ax. ²⁰ Por yab ki kulbétsik abal i axtsinal k'al an at'ax ejattalábtsik, ki kulbétsik abal na bij k'wajatich dhutsadh tú' walk'i'.

Na Jesús u kulbél
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Támk'i jachan', na Jesús u kulbél t'ajat k'al an kulbétaláb xi pidhan k'al an T'okat Ejattaláb in ulu enché':

—Táta', tu k'ak'nál, Ok'óxláb xi tak'ix walk'i' ani chabál, abal a chintsámak jeché' xi chalpadhtsik ani xin exbayaltsik ani a xalk'antsámak xi yabtsik lej chalpadh. Táta', anchan' ta t'aja' kom anchan' ta le'na'.

²² Nu Táta' tin pidhámalich ejtal xowa' wa'ach. Yab xita' tin exlál xitam já' neye Naná', xin Chakámláb k'al a Dios, tokot an Táta'láb tin exlál. Ani yab xita' in exlál xitam já' jeye an Táta'láb, tokot Naná' u exlál ani xita' Naná', xin Chakámláb k'al na Dios u lé' ku pidha' kin exla'.

²³ In teloloy tám an exóbaltsik ani in utsa' jajá'k'itsik enché':

—K'ijidh t'ajat abal xita' in chu'tal xowa' tatá'tsik exom a chu'tal, ²⁴ pos tsubax tu utsátsik, ke yán i t'iltsixtsik ani i pakdha' tak'ix in le'námak kin chu'u xowa' tatá'tsik exom a chu'tal, por yab in chu'utsik; in le'námalsik jeye kin ach'a' xowa' tatá'tsik exom a ach'al, por yab in ach'a'tsik.

An ok'tsixelaláb xin pidhna' jun i alwa' inik xu k'wajíl Samaria

²⁵ Jun i ok'tsix xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, ch'akay kin tawna' enché' na Jesús abal kin taktamiy:

—Ok'tsix, ¿jant'éy yejat ku t'aja' abal ku ejto ku bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal?

²⁶ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy k'wajat dhutsadh ban tak'ixtaláb? ¿Janti ta exbayal?

²⁷ An ok'tsix xin wilál an tak'ixtaláb tók'on enché':

—“Ka k'ak'na' an Ok'óxláb na Diosil k'al ejtal a itsích, k'al ejtal a ejattal, k'al ejtal a cháp ani k'al ejtal a chalab ani ka k'ak'na' jeye na at kidhtaltsik jelt xan ta k'ak'nál tabá'.”

²⁸ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Alwa' t'ajat xan ta tók'on. Max ka t'aja' jeché', ne'ech ka bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

²⁹ Por an ok'tsix xin wilál an tak'ixtaláb, kom yab in lé' ka jilk'on tidhetál tin tamét na Jesús, in konoy enché':

—¿Ani jita' já' pé tám nu at kidhtal?

³⁰ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Jun i inik tál ti belal ban bél xi Jerusalén in ók'óm Jerikó. Yak'wan k'al i kwé'tsik, kwe'tsin ejtal xowa' in tsi'dhál ani kwe'tsin asta tin k'udhk'úmil; cha'wat alwa', putedhá ani tám ti jilanich. ³¹ Wat'ey jun i pále' ba jachan' an bél, por tam tin chu'u, yab in t'aja' ti k'ij, wat'eyk'i. ³² Wat'ey jeye taja' jun i lebita, tam tin chu'u, wat'eyk'i jeye. ³³ Por jun i inik xu k'wajíl Samaria xi ta' jeye ti ne'ech ba jachan' an bél, tam tin chu'u, in kó'ontsi ti yajnantsixtaláb. ³⁴ Utey tám xon ti kwachat jachan' an inik, in ilálntsi k'al i aséyte ani k'al i yajtsik uxnél xon ti cha'udh ani in boltsi k'al i k'udhk'um. In k'adhba' tám ban ko'nél xi tál in púnúm, in júna' ba jun i atá xon tu ulel i kubéltsik ani taja' tin beletna'. ³⁵ Ti jun tsudhelom, tam ti an samaritano ne'chich, in jixa' cháb i t'ipax tumín, in pidha' an dhabal kubtaláb atá ani in utsa' enché': “Ti kin beletnantsi alwa' jeché' an ti inik ani max ka paku más an tumín, ne'ech tu witsbantsi tam kin witsiy.”

³⁶ Konyat tám enché' an ok'tsix k'al na Jesús:

—¿K'al jowa' xi jeché' óx ta chalpayal tu k'ak'náb jeché' an inik xi cha'udh k'al an kwé'tsik?

³⁷ An ok'tsix xin wilál an tak'ixtaláb in ulu enché':

—Xi k'ál ti kó'ontsat ti yajnantsixtaláb.

Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Ki k'aléch ani anílk'i teye ka t'aja'.

Tam ti na Jesús k'wajat bin k'imá' na Marta ani na María

³⁸ Na Jesús in óntsi an bél ani ulich ba jun i kwentsal. Taja', jun i mímláb xin bij Marta in bach'u na Jesús tin k'imá'. ³⁹ Na Marta in ko'ol jun in kidháb xu bijyáb María. Jeché' na na María, buxkan k'unat bin akan na Jesús abal kin axtsi xant'éy in ulal. ⁴⁰ Por na Marta in óntsal tokot ti t'ojojól abal yán t'ajat in ko'ol xant'éy kin t'aja'. Utey tám ba na Jesús ani in utsa' enché':

—Ajátik, ¿Yabxe' a chalpayal ke yejat ti kin tolmiy nu kidháb an tin t'ojojól? Ka utsa' ti kin tolmiy.

⁴¹ Por tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Marta, Marta, tatá'k'i a t'ojliyal tabá' ani i chalpayal k'al xowa'kich. ⁴² Por jún tokot wa'ach xowa' yejat. Na María in takwyámal xowa' más alwa' ani yab ne'ech ka k'ántsín.

11

*Na Jesús u ok'tsix xan ti yejat ku ólan
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)*

¹ Jun i k'ij k'wajat ti ól na Jesús, tam ti ok'onich an ti ól, utsan enché' k'al jún ti éb nin exóbaliltsik:

—Ajátik, ti ku ok'tsi weye xan ti ku ólan, jelt xan ti na Juan in ok'tsámal nin exóbaliltsik.

² Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Tam ki ólantsik, ka ulu enché':

Táta', xi k'wajat walk'i',

Tatá' i t'okat t'ajat.

Ti ku tak'ích weye.

Ka t'ájan teché' ban chabál xowa' Tatá' a lé', jelt xan tu t'ájal tú' walk'i'.

³ Ti ku pidha' xo' an ti k'apné' xi yéntsál tsudhey ka tsudhey.

⁴ Ti ku pakwlantsi an ti walab, jelt xan ti wawá' i pakwlantsal xita' tu waltsal.

Yab ka walka' ku taktamiyat,

tokot ti ku beletna' abal yab ku átá' k'al an lej at'ax.

⁵ Utsantsik jeye enché' k'al na Jesús:

—Max jún ti éb xi tatá'tsik in ko'ol jun in ja'úb ani ka ulich ch'ejel akal ti bakyáb ani ka utsan enché': "Ja'úb, ti kin matintsi óx i pan, ⁶ pos jun u ja'úb xi tál ti belal ów, ulich tu k'imá' ani yab xata' u ko'ol ku pidha' kin k'apu." ⁷ Ne'ech ka tók'oyat enché' alták'i k'al na jún: "Yabich ti kin t'ojliy; mapudhich tu ko'ol an wi'leb ani nu chakámiltsik jé' kwachatsik k'al naná' bu waytal. Yab ne'ech ku ejto kin ch'akay tu pidha'." ⁸ Por ne'ech tu utsa'tsik, maske yab ka ch'akay kin pidha' xata' abal in ja'úb, ne'ech ka ch'akay kin pidha' abal yab más kin óntsi ti it'ixbédháb ani ne'ech kin pidha' ejtal xowa' in yéntsál. ⁹ Jaxtám tu utsátsik enché': Ka kónsaltsik na Dios xowa' a lé' ani ne'ech ti ki pidha'tsik; ka ayaltsik ani na Dios ne'ech ti ki tolmíy abal ka ela'; ka tawnátsik na Dios ani ne'ech ti ki axtsitsik. ¹⁰ Abal xita' in kónsal na Dios, in bach'wal xowa' in konyal; xita' in ayal, in elál ani xita' in t'ensyal an wi'leb, u japttsinal.

¹¹ '¿Awxe' jun i táta'láb xi tatá'tsik a kidhtal, max ka kónsin ti pan k'al in chakámil, ne'ech kin pidha' ti t'ujub? O ¿max ka kónsin ti to'ol, ne'echxe' kin pidha' ti chan? ¹² O ¿kin pidha' jun i dhiniy max ka kónsin jun i dhaktsok? ¹³ Pos max tatá'tsik, xi yab i alwa' inik, a wit'ál ka pidha' xowa' alwa' na chakámiltsik, jan Táta'láb xi k'wajat walk'i', más Ja' in wit'ál t'ajat! Ani Jajá' ne'ech kin pidha' an ti T'okat Ejattaláb xita' k'al ti ka kónsin.

U usnal na Jesús ke in ko'ol in cháp an at'ax ejattaláb

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Na Jesús k'wajat in káldhál jun i at'ax ejattaláb xi mó'bédhats k'al jun i inik ani tam ti kale an at'ax ejattaláb, an mó' in ejtóch tám ti káw. An atíklábsik laban t'ajat k'al jeché' xowa' in chu'u. ¹⁵ Por taltsik in ulu enché':

—Jeché' an inik in káldhál an at'ax ejattalábsik k'al tin cháp an lej at'ax, nin lej ok'lékil an at'ax ejattalábsik.

¹⁶ Xi k'e'ettsik jeye, abal kin taktamiy na Jesús, in kónsal kin t'aja' jun i labidh labandhaxtaláb xi tál walk'i'. ¹⁷ Por na Jesús, kom in cho'ób alwa' xant'éy k'wajat in chalpayaltsik, in utsa'tsik enché':

—Max jun i yejche' bitsow ka k'é'áxin ani ka tujey ti péjéxtsik, ne'ech ka ok'on jachan' an bitsow; ani max xu k'wajítsik ba jun i atá' ka k'é'áxin, ne'ech jeye ka ok'on. ¹⁸ Anchan' jeye, max an lej at'ax ka k'é'áxin k'al nin kidhtaltsik, ¿jan ti ne'ech kin ejto kin kó'oy nin awiltal? Jeché' tu utsátsik abal a ulal ke u káldhál an at'ax ejattalábsik k'al tin cháp an lej at'ax; ¹⁹ pos max anchanak, ¿k'al jita' in cháp tin káldhál an at'ax ejattalábsik na kidhtaltsik? Anchan', ti xalk'antsalichtsik ke i uk'pinéksik ta k'wajat. ²⁰ Por Naná' u káldhál an at'ax ejattalábsik k'al tin awiltal na Dios ani k'al jeché', u xalk'analich ke na Dios tujenekich ti tak'ix ba tatá'tsik.

²¹ Tam jun i likat inik k'wajat t'ojjodh alwa' ani in belkóm nin k'imá', yab ne'ech ka ejtowat ka kwe'tsin xowa' in ko'ol ta'padh taja'. ²² Por max tál jun xita' más likat ké

jajá' ani ka átá, ne'ech tám ka k'ántsín ejtal tin éyantal xin éynál ti belkol ani ne'ech ka wélchíxnantsat ejtal xowa' in ko'ol.

²³ Xita' yab junax k'al Naná', tin at'ál. Ani xita' yab tin tolmiyal ku utu an atiklábtsik ba na Dios, jachan', ja'ich xin t'ajál abal an atiklábtsik yab ka utey ba na Dios.

*An at'ax ejattaláb xu witsél xon ti kalnek
(Mt. 12:43-45)*

²⁴ Tam jun i at'ax ejattaláb ka kale ba jun i inik, u xe'chinal ba waynek chabátsik in ayal xon ti ka koyóch. Tam yab kin ela' xon ti ka koyóch, in chalpayal enché': "Ne'ech kin witsiy ban inik xon tin kalnek." ²⁵ Tam ka witsiy, in elál jachan' an inik jelti jun i atá xi yab k'wajtsidh, k'wetodh ani lejkikidh. ²⁶ Ne'ech tám juní ka k'ale ani ne'ech kin ik'i' búk i at'ax ejattalábtsik xi más at'ax ké jajá' ani ejtal ne'ech ka ochichtsik ti k'wajíl ba jachan' an inik. Jachan' an inik ne'ech tám ka jilk'on más k'ibenek ké tam ti k'wajatwi'ik.

Xita' na tsubax lejtal k'wajat k'ijidh

²⁷ Lejat na Jesús k'wajat in ulal jeché', jun i mímláb xi ta' jeye ti k'wajat ban atiklábtsik, in ulu kawidh enché':

—¡K'ijidh t'ajat abal an mímláb xi ti wa'chiyámal ta chakam ani ti pubedhám!

²⁸ Por na Jesús in ulu enché':

—¡Más k'ijidh abal xita' xin axtsaltsik xowa' in ulal na Dios ani kin t'aja'!

*An walablom atiklábtsik in konyal jun i labidh exól
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)*

²⁹ An atiklábtsik in óntsal ti junkunaltsik malilíl xon ti k'wajat na Jesús. Tujeý ti káw na Jesús ani ulu enché':

—Tatá'tsik xi k'wajat jeché' i k'ij, i at'axtsik t'ajat ani tin kónsaltsik ku t'aja' jun i labidh exól; por yab más ne'ech ki pidhantsik k'e'et i exól, tokot an exól jelt xan ti támun k'al an t'íltisx Jonás. ³⁰ Pos anchan' xan ti na Jonás k'wajay ti exól abal an atiklábtsik xi Nínibe, anchan' neye Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin k'wajay tin exól abal tatá'tsik xi k'wajattsik xo' jeché' i k'ij. ³¹ An pulek tak'ix mímláb xi Alál, ne'ech ka ejech ti ít tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, tam ki lújundhá xi k'wajattsik xo' jeché' i k'ij. Jajá' ne'ech kin xalk'a' abal tatá'tsik, xi k'wajat xo' jeché' i k'ij, i walbidhtsik. Jajá' tsích ów chabál abal kin axtsi tin chalpadhtal na Salomón ani xo', teché' in k'wajat Naná', xi ja'ich jun xita' xi más púlek ké na Salomón ani yab tin axtsaltsik. ³² Xi k'wajineksik ban bitsow xi Nínibe, ne'ech ka ejechtsik ti ít tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, tam ki lújundhá xi k'wajattsik xo' jeché' i k'ij. Ne'ech kin xalk'a'tsik abal tatá'tsik, xi k'wajat xo' jeché' i k'ij, i walbidhtsik. Jajá'tsik in jila' ti walablom tam ti t'íltisn an tin káwintal na Dios k'al na Jonás; ani xo', teché' in k'wajat Naná', xi ja'ich jun xita' xi más púlek ké na Jonás ani yab tin axtsaltsik.

*Ni wal k'wajat jelti nin tajbaxtal ni t'u'úl
(Mt. 5:15; 6:22-23)*

³³ Yab xita' in let'k'oyal jun i tajbaxtaláb abal kin k'wajba' xon ti chinat o abal kin paxk'iy k'al jun i kajón. In let'k'oyal abal kin k'wajba' t'ek'at ani ka tajbayat xita' ka ochich. ³⁴ Na wal in junwal jelti jun in tajbaxtal na t'u'úl; max na wal alwa', na t'u'úl putál tin ko'ol an tajaxtaláb; por max yab alwa', na t'u'úl jelti max k'wajat ba jik'waxtaláb. ³⁵ Ka kó'oy i kwenta k'al an tajaxtaláb xa ko'ol abal yab tá' ka wenk'on ti jik'waxtaláb. ³⁶ Pos max ejtal na t'u'úl in ko'ol i tajaxtaláb ani yab in ko'ol ni wé' i jik'waxtaláb, ejtal xowa'kich, tajax ti ne'ech ka chu'u jelti tam i tajbantsáb k'al jun i tajbaxtaláb.

*Na Jesús in kawyal an fariseotsik ani an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 20:45-47)*

³⁷ Tam ti na Jesús in kubdha' ti káw, pakabédhá k'al jun i fariseo abal ka k'ale ti k'apul tin k'imá' jeché' an fariseo. Na Jesús ochich altá ani buxkan ban mesa. ³⁸ An fariseo, laban abal in chu'u ke yab in t'aka' ok'ox nin k'ubak xan ti jajá'tsik in t'ajál tam ne'ech ti k'apul. ³⁹ Por utsan enché' k'al na Jesús:

—Tatá'tsik an fariseotsik, a t'aktsal tin kúx an baso ani an talab, por alk'idh yab a t'aká'tsik. Anílk'i teye tatá'tsik, eblidh i t'okattsik, por ba na ejattal tokot a chalpóm'tsik i kwé'lách ani i at'axtaláb.

⁴⁰ 'iYabtsik i chalpadh! ¿Yabxe' a cho'ó'tsik abal xita' in t'ajám'al xi eblidh in t'ajám'al jeye xi alk'idh? ⁴¹ Ka pidha' an ch'ojontá'tsik xowa' a k'anidhá'tsik t'ajat; anchan', t'okatich tám ne'ech ka k'wajay na ejattal.

⁴² 'iCh'ojontál a chu'bíl, fariseotsik! Xa pidhá'tsik na Dios xowa' in lujyal jeye kin bach'u k'al an menta, an ruda ani ejtal xi más an ch'ojó'tsik, por yab a t'ajá'tsik ti k'ij xowa' lujat nibal i k'anidhaxtsik jelt xan tu k'anidhax na Dios. Yejat ka t'aja'tsik xowa' lujat ani ki k'anidhaxintsik, por yab ka jila' ka pidha' xowa' in lujyal na Dios.

⁴³ 'iCh'ojontál a chu'bíl, fariseotsik! abal a kulbetná'tsik ki buxkan ban alwa' k'wajtalá'tsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani a kulbetná'tsik ki chapnédhá ti bél k'al yantam i k'ak'naxtaláb.

⁴⁴ 'iCh'ojontál a chu'bíl, ok'tsixtsik ani fariseotsik xi k'ambix! abal a junwaltsik jelti jólimtaláb xi yab tejwa' ani tam jun xita' kin k'ach'iy maske yab in cho'ób, u jilk'on'al ch'o'odh k'al an at'axtaláb. Anchan' teye tatá'tsik, yab tejwa' an at'axtaláb xa ko'oltsik ba na itsích ani xita' ti ki wéwna'tsik u ch'ó'nal k'al na walastalábiltsik.

⁴⁵ Tók'on tám jún an ok'tsix xin wilál an tak'ixtaláb ani in ulu enché':

—Ok'tsix, tam a ulal jeché', tu tejsalich weye.

⁴⁶ Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—iCh'ojontá'tsik teye a chu'bíl, ok'tsixtsik xa wilál an tak'ixtaláb! abal a utsá'tsik k'e'et kin t'aja' xowa' in ulal an tak'ixtaláb ani tatá'tsik nibal ela' a t'ajá'tsik ti k'ij xowa' a ok'tsixnal.

⁴⁷ 'iCh'ojontál a chu'bíl'tsik! abal a kubtsal ti exól xon ti jolidh an t'iltsixtsik xi chemdhats k'al na weje' paké'iltsik. ⁴⁸ K'al jeché', u kalel jelti max a ulalichtsik ke alwa' xowa' in t'ajám'al na weje' paké'iltsik; jajá'tsik in chemdha' ani tatá'tsik a kubtsal ti exól xon ti jolidh.

⁴⁹ Kom na Dios chalpadh t'ajat, jaxtám tin ulu enché': "Ne'ech ku abtsi ti t'iltsixtsik ani ti abatwáletsik, taltsik ne'ech ka chemdhá ani xi k'e'ettsik ne'ech ka at'an." ⁵⁰ Atiklábtsik xi xo' jeché' i k'ij, na Dios ne'ech ti t'aja'tsik ka jalbiy nin chemtal ejtal an t'iltsixtsik asta tam ti tujenek an k'ay'lá, ⁵¹ asta tam ti chemdhá na Abel asta tam ti chemdhá na Sakarías. Jeché' na Sakarías, ja'ich xi chemdhá tamch'ejelidh ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios k'al xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb. Jaxtám tu utsál atiklábtsik xi jeché' i k'ij, ke na Dios ne'ech ti t'aja'tsik ka jalbiy nin chemtal an t'iltsixtsik ani an abatwáletsik.

⁵² 'iCh'ojontál a chu'bíl, ok'tsixtsik xa wilál an tak'ixtaláb! abal yab a óltsal an atiklábtsik xan ti kin uwa' abal ka tak'yatichtsik k'al na Dios. Yab a lé'tsik ki tak'yat k'al na Dios nibal a walkál ka tak'yattsik k'al na Dios xin lé'tsik ka tak'yat.

⁵³ Tam ti na Jesús in ok'oy kin ulu ejtal jeché', an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb ani an fariseotsik, in chakuntsitsik t'ajat na Jesús ani tujeytsik kin taktamiy k'al yán i konkomixtaláb. ⁵⁴ In taktamiyal abal in lé'tsik kin ach'a' max kin ulu jun xata' yab alwa' ani anchan' kin ejtotsik kin ólna'.

12

Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta an k'ambixtaláb

¹ Tam ti jachan', junkun yán i mil i atiklábtsik, ke tokotich u níxk'áx k'al in yaníl. Na Jesús in okxiy kin utsa' enché' nin exóbaliltsik:

—Ka kó'oytsik i kwenta k'al nin ok'tsixtal an fariseotsik xin junwal jelti an jilbédhaxtaláb k'oye. Jeché', ja'ich xowa' in k'ambixnák'itsik. ² Pos yab wa'ach ni jun xata' chinat xi yab ne'ech ka xalk'an ani yab wa'ach xata' yab tejwa' xi yab ne'ech ka cho'óbná tayíl. ³ Jaxtám tu utsálsik, ejtal xowa' a ulúmal ban jik'waxtaláb, ne'ech ka ach'an tam k'ij; ani xowa' a ulúmálsik chinat ani mapudh i wi'leb, ne'ech ka ulwat kawidh tin éb an atátsik.

Xita' yejat ka jik'na'
(Mt. 10:28-31)

⁴ Ja'úbtsik, tu utsál ke yab yejat ka jik'na' ni jun xita' xin ejtawal ti chemdhax ani tayíl yab más xata' in ejtawal kin t'aja'. ⁵ Por ne'ech tu utsa'tsik xita' yejat ka jik'na': ka jik'na'tsik na Dios, xi tam ti chemdhámalich, in ko'ol i awiltaláb abal ti ki pet'na' ban k'ibeltaláb. Jeché' ja'ich yejat ka jik'na'tsik.

⁶ ¿Yabxe' u nujwáb bó' i ts'itsik ch'ichin k'al cháb i t'ipax tumín? Por na Dios yab in uk'tsal ni jún xi jeché' an ch'ichintsik. ⁷ Pos asta na xi'il xa ko'oltsik ba na ók', ejtal ajidh ti k'wajat juntsik ti juntsik. Yab ki jik'eytsik, pos tatá'tsik más yán a jalbíl ké yantam i ch'ichintsik.

Xita' yab in tidhenál kin t'ila' na Jesukristo tin tamét an atiklábtsik
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Tu utsálsik ejtal ta éb, xita' ti kin t'ila' tin tamét an atiklábtsik, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech neye ku t'ila' tin tamét nin t'okat abatwálejiltsik na Dios; ⁹ por xita' kin tidhena' ti kin t'ila' tin tamét an atiklábtsik, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech neye ku tidhena' ku t'ila' tin tamét nin t'okat abatwálejiltsik na Dios.

¹⁰ Xita' k'al ti kin odhbijyat Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech ka pakwlantsat; por xita' kin odhbijiy an T'okat Ejattaláb, yab jayk'i ne'ech ka pakwlantsat.

¹¹ Tam ki júnátsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb, tin tamét i lújundhomtsik o ban awiltalábtsik, yab ki k'wajaytsik ta chalpay xan ti ne'ech ki tók'on o xant'éy ne'ech ka ulu, ¹² pos tam kin bajúch xowk'i ne'ech ta káw, an T'okat Ejattaláb, ja'ich ne'ech ti óltsi xant'éy ne'ech ka ulu.

Ka kó'oytsik i kwenta k'al an tumínladhtaláb

¹³ Utsan enché' na Jesús k'al jún ti éb xi ta' ti k'wajat ban atiklábtsik:

—Ok'tsix, ka utsa' nu kidháb ti kin pidha' an ti jiltsixtaláb xi naná' neye u lujoyal.

¹⁴ Por utsan enché' k'al na Jesús:

—Ja'úb, Naná' yab in k'wajbadh tin lújundhax ani tin wélchíxlix.

¹⁵ In ulu jeye enché':

—Ka kó'oy t'ajat i kwenta k'al an ch'e'ne'taláb, pos nin xe'chintal jun xita' yab ja'ich tu likel k'al xowa' yán xata' in ko'ol.

¹⁶ T'iltsintsik tám jeché' an ti junbaxtaláb:

—Tá'wi'ik ti k'wajat jun i inik xi tumínladh t'ajat, in t'aja' in ale ani labey t'ajat.

¹⁷ K'wajay tám kin chalpay enché' an tumínladh inik: “¿Jant'éy xo' ne'ech ku t'aja'? Yab u ko'ol xon ti ku ta'pa' an k'apné!” ¹⁸ In chalpay tám enché': “U cho'óbich xant'éy ne'ech ku t'aja'. Ne'ech ku paku nu wilté'iltsik abal ku t'aja' ít más pakdha', ne'ech ku ta'pa' ejtal an k'apné! ani ejtal xowa' u ko'ol. ¹⁹ Ne'ech tám ku ulu enché' tu ejattal: yán xata' u ko'ol ta'padh abal ku wat'na' k'al yán i tamub; jaxtám xo', awilich kin k'wajay koyol koyolk'i, k'apul k'apul'k'i, uch'al uch'alk'i ani in kulbél.” ²⁰ Por utsan enché' k'al na Dios: “Ja'úb, yab t'ajat i chalpadh, pos jeché' i akal ne'ech ki chemech ani xowa' a ko'ol ta'padh, ¿jita' ne'ech kin dhabalna'?” ²¹ Anchan' in tamwal xita' in junkuwal i tumín abal jajá'k'i ani yab tumínladh abal a Dios.

*Na Dios in belkóm nin chakámiltsik
(Mt. 6:25-34)*

²² Tayíl, na Jesús in utsa' enché' nin exóbaliltsik:

—Tu utsálsik jeché': Yab ki k'wajaytsik ta chalpax k'al xant'éy ne'ech ka k'apu abal ki k'wajay ejat, nibal ki k'wajay ta chalpaxtsik k'al xowa' a k'udhk'úmil ne'ech ka k'wajba'.
²³ Ni ejattal más in jalbíl ké an k'apné! ani ni t'u'úl más in jalbíl ké ni k'udhk'úmil. ²⁴ Ka tela' an ch'ichintsik, yab u óm, yab u k'ójol nibal in ta'pál xata' ba wilte'tsik; por u k'apundhábsik k'al na Dios. ¿Awxe' tatá'tsik más wé' a jalbíl ké an ch'ichintsik? ²⁵ ¿Jita' xi tatá'tsik, max ka k'wajay t'ajat ti chalpax, ne'ech kin ejto kin nakedha' tinbá' ela' ch'ejel metro más? ²⁶ Max yab a ejtowa'tsik ka t'aja' xowa' xi yab lej uluts, ¿jant'ók'i ta k'wajat ta chalpaxtsik k'al xowa'kich xi más?

²⁷ 'Ka tela'tsik xan tu pakel an wich, yab u t'ojnaltsik nibal u dhutse'lix; tu utsálsik ke nibal an pulek tak'ix Salomón, k'al ejtal nin tumínladhtal, yab k'udhk'umlinék labidh jelti an wichtsik.

²⁸ 'Pos max na Dios in labidhmédhál anchan' an ch'ojól xi xo' k'wajat ban alelé! ani kalám ne'ech ka tsikan, ¿awxe' na Dios yab ne'ech ti ki k'udhk'umliytsik más alwa'? Tatá'tsik wé' t'ajat ta belom. ²⁹ Pos yab ki xe'chintsik ta chalpax ani ta álim xant'éy ka k'apu o xant'éy ka uch'a'.

³⁰ 'An atiklábtsik xi yab u belom, ja'ich in ayal ejtal jeché'; por tatá'tsik, a ko'ol jun a Táta' xin cho'ób abal a yéntsál ejtal jeché'. ³¹ Ka aliytsik xan ti ki k'wajay tak'nél k'al na Dios ani ejtal jeché' ne'ech ka bach'utsik.

*Xowa' yejat ki t'aja' abal ki kó'oy xata' tú' walk'i
(Mt. 6:19-21)*

³² 'Yab ki jik'eytsik, tatá'tsik xi tin belálich, yab t'ajat yán ta éb, por na Táta' in kulbetnámál ti pidha'tsik an ti awiltaláb abal ki tak'xin k'al Naná'.

³³ 'Ka nujutsik xowa' a ko'ol ani ka pidha' an ti tumín an ch'ojontátsik; anchan', a junkuwalichtsik i alwa'taláb tú' walk'i xi yab jayk'i in ko'ol in ok'ontal, xon ti an kwé' yab in ejtawal ka ochich, nibal u k'apnal k'al an takúl. ³⁴ Pos xon ti k'wajat xowa' alwa' xi tatá'tsik a kulbetnál, taja' jeye ne'ech ka k'wajay na ejattal.

Ki k'wajaytsik t'ojojodh ech'ek'i

³⁵ 'Ki k'wajaytsik ech'ek'i i t'ojojodh, xeketlidh ani let'ot'ól na tajbaxtaltsik. ³⁶ Ka t'aja'tsik jáyk'i jelti tam jun i t'ójontsix k'wajat in aysím ka witsiy nin ajátik ba jun i tomkixtaláb. K'wajat t'ojojodh abal kin japtsi an ti wi'leb tam ka ulich tokot kin t'enev.
³⁷ K'ijidh t'ajat abal an t'ójontsix, xi ka elan ejat tam ka ulich nin ajátik; tsubax tu utsálsik ke jachan' an t'ójontsix ne'ech ka utsan k'al nin ajátik ka buxkan ban mesa ani ne'ech ka jo'tsin an ti k'apné! k'al nin ajátik. ³⁸ K'ijidh t'ajat abal jachan' an t'ójontsix xi ka elan ejat k'al nin ajátik, maske ka ulich ch'ejel akal o dhajawichk'i. ³⁹ Ka cho'óbna'tsik jeché', max jun i dhabal atá in cho'óbak xáy i ora ne'ech ka ulich an kwé', yab ne'ech kin walka' ka japtsin tin k'imá' abal ka kwé'yat.

⁴⁰ 'Anchan' teye tatá'tsik, ki k'wajaytsik i t'ojojodh; pos tam yab xata' a t'ílómtsik, ne'ech kin ulich Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

*An t'ójontsix xi alwa' ani an t'ójontsix xi yab alwa'
(Mt. 24:45-51)*

⁴¹ Konyat tám enché' k'al na Pedro:

—Ajátik, ¿a t'íla' jeché' an junbaxtaláb abal wawá'k'i o abal ejtal tu éb?

⁴² In ulu enché' an Ajátikláb:

—An t'ójontsix xi lujat ani chalpadh, ja'ich xi ne'ech ka punk'untsat kin tak'iy xi más nin t'ojnalíl an ajátikláb; jajá' ja'ich xi ne'ech kin ulu xowk'i ti yejat ka pidhan ti k'apul xi k'wajattsik ba jachan' an atá. ⁴³ K'ijidh t'ajat abal an t'ójontsix xi ka elan k'al nin ajátik

tam ka witsiy, in t'ajál xowa' jiltsidh kin t'aja'. ⁴⁴ Tsubax tu utsálsik, ke ne'ech ka k'wajbá ti belkol k'al ejtal xowa' in ko'ol an ajátikláb. ⁴⁵ Por max an t'ójontsix xi ka jilan punk'udh, kin chalpay ke nin ajátik yab ne'ech ka witsiy jik'at ani ka tujeý tokot ti k'apul, ti uch'al asta ka itey ani ka tujeý kin at'ax t'ajtsi xi k'e'et an pay'lomlábtsik ani an mímlábtsik xi taja' u t'ojnal, ⁴⁶ ne'ech ka ulich nin ajátik tam jajá' yab xata' in t'ílóm, nibal in cho'ób xáy i ora; ne'ech tám ka pidhan jun i yajtsiktaláb púlek ani ne'ech ka t'ajtsin anílk'i jelt xan tin tamwaltsik xi yab alwa' inik.

⁴⁷ 'An t'ójontsix xin cho'ób xant'éy in lé' nin ajátik, por yab t'ojonon nibal kin t'aja' ti k'ij, yán t'ajat i wich'ate' ne'ech kin bach'u. ⁴⁸ Por an t'ójontsix xi yab in cho'ób, maske kin t'aja' xowa' walats, wé' i wich'ate' ne'ech kin bach'u. Xita' yán ka pidhan, yán jeye ne'ech ka kontsin; ani xita' yán ka punk'untsat, más yán ne'ech ka kontsin.

U wa'chinal i k'é'áxtaláb k'al tin kwentak'i na Jesús

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ 'Naná' in tsi'nek teché' ti chabál abal ku t'aja' jelt xan tin t'ajál an k'amal, in tsikál xowa' u t'a'íl ani in t'okwal xowa' yab u t'a'íl; jani u lé'ak max exomichak ti t'a'íl!

⁵⁰ 'Por ko'ol ku wat'na' ok'ox jun i yajtsiktaláb púlek, jani t'ojláb t'ajat ku kuxuy asta kin bajaw xowk'i ne'ech ka támun jeché'!

⁵¹ '¿A chalpayaltsikxe' ke Naná' in tsi'nek abal ku tsi'dha' i k'ijidhtaláb teché' ti chabál? Tu utsálsik ke yaba', in tsi'nek abal ku t'aja' i k'é'áxtaláb. ⁵² Por xo' ani tin nakíl an k'ij, bó' xi k'wajat ba jun i k'imádh, ne'ech ka k'é'áxin, xi óx ne'ech kin chakunsi xi cháb ani xi cháb ne'ech kin chakunsi xi óx.

⁵³ 'An táta'láb ne'ech kin chakunsi nin kwitólil ani an kwitól ne'ech kin chakunsi nin táta'; an nána'láb ne'ech kin chakunsi nin tsidhánil ani an tsidhan ne'ech kin chakunsi nin nána'; an mímláb ne'ech kin chakunsi nin al'íb ani an al'íbe ne'ech kin chakunsi nin mím.

An exólsik xin xalk'ál an k'ijtsik

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Utsan jeye enché' an atiklábtsik k'al na Jesús:

—Tam tatá'tsik ka chu'u u ch'akíl an tokow xon tu ochel na k'ítsá, támk'i a ulaltsik abal ne'ech ka ulich i áb ani anchan' u támnal. ⁵⁵ Ani tam u waw'nal an ik' xi alál ti tál, a ulaltsik abal ne'ech t'ajat ka yajbé an k'ak'al ani anchan' u támnal.

⁵⁶ '¿K'ambixtsik! A wit'álsik ka exbantsi xowk'i ne'ech ka ulich an áb ani xowk'i ne'ech ka yajbé t'ajat an k'ak'al, por yab a ejtowaltsik ka exbantsi xant'éy exom ti támnal jeché' i k'ij.

Ki lejkin k'al xita' a waltsámal

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ '¿Jant'ók'i ti yab a ejtowaltsik ka chalpay xowa' alwa' ka t'aja'? ⁵⁸ Max jun xita' ti ki utsbiy abal a waltsámal ani ki éláxin ti bél k'al jajá' tam i ne'chich ban awiltaláb, ki lejkin k'al jajá' abal yabich ti ki utu tin tamét an lújundhom; pos max ti ki utu taja', an lújundhom ne'ech ti ki pidhna' ban yák'wal ani an yák'wal ne'ech ti ki baliy ban wik'axte'. ⁵⁹ Tsubax tu utsál ke yab ne'ech ki kale ban wik'axte' asta ka jalbiy ejtal xa júnál.

13

Xowa' in jalbíl tam jun xita' kin jila'ich ti walablom

¹ Támk'i jachan', ulich cháb óx i atiklábtsik ani t'iltsin na Jesús xan ti na Pilato tin chemdhámal i iniktsik xu k'wajíltsik Galilea. T'iltsin abal in xuk'untsámal tin xich'ál k'al in xich'ál an ko'nélsik xin chemdhálsik abal kin pikba'. ² Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—¿A chalpayaltsikxe' ke jachan' an iniktsik xu k'wajíl Galilea in tamu anchan' abal más ja' walbidhtsik ké xi k'e'et xu k'wajíltsik táyk'i ba jachan' an bitsow? ³ Tsubax tu utsálsik ke yaba'. Max yabtsik teye ka jila' ta walablom, anílk'i teye ne'ech ki

chemechtsik. ⁴O ¿a chalpayaltsik ke xi lajuwaxik xi chemechtsik t'u'chidh k'al an pulek t'i'adh t'ujub xu bijyáb Siloé, más ja' walbidhtsik ké xi k'e'et xu k'wajíltsik Jerusalén? ⁵Tsubax tu utsáltsik ke yaba'. Max yabtsik teye ka jila' ta walablom, anílk'i teye ne'ech ki chemechtsik.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta in akan an igo xi yab walidh

⁶T'iltintsik tám k'al na Jesús jeché' an ti junbaxtaláb:

—Jun i inik in t'ayámal jun akanlek i igo bin ale ani k'ale kin chu'u max walidh, por yab in eltsi ni jun in walíl. ⁷In utsa' tám enché' an inik xi k'ál tu belkómstasáb an tin ale: “Oxtalich tin tsi'il tamub ti tamub ku altsi tin walíl jeché' an te', por yab jayk'i u eltsámal. Ka kwajla'ich, pos yab xata' ti alwa' ka k'wajay kubat anik'i ba nu ale.” ⁸Por an belkol aleláb tók'on enché': “Ajátik, jila' bél kubat jeché' i tamub. Ne'ech ku jobtsi an ti chabál xon ti kubat ani ne'ech ku mujtsi an ti lukuk xi alwa', ⁹yab telab max anchan' ka walin; max yab ka walin, ne'ech tám ku kwajla'ich.”

Na Jesús in jeldha' tin k'ítsájl an koyóxnich jun i mímláb xi yab in ejtawal ka lujkun

¹⁰Jun i k'ij, tin k'ítsájl i koyóxnich, na Jesús k'wajat ti ok'tsix ba jun i atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. ¹¹Taja', ta' jeye ti k'wajat jun i mímláb xin ko'olich lajuwaxik i tamub ti ya'ul. Kútandhats k'al jun i at'ax ejattaláb ani jaxtám ti yab in ejtawal ni wé' ka lujkun. ¹²Tam ti chu'tat k'al na Jesús, kanyat ani utsan enché':

—Mímláb, i jeléch k'al an yaw'lách xa ko'ol.

¹³In k'wajba' tám nin k'ubak ban mímláb ani támk'i jachan' ti lujkun an mímláb. An mímláb tujeý tám kin pubédhantsi tin bij na Dios. ¹⁴Por an inik xu ok'lek ba jachan' an atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb, chakuy abal na Jesús in jeldha' an mímláb tin k'ítsájl i koyóxnich ani in utsa' enché' an atíklábsik:

—Wa'ach akak a k'ítsá xowk'i ti alwa' ku t'ójon; ki tsíchtsik jachan' a k'ítsá abal ki jeldhátsik ani yab tam in k'ítsájl i koyóxnich.

¹⁵Tók'on tám enché' na Jesús:

—K'ambixtsik, ¿yabxe' a wiláltsik na bákajil o na burrujil tam in k'ítsájl i koyóxnich abal ka júna'tsik ka uch'andha'?

¹⁶Jeché' an mímláb xu kidhtaláb jeye k'al na Abraham, xu kó'yáb k'al an lej at'ax ti ya'ul lajuwaxikich i tamub k'al jeché' an yaw'lách, ¿awxe' yab in tomnál ka jeldhá tam in k'ítsájl i koyóxnich?

¹⁷Tam ti na Jesús in ulu jeché', ejtaltsik xi k'ál tu at'nal na Jesús, tidhebétsik; por ejtal xi más an atíklábsik u kulbél tam tin chu'utsik an pakdha' labidh labandhaxtaláb xin t'ajál na Jesús.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta in itsích an mostasa

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸In ulu tám enché' na Jesús:

—¿Jant'éy in junwal xan tu tak'ix na Dios ani jant'ok'ál ti ne'ech ku ejto ku junbay?

¹⁹In junwal jelti jun in itsích i mostasa xi jun i inik in t'ayál bin ale, u pubel t'ajat asta kin bajaw jelti jun i te'. U pubel t'ajat, ke an ch'ichintsik xi xe'ech ti jumumúl in t'ajálsik nin pák'w bin k'we'éltsik jeché' an te'.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an jilbédhaxtaláb k'oye

(Mt. 13:33)

²⁰In ulu jeye enché' na Jesús:

—¿Jant'ok'ál ti ne'ech ku ejto ku junbay xan tu tak'ix na Dios? ²¹In junwal jelti an jilbédhaxtaláb k'oye xi jun i mímláb in xuk'yal k'ál ox lejab i che'edh trigo ani in jilbédhál ejtal an xo'kadh che'edh trigo.

*An wi'leb xi xuyat
(Mt. 7:13-14, 21-23)*

²² Tam ti na Jesús ne'ech ti belal abal Jerusalén, u k'wajíl ti ok'tsix ban bitsowtsik ani ban kwentsaltsik xon tu wat'el. ²³ Konyat enché' k'al jun xita':

—Ajátik, ¿wé'xe' t'ajat xu lo'el?

Jajá' tók'on enché':

²⁴ —Ka t'aja'tsik an chápláb abal ka ejto ki k'wajaytsik tak'nél k'al na Dios, jelti an chápláb xi yejat ka t'aja'tsik tam a lé' ki ochich ba jun i xuyat wi'leb. Tsubax tu utsálsik ke yán t'ajat xi ne'ech kin le'na' ka k'wajay tak'nél k'al na Dios, por yabtsik ne'ech kin ejto. ²⁵ Tam ka ch'akay an dhabal atá ani kin mapuy an wi'leb, tatá'tsik, xi jilk'onék eléb, ne'ech ka t'eneysik an wi'leb ani ne'ech ka ulutsik enché': “Ajátik ti ku japtsi weye.” Por Jajá' ne'ech ti ki tók'oytsik enché': “Yab tu exláltsik nibal u cho'ób xon ta tál.” ²⁶ Ne'ech tám ki tujeysik ka utsa' enché': “U k'wajinek pé tu k'apul ani tu uch'al junax k'al Tatá' ani Tatá' i ok'tsixnék ba ni bitsówil.” ²⁷ Por Jajá' ne'ech ti ki tók'oytsik enché': “Tu utsálichtsik ke yab tu exlál nibal u cho'ób xon ta tál. ¿Ki wixk'intsik teché' k'al Naná', ejtal tatá'tsik xa t'ajál xowa' yab alwa'!” ²⁸ Taja' ne'ech ki uk'intsik ani ne'ech ti rech'ech'él na kamab tam ka chu'utsik abal na Abraham, na Isák, na Jakob ani ejtal an t'iltsixtsik k'wajat xon tu tak'ix na Dios ani tatá'tsik i jilan eléb. ²⁹ Pos ne'ech ka tsích an atiklábtsik xi ebál ani alál, xon tu kalel na k'ítsá ani xon tu ochel jeye abal ka buxkantsik ti k'apul xon tu tak'ix na Dios. ³⁰ Jachan' i k'ij, taltsik xi xo' k'wajat kuxlek, ne'ech ka k'wajay ultaláb ani taltsik xi xo' k'wajat ultaláb, ne'ech ka k'wajay kuxlek.

*Na Jesús in uk'intsi an atiklábtsik xi Jerusalén
(Mt. 23:37-39)*

³¹ Támk'i jachan' a k'ítsá, ulich cháb óx i fariseotsik ani utsan enché' na Jesús:

—Ki k'aléch píl, pos na Erodes in lé' ti ki chemdha'.

³² Por Jajá' in tók'oytsik enché':

—Ki k'aletsik ani ka utsa' enché' jachan' an inik xin ko'ol in chalab jelti a wáx: “Ka tela', xo' ani kalám u káldhál an at'ax ejattalábtsik, u jeldhál an ya'ultsik ani chabk'i' ne'ech ku ok'oy.” ³³ Por xo' ko'ol ku óntsi nu bélil, kalám ani chabk'i' jeye, pos yab in tomnál ke jun i t'iltsix ka chemdhá píl bitsow ani yab Jerusalén.

³⁴ In ulu jeye enché' na Jesús:

—¿Atiklábtsik xi Jerusalén, xa chemdhál an t'iltsixtsik ani a t'ujbayal xi abtsinaltsik k'al na Dios abal ti ki óltsi an tin tsubaxtalábil! Yáníl u le'na' ku junku na chakámiltsik, jelt xan ti an pák'wlam kwita' in junkuwal nin ts'itsik t'ám abal kin pák'wna' tin ál nin suts'úts', por yab a le'na'tsik. ³⁵ Ka ach'a'tsik xant'éy ne'ech tu utsa', an pulek atá xon ta k'ak'nálsik na Dios, ne'ech ka walbá. Tu utsálsik abal yab más ne'ech ki witsiy ti kin chu'utsik, asta kin bajaw an k'ij tam tatá'tsik ne'ech ka ulutsik enché': “¿Lábt'ajadh ti k'wajat xi tál tin bij an Ok'óxláb!”

14

Na Jesús in jeldha' jun i inik xi málidh

¹ Jun i k'ij, tin k'ítsájl i koyóxnich, na Jesús k'alnek ti k'apul bin k'imá' jun in ok'lékil i fariseo ani xi k'e'et an fariseotsik ta' ti k'wajat ti kwáchix. ² Tá' jeye ti k'wajat taja' tin tamét na Jesús, jun i inik xu ya'ul k'al i mál. ³ Konyatstsik tám enché' k'al na Jesús an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani an fariseotsik:

—¿Awilxe' ka jeldhá jun i ya'ul tam in k'ítsájl i koyóxnich o yaba'?

⁴ Por jajá'tsik yab k'uchun. Téyná tám an ya'ul bin k'ubak k'al na Jesús, jeldhá ani in utsa' tám ka k'aléch. ⁵ Utsan tám enché' an fariseotsik k'al na Jesús:

—¿Jita' xi tatá'tsik a kidhtal, max nin burrujil o nin bákajil ka balk'in ba jun i mom, yab in jixál támk'i maske in k'ítsájil i koyóxnich?

⁶ Ani yabtsik in ejto ka tók'on ni wé'.

Xi kanidhtsik ba jun i tomkixtaláb

⁷ Tam ti na Jesús in chu'u ti tákultsik an ti ultaláb k'wajtaláb ban mesa xi kanidhtsik ba jun i tomkixtaláb, in pidha'tsik jeché' an ti tak'ixtaláb:

⁸ —Tam jun xita' ti kaniy ta ajíblom ba jun i tomkixtaláb, yab ki buxkan ban k'wajtaláb xi ultaláb, yab telab ka ulich jun xita' xi más uluts ké tatá' ⁹ ani ka ulich ti ki utsa' enché' xi ti kanyámal: “Ka pidha' jachan' an ti k'wajtaláb na je' jún.” Tidhetálich tám abal tatá' ki k'ale ta buxkanal ban k'wajtaláb xi más kuxlek. ¹⁰ Tam ki kanyat ba jun i tomkixtaláb, más alwa' ki buxkan ban k'wajtaláb xi kuxlek; abal tam ka ulich xi ti kanyámal, ti ki utsa' enché': “Ja'úb, jé' ki wat'ey ta buxkanal ban koymaláb xi más ultaláb.” Anchan' ne'ech ki k'ak'ná k'al xi ta' buxutsik ban mesa junax k'al tatá'. ¹¹ Pos xita' in t'ek'ál tinbá', ne'ech ka cha'ká; ani xita' in cha'kál tinbá', ne'ech ka t'ek'bá.

¹² In utsa' jeye enché' an inik xi k'ál ti kanidh:

—Tam ka t'aja' jun i k'apúxnich, yab ka kaniy na ja'úbtsik, nibal na kidhábsik, nibal na exlowálsik, nibal na at k'imádh xi tumínladh; pos tam kin t'aja'tsik jeye i k'apúxnich, ne'ech jeye ti ki kaniy ani anchan', jelti max i witsbantsábich. ¹³ Tam ka taja' jun i ajib, más alwa' ka kaniy an ch'ojontálsik, an mocho'tsik, an k'wech'e'tsik ani an jok'oltsik, ¹⁴ ani k'ijidh t'ajat ne'ech ki k'wajay. Pos jajá'tsik yab ne'ech kin ejto ti jalbintsi, por tatá', ne'ech ka bach'u an ch'ejwalixtaláb tam ka ejdhá ti ít an atiklábtsik xi alwa' inik.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an pulek k'apúxnich

¹⁵ Tam tin ach'a' jeché', jún ti éb xi ta' ti buxutsik ban mesa, in utsa' enché' na Jesús:

—¿K'ijidh t'ajat abal xita' xi ne'ech ti k'apul xon tu tak'ix na Dios!

¹⁶ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Jun i inik in t'aja' jun i pulek k'apúxnich ani in abna' ka kanyat yán i atiklábtsik. ¹⁷ Tam ti k'wajatich t'ojodh an k'apné, in aba' nin t'ojnállil kin utsa' enché' xi k'wajattsik kanidh: “Ki tsíchichtsik, t'ojodhich ejtal.” ¹⁸ Por ejtaltsik in konoy ka pakwlantsat abal yab ne'ech kin ejtotsik ka k'ale. Xi jidhtal in ulu enché': “Talél tu ch'a'ay jun i chabál ani ko'ol kin k'ale ku chu'u; tu kontsal ti alwa'taláb abal ti kin pakwlantsi.” ¹⁹ Jún in ulu jeye enché': “U ch'a'yámal bo' kubél i bákatsik xu kínal ani u lé' kin k'ale ku chu'u max alwa'; tu kontsal ti alwa'taláb abal ti kin pakwlantsi.” ²⁰ Ani jún in ulu jeye enché': “Talél tin tomkin ani jaxtám ti yab ne'ech ku ejto kin k'ale.” ²¹ Tam ti witsiy an t'ójontsix, in utsa' ejtal jeché' nin ajátik. Chakuy an ajátikláb ani in utsa' enché' nin t'ójontsix: “Ki k'ale jik'atk'i ban pakdha' bél ani ban ch'ikwdha' bél xi wa'ach teché' ban bitsow ani ka kaniy ka tsích teché' xi ch'ojontálsik, xi mocho'tsik, xu k'wech'e'tsik ani xu jok'oltsik.” ²² Más tayíl, in ulu enché' an t'ójontsix: “Ajátik, u t'ajámalich xan ta ulúmal ani bél t'ajat ejtidh altá.” ²³ Utsan tám enché' an t'ójontsix k'al an ajátikláb: “Ki k'ale putálk'i ban pakdha' bél ani ban bélsik xi tin waltsik an bitsow ani ka t'ajtsitsik ti chápláb ka ochich abal ka ts'utsich nu k'imá'. ²⁴ Tu utsálsik, ke ni jún xi jachan' xu kanyámalsik ok'ox, yab ne'ech ka ochich ba nu k'imá' ti k'apul.”

An yajtsiktaláb xi ne'ech ki ach'a' tam ki bela'ich na Kristo

²⁵ K'al yán i atiklábtsik ti wewkómte na Jesús, chaw'k'ilách ani in utsa'tsik enché':

²⁶ —Max jun xita' ka utey k'al Naná', por in k'anidhál más nin táta', nin nána', nin tomtal, nin chakámiltsik, nin kidhábsik, nin ixámstik ani in k'anidhál t'ajat tinbá', yab ne'ech kin ejto ti kin wéwna'. ²⁷ Aníl jeye, max jun xita' in lé' ti kin wéwna' ani yab in lé' kin wat'na' i yajtsiktaláb o i chemlá k'al Naná'k'i tu kwenta, yab ne'ech kin ejto ti kin wéwna'. ²⁸ Max jun xita' xi tatá'tsik in lé' kin kuba' jun i atá pulek, ¿yabxe' ne'ech ka buxkan ok'ox kin chalpay xat'wa' ne'ech kin paku abal kin chu'u max ne'ech kin ejto kin

ok'oy? ²⁹ Pos max yab kin t'aja' anchan', kin k'wajbantsích tokot ok'ox an tin akan ani yab kin ejto kin ok'oy, ne'ech tám ka labídhná k'al ejtal xita' k'al ti ka chu'tat ³⁰ ani ne'ech kin ulutsik enché': "Jeché' an inik in tuju kin t'aja' jun i atá pulek ani yab in ejto kin ok'oy." ³¹ O max jun i pulek tak'ix ne'ech ti péjéx k'al k'e'et i pulek tak'ix, ¿yabxe' ne'ech ka buxkan ok'ox kin chalpay max ne'ech kin ejto kin tomna' k'al láju mil i soldadotsik, xi tál k'al jun inik mil i soldadotsik? ³² Max yab ne'ech kin ejto kin tomna', ne'ech tám kin aba' nin abatwálejiltsik abal kin konoy i lejkintaláb tam na jún an pulek tak'ix ów béł ti tál ani anchan' yabich tám ka péjéxin. ³³ Anchan' jeye, max jun xita' xi tatá'tsik yab kin jila' ejtal xowa' in ko'ol, yab ne'ech kin ejto ka tsích ti exóbal k'al Naná'.

Tam ka xaw'mé an at'em
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ 'An at'em alwa', por max ka xaw'mé, yabich xata' ti ne'ech ka éyná. ³⁵ Yab alwa' abal an chabál nibal abal ka xuk'uxná an ti alwa' lukuk, tokot abal ka wak'lá. Xin ko'ol in och'oxtal alwa', kin exbay xowa' u ulal.

15

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an borrego xi k'ibchonék
(Mt. 18:10-14)

¹ Ejtal an bach'k'ul jalbixtaláb ani an walablomtsik, u uteltsik ba na Jesús abal kin axtsi xant'éy in ulal. ² Jaxtám tu kawyáb na Jesús k'al an fariseotsik ani k'al an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb, in ulaltsik enché':

—Jeché' an inik u junkunal k'al an walablomtsik ani u k'apul junax k'al jajá'tsik.

³ K'wajbantsattsik tám jeché' an junbaxtaláb k'al na Jesús:

⁴ —¿Jita' xi tatá'tsik, max in ko'ol bo' inik i borregotsik ani kin k'ibdha' jún, yab ne'ech kin jila' xi che' inik lajubeléju ban chabál xon ti yab k'wajtsidh abal ka k'ale kin aliy na jún xi k'ibchonék asta kin ela'? ⁵ Tam kin ela', kulbenek ne'ech kin okobna' ⁶ ani tam ka ulich tin k'imá', ne'ech kin kaniy ejtal nin ja'úbsik, nin at k'imádhtsik ani ne'ech kin utsa'tsik enché': "Ki kulbétsik k'al naná', abal u ela' an borrego xu k'ibdhámal." ⁷ Tu utsáłtsik abal u wa'chinal más i kulbétaláb tú' walk'i' tam jun i walablom kin jila'ich ti walablom ké k'al xi che' inik lajubeléju i atiklábtsik xi alwa' ani yabtsik yejat kin jalk'uy nin chalab.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an t'ipax tumín xi k'ibdhats

⁸ 'Aníl jeye, ¿jitam mímláb xin ko'ol láju i t'ipax tumín ani kin k'ibdha' jún, yab ne'ech kin let'k'oy jun i tajbaxtaláb ani kin k'wetoy putál an altá abal kin aliy k'al yantam i kwenta asta kin ela'? ⁹ Tam kin ela', ne'ech kin kaniy ejtal nin ja'úbsik, nin at k'imádhtsik ani ne'ech kin utsa'tsik enché': "Ki kulbétsik k'al naná' abal u ela' an t'ipax tumín xu k'ibdhámal." ¹⁰ Tu utsáłtsik abal u kulbéłtsik t'ajat nin t'okat abatwálejiltsik na Dios tam jun i walablom kin jila'ich ti walablom.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an chakámláb xi xe'chinék ti k'ibél

¹¹ In ulu jeye enché' na Jesús:

—Jun i inik in ko'ol cháb in kwitóliltsik ¹² ani an kwitól xi tayíl in utsa' enché' nin táta': "Táta', ti kin pidha'ich an ti jiltsixtaláb xi naná' neye ne'ech ku lujuy ku bach'u." Pidhantsik tám k'al an táta'láb xowa' jajá'tsik in lujyal kin bach'u. ¹³ Tam ti wat'éch cháb óx a k'ítsá, an tayíl kwitól in nuju ejtal xowa' jajá' in lujuy kin bach'u. K'al an tumín xin bach'u, k'ale ti k'wajíl píl chabál, xon ti k'wajay kin at'ax paku ejtal an tumín xin bach'úmal. ¹⁴ Por tam tin pakúmalich ejtal an tumín, wa'chin jun i pulek k'a'ínab ba jachan' an chabál ani jajá' tujey jeye kin ach'a' i k'a'ínab. ¹⁵ K'ale tám kin kontsi ti t'ojláb jun i inik xu k'wajíl ba jachan' an chabál ani aban ti belkol olomtsik bin ale jachan' an inik. ¹⁶ Kom u k'a'ílich t'ajat, in lé'akich max kin k'aptsi tin k'apwál an olomtsik, por yab

u pidhnal k'al ni jun xita'. ¹⁷ K'wajay tám ti chalpay enché': "¡Yán i t'ojnaltsik bin k'imá' nu táta' u k'apulstik alwa' ani naná' teché' in k'wajat tin chemel k'al i k'a'ínab! ¹⁸ Ne'ech kin witsiy bin k'imá' nu táta' ani ne'ech ku utsa' enché': Táta', u waltsámal na Dios ani tatá' teye; ¹⁹ yabich in tomnál kin bijyat ke in chakámláb k'al tatá'; ti kin bach'u neye jelti jun a t'ojnálil." ²⁰ In tuju tám an bél ani witsiy bin k'imá' nin táta'.

Tam ti bél ów ti tál, chu'tat k'al nin táta' ani kó'ontsat ti yajnantsixtaláb. Ájlách abal ka k'ale ti tamwáb, muluk'ná ani ch'uch'bayat. ²¹ In ulu tám enché' jachan' an kwitól: "Táta', u waltsámal na Dios ani tatá' teye, yabich in tomnál kin bijyat ke in chakámláb k'al tatá'." ²² Por an táta'láb in utsa' enché' nin t'ojnáliltsik: "Ka jixa'tsik jik'at an alwa' xeketláb, ka xeketliy ani ka pajbiy; ka k'wajbantsi jeye ti aniyo bin ts'útsbixtal. ²³ Ka tsi'dha'tsik an baka xi más k'otsól ani ka chemdha'. Ne'ech tu k'apul ani ne'ech ki t'aja' i ajib. ²⁴ Pos jeché' nu chakáml k'wajatwi'ik jelti max chemnek ani xo' jelti max ejnekich ti ít; k'ibchonékw'ik ti k'wajat ani xo' i ela'ich." Tujeysik tám kin t'aja' i ajib.

²⁵ Tam ti jachan', an ok'ox kwitól xe'ech ban aveláb; por tam tu witsélich ani exomich ti k'unel ban atá, in ach'a' an t'énlách ani an bixmách. ²⁶ In kaniy tám jun ti éb an t'ojnaltsik ani in konoy xant'éy exom ti t'ajnal. ²⁷ Utsan enché' k'al jachan' an t'ojnal: "Exom i ajib kom na kidháb witsích; na táta' in abna' ka chemdhá an baka xi más k'otsól abal na kidháb witsiy juntam anik'i." ²⁸ Por an ok'ox kwitól chakuy ani kom yab in lé' ti ochel altá, kale ti pakabédháb k'al nin táta' abal ka ochich. ²⁹ Jeché' an ok'ox kwitól in utsa' enché' nin táta': "Tatá', a cho'ób xáyich i tamub tu t'ójontsámal ani yab jayk'i tu ch'ikat t'ajtsámal ta tak'ixtal; por yab jayk'i tin ela' pidhámal jun i chakam chibo abal ku chemdha' ani ku ajíbna' k'al nu ja'úbsik. ³⁰ Por xo' ulich jeché' na chakáml, xi ti at'ax pakwtsámal ta tumínal k'al i junkux inik uxumtsik ani a chemdhantsal kin k'apu an baka xi más k'otsól." ³¹ Utsan tám enché' k'al nin táta': "Kwitól, tatá' ech'ek'i teché' i k'wajat k'al naná' ani ejtal xowa' u ko'ol, a dhabal teye." ³² Por xo' alwa' ki t'aja' i ajib ani ku kulbé, pos na kidháb xi k'wajatwi'ik jelti max chemnek, xo' jelti max ejnekich ti ít; k'ibchonékw'ik ti k'wajat ani xo' i ela'ich.

16

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an t'ójontsix xi yab alwa'

¹ Na Jesús in utsa' jeye enché' nin exóbaliltsik:

—Tá'wi'ik ti k'wajat jun i tumínladh inik xin ko'ol jun i ok'lek t'ojnal ani k'ale ti óltsinal an tumínladh inik ke exom ti at'ax pakwtsinal tin tumínal k'al jeché' an ok'lek. ² Abná tám ti kanyáb k'al nin ajátik ani utsan enché': "¿Jant'éy in éy xowa' u ach'ál in usnal k'al tatá' ta kwenta? U lé' ti kin óltsi xo' xant'éy a t'ajám k'al nu tumínal, pos yabich más ne'ech ka óntsi ta ok'lek t'ojnal k'al naná'." ³ An ok'lek t'ojnal in chalpay tám enché': "¿Jant'éy xo' ne'ech ku t'aja' abal nu ajátik ne'ech ti kin káldha'ich an tin t'ojnal? Naná' yabich in likat ku t'aja' u ale ani tidhetál u ach'ál kin xe'chin tin konox tolmixtaláb. ⁴ U chalpách xant'éy ne'ech ku t'aja' abal ku kó'oy xita' ti kin bach'u tin k'imá' tam kin káldhájich an tin ok'lek t'ojnal." ⁵ Tujey tám kin kaniy juntsik ti juntsik xu júntsixtsik ban ajátikláb. Xi jidhtal in konoy enché': "¿Jat'wa' a júntsal nu ajátik?" ⁶ Tók'oyat enché': "U júntsal bo' inik barril ti aséyte." Utsan tám enché' k'al an ok'lek t'ojnal: "Jé' k'wajat an úw xon ti dhutsadh abal anchan' a júnal; ki buxkan jik'at ani ka t'aja' jún xin ulal abal tokot a júnal chab inik láju." ⁷ Tayíl in konoy jeye xin chabtal: "Ani tatá', ¿jat'wa' a júnal?" Jajá' tók'on enché': "Bo' inik lejab i trigo." In utsa' jeye tám enché': "Jé' k'wajat an úw xon ti dhutsadh abal anchan' a júnal; ka t'aja' ít xon ti kin ulu abal tokot a júnal che' inik i lejab." ⁸ An ajátikláb in chu'u abal jachan' an ok'lek t'ojnal xi yab alwa', in cho'ób t'ajat xan ti kin uwa' abal yab ka xe'chin ti ch'ojontálbél tayíl. Pos an atiklábtsik xi yab u belom, más ja' in cho'óbsik xan ti kin uwa' k'al nin kidhtaltsik ké an atiklábtsik xu belom.

⁹ 'Naná' tu utsálsik enché': ka éyna' xowa' wa'ach teché' ban walbidh k'ay'lá abal ka kó'oy a ja'úbsik, pos tam ka taley xowa' wa'ach teché' ti k'ay'lá, ka wa'chin xita' ti ki bach'u ban atá xi yab jayk'i u pakchunal.

¹⁰ 'Xita' in t'ajál alwa' k'al xowa' wé' in ko'ol, anchan' jeye ne'ech kin t'aja' k'al xi yán ani xita' in t'ajál yab alwa' k'al xowa' wé' in ko'ol, anchan' jeye ne'ech kin t'aja' k'al xi yán.

¹¹ 'Jaxtám, max yabtsik a t'ajál alwa' k'al xowa' a ko'ol teché' ban walbidh k'ay'lá, ¿awxe' ne'ech ki pidhan k'al na Dios abal ka beletna' xowa' alwa'? ¹² Ani max yab ka beletna' alwa' xowa' na Dios ti pidhál ka beletna', ¿awxe' ne'ech ti ki pidha' na Dios xowa' ti bijtsámalich ke tatá' ne'ech ka dhabalna'?

¹³ 'Ni jun i t'ójontsix yab ne'ech kin ejto kin t'ójontsi cháb i ajátikláb; pos ne'ech kin at'a' na jún ani ne'ech kin k'anidha' na jún. Ne'ech kin t'aja' xowa' ka utsan k'al na jún ani na jún yab ne'ech kin t'aja' ti k'ij. Yab ne'ech ka ejto ka t'ójontsi na Dios ani ka t'ójontsi jeye an tumínladhtaláb.

¹⁴ An fariseotsik xi ch'e'ne' t'ajat k'al an tumín, k'wajat in ach'álsik ejtal jeché' ani in labídhna'tsik na Jesús. ¹⁵ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Tatá'tsik a wáynál ke i alwa' iniktsik t'ajat tin tamét an atiklábtsik, por na Dios ti exlantsal an ta ejattaltsik; pos xowa' u chu'táb k'al an iniktsik ke alwa' t'ajat, na Dios in pojkal.

An tak'ixtaláb xin jilám dhutsadh na Moisés ani xan tu tak'ix na Dios

¹⁶ 'Asta tam ti xe'chin na Juan xu pujax u éynal an tak'ixtaláb xin jilám dhutsadh na Moisés ani in ok'tsixtal an t'iltsixtsik. Tam ti xe'chin na Juan xu pujax, tám ti tuje y ti t'ilnal an alwa' t'ilab k'al tin kwenta xan tu tak'ix na Dios ani ejtalk'i in t'ajál an chápláb abal ka k'wajách tak'nél k'al na Dios.

¹⁷ 'Por más yab t'ojláb ka k'ibchon an walk'i' ani an chabál ké yab ka támun ejtal jelt xan ti k'wajat dhutsadh bin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés.

Na Jesús u ok'tsiox k'al tin kwenta an jiláxtaláb

(Mt. 9:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Max jun i inik kin jila' nin tomtal ani ka tomkin ti ít k'al k'e'et i mímláb, u walbinalich tám k'al i uxúmbe'taláb ani xita' ka tomkin k'al an jiladh mímláb, u walbinalich jeye k'al i uxúmbe'taláb.

An tumínladh inik ani na Lásaro

¹⁹ 'Tá'wi'ik ti k'wajat jun i tumínladh inik xu xeketlinal k'al i k'udhk'um xi t'unuyich t'ajat k'al in chákní' ani in t'ajál i pakdha' ajib tsudhey ka tsudhey. ²⁰ Tá' jeye ti k'wajat jun i ch'ojontál inik xu bijyáb ta Lásaro, xi t'ít'idh t'ajat ani u buxkanal chabál bin wi'lébil jachan' an tumínladh inik. ²¹ Jeché' an ch'ojontál inik, in le'nál kin k'apu nin mu'mats an k'apné' xu kwajlanal tin ál nin mesajil an tumínladh inik. Jeché' na Lásaro t'ítidh t'ajat ke asta an pik'o'tsik u utel ti lek'wtsinal k'al an tin t'ít'al. ²² Jun i k'ij, an ch'ojontál inik chemech ani júná k'al an t'okat abatwáletsik abal ka k'wajay xon ti k'wajat na Abraham. Chemech jeye an tumínladh inik ani jolyat. ²³ Tam ti an tumínladh inik k'wajat ti ch'ojontálbél k'al an yajal ban k'ibeltaláb, in tela' t'ek'at ani in ów chu'u na Abraham junax k'al na Lásaro. ²⁴ Dhájaxin tám kawidh enché': "Táta' Abraham, ti kin yajnantsi neye, ka aba' na Lásaro abal kin axdha' nin tsúm nin ts'útsbixtal ba ja' ani ka tsích ti kin chamambédhantsi tu lek'áb, pos yabich t'ajat u kuxyal an yajtsiktaláb ba jeché' an k'amal." ²⁵ Por utsan enché' k'al na Abraham: "Chakámláb, ka chalpay abal tatá' a bach'úmalich xowa' alwa' tam ta xe'chinék ti chabál ani na Lásaro mapal yajtsiktaláb in bach'úmal. Xo', jajá' exom in bach'wal i k'ijidhtaláb teché' ani tatá' exom a bach'wal i yajtsiktaláb. ²⁶ Ani tám juní, yab ne'ech kin ejto ka wat'ey xon ti tatá' i k'wajat kom wa'ach jun i owtsik jól ani yab xan ti ka wat'ey tachan'. Jaxtám, xi teché'tsik k'wajat,

yab ne'ech kin ejto ka k'ale tachan' max in lé'tsik ka k'ale ani xi tachan'tsik k'wajat, yab ne'ech kin ejto ka tsích teché' max in lé'tsik ka tsích.”²⁷ In ulu tám enché' an tumínladh inik: “Táta' Abraham, tu kontsal pé ti alwa'taláb abal ka aba' na Lásaro bin k'imá' nu táta',²⁸ xon ti k'wajat bó' u kidhábsik abal kin óltsitsik jeché' ani anchan', yabtsik ka tsích teché' ban yajtsiktaláb.”²⁹ Por utsan enché' k'al na Abraham: “Tá' in ko'oltsik an tak'ixtaláb xin dhutsámalt na Moisés ani an t'íltsixtsik; jawil kin exbantsitsik ja'ich!”³⁰ Tók'on enché' an tumínladh inik: “Ani' k'ejele, táta' Abraham, por max jún xi chemnekich ka ejech ti ít ani ka witsiy xon ti jajá'tsik k'wajat, ne'ech tám kin jila'tsik ti walablom.”³¹ Por utsan enché' k'al na Abraham: “Max yab in lé' kin exbantsitsik xowa' in dhutsámalt na Moisés ani an t'íltsixtsik, yab jeye ne'ech kin exbantsitsik maske jun i chemélom ka ejech ti ít ani ka witsiy xon ti jajá'tsik k'wajat.”

17

Ka kó'oytsik i kwenta abal yab ka wala' (Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Na Jesús in utsa' enché' nin exóbaliltsik:

—Ech'ek'i wa'ach xant'ok'ál tu walbindháab an atiklábtsik; por jch'ojontál in chu'bíl xita' kin walbindha' jun xita'!² Más alwa' abal an walbindhom ka wik'tsin bin núk' jun i yejche' cha' t'ujub ani ka pet'ná ban pujal abal ka luy'chin ké kin walbindha' jún ti éb xi jeché' an chakamtsik xi tin belálightsik.³ Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta abal yab ka walbindha' ni jun xita'.

'Max jun a at kidháab ti waltsi, ka tawna', max kin exbay ani yabich más kin t'aja' an walastaláb, ka pakwlintsi.⁴ Maske ti waltsi búkíl ta k'ítsá ani búkíl ti ki utsa' enché': “Yabich más ne'ech kin witsiy ku t'aja'”, ka pakwlintsi.

Nin cháp an belomtaláb

⁵ An exóbaltsik in utsa' enché' an Ajátikláb:

—Ti ku tolmiy abal ku belmách más.

⁶ Utsantsik tám enché' k'al an Ajátikláb:

—Max i belomaktsik ela' wé', jelt in pubíl jun in itsích i mostasa, ne'ech ka ejtotsik ka utsa' jeché' an te' xu bijyáb sikómoro: “Ki pu'chun teché' xon ta k'wajat ani ki k'ale ta kubél ban pujal”; ani an te' ne'ech ti ki axtsi.

Xowa' yejat kin t'aja' xu t'ójontsix

⁷ 'Max jun xita' xi tatá'tsik in ko'ol jun i jolib ti jóbal chabál o ti belkol ko'néltsik ban alaláb, tam ka witsích, yab in utsál enché': “Ki ochichich ani ki buxkan ta k'apul.”⁸ Yab in t'ajál anchan', tokot in utsál enché': “Ti kin lejkinsi an ti k'apnel xowa' ne'ech ku k'apu ani ki k'wajay teché' abal ti kin bíntsi xowa' ku yéntsi, lejat in k'wajat tin k'apul ani tin uch'al. Tayíl, tám teye ki k'apúch ani ki uch'ách.”⁹ ¿Awxe' ne'ech ka pidhan ti jalbintsixtaláb jeché' an t'ójontsix abal in t'aja' xowa' utsan? ¡Yaba!¹⁰ Anchan' teye tatá'tsik, tam ki ok'on ka t'aja' ejtal xowa' ti utsátsik na Dios, yejat ka ulutsik enché': “Wawá' u t'ójontsix por yab xata' tu alwa', pos yab más xata' i t'ajámal, tokot xowa' xi yejat ki t'aja'.”

Na Jesús in jeldha' láju i ya'ulstik xin ko'ol i k'wajat at'ax t'ít'

¹¹ Tam ti na Jesús in óntsích an bél abal Jerusalén, wat'ey bin xámlíl an chabáltsik xi Galilea ani xi Samaria.¹² Tam ti ulich ba jun i kwentsal, k'ale ti tamwáb k'al láju i iniktsik xin ko'ol i k'wajat at'ax t'ít', por yab utukná,¹³ tokot dhájaxintsik kawidh enché':

—¡Jesús, Ok'tsix, ti ku yajnantsi weye!

¹⁴ Tam ti chu'tattsik k'al na Jesús, utsantsik enché':

—Ki k'aletsik tin tamét an pále'tsik abal ki chu'tat k'al jajá'tsik.

Lejat ne'ech ti belal, jeleytsik. ¹⁵ Jún ti éb xi jajá'tsik, tam tin chu'u abal jeley, witsiy in pubédhantsal kawidh tin bij na Dios. ¹⁶ Tudhlan kutúl asta chabál tin tamét na Jesús abal kin pidha' ti jalbintsixtaláb. Jeché' an inik, u k'wajíl Samaria. ¹⁷ In ulu tám enché' na Jesús:

—¿Yabxe' pé láju an ya'ultsik xi jeley? ¿Jón' ti k'aletsik xi beléju? ¹⁸ Tokot jeché' an píl inik witsiy abal kin pubédhantsi tin bij na Dios.

¹⁹ Utsan tám enché' an inik k'al na Jesús:

—Ki ch'akay ani ki k'aléch, i jeley abal i belmách.

*Tam na Dios kin tujúch ti tak'ix
(Mt. 24:23-28, 36-41)*

²⁰ Konyat na Jesús k'al an fariseotsik xowk'i ne'ech ka tujeý ti tak'ix na Dios ani Jajá' in tók'oytsik enché':

—Xan tu tak'ix na Dios, yab ne'ech kin junu jelti jun xata' xi tejwa'. ²¹ Yab ne'ech ka ulwat enché': “Jé' k'wajat” o “Nú' k'wajat”; pos na Dios tujenekich ti tak'ix xon ta k'wajattsik, por tokot u xalk'anal bin itsích xita' k'ál ti ka bach'wat.

²² In utsa' tám enché' nin exóbaliltsik:

—Ne'ech kin bajaw an k'ij tam tatá'tsik ne'ech ka le'na' ti kin chu'u, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, maske jún tokot a k'ítsá, por yab ne'ech ka ejto ti kin chu'utsik kom yabél in bajúmal an k'ij xowk'i ti ne'ech kin witsiy. ²³ Taltsik ne'ech ti ki utsa'tsik enché': “Ka tela', jé' k'wajat an Kristo” o “Ka tela', nú' k'wajat.” Por yab ki k'aletsik ti kin aliy nibal ka wéwna'tsik. ²⁴ Pos jelt xan tu lamk'il an léy jun pak'e' jun pak'e' ban walk'i', anchan' jeye ne'ech ka támun jachan' i k'ij tam kin tsích, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik. ²⁵ Por ko'ol ok'ox ku wat'na' yán i yajtsiktaláb ani ne'ech kin pojka' k'al an atiklábtsik xi jeché' i k'ij. ²⁶ Jelt xan ti támun tam ti xe'chinék na Noé, anchan' jeye ne'ech ka támun tam kin bajaw xowk'i ti ne'ech kin tsích, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik. ²⁷ Jeché' an atiklábtsik xi yab u belom, tokot in beláltsik ti k'apul ani ti uch'al, u tomkinaltsik ani in pidhnáltsik nin tsidhánil abal ka tomkin, asta tin bajaw xowk'i na Noé ti ochich ban tan atá, tsích an chapik ábal k'ij ani ejtaltsik chemech. ²⁸ Anchan' jeye ti támun tam ti xe'chin na Lot. An atiklábtsik xi yab u belom, tokot in beláltsik ti k'apul ani ti uch'al, u ch'a'um ani u nújultsik, u óm ani u kúbal atátsik; ²⁹ por tam ti na Lot kale ba jachan' an bitsow xi Sodoma, kwajlan i k'amal ani i asufre xi tál walk'i' ani ejtal chemdhátsik. ³⁰ Anchan' jeye ne'ech ka támun jachan' i k'ij tam kin xalk'an, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

³¹ 'Jachan' i k'ij, max jun xita' k'wajat bin éb nin k'imá' ani in ko'ol xata' ta'padh altá, yab ka pa'ay kin ik'i' ani max jun xita' k'wajat bin ale, yab ka witsiy tin k'imá'. ³² Ka chalpaytsik xant'éy in tamu nin tomtal na Lot. ³³ Xita' kin le'na' kin lo'o nin xe'chintal, ne'ech kin k'ibdha'; por xita' kin k'ibdha', ne'ech kin lo'o.

³⁴ 'Tsubax tu utsátsik ke jachan' i akal, max k'wajat cháb ti wayal junax ba jun i waytaláb, jún ne'ech ka júná ani jún ne'ech ka jilan. ³⁵ Max cháb i mímlábtsik k'wajat ti che'el junax, jún ne'ech ka júná ani jún ne'ech ka jilan. ³⁶ Max cháb i iniktsik k'wajat ti t'ojnal junax bin ale, jún ne'ech ka júná ani jún ne'ech ka jilan.

³⁷ Tam ti an exóbaltsik in ach'a' jeché', konoxintsik enché':

—Ajátik, ¿jón' ti ne'ech ka támun jeché'?

Na Jesús tók'on enché':

—Xonti k'wajat an chemélom, taja' ne'ech ka junkun an t'ottsik.

18

An junbaxtaláb k'al ti kwenta an chemtsidh mímláb ani an lújundhom

¹ Na Jesús in k'wajbantsitsik jun i junbaxtaláb abal kin ok'tsitsik ke yejat ka ólan ech'ek'i ani yab kin jila'tsik tinbá'. ² In utsa'tsik enché':

—Tá'wi'ik ti k'wajat ba jun i bitsow jun i lújundhom xi yab in jik'nál a Dios nibal in t'ajál ti k'ij ni jun xita'. ³ Táyk'i ba jachan' an bitsow, ta' jeye ti k'wajat jun i chemtsidh mímláb xu k'alel kin chu'u jachan' an lújundhom abal in lé' ka kinandhantsat jun xita' xi waltsinék k'ál. ⁴ Owey ti pakabédhax an ti lújundhom, por yab u t'ajnal ti k'ij. Tayíl in chalpay enché' an lújundhom: “Maske yab u jik'nál na Dios, nibal u t'ajál ti k'ij ni jun xita', ⁵ kom jeché' an chemtsidh mímláb, bélk'i ne'ech kin óntsi ti kin it'ixbédha', ne'ech ku exbantsi abal yabich más kin óntsi ti tsi'il yab tá' ti kin chakúdha'.”

⁶ Ani in ulu enché' an Ajátikláb:

—Jeché' ja'ich in ulu an lújundhom xi yab alwa' inik. ⁷ ¿Awxe' na Dios yab ne'ech kin exbantsitsik jeye xi Jajá' in takwyámal, xi akal i k'ij u tawnáb kawidh k'ál? ¿Awxe' ne'ech kin kó'oy ti aytsextsik? ⁸ Tsubax tu utsálsik ke ne'ech ti ki exbantsitsik jik'atk'i. Por tam kin tsích, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ¿bélxex' awil ne'ech ku ela' teché' ti k'ay'lá xu belomtsik?

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an fariseo ani an bach'k'ul jalbixtaláb

⁹ Na Jesús in t'ila' jeye jeché' an junbaxtaláb abal taltsik an atiklábtsik xi ta' ti k'wajat, in chalpayaltsik ke alwa' iniktsik ani in pojkal xi k'e'ettsik. Enché' tin ulu:

¹⁰ —Cháb i iniktsik k'ale ti ól ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios: jún i fariseo ani jún i bach'k'ul jalbixtaláb. ¹¹ An fariseo kubat ti ól enché': “Dios, tu pidhál ti jalbintsixtaláb abal yab u junwal jelti xi k'e'ettsik, xu kwé', xi yabtsik alwa' inik ani xu junkunaltsik k'al xi yab in tomtal. Nibal ela' u junwal jelti jeché' an bach'k'ul jalbixtaláb. ¹² Naná' in k'íl chábíl ti semana ani tu pidhál xowa' a lujyal ka bach'u k'al ejtal xowa' u átál.” ¹³ Por an bach'k'ul jalbixtaláb, ówk'i ja' ti jilk'on ani nibal ela' in le'nál kin tela' walk'i, in pewyal tokot in tamét nin itsích ani in ulal enché': “¿Dios, ti kin kó'ontsi neye ti yajnantsixtaláb abal in walablom!” ¹⁴ Tsubax tu utsálsik ke jeché' an bach'k'ul tumín witsiy tin k'imá' pakwlanstsidh k'al na Dios, por an fariseo yaba'. Pos xita' kin t'ek'a' tinbá', ne'ech ka cha'ká ani xita' kin cha'ka' tinbá', ne'ech ka t'ek'bá.

*Na Jesús in lábt'ajál an chakamtsik
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)*

¹⁵ U utuntsáb jeye ti chakamtsik na Jesús abal kin puntsi tin k'ubak ani kin lábt'aja', por tam ti an exóbaltsik in chu'u jeché', tujej kin k'wiya' an tsi'dhom chakamtsik. ¹⁶ Kanyattsik k'al na Jesús ani utsan enché':

—Ka walka' ka utey an chakamtsik xon tin k'wajat, yab ka tamk'uy, pos xita' in jilál tinbá' ka tak'yat k'al na Dios, in junwal jelti chakam. ¹⁷ Tsubax tu utsálsik, ke xita' yab kin jila' tinbá' ka tak'yat k'al na Dios jelti jun i chakam, yab jayk'i ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al na Dios.

*Jun i tumínladh kwitól inik káwin k'al na Jesús
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)*

¹⁸ Konyat enché' na Jesús k'al jun i ok'lek:

—Alwa' Ok'tsix, ¿jant'éy yejat ku t'aja' abal ku ejto ku kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal?

¹⁹ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i tin bijyal tin alwa'? Jún tokot wa'ach xita' alwa', na Dios. ²⁰ A exlálích an tak'ixtaláb: “Yab ki junkun k'al xi yab a tomtal, yab ki chemdhaxin, yab ki kwé'lách, yab ka jantsi ti káw ni jun xita' ani ka k'ak'na' na táta' ani na nána'.”

²¹ Utsan enché' k'al an inik:

—Ejtal jeché' u t'ajál asta tin chipíl.

²² Tam ti na Jesús in ach'a' xan ti tók'on, in utsa' enché':

—Bél u k'ibel ka t'aja' jun xata': ka nuju ejtal xowa' a ko'ol ani ka pidha' an ti tumín an ch'ojontálsik, anchan' ne'ech tám ka kó'oy tú' walk'i' xowa' más yán in jalbíl, ki tsích tám ani ti kin wéwna'.

²³ Tam ti an inik in ach'a' jeché', t'e'pin t'ajat kom wat'ats ti tumínladh. ²⁴ Tam ti na Jesús in chu'u abal t'e'pin t'ajat an tumínladh inik, in ulu enché':

—¡T'ojláb t'ajat abal jun i tumínladh inik kin walka' tinbá' ka tak'yat k'al na Dios! ²⁵ Más yab t'ojláb ka wat'ey jun i ko'nél xin bij kameyo bin chultál jun i t'idhab ké kin walka' tinbá' jun i tumínladh inik ka tak'yat k'al na Dios.

²⁶ Xin ach'a'tsik xowa' in ulu na Jesús, in ulu enché':

—Tám, ¿jita' ne'ech kin ejto ka lo'ey?

²⁷ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Xowa' yab in ejtawal kin t'aja' an iniktsik, na Dios in ejtawal kin t'aja'.

²⁸ Utsan tám enché' k'al na Pedro:

—Wawá' i jilámal ejtal xowa' i ko'ol abal ku xe'chin k'al Tatá'.

²⁹ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik, ke xita' kin jila' in k'imá', in táta'tsik, in kidhábsik, in tomtal o in chakámiltsik abal kin t'ójontsi na Dios, ³⁰ más yán ne'ech kin bach'u ba jeché' an k'ay'lá ani ban ít k'ay'lá xi ne'ech ka tsích tayíl, ne'ech kin bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

Na Jesús in ulu tin oxtal ke ne'ech ka chemdhá

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Na Jesús in kaniy pílk'i xi lajucháb an exóbal ani in utsa'tsik enché':

—Xo' u ne'chich Jerusalén, xon ti ne'ech ka támun ejtal xowa' in dhutsámal an t'íltsixtsik k'al tu kwenta Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik. ³² Ne'ech kin pidhná ban píł iniktsik, ne'ech kin labídhná, ne'ech kin odhbijyat ani ne'ech kin tubkayat. ³³ Ne'ech kin cha'wat ani ne'ech kin chemdhá; por tin óxláb a k'ítsá, ne'ech kin ejech ti ít.

³⁴ Por jajá'tsik yab in exbay xata' jeché' xowa' utsan k'al na Jesús, nibal in cho'óbsik xant'éy nu t'íltisinal, pos jeché' xowa' utsantsik, ja'ich xowa' yabél ne'ech kin ejtotsik kin exbay.

Na Jesús in jeldha' jun i jok'ol xu k'wajíl Jerikó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Tam ti na Jesús exomich ti k'unel ban bitsow xi Jerikó, in ela' jun i jok'ol buxúl wal bél ti konox tolmixtaláb. ³⁶ Tam ti an jok'ol in ach'a' abal exom ti wat'el yán i atiklábtsik, in konoy xant'éy exom ti támnal. ³⁷ Utsan abal exom ti wat'el taja' na Jesús xi Nasaret.

³⁸ Tam tin ach'a' jeché', dhájaxin tám kawidh enché':

—¡Jesús, xi kidhtaláb k'al an pulek tak'ix Dabid, ti kin yajnantsi neye!

³⁹ Xi ta' ti ne'echtsik ok'ox k'wiyxin abal ka chamk'an, por an jok'ol más kawidh ti dhájaxin enché':

—¡Tatá', xi kidhtaláb k'al an pulek tak'ix Dabid, ti kin yajnantsi neye!

⁴⁰ Kubey tám na Jesús ani in abna' ka ik'tat an jok'ol. Tam ti taja'ich ti k'wajat, in konoy enché':

⁴¹ —¿Jant'éy a lé' tu t'ajtsi?

An jok'ol tók'on enché':

—Ajátik, u lé' neye ti kin chu'xindha'.

⁴² Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—¡Ki chu'xinich! I jeley abal i belmách.

⁴³ Támki jachan' ti chu'xin an jok'ol, in wéwna' tám na Jesús ani in pubédhantsal tin bij na Dios. Ejtal an atiklábtsik xin chu'u jeché', in pubédhantsitsik jeje tin bij na Dios.

19

Na Jesús ani na Sakeo

¹ Ulich tám na Jesús ban bitsow xi Jerikó ani tam ti exomich ti wat'el taja', ochich ba jeché' an bitsow. ² Ba jeché' an bitsow, ta' ti k'wajat jun i tumínladh inik xin bij Sakeo, jajá' u ok'lek k'al xin bach'waltsik an jalbixtaláb. ³ Na Sakeo in lé' kin exla' na Jesús, por yab in ejto kin chu'u kom yán t'ajat an atiklábtsik ta' ti ne'ech ani tám juní, yab nakat na Sakeo. ⁴ Ájlách tám abal ka okxin ani abal kin ejto kin chu'u na Jesús, k'adhiy ba jun i te' k'unat xon ti na Jesús ne'ech ka wat'ey. ⁵ Tam ti na Jesús wat'ey taja', in tela' t'ek'at, in chu'u na Sakeo ani in utsa' enché':

—Sakeo, ki pa'ay jik'atk'i, pos xo' ko'ol kin koyóch ta k'imá'.

⁶ Pa'ay tám jik'atk'i na Sakeo ani k'al yantam i kulbétaaláb ti bach'wat na Jesús. ⁷ Tam ti an atiklábtsik in chu'u jeché', ejtal in tujutsik ti kawix, in ulaltsik abal na Jesús k'alnek ti koyol bin k'imá' jun i walablom inik. ⁸ Kubey tám na Sakeo ani in utsa' enché' an Ajátikláb:

—Ajátik, ne'ech ku pidha' an ch'ojontátsik junax ch'ejel xowa' u ko'ol ani max u kwé'yámal jun xita', ne'ech ku witsbantsi ché'íl in yaníl xowa' u kwe'tsámal.

⁹ In ulu tám enché' na Jesús:

—Xo' lo'watichsik xu k'wajíl bin k'imá' na Sakeo, pos jajá' u kidhtaláb jeye k'al na Abraham ani xo' belmáchich jelt xan ti belmámadh na Abraham. ¹⁰ Pos Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, in tsi'nek ku aliy ani ku lo'o an atiklábtsik xi k'ibchonékichwi'ik ti k'wajat.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta xi láju an tumín xi yán in jalbíl

¹¹ Kom k'unatich ka ulich Jerusalén ani kom xi ta' ti k'wajattsik in ach'ál xowa' in ulal na Jesús in chalpayal ke wé'ich u k'ibel kin tuju ti tak'ix na Dios, jaxtám na Jesús in óntsi ti káw ani in t'ílsitsik jeché' an junbaxtaláb. ¹² In utsa'tsik enché':

—Tá'wi'ik ti k'wajat jun i inik xu kidhtaláb k'al i pakdha' tak'ix. Jeché' an inik, k'ale ów ba jun i píl bitsow abal ka bijyat ti pulek tak'ix ani tayíl ka witsiy ti tak'ix. ¹³ Tam ti ne'chich ka k'aléch, in kaniy láju in t'ojnáiltsik, in pidha' juntsik ti éb jun i pat'ál tumín xi yán t'ajat in jalbíl ani in utsa'tsik enché': “Ka t'ójondha'tsik jeché' an tumín asta kin witsiy.” ¹⁴ Jeché' an inik u at'nal k'al an atiklábtsik xi taja' bin bitsówil. Jaxtám ti aban jeye cháb óx i iniktsik tin kuxmats abal ka k'aletsik kin ulu enché': “Yab i kulbetnál jeché' an inik abal ti pulek tak'ixal.” ¹⁵ Por bék'i bijyat ti pulek tak'ix ani witsiy ba nin bitsówil. Tam ti ulich, in abna' ka kanyat an t'ojnaltsik xin jiltsámal an ti tumín abal kin cho'óbna' xat'wa' in átámal juntsik ti éb k'al jachan' an tumín. ¹⁶ Ulich xi jidhtal ani in ulu enché': “Ajátik, u t'ójondha' na tumínal ani in áta' lájujíl más in yaníl.” ¹⁷ Tók'oyat enché' k'al an pulek tak'ix: “Alwa' t'ajat, tatá' i alwa' t'ójontsix; kom i t'ójon alwa' k'al wé', ne'ech tu pidha' ti awiltaláb ka tak'iy láju i bitsowtsik.” ¹⁸ Ulich jeye xin chabtal ani in ulu enché': “Ajátik, u t'ójondha' na tumínal ani in áta' bó'íl más in yaníl.” ¹⁹ Tók'oyat jeye enché': “Tatá' ne'ech tu k'wajba' ka tak'iy bó' i bitsowtsik.” ²⁰ Ulich jeye jún ani in ulu enché': “Ajátik, jé' k'wajat na tumínal. U boliy k'al jun peje' i k'udhk'um ani u ta'pa'; ²¹ kom tu jik'nál abal tatá' kidhat t'ajat a kawyal. Pos tatá' a k'ániyal xowa' yab tatá' a dhabal ani i junkux xon ti yab i ómámadh.” ²² In ulu tám enché' an pulek tak'ix: “Tatá' yab i alwa' t'ójontsix, k'al xowa' a ulal, u xalk'anal abal i walbidh. Max a cho'ób abal kidhat u kawyal, abal u k'ániyal xowa' yab u dhabal ani in junkux xon ti yab in ómámadh, ²³ ¿jant'ók'i pé tám ti yab a k'wajba' nu tumínal xon tu t'ójondháab abal tam kin witsiy, ku bach'u nu tumínal k'álich xowa' in átámal?” ²⁴ In utsa'tsik enché' xi taja' ti k'wajat: “Ka k'ántsi an ti tumín ani ka pidha' xin ko'ol láju.” ²⁵ Jajá'tsik in ulu enché': “Ajátik, por in ko'olich láju an tumín xi yán in jalbíl.” ²⁶ An pulek tak'ix tók'on enché': “Tu utsálsik ke xita' in ko'olich, ne'ech ka pidhan más k'al na Dios; por xita' yab in ko'ol, ne'ech ka k'ántsin k'al na Dios asta xowa'

wé' in ko'ol. ²⁷ Ani an atiklábtsik xi tin at'ál, xi yabtsik tin kulbetnál tin pulek tak'íxal, ka tsi'dha'tsik teché' ani ka chemdha'tsik tu tamét."

Na Jesús ochichich ban bitsow Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Tam ti ok'onich kin ulu jeché', na Jesús in óntsi an bél abal Jerusalén. ²⁹ Tam ti exomich ti ulel ban bitsowtsik xi Betfajé ani Betania, k'unat ban ch'én xu bijyáb Olibos, in aba' cháb nin exóbaliltsik ³⁰ ani in utsa'tsik enché':

—Ki k'alettsik ban kwentsal xi nú' k'wajat k'unat, tam ki ulichtsik taja' ne'ech ka ela' wik'ats jun i burru xi yabél jayk'i púnadh. Ka wila' ani ka tsi'dha' teché'. ³¹ Max ti konoy jun xita' xant'ók'i ta wilál, ka utsa'tsik abal an Ajátikláb in yéntsalsal.

³² K'ale tám an exóbaltsik ani anchan' tin ela' xan ti usnéktsik k'al na Jesús. ³³ Tam ti exomtsik in wilál an burru, konyat enché' k'al an dhabal:

—¿Jant'ók'i ti exom a wilál an burru?

³⁴ Jajá'tsik tók'on enché':

—An Ajátikláb in yéntsalsal.

³⁵ In júntsitsik tám na Jesús, in tatlabiy an burru k'al jajá'tsik nin k'udhk'úmil ani in pumba' na Jesús. ³⁶ Lejat na Jesús ne'ech punat, an atiklábtsik in nuk'ál nin k'udhk'úmil tin nakíl an bél. ³⁷ Tam ti exomich ti k'unel bin pa'bíl an ch'én xu bijyáb Olibos, ejtal xita' k'al ti wewkómte in tuju ti dhajnaltsik kawidh k'al i kulbéxnich ani in pubédhantsal tin bij na Dios k'al tin kwenta an labidh labandhaxtalábsik xin chu'úmalttsik. ³⁸ In ulaltsik enché':

—¿Lábt'ajadh an Pulek Tak'ix xi tál tin bij an Ok'óxláb! ¿Ka wa'chin i k'ijidhtaláb tú' walk'i' ani kin kó'oy na Dios an labidh t'okattaláb!

³⁹ Taltsik an fariseotsik xi ta' ti k'wajat ba jachan' an atikláb in utsa'tsik tám enché' na Jesús:

—Ok'tsix, ka utsa'tsik ka chamk'an xi ti wéwnátsik.

⁴⁰ Por na Jesús in tók'oytsik enché':

—Tsubax tu utsátsik, ke max jeché' an atiklábtsik ka chamk'an, an t'ujubtsik ne'ech ka dhájaxintsik kawidh.

⁴¹ Tam ti ulchich k'unat Jerusalén ani in chu'u jachan' an bitsow, na Jesús uk'in k'al tin kwenta an atiklábtsik xu k'wajíl taja' ⁴² ani in ulu enché':

—¿Max an atiklábtsik xu k'wajíl ba jeché' an bitsow in ejtawalak kin exbaytsik jeché' a k'ítsá xan ti ne'ech kin kó'oytsik an k'ijidhtaláb, alwa'ak t'ajat! Por yab in exbayaltsik.

⁴³ Por ne'ech kin bajaw an k'ij tam xi k'ál tu at'nal ne'ech ka mapyattsik k'ál, ne'ech ka wiliyat ani ne'ech ka péjeyattsik tók'i tók'i. ⁴⁴ Ne'ech ka pakwtsin an tin bitsówil ani yab ne'ech ka jilan ni jun i t'ujub t'í'bán. Ne'ech ka pakwat ejtal ani ne'ech ka chemdhá ejtal an atiklábtsik xi taja' u k'wajíl kom yab in exbaytsik an k'ij xowk'i ti tsich ti álnáb k'al na Dios abal ka lo'wattsik.

Na Jesús in t'oko an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Ochich tám na Jesús ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani tujeý kin káldha' xi ta' ti k'wajattsik taja' ti ch'a'um ani ti nújultsik. ⁴⁶ In utsa'tsik enché':

—Ban T'okat Dhuslab in ulal enché': "Nu k'imá' abal i óláb'k'i ti bijidh ti ne'ech ka éyná", por a wenk'ómalichtsik tin chink'ontal i kwé'.

⁴⁷ Tsudhey ka tsudhey na Jesús u k'wajíl ti ok'tsix ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios; por nin ok'lékiltsik an pále'tsik, an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani an ok'lektsik xi ba jachan' an bitsow in ayaltsik xan ti kin uwa' abal kin ejto kin chemdha' na Jesús. ⁴⁸ Por yab in ela'tsik xan ti kin uwa' abal kin chemdha', pos k'al ejtal an atiklábtsik tu axtsinal xowa' in ok'tsixnál na Jesús.

20

*An awitaláb xin ko'ol na Jesús
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)*

¹ Jun i k'ij, tam ti na Jesús k'wajat ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios in ok'tsal an atiklábtsik ani in t'iltsal an ti alwa' t'ilab, ulichtsik nin ok'lékil an pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés junax k'al nin ok'lékil an judíotsik ² ani utsan enché' na Jesús:

—Ti ku utsa' k'al jant'om awitaláb ta t'ajál jeché'. ¿Jita' ti pidhámal jeché' an ti awitaláb?

³ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ne'ech neye tu konoytsik jun xata' ani ti kin tók'oytsik. ⁴ ¿K'al jita' ti abnék na Juan ti pújal? ¿K'al a Dios o k'al i iniktsik?

⁵ Tujey tám ti káwlíx jajá'k'itsik ani u kónóxtsik enché':

—¿Jant'éy ki utsa'? Max ki utsa' ke k'al a Dios ti abnék, ne'ech ti ku konoy enché': “¿Jant'ók'i ti yabtsik a beltsi?” ⁶ Ani max ki utsa' ke k'al i iniktsik ti abnék, an atiklábtsik ne'ech ti ku chemdha' k'al i t'ujbaxtaláb, kom in cho'óbsik alwa' ke k'al a Dios ti abnék ti t'iltsix.

⁷ Jaxtám tin ulutsik ke yab in cho'ób xita' k'al ti abnék na Juan ti pújal. ⁸ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Pos yab neye ne'ech tu utsa'tsik k'al jant'om awitaláb tu t'ajál ejtal jeché'.

*An junbaxtaláb k'al tin kwenta an at'ax t'ojnaltsik
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)*

⁹ Tujey tám na Jesús kin tawna' an atiklábtsik ani in k'wajbantsi jeché' an ti junbaxtaláb:

—Tá'wi'ik ti k'wajat jun i inik xin t'aya' yán i akanlek i uba. Tayíl in matixna' jachan' an alaláb abal ka t'ójomná k'al k'e'ettsik, an dhabal alaláb k'ale ów ti belal ani owey ti witsiy. ¹⁰ Tam tin bajúch an k'ij xowk'i ne'ech ti pitnal an uba, in aba' jun in t'ojnálil abal ka kontsin jachan' an mat alaláb xowa' in lujyal jeye kin bach'u an dhabal alaláb; por an mat alaláb in cha'aw nin t'ojnálil an dhabal ani mapats tin aba' ka k'ale. ¹¹ An dhabal alaláb in aba' juní k'e'et in t'ojnálil; por odhbijyat jeye, cha'wat ani mapats jeye ti aban ka k'ale. ¹² An dhabal alaláb in abna' juní k'e'et, por an mat alaláb in ch'ojbédha' ani in kajna' ka kale eléb alaláb.

¹³ Tayíl an dhabal alaláb in ulu enché': “¿Jant'éy ku t'aja'? Ne'ech ku aba' nu chakámil xu k'anidhál t'ajat; tam ka chu'tat, ne'ech xóna' ka k'ak'ná'.” ¹⁴ Por tam ti an chakámláb chu'tat k'al an mat alaláb, útsáxintsik enché': “Jeché' ja'ich ne'ech kin dhabalna' tayíl an alaláb; wana ki chemdha' abal wawá' ki dhabalna' tayíl an alaláb.” ¹⁵ Káldhá tám an chakámláb ba jachan' an alaláb ani chemdhá.

Konoxin tám enché' na Jesús:

—¿Jant'éy a chalpayaltsik ne'ech ka t'ajtsintsik jachan' an mat alaláb k'al an dhabal alaláb? ¹⁶ Ne'ech ka tsích ti chemdhábsik jachan' an mat alaláb ani ne'ech kin matintsik k'e'et an ti alaláb.

Tam tin ach'a'tsik anchan', in ulutsik enché':

—¿Ke yab kin walka' na Dios ka támun anchan'!

¹⁷ Por teloloyattsik k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—¿Jant'éy pé tám in lé' kin ulu xi k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab? ¿Awxe' yab Naná' tin t'ilál tam in ulal enché'?:

An t'ujub xin pojka' an kúbal atátsik, ja'ich nin bajaw ka k'wajay ultaláb.

¹⁸ Xita' ka kwajlan ba jachan' an t'ujub, mu'ax ne'ech ka k'ale ani max an t'ujub ka kwajlan ba jun xita', ne'ech ka jilan jelti i pojodh.

*An jalbixtaláb k'al tin kwenta xu pidhnal an lej pulek tak'ix romano
(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)*

¹⁹ An ok'lek pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb, in le'na' kin yak'wa' na Jesús támk'i jachan' abal in ach'a'tsik ke na Jesús in ulu jeché' an junbaxtaláb k'al jajá'tsik tin kwenta; por in jik'nál an atiklábtsik. ²⁰ Abtsin tám na Jesús ti kwáchixtsik xin wáynál u alwa' iniktsik abal ka taktamiyat k'al i t'ilabtsik ani ka t'ajan kin ulu jun xata' yab alwa' ani anchan', ka ejtawat ka utsbiyat ban pulek awiltaláb. ²¹ Jaxtám ti konyat enché':

—Ok'tsix, wawá' i cho'ób ke xowa' a ulal ani xowa' a ok'tsixnál ejtal tsubax, Tatá' yab a ódhál ti kwenta xant'éy in t'ajál o in chalpayal an atiklábtsik, Tatá' a ok'tsixnál k'al i tsubaxtaláb nin tak'ixtalábil na Dios. ²² Ti ku utsa' max alwa' ki pidha' ti jalbixtaláb an lej pulek tak'ix romano, o yaba'.

²³ Por na Jesús in chu'u abal k'wajatk'i ti taktamiyáb ani in utsa'tsik enché':

—¿Jant'ók'i ta k'wajattsik tin taktamiyal? ²⁴ Ti kin óltsi jún i pat'ál tumín. ¿Jita' já' in wal xi jeché' k'wajat ch'ilbadh ban tumín ani jita' in bij xi jeché' k'wajat dhutsadh?

Tók'ontsik enché':

—An lej pulek tak'ix romano.

²⁵ Utsantsik tám enché':

—Pos, ka pidha' an lej pulek tak'ix romano xowa' in lujoyal kin bach'u ani ka pidha' na Dios xowa' Jajá' in lujoyal kin bach'u.

²⁶ Ani yab ejtawat ka walbindhá k'al xowa' Jajá' in ulu tin tamét an atiklábtsik; tokot labantsik tam tin ach'a' xan ti tók'on ani chamk'antsik.

*An konoxtaláb k'al tin kwenta max u ejel ti ít an chemélomtsik
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)*

²⁷ Más tayíl, k'ale ti chu'táb na Jesús k'al cháb óx i saduseotsik. An saduseotsik in ulal abal an chemélomtsik yabich u ejel ti ít ani jaxtám ti utsan enché' na Jesús:

²⁸ —Ok'tsix, na Moisés tu jiltsámal dhutsadh enché': Max jun i inik ka chemech ani yab kin jila' ni jun i chakam k'al nin tomtal, nin kidháb jachan' an inik, yejat ka tomkin k'al an chemtsidh mímláb ani kin kó'oy i chakamtsik abal ka k'wajay jelti max in chakánil nin kidháb xi chemnek. ²⁹ Pos alwa'ich, tá'wi'ik ti k'wajat búk i kwitóltsik in kidháb'itsik. Nin jidhtal tomkin, por chemech an yab in jila' ni jun in chakánil. ³⁰ Nin chabtal tomkin k'al an chemtsidh mímláb, por chemech jeye ani yab in jila' ni jun in chakánil. ³¹ Tomkin jeye nin oxtal k'al jachan' an chemtsidh mímláb por yab jeye in kó'oy in chakánil. Anchan' tin t'aja' ejtal xi búk an kwitóltsik, chemchtsik por yab in jila' ni jun in chakánil. ³² Tayíl, chemech jeye an mímláb. ³³ Tam ka ejechtsik ti ít, ¿k'al jowa' an kwitól ti ne'ech ti tomikláb jachan' an mímláb abal ejtal xi búk an kwitóltsik tomkinék k'al jachan' an mímláb?

³⁴ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Teché' ti k'ay'lá, an iniktsik ani an mímlábtsik u tomkinal. ³⁵ Tam kin bajaw xowk'i ne'ech ka ejdhá ti ít an chemélomtsik xi takudh k'al na Dios abal ka k'wajách malilíl i k'ij tú' walk'i', yabich ne'ech ti tomkinaltsik nibal ne'ech ti pidhnáb xita' abal ka tomkin, ³⁶ pos, yabich ne'ech ka chemchtsik. Jajá'tsik ne'ech ka k'wajay jelti an t'okat abatwáletsik ani u chakámlábichtsik k'al na Dios abal ejnekichtsik ti ít. ³⁷ Ani k'al tin kwenta max an chemélomtsik u ejel ti ít, ¿yabxe' jayk'i a ajyámaltsik bin dhuslábil na Moisés xan ti tawná k'al na Dios ban k'idhadh te' xi k'wajat ti t'a'íl, tam ti utsan enché'? “Naná' tin Diosil na Abraham, na Isák ani na Jakob.” ³⁸ Na Dios, yab in Diosil i chemélomtsik; na Dios, in Diosil xi ejattsik; pos abal Jajá', ejtal k'wajat ejat.

³⁹ Utsan tám enché' k'al taltsik an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb:

—Ok'tsix, alwa'ich xan ta ulu.

⁴⁰ Ani yabich más xita' k'wajay ti konkomix ni jun xata'.

¿K'al jita' k'al tu chakámláb an Kristo?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i tin ulal an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios ke an Kristo u chakámláb k'al an pulek tak'ix Dabid? ⁴² Pos na Dabid in ulu jeye enché' xon ti dhutsadh nin ajatlábiltsik:

An Ok'óxláb in utsa' enché' nu Ajátik:

“Ki buxkan tu eját,

⁴³ asta ke Naná' tu átantsi xi ti at'ál.”

⁴⁴ Pos max na Dabid in bijiy jeye tin Ajátik, tám, yab tokotk'i in kidhtal.

Na Jesús in kawyal an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54)

⁴⁵ K'al ejtal an atiklábtsik ti k'wajat ti axnal tam ti na Jesús in utsa' enché' nin exóbaliltsik:

⁴⁶ —Ka kó'oytsik i kwenta k'al xowa' in t'ajál an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb, yab ka t'aja'tsik xan ti jajá'tsik in t'ajál. Jajá'tsik in kulbetnál ka xe'chin k'al in joch'dha' xekét ani in kulbetnáltsik ka chapnédhá k'al yantam i k'ak'naxtaláb. In kulbetnáltsik jeye ka buxkan ban ultaláb koytalábtsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani xon tu t'ajnal i k'apúch. ⁴⁷ Jajá'tsik, in k'ántsál tin k'imá' an chemtsidh mímlábtsik; ani abal ka utsantsik ke jajá' i alwa' iniktsik, in t'ajál i nakdha' óláb. Jajá'tsik, ja'ich xi ne'ech kin bach'u más pakdha' an yajtsiktaláb.

21

An pikbantsixtaláb xin k'wajba' jun i ch'ojontál chemtsidh mímláb

(Mr. 12:41-44)

¹ Na Jesús k'wajat ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios in telál xan ti an tumínladh iniktsik in balyal an tumín bin bál an pikbantsixtaláb. ² In chu'u jeye xan ti jun i ch'ojontál chemtsidh mímláb tin baliy taja' cháb i ts'itsik t'ipax tumín xi yab in lej jalbíl ³ ani in ulu enché' na Jesús:

—Tsubax tu utsáltsik, ke jeché' an ch'ojontál chemtsidh mímláb, más ja' yán in pidhna' ké xi k'e'ettsik; ⁴ pos xi k'e'ettsik tokot in pidhnál xowa' yabich in yéntsál; por an mímláb k'al in ch'ojontáltal, in pidhna' ejtal xowa' ta' tin ko'ol abal kin wat'na' k'ál na k'ítsá.

Na Jesús in ulu abal ne'ech ka pakwat an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Taltsik k'wajat in t'iláltsik an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, in ulaltsik abal labidh t'ajat an t'ujubtsik xi k'ál ti t'ajadh ani ejtal xowa'kich xi pidhnats ti pikbaxtaláb. Tam ti na Jesús in ach'a' anchan', in ulu enché':

⁶ —Ne'ech kin bajaw i k'ij, tam ejtal jeché' xowa' a chu'taltsik ne'ech ka pakwat ani yab ne'ech ka jilk'on ni jun i t'ujub t'í'báx.

An exóltsik xi ne'ech ka wa'chin tam ne'chich ka ulich an pakwenib

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Konyat tám na Jesús:

—Ok'tsix, ¿jowk'i ne'ech ka támun jeché'? ¿Jant'om exól ne'ech ka wa'chin tam ne'ech ka támunich jeché'?

⁸ Na Jesús in ulu enché':

—Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta ani yab ka walka' ki k'ambiyattsik. Pos yán ne'ech ka tsichtsik kin k'ambixna' nu bij ani ne'ech kin ulutsik enché': “Naná'ich nin Kristo, exomich in bajwal an pakwenib.” Por yab ka wéwna'tsik. ⁹ Tam ka ach'a'tsik exom i

péjéxtaláb, yab ki jik'eytsik; pos jeché' ko'ol ka támun ok'ox, por jachan' i k'ij yabél ne'ech ka ulich an pakwenib.

¹⁰ In óntsi kin ulu enché':

—An atiklábtsik xu k'wajíl ba jun i pulek chabál, ne'ech ti péjéx k'al an atiklábtsik xu k'wajíltsik píl chabál; ani jun i pulek tak'ix, ne'ech ti péjéx k'al k'e'et i pulek tak'ix.

¹¹ Ne'ech ka léwék'in an chabál, ne'ech ka wa'chin i k'a'inab, ne'ech ka wa'chin i yaw'láchtsik túk'i túk'i, ne'ech ka wa'chin i k'ak'adh telomtaláb walk'i' ani yán i exóltsik.

¹² Por tam yabél wat'enek jeché', ne'ech ki yak'wantsik ani ne'ech ki at'antsik. Ne'ech ki júnátsik ta lújundháb ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb, ne'ech ki balyattsik ban wik'axte', ne'ech ki júnátsik tin tamét an pakdha' tak'ix ani tin tamét an pakdha' awiltaláb k'al Naná'k'i tu kwenta. ¹³ Anchan', ne'ech ka ejtotsik ti kin t'ila'. ¹⁴ Yab ki k'wajaytsik ta chalpay ok'ox xan ti ne'ech ki tók'on abal ka lo'otsik tabá', ¹⁵ pos Naná' ne'ech tu pidha'tsik ti tilab ani ti chalab xan ti ki tók'on abal ni jun xita' xi ti at'átsik, yab kin ejto ti ki tomna'tsik. ¹⁶ Por taltsik xi tatá'tsik, ne'ech ka pidhná k'al nin táta'tsik, taltsik k'al nin kidháb, taltsik k'al nin exlowál ani taltsik k'al nin ja'úb. Ne'ech ki chemdhá taltsik xi tatá'tsik ¹⁷ ani ne'ech ki at'antsik k'al Naná'k'i tu kwenta k'al ejtal an atiklábtsik xi yab u belom; ¹⁸ por yab ne'ech ka k'ibdha'tsik ni jun a xi'íl xa ko'ol ba na ók'. ¹⁹ Max ka kuxuytsik ejtal jeché', ne'ech ka bach'utsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

²⁰ Tam ka chu'utsik abal an bitsow xi Jerusalén wilidhich tu kó'yáb k'al an soldadotsik, ka cho'óbna' abal k'unatich i k'ij ne'ech ka pakwat. ²¹ Jachan' i k'ij, xi k'wajattsik Judea, yejat ka k'aletsik ti chink'onan ban ch'énlom; xi k'wajattsik ban bitsow Jerusalén, ka kaletsik taja' ani xi k'wajattsik bin ale, yab ka witsiytsik ban bitsow. ²² Abal jachan' i k'ij, mapal yajtsiktaláb ne'ech ka wa'chin, pos anchan' ne'ech ka támun jelt xan ti k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab. ²³ ¡Ch'ojontál in chu'bíl an mímlábtsik xi k'wajat kó'odh o u tsutsúdhom ti ts'itsik chakam jachan' i k'ij! Pos jachan' i k'ij, ne'ech ka wa'chin jun i pulek yajtsiktaláb teché' ti chabál ani ne'ech ka pidhan jun i pulek yajtsiktaláb an atiklábtsik xi yab u belom. ²⁴ Taltsik ne'ech ka chemdhá ban péjéxtaláb ani xi k'e'ettsik ne'ech ka júná wik'ats túk'i túk'i ban píl chabál abal ka t'ajantsik ti jolib. An atiklábtsik xi yabtsik u judío ne'ech ti tak'ixtsik ban bitsow xi Jerusalén ani ne'ech kin at'ax t'ajtsi ejtal xowa'kich asta kin bajaw xowk'i ne'ech ka kubdhátsik ti tak'ix.

*Xan ti ne'ech kin tsích Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)*

²⁵ Jachan' i k'ij, ne'ech ka wa'chin i exóltsik ba na k'ítsá, ba na ích' ani ba na ótsik; teché' ti chabál an atiklábtsik ne'ech ka uk'pindhá ani ne'ech ka jik'eytsik tam kin ach'a' ti bososól an ja' ban pujal ani ti múlák'. ²⁶ Ne'ech ka puteytsik k'al an jík'ib tam kin chalpay xant'éy ne'ech ka támun teché' ban k'ay'lá; pos asta an pakdha' chápláb xi k'wajat walk'i' ne'ech ka yoywat. ²⁷ Ne'ech tám kin chu'tat, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik tam in tál ba jun i tokow k'al nu cháp ani k'al nu labidh t'okát. ²⁸ Tam ka tujéx ti támnal jeché' xowa' in k'wajat tu utsátsik, ka likedha'tsik tabá' ani ki kulbé, pos k'unatich i k'ij ne'ech ki lo'wattsik.

²⁹ Utsantsik jeye jeché' an ti junbaxtaláb:

—Ka tela'tsik in akan an igo o k'e'et i te'. ³⁰ Tam ka chu'utsik exomich ti eblinal nin xekél, a cho'óbichtsik abal exomich ti k'unel an k'ak'al k'ij. ³¹ Anchan' jeye, tam ka chu'úchtsik abal exomich ti támnal xowa' in k'wajat tu utsál, ka chalpaytsik abal k'unatich i k'ij ne'ech ka tujey ti tak'ix na Dios.

³² Tsubax tu utsátsik ke ejtal jeché' ne'ech ka támun ok'ox ani tám ne'ech ka chemech an atiklábtsik xi xo' k'wajat ejat jeché' i k'ij. ³³ An walk'i' ani an chabál ne'ech ka wixk'á, por xowa' u ulal, anchan' ne'ech ka támun.

³⁴ 'Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta abal yab tokotk'i ka chalpóm ta k'apul, ta uch'al ani xowa' a kulbetnátsik t'ajat teché' ti k'ay'lá abal tam kin bajaw jachan' an k'ij yab ki yak'wantsik i uk'pidh, ³⁵ jelt xan tu yak'wnal jun xita' k'al jun i paltsixtaláb, pos anchan' ti ne'ech ka ulich jachan' an k'ij ba ejtal xu k'wajílsik putálk'i teché' an k'ay'lá. ³⁶ Ki k'wajaytsik ech'ek'i i t'ojojodh, ki ólantsik ech'ek'i abal ka ejto ka jek'a' ejtal jeché' an yajtsiktaláb xi ne'ech ka wat'ey ani ka ejto ki uteytsik k'al ni jun i jík'ib tu tamét tam kin tsích juní Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

³⁷ Na Jesús u ok'tsix tam k'ij ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani tam ka jik'wchinich u k'alel ban ch'én xin bij Olibos abal ka koyóch taja'. ³⁸ Tsudhey ka tsudhey u ulel dhajawe an atiklábtsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios abal kin ach'a'tsik xant'éy in ulal na Jesús.

22

*U chalpayáb xan ti ka uwan abal ka yak'wan na Jesús
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)*

¹ Tam ti jachan' i k'ij, exomich ti k'unel an ajib xowk'i tu t'ajnal an pan xi yab jilbédhats k'al an jilbédhaxtaláb k'oye abal ka k'apat junax k'al an borrego xu chemdháb tam exom an ajib xu bijyáb paskwa. ² Nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb, in ayaltsik xan ti kin uwa' abal kin chemdha' chinatk'i na Jesús kom in ch'ejnátsik an atikláb.

³ Ochich tám an lej at'ax bin itsích na Judas xu bijyáb jeye Iskariote, jeché' na Judas, ja'ich jún ti éb xi lajucháb an exóbaltsik. ⁴ Na Judas k'ale kin chu'u an ok'lek pále'tsik ani xu belkoltsik an ti pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, káwin k'al jajá'tsik ani in utsa' xan ti ne'ech kin pidha'tsik an ta Jesús abal kin chemdha'. ⁵ Jajá'tsik kulbétsik ani utsan na Judas abal ne'ech ka pidhan ti tumín; ⁶ na Judas in tok'oy ani in tuju tám kin aliy xan ti kin uwa' abal kin pidhna' na Jesús tam yab wa'ach yán i atiklábtsik.

*An t'okat k'apúxnich xin jila' ka t'ajnal an Ajátikláb
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)*

⁷ In bajaw in k'ítsájl an ajib xowk'i tu t'ajnal an pan xi yab jilbédhats k'al an jilbédhaxtaláb k'oye abal ka k'apat junax k'al an wiyadh borrego xu chemdháb abal tin kwenta an paskwa. ⁸ Na Jesús in aba' tám na Pedro ani na Juan ani in utsa'tsik enché':

—Ki k'aletsik ka t'ojojoy an k'apné! abal tin kwenta an paskwa.

⁹ In konoytsik enché' na Jesús:

—¿Jón' ta lé' ku k'ale ki t'ojojoy?

¹⁰ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tam ki ochichtsik ban bitsow, ne'ech ka ela' jun i inik xin ne'dhál jun mul i ja'. Ka wéwna'tsik asta ban atá xon ti ka ochich ¹¹ ani ka utsa' enché' an dhabal atá: “An Ok'tsix in lé' kin cho'óbna' xon ti k'wajat an altá xon ti ne'ech kin k'apu an wiyadh borrego junax k'al nin exóbaliltsik k'al tin kwenta an paskwa.” ¹² Ne'ech tám ti ki óltsitsik jun i altá púlek ba jun i púntsix atá xi k'wajat t'ojojodhich; ka t'ojojoy taja' an t'okat k'apúxnich.

¹³ K'aletsik tám ani anchan' tin ela' ejtal xan ti usnétsik k'al na Jesús ani in lejkíchtsik tám an k'apné! abal tin kwenta an paskwa.

¹⁴ Tam tin bajúch an ora, na Jesús ani nin abatwálejiltsik buxkan ban mesa.

¹⁵ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—¡U le'námal t'ajat ku k'apu k'al tatá'tsik jeché' an k'apné! abal tin kwenta an paskwa tam yabél in chemdhats! ¹⁶ Pos tu utsátsik ke yabich ne'ech kin witsiy ku ajíbna' más an paskwa, asta tam ka t'ájanich xan ti yejat xon tu tak'ix na Dios.

¹⁷ In téyna' tám jun i lejab baltsidh ti yajtsik uxnél, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios ani in ulu enché':

—Ka bach'utsik jeché' ani ka uch'a' wetsik wetsik, ¹⁸ pos tu utsálsik ke yabich ne'ech kin witsiy ku uxtsi tin ja'líl an uba asta tam u tak'ixich na Dios.

¹⁹ Tayíl, in téyna' jeye an pan, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios, in peja', in pidha' nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

—Jeché' ja'ich nu t'u'úl xi ne'ech ku pidhna' ka chemdhá abal tatá'tsik ta alwa'bíl. Ka t'ajálsik jeché' abal ti kin chalpay.

²⁰ Anchan' jeye tin t'aja' k'al an yajtsik uxnel tam ti ok'onichtsik ti k'apul ani in ulu enché':

—Jeché' an yajtsik uxnel, ja'ich nu xich'ál xi ne'ech ku wak'la' abal ku jalbiy k'ál na walabtsik. Ja'ich an ít lejkintaláb xi ne'ech ku t'aja' abal tatá'tsik ta alwa'bíl.

²¹ 'Por xo', an inik xi ne'ech ti kin pidhna' abal kin chemdhá, teché' k'wajat ti k'apul k'al Naná' ban mesa. ²² Pos Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ko'ol ku tamu xan tin bijtsidh ke yejat ku wat'na'; por ch'ojontál in chu'bíl an inik xi ne'ech ti kin pidhna' abal kin chemdhá.

²³ Tujey tám ti kónóx jajá'k'itsik enché':

—¿Jita' awil xi ne'ech an ti pidhnax?

In káwlíxnálsik xitam já' na más ultaláb

²⁴ Tayíl, an exóbaltsik k'wajay ti káwlíx abal in lé' kin cho'óbna'tsik xitam já' na más ultaláb xi jajá'tsik. ²⁵ Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—An pakdha' tak'ix xi teché' ti k'ay'lá, chapiktsik t'ajat in tak'yal nin bitsówil ani an ok'leksik xi taja', u bijyáb ti alwa' iniktsik. ²⁶ Por tatá'tsik yab yejat ka t'aja' anchan', tokot ka t'aja'tsik enché': Xita' más uluts xi tatá'tsik, yejat ka k'wajay jelti xi más tayíl ani xu tak'ix, yejat ka k'wajay jelti xu t'ójontsix. ²⁷ Pos ¿jita' já' xi más uluts, xu buxkanal ti k'apul ban mesa o xu t'ójontsix? ¿Yabxe' ja'ich xu buxkanal ti k'apul ban mesa? Por Naná' in k'wajat k'al tatá'tsik jelti xu t'ójontsix.

²⁸ Tatá'tsik ech'ek'i tin juniknámal ani yab i kuxkulámadhtsik tam tu wat'na' xowa'kich i yajtsiktaláb. ²⁹ Jaxtám, ne'ech tu k'wajba'tsik ta tak'ix jelt xan ti nu Táta' tin k'wajbámal tin tak'ix ³⁰ abal ki k'apúchtsik ani ki uch'áchtsik ba nu mesajil xon ti Naná' ne'ech tin tak'ix. Ne'ech jeye ki buxkantsik ba t'okat k'wajtaláb abal ka lújundha' nin kidhtaltsik xi lajucháb nin chakámiltsik na Israel.

Utsan na Pedro abal ne'ech kin ulu ke yab in exlál na Jesús

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ In ulu jeye enché' an Ajátikláb:

—Simón, Simón, ka ach'a', an lej at'ax in konyámal i awiltaláb abal ti ki tiniytsik jelt xan tu tinyáb an trigo; ³² por tu kontsintsámalich abal yab ka jila' ta belom. Por tam ka chalpay abal yab alwa' xowa' a t'aja' ani ki witsiy juní k'al Naná', ka tolmíy na at kidhábsik abal ti kin bela'tsik tokotk'i Naná'.

³³ Utsan tám enché' k'al na Simón:

—Ajátik, in k'wajat t'ojodh abal kin k'ale junax k'al Tatá' ban wik'axte' ani asta abal kin chemdhá junax k'al Tatá'.

³⁴ Utsan enché' k'al na Jesús:

—Pedro, tsubax tu utsál ke xo' tam yabél dhájnek an pek'el, tatá' óxílich a ulúmal ke yab tin exlál.

U K'unelich kin bajaw an ora tam na Jesús ne'ech kin ach'a' an yajtsiktaláb

³⁵ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Tam tu aba'tsik ka t'ila' an alwa' t'ilab ani yab a júna' i morrál, nibal in bál i tumín, nibal a pajabtsik, ¿a yéntsixe' xata'?

Jajá'tsik tók'on enché':

—Ni jun xata'.

³⁶ Utsantsik tám enché':

—Por xo' yab anchan', max jun xita' in ko'ol i morrál, kin júna' ani kin júna' jeye in bál i tumín. Xita' yab in ko'ol i machét, kin nuju nin k'ák' xekét abal kin ch'a'ay. ³⁷ Pos tu utsálsik ke ko'ol ka támun k'al Naná' jelt xan ti k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab enché': "Ajyat jeye jelti max yab i alwa' inik." Pos ejtal xowa' k'wajat dhutsadh k'al Naná' tu kwenta, ko'ol ka támun anchan'.

³⁸ In ulutsik tam enché':

—Ajátik, jé' k'wajat cháb i machét.

Na Jesús tók'on enché':

—Lejatich.

Na Jesús k'ale ti ól ban chakam aleláb xin bij Jetsemaní

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Kale tám na Jesús, k'ale ban ch'én xu bijyáb Olibos jelt xan tin ujnámalich in t'ajál ech'ek'i ani junikná k'al nin exóbaliltsik. ⁴⁰ Tam ti ulichtsik taja', in utsa' enché' nin exóbaliltsik:

—Ki ólan abal yab ki áta'tsik k'al an lej at'ax.

⁴¹ Tayíl ówmé tám na Jesús ba nin exóbaliltsik, nin owíl ja'ich xóna' jelti xon tu kwajlanal jun i t'ujub tam ka kwi'ná k'al jun xita' ani tudhlan taja' ti ól. ⁴² Enché' tin ulu:

—Táta', max Tatá' a lé' ka chu'u yab ku wat'na' jeché' an yajtsiktaláb, ne'ech ka ejto ti kin wixk'intsi; por yab ka t'ájan xan ti Naná' u lé', ka t'ájan xan ti Tatá' a lé'.

⁴³ Xalk'an tám jun i t'okat abatwále xi tál walk'i' abal ka pidhan k'al ti chápláb. ⁴⁴ Ani kom púlek t'ajat an yajtsiktaláb xi k'wajat in ach'ál na Jesús, más chapikich u ól ani nin chak'íb jáyk'ijich i xich' u t'uknal chabál.

⁴⁵ Tam ti ch'akay xon ti k'wajat an ti ól, witsiy xon ti k'wajat an exóbaltsik ani u wayaltsik tin ela' kom yab in ejtómaltsik kin kuxuy an t'e'pintaláb. ⁴⁶ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i ta wayaltsik? Ki ch'akay ani ki ólan abal yab ki átátsik k'al an lej at'ax.

Yak'wan na Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Bél k'wajat ti káw na Jesús, tam ti ulich yán i atiklábtsik. Ok'ox ti tál xu bijyáb ta Judas xi ja'ich jún ti éb xi lajucháb an exóbaltsik ani utey ba na Jesús abal kin ch'uch'bay.

⁴⁸ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Judas, ¿k'al jun i ch'uch'baxtaláb ti ne'ech tin pidhna' kin chemdhá Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik?

⁴⁹ Xi ta' ti k'wajattsik k'al na Jesús, tam tin chu'u xant'éy exom ti támnal, konoxintsik enché':

—Ajátik, ¿ki tomna'xe' k'al an machét?

⁵⁰ Jún ti éb xi jajá'tsik in t'ak'tsi tin t'ojnálil an ok'lek pále'tsik, in t'ak'tsi tin eját xuchun.

⁵¹ Por na Jesús in ulu enché':

—Jila' k'wajat, yab ka t'aja'tsik anchan'.

In taktsi tám na Jesús tin xuchun nin t'ójontsixil an ok'lek pále'tsik ani in jeldhantsi.

⁵² Tayíl in utsa'tsik tám enché' an ok'lek pále'tsik, nin ok'lékiltsik an belkol atá xon tu k'ak'náb na Dios ani nin ok'lékil an judíotsik xi ulnektsik k'al ti yak'wnal:

—¿Jant'ók'i ta tsi'nektsik k'al i te', k'al i machét abal ti kin yak'wa', jelti max ne'ech ka yak'wa'tsik jun i kwé'? ⁵³ Tsudhey ka tsudhey in k'wajinek k'al tatá'tsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani yab tin takámaltsik; por xo' in bajúmalich na orajiltsik abal ka t'aja' xowa' na lé' ani xowk'i an lej at'ax, xu tak'ix ban jik'waxtaláb ne'ech ka walká kin xalk'a' nin awiltal.

Na Pedro in ulu ke yab in exlál na Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Yak'wan tám na Jesús ani júna bin k'imá' in ok'lékil an pále'tsik. Na Pedro wéwnaxin ówk'i. ⁵⁵ Bin k'imá' in ok'lékil an pále'tsik, jok'pá i k'amal ch'ejel eléb, buxkantsik malilí ban k'amal ani na Pedro buxkan jeye taja' k'al jajá'tsik. ⁵⁶ Támk'i jachan', jun i mímláb xu t'ojnal ba jachan' an atá chu'tat k'al na Pedro buxúl bin wál an k'amal; tam ti chu'tat, teloloyat alwa' ani in ulu enché' an mímláb:

—Jeché' an inik junax jeye ti xe'ech k'al na Jesús.

⁵⁷ Por na Pedro in ulu ke yab tsubax. Enché' tin ulu:

—Mímláb, yab u exlál.

⁵⁸ Más tayíl, chu'tat juní k'al k'e'et ani utsan enché':

—Tatá' jayéch teye a kidhtal.

Por na Pedro in ulu enché':

—Pay'lomláb, yab u kidhtal.

⁵⁹ Jun i ora xóna' más tayíl, in wits'k'o juní jun xita' kin ulu enché':

—Tsubax k'ejle, jeché' an inik ta' jeye ti k'wajat junax k'al na Jesús, pos jajá' Galilea jeye ti tál.

⁶⁰ In ulu tám enché' na Pedro:

—Ja'úb, yab u cho'ób xant'éy i k'wajat a t'ilál.

Támk'i jachan', tam ti na Pedro bél k'wajat ti káw, dhájan an pek'el. ⁶¹ Chawk'in tám an Ajátikláb ani teloloyat na Pedro. Na Pedro in chalpay tám xant'éy usnék k'al an Ajátikláb: “Xo', tam yabél dhájnek an pek'el, tatá' óxílich a ulúmal ke yab tin exlál.” ⁶² Kale tam na Pedro ani uk'in t'ajat.

U labídnáb na Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Na Jesús u labídnáb ani u cha'wáb k'al an iniktsik xi k'al ti belkónte. ⁶⁴ U putsuntsáb tin wal, u cha'wáb ani u usnal enché':

—¿Ti ku utsa' xita' ti cha'aw!

⁶⁵ Ani yán i odhbijixtaláb u usnal.

Na Jesús tin tamét an Junkulom Awiltaláb

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Tam ti tsudhey, junkun nin ok'lékiltsik an judíotsik, nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb. Júna na Jesús tin tamét an Junkulom Awiltaláb ani taja', konyat enché':

⁶⁷ —Ti ku utsa', ¿tatá'xe' ni Kristo, xi takudh k'al na Dios abal ta tak'ix?

Jajá' in tók'oytsik enché':

—Max tu utsa'tsik abal Naná', yab ne'ech ti kin beltsi. ⁶⁸ Max tu konoysik xata', yab ne'ech ti kin tók'oytsik nibal ne'ech ti kin walka'tsik. ⁶⁹ Por asta xo', Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik ne'ech kin buxkan bin eját na Dios xi ejtal in ejtawal kin t'aja'.

⁷⁰ Tayíl konoxin tám ejtaltsik enché':

—¿Tatá'xe' pé tám ni Chakámláb k'al na Dios?

Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tatá'tsik a ulal abal anchan'.

⁷¹ In ulutsik tám enché':

—Yabich más i yéntsal i ólnaxtsik. Pos i ach'a'ich xan ti Jajá' tu káw.

23

Na Jesús tin tamét na Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ch'akaytsik tám ejtal ani in júna'tsik na Jesús tin tamét na Pilato. ² Tam ti taja'ich tin ko'oltsik, tujeý tám kin ólna'tsik enché':

—I elámal abal jeché' an inik in pidhkáwliyal an atiklábtsik xi wawá' i kidhtal. In ulal ke yab yejat ki pidha' ti jalbixtaláb an lej pulek tak'ix romano ani in ulal jeye ke Jajá'ich nu Kristo, jun i Pulek Tak'ix, xi takudh k'al na Dios.

³ Konyat tám enché' k'al na Pilato:

—¿Tatá'xe' nin Pulek Tak'íxal an judíotsik?

Na Jesús tók'on enché':

—Tatá' a ulal abal anchan'.

⁴ Na Pilato in utsa' tám enché' an ok'lek pále'tsik ani an atiklábtsik:

—Yab u eltsal ni jun i walastaláb jeché' an inik.

⁵ Por jajá'tsik in óntsal kin ulu más kawidh enché':

—Exom in péjéxlinhdál ejtal an atiklábtsik xi Judea. Tujeý ban chabál xi Galilea ani xo' teché'ich jeye exom in t'ajál.

Na Jesús tin tamét na Erodes

⁶ Tam ti na Pilato in ach'a' jeché', in konoytsik max jeché' an inik Galilea u k'wajíl.

⁷ Tam tin ach'a' abal Galilea u k'wajíl, in abna' ba na Erodes, an pulek awiltaláb xi Galilea, xi ta' jeye ti k'wajat Jerusalén jachan' i k'ij. ⁸ Tam ti na Erodes in chu'u na Jesús, kulbé t'ajat; pos na Erodes k'eýle owenekich in le'nál kin exla', kom in ach'ál u t'ilnal ani in lé' kin chu'u tam in t'ajál jun i labidh labandhaxtaláb. ⁹ Yán xata' konyat na Jesús k'al na Erodes, por yab in tók'oy ni jún. ¹⁰ Tá' jeye ti k'wajattsik taja' in ok'lékil an pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb, xi k'ál tu ólnáb chapik na Jesús. ¹¹ Tám, na Erodes ani nin soldadojiltsik yabtsik in k'ak'na' na Jesús. Ani abal kin labídhna'tsik, in xeketliy k'al i alwa' k'udhk'um jelti xin éynál jun i pulek tak'ix. Tayíl in abna' juní ka júná na Jesús ba na Pilato. ¹² Asta tam ti jachan' i k'ij, na Pilato ani na Erodes in kó'oytsik i junaxtaláb; pos tam ti k'wajatwi'ik, u át'áxtsik.

Bijtsin na Jesús abal ne'ech ka chemdhá (Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Na Pilato in junku tám nin ok'lékiltsik an pále'tsik, an awiltalábtsik xu tak'ix ba jachan' an bitsow, an atiklábtsik ¹⁴ ani in utsa'tsik enché':

—Tatá'tsik tin tsi'dhantsi jeché' an ti inik, a ulaltsik abal in pidhkáwliyal an atiklábtsik, por naná' u lújundhámalich ta tamétsik ani yab u eltsi ni jun i walastaláb xi tatá'tsik a utsál in t'ajám. ¹⁵ Nibal k'al na Erodes yab eltsin, pos jé'ich juní tu witsbantsámal. A telálightsik abal yab in t'ajámal ni jun xata' xi yejat kin jalbiy k'al i chemlá. ¹⁶ Ne'ech ku ulu ka kwadhan ani tám ne'ech ku walka'.

¹⁷ Tam exom an ajib, na Pilato in ujnámal kin walka' jun i wik'nél. ¹⁸ Por ejtal tujeýtsik ti dhajnal kawidh enché':

—¿Ka chemdha' jachan' an inik! ¿Ani ka walka' na Barrabás!

¹⁹ Jeché' na Barrabás, balidh ban wik'axte' abal chemdhaxnék ba jun i péjextaláb xin t'ajámal tam tin tomna' an awiltalábtsik xi ba jachan' an bitsow. ²⁰ Na Pilato in lé'wi'ik kin walka' na Jesús ani in tawna' juní an atiklábtsik. ²¹ Por jajá'tsik más kawidh tin ulutsik enché':

—¿Ka chemdha' pajk'idh ban peltsidh te'! ¿Ka chemdha' pajk'idh ban peltsidh te'!

²² Na Pilato in wits'k'o juní tin oxtsíl kin utsa' enché' an atiklábtsik:

—¿Jant'om walastaláb in t'ajámal? Naná' yab u eltsal ni jun in walab xi yejat kin jalbiy k'al i chemlá. Ne'ech ku ulu ka kwadhan ani tám ne'ech ku walka'.

²³ Por jajá'tsik in óntsi kin konoy abal ka chemdhá na Jesús pajk'idh ban peltsidh te'; kom kawidh u dhajnal an atiklábtsik ani nin ok'lékiltsik an pále'tsik, exbantsat xowa' nin konyaltsik. ²⁴ In tok'oy tám na Pilato kin t'aja' xan tu kontsinal, ²⁵ in pidhna' na Jesús abal ka t'ajtsin xan tin konyal an atiklábtsik ani in walka' an inik xu kontsinal. Jeché' an inik xi walká, ta' ti k'wajat ti wik'nél abal chemdhaxnék ba jun i péjextaláb.

Pajk'iyat na Jesús ban peltsidh te'
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Tam tu ne'dhábich na Jesús abal ka pajk'iyat ban peltsidh te', yak'wan jun i inik xu k'wajíl Sirene xu bijyáb ta Simón. Jeché na Simón u witsélich bin ale, t'ajan kin kitna' an peltsidh te' ani ka k'ale in kitám in aykóm na Jesús.

²⁷ K'al yán i atiklábtsik ti wewkómte ani yán i mímlábtsik u uk'nal ani u t'e'pinaltsik k'al tin kwenta na Jesús. ²⁸ Por teloloyattsik k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—Mímlábtsik xi k'wajíl Jerusalén, yab ti kin uk'intsi, ka uk'intsi tabá' ani na chakámiltsik. ²⁹ Pos ne'ech kin bajaw i k'ij tam ne'ech ka ulwat enché': "K'ijidh t'ajat abal an mímlábtsik xi yab u kó'nal, xi yab jayk'i in wa'chiyámal ani nibal tsutsud-homámadhtsik." ³⁰ An atiklábtsik ne'ech tám kin tuju kin ulutsik enché': u kwajlanalak an pakdha' ch'én abal ti ku t'u'chiy. Ani ne'ech jeye kin ulutsik enché': u kwajlanalak an ts'itsik ch'én abal ti ku china'. ³¹ Pos max Naná', xi yab in walbidh in t'ajtsinal jeché', ¿jant'éy ne'ech ka t'ajtsin xi walbidh?

³² Tá' jeye tu ne'dháb cháb i at'ax iniktsik abal ka chemdhá junax k'al na Jesús. ³³ Tam ti ulichtsik ban chabál xu bijyáb tin Beklék in ók' i chemélom inik, pajk'iyatich tám na Jesús ban peltsidh te'. Pajk'iyat jeye ba peltsidh te' chablam an at'ax iniktsik, jún tin eját na Jesús ani jún tin k'watab. ³⁴ Tam ti exomich ti pajk'iyáb na Jesús ban peltsidh te', in ulu enché':

—Táta', ka pakwlantsitsik, pos yab in cho'ób xant'éy exom in t'ajálsik.

An soldadotsik, abal kin wélchíxnantsi tin k'udhk'úmil na Jesús, ubát'intsik abal kin chu'u xita' kin lujuy kin áta'. ³⁵ An atiklábtsik ta' ti k'wajat taja' ti telom, asta u labídnáb na Jesús k'al an awíltalábtsik ani in ulaltsik enché':

—In lo'ómal k'e'ettsik, kin lo'o jeye xo' tinbá' max tsubax lejtal Jajá'ich nu Kristo xi takudh k'al na Dios.

³⁶ U labídnáb jeye na Jesús k'al an soldadotsik, u uteltsik kin pidha' kin uch'a' ti jiliy yajtsik uxné' ³⁷ ani in utsálsik enché':

—¡Max Tatá'ich lejtal nin Pulek Tak'íxal an judíotsik, ka lo'o xo' tabá'!

³⁸ K'wajbá bin ók' an peltsidh te' jun i dhuslab xi k'wajat dhutsadh griego, latín ani ebreo, xin ulal enché': "Jeché' ja'ich nin Pulek Tak'íxal an judíotsik."

³⁹ Jún ti éb an at'ax iniktsik xi ta' ti k'wajat jeye pajk'idh ban peltsidh te', u odhbijix enché':

—¡Max Tatá'ich lejtal ni Kristo, ka lo'o tabá' ani ti ku lo'o weye!

⁴⁰ Por na jún in k'wiya' xi odhbijxin, in utsa' enché':

—¿Yab a jik'nál a Dios, maske i k'wajat teye a tamtém jayéchk'i an yajtsiktaláb? ⁴¹ Wawá' in tomnál wa' ki bach'u jeché' an yajtsiktaláb kom exom i jalbiyal an walastaláb xi t'ajámal; por jeché' an inik, yab in t'ajámal ni jun xata' walats.

⁴² In ulu tám enché' an inik xi k'wiyxin:

—Jesús, ti kin chalpay neye tam ki tujéch ta tak'ix.

⁴³ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsál ke xo'ich ne'ech ki k'wajay junax k'al Naná' ban k'ijidhtaláb xi walk'i'.

Nin chemtal na Jesús
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Tam ti ch'ejelich xóna' a k'ítsá jik'wchin ani putál an chabál jilk'on jik'wax asta óx i wákal. ⁴⁵ Na k'ítsá yab tajk'an ani xílan an tolow k'udhk'um xi ta' ti palat ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Chab peje' ti jilk'on. ⁴⁶ In ulu tám kawidh na Jesús enché':

—Táta', ka bach'u nu ejattal.

Tam ti ok'on kin ulu jeché', chemchich tám.

⁴⁷ Tam ti an ok'lek soldado romano in chu'u ejtal xant'éy támun, in pubédhantsi tin bij na Dios enché':

—Tsubax lejtal, jeché' ja'ich jun i lujat inik.

⁴⁸ Ejtal an atiklábtsik xi ta' ti k'wajat ani in chu'utsik xant'éy támun, k'aletsik tám ani in pewyaltsik nin tamét itsích k'al tin kwenta an t'e'pintaláb. ⁴⁹ Por ejtal nin ja'úbsik na Jesús ani an mímlábtsik jeye xi juniknaxnéktsik asta Galilea, jilk'ontsik ówk'i in telál ejtal xowa' támun.

Jolyat na Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Tá' ti k'wajat jun i inik xi alwa' inik t'ajat ani lujat xu bijyáb ta José. Jeché' an inik u k'wajíl ban bitsow Arimatea, an bitsow xi k'wajat Judea. Jajá' u kidhtaláb jeye k'al nin Junkulom Awiltalábil an judíotsik. ⁵¹ Jeché' na José, k'wajat jeye in aytsím xowk'i ne'ech kin tujúch ti tak'ix na Dios ani jaxtám jajá' yab in káldhál ti alwa' xowa' in t'aja' an Junkulom Awiltaláb. ⁵² K'ale kin chu'u na Pilato ani in kontsi an tin t'u'úl na Jesús. ⁵³ Tam tin pa'bámich ban peltsidh te', in boliy k'al jun i dhak k'udhk'um ani in k'wajba'ich tám ban jólimtaláb xi ta' ti cholk'adh ba jun i t'ujub ch'éen, xon ti yab jayk'i jolidh bél ni jun xita'. ⁵⁴ Tam ti jachan', ja'ich nin k'ítsájil xowk'i tu t'ojoyab ejtal xowa' ne'ech ka yéntsín tin k'ítsájil an koyóxnich, pos jun tsudhelom, ja'chich nin k'ítsájil an koyóxnich.

⁵⁵ An mímlábtsik xi tsi'nek junax k'al na Jesús asta Galilea, k'aletsik, in chu'u an jólimtaláb ani in chu'utsik jeye xan ti ta'pantat an tin t'u'úl na Jesús. ⁵⁶ Tam ti witsiytsik tin k'imá', in lejkiytsik i niwiytaláb, i majuxtaláb ani koyóchtsik tin k'ítsájil an koyóxnich, jelt xan tin ulal an tak'ixtaláb ke yejat ka t'ajan.

24

Ejech ti ít na Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Tin jidhtal k'ítsájil an semana, an mímlábtsik xin juniknámalsik na Jesús, k'ale juní ban jólimtaláb dhajawe ani in júna'tsik i niwiytaláb xin lejkiyámal. Juniknátsik jeye k'al k'e'et i mímlábtsik. ² Tam ti ulichtsik ban jólimtaláb, in chu'u abal an t'ujub xi k'ál ti paxk'idh an jólimtaláb, wék'odh. ³ Ochichtsik, por yab in ela' nin t'u'úl na Jesús. ⁴ Jik'eytsik t'ajat, ke nibalich in chalpayal xant'éy kin t'aja'. Jun jik'towále tin chu'utsik cháb i iniktsik kubutsik tin wál jajá'tsik, xeketlidh k'al i ch'axixíl k'udhk'um. ⁵ Kom an mímlábtsik jik'ey t'ajat, kutpan asta chabál; por utsantsik enché' k'al jachan' an iniktsik:

—¿Jant'ók'i ta ayal ban chemélomtsik xi k'wajat ejat? ⁶ Yab wa'ach teché', ejnekich ti ít. Ka chalpay xan ti utsa'tsik tam ti Jajá' bél k'wajat Galilea, ⁷ tam tin ulu ke Jajá', xi abadh abal ka wenk'on jeye ti inik ne'ech ka pidhná ban walablom iniktsik, ne'ech ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te' ani tin óxláb a k'ítsá ne'ech ka ejech ti ít.

⁸ An mímlábtsik in chalpay tám xant'éy in ulúmal na Jesús ⁹ ani tam ti witsíchtsik xon ti k'wajat xi lajujún an abatwáletsik ani ejtal xi más, in t'iltsitsik ejtal xowa' in chu'u. ¹⁰ Xita' k'ál ti óltsintsik jeché' an ti t'ilab an abatwáletsik, ja'ich na María Magdalena, na Juana, na María nin nána' na Jakobo ani xi k'e'ettsik jeye an mímlábtsik. ¹¹ Por an abatwáletsik yab in t'aja' ti k'ij xowa' in ulu an mímlábtsik ani yab in beltsi.

¹² Por na Pedro k'ale adhik ban jólimtaláb. Tam ti ulich taja' ani in tela' altá, in chu'u abal yab wa'ach nin t'u'úl na Jesús, tokot in chu'u ta' ti k'wajat an dhak k'udhk'um xi k'ál ti boltsidh an tin t'u'úl na Jesús. Na Pedro labnék t'ajat ti witsiy tin k'imá' tam tin chu'u xant'éy támnek.

Xant'éy támun ban bél xi Emaús

(Mr. 16:12-13)

¹³ Jayéchk'i jachan' a k'ítsá, cháb xu belnal k'al na Jesús ne'ech ti bél abal ne'echtsik ban kwentsal xin bij Emaús, nin owíl, ja'ich xóna' lajújún i kilómetro abal Jerusalén. ¹⁴ In t'ilálsik ti ne'ech ejtal xant'éy támun k'al tin kwenta na Jesús. ¹⁵ Ani lejat ne'echtsik in t'ilál ani in káwlíxnál jeché', utuknátsik k'al na Jesús ani beley junax k'al jajá'tsik. ¹⁶ Por maske in chu'taltsik, yab u pidhnal kin exla' max ja'ich na Jesús. ¹⁷ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy pé a t'ilálsik? Ani ¿jant'ók'i ta t'e'pinaltsik?

¹⁸ Jún ti éb xi jajá'tsik, xu bijyáb ta Cleofas, tók'on enché':

—Ejtal an atiklábsik in cho'ób xant'éy támnek Jerusalén jeché' i k'ij, ¿tokot Tatá' xi taja' teye ta k'wajat yab a cho'óbnámál?

¹⁹ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy pé támnek?

Jajá'tsik tók'on enché':

—Na Jesús xi Nasaret pidhná k'al nin ok'lélkil an pále'tsik ani k'al ni awiltalábiltsik abal ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'. ²⁰ Jeché' na Jesús, ja'ich jun i t'iltsix xin ko'ol t'ajat i awiltaláb k'al xowa' in t'ajál ani k'al xowa' xin ulal tin tamét na Dios ani tin tamét jeye an atiklábsik. ²¹ Wawá' i chalpayámál max Jajá'ich xi ne'ech ti ku lo'o ejtal wawá' xu israelita ani xo' wat'enekich óx a k'ítsá ti chemdhats. ²² Por taltsik i mímlábsik xi wawá' i kidhtal tu labandhámál, pos k'alneksik dhajawe ban jólimtaláb ²³ ani kom yab in eltsi an tin t'u'úl na Jesús, tam ti witsiytsik tu utsa' abal in chu'úmal i t'okat abatwáletsik xi usnétsik k'al abal na Jesús ejnek ti ít. ²⁴ Tayíl k'ale jeye cháb óx ni kidhtaltsik ban jólimtaláb ani anchan' tin ela'tsik xan tin ulúmal an mímlábsik, por yab in chu'utsik na Jesús.

²⁵ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Yabtsik t'ajat a ejtawal ka exbay ani t'ojláb t'ajat ka bela'tsik xowa' in ulúmal an t'iltsixtsik! ²⁶ ¿Yabxe' in ulúmal an t'iltsixtsik ke ko'ol kin wat'na' ok'ox ejtal jeché' an Kristo abal tayíl kin bach'u nin k'ak'nabíl?

²⁷ Tujeý tám ti wiltsinaltsik ejtal xowa' k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab xi k'al Jajá' tin kwenta, in tuju k'al nin dhutsadh úwil na Moisés ani tayíl k'al ejtal nin dhutsadh úwil an t'iltsixtsik.

²⁸ Tam ti ulich ban kwentsal xon tin ulúmal ne'echtsik, na Jesús in wáyna' jelti max ne'ech kin óntsi an bél. ²⁹ Por in pakabédha' abal ka jilk'on jeye k'al jajá'tsik, enché' tin utsa':

—Ki jilk'on teye k'al wawá', pos dhamúlich ani exomich ti jik'wchinal.

Ochich tám na Jesús abal ka jilk'on k'al jajá'tsik. ³⁰ Tam ti k'wajatich buxutsik ban mesa, in téyna' an pan, in lábt'aja', in peja' ani pidhantsik. ³¹ Támk'i jachan', pidhanichtsik tám kin exla' abal ja'ich na Jesús xi ta' ti k'wajat k'al jajá'tsik. Por Jajá' yab más chu'tat. ³² Útsáxintsik tám enché':

—¿Yabxe' tu k'ijidhmédhantsi ti itsích k'al tin kwenta tam ti tál ti bél tu t'iltsal ani tu wiltsal an ti T'okat Dhuslab?

³³ Támk'i jachan' in tujutsik an bél abal ka witsiy Jerusalén. Tam ti ulichtsik, in ela' junkunék xi lajújún an abatwáletsik ani nin juniktsik. ³⁴ Utsantsik enché' xi cháb:

—Tsubax lejtál, an Ajátikláb ejnek ti ít ani in xalk'ámál tinbá' abal ka chu'tat k'al na Simón.

³⁵ In t'ila'tsik jeye tám xi cháb xant'éy in tamúm ti bél ani xan tin exla'tsik na Jesús tam tin peja' an pan.

Na Jesús in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al nin exóbaliltsik

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Bél k'wajat in t'ilálsik jeché', tam ti na Jesús xalk'an junax ch'ejel xon ti k'wajattsik ani chapnédhómách enché':

—Ki k'wajaytsik k'ijidh.

³⁷ Jik'eytsik t'ajat abal in chalpay max k'wajat in telátsik jun i ejattaláb. ³⁸ Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i ta jik'éltsik? ¿Jant'ók'i ta chalpaxtsik t'ajat ta itsích? ³⁹ Ka tela'tsik nu k'ubak ani nu akan. Naná'. Ti kin taka'tsik ani ti kin tela', jun i ejattaláb yab in ko'ol i t'u'lek nibal i beklek jelt xan ta chu'taltsik u ko'ol.

⁴⁰ Tam ti na Jesús in ulu jeché', in ólna' nin k'ubak ani nin akan. ⁴¹ Por kom jajá'tsik yabél in belál max ejnek ti ít abal u kulbétsik ani labnéktsik t'ajat, utsantsik enché' k'al na Jesús:

—¿A ko'oltsikxe' teché' i k'apné'?

⁴² Pidhan tám jun peje' ti wiyadh to'ol ani jun peje' ti t'uyik' k'al i chi'ik, ⁴³ in bach'u ani k'wajay kin k'apu tin tamét jajá'tsik. ⁴⁴ Tayíl utsantsik enché':

—Xowa' u tamu, ja'ich xowa' tu utsa' tam ti bél in k'wajat k'al tatá'tsik: ke ko'ol ka támun ejtal xan ti k'wajat dhutsadh k'al Naná' tu kwenta ba nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, bin dhutsadh úwil an t'íltsixtsik ani ban ajatlábsik.

⁴⁵ In pidha'tsik tám ti chalab abal kin exbaytsik an T'okat Dhuslab ⁴⁶ ani enché' tin utsa'tsik:

—Anchan' ti k'wajat dhutsadh, ke an Kristo, xi ja'ich Naná'ich, ko'ol kin chemdhá ani tin óxláb a k'ítsá ne'ech kin ejech ti ít. ⁴⁷ K'wajat jeye dhutsadh, ke ko'ol ka t'íltsin an atiklábtsik abal yejatich kin jila'tsik ti walablom ani ti kin bela' abal ka pakwantsatich tin walastalábiltsik k'al na Dios. Jeché' an t'íltsixtaláb, Ne'ech ka tujeje Jerusalén ani tayíl putá'k'i an k'ay'lá ne'ech ka t'ílan. ⁴⁸ Tatá'tsik yejat ka t'íla' ejtal jeché' xowa' a chu'úmalttsik. ⁴⁹ Ani Naná' ne'ech tu abtsitsik an ti T'okat Ejattaláb xin ulúmal ne'ech ti ki abtsi an Táta'láb. Por ki jilk'ontsik teché' ban bitsow xi Jerusalén asta ka bach'utsik nin cháp an T'okat Ejattaláb xi ne'ech ka tsích walk'i'.

Na Jesús k'adhích walk'i'

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Káldhátsik tám k'al na Jesús ba jachan' an bitsow ani júnátsik asta Betania, in dhaya' tám nin k'ubak t'ek'at na Jesús ani lábt'ajantsik. ⁵¹ Tam tin lábt'aja'ichtsik, ówmé k'al jajá'tsik ani júnájich tám walk'i'. ⁵² Tam ti ok'onichtsik kin k'ak'na', u kulbétsik t'ajat ti witsiytsik Jerusalén, ⁵³ ech'ek'i u k'aleltsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani in pubédhantsal tin bij na Dios. Anchan' ka t'ájan.

An Alwa' T'ilab xin dhutsám na Juan

Nin káwintal na Dios wenk'on ti inik

¹ Tam ti yabél t'ajadh an walk'i' ani an chabál, k'ejle Ja' k'wajatich jachan' xu bijyáb tin Káwintal na Dios; ani jachan' nin Káwintal na Dios, k'wajat k'al na Dios ani ja'ich na Dios. ² Pos tam ti yabél t'ajadh an walk'i' ani an chabál, Jajá' k'ejle k'wajatich k'al na Dios. ³ K'al Jajá'k'i tin kwenta na Dios tin t'aja' ejtal xowa' wa'ach; yab wa'ach ni jun xata' xowa' yab t'ajadh k'al Jajá'k'i tin kwenta. ⁴ K'al Jajá' ti k'wajat an ít xe'chintaláb ani jeché' an ít xe'chintaláb ja'ich an tajaxtaláb abal an atiklábtsik. ⁵ Jeché' an tajaxtaláb u tajbax ban jik'waxtaláb ani an jik'waxtaláb yab in ejtómá kin tepdha'.

⁶ Wa'chin jun i inik xi abadh k'al na Dios, xin bij ta Juan. ⁷ Jeché' na Juan, tsích jelti jun i óltsix abal kin ólna' jachan' an tajaxtaláb abal ejtaltsik ka belmách k'al tin kwentak'i xowa' in ólnál na Juan. ⁸ Na Juan yab jajá' nu tajaxtaláb; jajá' ja'ich jun i óltsix xi abnék abal kin ólna' an tajaxtaláb. ⁹ An lej tajaxtaláb, xin tajbayal ejtal an atiklábtsik, u ulelich ti k'wajat ban k'ay'lá.

¹⁰ Jachan' xu bijyáb tin Káwintal na Dios k'wajatich ban k'ay'lá ani maske k'al Jajá'k'i tin kwenta ti t'ajadh an k'ay'lá, yab exlá k'al xi k'wajattsik ban k'ay'lá. ¹¹ Tsích ban k'ay'lá xon ti k'wajattsik xi Jajá' in t'ajámá, por yab bach'wat k'al jajá'tsik. ¹² Por ejtaltsik xita' k'al ti bach'wat ani belan, pidhantsik ti awitaláb ka k'wajay u chakámláb k'al a Dios. ¹³ Yab in junwal jelti xu chakámlábtsik k'al i táta'láb xi teché' ti k'ay'lá, xu wa'chinaltsik ti chakam kom anchanich ti jilnéktsik o abal anchan' tin kulbetna' jun i inik; jajá'tsik u chakámláb k'al a Dios.

¹⁴ Ani jachan' xu bijyáb tin Káwintal na Dios, wenk'on ti inik ani k'wajay k'al wawá', k'al yantam i alwa'taláb ani i tsubaxtaláb. I chu'tsámálich tin labidh t'okát, xi ja'ich nin labidh t'okát nin junkax Chakámil an Táta'láb. ¹⁵ Na Juan ja'ich in t'ilál tam tin ulu enché':

—Jeché' ja'ich xi naná' tu t'iltsámátsik, tam tu ulu ke xi ne'ech ka tsích tayíl, k'wajat más ultaláb ké naná', kom Jajá' k'ejlejich Ja' k'wajat tam ti naná' yabél in wa'ach.

¹⁶ K'al ejtal xowa' Jajá' in ko'ol, i bach'k'untsámálich yán tin lábt'ajaxtalábil k'al tin kwentak'i nin alwa'tal. ¹⁷ An tak'ixtaláb pidhan na Moisés abal kin ólna', por an alwa'taláb ani an tsubaxtaláb tsích k'al tin kwentak'i na Jesukristo. ¹⁸ Yab jayk'i chu'udh na Dios k'al ni jun xita'; tokot k'al nin junkax Chakámil ti chu'udh, xi k'wajat junax k'al an Táta'láb ani ja'ich Jajá' xi tu óltsámá abal ki exla' an Táta'láb.

Na Juan xu pujax in t'ilál na Jesukristo

(Mt. 3:11-12; Mk. 1:7-8; Lk. 3:15-17)

¹⁹ An judíotsik xi Jerusalén in aba' i pále'tsik ani i lebitatsik ba na Juan abal kin konoy xitam já' jeye jajá', ²⁰ por na Juan in ulu tsubax enché':

—Yab naná' nin Kristo.

²¹ Konyat tám juní:

—¿Tatá'xe' pé ni Elías, an t'iltsix?

Na Juan in ulu enché':

—Yab naná'.

Konyat tám juní enché':

—Tám, ¿tatá'ichxe' pé an t'iltsix xi bijidh ne'ech ka tsích?

Ani jajá' tók'on enché':

—Yaba'.

²² Utsan tám enché':

—¿Pos jita' pé teye? Ko'ol ki júntsi jun i tsubaxtaláb xi tu abámal. ¿Jant'éy pé ne'ech ti ku utsa' k'al tatá' ta kwenta?

²³ Na Juan in tók'oytsik enché':

—Naná'ich xin t'ilámal an t'ílsix Isaías tam tin ulu enché': Ach'at in káwintal jun xita' ban chabál xon ti yab k'wajtsidh ani xu káw, in ulal kawidh enché': “Ka júna'ichtsik jun i xe'chintaláb alwa'; abal anchan', ki k'wajáchtsik t'ojodh tam ka tsích an Ajátikláb.”

²⁴ Xi k'alneksik ti káw k'al na Juan, abnék k'al an fariseotsik. ²⁵ Ani in konoytsik enché':

—Tám, max yab tatá' ni Kristo, nibal i Elías, nibal an t'ílsix xi bijidh ne'ech ka tsích, ¿jant'ók'i pé tám ta pujax?

²⁶ Utsantsik tám enché' k'al na Juan:

—Naná' tu pujyaltsik k'al i ja', por k'al tatá'tsik ta' k'wajat jún xi yabtsik a exlál. ²⁷ Ne'ech ka tsích tayíl, por Jajá' k'wajat más ultaláb ké naná'. Naná' yab xata' u éy nibal abal ku wiltsi tin wik'áb nin pajab.

²⁸ Ejtal jeché' támun ban chabál xin bij Betábara, xu jilk'on al ejtsím kalel k'ítsá k'al an walja' Jordán, xon ti na Juan k'wajat ti pújal.

Na Jesús ja'ich jelti an borrego xin chemdhál an israelitatsik abal kin pikba'

²⁹ Tam ti jun tsudhelom, na Juan in chu'u ti utel na Jesús xon ti jajá' k'wajat ani in ulu enché' na Juan:

—Ka tela'tsik, jeché' ja'ich jelti nin borregojil na Dios xi ne'ech ka pikbá abal kin wék'ontsi tin walastalábil an atiklábtsik. ³⁰ Jajá' u t'ilál tin k'wajat tam tu ulu enché': “Tayíl ne'ech ka tsích jun i inik xi más ultaláb ké naná', abal k'ejle Ja' k'wajatich tam ti naná' yabél in wa'ach.” ³¹ Naná' yab u exlál xitam já' jeye Jajá'; por ja'ich tin pújal k'al i ja' abal ka exlál k'al an atiklábtsik xi Israel.

³² In ulu jeye enché' na Juan:

—Naná' u chu'u an T'okat Ejattaláb ti pa'íl walk'i' jelti jun i kuku' ani jilk'on k'al Jajá'. ³³ Naná' yab u exlál xitam já' jeye Jajá'; por xi tin abámal tin pújal k'al i ja', tin utsa' enché': “Tam ka chu'u an T'okat Ejattaláb ti pa'íl ani ka jilk'on ba jun xita', jachan' ja'ich xi ne'ech ti pújal k'al an T'okat Ejattaláb.” ³⁴ Ani xo' naná' u chu'úmalich ani u ulal ke jeché' ja'ich nin Chakámil na Dios.

Nin jidhtal exóbaliltsik na Jesús

³⁵ Tam ti jun tsudhelom, taja' juní ti k'wajat na Juan junax k'al cháb in exóbaliltsik. ³⁶ Ani tam tin chu'u ta' ti xe'ech na Jesús, na Juan in ulu enché':

—Ka tela'tsik, jeché' ja'ich jelti nin borregojil na Dios.

³⁷ Chablam nin exóbaliltsik na Juan in ach'a' tam tin ulu jeché' ani in wéwna'tsik na Jesús. ³⁸ In tela' tám na Jesús tin kúx, in chu'u abal wewkómte ani in utsa'tsik enché':

—¿Jant'éy a ayaltsik?

Jajá'tsik in utsa' enché':

—Ok'tsix, ¿jón' pé teye i k'wajíl?

³⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Jala' ani ne'ech ka chu'utsik.

K'aletsik tám ani in chu'u xon tu k'wajíl na Jesús. Jachan' a k'ítsá jilk'ontsik k'al Jajá' abal tam ti jachan' jayk'ich xóna' ché'ich i wákal.

⁴⁰ Jún ti éb an exóbaliltsik xin ach'ámaltsik xan tin ulu na Juan ani in wéwnámal na Jesús, ja'ich na Andrés, nin kidháb na Simón Pedro. ⁴¹ Na Andrés, k'ale ok'ox kin aliy nin kidháb Simón ani in utsa' enché':

—I elámal an Mesías —jeché' in lé' kin ulu, an Kristo.

⁴² Na Andrés in júna' tám na Simón xon ti k'wajat na Jesús ani tam ti na Jesús in chu'u na Simón, in utsa' enché':

—Tatá' i Simón, xi chakámláb k'al na Jonás, por ne'ech ki bijyat ta Sefas —jeché' in lé' kin ulu, Pedro.

Na Jesús in kaniy ti exóbal na Felipe ani na Natanael

⁴³ Tam ti jun tsudhelom, na Jesús in le'na' ka k'ale ban chabál xi Galilea, in ela' na Felipe ani in utsa' enché':

—Ti kin wéwna'.

⁴⁴ Jeché' na Felipe u k'wajíl ban bitsow xin bij Betsayda, xon tu k'wajíltsik jeye na Andrés ani na Pedro. ⁴⁵ Na Felipe in ela' na Natanael ani in utsa' enché':

—I elámal an inik xu t'ilnal k'al an t'iltsixtsik ani k'al nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Jeché' an inik ja'ich na Jesús, xu chakámláb k'al na José xu k'wajíl ban bitsow Nasaret.

⁴⁶ Na Natanael in utsa' enché' na Felipe:

—¿Awxe' ne'ech kin ejto ka wa'chin jun xata' alwa' Nasaret?

Tók'oyat enché' k'al na Felipe:

—Jala' ani wana ka chu'u.

⁴⁷ Tam ti na Jesús in chu'u ke na Natanael exomich ti k'unel, in ulu enché' k'al tin kwenta na Natanael:

—Jé' tál jun i inik xi tsubax lejtal tu israelita ani yab u k'ambix.

⁴⁸ Konyat tám enché' k'al na Natanael:

—¿Jón' pé tám tin exlámal?

Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Naná' k'ejle tu chu'úmalich tam ti yabél i kanidh k'al na Felipe, tam ta k'wajat tin ál in akan an igo.

⁴⁹ Utsan tám enché' k'al na Natanael:

—Ok'tsax, Tatá' i Chakámláb k'al a Dios; Tatá' nin Pulek Tak'íxal an israelitatsik.

⁵⁰ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—¿Tin belál abalk'i tu utsa' ke tu chu'úmal tin ál in akan an igo? Pos ne'ech ka chu'u tayíl xant'éy más pakdha' ké jeché'.

⁵¹ In ulu jeye enché' na Jesús:

—Tsubax tu utsátsik, ke ne'ech ka chu'utsik japidh an walk'i' ani ne'ech ka chu'utsik ti pa'íl ani ti k'adhíl nin t'okat abatwálejiltsik na Dios, ba Naná'ich xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik.

2

Jun i tomkixtaláb ban bitsow Kaná xu tak'nal ban chabál xi Galilea

¹ Óx a k'ítsá tayíl, wa'chin jun i tomkixtaláb ban bitsow Kaná, xu tak'nal ban chabál xi Galilea ani taja' ti k'wajat nin nána' na Jesús. ² Na Jesús ani nin exóbaliltsik kanidhtsik jeye ba jachan' an tomkixtaláb. ³ Taley an yajtsik uxnél ani utsan enché' na Jesús k'al nin nána':

—Yabich in ko'oltsik i yajtsik uxnél.

⁴ Por tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Mímláb, ¿jant'éy ko'ol ki chu'u wawá' k'al jeché'? Yabél in bajúmal xowk'i ne'ech ku xalk'a' xitam já' neye Naná'.

⁵ Por utsan enché' k'al nin nána' na Jesús xi k'wajattsik ti t'ojojól:

—Ka t'aja'tsik ejtal xowa' Jajá' ti ki utsa'.

⁶ Tá' tu kó'yáb taja' akak i pakdha' balixtaláb xi t'ajadh k'al i t'ujub xu baltsinal ti ja', xin éynál an judíotsik kin t'akaxna' abal kin t'oko tinbá'. Xi jun i yejche' balixtaláb in ák'nál che' inik o bo' inik litro i ja'. ⁷ Na Jesús in utsa' enché' xi k'wajattsik ti t'ojojól:

—Ka ts'utsiy k'al i ja' jachan' an pakdha' balixtaláb.

In ts'utsiytsik tám alwa' ⁸ ani utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ka jot'iytsik xo' wé' ani ka júntsi an t'ojom ajib.

Ani anchan' tin t'aja'tsik. ⁹ An t'ojom ajib in leka' an ja' xi wenk'onékich ti yajtsik uxnél, maske yab in cho'ób xon tu tsi'dhá; tokot in cho'ób xi k'wajattsik ti t'ojojól, kom jajá'tsik in jot'yámal an ja'. An t'ojom ajib in kaniy tám an tomkinél inik ¹⁰ ani in utsa' enché':

—Ejtalk'i in pidhnál ok'ox an alwa' yajtsik uxnél ani tam yánich in uch'ám an ajíblomtsik, tám ne'ech kin pidhna' an yajtsik uxnél xi yab lej alwa'. Por tatá' a ta'pámal an alwa' yajtsik uxnél abal ka pidhna' tayíl.

¹¹ Jeché' xowa' in t'aja' na Jesús ban bitsow Kaná xu tak'nal Galilea, ja'ich an jidhtal labidh exól xi k'ál tin xalk'a' nin labidh t'okát ani belan k'al nin exóbaliltsik.

¹² Tam ti wat'éch ejtal jeché', k'ale ban bitsow xin bij Kapernaúm, junkímte k'al nin nána', nin kidhábsik ani nin exóbaliltsik. Taja' ti k'wajay cháb óx a k'ítsá.

Na Jesús in t'oko an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios

(Mt. 21:12-13; Mk. 11:15-18; Lk. 19:45-46)

¹³ Tam ti exomich ti k'unel xowk'i an judíotsik tin ajíbnál an paskwa, na Jesús k'ale ban bitsow xin bij Jerusalén. ¹⁴ In ela' taja' altá ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, xin nujwaltsik i baka, i borrego, i kuku' ani xin jaltsal ti tumín an atiklábtsik. ¹⁵ Tam tin chu'u jeché', na Jesús in t'aja' jun i wich'ate' k'al i ládhutsik ani in aja'tsik ejtal ka kale eléb xi tá' ti k'wajattsik taja' ti nújul, junax k'al nin borregojiltsik ani nin bákajiltsik. Xin jaltsal an ti tumín an atiklábtsik, in wak'lantsi an ti t'ipax tumín chabál ani in k'et'pansi an tin mesajiltsik. ¹⁶ An nújul kuku'tsik utsan enché' k'al na Jesús:

—¡Ka káldha'tsik eléb xi jeché'! ¡Yab ka wenk'o nin k'imá' nu Táta' ti nújuntaláb!

¹⁷ In chalpay tám nin exóbaliltsik xi k'wajat dhutsadh enché' ban T'okat Dhuslab: “U k'anidhál t'ajat na k'imá'.”

¹⁸ Konyat tám enché' k'al an judíotsik:

—¿Jant'om exól ne'ech ti ku pidha' ki chu'u abal ki exla' ke ani' lejtal ta ko'ol i awiltaláb ka t'aja' jeché'?

¹⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Ka pakutsik jeché' an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani Naná' ne'ech ku kuba' ti ít ti óx a k'ítsá.

²⁰ Utsan tám enché' k'al an judíotsik:

—Chab inik k'al akak i tamub in júnámal abal ka kuban jeché' an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios; ani ¿Tatá' a ulal ke ne'ech ka kuba' ti ít ti óx a k'ítsá?

²¹ Por an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios xi k'wajat in t'ilál na Jesús ja'ich Jajá' nin t'u'úl. ²² Jaxtám, tam ti na Jesús chemdhá ani ejech ti ít, nin exóbaliltsik in chalpay jeché' xowa' in ulúmal na Jesús ani in bela'tsik an T'okat Dhuslab ani ejtal xowa' usnéktsik k'al na Jesús.

Na Jesús in exlál ejtalk'itsik

²³ Tam ti na Jesús k'wajat Jerusalén, ban ajib k'al tin kwenta an paskwa, k'al yán ti belan tam tin chu'utsik an labidh exóltsik xin t'ajál. ²⁴ Por na Jesús yab in lej beltsaltsik, abal Jajá' in exlál ejtalk'itsik. ²⁵ Yab in yéntsál ka óltsin k'al ni jun xita' xant'éy in chalpayal an atiklábtsik, pos Jajá' in cho'ób alwa' xant'éy in chalpayal tin itsích jun i inik.

3

Na Jesús ani na Nikodemo

¹ Tá' ti k'wajat jun i Fariseo xin bij ta Nikodemo, jun i ultaláb inik ban judíotsik. ² Jeché' na Nikodemo k'ale jun i akal kin álna' na Jesús ani in utsa' enché':

—Ok'tsix, i cho'ób abal a Dios ti abámal ta ok'tsix, pos ni jun xita' yab ne'ech kin ejto kin xalk'a' nin awiltal k'al i labidh exóltsik jelt xan ta t'ajál, max na Dios yab k'wajat k'al jajá'.

³ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsál, ke xita' yab ka wa'chin ti chakam ti ít, yab ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al na Dios.

⁴ Konoxin tám enché' na Nikodemo:

—Por ¿jan ti ne'ech kin ejto jun i pulek inik ka wa'chin ti chakam ti ít? ¿Awxe' ne'ech kin ejto ka ochich juní bin nána' abal ka wa'chin ti chakam ti ít?

⁵ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsál, ke xita' yab ka pujan k'al i ja' ani k'al an T'okat Ejattaláb, yab ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al na Dios. ⁶ Xu wa'chinal teché' ti k'ay'lá, in ko'ol in t'u'úl jelti nin táta' ani nin nána'; por xu wa'chinal k'al an T'okat Ejattaláb, in kó'yalich an T'okat Ejattaláb. ⁷ Yab ki laban abal tu utsál: “Ejtaltsik ko'ol ka wa'chin ti chakam ti ít.”

⁸ An ik' u waw'nal xon ti kin le'na'; a ach'ál u bososól, por yab a cho'ób xon ti tál nibal a cho'ób xon ti ne'ech. Anchan' jeye ejtal xu wa'chinaltsik k'al an T'okat Ejattaláb.

⁹ Konyat tám juní enché' k'al na Nikodemo:

—¿Jantich tám tu t'ájnal jeché'?

¹⁰ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—¿Tatá', xi ja'ich jun in ok'tsixel an israelitatsik, yab a cho'ób jeché'? ¹¹ Tsubax tu utsál, ke wawá' tokot i t'ilál xowa' i cho'óbich ani tokot i ólnál xowa' i chu'úmal; por tatá'tsik, yab a belál xowa' tu utsátsik. ¹² Max yab tin beltsaltsik tam kin k'wajay tu t'iltsitsik xowa' wa'ach teché' ti k'ay'lá, ¿jan ti ne'ech ti kin beltsitsik max kin k'wajay tu t'iltsitsik xowa' wa'ach tú' walk'i'?

¹³ Ni jun xita' yab k'adhinek walk'i', tokot xi pa'inek tú' walk'i', ja'ich Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, xin k'wajíl tú' walk'i'. ¹⁴ Ani anchan' xan ti na Moisés tin t'ek'ba' an chan tú' ban chabál xon ti yab k'wajtsidh, anchan' neye ti ne'ech kin t'ek'bá Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ¹⁵ abal ejtal xita' ti kin bela', yab ka k'aletsik ban k'ibeltaláb, tokot kin kó'oytsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

Nin k'anidhaxtal na Dios abal an atiklábtsik

¹⁶ Na Dios in k'anidha' t'ajat xi k'wajattsik ban k'ay'lá. Jaxtám tin aba' nin junkax Chakámil ka tsích teché' ti k'ay'lá, abal ejtal xita' k'al ti ka belan, yab ka k'aletsik ban k'ibeltaláb, tokot kin kó'oytsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ¹⁷ Na Dios yab in abámal nin Chakámil abal ti walbix, in abámal abal ti ló'ol.

¹⁸ Xita' kin bela' nin Chakámil na Dios, yab ne'ech ka walbiyat, por xita' yab kin bela', walbidhich ti k'wajat abal yab in bela' nin junkax Chakámil na Dios. ¹⁹ Xita' yab in bela', walbidhich ti k'wajat, abal tam ti tsích an tajaxtaláb ban k'ay'lá, in kulbetna'tsik más an jik'waxtaláb ké an tajaxtaláb, kom tokot in t'ajátsik xowa' yab alwa'. ²⁰ Ejtal xin t'ajátsik xowa' yab alwa', in pojkátsik an tajaxtaláb ani yab u uteltsik ban tajaxtaláb abal yab ka xalk'an an walastaláb xin t'ajátsik. ²¹ Por xi k'wajattsik xan tin ulal an tsubaxtaláb, u uteltsik ja' ban tajaxtaláb abal ka xalk'an ke xowa' in t'ajátsik, ja'ich xowa' in lé' na Dios.

Na Juan xu pujax in t'ila' juní na Jesús

²² Tam ti wat'éch ejtal jeché', na Jesús k'ale k'al nin exóbaliltsik ban chabál xi Judea ani k'wajaytsik wé' owat taja' ti pújal. ²³ Ani na Juan k'wajat jeye ti pújal ba jun i kubtaláb xin bij Enón, k'unat Salim, kom taja' wa'ach t'ajat i ja'. U ulel taja' an atiklábtsik ani u pujoyáb. ²⁴ Jeché' támun tam ti yabél balidh na Juan ban wik'axte'.

²⁵ Taltsik nin exóbaliltsik na Juan in tuju tám ti káwlíx k'al an judíotsik k'al tin kwenta an t'okeltaláb. ²⁶ K'aletsik tám kin utsa' enché' na Juan:

—Ok'tsiox, xi ta' ti k'wajat k'al tatá' tú' jun pak'e' walja' Jordán, xi tatá' a t'ilámal, u pújal jeye xo' ani k'al ejtaltsik ti exom ti wéwnáb.

²⁷ Utsantsik tám enché' k'al na Juan:

—Ni jun xita' yab ne'ech kin ejto kin kó'oy xata' max yab ka pidhan k'al na Dios.

²⁸ Tatá'tsik a ach'ámal tam tu ulu tsubax ke yab naná' nin Kristo, naná' ja'ich jun i

abatwále xin abnék ok'ox ké Jajá'. ²⁹ Ba jun i tomkixtaláb, xita' k'ál tu dhabaláb an tomkinél tsidhan, ja'ich k'al an tomkinél inik; ani nin ja'úb an tomkinél inik, xi k'wajat junax ani in ach'ál xowa' in ulal, u kulbél jeye t'ajat k'al xowa' in ach'ál in t'ilál an tomkinél inik. Anchan' jeye, xo' in kulbél neye t'ajat. ³⁰ Jajá' ko'ol kin bajaw ka k'wajay más ultaláb ani naná' ko'ol kin k'wajay más tayíl.

Xi t'ek'at ti tál

³¹ Xi t'ek'at ti tál, más Ja' púlek ké ejtal wawá'. Xi k'wajat chabál, chabáلك'i ti k'wajat ani tokot in t'ilál xowa' wa'ach chabál. Por xi tál walk'i', más Ja' púlek ké ejtal wawá' ³² ani in t'ilál xowa' in chu'úmal ani in ach'ámal; por yab xita' k'ál tu beltsinal xowa' in ulal. ³³ Por max jun xita' kin bela', in ulalich tám ke na Dios tsubax xowa' in ulal; ³⁴ abal xita' abnék k'al a Dios, in káwintal a Dios in t'ilál, pos na Dios yán t'ajat tin pidhnál nin T'okat Ejattal. ³⁵ An Táta'láb in k'anidhál nin Chakánil ani in pidhámalich ejtal xowa' wa'ach teché' ti chabál ani xowa' wa'ach walk'i'. ³⁶ Xita' kin bela' nin Chakánil na Dios, in ko'olich an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal; por xita' yab in lé' kin bela' nin Chakánil na Dios, yab ne'ech kin ejto kin kó'oy jachan' an xe'chintaláb, tokot ne'ech kin bach'u an k'ak'adh yajtsiktaláb xi ne'ech ka pidhan k'al na Dios.

4

Na Jesús ani an mímláb xu k'wajíl ban chabál xi Samaria

¹ An fariseotsik in cho'óbna' abal na Jesús u pújal más ké na Juan ani k'al yán más xita' k'ál tu wéwnáb; ² maske yab k'ejele Jajá' na Jesús nu pújal, u pújal nin exóbaliltsik. ³ Tam ti na Jesús in cho'óbna' jeché', kale tám Judea abal ka witsiy Galilea.

⁴ An bél xin yak'wámal abal ka witsiy Galilea, ko'ol ka wat'ey ban chabál xi Samaria, ⁵ jaxtám ti ulich ba jun i bitsow xin bij Sikar xu tak'nal Samaria. Jeché' an bitsow, k'wajat k'unat ban chabál xi na Jakob in pidhámal nin chakánil xin bij José. ⁶ Taja' ti k'wajat an mom xu bijyáb tin momil na Jakob. Kom na Jesús u chekelich ti tál an ti belal, buxkan bin wál an mom. Tam ti jachan', wé'ich xóna' ch'ejele k'ítsá. ⁷⁻⁸ An exóbaltsik k'alnek ban bitsow abal kin ch'a'ay xant'éy kin k'apu. Támk'i jachan', ulich ban mom jun i mímláb xu k'wajíl ba jachan' an chabál xi Samaria abal kin jot'iy i ja' ani utsan enché' k'al na Jesús:
—Ti kin pidha' neye an ti ja'.

⁹ Tók'oyat tám enché' k'al an mímláb:

—¿Jant'ók'i Tatá', xa kidhtal an judíotsik, tin kontsal ti ja' maske a cho'ób alwa' ke naná' in k'wajíl ban chabál xi Samaria?

(Utsan anchan', kom an judíotsik u át'ax k'al xu k'wajíltsik Samaria.) ¹⁰ Tók'oyat tám enché' k'al na Jesús:

—Max a exlálak an ch'ejwalixtaláb xin pidhnál na Dios ani xita' xi exom ti kontsal an ti ja', u cho'ób alwa' abal ne'ech ti kin kontsi an ti ja' ani Naná' ne'ech tu pidha' ti ja' abal a ejattal.

¹¹ Utsan tám enché' k'al an mímláb:

—Pay'lomláb, nibal ela' a ko'ol xant'ok'ál ka jot'iy an ja' ani an mom owtsik. ¿Jón' ti ne'ech ka ela' an ja' abal nu ejattal xi k'wajat a ulal ke ne'ech ti kin pidha'?

¹² Ni weje' pakélil Jakob tu jiltsámal jeché' an ti mom, xon ti jajá' in jot'yámal an ja' abal kin uch'a'. Taja' jeye tin jot'yámal an ja' nin chakániltsik ani taja' tin uch'andhámal nin ko'néliltsik. ¿Awxe' Tatá' más i púlek ké jajá'?

¹³ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Ejtal xin uch'álsik jeché' an ja', ne'ech juní ka tsikey; ¹⁴ por xita' kin uch'a' an ja' xi Naná' u pidhnál, yab jayk'i ne'ech ka tsikey. Pos an ja' xi Naná' ne'ech ku pidha', ne'ech ka k'wajay alk'idh ba jajá' jelti jun in kalemтал i ja' abal ka pidhan k'ál ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

¹⁵ Utsan tám enché' k'al an mímláb:

—Pay'lomláb, ti kin pidha' neye jachan' an ti ja' abal yab más jayk'i kin tsikey, nibal kin witsiy más ku jot'iy i ja' ba jeché' an mom.

¹⁶ Utsan enché' k'al na Jesús:

—Ki k'ale ka kaniy na tomkíl ani ki tsích tám juní teché'.

¹⁷ Tók'oyat enché' na Jesús k'al an mímláb:

—Yab u ko'ol u tomkíl.

Utsan tam enché' k'al na Jesús:

—Tsubax k'ejele ta ulal ke yab a ko'ol a tomkíl; ¹⁸ pos a beletnámalich bó' i inik ani xi xo' i k'wajat a belkóm, yab a tomkíl. Tsubax t'ajat xowa' a ulu.

¹⁹ Tam tin ach'a' jeché' an mímláb, in ulu enché':

—Pay'lomláb, naná' u ach'ál ke Tatá' ja'ich jun i t'iltsix. ²⁰ Ni weje' pakéiltsik xi teché' jeye ti k'wajinek Samaria in k'ak'námaltsik na Dios ba jeché' an ch'én, por tatá'tsik an judíotsik a ulal ke Jerusalén ti yejat ki k'ak'na'.

²¹ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Mímláb, ti kin beltsi ke ne'ech kin bajaw an k'ij tam ne'ech ka k'ak'na'tsik an Táta'láb ani yab ne'ech ka yéntsi ki tsíchtsik ba jeché' an ch'én o ki k'aletsik Jerusalén. ²² Tatá'tsik xi k'wajíl ban chabál xi Samaria, yab a cho'ób xant'éy a k'ak'nálsik; por wawá' i cho'ób wa' xant'éy i k'ak'nál; pos an lo'eltaláb tál ban judíotsik. ²³ Por xo' in bajúch an ora ani ja'ich xo'ich, tam xi tsubax lejtal tin k'ak'nál an Táta'láb ne'ech kin k'ak'na' k'al in ejattalk'i ani k'al i tsubaxtaláb. Pos an Táta'láb in lé' kin chu'u ke anchan' kin t'aja'tsik xi k'al tu k'ak'náb. ²⁴ Na Dios i Ejattaláb ani xita' k'al ti ka k'ak'ná, yejat kin k'ak'na' k'al in ejattalk'i ani k'al i tsubaxtaláb.

²⁵ Utsan enché' k'al an mímláb:

—Naná' u cho'ób abal ne'ech ka tsích an Mesías, xi ja'ich an Kristo xi bijidh ne'ech ka tsích. Ani tam Jajá' ka ulich, ne'ech ti ku wiltsi ejtal jeché'.

²⁶ Utsan enché' k'al na Jesús:

—Jachan' xa bijiy, ja'ich Naná'ich, xi xo' k'wajat ti káw k'al tatá'.

²⁷ Támk'i jachan', ulich nin exóbaliltsik ani labantsik t'ajat abal in chu'u ti t'ilolól na Jesús k'al jun i mímláb. Por ni jun xita' yab in le'na' kin konoy xant'éy in konyal o xant'éy in t'ilál k'al an mímláb. ²⁸ An mímláb in jilóna' tám an mul ani k'ale ban bitsow xon ti k'wajay kin t'iltsi enché' an atiklábtsik:

²⁹ —Jala' ka chu'utsik jun i inik xi tin utsámal ejtal xant'éy u t'ajámal. ¿Awxe' yab ja'chich an Kristo?

³⁰ Kaletsik tám ban bitsow ani k'aletsik xon ti k'wajat na Jesús. ³¹ Lejat an exóbaltsik k'wajat in pakabédhál na Jesús enché':

—Ok'tsix, k'apulich teye.

³² Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Naná' u ko'ol jun xata' xant'éy ne'ech ku k'apu, xi tatá'tsik yab a exlál.

³³ Tujey tám an exóbaltsik ti kónóx jajá'k'itsik enché':

—¿Awxe' tsi'dhantsidh ti k'apné' k'al jun xita'?

³⁴ Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Nu k'apné'lil, ja'ich ku t'aja' xowa' in lé' xi tin abámal ani ku ok'ontsi an tin t'ojlábil. ³⁵ Tatá'tsik a ulal abal bél u k'ibel ché' a ích' abal ka junkuntsat tin walíl a t'ayabláb, por Naná' tu utsálsik abal nin walíl an t'ayabláb yejnekich ani alwa'ich ti k'wajat abal ka junkuwat. ³⁶ Xu t'ojnal abal kin junkuntsi tin walíl an t'ayabláb, in bach'wal nin jalbíl. Ani an walíláb xin junkuwal, ja'ich xi yab jayk'i ne'ech ka k'ibey; abal xu óm ani xin junkuntsal tin walíl an t'ayabláb, ka kulbétsik junax. ³⁷ Tsubax xan tin ulal enché' jun i t'ilab: “K'e'et xu óm ani k'e'et xin junkuntsal tin walíl an t'ayabláb.” ³⁸ Naná' tu abámaltsik ka junkuntsi tin walíl an t'ayabláb xi yab tatá'tsik a t'ayámal; jaxtám tu utsálsik ke k'e'et xi t'ójnék ani tatá'tsik ne'ech ki labey k'al an t'ojláb xi jajá'tsik in t'ajámal.

³⁹ Yán i atiklábtsik xu k'wajíl ba jachan' an bitsow xu tak'nal Samaria, in bela'tsik na Jesús k'al xowa'k'i in ach'a'tsik utsan k'al an mímláb, tam ti utsantsik enché': "Tin utsámal ejtal xant'éy u t'ajámal." ⁴⁰ Jaxtám, tam ti ulich an atiklábtsik xu k'wajíl ban chabál xi Samaria, pakabédhá na Jesús abal ka jilk'on k'al jajá'tsik. Na Jesús jilk'on k'al jajá'tsik cháb a k'ítsá, ⁴¹ ani k'al yán más ti belan, tam tin ach'a'tsik xant'éy in ulal na Jesús. ⁴² Utsan tám enché' an mímláb k'al an atiklábtsik:

—Xo' i belálích, yab tokotk'i k'al xowa' tatá' tu utsámal, i belál abal wawá' weye i ach'ámalích xant'éy in t'ilál ani i cho'óbich abal tsubax lejtal Jajá'ich nu Kristo nin Lo'óxil xi ejtal teché' ti k'ay'lá.

Na Jesús in jeldhantsi tin chakámil jun in t'ojnálil i pulek awiltaláb

⁴³ Cháb a k'ítsá más tayíl, na Jesús kale Samaria ani in óntsi an bél abal ban chabál xi Galilea. ⁴⁴ Pos jelt xan ti na Jesús in ulu, ni jun i t'iltsix u k'ak'náb bin chabánil. ⁴⁵ Tam ti na Jesús ulich Galilea, bach'wat alwa' k'al xi taja'tsik, abal xu k'wajílsik taja', k'alneksik jeye Jerusalén kin ajíbna'tsik an paskwa ani in chu'úmaltsik ejtal xowa' in t'aja' ba jachan' an ajíb.

⁴⁶ Na Jesús witsiy Kaná, an bitsow xu tak'nal ban chabál xi Galilea xon tin wenk'ómal an ja' ti yajtsik uxnel. Taja', ta' ti k'wajat jun in t'ojnálil an pulek awiltaláb. Jeché' an t'ójontsix, in ko'ol jun in chakámil u ya'ul ban bitsow xi Kapernaúm. ⁴⁷ Tam ti jachan' an t'ójontsix in ach'a' ke na Jesús ulich Galilea, k'ale kin chu'u ani in pakabédhá' abal ka k'ale bin k'imá' ani ka jeldhantsat tin chakámil xi ta' ti k'wajat tolowich t'ajat. ⁴⁸ Utsan tám enché' k'al Jesús:

—Max yab ka chu'utsik i exól ani i labidh labandhaxtalábtsik, yab ne'ech ti kin bela'tsik.

⁴⁹ Por utsan enché' k'al an t'ójontsix:

—Ajátik, ki tsích jik'at, lejat yabél u chemel nu chakámil.

⁵⁰ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Ki k'aléch ta k'imá', na chakámil yab ne'ech ka chemech.

An inik in bela' xowa' utsan k'al na Jesús ani k'ale. ⁵¹ Tam tu witsélich tin k'imá', kale ti tamnal k'al nin t'ojnáliltsik ani utsan enché':

—Na chakámil yab chemech.

⁵² Ani in konoy tám nin t'ojnáliltsik xáy i ora ti tujeý ti elábmél nin chakámil ani utsan enché':

—Ti we'él, jún xóna' i wákal ti wék'on an k'ak'lách.

⁵³ In chalpay tám an táta'láb ke jachan' i ora, tám ti usnék enché' k'al na Jesús: "Na chakámil yab ne'ech ka chemech." Jajá' ani ejtal nin kidhtaltsik in bela' na Jesús.

⁵⁴ Jeché' ja'ich in chabtal an labidh labandhaxtaláb xin t'aja' na Jesús abal ti exól, tam ti witsiy Judea ani ulich Galilea.

5

Na Jesús in jeldha' Betesda jun i inik xi yab in ejto ka yoyon

¹ Tam ti wat'enekich ejtal jeché', na Jesús witsiy Jerusalén xon ti an judíotsik k'wajat in t'ajál jun i ajíb. ² Taja' Jerusalén, k'unat bin wi'lébil an bitsow, wa'ach jun i ch'akat ja' xi ti káwintaláb ebreo u bijyáb Betesda. Jeché' an ch'akat ja', k'wajat ban wi'leb xu bijyáb Obejatsik ani in ko'ol bó' i chalam. ³ Taja' ban chalam, ta' ti kwachatsik yán i ya'ultsik, xu jok'oltsik, xu k'wech'e'tsik ani xi yabtsik in ejtawal ka yoyon. Jeché' k'wajattsik in aytsím ka lanyat an ja'. ⁴ Abal owdha'k'i i k'ij u pa'íl jun i t'okat abatwále ani in lanyal an ja'. Xita' ka ochich ok'ox tam ka lanyat an ja', u jelél k'al xowa'kichk'i an yaw'lách xin ko'ol. ⁵ Tá' jeye ti k'wajat taja' jun i inik xin ko'olich jun inik lajuwaxik i tamub ti ya'ul. ⁶ Tam ti na Jesús in chu'u kwachál jeché' an inik ani in cho'óbna' abal nakatich t'ajat i k'ij ti k'wajíl anchan', in konoy enché':

—¿A lé'xe' ki jeley?

⁷Tók'oyat enché' k'al an ya'ul:

—Ajátik, yab u ko'ol xita' ti kin ódha' ban ch'akat ja' tam ka lanyat. Ech'ek'i tam u lé' neye kin ochich, ok'ox u ochel k'e'et.

⁸Utsan enché' k'al na Jesús:

—Ki ch'akay, ka dhaya' na chayté'il ani ki beley.

⁹Támk'i jachan' ti jilk'on jelnek an inik, in dhaya' nin chayté'il ani beley. Por kom tam ti jachan' a k'ítsá ja'ich in k'ítsájil an koyóxnich, ¹⁰utsan enché' k'al an judíotsik jachan' an inik xi jeldhá:

—Xo' in k'ítsájil i koyóxnich, yab alwa' ka kitna' na chayté'il.

¹¹An inik tók'on enché':

—Xi tin jeldha', tin utsa' enché': “Ka dhaya' na chayté'il ani ki beley.”

¹²Konyat tám enché':

—¿Jitam já' pé jeye xi ti utsa': “Ka dhaya' na chayté'il ani ki beley”?

¹³Por an inik yab in cho'ób xitam já' xi k'ál ti jeldhats, kom na Jesús pit'k'onékich bin yaníl an atiklábtsik xi taja' ti k'wajat. ¹⁴Tayíl elan jachan' an inik k'al na Jesús ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani utsan enché':

—Ka ach'a', xo' i jeléch, yabich más ka wala' abal yab ka tamu jun xata' más yajtsik.

¹⁵K'ale tám an inik ani in óltsi an judíotsik ke k'al na Jesús ti jeldhats. ¹⁶Jaxtám na Jesús tu at'nal k'al an judíotsik ani u le'náb ka chemdhá, abal na Jesús in t'ajál jeché' tin k'ítsájil an koyóxnich. ¹⁷Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Nu Táta' ech'ek'i u t'ojnal ani jaxtám Naná' tin t'ojnal neye.

¹⁸Jaxtám an judíotsik másich tin le'nál kin chemdha' na Jesús, abal yab tokotk'i yab in pakwlantsal nin k'ítsájil an koyóxnich, u le'náb ka chemdhá, abal in ulal ke Jajá' jáyk'i jeye a Dios, kom in ulal ke na Dios ja'ich nin Táta'.

An awitaláb xin ko'ol nin Chakámil na Dios

¹⁹Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik, ke nin Chakámil na Dios yab ne'ech kin ejto kin t'aja' ni jun xata' k'al Jajá'k'i tin kwetém chalab; tokot in t'ajál xowa' in chu'tal in t'ajál an Táta'láb. Ejtal xowa' in t'ajál an Táta'láb, anílk'i jeye tin t'ajál an Chakámláb. ²⁰Pos an Táta'láb in k'anidhál nin Chakámil ani in xalk'antsal ejtal xowa' Jajá' in t'ajál; ani ne'ech kin xalk'antsi xowa' más pakdha' xi Jajá' in t'ajál, xi ne'ech ti ki jila'tsik i labnék. ²¹Anchan' jelt xan ti an Táta'láb in ejdhál an chemélomtsik ani in pidhál ti xe'chintaláb, anchan' jeye an Chakámláb in pidhál ti xe'chintaláb xita' Jajá' in lé' kin pidha'. ²²Pos an Táta'láb yab in lújundhál ni jun xita', nin Chakámil ja'ich nin pidhámal ejtal an ti awitaláb abal ti lújundhax, ²³abal k'al ejtalk'i ti ka k'ak'ná an Chakámláb jelt xan tu k'ak'náb an Táta'láb. Xita' yab kin k'ak'na' an Chakámláb, yabich jeye tám u kalel in k'ak'nál an Táta'láb xi k'ál ti abnék.

²⁴Tsubax tu utsálsik: Xita' kin exbay xowa' Naná' u ulal ani kin bela' xitam Já' tin abámal, ne'ech kin kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal; ani yabich ne'ech ka jilk'on walbidh, pos jajá' in wat'na'ich an chemlá ani in kó'óch an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ²⁵Tsubax tu utsálsik, ke ne'ech kin bajaw an ora ani ja'ich xo'ich, tam xi k'wajattsik jelti max chemnek k'al tin kwenta an walastaláb ne'ech kin axtsitsik tin káwintal nin Chakámil na Dios; ani xita' kin axtsi, ne'ech kin kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ²⁶Anchan' jelt xan ti an Táta'láb in ko'ol i awitaláb abal kin pidhna' i xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, anchan' jeye tin pidhámal ti awitaláb nin Chakámil abal kin pidhna' i xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ²⁷In pidhámal jeye ti awitaláb abal ti lújundhom, kom Jajá'ich xi abadh abal ka wenk'on jeye ti inik. ²⁸Yab ki labantsik k'al jeché', kom ne'ech kin bajaw an ora tam ejtal an chemélomtsik ne'ech kin axtsi tin káwintal ²⁹ani ne'ech ka kalel xon ti k'wajattsik jolidh. Xita' xin t'ajámalsik xowa'

alwa', ne'ech ka ejechtsik abal yabich jayk'i ka chemechtsik; por xita' xin t'ajámaltsik xowa' yab alwa', ne'ech ka ejechtsik abal ka abnájichtsik ban k'ibeltaláb.

Xant'ok'ál tu xalk'anal nin awital na Jesús

³⁰ Naná' yab u ejtawal ku t'aja' xata' k'al Naná'k'i tu kwetém chalab. Naná' in lújundhax xantik'i ti kin utsan ani in lújundhax in lujtalk'i, pos yab exom u t'ajál xowa' Naná' u lé', tokot u t'ajál xowa' in lé' an Táta'láb xi tin abámal. ³¹ Max Naná'k'ijak in xe'ech u t'ilál tubá', yab tsubax xowa' u ulal. ³² Wa'ach k'e'et xi tin t'ilál ani u cho'ób alwa' ke tsubax xowa' in ulal. ³³ Tatá'tsik a abnámal ka konyat na Juan ani tsubax xan ti jajá' tók'nék. ³⁴ Naná' yab in teykómte k'al xowa' kin ulu jun i inik k'al Naná' tu kwenta; por u ulal jeché' abal tatá'tsik ka ejto ki lo'ey. ³⁵ Xowa' in ulu na Juan, in junwal jelti jun i tajbaxtaláb xi k'wajat let'ot'ól abal ti tajbax ani tatá'tsik a le'na' ki kulbé wé' i k'ij k'al nin tajaxtalábil. ³⁶ Por Naná' u ko'ol jun i óltsixtaláb más alwa' ké xowa' xin ulúmal na Juan. Ejtal xowa' an Táta'láb tin pidhámal ku t'aja', ja'ich nin xalk'ál abal tsubax lejtal tin abadh k'al an Táta'láb. ³⁷ Aníl jeye, an Táta'láb xi tin abámal, in pidhnál jeye i óltsixtaláb k'al Naná' tu kwenta, maske tatá'tsik yab jayk'i a axtsámal tin káwintal nibal jayk'i a chu'úmaltsik. ³⁸ Por tatá'tsik yab a beltsal nin tsubaxtalábil abal yab tin belá'tsik Naná', xin abadh k'al an Táta'láb. ³⁹ Tatá'tsik a ajyal an T'okat Dhuslab k'al yantam i kwenta, abal a lé'tsik ka chu'u max ka ela'tsik taja' an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal; por an T'okat Dhuslab Naná' tin t'ilál, ⁴⁰ por tatá'tsik yab a lé' ki uteysik k'al Naná' abal ka ejto ka kó'oytsik jachan' an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

⁴¹ Naná' yab u lé' kin exlá ke in alwa' inik k'al an atiklábtsik. ⁴² Por Naná' tu exlá'tsik ke yab a k'ak'nál a Dios. ⁴³ Naná' in tsi'nek abal in abnék k'al nu Táta', por tatá'tsik yab tin bach'wal; por max tál jun xita' k'al jajá'k'i tin kwetém chalab, jachan' ne'ech ja' ka bach'utsik. ⁴⁴ ¿Janti ne'ech ka ejto ki belmáchtsik, max tokot a lé' ki exlomná ke i alwa' inik k'al an atiklábtsik ani yab k'al na junkax Diosil? ⁴⁵ Yab ka chalpaytsik ke Naná' ne'ech tu ólna'tsik tin tamét nu Táta'; xita' ti ólná'tsik, ja'ich xowa' in dhutsámal na Moisés, xon ta k'wajbámaltsik na aytsixtalábil. ⁴⁶ Abal max tsubaxak ta belá'tsik xowa' in dhutsámal na Moisés, ne'ech jeye tám ka bela'tsik xowa' Naná' u ulal, pos Naná' tin t'ilál xowa' in dhutsámal na Moisés. ⁴⁷ Por max yab a belá'tsik xowa' in jilámal dhutsadh na Moisés, ¿jan ti ne'ech ka ejto ka bela'tsik xowa' Naná' tu utsá'tsik?

6

*Na Jesús in k'apundha' bo' mil i iniktsik
(Mt. 14:13-21; Mk. 6:30-44; Lk. 9:10-17)*

¹ Tam ti wat'éch ejtal jeché', na Jesús k'ale jun pak'e' pujal xi k'wajat Galilea, xi jayéchk'i in kidhtal an pujal xi Tiberias. ² K'al yán i atiklábtsik ti ne'ech wewkómte kom in chu'úmalichtsik an labidh labandhaxtaláb xin t'ajál, abal in jeldhál an ya'ultsik. ³ K'adhiy tám na Jesús ba jun i ch'én ani buxkan taja' k'al nin exóbaliltsik. ⁴ Tam ti jachan' i k'ij, exomich ti k'unel an paskwa, an ajib xin ajíbnál an judíotsik. ⁵ Tam ti na Jesús in chu'u abal k'al yán i atiklábtsik ti wéwnadh, in utsa' enché' na Felipe:

—¿Jón' ne'ech ki ch'a'ay i k'apné' abal ka k'apúch ejtal jeché' an atiklábtsik?

⁶ Por na Jesús in ulu anchan' abal in lé' kin ach'a' xant'éy kin ulu na Felipe, pos Jajá' in cho'óbich alwa' xant'éy ne'ech kin t'aja'. ⁷ Tók'oyat tám enché' k'al na Felipe:

—Maske ki ch'a'ay cháb bo' inik i denariotsik i pan, yab ne'ech ka kidhey abal kin ela' bach'utsik wetsik.

⁸ Utsan tám enché' k'al jún ti éb nin exóbaliltsik xin bij Andrés, xi ja'ich nin kidháb na Simón Pedro:

⁹ —Jé' k'wajat jun i chakam kwitól xin tsi'dhál bó' i pan xi t'ajadh k'al i sebada ani cháb i to'ol; por k'al jeché' yab ne'ech ka kidhey abal ki k'apundha' yantam i atiklábtsik.

¹⁰ In ulu tám enché' na Jesús:

—Ka utsal ejtal an atiklábtsik ka buxkan.

Taja' xon ti k'wajattsik, wa'ach t'ajat i ts'itsik ch'ojól ani buxkantsik bo' mil iniktsik xóna'. ¹¹ In téyna' tám na Jesús xi bó' an pan, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios ani in pidha'ich tám nin exóbaliltsik. An exóbaltsik in pidha'ichtsik tám ejtal xi tá' ti buxutsik. Anílk'i jeye tin t'aja' k'al an to'oltsik ani in pidha'tsik asta xan ti jajá'tsik in le'na'. ¹² Tam ti ajwéchtsik, na Jesús in utsal enché' nin exóbaliltsik:

—Ka junkutsik an pejmatstalábtsik xi jilk'on abal yab xata' ka odhná.

¹³ In junkutsik tám ani in ts'utsiytsik lajucháb i t'oknaltsik k'al an pejmatstaláb xi jilk'on k'al xi bó' an pan xi t'ajadh k'al i sebada. ¹⁴ Tam ti an atiklábtsik in chu'u jeché' an labidh labandhaxtaláb xin taja' na Jesús, in ulutsik enché':

—Tsubax lejtal jeché' ja'ich an t'ílsix xi bijidh ne'ech ka tsích teché' ti k'ay'lá.

¹⁵ Por kom na Jesús in chu'u abal u le'náb ka júná k'al i chápláb abal ka t'ajan ti pulek tak'ix, k'ale juní ban ch'én abal ka k'wajay kwetém.

Na Jesús beley bin ebtsik an ja'

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Tam ti jik'wchinékich, nin exóbaliltsik na Jesús k'ale ban pujal, ¹⁷ ochichtsik ban tan ani in tujúchtsik tám kin wat'na' an pujal abal ka k'aletsik Kapernaúm. Jik'wchinékich alwa' ani na Jesús yabél ulnek xon ti jajá'tsik k'wajat. ¹⁸ An ja' u múlák' asta t'ek'at, kom u waw'nal jun i chapik ik'. ¹⁹ Tam tin belámalichtsik bó' o akak i kilómetro, in chu'utsik na Jesús ti utel ban tan, tál belal tin éb an ja' ani jik'eytsik t'ajat. ²⁰ Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—¡Naná!, yab ki jik'eytsik!

²¹ Tam tin ach'a'tsik jeché', in utsalichtsik tám ka ochich ban tan ani junwék'i ti ulichtsik ban chabál xon tin ulúmaltzik ne'ech.

Alyat na Jesús k'al an atiklábtsik

²² Tam ti jun tsudhelom, an atiklábtsik xi jilk'onéksik jun pak'e' pujal, in chu'u abal an exóbaltsik k'alnekich k'al an junkax tan xi ta' ti k'wajat ani na Jesús yab k'alnek k'al jajá'tsik. ²³ Por támk'i jachan', ulich k'e'et i tan xi tál ban bitsow xin bij Tiberias, taja' k'unat xon ti k'apúmadh an atiklábtsik tam ti an Ajátikláb in pidhnámalich i jalbintsixtaláb. ²⁴ Ani jaxtám, tam ti an atiklábtsik in chu'u ke na Jesús yabich taja' ti k'wajat nibal nin exóbaliltsik, balin ban tan ani k'aletsik Kapernaúm abal kin aliy.

Na Jesús ja'ich na k'wajat jelti an k'apné' xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal

²⁵ Tam ti an atiklábtsik ulich jun pak'e' pujal, in ela' na Jesús ani in konoytsik enché':

—Ok'tsich, ¿jowk'ijich ta ulnek teché'?

²⁶ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsál, ke tatá'tsik tin ayal abal a chu'u tu k'apundha'tsik asta ki ajwé ani yab abal a chu'úmaltzik an labidh labandhaxtaláb. ²⁷ Yab ki t'ójontsik abal ka áta' an k'apné' xu talél, ki t'ójontsik abal ka áta' an k'apné' xi yab u talél xi ne'ech ti ki pidha'tsik an ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Jeché' ja'ich an k'apné' xu pidhnál Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik. Pos na Dios an Táta'láb tin takwyámal abal ku pidhna' jeché' an k'apné'.

²⁸ Konyat tám enché' k'al an atiklábtsik:

—¿Jant'éy yejat ki t'aja' abal ki ejto ki t'aja' xowa' in lé' na Dios?

²⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Na Dios in lé' kin chu'u ke tatá'tsik ka bela' xi Jajá' in abámal.

³⁰ Konyat tám juní enché' na Jesús:

—¿Jant'om labidh labandhaxtaláb ne'ech ka ejto ti ku xalk'antsi abal ki chu'u ani anchan' tu bela'ich? ¿Jant'éy a ejtawal ka t'aja'? ³¹ Ni weje' pakéliltsik in k'apúmal ban

chabál xon ti yab k'wajtsidh an k'apné' xi tál walk'i', jelt xan tin ulal enché' an T'okat Dhuslab: "Na Dios in pidha'tsik kin k'apu an k'apné' xi tál walk'i'."

³² Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik: Yab k'al a Moisés ti pidhnék na weje' pakéiltsik an ti k'apné' xi tál walk'i', k'al nu Táta' ti pidhnéksik jachan' an k'apné' xi tsubax lejtal ti tál walk'i'. ³³ Pos an k'apné' xin pidhnál na Dios, ja'ich xi pa'inek walk'i' ani in pidhál an atiklábtsik ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

³⁴ Utsan tám enché' na Jesús k'al an atiklábtsik:

—Ajátik, ti ku pidha' ech'ek'i jachan' an ti k'apné'.

³⁵ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Naná'ich an k'apné' xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Xita' ka utey k'al Naná', yab jayk'i ne'ech ka k'a'ay ani xita' ti kin bela', yab jayk'i ne'ech ka tsikey. ³⁶ Por anchan' jelt xan tu utsámalichtsik, tatá'tsik yab tin belál maske tin chu'úmalichtsik. ³⁷ Ejtal xowa' tin pidhál an Táta'láb, u ulel k'al Naná' ani xita' ka utey k'al Naná', yab ne'ech ku pojka'. ³⁸ Pos Naná' yab in pa'inek walk'i' abal ku t'aja' xowa' u lé', in pa'inek abal ku t'aja' xowa' in lé' xi tin abámal. ³⁹ Xowa' in lé' nu Táta' xi tin abámal, ja'ich ke yab ku k'ibdha' ni jun xita' xi Jajá' tin pidhál, tokot ku ejdha' ti ít tam kin bajaw an pakwenib. ⁴⁰ Xowa' in lé' xi tin abámal, ja'ich ke ejtal xita' kin chu'u nin Chakámil na Dios ani kin bela', kin kó'oytsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani Naná' ne'ech ku ejdha' ti ít tam kin bajaw an pakwenib.

⁴¹ Tam ti an judíotsik in ach'a' jeché', tujeysik kin kawiy na Jesús abal in ulu enché': "Naná'ich nin k'apné' xi pa'inek walk'i'." ⁴² Ani in ulutsik enché':

—¿Yabxe' ja'ich jeché' na Jesús, nin chakámil na José? Wawá' i exlantsal tin táta' ani tin nána'. ¿Jant'ók'i pé tám tin ulal ke Jajá' walk'i' ti pa'inek?

⁴³ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ka jila'ichtsik ti kin káwna'. ⁴⁴ Yab xita' ne'ech kin ejto ka utey k'al Naná' max yab ka utwat k'al an Táta'láb xi tin abámal ani ne'ech ku ejdha' ti ít tam kin bajaw an pakwenib. ⁴⁵ Ba nin dhutsadh úwil an t'iltsixtsik in ulal enché': "Na Dios ne'ech kin ok'tsi ejtalk'itsik." Jaxtám, ejtal xita' kin axtsi an Táta'láb ani kin walka' ka ok'tsin k'al Jajá', u utel k'al Naná'.

⁴⁶ Jeché' yab in lé' kin ulu ke jun xita' in chu'úmalich an Táta'láb; xita' k'al tokot ti chu'udh na Dios, ja'ich xi taja' ti tál ba na Dios. ⁴⁷ Tsubax tu utsálsik, xita' ti kin bela' Naná', in ko'olich an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ⁴⁸ Naná'ich an k'apné' xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ⁴⁹ Na weje' pakéiltsik in k'apúmal ban chabál xon ti yab k'wajtsidh an k'apné' xi tál walk'i' ani bék'i chemechtsik; ⁵⁰ por xita' kin k'apu an k'apné' xi tál walk'i' xi Naná' u t'ilál, yab jayk'i ne'ech ka chemech. ⁵¹ Naná'ich an k'apné' xi pa'inek walk'i'; xita' kin k'apu jeché' an k'apné', ne'ech ka k'wajay ejat malilí i k'ij. An k'apné' xi Naná' ne'ech ku pidha', ja'ich nu t'u'úl xi ne'ech ku pidhna' abal an atiklábtsik xi teché' ti k'ay'lá kin ejto kin kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

⁵² Tujej tám ti káwlíx an judíotsik jajá'k'itsik ani u útsáxtsik enché':

—¿Janti ne'ech kin ejto jeché' ti ku pidha' ki k'aptsi tin t'u'úl?

⁵³ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik, ke max yab ti kin k'aptsitsik an tu t'u'úl ani yab ti kin uxtsitsik an tu xich'ál, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, yab ne'ech ka ejto ka kó'oytsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ⁵⁴ Xita' ti kin k'aptsi an tu t'u'úl ani ti kin uxtsi an tu xich'ál, ne'ech kin kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani Naná' ne'ech ku ejdha' ti ít tam kin bajaw an pakwenib. ⁵⁵ Pos nu t'u'úl ja'ich i lej k'apné' ani nu xich'ál ja'ich i lej uxnél. ⁵⁶ Xita' ti kin k'aptsi an tu t'u'úl ani ti kin uxtsi an tu xich'ál, k'wajatich k'al Naná' ani Naná' k'al jajá'. ⁵⁷ Anchan' jelt xan ti an Táta'láb xi tin abámal

k'wajat ejat ani Naná' in k'wajat ejat k'al Jajá', anchan' jeye, xita' tin k'aptsi an tu t'u'úl jelti max i k'apné, ne'ech ka k'wajay ejat k'al Naná'. ⁵⁸ Jeché' xowa' in k'wajat u t'ilál ja'ich an k'apné xi pa'inek walk'i'. Jeché' an k'apné yab in junwal jelti an k'apné xi pa'inek walk'i' xin k'apúmal na weje' pakéiltsik ani bék'i chemechtsik; xita' kin k'apu jeché' an k'apné xin k'wajat u t'ilál, ne'ech ka k'wajay ejat malilí i k'ij.

⁵⁹ Na Jesús in ok'tsixna' jeché' ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ban bitsow xin bij Kapernaúm.

An t'ilabtsik k'al tin kwenta an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal

⁶⁰ Tam tin ach'a'tsik jeché' an ok'tsixtaláb, yán xi k'al ti wewkómte na Jesús in ulutsik enché':

—Jeché' xowa' k'wajat in ulal t'ojláb t'ajat abal ki bela'. ¿Jita' k'al ti ne'ech ka ejtowat ka exbantsat?

⁶¹ Tam ti na Jesús in chu'u abal k'wajattsik ti t'ilom k'al jeché' tin kwenta, in konoytsik enché':

—¿Ti it'ixbédhátsik jeché'? ⁶² ¿Pos jant'éy pé tám ne'ech ka támun max tin chu'utsik Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, tin k'adhíl xon tin k'wajatwi'ik? ⁶³ An ejattaláb ja'ich nin pidhnál an xe'chintaláb; ni t'u'úl yab xata' ti alwa'. Xowa' Naná' tu t'iltsámaltsik ja'ich abal tin kwenta a ejattaltsik ani ja'ich k'al ti ne'ech ki pidhan an ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ⁶⁴ Por wa'ach taltsik na kidhtal xi yab in belál.

In ulu anchan' na Jesús, kom in exláltsik xita' k'al ti yab u belnal asta ti tujenek an k'ay'lá ani xita' k'al ti ne'ech ka pidhná abal ka chemdhá. ⁶⁵ Ani in ulu enché':

—K'al jeché' tin kwenta tu utsámaltsik ke yab xita' ne'ech kin ejto ka utey k'al Naná', max yab k'al an Táta'láb ti ka utwat.

⁶⁶ Asta tam ti tám, yán xi k'al ti wéwnadh na Jesús in jila'tsik ti wéwnax ani yabich más xe'chintsik k'al Jajá'. ⁶⁷ Konyat tám enché' k'al na Jesús xi lajucháb an exóbaliltsik:

—¿A lé'xe' teye ki k'aletsik?

⁶⁸ Por tók'oyat enché' k'al na Simón Pedro:

—Ajátik, ¿Ba jita' ti ne'ech ki ejto ku k'ale? Pos tokot Tatá' tu ok'tsal xan ti ne'ech ki ejto ki kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ⁶⁹ Wawá' i belámalich ani i cho'óbnámalich ke Tatá'ich ni Kristo, nin Chakánil na Dios xi ejat.

⁷⁰ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' Naná' tu takwyámal tatá'tsik xi lajucháb? Por jún ti éb xi tatá'tsik ja'ich in kidhtal an lej at'ax.

⁷¹ Tam tin ulu jeché', na Jesús k'wajat in t'ilál na Judas Iskariote, xu chakámláb k'al na Simón, pos na Judas ja'ich xi ne'ech kin pidhna' na Jesús abal ka chemdhá, maske jajá' ja'ich jeye jún ti éb xi lajucháb an exóbaltsik.

7

Yab u belnal na Jesús k'al nin kidhábsik

¹ Tam ti wat'enekich ejtal jeché', na Jesús xe'chin ban chabál xi Galilea kom yab in lé' ka xe'chin Judea, abal taja' u le'náb ka chemdhá k'al an judíotsik. ² Por kom exomich ti k'unel xowk'i tu ajíbnáb an padheltsik, jun i ajib xin ajíbnál an judíotsik, ³ utsan enché' na Jesús k'al nin kidhábsik:

—Yab ki k'wajayk'i teché', ki k'ale Judea abal an atiklábtsik xi ti wéwnál xu k'wajíltsik taja', kin chu'u jeye xant'éy a t'ajál. ⁴ Pos max jun xita' in lé' ka exlomná, yab in t'ajál xata' chinat. Kom Tatá' a t'ajál xata' jelti jeché', ka t'aja' tin tamét ejtal an atiklábtsik.

⁵ Anchan' ti utsan k'al nin kidhábsik kom yab u belnal nibal k'al jajá'tsik. ⁶ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Yabél in bajúmal xowk'i ti ne'ech kin k'ale, por abal tatá'tsik, xowk'ijakichk'i alwa'.

⁷ Xu k'wajíltsik teché' ti k'ay'lá yab ne'ech kin ejto ti ki pojka'tsik, por Naná' tin pojkal,

abal u xalk'antsal ke yab alwa' xowa' in t'ajátsik. ⁸ Ki k'aléchtsik ta' ban ajib, Naná' yabél in ne'ech kom yabél in bajúmal xowk'i ti ne'ech kin k'ale.

⁹ Ani tam tin utsámalichtsik jeché', Jajá' jilk'on Galilea.

Tam ti k'wajat na Jesús bin ajíb an padheltsik

¹⁰ Por tam ti k'alnekich nin kidhábsik ban ajib, na Jesús k'ale jeye, maske yab cho'óbte k'al ni jun xita', jelti max chinatk'i. ¹¹ U alyáb k'al an judíotsik ban ajib ani in ulaltsik enché':

—¿Jón' awil ti k'wajat jachan' an inik?

¹² K'al yán an atiklábtsik xi taja' ti k'wajat u t'ilnal na Jesús. Taltsik in ulal enché': "Jajá' ja'ich jun i alwa' inik" ani taltsik in ulal enché': "Yab i alwa' inik, pos in k'ambiyal an atiklábtsik."

¹³ Por k'al ni jun xita' tu t'ilnal kawidh, abal u ch'ejnáb an judíotsik.

¹⁴ Por tam ti ch'ejelábich an ajib, na Jesús ochich ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani in tuju ti ok'tsux. ¹⁵ An judíotsik laban t'ajat ani in ulaltsik enché':

—¿Janti awil tin wit'ámal jeché' an inik yán xata' ani yab exóblomámadh?

¹⁶ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—An ok'tsixtaláb xu pidhnál yab Naná' u dhabal, in dhabal xi tin abámal. ¹⁷ Max jun xita' in lé' kin t'aja' xowa' in lé' na Dios, ne'ech kin exla' max nu ok'tsixtal tsubax lejtal ba Dios ti tál, o exom tin káw k'al Naná'k'i tu kwetém chalab. ¹⁸ Max in káwak k'al Naná'k'i tu kwetém chalab, u kalelich tám jelti max u ayal kin k'ak'ná k'al an atiklábtsik; por yab u t'ajál anchan', tokot u ulal xowa' tin pidhámal na Dios xi tin abámal abal Jajá' kin bach'u an k'ak'naxtaláb. Naná' tokot u ulal xowa' tsubax ani yab in k'ambix.

¹⁹ ¿Yabxe' tsubax ke na Moisés ti jiltsámaltsik dhutsadh an tin tak'ixtal na Dios? Por ni jun xita' xi tatá'tsik yab in t'ajál ti k'ij. ¿Jant'ók'i ta lé'tsik ti kin chemdha'?

²⁰ Tók'oyat enché' k'al an atiklábtsik:

—I ochadh k'al i at'ax ejattaláb; ¿jita' in lé' ti ki chemdha'?

²¹ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—K'al jun xata' xowa' u t'aja' tin k'ítsájil an koyóxnich, ejtal tatá'tsik i labnal. ²² Na Moisés ti óltsi ka t'aja'tsik an exól ba na t'u'úl, (yab abal jajá' in tujúmal kin t'aja', in tujúmal kin t'aja' na weje' pakéiltsik) ani jaxtám xo' ta t'ajtsaltsik an ti exól bin t'u'úl na chakámiltsik maske in k'ítsájil i koyóxnich. ²³ Pos alwa'ich, max abal yab a lé'tsik ka ch'ikat t'aja' nin tak'ixtal na Dios xin jilámal dhutsadh na Moisés, a t'ajtsaltsik an ti exól bin t'u'úl an chakamtsik maske in k'ítsájil i koyóxnich, ¿jant'ók'i tin chakuntsal abal u jeldha' jun i inik tin k'ítsájil i koyóxnich? ²⁴ Yab ti kin kawiy k'al tin kwentak'i xowa' a chu'taltsik u t'ajál. Tam ka t'aja'tsik anchan', ka t'aja'tsik in lujtalk'i.

Na Jesús in t'ilál xon ti tál

²⁵ Taltsik xu k'wajátsik Jerusalén in ulaltsik tám enché':

—¿Yabxe' ja'ich jeché' an inik xi xe'ech ti alyáb abal ka chemdhá? ²⁶ Pos nú' k'wajat tejwa' ti ok'tsux ani yab xata' tu usnal k'al ni jun xita'. ¿Awxe' an awiltalábtsik in belámalich lejtal ke jeché' an inik ja'ich an Kristo? ²⁷ Por wawá' i cho'ób xon ti tál jeché' an inik; por tam ka ulich an Kristo, yab xita' ne'ech kin cho'óbna' xon ti ne'ech ka tsích.

²⁸ Tam tin ach'a' jeché' na Jesús, xi k'wajat ti ok'tsux ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, in ulu kawidh enché':

—¡Tám, tin exlátsik ani a cho'óbtsik xon tin tál! Por yab in tsi'nek k'al Naná'k'i tu kwetém chalab, in tsi'nek abal in abnék k'al na Dios xi k'wajat ejat xi tatá'tsik yab a exlál.

²⁹ Naná' u exlál kom ba Jajá' tin tál ani Jajá' tin abámal.

³⁰ Le'ná tám ka júná ti wik'nél, por ni jun xita' yab utey ti yak'wax, kom yabél in bajúmal an k'ij xowk'i ti ne'ech ka chemdhá. ³¹ Por k'al yán ti belan ani in ulaltsik enché':

—Tam ka tsích an Kristo, ¿awxe' ne'ech kin t'aja' más i labidh labandhaxtaláb ké jeché' an inik?

An fariseotsik in aba' i yák'waltsik abal ka yak'wan na Jesús

³² An fariseotsik in ach'a' xant'éy in t'ilál an atiklábtsik k'al tin kwenta na Jesús. Aban tám k'al an ok'lek pále'tsik ani an fariseotsik i yák'waltsik abal ka yak'wan na Jesús. ³³ Ani na Jesús in ulu enché':

—Bél ne'ech kin k'wajay wé' i k'ij k'al tatá'tsik ani ne'ech juní kin k'ale xon ti k'wajat na Dios xi tin abámal. ³⁴ Ne'ech ti kin aliytsik, por yab ne'ech ti kin ela', pos yab ne'ech ka ejto ki k'aletsik xon ti Naná' ne'ech kin k'wajay.

³⁵ Tujeý tám an judíotsik ti útsáx jajá'k'itsik enché':

—¿Jón' awil ti ne'ech ka k'ale jeché' an inik abal in ulal ke yab ne'ech ki ejto ki ela'? ¿Awxe' ne'ech ban judíotsik xi k'wajat túk'i túk'i k'al an griegotsik ani kin ok'tsi an griegotsik? ³⁶ ¿Jant'éy awil in le'na' kin ulu abal tu utsa' enché': “Ne'ech ti kin aliytsik por yab ne'ech ti kin ela', pos yab ne'ech ka ejto ki k'aletsik xon ti Naná' ne'ech kin k'wajay”?

Xowa' na Jesús in ulu tam tin ok'ontalich an ajib

³⁷ Tin ok'ontalich an ajib xi ja'ich na k'ítsá xi más uluts, ch'akay na Jesús ani in ulu kawidh enché':

—Max jun xita' u tsikél, ka utey k'al Naná' ani kin uch'a' an ja'. ³⁸ Pos jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab, tin ejattal xita' tin belál Naná', ne'ech ka kale jelti i walja'tsik xin pidhnál i xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

³⁹ K'al jeché', na Jesús in le'na' kin ulu ke xita' k'al ti ka belan, ne'ech kin bach'utsik an T'okat Ejattaláb. Abal tam ti jachan', yabél ulnek an T'okat Ejattaláb, pos na Jesús yabél xalk'antsidh an tin labidh t'okát.

Yab jununúl nin chalab an atiklábtsik k'al tin kwenta na Jesús

⁴⁰ Taltsik an atiklábtsik xi taja' ti k'wajat, tam tin ach'a' jeché', in ulutsik enché':

—Tsubax lejtal, jeché' an inik ja'ich an t'iltsix xi bijidh ne'ech ka tsích.

⁴¹ Xi k'e'ettsik in ulal enché':

—Jeché' ja'ich an Kristo.

Por taltsik in ulal enché':

—¿Janti ne'ech ki ejto ki ulu ke Jajá' ja'chich an Kristo ani i cho'ób alwa' ke Galilea u k'wajíl? ⁴² Pos an T'okat Dhuslab in ulal ke an Kristo ko'ol ka tsích bin kidhtaltsik an pulek tak'ix Dabid ani Belén ti ne'ech ka wa'chin, ban kwentsal xon ti k'wajinek na Dabid.

⁴³ Ja'ich k'al jeché' ti yab jununúl nin chalab an atiklábtsik k'al tin kwenta na Jesús.

⁴⁴ Taltsik in lé'wi'ik kin yak'wa', por ni jun xita' yab in t'aja' anchan'.

Na Jesús yab u belnal k'al an awiltalábtsik

⁴⁵ Witsiy an yák'waltsik xon ti k'wajat an fariseotsik ani an ok'lek pále'tsik ani konyat enché':

—¿Jant'ók'i ti yabtsik a tsi'dha'?

⁴⁶ Ani an yák'waltsik tók'on enché':

—¿Yab jayk'i i ach'ámal xita' ti káw jelt xan tu káw jachan' an inik!

⁴⁷ Utsantsik tám enché' k'al an fariseotsik:

—¿A walkámichtsikxe' teye ki k'ambiyat? ⁴⁸ ¿Awxe' belnékich k'al jún ti éb ni ok'lékiltsik o k'al an fariseotsik? ⁴⁹ Por jeché' an atiklábtsik xi yab in exlál an tak'ixtaláb, bijtsidhichtsik abal ne'ech ban k'ibeltaláb.

⁵⁰ Utsantsik tám enché' k'al na Nikodemo, xi ja'ich jún ti éb xi jajá'tsik in kidhtal xi k'alnek kin álna' jun i akal na Jesús:

⁵¹ —An tak'ixtaláb xi wawá' i ko'ol, in ulal ke yab in tomnál ki walbiy jun i inik max yab ki axtsi ok'ox ani ki cho'óbna' xant'éy in t'ajámal.

⁵² Tók'oyat tám enché' na Nikodemo:

—¿I galileoxe' teye? Ka ajay an T'okat Dhuslab ani ne'ech ka chu'u ke ni jun i t'iltsix yab wa'chinék jayk'i Galilea.

An junkux inik uxum

⁵³ K'aléchtsik tám k'ejsik k'ejsik tin k'imá'.

8

¹ Por na Jesús k'ale ban ch'én Olibos. ² Tam ti jun tsudhelom, witsiy dhajawe ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Utukná na Jesús k'al ejtal an atiklábtsik, buxkan ani tujeý ti ok'tsiox. ³ Utuntsat tám k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani k'al an fariseotsik jun i mímláb xi elnék chinat junax k'al jun i inik xi yab in tomkíl. K'wajbá junax ch'ejel xon ti k'wajat an atiklábtsik ⁴ ani utsan enché' na Jesús:

—Ok'tsix, jeché' an mímláb elnék chinat junax k'al jun i inik xi yab in tomkíl. ⁵ Nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés in ulal abal jelti jeché' an mímlábtsik yejat ka chemdhá t'ujbadh. ¿Tatá', jant'éy a ulal?

⁶ In ulutsik anchan', abal in lé' kin ach'a'tsik xant'éy kin ulu na Jesús ani max yab ka tók'on alwa', ne'ech tám ka ejtowat ka walbiyat. Kutpan tám na Jesús ani in tuju ti dhutsum ban chabál k'al in ts'útsbixtal. ⁷ Por kom in ach'ál abal in óntsal ti konyáb, lujkun tám ani in utsa'tsik enché':

—Max jun xita' xi tatá'tsik yab walbidh, awil kin tuju kin t'ujbay jeché' an mímláb.

⁸ Kutpan tám juní na Jesús ani in óntsi ti dhutsum ban chabál. ⁹ Por tam tin ach'a'tsik jeché', in chalpay abal walbidhtsik ani in tuju ka k'alelsik juntsik ti juntsik. Ok'ox tin tuju ka k'ale xi yejhelichtsik ani tayíl xi más. Tam ti ejtalich k'alneksik, na Jesús jilk'on kwetém k'al jachan' an mímláb, xi taja' ti jilk'onék. ¹⁰ Lujkun tám na Jesús ani kom yab más in chu'u xita' wa'ach, tokot an mímláb, in utsa' enché':

—Mímláb, ¿jón' ti k'aletsik xi k'wajat ti ólnál? ¿Ni jun xita' ti walbiy?

¹¹ Tók'on enché' an mímláb:

—Yaba' Ajátik, ni jun xita'.

Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Pos yab neye tu walbiyal; ki k'aléch ani yabich más ka wala'.

Na Jesús ja'ich jelti an tajaxtaláb abal an k'ay'lá

¹² Na Jesús in tawna' juní an atiklábtsik ani in utsa' enché':

—Naná'ich nin k'wajat jelti an tajaxtaláb abal an k'ay'lá; xita' ti kin wéwna' ne'ech kin kó'oy an tajaxtaláb xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani yab ne'ech ka xe'chin jelti max ban jik'waxtaláb.

¹³ Utsan tám enché' k'al an fariseotsik:

—Tatá'k'i exom a t'ilál tabá' ani jachan' xowa' a t'ilál, yab xata' in jalbíl.

¹⁴ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Maske Naná'k'i u t'ilál tubá', in jalbíl t'ajat xowa' u t'ilál. Pos u cho'ób xon tin tál ani xon tin ne'ech; por tatá'tsik yab a cho'ób xon tin tál nibal xon tin ne'ech. ¹⁵ Tatá'tsik tin walbiyal k'al xowa'k'i a chu'tal u t'ajál. Naná' yab u walbiyal ni jun xita'. ¹⁶ Ani max ku walbiy jun xita', in lujtalk'i tu t'ajál; pos yab u t'ajál Naná' kwetém, i t'ajál junax k'al an Táta'láb xi tin abámal. ¹⁷ Ban tak'ixtaláb xi tatá'tsik a ko'ol, ta' k'wajat dhutsadh enché': "Tam cháb i ólnax kin ulu jayéchk'i, awil ka beltsin." ¹⁸ Naná' u t'ilál tubá' ani an Táta'láb xi tin abámal tin t'ilál jeye.

¹⁹ Konyat tám enché' na Jesús:

—¿Jón' ti k'wajat na Táta'?

Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tatá'tsik yab tin exlál, nibal a exláltsik nu Táta'; max tin exlálaktsik, a exlálaktsik jeye nu Táta'.

²⁰ Ejtal jeché' in ulu na Jesús tam ti k'wajat ti ok'tsix ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, xon ti k'wajat in bál an pikbantsixtaláb. Por k'al ni jun xita' ti yak'wan, kom yabél in bajúmal an k'ij xowk'i ti ne'ech ka chemdhá.

Xon ti Naná' in ne'ech, tatá'tsik yab ne'ech ka ejtotsik ki k'ale

²¹ Wits'k'ontsattsik juní ka utsan enché' k'al na Jesús:

—Naná' ne'ech kin k'ale ani ne'ech ti kin aliytsik, por ne'ech ki chemechtsik k'al na walastalábil; pos xon ti Naná' in ne'ech, tatá'tsik yab ne'ech ka ejto ki k'ale.

²² In ulutsik tám enché' an judíotsik:

—¿Awxe' ne'ech kin chemdha' tinbá' ani jaxtám tu utsál ke wawá' yab ne'ech ki ejto ku k'ale xon ti Jajá' ne'ech?

²³ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Tatá'tsik teché' i k'wajíl cha'at, por Naná' in k'wajíl tú' t'ek'at; tatá'tsik teché' i k'wajíl ban k'ay'lá, por Naná' yaba'. ²⁴ Jaxtám tu utsa'tsik ke ne'ech ki chemech k'al na walastalábiltsik; pos max yab a belá'tsik xowa' tu utsál k'al tin kwenta xitam já' neye, ne'ech ki chemech k'al na walastalábiltsik.

²⁵ Konyat tám enché' na Jesús:

—¿Jita' pé teye?

Ani tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tu utsámalichtsik asta tam tu tujuk'i tu ok'tsitsik. ²⁶ Yán t'ajat u ko'ol xant'éy tu utsa'tsik ani tu lujtsitsik, por xita' tin abámal ja'ich na Dios xi k'wajat ejat. Ani xowa' u utsá'tsik xi teché' ti k'ay'lá, ja'ich xowa' u ach'ámal in ulal.

²⁷ Por jajá'tsik yab in exbay ke na Jesús k'wajat in t'ilál an Táta'láb. ²⁸ Jaxtám ti utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Tam tatá'tsik ti kin t'ek'ba'ich pajk'idh ban peltsidh te', Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, tám ne'ech ti kin exla'tsik ke Naná'ich xitam já' tu utsámaltsik ani ke yab xata' u t'ilál k'al Naná'k'i tu kwetém chalab, tokot u t'ilál xowa' in ok'tsidh k'al an Táta'láb. ²⁹ Abal nu Táta' xi tin abámal, k'wajat k'al Naná' ani yab jayk'i tin jilámal kwetém, pos ech'ek'i u t'ajál tokot xowa' Jajá' in lé'.

³⁰ Tam ti na Jesús in t'ila' jeché', k'al yán ti belan.

Nin chakámiltsik na Dios ani xi teykómtetsik t'ajat k'al an walastaláb

³¹ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús an judíotsik xi k'ál ti belnék:

—Max tatá'tsik yab ka jila' ka bela' xowa' tu utsá'tsik, tsubaxich tám tu exóbaliltsik.

³² Ne'ech tám ka exla'tsik an tsubaxtaláb ani an tsubaxtaláb ne'ech ti ki walka'ichitsik.

³³ Tók'ontsik tám enché':

—Wawá' i weje' pakélil na Abraham ani yab jayk'i u k'wajinek tu jolib k'al ni jun xita'. ¿Jant'ók'i pé tám ta ulal ke ne'ech tám ku walkájich?

³⁴ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsá'tsik, ke ejtal xu walablomtsik, u kó'yáb jelti jolib k'al an walastaláb.

³⁵ Jun i jolib yab ne'ech ka k'wajay ech'ek'i ban k'imádh xon tu t'ójontsix, por jun i chakámláb ech'ek'i ja' ne'ech ka k'wajay ba jachan' an k'imádh. ³⁶ Jaxtám, max an Chakámláb ti ki walka'tsik, tsubaxich tám ta walkadhichtsik. ³⁷ U cho'óbich abal a weje' pakéliltsik na Abraham; por a lé'tsik ti kin chemdha', kom yab a belál xowa' tu utsá'tsik.

³⁸ Naná' u t'ilál xowa' tin xalk'antsámal nu Táta' ani tatá'tsik a t'ajál xowa' ti utsál na táta'.

³⁹ Tók'oyat tám enché' k'al jajá'tsik:

—Ni táta' ja'ich na Abraham.

Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Max tsubaxak lejtal ta chakámlábltsik k'al na Abraham, a t'ajálaktsik xowa' jajá' in t'ajámal. ⁴⁰ Por xo', maske tu óltsámalichtsik an ti tsubaxtaláb xi tin xalk'antsámal na Dios, bélk'i a lé'tsik ti kin chemdha'. ¡Na Abraham yab jayk'i in t'ajámal anchan'!

⁴¹ 'Tatá'tsik a t'ajál xowa' in t'ajál na táta'.

Utsan tám enché' k'al jajá'tsik:

—Wawá' yab u chakámláb k'al k'e'etich k'e'etich i táta'láb, jún tokot i táta' i ko'ol ani ja'ich na Dios.

⁴² Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Max tsubaxak lejtal na Dios ja'ichtsik na táta', ne'ech ti kin k'ak'na'tsik, pos Naná' ba Dios tin tál. Yab in tsi'nek k'al Naná'k'i tu kwetém chalab, in tsi'nek kom na Dios tin abámal. ⁴³ Tatá'tsik yab a ejtawal ka exbay xowa' u ulal kom yab a lé' ka ach'a'tsik an tsubaxtaláb xi tu utsál. ⁴⁴ Tatá'tsik a táta' an lej at'ax ani k'ál ta dhabalábtsik; ani tokot a lé' ka t'aja'tsik xowa' jajá' in lé'. An lej at'ax ja'ich jun i chemdhax asta ti tujenek an k'ay'lá. Yab jayk'i in éynámal an tsubaxtaláb ani yab jayk'i in ulal xowa' tsubax. Tam u k'ambix, k'wajat ti káw jelt xan ti jajá' jeye; pos jajá' ja'ich jun i k'ambix ani ja'ich nu ok'lek k'al an k'ambixtaláb. ⁴⁵ Por kom Naná' u ulal xowa' tsubax, yabtsik tin beltsal. ⁴⁶ ¿Jita' xi tatá'tsik ne'ech kin ejto ti kin utsa' ke Naná' in walbidh? Ani max u ulal xowa' tsubax, ¿jant'ók'i ti yab tin beltsaltsik? ⁴⁷ Xita' u dhabaláb k'al a Dios, in axtsal tin káwintal na Dios; por kom tatá'tsik yab i dhabaláb k'al na Dios, jaxtám ti yabtsik a lé' ka axtsi an tin káwintal.

Na Kristo más Ja' ok'ox ké na Abraham

⁴⁸ Utsan tám enché' na Jesús k'al an judíotsik:

—Tsubax xowa' i ulal tam ki ulu ke Tatá' i k'wajíl Samaria ani i teykómte k'al jun i at'ax ejattaláb.

⁴⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Yab in teykómte k'al ni jun i at'ax ejattaláb, tokot u k'ak'nál nu Táta', por tatá'tsik yab tin k'ak'nál. ⁵⁰ Naná' yab u ayal kin k'ak'ná. Wa'ach jun xita' xin lé' kin chu'u kin k'ak'ná ani Jajá', ja'ich nu lújundhax. ⁵¹ Tsubax tu utsáltsik, ke xita' kin exbay xowa' u ulal, yab jayk'i ne'ech ka chemech.

⁵² Tók'oyat tám enché' k'al an judíotsik:

—Xo' ojni' i exbách ke tsubax lejtal i k'wajat teykómte k'al jun i at'ax ejattaláb. Na Abraham ani ejtal an t'ílsixtsik chemech, por Tatá' a ulal ke xita' kin exbay xowa' a ulal, yab jayk'i ne'ech ka chemech. ⁵³ ¿Awxe' Tatá' más i uluts ké ni táta' Abraham? Jajá' ani an t'ílsixtsik chemech. ¿Jitam já' pé ta chalpayal ke Tatá' teye?

⁵⁴ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Max Naná'k'i u ayal kin k'ak'na', an k'ak'naxtaláb xi ku bach'u yab xata' in jalbíl. Por xita' tin k'ak'nál ja'ich nu Táta' xi tatá'tsik a ulal ke ja'ich na Diosil. ⁵⁵ Tatá'tsik yab a exlál, por Naná' u exlál ani max ku ulu ke yab u exlál, in kalelich neye tám in k'ambix jelti tatá'tsik. Naná' tsubax u exlál ani u t'ajál xowa' Jajá' in ulal. ⁵⁶ Na weje' pakélil Abraham, kulbé t'ajat abal jajá' ne'ech kin chu'u an k'ij xowk'i Naná' ti ne'ech kin tsích. In chu'u ani kulbé t'ajat.

⁵⁷ Utsan tám enché' na Jesús k'al an judíotsik:

—Nibal bél a ko'ol chab inik láju i tamub, ani ¿a ulal ke a chu'úmal na Abraham?

⁵⁸ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsáltsik, ke tam ti yabél wa'ach na Abraham, Naná' k'ejelejich ta' tin k'wajat.

⁵⁹ In pena'tsik tám i t'ujub abal kin t'ujbay na Jesús, por Jajá' chink'on ani kale ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Taja' ti wat'ey junax ch'ejel xon ti k'wajattsik ani k'ale.

9

Na Jesús in jeldha' jun i inik xi jok'ol ti wa'chinék ti chakam

¹ Tam ti na Jesús wat'ey ba jun i kwentsal, in chu'u jun i inik xi jok'ol ti wa'chinék ti chakam. ² Aní konyat enché' k'al nin exóbaliltsik:

—Ok'tsix, ¿jant'ók'i ti anchan' ti wa'chinék ti chakam jeché' an inik? ¿Awxe' in walámal nin táta'tsik, o jajá' in walámal?

³ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Yab jajá' in walámal, nibal nin táta'tsik; jeché' támnek anchan' abal ka xalk'an ba jeché' an inik xowa' na Dios in ejtawal kin t'aja'. ⁴ Lejat xo' bél tajax, yejat ku t'ajtsi an tin t'ojlábil xi tin abámal; pos ne'ech ka jik'wchin ani yab xita' ne'ech kin ejto ti t'ojnal.

⁵ Lejat in k'wajat teché' ti k'ay'lá, Naná' nin k'wajat jelti an tajaxtaláb abal an k'ay'lá.

⁶ Tam ti na Jesús ok'on kin ulu jeché', in tuba' in ijil chabál, in t'aja' wé' i k'ut' k'al nin ijil ani in mawtsi k'al tin wal an jok'ol. ⁷ In utsa' tám enché':

—Ki k'ale ka midhiy na wal ban ch'akat ja' xu bijyáb Siloé (Siloé, in lé' kin ulu Abatwále).

K'ale tám an jok'ol, in midhiy taja' nin wal ani tam ti witsiy, in ejtowalich tám ti chu'ux.

⁸ Jaxtám, tam ti chu'tat k'al nin at k'imádhtsik ani k'al ejtal xita' k'al tu exláb abal jajá' u jok'ol, in ulutsik enché':

—¿Yabxe' ja'ich jeché' an inik xu buxkanal ti konox tolmixtaláb?

⁹ Taltsik in ulal enché':

—Jajá'.

K'e'ettsik in ulal enché':

—Yab jajá', por in junwal t'ajat.

Por xu jok'olwi'ik in ulal enché':

—Naná'.

¹⁰ Konyat tám enché':

—¿Por jan ti pé ta uwa' abal i chu'uxich xo'?

¹¹ Tók'on ani in ulu enché':

—An inik xu bijyáb ta Jesús in t'aja' i k'ut', tin mawtsi k'al tu wal ani tin utsa' enché': “Ki k'ale ban ch'akat ja' xu bijyáb Siloé ani ka midhiy taja' na wal.” Pos in k'ale ani tam tu midhiy nu wal, in chu'xinich tám.

¹² Konyat tám enché':

—¿Jón' xo' ti k'wajat jachan' an inik?

Ani jajá' tók'on enché':

—Yab u cho'ób.

An fariseotsik in lújundha' an inik xu jok'olwi'ik

¹³ Júná tám ban fariseotsik jachan' an inik xu jok'olwi'ik. ¹⁴ Por kom in k'ítsájl i koyóxnich tam ti na Jesús in t'aja' an k'ut' ani in jeldha' an jok'ol, ¹⁵ an fariseotsik in konoy juní jachan' an inik xan tin uwámal abal u chu'uxich xo'. Jajá' in tók'oytsik enché':

—Tin mawtsi ti k'ut' bu wal, u midhiy ani xo' in chu'uxich.

¹⁶ In ulu tám enché' taltsik an fariseotsik:

—An inik xin t'aja' jeché', yab xóna' ba Dios ti tál, pos yab in pakwlantsal in k'ítsájl an koyóxnich.

Por taltsik in ulal enché':

—¿Janti ne'ech kin ejto kin t'aja' jelti jeché' i labidh labandhaxtaláb max i walablom inik?

Jaxtám ti k'e'etich k'e'etich an chalab in ko'oltsik k'al tin kwenta xowa' in t'ajám na Jesús. ¹⁷ Konyat tám juní enché' an inik xu jok'olwi'ik:

—¿Ani tatá', jant'éy a ulal k'al tin kwenta jachan' an inik xi ti chu'xindha'?

Ani jajá' in ulu enché':

—Naná' u ulal ke Jajá' ja'ich jun i t'ílsix.

¹⁸ Por an judíotsik yab in belál ke jachan' an inik u jok'olwi'ik ani xo' u chu'uxich, asta ti kantsin tin táta'tsik jachan' an inik xi jeldhats ¹⁹ ani konyat enché' an táta'lábtsik:

—¿Ja'ichxe' jeché' na chakámil, xa ulaltsik ke jok'ol ti wa'chinék ti chakam? ¿Janti pé xo' tu chu'uxich?

²⁰ An táta'lábsik tók'on enché':

—I cho'ób alwa' abal jeché' ja'ich ni chakámil ani i cho'ób abal jok'ol ti wa'chinék ti chakam; ²¹ por yab i cho'ób xant'ók'i tu chu'uxich xo' nibal i cho'ób xita' k'ál ti chu'xindhats. Jajá' ka konoy, púlekich ani ne'ech ti ki óltsitsik xita' k'ál ti jeldhats.

²² Nin táta'tsik in ulu jeché' abal in ch'ejnál an judíotsik, pos an judíotsik in t'ajámalichtsik i káw abal yabich ne'ech kin walka' ka ochich ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb xita' kin bela' ke na Jesús ja'ich an Kristo. ²³ Jaxtám tin ulu enché' nin táta'tsik jachan' an inik: “Jajá' ka konoy, púlekich.”

²⁴ Kanyat tám juní k'al an judíotsik jachan' an inik xi jok'olwi'ik ani utsan enché':

—Tin bij na Dios, ti ku utsa' xowa' tsubax. Wawá' i cho'ób abal jachan' an inik i walablom.

²⁵ Jajá' in tók'oytsik tám enché':

—Naná' yab u cho'ób max i walablom o yaba'. Tokot u cho'ób ke naná' in jok'olwi'ik ani xo' in chu'uxich.

²⁶ Ani konyat juní enché':

—¿Jant'éy ti t'ajtsi? ¿Jan tin uwa' abal kin ejto ti ki chu'xindha'?

²⁷ Jajá' in tók'oytsik enché':

—Tu utsámalichtsik ani yab tin beltsal; ¿jant'ók'i ta lé' tu wits'k'ontsitsik? ¿A lé'tsik teye ka wéwna'?

²⁸ Odhbijyat tám ani utsan enché':

—Tatá' a wéwnál jachan' an inik, por wawá' i wéwnál a Moisés. ²⁹ Wawá' i cho'ób abal na Moisés tawnadh k'al na Dios; por jachan' an inik, nibal i cho'ób ela' xon ti tál.

³⁰ Tók'oyattsik tám enché' k'al jachan' an inik xu jok'olwi'ik:

—¿Pos ja'ich jeché' xowa' yab i ejtawal ki exbay! Tatá'tsik yab a cho'ób xon ti tál ani naná' tin chu'xindha'. ³¹ Wawá' i cho'ób ke na Dios yab in axtsal xowa' kin konoy jun i walablom; tokot in axtsal xita' k'ál tu k'ak'náb ani in t'ajál xowa' in lé' na Dios.

³² Yab jayk'i i ach'ámal ti t'ilnal jun xita' xin ejtawal kin chu'xindha' jun xita' xi jok'ol ti wa'chinék ti chakam. ³³ Max jeché' an inik yabak ba Dios ti tál, yab ne'ech kin ejto kin t'aja' jun xata' jelti jeché'.

³⁴ Utsan tám enché':

—Tatá' xi walbidh t'ajat ta wa'chinék ta chakam, ¿a lé' ti ku ok'tsi? Ani utsan abal yabich más ka k'ale ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb.

Xi k'wajattsik jelti max u jok'ol

³⁵ Na Jesús in cho'óbna' abal ajnék jachan' an inik xu jok'olwi'ik ani tam tin ela' in utsa' enché':

—¿A belálxe' nin Chakámil na Dios?

³⁶ Utsan enché' k'al an inik:

—Ajátik, ti kin óltsi xitam já' abal ku bela'.

³⁷ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Pos a telálích ta k'wajat, ja'ich Naná'ich xi k'wajat ta t'ilom junax.

³⁸ Tudhlan tám jachan' an inik tin tamét na Jesús ani in utsa' enché':

—U belál, Ajátik.

³⁹ In ulu tám enché' na Jesús:

—Naná' in tsi'nek teché' ban k'ay'lá abal ku xalk'antsi an atiklábtsik xan ti k'wajat. In tsi'nek abal ku chu'xindha' xi k'wajattsik jelti max u jok'ol ani xu chu'uxtsik, ka jilk'on jelti max u jok'ol.

⁴⁰ Tam tin acha'tsik jeché', taltsik an fariseotsik xi ta' ti k'wajat xon ti k'wajat na Jesús, konoxintsik enché':

—¿U jok'olxe' weye?

⁴¹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Max i jok'olaktsik, yabak i walbidh; por kom a ulal abal i chu'uuxtsik, jaxtám ta walbidh.

10

An junbaxtaláb k'al tin kwenta xon tu mapyáb an ko'néltsik

¹ Tsubax tu utsálsik, xi yab u ochel bin wi'lébil in mapúl an borregotsik, xin t'íkonsalk'i an mapuxtaláb, jachan' ja'ich an kwé'. ² Por xu ochel ban wi'leb, jachan' ja'ich an belkol borregotsik. ³ U japtsinal k'al an belkol wi'leb abal ka ochich, in bijyal tin bij an borregotsik ani u exlantsáb tin káwintal ani in káldhál an borregotsik xon ti k'wajat mapudh. ⁴ Tam in káldhámlich ejtal an borregotsik xi jajá' in dhabal, u okxinal ani u wéwnáb k'al an borregotsik kom u exlantsáb an tin káwintal. ⁵ Por an borregotsik yab in wéwnál ni jun xita' xi yab k'ál tu dhabaláb, in jik'nál tokot kom yab in exlantsal an tin káwintal.

⁶ Utsantsik jeché' an ti junbaxtaláb k'al na Jesús, por yab in exbaytsik xant'éy le'ná ka utsantsik.

Na Jesús ja'ich jelti an alwa' belkol borregotsik

⁷ Wits'k'ontsattsik tám juní ka utsan enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik: Naná'ich nin k'wajat jelti an wi'leb xon tu ochel an borregotsik.

⁸ Ejtal xi tsi'neksik ok'ox ké Naná', i kwé'tsik, por yab t'ajan ti k'ij k'al an borregotsik.

⁹ Naná'ich nin k'wajat jelti an wi'leb; xita' ka ochich ba Naná' xin k'wajat jelti an wi'leb ne'ech ka lo'ey. Ne'ech kin junu jelti jun i borrego xu ochel ani u kalel ban mapuxtaláb ani in elál i tóm.

¹⁰ An kwé' u tsi'ilk'i ti kwé' ani ti chemdhax; por Naná' in tsi'nek abal ka kó'oytsik an ít xe'chintaláb, an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ¹¹ Naná'ich nin k'wajat jelti an alwa' belkol borregotsik. An alwa' belkol, yab in ódhál ti kwenta maske ka chemdhá abal kin lo'o an borregotsik. ¹² Por xu belkol abal in lé'k'i kin áta' i tumín, tam kin chu'u tál an padhum, in jilál kwetém an borregotsik ani jajá' u k'alel ti chink'onat. In t'ajál anchan' kom yab i alwa' belkol ani kom yab jajá' in dhabal an borregotsik. U yak'wnal tám taltsik an borregotsik k'al an padhum ani xi k'e'ettsik, u buk'el, kom u jik'édháb. ¹³ Jeché' an inik u k'alel ti chink'onat, kom tokotk'i k'wajat ti belkol abal in lé' kin áta' i tumín ani yab in k'anidhál an borregotsik.

¹⁴⁻¹⁵ Naná'ich nin k'wajat jelti an alwa' belkol. Anchan' jelt xan ti nu Táta' tin exlál ani Naná' u exlál Jajá', anchan' tu exlál xita' tin belálchtsik ani jajá'tsik tin exlál neye. Naná' ne'ech ku pidhna' tubá' kin chemdhá abal ku lo'otsik. ¹⁶ U ko'ol jeye k'e'et xi ne'ech ti kin bela'tsik xi yabél k'wajat k'al Naná' ani ko'ol jeye ku ututsik k'al Naná'. Ne'ech ti kin axtsitsik an tu káwintal, jún tokot i kwene' ne'ech ka wa'chin ani júnk'i jeye tokot i belkol.

¹⁷ An Táta'láb tin k'anidhál abal u pidhnál tubá' kin chemdhá ani tayíl kin ejech ti ít. ¹⁸ Yab xita' tin nixál ku pidhna' tubá' kin chemdhá, Naná'k'i u pidhnal tubá' k'al u kulbéta. U ko'ol i awiltaláb ku pidhna' tubá' kin chemdhá ani u ko'ol i awiltaláb abal kin ejech ti ít. Jeché' ja'ich xowa' tin utsámal ku t'aja' nu Táta'.

¹⁹ Tam ti an judíotsik in ach'a' jeché', in kó'oytsik k'e'etich k'e'etich i chalab k'al tin kwenta xowa' in ulu na Jesús. ²⁰ Yán xi jajá'tsik in ulal enché':

—¿Jant'ók'i ta exbantsaltsik? Jajá' ochadh k'al i at'ax ejattaláb ani u olmanal.

²¹ Por taltsik in ulal enché':

—Ni jun xita' xi ochadh k'al i at'ax ejattaláb yab ne'ech kin ejto ti káw anchan'. ¿Awxe' jun i at'ax ejattaláb ne'ech kin ejto kin chu'xindha' jun i jok'ol?

U pojkáab na Jesús k'al an judíotsik

²² Tam ti jachan' i k'ij, chamay ani ban bitsow Jerusalén k'wajat ti t'ajnal i ajib k'al tin kwenta xowk'i ti t'okwat ani tujey ti éynáb an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. ²³ Na

Jesús ta' ti xe'ech ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ban chak' xu bijyáb Salomón,
²⁴ wiliyat k'al an judíotsik ani utsan enché':

—¿Asta jowk'i ne'ech tu kó'oy tu chalpax? Max Tatá'ich ni Kristo, ti ku óltsitsích.

²⁵ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tu óltsámalichtsik ani yab tin beltsal. Ejtal xowa' u t'ajál k'al tin awiltal nu Táta', in xalk'álich xitam já' neye Naná'. ²⁶ Por yabtsik a belál, kom yab tin belál jelti xi utenekichtsik k'al Naná', jelt xan tu utsámalichtsik ok'ox. ²⁷ Xita' tin belálchtsik, tin axtsalichtsik xowa' u ulal; u exláltsik ani jajá'tsik tin wéwnál. ²⁸ U pidhámalichtsik ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani yab ne'ech ka k'aletsik ban k'ibeltaláb, nibal xita' ne'ech kin ejto ti kin k'ántsi. ²⁹ Nu Táta' ja'ich tin pidhámaltsik. Jajá' ja'ich xi más púlek ani xi más ultaláb ani k'al ni jun xita' ti ne'ech ka ejtowat ka k'ántsin. ³⁰ Naná' ani an Táta'láb, jun tokot tu áynal.

³¹ In pena' tám juní i t'ujub an judíotsik abal kin t'ujbay na Jesús. ³² Ani utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Yánich t'ajat xata' alwa' u t'ajámal ta tamétsik k'al tin awiltal nu Táta', ¿k'al jowa' k'ál tin kwenta ta lé' ti kin t'ujbaytsik?

³³ Tók'oyat enché' k'al an judíotsik:

—Yab i le'náb ki t'ujbayat k'al ni jun xowa' alwa' a t'ajámal. I le'náb ki t'ujbayat kom púlekich t'ajat an walastaláb a t'ajál abal a t'ajálich tabá' jelti max i Dios. Pos Tatá' jayéch teye jun i inik jelti wawá'.

³⁴ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ban tak'ixtaláb xi tatá'tsik a éynál k'wajat dhutsadh ke na Dios in ulúmal enché': "Tatá'tsik i diostsik teye." ³⁵ I cho'ób ke xowa' in ulal an T'okat Dhuslab, yab ne'ech ki ejto ki ulu ke yab tsubax ani na Dios in bijiy ti diostsik an atiklábtsik xi axtsin k'ál tin káwintal. ³⁶ Ani max na Dios tin takwyámal ani tin abámal teché' ti k'ay'lá, yab ne'ech ka ejto ka ulutsik ke u odhbijyal na Dios abal u ulal ke Naná' in Chakámláb k'al Jajá'. ³⁷ Max yab u t'ajál xowa' in t'ajál nu Táta', yab ti kin bela'tsik. ³⁸ Por max u t'ajál, maske yab ti kin bela'tsik, ka bela'tsik xowa' a chu'tal u t'ajál abal ka cho'óbna'tsik ke an Táta'láb k'wajat k'al Naná' ani Naná' in k'wajat k'al an Táta'láb.

³⁹ U le'nábwi'ik juní ka yak'wan, por chink'ontsattsik k'al na Jesús.

⁴⁰ Witsiy tám na Jesús ban walja' Jordán ani taja' ti k'wajay xon ti na Juan k'wajinek ti pújal más ok'ox. ⁴¹ K'al yán i atiklábtsik tu k'alel ti chu'táb na Jesús ani in ulaltsik enché':

—Tsubax lejtal, maske na Juan yab in t'aja' ni jun i labidh exól, ejtal xowa' in ulu k'al tin kwenta jeché' an inik, tsubax.

⁴² Ani k'al yán ti belan na Jesús tam ti taja' ti k'wajat.

11

Nin chemtal na Lásaro

¹ Tá' ti k'wajat jun i inik u ya'ul xu bijyáb ta Lásaro. Jeché' an inik u k'wajíl ban kwentsal xin bij Betania, xon tu k'wajílsik jeye na María ani na Marta, nin ixámstik. ² Jeché' na María, nin ixám na Lásaro, an inik xu ya'ul, ja'ich an mímláb xin mawtsi k'al i níwiytaláb tin akan an Ajátikláb ani in wayedhantsi k'al in xi'íl. ³ Jeché' cháb an mímlábtsik in abna' ka utsan enché' na Jesús:

—Ajátik, na ja'úb u ya'ul.

⁴ Tam ti na Jesús in ach'a', in ulu enché':

—Jeché' an yaw'lách yab ja'ich tokot abal ka chemech, ja'ich abal kin xalk'a' nin labidh t'okát na Dios ani anchan' ka xalk'an jeye nin labidh t'okát nin Chakámil na Dios.

⁵ Maske na Jesús in k'anidhál t'ajat na Marta, na María ani na Lásaro jeye, ⁶ tam ti utsan ke na Lásaro u ya'ul, yab k'ale jik'at kin álna', jilk'on bél cháb a k'ítsá xon ti k'wajat. ⁷ Tayíl in utsa' tám enché' nin exóbaliltsik:

—Wana juní Judea.

⁸ Utsan tám enché' k'al nin exóbalitsik:

—Ok'tsix, xo' ít, an judíotsik xi taja' u k'wajíl in le'námaltsik ti ki t'ujbay; ani ¿xo' a lé' juní ki k'ale taja'?

⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' lajucháb i ora in ko'ol xi jun a k'ítsá? Pos max jun xita' xe'ech ti belal tam k'ij, yab u t'adhk'unal kom in telál an tajaxtaláb xi wa'ach ba jeché' an k'ay'lá. ¹⁰ Por max jun xita' xe'ech tam jik'wax, u t'adhk'unal kom yab tajax xon ti xe'ech.

¹¹ Tayíl utsantsik juní enché' k'al na Jesús:

—Ni ja'úb Lásaro wayámadhich, por ne'ech ku bakiy.

¹² Utsan tám enché' k'al an exóbaltsik:

—Ajátik, max wayámadhich, tám, ne'ech ka elábmé.

¹³ Por xowa' in le'na' kin ulu na Jesús, ja'ich ke na Lásaro chemnek, por an exóbaltsik in chalpay ke na Jesús k'wajat in t'ilál i ani' wayich. ¹⁴ Utsutsuyattsik tám tsubax enché' k'al na Jesús:

—Na Lásaro chemech. ¹⁵ In kulbél t'ajat k'al tatá'tsik ta kwenta abal yab taja' tin k'wajat abal anchan' ki belmáchtsik. Por wana ki chu'u.

¹⁶ Na Tomás, xu bijyáb ti Kwaya', in utsa' tám enché' nin at exóbaltsik:

—Wana weye abal ku chemech junax k'al Jajá'.

Na Jesús ja'ich xu ejdhax ti ít ani xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal

¹⁷ Tam ti na Jesús ulich Betania, utsan abal in ko'olich ché' a k'ítsá ti jolidh na Lásaro.

¹⁸ An kwentsal xi Betania, k'wajat k'unat ban bitsow Jerusalén, cháb k'al ch'ejel xóna' i kilómetro in owíl; ¹⁹ ani k'al yán i judíotsik ti k'alnek ti álnáb na Marta ani na María abal ka k'ijidhmédha'tsik kom chemnek nin kidháb Lásaro. ²⁰ Tam ti na Marta in ach'a' abal tá'ich tu ulel na Jesús, kale kin tamu; por na María jilk'on ban atá xon tu k'wajílsik. ²¹ Ani utsan enché' na Jesús k'al na Marta:

—Ajátik, max teché'ak ta k'wajat, yabak chemnek nu kidháb. ²² Por u cho'ób alwa' ke ne'ech ti ki pidha' na Dios xowa' ka kontsi.

²³ Utsan enché' k'al na Jesús:

—Na kidháb ne'ech ka ejech ti ít.

²⁴ Tók'oyat enché' k'al na Marta:

—Ani' k'ejele, u cho'óbich abal ne'ech ka ejech ti ít tam ka ejdhá an chemélomtsik tam kin bajaw an pakwenib.

²⁵ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Naná'ich nin ejdhax ti ít ani xu pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Xita' ti kin bela', maske ka chemech, bék'i ne'ech ka k'wajay ejat; ²⁶ ani ejtal xi xo' k'wajat ejat ani tin belál Naná', yab ne'ech ka k'wajay chemnek malilíl i k'ij. ¿A belálxe' jeché'?

²⁷ Na Marta tók'on enché':

—U belál, Ajátik. U belál abal Tatá'ich ni Kristo, nin Chakámil na Dios xi bijidh ne'ech ka tsích teché' ti k'ay'lá.

Na Jesús uk'in xon ti jolidh na Lásaro

²⁸ Tam ti ok'on kin ulu jeché', na Marta k'ale kin kaniy nin kidháb María ani in utsa' enché' chinatk'i:

—Úlnek an Ok'tsix ani tin abámal tu kaniy.

²⁹ Tokot tin ach'a' jeché' na María, ch'akay ani k'ale kin chu'u na Jesús. ³⁰ Na Jesús yabél ochenek ban kwentsal, taja' bél ti k'wajat xon ti k'wajinek ti t'ilolól k'al na Marta. ³¹ Tam ti chu'tat abal ch'akay na María ani kale jik'atk'i t'ajat, an judíotsik xi taja' ti k'wajat ti k'ijítmax, wéwnaxintsik. In chalpaytsik max na María ne'ech ti uk'nal xon ti jolidh na Lásaro.

³² Tam ti na María ulich xon ti k'wajat na Jesús, tudhlan tin tamét ani in utsa' enché':
—Ajátik, max teché'ak ta k'wajat, yabak chemnek nu kidháb.

³³ Tam ti na Jesús in chu'u ti uk'naltsik na María ani an judíotsik xi wéwnaxnék, t'e'pin t'ajat asta tin ejattal ³⁴ ani in konoytsik enché':

—¿Jón' ta jolyámal?

Tók'oyat enché':

—Ajátik, jala' ka chu'u.

³⁵ Uk'in tám jeye na Jesús. ³⁶ In ulu tám enché' an judíotsik:

—Ka tela'tsik, in k'anidhál t'ajat.

³⁷ Por taltsik an judíotsik in ulu enché':

—Jeché' an inik, xin chu'xindha' an jok'ol, ¿awxe' yabwi'ik ne'ech kin ejto kin jeldha' na Lásaro abal yab ka chemech?

Ejdhá ti ít na Lásaro

³⁸ Na Jesús, k'al yantam i yajnantsixtaláb, utey xon ti jolidh na Lásaro. Xon ti k'wajat jolidh, ja'ich jun i cholax ch'én ani paxk'idh k'al jun i t'ujub. ³⁹ In ulu tám enché' na Jesús:

—Ka wék'oytsik an t'ujub.

Utsan enché' k'al na Marta, nin ixám an chemélom:

—Ajátik, kaxiyich xóna' nin t'u'úl, kom ché'ich a k'ítsá in ko'ol ti chemnek.

⁴⁰ Por utsan enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' tu utsámich ke max i belom, ne'ech ka chu'tsi tin labidh t'okát na Dios?

⁴¹ Wék'oyat tám an t'ujub xi k'ál ti paxk'idh an jólimtaláb, in tela' walk'i' na Jesús ani in ulu enché':

—Táta', tu pidhál ti jalbintsixtaláb abal tin axtsámal. ⁴² U cho'ób alwa' abal Tatá' ech'ek'i tin axtsal, por jeché' tu ulal abal tin alwa'bíl ejtal jeché' an atiklábtsik xi jé' k'wajat abal kin bela'tsik ke Tatá' tin abámal.

⁴³ Tam ti ok'on kin ulu jeché', in ulu kawidh enché':

—¡Lásaro, ki kale!

⁴⁴ Ejech tám xi chemnek ani kale, malidh nin k'ubak ani nin akan k'al i bolixtaláb ani nin ók' bolidh jeye k'al i k'udhk'um. Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ka wila' ani ka walka'ich ka k'ale.

U chalpayáb xan ti ka uwan abal ka yak'wan na Jesús (Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2)

⁴⁵ K'al tin kwentak'i xowa' in chu'utsik in t'aja' na Jesús, yán an judíotsik xi k'alnek ti junkil an ta María, in bela' na Jesús. ⁴⁶ Por taltsik an judíotsik k'ale kin chu'u an fariseotsik ani in t'íltsi xowa' in t'ajámal na Jesús. ⁴⁷ Tam ti an fariseotsik ani an ok'lek pále'tsik in ach'a' jeché', junkun k'al an Junkulom Awiltaláb ani in ulutsik enché':

—¿Jant'éy ne'ech ki t'aja'? Jeché' an inik exom t'ajat in t'ajál yán i labidh exóltsik.

⁴⁸ Max ki walka' kin óntsi anchan', k'al ejtal ti ne'ech ka belan. Ne'ech tám ka tsích an awiltalábtsik xi Roma, ne'ech ti ku pakwtsi an ti pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani ne'ech ti ku chemdha'.

⁴⁹ Por jun ti éb xi jajá'tsik xu bijyáb ta Kayfás, xi ja'ich nin ok'lékil an pále'tsik tam ti jachan' i tamub, in ulu enché':

—Tatá'tsik yab a cho'ób xata', ⁵⁰ nibal a chalpayaltsik ke más alwa' abal wawá', ka chemech jún tokot i inik abal tin kwenta an atiklábtsik ani yab ku chemdhá ejtal.

⁵¹ Por na Kayfás yab in ulu jeché' k'al jajá'k'i tin kwetém chalab; kom jajá' k'wajat ti ok'lek pále'tsik jachan' i tamub, jaxtám ti ijtsin kin ulu k'al na Dios ke na Jesús ne'ech ka chemdhá abal ka lo'ey an judíotsik; ⁵² ani yab tokot já'k'i, abal kin junku jeye nin chakámiltsik na Dios xi k'wajat túk'i túk'i. ⁵³ Jaxtám, asta tam ti jachan' i k'ij, an awiltalábtsik xi Judea in ayaltsik xan ti kin uwa' abal kin ejto kin chemdha' na Jesús.

⁵⁴ Na Jesús yabich tám in lej xalk'ál tinbá' ka chu'tat k'al an judíotsik, kale ba jachan' an chabál xi Judea ani k'ale ba jun i chabál k'unat ban chabál xon ti yab k'wajtsidh, ba jun i bitsow xin bij Efrain. Taja' ti k'wajay k'al nin exóbaliltsik.

⁵⁵ Tam ti jachan' i k'ij, u k'unelich xowk'i tin ajíbnál an paskwa an judíotsik ani yán i atiklábtsik xu k'wajíl ban kwentsaltsik k'alnek Jerusalén abal kin t'okotsik tinbá' tam yabél wat'enek an paskwa. ⁵⁶ In ayaltsik na Jesús ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani u kónóxtsik jún ani jún enché':

—¿Jant'éy a chalpayaltsik? ¿Awxe' ne'ech ka tsích an ti ajíblom o yaba'?

⁵⁷ An fariseotsik ani an ok'lek pále'tsik in ulúmal ke max jun xita' in cho'ób xon ti k'wajat na Jesús, kin ólna' abal ka k'ale ti yak'wnal.

12

Jun i mímláb in joltsi ti niwiytaláb bin ók' na Jesús

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Bél u k'ibel akak a k'ítsá abal ka wat'ey an paskwa, na Jesús k'ale Betania xon tu k'wajíl na Lásaro, xi chemnek ani ejdhá ti ít k'al na Jesús. ² T'ajan taja' jun i k'apúch abal tin k'ak'nabíl na Jesús; na Marta u jót'il ani na Lásaro ja'ich jún ti éb xi buxúl ti k'apul ban mesa k'al na Jesús. ³ In uldha' tám na María ch'ejel litro xóna' i niwiytaláb xi t'ajadh k'al i wich xin bij nardo. Jeché' an niwiytaláb, kajbidh t'ajat in jalbíl. Na María in mawtsi k'al tin akan na Jesús ani in wayedhantsi k'al nin xi'íl. Putál an altá niwbé k'al jachan' an niwiytaláb. ⁴ Na Judas Iskariote, xi ja'ich jeye jún ti éb xi lajucháb nin exóbaliltsik na Jesús, xi k'al ti ne'ech ka pidhná na Jesús abal ka chemdhá, in ulu tám enché':

⁵ —¿Jant'ók'i ti yab nujwat jeché' an niwiytaláb k'al óx i bo' inik i denariotsik abal ka pidhan an ti tumín an ch'ojontátsik?

⁶ Por na Judas yab in ulu jeché' abal tsubax lejtal tin k'anidhál an ch'ojontátsik, in ulu anchan', kom jajá' ja'ich jun i kwé', ani kom jajá' in xe'chindhál nin bál an tumín, in kwé'yal xowa' u balyáb taja'. ⁷ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Jíla' k'wajat, yab xata' ka utsa'; pos jajá' in ta'pámal jeché' abal ti kin mawtsi an tu t'u'úl abal ka k'wajách t'ojodh tam kin bajaw xowk'i ne'ech kin jolyat. ⁸ An ch'ojontátsik ech'ek'i ne'ech ka k'wajay k'al tatá'tsik, por Naná', yab ech'ek'i ne'ech kin k'wajay k'al tatá'tsik.

U t'ajnal i káw abal ka chemdhá na Lásaro

⁹ K'al yán i judíotsik ti cho'óbná ke na Jesús ta' ti k'wajat Betania ani k'aletsik taja', yab tokotk'i abal kin chu'utsik na Jesús, aníl jeye abal kin chu'utsik na Lásaro, xi ejdhats ti ít k'al na Jesús. ¹⁰ Nin ok'lékil an pále'tsik in t'aja'tsik i káw abal kin chemdha' jeye na Lásaro, ¹¹ pos k'al tin kwentak'i na Lásaro, yán i judíotsik in pílmédháltsik tinbá' ani in belálichtsik na Jesús.

Na Jesús ochich ban bitsow Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

¹² Yán i atiklábtsik k'alnek Jerusalén abal kin ajíbna'tsik an paskwa. Tam ti jun tsudhelom in ach'a'tsik abal na Jesús exomich ti ulel ba jachan' an bitsow, ¹³ in peja'tsik i apach', kale kin bach'u ani in ulaltsik kawidh enché':

—¿Ti ku lo'óch xo'! ¡Lábt'ajadh xi tál tin bij an Ok'óxláb! ¡Lábt'ajadh nin Pulek Tak'íxal an israelitatsik!

¹⁴ Na Jesús in ela' jun i chakam burru ani puney taja', jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché':

¹⁵ Yab ki jik'ey, atiklábtsik xi k'wajíl Sión; ka tela'tsik, ná'ich tál na Pulek Tak'íxal punat ba jun i chakam burru.

¹⁶ Tam ti jachan' i k'ij, nin exóbaliltsik yab in exbay ejtal jeché', por más tayíl, tam ti na Jesús xalk'antsatich tin labidh t'okát, in chalpaytsik tám abal ejtal jeché' k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab k'al tin kwenta na Jesús ani anchanich ti támnék.

¹⁷ An atiklábtsik xi ta' ti k'wajat tam ti na Jesús in ejdha' ti ít na Lásaro ani in utsa' ka kale ban jólimtaláb, in t'iláltsik xowa' in chu'úmal. ¹⁸ Jaxtám an atiklábtsik ti kale kin bach'u na Jesús, abal in cho'óbnámalichtsik an labidh exól xin t'ajámal. ¹⁹ Por an fariseotsik in ulu jajá'k'itsik enché':

—A chu'talichtsik xo', yab ne'ech ki ejto ki t'aja' ni jun xata'. Ka tela', k'al ejtal an atiklábtsik ti exom ti wéwnáb.

U alyáb na Jesús k'al cháb óx i griegotsik

²⁰ K'al an atiklábtsik xi k'alnek Jerusalén abal ti ól tam exom an ajib, ta' jeye ti k'wajattsik cháb óx i griego. ²¹ Jeché' an griegotsik utey ba na Felipe. Na Felipe, ja'ich xu k'wajíl Betsayda, an chabál xu tak'nal Galilea. Tam ti utukná k'al an griegotsik, pakabédhá k'ál enché':

—Ja'úb, i lé' weye ki chu'u na Jesús.

²² Na Felipe k'ale kin utsa' na Andrés ani chablam ti éb ti k'ale kin óltsi na Jesús.

²³ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—In bajúch an k'ij xowk'i Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin xalk'antsat an tu labidh t'okát. ²⁴ Tsubax tu utsátsik, ke max jun i iyaláb yab ka t'ayan ani yab ka k'ibchon nin t'u'úl, yab jayk'i ne'ech ka yaney. Por max ka t'ayan ani ka k'ibchon nin t'u'úl, ne'ech ka ixk'an, ne'ech ka pubey ani ne'ech kin kó'oy yán in walíl. ²⁵ Xita' in k'anidhál nin ejattal ne'ech kin k'ibdha'; por xita' xi yab in k'anidhál nin ejattal teché' ti k'ay'lá, in ko'olich t'ojodh nin ejattal abal kin bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ²⁶ Max jun xita' in lé' ti kin t'ójontsi, ti kin wéwna' ani xon ti Naná' ne'ech kin k'wajay, taja' jeye ne'ech ka k'wajay xita' tin t'ójontsal. Max jun xita' ti kin t'ójontsi, ne'ech ka k'ak'ná k'al nu Táta'.

Na Jesús in ulu abal ne'ech ka chemdhá

²⁷ Xo' in chalpax t'ajat tin k'wajat; por yab ne'ech ku utsa' nu Táta' ti kin lo'o k'al xowa' ne'ech ku tamu, pos ja'ich tin tsi'nek abal ku tamu anchan'. ²⁸ Táta', ka xalk'a'ich na labidh t'okát.

Ach'atmé tám jun i káwintaláb tú' walk'i' ani xu káw in ulu enché':

—U xalk'ámalich ani ne'ech juní ku xalk'a' ti ít.

²⁹ An atiklábtsik xi taja' ti k'wajat ani in ach'a' jachan' an káwintaláb, in ulutsik abal i junkil áb u jululúl ani xi k'e'ettsik in ulal:

—Tawná k'al jun i t'okat abatwále.

³⁰ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Yab abal Naná' tu kwenta ti ach'atmé jeché' an káwintaláb, ach'atmé abal tatá'tsik ta kwenta. ³¹ Xo' in bajúch an k'ij xowk'i ne'ech ti lújundháb an atiklábtsik xi teché' ban k'ay'lá ani ne'ech ka pet'nájich ban k'ibeltaláb an lej at'ax xi k'wajat ti tak'ix ba jeché' an k'ay'lá. ³² Ani tam Naná' kin t'ek'bájich pajk'idh ban peltsidh te', ne'ech ku ututsik ejtal k'al Naná'.

³³ K'al jeché' k'wajatich in ólnál xan ti ne'ech ka chemdhá. ³⁴ Tók'oyat enché' k'al an atiklábtsik:

—Wawá' i ach'ámal ti ajoyáb bin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ke an Kristo yab jayk'i ne'ech ka chemech. ¿Jant'ók'i pé tám ta ulal ke nin Chakánil na Dios ne'ech ka t'ek'bá pajk'idh ba peltsidh te'? ¿Jita' pé jeye jachan' xa utsál ke Jajá'ich xi abadh abal ka wenk'on jeye ti inik?

³⁵ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Bél ne'ech kin k'wajay wé' i k'ij k'al tatá'tsik, Naná' xin k'wajat jelti an tajaxtaláb, por yabich ne'ech kin lej owey. Ki uteytsik k'al Naná' lejat xo' bél in k'wajat k'al tatá'tsik abal

yab ki yak'wantsik uk'pidh k'al an jik'waxtaláb; pos xi xe'echtsik ban jik'waxtaláb yab in cho'ób xon ti ne'ech. ³⁶ Ti kin bela'tsik lejat xo' bél in k'wajat k'al tatá'tsik, Naná' in k'wajat jelti an tajaxtaláb abal ki k'wajaysik jelti an atiklábtsik xi k'wajat ban tajaxtaláb. Tam ti ok'on kin ulu jeché', na Jesús k'ale ani in chink'ontsitsik.

Xant'ók'i ti yab u belnal na Jesús k'al an judíotsik

³⁷ Maske na Jesús in t'ajámalich t'ajat yán i labidh exótsik tin tamét an judíotsik, bélk'i yab u belnal. ³⁸ Jeché' támun anchan' abal ka t'ájan jelt xan tin jilámal dhutsadh an t'ílsix Isaías enché':

Ok'óxláb, ¿jita' in belámal xowa' i ólnámal?

¿jita' xalk'antsidh tin cháp an Ok'óxláb?

³⁹ Jaxtám ti yab u belnal na Jesús, pos na Isaías in dhutsámal jeye enché':

⁴⁰ Jok'olbéhdhatstsik k'al na Dios ani chapikmédhantsidhtsik tin itsích,

abal yab ka chu'xintsik k'al nin wal,

nibal kin exbaytsik k'al nin itsích,

ani nibal ka uteytsik k'al Naná' abal ku jeldha'.

⁴¹ Na Isaías in t'ilámal jeché' abal in chu'tsámalich tin labidh t'okát na Jesús ani Jajá' k'wajat in t'ilál tam tin ulu jeché'.

⁴² Por bélk'i, k'al yán i judíotsik ti belan na Jesús, belan asta k'al taltsik i awiltalábtsik; por yabtsik in xalk'ál, kom in ch'ejnál an fariseotsik ani in ch'ejnál yabich ka walkan ka ochichtsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. ⁴³ Pos jajá'tsik más in kulbetnál ka k'ak'ná k'al an atiklábtsik ké k'al na Dios.

K'al xowa' in ulal na Jesús, k'ál ti ne'ech ka xalk'an xan ti k'wajat an atiklábtsik

⁴⁴ Na Jesús in ulu kawidh enché':

—Xita' ti kin bela' Naná', yab Naná' tin belál, in belál an Táta'láb xi tin abámal. ⁴⁵ Ani xita' tin chu'tal Naná', in chu'talich xita' tin abámal. ⁴⁶ Naná', xin k'wajat jelti an tajaxtaláb, in tsi'nek ban k'ay'lá abal xita' ti kin bela' yab ka jilk'ontsik ban jik'waxtaláb.

⁴⁷ Por max jun xita' kin ach'a' xowa' u ulal ani yab kin t'aja' ti k'ij, yab Naná' exom u walbiyal; pos yab in tsi'nek ku walbiy an atiklábtsik xi k'wajat ban k'ay'lá, in tsi'nek abal ku lo'o. ⁴⁸ Xita' tin pojkal ani yab in t'ajál ti k'ij xowa' u ulal, in ko'olich xita' k'ál ti ne'ech ka walbiyat: xowa' Naná' u ulúmal, ja'ich k'ál ti ne'ech ka walbiyat tam kin bajaw an pakwenib. ⁴⁹ Xowa' Naná' u ulúmal, yab u ulúmal k'al Naná'k'i tu kwetém chalab; an Táta'láb xi tin abámal, ja'ich tin utsámal xowa' ne'ech ku ulu ani xowa' ne'ech ku ok'tsixa'. ⁵⁰ Ani u cho'ób alwa' ke xowa' tin utsámal ku ulu nu Táta', ja'ich abal ka ejtotsik ka kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Jaxtám, xowa' u ulal, u ulal xantik'i tin utsámal ku ulu an Táta'láb.

13

Na Jesús in t'aktsi tin akan nin exóbaliltsik

¹ Wé'ich u k'ibel abal ka ajíbná an paskwa. Na Jesús in cho'óbich abal in bajúmich an k'ij xowk'i ne'ech kin jila'ich an k'ay'lá abal ka k'aléch ban Táta'láb. Kom ech'ek'i in k'anidhál an atiklábtsik xi k'ál tu belnal, xo' k'wajat in xalk'antsal ke tsubax lejtal tin k'anidháltsik t'ajat.

²⁻⁴ Na Judas Iskariote, xu chakámláb k'al na Simón, ódhantsidhich bin itsích k'al an lej at'ax abal kin pidhna' na Jesús ka chemdhá. Na Jesús in cho'ób alwa' abal ba Dios ti tál ani abal ne'ech juní ka witsích táyk'i ani in cho'ób jeye abal pidhnékich ejtal an ti awiltaláb k'al an Táta'láb. Jaxtám, tam ti k'wajattsik an ti k'apul, ch'akay na Jesús ban mesa, in k'ot'iy nin eblidh k'udhk'umil ani in wik'a' jun i k'udhk'um bin tsukul. ⁵ In jolo tám i ja' ba jun i balixtaláb ani k'wajay kin t'aktsi tin akan nin exóbaliltsik ani kin wayedhantsi k'al an k'udhk'um xin wík'ím bin tsukul.

⁶ Tam ti ne'chich jeye ti t'aktsinal tin akan na Simón Pedro, na Simón Pedro in ulu enché':

—Ajátik, ¿Tatá' ne'ech ti kin t'aktsi tu akan?

⁷ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Xo' yab ne'ech ka ejto ka exbay xowa' exom u t'ajál, por tayíl ne'ech ka exbay.

⁸ Por utsan enché' k'al na Pedro:

—Naná' yab jayk'i ne'ech tu walka' ti kin t'aktsi an tu akan.

Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Max yab tu t'aktsi an ta akan, yabich ne'ech ka ejto ki k'wajay k'al Naná'.

⁹ Utsan enché' k'al na Simón Pedro:

—Ajátik, tám, yab tokotk'i ti kin t'aktsi tu akan, ti kin t'aktsi jeye tu k'ubak ani ti kin pak'wtsi tu ók'.

¹⁰ Por utsan enché' k'al na Jesús:

—Xi tám ti ok'nék ti atsim, yab yejat xowa' más kin t'aka', tokot nin akan; pos ejtal k'wajat t'okat nin t'u'úl. Tatá'tsik i t'okat ta k'wajat, maske yab k'ejele ejtal ta éb.

¹¹ Na Jesús in ulu: “Yab ejtal ta éb i k'wajattsik t'okat”, kom in cho'óbich xita' k'al ti ne'ech ka pidhná abal ka chemdhá.

¹² Tam ti ok'onich kin t'aktsi tin akan nin exóbalitsik, na Jesús in k'wajba' juní nin eblidh k'udhk'úmil, buxkan juní ban mesa ani in utsa'tsik enché':

—¿A exbayaltsikxe' xowa' tu t'ajtsi? ¹³ Tatá'tsik tin bijyal tin Ok'tsix ani tin Ajátikláb ani tsubax xowa' a ulaltsik, kom ani' k'ejele. ¹⁴ Pos max Naná', xin Ok'tsix ani in Ajátikláb, tu t'aktsitsik an ta akan, anílk'i teye ti yejat ki t'áktsixintsik an ta akan jún ani jún. ¹⁵ Naná' tu pidha'ichtsik jun i ok'tsixtaláb abal ka t'aja'tsik teye anílk'i jelt xan ti Naná' u t'aja'.

¹⁶ Tsubax tu utsálsik, ke ni jun i t'ójontsix k'wajat más púlek ké nin ajátik ani ni jun i abatwále k'wajat más púlek ké xi k'al ti abadh. ¹⁷ Max a exbayaltsik ejtal jeché' ani ka t'aja'tsik anchan', k'ijidh t'ajat ne'ech ki k'wajajtsik.

¹⁸ Yab abal ejtal ta éb tin k'wajat tu utsálsik jeché'; Naná' u cho'ób xita' nu takwyámaltsik. Por ko'ol ka támun jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché': “Xi k'wajat ti k'apul junax k'al Naná', tin at'álich xo'.” ¹⁹ Tu okxintsaltsik tu óltsi jeché' abal tam ka támun, ka bela'tsik ke Naná'ich xitam já' tu utsámaltsik u éy. ²⁰ Tsubax tu utsálsik, ke xita' kin bach'u xita' Naná' u abámal, Naná' tin bach'wal ani xita' ti kin bach'u Naná', in bach'walich xita' tin abámal.

Na Jesús in ulal ke ne'ech ka pidhná k'al na Judas abal ka chemdhá

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

²¹ Tam ti ok'on kin ulu jeché', na Jesús in ach'a' jun i pulek yajtsiktaláb tin ejattal ani in ulu enché':

—Tsubax tu utsálsik, ke jún ti éb xi tatá'tsik a kidhtal ne'ech ti kin pidhna' abal kin chemdhá.

²² Tujeý tám an exóbaltsik ti téláx jún ani jún, maske yab in cho'óbsik xitam já' na k'wajat ti usnal. ²³ Jún ti éb an exóbaltsik, xu k'anidháb t'ajat k'al na Jesús, k'wajat jeye ti k'apul jedhél bin okób na Jesús. ²⁴ Na Simón Pedro in utsa' jeché' an exóbal k'al in k'ubakk'i abal kin konoy xitam já' na k'wajat in t'ilál. ²⁵ Utkakan tám más jeché' an exóbal ba na Jesús ani in konoy enché':

—Ajátik, ¿jítam já' xi k'wajat a t'ilál?

²⁶ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Ne'ech ku ju'u jun peje' i pan ani xita' ku pidha', ja'ich xi ne'ech ti kin pidhna' abal kin chemdhá.

In ju'u tám jun peje' an pan ani in pidha' na Judas Iskariote, xu chakámláb k'al na Simón, ²⁷ támk'i tam ti na Judas in bach'u an pan, ochich an lej at'ax bin itsích na Judas. Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Xowa' ne'ech ka t'aja', ka t'aja' jik'at.

²⁸ Por ni jun xita' xi ta' ti k'wajat ban mesa ti k'apul, yab in exbay xant'ók'i ti utsan anchan' na Judas. ²⁹ Kom na Judas ja'ich nin xe'chindhál nin bál an tumín, taltsik in chalpay ke na Jesús k'wajat in utsál na Judas ke yejat kin ch'a'ay xata' xowa' ne'ech kin yéntsi abal an ajib, o kin pidha' wé' ti tolmixtaláb an ch'ojontátsik. ³⁰ Tam ti na Judas in k'apúmalich an pan, k'ale. Tam ti jachan', jik'waxich.

An ít tak'ixtaláb

³¹ Tam ti k'alnekich na Judas, na Jesús in ulu enché':

—Xo' exomich ti xalk'anal nu labidh t'okát Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik ani nin labidh t'okát na Dios u xalk'analich jeye ba Naná'. ³² Ani max Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, u xalk'antsal tin labidh t'okát na Dios, Jajá' ne'ech jeye ti kin xalk'antsi tu labidh t'okát k'unatich i k'ij. ³³ Ts'itsik chakam, yabich ne'ech kin k'wajay nakat i k'ij k'al tatá'tsik. Ne'ech ti kin aliysik, por xowa' u utsámál an judíotsik, xo' jayéchk'i teye ne'ech tu utsa'tsik: Yab ne'ech ka ejto ki k'aletsik xon ti Naná' in ne'ech. ³⁴ Ne'ech tu pidha'tsik jun i ít tak'ixtaláb: ki k'ánídháxintsik jún ani jún; ki k'ánídháxintsik jelt xan ti Naná' tu k'anídhámalsik. ³⁵ Max ki k'ánídháxintsik jún ani jún, ejtal an atiklábtsik ne'ech kin chu'u ke Naná' lejtal tu exóbaliltsik.

Utsan na Pedro abal ne'ech kin ulu ke yab in exlál na Jesús

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

³⁶ Konyat enché' na Jesús k'al na Simón Pedro:

—Ajátik, ¿jón' ta ne'ech?

Ani tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Xonti Naná' in ne'ech, yab xo' ne'ech ka ejto ti kin wéwna'; por tayíl i ne'ech teye xon ti Naná' in ne'ech.

³⁷ Utsan tám enché' k'al na Pedro:

—Ajátik, ¿jant'ók'i ti yab ne'ech ku ejto tu wéwna' xo'ich? Naná' yab u ajyal tubá' maske kin chemdhá k'al Tatá' ta kwenta.

³⁸ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—¿Tsubax lejtal yab a ajyal tabá' maske ki chemdhá k'al Naná' tu kwenta? Tsubax tu utsál, ke tam yabél dhájnek an pek'el, tatá' óxílich a ulúmal ke yab tin exlál.

14

Na Jesús ja'ich na k'wajat jelti an bél abal ki ejto ku ulich ban Táta'láb

¹ Yab ki k'wajaytsik ta chalpay. Ka bela' na Dios ani ti kin bela' neye. ² Ba nin k'imá' nu Táta', yán t'ajat wa'ach xon ti ki k'wajaytsik; max yabak anchan', tu utsámállichaktsik. Jaxtám, ne'ech kin okxin abal tu t'ojoyonsi xon ti ne'ech ki k'wajaytsik. ³ Ani tam in k'alnekich ku t'ojoyon xon ti ne'ech ki k'wajaytsik, ne'ech kin witsiy tu ik'i'tsik ani tu júna'tsik k'al Naná' abal ki k'wajaytsik teye xon ti Naná' ne'ech kin k'wajay. ⁴ A cho'óbichitsik xon ti Naná' in ne'ech ani a cho'óbichitsik jeye an bél.

⁵ Utsan enché' k'al na Tomás:

—Ajátik, yab i cho'ób xon ta ne'ech; ¿jan ti ne'ech ki ejto ki cho'óbna' an bél?

⁶ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Naná'ich nin k'wajat jelti an bél, Naná'ich nin tsubaxtaláb ani Naná'ich nu pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Yab xita' ne'ech kin ejto ka ulich ban Táta'láb max yab ti kin bela' Naná'. ⁷ Max tatá'tsik ti kin exla'tsik alwa', ne'ech jeye ka exla'tsik nu Tatá'; ani xo' a exlálightsik, pos a óntsámálightsik ka chu'u.

⁸ Utsan tám enché' k'al na Felipe:

—Ajátik, ti ku xalk'antsi an ti Táta'láb ani lejat k'al.

⁹ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Felipe, owenekich t'ajat tin k'wajíl k'al tatá'tsik, ani ¿yabél tin exlál? Xita' tin chu'tal Naná', in chu'talich jeye an Táta'láb; tám, ¿jant'ók'i bél tin kontsal tu xalk'antsitsik an ti

Táta'láb? ¹⁰ ¿Yabxe' a belál ke Naná' in k'wajat k'al an Táta'láb ani an Táta'láb k'wajat k'al Naná'? Ejtal xowa' tu utsálsik, yab u ulal k'al Naná'k'i tu kwetém chalab. An Táta'láb xi k'wajat k'al Naná', ja'ich nin t'ajál nin t'ojlábil. ¹¹ Ti kin beltsitsik ke Naná' in k'wajat k'al an Táta'láb ani an Táta'láb k'wajat k'al Naná'; max yab a belálsik ke anchan', ka bela'tsik k'al xowa' a chu'tal u t'ajál. ¹² Tsubax tu utsálsik, ke xita' ti kin bela', ne'ech jeye kin ejto kin t'aja' xowa' Naná' u t'ajál ani ne'ech kin ejto kin t'aja' xowa' más pakdha', pos Naná' in ne'ech xon ti k'wajat an Táta'láb. ¹³ Ejtal xowa' ka konoytsik k'al Naná' tu bij, ne'ech ku t'aja', abal Naná', xin Chakámláb k'al na Dios, ku xalk'antsi tin labidh t'okát nu Táta'. ¹⁴ Ne'ech ku t'aja' xowa'kichk'i ka konoy k'al Naná' tu bij.

Na Jesús in ulal abal ne'ech kin abna' an T'okat Ejattaláb

¹⁵ Max tin k'anidhálsik, ka t'aja'tsik xowa' tu utsál. ¹⁶ Ani Naná' ne'ech ku pakabédha' an Táta'láb ti ki abtsitsik an ti T'okat Ejattaláb abal ka k'wajay ech'ek'i k'al tatá'tsik. An T'okat Ejattaláb ja'ich ne'ech ti ki tolmiytsik ani ti ki pubédantsitsik an ta ejattal. ¹⁷ Jeché' an T'okat Ejattaláb xi tsubax, yab ne'ech kin ejto kin bach'u xi yabtsik u belom kom yabtsik in chu'tal nibal in exlál; por tatá'tsik a exlál, kom Jajá' k'wajat k'al tatá'tsik ani ne'ech ka k'wajay ech'ek'i k'al tatá'tsik. ¹⁸ Yab ne'ech tu jila'tsik kwetém, ne'ech kin witsiy abal kin k'wajay k'al tatá'tsik. ¹⁹ K'unat i k'ij, yabich ne'ech kin chu'tat k'al an atiklábtsik, por tatá'tsik ne'ech ti kin chu'u; pos ne'ech ki k'wajaytsik ejat kom Naná' in k'wajat ejat. ²⁰ Jachan' i k'ij, ne'ech tám ka exbáchtsik ke Naná' in k'wajat k'al nu Táta', tatá'tsik i k'wajat k'al Naná' ani Naná' k'al tatá'tsik. ²¹ Xin exlálích ani in t'ajálích xowa' u ulal, in xalk'álích ke tsubax lejtal tin k'anidhál. Xita' tin k'anidhál, ne'ech jeye ka k'anidhá k'al nu Táta', Naná' ne'ech neye ku k'anidha' ani ne'ech kin xalk'an ba jajá'.

²² Utsan tám enché' k'al na Judas (yab k'al na Judas Iskariote):

—Ajátik, ¿jant'ók'i ti ne'ech ka xalk'a' tabá' ba wawá' ani yab ja' ban atiklábtsik xi yab u belom?

²³ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Xita' tin k'anidhál, in t'ajál xowa' Naná' u ulal. Ne'ech ka k'anidhá k'al nu Táta' ani nu Táta' ani Naná', ne'ech ku tsích abal ku k'wajay k'al jajá'. ²⁴ Xita' yab tin k'anidhál, yab in t'ajál xowa' Naná' u ulal. Xowa' a ach'áltsik u ulal, yab u ulal k'al Naná'k'i tu kwetém chalab, tál bin chalab an Táta'láb xi tin abámal.

²⁵ In k'wajat tu utsálsik ejtal jeché' lejat xo' bél in k'wajat k'al tatá'tsik; ²⁶ por an T'okat Ejattaláb, xi ne'ech ti ki abtsitsik an Táta'láb abal ti ki tolmiytsik ani ti ki pubédhantsitsik an ta ejattal, ja'ich ne'ech ti ki óltsitsik ejtal ani ti ki chalpantsitsik xowa' tu utsámal.

²⁷ Tu jilálíchtsik k'al yantam i k'ijidhtaláb. Tu pidhálsik ti k'ijidhtaláb xu ko'ol, por yab tu pidhálsik an ti k'ijidhtaláb jelt xan tin pidhnál an atiklábtsik. Yab ki k'wajaytsik ta chalpax nibal ki jik'ey. ²⁸ A ach'ámalíchtsik tam tu ulu ke Naná' ne'ech kin k'ale ani ke ne'ech juní kin witsiy abal kin k'wajay k'al tatá'tsik. Max tin k'anidhálaktsik, ne'ech ki kulbétsik t'ajat tam ta ach'a' ke Naná' in ne'ech ban Táta'láb; pos nu Táta', más Ja' púlek ké Naná'. ²⁹ Tu óltsalíchtsik ok'ox jeché', abal tam ka támun, ka bela'tsik.

³⁰ Yabich ne'ech tin káw yáníl k'al tatá'tsik, pos ne'ech ka ulchich an lej at'ax xu tak'ix teché' ti k'ay'lá. Maske jajá' u tak'ix teché' ti k'ay'lá, yab in ko'ol ni jun i awiltaláb abal ti kin tak'iy. ³¹ Anchan' ko'ol ka támun abal kin cho'óbna' an atiklábtsik xi teché' ti k'ay'lá, ke Naná' u k'anidhál an Táta'láb ani tokot u t'ajál xowa' Jajá' tin utsámal ku t'aja'. Ki ch'akáchtsik ani wanách.

15

Nin akan an uba ani nin k'we'élsik

¹ Naná'ich nin k'wajat jelti nin akan an uba ani nu Táta' jelti xu belkol. ² Ejtal an k'we'lek xi yab u walim, in wék'oyal; por in kaxwal ani in ak'yál an k'we'lek xu walim abal ka walin más. ³ Tatá'tsik i k'wajat jelti max i ak'idhich k'al an ok'tsixtaláb xi tu

pidhámaltsik. ⁴ Ki k'wajaytsik ech'ek'i k'al Naná', jelt xan ti Naná' in k'wajat k'al tatá'tsik. Jun i k'we'lek yab ne'ech kin ejto ti walim max yab palat ban akanlek; anchan' teye tatá'tsik, yab ne'ech ka ejto ka t'aja'tsik xata' alwa', max yab i k'wajattsik k'al Naná'.

⁵ Naná'ich nin k'wajat jelti nin akan an uba ani tatá'tsik jelti nin k'we'él. Xita' k'wajat k'al Naná' ani Naná' k'al jajá', ne'ech t'ajat kin t'aja' xowa' alwa'. Tatá'tsik yab xata' ne'ech ka ejto ka t'aja' xowa' alwa', max yab i k'wajat k'al Naná'. ⁶ Xita' yab ka k'wajay k'al Naná', ne'ech ka pet'ná jelti an k'we'lek xi yab u walim, ne'ech ka wayey ani ne'ech ka tsikan.

⁷ Max ki k'wajaytsik ech'ek'i k'al Naná' ani yab ka uk'tsitsik xowa' tu ok'tsámalsik, ka konoytsik xowa' ka le'na' ani ne'ech ki pidhantsik. ⁸ Nu Táta' in bach'walich i k'ak'naxtaláb tam tatá'tsik a t'ajálích t'ajat xowa' alwa' ani anchan' u xalk'analich ke tsubax lejtal tu exóbaliltsik. ⁹ Naná' tu k'anidháltsik jelt xan ti an Táta'láb tin k'anidhál; pos ka óntsitsik ki k'wajay i k'án k'al Naná'. ¹⁰ Max ka t'ajálsik xowa' tu ok'tsámal, ne'ech ka óntsi ki k'wajaytsik i k'án k'al Naná', jelt xan ti Naná' in k'wajat k'án k'al nu Táta' abal u t'ajál xowa' tin utsál.

¹¹ Tu t'iltsaltsik jeché' abal ka kó'oytsik an k'ijidhtaláb jelti xi Naná' u ko'ol ani anchan' ki k'wajaytsik más i kulbél. ¹² An tak'ixtaláb xi Naná' tu pidháltsik, ja'ich jeché': ki k'ánidhaxintsik jún ani jún jelt xan ti Naná' tu k'anidháltsik. ¹³ An k'anidhaxtaláb más púlek xi jun xita' yejat kin kó'oy ja'ich jeché': kin pidhna' tinbá' ka chemdhá abal kin lo'o nin ja'úbsik. ¹⁴ Tatá'tsik tu ja'úb, max ka t'aja'tsik xowa' Naná' tu utsál. ¹⁵ Yabich ne'ech tu bijiy tu t'ójontsixiltsik, pos jun i t'ójontsix, yab in cho'ób xant'éy in t'ajál nin ajátik. Tu bijyaltsik tu ja'úb, kom tu pidhámalichtsik ka cho'óbna' ejtal xowa' tin utsámal nu Táta'. ¹⁶ Yab tatá'tsik tin takwyámal Naná', Naná' tu takwyámal tatá'tsik. Tu takwyámalsik abal ka t'aja'tsik t'ajat xowa' alwa' ani ke jachan' xowa' alwa' ka t'aja' ka k'wajay ech'ek'i. Anchan', ejtal xowa' ka kontsi an Táta'láb k'al Naná' tu bij, ne'ech ti pidha'tsik. ¹⁷ Jeché' ja'ich xowa' tu punk'untsaltsik ka t'aja': ki k'ánidhaxintsik jún ani jún.

Na Jesús ani xi k'ál tu belnal u at'naltsik k'al xi yabtsik u belom

¹⁸ Max ti pojkálsik xi yabtsik u belom, ka cho'óbna'tsik ke Naná' ok'ox tin pojkadh. ¹⁹ Max yabak i belomtsik, an atiklábtsik xi yab u belom, ne'ech ti ki k'anidha'tsik jelt xan tin k'anidhál nin kidhtaltsik. Por Naná' tu takwyámalsik tam ta k'wajatwi'ik k'al jajá'tsik ani jaxtám xo' ti pojkálsik, kom yabich a kidhtaltsik. ²⁰ Ka chalpay xant'éy tu utsámalsik: “Ni jun i t'ójontsix k'wajat más púlek ké nin ajátik.” Max Naná' in at'nék, ne'ech teye ki at'antsik ani max in exbantsidh an tu ok'tsixtal, ne'ech teye ki exbantsattsik. ²¹ Ejtal jeché' ne'ech ki t'ajtsintsik k'al Naná'k'i tu kwenta, kom yab in exláltsik xita' tin abámal.

²² Jajá'tsik yabak walbidh, max yabak in tsi'nek tu tawna'tsik. Por xo', yab ne'ech kin ejtotsik kin ulu ke yab walbidh; ²³ pos xita' tin pojkal Naná', in pojkalichtsik jeye nu Táta'. ²⁴ Yabak walbidhtsik max Naná' yabak u t'ajámal xata' ba jajá'tsik xowa' yab jayk'i t'ajadh k'al ni jun xita'; por xo', in chu'úmalichtsik ejtal xowa' u t'ajámal ani bélk'i tin pojkal ani in pojkal jeye nu Táta'. ²⁵ Por jeché' exom ti t'ajnal anchan' abal ka támun jelt xan ti k'wajat dhutsadh bin tak'ixtalábiltsik: “Tin pojka'tsik maske yab xata' tu waltsámalsik.”

²⁶ Por tam ka ulich an T'okat Ejattaláb xi tsubax, xi Naná' ne'ech ku abna', xi ne'ech ti tolmiy ani ti ki likedhantsitsik an ta ejattal, ja'ich ne'ech ti kin t'ila' Naná'. Jeché' an T'okat Ejattaláb, tál ban Táta'láb. ²⁷ Tatá'tsik ne'ech teye ti kin t'ila'tsik, kom i k'wajinektsik k'al Naná' asta tu tuju tin ok'tsix.

16

¹ Ejtal jeché' tu t'iltsaltsik abal yab ka jila' ti kin bela'. ² Yabich ne'ech ki walkan ki ochichtsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb, asta ne'ech kin bajaw i k'ij, tam jun xita' ti ki chemdha' ne'ech kin chalpay ke exom in t'ajál jun xata' alwa' abal a Dios. ³ Ne'ech

kin t'aja'tsik anchan', kom yab jayk'i in exlámalsik an Táta'láb nibal tin exlámalsik Naná'.
⁴Tu okxintsalichtsik tu utsa' jeché', abal tam kin bajaw an k'ij, ka chalpaytsik ke tu ok'ox utsámalsichtsik.

Xowa' in t'ajál an T'okat Ejattaláb

'Jeché' yab tu utsámalsik ok'ox, kom Naná' bél in k'wajat k'al tatá'tsik. ⁵ Por xo' ne'ech kin k'aléch abal kin k'wajay k'al xi tin abámal ani yab xita' tin konyal xon tin ne'ech. ⁶ I t'e'pinichtsik tokot abal tu utsálsik jeché'. ⁷ Por tsubax tu utsálsik ke más alwa' abal tatá'tsik kin k'ale. Pos max yab kin k'ale, yab ne'ech ka tsích abal ka k'wajay k'al tatá'tsik an T'okat Ejattaláb xi ne'ech ti ki tolmiytsik ani ti likedhantsitsik an ta ejattal; por max kin k'ale, Naná' ne'ech ku aba' ka tsích. ⁸ Tam Jajá' ka tsích, ne'ech kin xalk'antsi an atiklábtsik xi teché' ti k'ay'lá ke walbidhtsik, ke wa'ach jun i lujattaláb ani ke ne'ech ka lújundhá an atiklábtsik k'al na Dios. ⁹ Ne'ech kin exbaytsik abal walbidh, kom yabtsik tin bela'. ¹⁰ Ne'ech kin exbaytsik ke wa'ach jun i lujattaláb, kom Naná' in ne'ech xon ti k'wajat an Táta'láb ani yabich más ne'ech ti kin chu'utsik. ¹¹ Ani ne'ech kin exbaytsik ke ne'ech ka lújundhátsik k'al na Dios, kom an lej at'ax, xu tak'ix teché' ban k'ay'lá, bijsidhich abal ne'ech ban k'ibelaláb.

¹² U ko'ol yán xant'éy ne'ech tu utsa'tsik, por yab ne'ech ka ejto ka exbaytsik xo'. ¹³ Por tam ka tsích an T'okat Ejattaláb xi tsubax, Jajá' ne'ech ti ki óltsitsik ejtal xowa' tsubax; pos yab ne'ech ti káw k'al Jajá'k'i tin kwetém chalab, tokot ne'ech kin ulu xowa' ka utsan k'al na Dios ani ne'ech ti ki óltsitsik ejtal xowa' ne'ech ka támun tayíl. ¹⁴ Jajá' ne'ech ti kin xalk'antsi an tu labidh t'okát, pos ejtal xowa' u ko'ol ani xitam já' neye Naná', ja'ich ne'ech ti ki óltsitsik. ¹⁵ Ejtal xowa' in ko'ol an Táta'láb u dhabal neye; jaxtám tu ulu ke an T'okat Ejattaláb ja'ich ne'ech ti ki óltsitsik xitam já' neye Naná' ani ejtal xowa' u ko'ol.

An t'e'pintaláb ne'ech ka wenk'on ti kulbétaláb

¹⁶ K'unat i k'ij yabich ne'ech ti kin chu'utsik; por más lej wé' tayíl, ne'ech juní ti kin chu'utsik, kom Naná' in ne'ech xon ti k'wajat an Táta'láb.

¹⁷ Taltsik nin exóbaliltsik kónóxin tám jajá'k'itsik enché':

—¿Jant'éy in lé' kin ulu jeché'? Abal tu utsál ke k'unat i k'ij yabich ne'ech ki chu'u ani ke más tayíl ne'ech juní ki chu'u ani ke ja'ich abal Jajá' ne'ech xon ti k'wajat an Táta'láb.
¹⁸ ¿Jant'éy in lé' kin ulu k'al: “K'unat i k'ij?” Yab i exbayal xant'éy k'wajat in ulal.

¹⁹ Na Jesús in chu'u abal u le'náb ka konyat jun xata' k'al nin exóbaliltsik, jaxtám tin utsa'tsik enché':

—Naná' tu utsa'tsik abal k'unat i k'ij yabich ne'ech ti kin chu'utsik ani más lej wé' tayíl ne'ech juní ti kin chu'utsik. ¿Ja'ich k'al jeché' tin kwenta ta k'wajat ta kónóxtsik?
²⁰ Tsubax tu utsálsik, ke ne'ech ki uk'intsik ani ne'ech ki t'e'pintsik, por an atiklábtsik xi yab tin belál, ne'ech ka kulbétsik. Por maske tatá'tsik i k'wajat i t'e'pinal, an t'e'pintaláb ne'ech ka wenk'on ti kulbétaláb. ²¹ Tam jun i mímláb ne'ech kin wa'chiy i chakam, u t'e'pinal abal in bajúch an ora xowk'i ne'ech kin ach'a' an yajal; por tam kin wa'chích an chakam, in uk'tsal an yajal k'al an kulbétaláb xin ach'ál abal in wa'chích jun i chakam teché' ti k'ay'lá. ²² Anchan' jeye xo', tatá'tsik i t'e'pinal, por ne'ech juní tu chu'utsik. Tam tu chu'utsik, ne'ech tám juní ki kulbétsik t'ajat k'al jun i kulbétaláb xi yab xita' ne'ech kin ejto ti ki wék'ontsi.

²³ Jachan' i k'ij, yabich tám ne'ech ti kin konoytsik ni jun xata'. Tsubax tu utsálsik, ke ejtal xowa' ka kontsi an Táta'láb k'al Naná' tu bij, ne'ech ti ki pidha'. ²⁴ Asta xo', yab xata' a konyámalsik k'al Naná' tu bij; ka konoytsik ani ne'ech ki pidhan abal ki kulbétsik ech'ek'i.

Na Jesukristo in átámlich xowa' yab alwa' xi wa'ach ban k'ay'lá

²⁵ Ejtal jeché' tu t'íltsaltsik k'al i junbaxtalábki; por ne'ech kin bajaw an k'ij tam yabich ne'ech tu t'íltsitsik xata' k'al i junbaxtalábki. Tam kin bajaw jachan' an k'ij, ne'ech tám

tu xalk'antsíchtsik tejwa' ejtal k'al tin kwenta an Táta'láb. ²⁶ Tam jachan' i k'ij, ne'ech ka kontsitsik xata' an Táta'láb k'al Naná' tu bij ani yab exom u ulal ke Naná' ne'ech ku pakabédha' an Táta'láb k'al tatá'tsik ta kwenta, ²⁷ pos an Táta'láb ti k'anidháłtsik. Ti k'anidháłtsik, kom tatá'tsik tin k'anidhál ani a belámalichtsik abal ba Dios tin tál. ²⁸ In kale xon ti k'wajat an Táta'láb ani in tsích ba jeché' an k'ay'lá, por xo', ne'ech ku jila'ich juní an k'ay'lá ani ne'ech kin witsích xon ti k'wajat an Táta'láb.

²⁹ Utsan tám enché' k'al nin exóbaliltsik:

—Xo' tajaxich exom ta káw ani yabich a éynál i junbaxtaláb. ³⁰ Xo' i exbách abal a cho'ób ejtal xowa'kich ani yab yejat ki konoy xata' ni jun xita'. Jaxtám ti belál ke ba Dios ta tál.

³¹ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Tám, tin belálichtsik xo'? ³² Pos, ne'ech kin bajaw an k'ij ani ja'ich xo'ich, tam ne'ech ki buk'eytsik tók'i tók'i xontik'i ka chalpaytsik ki k'ale ani ne'ech ti kin jila'tsik kwetém. Por yab kwetém tin k'wajat, kom an Táta'láb k'wajat k'al Naná'. ³³ Tu utsáłtsik jeché' abal ki k'wajaytsik k'ijidh k'al tin kwenta abal i k'wajattsik k'al Naná'. Ne'ech t'ajat ka wat'na'tsik i yajtsiktaláb teché' ti k'ay'lá; por yab ka jila'tsik tabá', pos Naná' u átámalich xowa' yab alwa' xi wa'ach ban k'ay'lá.

17

Na Jesús in kontsintsal nin exóbaliltsik

¹ Tam ti na Jesús ok'on kin ulu ejtal jeché', in teloloy walk'i' ani in ulu enché':

—Táta', in bajúch an k'ij. Ti kin xalk'antsích an tu labidh t'okát, abal Naná', xin Chakámláb k'al Tatá', tu xalk'antsích teye an ta labidh t'okát. ² Pos, Tatá' tin pidhámál ti awiltaláb abal ku tak'iy an atiklábtsik ani abal ku pidha'tsik jeye ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, ejtaltsik xi Tatá' tin pidhámál. ³ Ne'ech kin bach'utsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal max ti ki exla'ich Tatá' xi junkax Dios xi tsubax ani Naná', xi Tatá' tin abámál.

⁴ Naná' tu xalk'antsámálích an ta labidh t'okát teché' ti k'ay'lá ani u ok'yámálích ku t'aja' xowa' tin abámál ku t'aja'. ⁵ Táta', ti kin xalk'antsích xo' ta tamét an tu labidh t'okát, k'al jayéchk'i an labidh t'okattaláb xu ko'ol k'al Tatá' asta tam ti yabél t'ajadh an walk'i' ani an chabál.

⁶ Xi Tatá' a takwyámáltsik ti k'ay'lá abal ti kin pidha', u xalk'antsámálích xitam já' teye Tatá'. Tatá' a dhabaltsik ani tin pidha' ani in exbayámálichtsik na káwintal. ⁷ Xo' in cho'óbichtsik abal ejtal xowa' tin pidhámál, ba Tatá' ti tál; ⁸ pos u utsámálichtsik xowa' Tatá' tin utsámál ani in exbayámálichtsik. In cho'óbnámálichtsik ke tsubax lejtál ba Tatá' tin tál ani in belámálichtsik ke Tatá' tin abámál.

⁹ Tu pakabédhál abal ka pidha'tsik ta alwa'tal, yab tu pakabédhál abal tin alwa'bíl xi yabtsik u belom, tu pakabédhál abal tin alwa'bíl xi Tatá' tin pidhámáltsik, kom Tatá' a dhabaltsik. ¹⁰ Ejtál xowa' Naná' u dhabal, a dhabal teye ani xowa' Tatá' a dhabal u dhabal neye ani nu labidh t'okát u xalk'anal ba jajá'tsik.

¹¹ Naná' yabich más ne'ech kin k'wajay ban k'ay'lá, por jajá'tsik ne'ech ka jilk'on ban k'ay'lá, Naná' ne'ech kin k'aléch abal kin k'wajay k'al Tatá'. T'okat Táta', ka beletna'tsik k'al na awiltal xita' tin pidhámál abal ka k'wajaytsik junini', jelti Tatá' k'al Naná'.

¹² Tam tin k'wajat k'al jajá'tsik ban k'ay'lá, u beletnámál k'al na awiltal, ejtaltsik xi Tatá' tin pidhámál. Xita' Tatá' tin pidhámál, ni jun xita' yab k'ibchonék, tokot xi k'eje k'ibchonékich ti k'wajat, abal ka támun jelt xan ti k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab.

¹³ Xo' in ne'chich xon ti Tatá' i k'wajat; por u ulal jeché', lejat bél in k'wajat ban k'ay'lá abal ka kulbétsik ech'ek'i jelt xan ti Naná' in kulbél. ¹⁴ U ółtsámálichtsik an ta káwintal, por at'antsik k'al an atiklábtsik xi yab u belom, kom yabich teché' u tak'naltsik ban k'ay'lá, jelt xan ti Naná' yab teché' in tak'nal ban k'ay'lá. ¹⁵ Yab tu kontsal abal ka wék'oytsik ban k'ay'lá, tu kontsal abal yab ka walka' ka átátsik k'al an lej at'ax. ¹⁶ Anchan' jelti Naná'

yab in tak'nal ban k'ay'lá, jajá'tsik yab jeye u tak'nal ban k'ay'lá. ¹⁷ Ka t'okotsik k'al na tsubaxtalábil; na káwintal, ja'ich an tsubaxtaláb. ¹⁸ Jelt xan ti Tatá' tin aba' ban atiklábtsik xi yab u belom, anchan' neye xo' tu abálsik ban atiklábtsik xi yab u belom. ¹⁹ Ani k'al jajá'k'itsik tin kwenta ti ne'ech ku pidhna' tubá' kin chemdhá abal jajá'tsik, kin pidhna' jeye tinbá' kin t'ila' an tsubaxtaláb.

²⁰ Por yab exom tu pakabédhál abal jajá'k'itsik ka pidha' an ta alwa'tal, tu pakabédhál jeye k'al tin kwenta xi ne'echtsik ti kin bela' tayíl, tam kin ach'a'tsik an tsubaxtaláb xi ne'ech ka t'iltsintsik. ²¹ Tu kontsal abal ka k'wajaytsik ech'ek'i junini'. Táta', ka k'wajaytsik junini' k'al wawá', anchan' jelti Tatá' i k'wajat k'al Naná' ani Naná' in k'wajat k'al Tatá'. Ka k'wajaytsik ech'ek'i junini' abal an atiklábtsik xi yab u belom, kin bela'tsik ke Tatá' tin abámal. ²² U pidhámalichtsik an ti labidh t'okattaláb xi Tatá' tin pidhámal abal ka k'wajaytsik junini', anchan' jelti Tatá' ani Naná' u k'wajat junini'. ²³ Naná' kin k'wajay junini' k'al jajá'tsik ani Tatá' k'al Naná' abal ka k'wajaytsik in tsubtalk'i lejtal junini'. Anchan', ne'ech tám kin exbay an atiklábtsik xi yab u belom, ke Tatá' tin abámal ani ke a k'anidháltsik t'ajat jelt xan ti Naná' tin k'anidhál.

²⁴ Táta', xita' tin pidhámalichtsik, u lé' ka k'wajay xon ti Naná' ne'ech kin k'wajay abal kin chu'utsik an labidh t'okattaláb xi Tatá' tin pidhámal; pos k'ejle tin k'anidhál asta tam ti yabél t'ajadh an walk'i' ani an chabál. ²⁵ Táta', xa t'ajál tokot xowa' lujat; xi yabtsik u belom, yab ti exlál, por Naná' tu exlál ani jeché'tsik xita' tin pidhámal, in cho'óbichtsik ke Tatá' tin abámal. ²⁶ U óltsámalichtsik xitam já' teye Tatá' ani ne'ech ku óntsi ku ólna' abal an k'anidhaxtaláb xi Tatá' tin kó'ontsal, kin kó'oytsik jeye ani Naná' kin k'wajay ech'ek'i k'al jajá'tsik.

18

Yak'wan na Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

¹ Tam ti ok'onich kin ulu ejtal jeché', kale na Jesús k'al nin exóbaliltsik abal ka k'ale jun jek'at jól xu bijyáb Sedrón. Taja', ta' ti k'wajat jun i aleláb ani ochich taja' na Jesús k'al nin exóbaliltsik. ² Na Judas, xi k'ál ti ne'ech ka pidhná na Jesús abal ka chemdhá, in exlál jeye alwa' jachan' an aleláb, pos yáníl t'ajat junkunék taja' na Jesús k'al nin exóbaliltsik. ³ Na Judas ulich taja' k'al yán i soldadotsik ani k'al xu belkoltsik an ti pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Jeché' an belkoltsik, u tak'nal k'al an ok'lek pále'tsik ani k'al an fariseotsik. In júnámaltsik i machét ani i tajbaxtaláb. ⁴ Por kom na Jesús in cho'óbich xant'éy ne'ech kin tamu, utey xon ti k'wajattsik ani in konoy enché':

—¿Jita' a ayaltsik?

⁵ Tók'oyat enché':

—A Jesús xi Nasaret.

Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Naná'ich xita' na ayaltsik.

Na Judas, xi k'ál ti exom ti pidhnáb na Jesús abal ka chemdhá, ta' jeye ti k'wajat k'al an yák'waltsik. ⁶ Tam ti utsantsik k'al na Jesús: “Naná'ich xita' na ayaltsik”, kuxkuláchtsik ani kwajlan. ⁷ Konyattsik juní enché' k'al na Jesús:

—¿Jita' a ayaltsik?

Tók'ontsik enché':

—A Jesús xi Nasaret.

⁸ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Tu utsámalichtsik ke Naná'ich xita' na ayal. Max Naná' tin ayaltsik, ka walka' ka k'ale xi jeché'tsik k'wajat k'al Naná'.

⁹ Jeché' támun anchan' abal ka t'ájan jelt xan tin ulúmal na Jesús enché': “Xita' Tatá' tin pidha', yab k'ibchon ni jún.” ¹⁰ Támki jachan', na Simón Pedro xi ta' tin ko'ol jun i

machét, in jixóna' ani in patíntsi tin eját xuchun jún ti éb an yák'wal xin bij ta Malko. Jeché' na Malko, ja'ich jún ti éb nin t'ójnálil an ok'lek pále'tsik. ¹¹ Por na Jesús in utsa' enché' na Pedro:

—Ka ta'pa' an machét. Max an Táta'láb in lé' kin chu'u ku wat'na' jeché' an yajtsiktaláb, ¿awxe' yab yejat ku wat'na'?

Na Jesús tin tamét an ok'lek pále'tsik
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lk. 22:54)

¹² An soldadotsik k'al nin ok'lékil ani an yák'waltsik xu tak'nal k'al an judíotsik, in yak'wa' na Jesús ani in wik'a'. ¹³ Júná tám ok'ox na Jesús bin k'imá' na Anás. Jeché' na Anás ja'ich nin pay'lóm na Kayfás, xi k'wajat ti ok'lek pále' jachan' i tamub. ¹⁴ Na Kayfás, ja'ich xin utsámal an judíotsik ke más alwa' abal jajá'tsik, ke jún tokot i inik ka chemech abal tin alwa'bíl an atiklábtsik.

Na Pedro in ulu ke yab in exlál na Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lk. 22:55-57)

¹⁵ Na Simón Pedro ani jún jeye an exóbal in wéwna'tsik na Jesús. Na jún an exóbal, in exlowál an ok'lek pále', jaxtám tin ejto ka ochich junax k'al na Jesús bin elébil nin k'imá' an ok'lek pále'. ¹⁶ Por na Pedro, jilk'on eléb ban wi'leb. Jaxtám, kale an exóbal xin exlowál an ok'lek pále', káwin k'al an mímláb xu belkol wi'leb ani in ódha' jeye na Pedro. ¹⁷ Konyat tám enché' na Pedro k'al an mímláb xu belkol wi'leb;

—¿Yabxe' ja'ich teye jún ti éb nin exóbaliltsik na Jesús?

Tók'on enché' na Pedro:

—Yaba'.

¹⁸ Kom chamay tam ti jachan' i k'ij, an t'ójontsixtsik ani an yák'waltsik in jok'pámal i k'amal ani taja' ti kubutsik ti dhilal. Na Pedro taja' jeye ti k'wajat k'al jajá'tsik ti dhilal bin wál an k'amal.

An ok'lek pále'tsik in lújundha' na Jesús
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lk. 22:66-71)

¹⁹ Konyat na Jesús k'al a ok'lek pále'tsik xant'éy in ok'tsixnál ani xitam já' nin exóbaliltsik. ²⁰ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Naná' ech'ek'i in k'wajinek tin káw tin tamét an atiklábtsik. Ech'ek'i in k'wajinek tin ok'tsix ban pulek atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, xon tu junkunal ejtal an judíotsik ani yab u ulúmal ni jun xata' chinat. ²¹ ¿Jant'ók'i tin konyal Naná'? Ka konoytsik xant'éy u ok'tsámal xita' tin ach'ámal tin ok'tsix, jajá'tsik in cho'ób xant'éy u ok'tsámal.

²² Tam ti na Jesús in ulu jeché', cha'wat bin wal k'al jún ti éb an yák'waltsik xi taja' jeye ti k'wajat ani utsan enché':

—¿Anchan' ta tók'oyal an ok'lek pále'tsik?

²³ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Max u ulu jun xata' yab alwa', ka ulu xowa' yab alwa' u ulu; por max alwa' xowa' u ulu, ¿jant'ók'i tin cha'wal?

²⁴ Na Anás in abna' tám wik'ats na Jesús ba na Kayfás, nin ok'lékil an pále'tsik.

Na Pedro in ulu juní tin chabtal ke yab in exlál na Jesús
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lk. 22:58-62)

²⁵ Tam ti jachan', na Pedro ta' ti kubat ti dhilal ani utsan enché':

—¿Yabxe' ja'ich teye jún ti éb nin exóbaliltsik na Jesús?

Na Pedro in ulu enché':

—Yaba'.

²⁶ Konyat tám enché' k'al jún ti éb nin t'ójnálil an ok'lek pále'tsik, nin exlowál an inik xi kotsidh tin xuchun k'al na Pedro:

—¿Yabxe' tatá' xita' xu chu'úmal ba jachan' an chakam alaláb junax k'al Jajá'?

²⁷ Na Pedro in ulu juní ke yab ani' ani támk'i jachan', dhájan an pek'el.

Na Jesús tin tamét na Pilato

(Mt. 27:1-2, 11:14; Mr. 15:1-5; Lk. 23:1-5)

²⁸ Káldhá tám na Jesús bin k'imá' na Kayfás ani júná ban atá xon tu lújundhom an pulek awiltaláb. Tam ti jachan', exomich ti tsudhél ani an judíotsik yab ochich ba jachan' an atá abal yab ka walbintsik, pos max ka walbintsik, yab tám ne'ech kin ejto kin k'aputsik an k'apné' k'al tin kwenta an paskwa. ²⁹ Jaxtám ti kale na Pilato ani in utsa'tsik enché':

—¿Jant'om walastaláb in t'ajámal jeché' an inik abal a utsbiyaltsik?

³⁰ Jajá'tsik tók'on enché':

—Max Jajá' yabak ja'ich jun i walablom, yab ne'ech ki tsi'dha' teché' ta tamét.

³¹ Utsantsik tám enché' k'al na Pilato:

—Ka júna'ichtsik ani ka lújundha'ich xan tin ulal an tak'ixtaláb xi tatá'tsik a exlál.

Tók'oyat enché' k'al an judíotsik:

—Wawá' yab i ko'ol i awiltaláb abal ki chemdha' ni jun xita'.

³² Anchan' ti támun abal ka t'ájan jelt xan tin ulúmal na Jesús, tam ti k'wajat in t'ilál xan ti ne'ech ka chemdhá. ³³ Ochich tám juní na Pilato ban atá xon tu lújundhom, in kaniy na Jesús ani in konoy enché':

—¿Tatá'xe' nin Pulek Tak'íxal an judíotsik?

³⁴ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—¿Tin konyal jeché' k'al Tatá'k'i ta kwetém chalab o abal i t'iltsinékk'i k'al k'e'ettsik?

³⁵ Tók'oyat enché' k'al na Pilato:

—¿A chu'talxe' ke naná' in judío neye? Na kidhtaltsik ani an ok'lek pále'tsik, ja'ich ti tsi'dhámaltsik teché' tu tamét. ¿Jant'éy a t'ajámal?

³⁶ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Naná' yab teché' in tak'ix ban k'ay'lá. Pos max anchanak, an atiklábtsik xi tin wéwnál, péjéxnékak abal yab kin pidhná ban judíotsik. Por Naná' yab teché' in tak'ix ban k'ay'lá.

³⁷ Konyat tám enché' k'al na Pilato:

—Tám, ¿Tatá' i Pulek Tak'ix?

Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Naná' in Pulek Tak'ix, jelt xan ti tatá' a ulal. Naná' in wa'chinék ani in tsi'nek ban k'ay'lá abal ku t'ila' xowa' tsubax. Ejtal xita' kin exbay an tsubaxtaláb, in ach'áaltsik xowa' u ulal.

³⁸ Konyat enché' k'al na Pilato:

—¿Ani jant'éy in éy an tsubaxtaláb?

Bijtsin na Jesús abal ne'ech ka chemdhá

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25)

Tam ti na Pilato in ulu jeché', kale juní ti káw k'al an judíotsik ani in utsa'tsik enché':

—Naná' yab u eltsal ni jún tin walab jeché' an inik. ³⁹ Por tatá'tsik a ujnámalich ke naná' ku walka' jun i wik'nél tam u ajíbnáb an paskwa; ¿a lé'xe' ka chu'utsik ku walka' nin Pulek Tak'íxal an judíotsik?

⁴⁰ Tujeytsik tám juní kin ulutsik kawidh enché':

—¡Jachan' yaba'! ¡Ka walka' na Barrabás!

Jeché' na Barrabás, ja'ich jun i kwé'.

19

¹ Na Pilato in abna' tám ka lekbayat na Jesús. ² An soldadotsik in t'aja' jun i kwetsotsól dhipadh k'ídh, in k'wajbantsi bin ók' na Jesús ani in xeketliy k'al jun i k'udhk'um xi t'unuyich t'ajat k'al in chákni'. ³ U uteltsik tám ba na Jesús ani in utsáaltsik enché':

—¡Ki k'wajay k'ijidh, Pulek Tak'íxal an judíotsik!

Ani in cha'waltsik bin wal.

⁴ Kale tám juní na Pilato ani in utsa' enché' an atiklábtsik:

—Ka tela'tsik, u káldhál abal ka chu'utsik ke yab u eltsal ni jun i walastaláb.

⁵ Kale tám na Jesús in kojám an kwetsotsól dhipadh k'ídh ani xeketlidh k'al an chak k'udhk'um. Utsantsik tám enché' k'al na Pilato:

—¡Jé' k'wajat an inik!

⁶ Tam ti chu'tat na Jesús k'al an ok'lek pále'tsik ani k'al xu belkoltsik an ti pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, in ulutsik kawidh enché':

—¡Ka chemdha' pajk'idh ban peltsidh te'! ¡Ka chemdha' pajk'idh ban peltsidh te'!

Utsantsik tám enché' k'al na Pilato:

—Ka júna'ichtsik ani ka chemdha'ich pajk'idh ban peltsidh te', naná' yab u eltsal ni jun in walab.

⁷ Tók'oyat enché' k'al an judíotsik:

—Wawá' i ko'ol jun i tak'ixtaláb ani jeché' an tak'ixtaláb in ulal ke yejat ka chemdhá, abal in ulal ke u Chakámláb k'al a Dios.

⁸ Tam ti na Pilato in ach'a' jeché', más jik'éch. ⁹ Ochich tám juní ban atá xon tu lújundhom ani in konoy enché' na Jesús:

—¿Jón' pé teye ta tál?

Por yab tók'oyat k'al na Jesús.

¹⁰ Utsan tám enché' k'al na Pilato:

—¿Yab ne'ech ti kin tók'oy? ¿Yabxe' a cho'ób ke naná' u ko'ol i awitaláb ku ulu ki chemdhá pajk'idh ban peltsidh te' o ku ulu ki walká?

¹¹ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Yab ne'ech ka ejto ka kó'oy ni jun i awitaláb k'al Naná', max na Dios yabak ti pidhámal; jaxtám, xita' tin pidhna' k'al tatá', más ja' walbidh ké tatá'.

¹² Asta tam ti tám, na Pilato in ayal xan ti kin uwa' abal kin ejto kin walka' na Jesús; por utsan kawidh enché' k'al an judíotsik:

—¡Max ka walka', yab a ja'úb an lej pulek tak'ix romano! ¡Ejtal xita' ka wenk'on ti pulek tak'ix, in tomnálich an lej pulek tak'ix romano!

¹³ Tam ti na Pilato in ach'a' jeché', in ulu abal ka káldhá na Jesús ani buxkan xon tu lújundhom. An koytaláb xon ti buxkan, ti káwintaláb ebreo, u bijyáb Gabata; jeché' in lé' kin ulu, T'ujbidh. ¹⁴ Tam ti jachan', júnich a k'ítsá u k'ibel abal kin bajaw an ajib xu bijyáb paskwa ani ch'ejel k'ítsájich xóna'. Na Pilato in utsa' tám enché' an judíotsik:

—¡Jé' k'wajat na Pulek Tak'íxaltsik!

¹⁵ Por jajá'tsik in ulu kawidh enché':

—¡Ka chemdha'! ¡Ka chemdha'! ¡Ka chemdha' pajk'idh ban peltsidh te'!

Konyattsik enché' k'al na Pilato:

—¿Ku chemdha' pajk'idh ban peltsidh te' na Pulek Tak'íxaltsik?

Tók'oyat enché' k'al an ok'lek pále'tsik:

—Wawá' yab i ko'ol más i pulek tak'íxal, tokot an lej pulek tak'ix romano.

¹⁶ Pidhanichtsik tám an ta Jesús k'al na Pilato abal kin júna'tsik kin chemdha' pajk'idh ban peltsidh te'. In bach'utsik tám na Jesús ani in júna'.

Pajk'iyat na Jesús ban peltsidh te'

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43)

¹⁷ Káldhájich tám na Jesús in okbám an peltsidh te' abal ka k'ale ban chabál xu bijyáb “In beklék in ók' i chemélom inik”, (ti káwintaláb ebreo, in lé' kin ulu Gólgota). ¹⁸ Tam ti ulich ban chabál xin bij Gólgota, pajk'iyat ban peltsidh te'. Junax k'al Jajá', pajk'iyat jeye cháb i iniktsik, jún tin eját ani jún tin k'watab. ¹⁹ Na Pilato in abna' ka k'wajbá bin ók' an peltsidh te', jun i dhuslab xon ti k'wajat dhutsadh enché': “Na Jesús xi Nasaret, nin Pulek Tak'íxal an judíotsik.” ²⁰ Yán i judíotsik in ajay jachan' an dhuslab kom an chabál xon ti pajk'iyat na Jesús ban peltsidh te', k'unat ti k'wajat ban bitsow. An dhuslab k'wajat

dhutsadh ebreo, griego ani latín. ²¹ Jaxtám ti utsan enché' na Pilato k'al nin ok'lek pále'il an judíotsik:

—Yab ka dhutsa': “nin Pulek Tak'íxal an judíotsik”, más alwa' ka dhutsa' enché': “Xin ulal ke Jajá' in Pulek Tak'íxal an judíotsik.”

²² Por tók'oyattsik enché' k'al na Pilato:

—Xowa' u dhutsa', anchanich ne'ech ka jilk'on.

²³ Tam ti an soldadotsik in pajk'iyámalich na Jesús ban peltsidh te', in pentsi an tin k'udhk'úmil na Jesús ani in mu'u ti ché' i peje', juntsik peje' abal jun i soldado. In pentsi jeye an tin eblidh k'udhk'umil ani kom yab ja' tsukudhk'i, junt'ak'i ja' tin pubíl ti k'wajat, ²⁴ útsáxin an soldadotsik jún ani jún enché':

—Yab ki mu'u, wana ku ubát'in abal ki chu'u xita' kin lujuy kin dhabalna'.

Anchan' ti támun jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché': “In wélchíxna'tsik nu k'udhk'úmil ani ubát'intsik abal kin chu'u xita' kin lujuy kin dhabalna' nu eblidh k'udhk'umil.” Jeché' ja'ich xowa' in t'aja' an soldadotsik.

²⁵ K'unat ban peltsidh te' xon ti k'wajat pajk'idh na Jesús, ta' ti k'wajat nin nána' ani nin kidháb nin nána'; na María, nin tomtal na Kleofas ani na María Magdalena. ²⁶ Tam ti na Jesús in chu'u nin nána' ani kubúl jeye tin wál an exóbal xu k'anidháb t'ajat k'al na Jesús, in utsa' enché' nin nána':

—Mímláb, jachan' k'wajat na chakámil.

²⁷ Tayíl in utsa' jeye enché' an exóbal:

—Jachan' k'wajat na nána'.

Ani asta tam ti jachan' i k'ij, nin nána' na Jesús, bach'wat abal ka k'wajách bin k'imá' an exóbal.

Nin chemtal na Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49)

²⁸ Más tayíl, kom na Jesús in cho'ób abal támunich ejtal xowa' bijidh ne'ech ka támun, in ulu enché' abal ka t'ájan jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab:

—In tsikél.

²⁹ Tá' ti k'wajat taja' jun i balixtaláb ts'utsat k'al i jiliy yajtsik uxnél. Axdhá wé' i kwinim ba jachan' an jiliy yajtsik uxnél, wik'an bin tsúm jun i te' xu bijyáb ti isopo ani utuntsat bin wi' na Jesús. ³⁰ Tam ti na Jesús in uch'ámich an jiliy yajtsik uxnél, in ulu enché':

—Ejtalich támun jelt xan ti bijidh ne'ech ka t'ájan.

Kutpan tám ani chemech.

Jun i soldado in cholk'antsi tin chóyíl na Jesús k'al jun i ch'upidh pat'ál

³¹ Júnich a k'ítsá u k'ibel abal kin bajaw an paskwa ani an judíotsik yab in lé' kin chu'u ka jilk'on nin t'u'úl an chemélomtsik ban peltsidh te' tin k'ítsánil an koyóxnich, pos jachan' a k'ítsá ja'ich xi uluts t'ajat. Jaxtám ti pakabédhá na Pilato abal kin abna' ka pejtsin tin ch'ejettsik xi ta' ti k'wajattsik pajk'idh ban peltsidh te' ani ka wék'oyatichtsik tám ban peltsidh te' junax k'al na Jesús. ³² K'ale tám an soldadotsik ani in pejtsi tin ch'ejet xi ta' jeye ti k'wajattsik pajk'idh ban peltsidh te'. ³³ Por tam ti uteytsik xon ti k'wajat na Jesús, in chu'u abal chemnekich. Jaxtám ti yabich Ja' pejtsin an tin ch'ejet.

³⁴ Por jún ti éb an soldadotsik, in cholk'antsi tin chóyíl k'al jun i ch'upidh pat'ál ani támk'i ti kale i xich' ani i ja'. ³⁵ Xita' k'wajat in t'ilál jeché', ja'ich jun xita' xin chu'úmal ani tsubax xowa' in ulal; jajá' in cho'ób alwa' ke tsubax xowa' in ulal abal ka bela'tsik teye.

³⁶ Pos ejtal jeché' támun abal ka t'ájan jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché': “Yab ne'ech ka pejtsin ni jun in beklék.” ³⁷ Ani ta' jeye k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab xon tin ulal enché': “Ne'ech ka chu'utsik xi ch'objédhats.”

Jolyat na Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

³⁸ Tam ti wat'éch ejtal jeché', na José, xu k'wajíl ban bitsow xin bij Arimatea, in pakabédha' na Pilato abal ka walkan kin júna' nin t'u'úl na Jesús. Na José ja'ich jun i inik xin belál na Jesús, maske chinatk'i, kom in ch'ejnál an judíotsik. Pidhan an ti awiltaláb k'al na Pilato, k'ale tám na José ani in júna'ich tám nin t'u'úl na Jesús. ³⁹ Ulich jeye na Nikodemo, xi k'alnek jun i akal ti káw k'al na Jesús ani in tsi'dhál jun inik láju i kilo i ilál xi t'ajadh k'al i mirra xuk'udh k'al i áloe. ⁴⁰ Na José ani na Nikodemo in bach'utsik tám nin t'u'úl na Jesús ani in boliy k'al i k'udhk'um xi umtsidh jachan' an ti niwiy ilál; anchan' xan tin t'ajál an judíotsik tam in jolyal i chemélomtsik. ⁴¹ Xon ti chemdhá na Jesús pajk'idh ban peltsidh te', ta' ti k'wajat jun i chakam aleláb; taja', ta' ti cholk'adh i ch'én xon ti ne'ech ka jolyat i chemélom, bél t'ajat ít ani yab jayk'i jolidh bél ni jun xita'. ⁴² Taja' ti k'wajbantsat tin t'u'úl na Jesús, kom k'unat ti k'wajat jachan' an jólimtaláb ani abal tam ti jachan', támich tin t'ojoyal an judíotsik xowa' in yéntsál abal an paskwa.

20

Ejech ti ít na Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

¹ Tin jidhtal k'ítsájl an semana, na María Magdalena k'ale dhajawe ban jólimtaláb, bél t'ajat jik'wax. Tam ti ulich ban jólimtaláb, in chu'u abal wék'odh an t'ujub xi k'ál ti paxk'idh jachan' an jólimtaláb. ² K'ale tám adhik xon ti k'wajat na Simón Pedro ani xi jún jeye an exóbal xu k'anidháb t'ajat ani in utsa'tsik enché':

—¡An Ajátikláb wék'odh ban jólimtaláb ani yab i cho'ób xon ti k'wajbadh!

³ Na Pedro ani na jún an exóbal kaletsik ani k'ale ban jólimtaláb. ⁴ Chablam ti éb ti k'ale ti ádhiltsik; por na jún más adhik ti k'ale ké na Pedro ani ok'ox ti ulich ban jólimtaláb. ⁵ Kutpan kin tela' ani in chu'u an k'udhk'um xi k'ál ti boltsidh tin t'u'úl na Jesús, por yab ochich. ⁶ Tin kuxmats ulich jeye na Simón Pedro ani ochich ja' ban jólimtaláb. In chu'u jeye an k'udhk'umtsik xi k'ál ti boltsidh tin t'u'úl na Jesús. ⁷ In chu'u jeye abal an k'udhk'um xi k'ál ti boltsidh tin ók' na Jesús yab junax ti k'wajat k'al xi más an k'udhk'umtsik, pílk'i ti k'wajat mululudh. ⁸ Ochich jeye tám na jún an exóbal xi ok'ox ti ulnek ban jólimtaláb, in chu'u xant'éy támnék ani in bela'. ⁹ Pos yabél in exbayámalsik xowa' in ulal an T'okat Dhuslab, ke na Jesús ko'ol ka ejech ti ít. ¹⁰ Tayíl, jeché' an exóbaltsik witsiy tin k'imá'.

Na Jesús in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al na María Magdalena

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Na María jilk'on eléb ban jólimtaláb ti uk'nal. Lejat k'wajat ti uk'nal, kutpan kin tela' alk'idh ban jólimtaláb, ¹² ani in chu'u cháb i t'okat abatwáletsik xeketlidh k'al i dhak k'udhk'um buxutsik xon ti k'wajbantsidh tin t'u'úl na Jesús, jún tin ók' ani jún tin akan.

¹³ Konyat enché' k'al an t'okat abatwáletsik:

—Mímláb, ¿jant'ók'i ta uk'nal?

Jajá' tók'on enché':

—In uk'nal abal in júntsidi an tu Ajátik ani yab u cho'ób xon ti k'wajbadh.

¹⁴ Tam tin ulúmalich jeché', chaw'k'in ani in chu'u na Jesús, por yab in cho'ób max ja'ich na Jesús. ¹⁵ Konyat tám enché' k'al na Jesús:

—Mímláb, ¿jant'ók'i ta uk'nal? ¿jita' a ayal?

Na María, kom in chalpay max ja'ich xu belkol an ti chakam aleláb, in utsa' enché':

—Pay'lomláb, max tatá' a júnámal, ti kin óltsi xon ta k'wajbámal abal kin k'ale ku ik'i'.

¹⁶ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—¡María!

Na María chaw'k'in ani in utsa' enché' k'al i káwintaláb xi ebreo:

—¡Raboni! —jeché' in lé' kin ulu, Ok'tsix.

¹⁷ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Ti kin walka', yabich más ti kin taka', pos yabél in k'alnek xon ti k'wajat nu Táta'. Por ki k'ale ani ka t'iltsi an kidháblábsik ke Naná' in ne'chich xon ti k'wajat nu Táta' ani a Táta'tsik teye, nu Diosil ani a Diosiltsik teye.

¹⁸ K'ale tám na María Magdalena ani in óltsi an exóbaltsik ke in chu'úmal an Ajátikláb ani in óltsitsik jeye xant'éy usnék k'al na Jesús.

*Na Jesús in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al nin exóbaliltsik
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49)*

¹⁹ Tam ti jik'wchinich jayéchk'i jachan' na k'ítsá, nin jidhtal k'ítsájl an semana, junkunék an exóbaltsik ba jun i atá mapupudh an wi'leb abal in jik'nál an judíotsik. Ochich na Jesús, kubey junax ch'ejel xon ti k'wajat an exóbaltsik ani chapnédhaxin enché':

—¡Ki k'wajaytsik k'ijidh!

²⁰ Tam tin ulu jeché', na Jesús in ólna' nin k'ubak ani nin chóyíl. Ani an exóbaltsik kulbé t'ajat abal in chu'utsik an Ajátikláb. ²¹ Utsantsik juní enché' k'al na Jesús:

—¡Ki k'wajaytsik k'ijidh! Anchan' jelt xan tin abámal an Táta'láb, anchan' neye xo' tu abálsik.

²² Jutsutsuyattsik tám k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—Ka bach'utsik an T'okat Ejattaláb. ²³ Xita' ka pakwlantsitsik, ne'ech ka pakwlantsat; xita' yab ka pakwlantsitsik, yab ne'ech ka pakwlantsat.

Na Tomás in chu'u an Ajátikláb abal ejnek ti ít

²⁴ Na Tomás, xu bijyáb ti Kwaya', xi ja'ich jeye jún ti éb xi lajucháb an exóbaltsik, yab ja' wa'ach k'al xi más an exóbaltsik tam ti ulich na Jesús. ²⁵ Tayíl óltsin enché' k'al xi k'e'et an exóbaltsik:

—I chu'úmal an Ajátikláb.

Por tók'oyattsik enché' k'al na Tomás:

—Max yab ku chu'u bin k'ubak xon ti ochenek an pajk'ixtaláb ani ku xapa' nu ts'útsbixtal xon ti ochenek an pajk'ixtaláb ani ku xapa' jeye nu k'ubak bin chóyíl, yab ne'ech ku bela'.

²⁶ Waxik a k'ítsá más tayíl, an exóbaltsik junkunék juní ba jun i atá ani tam ti jachan' i k'ij, ta' jeye ti k'wajat na Tomás k'al jajá'tsik. Mapudhtsik tin ko'ol an wi'leb, por ochich na Jesús, kubey junax ch'ejel xon ti k'wajattsik ani chapnédhomách enché':

—¡Ki k'wajaytsik k'ijidh!

²⁷ Utsan tám enché' na Tomás k'al na Jesús:

—Ka xapa' teché' na ts'útsbixtal ani ka tela' nu k'ubaktsik; ka tsi'dha' na k'ubak ani ka xapa' ba nu chóyíl. Yab ka jálk'úk'liyál na chalab, tokot ka óntsi ti kin bela'.

²⁸ In ulu tám enché' na Tomás:

—¡Tatá' tu Ajátik ani tu Diosil!

²⁹ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—¿I belmách abalk'i tin chu'u? ¡K'ijidhtsik t'ajat abal xita' tin belálsik maske yab tin chu'úmal!

Xant'ók'i ti t'ajadh jeché' an dhutsadh úw

³⁰ Na Jesús in t'ajám yán más i labidh exólsik tin tamét nin exóbaliltsik, xi yab k'wajat dhutsadh ba jeché' an dhutsadh úw. ³¹ Por xowa' k'wajat dhutsadh, ja'ich abal ka bela'tsik ke na Jesús ja'ich an Kristo, nin Chakámil na Dios ani max ka bela', ne'ech ka kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

21

Na Jesús in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al búk in exóbaliltsik

¹ Tam ti wat'enekich ejtal jeché', na Jesús in xalk'a' juní tinbá' abal ka chu'tat k'al nin exóbaliltsik. Jeché' támun bin wál an pujal xi Tiberias, enché' ti támun: ² Jun i k'ij,

k'wajattsik junini' na Simón Pedro, na Tomás, xu bijyáb ti Kwaya' ani na Natanael, xu k'wajíl Kaná, an bitsow xu tak'nal Galilea. Tá' jeye ti k'wajat nin chakámiltsik na Sebedeo ani cháb más in exóbaliltsik na Jesús. ³ Tam ti taja'tsik ti k'wajat junini', utsantsik enché' k'al na Simón Pedro:

—Ne'ech tin jixom to'ol.

Jajá'tsik tók'on enché':

—U ne'ech weye k'al tatá'.

K'adhiytsik tám ba jun i tan ani k'ale; por jachan' i akal yab xata' in ejtotsik kin jixa'. ⁴ Tam ti exomich ti tsudhél, na Jesús in xalk'a' tinbá' tin wál an pujal, por an exóbaltsik yab in cho'ób max ja'ich na Jesús. ⁵ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Chakamtsik, ¿yabxe' xata' a ko'ol ki k'apu?

Tók'ontsik enché':

—Yaba'.

⁶ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ka pet'na'tsik nin jixáb an to'ol tin eját an tan ani ne'ech ka jixa'tsik an to'ol.

Anchan' tin t'aja'tsik ani junwék'i nibalich in ejtowaltsik kin káldha' ban ja' nin jixáb an to'ol k'al in álem, kom yán i to'ol yák'wnék. ⁷ Utsan tám enché' na Pedro k'al an exóbal xu k'anidháb t'ajat k'al na Jesús:

—¡Ja'ich an Ajátikláb!

Tam ti na Simón Pedro in ach'a' abal ja'ich an Ajátikláb, xeketlin kom chilim ti k'wajat ani in pet'na' tinbá' ban ja'. ⁸ Xi k'e'et an exóbaltsik, ulich k'al an tan bin wál an pujal xon ti yab owtsik, in bodhkóm in jixáb an to'ol ts'utsat k'al an to'oltsik; pos nin owíl xon ti k'wajattsik abal bin wál an ja', in ko'ol xóna' bo' inik i metro. ⁹ Tam ti ulichtsik ban chabál, in ela'tsik jok'padh i k'amal. Ban k'amal ta' ti exom ti tek'el jun i to'ol ani i pan jeye. ¹⁰ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ka tsi'dha'tsik cháb óx i to'ol xi talél ta jixámaltsik.

¹¹ Na Simón Pedro k'adhiy ban tan ani in bodhoy in jixáb an to'ol ts'utsat k'al an pakdha' to'ol asta tin wál an ja' xon ti yab lej owtsik. Nin yaníl an to'ol, jun i bo' inik k'al chab inik lajuóx ani maske yán t'ajat an to'ol, nin jixáb yab mich'k'an. ¹² Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Jala' ta k'apulstik.

Ni jún an exóbaltsik yab in lé' kin konoy xitam já' jeye, kom in cho'óbichtsik ke ja'ich an Ajátikláb. ¹³ Tayíl utey na Jesús, in téyna' an pan ani in pidha' an exóbaltsik; anílk'i jeye tin t'aja' k'al an to'ol.

¹⁴ Jeché' ja'ich tin oxtalich ke na Jesús in xalk'ál tinbá' abal ka chu'tat k'al nin exóbaliltsik tam ti ejnekich ti ít.

Na Jesús káwin k'al na Simón Pedro

¹⁵ Tam ti ok'onich ti k'apulstik, na Jesús in konoy enché' na Simón Pedro:

—Simón, xi chakámláb k'al na Jonás, ¿tin k'anidhálxe' más ke xi jeché'tsik?

Tók'on enché' na Pedro:

—Tu k'anidhál Ajátik, Tatá' a cho'ób alwa' abal tu k'anidhál.

Utsan enché' k'al na Jesús:

—Pos ti kin beletnantsi xita' tin belátsik.

¹⁶ Konyat juní tin chabtal:

—Simón, xi chakámláb k'al na Jonás, ¿tin k'anidhálxe'?

Tók'oyat enché' k'al na Pedro:

—Tu k'anidhál Ajátik, Tatá' a cho'ób alwa' abal tu k'anidhál.

Utsan enché' k'al na Jesús:

—Ti kin beletnantsi xita' tin belátsik.

¹⁷ Konyat juní tin oxtal:

—Simón, xi chakámláb k'al na Jonás, ¿tin k'anidhálxe'?

Na Pedro t'e'pin abal óxílich ti konyáb max in k'anidhál na Jesús ani tók'on enché':

—Ajátik, Tatá' ejtal a cho'ób; a cho'ób abal tu k'anidhál.

Utsan tám juní enché' k'al na Jesús:

—Ti kin beletnantsi xita' tin belálsik. ¹⁸ Tsubax tu utsál, ke tam ti más i kwitóle, i xeketlinal ani i k'alel xon ti tatá' ka le'na'; por tam ki yejhelméech, ne'ech ka dhaya' na okób ani k'e'et ne'ech ti ki xeketliy ani ne'ech ti ki júna' xon ti yab a lé' ki k'ale.

¹⁹ Tam ti na Jesús in ulu jeché', k'wajat in t'ilál xan ti ne'ech ka chemech na Pedro ani anchan', kin xalk'antsi tin labidh t'okát na Dios. Tayíl utsan enché' na Pedro:

—¡Ti kin wéwna'!

An exóbal xu k'anidháb t'ajat k'al na Jesús

²⁰ Tam ti chaw'k'in na Pedro, in chu'u abal ta' jeye ti tál tin kúx an exóbal xu k'anidháb t'ajat k'al na Jesús. Jeché' an exóbal, ja'ich xi jedhkakanék bin okób na Jesús tam ti k'wajattsik ti k'apul ani in konyámal enché': “Ajátik, ¿jita' já' xi ne'ech ti ki pidhna' abal ki chemdhá?” ²¹ Tam ti na Pedro in chu'u jeché' an exóbal, in konoy enché' na Jesús:

—Ajátik, ¿jant'éy jeye ne'ech kin tamu jeché' an exóbal?

²² Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Max u lé' ka k'wajay ejat asta tam Naná' kin witsiy, ¿jant'ó ne'ech ka éyna'? Tatá' ti kin wéwna'ich tokot.

²³ Jaxtám ti t'ílan ban kidháblábsik, ke jeché' an exóbal yab ne'ech ka chemech. Por xowa' in ulúmal na Jesús ja'ich jeché': “Max u lé' ka k'wajay ejat asta tam Naná' kin witsiy, ¿jant'ó ne'ech ka éyna'?”

²⁴ Jeché' an exóbal xu k'anidháb t'ajat k'al na Jesús, ja'ich xi k'wajat in t'ilál ejtal jeché' ani jajá' in dhutsámal. Ani i cho'ób ke tsubax xowa' in ulal.

²⁵ Wa'ach jeye yán más k'e'et xowa' in t'ajámal na Jesús. Yán t'ajat, ke max ka dhutsan juntsik ti juntsik, u chalpayal ke nibal tin putálíl an k'ay'lá yab ne'ech ka exey an dhutsadh úwtsik xi ka t'ajan. Anchan' ka t'ájan.

Xowa' in t'aja' an abatwáletsik

In ulu na Dios abal ne'ech kin abtsi an ti T'okat Ejattaláb an belomtsik

¹ Pulek Teófilo, ban jidhtal úw xi tu dhutsuntsi, u dhutsa' ejtal xowa' na Jesús in t'aja' ani in ok'tsixa' tam ti tujeyk'i ejtal jeché' ² ani asta tam tin bajaw na k'ítsá xowk'i ti k'adhích walk'i'. Tam ti yabél k'adhinek walk'i', in tak'iy nin abatwálejiltsik xin takwyám tin cháp an T'okat Ejattaláb abal kin cho'óbna'tsik xant'éy ne'ech kin t'aja'. ³ Tam ti chemdhá na Jesús ani ejnekich ti ít, in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al nin abatwálejiltsik. Tin nakíl chab inik a k'ítsá, in óntsi kin xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al jajá'tsik ke tsubax lejtal ti ejnek ti ít. U t'iltinaltsik k'al na Jesús xan tu tak'ix na Dios.

⁴ Tam ti bél k'wajat junax k'al an abatwáletsik, utsantsik k'al na Jesús abal yab ka kaletsik ban bitsow Jerusalén. Enché' ti utsantsik:

—Ka aytsitsik an T'okat Ejattaláb xin ulúmal nu Táta' ke ne'ech ka tsích, jelt xan ti Naná' tu utsámaltsik. ⁵ Tsubax k'ejele, na Juan pújlách k'al i ja', por té' cháb óx a k'ítsá ne'ech ka bach'utsik an T'okat Ejattaláb.

Na Jesús k'adhích walk'i'

⁶ Konyat tám enché' na Jesús k'al xi ta' ti junkunétsik:

—Ajátik, ¿xo'ichxe' ti ne'ech ka t'aja' abal yabich ku k'wajay tak'nél k'al i píl inik wawá' xu israelita?

⁷ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Yab tatá'tsik a lujoyal ka cho'óbna' xowk'i o xowa' ne'ech kin t'aja' an Táta'láb xi tokot Jajá'k'i in ko'ol i awiltaláb kin t'aja'; ⁸ por tam ka bach'utsik an T'okat Ejattaláb, ne'ech ka bach'utsik i chápláb. Ne'ech ti ki likedha' abal ki k'aletsik ti kin t'ila' putál Jerusalén, putál ban chabál xi Judea, xi Samaria ani asta ban owdha' bitsowtsik xi wa'ach teché' ti k'ay'lá.

⁹ Tam ti ok'onich kin ulu jeché', lejat jajá'tsik k'wajat in telál, na Jesús dhayan ani júnájich walk'i'; mak'wchiyat k'al jun i tokow ani yabich más chu'tat. ¹⁰ Lejat k'wajat in telátsik walk'i' tam ti exom ti k'adhíl na Jesús, xalk'an jun jik'towál xon ti k'wajattsik, cháb i iniktsik xeketlidh k'al dhakni' ¹¹ ani utsantsik enché' k'al jachan' an iniktsik:

—Pay'lomlábsik xi Galilea, ¿jant'ók'i ta k'wajattsik a telál walk'i'? Jayéchk'i jeché' na Jesús xa chu'utsik ti k'adhíl walk'i', ne'ech ka witsiy juní anílk'i jelt xan ta chu'utsik ti k'ale.

Takwyat na Matías abal kin kuxuy na Judas

¹² In jila'ichtsik tám an ch'én xu bijyáb Olibos ani witsiytsik Jerusalén. An bél abal ban ch'én Olibos asta Jerusalén, yab lej nakat; ja'ich tokot xowa' in ulal an tak'ixtaláb ka belná tam in k'ítsájl an koyóxnich. ¹³ Tam ti ulichtsik ban bitsow, k'adhiy ban atá xon tu k'wajíltik. Jajá'tsik, ja'ich na Pedro, na Jakobo, na Juan, na Andrés, na Felipe, na Tomás, na Bartolomé, na Mateo, na Jakobo xu chakámláb k'al na Alfeo, na Simón xu tak'nal ban junkuntaláb xu bijyáb kananista ani na Judas, nin kidháb na Jakobo. ¹⁴ Ejtal jajá'tsik u junkunal ech'ek'i abal ka ólantsik junax k'al nin kidhábsik na Jesús, k'al na María nin nána' na Jesús ani k'al xi más an mímlábsik.

¹⁵ Tam ti jachan' i k'ij, kubey na Pedro junax ch'ejel xon ti k'wajat an kidháblábsik, (nin yaníl an kidháblábsik ja'ich jún i bo' inik k'al jun inik i atiklábsik) ani in utsa'tsik enché':

¹⁶ —Kidháblábsik, ko'ol ka t'ájan xowa' an T'okat Ejattaláb in ulúmal ban T'okat Dhuslab, xi káwnék tin wi' na Dabid, k'al tin kwenta xowa' ne'ech ka támun k'al na Judas.

Jeché' na Judas, ja'ich xi éyan ti ólnax k'al an iniktsik xi k'al ti yak'wan na Jesús. ¹⁷ Pos na Judas ja'ich jún ti éb xi wawá' i kidhtal ani in ko'ol jeyewi'ik xowa' yejat kin t'aja' k'al jeché' an t'ojláb. ¹⁸ Por k'ale ani in ch'a'ay jun i chabál k'al an tumín xin áta' k'al nin walab; tayíl kwajlan ch'epat, pewen ani t'áxin ejtal nin t'idhídh. ¹⁹ Ejtal an k'wajílsik xi Jerusalén, in cho'óbna' ani in bijiytsik jachan' an chabál, Aséldama, ke jajá' tin káwintaltsik in lé' kin ulu, Xich' Chabál. ²⁰ Abal ban dhutsadh úw, an ajatlábtsik in ulal enché':

Ka jilk'on walbadh nin altájl
ani yab ka k'wajay ni jun xita' taja'.

Ani in ulal jeye enché':

Ani ka kuxyat k'al k'e'et.

²¹ 'Wa'ach teché' k'al wawá' i pay'lomlábtsik xi tu juniknámal ech'ek'i tam ti teché' ti k'wajat k'al wawá' ni Ajátik Jesús, ²² asta tam ti pujiyat k'al na Juan asta tam ti k'adhích walk'i'. Yejat pé, ke jún ti éb xi jajá'tsik ka junkun k'al wawá' abal kin t'ila' jeye ke na Jesús ezech ti ít tam ti chemdhá.

²³ Bijyat tám cháb xi jajá'tsik: na José, xu bijyáb Barsabás ani u bijyáb jeye ta Justo ani na Matías. ²⁴ Ólantsik tám enché':

—Ajátik, Tatá' xa a exlál ejtal an ejattalábtsik, ti ku óltsi xita' xi jeché' cháb a takwyámal ²⁵ abal kin t'aja' nin t'ojlábil jun i abatwále xi na Judas in jila' k'al nin walab, pos jajá' k'ale xon tin lujyal ka k'ale.

²⁶ Ubát'intsik tám abal kin chu'u xitam já' kin lujuy ka jilk'on tin kuxúl na Judas, ani na Matías, ja'ich in lujuy ka jilk'on. Asta ti tám, na Matías junkunich k'al xi lajujún an abatwáletsik.

2

Tam ti tsích an T'okat Ejattaláb

¹ Tam tin bajúch nin k'ítsájl an ajib Pentekostés, ejtal an belomtsik junkunék junini'. ² Jun jik'towále ti ach'atmé jun xata' xi tál walk'i', jelti tam u waw'nal jun i chapik ik' ani ach'atmé putálk'i an altá xon ti buxutsik. ³ Xalk'an tám ba jajá'tsik in éb jun i k'amal jomomól. ⁴ Ejtal in bach'utsik an T'okat Ejattaláb ani in tujutsik ti káw k'e'etich k'e'etich, xantik'i ti t'ajan ka káwin k'al an T'okat Ejattaláb.

⁵ Tam ti jachan' i k'ij, ta' ti k'wajat ti k'wajílsik Jerusalén i judíotsik xin t'ajál t'ajat xan tin ulal nin belomtaltsik, xi tálsik túk'i túk'i tin putálil an k'ay'lá. ⁶ Tam ti ach'atmé jachan', junkun jeché' an atiklábtsik ani nibalich in cho'óbsik xant'éy kin chalpay abal in ach'álsik ti káw an belomtsik k'e'etich k'e'etich jelt xan ti jajá'tsik u káw. ⁷ Labnéksik t'ajat ani u útsáxtsik jún ani jún enché':

—¿Yabxe' ja'ich xu k'wajílsik Galilea xi jeché' k'wajat ti t'ilomtsik? ⁸ ¿Jant'ók'i pé tám ti ach'álsik ti káw jelt xan ti wawá' u káw asta tu ts'itsik? ⁹ Pos teché' k'wajat i atiklábtsik xi tál Partos, xi Medos, xi Elám, xi Mesopotamia, xi Judea, xi Kapadosia, xi Ponto ani xi tálsik ban chabál xi Asia. ¹⁰ Teché' jeye k'wajat xi tálsik Frijia, xi Panfilia, xi Ejipto ani xi ban chabáltsik xi Afrika xi k'wajattsik más ów ké Sirene. Teché' jeye k'wajat i romanotsik xu k'wajílsik teché'; taltsik xi jajá'tsik u judío ani taltsik yaba', por in wéwnantsámalichtsik tin belomtal an judíotsik. ¹¹ Teché' jeye k'wajat i atiklábtsik xi tál Kreta ani xi Arabia. Ani ejtal i ach'álsik ti káw k'al wawá' i káwintal, tam ti k'wajattsik in t'ilál an pakdha' labidhtaláb xin t'ajám na Dios.

¹² Ejtal labnéksik t'ajat, yabich in cho'óbsik xant'éy kin chalpay ani u kónóx jajá'k'itsik enché':

—¿Jant'éy in lé' kin ulu ejtal jeché'?

¹³ Por taltsik u labídhnx ani in ulaltsik enché':

—U itelk'itsik ti k'wajat.

Xant'éy utsan an atiklábtsik k'al na Pedro

¹⁴ Kubey tám na Pedro junax k'al xi lajújún an abatwáletsik ani in utsa' kawidh enché' an atiklábtsik:

—At judíotsik xi ulnek teché' Jerusalén ani ejtal xi k'wajítsik teché', ka cho'óbna'tsik jeché' ani ka ach'a'tsik alwa' xant'éy ne'ech tu utsa'. ¹⁵ Jeché' an atiklábtsik yab u itel jelt xan ta chalpayaltsik, pos xowéy beléju i dhajaw. ¹⁶ Yab u iteltsik, jeché' ja'ich xowa' xin ulúmal an t'ílsix Joel, tam tin ulu enché' ijtsidh k'al na Dios:

¹⁷ Na Dios in ulu abal enché' ne'ech ka támun tam u k'unelich an pakwenib, ne'ech ku abtsi an tu T'okat Ejattal ejtalk'i an atiklábtsik;

an chakámlábtsik ne'ech ti t'ílsix, xi yabétsik lej pakdha', ne'ech kin chu'u i xalk'antsixtaláb ani an yejheltsik ne'ech kin kó'oy i watsib.

¹⁸ Jachan' i k'ij ne'ech ku pidha' t'ajat tu T'okat Ejattal an pay'lomlábtsik ani an mímlábtsik xi tin t'ójontsal ani ne'ech ti t'ílsixtsik.

¹⁹ Ban walk'i' ne'ech ku xalk'a' xowa'kich i labidh exótsik ani ban chabál ne'ech ku xalk'a' i exótsik: i xich', i k'amal ani i paw xi jelti tokow.

²⁰ Na k'ítsá ne'ech ka jik'wchin ani na ích' ne'ech ka wenk'on jelti xich', tam yabél in bajúmal an k'ij xowk'i ti ne'ech ka tsích an Ajátikláb, xi ja'ich na k'ítsá xi púlek ani labidh.

²¹ Ani ejtal xita' kin konoy ka lo'wat k'al an Ajátikláb, ne'ech ka lo'ey.

²² 'At judíotsik, ka ach'a' xant'éy ne'ech tu utsa'tsik: Na Jesús xi Nasaret, ja'ich jun i inik xi takudh k'al a Dios ta tamét tatá'tsik abal kin t'aja' i pakdha' labidhtaláb, i labidh labandhaxtalábtsik ani i exótsik xin t'aja' na Dios ba tatá'tsik k'al na Jesús'k'i, jelt xan ta cho'óbichtsik alwa'. ²³ Por bélék'i, tam ta pidhantsik an ta Jesús, jelt xan ti na Dios in ko'olich k'ejele chalpadh, a júna'tsik ti wik'nél ani a pidhna' ban at'ax iniktsik abal ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'. ²⁴ Por na Dios in ejdha' ti ít ani in átantsi tin awiltal an chemlá. Pos na Jesús yab ne'ech ka ejtowat ka átá k'al an chemlá. ²⁵ A Jesús u t'ilnal k'al an pulek tak'ix Dabid tam tin ulu ti weje' enché':

Ech'ek'i u chu'tal an Ok'óxláb tu tamét; Jajá' k'wajat tu eját abal yab ku jik'na' ni jun xata'.

²⁶ Jaxtám ti kulbé t'ajat nu itsích ani jaxtám tu t'íla' i t'ilabtsik xi k'ijidh.

Ani jaxtám jeye ti ne'ech kin koyóch u aytsím ke Jajá' ti kin ejdha' ti ít;

²⁷ pos Tatá', tin T'okat Chakámil, yab ne'ech ka jila' nu ejattal bin tak'ixtal an chemlá, nibal ne'ech ka walka' ka k'achey nu t'u'úl.

²⁸ Tin óltsámalich an ti bél abal ku ela' an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani ne'ech t'ajat ti kin k'ijidhmédha' tam kin k'wajách xon ta k'wajat.

²⁹ 'At kidhábsik, tsubax k'ejele ke ni weje' pakélil Dabid chemech ani jolyat, pos an jólimtaláb xon ti jolidh, teché' bél k'wajat k'al wawá'. ³⁰ Por na Dabid ja'ich jun i t'ílsix ani in cho'ób abal usnék tsubax t'ajat k'al na Dios, ke jún ti éb nin kidhtaltsik ja'ich ne'ech an ti Kristo xi ne'ech ka buxkan ti tak'ix bin t'okat k'wajtalábil. ³¹ Jaxtám na Dabid, kom in cho'óbich xant'éy usnék k'al na Dios, in ulu abal an Kristo ne'ech ka ejech ti ít ani in ulu jeye abal nin ejattal yab ne'ech ka jilk'on bin tak'ixtal an chemlá nibal ne'ech ka odhey nin t'u'úl. ³² Pos na Dios in ejdha' ti ít jeché' na Jesús ani ejtal jeché' i chu'úmal ani i ulal abal tsubax lejtal. ³³ Pos Jajá' dhayan k'al in cháp nin eját k'ubak na Dios an Táta'láb ani pidhan k'al an ti T'okat Ejattaláb xi usnék ne'ech ku abtsin. Ejtal jeché' xowa' a chu'úmaltsik ani a ach'ámal, tál ban T'okat Ejattaláb. ³⁴ Pos na Dabid yab jajá' na k'adhiy walk'i', por jajá' in ulu enché':

An Ok'óxláb in utsa' enché' nu Ajátik:

“Ki buxkan tu eját,

³⁵ asta tu átantsi an ti atiklábtsik xi ti tomnál.”

³⁶ 'Ka cho'óbna'tsik alwa', atiklábtsik xi Israel, ke jeché' na Jesús xi tatá'tsik a chemdha' pajk'idh ban peltsidh te', na Dios in k'wajba' abal ti Ajátikláb ani ti Kristo.

³⁷ Tam tin ach'a'tsik jeché', t'e'pintsik t'ajat asta tin itsích ani konyat enché' na Pedro ani xi más an abatwáletsik jeye:

—Kidháblábsik, ¿jant'éy yejat ki t'aja'?

³⁸ Tók'oyattsik enché' k'al na Pedro:

—Ka jila'ichtsik ta walablom ani ka t'aja'ichtsik xowa' in lé' na Dios. Ki pujanichtsik tin bij na Jesukristo abal ki pakwlanatsatich an ta walastalábiltsik ani anchan', na Dios ne'ech tám ti pidha'ichtsik an ti T'okat Ejattaláb. ³⁹ Jeché' xowa' na Dios in pidhnál, ja'ich abal tatá'tsik, abal na chakámiltsik ani abal ejtalk'i jeye xi k'wajattsik owdha'; ja'ich abal ejtalk'itsik xita' ka kanyat k'al an Ok'óxláb ni Diosil.

⁴⁰ K'al jeché' an t'ilabtsik ani cháb óx más, na Pedro in tawna' ani in tak'iytsik enché':

—Ka bach'úchtsik an lo'eltaláb ani yabich ki k'wajaytsik yab alwa' jelti xi k'e'et an atiklábtsik.

⁴¹ Anchan' pé, xin bela'tsik jeché' xowa' utsan, pujoyattsik. Jachan' a k'ítsá, belmách ox mil xóna' i atiklábtsik más. ⁴² Ejtal in óntsi kin bela' xowa' já' u ok'tsinaltsik k'al an abatwáletsik, k'wajajadhtsik alwa' jún ani jún, u óltsik ani u junkunaltsik abal kin k'apu an pan.

Xan ti k'wajinek an jidhtal belomtsik

⁴³ Ejtal u labnaltsik t'ajat, k'al tin kwenta xi yán an labidh labandhaxtaláb ani an exóltsik xin t'ajál an abatwáletsik. ⁴⁴ Ejtal xi belmámadhichtsik, u junkunal t'ajat ani u ch'éjwálíx xata'kich jún ani jún. ⁴⁵ In nujwaltsik nin chabálil ani ejtal xowa' in ko'oltsik ani in wélchíxnáltsik an tumín ejtalk'i ti éb xantik'i tin ko'oltsik an yejetaláb. ⁴⁶ Tsudhey ka tsudhey u junkunaltsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani ban atátsik abal kin péjtsíxna' an pan; in k'apaltsik k'al yantam i kulbétaláb ani k'al jun in cha'at ejattaltsik. ⁴⁷ In ajtintsaltsik na Dios ani u k'ak'nábtsik k'al ejtal an atiklábtsik. Ani an Ajátikláb in yanedhál an belomtsik tsudhey ka tsudhey xu utelichtsik abal ka lo'éch.

3

Jeldhá jun i k'wech'e'

¹ Jun i k'ij, tam ti óxich i wákal, na Pedro ani na Juan k'ale junax ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Jeché' i ora támich tin ujnámaltsik ka k'alel ti ól. ² Tsudhey ka tsudhey u k'wajíl taja' jun i inik xu k'wech'e'; jeché' an inik, u k'wech'e' ti wa'chinék. U júnáb ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani u k'wajbáb ban wi'leb xu bijyáb ti Labidh abal kin kontsi ti tolmixtaláb xu ocheltsik taja'. ³ Tam ti chu'tat na Pedro ani na Juan k'al an k'wech'e' ke exomichtsik ti ochel ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, pakabédhaxin an k'wech'e' abal ka pidhan ti tolmixtaláb. ⁴ Teloloyat tám k'al na Pedro ani na Juan ani utsan enché' k'al na Pedro:

—Ti ku tela'.

⁵ Telxin tám an inik abal in chalpay max ne'ech ka pidhan ti tolmixtaláb. ⁶ Por utsan enché' k'al na Pedro:

—Yab u ko'ol i plata nibal i oro, por ne'ech tu pidha' xowa' u ko'ol. Tin bij na Jesukristo xi Nasaret, tu utsál ki kubey ani ki beley.

⁷ In téyna' tám na Pedro an inik bin eját k'ubak ani in dhaya'; támk'i ti likey nin akantsik ani nin mulík' nin akantsik jachan' an inik. ⁸ T'ikcholách tám an k'wech'e', kubey ani in tujúch tám ti belal. Ochich tám junax k'al jajá'tsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, u belal, u t'ikwnal ani in pubédhantsal tin bij na Dios. ⁹ K'al ejtal an atiklábtsik ti chu'tat ti belal ani ti pubédhantsix tin bij na Dios. ¹⁰ Labnéktsik t'ajat ejtal ani u jik'él abal anchan'

in chu'utsik támun, pos u exláb ke jachan' an inik, ja'ich xu buxkanal ti konox tolmixtaláb bin wi'lébil an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, xu bijyáb ti Labidh.

An t'ilabtsik xin ulu na Pedro ban chak' xin bij Salomón

¹¹ Yab u jilch'owáb na Pedro ani na Juan k'al an inik xi jeldhá; ejtal an atiklábtsik labnék t'ajat ani adhiktsik ti k'ale bin chak'líl an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Jeché' an chak', ja'ich xu bijyáb Salomón. Taja' ti k'wajattsik na Pedro, na Juan ani an inik xi jeldhats. ¹² Tam ti na Pedro in chu'u jeché', in utsa' enché' an atiklábtsik:

—Pay'lomlábtsik xi k'wajíl Israel, ¿jant'ók'i ta labnéktsik t'ajat? ¿Jant'ók'i ta k'wajattsik tu telál jelti max k'al wawá' i cháp o i t'okattal ti jeley ani ti beley jeché' an inik? ¹³ Yab anchan', nin Diosil na Abraham, na Isák, na Jakob ani ni weje' pakéiltsik in pidhámal tin pulek awiltal nin Chakámil Jesús. Jachan' an inik, ja'ich xi tatá'tsik a pidhna' ban t'ójodhtsik. Tam ti na Pilato in le'na' kin walka', tatá'tsik yab a le'na'. ¹⁴ Tam ti yejat ka konoy abal ka walká jachan' an inik xi t'okat ani lujat, tatá'tsik, tokot a konoy ki walkantsat jun i chemdhax inik. ¹⁵ Anchan' ta chemdha'tsik jachan' an inik xin pidhnál i xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Por na Dios in ejdha' ti ít ani ejtal jeché', wawá' i chu'úmal. ¹⁶ Ja'ich k'al tin bij jeché' na Jesús, o ja'ich ki ulu, an belomtaláb k'al Jajá' tin bij, ja'ich k'al ti pidhan an ti chápláb jeché' an inik xa chu'taltsik ani a exlál. Jeché' an belomtaláb k'al na Jesús, ja'ich k'al ti jeldhá, anchan' xan ti xo' i k'wajat a chu'taltsik.

¹⁷ 'Kidháblátsik, u cho'ób alwa', ke tam ti tatá'tsik ani na ok'lékiltsik a chemdha' na Jesús, a t'aja'tsik anchan' abal yab a cho'óbsik xant'éy i k'wajat a t'ajál. ¹⁸ Por na Dios in t'aja' anchan' jelt xan tin ulúmich k'ejele más ok'ox k'al nin t'iltsíxiltsik, ke an Kristo ko'ol kin wat'na' i yajtsiktaláb ani ka chemdhá. ¹⁹ Jaxtám xo', ka jila'ich ta walablomtsik ani ka bela'ichtsik na Dios abal ki pakwantsattsik an ta walastalábil. An Ok'óxláb ne'ech tám kin abna' i k'ij xi alwa', ²⁰ ne'ech kin aba' na Jesukristo, xi takudhich ti weje' abal tatá'tsik ki lo'ey. ²¹ Por xo', yejat k'ejele ke na Jesukristo ka k'wajay ban walk'i' asta tam na Dios kin lejkích ejtal, jelt xan tin ulúmal k'al nin t'okat t'iltsíxiltsik xi k'wajinektsik ti weje'. ²² Anchan' pé, na Moisés in utsa' enché' ni weje' pakéiltsik: “Na Dios an Ok'óxláb ne'ech kin takuy jun ti éb xi tatá'tsik abal ti t'iltsix jelt xan ti naná' tin takwyámal. Ka exbantsitsik ejtal xowa' Jajá' ti ki utsa'. ²³ Pos ejtal xi yab kin t'aja' ti k'ij jachan' an t'iltsix, ne'ech ka k'ibdhátsik ani ne'ech ka wék'oyat ban atiklábtsik xin takwyámal na Dios.”

²⁴ Ejtal an t'iltsixtsik, asta tam ti xe'chin na Samuel ani xi más tayíltsik, in t'ilámal jeché' an k'ijtsik. ²⁵ Xowa' na Dios in ulúmal k'al nin t'iltsíxiltsik, ja'ich abal tatá'tsik. Ja'ich jeye abal tatá'tsik ta alwa'bíl tin t'ajámal na Dios jun i lejkintaláb k'al ni weje' pakéiltsik, tam tin utsa' na Abraham enché': “Ejtal xi ka wa'chintsik teché' ti k'ay'lá, ne'ech ka lábt'ájan k'al tatá'k'i na kidhtaltsik.” ²⁶ Tam ti na Dios in ejdha' ti ít nin Chakámil, tu abtsi ok'ox wawá' abal ti ku lábt'aja' ani ki jila'ich tu walablom.

4

Na Pedro ani na Juan tin tamét an t'ójodhtsik

¹ Tam ti na Pedro ani na Juan bél k'wajat in tawnál an atiklábtsik, ulich an pále'tsik junax k'al nin ok'lékil an belkol pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani k'al an saduseotsik. ² Jajá'tsik u chakúl t'ajat abal na Pedro ani na Juan in ok'tsal an atiklábtsik ani in ulal abal an chemélomtsik u ejel ti ít jelt xan ti na Jesús ejech ti ít. ³ Júnátsik tám ani balyat ban wik'axte' asta jun tsudhelom, pos tam ti jachan' a k'ítsá, wákalich. ⁴ Por yán i atiklábtsik belmách xin ach'a' xowa' in ulu na Pedro. Nin yaníl an atiklábtsik xi belmách, tokot ják'i ajidh an iniktsik, in bajaw xóna' wé'ich bo' mil.

⁵ Tam ti jun tsudhelom, junkuntsik Jerusalén an pakdha' awiltalábtsik, nin ok'lékiltsik an judíotsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés.

⁶ Tá' jeye ti k'wajattsik na Anás, xi ja'ich in ok'lékil an pále'tsik, na Kayfás, na Juan, na

Alejandro ani ejtal in kidhtaltsik an ok'lek pále'tsik. ⁷ Abná tám ka ik'tat na Pedro ani na Juan, k'wajbátsik junax ch'ejel ani konyattsik enché':

—¿K'al jant'om awiltaláb, o k'al jita' in bij ta t'ajámaltsik ejtal jeché'?

⁸ Na Pedro, teykómte k'al nin cháp an T'okat Ejattaláb in utsa'tsik tám enché':

—Ok'lek atiklábtsik ani ok'lek judíotsik, ⁹ kom tatá'tsik tu konyal k'al tin kwenta an alwa'taláb xi t'ájan ba jun i ya'ul inik abal a lé' ka cho'óbna'tsik xan ti jeldhá, ¹⁰ ne'ech ki ulu ta tamétsik abal kin cho'óbna' ejtal an atiklábtsik xi Israel, ke jeché' an inik xi jé' k'wajat, jelnék tin bij na Jesukristo xi Nasaret. Jeché' na Jesukristo, ja'ich xi tatá'tsik a chemdha' pajk'idh ban peltsidh te' ani xi na Dios in ejdha' ti ít. ¹¹ Jelti jun i kúbal atá xin k'wajba' píl jun i t'ujub abal yab in lé' kin éyna', anchan' ta t'aja'tsik k'al na Jesús, por Jajá' in bajaw ka k'wajay jelti an t'ujub xi ultaláb. ¹² Ba ni jun xita' más ti ne'ech ki ela' i lo'eltaláb; pos na Dios yab xita' más tu bijtsámal teché' ti k'ay'lá, xi ne'ech kin ejto ti ku lo'o.

¹³ Tam ti an ok'lektsik in chu'u ti káw na Pedro ani na Juan k'al ni jun i jík'ib ani in cho'óbsik ke jajá'tsik yab exóblomámadh, nibal in cho'óbsik xan tu wilnal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, labantsik t'ajat ani in ulutsik tám, ke jeché'tsik ja'ich xi xe'chinék k'al na Jesús. ¹⁴ An inik xi jeldhats ta' jeye ti kubat junax k'al jajá'tsik, jaxtám an ok'lektsik ti yab in ejto kin ulu ke yab tsubax. ¹⁵ Utsantsik tám abal ka kaléch taja' xon ti k'wajat an junkuntaláb ani jajá'tsik jilk'on ti káwlíx. ¹⁶ Ani in ulaltsik enché':

—¿Jant'éy ne'ech ki taja' k'al jeché' an iniktsik? Pos ejtal xu k'wajítsik Jerusalén in cho'ób abal in t'ajámal jeché' an labidh labandhaxtaláb ani yab ne'ech ki ejto ki ulu ke yab ani'. ¹⁷ Por abal yabich más ka cho'óbná k'al an atiklábtsik jeché' xowa' támun, wana ki utsa'tsik abal ne'ech ki at'ax t'ajtsitsik abal yabich más xita' kin t'ílsitsik an ta Jesús.

¹⁸ Kanyattsik tám ani utsantsik abal yabich ka káwin nibal ka ok'tsixin tin bij na Jesús.

¹⁹ Por tók'oyattsik enché' k'al na Pedro ani na Juan:

—Ka chalpaytsik max alwa' más tin tamét na Dios ki t'aja' xowa' tatá'tsik a lé', o ki t'aja' xowa' in lé' na Dios. ²⁰ Pos wawá' yab ne'ech ki ejto ki jila' ki t'ila' xowa' i chu'úmal ani i ach'ámal.

²¹ Utsantsik tám más k'al an ok'lektsik abal ne'ech ka at'ax t'ajtsintsik, por walkátsik. Yab in ela' xant'ok'ál ti kin walbindha'tsik, pos ejtal an atiklábtsik in pubédhantsal tin bij na Dios k'al tin kwenta xowa' támun. ²² An inik xi jeldhá k'al tin awiltal na Dios, in ko'olich chab inik wat'ats i tamub.

An belomtsik in konyal ka tolmiyat ka belmách más ani ka pubédhantsat tin ejattal

²³ Tam ti walkadhichsík, na Pedro ani na Juan, k'aletsik xon ti k'wajat nin kidhtaltsik ani in óltsi ejtal xowa' utsantsik k'al nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani k'al nin ok'lékil an judíotsik. ²⁴ Tam tin ach'a'tsik, ejtal jununúl ti ólan ani in utsa'tsik enché' na Dios:

—Ok'óxláb, Tatá' ni Dios xa t'ajámal an walk'i', an chabál, an pujal ani ejtal xowa' wa'ach. ²⁵ Tatá', k'al na T'okat Ejattal ani k'al nin wi' na t'ójontsixil Dabid, a ulu ti weje' enché':

¿Jant'ók'i tu péjéx an pakdha' bitsow

ani an atiklábtsik in chalpayal xowa' xi yab xata' in jalbíl?

²⁶ An pakdha' tak'ix ani an ok'lektsik xi teché' ti chabál, junkuntsik abal ti kin péjey ani abal kin péjey jeye an Kristo xu takwyám.

²⁷ Tsubax k'ejele, na Erodes ani na Ponsio Pilato, junkuntsik ba jeché' an bitsow k'al an píl iniktsik ani k'al an israelitatsik abal kin péjey na t'okat Chakámil Jesús, xi Tatá' a takwyám. ²⁸ K'al jeché', jajá'tsik in t'aja' ejtal xowa' Tatá' a ulúmal ke anchan' ne'ech ka támun. ²⁹ Ani xo', Ok'óxláb, ka ach'a' xan tu utsan ke ne'ech ku at'ax t'ajtsin, por ti ku pidha' ti chápláb abal wawá' xi ja'ich na t'ojnáliltsik, ki óntsi ki t'ila' na káwintal k'al ni jun i jík'ib. ³⁰ K'al na awiltal ki jeldha' i ya'ultsik, ki t'aja' i exólsik ani i labidh labandhaxtalábtsik tin bij na t'okat Chakámil Jesús.

³¹ Tam ti ok'onichtsik an ti ól, an chabál xon ti k'wajattsik, yoyon; likedhantsattsik tin itsích k'al an T'okat Ejattaláb ani in óntsi kin t'ila'tsik nin káwintal na Dios k'al ni jun i jík'ib.

Ejtal ti éb tin dhabal xowa' xin ko'oltsik

³² Ejtal xi belmámadhichtsik, jununútsik ani' tin ko'ol nin chalab ani jununútsik nin ejattal. Ni jun xita' yab in ulal ke xowa' in ko'ol kwetém tin dhabal, tokot in ulal abal ejtalk'i tin dhabaltsik. ³³ An abatwáletsik in óntsal kin t'ila' k'al yantam i awiltaláb, ke na Jesús ejnek ti ít ani u lábt'ajnaltsik t'ajat k'al na Dios ejtalk'itsik. ³⁴ Yab wa'ach k'al jajá'tsik ni jun xita' xi wat'atsich t'ajat tin yéntsal jun xata'; pos ejtal xin ko'ol i chabáltsik o i atátsik, in nujwaltsik, in tsi'dhál an tumín ³⁵ ani in pidhál an abatwáletsik. An abatwáletsik in wélchíxliyal xantik'i jún tin yéntsal. ³⁶ Anchan' jeye tin t'aja' na José, jun i lebita xi Chipre tu chakam, an chabál xi k'wajat ban ja'; bijyat k'al an abatwáletsik ta Bernabé, jeché' an bijláb in lé' kin ulu Xu k'ijidhmédhom. ³⁷ Jeché' an inik in nuju jun i chabál xin ko'ol ani in tsi'dha' an tumín abal kin pidha' an abatwáletsik.

5

An walastaláb xin t'aja'tsik na Ananías ani na Safira

¹ Por jun i inik jeye xu bijyáb ta Ananías ani nin tomtal xin bij ta Safira, in nujutsik jeye jun i chabál. ² Jeché' an inik, yab in pidhna' ejtal an tumín, in jila' wé' ani xi más, in pidha' an abatwáletsik. Por jajá' in pidhna' jachan' an tumín jelti max ejtal xin bach'u ani nin tomtal in cho'ób alwa' ejtal jeché'. ³ Utsan tám enché' k'al na Pedro:

—Ananías, ¿jant'ók'i ta walka' ti ki átantsi ta itsích an lej at'ax abal ti t'aja' ka k'ambiy an T'okat Ejattaláb ani yab ka pidhna' ejtal in jalbíl an chabál xa nujúmal? ⁴ ¿Yabxe' tatá' a dhabal jachan' an chabál? Ani tam ta nujúch, ¿yabxe' tatá' a dhabal an tumín xa bach'u? ¿Jant'ók'i ta chalpay ka t'aja' anchan'? Yab a k'ambiyámal i iniktsik, xita' a le'námal ka k'ambiy, a Dios.

⁵ Tam tin ach'a' jeché', na Ananías kwajlan ani chemech. Ejtal xin cho'óbna'tsik jeché', jik'eytsik t'ajat. ⁶ Ulich tám cháb óx i kwitól iniktsik, in boliy an chemélom ani in júna'tsik kin joliy.

⁷ Óx i ora más tayíl, ochich nin tomtal na Ananías ani jajá' yab in cho'ób xant'éy támnek.

⁸ Konyat enché' k'al na Pedro:

—Ti kin utsa', ¿tsubaxxe' lejtal anchan' ta nujúmaltsik an chabál jelt xan ta ulúmaltsik?

An mímláb tók'on enché':

—Anchan'.

⁹ Utsan tám enché' k'al na Pedro:

—¿Jant'ók'i ta t'aja'tsik i káw abal a le'na' ka k'ambintsi tin T'okat Ejattal an Ok'óxláb? Jachan' tál eléb xi k'aletsik kin joliy na tomkíl ani xo', tatá' teye ne'ech ti ki júna'.

¹⁰ Támk'i jachan', kwajlan jeye chabál na Safira ani chemech. Tam ti ochich an kwitól iniktsik, chemnekich tin ela'; in káldha'ichtsik tám ani in júna' kin joliy tin wál xon ti jolidh nin tomkíl. ¹¹ Ejtal an atiklábtsik xu belomich ani ejtal jeye xin cho'óbna'tsik jeché', jik'eytsik t'ajat.

Yán i labidh labandhaxtaláb ani i exóltsik

¹² Yán i exóltsik ani i labidh labandhaxtalábtsik in t'ajál an abatwáletsik ban atikláb k'al tin awiltal an Ajátikláb; ejtal an belomtsik u junkunal ban chak' xu bijyáb Salomón ani junini'tsik nin chalab. ¹³ Yab u junkunal k'al jajá'tsik ni jun xita' xi yab u belom, por u k'ak'nábsik t'ajat k'al an atiklábtsik. ¹⁴ Tsudhey ka tsudhey más u yanel an atiklábtsik xin belálich an Ajátikláb, i pay'lomlábtsik ani i mímlábtsik. ¹⁵ U káldháb an ya'ultsik ban bélsik, u k'wajbáb ban chéytsik ani ban chayte'tsik abal ka bajwattsik k'al nin chalám na Pedro tam ka wat'ey taja'. ¹⁶ U ulel jeye i atiklábtsik Jerusalén xu k'wajíl ban kwentsaltsik xi

taja' k'unat. In tsi'dhál an ya'ultsik ani xi k'wajattsik jeye ochadh k'al i at'ax ejattaláb ani ejtal u jeldhábsik.

Na Pedro ani na Juan u at'naltsik

¹⁷ An ok'lek pále'tsik ani nin kidhtal an saduseotsik, xi ta' ti k'wajattsik k'al jajá', chakuytsik t'ajat abal in at'ál xowa' in t'ajál an abatwáletsik ¹⁸ ani in júna' abal kin baliy ban wik'axte' xon tu balyáb ejtalk'itsik. ¹⁹ Por tam ti akal, jun in t'okat abatwálejil an Ajátikláb in japiy in wi'lébil an wik'axte' ani in káldha'tsik. Tam ti exomich ti kalel, utsantsik enché':

²⁰ —Ki k'aléchtsik ani tam i k'wajattsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, ka t'íltsi an atiklábtsik ejtal k'al tin kwenta jeché' an ít xe'chintaláb.

²¹ Tam tin ach'a'tsik jeché', jun tsudhelom dhajawe ti ochichtsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani in tujutsik ti ok'tsix.

Tam ti jachan', ulich an ok'lek pále'tsik junax k'al xi ta' ti k'wajattsik k'al jajá', in kaniytsik xu tak'ix ban Junkulom Awiltaláb ani ejtal jeye nin ok'lékil an israelítatsik. In abna' tám ka ik'tat ban wik'axte' an abatwáletsik. ²² Por tam ti ulich ban wik'axte' an belkoltsik, yab in ela'tsik; ani tam ti witsiytsik, ²³ in ulu enché':

—Mapupudh alwa' ti ela' an wik'axte' ani an soldadotsik ta' ti k'wajat eléb ti belkol ban wi'lebtsik; por tam tin japiy an wi'lebtsik, yab i ela' ni jun xita' altá.

²⁴ Tam tin ach'a'tsik jeché' nin ok'lékil an pále'tsik, nin ok'lékil xu belkoltsik an ti pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani an ultaláb pále'tsik, u kónóxtsik xan ti ne'ech ka k'ale ti ok'nal jeché'. ²⁵ Támk'i jachan', ulich jun i inik ani utsantsik k'al enché':

—An iniktsik xa balyámaltsik ban wik'axte', ta' k'wajattsik in ok'tsal an atiklábtsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios.

²⁶ K'ale tám nin ok'lékil xu belkoltsik an ti pulek atá, k'al an yák'waltsik ani in tsi'dha'tsik, por yab xata' tin t'ajtsitsik abal in ch'ejnál ka t'ujbayat k'al an atiklábtsik.

²⁷ Tam ti uldhátsik, k'wajbá tin tamét an Junkulom Awiltaláb ani utsantsik enché' k'al nin ok'lékil an pále'tsik:

²⁸ —Wawá' i ulu alwa' abal yabich i lé' ki chu'u ki ok'tsixintsik tin bij na Jesukristo. ¿Ani jant'éy a t'aja'tsik? Ejtal an atiklábtsik xi Jerusalén a ok'tsámalichtsik k'al jachan' an ok'tsixelaláb ani a lé'tsik ti ku walbindha' k'al nin chemtal jachan' an inik.

²⁹ Tók'on tám na Pedro ani xi más an abatwáletsik enché':

—Wawá' i cho'ób alwa' ke yejat ki t'aja' xowa' in ulal nin tsubaxtalábil na Dios ani yab, xowa' in ulal an iniktsik. ³⁰ Nin Diosil ni weje' pakélil in ejdha' ti ít na Jesús, xi tatá'tsik a chemdha' pajk'idh ban peltsidh te'. ³¹ Na Dios in dhaya' t'ek'at, in k'wajba' tin eját ani in k'wajba' ti Ok'pidh Ok'lek ani ti Lo'ox. In t'aja' anchan' abal kin pidha' bél ti k'ij an atiklábtsik xi Israel abal kin jila'tsik ti walablom ani ka pakwlantsat tin walastalábiltsik. ³² Ejtal jeché' i chu'úmal weye ani an T'okat Ejattaláb jeye. Jeché' an T'okat Ejattaláb, ja'ich xi na Dios in pidhámalich xu axtsinal k'al tin tsubaxtalábil.

³³ Tam tin ach'a'tsik jeché', chakuytsik t'ajat ani in le'na'tsik kin chemdha' an abatwáletsik. ³⁴ Por taja' ban awiltalábtsik, ta' ti k'wajat jun i fariseo xu bijyáb ta Gamaliel, ja'ich jún ti éb an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani u k'ak'náb t'ajat k'al an atiklábtsik. Kubey ani in ulu abal ka káldhá junwé' an abatwáletsik. ³⁵ In utsa' tám enché' an awiltalábtsik:

—Atiklábtsik xi Israel, ka kó'oytsik t'ajat i kwenta k'al xant'éy a lé' ka t'ajtsi jeché' an iniktsik. ³⁶ Ka chalpaytsik ke ti we'él chabk'i' xe'chin na Tewdas, xin péjey an lej pulek tak'ix ani in ulu ke jajá' ja'ich jun i pulek inik, wéwná k'al ché' i bo' inik i iniktsik. Por chemdhá ani ejtal xi k'al ti wéwnadh, buk'lantsik ani anchan' ti ok'on.

³⁷ 'Más tayíl, tam ti t'ajan an ajumtaláb, xe'chin jeye na Judas xu k'wajíl Galilea ani k'al yán jeye ti wéwná; por chemdhá jeye ani ejtal xi wéwnaxnék, buk'lan. ³⁸ Jaxtám tu utsátsik, jila' k'wajat jeché' an iniktsik ani yab xata' ka utsa'tsik. Pos max jeché' xowa'

in t'ajálsik, in chalab i iniktsik, ne'ech ka ok'on; ³⁹ por max a Dios in chalab, yab ne'ech ka ejto ka tamk'uysik. Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta; pos yab a cho'óbsik max exom ta péjéx k'al i iniktsik o k'al a Dios.

⁴⁰ Ejtal in exbaytsik xowa' utsan k'al na Gamaliel. Kanyat tám an abatwáletsik, kwadhan ani utsantsik abal yabich más ka xe'chintsik ti káw tin bij na Jesús ani walkájichtsik tám. ⁴¹ Kaléch tám an abatwáletsik xon ti k'wajat an awiltalábsik ani u kulbélsik t'ajat abal pidhan ti chápláb k'al a Dios kin wat'na' i tidhetaláb k'al tin kwentak'i in bij na Jesús. ⁴² Tsudhey ka tsudhey yab in jilálsik kin ok'tsixa' an alwa' t'ílab ani kin t'íla' ke na Jesús ja'ich na takudh k'al na Dios. U ok'tsixtsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani ban atátsik jeye.

6

Bijyat búk i tolmix belomtsik

¹ Tam ti jachan' i k'ij, kom an belomtsik yanéch, an judíotsik xu káw griego tujeý ti it'ixbélsik k'al an judíotsik xu káw ebreo. In ulaltsik xu káw griego ke an chemtsidh mímlábsik xi jajá' in kidhtal, yab u lej t'ajtsinaltsik ti k'ij tam u pidhnáb an k'apnéł tsudhey ka tsudhey. ² Junkuwat tám ejtal an belomtsik k'al xi lajucháb an abatwáletsik ani utsantsik enché':

—Yab in tomnál ki jila' ki t'íla' nin káwintal na Dios k'al tin kwentak'i abal ku k'wajay tu pidhnom k'apnéł. ³ Jaxtám kidháblábsik, ka aliy búk i pay'lomlábsik xi tatá'tsik a kidhtal, xi alwa' iniktsik, xi chalpadhtsik, xi teykómte t'ajat k'al in cháp an T'okat Ejattaláb ani ja'ich ka punk'untsitsik jeché' an ti t'ojláb. ⁴ Wawá' ne'ech ki óntsi tu ół ani ki ok'tsixa' nin káwintal na Dios.

⁵ Ejtaltsik in tok'oy jeché' ani takwyat na Esteban, jun i inik xu belom t'ajat ani teykómte t'ajat k'al in cháp an T'okat Ejattaláb. Takwyat jeye na Felipe, na Prógoro, na Nikanor, na Timón, na Parmenas ani na Nikolás, jun i inik xu k'wajíl Antiokía xin belámal jeyewi'ik nin belomtal an judíotsik. ⁶ Tsi'dhátsik tám xon ti k'wajat an abatwáletsik, ólan an abatwáletsik ani in k'wajba'tsik nin k'ubak bin éb xi takwyattsik.

⁷ Nin káwintal na Dios jik'at t'ajat ti buk'ey ani an belomtsik jik'at t'ajat ti yaney Jerusalén, asta yán in pále'íłtsik an judíotsik belmách.

Júná ti wik'nél na Esteban

⁸ Na Esteban, jun i inik xin bach'úmal t'ajat nin alwa'tal ani nin cháp na Dios, in t'ajál i labidh labandhaxtalábsik ani i exółtsik ban atiklábtsik. ⁹ Tám, taltsik i atiklábtsik xu tak'nal ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb xu bijyábsik ti jolib xi walkadhich, junax k'al i atiklábtsik xi Sirene, xi Alejandría, xi Silisia ani xu k'wajíłtsik ban chabál xi Asia, in tujutsik ti káwlíx k'al na Esteban; ¹⁰ por yab u ejtowáb ka tomná na Esteban abal jajá' u káw k'al yantam i chalpadhtaláb xu pidhnal k'al an T'okat Ejattaláb. ¹¹ Jalbiyat tám k'al jeché'tsik taltsik i iniktsik abal kin ulu ke in ach'ámal ti odhbíjil ta Moisés ani ta Dios. ¹² Anchan' ti chakúdhá an atiklábtsik, nin ok'lékil an judíotsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés; péjeyat k'al na Esteban, yak'wan ani júná tin tamét an Junkulom Awiltaláb. ¹³ Alyat jeye i jánum káwtsik, xin ulutsik enché':

—Jeché' an inik yab u koyol ti odhbíjil an ti pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani an tin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ¹⁴ I ach'ámal jeye tin ulu ke na Jesús xi Nasaret ne'ech kin paku an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani ne'ech kin jalk'uy ejtal xowa' in jilámal ka t'ajan na Moisés.

¹⁵ Tam ti an awiltalábsik ani ejtal xi ta' ti buxutsik in tela' na Esteban, in chu'utsik ke nin wal na Esteban in junwal jelt in wal jun i t'okat abatwále.

7

In lo'wal tinbá' na Esteban

¹ Konyat tám enché' na Esteban k'al nin ok'lékil an pále'tsik:

—¿Tsubaxxe' jeché' xowa' i usnal?

² Ani na Esteban tók'on enché':

—At kidhtaltsik ani táta'lábtsik, ka ach'a' xant'éy ne'ech tu utsa'tsik: Ni labidh t'okat Diosil, in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al ni weje' pakélil Abraham tam ti k'wajat ban chabál xi Mesopotamia, tam ti yabél k'alnek ti k'wajíl Arán ³ ani utsan enché': "Ka jila' na chabánil ani ejtal na exlowátsik ani ki k'ale ban chabál xi ne'ech tu óltsi." ⁴ Kale tám na Abraham bin chabánil an kaldeotsik ani k'ale ti k'wajíl Arán. Tayíl chemech nin táta' ani na Dios in tsi'dha' na Abraham ti k'wajíl teché' xon ti tatá'tsik xo' i k'wajat. ⁵ Por yab pidhan k'al na Dios teché' ni jun peje' ti chabál abal kin dhabalna', nibal jun peje' ela' xon ti kin kuba' jun in akan; por utsan abal ne'ech ka pidhan ani ke tayíl, tam jajá' ka chemchich, nin chakámiltsik ja'ich ne'ech kin dhabalna'; maske tam ti jachan' i k'ij, na Abraham yabél in ko'ol ni jun in chakámil. ⁶ Ani utsan jeye enché' k'al na Dios: "Na kidhtaltsik ne'ech ka k'wajay jelti píl iniktsik ba jun i chabál xi yab jajá'tsik in dhabal, ne'ech ka t'ajan ti jolibtsik ani ne'ech ka t'ajtsin xan ti ka le'ná, tin nakíl ché' i bo' inik i tamub." ⁷ Por utsan jeye enché': "Naná' ne'ech ku lújundha' an yejche' bitsow xi kin t'aja' ti jolib na kidhtaltsik ani tayíl, na kidhtaltsik ne'ech ka kale taja' ani ne'ech ti kin t'ójontsitsik ba jeché' an chabál." ⁸ Na Dios in t'aja' jun i lejkintaláb k'al na Abraham ani utsan kin t'ajtsal jun i exól bin t'u'úl an kwitól chakamtsik abal kin kó'oy ti exól k'al tin kwenta an lejkintaláb. Jaxtám, tam ti wa'chin ti chakam na Isák, na Abraham in t'ajtsi jun i exól bin t'u'úl tam tin kidhbách waxik a k'ítsá ti wa'chinék ti chakam. Anílk'i jeye tin t'aja' na Isák k'al nin chakámil Jakob ani na Jakob anílk'i jeye tin t'aja' k'al xi lajucháb nin chakámiltsik. Jeché'tsik, ja'ich ni weje' pakélil.

⁹ Jeché' ni weje' pakéiltsik, in at'a' nin kidháb xin bij José ani in nujutsik abal ka júná ban chabál xi Ejipto. Por na Dios taja' ti k'wajat junax k'al na José ¹⁰ ani in tolmiy k'al ejtal an yajtsiktaláb xin tametna'. In pidha' ti chalab ani in tolmiy abal kin bajaw ka k'anidhá k'al an Faraón. Jeché' an Faraón, ja'ich an pulek tak'ix xi Ejipto, xi k'ál ti bijyat na José ti pulek awiltaláb abal ka tak'xin Ejipto ani abal ka tak'xin jeye bin k'imá' jeché' an pulek tak'ix.

¹¹ Wa'chin tám i k'a'ínab ani jun i yajtsiktaláb púlek, ban chabál xi Ejipto. Anchan' jeye ti támun Kanán ani ni weje' pakéiltsik yabich in elál xant'éy kin k'apu. ¹² Por tam ti na Jakob in ach'a' abal wa'ach i trigo Ejipto, in aba' taja' nin chakámiltsik, xi ja'ich ni weje' pakéiltsik. Jeché' ja'ich an jidhtal bél xin t'aja'tsik. ¹³ Tam ti k'aletsik juní tin chabtal, na José in xalk'a' tinbá' abal ka exlá k'al nin kidhábtsik. Anchan' tin cho'óbna' an pulek tak'ix xi Ejipto xita' k'ál tu kidhtaláb jeye na José. ¹⁴ In abna' tám na José ka ik'tat nin táta' Jakob ani ejtal nin kidhtaltsik, jajá'tsik ox inik lajubó' ti éb. ¹⁵ Anchan' ti támun, na Jakob k'ale ti k'wajíl Ejipto xon ti chemech más tayíl ani xon ti chemechtsik jeye ni weje' pakéiltsik. ¹⁶ Más tayíl, júntsintsik an tin beklék Sikém ani joltsin ban jólimtaláb xi na Abraham in ch'ay'tsámal nin chakámiltsik na Amor ban chabál xi Sikém.

¹⁷ Tam ti k'unatich an k'ij xowk'i ti ne'ech ka támun xowa' na Dios in lej tsubax utsámal na Abraham, an atiklábtsik xi Israel yanenekich taja' Ejipto. ¹⁸ Tujey tám ti tak'ix taja' Ejipto jun i pulek tak'ix xi yab u exláb k'ál na José. ¹⁹ Jeché' an pulek tak'ix, in k'ambiy ni kidhtaltsik ani t'ajtsintsik xan ti ka le'ná ni weje' pakéiltsik. In t'aja' jeye abal kin walba' ka chemech nin chakámiltsik xi ts'itsik. ²⁰ Jachan' i k'ij, tám jeye ti wa'chin na Moisés. Jeché' an chakam, kulbetná t'ajat k'al na Dios ani tokot beletná óx a ích' bin k'imá' nin táta'tsik. ²¹ Por tam ti an táta'lábtsik in jila', nin tsidhánil an pulek tak'ix in pena' ani in pubedha' jelti max jajá' in chakámil. ²² Jaxtám, na Moisés ok'tsin ejtal xowa' in cho'ób an atiklábtsik xi Ejipto in chabánil ani in kó'oy t'ajat i awiltaláb k'al xowa' in t'ajál ani k'al xowa' in ulal.

²³ Tam tin ko'olich chab inik i tamub, na Moisés in le'na' ka k'ale kin ál'na' nin at kidhtaltsik, xi ja'ich an israelitatsik. ²⁴ Ani in chu'u taja' ke jun i inik xi Ejipto in chabá'ilil exom in at'ax t'ajtsal jun i israelita. Abal kin lo'o ani abal kin t'ajtsi jayéchk'i xowa' exom in t'ajál, na Moisés in chemdha' jachan' an inik xi Ejipto in chabá'ilil. ²⁵ Pos na Moisés in chalpayal ke ni at kidhtal, xi ja'ich an israelitatsik, ne'ech kin exbaytsik ke jajá' takudh k'al na Dios abal kin walka' nin at kidhtal; por yab in exbaytsik. ²⁶ Tam ti jun tsudhelom, na Moisés in ela' cháb i at kidhtal ti péjéx ani kom in lé' kin chu'u yabich ka péjéxintsik, in utsa'tsik enché': "Tatá'tsik a kidhábk'itsik tabá'; ¿jant'ók'i ta at'ax t'ajtsixtsik jún ani jún?" ²⁷ Tám, xi k'wajat in cha'wal nin at kidhtal nixik'lá k'al na Moisés ani utsan enché': "¿Jita' ti k'wajbámal ta ok'lek ani ta lújundhom k'al wawá'?" ²⁸ ¿A lé'xe' neye ti kin chemdha', jelt xan ta chemdha' ti we'él an inik xi teché' Ejipto in chabá'ilil?" ²⁹ Tam tin ach'a' jeché' na Moisés, ájlách ani k'ale ban chabál xi Madián. Taja' ti k'wajay jelti jun i píl inik ani in kó'oy cháb in chakámiltsik.

³⁰ Chab inik i tamub más tayíl, tam ti k'wajat ban chabál xon ti yab k'wajtsidh k'unat ban ch'én xu bijyáb Sinaí, in chu'u jun i t'okat abatwá'le bin k'amá'ilil jun i k'idhadh te' xi k'wajat ti t'a'íl. ³¹ Na Moisés laban t'ajat tam tin chu'u jeché' an xalk'antsixtaláb ani tam ti utey abal kin chu'u más alwa', in axtsi tin káwintal an Ok'óxláb. Enché' tin ulu an Ok'óxláb: ³² "Naná' tin Diosil na weje' paké'iltsik, nin Diosil na Abraham, na Isák ani na Jakob." Tujeý tám na Moisés ti wipipíl k'al i jík'ib ani yab in lé' kin tela'. ³³ Utsan tám enché' k'al an Ok'óxláb: "Ka k'ot'iy na pajab, pos an chabál xon ta kubat, ja'ich jun i chabál xi t'okat. ³⁴ Naná' u chu'úmalich an yajtsiktaláb xi exom in ach'ál Ejipto an atiklábtsik xu takwyám, xi ja'ich na kidhtal, u ach'ámich ti ej'éltsik ani in pa'inek abal ku káldha'ichtsik taja'. Pos xo', jala'ich, ne'ech tu aba' Ejipto."

³⁵ Jeché' na Moisés xi pojka' ani utsan enché' k'al an israelitatsik: "¿Jita' ti bijiy ta ok'lek ani ta lújundhax?", ja'ich aban k'al na Dios jelti jun i pulek awiltaláb ani i walkax, k'al an t'okat abatwá'lek'i xin chu'u ta' ti k'wajat bin k'amá'ilil an k'idhadh te' xi k'wajat ti t'a'íl. ³⁶ Jeché' na Moisés, ja'ich xin káldha' Ejipto ni weje' paké'iltsik ani xin t'aja' i labidh labandhaxtalábtsik ani i exó'lsik tin nakíl chab inik i tamub ba jachan' an chabál, ban Chak Pujal ani ban chabál xon ti yab k'wajtsidh. ³⁷ Jeché' na Moisés ja'ich xin utsa' enché' an israelitatsik: "Na Dios ne'ech kin takuy jun i t'iltsix xi wawá' i kidhtal, jelt xan ti naná' tin takwyám, ka exbantsitsik xowa' jajá' ti ki utsa'tsik." ³⁸ Na Moisés k'wajay k'al an atiklábtsik ban chabál xon ti yab k'wajtsidh, tam ti junkuntsik ban ch'én xu bijyáb Sinaí. Taja', utsan na Moisés k'al an t'okat abatwá'le k'al tin kwenta an xe'chintaláb ani na Moisés, in wat'bantsi ni weje' paké'iltsik jeché' xowa' utsan.

³⁹ Por ni weje' paké'iltsik yab in le'na' kin exbay, in pojka'tsik tokot ani in lé'tsikwi'ik ka witsiy Ejipto, ⁴⁰ tam ti k'wajat in utsá'lsik enché' na Arón: "I lé' ti ku t'ajtsi ti diostsik xi ka okxin, pos yab i cho'ób xant'éy in tamu na Moisés xi tu káldha' ban chabál xi Ejipto."

⁴¹ In t'aja'tsik tám jun in ch'ilábil i beserro k'al i oro, in chemdhantsi ti ko'né'lsik abal kin pikbantsi ani kulbétsik t'ajat k'al xowa' in t'ajámaltsik k'al in k'ubak. ⁴² Wék'on tám na Dios k'al jajá'tsik ani walkátsik kin k'ak'na' a ó'ttsik xi wa'ach walk'i'. Pos anchan' ti k'wajat dhutsadh bin dhutsadh úwil an t'iltsixtsik ke enché' ti utsan ni weje' paké'iltsik k'al na Dios:

¿Awxe' tatá'tsik, atiklábtsik xi Israel, a chemdhámal i ko'né'lsik abal ti kin pikbantsi tin nakíl xi chab inik i tamub ban chabál xon ti yab k'wajtsidh? ¡Yaba'!

⁴³ Tatá'tsik tokot a xe'chindhantsitsik tin ót' padhélil na dios Molok ani nin ótil na dios Renfán, i ch'ilabtsik xa t'ajámaltsik abal ka k'ak'na'.

Jaxtám Naná', ne'ech tu káldha'tsik ba na chabá'ilil ani ne'ech tu abna'tsik más tuwa' ké Babilonia.

⁴⁴ In óntsi ti káw na Esteban ani in ulu enché':

—Taja' ban chabál xon ti yab k'wajtsidh, ni weje' pakéiltsik ta' tin ko'ol an ót' padhel xon tin ta'pál an t'ujubtsik xon ti k'wajat dhutsadh nin tak'ixtal na Dios. Jeché' t'ajnék anchan' xan ti na Dios tin utsa' na Moisés, tam ti utsan kin t'aja' jelt xan ti óltsin. ⁴⁵ Ni weje' pakéiltsik in bach'u jeché' an ót' padhel jelti jun i jiltsixtaláb ani xi tsíchtsik k'al na Josué, in tsi'dha' k'al jajá'tsik tam tin k'ántsitsik an ti chabál an k'e'et atiklábtsik, ja'ich xin káldha'tsik na Dios abal kin pidha' an ti chabál ni weje' pakéiltsik. Anchan' ti t'ájan asta tam tin bajaw na Dabid. ⁴⁶ Na Dios kulbé k'al an pulek tak'ix Dabid ani na Dabid in le'na' kin t'ajtsi jun i atá xon ti ka k'wajay nin Diosil na Jakob; ⁴⁷ por na Salomón ja'ich nin kubtsi tin k'imá' na Dios. ⁴⁸ Por na Dios xi púlek t'ajat, yab u k'wajíl ba atá xi t'ajadh k'al i iniktsik. Jelt xan tin ulu an t'iltsix enché':

⁴⁹ An walk'i' ja'ich nu t'okat k'wajtal
ani an chabál, ja'ich xon tu kubál nu akan.
In ulu enché' an Ok'óxláb:

¿Janti uwats an atá xi ne'ech kin t'ajtsin?

O ¿jón' ti ne'ech ku ejto kin koyóch?

⁵⁰ ¿Yabxe' Naná' u t'ajámal k'al u k'ubak ejtal jeché'?

⁵¹ In óntsi ti káw na Esteban ani in ulu enché':

—Por tatá'tsik ech'ek'i t'ajat chapik na itsích ani a ko'oltsik na och'oxtal ani na itsích jelti xi yab in exláltsik na Dios. Ech'ek'i a tomnátsik an T'okat Ejattaláb. A junwaltsik jelti na weje' pakéiltsik. ⁵² ¿Jowa' t'iltsix yab at'nék k'al na weje' pakéiltsik? In chemdha'tsik xi tsi'nek más ok'ox kin t'ila' abal ne'ech ka tsích jachan' xi lujat t'ajat ani xo' tam ti ulich, a chinat pidhna'tsik ani a chemdha'. ⁵³ Tatá'tsik xa bach'u an tak'ixtaláb k'al an t'okat abatwálek'i, yab a t'ajátsik ti k'ij.

Tam ti chemdhá na Esteban

⁵⁴ Tam ti jajá'tsik in ach'a' ejtal jeché', in chakuntsitsik t'ajat na Esteban ke asta u rech'ech'éltsik nin kamab k'al i chákub. ⁵⁵ Por na Esteban, teykómte k'al nin cháp an T'okat Ejattaláb, in teloloy walk'i', in chu'tsi tin labidh t'okát na Dios ani in chu'u jeye na Jesús tin eját na Dios. ⁵⁶ In ulu tám enché':

—¡Ka tela'tsik! U chu'tal jebél an walk'i' ani u chu'tal na Jesús xi aban abal ka wenk'on jeye ti inik k'wajat tin eját na Dios.

⁵⁷ Por jajá'tsik in ts'uts'k'iy nin xuchun ani u dhajnaltsik kawidh, tujeysik tám kin nixk'a' na Esteban. ⁵⁸ Káldhá ban bitsow ani exmách ti t'ujbayáb. An ólnaxtsik xin t'aja' jeché', in jila' nin xekét ka beletnantsat k'al jun i kwitól inik xin bij ta Sawlo. ⁵⁹ Lejat k'wajat ti t'ujbayáb, na Esteban ólan ani in ulu enché':

—Ajátik Jesús, ka bach'u nu ejattal.

⁶⁰ Tayíl tudhlan ani in ulu kawidh enché':

—Ajátik, ka pakwlantsitsik an tin walastalábil xi exom in t'ajál.

Tam ti ok'onich kin ulu jeché', chemech.

8

Na Sawlo in at'ál an belomtsik

¹ Na Sawlo in ulu jeye abal alwa' ka chemdhá na Esteban.

Támki' jachan' a k'ítsá, tujey t'ajat ti at'nal an belomtsik xi Jerusalén. Ejtalk'i an belomtsik at'an, jaxtám ti buk'eytsik ban chabál xi Judea ani xi Samaria. Tokot an abatwáletsik yab at'an, jaxtám ti jilk'ontsik ja' Jerusalén. ² Taltsik an iniktsik xin wéwnátsik t'ajat xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios, in júna' kin jolij na Esteban ani in uk'intitsik t'ajat abal chemdhá. ³ Tam ti jachan', na Sawlo in áynál an belomtsik, u ochel ban atátsik abal kin káldha' bodhodhól an pay'lomlábtsik ani an mímlábtsik ani in júnál kin baliy al wik'axte'.

T'ilan an alwa' t'ilab ban chabál xi Samaria

⁴ Por xi kaletsik ban bitsow Jerusalén, in t'ilátsik an alwa' t'ilab xontik'i ti xe'echtsik. ⁵ Jún ti éb xi jajá'tsik, xin bij ta Felipe, k'ale ba jun i bitsow xu tak'nal Samaria ani in tuju kin t'iltsitsik an ta Kristo. ⁶ An atiklábtsik u junkunal ani ejtal in ach'átsik k'al yantam i kwenta xowa' in ulal na Felipe ani in chu'taltsik jeye an labidh labandhaxtalábsik xin t'ajál jeché' na Felipe. ⁷ Pos yán i atiklábtsik xi ochadh k'al i at'ax ejattalábsik, u jeldháb ani an at'ax ejattalábsik u dhajnal u kalel ba jajá'tsik ani yán xi yab in ejtawal ka yoyon ani xu k'wech'e'tsik, u jeldháb. ⁸ Ejtal an atiklábtsik xu k'wajíl ba jachan' an bitsow u kulbétsik t'ajat k'al jeché' xowa' in chu'tal.

⁹ Por ta' ti k'wajat ba jachan' an bitsow jun i inik xu bijyáb ta Simón. Jeché' an inik, ja'ich jun i dhiman ani in k'ambiyal an atiklábtsik xi taja' Samaria. In ulal ke jajá' ja'ich jun i chalpadh inik. ¹⁰ K'al ejtaltsik tu axtsinal xowa' jajá' in ulal, k'al xi ts'itsik ani asta k'al xi pakdha'tsik ani in ulaltsik enché':

—Jeché' an inik, ja'ich nin pulek cháp na Dios.

¹¹ U beltsinal t'ajat xowa' in ulal ani in t'ajál, pos k'al nin dhimantal, nakatich t'ajat i k'ij tin kó'yámal k'ambidhtsik. ¹² Tam ti na Felipe xe'ech in t'ilál na Jesukristo ani an alwa' t'ilab k'al tin kwenta xan tu tak'ix na Dios, yán i pay'lomlábsik ani i mímlábsik belmách ani pujantsik. ¹³ Na Simón xu dhimanwi'ik, belmách jeye ani pujan ani xe'chin k'al na Felipe. Tam in chu'tal an pakdha' labidh labandhaxtaláb ani an exótsik xu t'ájnal, u labnal t'ajat.

¹⁴ Tam ti an abatwáletsik xi k'wajat Jerusalén in cho'óbna' ke xu k'wajílsik Samaria in bach'úmalchtsik nin káwintal na Dios, aban taja' na Pedro ani na Juan. ¹⁵ Tam ti na Pedro ani na Juan ulichtsik taja', ólantsik k'al tin kwenta an belomtsik xi Samaria abal kin bach'útsik an T'okat Ejattaláb. ¹⁶ Pos an belomtsik xi Samaria, yabél in bach'úmátsik an T'okat Ejattaláb, tokot pujadhtsik tin bij an Ajátikláb Jesús. ¹⁷ Na Pedro ani na Juan in k'wajba'tsik nin k'ubak bin éb an belomtsik ani in bach'u tám an T'okat Ejattaláb an belomtsik.

¹⁸ Tam ti na Simón in chu'u ke an belomtsik in bach'u an T'okat Ejattaláb tam ti an abatwáletsik in k'wajba' nin k'ubak bin éb an belomtsik, in le'na' kin ch'a'ay jeché' an awiltaláb, ¹⁹ in ulu enché':

—Ti kin pidha' neye jachan' an ti awiltaláb abal tam ku k'wajbantsi an tu k'ubak bin éb jun xita', kin bach'u jeye an T'okat Ejattaláb.

²⁰ Utsan tám enché' k'al na Pedro:

—Ka k'ibchon na tumínal junax k'al tatá' abal a chalpayal ke xowa' in pidhnál na Dios, ne'ech ka ejto ka ch'a'ay k'al i tumín. ²¹ Tatá' yab a ko'ol ni jun xata' xant'éy ka chu'u k'al jeché', pos na ejattal yab k'wajat lujat tin tamét na Dios. ²² Ka jila'ich jeché' an walastaláb xa ko'ol ani ka pakabédha' na Dios abal ka chu'u max anchan' ti ki pakwlintsi k'al xowa' a chalpay ta ejattal. ²³ Pos u chu'tal ke yab t'ajat alwa' na chalab a ko'ol ani i teykónte t'ajat ta k'wajat k'al an walastaláb.

²⁴ Tók'on tám enché' na Simón:

—Ti kin kontsintsi neye ban Ok'óxláb abal yab ku tamu ni jun xata' xowa' i k'wajat tin utsál.

²⁵ Tam ti ok'onichtsik kin ólna' ani kin t'ila' nin káwintal na Dios, an abatwáletsik k'ale jeye kin t'ila' an alwa' t'ilab ba yán i kwentsaltsik xi Samaria ani tayíl witsichtsik tám juní Jerusalén.

Na Felipe ani an inik xu k'wajíl Etiopía

²⁶ Más tayíl, utsan enché' na Felipe k'al jun in t'okat abatwálejil an Ajátikláb:

—Ki ch'akay ani ki k'ale alál, ka yak'wa' an bél xi tál Jerusalén ani ne'ech Gasa.

Jeché' an bél, ja'ich xu wat'el ban chabál xon ti yab k'wajtsidh. ²⁷ Ch'akay tám na Felipe ani k'ale; ti bél, in ela' jun i inik xu k'wajíl Etiopía. Jajá' ja'ich jun i inik xu ewnuko. Jeché' ja'ich jun i pulek t'ójodh, pos jajá' in belkómstsal tin tumínal na Kandase, an pulek tak'ix

mímláb xi Etiopía, jajá' k'alnek Jerusalén abal kin k'ak'na' na Dios. ²⁸ Jeché' an inik u witsélich bin pulek bitsówil, punat bin karretajil ani k'wajat in ajyal nin dhutsadh úwil an t'ílsix Isaías. ²⁹ Utsan tam enché' na Felipe k'al an T'okat Ejattaláb:

—Ki utey ban karreta ani ki beley junax k'al jeché' an inik.

³⁰ Tam ti utey na Felipe, in ach'a' ke jachan' an inik k'wajat in ajyal nin dhutsadh úwil an t'ílsix Isaías ani in konoy enché':

—¿A exbayalxe' xowa' i k'wajat a ajyal?

³¹ Tók'oyat enché' k'al an inik:

—¿Janti ne'ech ku ejto ku exbay max yab wa'ach ni jun xita' ti kin wiltsi?

Ani pakabédhá na Felipe k'al an inik abal ka k'adhiy ani ka buxkan junax k'al jajá'.

³² An T'okat Dhuslab xi k'wajat in ajyal, ja'ich jeché':

Júná abal ka chemdhá jelti jun i borrego.

Anchan' jelti an borrego yab u k'uxnal tin tamét an inik xi k'ál ti k'wajat ti kaxwáb, anchan' jeye Jajá' yab k'uchun ní wé' abal kin ulu xata'.

³³ T'ajan jelti max yab xata' in éy ani yab lújundhá jelt xan tin ulal an tak'ixtaláb.

Kom chemdhá ani yab in jila' ni jun in kuxúl, ¿jita' k'ál ti ne'ech ka ejtawat ka t'ílan? Abal nin xe'chintal wék'oyat teché' ti k'ay'lá.

³⁴ Konyat tám na Felipe enché' k'al jachan' an t'ójodh inik:

—Tu kontsal ti alwa'taláb abal ti kin utsa', ¿jita' k'wajat in t'ílál jeché' an t'ílsix, jajá' in t'ílál tinbá' o k'e'et in t'ílál?

³⁵ In tuju tám na Felipe kin wiltsi xon ti k'wajat in ajyal ban T'okat Dhuslab ani in t'íltsi an ti alwa' t'ilab k'al tin kwenta na Jesús. ³⁶ Tam ti ne'chtsik ti belal, ulichtsik xon ti wa'ach i ja' ani an t'ójodh inik in ulu enché':

—Teché' wa'ach i ja', ¿awxe' yab awil kin pujiyat neye?

³⁷ Utsan enché' k'al na Felipe:

—Max a belál lejtal k'al ejtal na ejattal na Jesukristo, awil ki pujan.

An inik tók'on enché':

—U belál abal na Jesukristo ja'ich nu Chakámláb k'al na Dios.

³⁸ In ulu tám ka kubdhá an karreta, pa'ay chablam ti éb ban ja' ani pujiyat k'al na Felipe.

³⁹ Tam ti kaletsik ban ja', júnájich tám na Felipe k'al nin T'okat Ejattal an Ajátikláb ani yab más witsiy ka chu'tat k'al jachan' an t'ójodh inik; por u kulbél t'ajat an t'ójodh inik tam tin óntsích nin bélil. ⁴⁰ Tayíl, jun jik'towál tin chu'u na Felipe abal Asotojich ti k'wajat ani wat'ey bitsow ti bitsow ti t'ílsix an ti alwa' t'ilab, asta ti ulich Sesarea.

9

Xan ti tujey ti belom na Sawlo

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Tam ti jachan', na Sawlo in óntsal kin ulu abal ne'ech kin chemdha' xin belálichtsik an Ajátikláb. Jaxtám ti k'ale kin chu'u nin ok'lékil an pále'tsik, ² abal kin kontsi ti awiltaláb ka pidhan ka k'ale ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb xi Damasko abal kin aliy xin belálichtsik an alwa' t'ilab ani kin tsi'dha' ti wik'nél Jerusalén; i pay'lomlábtsik ani i mímlábtsik. ³ Por tam ti ne'ech ti bél ani u k'unelich ban bitsow xi Damasko, jun jik'towál ti wiliyat k'al jun i ch'axixíl k'amal xi tál walk'i'. ⁴ Kwajlan tám na Sawlo chabál ani in ach'a' jun i káwintaláb, xu káw in ulu enché':

—Sawlo, Sawlo, ¿jant'ók'i tin at'ál?

⁵ Konoxin jeye tám na Sawlo enché':

—¿Jita' pé teye, ja'úb?

Ani tók'oyat enché' k'al xi k'wajat ti káw:

—Naná' in Jesús, xi tatá' a at'ál. Exom a yajlombédhál tatá'k'i tabá', jelt xan tin t'ajál an ko'nél tam in chochbiyal an ch'upidh pat'ál.

⁶ In ulu tám enché' na Sawlo u wipipíl k'al i jík'ib:

—Ajátik, ¿jant'éy a lé' ku t'aja'?

Utsan enché' k'al an Ajátikláb:

—Ki ch'akách ani ki ulchich ban bitsow ani taja' ne'ech ki utsan xant'éy yejat ka t'aja'.

⁷ An iniktsik xi junax ti ne'ech k'al na Sawlo, labnéktsik t'ajat abal in ach'álsik an káwintaláb por yab in chu'taltsik xita'. ⁸ Ch'akay tám na Sawlo ban chabál xon ti kwachat, por tam tin lama' nin wal, yab in chu'tal ni jun xata'. Jaxtám ti lot'ok'ná ani júna Damasko. ⁹ K'wajay taja' óx a k'ítsá yab u chu'ux, yab u k'apul nibal xata' in uch'ál.

¹⁰ Taja' Damasko, ta' ti k'wajat jun i inik xu belom t'ajat xu bijyáb ta Ananías, xi utsan enché' k'al an Ajátikláb ba jun i xalk'antsixtaláb:

—¡Ananías!

Ani jajá' tók'on enché':

—Je'tám in k'wajat, Ajátik.

¹¹ Utsan tám enché' k'al an Ajátikláb:

—Ki ch'akay, ki k'ale ban bél xu bijyáb Eját ani ka konoy bin k'imá' na Judas max ta' k'wajat taja' jun i inik xu bijyáb ta Sawlo xu k'wajíl Tarso. Tá' k'wajat ti ól ¹² ani ba jun i xalk'antsixtaláb, in chu'úmal ke jun i inik xin bij Ananías ne'ech ka ochich xon ti jajá' k'wajat ani ne'ech kin k'wajba' nin k'ubak bin éb jajá' abal ka chu'xindhá juní.

¹³ Tam tin ach'a' jeché' na Ananías, in ulu enché':

—Ajátik, k'al yánich tin t'ílsidh xant'éy in t'ajál jachan' an inik ani in t'ílsidhich jeye ejtal an at'axtaláb xin t'ajtsal xi ti belálichtsik xu k'wajíl Jerusalén. ¹⁴ Xo' tsi'nek teché' Damasko ani in kontsám ti awiltaláb an ok'lek pále'tsik abal kin yak'wa' ejtal xi ti belálichtsik.

¹⁵ Por utsan enché' k'al an Ajátikláb:

—Ki k'ale, pos Naná' u takwyámal jachan' an inik abal ti kin t'íla' ban atiklábtsik xi yab u judío, ban pulek tak'ixtsik ani ban israelitatsik jeye. ¹⁶ Naná' ne'ech ku óltsi ejtal an ti yajtsiktaláb xi yejat kin wat'na' k'al Naná' tu kwenta.

¹⁷ K'ale tám na Ananías ban atá xon ti k'wajat na Sawlo. Tam ti ochich, in k'wajba' nin k'ubak bin éb na Sawlo ani in utsa' enché':

—Kidhábláb Sawlo, an Ajátikláb Jesús, xin xalk'a' tinbá' ti bél xon ta tál abal ka chu'u, tin abámal abal tu chu'xindha' juní ani abal ka bach'u jeye nin cháp an T'okat Ejattaláb.

¹⁸ Támk'i jachan' ti kwajlan jun xata' xi pit'k'an bin wal jelt in ot'ól i to'ol ani chu'xinich tám juní. Ch'akách tám na Sawlo ani pujiyatch jeye tám. ¹⁹ Tayíl k'apúch ani likey tám juní ani k'wajay cháb óx a k'ítsá taja' k'al an belomtsik xu k'wajíl taja' Damasko.

Na Sawlo ok'tsixin Damasko

²⁰ Más tayíl, in tujúch tám na Sawlo ti ok'tsix ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb, in ulal ke na Jesús ja'ich nu Chakámláb k'al na Dios. ²¹ Ejtaltsik xi k'ál tu axnal, u labnaltsik t'ajat ani in ulaltsik enché':

—¿Yabxe' ja'ich jeché' an inik xi xe'chinék Jerusalén in at'ax t'ajtsal xin belálsik na Jesús? ¿Yabxe' jaxtám ti tsi'nek jeye teché' abal kin yak'wa' an belomtsik ani kin júna' abal kin pidhna' ban ok'lek pále'tsik?

²² Por na Sawlo u ok'tsix k'al yán más i awiltaláb ani in ólnál ke na Jesús ja'ich xi takudh k'al na Dios abal ti lo'ox, asta in uk'pindhál an judíotsik xu k'wajíl taja' Damasko.

Na Sawlo in chink'ontsi an judíotsik

²³ Tam ti wat'enekich yán a k'ítsá, an judíotsik in t'aja' i káw abal kin chemdha' na Sawlo; ²⁴ por na Sawlo in cho'óbna' xant'éy tu le'náb ka t'ajtsin. Akal i k'ij an judíotsik u k'wajíl kin aytsi na Sawlo bin wi'lébiltsik an bitsow abal kin chemdha'; ²⁵ por an belomtsik, in baliy na Sawlo ba jun i t'oknal púlek ani in káldha' rechechél bin kúx in mapúl an bitsow tam ti jik'wax. Anchan' ti káldhá na Sawlo ba jachan' an bitsow.

Tam ti na Sawlo ulich Jerusalén

²⁶ Tam ti na Sawlo ulich Jerusalén, in le'na' ka junkun k'al an belomtsik; por k'al ejtaltsik tu jik'náb abal yab u belnal max jajá' u belomich jeye. ²⁷ Por júná k'al na Bernabé abal ka utwat ban abatwáletsik. Na Bernabé in t'íltsitsik xan ti na Sawlo tin chu'úmal an Ajátikláb ti bél, xan ti jeye ti tawná k'al an Ajátikláb ani xan ti na Sawlo ti ok'tsixnék Damasko k'al yantam i awiltaláb k'al tin bij na Jesús. ²⁸ K'wajay tám Jerusalén na Sawlo ani xe'chin junax k'al jajá'tsik. ²⁹ U káw k'al yantam i awiltaláb tin bij an Ajátikláb, u t'ilólól ani u káwlíx k'al an judíotsik xu t'ilom griego; por u le'náb ka chemdhá k'al jeché'tsik. ³⁰ Tam ti an kidháblábsik in cho'óbna' jeché', júná Sesarea na Sawlo ani tam ti taja'ich ti k'wajat, aban Tarso.

³¹ Tam ti jachan', ejtal an belomtsik xi ban chabál xi Judea, xi Galilea ani xi Samaria, k'ijidhtsik t'ajat ti k'wajat ani u likeltsik. In ko'oltsik nin belomtal ban Ajátikláb ani k'al tin cháp an T'okat Ejattaláb, tsudhey ka tsudhey u wa'chinal más xin belálích an Ajátikláb.

Jeldhá na Eneas

³² Tam ti na Pedro xe'chin ti álnax an ti kidháblábsik, k'ale jeye kin álna' an kidháblábsik xu k'wajíl Lida. ³³ In ela' taja' jun i inik xin bij ta Eneas, xin ko'olich waxik i tamub ti kwachíl, kom yab in ejtawal ti belal. ³⁴ Ani utsan enché' k'al na Pedro:

—Eneas, na Jesukristo ne'ech ti ki jeldha'. Ki ch'akay ani ka dhaya' na waytal.

Na Eneas támki ti ch'akay ³⁵ ani chu'tat k'al ejtaltsik xu k'wajíl Lida ani Sarón, in jila'ichtsik tám nin weje' belomtalábitsik ani in bela'ich an Ajátikláb.

Ejdhá na Dorkas

³⁶ Tam ti jachan' i k'ij, ta' ti k'wajat ban bitsow xu bijyáb Jope jun i mímláb xu belom t'ajat xu bijyáb Tabita, ke ti káwintaláb griego, u ulwáb Dorkas. Jeché' an mímláb ech'ek'i in t'ajál xowa' alwa' ani in tolmiyal an ch'ojontátsik. ³⁷ Tam ti jachan' i k'ij, yaw'lách ani chemech. Tam ti ok'onich ti t'aknal, k'wajbá ba jun i altá xi k'wajat t'ek'at ba jun i púntsíx atá. ³⁸ An bitsow xi Jope, k'unat ti k'wajat Lida, xon ti k'wajat na Pedro tam ti jachan' i k'ij. Kom an belomtsik in cho'óbna' abal taja' ti k'wajat na Pedro, in abna' ka pakabédhá enché' k'al cháb i iniktsik:

—Ki tsích dhubat ban bitsow xi Jope.

³⁹ K'ale tám na Pedro junax k'al jajá'tsik. Tam ti ulchich, júná ban altá xon ti k'wajat an chemélom ani k'al ejtal an chemtsidh mímlábsik ti wiliyat, u uk'naltsik ani in ólnátsik nin lakab ani nin xekétsik xi t'ajtsidh k'al na Dorkas tam ti ejat. ⁴⁰ Utsantsik tám k'al na Pedro abal ka kaletsik ejtal, tudhlan tám ani ólan ani in teltóm an mímláb xi chemnek, in ulu enché':

—Tabita, ki ch'akay.

In lama' tám nin wal an mímláb ani tam ti chu'tat na Pedro, buxkan an mímláb. ⁴¹ In téyna' tám bin k'ubak ani in dhaya'. In kaniy tám an kidháblábsik ani an chemtsidh mímlábsik ani chu'tatich tám abal ejnek ti ít jachan' an mímláb. ⁴² Ejtal jeché', cho'óbná putál ban bitsow xi Jope ani k'al yán ti belan an Ajátikláb. ⁴³ Na Pedro k'wajay yán a k'ítsá ba jachan' an bitsow, bin k'imá' jun i inik xin lejkiyal i ót', jeché' an inik, u bijyáb ta Simón.

10

Na Pedro ani na Kornelio

¹ Tá' ti k'wajat ban bitsow Sesarea jun i inik xin bij ta Kornelio, jajá' ja'ich jun i ok'lek xin tak'yal bo' inik i soldadotsik, jeché' an kwene' u bijyáb Italiano. ² Jajá' ani ejtal nin kidhtaltsik in k'ak'nál na Dios ani in jik'nál abal in cho'óbsik ke na Dios ejtal in ejtawal kin t'aja'. In pidhnál jeye yandha' i tumín abal kin tolmiy an judíotsik ani ech'ek'i in ólantsal a Dios. ³ Jun i k'ij, tam ti óxich xóna' i wákal, in chu'u jun i xalk'antsixtaláb. Ba

jeché' an xalk'antsixtaláb, in chu'u ke jun in t'okat abatwálejil a Dios ochich xon ti jajá' k'wajat ani utsan enché':

—¡Kornelio!

⁴Na Kornelio jilk'on in telál an t'okat abatwále k'al yantam i jík'ib ani in konoy enché':

—¿Jant'éy, Ajátik?

Utsan tám enché' k'al an t'okat abatwále:

—Na Dios in ach'ámalich an ólábsik ani in chu'úmich xowa' a t'ajál jeye abal ka tolmiy an ch'ojontálsik. ⁵Pos ka aba' xo' i iniktsik ban bitsow xi Jope abal kin kaniy na Simón, xu bijyáb jeye ta Pedro. ⁶Jajá' ta' k'wajat bin k'imá' jun i inik xu bijyáb jeye ta Simón, an inik xu lejkix ót' ani in ko'ol nin k'imá' bin wál i pujal. Na Simón Pedro ne'ech ti ki utsa' xant'éy yejat ka t'aja'.

⁷Tam ti k'aléch an t'okat abatwále xi k'ál ti tawná, na Kornelio in kaniy cháb nin t'ojnáliltsik ani in kaniy jeye jun i soldado, jeché' ja'ich jun i inik xin belál jeye t'ajat na Dios jelti na Kornelio ani alwa' inik t'ajat. ⁸In t'iltsitsik ejtal xowa' in chu'úmal ani in aba'tsik Jope.

⁹Tam ti jun tsudhelom, lejat jajá'tsik ne'ech ti bél ani exomich ti k'unel Jope, na Pedro k'adhiy bin éb an atá tam ti ch'ejelich xóna' a k'ítsá abal ti ól. ¹⁰K'a'ay t'ajat ani in le'na' ti k'apul, por lejat k'wajat ti lejkintsáb xant'éy kin k'apu, in chu'u jun i xalk'antsixtaláb. ¹¹In chu'u jak'pin an walk'i' ani in chu'u ti pa'íl jun xata' xin junwal jelti jun i k'udhk'um púlek xi wik'ats tamatk'i. ¹²Ban k'udhk'um, ta' ti k'wajat yán i ko'néltsik xi che'tsik in akan, i chantsik ani i ch'ichintsik. ¹³In ach'a' jun i káwintaláb xi utsan k'ál enché':

—Pedro, ki ch'akay, ka chemdha' ani ka k'apu.

¹⁴Por na Pedro tók'on enché':

—Yaba', Ajátik; naná' yab jayk'i u k'apúmal ni jun xata' xowa' Tatá' a ulúmal ke yab yejat ka k'apat.

¹⁵Tawná tám juní k'al jachan' an káwintaláb ani utsan enché':

—Xowa' Naná' u t'okómal, yab yejat ka bijiy at'ax.

¹⁶Óxíl t'ájan jeché' ani tayíl k'adhbájich tám juní walk'i' an k'udhk'um. ¹⁷Lejat na Pedro k'wajat ti chalpax xant'éy in lé' kin ulu jachan' an xalk'antsixtaláb, ulich ban wi'leb nin t'ojnáliltsik na Kornelio, xi tálsik in konówiyal xon ti k'wajat nin k'imá' na Simón. ¹⁸Tam ti ulichtsik, in konoytsik kawidh max ta' ti k'wajat ba jachan' an atá jun i inik xin bij Simón ani u bijyáb jeye ta Pedro. ¹⁹Kom na Pedro bél k'wajat ti chalpax k'al tin kwenta an xalk'antsixtaláb, utsan enché' k'al an T'okat Ejattaláb:

—Ná' k'wajat ti ayal óx i iniktsik. ²⁰Ki pa'ay, ki k'ale k'al jajá'tsik ani yab ki k'wajay ta chalpax, pos Naná' u abámalsik.

²¹Pa'ay tám na Pedro xon ti k'wajat an iniktsik xi abnék k'al na Kornelio ani in utsa'tsik enché':

—Naná'ich xita' i xe'echtsik a ayal. ¿Jant'éy a lé' ta tsi'neksik?

²²Tók'ontsik enché':

—U tsi'nek abal u abnék k'al an ok'lek soldadotsik xu bijyáb ta Kornelio. Jajá' ja'ich jun i lujat inik xin belál a Dios, xu k'ak'náb ani u k'anidháb t'ajat k'al ejtal na at kidhtaltsik. Usnék k'al jun in t'okat abatwálejil na Dios abal yejat ti kaniy ki k'ale tin k'imá' ani kin ach'a' xowa' ne'ech ka utsa'.

²³Utsantsik tám k'al na Pedro abal ka ochichtsik ani taja' ti jilk'ontsik k'al jajá' jachan' i akal. Tam ti tsudhey, na Pedro k'aléch tám k'al jajá'tsik ani junikná k'al cháb óx i kidháblábsik xu k'wajíl Jope.

²⁴Tam ti jun tsudhelom, ulichtsik Sesarea, xon ti k'wajat aytsímte k'al na Kornelio junax k'al jun kwene' in exlowálsik ani nin ja'úbsik xin kanyámal na Kornelio. ²⁵Tam ti na Pedro ulich ban atá, kale ti bach'wáb k'al na Kornelio, tudhlan tin tamét na Pedro ani in k'ak'na'. ²⁶Por dhayan k'al na Pedro ani utsan enché':

—Ki ch'akay, pos jayéchk'i neye jun i inik jelti tatá'.

²⁷ Lejat u t'ilolótsik, ochich altá ani in ela' taja' yán i atiklábtsik xi junkunék. ²⁸ Utsantsik tám enché' k'al na Pedro:

—Tatá'tsik a cho'ób ke nin belomtal an judíotsik in ulal ke yab alwa' ka junkun jun i judío k'al jun i píl inik o ka ochich bin k'imá' an píl inik. Por na Dios tin óltsámalich ke yab in tomnál ku bijiy at'ax o yab alwa' ni jun xita'. ²⁹ Jaxtám, tokot tin kanyat, in tsích ani yab in k'wajay tin chalpax. Pos xo' u lé' ku cho'óbna' xant'ók'i tin kanyámaltsik.

³⁰ Tók'on tám enché' na Kornelio:

—In ko'olich ché' a k'ítsá, enché' xóna' i ora, in k'wajat tin k'íl teché' tu k'imá' ani tin ól xin kwenta an wákal ani in xalk'antsat abal ku chu'u jun i inik xi xeketlidh k'al jun i ch'axixíl k'udhk'um. ³¹ Ani tin utsa' enché': “Kornelio, na Dios in ach'ámalich na ólábil ani in chu'úmalich xowa' a t'ajál abal ka tolmiy an ch'ojontátsik. ³² Pos ka aba' xo' na t'ojnáiltsik ban bitsow xin bij Jope abal kin kaniy na Simón, xu bijyáb jeye ta Pedro. Tá' k'wajat bin k'imá' na Simón, an inik xu lejkix ót', jajá' u k'wajíl bin wál an pujal. Tam ka ulich teché', ne'ech ti káw k'al tatá'.” ³³ Jaxtám tu abna' jik'atk'i ki k'ale ta alyáb ani alwa' t'ajat abal i tsích. Xo' ejtal teché' u k'wajat tin tamét na Dios ani i lé' ki ach'a' ejtal xowa' an Ajátikláb ti abámal ti ku utsa'.

Xowa' in ulu na Pedro bin k'imá' na Kornelio

³⁴ In tuju tám na Pedro ti káw ani in ulu enché':

—Xo' ojni' u exbách abal na Dios yab u takukúl an ti atiklábtsik. ³⁵ Na Dios in bach'wal xita'kichk'i, tokot ka exlá ke Jajá' ejtal in ejtawal kin t'aja' ani kin t'aja'tsik xowa' in lé' na Dios. ³⁶ Na Dios in abtsi nin kidhtaltsik na Israel an ti tsubaxtaláb. Jeché' an tsubaxtaláb, ja'ich an alwa' t'ilab xin pidhnál an k'ijidhtaláb k'al tin kwentak'i na Jesukristo ani jeché' na Jesukristo, ja'ich nu Ajátikláb k'al ejtalk'itsik. ³⁷ A cho'óbsik alwa' xant'éy t'ílan bin chabánil an judíotsik, tujey Galilea, tin kuxmats na Juan tam ti xe'chin ti t'ílsix ani ti pújal. ³⁸ A cho'óbsik alwa' xan ti na Dios tin pidha' na Jesús xi Nasaret tin cháp an T'okat Ejattaláb. Xan ti na Jesús ti xe'chin jeye in t'ajál xowa' alwa' ani in jeldhál ejtal xi k'wajat teykómtetsik k'al in cháp an lej at'ax. Ejtal jeché' in t'ajál abal na Dios ta' ti k'wajat k'al Jajá'. ³⁹ Wawá' i chu'úmal ejtal jeché' xowa' in t'ajámal na Jesús, ban chabáaltsik xi Judea ani ban bitsow Jerusalén. Tayíl chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'. ⁴⁰ Por ejdhá ti ít k'al na Dios tin óxláb a k'ítsá ani tu xalk'antsi an ta Jesús abal ki chu'u ke Jajá' ejnek ti ít. ⁴¹ Yab xalk'antsat ejtal an atiklábtsik, tokot wawá'k'i, xi na Dios in takwyámalich k'ejele ok'ox abal ku xe'chin tu óltsix. Wawá' u k'apúch ani u uch'ách k'al Jajá' tam ti ejdhatsich. ⁴² Ani tu aba' ki t'ílsi an atiklábtsik ani ki óltsitsik jeye ke jeché' na Jesukristo bijidhich k'al na Dios abal kin lújundha' xi ejattsik ani xi chemnektsik. ⁴³ Ejtal an t'ílsixtsik xi ti weje', in t'ilámaltsik na Jesús, ke ejtal xita' k'ál ti ka belan, ne'ech ka pakwlintsat tin walastalábiltsik.

In bach'utsik an T'okat Ejattaláb xi yabtsik u judíotsik

⁴⁴ Lejat na Pedro k'wajat ti káw, ulich an T'okat Ejattaláb ba ejtal xi k'wajat in ach'áaltsik nin tsubaxtalábil na Dios. ⁴⁵ Ani an judíotsik xu belomich, xi tsi'nektsik junax k'al na Pedro, labantsik t'ajat abal in chu'u pidhantsik jeye an ti T'okat Ejattaláb xi yabtsik u judío. ⁴⁶ Abal in ach'a'tsik ti káw k'al i k'e'et káwintalábtsik ani ti k'ak'naxtsik an tin bij na Dios. ⁴⁷ In ulu tám enché' na Pedro:

—¿Awxe' wa'ach jun xita' xi ne'ech kin ejto kin tamk'uy abal yab ka pujiyat jeché' an atiklábtsik, kom in bach'úmichtsik jeye xo' an T'okat Ejattaláb jelti wawá'?

⁴⁸ In ulu abal ka pujiyatichtsik tin bij na Jesukristo ani pakabédhá na Pedro abal ka k'wajay cháb óx a k'ítsá k'al jajá'tsik.

11

Xowa' óltsin k'al na Pedro an belomtsik xi Jerusalén

¹ An abatwáletsik ani an belomtsik xi k'wajat Judea, in ach'a' abal in bach'úmaltsik jeye nin káwintal na Dios xi yabtsik u judío. ² Tam ti na Pedro ulich Jerusalén, kawyat k'al taltsik an judíotsik xu belomich xin ulal ke yejat jeye ka t'ajtsintsik an ti exól bin t'u'úl xin belálichtsik na Jesukristo. ³ Konyat enché':

—¿Jant'ók'i ta k'alnek ka álna' xi yab in ko'oltsik an exól bin t'u'úl ani i k'apúmadv k'al jajá'tsik?

⁴ T'iltsintsik tám k'al na Pedro asta tin tujtal ejtal xowa' támnék, enché' ti utsantsik:

⁵ —Tam tin k'wajat ban bitsow xi Jope ani in k'wajat tin ól, u chu'u jun i xalk'antsixtaláb. Ban xalk'antsixtaláb, u chu'u jun xata' jelti jun i k'udhk'um púlek xi tál ti pa'il walk'i' wik'ats tamatk'i ani ulich asta xon tin k'wajat. ⁶ Tam tu tela' alwa' abal ku chu'u xant'éy ta' ti k'wajat alk'idh, u chu'u i ko'nélsik xi che'tsik in akan, i padhumtsik, i chantsik ani i ch'ichintsik. ⁷ Ani u ach'a' jun i káwintaláb xi tin utsa' enché': “Pedro ki ch'akay, ka chemdha' ani ka k'apu.” ⁸ Por u ulu enché': “Yaba', Ajátik, pos yab jayk'i u k'apúmal jun xata' xowa' Tatá' a ulúmal ke yab yejat ka k'apat.” ⁹ Tin tawna' tám juní jachan' an káwintaláb xi tál walk'i' ani tin utsa' enché': “Xowa' Naná' u t'ókómal, yab yejat ka bijiy at'ax.” ¹⁰ Óxíl t'ájan jeché' ani tayíl k'aléch tám juní walk'i'. ¹¹ Támk'i jachan', ulich óx i iniktsik ban atá xon tin k'wajat. Jeché' an iniktsik, tál Sesarea ani tsi'nek abal ti kin aliysik. ¹² An T'okat Ejattaláb tin utsa' abal kin k'ale k'al jajá'tsik ani yab kin k'wajay xata' ku chalpay. K'aletsik jeye k'al naná' jeché' akak an kidháblábsik ani ejtal tu éb tu ochich bin k'imá' jun i inik xin bij ta Kornelio. ¹³ Jeché' an inik, tu t'iltsi xan tin chu'úmal kubúl jun i t'okat abatwále taja' tin k'imá' ani utsan k'al enché': “Ka aba' i iniktsik ban bitsow xi Jope abal kin kaniy na Simón, xu bijyáb jeye ta Pedro, ¹⁴ jajá' ne'ech ti ki utsa' xan ti ne'ech ka ejto ki lo'ey, tatá' ani ejtal na kidhtaltsik.” ¹⁵ Tam ti naná' u tuju ku tawna'tsik, in bach'utsik an T'okat Ejattaláb, jelt xan ti wawá' i bach'úmal más ok'ox. ¹⁶ U chalpay tám xan tin ulúmal an Ajátikláb: “Tsubax k'e'jle ke na Juan pujxin k'al i ja', por tatá'tsik ne'ech ka bach'u an T'okat Ejattaláb.” ¹⁷ Pos max na Dios in pidha'tsik jeye jayéchk'i xowa' wawá' tu pidhámal xi belámalich ni Ajátik Jesukristo, ¿jant'éy u éy naná' abal kin k'wajay ku tamk'uy na Dios k'al xowa' in lé' kin t'aja'?

¹⁸ Tam ti an kidháblábsik xi Jerusalén in ach'a' ejtal jeché', chamk'antsik ani k'wajay kin k'ak'na'tsik na Dios. Enché' tin ulutsik:

—¿Tám, in pidhámaltsik jeye na Dios xi yabtsik u judío an ti chalab abal kin jila'ichtsik ti walablom ani anchan' kin ejtóchtsik jeye kin kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal!

An belomtsik xi Antiokía

¹⁹ Tam ti chemdhájich na Esteban, tujey jeye ti at'nal xi k'e'et an belomtsik ani taltsik k'ale asta Fenisia, Chipre ani Antiokía. Taja', in t'iltsitsik an ti alwa' t'ilab an judíok'itsik ani xi k'e'et an atiklábtsik, yaba'. ²⁰ Por taltsik an belomtsik xi tál Chipre ani Sirene, ulichtsik ban bitsow xi Antiokía ani in t'iltsitsik jeye xi yabtsik u judío an ti alwa' t'ilab k'al tin kwenta an Ajátikláb Jesús. ²¹ Nin cháp an Ajátikláb k'wajat k'al jajá'tsik, pos yán xin jila' nin weje' belomtaltsik ani in bela'ichtsik an Ajátikláb.

²² Tam ti an belomtsik xi Jerusalén in ach'a' jeché', in aba' na Bernabé asta Antiokía. ²³ Tam ti na Bernabé ulich Antiokía, in chu'u xan ti na Dios tin lábt'ajámal an belomtsik xi taja' ani kulbé t'ajat. In tak'iytsik ejtal abal kin óntsi kin bela'tsik an Ajátikláb k'al jun in ejattal lujat. ²⁴ Pos jeché' na Bernabé, ja'ich jun i alwa' inik, teykómte k'al in cháp an T'okat Ejattaláb ani u belom t'ajat. Ani anchan', yán i atiklábtsik in t'aja' abal kin bela' an Ajátikláb.

²⁵ Tayíl, na Bernabé k'ale Tarso abal kin aliy na Sawlo. Tam tin ela', in júna' Antiokía.

²⁶ Taja' ti k'wajaytsik k'al an belomtsik jun i tamub ani yán i atiklábtsik in ok'tsi. Taja' Antiokía ti tujey jidhtal t'ajat ti bijyáb an belomtsik, kristianotsik.

²⁷ Tam ti jachan' i k'ij, kale Jerusalén cháb óx i t'iltsixtsik ani k'aletsik Antiokía. ²⁸ Jún ti éb xi jeché' an t'iltsixtsik, xu bijyáb ta Agabo, kubey junax ch'ejel xon ti k'wajat an kidháblábsik ani tin ijtsixtal an T'okat Ejattaláb, in ulu abal ne'ech ka wat'ey jun i pulek k'a'ínab putáik'i an chabál. Anchan' lejtal ti támun, tam ti an lej pulek tak'ix Klawdio k'wajat ti tak'ix Roma. ²⁹ Tám, an belomtsik xi Antiokía in ulu abal ne'ech kin abtsitsik jun i tolmixtaláb an kidháblábsik xu k'wajíl Judea, xantik'i kin ejtotsik kin pidhna' juntsik ti éb. ³⁰ Anchan' tin t'aja'tsik, in abtsitsik jun i tolmixtaláb an tak'ix belomtsik xi Judea. Jeché' an tolmixtaláb pidhan kin júna' na Bernabé ani na Sawlo.

12

Nin chemtal na Jakobo ani tam ti wik'an na Pedro

¹ Tam ti jachan' i k'ij, an pulek tak'ix Herodes in tuju kin at'a' taltsik an belomtsik. ² In ulu ka chemdhá k'al i machét na Jakobo, nin kidháb na Juan ³ ani kom in chu'u ke jeché' in kulbetna' t'ajat an judíotsik xi yab u belom, in abna' jeye ka yak'wan na Pedro. Jeché' támun tam ti exom an ajib xowk'i tu k'apnal an pan xi yab jilbédhats k'al an jilbédhaxtaláb k'oye. ⁴ Tam ti yak'wan na Pedro, abná ka balyat al wik'axte' k'al na Herodes, xon ti k'wajay belkómte k'al ché' i kwene' i soldadotsik, xi juntsik kwene', che'tsik i soldado. In chalpayal kin káldha' tin tamét an atiklábtsik tam wat'enekich an ajib. ⁵ Na Pedro u kó'yáb balidh ban wik'axte' belkómte t'ajat alwa', por an belomtsik in óntsalsik kin kontsintsi na Pedro k'al yantam i chápláb.

Na Dios in káldha' na Pedro ban wik'axte'

⁶ Jachan' an akal, tam ti ne'ech ka tsudhéch xowk'i na Herodes ti ne'ech kin káldha' na Pedro tin tamét an atiklábtsik, na Pedro k'wajat ti wayal junax ch'ejélidh k'al cháb i soldado ani wik'ats k'al cháb i pat'ál ani belkómte nin wi'lébil an wik'axte' k'al cháb óx i soldadotsik. ⁷ Jun jik'towále ti ulich jun in t'okat abatwálejil an Ajátikláb ani tajk'an jun i k'amal ba jachan' an wik'axte'. Takan na Pedro bin chóyíl k'al jachan' an t'okat abatwále, bakyat ani utsan enché':

—Ki ch'akay jik'atk'i.

Wilk'an tám an pat'áltsik xi k'ál ti k'wajat wik'adh nin k'ubaktsik na Pedro ⁸ ani utsan enché' k'al an t'okat abatwále:

—Ka wik'a' na tsukul k'al an ót' ani ka k'wajba' na pajab.

Tam ti na Pedro ok'on kin t'aja' jeché', utsan enché' k'al an t'okat abatwále:

—Ka wátna' na wát ani ti kin wéwna'.

⁹ Kale tám na Pedro in wewkóm an t'okat abatwále, maske yab in cho'ób max tsubax o yaba' xowa' k'wajat in t'ajál an t'okat abatwále. Jajá' in chalpayal ke k'wajat in chu'tal jun i xalk'antsixtaláb. ¹⁰ Por wat'eytsik ban jidhtal belkol ani bin chabtal jeye; tam ti ulichtsik ban pat'ál wi'leb abal ka kaléch ban bél xu k'alel ban bitsow, an wi'leb kwetémтал ti jak'pin. Kaletsik tám, ani tam tin belámalichtsik jun peje' an bél, jilanich tám kwetém k'al an t'okat abatwále. ¹¹ In exbách tám na Pedro ani in ulu enché':

—Xo' ojni' u exbách ke Jajá' an Ajátikláb in abámал nin t'okat abatwálejil abal ti kin lo'o k'al na Eroses ani k'al ejtal xowa' nu at kidhtaltsik xi yab u belom in lé' ti kin t'ajtsi.

¹² In chalpóm jeché', na Pedro k'ale bin k'imá' na María, nin nána' na Juan, xu bijyáb jeye ta Markos; taja', ta' ti k'wajat yán i atiklábtsik, jeché' junkunéksik abal ti ól. ¹³ Tam tin t'eney an wi'leb xi kuxtál, jun i tsidhan xu bijyáb Rode kale kin chu'u xitam já' nin t'enyal an wi'leb. ¹⁴ Por tam tin exbay abal a Pedro na k'wajat ti tawnax, yab in japiy an wi'leb, ájlách altá k'al i kulbéxnich abal kin ólna' ke na Pedro ta' ti k'wajat ban wi'leb ti tawnax. ¹⁵ Utsan tám enché':

—¡Tatá' i olmanal!

Por an tsidhan in ulal abal tsubax. Jajá'tsik in ulal enché':

—Yab jajá', i t'okat abatwále xi k'ál tu beletnáb.

¹⁶ Por na Pedro in óntsal kin t'eneý an wi'leb, ani tam tin japiytsik an wi'leb ani in chu'u, labantsik t'ajat. ¹⁷ Por jajá' in utsa'tsik k'al in k'ubakk'i abal yab ka k'uchuntsik ani in t'iltsitsik xan ti káldhá ban wik'axte' k'al an Ajátikláb ani utsantsik jeye enché':

—Ka t'iltsitsik jeché' na Jakobo ani an kidháblábsik.

Kale tám ani k'ale píl.

¹⁸ Tam ti tsudhey, laban t'ajat an soldadotsik abal yab in cho'óbsik xant'éy támnék k'al na Pedro. ¹⁹ Na Erodes in abna' ka alyat ani kom yab ejtowat ka elan na Pedro, ejtal an belkol wik'axte' lújundhá ani abná ka chemdhátsik. Tayíl, na Erodes kale Judea ani k'ale ti k'wajíl Sesarea.

Nin chemtal na Erodes

²⁰ Na Erodes in chakuntsal an atiklábtsik xi Tiro ani Sidón, por jeché' an atiklábtsik in t'aja' i káw abal ka k'aletsik tin tamét na Erodes. In ejtotsik kin átantsi tin alwa'tal na Blasto, jun in awiltalábil an pulek tak'ix Erodes ani k'al jachan'k'i, an pulek awiltaláb in konoytsik i lejkintaláb abal xi jeché'tsik táyk'i jeye tu tsi'dhantsábsik an ti k'apnél ban chabál xin tak'yal an pulek tak'ix. ²¹ Bijtsin jun i k'ij k'al na Erodes abal ka k'aletsik. Jachan' a k'ítsá, na Erodes in k'wajba' nin alwa' k'udhk'úmil, buxkan xon tu lújundhom ani káwin. ²² Tujey tám an atiklábtsik kin ulu kawidh enché':

—¡Xita' jeché' k'wajat ti káw yab i inik, i dios!

²³ Támk'i jachan', jun in t'okat abatwálejil an Ok'óxláb in ya'undha' na Erodes abal in walka' ka k'ak'ná jelti max u Dios ani taja' ti chemech k'apudh k'al i dhúm.

²⁴ Por nin káwintal na Dios dhubatk'i ti buk'ey putálk'i ani túk'i túk'i tu ok'tsixnáb.

²⁵ Tam ti na Bernabé ani na Sawlo in pidhnámich an tolmixtaláb, witsiytsik Antiokía ani in júna' k'al jajá'tsik na Juan, xu bijyáb jeye ta Markos.

13

Na Bernabé ani na Sawlo in tujúchtsik ti k'alel owdha' ti t'iltsix

¹ Ban belomtsik xi k'wajat Antiokía ta' ti k'wajat i t'iltsixtsik ani i ok'tsixtsik. Ja'ich na Bernabé, na Simón (xu bijyáb jeye T'unuy), na Lusio xi Sirene, na Manaén (xi junax ti pubenek k'al na Erodes, an pulek tak'ix xi Galilea) ani na Sawlo. ² Jun i k'ij, tam ti k'wajat in k'ak'nátsik an Ajátikláb ani ti k'ílsik, an T'okat Ejattaláb in ulu enché':

—Ti kin pílmehantsi an ta Bernabé k'al na Sawlo abal kin t'aja'tsik an t'ojláb xowa' u utsámaltsik kin t'aja'.

³ Tam ti ok'onichtsik ti ól ani ti k'íl, in k'wajba' nin k'ubaktsik bin éb na Bernabé ani na Sawlo ani in utsa'ichtsik tám ka k'aléch.

An abatwáletsik u ok'tsix ban chabál xin bij Chipre

⁴ Más tayíl, na Bernabé ani na Sawlo k'aletsik Selewsia abal abantsik k'al an T'okat Ejattaláb. Taja', balintsik ban tan abal ka k'ale ban chabál xin bij Chipre xi k'wajat ban pujal. ⁵ Tam ti ulichtsik ban kubtaláb xi Salamina, in tujutsik kin t'íla' nin káwintal na Dios ban atátsik xon ti an judíotsik in t'ajál an junkuntaláb. Na Juan ta' jeye ti xe'ech k'al jajá'tsik abal ti tolmix. ⁶ Xe'chintsik putálk'i ba jachan' an chabál ani ulichtsik Pafos. In ela'tsik taja' jun i judío xin bij ta Barjesús ani jeché' an inik, u dhiman. U k'ambix t'ajat, pos in ulal ke jajá' ja'ich jun i t'iltsix. ⁷ Jeché' an dhiman, k'wajat junax k'al an pulek awiltaláb xin bij Serjio Pawlo. Na Serjio Pawlo, ja'ich jun i inik xi chalpadh t'ajat. In abna' ka kanyat na Bernabé ani na Sawlo abal in lé' jeye t'ajat kin ach'a' nin káwintal na Dios. ⁸ Por jachan' an dhiman xin bij Barjesús ani u bijyáb jeye ta Elimas, yab in walkál na Sawlo ani na Bernabé kin ok'tsi an pulek awiltaláb, pos jajá' yab in lé' kin chu'u ka belmách an pulek awiltaláb. ⁹ Na Sawlo, xu bijyáb jeye ta Pablo, teykómte k'al in cháp an T'okat Ejattaláb, in teloloy t'ajat ¹⁰ ani in utsa' enché':

—jK'ambix, at'ax inik, xi chakámláb k'al an lej at'ax ani xi yab a kulbetnál ejtal xowa' lujat! ¿Jant'ók'i ti yab a lé' ka jila' ta ojtsix tin lujat bélib an Ajátikláb? ¹¹ Pos xo', an Ajátikláb ne'ech ti ki pidha' ti yajtsiktaláb; ne'ech ki jok'olbé ani yab ne'ech ka ejto ka chu'tsi tin tajáx na k'ítsá wé' i k'ij.

Támk'i tin chu'u jik'wchin ani yab chu'xin; ani in ayal tám jun xita' abal ka lot'ok'ná k'al kom jajá' yab u chu'ux. ¹² Tam ti an pulek awiltaláb in chu'u jeché', belmách, kom u labnal t'ajat k'al an ok'tsixtaláb xin ach'ál k'al tin kwenta an Ajátikláb.

Na Pablo ani na Bernabé ulichtsik Antiokía xi Pisidia

¹³ Na Pablo ani nin juniktsik balin ban tan ban chabál xi Pafos ani k'aletsik Perje ban chabál xi Panfilia; por jilantsik k'al na Juan ani witsiy Jerusalén. ¹⁴ Tayíl, na Pablo ani na Bernabé, kale Perje abal ka k'aletsik ban bitsow Antiokía xi k'wajat ban chabál xi Pisidia. Tam ti taja'ich ti k'wajattsik ani in bajaw nin k'ítsájil an koyóxnich, ochichtsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani buxkantsik. ¹⁵ Tam ti ok'onich ti ajoyáb nin tak'ixtal an Dios xin jilámal dhutsadh na Moisés ani nin dhutsadh úwil jeye an t'ílsixtsik, an ok'lektsik xi ba jachan' an atá in abna' ka utsantsik enché' na Pablo ani na Bernabé:

—Kidháblábsik, max a tsi'dhál jun i tak'ixtaláb abal an atiklábtsik, awil ka ulu.

¹⁶ Ch'akay tám na Pablo, in kontsi an atiklábtsik k'al in k'ubakk'i abal ka chamk'an ani in ulu enché':

—Ka ach'a' pay'lomlábsik xi Israel ani tatá'tsik teye xa exlál ke na Dios ejtal in ejtawal kin t'aja': ¹⁷ Ni Diosil xi wawá' xu Israel, in takuy ni weje' pakéiltsik ani in t'aja' abal ka wenk'on ti yejche' bitsow tam ti bé' k'wajattsik jelti píl iniktsik ban chabál xi Ejipto. Tayíl, in káldha'tsik ba jachan' an chabál k'al nin awiltal.

¹⁸ 'Na Dios in kuxuy chab inik i tamub ejtal xowa' jajá'tsik in t'aja' ban chabál xon ti yab k'wajtsidh ¹⁹ ani in k'ibdha' búk i pakdha' bitsow ban chabál xi Kanán abal ka pidhantsik an ti chabál ni weje' pakéiltsik. ²⁰ Más tayíl, ché' i bo' inik xóna' i tamub k'al chab inik láju, in kó'oytsik tak'nél k'al i lújundhaxtsik, asta tam tin bajaw xowk'i ti k'wajay an t'ílsix Samuel. ²¹ In konoytsik tám abal in lé' ka k'wajay tak'nél k'al jun i pulek tak'ix ani pidhantsik k'al na Dios an ta Saúl abal ti pulek tak'ix chab inik xóna' i tamub. Jeché' na Saúl, u chakámláb k'al na Sis, jun i inik xi tál bin kidhtal na Benjamín. ²² Más tayíl, na Dios in wék'oy ti pulek tak'ix na Saúl ani in k'wajba' na Dabid abal ja'ich ka k'wajay tin pulek tak'ixal an israelitatsik. Na Dios in ulu enché' k'al tin kwenta na Dabid: “U elámal na Dabid, nin chakámil na Isaí, jun i inik xu kulbetnál t'ajat ani ne'ech kin t'aja' ejtal xowa' Naná' u lé'.” ²³ Jún ti éb xin kidhtaltsik jeché' na Dabid, ja'ich na Jesús. Jeché' na Jesús, ja'ich xi aban k'al na Dios abal kin lo'o an israelitatsik jelt xan ti Jajá' tin ulúmal. ²⁴ Tam ti yabél tsi'nek na Jesús, na Juan xe'chin kin t'íltsi ejtal an atiklábtsik xi Israel, in utsál abal kin jila'ichtsik ti walablom ani ka pujanichtsik. ²⁵ Tam tu k'unelich an k'ij xowk'i ti ne'ech ka chemdhá na Juan, in ulu enché': “Yab naná' xi tatá'tsik a chalpayal ke naná' u éy; por tu kuxmats ta' tál jún xi más púlek ké naná'. Púlek t'ajat ke yab xata' u éy abal kin kutpan ku wiltsi tin wik'áb nin pajab.”

²⁶ 'Kidháblábsik, xi chakámláb k'al nin kidhtaltsik na Abraham ani tatá'tsik teye xa exlál abal na Dios ejtal in ejtawal kin t'aja': k'al tatá'tsik ta kwenta tu ulal jeché' an tsubaxtaláb xi k'al tin kwenta an lo'eltaláb. ²⁷ Pos xu k'wajíltsik Jerusalén ani nin ok'lékiltsik, yab in exla' xitam já' jeye na Jesús, nibal in exbantsi tin káwintal an t'ílsixtsik xu ajoyáb ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb tam in k'ítsájil an koyóxnich. Jaxtám, tam ti jajá'tsik in pidhna' na Jesús abal ka chemdhá, in t'aja'ichtsik abal ka támun jelt xan tin ulúmal an t'ílsixtsik. ²⁸ Ani maske na Jesús yab eltsin ni jun in walab xant'ók'i ti ka chemdhá, in kontsitsik na Pilato abal kin abna' ka chemdhá. ²⁹ Tam ti ok'onich ti t'ajtsinal ejtal xowa' k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab k'al Jajá' tin kwenta, pa'bájich tám ban peltsidh te' ani jolyat. ³⁰ Por ejdhá ti ít k'al na Dios. ³¹ Tam ti jachan' i k'ij, yáníl in xalk'a' tinbá' na Jesús abal ka chu'tat k'al xi juniknadhtsik k'al tam ti kale Galilea ani

k'ale Jerusalén. Xo' ja'ich jajá'tsik xi xe'ech in t'iltsal an atiklábtsik k'al tin kwenta na Jesús.

³² Jaxtám xo', wawá' exom tu óltsaltsik an ti alwa' t'ilab xi na Dios in utsámal ni weje' pakéiltsik. ³³ Pos wawá', xu kidhtaláb k'al jajá'tsik, na Dios tu t'ajtsích xan tin ulúmal abal in ejdha' ti ít na Jesús jelt xan ti k'wajat dhutsadh bin chabtsíl an ajatlábtsik: "Tatá' tu Chakámil ani Naná' tu pidhámal xo' ti xe'chintaláb." ³⁴ Na Dios in ulúmal abal ne'ech kin ejdha' ti ít abal yab ka k'achey nin t'u'úl. Na Dios in ulu enché' ban T'okat Dhuslab: "Ne'ech tu pidha'tsik an ti lábt'ajaxtaláb xu utsámal ne'ech ku pidha' na Dabid." ³⁵ Jaxtám tin ulu jeye enché' ba jun i ajatláb: "Yab ne'ech ka walka' ka k'achey nu t'u'úl." ³⁶ Tsubax k'ejele, na Dabid in t'ójontsi nin kidhtaltsik xi jachan' i k'ij xan ti utsan k'al na Dios, tayíl chemech, jolyat xon ti jolidh nin táta'tsik ani nin t'u'úl k'achey. ³⁷ Por nin t'u'úl na Jesús, xi na Dios in ejdha' ti ít, yab ja' k'achey. ³⁸ Kidháblábsik, yejat ka cho'óbna', ke an pakwlintsixelaláb k'al tin kwenta ni walastalábil, ne'ech ki bach'u k'al tin kwentak'i na Jesús. ³⁹ Yejat jeye ka cho'óbna'tsik ke xita' kin bela'ich na Jesús, ne'ech ka k'wajbájich alwa' k'al na Dios, pos tokot na Jesús in ejtawal kin t'aja' jeché'. Nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés yab in ejtawal. ⁴⁰ Ka kó'oytsik i kwenta abal yab ka tamu xowa' in jilámal dhutsadh an t'iltsixtsik, tam tin ulutsik enché':

⁴¹ Ka kó'oytsik i kwenta, tatá'tsik xa pojkal an tsubaxtaláb, ki labantsik ani ki k'ibchontsik;

pos Naná', xin Dios, ne'ech ku t'aja' ba na k'ítsájiltsik i pakdha' labidh labandhaxtaláb; jeché' xowa' ne'ech ku t'aja', max ti ki t'iltsi jun xita' yab ne'ech ka bela'tsik.

⁴² Tam ti na Pablo ani nin juniktsik kaléch ban atá xon ti an judíotsik in t'ajál an junkuntaláb, pakabédhá k'al xi yabtsik u judío abal ka t'iltsintsik jeye jeché' tam kin bajaw juní nin k'ítsájil an koyóxnich. ⁴³ Tam ti buk'lanichtsik xi ta' ti junkunék ba jachan' an atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb, wéwná na Pablo ani na Bernabé k'al yán i judíotsik ani xin belálichtsik jeye nin belomtal an judíotsik k'al yantam i tsubaxtaláb. Na Pablo ani na Bernabé in tak'iytsik t'ajat abal yejat kin óntsi ka k'wajaytsik bin alwa'tal na Dios.

⁴⁴ Tam tin bajaw juní nin k'ítsájil an koyóxnich, junkun juní wé'ich xóna' ejtal an atiklábtsik xu k'wajíl ba jachan' an bitsow abal kin axtsi tin káwintal na Dios. ⁴⁵ Por tam ti an judíotsik xi yab u belom in chu'u yán an atiklábtsik, tujey ti it'ixbéltsik ani tujey ti tomnáb na Pablo ani ti odhbijyáb. ⁴⁶ Na Pablo ani na Bernabé, káwintsik tám k'al yantam i awiltaláb ani in utsa'tsik enché':

—Tsubax k'ejele ke yejat ki óltsi ok'ox an tin káwintal na Dios an judíotsik xi jelti tatá'tsik; por kom yab a lé' ka bach'utsik, a xalk'álich abal yab a lé' ka bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Jaxtám xo', u ne'chich abal ki t'iltsi xi yabtsik u judío. ⁴⁷ Pos anchan' tu utsan k'al an Ajátikláb tam tin ulu enché':

Tatá' tu k'wajbámal jelti jun i tajbaxtaláb abal ejtal an atiklábtsik xi yabtsik u judío ani abal ka óltsi xan ti ne'ech kin ejto ka lo'ey ejtal an atiklábtsik xu k'wajíl teché' ti k'ay'lá.

⁴⁸ Tam tin ach'a'tsik jeché', xi yabtsik u judío kulbé t'ajat ani in tujutsik kin ulu ke nin káwintal na Dios alwa' t'ajat. Ejtal belmách xi k'wajat takudhtsik abal kin bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ⁴⁹ Anchan' ti xe'chin ti t'ilnal nin káwintal na Dios putál jachan' an chabál xi Pisidia. ⁵⁰ Por an judíotsik xi yab u belom, in pidhkáwliw taltsik i mímlábsik xin t'ajál t'ajat xan tin ulal nin belomtal ani u k'ak'nábsik t'ajat. Káwin jeye k'al an ultaláb iniktsik xi ba jachan' an bitsow ani in utsa'tsik abal alwa' kin kajna' na Pablo ani na Bernabé, asta kin káldha'tsik ba jachan' an chabál. ⁵¹ Na Pablo ani na Bernabé, in tiniy tám an pojodh xi palenek ba nin akan abal kin cho'óbna' xi taja'tsik ke yab alwa' tin t'aja' abal in pojkantisi tin káwintal na Dios ani k'aletsik ban bitsow xin bij Ikonio. ⁵² Por an belomtsik k'wajat k'ijidh ani teykómtetsik k'al nin cháp an T'okat Ejattaláb.

14

Tam ti na Pablo ani na Bernabé k'wajattsik ban bitsow xi Ikonio

¹ Taja' ban bitsow xi Ikonio, na Pablo ani na Bernabé, ochichtsik ban atá xon ti an judíotsik in t'ajál an junkuntaláb, t'iltsixintsik lujat t'ajat, jaxtám ti yán belmáchtsik, xu judíotsik ani xi yabtsik u judío. ² Por an judíotsik xi yab u belom in ojtsi tin chalab xi yabtsik u judío ani in t'aja' abal kin chalpay xowa' yab alwa' k'al jachan' an kidháblábsik. ³ Por bék'i k'wajaytsik taja' nakat i k'ij na Pablo ani na Bernabé ani káwintsik k'al yantam i awiltaláb abal in cho'ób ke an Ajátikláb k'wajat k'al jajá'tsik. An Ajátikláb in xalk'ál xowa' jajá'tsik in ulal k'al tin kwenta nin alwa'tal na Dios ani u pidhnaaltsik ti awiltaláb abal kin t'aja' i exótsik ani i labidh labandhaxtalábsik. ⁴ Por an atiklábtsik xi ba jachan' an bitsow, k'é'áxnéksik, taltsik in tolmintsal an judíotsik xi yab u belom ani taltsik in tolmintsal an abatwáletsik. ⁵ An judíotsik ani xi yabtsik u judío, in t'aja'tsik tám i káw k'al an awiltalábsik abal kin odhbijiy ani kin t'ujbay an abatwáletsik. ⁶ Por na Pablo ani na Bernabé, tam tin cho'óbna'tsik, chinat k'aletsik Listra ani Derbe, an bitsowtsik xi k'wajat Likaonia ani putálk'i an kwentsaltsik xi taja' wililíl, ⁷ xon ti xe'chintsik jeye kin t'ila' an alwa' t'ilab.

T'ujbayat na Pablo ban bitsow xin bij Listra

⁸ Ban bitsow xi Listra, ta' ti k'wajat jun i inik xi yab in ejtawal ti belal. Jeché' an inik k'wajat buxúl ani yab jayk'i belnek kom k'ejele anchan' ti wa'chinék ti chakam. ⁹ K'wajat in ach'ál xowa' na Pablo exom in ulal, na Pablo in teloloy jachan' an inik ani in chu'u abal in belál t'ajat ke ne'ech ka jeldhá. ¹⁰ Utsan tám kawidh enché' k'al na Pablo:

—Ki kubey.

T'ikcholách tám an inik, kubey ani in tujúch tám ti belal. ¹¹ Tam ti chu'tat xowa' in t'aja' na Pablo, an atiklábtsik in tuju kin ulu kawidh enché' k'al i káwintaláb xi Likaonia:

—¡I diostsik xi jáyk'i i inik pa'inek asta teché' xon tu k'wajat!

¹² In ulaltsik ke na Bernabé, ja'ich an dios Jupiter ani ke na Pablo, ja'ich an dios Merkurio abal jajá' nu káw. ¹³ Nin pále'il na Jupiter, xin ko'ol nin oláb atájl bin wi'lébil an bitsow, in tsi'dha' i torotsik ani i t'idhats wich tin tamét an wi'lebsik. An pále', junax k'al an atiklábtsik in lé' kin chemdha' an torotsik abal kin pikbantsi na Bernabé ani na Pablo. ¹⁴ Por tam ti na Bernabé ani na Pablo, xi ja'ich an abatwáletsik in ach'a' jeché', in mich'óna'tsik nin k'udhk'úmil, ochich xon ti k'wajat an atiklábtsik ani in ulutsik kawidh enché':

¹⁵ —¡Pay'lomlábsik! ¿Jant'ók'i ta t'ajálsik jeché'? Wawá' u iniktsik weye jelti tatá'tsik ani u tsi'nek abal tu óltsitsik ke yejatich ka jila' ejtal jeché' xi yab xata' ti alwa'. Ka bela'ichtsik na Dios xi ejat, xin t'ajámal an walk'i', an chabál, an pujal ani ejtal xowa' wa'ach taja'. ¹⁶ Ti weje'ich, na Dios in jilámal k'ejele an atiklábtsik ka xe'chin xan ti jajá'k'itsik kin le'na'. ¹⁷ Por bék'i in xalk'ál tinbá' na Dios xitam já' jeye, k'al an alwa'taláb xowa' u t'ajtsinaltsik. Jajá' tu uldhantsal an ti áb, tu labedhantsal an ti k'apné, tu pidhál xowa' i yéntsál abal ki k'apu ani abal ku k'wajay k'ijidh.

¹⁸ Por maske in ulutsik ejtal jeché', bék'i yab in ejto kin kubdha' abal yab ka chemdhantsat an ti torotsik abal ka pikbantsat.

¹⁹ Ulich tám cháb óx i judíotsik xi tál Antiokía ani Ikonio. In pidhkáwliy an atiklábtsik abal ka t'ujbaxintsik ani t'ujbayat na Pablo. Tam tin chalpaytsik in chemdhámalich, in káldha'tsik bodhodhól ba jachan' an bitsow. ²⁰ Por tam ti an belomtsik junkun wililíl xon ti k'wajat na Pablo, jajá' ch'akay ani ochich juní ba jachan' an bitsow. Tam ti jun tsudhelom, k'aléch tám junax k'al na Bernabé ban bitsow xi Derbe.

²¹ Tam ti ok'onich kin t'ila' an alwa' t'ilab ba jachan' an bitsow xi Derbe, xon ti belmách yán i atiklábtsik, witsiytsik juní Listra, Ikonio ani Antiokía. ²² Ba jachan' an chabáltsik, in pakabédha' t'ajat an belomtsik ani in utsa' abal kin óntsitsik an belomtaláb. In utsálsik

jeye, ke abal kin ejto jun xita' ka k'wajay tak'nél k'al na Dios, yejat kin wat'na' yán i yajtsiktaláb. ²³ Bijyat jeye putálk'i ban bitsowtsik xon ti wa'ach i belomtsik, i tak'ixtsik xi ne'ech ti belkol an ti belomtsik. Tam ti ok'onichtsik ti ól ani ti k'íl, in kawintsitsik abal ka beletná k'al an Ajátikláb xu belomichtsik.

Na Pablo ani na Bernabé witsiytsik Antiokía, an bitsow xi k'wajat Siria

²⁴ Tayíl, wat'eytsik ban chabál xi Pisidia ani ulichtsik ban chabál xi Panflia. ²⁵ In t'íla'tsik jeye an alwa' t'ilab ban bitsow xi Perje ani tayíl k'aletsik ban bitsow xin bij Atalia. ²⁶ Taja' Atalia, balintsik ban tan ani k'ale Antiokía, an bitsow xon ti kontsintsidhtsik an tin alwa'tal na Dios abal kin ejto kin t'aja'tsik an t'ojláb xi xo' in ok'óch. ²⁷ Tam ti ulichtsik Antiokía, in junku an belomtsik ani in t'iltsi ejtal xan ti éynéksik k'al na Dios abal kin t'aja' an t'ojláb xi punk'untsidh ani xan ti tolmiyat jeye k'al na Dios xi yabtsik u judío abal ka belmáchtsik. ²⁸ Na Pablo ani na Bernabé, k'wajaytsik taja' nakat i k'ij k'al jajá'tsik.

15

An junkuntaláb xi t'ajan Jerusalén

¹ Tam ti na Pablo ani na Bernabé k'wajattsik Antiokía, ulich taltsik i iniktsik xi tál Judea. Jeché' an iniktsik, in tuju kin ok'tsi an kidháblábsik ke abal kin ejto ka lo'eytsik, ko'ol kin t'aja'tsik an exól ba nin t'u'úl jelt xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ² Na Pablo ani na Bernabé in tujutsik jun i káwlíxtaláb k'al jeché' an iniktsik ani káwlíxintsik t'ajat. Jaxtám ti utsan na Pablo ani na Bernabé ani taltsik an kidháblábsik xi taja' abal ka k'aletsik Jerusalén kin lejkiy jeché' k'al an abatwáletsik ani an tak'ixtsik xin beletnál an belomtsik. ³ Xi aban k'al an belomtsik, wat'ey ban chabál xi Fenisia ani xi Samaria. Taja', in t'ilátsik xan ti belmáchtsik jeye an atiklábtsik xi yabtsik u judío ani ejtal an kidháblábsik u kulbél t'ajat k'al jeché' xowa' in ach'ál u t'iltsinaltsik.

⁴ Tam ti ulichtsik Jerusalén, bach'wat k'al an belomtsik, k'al an abatwáletsik ani k'al an tak'ix belomtsik. In t'iltsitsik xan ti éynéksik k'al na Dios k'al an t'ojláb xi punk'untsidh. ⁵ Por taltsik an fariseotsik xi belmámadhich jeye, kubeytsik ani in ulu enché':

—An belomtsik xi yabtsik u judío, yejat ka t'ajtsin an ti exól ba nin t'u'úl ani kin wéwna'tsik nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés.

⁶ Junkun tám an abatwáletsik ani an tak'ix belomtsik abal kin chalpay xan ti ne'ech kin ejto kin lejkiy jeché'. ⁷ Tam ti ok'onichtsik yáníl ti káwlíx, ch'akay na Pedro ani in utsa'tsik enché':

—Kidháblábsik, a cho'óbichtsik abal na Dios tin takwyámal, xi ja'ich jún ti éb xi tatá'tsik a kidhtal abal ku óltsitsik an ti alwa' t'ilab xi yabtsik u judío ani ka belmáchtsik jeye. ⁸ Ani na Dios, xin exlantsal tin ejattal ejtalk'itsik, in xalk'a' abal in bach'u xi yabtsik u judío, tam tin pidha'ichtsik an ti T'okat Ejattaláb aníl'ki jelt xan ti wawá' tu pidhámal. ⁹ Na Dios yab in píl káldha' jajá'tsik k'al wawá', nibal wawá' yab tu píl káldha' k'al jajá'tsik, pos in t'okedhantsitsik jeye an tin ejattal k'al tin kwenta abal belmáchtsik. ¹⁰ Ani xo', ¿jant'ók'i ti yab a belátsik xowa' na Dios in t'ajámal ani a lé' ka chu'utsik kin t'aja' jeché' an belomtsik xowa' wawá' nibal ni weje' pakéiltsik in ejtómal kin t'aja'? ¹¹ Yab yejat ki t'aja' anchan', tokot yejat ki chalpóm abal u lo'odhich anik'i k'al nin alwa'talábil ni Ajátik Jesús jelt xan ti jajá'tsik lo'odh.

¹² Chamk'antsik tám ejtal ani in ach'a'tsik xan ti exmách ti t'iltsinaltsik k'al na Bernabé ani na Pablo an exóltsik ani an labidh labandhaxtalábsik xin t'ajámal na Dios k'al jajá'tsik ban atiklábtsik xi yabtsik u judío. ¹³ Tam ti ok'onichtsik ti káw na Pablo ani na Bernabé, na Jakobo in ulu enché':

—Kidháblábsik, ti kin axtsitsik: ¹⁴ Na Simón Pedro tu t'íltsámalich xan ti na Dios tin tuju kin bach'u jeye xi yabtsik u judío abal kin dhabalna'ich. ¹⁵ Jeché' támun anchan' abal ka t'ájan jelt xan tin dhutsámal an t'íltsixtsik ban T'okat Dhuslab enché':

¹⁶ Tayíl ne'ech kin witsiy juní ku k'wajba' jun i Pulek Tak'ix xin kidhtal na Dabid. Jeché' an Pulek Tak'ix ne'ech kin t'aja' abal kin k'ak'ná jelt tam ti ejat na Dabid.

¹⁷ Anchan' ne'ech ku t'aja' abal ejtal an atiklábsik xi bijidh Naná' u dhabal ti kin aliytsik ani xi yabtsik u israelita jeye, xi k'wajattsik putálk'i an k'ay'lá, ti kin exla'tsik abal Naná'ich tin Ok'óxlábil.

¹⁸ Anchan' tin ulu an Ok'óxláb, xin pidhnámal ka cho'óbná ejtal jeché' asta ti weje'.

¹⁹ Jaxtám, naná' u ulal ke yab yejat ki it'ixbédha' xi yabtsik u judío xin belálichtsik na Dios. ²⁰ Lejat k'al ki dhutsuntsi abal ki utsa'tsik ke yabich kin k'apu i k'apnéł xi pikbantsidh an ch'ilabtsik, ke yabich ka junkun k'al xi yab in tomtal ani yabich kin k'apu i ko'néłtsik xi k'uch'édhatsk'i o putedhatsk'i nibal kin k'aputsik i xich'. ²¹ Pos asta ti weje' wa'ach jun xita' ban bitsowtsik xin ok'tsixonál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Jeché' ja'ich xu ajoyáb ech'ek'i ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb tam in k'ítsánil an koyónich.

²² An abatwáletsik ani an tak'ix belomtsik, junax k'al ejtal an belomtsik, in ulu tám abal alwa' kin takuy cháb óx xi jajá'tsik in kidhtal abal kin aba'tsik Antiokía junax k'al na Pablo ani na Bernabé. Takwyat na Judas xu bijyáb jeye Barsabás ani na Silas. Jeché' an pay'lomlábsik, ja'ich xi k'wajat ultaláb t'ajat k'al an kidháblábsik ²³ ani k'al jajá'tsik, abná jeché' an dhutsadh úw, xin ulal enché':

“Wawá' xu k'wajat tu abatwále junax k'al an tak'ix belomtsik ani ejtal an kidháblábsik, i abnál i chapnédhomtaláb abal ejtal an kidháblábsik xi yabtsik u judío xu k'wajíl Antiokía ani xu k'wajíłtsik ban chabál xi Siria ani Silisia. ²⁴ I cho'óbnámalich ke taltsik i atiklábsik xu k'wajíl teché', k'alneksik tachan', por yab wawá' i abámal. Jajá'tsik ti it'ixbédhámalichtsik k'al nin ok'tsixtal ani ti uk'pindhámalichtsik abal ti utsáłtsik ke yejat ka t'aja' an exól ba na t'u'úl ani ka wéwna'tsik nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ²⁵ Jaxtám wawá', i chalpay ejtal tu éb ki takuy taltsik i kidháblábsik xi wawá' i kidhtal abal ka k'ale ti ki álna'tsik junax k'al na Bernabé ani na Pablo, an kidháblábsik xi wawá' i k'anidhál t'ajat. ²⁶ Jeché' na Bernabé ani na Pablo, ja'ich an kidháblábsik xi yab t'ajat in ayaltsik tinbá' maske ka chemdhá k'al tin kwentak'i ni Ajátik Jesukristo. ²⁷ Jaxtám, jé' i abál na Judas ani na Silas xi takwyámal, jajá'tsik ne'ech ti káw k'al tatá'tsik abal ti ki wiltsitsik ejtal jeché'. ²⁸ Pos an T'okat Ejattaláb ani wawá' weye, i chu'u abal alwa', ke yab más xowa' tu utsa'tsik ka t'aja', tokot jeché' xi más yejat: ²⁹ ke yab ka k'aputsik xowa' pikbantsidhich an ch'ilabtsik, yab jeye ka k'aputsik i xich', nibal nin t'u'úl an ko'néłtsik xi k'uch'édhatsk'i ani yab ki junkuntsik k'al xi yab a tomtal. Max yabich ka t'aja'tsik jeché', a t'ajálchtsik xowa' alwa'. Ki k'wajaytsik alwa'.”

³⁰ Anchan' pé, tam ti abanichtsik, k'aletsik Antiokía. In junku taja' an kidháblábsik ani in pidha' an ti dhutsadh úw. ³¹ Tam tin ajay jeché' an dhutsadh úw an kidháblábsik, kulbétsik t'ajat k'al jachan' an tak'ixtaláb. ³² Kom na Judas ani na Silas i t'íltsixtsik jeye, in tak'iy ani in pakabédha' an kidháblábsik k'al yán i t'ilabtsik xin ulu. ³³ Tayíl, tam ti k'wajách na Judas ani na Silas cháb óx a k'ítsá Antiokía, chapnédhájchtsik tám k'al i k'ijidhtaláb k'al an kidháblábsik abal ka witsích xon ti k'wajattsik xi k'ál ti abnéktsik. ³⁴ Por na Silas in ulu abal ne'ech ja' ka jilk'on taja'. ³⁵ Na Pablo ani na Bernabé jilk'on taja' Antiokía ani k'al yán más xi k'e'ettsik, in óntsi ti ok'tsixtsik ani ti t'íltsixtsik an ti alwa' t'ilab.

Na Pablo in tujúch tin chabtsíl ti k'alel owdha' ti t'íltsix

³⁶ Tam ti más tayílich, na Pablo in utsa' enché' na Bernabé:

—Wana juní k'álna' ti it' an kidháblábsik xi k'wajat putálk'i an bitsowtsik xon ti t'ilámalich nin káwintal na Dios abal ki chu'u xan ti k'wajattsik.

³⁷ Na Bernabé in lé' kin júna' na Juan k'al jajá'tsik, xu bijyáb jeye ta Markos; ³⁸ por na Pablo in chalpayal abal yab alwa' max kin júna', pos más ok'ox, jilnéktsik Panfilia ani yab in óntsi an t'ojláb k'al jajá'tsik. ³⁹ Káwlíxin k'al jeché' tin kwenta ani yabtsik in kó'oy i lejkintaláb, jaxtám ti k'ejtsik ti k'ale. Na Bernabé in júna' na Markos. Balintsik ban tan ani k'ale ban chabál xin bij Chipre xi k'wajat ban pujal. ⁴⁰ Na Pablo in takuy na Silas abal ka junikná k'ál. Tam ti ok'onich ti kontsintsábsik an tin alwa'talábil na Dios k'al an kidháblábsik, k'aléchtsik tám. ⁴¹ Xe'chintsik Siria ani Silisia in punk'untsal an kidháblábsik abal kin óntsalsik an ti belom.

16

Junikná na Pablo ani na Silas k'al na Timoteo

¹ Na Pablo ani na Silas ulich ban bitsowtsik xin bij Derbe ani Listra, taja', in ela' jun i belom xin bij ta Timoteo. Jeché' na Timoteo u chakámláb k'al jun i mímláb judío xu belom, por nin táta' i griego. ² An kidháblábsik xu k'wajíl Listra ani Ikonio in t'ilál abal jeché' na Timoteo, ja'ich jun i alwa' inik. ³ Na Pablo in le'na' ka junikná k'al na Timoteo, jaxtám tin t'ajtsi an ti exól bin t'u'úl, abal yab kin it'ixbédha' an judíotsik xu k'wajíl ba jachan' an bitsowtsik. Pos k'al ejtal ti cho'óbte ke nin táta' na Timoteo i griego. ⁴ Ba ejtal an bitsowtsik xon tu wat'el, in óltsal an kidháblábsik an ti tak'ixtaláb xin pidhnámal an abatwáletsik ani an tak'ix belomtsik xi k'wajat Jerusalén abal anchan' ti yejat ka t'ajan xan tin ulaltsik. ⁵ Anchan', an belomtsik u likedhantsáb tin itsích ani in óntsalsik ti belom. Tsudhél u tajk'anal u yanel más an belomtsik.

Na Pablo in chu'u jun i xalk'antsixtaláb xon tin chu'u jun i inik xi Masedonia

⁶ Yab walká k'al an T'okat Ejattaláb kin t'ila'tsik an alwa' t'ilab ban chabál xi Asia. Jaxtám, wat'eytsik ban chabál xi Frijia ani Galasia ⁷ ani ulichtsik bin wál an chabál xi Misia. Tam ti taja' ti k'wajattsik, in chalpay ka ochichtsik ban chabál xi Bitinia, por yab walká kin t'aja'tsik anchan' k'al nin Ejattal na Jesús. ⁸ Wat'eytsik in lujtalk'i ani yab ochich ban chabál xi Misia, k'aletsik ban bitsow xi Troas. ⁹ Tam ti taja' ti k'wajattsik, jun i akal, na Pablo in chu'u jun i xalk'antsixtaláb. Ban xalk'antsixtaláb, in chu'u kubúl jun i inik xu k'wajíl Masedonia ani u pakabédháb k'ál enché': "Ki wat'ey Masedonia ani ti ku tolmiy." ¹⁰ Tam ti na Pablo in chu'u jachan' an xalk'antsixtaláb, u t'ojojon abal ku k'ale Masedonia kom i cho'ób alwa' ke na Dios ja'ich xi k'wajat tu utsál ku k'ale taja' ki t'iltsitsik jeye an ti alwa' t'ilab.

Tam ti k'wajat na Pablo ani na Silas ban bitsow xi Filipos

¹¹ Taja' Troas, u balin ban tan ani u k'ale in lujtal Samotrasia, an chabál xi k'wajat ban ja'. Tam ti jun tsudhelom, u ulich ban bitsow xin bij Neápolis. ¹² Tam tu k'wajatich Neápolis, u k'ale Filipos. Jeché' an bitsow Filipos, k'wajat Masedonia, an bitsow xi más ultaláb ani Roma tu tak'nal. U k'wajay taja' cháb óx a k'ítsá. ¹³ Jun i k'ij, tam ti ja'ich in k'ítsánil an koyóxnich, u kale ban bitsow ani u k'ale xon ti k'wajat jun i walja', jun i kubtaláb xon tu k'alel t'ajat yán ti ól. U buxkan taja' ani u k'wajay ki t'iltsitsik an ti alwa' t'ilab an mímlábsik xi junkunék taja'. ¹⁴ Jún ti éb an mímlábsik xin bij Lidia xu k'wajíl ban bitsow Tiatira, xin nujwal i k'udhk'umtsik xi t'unuyich t'ajat k'al in chákni', ta' ti k'wajat ti och'ówix. Jeché' an mímláb, in k'ak'nál t'ajat na Dios ani palmédhantsat tin ejattal k'al an Ajátikláb abal kin bela' xowa' k'wajat in ulal na Pablo. ¹⁵ Pujyat tám, k'ál ejtal nin kidhtaltsik ani tayíl tu pakabédha' enché':

—Max tatá'tsik a chalpayal ke naná' tsubax lejtal tu belálich an Ajátikláb, ki k'aletsik tu k'imá' abal ki koyóch taja'.

Ani tu t'ajtsi ti chápláb abal ku koyóch bin k'imá'.

¹⁶ Jun i k'ij, tam tu ne'ech ban kubtaláb xon tu k'alel tu ól, i ela' jun i tsidhan xin ko'ol jun i ejattaláb xin wit'ál kin exla' xowa'kich. Jeché' an tsidhan in átál t'ajat yán i tumín

abal nin ajátiktsik kom in wit'ál kin exla' xowa'kich. ¹⁷ Wawá' ani na Pablo u wéwná k'al an tsidhan ani kawidh in ulal enché':

—Jeché' an pay'lomlábsik, in t'ojnálil a Dios xi púlek t'ajat ani ti óltsaltsik xan ti ne'ech ki lo'ey.

¹⁸ Yán a k'ítsá in t'aja' anchan', asta ke jun i k'ij na Pablo, it'ixbédhájich, chaw'k'ilách ani in utsa' enché' an ejattaláb xi ta' ti k'wajat ba jachan' an tsidhan:

—Tin bij na Jesukristo tu utsál abal ki kale ba jachan' an tsidhan.

Ani támk'i ti kale jachan' an ejattaláb ban tsidhan.

¹⁹ Por tam ti nin ajátiktsik jachan' an tsidhan in chu'u abal yabich más ne'ech kin ejto kin átlomna', in yak'wa'tsik na Pablo ani na Silas ani in júna' ch'ejel bitsow xon ti k'wajat an awiltalábsik. ²⁰ Utwattsik ban awiltalábsik ani in ulutsik enché' xi yak'wxinék:

—Jeché' an iniktsik, xi ja'ich i judíotsik, exom in péjéxlin dhál an atiklábsik xi teché' ba ni bitsówil ²¹ ani exom in ok'tsxnál xowa' jajá'tsik in ujnámal in t'ajál, por wawá' yab alwa' ki bach'u nibal ki t'aja', kom u romano.

²² An atiklábsik chakuy ani in adhík ti utey ba na Pablo ani na Silas. An awiltalábsik in abna' ka k'o'tsin tin k'udhk'úmil na Pablo ani na Silas ani ka kwadhantsik k'al i wich'ate'.

²³ Tam ti ok'on ti kwadhnaltsik yáníl, balyat ban wik'axte' ani utsan an belkol wik'axte' abal kin beletna'tsik t'ajat alwa'. ²⁴ Tam ti an belkol wik'axte' in ach'a' utsan jeché', in baliy asta tin ok'ontalich in altájil an wik'axte' ani in jila' mach'bintsidhtsik tin akan k'al i te'.

²⁵ Por tam ti ch'ejelich i akal, na Pablo ani na Silas k'wajattsik ti ól ani in ajatnáłtsik i ajatláb abal a Dios. Xi k'e'et an wik'néłtsik k'wajat in ach'áltsik. ²⁶ Jun jik'towál ti léwék'in chapik t'ajat an chabál ani in dhiya' nin akanlábil an wik'axte'. Támk'i jachan', jak'pin ejtal an wi'lebsik ani wilk'an an pat'áltsik xi k'ál ti k'wajat wik'adh an wik'néłtsik.

²⁷ Ejech an belkol wik'axte' ani tam tin chu'u abal ejtal nin wi'lébiltsik an wik'axte' jak'pinék, in jixóna' nin machétil abal kin chemdha' tinbá' kom in chalpayal ke ájlamadh ejtal an wik'néłtsik. ²⁸ Por tawná kawidh enché' k'al na Pablo:

—Yab xata' ka t'ajtsi tabá', pos ejtal teché' u k'wajat.

²⁹ In konoy tám jun i tajbaxtaláb an belkol wik'axte', ochich adhik altá ani u wipipíl k'al i jík'ib tudhlan tin tamét na Pablo ani na Silas. ³⁰ Káldhátsik tám eléb k'al an belkol wik'axte' ani konyattsik enché':

—Ja'úbtsik, ¿jant'éy yejat ku t'aja' abal kin lo'ey neye?

³¹ Jajá'tsik in tók'oy enché':

—Ka bela' an Ajátikláb Jesukristo ani ne'ech ki lo'ey tatá' ani ejtal na kidhtaltsik.

³² T'íltsin tin káwintal an Ajátikláb ani ejtal nin kidhtaltsik jachan' an belkol wik'axte', t'íltsintsik jeye. ³³ Jachan' i ora bél akal, an belkol wik'axte' in júna' na Pablo ani na Silas abal kin t'aktsi xon ti ch'ojbédhats k'al an wich'ate'. Tayíl, pujan an belkol wik'axte' ani ejtal nin kidhtaltsik. ³⁴ Más tayíl, an belkol wik'axte' in júna'tsik tin k'imá' ani in k'apundha'. An belkol wik'axte' ani ejtal nin kidhtaltsik, u kulbél t'ajat abal in bela'ichtsik na Dios.

³⁵ Tam ti tsudhey, an awiltalábsik in aba' dhajawe i yák'waltsik abal ka utsan an belkol wik'axte' kin walka'ichtsik. ³⁶ Utsan tám enché' na Pablo k'al an belkol wik'axte':

—An awiltalábsik in ulal abal tu walka'ichtsik; jaxtám, awil ki k'aléchtsik ani yab ki k'wajaytsik ta chalpax.

³⁷ Por na Pablo in ulu enché':

—Wawá' xu romano, tu kwadha' tin tamét an atiklábsik maske yab in exbayámaltsik ok'ox xant'éy i walámal, tu baliy ban wik'axte'; ani ¿xo' tu walkál chinatk'i? ¡Pos yaba! Ka tsichtsik xo' jajá'tsik ti ku káldha'.

³⁸ An yák'waltsik in t'íltsi jeché' an awiltalábsik ani an awiltalábsik jik'ey tam tin cho'óbna'tsik abal na Pablo ani na Silas u romano. ³⁹ Pos k'ale tám an awiltalábsik abal kin kontsi ti pakwłantsixtaláb na Pablo ani na Silas. Káldhájichtsik tám ani kontsin ti

alwa'taláb abal ka kaléchtsik ba jachan' an bitsow. ⁴⁰ Tam ti kaléchtsik ban wik'axte', k'ale bin k'imá' na Lidia. Tam tin álna'ich an kidháblábsik ani in utsa'ich abal yab kin jila'tsik ti belom, k'aléchtsik tám.

17

An péjéxaláb xi Tesalónika

¹ Tam ti k'aléchtsik, na Pablo ani na Silas wat'ey ban bitsowtsik xi Anfípolis, xi Apolonia ani ulichtsik ban bitsow xi Tesalónika. Taja', ta' ti k'wajat jun i atá xon ti an judíotsik in t'ajál an junkuntaláb. ² Na Pablo, k'ale ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb jelt xan tin ujnámalich in t'ajál ani óx i semana káwin k'al jajá'tsik tam in k'ítsávil an koyóxnich. ³ Anílk'i xan tin ulal an T'okat Dhuslab, anchan' tin wiltsaltsik ke an Kristo ko'ol kin wat'na' i yajtsiktaláb, ko'ol ka chemdhá ani ka ezech ti ít. In ulal enché':

—Jeché' na Jesús xin k'wajat tu t'iltsaltsik, ja'ich an Kristo.

⁴ Belmách tám taltsik an judíotsik ani junkuntsik k'al na Pablo ani na Silas. Belmách jeye yán i griego xin k'ak'nálsik t'ajat na Dios ani yán i mímláb xi exlómtetsik t'ajat. ⁵ Por k'al jeché' tin kwenta, an judíotsik xi yab belmámadh, tujeysik ti it'ixbél ani in junku cháb óx i iniktsik xi at'ax xi xe'echk'itsik ti bél yab xata' in t'ojnál. In tujutsik ti péjex ani in it'ixbédha' an atiklábtsik xi ba jachan' an bitsow. K'aletsik ti péjex bin k'imá' na Jasón, in ayaltsik na Pablo ani na Silas abal kin káldha'tsik ani kin pidhna' ban atiklábtsik. ⁶ Por kom yab elantsik taja' na Pablo ani na Silas, in júna'tsik bodhodhól na Jasón ani taltsik i kidháblábsik tin tamét an awiltalábsik xi ba jachan' an bitsow ani in ulutsik kawidh enché':

—Jeché' an iniktsik, xi xe'ech in ojtsal tin chalab an atiklábtsik putál an k'ay'lá, tsi'nekich jeye xo' teché'. ⁷ Jeché' na Jasón in koydhámal tin k'imá'. Ejtal jajá'tsik in ch'ikat t'ajtsal tin tak'ixtalábil an lej pulek tak'ix romano abal in ulaltsik ke wa'ach ít i Pulek Tak'ix xu bijyáb ta Jesús.

⁸ Tam tin ach'a'tsik ejtal jeché', an atiklábtsik ani an awiltalábsik tujej ti it'ixbél. ⁹ Por na Jasón ani xi k'e'ettsik jeye, in pidhna'tsik i jalbixtaláb abal ka walkátsik.

Tam ti k'wajattsik na Pablo ani na Silas ban bitsow Berea

¹⁰ Jik'atk'i ti utsantsik na Pablo ani na Silas k'al an kidháblábsik abal ka kale akal ani ka k'aléchtsik Berea. Tam ti ulichtsik taja', k'aletsik ban atá xon ti an judíotsik in t'ajál an junkuntaláb. ¹¹ Jeché' an judíotsik, alwa' iniktsik ja' ani yab jelti xi Tesalónika. In bach'utsik an alwa' t'ilab k'al yantam i kulbétaláb ani tsudhey ka tsudhey in ajyaltsik ban T'okat Dhuslab abal kin chu'u max tsubax lejtal xowa' u óltsinaltsik k'al na Pablo ani na Silas. ¹² Jaxtám, yán belmách xi jajá'tsik ani an griegotsik jeye. Belmách jeye i mímlábsik ani i iniktsik xi exlómtetsik t'ajat. ¹³ Por tam ti an judíotsik xi Tesalónika in cho'óbna' abal na Pablo k'wajat in t'ilál jeye nin káwintal na Dios ba jachan' an bitsow xi Berea, k'aletsik jeye taja' ani in péjéxindha' an atiklábtsik. ¹⁴ Por an kidháblábsik in aba' jik'atk'i na Pablo abal ka k'ale bin waltsik an pujal. Na Silas ani na Timoteo, jilk'ontsik Berea. ¹⁵ Júná na Pablo k'al nin juniktsik asta ban bitsow xin bij Atenas. Tam ti ulichtsik taja', an junkiltsik witsiy, por utsantsik k'al na Pablo abal ka witsiy Berea ani kin utsa' na Silas ani na Timoteo abal ka k'aletsik dhubat xon ti k'wajat na Pablo.

Tam ti k'wajat na Pablo ban bitsow xi Atenas

¹⁶ Lejat na Pablo k'wajat Atenas in aytsím na Silas ani na Timoteo, u chalpax t'ajat abal in chu'tal an atiklábtsik xi ba jachan' an bitsow in k'ak'nálsik t'ajat i ch'ilabtsik. ¹⁷ Jaxtám na Pablo, u k'alel kin t'ila' nin káwintal na Dios ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. U k'wajíl jeye ti káw k'al taltsik xin k'ak'nál a Dios ani tsudhey ka tsudhey in t'iltsal tin káwintal na Dios junax ch'ejel bitsow xita'k'i kin ela'. ¹⁸ Taltsik an iniktsik

xin wewkómstsal tin ok'tsixtalábil xu bijyáb ti epikúreos ani taltsik jeye xin wewkómstsal tin ok'tsixtalábil an estoikos, in tujutsik ti t'ilól k'al na Pablo. Taltsik in ulal enché':

—¿Jant'éy awil tu utsál jeché' an inik xu káw t'ajat?

Ani taltsik in ulal jeye:

—In junwal jelti max xe'ech in ólnál i k'e'et diostsik.

Jeché' tin ulaltsik, ja'ich abal in ach'átsik ke na Pablo in t'ilál an alwa' t'ilab k'al tin kwenta na Jesús ani abal ne'ech ka ejdhá ti ít an chemélomtsik k'al na Dios. ¹⁹ Júná tám ba jun i kubtaláb xu bijyáb ti Areópago, xon tin ujnámál u junkunal an tak'ixtsik ani konyat enché':

—¿Alwa'xe' ki cho'óbna' weye jeché' an ít ok'tsixtaláb xi tatá' a tsi'dhál? ²⁰ Pos wawá' i ach'ál a t'ilál xowa' yab i exbayal ani i lé' weye ki exbay xant'éy in lé' kin ulu ejtal jeché'.

²¹ Pos ejtal xu k'wajítsik Atenas ani an píl iniktsik jeye xu k'wajítsik taja', yabtsik más xowa' in chalpayal, tokot kin ach'a' ani kin t'ila' an ít t'ilabtsik xu t'ilnal taja'.

²² Kubey tám na Pablo junax ch'ejel xon ti jajá'tsik k'wajat ban Areópago ani in ulu enché':

—Pay'lomlábsik xi k'wajíl Atenas, naná' u chu'tal ke tatá'tsik a k'ak'nál t'ajat a diosiltsik. ²³ Abal tam tin xe'chin tin telól xon ta t'ajátsik an k'ak'naxtaláb, u ela' ba jún xon ta k'wajbátsik an pikbaxtaláb i dhuslab xin ulal enché': “Abal na Dios xi yab i exlál.” Pos jeché' na Dios xi tatá'tsik a k'ak'nál maske yab a exlál, ja'ich na Dios xi naná' tu t'iltsaltsik.

²⁴ Jeché' na Dios, ja'ich xin t'ajámál an k'ay'lá ani ejtal xowa' wa'ach; Jajá' in dhabal an walk'i' ani an k'ay'lá. Yab u k'wajíl ban pulek atá xon ti Jajá' u k'ak'náb xi t'ajadh k'al i iniktsik, ²⁵ nibal in kó'yal i yejetaláb xi ne'ech ka ejtowat ka t'ajtsin k'al i atiklábtsik. Pos Jajá' tu pidhál an ti xe'chintaláb, Jajá' tu t'ajál ku dhútsumlách ani Jajá' tu pidhál ejtal xowa' i yéntsál.

²⁶ K'al jún tokot i inik tin t'ajámál ejtal an atiklábtsik abal ka k'wajaytsik ba putál an chabál. In ok'ox bijtsámálích an ti k'ij ani an ti chabál xon ti yejat ka k'wajaytsik, ²⁷ abal kin aliytsik na Dios, jelti max baludhk'i ne'ech kin ejto kin ela'tsik, maske tsubax k'ejle na Dios yab ów ti k'wajat k'al wawá'. ²⁸ Pos k'al tin awiltal na Dios tu xe'ech, tu yoy'nal ani tu ejat; jun i chalpadh inik xi tatá'tsik a kidhtal in ulu enché': “Wawá' u kidhtaláb k'al a Dios.” ²⁹ Max wawá' u kidhtaláb k'al a Dios, yab yejat ki chalpay ke na Dios in junwal jelti jun i ch'ilab xi t'ajadh k'al i oro, o k'al i plata, o k'al i t'ujub, xi t'ajnék k'al i iniktsik xantik'i jajá'tsik kin chalpay. ³⁰ Na Dios in kuxuy xowa' in t'aja' an atiklábtsik xi ti we'él chabk'i' abal yab in cho'ób xant'éy in t'ajátsik. Por xo', in utsál ejtal an atiklábtsik xi putálk'i' abal kin jila'ichtsik ti walablom. ³¹ Pos na Dios in bijyámálích jun i k'ij xowk'i ne'ech kin lújundha' ejtal an atiklábtsik xi teché' ti k'ay'lá k'al i lujattaláb. Ne'ech ka lújundhátsik k'al jun i inik xi Jajá' in takwyámál ani jeché', ejtalích in pidhámál kin cho'óbna' xita' Já' tam ti Jajá' in ejdha' ti ít.

³² Tam tin ach'a'tsik abal an chemélomtsik ne'ech ka ejdhá ti ít, taltsik labídhmaxin ani taltsik in ulu enché':

—Tayíl juní ne'ech ki óntsi ki ach'a' jeché' xowa' a t'ilál.

³³ Jilanichtsik tám k'al na Pablo. ³⁴ Por wéwná k'al taltsik i atiklábtsik ani belmáchtsik. Jún ti éb xi jajá'tsik, ja'ich na Dionisio, xu kidhtaláb jeye k'al xu junkunaltsik ban Areópago. Belmách jeye jun i mímláb xu bijyáb Dámaris ani yán más xita'.

18

Tam ti k'wajat na Pablo ban bitsow xi Korinto

¹ Tam ti más tayíl, na Pablo kale Atenas ani k'ale ban bitsow xin bij Korinto. ² Taja', in ela' jun i judío xin bij Akila, xu chakam ban chabál xi Ponto. Na Akila ani nin tomtal Prisila tám t'ajat ít ti ulneksik Korinto. Jajá'tsik tál ban chabál xin bij Italia, kaletsik

ban bitsow xi Roma abal an pulek tak'ix Klawdio in ulu ke yejat ka kale Roma ejtal an judíotsik. Na Pablo k'ale kin ál'na' na Akila ani na Prisila ³ ani kom na Pablo in wit'ál jeye kin t'aja' xowa' jajá'tsik in t'ajál, ke ja'ich an t'ojmách k'udhk'um atá, k'wajay k'al jajá'tsik abal ka t'ójon junax. ⁴ Ech'ek'i tam in k'ítsájl an koyóxnich, na Pablo u k'alel ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb, u k'wajíl kin t'ila' taja' an alwa' t'ilab, in pakabédhál an judíotsik ani xi yabtsik u judío jeye.

⁵ Tam ti ulich na Silas ani na Timoteo xi tálsik Masedonia, na Pablo in óntsích tám kin t'ila' an alwa' t'ilab abal kin lej tsubk'antsi an judíotsik, ke na Jesús, ja'ich an Kristo xi jajá'tsik k'wajat in aytsím. ⁶ Por an judíotsik tujeý ti it'ixbél ani ti odhbijixtsik. In tiniy tám nin k'udhk'úmil na Pablo jelti jun i exól abal kin xalk'antsitsik ke yab alwa' xan tin t'ajál ani in utsa'tsik enché':

—Tatá'tsik ta walab max ka k'ibdha' na ejattal, naná' yabich u kwenta. Xo' in ne'chich abal ku t'iltsi an ti alwa' t'ilab xi yabtsik u judío.

⁷ Kale tám ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani k'ale bin k'imá' jun i inik xin bij Justo. Jeché' an inik, in k'ak'nál jeye na Dios ani u k'wajíl tin wál an atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. ⁸ Na Krispo, xu ok'lek ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb k'al ejtal nin kidhtaltsik, in bela'tsik an Ajátikláb. Belmách jeye yán i atiklábtsik xi taja' Korinto tam tin ach'a'tsik jeché' an alwa' t'ilab ani pujantsik. ⁹ Jun i akal, na Pablo in chu'u jun i xalk'antsixtaláb xon ti utsan enché' k'al an Ajátikláb:

—Yab ki jik'ey, ka óntsi ka t'ila' nu káwintal ani yab ki chamk'an. ¹⁰ Naná' in k'wajat k'al tatá' ani yab xita' ne'ech kin ejto ti ki t'ajtsi jun xata' yab alwa', pos u ko'ol yán i atiklábtsik ba jeché' an bitsow xi ne'echtsik ti kin bela'.

¹¹ Anchan', na Pablo k'wajay taja' Korinto jun i tamub k'al ch'ejel, in ok'tsal an atiklábtsik an tin káwintal na Dios.

¹² Por jachan' i k'ij, tam ti na Galión k'wajat ti pulek awitaláb Akaya, an judíotsik junkun abal kin péjey na Pablo. Júná xon tu t'ajnal an lújundhaxtaláb ¹³ ani utsan enché' an pulek awitaláb:

—Jeché' an inik xe'ech in utsál an atiklábtsik ke yejat kin k'ak'na' na Dios k'al jun i k'ak'naxtaláb xi yab in junwal jelt xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés.

¹⁴ Ne'chich jeye t'ajat ka káwin na Pablo, tam ti na Galión in utsa' enché' an judíotsik:

—Judíotsik, max ja'ichak jun i walastaláb o jun i at'axtaláb xowa' in t'ajámal jeché' an inik, ne'ech tu exbantsitsik xowa' ka ulu; ¹⁵ por kom i t'ilabk'i ani i bijlábk'itsik xowa' a káwlíxnál ani k'al tin kwenta jeye na tak'ixtalábiltsik, awil ka lejkiy tatá'k'itsik, naná' yab u lé' tin lújundhom k'al jeché' xowa' tatá'tsik a káwlíxnál.

¹⁶ Ani in utsa' tám ka kaléchtsik eléb ejtal ti éb. ¹⁷ Na Sóstenes, an inik xu ok'lek ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb yak'wan k'al xi tá' ti k'wajattsik ani cha'wat taja' tin tamét an pulek awitaláb. Por na Galión yab in t'aja' ti k'ij ejtal jeché'.

Na Pablo witsiy Antiokía ani in tujúch tin oxtsíl ti k'alel owdha' ti t'iltsix

¹⁸ Na Pablo k'wajay bél owat Korinto. Más tayíl, in utsa'ich tám an kidháblábsik abal ne'chich ani balinich tám ban tan abal ka k'ale ban chabál xi Siria junax k'al na Prisila ani na Akila. Ban bitsow xi Senkrea, tam ti yabél balnék ban tan, na Pablo olilin abal kin t'aja' jun xata' xowa' in ulúmal ne'ech kin t'aja'. ¹⁹ Tam ti ulichtsik ban bitsow xi Efeso, na Pablo in jila' na Prisila ani na Akila. K'ale ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani káwin k'al an judíotsik xi taja' u junkunal. ²⁰ Pakabédhá k'al an judíotsik xi taja' abal ka k'wajay nakat i k'ij k'al jajá'tsik, por na Pablo yab in le'na'. ²¹ Chapnédhomách tokot na Pablo abal ne'chich ani in utsa'tsik enché':

—Ko'ol kin k'ale Jerusalén abal ku ajíbna' an ajib xi exomich ti k'unel; por ne'ech juní kin witsiy abal tu ál'na'tsik ti ít, max na Dios anchan' tin lé'.

Tayíl, na Pablo balin ban tan ani kale Efeso. ²² Tam ti ulich Sesarea, na Pablo pa'ay ban tan ani k'ale Jerusalén abal kin chapnédha' an belomtsik. Tayíl k'ale jeye Antiokía. ²³ Tam ti k'wajách wé' i k'ij Antiokía, kale juní ani xe'chin kin loniy juntsik ti juntsik an bitsowtsik xu tak'nal Galasia ani xi Frijia, in punk'untsaltsik abal yab kin jila' ti belom.

Na Apolos xe'chin Efeso ti t'iltsix

²⁴ Tam ti jachan' i k'ij, ulich Efeso jun i judío xu bijyáb ta Apolos, xu chakam ban bitsow xi Alejandría. Jeché' na Apolos, ja'ich jun i alwa' t'iltsix tin káwintal na Dios ani in exlál t'ajat alwa' an T'okat Dhuslab. ²⁵ Jajá' ok'tsidh t'ajat alwa' tin tsubaxtalábil an Ajátikláb, u t'iltsix k'al yantam i kulbétaláb ani u ok'tsix k'al yantam i tajaxtaláb k'al tin kwenta na Jesús, maske jajá' tokot in exlál nin pujaxtalábil na Juan. ²⁶ Na Apolos k'wajay ti t'iltsix ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb k'al ni jun i jík'ib; por tam ti ach'an k'al na Prisila ani na Akila, júná pílk'i ani wiltsin más tajax tin tsubaxtalábil na Dios. ²⁷ Tayíl, tam ti na Apolos in ulu abal ne'ech ban chabál xi Akaya, tolmiyat k'al an kidháblábsik ani in abtsitsik jun i dhutsadh úw abal an belomtsik xi taja', xon tin utsál abal kin bach'utsik alwa' na Apolos tam ka ulich. Tam ti ulich Akaya, in tolmiy t'ajat xi belmámadhichtsik k'al tin kwenta nin alwa'tal na Dios. ²⁸ Na Apolos in xalk'ál tin tamét an atiklábtsik abal uk'pinék ti k'wajat an judíotsik k'al tin kwenta na Jesús. In xalk'antsal k'al jun i tsubaxtaláb xi yab xita' ne'ech kin ejto kin ulu ke yab ani' ani in óltsaltsik ban T'okat Dhuslab, ke na Jesús ja'ich an Kristo xi k'wajattsik in aytsím.

19

Tam ti na Pablo ulich Efeso

¹ Lejat na Apolos k'wajat Korinto, na Pablo wat'ey ban kwentsaltsik xi k'wajat ban ch'énlom ani ulich Efeso, xon tin ela' cháb óx i belomtsik. ² Konyattsik enché' k'al na Pablo:

—¿A bach'utsikxe' an T'okat Ejattaláb tam ta belmách?

Tók'ontsik enché':

—Nibal i ach'ámal ela' max wa'ach i T'okat Ejattaláb.

³ Konyattsik tám juní enché' k'al na Pablo:

—Pos, ¿jant'om pujaxtaláb a bach'úmaltsik?

Jajá'tsik tók'on enché':

—Wawá' u pujan jelt xan tin ulu na Juan.

⁴ Utsantsik tám enché' k'al na Pablo:

—Ani' k'ejele, na Juan in pujoyámal xin jilálightsik ti walablom, por in utsálsik abal yejat kin bela' xi ne'ech ka tsích más tayíl ké jajá'. Jeché' xi k'wajat in t'ilál, ja'ich na Jesús, an Kristo.

⁵ Tam tin ach'a'ichtsik jeché', pujoyattsik tin bij an Ajátikláb Jesús. ⁶ In k'wajba' tám nin k'ubak na Pablo bin éb jajá'tsik ani ulich an T'okat Ejattaláb ba jajá'tsik. Káwintsik k'al i k'e'et káwintaláb ani in t'ilálsik i t'ilab xu pidhnal kin ulu k'al a Dios. ⁷ Lajucháb xóna' an iniktsik xin exbay xowa' utsan k'al na Pablo.

⁸ Tin nakíl óx a ích', na Pablo in óntsi ka k'ale ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. Taja' in wilál ani in t'ilál nin káwintal na Dios k'al ni jun i jík'ib. In pakabédhál an atiklábtsik abal kin exbay xan tu tak'ix na Dios. ⁹ Por taltsik in chapikmédha' nin itsích ani yab in le'na'tsik ti belom, tokot in at'ax t'ilálsik an ít ok'tsixtaláb tin tamét an atiklábtsik. Pílmé tám na Pablo k'al jajá'tsik ani in júna' an belomtsik ba jun i atá xon tu t'ajnal i exóblách. Jeché' an atá, in dhabal jun in inik xin bij Tirano ani taja' ti ok'tsixin na Pablo tsudhey ka tsudhey. ¹⁰ Anchan' tin óntsi kin t'aja' na Pablo tin nakíl cháb i tamub, jaxtám ti ejtal an atiklábtsik xu k'wajíl ban chabál xi Asia, i judíotsik ani i griegotsik, in ach'a' nin tsubaxtalábil an Ajátikláb Jesús. ¹¹ Na Dios in pidhál ti awiltaláb na Pablo abal kin t'aja' i pakdha' labandhaxtaláb. ¹² Wat'ats t'ajat, ke asta i panyuelotsik o i k'udhk'umtsik xin

takámal o in wetnámal na Pablo, u júntsinal an ya'ultsik. Tam kin taka' an ya'ultsik, u jelél k'al an yaw'lách xin ko'oltsik ani an at'ax ejattalábsik u kalel jeye.

¹³ Por taltsik i judíotsik xi xe'ech ti káldhax at'ax ejattaláb ban atiklábtsik, in le'na' kin éntsi tin bij an Ajátikláb Jesús abal kin káldhaxna'. In utsál enché' an at'ax ejattalábsik:

—Tin bij na Jesús xi xe'ech in t'ilál na Pablo, tu utsál ki kaletsik.

¹⁴ Jeché' ja'ich in t'ajál xi búk an iniktsik xu chakámlábsik k'al na Eseba, jun i judío xi ja'ich jún ti éb in ok'lékil an pále'tsik. ¹⁵ Por tam tin utsa'tsik anchan', tók'oyat enché' k'al an at'ax ejattaláb:

—Na Jesús u exlál ani u exlál jeye xitam já' na Pablo; por tatá'tsik, ¿jita'tsik teye?

¹⁶ Támki jachan', an inik xon ti k'wajat an at'ax ejattaláb, t'ikchon xon ti jajá'tsik k'wajat ani kom likat t'ajat, átátsik ejtal ti éb. Cha'wattsik t'ajat, ch'objédhá ani chilim ti kaletsik ti ádhil ba jachan' an atá. ¹⁷ Ejtal an judíotsik ani an griegotsik xu k'wajíl taja' Efeso, in cho'óbna' jeché'; jaxtám ti jik'eytsik t'ajat ani in pubédhantsaltsik tin bij an Ajátikláb Jesús.

¹⁸ Aníl jeye, yán xi belmámadhichtsik, u ulel kin ólna' an walastaláb xin t'ajámaltsik ti we'él chabk'i'. ¹⁹ Xu dhimantsikwi'ik, in tsi'dhál nin dhutsadh úwiltsik ani in tsikál tin tamét an atiklábtsik. Tam ti káldhantsat xat'wa' in jalbíl jachan' an dhutsadh úwtsik, in bajaw nin jalbíl, chab inik láju mil i tumín xi t'ajadh k'al i plata. ²⁰ Ani anchan', nin tsubaxtalábil an Ajátikláb ne'ech u buk'el u buk'el ani u xalk'anal nin awiltal.

²¹ Tam ti más tayíl, na Pablo in ulu abal ne'ech kin álna' an belomtsik xu k'wajíl ban chabál xi Masedonia ani xi Akaya ani kin óntsi an bél asta Jerusalén. In ulu jeye ke tam kin álna'ich Jerusalén, ko'ol ka k'ale jeye Roma. ²² In aba' tám Masedonia cháb nin tolmíwátsik, na Timoteo ani na Erasto, lejat jajá' jilk'on bél wé' i k'ij Asia.

An péjéxaláb xi Efeso

²³ Tam ti jachan' i k'ij, wa'chin jun i káwlíxaláb púlek k'al tin kwenta an ít ok'tsixelaláb. ²⁴ Jachan' an káwlíxaláb, in t'aja' jun i inik xin bij Demetrio xin t'ajál i ch'ilabtsik k'al i plata. Jeché' an inik in t'ajál i ts'itsik ch'ilab xin junwal jelti an atá xon tu k'ak'náb an ajátikláb xu bijyáb Diana ani yandha' t'ajat in átál xu t'ojnaltsik k'al jajá'. ²⁵ Pos in junku nin t'ojnáliltsik k'ál xi k'e'ettsik xi jayéchk'i jeye in t'ojlábil ani in utsa'tsik enché':

—Ja'úbtsik, a cho'óbichtsik ke k'al jeché' an t'ojláb i átál t'ajat an tumín; ²⁶ por xo', a chu'taltsik ani a ach'átsik, ke jeché' na Pablo xe'ech in ulal ke an ch'ilabtsik xin t'ajál an iniktsik, yab i dios. Yánich i atiklábtsik in t'ajámal kin bela' anchan', yab tokot teché'k'i Efeso, aníl jeye putálk'i ban chabál xi Asia. ²⁷ Jeché' yab t'ajat alwa' abal ne'ech ti ku ojtsi jeché' an ti t'ojláb xi ko'ol. Yab tokot jeché'k'i, an atá xon tu k'ak'náb an ajátikláb xu bijyáb Diana, yabich jeye ne'ech ka t'ajan ti k'ij tayíl. Anchan', ne'ech tám ka pojantsatich tin pubíl jeché' an ajátikláb xu k'ak'náb k'al ejtal wawá' xu k'wajíl ban chabál xi Asia ani k'al xu k'wajíltsik jeye putálk'i an k'ay'lá.

²⁸ Tam tin ach'a'tsik jeché', chakuytsik t'ajat ani kawidh tin ulutsik enché':

—¡Púlek an ajátikláb Diana, xu k'ak'náb k'al wawá' xu k'wajíl teché' Efeso!

²⁹ Wa'chin tám i péjéxaláb ba jachan' an bitsow. Yak'wan na Gayo ani na Aristarko, cháb i iniktsik xu k'wajíl Masedonia xi junkímte k'al na Pablo ani bodhodhól ti júnátsik asta xon tin kó'yal an junkuntaláb an atiklábtsik. ³⁰ Na Pablo in lé'wi'ik ka ochich taja' abal ka káwin k'al an atiklábtsik, por yab walká k'al an belomtsik. ³¹ Aníl jeye, taltsik nin ja'úb na Pablo xu awiltalábsik Asia, in abna' ka pakabédhá na Pablo abal yab ka ochich taja'. ³² Lejat ba jachan' an junkuntaláb, an atiklábtsik k'e'etich k'e'etich xant'éy in ulaltsik kawidh abal u chakúltsik ani yán an atiklábtsik xi yab in cho'ób xant'ók'i ti junkunék. ³³ Por taltsik xi ta' ti k'wajat taja' in óltsi na Alejandro xant'ók'i tin kwenta tin t'ajátsik anchan'. Jeché' na Alejandro, ja'ich xi nixk'á ka ochich tin tamét an atiklábtsik k'al an judíotsik. Na Alejandro in utsa' an atiklábtsik k'al in k'ubakk'i abal ka chamk'an

kom jajá' in lé' ti káw ani kin ulu ke yab jajá' an judíotsik in tujúm jeché'. ³⁴ Por tam ti chu'tat abal jajá' u judío jeye, k'wajaysik ti dhajnal enché' cháb xóna' i ora:

—¡Púlek an ajátikláb Diana xu k'ak'náb k'al wawá' xu k'wajíl teché' Efeso!

³⁵ Tam ti an dhutsum xi ba jachan' an bitsow in ejtóch kin chamk'a' an atiklábtsik, in ulu enché':

—Pay'lomlábtsik xi k'wajíl Efeso, putál an k'ay'lá in cho'ób ke jeché' an bitsow xi Efeso k'wajat punk'udh abal kin beletna' an atá xon tu k'ak'náb an ajátikláb xu bijyáb Diana ani ka beletnantsat jeye an tin ch'ilábil xi tál ba na Jupiter. ³⁶ Kom yab xita' ne'ech kin ejto kin ulu ke jeché' yab ani', ki chamk'antsik ani yab xata' ka t'aja'tsik max yab a chalpayámalsik ok'ox alwa'. ³⁷ Pos jeché' an iniktsik xi tatá'tsik a tsi'dhámal, yab in odhbijyámal nibal in at'ax t'ilámal ni ajátik Diana. ³⁸ Max na Demetrio ani nin t'ojnáiltsik waltsidh k'al jun xita', jaxtámich ti wa'ach i lújundhomtsik ban atá xon tu t'ajnal i lújundhaxtaláb; awil kin utsbij taja' ani ka lejkiytsik alwa' jelt xan tin ulal an tak'ixtaláb. ³⁹ Ani max a ko'ol bél k'e'et xant'éy ka lejkiytsik, yejat ka lejkiytsik ba jun i junkuntaláb; ⁴⁰ yab tá' ku utsan ke wawá' i t'ajál ka péjéxin an atiklábtsik k'al xowa' támun xo'. Pos yab wa'ach ni jun i tsubaxtaláb xi ne'ech ki ejto ki ulu max ku konyat xant'ók'i tin kwenta ti t'ájan jeché'.

⁴¹ Tam ti ok'on kin ulu jeché', in utsa' tám an atiklábtsik abal ka k'aléch.

20

An belách xin t'aja' na Pablo ban chabál xi Masedonia ani xi Gresia

¹ Tam ti ok'onich an péjéxtaláb, na Pablo in kaniy an belomtsik abal kin pidha' cháb óx ti tak'ixtaláb. Tayíl, tam ti ok'onich kin pidhna' jeché' an tak'ixtaláb, in chapnédha'ichtsik tám k'al jun i muluk'naxtaláb ani k'aléch tám Masedonia. ² In álna' putálk'i an kwentsaltsik xi ba jachan' an chabál, in pakabédhál t'ajat an kidháblábsik k'al nin káwintal ani más tayíl ulich Gresia. ³ K'wajay taja' óx a ích'. Tam ti ne'chich t'ajat ka balin ban tan abal ka k'ale Siria, na Pablo in cho'óbna' xant'éy tu le'náb ka t'ajtsin k'al an judíotsik abal u at'nal. Jaxtám tin chalpay abal más alwa' ka witsiy belal ani wat'ey juní Masedonia. ⁴ Junikná k'al na Sópater xu k'wajíl Berea xu chakámláb k'al na Pirro, na Aristarko ani na Segundo xu k'wajíltsik Tesalónika, na Gayo xu k'wajíl Derbe, na Timoteo, na Tíkiko ani na Trófimo xu k'wajíltsik ban chabál xi Asia. ⁵ Jeché' an kidháblábsik okxin ani tu aytsitsik ban bitsow xi Troas. ⁶ Tam ti ok'onich an ajíb xowk'i tu k'apnal an pan xi yab jilbédhats k'al an jilbédhaxtaláb k'oye, u kale Filipos k'al i tan ani tin bó'láb a k'ítsá, i bajawtsik ban bitsow xi Troas. U k'wajay taja' búk a k'ítsá.

Na Pablo in álna' an bitsow xi Troas

⁷ Tin jidhtal k'ítsájil an semana, u junkun abal ki péjchíxna' an pan ani na Pablo in ok'tsal an belomtsik. Kom tam jun tsudhelom ne'ech ka k'aléch, in óntsi ti káw asta ti ch'ejlan an akal. ⁸ Xon tu junkunék, ja'ich ba jun i altá xi k'wajat ba jun i púntsíx atá xon ti k'wajat let'ot'ól yán i tajbaxtalábtsik ⁹ ani jun i kwitól inik xu bijyáb ta Ewtiko, buxúl ban bentana. Kom na Pablo owéch t'ajat ti ok'tsix, an kwitól in le'na' t'ajat ti wayal, wayich uk'pidhk'i ani kwajlan ban púntsíx atá. Nin t'ek'íl, ja'ich in oxtal in puntsíl jachan' an atá ani chemnek ti dhayan. ¹⁰ Pa'ay tám na Pablo, kwachiy xon ti k'wajat an kwitól, in muluk'na' ani in utsa' enché' an kidháblábsik:

—Yab ki jik'eytsik, yab chemnek.

¹¹ K'adhiy tám juní na Pablo, in peja' an pan, in k'aputsik ani in óntsi ti ok'tsix asta ti tsudhey. Tayíl k'aléch tám. ¹² An kwitól ejat ti júná ani ejtal u kulbétsik ti jilk'on.

An belách xin t'aja' na Pablo ban bitsow xi Troas asta Mileto

¹³ Wawá' u okxin ani u k'ale k'al i tan asta Asón abal ki ik'i' na Pablo abal anchan' tin ulúmal kom jajá' belal tin le'na' ka k'ale. ¹⁴ Tam tu éláxin Asón k'al jajá', balin jeye ban

tan k'al wawá' ani u k'ale Mitilene. ¹⁵ U kale taja' ani tam ti jun tsudhelom, u wat'ey tin tamét an chabál xin bij Kío. Tam ti jun tsudhelom juní, u ulich Samos, xon tu kubéltsik an tan. U koyóch Trojilio ani tam ti jun tsudhelom tam tu beléch putál a k'ítsá, u ulich Mileto. ¹⁶ Anchan' ti t'aja' abal na Pablo yab ka k'wajay nakat i k'ij Asia. Yab in le'na' ka k'ale Efeso, pos jajá' in lé' ka ulich jik'at Jerusalén ani max in ejtowelak ka ulich jik'at, in lé' ka k'wajay taja' tam kin bajaw in k'ítsánil an Pentekostés.

An t'ilabtsik xin t'iltsi na Pablo an ok'lek belomtsik xi Efeso

¹⁷ Tam ti na Pablo k'wajat Mileto, in abna' ka kanyat an ok'lek belomtsik xi Efeso ¹⁸ ani tam ti ulichtsik, in utsa' enché':

—Tatá'tsik a cho'ób alwa' xan tin k'wajay asta tin ulichk'i teché' Asia. ¹⁹ Ech'ek'i in k'wajay k'al tatá'tsik u t'ójontsal an Ajátikláb k'al yantam i cha'attaláb, k'al yantam i uk'il ani k'al yantam i taktamixtaláb xin t'ajtsin k'al an judíotsik abal in lé' ti kin t'ajtsitsik xowa' yab alwa'. ²⁰ Por yab u jila' tu t'iltsitsik ni jun xata' xowa' alwa' abal tatá'tsik, tu ok'tsitsik yaníl ta éb ani ta k'imák'i jeye. ²¹ Xu judíotsik ani xi yabtsik u judío, u utsámalichtsik ke yejatich kin jila' ti walablom, kin alích na Dios ani kin bela'ichtsik ni Ajátik Jesukristo. ²² Pos xo', in ne'ech Jerusalén kom anchan' tin usnal k'al an T'okat Ejattaláb ani yab u cho'ób xant'éy ne'ech ku tamu taja'. ²³ Xowa' tokot u cho'ób, ja'ich ke putá'k'i an bitsowtsik xon ti kin k'ale, an T'okat Ejattaláb tin utsál abal in aytsímte k'al i wik'axte' ani k'al yantam i yajtsiktaláb. ²⁴ Por naná' yab in k'wajat tin chalpax k'al jeché' nibal u ajyal tubá' max kin chemdhá. Tokot u lé' ku ejto ku ok'oy k'al yantam i kulbétaláb, an t'ojláb xi tin punk'untsámal an Ajátikláb Jesús, xi ja'ich abal ku t'ila' an alwa' t'ilab k'al tin kwenta nin k'anidhaxtal na Dios.

²⁵ 'Xo' in k'wajat u chalpayal ke ni jun xita' xi tatá'tsik, xi tu t'iltsámalichtsik xan tu tak'ix na Dios, yab ne'ech ki witsiy ti kin chu'utsik. ²⁶ Jaxtám, tu utsálsik xo', ke yabich u kwenta max jun xita' xi tatá'tsik yab in bela', ²⁷ pos tu t'iltsámalichtsik ejtal xowa' in lé' na Dios kin chu'u ka cho'óbna'tsik ani yab tu chintsámaltsik ni jun xata'. ²⁸ Jaxtám tu utsálsik ka beletna' tabá'. Ka beletna'tsik jeye ejtal an belomtsik xon ta k'wajbadh ta ok'leksik k'al an T'okat Ejattaláb abal ka beletna' an kidháblábtzik xin belálich an Ajátikláb, xi Jajá' in ch'a'yámalich k'al nin xich'ál. ²⁹ Naná' u cho'ób alwa', ke tam kin k'aléch, ne'ech ka tsích k'e'ettsik xi ne'ech kin le'na' kin ojtsi tin chalab an belomtsik. Jeché'tsik, in junwal jelti an padhumtsik xin k'apal an borrego. ³⁰ Ani ba tatá'tsik a kidhtal, ne'ech ka kale taltsik xi ne'ech kin ok'tsixna' i k'ambixtaláb abal jajá'tsik in lé' ka wéwná k'al an belomtsik. ³¹ Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta, ka chalpay abal tin nakíl óx i tamub, akal i k'ij, yab u jilámal tu tak'iytsik juntsik ta éb. Juntsikíl asta k'al i uk'il in k'wajíl tu tak'iytsik.

³² 'Ani xo' kidháblábtzik, tu k'wajbálsik bin k'ubak na Dios ani bin tsubaxtalábil nin alwa'tal. Na Dios in ko'ol in cháp abal ti ki likedha'tsik ani abal ti ki pidha'tsik teye xowa' in ulúmal ne'ech kin pidha' xu dhabalábichtsik k'al Jajá'. ³³ Yab u lét'endhantsámal tin tumínal nibal tin k'udhk'úmil jun xita', yab u t'ajámal anchan'. ³⁴ Tatá'tsik a cho'ób alwa' ke naná' in t'ójnék neye k'al u k'ubak abal ku kó'oy xowa' u yéntsal ani abal ku ejto jeye ku tolmiytsik xi k'wajat k'al naná'. ³⁵ Ech'ek'i tu ok'tsámaltsik ke anchan' ti yejat ku t'ójon abal ki ejto ki tolmiy an ch'ojontálsik. Ka chalpómstik nin káwintal ni Ajátik Jesús, tam tin ulu enché': "Más t'ajat k'ijidh ki pidhna', ke ki bach'u."

³⁶ Tam ti ok'onich kin ulu jeché', na Pablo tudhlan ani ólan k'al ejtal jajá'tsik. ³⁷ K'al ejtal ti uk'intsat t'ajat na Pablo, muluk'ná ani ch'uch'bayat. ³⁸ T'e'pintsik t'ajat abal in ach'a' utsan ke yabich más ne'ech ka witsiytsik kin chu'u. Tayíl, juníknájich tám asta xon ti k'wajat an tan.

21

Tam ti na Pablo k'aléch Jerusalén

¹ Tam ti jila'ich an kidháblábsik, u balin ban tan ani u k'ale in lujtal Kos. Tam ti jun tsudhelom, u k'ale Rodas ani tam ti taja'ich tu k'wajat, u k'ale Pátara. ² Taja' Pátara, i ela' jun i tan xi ne'ech Fenisia, u balin ba jachan' an tan ani u k'ale. ³ Tam tu wat'elich, i chu'u an chabál xin bij Chipre xi k'wajat ban ja'; u chaw'k'in ti eját ani i óntsi an belách asta Siria. Kom an tan ne'ech kin akiy i kitáláb ban bitsow xin bij Tiro, u ochich taja'. ⁴ Taja' Tiro, i ela' an belomtsik ani u k'wajay búk a k'ítsá k'al jajá'tsik. Jajá'tsik, ijsidh k'al an T'okat Ejattaláb, in utsa'tsik na Pablo abal yab alwa' ka k'ale Jerusalén. ⁵ Por tam ti kidhéch jachan' xi búk a k'ítsá, u kale. Ejtal an belomtsik, k'al nin tomtaltsik ani nin chakámiltsik, tu junikna' asta tu kale ban bitsow. Taja' tin wál an pujal, u tudhlan ani u ólan. ⁶ U chápnédháxin tám k'al i muluk'naxtaláb, u k'adhích ban tan ani jajá'tsik, wítsichtsik jeye tin k'imá'.

⁷ U ulich Tolemayda xon ti ok'óch an belách ban ja' xi tuju Tiro. Taja' Tolemayda, i chapnédha' an kidháblábsik ani u k'wajay k'al jajá'tsik jun a k'ítsá. ⁸ Tam ti jun tsudhelom, na Pablo ani xi ta' tu k'wajat k'al jajá', u kale ani u k'ale ban bitsow xin bij Sesarea. Tam ti taja'ich tu k'wajat, u k'ale bin k'imá' na Felipe. Jeché' na Felipe, ja'ich an t'ílsix alwa' t'ilab ani jajá', ja'ich jeye jún ti éb xi búk an tolmix belomtsik. Taja' tu koyóch tin k'imá'. ⁹ Na Felipe in ko'ol ché' in tsidhániltsik yab tomkidh, jachan' an tsidhantsik in t'ilál i tsubaxtalábsik xu ijsinal k'al a Dios. ¹⁰ Tam tu k'wajinekich taja' cháb óx a k'ítsá, ulich jun i t'ílsix xi tál Judea xu bijyáb ta Agabo. ¹¹ Jeché' an t'ílsix, tsi'nek abal ti ku álna'. In téyna' an ót' xi k'al tin wik'ál nin tsukul na Pablo, in wik'a' nin akan ani nin k'ubak jeye k'al jachan' an ót' ani in ulu enché'.

—An T'okat Ejattaláb in ulal abal enché' ti ne'ech ka wik'an k'al an judíotsik tuwa' Jerusalén xin dhabal jeché' an ót' ani ne'ech ka pidhná ban píl iniktsik.

¹² Tam ti ach'a' jeché', wawá' ani xu k'wajíltsik Sesarea, i pakabédha' na Pablo abal yab ka k'ale Jerusalén. ¹³ Por na Pablo tók'on enché':

—¿Jant'ók'i ta uk'naltsik ani tin t'e'pindhátsik? Pos naná' u pidhnál tubá' yab tokotk'i abal kin wik'an, asta abal kin chemdhá jeye Jerusalén k'al tin kwenta an Ajátikláb Jesús.

¹⁴ Kom yab i ejto ki tamk'uy, yabich más xata' ti utsa'. Tokot i utsa' enché':

—Ka t'ájan xan tin lé' an Ajátikláb.

¹⁵ Tam ti wat'éch cháb óx a k'ítsá, u t'ojojon ani u k'aléch tám Jerusalén. ¹⁶ U junikná k'al cháb óx i belomtsik xu k'wajíl Sesarea ani k'al jajá'tsik, ta' jeye ti ne'ech jun i inik xi Chipre tu chakam xu bijyáb Mnasón. Jeché' an inik, owenekich ti belmámadh ani taja' ti ne'ech ku koyóch bin k'imá'.

Na Pablo in álna' na Jakobo

¹⁷ Tam tu ulich Jerusalén, an kidháblábsik tu bach'u k'al yantam i kulbétaaláb. ¹⁸ Tam ti jun tsudhelom, na Pablo junax k'al wawá', u k'ale ki álna' na Jakobo ani ta' jeye ti k'wajat taja' ejtal an ok'lek belomtsik. ¹⁹ Chapnédhátsik k'al na Pablo ani t'ílsintsik ejtal xowa' in t'ajámal na Dios k'al jajá' ban atiklábtsik xi yabtsik u judío. ²⁰ Tam tin ach'a'tsik, in pubédhantsi tin bij na Dios ani utsan enché' na Pablo:

—Alwa'ich at kidháb, a chu'tal ke wa'chich yán i mül i judíotsik xu belomich, por ejtal jajá'tsik in óntsal kin ulu ke yejat ka óntsin ka wéwná nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ²¹ Usnékichtsik ke tatá', a ok'tsal an judíotsik xu k'wajíl ban píl bitsowtsik, ke yabich yejat kin wéwna' nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Ke a utsátsik jeye ke yabich yejat kin exóliy nin chakámiltsik nibal kin wéwna' xowa' in ujnámal in t'ajál nin weje' pakéiltsik. ²² ¿Jant'éy a ulal k'al jeché'? Pos an atiklábtsik ne'ech ka junkun tam kin ach'a' abal teché' i ulnek. ²³ Wawá' i chalpayal abal más xo' alwa' ka t'aja' enché': Wa'ach teché' k'al wawá' ché' i iniktsik xin lej tsubax utsámal a Dios ke ne'ech kin t'aja' xowa' in ulúmaltsik. ²⁴ Ka júna'tsik k'al tatá', ka t'okedha' tabá' junax k'al jajá'tsik ani tatá' ka jalbiy xowa' jajá'tsik ne'ech kin paku. Tayíl awil

ka olilintsik. Anchan', ejtal ne'ech kin cho'óbna' ke yab tsubax xowa' usnétsik k'al tatá' ta kwenta. Ne'ech kin chu'utsik abal a óntsal teye ka wéwna' nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ²⁵ Por k'al tin kwenta xi yabtsik u judío xi belmámadhich jeye, i dhutsuntsámalich ke yab yejat ka k'wajaytsik ti chalpax k'al jeché'. Tokot yab kin k'aputsik in t'u'úl i ko'nétsik xi pikbantsidh an ch'ilabtsik, yab kin k'aputsik i xich', yab kin k'aputsik in t'u'úl an ko'nétsik xi k'uch'édhatsk'i ani yab xita' ka junkun k'al xi yab in tomtal.

Yak'wan na Pablo ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios

²⁶ In júna' tám na Pablo xi ché' an iniktsik ani ti jun tsudhelom, in t'oko tinbá' junax k'al jajá'tsik. Tayíl ochich ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios abal kin ulu xowk'i ti ne'ech ka ok'on an t'okeltaláb. Jeché', ja'ich xowk'i ti ne'ech kin k'wajba'tsik an pikbantsixtaláb juntsik ti éb.

²⁷ Por tam ti wé'ich u k'ibel ka kidhey xi búk a k'ítsá, chu'tat na Pablo ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios k'al cháb óx i judíotsik xu k'wajíl Asia ani in péjéxlindha' an atiklábtsik. Yak'wan na Pablo ²⁸ ani in ulutsik kawidh enché':

—¡Pay'lomlábtsik xi Israel, ti ku tolmiy! Jeché' an inik, ja'ich xi xe'ech putá'k'i in ok'tsal an atiklábtsik abal kin pojka' ni at kidhtal, nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani jeché' an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Aníl jeye, in ódhámalich ba jeché' an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios cháb óx i griego ani anchan', in ch'o'yalich jeché' an t'okat altá.

²⁹ Jeché' tin ulutsik anchan', kom chu'udh na Pablo más ok'ox ban bitsow junax k'al na Trófimo, xu k'wajíl Efeso ani in chalpayaltsik ke na Pablo in ódhámal ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios.

³⁰ Ejtal an atiklábtsik xu k'wajíl ba jachan' an bitsow, ch'akay ani jik'atk'i ti tsíchtsik. Yak'wan na Pablo, bodhyat ka kale bin elébil an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani jik'atk'i ti mapyat an wi'lebtsik. ³¹ U le'nábich t'ajat ka chemdhá, tam tin cho'óbna' an pulek ok'lek soldadotsik abal ejtal an atiklábtsik xi ba jachan' an bitsow xi Jerusalén, u chakúl ti k'wajattsik. ³² Tam ti an pulek ok'lek soldadotsik in cho'óbna' abal u chakúl an atiklábtsik, in junku an soldadotsik ani an ok'lek soldadotsik jeye ani adhik ti k'aletsik xon ti k'wajat an atiklábtsik. Tam ti chu'tat an pulek ok'lek soldadotsik ani an soldadotsik jeye, in kubdha'tsik ti pewex an ta Pablo. ³³ Utey tám an pulek ok'lek soldadotsik, in yak'wa' na Pablo ani in ulu ka wik'an k'al cháb i pat'ál. Tayíl konyatich tám xitam já' jeye ani xant'éy in t'ajámal. ³⁴ Por an atiklábtsik k'e'etich k'e'etich xant'éy in ulaltsik kawidh, jaxtám an pulek ok'lek soldadotsik yab xata' in ejtawal kin exbay abal u xakwakwál t'ajat an atiklábtsik ani in abna' ka júna' na Pablo ban atá xon tu k'wajíl an soldadotsik.

³⁵ Tam ti ulich bin k'oyóbil jachan' an atá, kitná na Pablo k'al an soldadotsik abal an atiklábtsik u cha'uxichtsik t'ajat; ³⁶ kom an atiklábtsik ejtal wéwnaxnék ani kawidh in ulaltsik enché':

—¡Ka chemdhá!

Na Pablo in lo'wal tinbá' tin tamét an atiklábtsik

³⁷ Tam ti ne'chich ka ódhá na Pablo ban atá xon tu k'wajíl an soldadotsik, in utsa' enché' an pulek ok'lek soldadotsik:

—¿Awilxe' tu utsa' jun xata'?

Tók'oyat enché' k'al an pulek ok'lek soldadotsik:

—¿A ejtawalxe' ta káw griego? ³⁸ Tám, ¿yabxe' pé tatá' an inik xi Ejipto in chabá'ílil, xi jun i k'ij in tuju jun i péjéxaláb ani in júna' ban chabál xon ti yab k'wajtsidh che' mil i chemdhax iniktsik?

³⁹ In ulu tám enché' na Pablo:

—Naná' in judío ani in chakam ban yejche' bitsow xin bij Tarso. Jeché' an bitsow u tak'nal ban chabál xi Silisia. Por tu kóntsal ti alwa'taláb abal ti kin walka' ku tawna' an atiklábtsik.

⁴⁰ Walká tám ti káw k'al an pulek ok'lek soldadotsik, kubey na Pablo ban k'oyob ani in utsa' k'al in k'ubakk'i abal ka chamk'an an atiklábtsik. Tam ti chamk'antsik, in tawna'tsik tám k'al i káwintaláb xi ebreo ani in utsa'tsik enché':

22

¹ —At kidhtaltsik ani táta'lábtsik, ka ach'a' xowa' ne'ech ku ulu abal ku lo'o tubá'.

² Tam tin ach'a'tsik abal k'wajat ti tawnáb ebreo, chamk'antsik más ani utsantsik enché' k'al na Pablo:

³ —Naná' in judío. In chakam ban bitsow xin bij Tarso xu tak'nal ban chabál xi Silisia, por teché' tin pubenek Jerusalén ani tam tin exóblomách, tin ok'tsi na Gamaliel. U exóbna' anchan' jelt xan tin ulal nin tak'ixtal ni weje' pakéiltsik. Ech'ek'i u t'ajál an chápláb k'al ejtal nu ejattal abal ku t'ójontsi na Dios jelt xan ti tatá'tsik a t'ajál xo'. ⁴ Ti we'él chabk'i, u at'álwi'ik xin belátsik an ít tsubaxtaláb, u yak'wál an pay'lomlábtsik ani an mímlábtsik abal ku baliy ban wik'axte' ani taltsik asta u chemdhál. ⁵ Nin ok'lékil an pále'tsik ani ejtal nin ok'lékil an judíotsik in cho'ób jeché'. Pos jajá'tsik tin pidhámal jun i dhutsadh úw abal ku pidha' an awiltalábtsik xi Damasko ani anchan', ku ejto ku yak'wa' an belomtsik, ku tsi'dha'tsik teché' Jerusalén ani ki baliytsik ban wik'axte'.

Na Pablo in t'ila' xan ti tujeý ti belom

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Por tam tin ne'ech ti bél ani k'unatich kin ulich Damasko, ch'ejel k'ítsá xóna', jun jik'towál tin wiliyat k'al jun i tajaxtaláb xi tál walk'i' ⁷ ani in kwajlan chabál. U ach'a' tám jun i káwintaláb xi tin utsál enché': "Sawlo, Sawlo, ¿jant'ók'i tin at'ál?" ⁸ U konoy tám enché': "¿Jita' pé teye, Ja'úb?" Ani Jajá' tin utsa' enché': "Naná' in Jesús xi Nasaret, xi tatá' a at'ál." ⁹ Xi ta' ti k'wajattsik k'al naná', in chu'u jeye an tajaxtaláb ani jik'eytsik, por yab in ach'a' an káwintaláb xi k'wajat tin tawnál. ¹⁰ Naná' u utsa' tám enché': "¿Jant'éy yejat ku t'aja' Ajátik?" Ani an Ajátikláb tin utsa' enché': "Ki ch'akay, ka óntsi an bél abal ki ulich Damasko ani taja', ne'ech ki utsan ejtal xowa' yejat ka t'aja'." ¹¹ Kom tin jok'olbédhámal an tajaxtaláb, nu juniktsik tin lot'ok'na' asta tin ulich Damasko.

¹² Taja' Damasko, ta' ti k'wajat jun i inik xin bij ta Ananías. Jeché' an inik, in t'ajál t'ajat xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani exlómte t'ajat abal i alwa' inik k'al ejtal an judíotsik xu k'wajíl taja'. ¹³ Na Ananías, ulich ti kin álma' ani tam ti ulich, tin utsa' enché': "Kidhábláb Sawlo, ki chu'xinich juní." Támk'i jachan' tin chu'xin juní ani u ejto ku chu'u jajá'. ¹⁴ Tin utsa' tám enché': "Nin Diosil ni weje' pakéiltsik, ti takwyámal abal ti ki pidha' ka cho'óbna' xant'éy in lé', abal ka chu'u an Ajátikláb ani abal ka axtsi tin káwintal. ¹⁵ Pos tatá' ne'ech ka t'ila' Jajá' tin tamét ejtal an atiklábtsik ani ne'ech ka t'iltsitsik ejtal xowa' a chu'úmal ani a ach'ámal. ¹⁶ Ani xo', ¿jant'éy bél a aytsal? Ki ch'akách, ki pujanich ani ka kontsi na Jesús abal ti ki pakwlantsi an ta walastalábil."

Na Pablo in t'ila' xan ti aban kin álma' xi yabtsik u judío

¹⁷ Tam tin witsiy Jerusalén, in k'ale tin ól ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani lejat in k'wajat tin ól, u chu'u jun i xalk'antsixtaláb. ¹⁸ Ban xalk'antsixtaláb u chu'u an Ajátikláb ani tin utsa' enché': "Ki kale jik'atk'i Jerusalén, pos yab ne'ech ki beltsin teché' xowa' ka t'ila' k'al Naná' tu kwenta." ¹⁹ U utsa' neye tám enché': "Ajátik, jajá'tsik in cho'ób abal naná' in k'alel ba ejtal an atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb, u júnátsik ti wik'nél xi ti belál ani u cha'waltsik. ²⁰ Tam ti chemdhá jeye na Esteban, na t'ójontsixil xi ti t'ilál, ta' neye tin kubat taja' k'unat ani u ulu abal alwa' ka chemdhá. Asta u beletnantsámal tin k'udhk'úmil an iniktsik xi chemdhaxin." ²¹ Por an Ajátikláb tin utsa' enché': "Ki k'aléch, pos Naná' ne'ech tu aba' ów xon tu k'wajíl xi yabtsik u judío abal ka t'iltsi an ti alwa' t'ilab."

Tam ti k'wajat na Pablo tin k'ubak an pulek ok'lek soldadotsik

²² Ejtal jeché', ja'ich tokot axtsin ani in tujutsik juní ti dhajnal kawidh enché':

—¡Ka chemdhá jachan' an inik! ¡Yab in tomnál ka k'wajay ejat!

²³ Kom in óntsal ti dhajnaltsik, ti pet'nax tin k'udhk'úmil ani ti k'úpul pojodh, ²⁴ an pulek ok'lek soldadotsik in ulu ka ódhá na Pablo ban atá xon tu k'wajíl an soldadotsik ani in abna' ka kwadhan abal kin ólna' xant'ók'i tu at'nal anchan' k'al an atiklábtsik. ²⁵ Por tam ti wik'adhich tu kó'yáb abal ne'ech ti kwadhna, na Pablo in utsa' enché' an ok'lek soldadotsik xi ta' ti k'wajat taja':

—¿A ko'oltsikxe' i awitaláb ka kwadha' jun i romano tam yabél a lújundhámal?

²⁶ Tam tin ach'a' jeché' an ok'lek soldadotsik, k'ale kin utsa' enché' an pulek ok'lek soldadotsik:

—¿Jant'éy ne'ech ka t'aja'? Pos jeché' an inik ja'ich jun romano.

²⁷ Utey tám an pulek ok'lek soldadotsik ba na Pablo ani in konoy enché':

—¿Tsubaxxe' kwa' lejtal ke tatá' i romano?

Tók'oyat enché' k'al na Pablo:

—Tsubax.

²⁸ Utsan tám enché' k'al an pulek ok'lek soldadotsik:

—Naná' yán t'ajat i tumín u pakúmal abal kin ájin neye tin romano.

Ani na Pablo in ulu enché':

—Pos naná' in romano na' asta tin chakam.

²⁹ Tam tin ach'a' jeché' xi ne'echtsik ti kwadhax an ta Pablo, ówmétsik; asta an pulek ok'lek soldadotsik jeye. Tam tin exbáchtsik abal na Pablo i romano, jik'eytsik abal in wik'ámal k'al i pat'ál.

Na Pablo tin tamét in Junkulom Awitalábil an judíotsik

³⁰ Tam ti jun tsudhelom, an pulek ok'lek soldadotsik, kom in lé' kin exbay xant'ók'i tu at'nal na Pablo k'al an judíotsik, in wixk'intsi an ti pat'álsik ani in abna' ka junkuwat nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani ejtal an Junkulom Awitaláb. In káldha' tám na Pablo ani in k'wajba' tin tamét jajá'tsik.

23

¹ Na Pablo in teloloy an Junkulom Awitaláb ani in utsa'tsik enché':

—At kidhtaltsik, naná' in k'wajinek asta xo' tsububudh u itsích tin tamét na Dios.

² Na Ananías, xi ja'ich nin ok'lékil an pále'tsik, in utsa'tsik tám xi ta' ti k'wajat k'unat ba na Pablo abal kin cha'aw bin wi'. ³ Por tók'oyat enché' k'al na Pablo:

—¡K'ambix inik, na Dios ne'ech ti ki cha'aw tatá'! I buxúl tachan' abal ti kin lújundha' jelt xan tin ulal an tsubaxtaláb. Max anchan', ¿jant'ók'i pé tám ta ch'ikat t'ajál an tak'ixtaláb abal a ulal kin cha'wat?

⁴ Utsan enché' na Pablo k'al xi ta' ti k'wajattsik taja':

—¿Jant'ók'i ta odhbijyal anchan' nin ok'lek pále'il na Dios?

⁵ Na Pablo in ulu enché':

—At kidhtaltsik, naná' yab u cho'ób max jajá' i ok'lek pále'tsik; pos ban T'okat Dhuslab in ulal enché': “Yab yejat ka at'ax kawintsi jun xita' xu tak'ix ba na bitsówil.”

⁶ Tam ti na Pablo in chu'u abal taltsik xi k'wajat ban Junkulom Awitaláb, ja'ich in kidhtal an saduseotsik ani taltsik, in kidhtal i fariseotsik, in ulu kawidh enché':

—At kidhtaltsik, naná' in fariseo neye, in kidhtaláb k'al i fariseotsik ani exomtsik tin lújundhál abal u belál ke an chemélomtsik ne'ech ka ejdhá ti ít.

⁷ Tam ti ok'on kin ulu jeché', an fariseotsik ani an saduseotsik in tuju ti káwlíx ani k'éáxin xi ta' ti junkunék. ⁸ Pos an saduseotsik in ulal ke an chemélomtsik yabich u ejel ti ít, nibal wa'ach i t'okat abatwáletsik nibal i ejattalábtsik; por an fariseotsik, in belál ja' abal wa'ach ejtal jeché'. ⁹ Tujey ti dhajnaltsik kawidh. Ch'akay tám cháb óx i ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés xu tolmintsáb k'al an fariseotsik ani in ulutsik enché':

—Jeché' an inik yab in t'ajámal ni jun xata' walats ani max tawnadh k'al jun i ejattaláb o k'al jun i t'okat abatwále, yab yejat ki tomna' na Dios.

¹⁰ Kom an káwlixtaláb más chapikméch, an pulek ok'lek soldadotsik in chalpay max ka at'ax t'ajtsin na Pablo. Jaxtám tin aba' i soldadotsik abal kin káldha' na Pablo xon ti k'wajat ani kin júna' juní ban atá xon tu k'wajíl an soldadotsik.

¹¹ Jun tsudhelom, tam ti jik'wchinich, an Ajátikláb in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al na Pablo ani utsan enché' na Pablo:

—Pablo, ka pubédha' na ejattal, pos anchan' jelt xan ta t'iltsi an atiklábtsik xi teché' Jerusalén k'al Naná' tu kwenta, anchan' jeye yejat ka t'aja' Roma.

T'ajan i káw abal ka chalpayat xan ti ka chemdhá na Pablo

¹² Tam ti tsudhey, taltsik an judíotsik in t'aja' i káw xan ti kin uwa' abal kin chemdha' na Pablo. In lej tsubax ulutsik k'al i at'axtaláb abal yab ne'ech kin k'aputsik nibal kin uch'a' xata' asta kin chemdha' ok'ox. ¹³ Wat'ats xóna' chab inik i iniktsik xin ulu anchan'. ¹⁴ Pos jeché'tsik k'ale ban ok'lek pále'tsik ani bin ok'lékil an judíotsik ani in utsa'tsik enché':

—Wawá' i lej tsubax ulúmal k'al i at'axtaláb, ke yab ne'ech ki k'apu ni jun xata' asta ki chemdha' ok'ox na Pablo. ¹⁵ Ani xo' tatá'tsik, junax k'al an Junkulom Awiltaláb, ka kontsitsik an pulek ok'lek soldadotsik abal kalám kin tsi'dha' na Pablo ta tamét tatá'tsik. Ka utsa'tsik abal a lé' ka lújundha' k'al más i kwenta ani wawá' ne'ech ku k'wajay t'ojojdh abal ki chemdha' ti bél tam u tsi'dhábich.

¹⁶ Por nin chakámil nin ixám na Pablo in cho'óbna' jeché' ani k'ale kin óltsi na Pablo ban atá xon tu k'wajíl an soldadotsik. ¹⁷ In tawna' tám na Pablo jún ti éb an ok'lek soldadotsik ani in utsa' enché':

—Ka júna' jeché' an kwitól ban pulek ok'lek soldadotsik, pos jajá' in tsi'dhál jun xata' xant'éy in lé' kin utsa'.

¹⁸ An ok'lek soldadotsik in júna' tám an kwitól ban pulek ok'lek soldadotsik ani in utsa' enché':

—An wik'nél xin bij Pablo, tin tawna' ani tin pakabédha' abal tu tsi'dhantsi jeché' an ti kwitól, pos an kwitól in ko'ol jun xata' xant'éy in lé' ti ki utsa'.

¹⁹ Lot'ok'ná tám an kwitól k'al an pulek ok'lek soldadotsik, júná pílk'i ani konyat enché':

—¿Jant'éy a lé' ti kin utsa'?

²⁰ Utsan tám enché' k'al an kwitól:

—An judíotsik in t'ajámal i káw abal ki pakabédhá ka júna' kalám na Pablo ban Junkulom Awiltaláb. In ulaltsik abal ne'ech ti ki utsa' ke in lé' kin lújundha' k'al más i kwenta. ²¹ Por yab ka beltsitsik, pos wat'ats xóna' chab inik i iniktsik xi jajá'tsik in kidhtal ne'ech ka k'wajay ti aytsix chinat. Jajá'tsik in lej tsubax ulúmal k'al i at'axtaláb abal yab ne'ech kin k'aputsik nibal kin uch'a'tsik xata' asta kin chemdha' ok'ox na Pablo. Ani xo', tokot k'wajat in aytsímsik xant'éy ka ulu.

²² Tam tin ach'a'ich jeché', an pulek ok'lek soldadotsik, in aba'ich tám ka k'ale an kwitól; por in utsa' abal yab kin t'iltsi ni jun xita' max an pulek ok'lek soldadotsik óltsidh jeché'.

Abná na Pablo tin tamét an pulek awiltaláb xin bij ta Félix

²³ An pulek ok'lek soldadotsik in kaniy tám cháb i ok'lek soldadotsik jeye ani in utsa'tsik abal kin t'ojojoy cháb i bo' inik i soldadotsik xi k'al in akank'i, ox inik láju xi k'al i bitsim ani cháb i bo' inik xi k'al i ch'upidh pat'álsik abal ka k'aletsik Sesarea tam jayk'ich beléju i akal. ²⁴ In ulu jeye abal ka t'ojojoyat i bitsim xi ne'ech kin púna' na Pablo. In ulu abal ka beletná alwa' ani ka uldhá alwa' asta ban pulek awiltaláb Félix. ²⁵ Ani in abna' jeché' an dhutsadh úw k'al jajá'tsik xin ulal enché':

²⁶ “Naná', xu bij Klawdio Lisias, tu abtsal ti chapnédhomtaláb. Tu abtsal jeché' an ti dhutsadh úw, pulek awiltaláb Félix. ²⁷ An judíotsik in yak'wámal jeché' an inik ani ne'echwi'ik kin chemdha', por tam ti naná' u cho'óbna' abal jajá' i romano, in k'ale

k'al nu soldadojiltsik ani u lo'lo. ²⁸ Kom u le'na' ku cho'óbna' xant'ók'i tu at'nal, u júna' bin Junkulom Awiltalábil an judíotsik. ²⁹ Taja' u ach'a' ke u at'nal abal in ch'ikat t'ajál nin tak'ixtalábil an judíotsik, por yab in t'ajámál ni jun xata' xin tomnál kin jalbiy k'al i chemlá, nibal abal ka k'wajay balidh ban wik'axte'. ³⁰ Por kom u cho'óbna' abal an judíotsik in ko'ol chalpadh kin chemdha', jé' tu abtsal ani u kontsámál jeye xi k'ál tu at'nal abal ka k'ale tachan' kin lejkiytsik xant'éy in ko'ol k'al jajá'."

³¹ Tam ti an soldadotsik in ach'a'ich xan ti utsan, in káldha' na Pablo ani jik'wax tin júna'tsik asta Antípatris. ³² Tam ti jun tsudhelom, an soldadotsik xi belal, witsiy ban atá xon tu t'ajnal an lújundhaxtaláb ani xi punattsik k'al an bitsim, in óntsi an bél junax k'al na Pablo. ³³ Tam ti ulichtsik Sesarea, in pidha'tsik an ti dhutsadh úw an pulek awiltaláb ani in pidha' jeye an ta Pablo. ³⁴ Tam ti an pulek awiltaláb ok'on kin ajay an dhutsadh úw, in konoy xon tu k'wajíl na Pablo. Tam tin cho'óbna'ich abal Silisia u k'wajíl, ³⁵ in utsa' enché':

—Ne'ech tu lújundha' asta tam ka tsích xi ti utsbiyaltsik.

An pulek awiltaláb, in ulu tám abal ka beletná na Pablo ban atá xon tu lújundhom na Erodes.

24

In lo'wal tinbá' na Pablo tin tamét an pulek awiltaláb Félix

¹ Bó' a k'ítsá más tayíl, ulich Sesarea na Ananías, nin ok'lékil an pále'tsik. Ulich jeye k'al jajá' cháb óx in ok'lékil an judíotsik ani jun i kawintsix xin bij Tértulo. Jeché'tsik, k'ale tin tamét an pulek awiltaláb abal kin utsbiy na Pablo. ² Tam ti uldhá na Pablo, na Tértulo, tujey kin ólna' ban pulek awiltaláb. Enché' tin utsa' na Félix:

—Juntam jalbintsích t'ajat pulek awiltaláb abal u k'wajat k'ijidh ani yab u k'wajat tu péjéx. Ejtal k'wajat belkómte alwa' k'al tatá' na chalpadhtal. ³ Pulek awiltaláb Félix, ejtal jeché' ech'ek'i i bach'wal putálk'i k'al yantam i jalbintsixtaláb. ⁴ Por abal yab más tu lej t'ojliy owat, tu kontsal ti alwa'taláb abal ti ku exbantsi junwé' xowa' ne'ech ki ulu. ⁵ Pos wawá' i chu'úmalich abal jeché' an inik, exom in ojtsal tin chalab an atiklábtsik. Putálk'i teché' an chabál exom in t'ajál ka k'é'áxin an judíotsik ani jajá', u ok'lek k'al an junkunélsik xu bijyáb ti nasareno. ⁶ Asta in le'námál kin ch'ikat t'aja' an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Jaxtám ti yak'wa' ani i le'na' ki lújundha' jelt xan tin ulal ni tak'ixtalábil; ⁷ por ochich an pulek ok'lek soldadotsik xin bij Lisias ani tu k'ántsi k'al yantam i chápláb. ⁸ In ulu abal an utsbixtsik yejat ka tsích teché' k'al tatá'. Tatá' ne'ech ka ejto ka lújundha' ani ka cho'óbna' xant'ók'i tin kwenta ti utsbiyal.

⁹ An judíotsik xi ta' jeye ti k'wajat, in ulal abal ejtal jeché' tsubax. ¹⁰ An pulek awiltaláb in utsa' tám na Pablo k'al in k'ubakk'i abal ka káwin ani na Pablo in ulu enché':

—K'al yantam i kulbétaláb ne'ech kin káwin ta tamét abal ku lo'lo tubá', pos u cho'ób abal yánich i tamub ta lújundhom ba jeché' an chabál. ¹¹ Pos jelt xan ti ne'ech ka ach'a', in ko'olich lajucháb a k'ítsá, in k'ale Jerusalén abal ku k'ak'na' na Dios. ¹² Yab in elnék tin káwlíx k'al ni jun xita', nibal u péjéxlin dhámál an atiklábtsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, nibal ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb, nibal ba jachan' an bitsow. ¹³ Yab jeye ne'ech kin ejto kin ulutsik ke tsubax xowa' tin utsátsik u t'ajámál. ¹⁴ Por xowa' ne'ech tu utsa' ja'ich jeché': Naná' u t'ójontsal nin Diosil nu weje' pakélil jelt xan tin ulal an ít tsubaxtaláb xi jajá'tsik in utsál ke yab tsubax. Pos naná', u belál ejtal xowa' k'wajat dhutsadh ban tak'ixtaláb ani xowa' in dhutsámál jeye an t'íltsixtsik. ¹⁵ Naná' jayéchk'i neye u belál xowa' jajá'tsik in belál, ke na Dios ne'ech kin ejdha' ti ít an chemélomtsik, xi alwa' iniktsik ani xi yab alwa' iniktsik. ¹⁶ Jaxtám tu lé' ku kó'oy tsububudh nu itsích ech'ek'i tin tamét na Dios ani tin tamét an iniktsik.

¹⁷ Tam tin xe'chinich cháb óx i tamub píl chabál, in witsiy ba nu chabálil abal ku pidhna' i tolmixtaláb ani i pikbantsixtaláb. ¹⁸ Ja'ich in k'wajat u t'ajál jeché', tam tin elan

ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios k'al cháb óx i judíotsik xi tál Asia. Jeché'tsik, tin ela' tam tin ok'nékich ku t'aja' an t'okeltaláb jelt xan ti yejat ka t'ajan. Por yab k'al yán i atiklábtsik nibal k'al i péjéxtaláb. ¹⁹ Ja'ich jachan' xi yejat ka tsíchtsik ani ka utey kin ulu max ani' lejtal tu waltsámalsik. ²⁰ Ani max yaba', ke xi jeché' k'wajattsik kin ulu max in eltsin tu walab tam tin lújundhá tin tamét nin Junkulom Awiltalábil an judíotsik. ²¹ Naná' tokot u ulúmal kawidh enché': "Tatá'tsik exom tin lújundhál abal u belál ke an chemélomtsik ne'ech ka ejdhá ti ít."

²² Tam tin ach'a'ich na Félix ejtal jeché', kom óltsidhich alwa' xan ti k'wajat jeché' an ít tsubaxtaláb, in jila' jeché' abal kin lejkiy tayíl ani in utsa'tsik enché':

—Tam ka tsích na Lisias, nin pulek ok'lékil an soldadotsik, tám ne'ech ku ok'oy tu lejkinsitsik an ti utsbixtaláb xa tsi'dhál.

²³ Utsan tám an ok'lek soldadotsik k'al na Félix abal yab kin walka' na Pablo ani kin belkóm, por kin walka' ka álná ani ka tolmiyat k'al nin ja'úbsik.

²⁴ Tam ti wat'enekich cháb óx a k'ítsá, ulich juní na Félix, junax k'al na Drusila, nin tomtal. Jeché' na Drusila, i judío jeye. Na Félix in abna' ka kanyat na Pablo abal ka t'íltin an ti belomtaláb k'al tin kwenta na Jesukristo. ²⁵ Por tam ti na Pablo in t'ílti abal yejattsik kin t'ajál ech'ek'i xowa' alwa', kin kuxyal xowa' in le'nál nin t'u'úl ani k'al tin kwenta jeye an lújundhaxtaláb xi ne'ech ka wa'chin tin ok'ontal an k'ij, jik'ey t'ajat na Félix ani in utsa' enché' na Pablo:

—Xo' ki k'aléch. Tam kin jolk'an, tám juní ne'ech ku abna' ki kanyat.

²⁶ Na Félix yáníl t'ajat in abna' ka kanyat na Pablo ani u káw k'al jajá' abal in lé' kin chu'u max ka pidhan ti tumín k'al na Pablo ani anchan', ka walká na Pablo. ²⁷ Cháb i tamub más tayíl, kale ti pulek awiltaláb na Félix ani ochich na Porsio Festo. Kom na Félix in lé' ka jilk'on alwa' k'al an judíotsik, yab in walka' na Pablo.

25

Na Pablo tin tamét na Festo

¹ Ulich tám na Festo ban chabál xi Sesarea abal ka ochichich an ti pulek awiltaláb ani óx a k'ítsá más tayíl, kale Sesarea abal ka k'ale Jerusalén. ² Taja' Jerusalén, an ok'lek pále'tsik ani an judíotsik xi más ultaláb, k'aletsik ba na Festo kin k'wajba' jun i utsbixtaláb abal na Pablo. ³ Pakabédhá na Festo abal kin abna' ka ik'tat na Pablo ani ka tsi'dhá Jerusalén. Por xowa' jajá'tsik in ko'ol chalpadh, ja'ich ke in lé' kin abna' ka chemdhá ti bél na Pablo. ⁴ Na Festo in tók'oytsik abal na Pablo k'wajat ti wik'nél Sesarea ani ke jajá' ne'ech ka k'ale taja' k'unat i k'ij. ⁵ In utsa'tsik jeye enché':

—An awiltalábtsik xi tatá'tsik a kidhtal, awil ka k'ale Sesarea k'al naná' xita' kin ejto ani max jachan' an inik in walám, awiltsik ka utsbiy taja'.

⁶ Na Festo k'wajay Jerusalén waxik o láju xóna' a k'ítsá ani tayíl, witsiy Sesarea. Tam ti jun tsudhelom ti ulnek Sesarea, buxkan ban k'wajtaláb xon tu buxkanal an lújundhom ani in abna' ka ik'tat na Pablo. ⁷ Tam ti ochich na Pablo, utey an judíotsik xi tál Jerusalén ani in ulutsik abal na Pablo yán i pakdha' walastaláb in t'ajámal. Por ni jun xata' xowa' k'wajattsik in ulal, yab in ejto kin xalk'a' max tsubax. ⁸ Na Pablo in ulu tám enché' abal kin lo'o tinbá':

—Naná' yab u t'ajámal ni jun xata' walats ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Yab u ch'íkat t'ajámal nin tak'ixtalábil an judíotsik, nibal nin tak'ixtal an lej pulek tak'ix romano.

⁹ Por kom na Festo in lé' ka jilk'on alwa' k'al an judíotsik, in konoy enché' na Pablo:

—¿A lé'xe' ki k'ale Jerusalén abal tu lújundha' taja'?

¹⁰ Na Pablo tók'on enché':

—In k'wajatich tin tamét an awiltaláb xu tak'nal k'al an lej pulek tak'ix romano xon ti yejat kin lújundhá. Pos jelt xan ta a cho'óbich alwa', naná' yab u waltsámal ni jun xata' nu at kidhtaltsik. ¹¹ Max u t'ajámalak jun i walastaláb xi yejat ku jalbiy k'al i chemlá, awil

kin chemdhá; por xo', kom yab tsubax xowa' k'wajat tin usnal, ni jun xita' yab in ko'ol i awiltaláb ti kin pidhna' k'al jajá'tsik. Naná' u lé' ke jajá' t'ajat an lej pulek tak'ix romano ti kin lújundha'.

¹² Na Festo in konoy tám ok'ox nin tolmiwátsik xant'éy kin t'aja'. Tam ti ok'on ti t'ilólótsik, in utsa' enché' na Pablo:

—Kom a konyal abal a lé' ki lújundhá k'al jajá' t'ajat an lej pulek tak'ix romano, pos taja' ne'ech tu aba'.

Na Pablo tin tamét an pulek tak'ix Agripa

¹³ Cháb óx a k'ítsá más tayíl, an pulek tak'ix Agripa ani na Berenise, ulichtsik Sesarea abal kin chapnédha' na Festo. ¹⁴ Kom k'wajaytsik taja' yán a k'ítsá, na Festo in t'iltsi an pulek tak'ix romano xowa' wa'ach k'al tin kwenta na Pablo. Enché' tin utsa':

—Teché' k'wajat jun i inik ti wik'nél xi jiladh al wik'axte' k'al na Félix. ¹⁵ Tam tin k'ale Jerusalén, an ok'lek pále'tsik ani nin ok'lékil an judíotsik tin k'wajbantsitsik jun i utsbixtaláb k'al tin kwenta jeché' an inik, tin utsátsik abal ku ulu ka chemdhá. ¹⁶ Naná' u tók'oytsik ke an awiltaláb xi Roma yab in ujnámal kin pidhna' ka chemdhá ni jun xita', max yab ka walká ok'ox kin lo'o tinbá' tin tamét an utsbixtsik k'al tin kwenta xant'ok'ál tu utsbiyáb. ¹⁷ Jaxtám, tam ti jajá'tsik tsích teché', yab in k'wajay owat tin chalpax. Támk'i jun tsudhelom tin buxkan ban k'wajtaláb xon tu t'ajnal an lújundhaxtaláb ani u abna' ka ik'tat jachan' an inik. ¹⁸ Por xi ulichtsik ti utsbix, yab in ulu ni jun xata' xi k'alpidhich t'ajat ti walats jelt xan ti naná' u chalpayámal. ¹⁹ Xowa' tokot in ulaltsik, ja'ich k'al tin kwenta in belomtaltsik ani in t'ilátsik jun i inik xin bij ta Jesús xi chemnekich, por na Pablo in ulal abal ta' k'wajat ejat. ²⁰ Kom yab u cho'ób xant'éy ku t'aja' k'al jun xata' jelti jeché', u konoy na Pablo max in lé' ka k'ale Jerusalén abal ka lújundhá taja' k'al jeché' tin kwenta. ²¹ Por kom na Pablo in konoy abal in lé' ka lújundhá k'al an lej pulek tak'ix romano Awgusto, u ulu abal ka kó'yat ban wik'axte' asta ku abna' taja'.

²² Utsan tám enché' na Festo k'al na Agripa:

—U lé' neye ku ach'a' xant'éy in ulal jachan' an inik.

Tók'oyat enché' k'al na Festo:

—Kalám ne'ech ka ach'a'.

²³ Tam ti jun tsudhelom, na Agripa ani na Berenise ulichtsik t'ojodh ani ochich ban altá junax k'al nin ok'lékiltsik an soldadotsik ani k'al an ultaláb iniktsik xu k'wajíl ba jachan' an bitsow. Na Festo in abna' ka ik'tat na Pablo ²⁴ ani in ulu tám enché':

—Pulek tak'ix Agripa ani pay'lomlábsik xi junkunék teché' k'al wawá', jé' k'wajat jeché' an inik. Yán an judíotsik tin utsál ke jajá' yab i alwa' inik. Anchan' in ulal an judíotsik xu k'wajíl Jerusalén ani xi teché'tsik Sesarea. Yab in kubdhátsik kin ulu ke yejat ka chemdhá jeché' an inik. ²⁵ Por naná' yab u eltsal ni jun i walastaláb púlek xi yejat kin jalbiy k'al i chemlá. Kom tin kotsámal abal in lé' ka lújundhá k'al na Awgusto, an lej pulek tak'ix romano, u ulúmalich abal ne'ech ku abna' taja'. ²⁶ Ani kom yab u ko'ol chalpadh xant'éy ku dhutsunsi nu ajátik an lej pulek tak'ix romano k'al tin kwenta na Pablo, u tsi'dhámal ta taméttsik. Tatá', pulek tak'ix Agripa, awil ka lújundha' abal ku chu'u max anchan' ku ela' jun xata' xant'éy ku dhutsunsi an lej pulek tak'ix romano. ²⁷ Pos yab u ach'ál alwa' ku abna' jun i wik'nél, max yab ku dhutsa' xant'om walastaláb in t'ajámal.

26

Na Pablo in óltsi an pulek tak'ix Agripa xantok'ál tu walbiyáb

¹ Utsan tám enché' na Pablo k'al na Agripa:

—Awil ki káwin abal ka lo'o tabá'.

In dhaya' tám nin k'ubak na Pablo ani in tuju ti káw enché' abal kin lo'o tinbá':

²—In kulbél t'ajat abal ne'ech ku ejto tin káw ta tamét pulek tak'ix Agripa abal ku ejto ku lo'o tubá' k'al ejtal xowa' in usnal k'al nu at kidhtaltsik. ³ Pos tatá' a exlál ejtal xowa' in ujnámál kin t'aja' an judíotsik ani k'al tin kwenta jeye xowa' u k'wajat xo' i káwlíxnál. Jaxtám tu kontsal abal ti kin axtsi k'al i k'ayúmtaláb.

Xowa' in t'ajámál na Pablo tam ti yabél u belom

⁴ Ejtál an judíotsik, xi ja'ich nu kidhtaltsik, in cho'ób xan tin xe'chinék ba nu chabánil ani Jerusalén tam tin kwitóle. ⁵ In cho'óbsik jeye jeché' ani ne'ech kin ejto kin ulu abal tsubax, max in lé'. Ke naná' in fariseo neye asta tin kwitóle ani in kidhtalábwi'ik k'al an junkunél xi más lujattsik tin beldhál an belomtaláb. ⁶ Xo' in tsi'dhats teché' abal kin lújundhá k'al tin kwenta abal u belál ke na Dios ne'ech kin ejdha' ti ít an chemélomtsik, jelt xan tin utsámál ni weje' pakéiltsik. ⁷ Xi lajucháb an kidhtaláb xi Israel xi wawá' i kidhtal, in aytsím kin t'aja' na Dios xan tin ulúmal. Jaxtám tin k'ak'nálsik na Dios ani in t'ójontsal akal i k'ij. Ja'ich k'al jeché' an aytsixtaláb, pulek tak'ix Agripa, tin utsbiyaltsik xo' nu at kidhtaltsik. ⁸ ¿Awxe' tatá'tsik yab a belál ke na Dios in ejdhál ti ít an chemélomtsik?

Xan ti na Pablo ti xe'chinék in at'ál an belomtsik

⁹ Naná' u chalpayalwi'ik ke yejat ku t'aja' yán xata' abal ku tamk'uy xin belálichtsik na Jesús xi Nasaret. ¹⁰ Jeché' u t'aja' jeye anchan' ban bitsow Jerusalén. K'al tin tak'ixtal an ok'lek pále'tsik, yán i belom u baliy al wik'axte'. Tam u chemdháb an belomtsik, u ulal neye abal alwa'. ¹¹ Yáníl u at'ax t'ajtsámalsik abal u lé' ku t'aja' kin odhbijiy na Jesús. Jeché' u t'ajámál putálk'i ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani u at'álsik t'ajat ke asta in k'alel ku aliy píl bitsow abal ku at'ax t'ajtsitsik.

Na Pablo in t'íla' juní xan ti tujeý ti belom

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² K'al jeché' tin kwenta tin ne'ech ban bitsow xi Damasko, in abnék ani in pidhnék ti awiltaláb k'al nin ok'lékiltsik an pále'tsik. ¹³ Por ti bél, pulek tak'ix Agripa, tam ti ch'ejelich xóna' a k'ítsá, u chu'u jun i tajaxtaláb xi tál walk'i'. Jeché' an tajaxtaláb más tajax ke nin tajáx na k'ítsá ani tu wiliy k'al nin tajáx. ¹⁴ Ejtál tu éb u kwajlan chabál ani u ach'a' tin tawnáb enché' k'al jun i káwintaláb xi ebreo: “Sawlo, Sawlo, ¿jant'ók'i tin at'ál? Exom a yajlombédhál tatá'k'i tabá', jelt xan tin t'ajál an ko'nél tam in chochbiyal an ch'upidh pat'ál.” ¹⁵ U ulu tám enché': “¿Jita' pé teye, Ja'úb?” An Ajátikláb tin utsa' enché': “Naná' nin Jesús, xi tatá' a at'ál. ¹⁶ Por ki ch'akách ani ki kubey, pos Naná' u xalk'ám tubá' ti kin chu'u abal tu utsa' ti kin t'ójontsi ani ka t'íla' xowa' exom a chu'tal xo' ani xowa' ne'ech jeye ka chu'u ku t'aja' más tayíl. ¹⁷ Xo' ne'ech tu aba' ka t'íltsi xi yabtsik u judío an ti tsubaxtaláb xi k'al Naná' tu kwenta. Ne'ech tu beletna' abal yab xata' ki t'ajtsin k'al an judíotsik ani k'al xi yabtsik u judío jeye. ¹⁸ Tu abál taja' abal ka lamtsitsik an tin wal ani yabich más ka xe'chintsik ban jik'waxtaláb. Ka xe'chinichtsik jeye ban tajaxtaláb abal kin bela'ichtsik na Dios ani yabich ka k'wajaytsik teykómte k'al nin cháp an lej at'ax. Ti kin bela'ichtsik abal ka pakwlantsatich tin walastalábil ani kin bach'utsik jeye xowa' ne'ech ka pidhan k'al na Dios junax k'al xu dhabalábich k'al Jajá'.”

Na Pablo in t'aja' xowa' utsan k'al an Ajátikláb ban xalk'antsixtaláb

¹⁹ Jaxtám, pulek tak'ix Agripa, yab u ch'ikat t'aja' xowa' in utsan k'al an Ajátikláb ban xalk'antsixtaláb xi tsích walk'i'. ²⁰ Ok'ox tu t'íltsitsik an ti alwa' t'ilab an atiklábtsik xu k'wajíl Damasko. Tayíl u t'íltsitsik xi Jerusalén, xi putálk'i ban chabál xi Judea ani xi yabtsik u judío jeye. U utsálsik abal kin jila'ichtsik ti walablom ani kin bela'ich na Dios, kin t'aja'ichtsik xowa' alwa' abal kin xalk'a' ke in jilámalichtsik ti walablom. ²¹ Ja'ich k'al jeché' tin kwenta nu at kidhtaltsik tin yak'wámál ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani in lé'tsik ti kin chemdha'. ²² Por k'al tin tolmintsixtal na Dios u óntsal ku t'íla' jeché' asta xo'. Ejtálk'itsik u t'íltsal an ti alwa' t'ilab, ts'itsik ani pakdha'. Yab u jalk'untsal ni jun xata' xowa' an t'íltsixtsik ani na Moisés in ulúmaltsik ke ne'ech ka támun. ²³ Jajá'tsik ja'ich

nin ulúmal ke an Kristo ne'ech ka chemdhá ani ke ja'ich xi ne'ech ka okxin ka ejech ti ít abal kin t'íltsi xan ti ne'ech ka lo'ey ni kidhtaltsik ani xi k'e'et jeye an atiklábtsik.

Na Pablo in utsál an pulek tak'ix Agripa abal ka belmáchich jeye

²⁴ Tam ti na Pablo in ulu ejtal jeché' abal kin lo'o tinbá', na Festo kawidh tin ulu enché': —¡Pablo, Tatá' i olmanal! A óntsámálich t'ajat ta exóbal, jaxtám ta olmanékich.

²⁵ Por na Pablo tók'on enché':

—Yab in olmanal, pulek awitaláb Festo; lujat ani tsubax xowa' in k'wajat u ulal. ²⁶ Jé' k'wajat an pulek tak'ix Agripa, xin exlál alwa' ejtal jeché'. Jaxtám tin k'wajat tin káw tin tamét jajá' k'al ni jun i jík'ib. U cho'ób alwa' ke jajá' in cho'ób alwa' ejtal jeché', pos yab chinat ti támnék. ²⁷ Pulek tak'ix Agripa, ¿a belálxe' jeché' xowa' in ulúmal an t'ílsixtsik? Naná' u cho'ób alwa' abal a belál.

²⁸ Utsan tám enché' k'al na Agripa:

—Wé'ichwi'ik t'ajat ti kin t'aja' ku bela' neye na Kristo.

²⁹ In ulu tám enché' na Pablo:

—Pos max wé'ich o yaba', u lé'ak max na Dios kin le'na' ke yab tatá'k'i, ejtal xi k'wajat in ach'ál xowa' u ulal, ka belmáchaktsik jeye jelti naná' maske yabtsik ja' wik'adh k'al jelti jeché' an pat'álsik.

³⁰ Tam ti na Pablo in ok'oy kin ulu jeché', ch'akay an pulek tak'ix ani an pulek awitaláb jeye. Ch'akay jeye na Berenise ani ejtal xi tá' ti buxutsik, ³¹ k'ale píl abal kin t'íla'tsik jeché'. Ani u útsáxtsik enché' jajá'k'itsik:

—Jeché' an inik yab in t'ajámá ni jun xata' xi yejat kin jalbiy k'al i chemlá, nibal ela' yejat ka kó'yat balidh ban wik'axte'.

³² Ani na Agripa in utsa' enché' na Festo:

—Awilichakwi'ik ka walká jeché' an inik max yabak in konyámal ka lújundhá k'al an lej pulek tak'ix romano.

27

Na Pablo abnájich Roma

¹ Tam ti ulwatich abal ne'ech ku abná Italia, na Pablo ani xi k'e'et jeye an wik'nélsik, pidhná ba jun i ok'lek soldadotsik xu bijyáb ta Julio, xin tak'yal jun kwene' i soldadotsik. Jeché' jun kwene' an soldadotsik, u bijyáb Awgusto. ² Pos u balin ba jun i tan xi tál ban bitsow xu bijyáb Adramitio, xi ne'ech ban bitsowtsik xi Asia. Tá' jeye ti k'wajat na Aristarko k'al wawá', jajá' u k'wajíl Tesalónika, an bitsow xu tak'nal Masedonia. ³ Tam ti jun tsudhelom, u ulich ban bitsow xi Sidón. Taja', kó'yat na Pablo k'al na Julio k'al yantam i k'ak'naxtaláb, pos walká ka k'ale kin álna' nin ja'úbsik abal ka tolmiyat k'al jajá'tsik. ⁴ Tam tu kaléch Sidón, i jila' ti k'watab an chabál xi Chipre kom an ik', ti tamét tu waw'nal. ⁵ I wat'na' an pujal tin tamét in waltsik an ja' xi Silisia ani xi Panfilia ani u ulich ban bitsow xin bij Mira, jun i bitsow xu tak'nal Lisia.

⁶ An ok'lek soldadotsik in ela' taja' jun i tan xi tál Alejandría ani ne'ech Italia. Taja' tu utsa' ku balin abal ki óntsi an bél. ⁷ Yán a k'ítsá tu belal k'ayúmk'i ani k'al yantam i t'ojláb tu ulich tin tamét an bitsow xi Gnido. Kom bél ti tamét tu waw'nal an ik', u wat'ey tin tamét Salmón ani i malintsi an chabál xi Kreta. ⁸ I óntsi tu belal k'al i chápláb tin waltsik an ja', u ulich ba jun i kubtaláb xin bij Buenos Puertos, k'unat ban bitsow xi Lasea.

⁹ Kom i k'ibdhámálich t'ajat yán i k'ij ani k'ak'adhich t'ajat ku beley ban pujal abal exomich ti k'unel nin chamáy, jaxtám na Pablo in tak'iytsik ¹⁰ ani in utsa'tsik enché':

—Ja'úbsik, naná' u chu'tal abal jeché' an belách ne'ech t'ajat ka k'ak'adhmé, ne'ech ki k'ibdha' an tan ani an kitálábtsik. Yab tokot já'k'i, asta tá' weye ku chemech.

¹¹ Por an ok'lek soldadotsik más in exbantsi an dhabal tan ani an beldhom ké xowa' in ulu na Pablo. ¹² Kom ba jachan' an kubtaláb yab alwa' abal kin wat'na' taja' nin chamáy, yán an atiklábtsik xin chalpay abal más alwa' ku kale taja' ani ki chu'u max ki ejto ku ulich

Fenise, jun i kubtaláb xi Kreta xi k'wajat in lujtal xon tu kalel na k'ítsá ani ki wat'na' taja' nin chamáy.

An ik'ladh áb xi ulich ban pujal

¹³ Kom tujeý tám ti waw'nal k'ayúm an ik' xi tál alál, in chalpaytsik abal alwa' ki óntsi an belách. Pos u kale ani i óntsi tu belal tin waltsik an ja' xi Kreta. ¹⁴ Por lej wé' más tayíl, tujeý ti waw'yáb an tan k'al jun i chapik ik' xu bijyáb Ewroklidón, xi tál ebál. ¹⁵ Jeché' an ik', tujeý kin júna' an tan. Kom yab i ejtawal ku beley abal tu tamk'uyal an ik', i walka' ti ku júna'. ¹⁶ U wat'ey tin kúx jun i chakam chabál xu bijyáb Klawda, taja' yab lej k'alpidh chapik ti wa'udh an ik' ani k'al yán i t'ojláb ti ejto ki k'adhba' an chakam tan xu tál i kinkóm. ¹⁷ Tam tu ok'onich ki k'adhba' an chakam tan, malyat an tan abal ka likey ani yab ka pakchun. Kom i ch'ejnál ka xak'pan an tan ban kidhiblom xu bijyáb Sirte, pa'bantsat an ti k'udhk'um xi k'ál tu beldháb an tan ani in walka'tsik ka júná k'al an ik'. ¹⁸ Tam ti jun tsudhelom, kom bél t'ajat chapik an ik'ladh áb, in tujutsik kin pet'na' ban pujal an kitáláb xin ne'dhál an tan. ¹⁹ Tin óxláb a k'ítsá, i pet'na' jeye k'al i k'ubak ejtal xowa' u éynáb ban tan. ²⁰ Owéx t'ajat yab u xalk'anal na k'ítsá nibal na ótsik ani kom in óntsal an ik'ladh áb, yabich i chalpayal max ne'ech ki ejto ku lo'ey.

²¹ Kom nakatich i k'ij yab xata' i k'apúmal, kubey na Pablo junax ch'ejel xon ti jajá'tsik k'wajat ani in ulu enché':

—Ja'úbsik, másakwi'ik alwa' max tin exbantsámalaksik ani u jilk'onéka Kreta. Anchan' yabak i tamúmal ejtal jeché', nibalak i k'ibdhámal an kitáláb. ²² Por xo', tu utsálsik abal yab ka jila' tabá', pos ni jun xita' xi tatá'tsik yab ne'ech ka chemech, tokot ne'ech ka k'ibchon an tan. ²³ Pos jeché' i akal, u chu'u jun in t'okat abatwálejil na Dios. Jeché' na Dios, ja'ich xi naná' u k'ak'nál ani u t'ójontsal. ²⁴ An t'okat abatwále tin utsa' enché': “Pablo, yab ki jik'ey, pos tatá' ko'ol ki utey ban lej pulek tak'ix romano ani k'al tatá'k'i ta kwenta, na Dios yab ne'ech kin walka' ka chemech ni jun xita' xi k'wajat junax k'al tatá' ban tan.” ²⁵ Ja'úbsik, jaxtám tu utsálsik abal yab ka jila' tabá', pos naná' u beltsal xowa' in ulal na Dios ani u cho'ób alwa' abal anchan' ne'ech ka támun jelt xan tin utsa' an t'okat abatwále. ²⁶ Ko'ol ki ela' jun i chakam chabál teché' ban pujal.

²⁷ Jun i akal, tam tin cháblábich i semana tu belal, u k'wajat ban pujal xu bijyáb Adriático ani u júnáb tük'i tük'i k'al an ik'. Tam ti ch'ejelich i akal, an iniktsik xu t'ojnal taja' ban tan in chu'utsik abal exomich tu ulel ba jun i chabál. ²⁸ In lejbantsitsik nin ówtsík an ja' ani in chu'u abal jun inik lajuakak i metro in ko'ol. Más tayíl in lejbantsitsik juní ani in chu'u abal jun inik búkich tám i metro in ko'ol. ²⁹ Kom in ch'ejnálsik kin tamu an pakdha' t'ujub, in baliy ban ja' tin kúx an tan, ché' i pat'álsik xin kubdhál k'al an tan ani kom u jik'élsik, in lé'ich t'ajat kin chu'utsik ka tsudhey. ³⁰ Por an iniktsik xi taja' u t'ojnal ban tan, in chalpayaltsik ka ájlách, jaxtám tin tujutsik kin pa'ba' an chakam tan ban ja', in wáynálsik jelti max exom in balyal an pat'álsik xi ok'ox xi k'al tin kubdhál an tan. ³¹ Por na Pablo in óltsi an ok'lek soldadotsik ani an soldadotsik jeye. Enché' tin utsa'tsik:

—Max jeché'tsik ka k'ale, yab ne'ech ka ejto ki lo'eytsik.

³² An soldadotsik in kotsi tám tin wik'áb an chakam tan ani in walka' ka kwajlan ban ja'.

³³ Tam ti exomich ti tsudhél, na Pablo in utsa'tsik ejtal abal ka k'apúch. Enché' tin ulu:

—In ko'olich cháb i semana ke tatá'tsik yab i wayal nibal a k'apúmaltsik xata'. ³⁴ Jaxtám, tu kontsaltsik ti alwa'taláb abal ka k'apu ela' wetsik i k'apnéal abal tatá'tsik ta alwa'bíl. Pos ni jun xita' yab ne'ech kin k'ibdha' ni jun in xi'íl xin ko'ol bin ók'.

³⁵ Tam ti na Pablo in ulu jeché', in téyna' an pan ani in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios tin tamét ejtal xi ta' ti k'wajattsik. In peja'ich tám ani in tuju kin k'apu. ³⁶ Ejtal in pubédha'tsik nin ejattal ani k'apúchtsik jeye. ³⁷ Nin yaníl xi taja' tu k'wajat ba jachan' an

tan, cháb i bo' inik k'al ox inik lajuakak i atiklábtsik. ³⁸ Tam ti ajwéchtsik, in pet'na'tsik an trigo ban pujal abal ka ik'owmé an tan.

Ju'chun an tan ban ja'

³⁹ Tam ti tsudhey, an iniktsik xu t'ojnal ban tan, yab in exla'tsik an chabál xin chu'tal. Por in chu'utsik jun i kubtaláb ba jachan' an ja' xon ti yab lej owtsik ani in ulu abal ne'ech kin chu'utsik max kin ejto kin utu taja' an tan. ⁴⁰ In kotsi tám tin wik'áb an pat'ál xin kubdhál k'al an tan ani taja' tin jila'tsik alk'idh ban ja'. In polk'antsi an ti xaltsixtaláb xu éynal abal ka beldhá k'al an tan. In paltsi jeye t'ek'at an tan an ti k'udhk'um xi ok'ox abal ka waw'yat k'al an ik' ani in tujúch tám ka utey an tan xon ti yab owtsik an ja'. ⁴¹ Por ulich asta xon tu támúx an ja' xu ádhil ani taja' ti xak'pan ban kidhiblom. Nin ók' an tan jilk'on xapat ban kidhiblom, nibal ela' u ejtowáb ka yoywat ani nin kúx, tujéch ti pakwáb k'al in cháp an múlák' ja'. ⁴² An soldadotsik in le'na' tám kin chemdha' an wik'nélsik abal yab ka ájláchtsik kowal. ⁴³ Por an ok'lek soldadotsik, kom in lé' kin lo'o na Pablo, yab in walka' kin t'aja'tsik anchan', tokot in ulu ke xin wit'álsik ti kowal, ka okxintsik kin pet'na' tinbá' ban ja' abal ka ulich kowal asta ban chabál. ⁴⁴ Ani xi yab in wit'álsik ti kowal, in utsa' ka puneytsik ba okcha' o bin pejmats an tan. Anchan' ti ulichtsik ejtal juntam anik'i ban chabál.

28

Na Pablo ban chabál xi Malta

¹ Tam tu lo'enekich ejtal tu éb, i cho'óbna' ke jachan' an chabál in bij Malta. ² An k'wajítsik xi taja', tu bach'utsik t'ajat alwa'; pos in jok'pa'tsik i k'amal abal exom an áb ani chamay ani tu kaniy ejtal tu éb ku utey tu dhilal. ³ In pena' tám na Pablo wé' i waynek dhi' ani k'wajat in umtsal an k'amal, por jun jik'towál ti kale jun i chan k'al in k'ák'íl an k'amal ani palk'an bin k'ubak na Pablo. ⁴ Tam ti an atiklábtsik xu k'wajíl taja' in chu'u palat an chan bin k'ubak na Pablo, útsáxintsik enché':

—Jeché' an inik i chemdhax inik xóna', pos maske in jek'a' an chemlá ban pujal, bélk'i ne'ech ka chemech abal ch'ik'an k'al an chan.

⁵ Por in tinína' an chan ban k'amal ani na Pablo yab xata' in tamu. ⁶ Ejtaltsik k'wajat in aytsím kin chu'u ka málin o jun jik'towál ka kwajlan chemnek; por tam ti owéch ti aytsixtsik ani in chu'u abal yab xata' in tamu, in jalk'uytsik nin chalab ani in tuju kin ulutsik ke na Pablo ja'ich jun i dios.

⁷ K'unat ba jachan' an kubtaláb xon tu k'wajat, ta' ti k'wajat nin chabánil na Publio, an ultaláb inik xi ba jachan' an chabál xi Malta. Jajá' tu bach'u ani tu koydha' óx a k'ítsá tin k'imá'. ⁸ Tam ti jachan' i k'ij, nin táta' na Publio ta' ti kwachat abal u k'ak'él ani in ko'ol i kotox tsukúl. K'ale ti álnáb k'al na Pablo; tam ti na Pablo ok'on kin kontsintsi, in k'wajba' nin k'ubak bin éb an ya'ul ani in jeldha'. ⁹ Tam ti an atiklábtsik in ach'a' jeché', ulich jeye ba na Pablo an ya'ulstik xu k'wajíl ba jachan' an chabál ani jeldhátsik. ¹⁰ Yán xowa' alwa' u t'ajtsin k'al jachan' an atiklábtsik. Más tayíl, tam tu balinich juní ban tan, u pidhan kidhat xowa' ne'ech ki yéntsi abal an belách.

Na Pablo ulich Roma

¹¹ Tam tu k'wajách óx a ích' ba jachan' an chabál, u balin ba jun i tan xin wat'námal taja' nin chamáy; jachan' an tan, ja'ich jun i tan xi Alejandría ti tál ani in ko'ol ch'ilbadh an diostsik xu bijyáb Kástor ani Pólux. ¹² Tam tu ulich ban bitsow xi Sirakusa, u k'wajay taja' óx a k'ítsá. ¹³ Tam tu kale Sirakusa, i óntsi an belách tin waltsik an ja' asta tu ulich Rejio. Tam ti jun tsudhelom, wa'un an ik' xi tál alál ani tin chábláb a k'ítsá u ulich Puteoli. ¹⁴ Taja', i ela' cháb óx i kidháblátsik xi tu pakabédha' abal ku k'wajay k'al jajá'tsik jun i semana; más tayíl, u k'aléch tám Roma. ¹⁵ An kidháblátsik xi Roma, in ach'ámalichtsik abal ne'ech ku ulich; jaxtám ti kaletsik abal ti ku tamu ban bitsow xin bij Foro de Apio ani ban kubtaláb jeye xu bijyáb Tres Tabernas. Tam ti na Pablo in chu'utsik, in pidha' ti

jalbintsixtaláb na Dios ani in ach'a' abal likedhantsat t'ajat tin ejattal. ¹⁶ Tam tu ulich Roma, an ok'lek soldadotsik in pidhna' an wik'nélsik bin ok'lékil xu belkoltsik an ti wik'axte', por na Pablo walká ja' ka k'wajay píl, belkómte k'al jun i soldado.

Na Pablo in t'ila' Roma an alwa' t'ilab

¹⁷ Tam tin óxlábich a k'ítsá ti ulnek na Pablo, in abna' ka kanyat an judíotsik xi más ultaláb xi taja' Roma ani tam ti junkuntsik, in utsa' enché':

—At kidhtaltsik, naná' yab xata' tu waltsámal an judíotsik nibal u ch'ikat t'ajtsámal tin tak'ixtal ni weje' pakéiltsik, por in pidhná Jerusalén abal kin wik'an k'al an romanotsik.

¹⁸ Tam ti ok'on ti kin lújundha'tsik, in lé'wi'ik ti kin walka' abal yab tin eltsitsik ni jun i walastaláb xi yejat ku jalbiy k'al i chemlá. ¹⁹ Por an judíotsik yab in le'na'. Jaxtám tu konoy abal kin lújundhá k'al an lej pulek tak'ix romano, por yab abal u ko'ol jun xata' xant'ok'ál ti ku utsbiy nu kidhtaltsik. ²⁰ Ja'ich k'al jeché' tin kwenta tu kanyámaltsik. Abal tu chu'utsik ani abal ku t'ilolólach. Pos teché' in k'wajat wik'adh k'al i pat'ál k'al tin kwentak'i an aysixtaláb xi ko'ol, wawá' xu israelita.

²¹ Utsan tám enché':

—Wawá' yab i bach'úmal ni jun i dhutsadh úw xi tál Judea abal ku óltsin xant'éy wa'ach k'al tatá' ta kwenta, nibal tsi'nek ni jun i judío xi tuwa' abal ti ku t'iltsi max tatá' i utsbidh.

²² Por i lé' ki ach'a' xant'éy a chalpayal k'al tin kwenta jeché' an ít junkuntaláb, pos i ach'ámalich abal putálk'i tu at'nal.

²³ Anchan' pé, bijtsin jun i k'ij xowk'i ti ne'ech ka t'iltsin xowa' nin lé' kin cho'óbna'tsik ani junkun yán i a atiklábtsik xon ti k'wajat na Pablo. Dhajaw tin tuju ti t'iltsix k'al tin kwenta xan tu tak'ix na Dios asta dhamuy. In t'iltsaltsik an ta Jesús ani in óltsaltsik xan tu t'ilnal bin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani bin dhuslábil an t'iltsixtsik.

²⁴ Taltsik in belál xowa' in ulal na Pablo ani taltsik, yaba'. ²⁵ Ani kom yabtsik jununúl nin chalab, in tuju ti k'aleltsik. Utsantsik tám enché' k'al na Pablo:

—Tsubax t'ajat ti utsan k'al an T'okat Ejattaláb ni weje' pakéiltsik, tam ti utsantsik enché' k'al an t'iltsix Isaías:

²⁶ Ki k'ale ani ka utsa' enché' nú' na at kidhtaltsik:

Ne'ech ka ach'a'tsik, por yab ne'ech ka exbay;
ne'ech ka chu'utsik, por jelti max yab a chu'tal.

²⁷ Abal nin itsích jeché' an atiklábtsik, in chapikmédhámal t'ajat, wetsik t'ajat tin ach'álsik k'al nin och'oxtal.

Mut'utsik tin ko'ol nin wal;
abal yab ka chu'xintsik k'al nin wal,
nibal ka och'xintsik k'al nin och'oxtal.

Yab kin exbaytsik k'al in itsích,
nibal ka uteytsik k'al Naná' abal ku jeldha'.

²⁸ Ka cho'óbna'tsik pé, ke xo', jeché' nin lo'oxtalábil na Dios ne'ech ka t'iltsin xi yabtsik u judío ani ne'ech ja' kin exbaytsik.

²⁹ Tam ti na Pablo in ok'oy kin ulu jeché', k'ale an judíotsik ani u káwlíxtsik t'ajat jajá'k'itsik.

³⁰ K'wajay na Pablo ba jachan' an matidh atá, cháb i tamub ani in bach'wal ejtaltsik xu ulel ti álnax. ³¹ K'al ni jun i jík'ib tin óltsal an atiklábtsik xan tu tak'ix na Dios, in ok'tsaltsik k'al tin kwenta an Ajátikláb Jesukristo ani yab u tamk'uyáb k'al ni jun xita'.

An dhutsadh úw xi abtsin k'al na Pablo an belomtsik xi Roma

Na Pablo in dhutsuntsal an belomtsik xi Roma

¹ Naná', xu bij Pablo, in k'wajat u t'ójontsal na Jesukristo. Na Dios tin kanyámal ani tin pílmédhámal abal ti kin k'wajba' tin abatwálejil. In t'aja' anchan' abal ku t'ila' nin alwa' t'ilábil.

² Na Dios in pidhnámal ka cho'óbná jeché' an tsubaxtaláb asta ti weje'. Jeché' in pidhna' ka cho'óbná ban T'okat Dhuslab k'al nin t'iltsixiltsik. ³ Jeché' an alwa' t'ilab, ja'ich k'al tu t'ilnal ni Ajátik Jesukristo, nin Chakámil na Dios. Jajá' na Jesukristo in kó'oy jeye in t'u'úl jelti wawá', u kidhtaláb k'al an pulek tak'ix Dabid. ⁴ K'al tin kwenta nin t'okattal ani tam ti ejdhá ti ít, támich ti xalk'á abal tsubax lejtal u Chakámláb k'al na Dios ani pidhan ti chápláb. ⁵ K'al tin kwentak'i na Jesukristo, i bach'u an alwa'taláb ani u pidhan k'al na Dios ku k'wajay tu abatwále. U pidhan ku k'wajay tu abatwále abal ki ok'tsi an atiklábtsik xi putál an k'ay'lá abal kin bela' na Jesukristo ani yab kin ch'ikat t'aja' na Dios. ⁶⁻⁷ K'al jeché' an atiklábtsik, ta' teye ta k'wajat, tatá'tsik xi k'wajíl Roma. Na Dios ti k'anidhátsik, ti kanyámalsik abal ki k'wajách k'al na Jesukristo ani abal ki k'wajáchtsik i t'okat. Ka bach'waltsik an alwa'taláb ani an k'ijidhtaláb xi tál ba ni Táta' Dios ani ni ba ni Ajátik Jesukristo.

Na Pablo in lé' ka k'ale Roma ti álnax

⁸ Ok'ox, u lé' tu utsa'tsik abal u pidhál ti jalbintsixtaláb nu Diosil k'al tin kwenta na Jesukristo. Jeché' an jalbintsixtaláb u pidhnál k'al tatá'tsik ta kwenta abal putá'k'i tu t'ilnal xan ta belá'tsik na Jesukristo. ⁹ Na Dios, xi naná' in k'wajat u t'ójontsal k'al ejtal nu ejattal abal ku t'ila' an alwa' t'ilab k'al tin kwenta nin Chakámil, in cho'ób alwa' abal tu kontsintsaltsik t'ajat tam in ól. ¹⁰ Ech'ek'i u pakabédhál na Dios abal ku ejto kin k'ale tu álna'tsik, max Jajá' anchan' tin lé'. ¹¹ Pos naná' u lé' tu chu'utsik ani tu tolmiytsik ka bach'u xowa' in lé' ti pidha' an T'okat Ejattaláb ani anchan' ki belmáchtsik más ¹² abal ku líkédhántsixin ti itsích jún ani jún k'al an belomtaláb xi ko'ol.

¹³ Kidháblá'tsik, u lé' ka cho'óbna'tsik abal yánílich t'ajat u le'námal kin k'ale tu álna'tsik, por asta xo' yab u ejtómal kin k'ale. U le'nál kin k'ale tachan' abal kin t'ójon ani ka wa'chin más i belom k'al tatá'tsik, jelt xan ti támnek k'al an atiklábtsik xi yab u judío xi k'wajattsik píl bitsow. ¹⁴ Pos naná' ko'ol ku t'iltsi an ti alwa' t'ilab an griegotsik ani xi yab u griegotsik, xi chalpadhtsik ani xi yab chalpadhtsik. ¹⁵ Jaxtám, naná' u le'nál t'ajat kin k'ale tu t'iltsitsik an ti alwa' t'ilab, tatá'tsik xi k'wajíl Roma.

Nin cháp an alwa' t'ilab

¹⁶ Yab u tidhenál ku t'ila' an alwa' t'ilab, pos an alwa' t'ilab, in cháp na Dios. Jeché' an alwa' t'ilab, k'al tu t'ilnal na Jesukristo; ani xita' kin bela' na Jesukristo, ne'ech ka lo'ey. Jeché' an alwa' t'ilab ok'ox ti t'iltsin an judíotsik ani tayíl xi yabtsik u judío. ¹⁷ Pos ban alwa' t'ilab, na Dios tu xalk'antsalich xan tu k'wajbál alwa' k'al Jajá' k'al an belomtaláb ani tokot k'al an belomtalábki. Pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': "Max jun xita' ka k'wajbájich alwa' k'al na Dios abalk'i u belom, yabich jayk'i ne'ech ka chemech."

¹⁸ Nin k'ak'adh yajtsiktalábil na Dios tál walk'i' abal ejtalk'i xin t'ajál xowa' yab alwa'. K'al nin at'axtal, jeché' an atiklábtsik yab in walkál ka exlá an tsubaxtaláb. ¹⁹ In exlálichtsik alwa' xowa' u exlantsáb na Dios, kom xalk'antsidhichtsik k'al na Dios. ²⁰ Na Dios yab tejwa', por in xalk'ál xan ti jeye Jajá' k'al xowa' in t'ajámal. Tam tin t'aja' an walk'i' ani an chabál, in xalk'a' ke Jajá' tsubax lejtal u Dios ani in ko'ol in cháp xi yab jayk'i in ko'ol in ok'ontal. Jaxtám, an atiklábtsik xin t'ajál xowa' yab alwa', yab ne'ech kin ejto kin ulu ke yab in exlál. ²¹ Maske in exlátsik na Dios, yab in k'ak'námalsik xan tu

k'ak'náb na Dios, nibal in pidhámalsik ti jalbintsixtaláb. In óntsal tokot kin chalpaytsik xowa' yab xata' in jalbíl ani nin itsích xi yab t'ajat xata' in lé' kin exbay, jilk'onék jelti max ban jik'waxtaláb. ²² Jilk'ontsik yab xata' in exbayal abal in chalpay ke jajá'tsik chalpadh t'ajat. ²³ In jalúmaltsik nin labidh t'okát na Dios xi yab jayk'i u chemel, k'al in ch'ilábil i iniktsik xu chemel, k'al in ch'ilábil i ch'ichintsik, i chantsik ani k'al i ko'nélsik xi ché' in akan.

²⁴ Jaxtám na Dios tin walkámalichtsik kin óntsi kin t'aja' xowa' at'ax, xowa' in kulbetnálsik tin itsích ani anchan', in t'ajtsalich nin t'u'úl xowa' yab alwa' jajá'k'itsik tinbá'.

²⁵ In jalúmaltsik nin tsubaxtalábil na Dios k'al i k'ambixtaláb, in k'ak'námalsik ani in ólantsámalsik xowa' na Dios in t'ajámal. Na Dios ja'ich nin tomnál ka k'ak'ná malilíl i k'ij. Anchan' ka t'ájan.

²⁶ Ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti walkátsik k'al na Dios kin t'aja' xowa' tidhetál; pos asta an mímlábsik in jalk'uy nin chalab, yabich u k'wajíl xan ti yejat ka k'wajay, u junkunal i mímláb k'al in at mímláb. ²⁷ Aníl jeye an iniktsik, in jila' ti k'wajílsik k'al i mímláb; in jalk'uytsik nin chalab ani in t'aja' xowa' tidhetál. Junkun i inik k'al in at inik ani anchan' in bach'waltsik i yajtsiktaláb bin t'u'úl k'al tin kwenta xowa' in t'ajálsik.

²⁸ Kom yabich in le'na' kin exbantsitsik na Dios, jaxtám ti walkátsik k'al na Dios kin kó'oy i chalab xi yab alwa' abal kin t'aja'tsik xowa' yab yejat kin t'aja'. ²⁹ In t'ajálsik t'ajat xowa' yab lujat, u junkunaltsik k'al xi yab in tomtal, in t'ajálsik xowa' at'ax ani ch'e'ne'tsik t'ajat. In chakuntsaltsik xita'kichk'i k'al tin kwenta xowa' in chu'tal in ko'ol, u chemdhaxtsik, u péjextsik ani u k'ambixtsik. ³⁰ In t'ilál yab alwa' xi k'e'ettsik, in janwaltsik i káw, in at'álsik na Dios, u odhbijixtsik ani in t'ek'álsik tinbá'. In káldhálsik i chalab xi yab alwa', in ch'ikat t'ajálsik nin táta' ani nin nána'. ³¹ Yabtsik jeye in lé' kin exbay xata', yabtsik in t'ajál xowa' lujat, yabtsik xita' in k'anidhál ani yabtsik in ko'ol i yajnantsixtaláb. ³² Jajá'tsik, maske in cho'óbich abal ne'ech ti lújundhábsik k'al na Dios ani in cho'óbsik jeye ke xita' nin t'ajálsik ejtal jeché' in tomnál ka chemdhá, bék'i in óntsal kin t'aja'tsik ani asta alwa' in ach'ál tam kin chu'u ke jun xita' in t'ajál jeye anchan'.

2

Na Dios u lújundhax k'al i lujattaláb

¹ Jaxtám tatá', xa teltsal xant'éy in t'ajál xi k'e'ettsik, yab a ko'ol i pakwlantsixtaláb, yab ne'ech ka ódhá ti kwenta xitam já' teye. Pos tam i k'wajat a teltsal xant'éy in t'ajál jun xita', a walbindhál tabá', pos tatá' xi k'wajat a teltsal xant'éy in t'ajál xi k'e'et, jayéch teye a t'ajál. ² Por i cho'ób abal na Dios u lújundhax k'al i lujattaláb tam in ulal ke walbidhtsik xin t'ajálsik jeché'. ³ Ani tatá', xi k'wajat a teltsal xant'éy in t'ajál xi k'e'ettsik ani jayéchk'i teye a t'ajál, ¿a chalpayalxe' ke ne'ech ka ejto ka chink'ontsi nin lújundhaxtal na Dios? ⁴ O ¿a pojkanstsal nin pulek alwa'tal ani nin cha'attalábil na Dios ani yab a chu'tal abal ja'ich nin alwa'talábil xi exom ti t'ajál ka jila' ta walablom? ⁵ Por tatá', kom wat'ats ti chapik na itsích ani yab a lé' ka jila' ta walablom, jaxtám ti exom a yanedhál abal ka bach'u más yán i yajtsiktaláb tam kin bajaw xowk'i ti ne'ech ka chakuy na Dios. Jachan' i k'ij, tám ne'ech ka xalk'an ke na Dios u lújundhom in lujtalk'i. ⁶ Tám jeye ti ne'ech ka pidhan an atiklábtsik xowa' in lujyal kin bach'u k'al tin kwenta xowa' in t'ajámalsik. ⁷ Ne'ech kin pidha'tsik ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal xita' in t'ajámal xowa' alwa' abal kin bach'u an labidh t'okattaláb, an k'ak'naxtaláb ani ejtal xowa' yab in ko'ol in ok'ontal. ⁸ Por ne'ech kin pidha'tsik ti k'ak'adh yajtsiktaláb xita' in t'ajálsik i péjéxtaláb ani yab in t'ajálsik ti k'ij an tsubaxtaláb, tokot in t'ajálsik xowa' yab lujat. ⁹ Ne'ech ka pidhantsik k'al na Dios ti k'ak'adh yajtsiktaláb ejtalk'i xin t'ajálsik xowa' yab alwa', ok'ox abal an judíotsik ani tayíl abal xi yabtsik u judío. ¹⁰ Por xita' in t'ajálsik xowa' alwa', ne'ech ka pidhan k'al na Dios ti labidh t'okattaláb, ti k'ak'naxtaláb ani ti k'ijidhtaláb, ok'ox abal an judíotsik ani tayíl, abal xi yabtsik u judío.

¹¹ Pos na Dios yab in ódhál ti kwenta xitam já' kin wala' o kin t'aja' xowa' alwa'. ¹² Ejtal xu walbinaltsik maske yab in exlál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, ne'ech ka k'ibey maske yabtsik in exlál jachan' an tak'ixtaláb. Ani xu walbinaltsik maske in exlál jeché' an tak'ixtaláb, ne'ech ka lújunhá anchan' xan ti k'wajat dhutsadh ba jeché' an tak'ixtaláb. ¹³ Pos yabtsik k'wajat alwa' k'al na Dios xin ach'álk'itsik nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, tokot k'wajattsik alwa' k'al na Dios, xin t'ajátsik xan tin ulal jeché' an tak'ixtaláb. ¹⁴ Tam xi yabtsik u judío, xi yabtsik in exlál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, kin t'aja' jajá'k'i tin chalab xowa' in ulal jeché' an tak'ixtaláb, u kalelich jelti max in exlál. ¹⁵ K'al xowa' in t'ajátsik, in xalk'ál ke in ko'oltsik an tak'ixtaláb tin itsích. K'al xowa' in chalpayal, k'ál tu xalk'anal jeché'. Ani k'al xowa' in ach'ál tin ejattal, k'ál ti ne'ech ka walbiyat o ka lo'wat. ¹⁶ Tam kin bajaw an k'ij, na Dios ne'ech kin lújunhá' k'al tin kwentak'i na Jesukristo xowa' in chinat chalpayal tin ejattal an atiklábtsik. Anchan' ne'ech ka támun jelt xan tu utsámalsik in ulal an alwa' t'ilab.

An judíotsik ani nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés

¹⁷ Tatá' a ulal abal i judío, a éynál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani a t'ek'ál tabá' abal a ulal i exlómte k'al a Dios. ¹⁸ A exlál xowa' in lé' na Dios ani jeché' an tak'ixtaláb, ti ok'tsal ka takuy xowa' más alwa'. ¹⁹ A chalpayal t'ajat abal ne'ech ka ejto ka ok'tsi xi k'e'et, xi k'wajattsik jelti max u jok'ol ani a chalpayal ke a tajbayal xi k'wajat ban jik'waxtaláb jelti max tatá' i tajaxtaláb. ²⁰ A chalpayal ke a cho'ób xan ti ne'ech ka tak'iy xi yab u wit'omtsik ani xan ti ne'ech ka ok'tsi xi yabtsik bél in lej exlámal nin káwintal na Dios. A t'ajál anchan' abal a ko'ol ban tak'ixtaláb an chalpadhtaláb ani an tsubaxtaláb xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ²¹ Pos max tatá' a ok'tsal xi k'e'ettsik, ¿jant'ók'i ti yab a ok'tsal tabá'? Max a ulal ke yab yejat xita' ka kwé'lách, ¿jant'ók'i ta kwé'? ²² Max a ulal ke yab xita' yejat ka junkun k'al xi yab in tomtal, ¿jant'ók'i ta junkunal k'al xi yab a tomtal? Max a at'ál t'ajat an ch'ilabtsik, ¿jant'ók'i ta kwé'yal xowa' u pikbantsáb ban atá xon tu k'ak'náb jeché' an ch'ilabtsik? ²³ A t'ek'ál tabá' abal a ulal a exlál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, por a ch'ikat t'ajál na Dios abal yab a t'ajál xowa' in ulal jeché' an tak'ixtaláb. ²⁴ Jaxtám tin ulal enché' an T'okat Dhuslab: “U odhbijyáb na Dios k'al xi yabtsik u judío k'al tatá'k'itsik ta walab.”

²⁵ Tsubax k'e'je ke an exól xin t'ajál an israelitatsik bin t'u'úl, alwa', max kin t'aja' xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés; por max yab kin t'aja' ti k'ij jachan' an tak'ixtaláb, jáyk'i max yab in ko'ol jachan' an exól bin t'u'úl. ²⁶ Por xi yab in ko'ol an exól bin t'u'úl ani in t'ajál xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, u kalelich tám jelti max jajá' in ko'ol jachan' an exól. ²⁷ Xi yab in ko'ol an exól bin t'u'úl, por in t'ajál xowa' in ulal an tak'ixtaláb, ne'ech kin chu'u ke yab alwa' xowa' in t'ajál an israelitatsik. An israelitatsik in ko'ol an exól bin t'u'úl ani in exlál an tak'ixtaláb, por yab in t'ajál xowa' in ulal jeché' an tak'ixtaláb. ²⁸ Jun i judío yab ja'ich ti exlómte k'al na Dios abalk'i u judío, nibal abal in ko'ol an exól bin t'u'úl. ²⁹ Exlómte k'al na Dios, xita' tsubax lejtal tin t'ajál xowa' in lé' na Dios ani exólidhich k'al an T'okat Ejattaláb bin itsích, yab xan tin ulalk'i an tak'ixtaláb. An k'ak'naxtaláb xi ne'ech kin bach'u xi k'wajattsik anchan', yab tál ban iniktsik, tál ba Dios.

3

¹ ¿Jant'ó ti alwa' max jún u judío o jant'ó tu éynal max in ko'ol an exól bin t'u'úl? ² K'al yán xowa' tu éynal. Jidhtal, pidhan an judíotsik k'al na Dios an ti tak'ixtaláb. ³ ¿Ani jant'ó jeye max taltsik xi jajá'tsik yab u belom? Abal yab u belom, ¿ne'echxe' kin t'aja' ka k'wajay yab lujat na Dios? ¡Yaba! ⁴ Na Dios ech'ek'i in t'ajál xowa' lujat ani ejtal an iniktsik u k'ambix; pos an T'okat Dhuslab in ulal enché':
Abal ki xalk'á i lujat k'al xowa' a ulal
ani ka áta' tam ki lújunhá.

⁵ Ani max k'al xowa' yab alwa' i t'ajál, i xalk'ál ke na Dios lujat, ¿jant'éy ne'ech ki chalpay? ¿Ke na Dios yab lujat xowa' in t'ajál tam in pidhnál an yajtsiktaláb? (Exom tin káw jelt xan tu káw jun i ani' inik.) ⁶ Pos max na Dios yabak lujat, ¿jan ti ne'ech kin ejto kin lújundha' xi k'wajattsik ban k'ay'lá?

⁷ Por max nu k'ambixtal alwa' abal kin xalk'a' más nin tsubaxtalábil na Dios ani anchan' kin kó'oy más nin labidh t'okát, ¿jant'ók'i pé tám na Dios tin chu'tal ke in walablom tam kin k'ambixin? ⁸ Max anchanak, ¿jant'ók'i ti yab i t'ajál xowa' yab alwa' abal ki bach'u xowa' alwa'? Jeché' ja'ich xowa' taltsik in ulal, ke naná' u ok'tsixonál abal ti kin walbindha'. Jachan' an atiklábtsik in tomnál ka k'wajbá abal ka k'aletsik ban k'ibeltaláb.

Ejtal u walbidh tu k'wajat

⁹ ¿Awxe' ki ulu ke wawá' xu judío más wa' u alwa' ké xi yabtsik u judío? ¡Yaba! Pos i cho'óbnámlich ke maske i judío o yab i judío, walbidhtsik. ¹⁰ Pos an T'okat Dhuslab in ulal enché':

Yab wa'ach ni jun xita' lujat, nibal ela' jún;

¹¹ yab wa'ach ni jun xita' xin exbayal,
yab wa'ach ni jun xita' xin ayal a Dios.

¹² Ejtaltsik in yak'wa' i bél xi yab alwa', ejtaltsik in t'aja' xowa' at'ax.

Yab wa'ach ni jun xita' xin t'ajál xowa' alwa', yab wa'ach nibal ela' jún.

¹³ At'ax t'ajat xowa' in ulal, in junwal jelt in kaxíy i chemélom;
u k'ambixtsik t'ajat.

At'ax ejtal xowa' in ulaltsik, in junwal jelt in it'lábil i chan.

¹⁴ U odhbijixtsik t'ajat ani in ulaltsik t'ajat i káw xi at'ax.

¹⁵ U ádhiltsik abal ka k'ale kin chemdha' in at inik;

¹⁶ in t'ajáltsik i chemlá ani in wa'chindhátsik i ch'ojontáltaláb xon ti xe'echtsik

¹⁷ ani yabtsik in exlál an k'ijidhtaláb.

¹⁸ Nibal in chalpayal kin jik'na'tsik na Dios.

¹⁹ I cho'ób ke ejtal xowa' in ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in ulal abal xi k'wajattsik tak'nél k'al jeché' an tak'ixtaláb. Jeché' tin ulal, ja'ich abal ejtal ka chamk'antsik ani ejtal an atiklábtsik xi k'wajat ban k'ay'lá ka lújundhátsik k'al na Dios.

²⁰ Ni jun xita' yab ne'ech ka k'wajbá alwa' k'al na Dios abal in t'ajámalk'i xowa' in ulal an tak'ixtaláb, pos an tak'ixtaláb tokot alwa' abal ti ku xalk'antsi ke wawá' u walablom.

An lo'eltaláb ne'ech ki bach'u k'al ni belomtalk'i

²¹ Por xo', maske i t'ajállich xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, na Dios tu xalk'antsi xan ti ne'ech ku k'wajay alwa' k'al Jajá'. Jeché' ólná k'al an tak'ixtaláb ani k'al an t'iltsixtsik. ²² Na Dios tu k'wajbálich alwa' k'al Jajá', k'al tin kwenta abal i belálich na Jesukristo; pos na Dios yab k'wajat ti takukúl xita' ne'ech kin k'wajba' alwa' k'al Jajá'. ²³ Kom ejtal walbidh, yabtsik k'wajat k'al nin labidh t'okát na Dios. ²⁴ Na Dios u k'wajbax alwa' k'al Jajá' anik'i, k'al nin alwa'talk'i, k'al tin kwenta an chemlá xin wat'na' na Kristo. ²⁵ Na Dios in t'aja' ke nin xich'ál na Kristo, xin wak'la' tam ti chemdhá, ka k'wajay jelti jun i jalbixtaláb abal ku pakwlantsat. Jeché' an pakwlantsixtaláb ne'ech ki bach'u max ku belmách ani in xalk'ál ke na Dios lujat. Ani max in pakwlantsi xita' in walámaltsik ti weje', ²⁶ ja'ich abal Jajá' yab jik'padh. In xalk'ál jeye ke na Dios lujat xo' ani ech'ek'i lujat, abal in pakwlantsámlich xin belálichtsik na Jesús.

²⁷ ¿Jón' ti jilk'on xin éynál an atiklábtsik abal kin t'ek'a' tinbá'? Wixk'iyat. ¿K'al jowa' tak'ixtaláb? ¿K'al nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés? ¡Yaba! Wixk'iyat k'al an belomtaláb xin ko'ol k'al na Kristo. ²⁸ Pos tám, i chu'úch ke na Dios in k'wajbál alwa' k'al Jajá' xita' xu belomich ani yab in ódhál ti kwenta max in t'ajámál o yaba' xowa' in ulal an tak'ixtaláb.

²⁹ ¿Awxe' na Dios tokotk'i u Dios abal an judíotsik ani yab abal xi yabtsik u judío? ¡Yaba! U Dios jeye abal xi yabtsik u judío. ³⁰ Jún tokot a Dios wa'ach; ani jeché' na Dios, ja'ich xin k'wajbálich alwa' k'al Jajá' xita' kin bela' na Kristo, yab in ódhál ti kwenta max in ko'ol an exól bin t'u'úl o yaba'. ³¹ Tám, ¿exomxe' i éynál an belomtaláb abal ki jila' yab xata' in jalbíl an tak'ixtaláb? ¡Yaba! Exom i xalk'ál abal an tak'ixtaláb in jalbíl t'ajat.

4

An ok'tsixtaláb xin jila' na Abraham k'al nin xe'chintal

¹ ¿Jant' éy ne'ech ki ulu k'al tin kwenta na Abraham, ni weje' pakéilil? ² Max na Abraham k'wajbadhak alwa' k'al na Dios k'al tin kwentak'i xowa' in t'aja', ne'ech kin ejto kin t'ek'a' tinbá', por yab tin tamét na Dios. ³ Pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': "Na Abraham in bela' na Dios ani k'al nin belomtalk'i, bach'wat k'al na Dios ti lujat inik." ⁴ Por max jun xita' kin t'aja' jun i t'ojláb, an jalbixtaláb yab u pidhnal jelti jun i ch'ejwalixtaláb, u pidhnal jelti jun xata' xu júntsinal. ⁵ Por max jun xita', maske yab xata' in t'ajámal, kin bela' abal na Dios in k'wajbál alwa' k'al Jajá' an walablomtsik, u k'wajbábich alwa' k'al na Dios k'al nin belomtalk'i. ⁶ Na Dabid in t'íla' an k'ijidhtaláb xin bach'wal jun xita' tam ka k'wajbájich alwa' k'al na Dios, maske yab xata' in t'ajámal abal ka k'wajbá alwa' k'al na Dios. ⁷ Enché' tin ulu:

K'ijidh abal xita' xu pakwlantsáb tin walab k'al na Dios.

⁸ K'ijidh abal xita' xi yab u ódhantsáb ti kwenta k'al an Ok'óxláb xant'om walastaláb in t'ajámal.

⁹ ¿Awxe' jeché' an k'ijidhtaláb tokot ne'ech kin ejto kin bach'utsik xin ko'ol an exól bin t'u'úl, o ne'ech jeye kin bach'utsik xi yab in ko'ol jeché' an exól? Pos i ulal abal na Dios in bach'úmal na Abraham ti lujat inik k'al nin belomtalk'i. ¹⁰ ¿Chu'tatxe' na Abraham ti lujat inik k'al na Dios tam ti t'ajtsidhich an ti exól bin t'u'úl, o tam ti yabél t'ajtsidh? ¡Yaba! Chu'tat ti lujat inik, tam ti yabél t'ajtsidh an ti exól. ¹¹ T'ajtsin na Abraham an ti exól bin t'u'úl, jelti jun i ch'o'maxtaláb; jelti jun i exól abal bach'udhich k'al na Dios ti lujat inik kom belmách tam ti yabél in ko'ol an exól. Anchan', na Abraham jilk'onich tám jelti táta'láb k'al ejtal xu belomich maske yab in ko'oltsik an exól bin t'u'úl; abal anchan', ka k'wajbájichtsik jeye alwa' k'al na Dios k'al tin kwentak'i nin belomtal. ¹² Na Abraham u táta'láb jeye k'al xin ko'oltsik an exól bin t'u'úl ani u belomtsik. U belomtsik jelt xan ti belmách ni weje' pakéilil Abraham tam ti yabél t'ajtsidh an exól bin t'u'úl.

Ne'ech ki bach'u xowa' na Dios in ulúmal ne'ech tu pidha' k'al ni belomtalk'i

¹³ Pos na Dios in utsámal na Abraham ani nin kidhtaltsik ke ne'ech kin bach'utsik an chabál ti jiltsixtaláb; por jeché' xowa' utsan na Abraham, utsan abal in bela' na Dios ani bach'wat k'al na Dios ti lujat inik, yab abal yab in ch'ikat t'aja' an tak'ixtaláb. ¹⁴ Pos max xin t'ajálsik xowa' in ulal an tak'ixtaláb, ja'ichk'ijak in bach'waltsik xowa' na Dios in ulúmal ne'ech kin pidhna', tám, an belomtaláb yab xata' ti ne'ech ka éyan ani xowa' in ulúmal na Dios, yab xata' ne'ech kin jalbílina'. ¹⁵ An tak'ixtaláb, in t'ajál i chákub; por xon ti yab wa'ach i tak'ixtaláb, yab u xalk'anal an walastaláb.

¹⁶ Jaxtám, kom i belál na Dios ani k'al tin kwenta nin alwa'tal, tu pidhál xowa' in ulúmal ke ne'ech ti ku pidha'. I bach'wal, max i belál na Dios jelt xan ti belmách na Abraham ani nin kidhtaltsik. Jeché' xowa' in ulúmal na Dios ne'ech kin pidhna', yab tokotk'i ne'ech kin bach'u xin t'ajálsik xan tin ulal an tak'ixtaláb, ne'ech jeye kin bach'utsik xu belom jelt xan ti belmách na Abraham. Na Abraham u táta'láb k'al ejtal wawá', ¹⁷ jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché': "Tu t'ajámal ki k'wajay ta táta'láb k'al yán i atiklábtsik." K'wajbá na Abraham k'al na Dios jelti táta'láb, abal belmách. Jeché' na Dios, ja'ich nin ejdhál an chemélomtsik ani in bijyal xowa' yab wa'ach jelti max wa'chich.

¹⁸ Na Abraham in bela' na Dios ani in kó'oy i aytsixtaláb maske yabich wa'ach ni jun i aytsixtaláb. Anchan' tin bajaw ka k'wajay jelti "táta'láb k'al yán i atiklábtsik", jelt xan

ti usnék enché': "Yán ne'ech ka kó'oy a kidhtaltsik." ¹⁹ Maske na Abraham in ko'olich k'unat bo' inik i tamub ani k'wajat jelti max chemnekich, ani na Sara uxkwe'ich ani yab u kó'nal, na Abraham yab in jila' kin bela' xowa' utsan k'al na Dios. ²⁰ Na Abraham yab k'wajay ti chalpax, tokot in bela' xowa' utsan k'al na Dios, in likedha' nin ejattal k'al nin belomtal ani in pubédhantsi tin bij na Dios. ²¹ Anchan' tin t'aja' abal in cho'ób alwa' ke na Dios in ko'ol i awiltaláb kin t'aja' ejtal xowa' in ulúmal. ²² Jaxtám, k'al nin belomtalk'i, bach'wat k'al na Dios ti lujat inik.

²³ Jeché' xowa' dhutsan k'al tin kwenta na Abraham, ke jajá' bach'wat k'al na Dios ti lujat inik, yab dhutsan k'al jajá'k'i tin kwenta; ²⁴ dhutsan jeye k'al wawá' ti kwenta. Pos k'al tin kwentak'i abal i belálích na Dios, tu bach'walich weye tu lujat inik. Jeché' na Dios, ja'ich xin ejdha' ni Ajátik Jesús tam ti chemdhá. ²⁵ Na Jesús ja'ich xi pidhná ka chemdhá k'al tin kwentak'i ni walab ani ejdhá abal ku k'wajbájich alwa' k'al na Dios.

5

Tam ku k'wajách alwa' k'al na Dios

¹ Kom na Dios tu k'wajbámich alwa' k'al Jajá', k'al tin kwentak'i ni belomtal, u k'wajatich k'ijidh k'al Jajá' k'al tin kwentak'i ni Ajátik Jesukristo. ² K'al tin kwentak'i na Kristo ani abal u belomich, i ejtowelich ku utey ba na Dios ani u k'wajatich junini' bin alwa'tal. U kulbél abal i ko'ol an aytsixtaláb ke ne'ech ku k'wajay bin labidh t'okát na Dios. ³ Ani yab tokot k'al jeché'k'i, u kulbél jeye k'al an yajtsiktaláb xi bach'wal; pos i cho'ób ke an yajtsiktaláb, tu tolmiyal ki kó'oy i cha'attaláb. ⁴ An cha'attaláb in xalk'ál abal likat ni ejattal ani max likat ni ejattal, i ko'ol an aytsixtaláb ke ne'ech ku k'wajay xan ti k'wajat na Dios. ⁵ Ani jeché' an aytsixtaláb xi ko'ol, yab anik'i, pos i cho'ób abal ne'ech ku k'wajay k'al na Dios, kom Jajá' yab u k'ambix. Pos na Dios in xalk'ál abal tu k'anidhál t'ajat k'al an T'okat Ejattaláb xi tu pidhámal.

⁶ Kom wawá' yab ne'ech ki ejto ki lo'o tibá', tam tin bajaw an k'ij, na Kristo in pidhna' tinbá' ka chemdhá k'al tin kwenta an walablomtsik. ⁷ Yab junwé'k'i ne'ech kin le'na' ka chemdhá jun xita' abal kin lo'o k'e'et, nibal abal kin lo'o jun xita' xi lujat t'ajat; por abal kin lo'o jun xita' xin t'ajál t'ajat xowa' alwa', tá' xóna' k'ejle k'wajat xi ne'ech kin pidhna' tinbá' ka chemdhá. ⁸ Por na Dios in xalk'ál abal tu k'anidhál, pos na Kristo chemech k'al wawá' ti kwenta maske tam ti jachan' i k'ij, wawá' bél u walablom. ⁹ Ani xo', kom u k'wajbadhich alwa' k'al na Dios k'al tin kwenta an chemlá xin wat'na' na Kristo, más xo' ne'ech ku lo'watich k'al na Kristo tam ka tsích an k'ak'adh yajtsiktaláb, tam kin bajaw an pakwenib. ¹⁰ Tam ti wawá' yab u k'wajat alwa' k'al na Dios, tu k'wajba' alwa' k'al Jajá', k'al tin kwentak'i nin chemtal nin Chakámil. Max in t'aja' anchan', xo' kom u k'wajatich alwa' k'al Jajá', más ne'ech ku lo'watich kom na Kristo ejech ti ít. ¹¹ Ani yab tokot jeché'k'i, u kulbél jeye k'al na Dios k'al tin kwentak'i ni Ajátik Jesukristo; pos k'al tin kwentak'i na Jesukristo, u k'wajatich alwa' k'al na Dios.

Na Adán ani na Kristo

¹² K'al júnk'i i inik ti tujeý an walastaláb teché' ban k'ay'lá ani k'al tin kwenta an walastaláb, wa'chin an chemlá. Kom ejtal walbin, jaxtám xo' ti ejtal u chemel. ¹³ Tam ti yabél wa'ach nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, k'ejle wa'chich an walastaláb ban k'ay'lá; por xon ti yab wa'ach an tak'ixtaláb, yab u walbiyáb ni jun xita' maske walbidh. ¹⁴ Por an chemlá k'ejle wa'ach asta tam ti xe'chin na Adán, asta ti wa'chin na Moisés. U chemel xita'kichk'i ka walbin jelt xan ti walbin na Adán. Anchan' xan ti na Adán in wala' ani wa'chin an chemlá, anchan' jeye ti tsích na Kristo abal kin pidhna' an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

¹⁵ Nin ch'ejwalixtal na Dios yab in junwal jelti nin walab na Adán. Pos max k'al nin walab jachan' jún an inik, yán chemech, nin alwa'tal ani nin ch'ejwalixtal na Dios

yaney t'ajat ani yán xita' nin bach'u k'al nin alwa'talk'i jun i inik, na Jesukristo. ¹⁶ Nin walab xi jeché' jún an inik, yab in junwal nin ch'ejwalixtal na Dios. Pos k'al jun an walastaláb, wa'chin an k'ibetaláb; por nin ch'ejwalixtal na Dios, k'al tu ejtowábich ka k'wajbá alwa' an inik k'al na Dios, maske in t'ajámal yán i walastaláb. ¹⁷ Pos max k'al nin walab jachan' jún an inik wa'chin an chemlá, más t'ajat ne'ech ka k'wajay ejat k'al tin kwentak'i na Jesukristo xita' xin bach'waltsik t'ajat an alwa'taláb ani an ch'ejwalixtaláb abal ka k'wajách alwa' k'al na Dios.

¹⁸ Pos anchan', k'al tin kwentak'i nin walab jun i inik, jilk'on walbidh ejtal an atiklábtsik, anchan' jeye k'al tin kwentak'i xowa' lujat in t'aja' na Jesukristo, t'ájan ke ejtal an atiklábtsik kin ejtóch ka k'wajay alwa' k'al na Dios ani kin kó'óch an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ¹⁹ Anchan', k'al tin jek'omtalk'i jun i inik, ejtal an atiklábtsik xalk'an u walablom tin tamét na Dios; anchan' jeye, k'al tin kwentak'i abal na Jesukristo in t'aja' xowa' in lé' na Dios, ejtal an atiklábtsik k'wajbájich alwa' k'al na Dios.

²⁰ Nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, k'wajbá abal ka xalk'an ke wa'ach t'ajat an walastaláb; por tam ti xalk'an ke wa'ach t'ajat an walastaláb, más t'ajat wa'chin nin alwa'tal na Dios. ²¹ Pos anchan' xan ti an walastaláb in t'ajál abal ka chemech an atiklábtsik, anchan' jeye nin alwa'tal na Dios tu k'wajbálich alwa' k'al na Dios abal ki kó'óch an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Jeché' u támnal k'al tin kwentak'i ni Ajátik Jesukristo.

6

Jelt max u chemnek tu k'wajat abal an walastaláb por u ejat abal na Kristo

¹ Tám, ¿jant'éy ne'ech ki ulu? ¿Ne'echxe' ki óntsi ki wala' abal na Dios ti ku xalk'antsi más tin alwa'tal? ¡Yaba! ² Pos xu k'wajatich jelti max chemnek abal an walastaláb, ¿jant'ók'i ti ko'ol ku k'wajay bél i walál? ³ ¿Yabxe' a cho'óbsik ke tam ti bach'u na Kristo Jesús, in junwal jelti max u chemech junax k'al Jajá' tam tu pujan? ⁴ Tam tu pujan, i junwal jelti max u chemech ani u jolyat junax k'al na Kristo. Pos anchan' xan ti na Kristo ejech ti ít abal kin xalk'antsi tin labidh t'okát an Táta'láb, anchan' weye wawá' yejat ku xe'chinich lujat ani yabich ki t'ajál i walastaláb.

⁵ Kom jelti max u chemech junax k'al na Kristo, anchan' jeye ti ne'ech ku ejech ti ít jelt xan ti Jajá' ejech. ⁶ I cho'óbich ke an weje' chalab xi ko'olwi'ik, jelti max pajk'iyat jeye junax k'al na Kristo. Anchan' ti támun abal ka wixk'iyat an walastaláb, xi k'wajat jelti max i ajátikláb. Anchan' yabich yejat ki wala' jelti max exom i t'ójontsal bél jeché' an ajátikláb. ⁷ Pos xi chemnekich, yabich ne'ech ka ejtowat ka kó'yat tak'nél k'al an walastaláb. ⁸ Kom jelti max u chemech junax k'al na Kristo, i cho'ób jeye ke ne'ech ku k'wajay ejat k'al Jajá'. ⁹ I cho'óbich ke tam ti na Kristo ejdhájich ti ít, yabich jayk'i ne'ech ka chemech; an chemlá yabich in ko'ol i awiltaláb k'al Jajá'. ¹⁰ Pos tam ti chemech na Kristo, chemech k'al tin kwenta an walastaláb júník'i abal ech'ek'ijich; por tam ti ejdhá ti ít, ejdhá abal ka k'wajay ejat abal a Dios. ¹¹ Anchan' teye tatá'tsik, ki k'wajaytsik jelti max i chemnek abal an walastaláb, por i ejattsik abal na Dios k'al tin kwentak'i ni Ajátik Jesukristo.

¹² Jaxtám, yabich ka walka'tsik kin kó'oy i awiltaláb an walastaláb ba na t'u'úl xu chemel. Yabich ka t'ajál xowa' in kulbetnál na t'u'úl. ¹³ Yab ka pidhna'tsik tabá' ki éynátsik k'al an walastaláb abal ka t'aja'tsik xowa' yab alwa'. Yab ka t'aja'tsik anchan', ka pidhna'tsik tabá' ba na Dios, jelti jun xita' xi chemnekich ani ejdhatsich ti ít. Ka pidhna'tsik tabá' ba na Dios abal ki éynátsik ka t'aja' xowa' lujat. ¹⁴ Yabich ki k'wajaytsik tak'nél k'al an walastaláb, pos yabich i k'wajattsik tak'nél k'al nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, i k'wajattsik bin alwa'tal na Dios.

Jun i ok'tsixtaláb xi káldhats ban jolib

¹⁵ ¿Jant' éy ki t'aja'? ¿Ki óntsi ki wala' abal u k'wajatich bin alwa'tal na Dios ani yabich u k'wajat tak'nél k'al nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés? ¡Yaba! ¹⁶ A cho'óbsik alwa' ke max ka pidhna' tabá' abal ki k'wajay ta jolib ba jun i ajátikláb, ko'ol ka t'aja' xowa' kin ulu jachan' an ajátikláb. Ani anchan', max i k'wajat a t'ójontsal an walastaláb jelti jun i ajátikláb, jeché' ne'ech ti ki júna' ban k'ibeltaláb; por max a t'ójontsal na Dios, ne'ech ki k'wajay lujat. ¹⁷ Por u pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios k'al tatá'tsik ta kwenta, xi k'wajattsikwi'ik jelti max i jolib k'al an walastaláb ani xo' a exbayámalichtsik k'al yantam a itsích an alwa' t'ilab xi ok'tsidhichtsik. ¹⁸ Tam ta káldhájichtsik ta jolib ban an walastaláb, i k'wajbájichtsik abal ka t'ajál xowa' lujat. ¹⁹ (Exom tin káw jelt xan tu káw jun i inik xi teché' ti k'ay'lá, kom tatá'tsik yab a lej ejtawal ka exbaytsik alwa' jeché'.) Anchan' jelt xan ta pidhnámalsik tabá' ki éyná k'al an at'axtaláb ani k'al xowa' yab alwa', anchan' jeye xo' ti ka pidhna'tsik tabá' abal ki t'okedhájichtsik ani anchan' ka t'ajálchtsik xowa' lujat.

²⁰ Tam ta kó'yábsik ta jolib k'al an walastaláb, yab a t'ajáltsik xowa' lujat; ²¹ por ¿jant'om alwa'taláb a kó'yámalsik k'al jachan' xowa' yab alwa' a t'ajámalsik ani xo' bél ti tidhebédháltsik? Pos tokot u júna' ban k'ibeltaláb. ²² Por xo', kom i káldhatsichtsik ta jolib ban walastaláb ani i k'wajbadhichtsik abal ka t'ójontsi na Dios, a ko'olichtsik an t'okattaláb ani anchan', a ko'olichtsik jeye an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ²³ Xita' in t'ajál i walastaláb, tayíl ne'ech ban k'ibeltaláb; por nin ch'ejwalixtal na Dios, ja'ich an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal k'al tin kwentak'i ni Ajátik Jesukristo.

7

Jun i ok'tsixtaláb xi káldhats ban tomkidhtaláb

¹ Ne'ech tin káw k'al xin exláltsik an tak'ixtaláb. Kidháblábsik, ¿yabxe' a cho'óbsik ke an tak'ixtaláb in ko'ol i awiltaláb ba jun i inik tam jachan' an inik bél k'wajat ejat? ² An mímláb xi tomkidh, jáyk'i max wik'adh tu kó'yáb k'al an tak'ixtaláb bin tomkíl, lejat nin tomkíl k'wajat ejat; por max ka chemech nin tomkíl, an mímláb u jilk'onalich walkadh k'al an tak'ixtaláb xi k'ál tu kó'yáb jelti max wik'adh bin tomkíl. ³ Jaxtám, max an mímláb ka junkun k'al i k'e'et inik tam bél ejat nin tomkíl, u wenk'onalich tám ti junkux inik; por max ka chemech nin tomkíl, an mímláb u jilk'onalich tám walkadh k'al jeché' an tak'ixtaláb. Ani max ka tomkin k'al k'e'et i inik, yabich u kalel i junkux inik.

⁴ Kidháblábsik, anchan' teye tatá'tsik, tam ta bach'u na Kristo, jelti max i chemechtsik abal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Anchan' yabich i k'wajat tak'nél k'al jeché' an tak'ixtaláb, i k'wajatich tak'nél k'al na Kristo xi chemdhá ani ejech ti ít abal ka t'ajálch xowa' in lé' na Dios. ⁵ Tam tu k'wajatwi'ik tokot i t'ajál xowa' in kulbetnál ni t'u'úl, i t'ajál xowa' yab alwa'. Jeché' an at'ax chalab u ejdhantsat k'al nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Ejtal jeché' an at'ax chalab xi t'ajál k'al ni t'u'úl, tu júnál ban k'ibeltaláb. ⁶ Por xo', yabich u k'wajat tak'nél k'al nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, kom u k'wajatich jelti max chemnek abal jeché' an tak'ixtaláb xi tu tak'yalwi'ik. Jaxtám, kom yabich xo' u k'wajat tak'nél k'al jeché' an tak'ixtaláb, ki t'ójontsích an T'okat Ejattaláb xi xo' u tak'ix ani yabich ki t'ójontsi an weje' tak'ixtaláb xi tu tak'yalwi'ik.

An walastaláb xu ko'kóm tin k'wajat

⁷ Tám, ¿jant' éy ne'ech ki ulu? ¿Ke nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, i walastaláb? ¡Yaba! Por max yabak wa'chinék jeché' an tak'ixtaláb, yabak u exlámal an walastaláb. Yabak u exlámal max walats ku lét'endha' xowa' in ko'ol k'e'et, max an tak'ixtaláb yabak in ulúmal enché': "Yab ne'ech ka lét'endha' xowa' in ko'ol k'e'et." ⁸ Por an walastaláb in éyna' an tak'ixtaláb abal ti kin k'wajbantsi bu chalab an ti lét'endhaxtaláb. Pos max yabak wa'ach an tak'ixtaláb, yabak jeye wa'ach an walastaláb.

⁹ Tam ti yab u exlál an tak'ixtaláb, u chalpay abal ne'ech kin k'wajay ejat k'al na Dios; por tam tu exla' an tak'ixtaláb, u chu'u abal in walbidh ani u cho'óbna' abal yab ne'ech ku ejto kin k'wajay k'al na Dios. ¹⁰ U cho'óbna' ke an tak'ixtaláb xin pidhnál i xe'chintaláb, tin xalk'antsi abal in ne'ech ban k'ibeltaláb. ¹¹ Por an walastaláb in éyna' an tak'ixtaláb abal ti kin k'ambiy ani u cho'óbna' abal ne'ech kin k'ale ban k'ibeltaláb.

¹² Tsubax k'ejele ke nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, t'okat; ani xowa' in ulal ka t'ajan, t'okat, lujat ani alwa'. ¹³ Tám, ¿jeché' an tak'ixtaláb xin ulal ka t'ajan xowa' alwa', ne'ech ti kin júna' ban k'ibeltaláb? ¡Yaba'! An walastaláb, abal ka xalk'an ke yab alwa', tin xalk'antsi abal in ne'ech ban k'ibeltaláb k'al xowa' alwa' in ulal ka t'ajan jeché' an tak'ixtaláb. Anchan', an tak'ixtaláb in xalk'a' ke an walastaláb yab t'ajat alwa'.

¹⁴ I cho'ób ke an tak'ixtaláb a Dios tu pidhám, por yab u ejto ku t'aja' xowa' in ulal jeché' an tak'ixtaláb kom in k'wajat tak'nél k'al an walastaláb. ¹⁵ Yab u cho'ób xant'éy u tamwal, pos yab u ejto ku t'aja' xowa' u lé' ku t'aja', tokot u t'ajál xowa' u pojkal. ¹⁶ Ani max tokot u t'ajál xowa' yab u lé' ku t'aja', u ulalich tám ke nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, alwa'. ¹⁷ Anchan', yabich naná' nu t'ajál an walastaláb; xita' nin t'ajál, ja'ich an walastaláb xu ko'kóm tin k'wajat. ¹⁸ U cho'ób ke ba naná', yab wa'ach xata' alwa'; pos u lé' ku t'aja' xowa' alwa', por yab u ejtawal ku t'aja'. ¹⁹ Pos yab u t'ajál xowa' alwa' xu lé' ku t'aja', tokot u t'ajál xowa' yab alwa' xi yab u lé' ku t'aja'. ²⁰ Ani max u t'ajál xowa' yab u lé', yabich naná' u t'ajál; in t'ajál an walastaláb xu ko'kóm.

²¹ Anchan' pé, tam u lé' ku t'aja' xowa' alwa', tokot u t'ajál xowa' yab alwa' xu ko'kóm. ²² Tu ejattal, u kulbetnál ku t'aja' xowa' in ulal nin tak'ixtal na Dios. ²³ U lé' ku t'aja' xowa' in ulal ka t'ajan nin tak'ixtal na Dios, por wa'ach bu t'u'úl nin cháp an walastaláb xi tin tamk'uyal. Jeché' nin cháp an walastaláb xi k'wajat bu t'u'úl, ja'ich tin t'ajál ku wala'.

²⁴ ¡Ch'ojontál u chu'bíl! ¿Jita' ne'ech ti kin wixk'intsí an ti walastaláb xu t'ajál bu t'u'úl xi tin ne'dhál ban k'ibeltaláb? ²⁵ U pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios, ke tokot ni Ajátik Jesukristo ne'ech kin ejto tin wixk'intsí an ti walastaláb. Jaxtám, k'al nu chalab u t'ajál xowa' in ulal nin tak'ixtal na Dios, por k'al nu t'u'úl, u t'ajál an walastaláb.

8

An xe'chintaláb xi yejat ki kó'oy tam i ko'olich an T'okat Ejattaláb ti ejattal

¹ Pos xo', yabich wa'ach ni jun i walbixtaláb abal xi k'wajatichtsik k'al na Kristo Jesús, yabich wa'ach ni jun i walbixtaláb, k'al xi k'wajatichtsik xan tin lé' an T'okat Ejattaláb ani yab xan tin kulbetnál nin t'u'úl. ² Pos nin tak'ixtal an T'okat Ejattaláb xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal k'al tin kwentak'i na Kristo Jesús, tin káldhámalich bin tak'ixtal an walastaláb ani ban k'ibeltaláb. ³ Nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, yab in ejto kin wék'oy an walastaláb xi t'ajál k'al ni t'u'úl, kom yab in ko'ol in cháp. Jaxtám na Dios tin aba' nin Chakámil jelti jun i inik xu walablom k'al tin kwentak'i an walastaláb abal ti ku wék'ontsi an ti walastaláb xi t'ajál k'al ni t'u'úl. ⁴ Jeché' in t'aja' abal ka xalk'an jelti max i t'ajálích xowa' in ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, pos wawá' yabich u k'wajat jelt xan tin kulbetnál ni t'u'úl, u k'wajat jelt xan tin lé' an T'okat Ejattaláb.

⁵ Xin t'ajáltsik tokotk'i xowa' in kulbetnál nin t'u'úl, tokot in chalpómstik xowa' in kulbetnál nin t'u'úl; por xin t'ajáltsik xowa' in lé' an T'okat Ejattaláb, tokot in chalpómstik xowa' in lé' an T'okat Ejattaláb. ⁶ Max ki chalpóm tokot ki t'ajál xowa' in kulbetnál ni t'u'úl, ne'ech ku k'ale ban k'ibeltaláb; por max ki t'ajál tokot xowa' in lé' an T'okat Ejattaláb, ne'ech ki kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani an k'ijidhtaláb. ⁷ Xin chalpómstik tokot kin t'aja' xowa' in kulbetnál nin t'u'úl, u kalelich in pojkal na Dios; pos yabtsik in lé' nibal in ejtawal kin t'aja' xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios. ⁸ Jaxtám, xi k'wajattsik tokot in t'ajál xowa' in kulbetnálk'i nin t'u'úl, yab ne'ech kin ejto kin t'aja'tsik xowa' in lé' na Dios.

⁹ Por tatá'tsik yabich i k'wajat xan tin kulbetnál na t'u'úl, i k'wajatichtsik xan tin lé' an T'okat Ejattaláb, max nin T'okat Ejattal na Dios k'wajatich k'al tatá'tsik. Xita' yab in ko'ol nin T'okat Ejattal na Kristo, yab u dhabaláb k'al na Kristo. ¹⁰ Por max na Kristo k'wajatich k'al tatá'tsik, ni ejattal in ko'olich an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal abal u k'wajbadhich alwa' k'al na Dios; por ni t'u'úl k'wajat jelti max chemnek k'al tin kwenta an walastaláb. ¹¹ Ani max nin T'okat Ejattal na Dios, xin ejdha' ti ít na Jesús, k'wajat k'al tatá'tsik, jayéchk'i jeché' na Dios ne'ech kin pidha' ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal na t'u'úl xu chemel, k'al tin kwentak'i abal nin T'okat Ejattal k'wajat k'al tatá'tsik.

¹² Anchan' pé, kidháblábsik, ko'ol ku k'wajay jelt xan tin lé' na Dios ani yab jelt xan tin kulbetnál ni t'u'úl. ¹³ Pos max tatá'tsik tokot i k'wajílsik jelt xan tin kulbetnál na t'u'úl, ne'ech ki k'aletsik ban k'ibeltaláb, por max k'al tin kwentak'i an T'okat Ejattaláb, ka jila'tsik ka t'aja' xowa' in kulbetnál na t'u'úl, ne'ech ka kó'oytsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

¹⁴ Ejtal xi k'wajattsik tak'nél k'al nin T'okat Ejattal na Dios, u chakámláb k'al na Dios. ¹⁵ Pos an T'okat Ejattaláb xa bach'úmal, xi xo' k'wajat a t'ójontsaltsik, yab ja'ich abal ki k'wajaytsik juní i jik'él. Jeché' an T'okat Ejattaláb ti t'ajál ki k'wajách ta chakámláb k'al na Dios. Jaxtám ti ne'ech ki ejto ki kawidh ulu enché' k'al ni jun i jík'ib: "Tatá' tu Táta'." ¹⁶ Jeché' an T'okat Ejattaláb in xalk'antsal ni ejattal ke wawá' u chakámláb k'al na Dios. ¹⁷ Max u chakámlábich k'al na Dios, ne'ech ki bach'u xowa' u bijtsidh ne'ech ku pidhan. Ne'ech ki bach'u xowa' in ulúmal na Dios ne'ech ti ku pidha' ani ne'ech ki kó'oy xowa' na Kristo in ko'ol. Anchan' ne'ech ka támun, max ki wat'na' an yajtsiktaláb jelti xin wat'na' na Kristo ani max ki wat'na' jeché' an yajtsiktaláb, ne'ech ki kó'oy an labidh t'okattaláb jelti xin ko'ol na Kristo.

¹⁸ Naná' u cho'ób ke an yajtsiktaláb xi xo' i ach'ál, yab ne'ech kin junu jelti an labidh t'okattaláb xi ne'ech ku tejwa'médhantsat tayíl. ¹⁹ Ejtal xowa' in t'ajám na Dios xi k'wajat walk'i ani chabál, in aytsím t'ajat kin bajaw xowk'i ne'ech ka tejwa'médhantsat an ti labidh t'okattaláb nin chakámiltsik na Dios. ²⁰ Ejtal xowa' na Dios in t'aja', jilk'on jelti max yab xata' ti alwa', por yab abal xowa' xi t'ajadh, anchan' tin le'na'. Anchan' ti t'ajan kom na Dios anchan' tin le'na' ani kom in cho'ób ke tayíl ne'ech juní kin lejkiy. ²¹ Ejtal xowa' t'ajadh k'al na Dios, ne'ech ka káldhá abal yabich ka k'wajay xon ti yab alwa' ani abal kin bach'u jeye an labidh t'okattaláb tam ka tejwa'médhantsat tin labidh t'okát nin chakámiltsik na Dios. ²² I cho'ób alwa' ke xowa' na Dios in t'ajám, asta xo' jelti max u ej'él jelti tam jun i mímláb in ach'ál i ch'uk'uxtaláb tam ne'chich kin wa'chiy jun i chakam. ²³ Aníl weye wawá', xi ko'olich an T'okat Ejattaláb jelti jun i okxintsixtaláb k'al tin kwenta xowa' ne'ech ki bach'u más tayíl, u ej'él weye ti itsích. U k'wajat i aytsím xowk'i na Dios ne'ech tu k'wajba' tu ok'odh chakámláb k'al Jajá' ani anchan', tu káldha'ich bin tak'ixtal an walastaláb. ²⁴ Tam ti na Dios tu lo'o, i tuju ki aytsi xowa' in ulúmal ne'ech ti ku pidha'. Max ki chu'úch xowa' i aytsal ki chu'u, ¿jant'ó bél ku k'wajay ki aytsím ki chu'u? ²⁵ Por max u k'wajat i aytsím xowa' yabél i chu'tal, i aytsím k'al i k'ayúmtaláb.

²⁶ An T'okat Ejattaláb ja'ich xi tu tolmintsal an ti ejattal tam u ól. Tam yab i cho'ób xan ti ku ólan, an T'okat Ejattaláb ja'ich xi tu kontsintsal xowa' i yéntsál k'al jun i káwintaláb xi tokotk'i na Dios in exbayal. ²⁷ Por na Dios, xi tu exlantsal an ti itsích, in cho'ób xant'éy in ulal an T'okat Ejattaláb. Pos an T'okat Ejattaláb in kontsintsal xu dhabalábichsik k'al na Dios, xantik'i tin kulbetnál na Dios.

I átámlich

²⁸ I cho'ób ke xita' in k'ak'nálich na Dios, ejtal xowa' in tamwal, u tolmiyáb k'al abal ka likey más nin itsích. Anchan' u támnal k'al xita' kanidhtsik xantik'i tin le'námal na Dios. ²⁹ Xita' in ok'ox takuy, in ok'ox bijtsi abal ka k'wajay jelti nin Chakámil Jesukristo. In t'aja' anchan', abal jeché' na Jesukristo, ka k'wajay ti jidhtal Chakámláb. ³⁰ Xita' nin

takuy, ja'ich nin ok'ox bijtsi abal ka k'wajách jelti nin Chakámil ani xita' nin takuy, in k'wajba' abal ka k'wajách alwa' k'al Jajá'. Ani xita' in k'wajba' abal ka k'wajách alwa' k'al Jajá', in pidha' ti awiltaláb abal kin bach'utsik an labidh t'okattaláb.

³¹ ¿Pos jant'éy ne'ech ki ulu k'al jeché' tin kwenta? Max na Dios k'wajat k'al wawá', ¿jita' ne'ech kin ejto ti ku t'ajtsi xowa' yab alwa'? ³² Max na Dios yab in k'anidha' kin pidhna' nin Chakámil abal ka chemdhá k'al wawá' ti kwenta, ¿awxe' yab ne'ech ti ku pidha' k'al tin kwentak'i na Kristo ejtal xowa' i yéntsál? ³³ ¿Jita' k'al ti ne'ech ka walbiyat xi takudhtsik k'al na Dios? Na Dios ja'ich nin ulal abal yab walbidhtsik; ³⁴ ¿jita' ne'ech ti walbix? Na Kristo ja'ich na chemech ani ejech ti ít. Ja'ich xi k'wajat tin eját na Dios ani ja'ich jeye xi k'wajat tu kawintsál. ³⁵ ¿Pos jita' ne'ech kin ejto kin t'aja' ke yab ku k'wajay k'án k'al na Kristo? ¿Awxe' ne'ech kin ejto kin t'aja' ke yab ku k'wajay k'án k'al na Kristo an yajtsiktaláb, an t'e'pintaláb, an odhbijixtaláb, an k'a'ínab, an ch'ojontáltaláb, an k'ak'adhtaláb, o an chemlá? ³⁶ An T'okat Dhuslab in ulal enché':

K'al tatá'k'i ta kwenta u aysímte k'al an chemlá putál a k'ítsá;

u t'ajtsinal jelt xan tu t'ajtsinal an borregotsik tam u júnáb xon tu chemdháb.

³⁷ Por k'al ejtal jeché', i átámalich tu k'wajat k'al tin kwentak'i na Kristo xi tu k'anidhámál t'ajat. ³⁸ Jaxtám, naná' u cho'ób alwa' ke yab wa'ach ni jun xata' xi ne'ech kin ejto kin t'aja' ke yab ku k'wajay k'án k'al na Dios. Nibal an chemlá, nibal an xe'chintaláb, nibal an t'okat abatwáletsik, nibal an ajátiklábtsik xin ko'ol i awiltaláb k'al xowa'kichk'i, nibal an cháplábtsik, nibal xi xo', nibal xi tayíl, ³⁹ nibal xi t'ek'at, nibal xi owtsik. Ni jun xata' xowa' t'ajadh k'al a Dios ne'ech kin ejto kin t'aja' ke yab ku k'wajay k'án k'al na Dios k'al tin kwentak'i ni Ajátik Jesukristo.

9

Na Dios in takwyámál an atiklábtsik xi Israel

¹ Tsubax in káw kom u belálích na Kristo ani yab in k'ambix; pos nu chalab, kom teykómte k'al in cháp an T'okat Ejattaláb, tin óltsal abal tsubax xowa' ne'ech ku ulu.

² In t'e'pinal t'ajat tin k'wajat ani ech'ek'i u ach'ál i yajal tu itsích k'al tin kwenta nu at kidhtal. ³ Pos asta naná' u lé'ak max in bijtsidh kin k'ale ban k'ibeltaláb ani yabak ku bela' na Kristo, max jeché' alwa'ak abal nu at kidhtaltsik. ⁴ An israelitatsik, xi ja'ich nu at kidhtaltsik, ja'ich xi k'wajattsik ti chakámláb k'al na Dios. Ja'ich jeye xi ne'ech kin bach'utsik an labidh t'okattaláb, an lejkintaláb ani nin tak'ixtal na Dios xin jílám dhutsadh na Moisés. An israelitatsik ja'ich punk'untsidh kin t'ójontsi na Dios ban atá xon ti Jajá' u k'ak'náb ani ja'ich jeye xi usnéktsik ke ne'ech kin bach'u xowa' na Dios in ulúmal ne'ech kin pidhna'. ⁵ An ok'ox táta'lábtsik, u kidhtaláb jeye k'al an israelitatsik ani na Kristo, xi wa'chin jelt xan tu wa'chinal jun xita' teché' ti chabál, u kidhtaláb jeye k'al an ok'ox táta'lábtsik. Jeché' na Kristo, ja'ich na Dios xin tak'yal ejtal xowa' wa'ach, lábt'ajadh ti k'wajat malilíl i k'ij. Anchan' ka t'ájan.

⁶ Yab ne'ech ki ejto ki ulu ke nin káwintal na Dios yab t'ájan xan tin ulal, pos yab ejtal xu wa'chinal ban israelitatsik u israelita. ⁷ Yab ejtal nin kidhtaltsik na Abraham u chakámlábtsik k'al jajá'; pos usnék k'al na Dios enché': "K'al na Isák, yán t'ajat ne'ech ka k'óoy a kidhtaltsik." ⁸ Jeché' tu tolmiyal ki exbay ke ni jun xita' yab u chakámláb k'al a Dios k'al tin kwentak'i an kidhtaláb xon tu wa'chinal; u chakámlábtsik k'al na Dios xita' nu wa'chinal xantik'i na Dios tin ulúmal. ⁹ Pos xowa' utsan na Abraham k'al na Dios ja'ich jeché': "Tam kin bajaw an k'ij, ne'ech kin tsích ani na Sara, ne'ech kin wa'chiy jun i chakam."

¹⁰ Ani yab tokot já'k'i jeché'. Chablam nin chakámil na Rebeka, u chakámlábtsik k'al júnk'i tokot i inik xi ja'ich ni weje' pakélil Isák. ¹¹⁻¹³ Tam ti xi jeché' cháb an chakamtsik yabél wa'chinék ti chakam ani nibal bél in t'ajálsik xowa' alwa' o xowa' yab alwa', utsan enché' na Rebeka k'al na Dios: "Xi ok'ox ne'ech kin t'ójontsi xi tayíl." Jeché' anílk'i jeye tu

kalel xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché: "U k'anidha' na Jakob, por u pojka' na Esaú." Anchan', xalk'anich abal na Dios in ko'ol i awiltaláb kin takuy xita' Jajá' in kulbetnál; xita' Jajá' in lé' kin kaniy ani yab in ódhál ti kwenta xant'éy in t'ajámalsik.

¹⁴ ¿Pos jant'éy ne'ech ki ulu? ¿Ke na Dios yab lujat? ¡Yaba! ¹⁵ Pos utsan enché' na Moisés k'al na Dios: "Ne'ech ku kó'ontsi ti yajnantsixtaláb xita' Naná' u lé' ku kó'ontsi ani ne'ech ku kó'ontsi ti k'ak'naxtaláb xita' Naná' u lé' ku kó'ontsi." ¹⁶ Anchan' pé, yab ja'ich abal wawá'k'i ki le'na' o ki t'aja' i chápláb, tokot na Dios xu kó'ontsix ti yajnantsixtaláb, ja'ich nin cho'ób. ¹⁷ Pos ban T'okat Dhuslab, na Dios in utsa' enché' an pulek tak'ix xi Ejipto: "Tu k'wajbámal ta pulek tak'ix abal ku xalk'a' ba tatá' nu cháp ani abal kin exlómna' putá'k'i an chabál." ¹⁸ Jaxtám tu xalk'analich ke na Dios in kó'ontsal ti yajnantsixtaláb xita' Jajá' in lé' kin kó'ontsi ani in chapikmédhantsal tin itsích xita' in lé' kin chapikmédhantsi.

¹⁹ Por tám ne'ech ti kin utsa' enché': "Max anchan', ¿jant'ók'i pé tám na Dios tin walbiyal an iniksik? Pos, ¿jita' ne'ech kin ejto kin tomna' na Dios?" ²⁰ ¿Por pay'lomláb! ¿Jant'éy teye a éy abal ki k'wajay ta káwlíx k'al a Dios? ¿Awxe' an pats ne'ech kin ejto kin utsa' enché' xi k'ál ti t'ajadh?: "¿Jant'ók'i tin t'ajámal anchan'?" ²¹ Pos an t'ojom in ko'ol i awiltaláb kin t'aja' k'al an k'ut' xan ti jajá' kin le'na'; ne'ech kin ejto kin t'aja' k'al jachan' an k'ut' jun i pats xi exbadhk'i ti ne'ech ti éynal ani jún, xi ne'ech ti éynal ech'ek'i.

²² ¿Ani jant'ó max na Dios, abal kin xalk'a' wé' an yajtsiktaláb xi ne'ech kin pidhna' ani kin xalk'a' nin cháp, in kuxuy k'al yantam i cha'attaláb xowa' in t'ajál xin tomná'lsik kin bach'u an yajtsiktaláb ani ka k'ibdhátsik? ²³ Pos in t'aja' anchan' abal kin pidhna' ka exlantsat tin pubíl nin labidh t'okát, jelt xan ti támun k'al wawá'. Jajá' tu kó'ontsi ti yajnantsixtaláb ani tu t'ojoy abal ki ejto weye ki bach'u jachan' an labidh t'okattaláb. ²⁴ Jeché' xita' na Dios in takwyámal, ja'ich wawá'ich, yab i judíok'itsik, in takwyámal jeye xi yabtsik u judío. ²⁵ Pos na Dios in ulal enché' ban T'okat Dhuslab xin dhutsám na Oséas: An atiklábtsik xi yabwi'ik u dhabal, ne'ech ku ulu ke u dhabal; ani xi yabwi'ik u k'anidhál, ne'ech ku ulu ke u k'anidhál.

²⁶ Ani táyk'i xon ti utsantsik enché': "Tatá'tsik yab i dhabaláb k'al Naná'", taja' ne'ech ki bijyattsik ta chakámláb k'al na Dios xi ejat.

²⁷ Por k'al tin kwenta an israelitatsik, na Isaías in ulu enché': "Maske nin kidhtal an israelitatsik yán t'ajat jelti an kidhib xi wa'ach ban pujal, tokot ne'ech ka jilk'on jun kwene' xi ne'ech ka lo'wat, ²⁸ pos an Ok'óxláb ne'ech kin t'aja' teché' ban chabál xan tin ulúmal, ne'ech kin t'aja' kidhat ani jik'at." ²⁹ Jelt xan tin ulúmal más ok'ox na Isaías enché':

Max an Ok'óxláb yabak tu jiltsámal ti kidhtaltsik,

i tamúmalak weye jelt xan ti ok'odh k'ibdhá an atiklábtsik xi Sodoma ani xi Gomorra.

An judíotsik ani an alwa' t'ilab

³⁰ ¿Jant'éy ne'ech ki ulu? I ulal ke xi yabtsik u judío, xi yab in ayaltsik ka k'wajbájichtsik alwa' k'al na Dios, in bajawtsik ka k'wajbá alwa' k'al na Dios k'al tin kwentak'i nin belomtal. ³¹ Por an israelitatsik, xin wéwnámalsik jun i tak'ixtaláb xin chalpayaltsik ke k'ál ti ne'ech ka k'wajbátsik alwa' k'al na Dios, yab in bajawtsik ka k'wajbá alwa' k'al na Dios. ³² ¿Jant'ók'i ti yab in bajawtsik ka k'wajbá alwa' k'al na Dios? Abal in ayaltsik ka k'wajbá alwa' k'al na Dios k'al xowa' in t'ajál ani yab abal u belom. In junwal jelti max t'adhk'un k'al jun i t'ujub; jeché' xin junwal jelti an t'ujub, ja'ich na Kristo. ³³ Ban T'okat Dhuslab k'wajat dhutsadh enché':

Ne'ech ku k'wajba' Sión jun xita' xin junwal jelti jun i t'ujub xu t'adhk'undhax ani u kwajlax;

xita' k'ál ti ka belan Jajá', yab ne'ech ka tidhebédhá.

10

¹ Kidháblábsik, xowa' u lé' tu itsích ani xowa' u kontsal na Dios k'al tin kwenta an israelitatsik, ja'ich ke ka lo'eytsik jeye. ² Naná' u ulal ke jajá'tsik in lé' kin t'aja' xan tin ulal na Dios, por yabtsik in t'ajál xan ti yejat. ³ Kom yabtsik in cho'ób xan ti na Dios tu k'wajbax alwa' k'al Jajá' ani kom yabtsik in t'ajál xan ti na Dios tin ulal, jaxtám ti tokot in ayal jajá'k'itsik xan ti ka k'wajbájich alwa' k'al na Dios. ⁴ Ejtal xita' kin bela' na Kristo, u k'wajbábich alwa' k'al na Dios ani yabich yejat kin t'aja' xowa' in ulal nin tak'ixtal na Dios xín jilám dhutsadh na Moisés.

⁵ Por k'al tin kwenta abal jun xita' ka k'wajbájich alwa' k'al a Dios k'al an tak'ixtalábki, na Moisés in dhutsa' enché': "Xita' kin ejto kin t'aja' ejtal xowa' in ulal an tak'ixtaláb, ne'ech ka k'wajay alwa'." ⁶ Por k'al tin kwenta abal jun xita' ka k'wajbájich alwa' k'al na Dios k'al tin kwentak'i abal u belom, in ulal enché': "Yab ka ulu enché' ta ejattal", ¿jita' ne'ech ka k'adhiy walk'i' abal kin utsa' ka pa'ay na Kristo? ⁷ O ¿jita' ne'ech ka pa'ay asta cha'at xon ti k'wajat an chemélomtsik abal kin utsa' ka kale na Kristo? ⁸ Pos, ¿jant'éy pé tám nin ulal? "An alwa' t'ilab k'unat ti k'wajat, k'unat ti k'wajat ba na wi' ani ba na itsích." Jeché' an alwa' t'ilab, ja'ich ni t'ilál abal ka belan. ⁹ Max ka ulu k'al na wi' ke na Jesús ja'ich an Ajátikláb ani ka bela' ta itsích ke na Dios in ejdhámal ti ít tam ti chemdhá, ne'ech ki lo'ey. ¹⁰ Pos k'al ni itsích ti yejat ku belmách abal ku k'wajbájich alwa' k'al na Dios ani k'al ni wi' ti yejat ki ulu ke na Jesús ja'ich an Ajátikláb abal ku lo'éch.

¹¹ An T'okat Dhuslab in ulal enché': "Ni jun xita' xi k'ál ti ka belan yab ne'ech ka tidhebédhá." ¹² Pos na Dios yab in ódhál ti kwenta max i judío o yaba'; pos Jajá' xu Ajátikláb k'al ejtalk'i, alwa' t'ajat k'al xita'kichk'i ti ka tawná. ¹³ "Ejtal xita' k'ál ti ka tawná an Ajátikláb ne'ech ka lo'ey." ¹⁴ Por, ¿jan ti ne'ech kin tawna'tsik an Ajátikláb max yab in belámal? ¿Jan ti ne'ech kin bela' max yab t'iltsidhtsik? ¿Jan ti ne'ech kin ach'a'tsik an alwa' t'ilab max yab wa'ach xita' k'ál ti ka t'iltsintsik? ¹⁵ ¿Ani jan ti ne'ech ka k'ale jun xita' kin t'ila' an alwa' t'ilab max yab ka aban? An T'okat Dhuslab in ulal enché': "¡K'ijidh t'ajat tam ka ulich jun xita' xin tsi'dhál an alwa' t'ilab k'al tin kwenta an k'ijidhtaláb!"

¹⁶ Por yab ejtalk'i in bach'wal an alwa' t'ilab abal kin t'aja' xan tin ulal, pos na Isaías in ulal enché': "Ok'óxláb, ¿jita' in belám xowa' i ólnámal?" ¹⁷ Pos anchan', xowa' i belál ja'ich xowa' i ach'ál, xowa' i ach'ál ja'ich in káwintal a Dios.

¹⁸ Por naná' u konyal: ¿Awxe' yab in ach'ámaltsik an tsubaxtaláb? ¡In ach'ámaltsik! An T'okat Dhuslab in ulal enché':

Nin káwintal an t'iltsixtsik ach'atmenek putál an chabál
ani nin t'ilábiltsik, in bajúmal putálki xon ti k'wajtsidh an chabál.

¹⁹ Por u konyal juní: ¿Awxe' an israelitatsik yabél in exbayámal? Por na Moisés in ulal enché' tin jidhtal:

Ne'ech ku t'aja' ki it'ixbétsik k'al tin kwenta i atiklábtsik xi yab u takwyámal;
ne'ech ku t'aja' ki chakuytsik k'al tin kwenta an atiklábtsik xi yab in exlál nu káwintal.

²⁰ Ani más tayíl, na Isaías in t'aja' jeye kin ulu enché':

Xi yab tin ayaltsik, tin ela';

ani u xalk'a' tubá' abal kin chu'tat k'al xi yab xe'ech tin konówiyaltsik.

²¹ Por k'al tin kwenta an israelitatsik, in ulu enché': "Putál a k'ítsá in k'wajay tin tawnax an ti atiklábtsik xi yab u t'ajax ti k'ij ani u tomnax."

11

An Israelitatsik xi lo'odhichtsik

¹ Pos xo' u ulal enché': ¿Awxe' na Dios in ok'odh pojkámalich an israelitatsik, an atiklábtsik xi Jajá' in takwyámal? ¡Yaba'! Pos naná' in israelita neye, u kidhtal na Abraham ani in kidhtaláb k'al nin kidhtaltsik na Benjamín. ² Na Dios yab in ok'odh pojkámal an israelitatsik. Jeché' an israelitatsik, ja'ich xi Jajá' in ok'ox takwyámal. ¿Yabxe' a cho'óbsik

xant'éy in ulal an T'okat Dhuslab k'al tin kwenta an t'iltsix Elías, tam ti jajá' in ólna' ba na Dios, an israelitatsik? Enché' tin utsa' na Dios: ³ “Ok'óxláb, an israelitatsik in chemdhámal na t'iltsixiltsik ani in pakúmal xon ta k'wajbantsáb an ti pikbantsixtaláb; tokotich naná' in jilk'onan ani in le'náb neye kin chemdhá.” ⁴ Por tók'oyat enché' k'al na Dios: “U pílmédhámlich abal Naná' buk mil i iniktsik xi yab tudhenektsik abal kin k'ak'na' nin ch'ilábil an dios Baal.” ⁵ Anílk'i jeye xo' jeché' i k'ij jilk'onék jun kwene' an israelitatsik xin takwyámal na Dios k'al nin alwa'tal. ⁶ Ani max takudh k'al tin kwentak'i nin alwa'tal na Dios, yabich ja'ich tin kwenta k'al xowa' jún in t'ajál; pos max anchanak, nin alwa'tal na Dios, yabich tám u kalel i alwa'taláb.

⁷ ¿Pos jant'éy ne'ech ki ulu? Yab ejtal an israelitatsik in bajaw ka k'wajay alwa' k'al na Dios, tokot in bajawtsik ka k'wajat alwa' k'al na Dios, xi takudh. Xi k'e'ettsik chapikmédhantsatsik tin itsích, ⁸ jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché': “Pidhantsik k'al na Dios tin ejattal xi yab t'ajat xata' in exbayal, tin wal xi jelti max yab u chu'ux ani tin xuchun xi jelti max yab u och'ox. Asta xo', anchan' ti k'wajattsik.” ⁹ Na Dabid in ulal enché':

Ke nin ajíbaltsik ka wenk'on jelti paltsixtaláb,
ani jelti max ka t'adhk'untsik k'ál ani taja' kin bach'utsik nin jalbíl nin walab.

¹⁰ Ka k'wajaytsik jelti max jok'olbédhats abal yab ka chu'xin
ani ka kútandha'tsik abal ech'ek'ijich.

An lo'eltaláb xin bach'wal xi yabtsik u judío

¹¹ Pos xo' u ulal enché': ¿Awxe' tam ti an israelitatsik in ch'ikat t'aja' na Dios, ok'odh pojkátsik k'al na Dios? ¡Yaba! Por k'al tin kwentak'i nin walab, lo'wat xi yabtsik u judío abal an israelitatsik kin le'na' jeye ka lo'wat. ¹² K'al tin kwentak'i nin walab an judíotsik, lo'wat an atiklábtsik xi putál an k'ay'lá. Ani tam ti pojká an judíotsik k'al na Dios, lo'wat xi yabtsik u judío. Jaxtám, tam ka bach'wat juní an judíotsik k'al na Dios, más púlek an lábt'ajaxtaláb ne'ech kin bach'u an atiklábtsik.

¹³ Ne'ech tu utsa'tsik jun xata' tatá'tsik xi yabtsik i judío: Naná' in k'wajat tin abatwále abal xi yabtsik u judío ani in t'ojnal chapik abal ku t'aja' jeché' an t'ojláb. ¹⁴ Anchan' tu t'ajál abal nu at kidhtaltsik kin le'na' jeye ka lo'wattsik, jelt xan ti tatá'tsik i lo'odh. ¹⁵ Pos max tam ti pojká an judíotsik k'al na Dios, k'wajbájich alwa' k'al na Dios an atiklábtsik xi putál an k'ay'lá, ¿jant'éy ne'ech ka támun tam an judíotsik ka bach'wattsik juní? Ne'ech ka pidhantsik ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal xi k'wajattsik jelti max chemnek. ¹⁶ Max an jidhtal pan xu t'ajnal ja'ich abal a Dios, ejtal an xo'kadh che'edh trigo, ja'ich jeye abal Jajá'. Ani max an iblab ja'ich abal a Dios, ejtal an k'we'lek, ja'ich jeye abal Jajá'.

¹⁷ An judíotsik, in junwal jelti nin k'we'él an lej olibo ani xi yabtsik u judío, in junwal jelti nin k'we'él an dhimalón olibo. Taltsik an judíotsik xin junwal jelti nin k'we'él an lej olibo, wék'oyat ani tatá', xa junwal jelti nin k'we'él an dhimalón olibo, i ch'at'an xon ti jajá'tsik wék'oyat. Anchan', a bajawtsik ki k'wajay teykómte k'al nin ibíl ani nin xich'ál an lej olibo. ¹⁸ Yab ka ulu ke tatá'tsik más i alwa' ke an judíotsik xin junwal jelti nin k'we'él an lej olibo. Yab ka ulutsik anchan', pos yab tatá'tsik a teykóm nin ibíl jachan' an lej olibo, tatá'tsik ni teykómte k'ál.

¹⁹ Ne'ech xóna' ka ulu enché': “Ani' k'e'jle, por an k'we'labtsik t'ak'yat abal kin ch'at'an naná' ba jachan' an lej olibo.” ²⁰ Ani' k'e'jle; por an judíotsik xin junwal jelti nin k'we'él an lej olibo, wék'oyattsik abal yab u belom ani tatá'tsik, i ch'at'an xon ti jajá'tsik wék'oyat k'al tin kwentak'i abal i belom. Yab ka t'ek'a'tsik tabá' abal anchan', tokot ka kó'oytsik i kwenta. ²¹ Pos max na Dios yab in pakwlantsi an judíotsik xin junwal jelti nin k'we'él an lej olibo, yab teye ne'ech ti ki pakwlantsitsik. ²² Na Dios i alwa' inik t'ajat, por chapik jeye t'ajat u tawnax. Chapik t'ajat in tawnál an judíotsik xin jila' ti belom; por k'al tatá'tsik, alwa' inik t'ajat max ka óntsi ki k'wajay bin alwa'tal, max yab ka óntsi ki k'wajay bin alwa'tal, ne'ech teye ki wék'oyat. ²³ Max ka belmáchtsik juní an judíotsik, ne'echtsik juní

ka ch'at'an xon ti wék'odh; pos na Dios in ko'ol i awiltaláb abal kin ch'at'a'tsik juní xon ti wék'odh. ²⁴ Tatá'tsik xi yab i judío, xa junwal jelti nin k'we'él an dhimalón olibo, na Dios ti ch'at'a' ban lej olibo maske yab in tomnál. Max na Dios in t'aja' anchan' k'al tatá'tsik, an judíotsik xin junwal jelti nin k'we'él an lej olibo, más ja' in tomnál ka ch'at'an ban lej olibo.

Tam ka ok'odh lo'watich an israelitatsik

²⁵ Kidháblábsik, u lé' ka cho'óbna'tsik xowa' na Dios in ko'olwi'ik yab tejwa' abal yab ka ulu ke tatá'tsik i chalpadh t'ajat: na Dios in chapikmédhantsi tin itsích taltsik an israelitatsik, por yab abal ech'ek'i, tokot asta tam ka lo'éch xi yab u israelitatsik xi k'wajat takudh abal ka lo'ey. ²⁶ Tayíl, tam ka lo'éch xi yab u israelitatsik xi k'wajat takudh abal ka lo'ey, ejtal an israelitatsik ne'ech ka lo'wat; pos an T'okat Dhuslab in ulal enché':

Ban bitsow Sión ti ne'ech ka tsích an Lo'ox.

Ne'ech kin wék'ontsi ejtal an ti walastaláb nin kidhtaltsik na Jakob.

²⁷ Ani jeché' ja'ich an lejkintaláb xi ne'ech ku kó'oy k'al jajá'tsik,

tam Naná' ku wék'ontsi an tin walastalábiltsik.

²⁸ An israelitatsik in pojkal an alwa' t'ilab ani anchan' in pojkalich na Dios k'al tatá'tsik ta kwenta. Por u k'anidhábsik k'al na Dios k'al tin kwentak'i nin weje' pakéiltsik xi takudh k'al na Dios abal ka dhabalnátsik k'al Jajá'. ²⁹ Pos xowa' na Dios in pidhnál, yab in k'ániyal ani yab in jalk'uyal nin chalab tam kin takuy jun xita' abal kin dhabalna'ich. ³⁰ Ti we'él chabk'i' a ch'ikat t'ajá'tsik na Dios, por xo', i kó'ontsidhichtsik ti yajnantsixtaláb k'al tin kwenta abal an israelitatsik in ch'ikat t'aja' na Dios. ³¹ Anchan' jeye xo', an israelitatsik in ch'ikat t'ajám na Dios abal k'al tin kwentak'i an yajnantsixtaláb xi kó'ontsatsik, ka kó'ontsatsik jeye. ³² Pos na Dios in walka' ke ejtal ka ch'ikat t'ajxin abal kin kó'ontsi ti yajnantsixtaláb ejtalk'itsik.

³³ ¡Yán t'ajat nin alwa'tal na Dios ani nin chalpadhtal! Na Dios xowa'kichk'i in exbayal. Yab i ejtawal ki wila' xowa' Jajá' in ulal, nibal i ejtawal ki exbantsi xowa' in t'ajál.

³⁴ Pos, “¿jita' in exbantsám al xowa' in chalpayal an Ok'óxláb? O ¿jita' k'al ti tak'idh?

³⁵ ¿jita' in pidhám al ok'ox jun xata' an Ok'óxláb abal tayíl ka pidhan jun xata' jelti jun i jalbintsixtaláb?” ³⁶ Pos ejtal xowa'kich ba Dios ti tál, k'al Jajá' ti t'ajadh ani abal Jajá'. ¡Ke an labidh t'okattaláb kin kó'oy na Dios malilíl i k'ij! Anchan' ka t'ájan.

12

An ít xe'chintaláb

¹ Kidháblábsik, tu pakabédhál k'al tin yajnantsixtal na Dios abal ka pidhna'tsik tabá' jelti jun i pikbantsixtaláb xi ejat ani t'okat, xan tin kulbetnál na Dios. Jeché' ja'ich an tsubax k'ak'naxtaláb. ² Yabich ki k'wajaytsik jelt xan tu k'wajíl xi yab u belom; ka jalk'úchtsik na xe'chintal k'al tin kwentak'i abal i ítmédhantsidhich an ta chalab. Anchan' ne'ech tám ka bajawtsik ka chu'u alwa' xowa' já' in lé' na Dios, xowa' in kulbetnál ani xowa' lujat.

³ K'al an punk'untsixtaláb xi tin pidhám na Dios k'al nin alwa'tal, tu utsátsik ke ni jun xita' yab yejat kin t'ek'a' tinbá', tokot ka k'wajay xan ti yejat. Más alwa' ke juntsik ta éb ka éyna'tsik an alwa' chalab, xantik'i ta pidhnétsik ki belmách k'al na Dios. ⁴ Pos anchan' jelti ni t'u'úl yán i peje'tsik in ko'ol ani k'e'etich k'e'etich xant'éy in t'ajál, ⁵ anchan' weye wawá', maske yán tu éb, jun tokot tu áynal jelti nin putálíl nin t'u'úl na Kristo. Juntsik tu éb i junwal jelti jun peje' nin t'u'úl na Kristo.

⁶ Na Dios tu pidhám ti awiltaláb juntsik tu éb, xantik'i Jajá' tin le'nám al k'al nin alwa'tal, por yejat ki éyna' alwa' xowa' tu pidhám al. Xita' pidhnék ti awiltaláb k'al na Dios ti t'iltsix, kin t'aja' jeché' an t'ojláb xantik'i ti pidhnék kin bela'. ⁷ Xita' pidhnék ti awiltaláb ti t'ójontsixin alwa'; xita' pidhnék ti awiltaláb ti ok'tsixin, ka ok'tsixin alwa'. ⁸ Xita' pidhnék ti awiltaláb ti tak'ix, ka tak'xin xan ti yejat; xita' in pidhnál xata',

kin t'aja' k'al yantam i kulbétaláb. Xita' pidhnék ti awiltaláb ti ok'lek belomtsik, yejat kin t'aja' k'al yantam i kwenta ani xita' pidhnék ti awiltaláb kin tolmiy an ch'ojontátsik, kin t'aja' k'al yantam i kulbétaláb.

Xowa' yejat kin t'aja' tam jún u belomich

⁹ Yab ki k'ánídháxintsik eb itsích'í. Yab ka t'ajátsik xowa' yab alwa', tokot ka t'ajátsik xowa' alwa'. ¹⁰ Ki k'ánídháxintsik jún ani jún jelt xan ti yejat ka k'ánídháxin xin belálichtsik na Kristo. K'al tin kwenta an k'ák'náxtaláb, ki k'ák'náxintsik jún ani jún xan ti yejat.

¹¹ Ka t'ajátsik xowa' yejat ka t'aja', yab ka óbetna'. Ka t'ójontsaltsik an Ajátikláb k'al yantam a ejattal.

¹² Ki k'wajaytsik k'ijidh k'al tin kwenta an aytsixtaláb xa ko'oltsik; ka kuxyal k'al i cha'attaláb xowa'kichk'í an yajtsiktaláb ka tamu ani ki ólantsik ech'ek'í.

¹³ Ka tolmiyal an belomtsik k'al xowa' in yéntsál; ka bach'waltsik alwa' xita' u ulel ti ki álna'.

¹⁴ Ka lábt'ajátsik xi ti at'ál. Ki lábt'ajxintsik ani yab ki odhbijxintsik.

¹⁵ Ki kulbétsik teye k'al xu kulbétsik ani ki uk'intsik teye k'al xu uk'naltsik.

¹⁶ Ka kó'oysik junini' na chalab jún ani jún. Yab ka t'ek'átsik tabá', ki junkuntsik k'al xi ch'ojontátsik. Yab ka wáyna' ke i chalpadhtsik t'ajat.

¹⁷ Max jun xita' ti ki t'ajtsi xowa' yab alwa', yab ka witsbantsi. Ka t'ajtsal ech'ek'í xowa' alwa' an atiklábtsik. ¹⁸ Ka t'ajátsik an chápláb asta xon ti ka ejto abal ki k'wajay k'ijidh k'al ejtalk'itsik. ¹⁹ Kidháblábsik xi tu k'anidhátsik t'ajat, max jun xita' ti ki t'ajtsi xowa' yab alwa', yab ka witsbantsi, ka jila' abal ka pidhan an ti k'ak'adh yajtsiktaláb k'al na Dios; pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': "Naná' u lujyal tin lújundhax, Naná' ne'ech ku pidha' xowa' in lujyal kin bach'u. Anchan' in ulal an Ok'óxláb." ²⁰ Ani in ulal jeye enché': "Max xi ti at'ál, ka k'a'ay, ka k'apundha'; ani max ka tsikey, ka pidha' ti ja' kin uch'a'. Pos max ka t'aja' anchan', ne'ech ka tidhebédha' t'ajat." ²¹ Yab ka walka' ki átá k'al xowa' yab alwa', ka áta' xi yab alwa' k'al xowa' alwa'.

13

¹ Ni jun xita' yab yejat kin ch'ikat t'ajál an awiltalábtsik. Pos yab wa'ach ni jun i awiltaláb xi yab k'al a Dios ti k'wajbadh; ejtal an awiltalábtsik xi wa'ach, k'al a Dios ti k'wajbadh. ² Jaxtám, xita' kin tomna' an awiltaláb, u kalelich in tomnál na Dios. Ani xu tomnaxtsik, jajá'ich in ayal xan ti kin walbindha' tinbá'. ³ Xita' in t'ajál xowa' alwa', yab in ch'ejnál an awiltalábtsik; por xita' in t'ajál xowa' yab alwa', in ch'ejnál an awiltalábtsik. Max yab a lé' ka ch'ejna' an awiltalábtsik, ka t'ajál xowa' alwa'. Anchan', ne'ech tám ki chu'tat k'al an awiltalábtsik ke i alwa' inik. ⁴ Pos an awiltalábtsik k'wajat in t'ójontsal na Dios abal tatá'tsik ta alwa'bíl. Por max a t'ajál xowa' yab alwa', ka ch'ejna'; pos yab anik'í tin ko'ol an awiltaláb abal ti ki yajlombédha'. Pos jajá'tsik k'wajat in t'ójontsal a Dios abal kin lújundha' ani kin yajlombédha' xin walátsik. ⁵ Jaxtám, yejat ki exbantsal xowa' kin ulu an awiltalábtsik, yab abal yabk'í ku yajlombédhá, ki t'aja' anchan' abal yab ki ach'a' ke u walbidh. ⁶ Ja'ich jeye k'al jeché' tin kwenta ta pidhnátsik an jalbixtalábtsik, pos an awiltalábtsik k'wajat in t'ójontsal a Dios ani ja'ich jeché' nin t'ojlábitsik.

⁷ Ka pidha' an awiltalábtsik xowa' in lujyal kin bach'u. Ka pidhál ti jalbixtaláb an awiltalábtsik, xin lujyal kin bach'u i jalbixtaláb; ka k'ak'nál jeye an awiltalábtsik xan ti yejat ka k'ak'ná. ⁸ Yab ki k'wajay a júntsal ni jun xita', tokot yejat ki k'wajay i k'ánídháx jún ani jún; pos xita' in k'anidhál xi k'e'et, in t'ajálích xan tin ulal an tak'ixtaláb. ⁹ Jeché' an tak'ixtaláb in ulal enché': "Yab ki junkun k'al xi yab a tomtal, yab ki chemdhaxin, yab ki kwé'lách, yab ka jantsi ti káw ni jun xita', nibal ka lét'endha' xowa' a chu'tal in ko'ol k'e'et"; pos jeché' ani xi k'e'et jeye an tak'ixtaláb, tokot enché'k'í tu exbayáb: "Ka k'anidha' xi k'e'ettsik jelt xan ta k'anidhál tabá'." ¹⁰ Xita' in k'anidhál xi k'e'et, yab in

t'ajtsal xowa' yab alwa'; jaxtám, xita' in k'anidhál xi k'e'et, in t'ajálích xan tin ulal an tak'ixtaláb.

¹¹ Ka t'aja'tsik ejtal jeché' a chalpóm ke u k'unelich xowk'i ti ne'ech ka tsích na Kristo. Yabich ki k'wajaytsik jelti max i wayal, pos más xo' k'unatich ti k'wajat an lo'eltaláb ké tam tu belmách. ¹² Xo' exomich t'ajat ti k'unel an k'ij jelti max akalich t'ajat tu k'wajat ani jelti max ne'chich ka tsudhéch, kom ne'chich ka tsích na Kristo. Jaxtám ti yejatich ki jila' ki t'aja' xowa' yab alwa' ani ki t'aja'ich xowa' alwa'. ¹³ Ku xe'chin alwa', xan ti yejat ku xe'chin. Yab ki bela' tu ajíblom nibal tu uch'ál. Yab ku junkun k'al xi yab i tomtal nibal ki t'aja' xowa'k'i i kulbetnál. Yab ku k'wajay tu péjéx nibal tu át'áx. ¹⁴ Tokot, ku k'wajay u mák'úmte k'al ni Ajátik Jesukristo jelti max Jajá' u xeketláb ani yab ki chalpóm ki t'aja' xowa'k'i in kulbetnál ni t'u'úl.

14

Yab ka lábna' xowa' in t'ajál na at kidhábtsik

¹ Max jun xita' yabél u lej belom, ka bach'utsik ani yab ki k'wajay ka káwlíxna'tsik xata'. ² Wa'ach taltsik xin chalpayal ke alwa' ka k'apat kidhat; por wa'ach taltsik xi yabtsik u lej belom, xi tokot in k'apal i ak'wál. ³ Xita' in k'apal kidhat, yab yejat kin pojka' xi yab in k'apal kidhat ani xi yab in k'apal kidhat, yab jeye yejat kin lábna' xin k'apal kidhat, pos na Dios in bach'úmalich chablank'i. ⁴ ¿Pos tatá' jant'éy a éy abal ki k'wajay ka lábna' xi k'wajat in t'ójontsal jun xita'? Max kin t'aja' xowa' alwa' o xowa' yab alwa', yab tatá' a kwenta, in kwenta xi k'wajat in t'ójontsal. Por yab ne'ech kin t'aja' xowa' yab alwa', pos an Ajátikláb in ko'ol i awiltaláb abal kin tolmiy kin t'aja' xowa' alwa'.

⁵ Wa'ach taltsik xin ulal ke wa'ach taltsik a k'ítsá más uluts ke xi k'e'et ani wa'ach jeye taltsik xin ulal ke jayéchk'i ejtal na k'ítsátsik. Juntsik tu éb yejat ki cho'óbna' alwa' max alwa'ich xan ti chalpayal. ⁶ Xin pakwlantsal taltsik a k'ítsá, in t'ajál abal tin k'ak'nabíl an Ajátikláb ani xin ulal ke jayéchk'i ejtal na k'ítsátsik, in t'ajál jeye abal tin k'ak'nabíl an Ajátikláb. Xita' u k'apul, in t'ajál abal tin k'ak'nabíl an Ajátikláb, pos in pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios ani xita' yab u k'apul, in t'ajál jeye abal tin k'ak'nabíl an Ajátikláb, pos in pidhál jeye ti jalbintsixtaláb an Ajátikláb.

⁷ Ni jun xita' xi wawá' yab k'wajat ejat abal jajá'k'i in lé' ka k'wajay ejat ani ni jun xita' yab u chemel, abal jajá'k'i in lé' ka chemech. ⁸ Pos max u k'wajat ejat, u ejat abal an Ajátikláb ani max ku chemech, u chemel abal an Ajátikláb. Anchan' pé, max u k'wajat ejat o u chemnek, u dhabaláb k'al an Ajátikláb. ⁹ Na Kristo chemech ani ezech juní abal ka k'wajay ti Ajátikláb k'al xi chemneksik ani k'al xi ejattsik.

¹⁰ Por tatá', ¿jant'ók'i ta lábna' na at kidháb? O ¿jant'ók'i ta pojkal? Pos ejtal ne'ech ku utey xon ti na Kristo ne'ech ti lújunthom. ¹¹ Pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': Anchan' jelt xan ti Naná' in k'wajat ejat abal ech'ek'i, tsubax u ulal ke ejtal an atiklábtsik ne'ech ka tudhlan tu tamét ani ejtal ne'ech kin ulutsik ke Naná'ich nin Dios.

¹² Anchan' pé, juntsik tu éb ne'ech ki óltsi na Dios xant'éy i t'ajámal.

Yab ki t'aja' ka walbin ni at kidháb

¹³ Jaxtám, yabich yejat ku lábna'xin jún ani jún. Tokot, ki aliy xan ti ki uwa' abal yab ki t'aja' ka walbin ni at kidháb. ¹⁴ Naná' u cho'ób alwa' tin bij an Ajátikláb Jesús, ke yab wa'ach ni jun xata' at'ax. Xita' xin chalpayal ke at'ax jun xata', at'ax abal jajá'. ¹⁵ Por max k'al tin kwenta xowa' a k'apal, a t'e'pindhál na at kidháb, tám, u kalelich jelti max yab a k'anidhál. Yab ka t'aja' ke k'al tin kwentak'i xowa' a k'apal, kin jila' ti belom jun xita' xi lo'odhich tam ti chemech na Kristo. ¹⁶ Yab pé ki t'aja' ka t'ílan yab alwa' an walkadhtaláb xi ko'ol abal i belálích na Kristo. ¹⁷ Pos xon tu tak'ix na Dios, yab u ódháb ti kwenta xant'éy u k'apnal o xant'éy u uxnal. Xon tu tak'ix na Dios tokot u ódháb ti kwenta an lujattaláb, an k'íjidhtaláb ani an kulbétaláb xi ko'ol k'al tin kwenta an T'okat Ejattaláb. ¹⁸ Xita' in

t'ójontsal anchan' na Kristo, in t'ajálich xowa' in lé' na Dios ani u káldháb ti alwa' k'al an atiklábtsik.

¹⁹ Anchan' pé, ki óntsi ki t'aja' xowa' tu tolmiyal abal ku k'wajay k'ijidh ani anchan', ku tolmíxin jún ani jún abal ku belmách más. ²⁰ Yab ki odhiy xowa' in t'ajál na Dios k'al tin kwentak'i xowa' i k'apal. Tsubax k'ejle ke ejtal an k'apné, t'okat; por xowa' yab alwa', ja'ich tam ki k'apu jun xata' ani ki t'aja' k'ál kin jila' ti belom xi k'e'ettsik. ²¹ Más alwa' yab ki k'apu i t'u'lek, nibal ki uch'a' i yajtsik uxnél, abal yab ki it'ixbédha' k'ál, nibal ki t'aja' kin we'ka' ti belom o kin jila' ti belom ni at kidháb. ²² Max a belál ke alwa' xowa' a t'ajál, anchan' ti ka bela' tin tamét na Dios. ¡K'ijidh t'ajat abal jun xita' xi yab in walbindhál tinbá' k'al tin kwenta xowa' in t'ajál! ²³ Por xita' xin k'apal jun xata' ani u jilk'onal ti chalpap, jajá'k'i in walbindhál tinbá' abal yab tsububudh in itsích tin k'apal. Ejtal xowa' ki t'aja' yab tsububudh i itsích, walats.

15

Ka t'ajál xowa' in kulbetnál na at kidháb, yab tokotk'i xowa' tatá' a kulbetnál

¹ Max u belomich lejtal t'ajat, yejat ki tolmiy an kidháblábsik xi yab u lej belom ani yab ki t'ajál xowa' wawá'k'i i kulbetnál. ² Juntsik tu éb xi wawá', yejat ki t'ajál xowa' in kulbetnál ni at kidháb ani anchan', ki tolmiy ka belmách más. ³ Pos nibal na Kristo yab in t'aja' xowa' Jajá'k'i in lé'; yab in t'aja' anchan', tokot in tamu jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché': "Nin odhbijixtal xi ti odhbijyaltsik, Naná' u bach'u." ⁴ Pos ejtal xowa' dhutsadh más ok'ox ban T'okat Dhuslab, dhutsan abal ki cho'óbna'. Ani k'al tin kwenta an cha'attaláb ani an k'ijidhtaláb xi elál ban T'okat Dhuslab, ki kó'oy i aytsixtaláb. ⁵ Ke na Dios, xin pidhnál an cha'attaláb ani an k'ijidhtaláb, ti ki tolmiytsik abal ki k'wajay alwa' jún ani jún jelt xan tin lé' na Kristo Jesús. ⁶ Ani anchan', ejtal junini', k'al júnk'i tokot i káwintaláb ka ajtintsitsik na Dios nin Táta' ni Ajátik Jesukristo.

T'iltsin jeye an ti alwa' t'ilab xi yabtsik u judío

⁷ Anchan' pé, ku bách'úxin jún ani jún, jelt xan ti na Kristo tu bach'úmal, max ki t'aja' anchan', ne'ech tám ka pubédhantsat tin bij na Dios. ⁸ Pos xowa' naná' u ulal, ja'ich ke na Kristo tsích abal kin t'ójontsi an judíotsik ani ka t'ajan xan ti usnék ni weje' pakéiltsik ani abal ka xalk'an jeye ke na Dios tsubax xowa' in ulal. ⁹ Tsi'nek jeye abal kin t'aja' ke xi yab i judíotsik kin pubédhantsi tin bij na Dios k'al tin kwentak'i nin yajnantsixtalábil, pos an T'okat Dhuslab in ulal enché':

Ne'ech tu t'ila' ban atiklábtsik xi yabtsik u judío
ani ne'ech ku ajatna' i ajatlábtsik abal tatá' ta alwa'bíl.

¹⁰ Ani píl in ulal jeye enché':

Ki kulbé atiklábtsik xi yab i judío, k'al xu dhabalábsik k'al na Dios.

¹¹ Ani píl in ulal juní enché':

Ka k'ak'ná an Ok'óxláb k'al ejtal xi yabtsik u judío
ani ka pubédhantsat tin bij k'al ejtal an atiklábtsik.

¹² Na Isaías in dhutsámal jeye enché' ban T'okat Dhuslab:

Ne'ech ka wa'chin jun xita' xu kidhtaláb k'al na Isaí,
ne'ech ka k'wajay ti Pulek Tak'ix k'al an atiklábtsik xi yabtsik u judío;
jajá'tsik ne'ech kin kó'oy an aytsixtaláb kom ne'ech ka lo'wattsik k'al Jajá'.

¹³ Na Dios, xi tu t'ajál ki kó'oy an aytsixtaláb abal ki bach'u xowa' in ulúmal ne'ech ti ku pidha', ti ki pidha'tsik t'ajat ti kulbétaláb ani ti k'ijidhtaláb abal i belomich. Anchan' ne'ech ka kó'oytsik más i aytsixtaláb k'al tin cháp an T'okat Ejattaláb.

¹⁴ Kidháblábsik, u cho'ób alwa' ke i alwa' inikichtsik t'ajat, i chalpadhichtsik t'ajat ani ne'ech ka ejtóch ki ták'íxin jún ani jún. ¹⁵ Ba jeché' an úw xi tu dhutsuntsaltsik, tu dhutsuntsámal taltsik an tak'ixtalábtsik k'al yantam i tsubaxtaláb ani yab tu chintsámaltsik ni jun xata'. U t'aja' anchan' abal yab ka uk'tsitsik xowa' tu ok'tsámal. Jeché' u t'ajál k'al

tin kwenta nin punk'untsixtal na Dios xi tin pidhámal k'al nin alwa'tal ¹⁶ abal ku t'ójontsi na Jesukristo ban atiklábtsik xi yabtsik u judío. An t'ojláb xu t'ajál, ja'ich ku t'iltsi an tin alwa' t'ilábil na Dios xi yabtsik u judío. Jeché' u t'ajál abal ku ututsik ba na Dios xi yabtsik u judío jelti jun i pikbantsixtaláb xi Jajá' kin kulbetna', xi t'okodh k'al an T'okat Ejattaláb.

¹⁷ Abal u belálich na Kristo Jesús u ko'ol t'ajat xant'ok'ál ti kin kulbé abal in k'wajat u t'ójontsal na Dios, ¹⁸ pos tokot u lé' ku t'ila' xan ti na Kristo tin éynámal abal kin t'aja' jeye xowa' in lé' na Dios xi yabtsik u judío. Jeché' t'ájan k'al xowa' u ulúmal ani xowa' u t'ajámal, ¹⁹ k'al an pakdha' exól ani an labidh labandhaxtalábtsik xu t'aja' k'al tin kwentak'i nin cháp an T'okat Ejattaláb. Anchan' tu t'ila' putálk'i nin alwa' t'ilábil na Kristo, u tuju Jerusalén ani u bajaw asta ban chabál xi Ilíriko. ²⁰ Anchan' tin xe'chin ku t'ila' an alwa' t'ilab xon ti yabél jayk'i t'iladh na Kristo abal yab kin xe'chin tin ok'tsix xon ti ok'tsixnékich k'e'et. ²¹ Yab u t'aja' anchan', u t'aja' jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché':

Ne'ech ka chu'tat k'al xi yab jayk'i usnéksik xata' k'al tin kwenta na Kristo; ani ne'ech ka exlá k'al xi yab jayk'i in ach'ámal ti t'ilnal.

Na Pablo in chalpayal ka k'ale Roma

²² Ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti yab u ejtómal kin k'ale tu álna'tsik, maske yánílich t'ajat u le'námal kin k'ale. ²³ Por xo', kom u ok'óch nu t'ojlábil ba jeché' an chabátsik ani kom yánich t'ajat i tamub tin ex'él kin k'ale tu álna'tsik, ²⁴ ne'ech ku chu'u max ku ejto kin wat'ey tu álna'tsik tam kin k'ale Espanya. Ani tam tu chu'úchtsik, u lé'ak max ti kin tolmiytsik abal kin k'ale na Espanya. ²⁵ Por xo' in ne'ech Jerusalén, u ne'dhál wé' i tolmixtaláb abal an kidháblátsik xi taja'. ²⁶ Pos an kidháblátsik xi Masedonia ani Akaya, in chalpayámaltsik kin junku i tolmixtaláb abal kin abtsi an kidháblátsik xi ch'ojontál xu k'wajíltsik Jerusalén. ²⁷ Jajá'tsik in chalpayámal abal alwa' kin t'aja'tsik jeché'; ani alwa' t'ajat, pos in tomnál xóna' k'e'jle kin tolmiy k'al xowa' in yéntsalsik jelt xan ti jajá'tsik xi yabtsik u judío, tolmiyat ka belmách. ²⁸ Jaxtám, tam ku pidhna'ich jeché' an tolmixtaláb xin punk'untsidh ku akiy, ne'ech ku óntsi an bél abal Espanya, por ok'ox ne'ech kin wat'ey tu álna'tsik. ²⁹ Naná' u cho'ób alwa' ke tam kin ulich tachan', ne'ech t'ajat ki bach'u an lábt'ajaxtaláb k'al tin kwenta nin alwa' t'ilábil na Kristo.

³⁰ Kidháblátsik, tu pakabédhátsik tin bij an Ajátikláb Jesukristo ani k'al tin k'anidhaxtal an T'okat Ejattaláb, ki ólantsik teye k'al naná' abal ki kontsi na Dios ti kin tolmiy. ³¹ Ka kontsitsik na Dios abal ti kin lo'o k'al an atiklábtsik xi yab u belom xu k'wajíltsik Judea. Ani ke jeché' an tolmixtaláb xu ne'dhantsal an kidháblátsik xi Jerusalén, ka bach'wat alwa'. ³² Max na Dios anchan' tin lé', ne'ech kin ulich k'ijidh ani ne'ech kin koyóch tachan' k'al tatá'tsik.

³³ Ke na Dios xin pidhnál an k'ijidhtaláb ka k'wajay ech'ek'i k'al tatá'tsik. Anchan' ka t'ájan.

16

An chapnédhtaláb abal an kidháblátsik

¹ Tu punk'untsaltsik ka bach'u ani ka tolmiy an kidhábláb xin bij Febe. Jeché' an mímláb, k'wajat in t'ójontsal an belomtsik xu k'wajíl ban bitsow xin bij Senkrea. ² Ka bach'utsik tin bij an Ajátikláb, jelt xan ti yejat ka bach'wat k'al xu dhabalábichtsik k'al na Dios. Ka tolmiytsik k'al xowa'kich kin yéntsi, pos jajá' yánich t'ajat xita' in tolmiyámal, asta naná' neye tin tolmiyámal.

³ Ka chapnédha'tsik na Prisila ani na Akila, xi tin tolmiyaltsik ku t'ójontsi na Kristo Jesús. ⁴ Jajá'tsik yab in ajyámal tinbá' abal ti kin tolmiy; jaxtám tu pidhátsik ti jalbintsixtaláb. Yab tokot naná'k'i, u pidhnal jeye ti jalbintsixtaláb k'al ejtal an kidháblátsik xi yabtsik u judío. ⁵ Ka chapnédha'tsik jeye an kidháblátsik xu junkunal bin k'imá' na

Prisila ani na Akila. Ti kin chapnédhantsi an ta Epeneto, an kidhábláb xu k'anidhál t'ajat. Jeché' an kidhábláb u k'wajíl ban bitsow xin bij Akaya ani ja'ich xin jidhtal t'ajat in bela' na Kristo. ⁶ Ka chapnédha' na María, xi t'ójnékich t'ajat k'al tatá'tsik. ⁷ Ka chapnédha'tsik nu at kidhtaltsik xin bij ta Andróniko ani ta Junias, xu k'wajinek junax ban wik'axte'. Jajá'tsik u k'anidhábsik t'ajat, u abatwáletsik ani ok'ox tin belámaltsik na Kristo ké naná'.

⁸ Ka chapnédha' na Amplias, an kidhábláb xu k'anidhál t'ajat abal in belálich an Ajátikláb. ⁹ Ka chapnédha' na Urbano, an kidhábláb xi tu tolmiyal ki t'ójontsi na Kristo Jesús ani na Estakis jeye, an kidhábláb xu k'anidhál t'ajat. ¹⁰ Ka chapnédha' na Apeles, xi tsubax lejtal tin belál na Kristo. Ka chapnédha'tsik jeye nin kidhtaltsik na Aristóbulo. ¹¹ Ka chapnédha' nu at kidhtal xin bij ta Erodión. Ka chapnédha'tsik jeye nin kidhtaltsik na Narsiso xin belálichtsik an Ajátikláb. ¹² Ka chapnédha'tsik na Trifena ani na Trifosa, xi k'wajat in t'ójontsaltsik chapik an Ajátikláb. Ka chapnédha' an kidhábláb Pérsida, an mímláb xin t'ójontsámálich t'ajat an Ajátikláb. ¹³ Ka chapnédha' na Rufo, an kidhábláb xi takudh abal kin bela' an Ajátikláb. Ka chapnédha' jeye nin nána', xi k'wajat jelti max u nána' neye. ¹⁴ Ka chapnédha'tsik na Asínkrito, na Flegonte, na Ermas, na Patrobas, na Ermes ani an kidháblábsik xi k'wajat k'al jajá'tsik. ¹⁵ Ka chapnédha'tsik na Filólogo, na Julia, na Nereo ani nin ixám; ka chapnédha' jeye na Olimpas ani ejtal xu dhabalábichtsik k'al na Dios xi k'wajat k'al jajá'tsik.

¹⁶ Ki chápnédháxintsik jún ani jún k'al jun i t'okat chapnédhomtaláb. Ejtal xin belálichtsik na Kristo, ti abtsaltsik ti chapnédhomtaláb.

¹⁷ Kidháblábsik, tu pakabédhál abal ka chu'utsik xitam já' nin t'ajá'tsik i k'é'áxtaláb ani in t'ajál ke taltsik kin jila' kin bela' an tsubaxtaláb xi tatá'tsik i ok'tsidh. Yab ki junkun k'al xin t'ajá'tsik anchan', ¹⁸ pos jeché' an atiklábsik yab k'wajat in t'ójontsal ni Ajátik Jesukristo. Jajá'tsik tokot in t'ajál xowa' jajá'k'i in kulbetnátsik ani in k'ambiyaltsik k'al i labidh t'ilab an atiklábsik xi yab u lej belom. ¹⁹ K'al ejtal ti cho'óbte ke a t'ajá'tsik xan tin ulal nin káwintal na Dios; jaxtám tin kulbél ani u lé' ku chu'u ka wit'a'tsik más ka t'aja' xowa' alwa' ani yab, xowa' yab alwa'. ²⁰ Na Dios ne'ech ti ki tolmiytsik abal ka ok'odh áta' an lej at'ax. Jeché' na Dios, ja'ich nin pidhnál an k'ijidhtaláb. Ka bach'utsik ech'ek'i nin alwa'tal ni Ajátik Jesukristo.

²¹ Ti abtsal ti chapnédhomtaláb na Timoteo, an kidhábláb xi tin tolmiyal k'al jeché' an t'ojláb. Ti chapnédhá'tsik jeye nu at kidhtal xin bij ta Lusio, na Jasón ani na Sosípater.

²² Naná', xu bij Tersio, xin k'wajbadh ku dhutsa' jeché' an úw, tu abtsal neye ti chapnédhomtaláb tin bij an Ajátikláb.

²³ Ti abtsal jeye ti chapnédhomtaláb an kidhábláb xin bij Gayo. Jeché' na Gayo, ja'ich xi tin matintsámá jun i altá xon ti kin koyóch ani ja'ich jeye xin matintsal ti altá an kidháblábsik tam u junkunal. Ti chapnédhá'tsik jeye na Erasto, xin ko'ol an punk'untsixtaláb ti ta'pax tumín ba jeché' an bitsow. Ti chapnédhá'tsik jeye an kidhábláb xin bij Kwarto.

²⁴ Ka bach'waltsik ech'ek'i nin alwa'tal ni Ajátik Jesukristo. Anchan' ka t'ájan.

An k'ak'naxtaláb abal na Dios

²⁵ Ani xo', ki pubédhantsi tin bij na Dios, xin ejtawal ti ki likedhantsitsik ta itsích abal yab ka jila'tsik ta belom, jelt xan tin ulal an alwa' t'ilab xi naná' u ólnál ani an t'iltsixtaláb k'al tin kwenta na Jesukristo. Jeché' an alwa' t'ilab, ja'ich xi na Dios in ko'olwi'ik chinat asta ti weje'. ²⁶ Por xo' in pidhnámálich ka cho'óbná k'al an T'okat Dhuslab xin dhutsámá an t'iltsixtsik xantik'i ti utsan k'al na Dios xi k'wajat ejat malilíl i k'ij. Jeché' xowa' na Dios in ko'olwi'ik chinat, pidhnatsich xo' ka cho'óbná abal ejtalk'i an atiklábsik kin bela' ani kin t'aja' xan tin ulal jeché' an alwa' t'ilab.

²⁷ ;Ke na Dios, xi junkax ani chalpadh, kin kó'oy an labidh t'okattaláb malilíl i k'ij k'al tin kwentak'i na Jesukristo! Anchan' ka t'ájan.

An jidhtal dhutsadh úw xi abtsin k'al na Pablo an belomtsik xi Korinto

Na Pablo in dhutsuntsal an belomtsik xi Korinto

¹ Naná', xu bij Pablo, in takudh abal kin k'wajay tin abatwále k'al na Jesukristo. Tin takuy na Dios kom Jajá' anchan' tin le'na'. ² Naná' ani an kidhábláb Sóstenes, i dhutsuntsal jeché' an ti úw xu k'wajílsik Korinto xin belálich na Dios. Jeché'tsik u dhabalábich k'al na Dios abal k'wajatichtsik k'al na Kristo Jesús. Takudhichtsik k'al na Dios abal ka k'wajách t'okat junax k'al ejtal xi k'wajattsik túk'i túk'i xin tawnálsik ni Ajátik Jesukristo. Jeché' na Jesukristo ja'ich ni Ajátik ani in Ajátiktsik jeye. ³ Ka bach'waltsik an alwa'taláb ani an k'ijidhtaláb xi tál ba ni Táta' Dios ani ba ni Ajátik Jesukristo.

Na Pablo in pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios

⁴ Ech'ek'i u pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios k'al tatá'tsik ta kwenta ani k'al tin kwenta jeye an lábt'ajaxtaláb xi ti pidhálsik. Jeché' an lábt'ajaxtaláb, ti pidhálsik na Dios k'al tin kwentak'i na Kristo Jesús. ⁵ Pos abal i k'wajatichtsik k'al na Kristo Jesús, na Dios ti pidhámalichtsik xowa'kichk'i ti alwa'taláb. Na Dios ti pidhámaltsik ti awiltaláb abal ka ejtotsik ka exbantsi alwa' an tin káwintal ani abal ka ejtotsik ka wila'. ⁶ Anchan' pé, xowa' u t'ilnal k'al tin kwenta na Kristo, xalk'anékich ba tatá'tsik abal tsubax. ⁷ Jaxtám ti ejtal a ejtowardsik ka t'aja' xowa' in lé' na Dios. Ja'ich ka t'ajálsik lejat i k'wajat a aytsím kin bajaw xowk'i ti ne'ech ka tsích juní ni Ajátik Jesukristo. ⁸ Jajá' ja'ich xi ne'ech ti ki kó'ontsitsik junini' an ta chalab asta tin ok'ontal an k'ij abal yab xita' ti ki walbindha' k'al ni jun xata' tam ka tsích juní ni Ajátik Jesukristo. ⁹ Na Dios ech'ek'i in t'ajál xowa' kin ulu. Jajá' ja'ich xi ti kanyámaltsik abal ki k'wajách junax k'al nin Chakámil Jesukristo, xi ja'ich ni Ajátik.

An k'éáxtaláb xu wa'chinal ban belomtsik

¹⁰ Kidháblábsik, tu pakabédhálsik tin bij ni Ajátik Jesukristo abal ka kó'oytsik junini' na chalab ani yab ki k'wajay ta k'éáxtsik. Yab ka t'aja'tsik anchan', tokot ka kó'oytsik junini'k'i na chalab. ¹¹ Kidháblábsik, u ulal jeché' kom tin t'iltsámal xu k'wajílsik bin k'imá' na Kloé ke a kó'yaltsik t'ajat i k'éáxtaláb. ¹² K'al jeché' u lé' ku ulu, ke juntsik ta éb k'e'etich k'e'etich xowa' a ulaltsik; taltsik in ulal enché': "Naná' u wéwnál a Pablo"; taltsik in ulal: "Naná' u wéwnál a Apolos"; xi k'e'ettsik in ulal: "Naná' u wéwnál a Pedro"; ani xi k'e'ettsik in ulal: "Naná' u wéwnál a Kristo." ¹³ ¿Awxe' peje' ti peje' ti k'wajat na Kristo? ¿Awxe' pajk'iyat na Pablo ban peltsidh te' abal tatá'tsik ta alwa'bíl? O ¿i pujadhatsikxe' tin bij na Pablo? ¹⁴ U pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios, ke naná' yab u pujoyámal ni jun xita' xi tatá'tsik, tokot u pujoyámal na Krispo ani na Gayo; ¹⁵ pos anchan', yab xita' ne'ech kin ejto kin ulu ke pujadh k'al naná' tu bij. ¹⁶ U pujoyámaltsik jeye nin kidhtaltsik na Estéfanos, por yab u chalpayal max u pujoyámal jun xita' más. ¹⁷ Pos na Kristo yab tin abámal tin pújal. Tin abámal abal ku t'ila' an alwa' t'ilab, por yab k'al i chalab xi teché'k'i ti k'ay'lá abal yab ka kale yab xata' in jalbíl an chemlá xin wat'na' na Kristo ban peltsidh te'.

Na Kristo, ja'ich nin cháp ani nin chalpadhtal na Dios

¹⁸ An atiklábsik xi ne'ech ban k'ibeltaláb, in ach'álsik jelti max i tóntotaláb an tsubaxtaláb k'al tin kwenta nin chemtal na Kristo ban peltsidh te'; por abal wawá' xu lo'enekich, i cho'óbich ke jeché' an tsubaxtaláb, in cháp a Dios. ¹⁹ Pos an T'okat Dhuslab in ulal enché':
Ne'ech ku k'ibdhantsi tin chalpadhtal an chalpadhtsik,

ani ne'ech ku taxk'antsi tin wit'omtal an wit'omtsik.

²⁰ ¿Jón' xo' ti k'wajat an chalpadhtsik? ¿Jón' xo' ti k'wajat xin wilátsik nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés? ¿Jón' xo' ti k'wajat xin wit'átsik kin káwlíxna' xowa'kichk'i xi teché' ti k'ay'lá? ¿Yabxe' ojtsidh k'al na Dios tin chalab an chalpadhtsik xi teché' ti k'ay'lá? ²¹ Na Dios, xin cho'ób xant'éy in t'ajál, yab in walka' ka exlá k'al xi teché'tsik ti k'ay'lá k'al jajá'k'itsik tin kwetém chalab. Xowa' Jajá' in le'na', ja'ich kin lo'o an belomtsik k'al tin kwentak'i nin chemtal na Kristo, maske jeché' xowa' in t'aja' na Dios, u chu'táb jelti jun i tóntotaláb.

²² An judíotsik in lé' kin chu'u i labidh exótsik ani an griegotsik in ayal i chalpadhtaláb; ²³ por wawá' i t'ilál a Kristo, xi chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'. Abal an judíotsik, jeché' ja'ich jelti jun i tamk'untaláb abal yab ka lo'eytsik ani abal an griegotsik, in ach'ál jelti jun i tóntotaláb. ²⁴ Por abal xi takudhtsik k'al na Dios, i judíotsik o i griegotsik, na Kristo ja'ich nin cháp ani nin chalpadhtal na Dios. ²⁵ Pos xowa' an iniktsik in chu'tal jelt in tonto chalábil a Dios, más ja' t'ek'at an chalab ké in chalab an iniktsik; ani xowa' in chu'taltsik yab likat, más ja' likat ké nin cháp an iniktsik. ²⁶ Kidháblábsik, yejat ka exbaytsik ke na Dios ti takwyámalsik maske wé' t'ajat xi chalpadhtsik, jelt xan tin ulal xi yabtsik u belom. Wé' jeye xin ko'oltsik i awiltaláb o u kidhtalábsik k'al i ultaláb kidhtaláb. ²⁷ Por na Dios in takwyámal xu chu'tábsik yab chalpadh k'al an atiklábsik xi teché' ti k'ay'lá abal kin tidhebédha' xi chalpadhtsik; ani in takwyámal xu chu'tábsik yab likdha' k'al an atiklábsik xi teché' ti k'ay'lá abal kin tidhebédha' xi likdha'tsik. ²⁸ Na Dios in takwyámal xu chu'táb k'al xi teché'tsik ti k'ay'lá ke yab xata' in jalbíl ani pojkantátsik. Na Dios in takwyámal jeché'tsik abal kin k'wajbantsi tin ok'ontal xu usnal ke ultalábsik. ²⁹ Anchan', yab xita' ne'ech kin ejto kin t'ek'a' tinbá' tin tamét na Dios. ³⁰ Por Jajá' t'ajat na Dios ti t'ajámalsik ki k'wajay k'al na Kristo Jesús. In t'ajámal jeye ke na Kristo ka k'wajay jelti ni chalpadhtal ani ke k'al tin kwentak'i na Kristo, ku k'wajbájich alwa' k'al na Dios. Ku k'wajách junini'k'i abal na Dios ani lo'enekich. ³¹ Anchan' pé, kom anchanich tu k'wajat k'al an Ajátikláb, ki t'ajálích jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché': "Max jun xita' in lé' kin t'ek'a' tinbá', kin t'ek'a' tinbá' k'al tin kwenta an Ajátikláb."

2

An alwa' t'ilab k'al tin kwenta na Kristo xi chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'

¹ Kidháblábsik, por tam ti naná' in k'ale abal tu t'iltsitsik tin tsubaxtalábil na Dios, yab in káwin jelt xan tu káw jun i chalpadh inik, nibal k'al i t'ek'dha' t'ilabtsik. ² Pos tam tin k'wajay k'al tatá'tsik, yab xata' u le'na' más ku cho'óbna', tokot na Jesukristo, xi chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'. ³ Tam tin ulich k'al tatá'tsik abal tu t'iltsitsik an ti alwa' t'ilab, yab in likat ani in wipipíl k'al i jík'ib. ⁴ Ani tam tu tawna'tsik ani tu t'iltsitsik an ti alwa' t'ilab, yab u le'na' tu átantsitsik ta ejattal k'al i káwintaláb jelt xan tu káw i chalpadh iniktsik abal ki belmách. Yab u t'aja' anchan', tu átantsitsik an ta ejattal k'al an T'okat Ejattaláb ani k'al nin cháp a Dios. ⁵ Anchan' tu t'aja' abal na belomtal ka k'wajay teykómte k'al in cháp na Dios ani yab k'al in chalab i iniktsik.

Na Dios in xalk'ál tinbá' k'al nin T'okat Ejattalk'i

⁶ Por k'al an atiklábsik xu belomich t'ajat, i éynál ja' i káwintaláb jelt xan tu káw i chalpadh iniktsik. Por jeché' an chalpadhtaláb, yab já' xi teché' ti k'ay'lá, nibal in chalab i tak'ixtsik xi teché' ti k'ay'lá xu k'ibchonal. ⁷ Xowa' wawá' i t'ilál, ja'ich chalpadhtal na Dios xi yab tejwa', xin ko'ol chalpadh tam ti yabél in t'ajámal an k'ay'lá abal ki bach'u an labidh t'okattaláb. ⁸ Ni jun i tak'ix xi teché' ti k'ay'lá yab in ejtómal kin exbay jeché'; pos max in exbayámalak, yabak in chemdhámalsik pajk'idh ban peltsidh te' an labidh t'okat Ajátikláb. ⁹ Por támun jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché':
Na Dios in t'ojojoyámal yán xata' abal xi k'átsik tu k'ak'náb.

Jeché' xowa' in t'ojjoyámal, yab xita' in chu'úmal, yab xita' in ach'ámal, nibal ela' in chalpayámal.

¹⁰ Jeché' ja'ich xowa' na Dios tu pidhámal ki cho'óbna' k'al nin T'okat Ejattalk'i, pos an T'okat Ejattaláb, ejtal in ejtawal kin chu'u, asta xowa' na Dios in ko'ol más chinat.

¹¹ Ni jun xita' yab ne'ech kin ejto kin cho'óbna' xant'éy wa'ach bin itsích jun i inik, tokot an ejattaláb xi k'wajat ba jachan' an inik. Anchan' jeye, ni jun xita' yab in cho'ób xowa' in ko'ol chinat na Dios, tokot nin T'okat Ejattal na Dios. ¹² Ani wawá' yab i bach'úmal an ejattaláb xi teché' ti k'ay'lá, i bach'úmal an T'okat Ejattaláb xi tál ba na Dios abal ki cho'óbna' xant'éy tu pidhámal na Dios k'al nin alwa'tal. ¹³ Wawá' i t'ilál ejtal jeché' k'al an t'ilabtsik xi tu ok'tsámal an T'okat Ejattaláb, yab k'al i t'ilabtsik xi wit'ámal k'al wawá'k'i ti kwetém chalab. Anchan' ti wiltsaltsik xowa' yab tejwa' xin ko'olichtsik an T'okat Ejattaláb tin itsích.

¹⁴ Xita' yab in ko'ol an T'okat Ejattaláb tin itsích, yab in ejtawal kin bach'u xowa' tál bin T'okat Ejattal na Dios, pos jajá' in chalpayal ke i tóntotaláb. Yab in ejtawal kin exbay, pos jeché' tokot in exbayal xita' in ko'olich an T'okat Ejattaláb tin itsích. ¹⁵ Por xita' in ko'ol an T'okat Ejattaláb tin itsích, in ejtawal kin exbay xowa'kich. Ani yab xita' k'al ti ne'ech ka ejtawat ka utsan ke yab alwa' xowa' in t'ajál. ¹⁶ Pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': “¿Jita' in exbayámal xowa' in chalpayal an Ok'óxláb? ¿Jita' ne'ech kin ejto kin ok'tsi?” Por wawá' i ko'ol nin chalab na Kristo.

3

Nu at t'ojnalsik xi k'wajat in t'ójontsal a Dios

¹ Kidháblábsik, yab u ejto tu tawna'tsik jelt xita' xin ko'olich an T'okat Ejattaláb tin itsích, tokot tu tawna'tsik jelt xita' yab in ko'ol an T'okat Ejattaláb tin itsích. Tu t'iltsitsik an ta Kristo jelt xan tin tomnál ka t'iltsin i chakamtsik. ² Tu ok'tsitsik k'al tin kwenta na Kristo xowa' xi yab lej t'ojláb, jelt xan ti jun i chakam u tsutsúdhábk'i ani yab u pidhnal ti k'apné'el xin k'apal xi pakdha'ichsik. Abal tam ti jachan', yab ne'ech ka ejtotsik ka exbay xowa' xi t'ojláb k'al tin kwenta na Kristo, jelt xan ti jun i chakam yab jeye ne'ech kin ejto kin k'apu i k'apné'el xin k'apal xi pakdha'ich. Ani asta xo', yab a ejtotsik, ³ kom yabtsik bél a walkál ki tak'yat k'al an T'okat Ejattaláb. Max bél wa'ach k'al tatá'tsik i át'áxtaláb, i péjéxtaláb ani i k'éáxtaláb, ja'ich abal yabtsik a walkál ki tak'yat k'al an T'okat Ejattaláb ani bél i k'wajattsik jelt xan tu k'wajíl an atiklábtsik xi yab u belom. ⁴ Abal tam jun xita' kin ulu enché': “Naná' u wéwnál na Pablo” ani jún kin ulu: “Naná' u wéwnál na Apolos”, ¿yabxe' exomich a t'ajálsik jelti xi yabtsik in ko'ol an T'okat Ejattaláb tin itsích?

⁵ Pos, ¿jant'éy u éy naná' ani jant'éy in éy na Apolos? Wawá' i t'ójontsalk'i na Dios, ani k'al wawá' ta t'iltsintsik an ti tsubaxtaláb abal ki belmách. Ani juntsik tu éb, i t'aja' an t'ojláb xantik'i tu pidha' ti awiltaláb an Ajátikláb. ⁶ Naná' tu t'iltsitsik an ti tsubaxtaláb jelt xan ti jun i óm in t'ayál an iyaláb, na Apolos ti tolmiytsik abal ka exbay jelt xan ti jun xita' xin wak'tsal an t'ayabláb; por na Dios ja'ich ti t'aja'tsik ki belmách más, jelt xan tin pakedhál an t'ayabláb. ⁷ Jaxtám, nibal xu óm, nibal xu wak'tsix, yab xata' in éy; pos na Dios ja'ich nin t'ajál ejtal, Jajá' nin pubedhál an t'ayabláb. ⁸ Xu óm ani xu wak'tsix, u t'ojnalk'itsik, maske juntsik ti éb ne'ech kin bach'u tayíl xowa' in lujoyal k'al tin kwenta an t'ojláb xowa' in t'ajámal. ⁹ Pos wawá' i t'ójontsalk'i na Dios ani tatá'tsik, a junwal jelti an chabál xon ti na Dios exom ti t'ojnal.

Ajunwaltsik jeye jelti jun i yejche' atá xi exom in kubál na Dios. ¹⁰ Naná'ich nin k'wajat jelti an kúbal atá xi na Dios k'al nin alwa'tal, tin walka' ku kubtsi tin akan jeché' an atá, ani k'e'et exom in t'ek'bál. Por juntsik tu éb yejat ki chu'u xan ti exom in t'ek'bál jeché' an atá. ¹¹ Ni jun xita' yab ne'ech kin ejto kin k'wajbantsi k'e'et tin akan ké xi k'wajbantsidhich. Jeché' xi k'wajat jelti nin akan an atá, ja'ich na Jesukristo. ¹² Por ne'ech ka ejtawat ka t'ek'bá jeché' an atá k'al i oro, k'al i plata, k'al i labidh t'ujubtsik, o

k'al i te', k'al i k'udhey ani k'al i waynek ch'ojól. ¹³ An t'ojláb xi jun xita' kin t'aja', ne'ech ka chu'tat max alwa'; pos tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, k'al i k'amal ti ne'ech ka chu'tat max alwa'. Xowa'kich an t'ojláb xi jun xita' in t'ajámal, k'al i k'amal ti ne'ech ka chu'tat max alwa'. ¹⁴ Max yab ka t'a'ay an t'ojláb xi jun xita' in t'ajámal, ne'ech kin bach'u xowa' in lujyal. ¹⁵ Por max ka t'a'ay xowa' in t'ajámal, ne'ech kin k'ibdhá xowa' in t'ajámal, maske jajá' ka lo'ey, jelti jun xita' xu kalel adhik abal yab ka t'a'ay.

¹⁶ ¿Yabxe' a cho'óbsik ke a junwal jelti an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani ke nin T'okat Ejattal na Dios, k'wajat ba tatá'tsik? ¹⁷ Max jun xita' kin paku an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, jeché' xita' kin t'aja' anchan', ne'ech ka k'ibdhá k'al na Dios; pos an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, t'okat ani jachan' an pulek atá, ja'ich tatá'ichtsik.

¹⁸ Yab xita' kin k'ambiy tinbá'. Max jun xita' in chalpayal ke chalpadh k'al an chalpadhtaláb xi teché' ti k'ay'lá, kin t'aja' jelti max yab xata' in cho'ób ani anchan', ne'ech tám kin bajaw kin kó'oy an chalpadhtaláb xi tsubax. ¹⁹ An chalpadhtaláb xi teché' ti k'ay'lá, i tóntotaláb abal na Dios, pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': "Na Dios in t'ajál ke an chalpadhtsik ka kwajlá k'al nin chalpadhtal." ²⁰ In ulal jeye: "An Ok'óxláb in cho'ób abal nin chalab an chalpadhtsik, yab xata' in jalbíl." ²¹ Jaxtám, yab xita' yejat kin t'ek'a' tinbá' k'al tin kwenta xita' in wéwnál; pos ejtal xowa' wa'ach, tatá'tsik a dhabal. ²² Naná', na Apolos ani na Pedro, u dhabaláb k'al tatá'tsik. An k'ay'lá, an xe'chintaláb, an chemlá, xi xo', xi tayíl, ejtal tatá'tsik a dhabal. ²³ Ani tatá'tsik, k'al na Kristo ta dhabalábsik ani na Kristo, k'al a Dios tu dhabaláb.

4

Nin t'ojlábil an abatwáletsik

¹ Jaxtám, an atiklábtsik yejat kin chalpay ke wawá' i t'ójontsal na Kristo ani u punk'untsidh abal ki t'ila' xowa' in ko'olwi'ik yab tejwa' na Dios. ² Pos alwa'ich, xin ko'ol jun i punk'untsixtaláb, yejat kin xalk'a' ke ne'ech lejtal kin t'aja' xowa' u punk'untsáb. ³ Naná' yab u ódhál ti kwenta xant'éy ti kin chalpantsitsik, nibal xowa' ti kin utsa' jun i awiltaláb xi teché' ti k'ay'lá. Nibal in k'wajat u telál tubá'. ⁴ Maske in k'wajat tsububudh u itsích, jeché' yab in lé' kin ulu ke in lujatich t'ajat. An Ajátikláb ja'ich nin cho'ób xan tin k'wajat. ⁵ Jaxtám, yab ti kin ok'ox chalpantsitsik max in alwa' t'ojnal o yaba', ka aytsitsik asta ka tsích an Ajátikláb. Jajá', ja'ich xi ne'ech kin xalk'a' xowa' k'wajat chinat ban jik'waxtaláb ani kin xalk'a' xant'éy i chalpayal ti itsích. Jachan' i k'ij, na Dios ne'ech tám kin ulúch max alwa' o yab alwa' xowa' i t'ajámal.

⁶ Kidháblábsik, tu t'iltsaltsik jeché' abal tatá'tsik ta alwa'bíl, u k'wajbál jelti óltsixtaláb na Apolos ani naná' neye. U ulal jeché' abal k'al ni ok'tsixtalk'i, ka cho'óbna'tsik ke yab más yejat xowa' ka t'aja', tokot xowa' k'wajat dhutsadh ani abal ni jun xita' yab kin t'ek'a' tinbá' k'al tin kwentak'i xita' in wéwnál ani kin pojka' k'e'et. ⁷ Pos, ¿jita' ti t'ajál ki k'wajay más alwa' ké xi k'e'ettsik? ¿Jant'éy a ko'ol ke yab k'al a Dios ta pidhnék? Ani max Jajá' ti pidhámal, ¿jant'ók'i ta t'ek'ál tabá' jelti max xowa' a ko'ol tatá'k'i a bajúmal ka kó'oy ta kwetém chalab?

⁸ Xo' i k'wajatichtsik t'ajat alwa' jelti max a ko'oltsik kidhat. A ach'áltsik jelti max i pakdha' tak'ixich ani wawá' yabich tu t'ajál ti k'ij. ¡I lé'ak lejtal max i pakdha' tak'ixich abal ku tak'xin weye junax k'al tatá'tsik! ⁹ Pos u chu'tal ke wawá' xu k'wajat tu abatwále, na Dios tu t'ajámal jelti max yab u lej uluts. I junwal jelt xita' xi bijtsidhich ke ne'ech ti chemdháb; i bajúmalich ku k'wajay jelti jun xata' labidh xu telnal k'al an atiklábtsik xi teché' ti k'ay'lá. Anchan' tu chu'táb k'al an atiklábtsik ani k'al an t'okat abatwáletsik. ¹⁰ U usnal ke wawá' yab u chalpadh abal u k'wajatichtsik k'al na Kristo ani ke tatá'tsik a exbayal xowa'kichk'i xi k'al tin kwenta na Kristo. U usnal ke yab u likat ani ke tatá'tsik, i likat t'ajat; wawá' u at'nal k'al an atiklábtsik ani tatá'tsik i k'ak'náb t'ajat. ¹¹ Asta xo' i wat'nál i k'a'ínab ani i tsikénib; i yéntsál i k'udhk'úmil, u at'ax t'ajtsinal, yab i ko'ol i k'imá' ¹² ani u

chekel tu t'ojnal k'al ni k'ubak. U odhbijyáb k'al an atiklábtsik, por wawá' i lábt'ajálsik. U at'nal, por i kuxyal. ¹³ U jantsinal ti káw, por wawá' yab u tók'nal k'al i chákub. Asta xo', u t'ajnal jelti max u amúl ani jelti max u jilk'omastaláb.

¹⁴ Yab tu dhutsuntsaltsik anchan' abal tu tidhebédha'tsik, tu dhutsuntsaltsik abal tu pidha'tsik jun i tak'ixtaláb jelt u chakámiltsik xu k'anidhál t'ajat. ¹⁵ Maske tatá'tsik ka kó'oy láju i mil i ok'tsixtsik xi ti ok'tsitsik k'al tin kwenta na Kristo, yab yán a táta'tsik a ko'ol. Kom naná' tu t'iltsitsik an ti alwa' t'ilab k'al tin kwenta an lo'eltaláb, jáyk'i max tin táta'tsik k'al tin kwenta an belomtaláb xa ko'oltsik ba na Kristo Jesús. ¹⁶ Anchan' pé, tu pakabédhátsik abal ti kin wéwnantsi an tu ok'tsixtal.

¹⁷ Ja'ich k'al jeché' tin kwenta tu abtsaltsik an ta Timoteo, xu k'anidhál t'ajat ani u chu'tal jelti jun u chakámil k'al tin kwenta abal i belálich an Ajátikláb. Jajá', ne'ech ti ki chalpantsitsik xan tin k'wajíl neye abal u belálich na Kristo, anchan' xan tin ok'tsix putálk'i xon ti wa'ach i belomtsik. ¹⁸ Taltsik xi tatá'tsik a kidhtal, in t'ek'álsik t'ajat tinbá' abal in chalpayal ke yabich ne'ech kin k'ale tu álna'tsik. ¹⁹ Por u chalpayal kin k'ale jik'at tu álna'tsik, max an Ajátikláb anchan' tin lé'. Ne'ech tám ku chu'u xant'éy in ejtowaaltsik kin t'aja' jachan' xin t'ek'álsik t'ajat tinbá' ani yab tokotk'i xowa' in ulaltsik. ²⁰ Pos xan tu tak'ix na Dios, yab k'al i t'ilabk'i; u tak'ix k'al in cháp. ²¹ ¿Jant'éy a kulbetnálsik más? ¿Kin k'ale tu álna' abal tu k'wiya'tsik, o kin k'ale tu álna' abal tu tawna'tsik k'al i k'anidhaxtaláb ani i cha'attaláb?

5

U lejkiyáb jun i walastaláb

¹ U t'ilnal ke jún ti éb xi tatá'tsik, in ko'ol tin tomtal nin chab nána'. Jeché' ja'ich jun i walastaláb púlek ke nibal ela' tomnál ka t'ajan k'al xi yabtsik in exlál na Dios. ² ¿Maske anchan' ta k'wajattsik, bélk'i t'ajat a t'ek'álsik tabá'! ¿Yabxe' más in tomnál ki k'wajaytsik i t'e'pinal jelti max chemnek jun xita'? An inik xin t'ajámal jeché', yabich yejat ka walka'tsik ka junkun k'al tatá'tsik. ³ Maske yab in k'wajat naná' t'ajat k'al tatá'tsik, in k'wajat k'al u ejattalk'i; ani u ulúmalich abal walats xowa' in t'ajál jachan' an inik, jelti max ta' tin k'wajat k'al tatá'tsik. ⁴ Tin bij ni Ajátik Jesukristo, ki junkun tatá'k'itsik ani naná' ne'ech neye kin k'wajay k'al tatá'tsik k'al nu ejattalk'i. K'al tin cháp an Ajátikláb Jesukristo, ⁵ ka pidhna'tsik jachan' an inik ban lej at'ax abal ka yajlombédhantsat tin t'u'úl ani yabich kin t'aja' xowa' in kulbetnál nin t'u'úl. Max kin jila' kin t'aja' jeché' an walastaláb, ne'ech tám ka lo'wat tam ka tsích an Ajátikláb Jesús.

⁶ Yab in tomnál ka t'ek'a'tsik tabá' abal a chalpayaltsik ke i t'okat. ¿Yabxe' a cho'óbsik ke wé' i jilbédhaxtaláb k'oye in jilbédhál yán i k'oye max ka xuk'yat? ⁷ Ka aja'tsik pé jachan' an inik xin junwal jelti an jilbédhaxtaláb k'oye abal ki k'wajaytsik i t'okat jelti an it k'oye. Tatá'tsik a junwal jelti an pan xi yab u jilbédháb xu k'apnal tam u ajíbnáb an paskwa. Na Kristo chemdhá abal ka pikbá k'al wawá' ti kwenta. Jajá' in junwal jelti an borrego xin chemdhál an israelitatsik tam in ajíbnál an paskwa. ⁸ Jaxtám ti yejatich ki ajíbna' an paskwa k'al i lujattaláb ani i tsubaxtaláb, xin junwal jelti an pan xi yab jilbédhats; yab ki ajíbna' k'al i at'axtaláb nibal k'al xowa' yab alwa', xin junwal jelti an weje' jilbédhaxtaláb k'oye.

⁹ Ban jidhtal dhutsadh úw xi tu abtsitsik, tu utsa' abal yab ki junkun k'al xu junkunaltsik k'al xi yab in tomtal. ¹⁰ Yab exom tu utsálsik ke yabich ki junkun k'al an atiklábtsik xi yab u belom xi k'wajattsik teché' ti k'ay'lá, xu junkunaltsik k'al xi yab in tomtal, xi ch'e'ne'tsik, xu kwé'tsik, o xin k'ak'nálsik i ch'ilab. Yab ja'ich exom tu utsálsik, pos abal yabich t'ajat ki junkun k'al jajá'tsik, ko'ol ki wék'ontsik teché' ti k'ay'lá. ¹¹ Xowa' tu utsálsik, ja'ich ke yab ki junkun k'al xin ulal ke u kidhábláb ani u junkunal k'al xi yab in tomtal, ch'e'ne', in k'ak'nál i ch'ilab, t'ilma', u uch'al ani u kwé'. K'al xi anchan' ti k'wajat, yab yejat nibal ki k'apúch k'al jajá'. ¹²⁻¹³ Pos yab naná' u lujyal ku chu'u xant'éy

in t'ajál xi yabtsik u belom, k'al na Dios ti ne'ech ka lújundhátsik. Por tatá'tsik, ko'ol ka chu'u xant'éy in t'ajál xu belomtsik. Jaxtám, ka aja' jachan' an walablom xi k'wajat k'al tatá'tsik.

6

An útsbíxtaláb tin tamét an awiltalábsik xi yab u belom

¹ Tam jun xita' xi tatá'tsik ka waltsin ani ko'ol ka k'ale ti utsbix, ¿jant'ók'i tu k'alel ti utsbix ba jun i awiltaláb xi yab u belom? ¿Jant'ók'i ti yab in konyal ka t'ajtsin ti lejkiñtaláb k'al xu dhabalábichtsik k'al na Dios? ² ¿Yabxe' a cho'óbsik ke xu dhabalábichtsik k'al na Dios, ja'ich ne'ech kin lújundha' an atiklábtsik xi yab u belom? Ani max an atiklábtsik xi yab u belom, tatá'tsik ne'ech ka lújundha', ¿yabxe' ne'ech ka ejtotsik ka lejkiy xowa' yab lej k'alpidh t'ojláb? ³ ¿Yabxe' a cho'óbsik ke wawá' xu dhabalábich k'al na Dios, ne'ech ki lújundha' an t'okat abatwáletsik? ¿Pos max anchan', ne'ech ki ejto ki lejkiy xowa'kichk'i xi teché' ti k'ay'lá! ⁴ Pos max a péjéxnátsik jun xata' teché' ti k'ay'lá, ¿jant'ók'i ta k'wajbátsik kin lejkiy xi yabtsik u belom? ⁵ Jeché' u ulal abal ki tidhebétsik. ¿Awxe' yab wa'ach ni jun xita' xi tatá'tsik a kidhtal xi ne'ech kin ejto kin lejkiy jun xata' k'al nin at kidhábsik? ⁶ ¿Awxe' in tomnál ke jun i kidhábláb ka k'ale kin utsbix in at kidháb ba jun i awiltaláb xi yab u belom?

⁷ Pos max i péjéxtsik k'al na at kidháb, walatsich xowa' a t'ajátsik. ¿Yabxe' más alwa' ka kuxuy max i at'ax t'ajtsinaltsik? ¿Yabxe' más alwa' ka kuxuy max i kwé'yábsik? ⁸ Por tatá'tsik yab anchan' ta t'ajál, tokot a t'ajtsaltsik xowa' yab alwa' ani a kwé'yaltsik na at kidháb.

⁹⁻¹⁰ ¿Yabxe' a cho'óbsik ke xin t'ajál xowa' yab alwa', yab ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al na Dios? Yab ka walka' ki k'ambiyattsik, pos yab ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al na Dios, xu xe'chinaltsik yab exbadh, xin k'ak'nátsik i ch'ilab, xu junkunaltsik k'al xi yab in tomtal, i iniktsik xu junkunal k'al in at inik ani i uxumtsik xu junkunal k'al in at uxum. Yab jeye ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al na Dios, an kwé'tsik, an ch'e'ne'tsik, an uch'átsik, an odhbijixtsik ani an k'ambixtsik. ¹¹ Anchan'wi'ik ti k'wajat taltsik xi tatá'tsik; por xo', i pakwlantsidhichtsik ani i t'okodhichtsik. I k'wajbadhichtsik alwa' k'al na Dios tin bij an Ajátikláb Jesús ani k'al nin T'okat Ejattal ni Diosil.

T'okat nin t'u'úl xita' in belálich na Kristo

¹² Ne'ech ku ejto ku t'aja' xowa' ku le'na', por yab ejtal alwa'. Ne'ech ku ejto ku t'aja' xowa' ku le'na', por yab ne'ech ku walka' ti kin áta' xowa' u t'ajál. ¹³ An k'apné! ja'ich abal ni tsukul ani ni tsukul abal an k'apné!; por chablam jeché', ne'ech kin wixk'a' na Dios. Na Dios tu pidhámal an ti t'u'úl, por yab abal ku k'wajay yab exbadh. Tu pidhámal an ti t'u'úl abal ki ejto ki t'ójontsi k'al an Ajátikláb; ani an Ajátikláb, ja'ich tu belkómtsál an ti t'u'úl. ¹⁴ Ani anchan' xan ti na Dios tin ejdha' ti ít an Ajátikláb, anchan' weye ti ne'ech ti ku ejdha' ti ít k'al nin cháp.

¹⁵ ¿Yabxe' a cho'óbsik ke ni t'u'úl k'wajat jelti nin putálil nin t'u'úl na Kristo? ¿Awxe' alwa' ku éntsi jun peje' tin t'u'úl na Kristo abal ku ch'at'biy k'al in t'u'úl jun i junkux inik uxum? ¿Yaba! ¹⁶ O ¿yab a cho'óbsik ke tam jun i inik ka junkun k'al jun i junkux inik uxum, jeché' chablam júnk'ijich in t'u'úl tu áynal? Pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': "Xi jeché' cháb, jún tokot ti ne'ech ka ájin." ¹⁷ Por xita' k'wajatich k'al an Ajátikláb, xi jeché' cháb, júnk'ijich in ejattal tu áynal.

¹⁸ Yabtsik pé ki junkun k'al xi yab a tomtal. Xowa'kichk'i i walastaláb xi kin t'aja' jun xita', yab in waltsal nin t'u'úl; por xita' xu junkunal k'al xi yab in tomtal, in waltsal nin t'u'úl. ¹⁹ ¿Yabxe' a cho'óbsik ke ni t'u'úl yab wawá' i dhabal? Jeché' ni t'u'úl k'wajat jelti an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios xon tu k'wajíl jeye an T'okat Ejattaláb. Jeché' an T'okat Ejattaláb xi k'wajat ba ni itsích, a Dios tu pidhámal. ²⁰ Pos kajbidh tu ch'a'idh k'al na Dios.

Jaxtám, yejat ki k'ak'na' na Dios k'al ni t'u'úl ani k'al ni ejattal abal chablam jeché', k'al a Dios tu dhabaláb.

7

An tak'ixtaláb abal xi k'wajat tomkidhichtsik

¹ K'al tin kwenta an konoxtaláb xi tin t'ajtsitsik tam tin abtsi an dhutsadh úw, ne'ech tu utsa'tsik. Alwa' t'ajat max jun i inik yab ka tomkin; ² por kom wa'ach t'ajat xin kulbetnátsik ka xe'chin yab exbadh, jaxtám ti más alwa' ka tomkin an iniktsik ani an mímlábsik. ³ An inik xi tomkidh, yejat ka k'wajay alwa' k'al nin tomtal. Ani an mímláb xi tomkidh, yejat ka k'wajay alwa' k'al nin tomkíl. ⁴ An mímláb xi tomkidh, yabich jajá' in dhabal nin t'u'úl, u dhabaláb k'al nin tomkíl. Aníl jeye, an inik xi tomkidh, yabich jeye jajá' in dhabal nin t'u'úl, u dhabaláb k'al nin tomtal. ⁵ Yab ki k'ejsikmétsik k'al na tomtal. Ki k'ejsikmétsik, max ka t'aja'tsik i káw ke yab ne'ech ki junkun wé' i k'ij abal jachan' an k'ij, ka éyna'tsik abal ka óntsi ta ól. Tayíl ki junkuntsik juní abal tá' yab ka kuxuytsik ani ti ki walbindha'tsik an lej at'ax.

⁶ Jeché' an tak'ixtaláb tu pidhátsik k'al naná'k'i tu kwetém chalab, yab in tak'ixtal an Ajátikláb. ⁷ Naná' u lé'ak max ejtal ka k'wajaytsik jelti naná'; por na Dios k'e'etich k'e'etich tin pidhámaltsik an ti awiltaláb, taltsik in pidhámal ti awiltaláb ka tomkin ani taltsik, in pidhámal ti awiltaláb abal kin ejto ka k'wajay kwetém.

⁸ An kwetém iniktsik ani an chemtsidh mímlábsik, u utsátsik abal alwa' t'ajat max yab ka tomkintsik. ⁹ Por max yabtsik in ach'ál ne'ech kin ejto ka k'wajay kwetém, awil ka tomkin; pos más alwa' ka tomkin ké ka k'wajay in kuxyalk'i.

¹⁰ An mímlábsik xi tomkidh, u utsátsik abal yab kin jila' nin tomkíl. Jeché' an tak'ixtaláb, yab naná'k'i u káldhámal tu kwetém chalab, in ulal an Ajátikláb. ¹¹ Por max jun i mímláb xi tomkidh kin jila' nin tomkíl, yab yejat ka tomkin ti ít ani max yab in lé' ka k'wajay kwetém, ka pákwlántsixin ani ka junkuntsik juní. Anchan' jeye, an inik xi tomkidh, yab jeye yejat kin jila' nin tomtal.

¹² Xi k'e'ettsik u utsátsik jeché' k'al naná'k'i tu kwetém chalab, yab k'al tin tak'ixtal an Ajátikláb. Max jun i inik xu belom in ko'ol in tomtal yab u belom, por k'wajat alwa' k'al jajá', yab yejat kin jila'. ¹³ Ani max jun i mímláb xu belom in ko'ol in tomkíl yab u belom, por k'wajat alwa' k'al jajá', yab yejat kin jila'. ¹⁴ Pos an inik xi yab u belom, ne'ech ka tolmiyat ka belmách k'al nin tomtal; ani an mímláb xi yab u belom, ne'ech ka tolmiyat ka belmách k'al nin tomkíl. Max yabak anchan', nin chakámiltsik ne'ech kin junu jelti xi yabtsik u belom; por xo', k'wajattsik t'okodh k'al na Dios. ¹⁵ Por max in lé' ti jilax xi yab u belom, awil ka jilxin. Pos yab yejat ka k'wajay junax k'al i chápláb an mímláb o an inik xu belom, pos na Dios tu kanyámal abal ku k'wajay k'ijidh. ¹⁶ Pos mímláb xi belom, ¿a cho'óbxé' max ne'ech ka ejto ka tolmiy ka lo'ey na tomkíl? O inik xi belom, ¿a cho'óbxé' max ne'ech ka ejto ka tolmiy ka lo'ey na tomtal?

¹⁷ Juntsik ta éb yejat ki k'wajay xantik'i ti pidhámal ki k'wajay an Ajátikláb ani anchan' xan ta k'wajatwi'ik tam ti na Dios ti kaniy. Jeché' ja'ich u tak'ixnál putá'k'i xon ti wa'ach i belomtsik. ¹⁸ Max na Dios kin kaniy jun xita' xin ko'ol an exól bin t'u'úl, yejat ka k'wajay anchan' ani max kin kaniy jun xita' xi yab in ko'ol an exól bin t'u'úl, yab yejat kin t'aja' an exól bin t'u'úl. ¹⁹ Yab xata' tu éynal max in ko'ol an exól bin t'u'úl o yaba'; xowa' na yejat, kin t'ajál xowa' in ulal nin tak'ixtal na Dios. ²⁰ Juntsik ta éb, yejat ki k'wajay anchan' xan ta k'wajattsikwi'ik tam ti na Dios ti kaniy. ²¹ Max i jolib ta k'wajat, yab ki k'wajay ta chalpax; por max ka ela' xan ti ka uwa' abal ka ejto teye ki k'wajay yab i jolib, awil ka jila' ta jolib. ²² Pos xi k'wajat ti jolib tam ti kanyat abal kin bela'ich an Ajátikláb, xo' k'wajatich walkadh abal in belálich an Ajátikláb; anchan' jeye, xi yab u jolib tam ti kanyat abal kin bela'ich an Ajátikláb, xo' u jolibich abal na Kristo. ²³ Na Dios kajbidh ti ch'a'yámaltsik; yab

ki k'wajaytsik ta jolib abal an atiklábtsik. ²⁴ Kidháblábsik, juntsik ta éb yejat ki k'wajay jelt xan ta k'wajatwi'ik tam ta kanyattsik k'al na Dios.

²⁵ K'al tin kwenta xi yab tomkinétsik, yab u ko'ol ni jun i tak'ixtaláb xi tál ban Ajátikláb. Kom u bajúmalich neye kin kó'ontsat ti yajnantsixtaláb k'al an Ajátikláb ani u chalpayal abal in tomnál neye kin beltsin, ne'ech neye ku ulu xowa' u chalpayal k'al jeché' tin kwenta. ²⁶ Naná' u chalpayal ke más alwa' max an inik yab ka tomkin k'al tin kwenta an yajtsiktaláb xi wa'ach jeché' i k'ij. ²⁷ Max i tomkidhich ta k'wajat, yab ki jíláxin. Ani max yab i tomkidh, yab ki tomkin. ²⁸ Por max jun i kwitól ka tomkin, yab walats. Ani max jun i tsidhan ka tomkin, yab jeye walats xowa' in t'ajál. Por xu tomkinaltsik, ne'ech kin wat'na' i yajtsiktaláb ba jeché' an xe'chintaláb ani naná' u lé'ak ku chu'u max yab ka tomkintsik abal yab kin wat'na'tsik jeché' an yajtsiktaláb.

²⁹ Kidháblábsik, ne'ech tu utsa'tsik jeché': Wé'ich t'ajat an k'ij i ko'ol. Jaxtám, xita' k'wajattsik tomkidh, yejat ka k'wajaytsik jelti max yab tomkidh. ³⁰ Kom wé'ich t'ajat an k'ij i ko'ol, xu uk'nal'tsik, yejat ka k'wajaytsik jelti max yab u uk'nal; xu kulbétsik, jelti max yabtsik u kulbél ani xu ch'a'umtsik, jelti max yab jajá'tsik in dhabal xowa' in ch'a'yámal. ³¹ Xita' in kulbetnátsik xowa' wa'ach teché' ti k'ay'lá, ka k'wajaytsik jelti max yab in kulbetnátsik; pos ejtal xowa' wa'ach teché' ti k'ay'lá, ne'ech ka taley.

³² U lé'ak ku chu'u max yab ki k'wajaytsik ta chalpayal k'al ni jun xata'. Tam jun i inik yab tomkidh, tokot in chalpóm kin t'ójontsi ani kin t'aja' xowa' in lé' an Ajátikláb. ³³ Por xi tomkidh, in chalpóm tokot xowa'kich xi teché' ti k'ay'lá ani xan ti kin kulbédha' nin tomtal. ³⁴ Anchan' jeye u támnal k'al an mímláb xi tomkidh ani k'al an tsidhan. An tsidhan, tokot in chalpóm kin t'ójontsi an Ajátikláb abal ka k'wajay t'okat nin t'u'úl ani nin ejattal; por xi tomkidh, tokot in chalpóm xowa'kich xi teché' ti k'ay'lá ani xan ti kin kulbédha' nin tomkíl.

³⁵ Tu utsátsik jeché' abal tatá'tsik ta alwa'bíl, yab abal naná'k'i u lé' ku chu'u yab ki tomkintsik. Jeché' tu utsátsik abal ka t'aja' xowa' alwa' ani lujat. Ani abal ka ejtotsik ka exla' más alwa' an Ajátikláb.

³⁶ Por max jun xita' in ko'ol jun in tsidhánil ani in chalpayal abal exomich ti wat'el in tamúbil abal ka tomkin ani in chalpayal ke yejat kin tomkiy, yab walats max kin tomkiy. ³⁷ Aníl jeye, max jun xita' in ko'ol jun in tsidhánil ani in chalpayámalich junax ke más alwa' yab ka tomkin an tsidhan, alwa' max yab kin tomkiy. ³⁸ Jaxtám, xin pidhnál nin tsidhánil abal ka tomkin, alwa' xowa' in t'ajál. Ani xi yab kin pidhna', más alwa' xowa' in t'ajál.

³⁹ An mímláb xi tomkidh, u kó'yáb k'al an tak'ixtaláb jelti max wik'ats bin tomkíl, lejat nin tomkíl k'wajat eja; por max ka chemech nin tomkíl, an mímláb awil ka tomkin ti ít xita' k'ál kin le'na', tokot yejat kin chu'u ke jachan' an inik, u belom jeye. ⁴⁰ Por naná' u ulal ke más k'ijidh ne'ech ka k'wajay an mímláb max yabich ka tomkin ti ít. Anchan' tu ulal kom u chalpayal ke u ko'olich tu itsích nin T'okat Ejattal na Dios.

8

An k'apnéł xu pikbantsáb an ch'ilabtsik

¹ K'al tin kwenta an k'apnéł xu pikbantsáb an ch'ilabtsik, u chalpayal abal i cho'óbich xant'éy yejat ki t'aja'. An chalpadhtaláb k'al tin kwenta jeché' an k'apnéł, tu t'ajál ki t'ek'a' tibá', por an k'anidhaxtaláb, tu tolmiyal abal ku belmách más. ² Ani max jun xita' in chalpayal ke in cho'ób jun xata', yabél in bajúmal kin cho'óbna' xan ti yejat kin cho'óbna'. ³ Por max jun xita' in k'ak'nál na Dios, u exláb k'al na Dios.

⁴ K'al tin kwenta an konoxtaláb xi tin t'ajtsitsik max alwa' o yab alwa' ka k'apat an k'apnéł xu pikbantsáb an ch'ilabtsik, ne'ech tu utsa'tsik. Jun i ch'ilab xu k'ak'náb jelti a Dios, yab xata' in éy teché' ti k'ay'lá. Pos i cho'óbich ke jún tokot a Dios wa'ach. ⁵ Maske wa'ach ban walk'i' ani ban chabál taltsik xu bijyáb ti diostsik (jelt xan ti cho'óbich ke yán

i diostsik ani i ajátiklábtsik wa'ach), ⁶ abal wawá', jún tokot a Dios wa'ach. Jeché' na Dios, ja'ich an Táta'láb xon ti tál ejtal xowa' wa'ach ani wawá', taja' weye tu tál. Jún jeye tokot i Ajátikláb wa'ach, xi ja'ich na Jesukristo. Jeché' na Jesukristo, ja'ich xin t'ajámal ejtal xowa' wa'ach, asta wawá' weye.

⁷ Por yab ejtalk'i in cho'ób jeché'. Taltsik, xin k'ak'nálwi'ik an ch'ilabtsik, in k'apaltsik an k'apnéel jelti max pikbantsidh an ch'ilabtsik; ani kom yabtsik u lej belom, in chalpayaltsik ke u walbinal k'al xowa' in k'apal. ⁸ An k'apnéel yab in t'ajál abal ku k'wajách más k'unat k'al na Dios; pos yab ne'ech ki ejto ki t'okedha' más tibá' max ku k'apúch, nibal ne'ech ki walbindha' tibá' max yab ku k'apúch. ⁹ Por ka kó'oysik i kwenta abal yab ka walbindha' xi yabtsik u lej belom, pos a cho'óbichtsik ke an k'apnéel yab tu t'okedhál nibal tu walbindhál. ¹⁰ Pos ka ach'a'tsik jeché'. Max tatá' xa cho'ób jeché', ki buxkan ta k'apul xon tu pikbantsáb xata' an ch'ilabtsik ani ki chu'tat taja' k'al jun i kidhábláb xi yabél u lej belom, ¿yabxe' ne'ech kin le'na' jeye kin k'apu xowa' u pikbantsáb an ch'ilabtsik? ¹¹ Ani anchan', tatá' xa cho'óbich ke an k'apnéel yab tu t'okwal nibal tu waltsal, a t'ajálich ka k'ibchon na at kidháb xi yabél u lej belom. Pos na Kristo chemech abal ka lo'ey jeye jeché' an kidhábláb. ¹² Pos anchan', tam ka ojsitsik an tin chalab an kidháblábtsik xi yabél u lej belom, a waltsalich na Kristo. ¹³ Jaxtám, max u walbindhál nu at kidháb k'al tin kwentak'i xowa' u k'apal, más xóna' alwa' ke yabich jayk'i ku k'apu i t'u'lek abal yab ku walbindha'.

9

An awitaláb xin ko'ol jun i abatwále

¹ Naná' yab in k'wajat tak'nél k'al i iniktsik, u ko'ol i awitaláb xin ko'ol jun i abatwále. Pos u chu'úmal na Jesús ni Ajátik ani tatá'tsik a xalk'álich abal in k'wajat u t'ójontsal an Ajátikláb. ² Max taltsik yab tin chu'tal tin abatwále, abal tatá'tsik in abatwále; pos kom tatá'tsik a belálich an Ajátikláb, ja'ich nin xalk'ál ke naná' tsubax lejtal in abatwále.

³ Jeché' ja'ich xowa' ne'ech ku utsa' xi tin kawyaltsik: ⁴ ¿Yabxe' in tomnál ku k'apundhá ani ku pidhan xowa' ki uch'a' k'al an belomtsik? ⁵ ¿Yabxe' in tomnál ku tomkin weye k'al jun i mímláb xu belom jelti xi k'e'et an abatwáletsik, nin kidhábsik an Ajátikláb ani na Pedro? ⁶ O ¿a chalpayaltsik ke tokot naná' ani na Bernabé yab yejat ku koyóch tu t'ojnal? ⁷ ¿Jita' k'wajat ti soldado ani jajá' in ch'a'yal ejtal xowa' in yéntsál? ¿Jita' in t'ayál i uba ani yab in k'aptsal tin walíl? ¿Jita' in beletnál i borregotsik ani yab in uch'ál i leche xin wa'tsal? ⁸ ¿Naná' k'ixe' tu kwetém chalab tu ulal jeché'? ¿Yabxe' ja'ich in ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés? ⁹ Nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés in ulal enché': "Yab ka busáliy an ko'nél xi exom ti kwádhál." Na Dios yab in ulúmal jeché' abal tin alwa'bíl an ko'néltsik, ¹⁰ jeché' tin ulal abal ki cho'óbna' ke xi xe'ech in t'ilál an alwa' t'ilab, yejat ka tolminsát k'al xin t'iltsaltsik. Anchan' jelt xan ti jun xita' u t'ojnal bin ale in aytsím ka labey xowa' in t'ayál. ¹¹ Max wawá' i t'ilámal an alwa' t'ilab ba tatá'tsik, ¿yabxe' in tomnál ti ku pidha' weye xowa' i yéntsál teché' ti chabál? ¹² Max a tolmiyaltsik xi k'e'et, xi xe'echtsik in t'ilál an alwa' t'ilab, ¿yabxe' más in tomnál ti ku tolmiy wawá'?

Por yab i t'ajámal anchan', tokot exom i kuxyal ejtal abal ka belan nin alwa' t'ilábil na Kristo. ¹³ ¿Yabxe' a cho'óbsik ke xu t'ojnal ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, ke taja'ich jeye tu kalel abal ka k'apúch? O ¿yabxe' a cho'óbsik ke xu t'ojnal xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb, ja'chich jeye in k'apal xowa' u pikbantsáb na Dios? ¹⁴ Anchan' jeye, an Ajátikláb in ulu enché': Xita' xe'ech in t'ilál an alwa' t'ilab, taja' jeye ti yejat ka kale abal ka k'apúch. ¹⁵ Por naná' yab jayk'i u t'ajámal anchan' k'al tatá'tsik, nibal exom tu dhutsuntsaltsik jeché' abal ka t'aja'tsik anchan' k'al naná'. ¡Más alwa' kin chemech ké ti kin k'ántsi jun xita' jeché' an k'ijidhtaláb xu ko'ol!

¹⁶ Pos naná' yab u ach'ál ku t'ek'a' tubá' abalk'i in xe'ech u t'ilál an alwa' t'ilab, pos yejat ku t'ila'. ¡Ch'ojontál u chu'bíl max yab ku t'ila' jeché' an alwa' t'ilab! ¹⁷ Jaxtám, max u t'ajál jeché' k'al yantam u kulbéta, ne'ech ku bach'u an jalbixtaláb; por max u t'ajál k'al i chápláb, bék'i ja'ich jun i punk'untsixtaláb xi tin pidhámal na Dios. ¹⁸ Anchan' pé, an jalbixtaláb xu bach'wal, ja'ich an kulbéta'ab xu ach'ál abal in xe'ech u t'ilál jeché' an alwa' t'ilab ani yab in átlom. Ne'ech ku ejto ku konoy kin tolmiyat abal in xe'ech u t'ilál an alwa' t'ilab, por yab u t'ajál anchan'.

¹⁹ Maske yab in k'wajat tak'nél k'al i iniktsik, u le'námal ku t'ójontsitsik abal ku ejto ku t'aja' ke yán kin bela'tsik na Kristo. ²⁰ Tam in k'wajat ban judíotsik, in wenk'onat jelti an judíotsik, abal ku ejto ku t'aja' ka belmáchtsik. Tam in k'wajat k'al xi tak'nélsik k'al nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in k'wajíl jelti jajá'tsik, abal ku ejto ku t'aja' ka belmáchtsik. Maske naná' yab in tak'nél k'al jeché' an tak'ixtaláb. ²¹ Tam in k'wajat k'al xi yab tak'nélsik k'al nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in k'wajíl jelti jajá'tsik abal ku t'aja' ka belmáchtsik. Maske in k'wajat tak'nél k'al nin tak'ixtal na Dios, abal in k'wajatch bin tak'ixtal na Kristo. ²² Tam in k'wajat k'al xi yab u lej belomtsik, in k'wajíl jelti jajá'tsik abal ku t'aja'tsik ka belmách más. K'al ejtalk'i in k'wajíl jelt xan tu k'wajítsik abal ku ejto ku t'iltsi taltsik xan ti ne'ech ka lo'ey. ²³ Ejtal jeché' u t'ajál k'al tin kwenta an alwa' t'ilab abal ku bach'u neye an alwa'taláb xin ko'ol jeché' an alwa' t'ilab.

²⁴ Tatá'tsik a cho'óbich ke tam an ubát'tsik u ádhil abal ti átáx, ejtaltsik u ádhil; por jún tokot xi ne'ech kin áta' xowa' u átáb. Ki ájláchtsik pé abal ka ejtotsik ka bach'u xowa' u átáb. ²⁵ Ejtal xu exóbaltsik abal ti átáx ba jun i ubát'nich, yab in t'ajál xata' xowa' in chalpayal ke ne'ech ka waltsin k'ál. Jajá'tsik in t'ajál anchan' abal kin ejto kin áta' jun i kwetsotsól dhipadh ch'ojól xu k'achel. Por wawá' i t'ajál an chápláb abal ki áta' jun xata' xi yab jayk'i ne'ech ka k'achey. ²⁶ Naná', yab in ádhil jelti max mut'utsik u wal; yab in kúnúx jelti max in k'wajat u wiwál nu k'ubak anik'i. ²⁷ Yab u t'ajál anchan', naná' u yajlombédhál tubá' ani in k'wajíl tin t'ójontsix, kom yab u lé' ke tayíl, ka kale yab xata' in jalbíl nu t'ojlábil.

10

An tak'ixtaláb k'al tin kwenta an ch'ilabtsik

¹ Kidháblábsik, u lé' ka cho'óbna'tsik, ke ni weje' pakéiltsik k'wajinek tin ál jachan' an tokow ani ejtaltsik in wat'na' an Chak Pujal. ² Anchan', jelti max pujoyatsik ejtal ban tokow ani ban pujal junax k'al na Moisés. ³ Ejtaltsik jeye in k'apu an k'apné' xi tsích walk'i. ⁴ Ani ejtaltsik in uch'a' an ja' xi káldhantsat ban t'ujub k'al na Dios. Pos in uch'amaltsik an ja' xi káldhantsat k'al na Dios ban t'ujub xi k'ál ti wewkómtetsik. Jeché' an t'ujub, ja'ich na Kristo. ⁵ Por yán an israelitatsik yab in t'aja' xowa' in lé' na Dios ani jaxtám ti jilk'ontsik chemnek ban chabál xon ti yab k'wajtsidh.

⁶ Ejtal jeché', támun jelti jun i óltsixtaláb abal wawá' abal yab ki lét'endha' xowa'kich xi yab alwa', jelt xan ti jajá'tsik in lét'endha'. ⁷ Yab ka k'ak'na'tsik i ch'ilab jelt xan tin t'aja' taltsik xi jajá'tsik, xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché': "An atiklábsik buxkan ti k'apul ani ti uch'al ani tayíl, in t'aja'tsik i ajib." ⁸ Yab ku junkun k'al xi yab i tomtal, jelt xan tin t'aja' taltsik xi jajá'tsik ani chemech jun inik ox mil i atiklábsik xi júnk'i a k'ítsá. ⁹ Yab ki taktamiy an Ok'óxláb jelt xan tin t'aja' taltsik xi jajá'tsik ani chemech ch'ik'adh k'al i chan. ¹⁰ Nibal ki it'ixbétsik k'al na Dios jelt xan tin t'ajámal taltsik xi jajá'tsik ani chemdhátsik k'al an abatwále xu chemdhax.

¹¹ Ejtal jeché' xowa' in tamu ni weje' pakéiltsik, támun abal ka k'wajay jelti jun i ok'tsixeláb. Ani k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab abal ti ku tawna', wawá' xu k'wajat jeché' tin ok'ontalich an k'ij. ¹² Anchan' pé, xin chalpayal ke k'wajat alwa' k'al na Dios, kin kó'oy t'ajat i kwenta abal yab kin wala'. ¹³ An taktamixtaláb xa ach'álsik,

jayéchk'i an taktamixtaláb xin ach'ál xita'kichk'i. Por yejat ka bela'tsik na Dios, pos Jajá' yab ne'ech kin walka' ka kó'oysik más púlek i taktamixtaláb, tokotk'i xowa' ne'ech ka ejto ka kuxuytsik. Tam ki taktamiyat, na Dios ne'ech ti ki óltsi xan ti ka uwa' abal ka wat'na' ani ka ejto ka kuxuy jeché' an taktamixtaláb.

¹⁴ Jaxtám, kidháblábsik xi tu k'anidhál t'ajat, yab ka k'ak'na'tsik i ch'ilab. ¹⁵ Exom tu tawnál jelti atiklábsik xi chalpadh ani ka chalpaytsik max alwa' o yab alwa' xowa' tu utsálsik. ¹⁶ Tam i pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios k'al tin kwenta an yajtsik uxnél, ¿yabxe' ja'ich abal ki junkulom uch'a' jeché' an yajtsik uxnél jelti nin xich'ál na Kristo? Ani an pan jeye xi péjchíxnál, ¿yabxe' ja'ich abal ki junkulom k'apu jelti nin t'u'úl na Kristo? ¹⁷ Jún tokot an pan xi mu'wal ani yán tu éb ti k'apal, ejtal wawá' yán tu éb, por jelti max jún tokot tu k'wajat, jelti nin t'u'úl na Kristo.

¹⁸ Ka chu'u an atiklábsik xi Israel; tam in k'apal'tsik xowa' u pikbantsáb na Dios, ¿yabxe' u junkunalich k'al xon tu k'wajbantsáb ti pikbantsixtaláb na Dios? ¹⁹ Yab exom u ulal ke an ch'ilab in ko'ol jeye in éy, nibal exom u ulal ke an t'u'lek xi pikbantsidh jun i ch'ilab, más alwa' ké k'e'et i t'u'lek. ²⁰ Xowa' exom u ulal, ja'ich ke tam xi yab in exlátsik na Dios in pikbál jun xata', in pikbantsal an at'ax ejattalábsik ani yab a Dios. Yab u lé' ku chu'u ka kó'oysik i junaxtaláb k'al an at'ax ejattalábsik. ²¹ Yab ne'ech ka ejto ka uxtsitsik an ti yajtsik uxnél xin pidhnál an Ajátikláb ani ka uxtsitsik jeye an ti yajtsik uxnél an at'ax ejattalábsik. Yab ne'ech ka ejto ki k'apúchtsik bin mesajil an Ajátikláb ani ki k'apúchtsik jeye bin mesajil an at'ax ejattalábsik. ²² O ¿a lé' ki chakúdha' an Ajátikláb? ¿Awxe' más wa' u likat ké Jajá'?

An walkadhtaláb ani nin k'anidhaxtal xin belálightsik na Kristo

²³ Ne'ech ku ejto ku t'aja' xowa' ku le'na', por yab ejtal alwa'. Ne'ech ku ejto ku t'aja' xowa' ku le'na', por yab ejtal u tolmix abal kin belmách más. ²⁴ Ki t'aja' xowa' alwa' abal tin alwa'bíl xi k'e'ettsik, yab abal wawá'k'i ti alwa'bíl.

²⁵ Ka k'aputsik xowa'kichk'i an t'u'lek xu nujnal, yab ki k'wajay ka konkomiya max alwa' o yab alwa' ka k'apat; ²⁶ pos an chabál ani ejtal xowa' wa'ach taja', k'al an Ajátikláb tu dhabaláb.

²⁷ Max ki kanyat ta k'apul k'al jun xita' xi yab u belom ani a lé'tsik ki k'ale, ka k'aputsik ejtal xowa' ki pidhan. Yab ki k'wajaytsik ka konkomiya max alwa' o yab alwa' ka k'apat. ²⁸ Por max jun xita' ti ki utsa'tsik enché': "Jeché' an t'u'lek pikbantsidh an ch'ilabtsik", max anchan', yab ka k'aputsik abal yab ka walbindha' xin ulal anchan' ani yab ka jilk'on ti chalpay. ²⁹ Exom u t'ilál xowa' ne'ech kin chalpay na jún, yab xowa' tatá' ne'ech ka chalpay.

Pos ¿jant'ók'i ti yejat ki exbantsi jun xita' k'al tin kwenta max alwa' o yab alwa' xowa' i k'apal? ³⁰ Ani max u pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios k'al tin kwenta xowa' u k'apal, ¿jant'ók'i tin kawyáb abal u pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios k'al tin kwenta an k'apné? ³¹ Pos max i k'apul'tsik, o a uch'átsik xata', o a t'ajátsik k'e'et xowa', ka t'aja' ejtal abal tin k'ak'nabíl na Dios. ³² Yab ka t'aja'tsik ka walbin an judíotsik, nibal xi yabtsik u judío, nibal xin belálightsik na Dios. ³³ Anchan' neye naná', yab u t'ajál xowa' yab in kulbetnál an atiklábsik, nibal u t'ajál xowa' naná'k'i ne'ech ti kin tolmintsi. U t'ajál xowa' k'ál ti ne'ech ka tolmintsat an atiklábsik abal kin ejtotsik jeye ka lo'ey.

11

¹ Ki k'wajaytsik teye jelt xan ti naná' in k'wajat, anchan' xan ti naná' in k'wajat jelt xan ti k'wajat na Kristo.

Xan ti yejat ka k'ale an mímlábsik tam ne'ech ti ól

² Kidháblábsik, tu k'ak'nátsik t'ajat abal ech'ek'i tin chalpayaltsik ani abal a óntsal ka wéwna'tsik an ok'tsixelaláb xi tu pidhámaltsik. ³ Por u lé' ka exbaytsik ke na Kristo, ja'ich na k'wajat jelti nin ók' an inik; an inik, jelti nin ók' nin tomtal ani na Dios k'wajat jelti nin

ók' na Kristo. ⁴ Max jun i inik kin putsuy nin ók' tam u ól o tam exom in ólnál i tsubaxtaláb xin bach'úmal ba Dios, tidhetál abal jajá'. ⁵ Por max jun i mímláb yab kin putsuy nin ók' tam u ól o tam exom in ólnál i tsubaxtaláb xin bach'úmal ba Dios, tidhetál abal jajá'; in junwal jelti max kaxudh. ⁶ Max jun i mímláb yab kin putsuy nin ók', tám, más alwa' ka kaxun. Por max in ach'ál tidhetál ka kaxun o ka olin, kin putsuy nin ók'. ⁷ An inik yab yejat kin putsuy nin ók', pos jajá' in junwal jelt xan ti jeye na Dios ani u tak'ix jeye jelt xan ti na Dios u tak'ix. Kom an inik in tak'yal an mímláb, ja'ich tu xalk'anal abal an inik in ko'ol i awiltaláb. ⁸ Pos tam ti na Dios in t'aja' an inik, yab in káldha' ban mímláb, an mímláb ja'ich na káldhá ban inik. ⁹ Ani yab jeye t'ajan an inik abal tin kwenta an mímláb, an mímláb ja'ich na t'ajan abal tin kwenta an inik. ¹⁰ Jaxtám, an mímláb yejat kin putsuy nin ók' abal kin xalk'antsi an t'okat abatwáletsik ke jajá' k'wajat tak'nél k'al an inik. ¹¹ Jaxtám, wawá' xi belálich an Ajátikláb, i cho'ób ke an inik in yéntsál an mímláb ani an mímláb in yéntsál an inik. ¹² Pos anchan' xan ti an mímláb ban inik ti káldhats, anchan' jeye, an inik ban mímláb tu wa'chinal, por ejtal jeché', ba Dios ti tál.

¹³ Ka ulu tatá'tsik max in tomnál ke an mímlábsik ka ólan yab putsudh in ók'. ¹⁴ Ni chalab tu utsál abal tidhetál ke jun i inik kin walka' ka nakey nin xi'íl. ¹⁵ Por labidh u xalk'anal max jun i mímláb nakdha' in xi'íl; pos ja'ich ti pidhnék kin kó'oy nakdha' nin xi'íl abal kin putsuy k'al nin ók'. ¹⁶ Por max jun xita' in lé' kin káwlíxna' jeché', yejat kin cho'óbna' ke ejtal xin belálightsik na Dios, i ujnámalich ke an mímlábsik kin putsuy nin ók' tam u ól ani tam in ólnál i tsubaxtaláb xin bach'úmal ba Dios.

Xi yabtsik in bach'wal in lujtalk'i nin t'okat k'apúchil an Ajátikláb

¹⁷ Por k'al jeché' xowa' ne'ech tu utsa'tsik, yab ja'ich abal tu káldha'tsik ta alwa', pos tam a kó'yaltsik an junkuntaláb, yab i junkunaltsik abal ka t'aja' xowa' alwa', i junkunaltsik abal ka t'aja' xowa' yab alwa'. ¹⁸ Pos jidhtal, ne'ech tu utsa'tsik jeché': In usnal ke tam ki junkuntsik ta ól, u wa'chinal i k'é'áxtaláb ani u chalpayal ke tsubax xóna' xowa' in usnal. ¹⁹ Pos, in tomnál xóna' k'ejele ki k'é'áxintsik abal ka xalk'an xita' já' na tsubax lejtal tu belom. ²⁰ Xowa' u támnal k'al jeché' an k'é'áxtaláb, yabich i junkunaltsik abal ka k'apu nin t'okat k'apúchil an Ajátikláb. ²¹ Pos tam i junkunaltsik abal ki k'apúch junini', xi k'e'et u okxinal ti k'apul ani lejat taltsik u jilk'onat ti k'a'íl, taltsik asta u itelmél. ²² ¿Yabxe' a ko'oltsik a k'imá' xon ti ki k'apúch ani ki uch'ách? Tam a t'ajáaltsik anchan', a pojkalightsik xin belálich na Dios ani a tidhebédhálightsik xi yab xata' in ko'ol. ¿Jant'éy yejat tu utsa'tsik? ¿Yejatxe' tu káldha'tsik ta alwa' abal a t'ajáaltsik anchan'? ¡Yaba'!

An t'okat k'apúxnich xin jila' ka t'ajnal an Ajátikláb

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lk. 22:14-20)

²³ Pos naná' ban Ajátikláb tu bach'úmal jeché' an ok'tsixtaláb xi tu pidhámaltsik: Ke jachan' i akal tam ti an Ajátikláb Jesús pidhná abal ka chemdhá, in téyna' an pan ²⁴ ani tam tin pidhámalich ti jalbintsixtaláb na Dios, in peja' ani in ulu enché': "Ka bach'u ani ka k'apu, jeché' ja'ich nu t'u'úl xi ne'ech ku pidhna' ka chemdhá abal tatá'tsik ta alwa'bíl. Ka t'ajáaltsik jeché' abal ti kin chalpay." ²⁵ Anchan' jeye, tam ti ok'onich an k'apúch, in téyna' jun i lejab baltsidh ti yajtsik uxnél ani in ulu enché': "Jeché' an yajtsik uxnél, ja'ich nu xich'ál xi ne'ech ku wak'la' ban peltsidh te'. K'al tin kwenta nu xich'ál, na Dios ne'ech kin t'aja' jun i ít lejkintaláb k'al an atiklábtsik. Ka t'ajáaltsik jeché' abal ti kin chalpay." ²⁶ Jaxtám, tam a k'apaltsik jeché' an pan ani tam a uch'áaltsik jeché' an yajtsik uxnél, a chalpayaltsik xan ti chemdhá an Ajátikláb. Ka t'ajáaltsik jeché' asta kin bajaw xowk'i ti ka tsích juní.

Xan ti yejat ka k'apat nin t'okat k'apúchil an Ajátikláb

²⁷ Anchan' pé, xita' kin k'apu an pan o kin uch'a' an yajtsik uxnél xin pidhnál an Ajátikláb ani yab k'wajat alwa' tin ejattal, in waltsalich nin t'u'úl ani nin xich'ál an Ajátikláb. ²⁸ Jaxtám, xita' ne'ech kin k'apu jeché' an pan ani kin uch'a' jeché' an yajtsik

uxnél, yejat kin chalpay ok'ox max k'wajat alwa' tin ejattal. ²⁹ Xita' kin ani' k'apuk'i jeché' an pan ani kin ani' uch'a'k'i jeché' an yajtsik uxnél ani yab kin chalpay ke ja'ich nin t'u'úl an Ajátikláb, in k'apal ani in uch'ál jeché' abal kin bach'u i yajtsiktaláb. ³⁰ Jaxtám, yán xi tatá'tsik a kidhtal u ya'ultsik, yán xi yabtsik likdha' ani yán xi chemnekichtsik. ³¹ Por max wawá' ki chu'u ok'ox max u k'wajat alwa' ti ejattal, yab ne'ech ku pidhan ti yajtsiktaláb k'al an Ajátikláb. ³² Por an Ajátikláb tu chu'tsal xowa' i t'ajál ani max tu pidhál ti yajtsiktaláb, ja'ich abal yab ku k'ale ban k'ibeltaláb junax k'al xi yabtsik u belom.

³³ Anchan' pé, kidháblábsik, tam ki junkuntsik abal ka k'apu nin t'okat k'apúchil an Ajátikláb, ki áytsíxintsik jún ani jún. ³⁴ Max jun xita' u k'a'íl, ka k'apúch ok'ox tin k'imá' abal yab ki walbintsik tam i junkunal abal ka k'apu nin t'okat k'apúchil an Ajátikláb. Ejtal xowa' bél u k'ibel ku lejkiy, ne'ech ku lejkiy tam kin k'ale tu álna'tsik.

12

An awitaláb xu pidhnal juntsik tu éb k'al an T'okat Ejattaláb

¹ Kidháblábsik, u lé' ka cho'óbna'tsik ke juntsik tu éb u pidhnék k'al an T'okat Ejattaláb ti awitaláb abal ki t'aja' jun xata'.

² A cho'óbsik alwa' ke tam ti yabél i belomtsik, a wéwnáltsik i ch'ilab xi yab u káw. ³ Jaxtám, xo' u lé' ka cho'óbna'tsik ke ni jun xita' xin ulal ke “na Jesús yab t'ajat i alwa' inik”, k'wajat ti káw k'al tin cháp an T'okat Ejattaláb. Ani ni jun xita' yab ne'ech kin ejto kin ulu ke “na Jesús ja'ich an Ajátikláb”, max yab k'wajat ti káw k'al tin cháp an T'okat Ejattaláb.

⁴ K'e'etich k'e'etich an awitaláb xu pidhnal juntsik tu éb, por an T'okat Ejattaláb xin pidhnál an awitaláb, jún tokot. ⁵ Yán wa'ach xan ti ki t'ójontsi an Ajátikláb, por an Ajátikláb, jún tokot. ⁶ Ani yán wa'ach xan ti ki t'aja' jeché' an t'ojláb, por na Dios, xi tu tolmiyal abal ki t'aja' jeché' an t'ojláb, jún tokot. ⁷ Juntsik tu éb u pidhnal ti awitaláb abal ki ejto ki t'aja' xata' ani k'ál tu xalk'anal abal i ko'olich an T'okat Ejattaláb ti itsích. Jeché' an awitaláb, tu pidhál abal tin alwa'bíl ejtalk'i. ⁸ Taltsik u pidhnal ti awitaláb k'al an T'okat Ejattaláb, abal ka káwin k'al i t'ek'dha' chalab. Taltsik u pidhnal ti awitaláb abal kin exbay xowa'kichk'i, xantik'i tin lé' an T'okat Ejattaláb. ⁹ Taltsik u pidhnal ti awitaláb k'al an T'okat Ejattaláb abal ka belmách más ani taltsik u pidhnal ti awitaláb abal kin jeldha' i ya'ultsik. ¹⁰ Taltsik u pidhnal ti awitaláb abal kin t'aja' i labidh labandhaxtaláb ani taltsik u pidhnal ti awitaláb abal kin ólna' i tsubaxtaláb xi tál ba Dios. Taltsik u pidhnal ti awitaláb abal kin exla' i ejattalábsik xi alwa' ani xi yab alwa'. Taltsik, u pidhnal ti awitaláb abal ka káwin k'al xowa'kichk'i i káwintaláb ani taltsik, u pidhnal ti awitaláb abal kin wila' xowa'kichk'i i káwintaláb. ¹¹ Por ejtal jeché', tokot Jajá'k'i an T'okat Ejattaláb in t'ajál. Juntsik tu éb, tu pidhál an ti awitaláb xan ti Jajá' in lé'.

Ejtal wawá' xu belomich jelti max júnk'i tu k'wajat

¹² Anchan' jelt xan ti ni t'u'úl yán i peje' ti k'wajat por jún tokot tu áynal, anchan' jeye, ejtal wawá' xu belomich, júnk'i tokot tu áynal kom i belálich na Kristo. ¹³ Pos ejtal wawá', maske u judío o u griego, u jolib o yaba', tam ku pujoyatich, i bajwalich ku k'wajay jelti max júnk'i tokot, kom jún tokot an T'okat Ejattaláb ani ejtal wawá', jayéchk'i an T'okat Ejattaláb i ko'ol ti itsích.

¹⁴ Ni t'u'úl yán i peje' ti k'wajat, yab júnk'i. ¹⁵ Max ni akan kin ulu ke yab u k'ubaklek, k'al jeché', yab exom in ulal ke ni akan yab u kidhtaláb k'al ni t'u'úl. ¹⁶ O max ni xuchun kin ulu ke yab u walek, k'al jeché', yab exom in ulal ke ni xuchun yab u kidhtaláb k'al ni t'u'úl. ¹⁷ Pos max ejtalak ni t'u'úl u walek, ¿jan ti ne'ech ku och'xin? O max ejtalak ni t'u'úl u xuchunlek, ¿jan ti ne'ech ku jikxin? ¹⁸ Por na Dios in t'aja' ni t'u'úl xan ti Jajá' in le'na'. ¹⁹ Max júnk'ijak i peje' ti k'wajat ni t'u'úl, yab ne'ech ka xalk'an ke ja'ich in t'u'úl jun i inik. ²⁰ Por xo', maske yán i peje' in ko'ol ni t'u'úl, jún tokot tu áynal.

²¹ Ni wal yab ne'ech kin ejto kin utsa' ni k'ubak ke yab in yéntsals; nibal ni ók' yab ne'ech kin ejto kin utsa' ni akan ke yab in yéntsals. ²² Yab anchan' ti k'wajat, nin pejtal ni t'u'úl xu xalk'anal más yab likat, ja'ich na más i yéntsals. ²³ Nin pejtal ni t'u'úl xu xalk'anal ke yab i lej yéntsals, ja'ich ni k'udhk'umliyal más alwa'. Aní nin pejtal ni t'u'úl xi yab lej alabél, ja'ich na más i beletnál alwa'. ²⁴ Nin pejtal ni t'u'úl xi alabél, ja'ich na más yab i beletnál alwa'. Anchan' tin lejkiy na Dios ni t'u'úl abal xi yab i lej k'anidhál, ka k'wajay más ultaláb. ²⁵ In t'aja' anchan', abal yab ka wa'chin i k'é'áxtaláb ba ni t'u'úl, tokot ka tólmíxintsik jún ani jún. ²⁶ Max jun peje' ni t'u'úl in ach'ál i yajtsiktaláb, ejtal xi más in ach'átsik jeye ani max jun peje' ni t'u'úl u k'ak'náb, ejtal xi más u kulbéltsik jeye.

²⁷ Anchan' jeye, ejtal wawá' xi belálich na Kristo, u k'wajat jelti nin putálil nin t'u'úl na Kristo ani juntsik tu éb i junwal jelti jun peje' nin t'u'úl na Kristo. ²⁸ Na Dios in takwyámal taltsik ban belomtsik abal kin pidha' ti awiltaláb: Jidhtal, in k'wajbámal i abatwáletsik; in chabtal, i t'íltsixtsik; in oxtal, xin ok'tsixnáltsik nin káwintal na Dios. Taltsik in pidhámal ti awiltaláb abal kin t'aja'tsik i labidh labandhaxtaláb ani taltsik abal kin jeldha' i ya'ulstik. In jilámal jeye xu tolmixtsik, xu ok'lekstik ani xin bach'úmal i awiltaláb ti káw k'al xowa'kichk'i i káwintaláb. ²⁹ Yab ejtalk'i i abatwáletsik, nibal ejtalk'i i t'íltsixtsik. Yab ejtalk'i in ok'tsixnál nin káwintal na Dios, nibal ejtalk'i in ejtawal kin t'aja' i labidh labandhaxtaláb. ³⁰ Yab ejtalk'i in ko'ol i awiltaláb kin jeldha' i ya'ulstik, nibal ejtalk'i in ko'ol i awiltaláb ti káw k'al xowa'kichk'i i káwintaláb. Yab ejtalk'i in ejtawal kin wila' xowa' in ulal jun xita' tam ka káwin k'al xowa'kichk'i i káwintaláb. ³¹ Pos ka aliytsik pé xan ti ka uwa' abal ka ejto ka bach'ustik an awiltaláb xi más alwa'. Xo', tu óltsaltsik jun i bél xi más alwa'.

13

An k'anidhaxtaláb

¹ Max u wit'álak tin káw k'al xowa'kichk'i i káwintaláb xi teché' ti chabál ani xi walk'i', por yab in k'anidhax, u junwal jelti nukub xu t'enyáb o jelti pat'ál xu ts'imbi. ² Max u ko'olak i awiltaláb ku ólna' i tsubaxtaláb xi tál ba Dios, max u exbayalak ani u cho'óbak ejtal xowa' k'wajat yab tejwa' ani max in belomak t'ajat ke asta u utsál an ch'éntsik ka yoyon, por yab in k'anidhax, yab xata' u éy. ³ Max ku pidha' ejtal xowa' u ko'ol an ch'ojontátsik, o ku pidhna' tubá' kin tsikan k'al tin kwenta an alwa' t'ilab, por yab in k'anidhax, ejtal jeché', yab xata' ti alwa'.

⁴ Xita' u k'anidhax, in ko'ol i cha'attaláb, alwa' inik, yab in chakuntsal ni jun xita' k'al tin kwenta xowa' in ko'ol ani yab in t'ek'ál tinbá'. ⁵ In lujtalk'i u káw ani yab in ayal xata' abal jajá'k'i tin alwa'bíl; yab u chakulom nibal u jilk'onat ti chakúl max ka t'ajtsin xata' yab alwa'. ⁶ Yab u kulbél max kin chu'u jun xita' in walál, u kulbél tam kin chu'u u t'ajnal xowa' alwa'. ⁷ Xita' u k'anidhax, in kó'ontsal ti cha'attaláb xi k'e'et; in belál xowa' ka utsan ani in aytsal kin jila' kin t'aja' xowa' yab alwa' xi k'e'ettsik. In kuxyal jeye ejtal max ka t'ajtsin xata' yab alwa'.

⁸ An k'anidhaxtaláb yab jayk'i in ko'ol in ok'ontal. Ne'ech kin bajaw an k'ij tam yabich ne'ech ka ólna' i tsubaxtaláb xi tál ba Dios, nibal xita' ne'ech ka káwin k'al xowa'kichk'i i káwintaláb ani yabich jeye ne'ech ka yéntsins i chalpadhtaláb. ⁹ Pos ejtal jeché', wé' ti exlál ani wé' jeye ti ólnál i tsubaxtaláb xi tál ba Dios; ¹⁰ por tam ki exla'ich ejtal, xi wé', ne'ech ka wék'on.

¹¹ Tam ti naná' in chipíl, in káw, in chalpax ani u t'ajál xowa'kich jelti jun i chakam; por tam tin inikbéch, u jila' tu kúx ejtal xowa' u t'ajál tam tin chipíl. ¹² Anchan' jeye, xo' i telál na Dios, por jelti max yab i chu'tal alwa'. I chu'tal jelti jun xata' xu xalk'anal ba jun i podhenek lam, por ne'ech kin bajaw xowk'i ne'ech ki chu'u alwa'. Xo' tokot wé' u exlál, por ne'ech ku exla' alwa', jelt xan ti na Dios tin exlál naná'. ¹³ Anchan' pé, an

belomtaláb, an aytsixtaláb ani an k'anidhaxtaláb, ne'ech ka k'wajay ech'ek'i; por xowa' más púlek k'al xi jeché' óx, ja'ich an k'anidhaxtaláb.

14

Xin ko'ol an awitaláb ti káw k'al xowa'kichk'i i káwintaláb

¹ Yab ka jila'tsik ta k'ánidhax jún ani jún ani ka kóntsitsik na Dios ti ki pidha' ti awitaláb abal ka ejto ka t'aja' xowa'kichk'i. Ka kóntsitsik más abal ti ki pidha' ti awitaláb ka ejto ka ólna' i tsubaxtaláb xi tál ba Jajá'. ² Xita' u káw k'al xowa'kichk'i i káwintaláb, a Dios in tawnál, yab i atiklábtsik; pos yab u exbantsáb k'al ni jun xita'. Xowa' in ulal, k'al an T'okat Ejattaláb tu pidhnal kin ulu ani ja'ich xowa' yabél tejwa'. ³ Por xin ólnál i tsubaxtaláb xi tál ba Dios, yab ja' anchan'; in tawnál xi k'e'ettsik abal kin tolmiy ka belmáchtsik más, abal kin tak'iytsik ani abal kin k'ijidhmédha'tsik. ⁴ Xu káw k'al xowa'kichk'i i káwintaláb, jajá'k'i in tolmiyal tinbá' abal ka belmách más, por xin ólnál i tsubaxtaláb xi tál ba Dios, in tolmiyal an belomtsik abal ka belmách más.

⁵ Naná' u lé'ak ke ejtal tatá'tsik ka kó'oy i awitaláb ta káw k'al xowa'kichk'i i káwintaláb, por más u lé' ka kó'oytsik i awitaláb abal ka ólna'tsik i tsubaxtaláb xi tál ba Dios. Más alwa' ka kó'oytsik jeché' an awitaláb ké ki káwintsik k'al xowa'kichk'i i káwintaláb. Alwa' k'e'jle ki káwin k'al xowa'kichk'i i káwintaláb, por max ne'ech ka wilan xant'éy a ulal; abal anchan', ka tolmiy an belomtsik ka belmách más. ⁶ Kidháblátsik, yab ne'ech ti ki tolmiy max tu tawna'tsik k'al k'e'et i káwintaláb xi yab a exbayal tam kin k'ale tu álna'tsik. Más ne'ech ti ki tolmiytsik, max tu t'íltsitsik xowa' tin xalk'antsámal na Dios ani tu óltsitsik an ti tsubaxtaláb. Ne'ech jeye ti ki tolmiytsik max tu óltsitsik ti tsubaxtaláb xi tál ba Dios ani max tu ok'tsitsik an tin káwintal na Dios. Ejtal jeché', ja'ich ne'ech ti ki tolmiytsik.

⁷ Ki k'wajba' ti ok'tsixtaláb xowa' u t'enyáb xi yab ejat, jelti an chúl o an arpa; max yab ka t'enyat xan ti yejat, yab xita' ne'ech kin exbay xant'éy u t'enyáb. ⁸ Tam wa'ach i péjéxtaláb, max yab ka jutsyat an korneta xan ti yejat, yab xita' ne'ech ka t'ojon abal ka k'ale ti péjéx. ⁹ Anchan' jeye u támnal k'al tatá'tsik: max k'al an káwintaláb xa éynál, ka ulu i t'ilabtsik xi yab exbantál, ¿jan ti ne'ech ki exbantsat xant'éy i k'wajat a ulaltsik? ¿In junwal jelti max anik'i i k'wajat ta t'ilomtsik! ¹⁰ Yán i káwintaláb wa'ach teché' ti k'ay'lá ani ejtal exbantál. ¹¹ Por max yab u exbayal xan ti k'wajat ti káw jun xita', abal naná', in junwal jelti max píl chabál ti tál ani jajá', anílk'i jeye ti ne'ech ti kin chu'u. ¹² Anchan' pé, kom tatá'tsik a lé' t'ajat ka bach'u i awitaláb xin pidhnal an T'okat Ejattaláb abal ka ejto ka t'aja' xowa'kichk'i, ka t'aja'tsik an chápláb abal ka ejto ka kó'oy más i awitaláb xowa' k'al ti ka ejto ka tolmiy ka belmách más xu belomich.

¹³ Jaxtám, xita' xu káw k'al jun i káwintaláb xi yab exbantál, kin kóntsi na Dios abal ka pidhan ti awitaláb kin wila' xowa' in ulal k'al jachan' an káwintaláb. ¹⁴ Pos max kin ólan k'al i káwintaláb xi yab exbantál, u ejattalk'i u ól, yab xata' ne'ech ku exbay. ¹⁵ ¿Pos jant'éy pé tám yejat ku t'aja'? Yejat kin ólan k'al nu ejattal, por ku exbay xant'éy u ulal. Yejat ku ajatna' i ajatlábtsik k'al nu ejattal, por ku exbay xant'éy u ajatnál. ¹⁶ Abal max i k'wajat a pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios k'al na ejattalk'i, an kidhábláb xi k'wajat ta wál, yab ne'ech kin ejto kin ulu “anchan' ka t'ájan” kom yab in exbayal xant'éy a ulal. ¹⁷ Alwa' xóna' k'e'jle t'ajat xan ta pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios, por an kidhábláb xi k'wajat ta wál, yab u tolmiyáb abal ka belmách más. ¹⁸ U pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios abal más na' u ejtawal tin káw k'al xowa'kichk'i i káwintaláb ké tatá'tsik. ¹⁹ Por ban junkuntaláb xon tu junkunal an belomtsik, más u ach'ál in tomnál ku ulu bó' i káw xi exbantál, abal ku ok'tsitsik jeye xi k'e'ettsik ké ku ulu, láju i mil i káw xi yab exbantál.

²⁰ Kidháblátsik, ka kó'oytsik na chalab jelti jun xita' xi púlekich, yab jelti jun i chakam. K'al xowa' yab alwa', ka junu jelti an chakamtsik; por k'al xowa' alwa', ka junu jelti xi pakdha'. ²¹ An T'okat Dhuslab in ulal enché': “Ne'ech ku éyna' i píl iniktsik abal ku tawna' an atiklábtsik xi jeché' i k'ij k'al i káwintaláb xi yab in exbayal, por nibal anchan'

yab ne'ech ti kin exbantsitsik. Anchan' tin ulu an Ok'óxláb." ²² Jaxtám, an awiltaláb xu pidhnal jun xita' abal ti káw k'al jun i káwintaláb xi yab exbantál, alwa' abal ti exól k'al xi yabtsik u belom ani yaba', abal xu belomichtsik. Por an awiltaláb xu pidhnal jun xita' abal kin ólna' i tsubaxtaláb xi tál ba Dios, alwa' abal ti exól k'al xu belomtsik ani yaba', abal xi yabtsik u belom. ²³ Max tam ka junkun an belomtsik, ejtal ka káwin k'e'etich k'e'etich, ani ka ochich jun xita' xi yab xata' in cho'ób o yab u belom, ¿yabxe' ne'ech kin ulu ke i olmanaltsik? ²⁴ Por max ejtaltsik k'wajat in ólnál i tsubaxtaláb xi tál ba Dios ani ka ochich jun xita' xi yab xata' in cho'ób o yab u belom, ne'ech kin ach'a' abal walbidh ti k'wajat. Ani ne'ech kin chalpay tin itsích xan ti k'wajat, tam kin ach'a' xowa' i k'wajattsik a ulal. ²⁵ Anchan', xowa' in ko'ol chinat tin itsích, ne'ech ka xalk'an, ne'ech ka tudhlan kin k'ak'na' na Dios ani ne'ech kin ulu ke na Dios tsubax lejtal k'wajat k'al tatá'tsik.

Ka t'aja'tsik ejtal xowa'kich in tsubtalk'i ani in lujtalk'i

²⁶ Kidháblábsik, tam i junkunaltsik, max jun xita' in lé' kin ajatna' jun i ajatláb, o in ko'ol jun i ok'tsixtaláb, o in lé' kin ólna' jun xata' xi pidhnék kin cho'óbna' k'al na Dios, o in lé' ti káw k'al i k'e'et káwintaláb, o in lé' kin wila' xowa' u ulwáb k'al jeché' an káwintaláb, alwa' t'ajat. Por ejtal jeché', ka éyan abal ka tolmiyat ka belmách más an belomtsik. ²⁷ Tam u káw xita' k'al i k'e'et káwintaláb, ka káwin cháb o asta óx; ani yab junaxk'i ka káwin, k'ejtsik. Tám juní, yejat ke jun xita' kin wila' xowa' u ulwáb k'al jachan' an káwintaláb. ²⁸ Por max yab wa'ach ni jun xita' xi ne'ech kin ejto kin wila', más alwa' yab xata' ka ulwat k'al i k'e'et káwintaláb ban junkuntaláb, tokot ki káwin k'al i k'e'et káwintaláb abal tatá'k'i ani abal na Dios. ²⁹ Anchan' jeye, max ne'ech ka ólná i tsubaxtaláb xi tál ba Dios, ka káwin cháb o óx; ani xi k'e'ettsik, kin exbay xant'éy u ulwáb. ³⁰ Por max jun i kidhábláb xi k'wajat buxúl, ka pidhan kin cho'óbna' jun xata' k'al na Dios, xi jidhtal, yejat tám kin kubdha' ti t'ilom abal ka káwin jeché' an kidhábláb. ³¹ Anchan' ejtal tatá'tsik xa bach'wal i tsubaxtaláb xi tál ba Dios, ne'ech ka ejtotsik ta káw juntsik ti juntsik abal ejtaltsik kin wit'a' ani ka tolmiyattsik ka belmách más. ³² Xin ólná'tsik i tsubaxtaláb xi tál ba Dios, yejat kin ejto kin kubdha' tinbá' ani kin aytsi asta xowk'i in lujyal ka káwin. ³³ Pos na Dios, yab u uk'pindhax, tokot in pidhnál i k'ijidhtaláb.

Ka t'aja'tsik xan tin t'ajál ejtalk'i xu dhabalábich k'al na Dios. ³⁴ Ke an mímlábsik yab ka káwin xon tu junkunal an kidháblábsik ti ól, pos jeché' yab in tomnál kin t'aja'. Yejat kin t'aja'tsik xowa' ka utsan, jelt xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios. ³⁵ Max in lé' kin cho'óbna' jun xata', kin konoy nin tomkíl, por tin k'imá'; pos yab u xalk'anal alwa' ke jun i mímláb, ka káwin xon tu junkunal an kidháblábsik ti ól.

³⁶ Yejat ki cho'óbna' ke nin káwintal na Dios yab k'al tatá'tsik ti tujenek, nibal tatá'k'itsik a bach'úmal. ³⁷ Max jun xita' in chalpayal ke in ko'ol i awiltaláb kin ólna' i tsubaxtaláb xi tál ba Dios, o in chalpayal ke teykómte t'ajat k'al an T'okat Ejattaláb, yejat kin cho'óbna' ke xowa' in k'wajat tu dhutsuntsaltsik, in tak'ixtal an Ajátikláb. ³⁸ Por max yab in lé' kin exbay ke ja'ich in tak'ixtal a Dios, jila' k'wajat.

³⁹ Anchan' pé, kidháblábsik, ka aliytsik xan ti ka uwa' abal ka kó'oy i awiltaláb ka ólna' i tsubaxtaláb xi tál ba Dios ani yab ka taxk'antsitsik xu káw k'al xowa'kichk'i i káwintaláb.

⁴⁰ Por ka t'aja'tsik ejtal in tsubtalk'i ani in lujtalk'i.

15

Ejech ti út na Kristo

¹ Kidháblábsik, u lé' ka chalpaytsik an alwa' t'ilab xi tu t'iltsámaltsik. Jeché' ja'ich an alwa' t'ilab xa bach'úmalichtsik ani ja'ich xa óntsaltsik ka bela'. ² Aníl jeye, k'al tin kwentak'i jeché' an alwa' t'ilab, i lo'odhichtsik. I lo'odhichtsik max ka óntsi ka bela' xowa' tu t'iltsámaltsik ani max yab i ani' belmámadhk'i.

³ Tin jidhtal, tu ok'tsitsik xowa' naná' in ok'tsinék. Tu ok'tsitsik ke na Kristo chemech k'al tin kwenta ni walab, jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab. ⁴ In ulal jeye an T'okat Dhuslab, ke jolyat ani ke tin óxláb a k'ítsá, ejech ti ít; ⁵ ke in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al na Pedro ani tayíl abal ka chu'tat k'al xi más an abatwáletsik. ⁶ Tayíl in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al bó' i bo' inik i kidháblábsik jun k'alélk'i ani yán xi jachan' an kidháblábsik, xo' bél k'wajat ejattsik, por taltsik chemnekich. ⁷ Tayíl in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al na Jakobo ani más tayíl abal ka chu'tat k'al xi más an abatwáletsik.

⁸ Tin ok'ontal, tam ti ejtal jeché' in chu'úmalichtsik, in xalk'a' tinbá' abal ku chu'u neye ani ku bela' maske tayílich. Jelt xan ti jun i chakam xu wa'chinal tam wat'enekich i k'ij. ⁹ Pos naná' ja'ich xi más kuxlek k'al an abatwáletsik ani nibal in tomnál kin bijyat tin abatwále, pos u at'ax t'ajtsámaltsik t'ajat xin belálsik na Dios. ¹⁰ Por xo', u bajúmalich kin k'wajay xan tin k'wajat k'al nin alwa'talk'i na Dios; ani an alwa'taláb xi tin kó'ontsi, yab jilk'on jelti max yab xata' in jalbíl. Naná' más in t'ójnék ké xi más an abatwáletsik; maske xowa' u t'ajámal, yab k'al naná'k'i u cháp tu t'ajámal, na Dios, xi k'wajat k'al naná', ja'ich nin t'ajámal k'al nin alwa'tal. ¹¹ Por yab yejat ki ódha' ti kwenta xita' t'ójnék, max naná' o jajá'tsik; xowa' na uluts, ja'ich ke i t'ilámal an alwa' t'ilab ba tatá'tsik ani a belámalichtsik.

Tam ka ejech ti ít an chemélomtsik

¹² Por max wawá' i ok'tsixnál ke na Kristo ejnek ti ít, ¿jant'ók'i pé tám taltsik xi tatá'tsik in ulal abal yabich u ejel ti ít an chemélomtsik? ¹³ Pos max an chemélomtsik yabak u ejeltsik ti ít, yabichak jeye ejnek ti ít na Kristo. ¹⁴ Ani max na Kristo yab ejnek ti ít, u kalelich jelti max yab xata' in jalbíl xowa' i ok'tsixnál ani xowa' a belálsik jeye. ¹⁵ Max anchan', u kalelich tám yab tsubax xowa' i ok'tsixnál k'al tin kwenta xowa' na Dios in t'ajám. Pos in ulal ke na Dios in ejdhámal ti ít na Kristo ani max yabich u ejel ti ít an chemélomtsik, u kalelich tám yab tsubax ke na Dios in ejdhámal ti ít na Kristo. ¹⁶ Max an chemélomtsik yabichak u ejel ti ít, nibal na Kristo yabichak ejnek ti ít; ¹⁷ ani max na Kristo yab ejnek ti ít, an belomtaláb xa ko'oltsik yab xata' in jalbíl, bék'i i walbidchtsik ta k'wajat. ¹⁸ Ani max anchan', xi chemnekichtsik ani in belámal na Kristo, k'ibchonék jeye ti k'wajattsik. ¹⁹ Max tokotk'i tam teché' u k'wajat ejat ti ko'ol an aytsixtaláb ba na Kristo, más wa' ch'ojontál i chu'bíl ké xi k'e'ettsik.

²⁰ Por xowa' támnék, ja'ich ke na Kristo ejech ti ít tam ti chemdhá; Jajá' ja'ich na jidhtal xi ejech ti ít abal kin xalk'a' ke xi chemneksik ne'ech ka ejech ti ít. Anchan', in junwalich jelti nin jidhtal walíl jun i t'ayabláb. ²¹ Pos anchan' xan ti an chemlá k'al tin kwentak'i jun i inik ti tuje yab k'ay'lá, anchan' jeye k'al tin kwentak'i jun i inik ti ne'ech ka ejech ti ít an chemélomtsik. ²² Anchan' jelti ejtal xu kidhtaláb k'al na Adán u chemel, anchan' jeye, ejtal xu dhabalábichtsik k'al na Kristo ne'ech ka ejdhá ti ít. ²³ Ne'ech ka ejdhá an chemélomtsik xowk'i tin lujyal ka ejdhá. Ok'ox ejdhá na Kristo abal ka k'wajay jelti nin jidhtal walíl jun i t'ayabláb; ani tayíl, tam ka tsích na Kristo, ne'ech ka ejdhá xu dhabalábtsik k'al Jajá'. ²⁴ Tam na Kristo kin wék'óch ejtal an tak'ixtsik, an awiltalábtsik, an cháplábtsik ani tam kin wat'bantsích ti tak'ix na Dios an Táta'láb, tám ne'ech ka tsích an pakwenib. ²⁵ Pos na Kristo ne'ech ti tak'ix tam ka átantsatich k'al na Dios xita' k'al tu at'nal. ²⁶ Xi ne'ech ka wixk'á tin ok'ontalich, ja'ich an chemlá. ²⁷ Pos na Dios in k'wajbámalich ejtal abal ka k'wajay tak'nél k'al na Kristo. Por tam an T'okat Dhuslab in ulal ke ejtalich k'wajbadh abal ka k'wajay tak'nél k'al na Kristo, jeché' yab in lé' kin ulu ke na Dios k'wajat jeye tak'nél k'al na Kristo. Pos Jajá' ja'ich nin k'wajbámal ejtal abal ka k'wajay tak'nél k'al na Kristo. ²⁸ Por tam ejtalich k'wajat tak'nél k'al na Kristo, Jajá', xu Chakámláb k'al na Dios, ne'ech jeye tám ka k'wajách abal ka k'wajay tak'nél k'al na Dios, abal na Dios ka k'wajay k'al ejtalk'i ani abal ejtalk'i. Jeché' na Dios, ja'ich nin k'wajbámal ejtal abal ka k'wajay tak'nél k'al na Kristo.

²⁹ Aníl jeye, wa'ach taltsik xu pujnaltsik k'al tin kwenta xi chemnekichtsik, ¿jant'ók'i tin t'ajálsik jeché'? Max an chemélomtsik yabich u ejel ti ít, ¿jant'ók'i tu pujnaltsik k'al jajá'tsik tin kwenta?

³⁰ Max an chemélomtsik yabich u ejel ti ít, jolatk'i i wat'nál i yajtsiktaláb.

³¹ Kidháblábsik, tsudhey ka tsudhey i tametnál an chemlá. Jeché' tsubax t'ajat, jelti an k'ijidhtaláb xu ach'ál k'al tin kwenta abal a belálichtsik ni Ajátik Jesukristo. ³² Tam tin k'wajat Efeso, in péjéxnék k'al an iniktsik xi at'axtsik t'ajat, xin junwal jelti an padhumtsik; por, ¿jant'éy u átámal k'al jeché'? Max tsubax lejtal ke an chemélomtsik yabich u ejel ti ít, u kalelich tám tsubax xin ulaltsik enché': "Wana tu k'apul ani tu uch'al, ke kalám ne'ech ku chemech."

³³ Yab ka k'ambiytsik tabá', xita' u junkunal k'al xin t'ajálsik xowa' yab alwa', ne'ech jeye ka ch'ilk'oyat. ³⁴ Ka kó'oytsik na chalab alwa' ani lujat, yabich ka wala'tsik. Pos taltsik xi tatá'tsik yab in exlál na Dios, u ulal jeché' abal ki tidhebétsik.

Xan ti uwats in t'u'úl ne'ech kin kó'oy tam ka ejech ti ít an chemélomtsik

³⁵ Por ne'ech xóna' ka konoxin jun xita' enché': "¿Jan tu ejel ti ít an chemélomtsik? ¿Janti uwats nin t'u'úl ne'ech kin kó'oy?" ³⁶ Xita' in konyal anchan', yab lej chalpadh, pos tam u t'aynal jun i iyaláb, jachan' an iyaláb ko'ol ka chemech abal ka ixk'an. ³⁷ Max ka t'ayan i idhidh, yab ja'ich an idhidh ne'ech ka kale, ne'ech ka kale an ém o xowa' ka t'ayan. ³⁸ Por na Dios in pidhál tin akan an t'ayabláb xan ti Jajá' na Dios tin lé'; ani ejtal an iyalábsik, k'e'etich k'e'etich in akan u pidhnal. ³⁹ Ejtal xin ko'ol in t'u'úl teché' ti chabál, yab jununúl ani'; nin t'u'úl an iniktsik, k'e'etich jeye; nin t'u'úl an ko'nélsik, k'e'etich jeye; nin t'u'úl an to'oltsik, k'e'etich jeye ani nin t'u'úl an ch'ichintsik, k'e'etich jeye. ⁴⁰ Wa'ach xin ko'ol in t'u'úl abal ka k'wajay walk'i' ani wa'ach xin ko'ol in t'u'úl abal ka k'wajay teché' ti chabál; por k'e'etich jeye nin labídh xi walk'i' ani k'e'etich jeye nin labídh xi teché' ti chabál. ⁴¹ Nin tajáx na k'ítsá, yab in junwal jelti nin tajáx na ích', nibal in junwal jelti nin tajáx na ótsik. Na ótsik, k'e'etich k'e'etich tin ko'ol nin tajáx. ⁴² Anchan' jeye u támnal tam u ejel ti ít an chemélomtsik. U jolyáb i t'u'úl xu k'achel ani tam ku ejech ti ít, u ejel k'al jun i t'u'úl xi yabich u k'achel. ⁴³ U jolyáb i t'u'úl xi pojkantál ani tam ku ejech ti ít, u ejel k'al jun i t'u'úl xi labidh. U jolyáb i t'u'úl xi yab likat ani tam ku ejech ti ít, u ejel k'al jun i t'u'úl xi likat. ⁴⁴ U jolyáb i t'u'úl xu pidhnék abal ku k'wajay teché' ti chabál ani tam ku ejech ti ít, u ejel k'al jun i t'u'úl xi ja'ich abal ku k'wajay walk'i'. Max wa'ach i t'u'úl xi ja'ich abal ku k'wajay teché' ti chabál, wa'ach jeye i t'u'úl xi ja'ich abal ku k'wajay walk'i'.

⁴⁵ An T'okat Dhuslab in ulal ke an jidhtal inik xin bij Adán, t'ajan ani pidhan tin ejattal. Por na Kristo, xin junwal jeye jelti na Adán, in ko'ol in ejattal xin pidhnál i xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ⁴⁶ Na Dios tu pidhámal ok'ox ti t'u'úl abal ku k'wajay teché' ti chabál ani tayíl ne'ech ti ku pidha' ti t'u'úl abal ku k'wajay walk'i'. ⁴⁷ An jidhtal inik xi t'ajadh k'al i k'ut', teché'k'i ja' ti chabál; in chabtal an inik, xi ja'ich an Ajátikláb, walk'i' Ja' ti tál. ⁴⁸ Nin t'u'úl an iniktsik xi teché' ti chabál, in junwal jelti an inik xi t'ajadh k'al i k'ut'; por xita' kin bela' na Kristo, ne'ech kin kó'oy in t'u'úl jelti na Kristo. ⁴⁹ Anchan' xan ti ko'ol ni t'u'úl xi teché' ti chabál, anchan' jeye ti ne'ech ki kó'oy ni t'u'úl xi tál walk'i'.

⁵⁰ Kidháblábsik, tu utsálsik, ke ni t'u'úl yab ne'ech ka ochich xon tu tak'ix na Dios; pos xu k'achel yab ne'ech kin ejto ka k'wajay xon ti k'wajat xi yab jayk'i u k'achel. ⁵¹ Ne'ech tu utsa'tsik jun xata' xi k'wajat yab tejwa': Yab ejtal ne'ech ku chemech; por ejtal ne'ech ku jalk'uyat. ⁵² Ne'ech ku jalk'uyat jik'atk'i t'ajat, jelt tam ki mut'úna' ani ki lamána' ni wal, tam ka ach'atmé ti jutsyáb an korneta tin ok'ontal. Ne'ech ka jutsyat an korneta ani an chemélomtsik ne'ech ka ejdhá abal yabich más jayk'i ka chemech ani wawá', ne'ech ku jalk'uyat. ⁵³ Pos ni t'u'úl xu k'achel, ko'ol ka jalk'uyat k'al xi yab jayk'i u k'achel; ani ni t'u'úl xu chemel, ne'ech ka jalk'uyat k'al xi yab jayk'i u chemel. ⁵⁴ Tam ni t'u'úl xu k'achel

ka jalk'uyatich k'al xi yab jayk'i u k'achel ani tam ni t'u'úl xu chemel, ka jalk'uyatich k'al xi yab jayk'i u chemel, támunich tám xowa' k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab xin ulal enché': "Wék'ontsat tin awiltal an chemlá. ⁵⁵ An chemlá yabich xo' in ko'ol in awiltal abal ti ku yajlombédha' ani yabich jayk'i ne'ech kin ejto ti ku áta'." ⁵⁶ Xowa' k'ál tu pidhnal ti awiltaláb an chemlá abal ti ku yajlombédha', ja'ich k'al an walastaláb. Ani an walastaláb, u pidhnal tin cháp k'al nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ⁵⁷ Por ki pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios, xi tu tolmiyal ki áta' jeché' k'al tin kwenta ni Ajátik Jesukristo.

⁵⁸ Jaxtám, kidháblábsik xi tu k'anidhálsik t'ajat, yab ka jila'tsik ka bela' an Ajátikláb ani yab ka jálk'úk'liytsik na chalab. Ka óntsitsik ka t'ójontsi ech'ek'i an Ajátikláb, pos a cho'óbichtsik ke an t'ojláb xa t'ajál abal an Ajátikláb, yab jolatk'i.

16

An tolmixtaláb abal an kidháblábsik xi ch'ojontál

¹ K'al tin kwenta an tolmixtaláb abal an belomtsik xi ch'ojontál, ka t'aja'tsik anílk'i jelt xan tu utsámalsik an belomtsik xu k'wajíl ban chabál xi Galasia. ² Tin jidhtal k'ítsájl an semana, juntsik ta éb yejat ka pílmédhál wé' an tolmixtaláb. Ka pílmédhál wé', xantik'i ta átámalsik; ka ta'pa'tsik, abal yab tam kin k'ale tu álna'tsik, tám ka junkutsik i tolmixtaláb. ³ Tam kin ulich tachan', ne'ech ku aba' Jerusalén an kidháblábsik xi tatá'tsik a takwyám. Ne'ech ku aba'tsik abal kin júntsi an ti tolmixtaláb ani ti dhutsadh úw, an kidháblábsik xi taja'. ⁴ Ani max yejat neye kin k'ale, in ne'ech neye k'al jajá'tsik.

Na Pablo in chalpayal xon ti ne'ech ti álnox

⁵ Tam kin k'ale tachan' Korinto, ne'ech kin wat'ey ban chabálsik xi Masedonia ani tayíl, tám ne'ech kin ulich k'al tatá'tsik. ⁶ Yab u cho'ób max kin jilk'on wé' i k'ij k'al tatá'tsik o tachan' ku wat'na' nin chamáy, ani tayíl ti kin tolmiytsik abal ku óntsi an bél xon ti yejat kin k'ale. ⁷ Yab u lé' kin k'ale tu álna'tsik junwék'i, u lé' kin k'wajay wé' i k'ij k'al tatá'tsik, max an Ajátikláb anchan' kin le'na'. ⁸ Por ne'ech kin k'wajay teché' Efeso asta ka wat'ey nin ajíb an Pentekostés. ⁹ Pos u chu'tal ke alwa' t'ajat ku t'aja' nin t'ojlábil an Ajátikláb ani ne'ech t'ajat ka kale alwa', maske yán t'ajat wa'ach xu tamk'uxtsik abal yab ki t'aja' jeché' an t'ojláb.

¹⁰ Max ka ulich tachan' na Timoteo, ka bach'utsik alwa' abal ka k'wajay k'ijidh ani yab ka k'wajay u chalpayal, pos jajá' in t'ójontsal jeye an Ajátikláb jelti naná'. ¹¹ Jaxtám, yab ka pojka'tsik, ka tolmiytsik tokot abal ka tsích k'ijidh xon tin k'wajat, pos in k'wajat u aytsím junax k'al xi más an kidháblábsik.

¹² K'al tin kwenta an kidhábláb Apolos, u pakabédha' t'ajat abal ka k'ale ti ki álna'tsik junax k'al an kidháblábsik, por yab in le'na' ka k'ale xo'; por ne'ech ka k'ale tam ka jolk'an.

An chapnédhomtaláb xi tin ok'ontal

¹³ Yabtsik ki k'wajay uk'pipidh ani yabtsik ka jila' ta belom. Ka likedha'tsik tabá'. ¹⁴ Ejtal xowa' ka t'aja'tsik, ka t'aja'tsik k'al i k'anidhaxtaláb.

¹⁵ Kidháblábsik, a cho'óbichtsik ke nin kidhtaltsik na Estéfnas, ja'ich xi ok'ox ti belmáchtsik. Jajá'tsik u k'wajíl ban chabál xi Akaya ani xo', k'wajatichtsik in t'ójontsal xu dhabalábichtsik k'al na Dios. ¹⁶ Tu pakabédhálsik abal ka exbantsi xowa' ti ki utsa'tsik. Yab tokot jajá'k'itsik, ka exbantsitsik jeye xin junwal jelti jajá'tsik, xi ti tolmiyaltsik ani ti t'ójontsaltsik. ¹⁷ In kulbé t'ajat abal tsích na Estéfnas, na Fortunato ani na Akaiko, pos jajá'tsik in t'ajámal xowa' yab a ejtawaltsik ka t'aja', kom yabtsik teché' i k'wajat. ¹⁸ Jajá'tsik tin likedhantsitsik an tu ejattal ani ti likedhantsitsik teye. Jelti jeché' an kidháblábsik, yejat ki k'anidha'.

¹⁹ An belomtsik xu k'wajíl ban chabál xi Asia, ti abtsaltsik ti chapnédhomtaláb. Na Akila ani na Prisila, ani an kidháblábsik xu junkunal bin k'imá', ti abtsaltsik t'ajat ti chapnédhomtaláb tin bij an Ajátikláb. ²⁰ Ti abtsaltsik ti chapnédhomtaláb ejtal an kidháblábsik. Ki chápnédhaxintsik jún ani jún k'al jun i t'okat chapnédhomtaláb.

²¹ Naná', xu bij Pablo, tu dhutsuntsaltsik jeché' an ti chapnédhomtaláb k'al naná' t'ajat u k'ubak.

²² Max jun xita' yab in k'ak'nál an Ajátikláb Jesukristo, ka k'wajbá abal ka k'ale ban k'ibeltaláb. ¡Ajátik, ki tsíchich!

²³ Ke nin alwa'tal ni Ajátik Jesukristo, ka k'wajay ech'ek'i k'al tatá'tsik. ²⁴ Ejtal tatá'tsik tu k'anidhálsik t'ajat tin bij na Kristo Jesús. Anchan' ka t'ájan.

In chabtal an dhutsadh úw xi abtsin k'al na Pablo an belomtsik xi Korinto

Na Pablo in dhutsuntsal an belomtsik xi Korinto

¹ Naná', xu bij Pablo, tin abatwálejil na Jesukristo, kom na Dios anchan' tin le'námal. Naná' ani an kidhábláb Timoteo, i dhutsuntsal jeché' an ti úw xu k'wajílsik Korinto xin belálich na Dios ani ejtal xu dhabalábichsik k'al na Dios xu k'wajílsik putál ban chabál xi Akaya. ² Ka bach'waltsik an alwa'taláb ani an k'ijidhtaláb xi tál ba ni Táta' Dios ani ba ni Ajátik Jesukristo.

An yajtsiktaláb xin wat'nál na Pablo

³ Ki pubédhantsal tin bij na Dios nin Táta' ni Ajátik Jesukristo, pos Jajá', ja'ich ni Táta' Dios xi tu kó'ontsal an ti yajnantsixtaláb ani xi ech'ek'i tu k'ijidhmédhál. ⁴ Na Dios tu k'ijidhmédhál tam i wat'nál xowa'kichk'i i yajtsiktaláb abal ki ejto weye ki k'ijidhmédha' xi exom in wat'nálsik xowa'kichk'i i yajtsiktaláb. Ki k'ijidhmédha' k'al jayéck'i an k'ijidhtaláb xu pidhnal k'al na Dios. ⁵ Anchan' xan ti wat'nál yán i yajtsiktaláb k'al tin kwenta abal i belálich na Kristo, anchan' jeye ti bach'wal yán i k'ijidhtaláb abal i belálich na Kristo. ⁶ Por max wawá' i wat'nál i yajtsiktaláb, ja'ich abal ki k'ijidhmédhátsik ani ki lo'wat; max u k'ijidhmédháb, ja'ich abal ki k'ijidhmédhátsik ani ki lo'wat. Anchan', ne'ech ka ejto ka kuxuy k'al i cha'attaláb an yajtsiktaláb jelti xi wawá' i wat'nál. ⁷ Ke anchan' jelt xan ta bach'waltsik an yajtsiktaláb jelti wawá', anchan' jeye ti ne'ech ki k'ijidhmédhátsik.

⁸ Kidháblábsik, i lé' ka cho'óbna' ke i wat'na' t'ajat i yajtsiktaláb ban chabál xi Asia. Púlek t'ajat an yajtsiktaláb xi wat'na' ke nibalich i ach'ál max ne'ech ki ejto ki kuxuy; ani i chalpay ke yabich ne'ech ki ejto ku kale ejat taja'. ⁹ I ach'a' jelti max u bijtsidhich ke ne'ech tu chemel. I tamu anchan', abal ki k'wajba' ni itsích ba na Dios ani yab ki chalpay ke ne'ech ki ejto ki wat'na' k'al wawá'k'i i cháp. Jeché' na Dios, ja'ich xin ejdhál ti it an chemélomtsik. ¹⁰ Na Dios tu lo'o tam ti walámich ku chemdhá. Max tu lo'o tam ti tamu anchan', ne'ech kin óntsi ti ku lo'o. ¹¹ Na Dios ne'ech kin óntsi ti ku lo'o, kom tatá'tsik i ól k'al wawá' ti kwenta. Ani kom yán xita' tu kontsintsal, k'al yán jeye ti ne'ech ka pidhan ti jalbintsixtaláb na Dios k'al tin kwenta an ch'ejwalixtaláb xi Jajá' tu pidhál.

Jant'ók'i ti yab k'ale Korinto na Pablo

¹² Xant'ók'i tu kulbél, ja'ich k'al jeché' tin kwenta: I cho'ób abal u xe'chinék lujat tin tamét na Dios ani yab i t'ek'ámal tibá'; anchan' tu xe'chinék k'al ejtalk'i ani más k'al tatá'tsik. Yab i éynámal wawá'k'i i chalab, i éynámal nin alwa'tal na Dios. ¹³ K'al tin kwenta xowa' tu dhutsuntsaltsik, yab tu dhutsuntsaltsik k'e'et, tokot xowa' a ajyal ani a exbayaltsik; ani u lé' ka exbay alwa' asta tin ok'ontal xowa' tu dhutsuntsaltsik. ¹⁴ Anchan' xan ta exbayámalichsik ban úw xi tu dhutsuntsámal, ke tatá'tsik i k'wajat i kulbél k'al wawá' ti kwenta, anchan' weye ti ne'ech ku k'wajay u kulbél k'al tatá'tsik ta kwenta, tam ka tsích ni Ajátik Jesús.

¹⁵ Kom naná' u chalpayal ke anchan' ta k'wajattsik, u chalpayal kin k'ale ok'ox tu álna'tsik ani ki kulbétsik abal tu ál námaltsik chábíl. ¹⁶ U chalpayámwi'ik kin k'ale tu álna'tsik tam kin k'ale Masedonia ani tayíl, tam kin witsiy na Masedonia, kin wat'ey juní tu álna'tsik ti it. Anchan', ne'ech ka ejtotsik ti kin tolmiy ku óntsi an bél abal Judea. ¹⁷ ¿Awxe' yabk'i u chalpayámal alwa' tam tu chalpay jeché'? O ¿a chalpayaltsik ke xowa' u chalpayal ku t'aja', naná'k'i u chalpayal tu kwetém chalab abal u ulal "ne'ech" ani tayíl "yaba"? ¹⁸ Por na Dios in cho'ób alwa' ke yab i jálk'úk'liyal ni chalab k'al xowa' tu

utsálsik. ¹⁹ Pos na Jesukristo, nin Chakámil na Dios, xi na Silbano, na Timoteo ani naná' i t'ilámal ba tatá'tsik, yab in jálk'úk'liyámal nin chalab. Ejtal xowa' in ulúmal, ejtal tsubax. ²⁰ Pos k'al Jajá'k'i na Kristo tu t'ájnal ejtal xowa' na Dios in ulúmal ne'ech kin t'aja'. Ja'ich k'al jeché' tin kwenta tam i pubédhantsal tin bij na Dios, i ulal "anchan' ka t'ajan", tin bij na Jesukristo. ²¹ Na Dios ja'ich xi tu takwyámal ani xi tu t'ajál abal ku k'wajách k'al na Kristo. ²² Jeché' na Dios, ja'ich xi tu exóliyámalich ani tu k'wajbantsámalich an ti T'okat Ejattaláb ba ni itsích jelti jun i okxintsixtaláb k'al xowa' ne'ech ki bach'u.

²³ Por max yabél in k'alnek Korinto jelt xan tu chalpayámal, na Dios in cho'ób alwa' ke ja'ich abal tatá'tsik ta alwa'bíl. Max in k'ambix, u pidhnál tubá' abal kin chemdhá. ²⁴ Yab abal ka chalpaytsik ke i lé' tu t'ajtsitsik ti chápláb k'al xowa' yejat ka bela', pos alwa'ich xan ta belomichtsik. Xowa' i lé', ja'ich ke tatá'tsik ki k'wajay más k'ijidh.

2

¹ Ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti yab u le'na' kin k'ale tu álna'tsik abal yab u lé' tu t'e'pindha'. ² Pos max tu t'e'pindha'tsik, tám, ¿jita' ne'ech ti kin k'ijidhmédha'? Tokot tatá'tsik, xi tu t'e'pindhámal. ³ Jaxtám tu dhutsuntsitsik, pos yab u le'na' kin k'ale tu álna'tsik abal ti kin t'e'pindha'. U lé' tu álna'tsik abal ti kin k'ijidhmédha', pos u cho'ób alwa' ke max naná' in k'wajat k'ijidh, ejtal tatá'tsik ne'ech teye ki k'wajaytsik k'ijidh. ⁴ Tam tu dhutsuntsitsik jeché' an ti úw, in uk'nal tin k'wajat k'al tin kwenta an t'e'pintaláb xu ach'ál tu itsích. Yab tu dhutsuntsitsik abal ki t'e'pin, tu dhutsuntsitsik abal ka cho'óbna' ke tu k'anidhátsik t'ajat.

Pakwlantsat xin walámal

⁵ Por max jun xita' tin t'e'pindhámal, yab naná'k'i tin t'e'pindhámal, ti t'e'pindhámaltsik teye wé'. U ulal "wé'", abal yab ka lej ach'a'tsik k'alpidh. ⁶ An k'wiyaxtaláb xi tatá'tsik a pidhámal ban junkuntaláb jachan' xin walámal, lejat k'ál. ⁷ Jaxtám, awilichtsik ka pakwlantsi ani ka tolminsi abal yab ka lej t'e'pin ani ka uk'pindhá k'al jachan' an t'e'pintaláb. ⁸ Tu pakabédhátsik abal ka xalk'antsi ke tsubax lejtal ta k'anidhátsik. ⁹ Tu dhutsuntsámaltsik jeye jeché', abal u lé' ku chu'u max a t'ajátsik lejtal xowa' tu utsa'. ¹⁰ Xita' tatá'tsik ka pakwlantsi, u pakwlantsal neye. Pos xita' u pakwlantsámalich, u pakwlantsámalich tin tamét na Kristo abal tatá'tsik ta alwa'bíl. ¹¹ Anchan' ti yejat ki t'aja' abal an lej at'ax yab ti ku áta', pos i cho'óbich xan tu k'ambix.

Yab tsubax in ejattal na Pablo tam ti k'wajat Troas

¹² Tam tin ulich ban bitsow xi Troas abal ku t'ila' nin alwa' t'ilábil na Kristo, in tolmiyat t'ajat k'al an Ajátikláb ku t'aja' jeché' an t'ojláb k'al ni jun i tamk'uxtaláb. ¹³ Maske anchan' ti támun, bélk'í yab tsubax nu ejattal abal yab u ela' an kidhábláb Tito. Jaxtám, u utsa'tsik abal in ne'chich ani in k'ale ban chabál xi Masedonia.

Ejtal i átál kom u k'wajatich k'al na Kristo

¹⁴ Por i pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios, xi ech'ek'i tu tolmiyal ki áta' xowa' yab alwa', kom u k'wajatich k'al na Jesukristo. Na Dios tu éynál abal ki buk'u an alwa' t'ilab, jelt xan tu buk'el in niwíy jun i niwiytaláb. ¹⁵ Pos wawá' i junwal jelti jun i niwiytaláb xi na Kristo in pidhál na Dios ani u buk'el putá'k'i xon ti k'wajat xi lo'odhichtsik ani xi k'ibchonékichtsik. ¹⁶ Abal xi k'ibchonékichtsik, jeché' an niwiytaláb in junwal jelti max ja'ich jun i niwiytaláb xu chemdhax; por abal xi lo'odhichtsik, in ach'átsik jelti max ja'ich jun i niwiytaláb xin pidhnál i xe'chintaláb. Ani abal ki t'aja' jeché', ¿jita' k'wajat t'ojodh? ¹⁷ Wawá' yab i junwal jelti xi xe'echtsik in janwal an alwa' t'ilab abal kin ejto kin átlomna'. Yab i t'ajál anchan', wawá' u káw k'al yantam i tsubaxtaláb tin tamét na Dios, kom tu abatwálejil na Dios ani tu t'ojnálil na Kristo.

3

Xin ok'tsixnátsik an ít lejkintaláb

¹ Tam i ulal jeché', ¿a chalpayaltsikxe' ke i tujwalich juní ki t'íla' tibá' alwa'? O ¿yejat tu óltsitsik jun i dhutsadh úw xi tu t'ilál alwa' o tu kontsitsik jelti jeché' an dhutsadh úw jelt xan tin t'ajál taltsik? ¡Yaba!² Pos tatá'ichtsik ni k'wajat jelti an dhutsadh úw xi tu t'ilál alwa', xi wawá' i yéntsál; i k'wajattsik ba ni itsích jelti max i dhutsadh. Ani ejtalk'i ne'ech kin ejto kin exbay ani kin chu'u ke anchan', k'al tin kwentak'i xan ta k'wajattsik.³ Tatá'tsik ja'ich an dhutsadh úw xi tu t'ilál alwa' xin dhutsámal na Kristo, tam ti wawá' i t'íla' an alwa' t'ilab ba tatá'tsik. Jeché' an dhutsadh úw, dhutsadh k'al nin T'okat Ejattal na Dios xi k'wajat ejat, yab dhutsadh k'al i dhutsumtaláb; yab dhutsadh ba t'ujub, dhutsadh bin itsích an iniktsik.

⁴ I cho'ób alwa' ke na Dios in chu'tal abal alwa' xowa' i t'ajál, kom na Kristo tu tolmiyal.⁵ Yab ki ulu ke wawá' u awil ki t'aja' jun xata' k'al wawá'k'i ti kwetém chalab; pos yab ani', ejtal xowa' i t'ajál, a Dios tu tolmiyal ki t'aja'.⁶ Na Dios tu pidha' ti awitaláb abal ki t'íla' jun i ít lejkintaláb xi yab k'wajat dhutsadh; jeché' an ít lejkintaláb tál ban T'okat Ejattaláb. Nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, yab in pidhnál i xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, an T'okat Ejattaláb ja'ich nin pidhnál.

⁷ Nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, dhutsan ba lemdha' t'ujubtsik. Tam ti na Moisés k'ale kin bach'u jeché' an tak'ixtaláb, ch'axixíl t'ajat ti witsiy ke nibal u ejtowáb ka teltsin tin wal k'al an israelitatsik. Por jachan' an ch'axixíltaláb pot'ey k'ayúm ti k'ayúm. Pos max ulich k'al yantam i labidh t'okattaláb jachan' an tak'ixtaláb xi yab in pidhnál i xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal,⁸ ¿awxe' yab más púlek nin labidh t'okát ne'ech kin kó'oy an tsubaxtaláb xin pidhnál an T'okat Ejattaláb?⁹ Max nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés xi tu xalk'antsal ke u walbidh, ulich k'al i labidh t'okattaláb, más púlek an labidh t'okattaláb ne'ech kin xalk'a' na Dios tam tu k'wajba'ich alwa' k'al Jajá'.¹⁰ Pos an ok'ox tak'ixtaláb in ko'ol jeye nin labidh t'okát. Por jeché' an labidh t'okattaláb, yab in junwal jelti nin labidh t'okát an ít lejkintaláb.¹¹ Jaxtám, max xi yab ne'ech ka owey, in kó'oy in labidh t'okát, más ja' púlek nin labidh t'okát in ko'ol, xi ne'ech ka k'wajay malilíl i k'ij.

¹² Kom i cho'ób ke jeché' an ít lejkintaláb ne'ech ka k'wajay malilíl i k'ij, jaxtám ti t'ilál k'al ni jun i jík'ib.¹³ Yab jelti na Moisés, xin putsuy nin wal k'al jun i k'udhk'um abal an israelitatsik yab kin chu'u ti tepel jachan' xi yab ne'ech ka owey.¹⁴ Por an israelitatsik yab in exbay, pos asta xo', tam kin ajaytsik nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in junwal jelti max putsudh nin wal k'al an k'udhk'um xin éyna' na Moisés. Jachan' an putsuxtaláb yab wék'ontsidh, pos tokot u wék'oyáb k'al na Kristo.¹⁵ Asta xo', tam kin ajaytsik nin dhutsadh úwil na Moisés, yab in exbayaltsik; pos k'wajattsik jelti max putsudh nin chalab k'al jun i putsuxtaláb.¹⁶ Por tam kin bela'ichtsik an Ajátikláb, u wixk'intsábich jachan' an ti putsuxtaláb.¹⁷ Ani an Ajátikláb, ja'ich an T'okat Ejattaláb; ani xita' in ko'olich tin itsích an T'okat Ejattaláb, káldhatsich ban walastaláb.¹⁸ Jaxtám, ejtal wawá', kom yabich putsudh ni wal k'al an putsuxtaláb, i junwal jelti jun i lam xin xalk'ál nin labidh t'okát an Ajátikláb. Anchan', k'ayúm ti k'ayúm exomich i bajwal ku k'wajay jelt xan ti na Kristo jeye. Jeché' ja'ich nin t'ajál an Ajátikláb, xi ja'ich an T'okat Ejattaláb.

4

¹ Jaxtám, yab jayk'i i jilál tibá', pos na Dios k'al nin k'anidhaxtal tu punk'untsámal jeché' an ti t'ojláb.² Yabich i t'ajál xowa' u t'ajnal chinat ani xowa' xi tidhetál; yab u xe'ech tu k'ambix nibal i jalk'uyal nin káwintal na Dios. Yab i t'ajál anchan'; tin tamét na Dios, ejtaltsik in cho'ób ke tokot i ulal xowa' tsubax.³ Max taltsik yab in exbayal an alwa' t'ilab xi t'ilál, ja'ich abal ne'echtsik ban k'ibelaláb.⁴ Pos kom jajá'tsik yab u belom, jelti max paxk'intsidhichtsik tin chalab k'al an lej at'ax xu tak'ix jeché' i k'ij. Anchan' ti t'ajtsintsik

k'al an lej at'ax abal yab kin chu'tsi tin tajáx an alwa' t'ilab xon tu t'ilnal nin labidh t'okát na Kristo. Jeché' na Kristo, ja'ich nin xalk'ál xan ti jeye na Dios. ⁵ Tam i t'ilál an alwa' t'ilab, yab u xe'ech i t'ilál tibá', tokot i t'ilál na Jesukristo ke ja'ich an Ajátikláb. Pos wawá', u k'wajat tu t'ójontsix abal tatá'tsik ta alwa'bíl, k'al tin kwenta an k'anidhaxtaláb xi ko'ol abal i belálích na Jesukristo. ⁶ Na Dios, xin t'aja' ka wa'chin i tajaxtaláb ban jik'waxtaláb, ja'ich jeye xi jelti max in t'aja' ka wa'chin i tajaxtaláb ba ni itsích. Anchan' tin t'aja' abal ki ejto ki chu'tsi tin labidh t'okát na Dios xi k'wajat bin wal na Kristo.

An xe'chintaláb xin ko'ol jun xita' tam u belomich

⁷ I ko'ol nin tajáx na Dios ba ni itsích jelti max balidh ba jun i balixtaláb xi t'ajadh k'al i k'ut'. Jeché' ja'ich abal ka xalk'an ke an pulek chápláb tál ba na Dios ani yab wawá'k'i i cháp. ⁸ I kó'yal xowa'kichk'i i yajtsiktaláb, por yab u jik'é; i kó'yal xowa'kichk'i i yejetaláb, por yab u chalpax. ⁹ U at'nal, por yab u walbadh; u kwajladh, por yab u k'ibdhats. ¹⁰ Xontik'i ku k'ale, u le'náb ku chemdhá jelt xan ti chemdhá na Jesús; kom na Jesús tu beletnál, u xalk'analich ke Jajá' k'wajat ejat. ¹¹ Lejat teché' u k'wajat ejat, ech'ek'i wa'ach xita' in lé' ti ku chemdha' k'al tin kwenta abal i belálích na Jesús. Jeché' u támnal anchan' abal ka xalk'an ba ni t'u'úl xu chemel, ke na Jesús k'wajat ejat. ¹² Ech'ek'i i tametnál an chemlá k'al tin kwenta abal i t'ilál an alwa' t'ilab ani tatá'tsik, a ko'olich an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal k'al tin kwenta abal a bach'waltsik an alwa' t'ilab.

¹³ I t'ilál an alwa' t'ilab kom tsubax ti belál. I t'ilál jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché': "U bela', jaxtám tu t'ila'"; anchan' weye wawá', kom tsubax ti belál, jaxtám ti t'ilál. ¹⁴ Ani i cho'ób ke na Dios, xin ejdha' ti ít ni Ajátik Jesukristo, ne'ech weye ti ku ejdha' ti ít k'al tin kwentak'i na Jesukristo; ani ne'ech ti ku júna' tin tamét junax k'al tatá'tsik. ¹⁵ Ejtal jeché' xowa' i tamwal, ja'ich abal tatá'tsik ta alwa'bíl. Pos tam yán xi kin bach'utsik nin alwa'tal na Dios, k'al más yán ti ne'ech ka pidhan ti jalbintsixtaláb na Dios ani ne'ech ka pubédhantsat tin bij.

¹⁶ Jaxtám, yab jayk'i i jilál tibá'. Pos maske ni t'u'úl u k'ejmélích, ni ejattal u ítmédhá b tsudhél u tajk'anal. ¹⁷ Pos an yajtsiktaláb xi ach'ál teché' ti k'ay'lá yab lej k'alpidh ani jik'at u wat'el; ani k'al tin kwenta jeché' an yajtsiktaláb, i átálích jun i pulek labidh t'okattaláb xi yab jayk'i in ko'ol in ok'ontal. ¹⁸ Yab ki aliy xowa' xi tejwa', ki aliy xowa' xi yab tejwa'. Pos xowa' xi tejwa', yab in kuxyal owat; por xi yab tejwa', yab jayk'i in ko'ol in ok'ontal.

5

¹ I cho'óbich ke max ka k'ibchonich ni t'u'úl, xin junwal jelti jun i atá xi jik'at u pakchunal xon ti k'wajat ni ejattal, na Dios tu kó'ontsalich t'ojodh tú' walk'i' jun i atá xi yab jayk'i ne'ech ka pakchun. Jeché' an atá yab t'ajadh k'al i iniktsik, t'ajadh k'al a Dios. ² Ja'ich k'al jeché' tin kwenta tu it'ixbédhá l ni t'u'úl xi ko'ol teché' ti chabál ani i lé'akich max na Dios ti ku jalk'untsích an ti t'u'úl k'al xi tál walk'i'. ³ Jeché' ni t'u'úl xi tál walk'i', ja'ich xon ti ne'ech ka k'wajay ni ejattal abal yab ka k'wajay anchank'i. ⁴ Pos anchan' pé, xu k'wajat ba jeché' ni t'u'úl xin junwal jelti jun i atá, u it'ixbél ani u t'e'pinal. I lé'ak max yab ku wék'ontsat jeché' an ti t'u'úl, por i lé' jeye ku pidhanich an ti t'u'úl xi tál walk'i' abal anchan', ka wixk'iyatich ni t'u'úl xu chemel ani ki kó'óch ni t'u'úl xi ne'ech ka k'wajay malilíl i k'ij. ⁵ Na Dios tu t'ajámal anchan' abal ki ejto ki bach'u ni ít t'u'úl xi tál walk'i' ani tu pidhámalich an ti T'okat Ejattaláb jelti jun i okxintsixtaláb k'al xowa' ne'ech ki bach'u tayíl.

⁶ Anchan' pé, ech'ek'i u k'wajat tsububudh i itsích. I cho'ób ke lejat u k'wajat ba jeché' ni t'u'úl, yabél u k'wajat xon ti k'wajat an Ajátikláb; ⁷ ani jeché' i cho'ób abal anchan', kom i belál, yab k'al xowa'k'i i chu'tal. ⁸ Por u k'wajat tsububudh i itsích ani i lé'akich max ki jila'ich jeché' ni t'u'úl xu chemel abal ku k'aléch tu k'wajíl k'al an Ajátikláb. ⁹ Jaxtám, maske u k'wajat ba ni t'u'úl o u k'wajat k'al an Ajátikláb, ki t'ajál ech'ek'i xowa' Jajá' in

lé'. ¹⁰ Pos ejtal wawá', ko'ol ku utey xon ti na Kristo ne'ech ti lújundhom. Pos juntsik tu éb, ko'ol ki bach'u xowa' i lujyal k'al tin kwenta xowa' alwa' o yab alwa' i t'ajámal tam tu k'wajat ba ni t'u'úl.

An tsubaxtaláb xin ko'ol an k'ijidhtaláb

¹¹ Jaxtám, kom i kó'ontsal jun i pulek k'ak'naxtaláb an Ajátikláb, i pakabédhál an atiklábtsik abal kin bela' an alwa' t'ilab. I cho'ób alwa' ke na Dios in cho'ób xant'éy i éy ani i lé' ka cho'óbna'tsik teye xant'éy i éy. ¹² Yab exom i tujwal ki t'ila' tibá' alwa', xowa' i t'ajál, ja'ich abal ka ejtotsik ka exla' xant'éy i éy ani ki kulbétsik k'al jeché'. Anchan', ne'ech tám ka ejto ka tók'oytsik xin t'ek'álsik tinbá' k'al xowa'k'i in chu'tal ani yab k'al xowa' wa'ach tin itsích. ¹³ Max u k'wajat jelti max yab u chalpadh, u k'wajat anchan' abal a Dios; max u chalpadh, u k'wajat anchan' abal tatá'tsik ta alwa'bíl. ¹⁴ Ejtal xowa' i t'ajál, i t'ajál kom tu k'anidhál na Kristo. Pos i chalpayal jeché': ke max jún chemech abal ejtalk'ijich, tám, jelti max ejtal chemech. ¹⁵ Na Kristo chemech abal xi xo' k'wajattsik ejat, yabich ka k'wajaytsik ejat abal jajá'k'i, ka k'wajaytsik ejat abal na Kristo. Jeché' na Kristo, ja'ich xi chemech ani ezech ti ít abal jajá'tsik tin alwa'bíl. ¹⁶ Jaxtám, xo' yabich i chu'tal ni jun xita' jelt xan tu chu'táb teché'k'i ti k'ay'lá; ani max na Kristo i exlámal xantik'i tu exláb jun xita' xi teché'k'i ti k'ay'lá, xo' yabich anchan' ti exlál. ¹⁷ Jaxtám, max jun xita' k'wajatich k'al na Kristo, in junwal jelti max wa'chinékich ti ít: Ejtal xan ti xe'echwi'ik, xo' yabich anchan' ti xe'ech. Xo', ítich i xe'chintaláb in ko'ol.

¹⁸ Ejtal jeché', a Dios in t'ajál. Jeché' na Dios, ja'ich xi tu k'wajba' alwa' k'al Jajá' k'al tin kwentak'i na Kristo ani tu punk'untsi abal ki óltsi an atiklábtsik xan ti ne'ech kin ejto ka k'wajay alwa' k'al na Dios. ¹⁹ Na Dios in k'wajbál alwa' k'al Jajá' an atiklábtsik k'al tin kwentak'i na Kristo ani yab in ódhantsal ti kwenta nin walastalábiltsik. Jeché' na Dios, tu punk'untsámal abal ki óltsi jeché' an ti káw an atiklábtsik abal ka k'wajáchtsik alwa' k'al Jajá'. ²⁰ Wawá' u tál jelti jun xita' xi abadh k'al na Kristo, jelti max Jajá' t'ajat na Dios ti pakabédháltsik k'al tin kwenta xowa' i ólnál. Tu pakabédháltsik tin bij na Kristo abal ki k'wajaytsik alwa' k'al na Dios. ²¹ Na Kristo yab in t'ajámal ni jun i walastaláb; por k'al wawá'k'i ti kwenta, t'ajan kin kitna' k'al na Dios ejtal ni walastalábil abal tam ku k'wajách k'al na Kristo, ku k'wajách alwa' k'al na Dios tin kwentak'i na Kristo.

6

¹ Kom i t'ójontsalich na Dios, tu pakabédháltsik jeye abal yab ka t'aja'tsik jelti max yab xata' in jalbíl nin alwa'tal na Dios xa bach'waltsik. ² Pos Jajá' in ulal enché' ban T'okat Dhuslab:

Tam tin bajaw an k'ij, tu axtsi;

tam tin bajaw xowk'i ne'ech tu lo'otsik, tu tolmij.

Xo' ja'chich jeché' an k'ij; xo' ja'chich xowk'i na Dios tu lo'ox.

³ Yab i k'wajbantsal ni jun xita' ti t'ojlixtaláb abal yab ka t'ilan ke yab alwa' xowa' i t'ajál. ⁴ Tokot i lé' ki xalk'a' k'al ejtal xowa' i t'ajál abal u k'wajat i t'ójontsal a Dios. Pos k'al yantam i cha'attaláb ti kuxyal xowa'kichk'i i yajtsiktaláb. I kuxyal jeye tam i ko'ol xowa'kichk'i i yejetaláb ani i t'e'pintaláb. ⁵ Wawá' u lekbadh ani u balidh al wik'axte', i tametnámal i péjéxtaláb ani i altsik t'ojláb, i ejámal i akal ani i wat'námal i k'a'ínab. ⁶ I xalk'ál ke i t'ójontsal na Dios, abal u xe'chich t'okat ani abal i exlál an tsubaxtaláb. Abal i ko'ol i cha'attaláb ani i alwa'taláb. Aníl jeye, abal tsubax lejtal ti k'anidhál ejtalk'i ani abal i ko'olich an T'okat Ejattaláb ti itsích. ⁷ I t'ilál an alwa' t'ilab k'al tin cháp na Dios. I éynál an lujattaláb jelti jun xata' xu éynal abal tu péjéx. I éynál abal ku péjéxin ani abal ki lo'o tibá'. ⁸ Juntsikíl i bach'wal i k'ak'naxtaláb ani juntsikíl i odhbijixtaláb; juntsikíl u t'ilnal alwa' ani juntsikíl u t'ilnal yab alwa'. Juntsikíl u usnal abal u k'ambix maske tsubax xowa' i ulal. ⁹ Juntsikíl u t'ajnal jelti max yab u exláb ani juntsikíl jelti max u exláb; juntsikíl i k'unuknálích t'ajat an chemlá, por yab xata' i tamwal; u t'ajnal ki wat'na' i yajtsiktaláb,

por yab u chemdháb. ¹⁰ Maske i wat'nál i t'e'pintaláb, por ech'ek'i u k'wajat u kulbél; maske u ch'ojontál, por yán xita' i t'ajál kin bach'u i lábt'ajaxtaláb tam ki t'íltsi an ti alwa' t'ilab; maske yab xata' i ko'ol, jáyk'i max kidhat i ko'ol.

¹¹ Kidháblábsik xi k'wajíl Korinto, tu tawnámalichtsik k'al yantam i tsubaxtaláb; tu pidhámalichtsik ka cho'óbna' xan ti wawá' tu k'wajat. ¹² Tatá'tsik a cho'ób alwa' ke tu k'anidhálsik, por tatá'tsik yab anchan' ta k'wajat k'al wawá'. ¹³ Tu pakabédhálsik jelt xan ti jun i táta'láb in pakabédhál nin chakámiltsik. Ti kin óltsi xan ta k'wajattsik teye jelt xan ti naná' u t'ajál k'al tatá'tsik.

Wawá' i junwal jelti an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios xi ejat

¹⁴ Yabtsik ka kó'oy i junaxtaláb k'al xi yabtsik u belom, pos ¿jant'om junaxtaláb ne'ech kin ejto kin kó'oy xi lujat k'al xi yab lujat? ¿Ne'echxe' kin ejto ka k'wajay junax an tajaxtaláb k'al an jik'waxtaláb? ¹⁵ ¿Jant'om junaxtaláb ne'ech kin ejto kin kó'oy na Kristo k'al an lej at'ax? O ¿jant'om junaxtaláb ne'ech kin ejto kin kó'oy jun i belom k'al xi yab u belom? ¹⁶ ¿Awxe' ne'ech kin ejto kin kó'oy i junaxtaláb an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios k'al an ch'ilabtsik? Pos tatá'tsik i k'wajat jelti an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios xi ejat, jelt xan ti na Dios in ulu enché':

Ne'ech kin k'wajay ani ne'ech kin xe'chin k'al jajá'tsik;

Naná' ne'ech tin Dios k'al jajá'tsik

ani Naná' ne'ech ku dhabalna'tsik.

¹⁷ Jaxtám, in ulal jeye enché' an Ok'óxláb:

Yabich ka kó'oytsik i junaxtaláb k'al jajá'tsik, yabich ka t'ajátsik ja'ich,

yabich ka taka'tsik xowa' at'ax;

ani ne'ech tám tu bach'úch abal tu dhabalna'ichtsik,

¹⁸ ne'ech kin k'wajay tin Táta'láb k'al tatá'tsik ani tatá'tsik ne'ech ki k'wajay ta chakámláb k'al Naná'.

Anchan' tin ulal an Ok'óxláb xi ejtal in ejtawal kin t'aja'.

7

¹ Anchan' pé, kidháblábsik xi tu k'anidhálsik t'ajat, jeché' ja'ich xowa' u usnék ne'ech ki bach'u. Jaxtám ti yejatich ki jila' xowa' tu walbindhál, ki jila'ich xowa' yab alwa' xi t'ajál k'al ni t'u'úl o k'al ni ejattal. Ani k'al tin kwenta abal i k'ak'nál na Dios, ki óntsi ki t'okedha' tibá' abal ku dhabalnájich k'al Jajá'.

Tam tin jila'ichtsik ti walablom an kidháblábsik xi Korinto

² Yabich ti ku chakuntsi, ti ku k'anidha'ich. Pos yab xita' i waltsámal, yab xita' i t'ajtsámal xowa' at'ax ani yab xita' i k'ambiyámal. ³ Yab exom tu utsálsik jeché' abal tu walbiy. Pos tu utsámalichtsik abal i k'wajat ba ni itsích. Yab ne'ech tu uk'tsitsik, maske u k'wajat ejat o u chemnek, ech'ek'i ne'ech ki k'wajaytsik ba ni itsích. ⁴ U cho'ób alwa' ke i alwa' iniktsik; naná' tu t'ilálsik alwa' tin tamét an atiklábsik. K'ijidh t'ajat tin k'wajat ani in kulbél t'ajat maske u wat'nál i yajtsiktaláb.

⁵ Asta tu ulnek Masedonia, yab i ejtómál tu koyol, pos i tametnál t'ajat i yajtsiktaláb. I wat'námál i péjéxaláb ani i kó'yámál i jík'ib ti itsích. ⁶ Por na Dios, xin k'ijidhmédhál xin cha'kálsik tinbá', tu k'ijidhmédha' k'al tin kwenta abal ulich na Tito. ⁷ Yab tokot u k'ijidhmé abal ulich na Tito, u k'ijidhmé abal i ach'a' ke tatá'tsik a k'ijidhmédhámál jajá'. Jajá' tu óltsi abal a lé'tsik t'ajat ti ku chu'u, tu óltsi abal i t'e'pinaltsik ani abal i chalpaxtsik k'al wawá' ti kwenta. Tam tu ach'a' jeché', más in kulbé t'ajat.

⁸ Maske an dhutsadh úw xi tu abtsi ti t'e'pindha'tsik, yab in k'wajat tin chalpax. Ani max in k'wajay tin chalpax ti ok'ox, abal u chu'u ke jachan' an dhutsadh úw ti t'e'pindha'tsik wé' i k'ij, ⁹ xo' in kulbél; yab abal i t'e'pinéksik, in kulbél abal jachan' an t'e'pintaláb ti t'aja'tsik ka jila'ichtsik ta walablom. An t'e'pintaláb xi tatá'tsik a wat'na', ja'ich abal na Dios anchan' tin le'na', yab a wat'na'tsik jeché', abal wawá'k'i i lé' ki chu'u

ka wat'na'. ¹⁰ Tam jun xita' in wat'nál i t'e'pintaláb abal na Dios anchan' tin lé', u t'ajnal k'al abal kin jila'ich ti walablom ani in bajwalich an lo'eltaláb; tam ki tamu anchan', yab yejat ku k'wajay tu chalpay. Por an t'e'pintaláb xi yab Jajá' na Dios in lé' kin chu'u ki wat'na', u júnax ban k'ibetaláb. ¹¹ Tatá'tsik a kuxuy an t'e'pintaláb xi na Dios in le'na' kin chu'u ka wat'na' ani, ¡ka chu'utsik xo' xant'éy támun! Ti t'aja'tsik ka chalpay alwa' jeché' ani ka ólna' xant'éy a t'ajámalsik; ti chakúdhá'tsik ani ti jik'édha'tsik jeye. Tayíl a le'na'tsik ti kin chu'u ani a ulutsik abal ne'ech ka yajlombédha' xita' nin walámal. K'al ejtal jeché', tatá'tsik a xalk'a' ke yab a ko'oltsik a walab k'al jeché'. ¹² Anchan' pé, tam tu dhuntsuntsitsik jachan' an ti úw, yab ja'ich abal in k'wajat u chalpóm jachan' xita' nin walámal o xita' xi waltsidh; u t'aja' anchan' abal ka xalk'an tin tamét na Dios, ke tatá'tsik i chalpay t'ajat k'al wawá' ti kwenta. ¹³ Jaxtám ti ach'ál u k'ijidh.

Yab tokotk'i u kulbé k'al jeché' tin kwenta, u kulbé jeye tam ti chu'u abal u kulbé t'ajat na Tito; pos tatá'tsik a t'ajámab abal ka k'wajay tsububudh in ejtatal. ¹⁴ Yab in kale yab alwa' tam tu utsa' na Tito, ke tatá'tsik i alwa' inik. Anchan' jelt xan ta cho'óbichtsik ke tokot tu utsá'tsik xowa' tsubax, anchan' jeye ti kale tsubax xowa' u utsa' na Tito k'al tatá'tsik ta kwenta. ¹⁵ Ani jajá', más t'ajat ti k'anidhá'tsik tam in chalpayal abal a t'aja'tsik xowa' jajá' ti utsa'; ani xan ta bach'utsik k'al i cha'attaláb ani k'al i k'ak'naxtaláb. ¹⁶ In kulbé t'ajat abal u cho'ób alwa' ke tatá'tsik i alwa' inik k'al xowa'kichk'i.

8

Ka pidhna'tsik xata' k'al yantam i kulbétaláb

¹ Kidháblá'tsik, i lé' tu t'iltsitsik xan tin xalk'ámal nin alwa'tal na Dios ban belomtsik xu k'wajíl ban chabál xi Masedonia. ² Maske pakdha' i yajtsiktaláb in wat'námalsik, bélk'i k'ijidh t'ajat ti k'wajattsik; ani maske ch'ojontá'tsik t'ajat, in pidhná'tsik xowa' in ko'ol k'al yantam i kulbétaláb jelti max jajá'tsik tumínladh t'ajat. ³ Naná' u chu'úmal, ke k'al yantam i kulbétaláb tin pidhná'tsik i tolmixtaláb; ani juntsikíl, yandha' t'ajat in pidhnál maske jajá'tsik ka jilk'on yab xata' in ko'ol. ⁴ U pakabédhá t'ajat k'al an kidháblá'tsik xi Masedonia abal ki walka'tsik jeye kin pidha' ti tolmixtaláb an kidháblá'tsik xi ch'ojontál xu k'wajíl Jerusalén. ⁵ In t'aja'tsik más ké xowa' i chalpayámal, pos ok'ox, in pidhna'tsik tinbá' abal kin t'ójontsi an Ajátikláb xan ti yejat; ani tayíl, in pidhna'tsik tinbá' k'al wawá' abal ka tolmixintsik jeye kom na Dios anchan' tin lé'. ⁶ Jaxtám ti pakabédhámal na Tito abal ka k'ale tachan' k'al tatá'tsik kin junku an tolmixtaláb xin tujúmal kin junku más ok'ox. ⁷ Tatá'tsik i átax t'ajat k'al xowa'kichk'i: i belomtsik t'ajat, i awiltsik t'ajat ta ok'tsux, i chalpadhtsik t'ajat; i ik'axtsik t'ajat ka t'ójontsi an Ajátikláb ani a ko'oltsik t'ajat i k'anidhaxtaláb k'al wawá'. Anchan' jeye ti ka t'aja'tsik k'al an tolmixtaláb.

⁸ Yab exom tu utsá'tsik jeché' abal ka t'aja'tsik k'al i chápláb. Tu utsá'tsik jeché' abal ka cho'óbna' ke xi k'e'ettsik in pidhnál an tolmixtaláb k'al yantam i kulbétaláb. Anchan' teye ti ka t'aja'tsik abal ka xalk'an ke tsubax lejtal ta k'anidhaxtsik. ⁹ Tatá'tsik a exlantsámalich an tin alwa'tal ni Ajátik Jesukristo. Kom ti k'anidhá'tsik t'ajat, in jila' ejtal xowa' in ko'ol tú' walk'i ani tsích ch'ojontál teché' ti chabál. Jajá' ch'ojontálbé abal tatá'tsik ka bach'u yán i alwa'taláb.

¹⁰ Ne'ech tu utsa'tsik xant'éy u chalpayal k'al jeché' tin kwenta abal tatá'tsik ta alwa'bíl. Tatá'tsik alwa' ta tujutsik ti jun tamub, yab tokotk'i abal a junkuwaltsik jeché' an tolmixtaláb, aníl jeye abal a t'ajá'tsik k'al i kulbétaláb. ¹¹ Pos xo', ka óntsitsik asta ka ok'oy k'al jayéchk'i an kulbétaláb xa kó'oytsik tam ta tuju, ka pidhná'tsik xantik'i ta ko'ol. ¹² Abal max jun xita' tsubax lejtal tin le'nál kin pidhna' i tolmixtaláb, na Dios in bach'wal an tolmixtaláb xantik'i jún tin ko'ol; Jajá' yab in konyal xowa' jún yab in ko'ol.

¹³ Yab ka ulutsik ke wawá' i lé' ki chu'u ka wat'na'tsik i k'a'ínab k'al tin kwentak'i abal a pidhnál i tolmixtaláb. ¹⁴ Yab ja'ich i lé', xowa' i lé', ja'ich ke ki k'wajaytsik junax anik'i. Xo' tatá'tsik a ko'ol abal ka pidha' xowa' jajá'tsik in yéntsál; tayíl jajá'tsik jeye ne'ech ti ki

pidha' xowa' tatá'tsik ka yéntsi. Ani anchan' jununúlich tám ne'ech ki k'wajaytsik, ¹⁵ jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché': "Xita' in kó'oy yán, yab in jila'; ani xita' in kó'oy wé', yab in wat'na' i yejetaláb."

Na Tito ani nin juniktsik

¹⁶ U pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios abal in k'wajbantsi bin itsích na Tito jayéchk'i an k'anidhaxtaláb jelti xi naná' u ko'ol k'al tatá'tsik. ¹⁷ Jajá' ne'ech ti ki álna'tsik, por yab abal naná'k'i u abámal; kom ti k'anidhátsik t'ajat, jaxtám ti ne'ech ti ki álna'tsik, por k'al jajá'k'i tin kwetém chalab.

¹⁸ I aba' jeye junax k'al na Tito jun i kidhábláb xu exláb k'al an belomtsik abal alwa' inik t'ajat. Jajá' exom t'ajat ti t'ojnal alwa' abal kin t'ila' an alwa' t'ilab. ¹⁹ Ani yab tokot jeché'k'i, takwyat jeché' an kidhábláb k'al an belomtsik abal ka k'ale k'al wawá' ani ka tolmixin k'al jeché' an t'ojláb. Exom i t'ajál jeché' an t'ojláb abal tin k'ak'nabíl an Ajátikláb ani abal ki xalk'a' ke tatá'tsik a kulbetnál t'ajat ta tolmix. ²⁰ Max ka k'ale jun xita' k'al wawá', yabich tám xita' ne'ech kin ejto kin ulu ke yab i kidhat pidhnámal an tolmixtaláb. ²¹ Pos exom i t'ajál jeché' in lujtalk'i, yab tokotk'i tin tamét an Ajátikláb, tin tamét jeye an atiklábtsik.

²² I aba' jeye k'al jajá'tsik jun i kidhábláb, xin kulbetnál t'ajat kin t'ójontsi an Ajátikláb k'al xowa'kichk'i. Jajá' in kulbetna' t'ajat ka k'ale ti ki álna'tsik kom in cho'ób abal ne'ech ka pidhna'tsik an tolmixtaláb. ²³ Max jun xita' ti ki konoytsik xitam já' jeye na Tito, ka utsa'tsik abal naná' u junik ani u tolmiwál abal tu t'ójontsitsik. O max jun xita' ti ki konoytsik k'al tin kwenta xi k'e'et an kidháblábtsik, ka utsa'tsik abal abnékk'i k'al an belomtsik ani in k'ak'nátsik jeye na Kristo. ²⁴ Jaxtám, ka bach'utsik k'al yantam i k'ak'naxtaláb abal anchan', ka xalk'antsi an belomtsik ke tsubax lejtal ta k'anidhaxtsik jelt xan ti wawá' ti t'iltsámalsik.

9

An tolmixtaláb abal an kidháblábtsik

¹ K'al tin kwenta an tolmixtaláb abal an kidháblábtsik, yabich xóna' yejat tu dhut-suntsitsik; ² pos tu exlantsalichtsik an ta alwa' ejattal. Ech'ek'i u utsál an kidháblábtsik xu k'wajíl ban chabál xi Masedonia, ke tatá'tsik xi k'wajíl ban chabál xi Akaya i k'wajatch t'ojodhchtsik asta ti jun tamub abal ka pidhna'tsik an tolmixtaláb. K'al jeché' tin kwenta ti yán xu k'wajíltsik Masedonia in le'námalsik ti tolmix tam tin ach'a' ke tatá'tsik i tolmix k'al yantam i kulbétaláb. ³ Por bék'i u abál jeché' an kidháblábtsik abal yab tá' ka kale yab tsubax xan tu t'ilámalsik k'al tin kwenta an tolmixtaláb. U abál jeché' an kidháblábtsik abal kin chu'u max tsubax lejtal i k'wajat t'ojodhchtsik jelt xan tu ulúmal; ⁴ yab telab ke taltsik xi Masedonia ka k'ale k'al naná' ani yabtsik t'ojodh ki elan. Max yab ki elan i t'ojodhchtsik, tidhetálich tám abal wawá' ani abal tatá'tsik teye, kom i ulúmalich ke i k'wajat t'ojodhchtsik. ⁵ Ja'ich k'al jeché' tin kwenta tu utsa' an kidháblábtsik ke yejat ka okxin abal ti ki tolmiytsik ka t'ojojoy an tolmixtaláb xa ulúmaltsik ti ok'ox ke ne'ech ka pidhna'. U lé' ke jeché' an tolmixtaláb xi tatá'tsik ne'ech ka pidhna', ka pidhna'tsik abal tsubax ta lé' ta tolmixtsik ani yab k'al i chápláb.

⁶ Tu utsátsik jeché': Xita' wé' kin t'aya', wé' jeye ne'ech kin junku; ani xita' yán kin t'aya', yán jeye ne'ech kin junku. ⁷ Juntsik ta éb yejat ka pidhna' xan ta chalpayal ta itsích; yab k'al i t'e'pintaláb nibal k'al i chápláb, pos na Dios in k'anidhál xin pidhnál k'al i kulbétaláb. ⁸ Na Dios in ko'ol i awiltaláb abal ti ki pidha' yandha' xowa'kich i alwa'taláb. Anchan', ne'ech tám ka kó'oytsik ech'ek'i xowa' a yéntsal ani ne'ech jeye ka kó'oytsik t'ajat abal ki tolmixin k'al xowa'kichk'i i yejetaláb. ⁹ An T'okat Dhuslab in ulal enché': In pidhámal yán an ch'ojontátsik k'al yantam i kulbétaláb ani xowa' in t'ajál lujat, u jilk'onálich abal ech'ek'i.

¹⁰ Na Dios, xin pidhál ti iyaláb an óm, in pidhál jeye ti k'apné abal kin k'apu. Anchan' jeye ne'ech kin t'aja' k'al tatá'tsik, ne'ech ti ki pidha'tsik yán xowa' ka ch'ejwalixna' jelt xan tu pidhnal yán ti iyaláb jun i óm; ani ne'ech ti ki yanedhantsi an ti ch'ejwalixtaláb, jelti tam an óm kin junkúch xowa' in t'ayámal. ¹¹ Anchan', ne'ech ka kó'oytsik yán xowa'kichk'i abal ka ejto ka pidhna'tsik k'al yantam i kulbétaaláb. Ani k'al tin kwenta an tolmixtaláb xa junkúmaltsik abal ki júntsi an kidháblábsik, ne'ech kin pidha'tsik ti jalbintsixtaláb na Dios tam kin bach'u. ¹² Abal tam ki pidha'ichtsik jeché' an ti tolmixtaláb an kidháblábsik, yab tokotk'i i pidhál xowa' in yéntsalsik, i t'ajálich jeye abal jajá'tsik kin pidha' t'ajat ti jalbintsixtaláb a Dios. ¹³ Jajá'tsik ne'ech kin pubédhantsi tin bij na Dios, pos k'al jeché' an tolmixtaláb, u xalk'antsábichtsik abal a t'ajál xan tin ulal nin alwa' t'ilábil na Kristo. Ne'ech jeye kin pubédhantsitsik tin bij na Dios k'al tin kwenta an tolmixtaláb xi tatá'tsik ka pidhna' abal jajá'tsik ani abal ejtalk'itsik. ¹⁴ Ani jajá'tsik ne'ech ti ki kontsintsitsik ani ne'ech ti ki k'anidha'tsik t'ajat k'al tin kwenta abal i k'wajatichtsik t'ajat bin alwa'tal na Dios. Kom i k'wajatichtsik bin alwa'tal na Dios, jaxtám ta tolmixtsik. ¹⁵ ¡i pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios k'al tin kwenta an ch'ejwalixtaláb xi Jajá' tu pidhál xi yab ne'ech ki ejto ki wila'!

10

An awiltaláb xin ko'ol na Pablo abal u abatwále

¹ Naná', xu bij Pablo, tu pakabédhátsik k'al nin cha'attalábil ani nin alwa'tal na Kristo. In usnal ke u cha'kál t'ajat tubá' tam in k'wajat k'al tatá'tsik, por in pojka xowa' t'ajat tam in k'wajat ów. ² Pos tu pakabédhátsik abal tam kin k'ale tachan', yab ti kin t'aja'tsik ku éyna' an pojka xtaláb k'al taltsik na kidhtaltsik xi tin utsál ke xowa' u t'ajál, naná'k'i u t'ajál tu kwetém chalab; pos yab u jik'nál ku tametna' xin ulaltsik anchan'. ³ Tsubax k'ejele ke wawá' u inik weye, por yab u péjéx jelt xan tu péjéx xi teché'tsik ti k'ay'lá. ⁴ Pos an éylábsik xi éynál tu péjéx, yab já' jelti xi wa'ach teché' ti k'ay'lá. An éylábsik xi éynál, in ko'ol in cháp na Dios abal kin áta' xowa'kichk'i i tamk'u xtaláb. ⁵ K'al jeché' an éyláb, i pakwal xowa'kichk'i i chalab ani i tamk'u xtaláb, xin k'wajbál xin t'ek'álsik tinbá' abal yab ka exlá na Dios. I k'wajbál jeye ba na Kristo xowa'kichk'i in chalab an iniktsik abal kin t'aja'tsik xowa' in lé' na Kristo ⁶ ani tam ka t'ajálichtsik xowa' in lé' na Kristo, wawá' u k'wajat t'ojjodh abal ki pidha' ti yajtsiktaláb xita' kin ch'ikat t'aja' na Kristo.

⁷ Tatá'tsik a telál jun xata' xantik'i ti tejwa'. Max jun xita' in ach'ál abal k'wajatichtsik k'al na Kristo, yejat jeye kin chalpay ke wawá' u k'wajatichtsik weye k'al na Kristo. ⁸ Maske ku t'ek'a' wé' tubá' k'al tin kwenta an awiltaláb xi tin pidhámal an Ajátikláb, yab u ko'ol xant'ók'i ti kin tidhebé; pos an Ajátikláb tu pidhámal jeché' an ti awiltaláb abal tu tolmix ki belmáchtsik más ani yab abal ki k'aletsik ban k'ibeltaláb. ⁹ Yab u lé' ka chalpaytsik ke u lé' tu jik'édha' k'al i dhutsadh úw. ¹⁰ In usnal ke tam u abnál i dhutsadh úw, chapik kwa' t'ajat in tawnax ani in k'wiyax; por naná' t'ajat, in cha'atk'i kwa' t'ajat ani pojkantál kwa' t'ajat in káw. ¹¹ Por xita' in ulal jeché', yejat kin cho'óbna' ke anchan' xan ti dhutsál an t'ilab tam u k'wajat ów, anílk'i jeye ne'ech ki t'aja' tam u k'wajat k'al tatá'tsik.

¹² Wawá' yab i ulal ke i junwal nibal i junbayal tibá' k'al taltsik xin kulbetnál kin t'ila' alwa' tinbá'. Jajá'tsik in xalk'ál ke yab chalpadh abal in t'ilálsik alwa' tinbá' ani abal in júnbáxliyaltsik tinbá' k'al xi k'e'ettsik. ¹³ Wawá' yab ne'ech ki lej t'ek'a' tibá' k'al tin kwenta an t'ojláb xi t'ajál. Na Dios ja'ich nin ólnál xon talat in bajwal ni t'ojlábil ani Jajá' tu walkámal ku ulich Korinto asta xon ti tatá'tsik i k'wajat. ¹⁴ Jaxtám, yab exom tu kalel xon talat i lujyal tu t'ojnal. Max yabakwi'ik bél u ulnek k'al tatá'tsik, jeltich tám max exomich tu kalel xon talat i lujyal tu t'ojnal. Por yab anchan', pos wawá' u okxinék ki júna' nin alwa' t'ilábil na Kristo asta xon ta k'wajattsik. ¹⁵ Yab exom tu kalel xon talat u bijtsidh ku t'ójon, nibal i ulal ke wawá' u t'ójnék xon ti k'e'et t'ójnék. Yab anchan', tokot i lé' ki chu'u ki belmáchtsik más abal ki ejto ku t'ójon más k'al tatá'tsik. ¹⁶ Tayíl i lé' ki t'ila'

píl an alwa' t'ilab más ów ké xon ti tatá'tsik i k'wajat. Por yab i lé' ki t'aja' jeché' an t'ojláb xon ti exomich ti t'ojnal k'e'et, nibal i lé' ki t'ek'a' tibá' k'al tin kwenta i t'ojláb xi k'e'et in t'ajámal.

¹⁷ Max jun xita' in t'ek'al tinbá', kin t'ek'a' tinbá' k'al tin kwenta an Ajátikláb. ¹⁸ Abal an inik xu káldháb ti alwa', yab ja'ich xi jajá'k'i in t'ilál tinbá' alwa', an inik xu káldháb ti alwa', ja'ich xu chu'táb ti alwa' inik k'al an Ajátikláb.

11

Na Pablo ani an abatwáletsik xu k'ambix

¹ ¡U lé'ak max ti kin axtsitsik wé' xowa' ne'ech ku ulu xu usnal ke i tóntotaláb! Ti kin axtsitsik. ² Naná' tu k'anidhátsik t'ajat, k'al jun i k'anidhaxtaláb xi tál ba Dios; pos tu pidhnámalichtsik ba na Kristo ani u lé' tu ututsik k'al Jajá', jelti jun i tsidhan xi ne'ech ka tomkin k'al júnk'i tokot i inik. ³ Por u ch'ejnál ki k'ambiyattsik jelt xan ti k'ambiyat na Eba k'al an chan ani ki pílmédhantsattsik an ta chalab abal yabich ka óntsi ka bela' na Kristo in lujtalk'i. ⁴ Pos tatá'tsik a bach'wal max jun xita' ka ulich in t'ilál k'e'et a Jesús ké xi wawá' i t'ilámal ba tatá'tsik. A bach'waltsik k'al yantam i kulbétaaláb jun i ejattaláb xi yab ja'ich an T'okat Ejattaláb xa bach'úmalichtsik; ani a bach'waltsik jeye jun i ok'tsixtaláb xi yab ja'ich xa bach'úmalichtsik. ⁵ U chalpayal ke naná' yab más wé' u jalbíl ké jachan' xu bijyáb ti "pakdha' abatwále." ⁶ Maske yab u lej ejtawal tin káw alwa', por u ko'ol an chalab; jelt xan ti xalk'ámalich k'al ejtalk'i ani xantikichk'i.

⁷ ¿Awxe' walats xowa' u t'aja' tam tu t'iltsitsik an ti alwa' t'ilab ani yab tu utsa'tsik ti kin jalbiy? Yab walats xowa' u t'aja' tam ti naná' u cha'ka' tubá' abal tatá'tsik ki t'ek'bá. ⁸ U bach'k'untsámal ti tumín k'e'et an belomtsik abal ku kó'oy xowa' u yéntsal; ani anchan', ku ejto tu t'iltsitsik an ti alwa' t'ilab. ⁹ Tam tin k'wajay k'al tatá'tsik ani u kó'oy i yejetaláb, yab u kontsi xata' ni jun xita'. Pos an kidháblábsik xi ulich xi tál Masedonia, tin pidha'tsik xowa' u yéntsal. Yab tu kontsitsik xata', nibal jayk'i ne'ech tu kontsitsik. ¹⁰ Anchan' jelt xan ta cho'óbich alwa' ke u exlállich nin tsubaxtalábil na Kristo, anchan' jeye tu cho'ób ke ni jun xita' xu k'wajíl ban chabál xi Akaya, yab ne'ech kin ejto ti kin wixk'ntsi jeché' an ti k'ijidhtaláb xu ko'ol. ¹¹ ¿Jant'ók'i tin káw anchan'? ¿Awxe' yab tu k'anidhátsik? Na Dios in cho'ób alwa' abal tu k'anidhátsik.

¹² Por ne'ech ku óntsi ku t'aja' xowa' u t'ajál abal yab ku walka'tsik xi xe'ech in ayal xan ti kin kó'oytsik jun i k'ijidhtaláb jelti xi wawá' i ko'ol. ¹³ Pos jeché'tsik i k'ambix abatwáletsik, u k'ambixtsik. In wáynátsik ke u abatwále k'al na Kristo. ¹⁴ Ani jeché' yab yejat ki lábna', pos an lej at'ax u xe'chinal jeye jelti t'okat abatwále xu dhabaláb k'al a Dios. ¹⁵ Jaxtám ti yab yejat ki lábna', ke nin t'ojnáliltsik u xe'chinal jeye jelti iniktsik xin t'ajál xowa' lujat. Por tam kin bajaw an k'ij, ne'ech kin bach'utsik xowa' in lujyal kin bach'u k'al tin kwenta xowa' in t'ajámal.

An yajtsiktaláb xin ach'ál na Pablo abal u abatwále

¹⁶ U wits'k'owal juní ku ulu jeché': ke ni jun xita' kin chalpay ke naná' yab in chalpadh, por max anchan' ta chalpayaltsik, ti kin walka'tsik tin káw jelti max yab in chalpadh abal ku ejto neye ku t'ek'a' wé' tubá'. ¹⁷ Xowa' ne'ech ku ulu yab Jajá' an Ajátikláb tin pidhál ku ulu, jeché' u ulal jelt xan tu káw jun xita' xi yab chalpadh ani in lé' kin t'ek'a' tinbá'. ¹⁸ Pos kom yán wa'ach xin t'ek'átsik tinbá' k'al jajá'k'i tin kwetém chalab, ne'ech neye ku t'ek'a' tubá'. ¹⁹ Kom a chalpayal ke i chalpadhtsik t'ajat, a kuxyaltsik k'al yantam i kulbétaaláb xi yabtsik chalpadh. ²⁰ Pos a kuxyaltsik max jun xita' ti ki jolibna', max ti ki t'ajtsi xowa' yab alwa' ani max ti ki kwé'ey. A kuxyaltsik jeye max ki t'ajan jelti max yab xata' a jalbíl ani maske ki pik'yat. ²¹ Maske tidhetál ku ulu, ¡wawá' yab t'ajat i tok'námal ki t'aja' xowa' in t'ajál taltsik!

Por xowa' k'e'ettsik in tok'nál kin t'aja', ne'ech neye ku tok'na' ku t'aja', maske jeché' xowa' u ulal, u ulal jelt xan tu káw jun xita' xi yab chalpadh. ²² ¿Jajá'tsik u ebreo? Naná'

neye. ¿U israelitatsik? Naná' neye. ¿U kidhtalábsik k'al na Abraham? Naná' neye. ²³ ¿U t'ójontsixtsik ta Kristo? Naná' más ké jajá'tsik. Exom tin káw jelt xan tu káw jun xita' xi yab chalpadh. Pos naná' más in t'ójnékich ké jajá'tsik, más in kwadhnékich ké jajá'tsik, más yánílich tin balyáb ban wik'axte' ani yantalich t'ajat u tametnámal an chemlá ké jajá'tsik. ²⁴ Bo'talich u bach'wal jun inik lajubeléju i wich'ate' tam in lekbayáb k'al an judíotsik. ²⁵ Oxtalich in wisidh k'al i te' ani junta, in t'ujbadh. Oxtalich tin luy'chinal k'al i tan ani jun i k'ij u wat'na' jun i akal ani jun a k'ítsá ch'ejel pujal. ²⁶ In belnekich t'ajat yáníl; u wat'námalich t'ajat i k'ak'adhtaláb ban walja'tsik ani i k'ak'adhtaláb k'al i kwé'tsik. In kajnadh k'al nu at kidhtaltsik ani k'al xi yab u at kidhtaltsik. U wat'námalich i k'ak'adhtaláb ban bitsow, ban chabál xon ti yab k'wajtsidh, ban pujal ani in t'ajtsidh xowa' yab alwa' k'al xin k'ambixnátsik ke u belom. ²⁷ U kó'yámal t'ajat i t'ojláb ani in chekenek; yánílich t'ajat u ejámal i akal; u wat'námal i k'a'ínab ani i tsikénib; yánílich t'ajat in k'ílnék; u wat'námal in chamáy ani u yéntsámal u k'udhk'úmil.

²⁸ Ani yab tokot já'k'i u wat'námal jeché', tsudhey ka tsudhey in chalpax k'al tin kwenta ejtal an belomtsik. ²⁹ Max jun xita' k'wajat yab lej likat, jáyk'i max naná' na yab in likat. Max ka walbindhá jun xita', tidhetál u ach'ál ani in chakúlmél k'al xu walbindhax. ³⁰ Max yejat ki t'ek'a' tibá', naná' ne'ech ku t'ek'a' tubá' k'al tin kwenta tam tu ach'a' yab in likat. ³¹ Na Dios, nin Táta' ni Ajátik Jesukristo, xin tomnál ka k'ak'ná malilíl i k'ij, in cho'ób abal tsubax xowa' u ulal. ³² Tam tin k'wajay Damasko, an pulek awiltaláb xi k'wajat in t'ójontsal an pulek tak'ix xin bij Aretas, in k'wajba' i belkoltsik bin wi'lébil an bitsow abal kin yak'wan ani kin júná tin wik'nél; ³³ por in pa'ba' k'al jun i t'oknal bin bentanajil in mapúl an bitsow ani anchan' tu ejto ku chink'ontsi.

12

An xalk'antsixtaláb xi pidhan kin chu'u na Pablo

¹ Yab xata' ne'ech ku áta' max kin xe'chin ku t'íla' alwa' tubá'. Por ne'ech ku t'íla' an xalk'antsixtaláb xi tin pidhámal ku chu'u an Ajátikláb. ² U exlál jun i inik xin belál na Kristo. In ko'olich lajuché' i tamub, jeché' an inik júná asta tin óxláb an walk'i'. Yab u cho'ób max júná k'ál in t'u'úl o yaba'; por na Dios in cho'ób. ³ Por u cho'ób abal jachan' an inik, k'ál in t'u'úl o yaba', jachan' yab u cho'ób, tokot na Dios in cho'ób, ⁴ júná ban k'ijidhtaláb xon tin ach'a' i t'ilabtsik xi yab xita' in ach'ámal jayk'i ani yab u walkáb ke jun xita' kin ulu. ⁵ Naná' ne'ech ku ejto ku t'íla' alwa' jeché' an inik, por naná' yab ne'ech ku ejto ku t'ek'a' tubá', tokot ne'ech ku ejto ku t'ek'a' tubá' k'al tin kwenta tam ku ach'a' yab in likat. ⁶ Por max naná' u lé' ku t'ek'a' tubá', jachan', yab ja'ich jun i tóntotaláb, pos tokot ne'ech ku ulu xowa' tsubax; por yab u t'ajál anchan' abal ni jun xita' yab kin chalpay ke naná' más in pulek tin k'wajat ké xan tin chu'taltsik o xowa' in ach'átsik u ulal.

⁷ Na Dios tin xalk'antsi yán xata' labidh, por abal yab ku lej t'ek'a' tubá', in yajlombédhá k'al jun i yajal xi jáyk'i jelti max in xikan k'al jun i k'ídh bu t'u'úl. Jeché', tsích jelti jun in éyamtal an lej at'ax abal ti kin yajlombédhá. ⁸ Oxtalich u pakabédhámal an Ajátikláb abal ti kin wixk'intsi jeché' an ti yajal; ⁹ por an Ajátikláb tin utsámal enché': "Nu alwa'tal ja'ich tokot na yéntsál; pos nu cháp u xalk'anal más alwa' tam jun xita' yab lej likat." Jaxtám tin kulbél t'ajat kom yab in lej likat abal ka xalk'an ba naná' nin cháp na Kristo. ¹⁰ Jaxtám, k'al tin kwentak'i abal u belállich na Kristo, in kulbél t'ajat abal yab in lej likat. In kulbél tam in odhbijyáb, tam u ko'ol i yejetaláb, tam in at'nal ani tam in t'e'pinal. Abal tam ku ach'a' yab in likat, támich ti más in likat.

Na Pablo u chalpax k'al tin kwenta an belomtsik xi Korinto

¹¹ Naná' u junwal jelti jun xita' xi yab chalpadh abal in k'wajay ku t'ek'a' tubá', por tatá'tsik tin t'ajámal ku t'aja' anchan'. Pos tatá'tsik nin tomnál ti kin t'íla' alwa'; pos k'al ni jun xata' ti wé' u jalbíl ké jachan' xin ulal ke jajá'tsik u pakdha' abatwále maske naná' yab

xata' u jalbíl. ¹² K'al an t'ojláb xu t'aja' k'al tatá'tsik k'al yantam i k'ayúmtaláb, xalk'an k'al i exóltsik ani i labidh labandhaxtalábtsik ke tsubax lejtal tin abatwále. ¹³ ¿K'al jant'ok'ál tu t'ajámal más wé' a jalbíl ké xi k'e'et an belomtsik? Tokot abal yab tu kontsámaltsik ti kin tolmiy. ¿Ti kin pakwlantsi abal yab tu kontsitsik ti kin tolmiy!

¹⁴ Xo' in k'wajatich t'ojojodh abal kin k'ale tu álna'tsik tin oxtsíl ani yab in ne'ech abal tu t'ojliytsik. Pos yab u ayal xowa' a ko'oltsik, tu ayal tatá'tsik; pos an táta'lábtsik ja'ich na yejat kin junku an tumín abal an chakamtsik ani yab an chakamtsik abal an táta'lábtsik. ¹⁵ Naná' ne'ech ku paku k'al yantam i kulbétaaláb xowa' u ko'ol, asta ne'ech ku pidhna' tubá' k'al tin alwa'bíl na ejattaltsik; maske lejat naná' tu k'anidhátsik más, tatá'tsik más wé'ich tin k'anidhátsik.

¹⁶ Por taltsik, maske in cho'ób abal yab xata' tu kontsámaltsik, in ulaltsik ke naná' tu k'ambiyámaltsik. ¹⁷ ¿Awxe' u éynámal jun xita' xu abámal abal tu k'ambiytsik? ¹⁸ U pakabédha' na Tito abal ka k'ale ti ki álna'tsik ani u aba' jeye k'al jajá' na jún an kidhábláb. ¿Awxe' ti k'ambiytsik na Tito? ¿Yabxe' tsubax ke naná' ani na Tito, jayéchk'i an chalab i ko'ol ani jayéchk'i ni ejattal?

¹⁹ K'al jeché' xowa' i ulal, ¿a chalpayaltsikxe' ke i lé' ki káldha' tibá' tu alwa' k'al tatá'tsik? ¿Yaba'! Exom tu káw tin tamét na Dios tin bij na Kristo. Kidháblábtsik xi tu k'anidhátsik t'ajat, ejtal jeché' xowa' tu dhutsuntsaltsik, ja'ich abal ki belmáchtsik más. ²⁰ Abal u ch'ejnál ke tam kin k'ale tu álna'tsik, tá' yab tu ela'tsik xan ti naná' u lé' ani tatá'tsik, yab teye ti kin chu'u xan ti tatá'tsik a lé'. U ch'ejnál max ku ela' i péjéxtaláb, i téláxtaláb, i chákúxtaláb, i k'é'áxtaláb, i ódhbójíxtaláb ani i t'íláxtaláb. U ch'ejnál tu ela'tsik yab i k'wajajadh alwa' ani ka t'ek'áltsik tabá'. ²¹ U ch'ejnál jeye ke tam kin k'ale juní tu álna'tsik, na Dios ti kin tidhebédha' k'al tatá'tsik ta kwenta; ani kin uk'in k'al tin kwenta xi yán xi tatá'tsik xin walámtsik más ok'ox ani asta xo' yab in jilámaltsik ti k'wajíl yab exbadh. Bél u junkunaltsik k'al xi yab in tomtal ani in óntsal kin t'aja'tsik xowa' in kulbetnál nin t'u'úl.

13

An tawnaxtaláb ani an chapnédhomtaláb xi tin ok'ontal

¹ Jeché' ja'ich tin oxtalich tin ne'ech tu álna'tsik. Ejtal ne'ech ka lejkin k'al tin káwintal cháb o óx i ólnaxtsik. ² Tam tin k'wajat k'al tatá'tsik, u utsa' xin walátsik ani xo' u utsátsik juní ani xi k'e'ettsik jeye, ke tam kin k'ale juní tu álna'tsik, yab ne'ech tu kó'ontsitsik ti yajnantsixtaláb. ³ Anchan', ne'ech tám ka chu'úchtsik ke na Kristo xi k'wajat tu itsích, ja'ich nu káw. Ani na Kristo ne'ech Ja' ti ki tawna'tsik chapik, pos Jajá' yab Ja' ne'ech ti ki tawna'tsik k'al i cha'attaláb. ⁴ Na Jesukristo pajk'iyat ban peltsidh te' tam ti xe'chin k'al in t'u'úl jelti xi wawá' i ko'ol; por xo', k'wajat ejat k'al tin cháp na Dios. Anchan' weye wawá', i junwal jelti Jajá' tam ti pajk'iyat ban peltsidh te', por u k'wajat ejat jelti Jajá' k'al tin cháp na Dios abal tu tolmiytsik.

⁵ Ka chu'utsik tabá' max tsubax lejtal ta belomich, ka exla'tsik alwa' tabá'. ¿Yabxe' a cho'óbsik ke na Jesukristo k'wajat ba tatá'tsik, max tsubax lejtal ta belomtsik? ⁶ Naná' u lé' ku chu'u ka exbaytsik ke wawá' yab u k'ambix. ⁷ I kontsal na Dios abal yab ka t'aja'tsik xowa' yab alwa', yab abal wawá' ku káldhá tu alwa', i t'ajál anchan' abal ka t'aja'tsik xowa' alwa', maske wawá' yab ku káldhá tu alwa'. ⁸ Pos yab ne'ech ki ejto ki tomna' xowa' in ulal an tsubaxtaláb, tokot ne'ech ki ejto ki tolmiy abal ka t'ajan xowa' in ulal. ⁹ Jaxtám tu kulbél tam i ach'ál yab u likat abal tatá'tsik ki likey; ani ne'ech ki óntsi ki kontsi na Dios abal ka lujkutsik más tabá'. ¹⁰ Tu abtsaltsik ok'ox jeché' an ti úw abal ka lejkiytsik tabá'. U t'ajál anchan' abal tam kin k'ale tu álna'tsik, yab tu chapik tawna'tsik k'al an awiltaláb xi tin pidhámal an Ajátikláb. Jeché' an awiltaláb xi tin pidhámal an Ajátikláb, ja'ich abal tu tolmiytsik más ki belmách ani yab abal tu k'ibdha'tsik.

¹¹ Ani xo' kidháblábsik, ki k'wajaytsik i kulbél, ka aliytsik xan ti ki k'wajay más lujat, ki k'íjdhmédháxin, ka kó'oytsik junini' na chalab ani ki k'wajaytsik k'íjidh. Ani na Dios xin pidhnál an k'íjidhtaláb ani an k'anidhaxtaláb, ne'ech ka k'wajay k'al tatá'tsik. ¹² Ki chápnédháxintsik jún ani jún k'al jun i t'okat chapnédhomtaláb. ¹³ Ejtal xu dhabalábichtsik k'al na Dios, ti abtsaltsik ti chapnédhomtaláb.

¹⁴ Ka bach'waltsik ech'ek'i nin alwa'tal ni Ajátik Jesukristo ani nin k'anidhaxtal na Dios. Ani ke an T'okat Ejattaláb ka k'wajay ech'ek'i k'al tatá'tsik. Anchan' ka t'ájan.

An dhutsadh úw xi abtsin k'al na Pablo an belomtsik xi Galasia

Na Pablo in dhutsuntsal an belomtsik xi Galasia

¹ Naná', xu bij Pablo, in abatwále, yab in abnék nibal in bijidh k'al i iniktsik; in bijidh ani in abnék k'al Jajá' t'ajat na Jesukristo ani k'al na Dios an Táta'láb. Jeché' na Dios, ja'ich xin ejdha' ti ít na Jesukristo tam ti chemdhá. ² Naná' ani ejtal an kidháblábsik xi k'wajat k'al naná', i dhutsuntsal jeché' an ti úw an belomtsik xu k'wajíl ban chabál xin bij Galasia. ³ Ka bach'waltsik an alwa'taláb ani an k'ijidhtaláb xi tál ba na Dios an Táta'láb ani ba ni Ajátik Jesukristo. ⁴ Jeché' na Jesukristo, ja'ich xin pidhna' tinbá' ka chemdhá abal ti ku wixk'intsi an ti walastalábil ani ti ku lo'o k'al xowa' yab alwa' xi wa'ach t'ajat xo' jeché' i k'ij. Anchan' ti t'ájan kom ni Táta' Dios anchan' tin le'na'. ⁵ Ke an labidh t'okattaláb kin kó'oy na Dios malílil i k'ij! Anchan' ka t'ájan.

Yab wa'ach k'e'et i alwa' t'ilab

⁶ In labnal t'ajat abal exom a jilálsik jik'at na Dios, xi ti kanyámalsik k'al tin kwenta nin alwa'tal na Kristo ani exom a wéwnálsik jun i k'e'et ok'tsixeláb. ⁷ Yab abal ki ulu ke wa'ach k'e'et i alwa' t'ilab. Xowa' u támnal, ja'ich ke wa'ach taltsik xi ti ojtsaltsik ta chalab ani in lé'tsik kin jalk'uy nin alwa' t'ilábil na Kristo. ⁸ Por max jun xita' ti ki ok'tsi jun i ok'tsixeláb ani ka ach'a'tsik abal yab já' an alwa' t'ilab xa ach'ámalichtsik, ke jachan' an inik ka k'wajbá abal ka k'ale ban k'ibeltaláb, yab ka ódha'tsik ti kwenta maske jachan' an inik ja'ich naná' o jun i t'okat abatwále xi tál walk'i'. ⁹ Jelt xan ti ulúmalich ok'ox, xo' i wits'k'owal juní ki ulu: Max jun xita' ti ki ok'tsitsik jun i ok'tsixeláb ani yab já' xa bach'úmalichtsik, ke jachan' an inik ka k'wajbá abal ka k'ale ban k'ibeltaláb.

¹⁰ Tam u ulal jeché', ¿awxe' ja'ich abal u lé' kin káldhá tin alwa' k'al an atiklábtsik o abal u lé' kin káldhá tin alwa' k'al na Dios? ¿Awxe' ja'ich abal u lé' kin jilk'on alwa' k'al an atiklábtsik? ¡Yaba!! Max u le'nálk'ijak lejtal kin jilk'on alwa' k'al an atiklábtsik, yab ne'ech ku ejto ku t'ójontsi na Kristo.

Xan tin ejto kin bajaw ti abatwále na Pablo

¹¹ Kidháblábsik, ka cho'óbna' ke an alwa' t'ilab xu t'ilál, yab in chalab i iniktsik. ¹² Yab u bach'úmal nibal in ok'tsidh k'al ni jun i inik; xita' tin ok'tsámal, ja'ich na Jesukristo.

¹³ Tatá'tsik a ach'ámal xan tin k'wajatwi'ik tam ti naná' u wewkómstsal tin belomtal an judíotsik. Ani a cho'óbichtsik jeye xan tu at'ax t'ajtsámal xin belálsik na Dios abal u le'nál ku taxk'antsi an ti belomtaláb xin ko'ol. ¹⁴ K'al nin belomtal an judíotsik, naná'wi'ik na más ok'ox t'ajat tin k'wajat tam ti jachan' i k'ij ké nu kidhtaltsik; pos naná' máswi'ik u kulbetnál t'ajat ku t'aja' alwa' xowa' tu jiltsámal ki t'aja' ni weje' pakéliltsik. ¹⁵ Por na Dios tin takwyámal tam ti yabél in wa'chinék tin chakam ani Jajá' tin kanyámal k'al tin kwenta nin alwa'tal. Jaxtám, tam ti Jajá' anchan' tin le'na', ¹⁶ tin t'aja' ku exlantsi an tin Chakámil abal kin xe'chin ku t'ila' ban atiklábtsik xi yabtsik u judío. Tam ti naná' u tamu jeché', yab in k'ale ku konoy ni jun xita' xant'éy yejat ku t'aja', ¹⁷ nibal in k'ale Jerusalén abal ku chu'u xi k'e'jele u abatwálejichtsik tam ti naná' yabél. Tokot in k'ale ban chabál xu bijyáb Arabia ani tayíl in witsiy juní Damasko.

¹⁸ Tayíl, tam ti wat'enekich óx i tamub, tám tin k'ale Jerusalén; u exla' na Pedro ani in k'wajay k'al jajá' lajubó' a k'ítsá. ¹⁹ Por yab u chu'u ni jun xita' más xu abatwáletsik jeye, tokot u chu'u na Jakobo, nin kidháb an Ajátikláb. ²⁰ Tu utsálsik tsubax tin tamét na Dios, ke jeché' xowa' exom tu dhutsuntsaltsik, ejtal tsubax.

²¹ Más tayíl, in k'ale ban chabál xin bij Siria ani ban chabál xin bij Silisia. ²² Xin belálichtsik na Kristo, xu k'wajíltsik ban chabál xin bij Judea, yabtsik tin exlál. ²³ Tokot

in ach'álsik u t'ilnal enché': "Xi tu kajnálwi'ik t'ajat abal ti ku at'ax t'ajtsi, xo' jajá' xe'ech in ulal ke yejat ka belan na Kristo. Jeché' xi xo' in ulal anchan', ja'ich xi ti we'él chabk'i' in le'nálwi'ik kin taxk'a' an belomtaláb." ²⁴ Ani in pubédhantsal tin bij na Dios tam tin ach'a'tsik xant'éy in t'ajámal k'al naná'.

2

Bach'wat na Pablo abal tin abatwálejil na Jesukristo k'al xi más an abatwáletsik

¹ Tam ti naná' u bela'ich na Jesukristo ani wat'éch lajuché' i tamub, in k'ale juní Jerusalén k'al na Bernabé ani u júna' jeye na Tito k'al naná'. ² In k'ale taja', abal na Dios tin óltsi kin k'ale. Taja' Jerusalén, u junkun wawá'k'i k'al an ultaláb abatwáletsik xi exlómte ti ok'lektsik ani u óltsitsik an ti alwa' t'ilab xu t'iltsal xi yabtsik u judío. U t'aja' jeché' abal yab u lé' ke xowa' u t'ajámalich ani xowa' in k'wajat u t'ajál, ka jilk'on jelti jun xata' xi yab in jalbíl. ³ Por nibal na Tito, xi ta' jeye ti k'wajat k'al naná', maske u griego, yab t'ajtsin ti chápláb abal kin t'aja' an exól bin t'u'úl jelt xan tin t'ajál an israelitatsik. ⁴ Tá' jeye k'ejele ti k'wajat xin ani' ulal ke u kidháblábsik, xi ochenektsik chinatk'i k'al wawá'. Jeché'tsik in lé' kin chu'u xant'ók'i ti yabich i wéwnál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés abal u k'wajatich k'al na Kristo Jesús, pos jajá'tsik in lé' kin chu'u ku jolibná k'al jachan' an tak'ixtaláb. ⁵ Por yab i walka' níwé' ti ku k'ambiysik kom yab i lé' ki chu'u ka k'ibdha'tsik an tsubaxtaláb xa bach'úmalich k'al tin kwenta an alwa' t'ilab.

⁶ Por yab tin pidha'tsik ni jun i ít chalab xi k'wajattsik exlómte ti ultaláb abatwáletsik; (maske naná' yab k'ejele xata' ku éyna' xant'éy in éy jajá'tsik, pos na Dios yab k'wajat in telál max jun xita' más ultaláb o yaba'). ⁷ Jajá'tsik yab in ejto ti kin pidha'tsik ít ti chalab, tokot in exbaytsik abal a Dios tin punk'untsámal jeché' an ti t'ojláb abal kin xe'chin ku t'iltsi jeché' an ti alwa' t'ilab xi yabtsik u judío, jelt xan ti na Pedro punk'untsidh abal kin t'aja' jeché' an t'ojláb ban judíotsik. ⁸ Jeché' na Dios xin k'wajbámal na Pedro ti abatwále ban judíotsik, jayéchk'i xi tin k'wajbámal neye tin abatwále abal xi yabtsik u judío.

⁹ Jaxtám, na Jakobo, na Pedro ani na Juan, xu bijyáb k'al an belomtsik ti ok'lek, in exbaytsik abal a Dios tin pidhámal jeché' an ti alwa'taláb. Naná' ani na Bernabé u chapnédha' k'al jajá'tsik jelti jun i exól abal ki chu'u ke jajá'tsik tu kulbetnál weye tin at abatwále ani in ulutsik abal alwa' ku xe'chin ki t'iltsi an ti alwa' t'ilab xi yabtsik u judío, lejat jajá'tsik ne'ech kin t'aja' jeché' an t'ojláb ban judíotsik. ¹⁰ Tokot tu punk'untsitsik abal yab ki uk'tsi ki tolmiy an ch'ojontálsik; ani anchan' u t'ajál, yab u uk'tsal an ch'ojontálsik.

Na Pablo in k'wiya' na Pedro ban bitsow xi Antiokía

¹¹ Por tam ti na Pedro tsích ban bitsow xin bij Antiokía, u k'wiya' tin tamét abal xowa' xin t'aja', yab alwa'. ¹² Pos jidhtal, jajá' u k'apulwi'ik k'al xi yabtsik u judío, por tam ti ulich cháb óx i iniktsik xi abnék k'al na Jakobo, in tuju tám ti ówmél ani in jila' ti k'apul k'al xi yabtsik u judío. Pos in jik'nál jachan' an iniktsik xin ko'ol an exól bin t'u'úl kom u judíotsik. ¹³ Tam ti na Pedro chu'tat in t'ajál anchan', in t'aja' jeye xi k'e'et an judíotsik xu belomich, asta na Bernabé in t'aja' jeye anchan'. ¹⁴ Por tam ti naná' u chu'u abal yab in t'ajál xan tin ulal an tsubaxtaláb xi k'wajat ban alwa' t'ilab, u utsa' enché' na Pedro tin tamét ejtal an belomtsik: "Max tatá', xi ja'ich jun i judío, i k'wajíl jelt xan tu k'wajíl xi yabtsik u judío, ¿jant'ók'i ta utsálsik ka k'wajay jelti judío xi yabtsik u judío?"

An judíotsik ani xi yabtsik u judío, ne'ech ka lo'ey max ka belmáchtsik

¹⁵ Wawá' k'ejele u judío asta tu chakam ani yab u lej walablom jelt xi k'e'et an atiklábtsik xi yabtsik u judío. ¹⁶ Por i cho'óbich alwa' ke na Dios yab ne'ech kin k'wajba' alwa' k'al Jajá' ni jun xita', abalk'i in t'ajámal xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés; tokot ne'ech kin k'wajbál alwa' k'al Jajá', xita' kin bela' na Jesukristo. Jaxtám

wawá', i belámalich weye na Jesukristo abal ti ku k'wajba'ich alwa' na Dios k'al Jajá' tin kwentak'i jeché' an belomtaláb ani yab abalk'i yab i ch'ikat t'ajámal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Pos na Dios, yab ne'ech kin k'wajba' alwa' k'al Jajá' ni jun xita' abalk'i yab in ch'ikat t'ajámal jeché' an tak'ixtaláb.

¹⁷ Ani xo', max wawá' ki le'na' ku k'wajbájich alwa' k'al na Dios k'al tin kwentak'i na Kristo, u xalk'analich tám jelti max wawá' weye u walbinalich, ¿awxe' jeché' in lé' kin ulu ke na Kristo tu t'ajál ku walbin? ¡Yaba'! ¹⁸ Pos max ku paku jun xata' ani tám ku t'aja' juní, in kalelich tám in walbidh. ¹⁹ Abal jachan' nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, tin t'aja' kin chemech ani xo' yabich ne'ech kin ejto tin tak'iy jachan' an tak'ixtaláb; xo', ne'ech ku ejtóch kin k'wajay ejat ani tokot ku t'ójontsal na Dios. ²⁰ Naná' in k'wajat jelti max in chemnekich pajk'idh ban peltsidh te' junax k'al na Kristo. Jaxtám, xi xo' k'wajat ejat, yabich naná'; ja'ich na Kristo xi k'wajat ejat ba nu ejattal. Ani xi xo' k'wajat ejat ba nu t'u'úl, ja'ich an xe'chintaláb xu bach'u tam tu bela'ich nin Chakámil na Dios. Jeché' nin Chakámil na Dios, ja'ich xi tin k'anidhál t'ajat ani in pidhna' tinbá' ka chemdhá k'al naná' tu kwenta. ²¹ Yab u lé' ku pojkantasi tin alwa'tal na Dios; pos max jun xita' ne'echak kin ejto ka k'wajách alwa' k'al na Dios abalk'i yab in ch'ikat t'ajámal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, tám, yabich xata' ti ne'ech ka éyan an chemlá xin wat'na' na Kristo.

3

Nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés o an belomtaláb

¹ ¡Ch'ojontál a chu'bíl atiklábtsik xi Galasia, yabtsik t'ajat a exbayal! ¿Awxe' jun xita' ti dhimk'ayámalsik abal yabich ka ejto ka exbaytsik an tsubaxtaláb? K'al an t'iltsixtaláb xi wawá' i t'ajámal, tu óltsámalichtsik ta tamét, Jajá' t'ajat na Jesukristo, xi chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'. ² Ti kin utsa'tsik pé xo' jeché': ¿A bach'úmalsikxe' an T'okat Ejattaláb abal yab a ch'ikat t'ajámalsik nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés o abal a belámal xowa' a ach'ámalsik? ³ ¿Jant'ók'i awil ti yabtsik t'ajat a exbayal? ¿A chalpayaltsikxe' ka kidhbay k'al tatá'k'itsik a cháp xowa' a tujúmalsik k'al an T'okat Ejattaláb? ⁴ Yán i yajtsiktaláb a wat'námalsik k'al tin kwenta an alwa' t'ilab, ani ¿yab xata' ta éynámalsik? ¡Yabich t'ajat in tomnál max anchan'! ⁵ Tam na Dios ti ki pidha'tsik an tin T'okat Ejattal ani kin t'aja' i labidh labandhaxtaláb ba tatá'tsik, ¿jant'ók'i tin t'ajál? Yab in t'ajál abal yabtsik a ch'ikat t'ajál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in t'ajál, abal a belátsik xowa' a ach'ámal.

⁶ Na Abraham in bela' na Dios ani k'al nin belomtalk'i, bach'wat k'al na Dios ti lujat inik. ⁷ Jaxtám, yejat ka cho'óbna'tsik ke xu kidhtalábtsik k'al na Abraham, ja'ich xu belomtsik. ⁸ Dhutsadh ti k'wajat ban T'okat Dhuslab ke na Dios ne'ech kin k'wajba' alwa' k'al Jajá' xi yabtsik u judío k'al nin belomtalk'i, jaxtám na Dios tin okxintsám kin utsa' jeché' an ti alwa' t'ilab na Abraham: “Ejtal an atiklábtsik xi teché' ti k'ay'lá, ne'ech ka lábt'ájan k'al tatá'k'i ta kwenta.” ⁹ Jaxtám, xita' ka belmách, u lábt'ájalich jeye tám junax k'al na Abraham xi belmámadh.

¹⁰ Xin k'wajbátsik nin belomtal bin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, k'ibchonéksik ti k'wajat. Abal an T'okat Dhuslab in ulal enché': “Xita' yab kin t'aja' ejtal xowa' k'wajat bin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, k'ibchonéksik ti k'wajat.” ¹¹ Tejwa'ich pé t'ajat, ke ni jun xita' yab ne'ech kin ejto ka k'wajay alwa' k'al na Dios abalk'i in t'ajámal xowa' k'wajat bin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés; pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': “Max jun xita' ka k'wajbájich alwa' k'al na Dios abalk'i u belom, yabich jayk'i ne'ech ka chemech.” ¹² Ani nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, yab ja'ich abal ki k'wajba' taja' ni belomtal, tokot in ulal enché': “Xita' kin ejto kin t'aja' ejtal xowa' in ulal an tak'ixtaláb, ne'ech ka k'wajay alwa'.”

¹³ Na Kristo tu lo'o k'al nin xich'ál abal yabich ku k'wajay ban k'ibeltaláb xin pidhnál jachan' an tak'ixtaláb, pos na Kristo, t'ajan jelti jun xata' k'ibenek k'al wawá'k'i ti kwenta, pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': "K'ibenek t'ajat xita' ka pajk'iyat ba jun i te'."

¹⁴ Jeché' támun abal kin bach'utsik an lábt'ajaxtaláb xi yabtsik u judío xi usnék ne'ech ka pidhan na Abraham k'al tin kwentak'i na Kristo Jesús ani ki ejto jeye ki bach'u ejtal tu éb, an T'okat Ejattaláb xin ulúmal na Dios ne'ech ti ku pidha' k'al tin kwentak'i ni belomtal.

Nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani xowa' in ulúmal ne'ech kin pidhna' na Dios

¹⁵ Kidháblábsik, tu k'wajbantsal jun i óltsixtaláb xi káldhats ban xe'chintaláb xi teché'k'i ti k'ay'lá: Tam jun i inik kin t'aja' jun i lejkintaláb ani kin jila' dhutsadh nin bij, ni jun xita' yab ne'ech kin ejto kin paku nibal kin puntsiy jachan' an lejkintaláb. ¹⁶ Pos xo', xowa' na Dios in utsám ne'ech kin pidha' na Abraham, utsan jeye nin kidhtal. An T'okat Dhuslab yab in ulal: "kidhtalábsik" jelti max yán i atiklábsik, tokot in ulal: "ani na kidhtal." Jeché' in lé' kin ulu júnk'i tokot i inik, ja'ich na Kristo. ¹⁷ Xowa' u ulal ja'ich jeché': Na Dios in t'ajám jun i lejkintaláb k'al na Abraham ani in lej tsubk'a'. Jaxtám nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, xi ulich ché' i bo' inik k'al jun inik láju i tamub más tayíl, yab ne'ech kin ejto kin wék'oy jachan' an lejkintaláb ani kin jila' yab xata' in jalbíl xowa' in ulúmal na Dios. ¹⁸ Pos max an jiltsixtaláb xi ne'ech ku pidhan k'al na Dios, tokot ne'ech ku pidhan abalk'i i t'ajál xowa' in ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, tám, yabich ne'ech ki bach'u abalk'i i belál xowa' na Dios in ulúmal; por na Abraham pidhan anik'i t'ajat jachan' an jiltsixtaláb k'al na Dios tam tin bela' xowa' utsan k'al Jajá'.

¹⁹ Pos tám, ¿jant'ó ti alwa' nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés? K'wajbá tayílich abal ka xalk'á an walastaláb xin t'ajál an atiklábsik. Tokotk'i ne'ech ti éynal asta ka ulich jachan' an "kidhtaláb" xi usnék ne'ech ka pidhan xowa' in ulúmal na Dios. An tak'ixtaláb t'iladh k'al i t'okat abatwáletsik ani na Moisés éyná abal kin óltsi jachan' an tak'ixtaláb an atiklábsik. ²⁰ Por yab yejat ni jun i óltsix tam júnk'i tokot i inik, pos na Dios, jún tokot.

Xant'ók'i ti jiladh nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés

²¹ ¿Awxe' jeché' in lé' kin ulu ke nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés yab in junwal k'al xowa' in ulúmal na Dios? ¡Yaba! Pos max pidhnatsak jun i tak'ixtaláb xin pidhnál i xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, ne'ech tám ki ejto ku utey abal ku k'wajách alwa' k'al na Dios abalk'i i t'ajál xowa' in ulal an tak'ixtaláb. ²² Por xowa' in ulal an T'okat Dhuslab ja'ich jeché': ejtal i wik'nél ta k'wajat k'al an walastaláb; anchan' tin ulal abal an belomtsik kin ejto kin bach'u xowa' na Dios in ulúmal ne'ech kin pidhna', k'al tokotk'i kin bela' na Jesukristo.

²³ Tam ti yabél ulnek an belomtaláb, u wik'nél tu kó'yáb k'al an tak'ixtaláb, i aytsím ka pidhná ka cho'óbná an belomtaláb. ²⁴ Jaxtám wawá', u k'wajatwi'ik u belkómte k'al an tak'ixtaláb jelti max u ts'itsik chakam abal ti ku ok'tsi asta tam ka ulich na Jesukristo ani k'al tokot ki bela' Jajá', ki ejto ku utey abal ku k'wajách alwa' k'al a Dios. ²⁵ Ani xo', kom ulnekich an belomtaláb, yabich u k'wajat bin tak'ixtal jachan' nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés.

²⁶ Pos k'al tin kwentak'i abal i belomich, ejtal tatá'tsik i chakámlábich k'al na Dios abal i k'wajatich k'al na Kristo Jesús. ²⁷ Ejtal tatá'tsik xi k'wajatich k'al na Kristo abal i pujadhichtsik, i k'wajatich i mák'úmte k'al Jajá' jelti max Jajá', u xeketláb. ²⁸ Yabich yejat max u judío o u griego, u jolib o yaba', inik o i uxum; pos max i k'wajatich k'al na Kristo Jesús, ejtal tatá'tsik jún tokot ta áynal. ²⁹ Ani max i dhabalábichtsik k'al na Kristo, tám, i kidhtalábichtsik teye k'al na Abraham ani ne'ech ka bach'utsik jelti jun i jiltsixtaláb xowa' na Dios in ulúmal ne'ech kin pidhna'.

4

¹ Xowa' u lé' ku ulu ja'ich jeché': Max jun i chakam xi ne'ech kin bach'u jun i jiltsixtaláb chipíl bél, in junwal jelti jun i jolib xi k'wajat ti t'ójontsix ba jun i atá maske jajá' in dhabal ejtal xowa' wa'ach taja' ba jachan' an atá. ² Wa'ach taltsik xin beletnál i chakamtsik ani in beletnál jeye xowa' ne'ech ka jiltsin asta xowk'i kin ulu an táta'láb abal ka pidhanich. ³ Anchan' jeye u támnal k'al wawá'. Tam ti wawá' u xe'ech jelti max u ts'itsik chakam, u k'wajinek belkómte k'al nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani k'al xowa'kich an belomtaláb xi wa'ach teché' ti k'ay'lá. ⁴ Por tam tin bajaw xowk'i na Dios tin ulúmal, in aba' nin Chakámil, xi wa'chin ba jun i tsidhan mímláb ani ulich jelti jun i judío, tak'nél k'al nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ⁵ Nin Chakámil na Dios, tsích abal ti ku káldha' bin tak'ixtal jachan' an tak'ixtaláb ani ti ku bach'úch na Dios jelti max tu chakámil.

⁶ Ani abal ti ki xalk'antsitsik ke i chakámlábich k'al Jajá', na Dios ti abtsi an tin T'okat Ejattal nin Chakámil ba na itsích. Jeché' an T'okat Ejattaláb xi k'wajat ba na itsích in ulal kawidh enché': "¡Tatá' tu Táta'!" ⁷ Anchan' pé, tatá' ja'ich jún xu chakámlábich k'al na Dios ani yabich i jolib. Kom i chakámlábich k'al Jajá', na Dios ne'ech ti ki pidha' an ti jiltsixtaláb xin ulúmal ne'ech kin pidhna'.

Na Pablo u chalpay k'al tin kwenta an belomtsik

⁸ Ti we'él chabk'i, tam ti yabélsik a exlál na Dios, i kó'yáb ta jolib k'al i ch'ilabtsik. ⁹ Por xo', kom a exlálchtsik na Dios, o más alwa' ki ulu, ke na Dios ti exlálchtsik xo', ¿jant'ók'i bél ta chalpayaltsik ki witsiy k'al jachan' an chalab xi yab xata' in jalbíl ani yab alwa' abal ki kó'yattsik juní k'al jachan' an tak'ixtaláb jelti jun i jolib? ¹⁰ Tatá'tsik bél a pakwlantsal taltsik a k'ítsá, a ích', in ajumtal a ích' ani i tamubtsik. ¹¹ In k'wajíl t'ajat tin chalpay abal u ch'ejnál max an t'ojláb xu t'ajámal ba tatá'tsik, yab xata' in jalbílnámal.

¹² Kidháblábsik, tu punk'untsal abal ki k'wajaytsik jelt xan ti naná' in k'wajat; pos naná' in k'wajatw'ik in tak'nél k'al nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, por xo' yabich, xo' in wenk'onékich jelti jún ti éb xi tatá'tsik. Yab abal ki ulu ke tatá'tsik tin t'ajtsámal jun xata' yab alwa'. ¹³ Pos jelt xan ta cho'óbichtsik, tam ti jidhtal tu t'iltsitsik jeché' an alwa' t'ilab, ja'ich abal in yaw'lách. ¹⁴ Ani jachan' an yaw'lách xu kó'oy, ja'ich abal ki chu'tat xantitsik teye; por ibách abal a chu'utsik anchan', tin pojkamalak o yabak tin bach'úmaltsik. Yab a ódha'tsik ti kwenta max anchan', más tokot tin bach'utsik alwa' jelti max naná' tin t'okat abatwálejil a Dios, jelti max naná'ich nin Jesukristo. ¹⁵ ¿Jant'éy támun k'al jachan' an k'ijidhtaláb xa ach'a'tsik? Tsubax u ulal, ke max a ejtowelaktsik ka jixa' na wal, a jixámaktsik ani tin pidhámalak. ¹⁶ Ani xo', ¿awxe' ka ulutsik tu at'álk'i abal tu óltsaltsik an ti tsubaxtaláb?

¹⁷ Jachan' an atíklábsik in lé' t'ajat kin chu'u ki junkun k'al jajá'tsik, por yab abal ta alwa'bíltsik. Xowa' jajá'tsik in lé', in lé' kin chu'u ki wék'on k'al wawá' ani ki k'aletsik k'al jajá'. ¹⁸ Pos alwa'ich, alwa' k'ejele ki kaniy jun xita' abal ka junkun k'al wawá', por ki t'aja' abal tin alwa'bíl ani ech'ek'i, yab tamk'i naná' in k'wajat k'al tatá'tsik. ¹⁹ Ts'itsik chakámil, u ach'ál juní i yajtsiktaláb k'al tatá'tsik ta kwenta jelti an yajal xin ach'ál jun i nána'láb tam ne'chich kin wa'chij jun i chakam; ani ne'ech ku óntsi ku ach'a' jeché' an yajal, asta ku chu'u ke a junwalichtsik jelti na Kristo. ²⁰ ¡U lé'ak max in k'wajat xo' k'al tatá'tsik abal ku ejto tu tawna'tsik alwa'; pos yabich u cho'ób xant'éy ku chalpay k'al tatá'tsik ta kwenta!

An junbaxtaláb xu exbayáb k'al tin kwenta na Agar ani na Sara

²¹ Tatá'tsik, xa le'nál ka óntsi ka wéwna' nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, ti kin utsa'tsik jeché': ¿Yabxe' a ach'amaltsik xowa' in ulal jachan' an tak'ixtaláb? ²² Pos in ulal ke na Abraham in kó'yámal cháb in chakámiltsik: jún k'al nin jolíbal ani jún k'al nin tomtal; nin tomtal, yab ja' i jolib. ²³ Nin chakámil nin jolíbal, wa'chin jeye ti

chakam jelt xan tu wa'chinal ejtalk'itsik ti chakam; por an chakam xin kó'oy nin tomtal na Abraham, wa'chin ti chakam abal ka t'ájan xowa' in ulúmal na Dios. ²⁴ Jeché' ja'ich jelti jun i óltsixtaláb. Xi jeché' cháb an mímlábsik, in lé' kin ulu xi cháb an lejkintaláb. Xi jún an lejkintaláb, ja'ich xi t'ajan ban ch'én xu bijyáb Sinaí ani ja'ich nin lé' kin ulu na Agar; xu wa'chinaltsik k'al jachan' an lejkintaláb, u wa'chinal teché' ti k'ay'lá abal ti jolibtsik. ²⁵ Pos na Agar ja'ich in lé' kin ulu an ch'én xu bijyáb Sinaí xi k'wajat Arabia ani jeché', ja'ich an Jerusalén xi xo', pos jeché' an bitsow ani nin atiklábitsik, k'wajat jelti jolibtsik. ²⁶ Por an Jerusalén xi walk'i, yab ja' u jolib ani wawá' k'ál tu chakámláb. ²⁷ Pos an T'okat Dhuslab in ulal enché':

Ki kulbé, mímláb xi yab i kó'nal;

ki dhájan k'al i kulbétaláb, tatá' xi yab jayk'i a ach'ámal ni jun i yajal xu axnal tam u wa'chiyáb jun i chakam.

Abal an mímláb xi jilnék, ne'ech kin kó'oy más in chakámiltsik ké an mímláb xi k'wajat k'al in tomkíl.

²⁸ Kidháblábsik, tatá'tsik a junwal jelti na Isák; tatá'tsik ja'ich an chakámlábsik xi na Dios in ulúmal. ²⁹ Por anchan' jelt tam ti jachan' i k'ij, an chakam xi wa'chin jelt xan tu wa'chinal ejtalk'i an chakamtsik in at'ál an chakam xi wa'chindhá k'al an T'okat Ejattaláb, anílk'i jeye xo' tu támnal. ³⁰ Por ¿jant'éy in ulal an T'okat Dhuslab? In ulal enché': “Ka aja' an jolib k'ál nin chakánil, pos nin chakánil an jolib, yab ja' ne'ech kin bach'u xowa' ne'ech kin bach'u nin chakánil an mímláb xi yab u jolib.” ³¹ Anchan' pé kidháblábsik, wawá' yab i junwal jelti nin chakánil an mímláb xu jolib, wawá' i junwal jelti nin chakánil an mímláb xi yab u jolib.

5

Ka óntsi ki k'wajaytsik ba jachan' an walkadhtaláb xi ti pidhámaltsik na Jesukristo

¹ Na Kristo tu káldha' abal yabich ku k'wajay tak'nél k'al jachan' nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés abal ku k'wajách walkadh. Pos ka óntsitsik pé ki k'wajay ba jachan' an walkadhtaláb ani yabich ka witsintsitsik ki kó'yat jelti jolib k'al jachan' an tak'ixtaláb.

² Ti kin axtsitsik. Naná', xu bij Pablo, tu utsátsik ke max ka walka'tsik ki t'ajtsin an ti exól ba na t'u'úl, yabich tám xata' ti ne'ech ka éyna' na Kristo. ³ U ulal juní, max jun i inik ka t'ajtsin an ti exól bin t'u'úl, jachan' an inik, ko'ol tám kin t'aja' ejtal xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ⁴ Tatá'tsik xa ulal abal i k'wajatich alwa' k'al na Dios abal a t'ajátsik xowa' k'wajat dhutsadh ban tak'ixtaláb, i ówmenekich k'al na Kristo; yabich i k'wajat bin k'anidhaxtal na Dios. ⁵ Pos wawá', tin kwentak'i an T'okat Ejattaláb ani an belomtaláb xi ko'ol, i ko'ol jun i aysixtaláb abal ku k'wajbájich alwa' k'al na Dios. ⁶ Max u k'wajatich k'al na Kristo Jesús, yabich tám xata' ti ne'ech ka éyná max i ko'ol an exól o yaba'. Xowa' nin jalbíl, ja'ich ku belmách ani ke jeché' ni belomtal, kin t'aja' ku k'wajay u k'ánídhax jún ani jún.

⁷ Alwa'ichwi'ik t'ajat ta ne'echtsik. ¿Jita' pé ti t'aja'tsik abal ka ch'ikat t'aja' an tsubaxtaláb? ⁸ Na Dios xi ti kanyámalsik, yab Jajá' ti t'ajámal ka jila' ka bela' an tsubaxtaláb. ⁹ Yab ka uk'tsitsik ke “wé' i jilbédhaxtaláb k'oye in jilbédhál yán i k'oye max ka xuk'yat.” ¹⁰ Naná' u cho'ób alwa' ke an Ajátikláb yab ne'ech ti ki walka'tsik ka jalk'uy na chalab; por na Dios ne'ech kin pidha' ti yajtsiktaláb jachan' an atiklábsik xi xe'ech ti k'ambiyal ani yab ne'ech kin ódha' ti kwenta xitam já'.

¹¹ Kidháblábsik, max naná' bélak u ulal ka t'ajan an exól ba ni t'u'úl, an judíotsik yabak tin at'ál; max anchanak, an tsubaxtaláb xu t'ilál k'al tin kwenta an peltsidh te' xon ti pajk'iyat na Kristo, yabak ne'ech ka chakúdhátsik k'ál. ¹² Por xi xe'echtsik ti it'ixbédhál k'al tin kwenta an exól ba na t'u'úl, jalwa'ak kin t'aj kotóna' nin t'u'úl!

¹³ Kidháblábsik, tatá'tsik i kanidh abal ki k'wajay walkadh. Tokotk'i, maske i k'wajattsik walkadh, yab ki k'wajaytsik jelt xan tin kulbetnál na t'u'úl; más alwa' ki tólmíxintsik jún ani jún abal i k'ánidháchichtsik. ¹⁴ Abal ejtal an tak'ixtaláb, enché' tokot tu exbayáb: “Ka k'anidha' xi k'e'ettsik jelt xan ta k'anidhál tabá'.” ¹⁵ Por max ki tujeysik ta péjéx ani ki k'át'úxintsik jún ani jún jelti an ko'nélsik, ka kó'oy i kwenta abal yab tá' ki k'íbdháxin tatá'k'itsik.

Xowa' in kulbetnál ni t'u'úl ani an xe'chintaláb k'al an T'okat Ejattaláb

¹⁶ Xowa' tu utsálsik ja'ich jeché': Ki k'wajaytsik jelt xan tin lé' an T'okat Ejattaláb ani yab ki k'wajaytsik jelt xan tin kulbetnál na t'u'úl. ¹⁷ Abal xowa' in kulbetnál ni t'u'úl, yab alwa' abal nin T'okat Ejattal na Dios ani an T'okat Ejattaláb, in pojkal xowa' in kulbetnál ni t'u'úl. Yab u kalel alwa' ki t'aja' chablank'i, jaxtám yabich ne'ech ka ejto ka t'aja'tsik xowa' tatá'k'itsik a kulbetnál. ¹⁸ Por max ja'chich an T'okat Ejattaláb xi ti junkímtsik, yabich tám i k'wajattsik i teykómte k'al nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés.

¹⁹ Yab t'ojláb ki exla' xowa' in t'ajál xi tokot in t'ajálsik xowa' in kulbetnál nin t'u'úl: u junkunaltsik k'al xi yab in tomtal, u ani' junkunalk'itsik maske yab tomkidh, in t'ajálsik xowa' yab alwa' ani xowa'kich xi tidhetál, ²⁰ in k'ak'nálsik xowa'kich i ch'ilabtsik ani u dhimk'axtsik. U át'áxtsik t'ajat, u péjéxtsik ani tokot jajá'k'i in lé' ka k'ak'ná k'al xi k'e'ettsik. Jik'atk'i t'ajat u chakútsik, yab in lé' kin chu'u ka t'ajan xowa' in lé' xi k'e'ettsik ani in k'é'áxliyal i atiklábtsik. ²¹ In chakuntsal xi k'e'ettsik k'al xowa'k'i kin chu'u in ko'ol, u uch'altsik, in t'ajálsik xowa' yab alwa' ba jun i ajib ani yán más xowa' in t'ajálsik jelti jeché'. Tu óltsaltsik juní jelt xan tu utsámalich ok'ox, ke xin t'ajálsik jelti jeché', yab ne'ech kin ejto ka k'wajaytsik tak'nél k'al na Dios.

²² Por xowa' in pidhnál an T'okat Ejattaláb, ja'ich an k'anidhaxtaláb, an kulbétaláb, an k'ijidhtaláb, an k'ayúmtaláb, an alwa'taláb, an belomtaláb, ²³ an cha'attaláb ani ki ejto ki kuxuy abal yab ki t'aja' xowa' yab alwa'. Yab wa'ach ni jun i tak'ixtaláb xi ne'ech kin ejto kin ulu ke ejtal jeché', yab alwa'. ²⁴ Por xu dhabalábichtsik k'al na Jesukristo, in junwal jelti max chemnekich nin t'u'úl pajk'idh ban peltsidh te' junax k'al Jajá'; ani xo' yabich in t'ajálsik xowa' yab alwa' xin kulbetnál nin t'u'úl. ²⁵ Anchan' xan tu k'wajatich k'al an T'okat Ejattaláb, anílk'i jeye ti yejat ki exbantsi an T'okat Ejattaláb xowa' ti ku utsa' ki t'aja'.

²⁶ Yab yejat ku k'wajay jelti pojka' atiklábtsik, chákúntsíx jún ani jún ani yab ku k'wajay ki chakuntsi xi k'e'ettsik k'al xowa'k'i i chu'tal in ko'ol.

6

Ki tólmíxintsik jún ani jún

¹ Kidháblábsik, max ka chu'u jun a at kidháb kwajlanék k'al i walastaláb, tatá'tsik xi teykómtejich k'al in cháp an T'okat Ejattaláb, yejat ka tolmíy abal yabich más kin wala'. Por yejat ka t'aja'tsik k'al i cha'attaláb ani ka kó'oytsik i kwenta, yab telab tá' teye ka tamu anílk'i. ² Ki tólmíxintsik jún ani jún k'al xowa'kichk'i jelt xan ti t'ajál tam i dhayál jun xata' altsik. Max ka t'aja'ichtsik anchan', a t'ajálightsik tám jelt xan tin ulal an tak'ixtaláb xin jilám na Kristo.

³ Max jun xita' in ulal ke púlek ti k'wajat ani yab xata' in éy, jajá'k'i in k'ambiyal tinbá'.

⁴ Juntsik tu éb ko'ol ki chalpay max alwa' xowa' i t'ajál, max alwa' xowa' i t'ajál, awilich tám ku kulbé k'al xowa' i t'ajál ani yab yejat ki chu'u max xowa' i t'ajál más alwa' ké xowa' in t'ajál xi k'e'ettsik. ⁵ Pos juntsik tu éb ko'ol ki kuxuy ejtal xowa' yejat ki wat'na'.

⁶ Xita' in bach'wal jun i ok'tsixelaláb k'al tin kwenta an alwa' t'ilab, yejat jeye kin pidha' nin ok'tsíxal wetsik xowa' jajá' in ko'ol.

⁷ Yab ka k'ambiytsik tabá', yab xita' k'ál ti ne'ech ka ejtowat ka ubát'ná na Dios. Xowa' kin t'aja' an inik, ja'ich ne'ech kin chu'u. ⁸ Max jun xita' kin t'aja' tokot xowa' jajá'k'i in kulbetnál, k'al jachan' xowa' in t'ajál, k'ál ti ne'ech ka júná ban k'ibeltaláb. Por max

kin t'aja' xowa' in lé' an T'okat Ejattaláb, ne'ech ka pidhan k'al an T'okat Ejattaláb an ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ⁹ Yab ki jila' ki t'aja' xowa' alwa'; pos max yab ki jila' ki t'aja' xowa' alwa', tam kin bajaw an k'ij, ne'ech weye ki bach'u mapal alwa'taláb. ¹⁰ Jaxtám, tam yejat ki t'aja', ki t'ajtsi ti alwa'taláb ejtalk'itsik ani más xu belomichtsik jeye jelti wawá'.

An tawnaxtaláb ani an chapnédhomtaláb xi tin ok'ontal

¹¹ Ka tela'tsik k'al xowa' i pakdha' dhuslab ti exom tu dhutsuntsaltsik k'al naná' t'ajat u k'ubak. ¹² Xita' xin lé' ti ki t'ajtsitsik ti chápláb abal ka t'aja' an exól ba na t'u'úl, in t'ajálsik abal ka jilk'on alwa' k'al an atiklábtsik ani yabtsik in lé' ka at'an k'al tin kwenta na Kristo xi chemdhats pajk'idh ban peltsidh te'. ¹³ Pos nibal xin ko'oltsik an exól bin t'u'úl in t'ajálsik ejtal xowa' in ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Por in lé'tsik kin chu'u ke tatá'tsik ka kó'oy teye an exól ba na t'u'úl abal in lé' ka utsan ke pakdha'tsik ti k'wajat, abalk'i ti t'ajámaltsik ka kó'oy an exól ba na t'u'úl jelti an israelitatsik. ¹⁴ Por naná', yab u ulal ke in púlek tin k'wajat k'al jun xowa', tokot in púlek tin k'wajat k'al an chemlá xin tamu na Kristo ban peltsidh te'. Pos k'al tin kwentak'i an chemlá xin tamu na Kristo ban peltsidh te', ejtal xowa' yab alwa' xu t'ajálwi'ik, chemech jeye pajk'idh ban peltsidh te'. Ani naná', jáyk'i neye max yabich teché' in k'wajat ban k'ay'lá. ¹⁵ Pos max u k'wajatich junax k'al na Kristo Jesús, yabich xata' in jalbíl max i t'ajámal an exól ba ni t'u'úl o yaba'; xowa' in jalbíl, ja'ich ke wawá' i belálich na Kristo ani jáyk'i jelti max ítich tu wa'chinék. ¹⁶ Pos ka bach'úch pé an k'ijidhtaláb ani an yajnantsixtaláb ejtal xi k'wajatichtsik jelt xan tin ulal jeché' an tak'ixtaláb ani ejtal jeye, xi na Dios in chu'tal jelti an lej bitsow Israel.

¹⁷ Ani xo', nibal tayíl, yabich u lé' ke ni jun xita' ti kin pidha' jun i t'ojlixtaláb; pos xowa' xin t'ajtsidh yab alwa' ba nu t'u'úl, in xalk'ál abal naná' in k'wajat u t'ójontsal na Jesukristo. ¹⁸ Kidháblábsik, ka bach'waltsik ech'ek'i ni alwa'tal ni Ajátik Jesukristo. Anchan' ka t'ájan.

An dhutsadh úw xi abtsin k'al na Pablo an belomtsik xi Efeso

Na Pablo in dhutsuntsal an belomtsik xi Efeso

¹ Naná', xu bij Pablo, tin abatwálejil na Jesukristo, kom na Dios anchan' tin le'na'. Tu dhutsuntsaltsik jeché' an ti úw, kidháblábsik xi k'wajíl ban bitsow xi Efeso, xa belálichtsik na Kristo Jesús ani i dhabalábichtsik k'al na Dios. ² Ka bach'waltsik an alwa'taláb ani an k'ijidhtaláb xi tál ba ni Táta' Dios ani ba ni Ajátik Jesukristo.

An lábt'ajaxtaláb xin pidhnál na Dios k'al tin kwentak'i na Kristo

³ Ki pubédhantsal tin bij na Dios nin Táta' ni Ajátik Jesukristo, pos kom u k'wajatic junax k'al na Kristo, na Dios tu lábt'ajámlich k'al i t'okat lábt'ajaxtaláb xi tál walk'i'. ⁴ Na Dios tu takwyámal k'al tin kwentak'i na Kristo tam ti yabél in t'ajámal an walk'i' ani an chabál abal ku utey tin tamét u t'okat ani yab u walbidh. ⁵ K'al nin k'anidhaxtal tu takwyámlich asta ti weje' abal ku k'wajách jelti max u chakámlábich k'al Jajá' k'al tin kwentak'i na Jesukristo, anchan' xan ti Jajá' tin kulbetna' kin t'aja'. ⁶ Ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti ech'ek'i i pubédhantsal tin bij na Dios k'al tin kwentak'i nin t'okat labidh k'anidhaxtal, xi k'al tu lábt'ajál tam ku k'wajách k'al nin Chakámil xin k'anidhál t'ajat. ⁷ Na Kristo tu jalbintsi an ti walab k'al nin xich'ál xin wak'la' tam ti chemdhá pajk'idh ban peltsidh te' ani tu pakwlantsi ejtal an ti walastalábil, kom púlek t'ajat nin alwa'tal. ⁸ In t'aja' abal ki bach'u t'ajat i alwa'taláb k'al yantam i chalpadhtaláb. ⁹ Tu pidhámlich ki exla' xowa' in ko'olwi'ik yab tejwa', ja'ich xowa' Jajá' in ko'ol chalpadh ke ne'ech kin t'aja' k'al nin alwa'tal. ¹⁰ Jeché' xowa' na Dios in ko'ol chalpadh, ja'ich ke kin pidha' na Kristo kin tak'iy ejtal xowa' wa'ach walk'i' ani xowa' wa'ach ban k'aylá tam kin bajaw an k'ij.

¹¹ Na Dios tu takwyámal asta ti weje' abal ku k'wajách k'al na Kristo ani anchan', ki bach'u an ch'ejwalixtaláb xi na Dios ne'ech kin pidhna'. Ejtal jeché', anchan' tin t'aja' kom anchan' tin chu'u alwa'. ¹² Anchan' tin t'aja' abal wawá' xu judío, xu okxin ki bela' na Kristo, ku k'wajay i pubédhantsal tin bij na Dios kom Jajá' púlek Ja' t'ajat. ¹³ Aníl teye tatá'tsik xi yab i judío, tam ta ach'a'tsik an tsubaxtaláb, tam ta t'ílsintsik an ti alwa' t'ilab k'al tin kwenta an lo'eltaláb ani a bela'tsik na Kristo, i exóliyattsik abal i dhabalábichtsik k'al na Dios. Jeché' an exólixtaláb, ja'ich an T'okat Ejattaláb xi na Dios in ulúmal ke ne'ech ka bach'utsik. ¹⁴ Na Dios tu pidhámal an ti T'okat Ejattaláb abal ki cho'óbna' ke ne'ech lejtal ki bach'u an ch'ejwalixtaláb xi Jajá' in ulúmal ne'ech ti ku pidha'. Jeché' an ch'ejwalixtaláb ne'ech ti ku pidha', tam kin ok'óch kin káldha' ban walastaláb an atiklábsik xi Jajá' in dhabal abal ka pubédhantsat tin bij kom púlek Ja' t'ajat.

Na Pablo in kongsal a Dios abal ka pidhan ti chalpadhtaláb an belomtsik

¹⁵ Jaxtám, tam ti naná' u cho'óbna' neye abal a belálsik ni Ajátik Jesús ani a k'anidhálsik ejtal xu dhabalábichtsik k'al na Dios, ¹⁶ yab u jilál ku pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios tam kin ólan k'al tatá'tsik ta kwenta. ¹⁷ U kongsal nin Diosil ni Ajátik Jesukristo, an labidh t'okat Táta'láb abal ti ki pidha'tsik ti chalpadhtaláb ani anchan', ka ejtsik ka exla' alwa' Jajá'. ¹⁸ U kongsal jeye ti ki pidha' ti chalab abal ka cho'óbna'tsik an aytsixtaláb xa ko'ol kom Jajá' ti takwyámlichsik. Abal ka cho'óbna'tsik jeye xan tin pubíl nin jalbíl an jiltsixtaláb xi ne'ech ka pidhan xu dhabalábich k'al Jajá'. ¹⁹ Ani ka cho'óbna'tsik jeye xan tin pubíl an chápláb xi wawá' i ko'ol abal u belomich. Jeché' in xalk'a' k'al nin pulek cháp. ²⁰ Jeché' an chápláb, xalk'an ba na Kristo tam ti na Dios in ejdha' ti ít ani in buxka' tin eját tú' walk'i'. ²¹ In pidha' más púlek ti awiltaláb ké an ajátiklábsik, an awiltalábsik, an cháplábsik, an tak'ixtsik ani ni jun xita' yab ne'ech kin bawtsi an ti awiltaláb xin ko'ol

na Kristo, yab tokot xo'k'i, aníl jeye tayíl. ²² Ejtal xowa' wa'ach, na Dios in k'wajba' bin tak'ixtal na Kristo ani na Kristo, k'wajbá abal ka k'wajay jelti nin ók' an belomtsik. ²³ Pos an belomtsik, ja'ich na k'wajat jelti nin putálíl nin t'u'úl na Kristo ani na Kristo, ja'ich nin teykóm ejtal xowa' wa'ach.

2

U lo'wat k'al nin alwa'tal na Dios

¹ Na Dios ti pidha'tsik ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal k'al tin kwentak'i na Kristo, maske i k'wajattsikwi'ik jelti max i chemnek k'al tin kwenta xowa' yab alwa' a t'ajál ani an walastalábtsik. ² I k'wajattsikwi'ik jelti max i chemnek kom a wewkómstik an ok'tsixtaláb xi teché' ti k'ay'lá ani a t'ajámalsik xowa' in kulbetnál an lej at'ax xin tak'yal ejtal an at'ax ejattalábtsik xi k'wajat ban k'ay'lá. Jeché' an lej at'ax, ja'ich k'ál ti teykómte an iniktsik xi yab in t'ajál ti k'ij nin káwintal na Dios. ³ Ejtal wawá' anchan'wi'ik weye tu k'wajat ti we'él chabk'i', i wewkóm tokot xowa' i kulbetnál ani tokot i t'ajál xowa' in kulbetnál ni t'u'úl ani xowa' i chalpayal. Jaxtám, in tomnálwi'ik ki bach'u an k'ak'adh yajtsiktaláb xi ne'ech kin abna' na Dios, jelt xi ne'ech kin bach'utsik xi yab in t'ajál ti k'ij nin káwintal na Dios. ⁴ Por na Dios xi púlek t'ajat in yajnantsixtal in ko'ol, xi tu k'anidha' t'ajat k'al nin pulek k'anidhaxtal, ⁵ tu pidha' ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal k'al tin kwentak'i na Kristo, maske u k'wajatwi'ik jelti max u chemnek k'al tin kwenta an walastaláb xi t'ajál. Pos anchan' pé, u lo'wat k'al nin alwa'tal na Dios. ⁶ Na Dios jelti max tu ejdhámalich weye junax k'al na Kristo Jesús jelt xan ti Jajá' ejdhá ani tu buxka' junax k'al na Kristo tú' walk'i'. ⁷ Jeché' in t'aja' abal ti ku xalk'antsi más tayíl an ti pulek alwa'taláb xi tu kó'ontsal, k'al tin kwentak'i na Kristo Jesús. ⁸ Pos k'al tin alwa'talk'i na Dios i lo'odhichtsik, k'al tin kwentak'i abal i belmáchtsik. Jeché' an lo'eltaláb yab a bach'úmalsik abal a t'ajámal jun xata', pos a Dios ti ch'ejwaliyamalsik. ⁹ Yab xita' ne'ech kin ejto kin áta' an lo'eltaláb k'al xowa'k'i in t'ajál abal yab kin t'ek'a' tinbá'. ¹⁰ Pos na Dios tu t'ajámal k'al tin kwentak'i na Kristo Jesús abal ki t'aja' xowa' alwa'. Na Dios in ok'ox t'ajámalich jeché' abal ku k'wajay i t'ajál ech'ek'i xowa' alwa'.

An lejkintaláb k'al tin kwenta an chemlá xin wat'na' na Kristo

¹¹ Anchan' pé, ka chalpaytsik xan ta k'wajatwi'ik. Yabtsik a kidhtal an judíotsik ani jaxtám an judíotsik, xin t'ajtsal ti exól bin t'u'úl an iniktsik ani in bijyaltsik tinbá' abal exólidh, ti utsálsik abal yab i exólidh. ¹² Tam ti jachan' i k'ij, yabtsik a exlál na Kristo. Kom yabtsik i judío, yab a exlál an lejkintaláb k'al tin kwenta xowa' in ulúmal na Dios ne'ech kin pidhna'. Teché' ta k'wajattsik ban k'ay'lá, por yabtsik a ko'ol ni jun i aysixtaláb nibal a exláltsik na Dios. ¹³ Por xo', kom i k'wajatich junax k'al na Kristo Jesús, tatá'tsik xi yabwi'ik a exláltsik, i pidhnékich xo' ka exla' k'al tin kwentak'i an chemlá xin wat'na' na Kristo. ¹⁴ Na Kristo ja'ich xi tu t'ajál ku k'wajay k'ijidh. Jajá' in t'aja' k'al an judíotsik ani k'al xi yabtsik u judío jún tokot i bitsow, in wixk'a' xowa' in t'ajál ku k'wajay k'ejtsik. ¹⁵ Na Kristo in wixk'a' k'al an chemlá xin wat'na', an chákúxtaláb k'al tin kwenta an tak'ixtaláb xin ulal xowa' yejat ka t'ajan. Anchan', in t'aja' abal xi chablam an bitsow ka k'wajay júnk'i tokot, jelti max júnk'i tokot i inik. Anchan' tin t'aja' abal ku k'wajay k'ijidh. ¹⁶ Ani anchan', k'al tin kwenta an chemlá xin wat'na' ban peltsidh te', na Kristo in kubdha' an péjéxtaláb xi wa'achwi'ik k'al an judíotsik k'al xi yabtsik u judío ani in k'wajba'ichstik alwa' k'al na Dios, jilk'onich tám jún tokot i bitsow.

¹⁷ Na Kristo tsích ani in t'ila' an alwa' t'ilab abal ku k'wajay k'ijidh. In t'iltsi xi yabtsik u judío xi k'wajat jelti max ów k'al na Dios ani an judíotsik xi k'wajat jelti max utat k'al na Dios. ¹⁸ Pos k'al tin kwentak'i na Kristo, ejtal maske u judío o yaba', ku utéch ban Táta'láb k'al an junkax T'okat Ejattaláb. ¹⁹ Jaxtám, tatá'tsik yabich i píl iniktsik, nibal i k'wajattsik ba jun i chabál xon ti yab taja' i tak'nal. Tatá'tsik i kidhtalábich xo' k'al xi

t'okattsik ani i kidhtalábich k'al xu dhabalábichtsik k'al na Dios. ²⁰ Tatá'tsik a junwal jelti jun i pulek atá; i k'wajattsik i teykómte k'al jun in akan xin k'wajbámal an abatwáletsik ani an t'ílsixtsik. Na Jesukristo, ja'ich na k'wajat ti ultaláb t'ujub k'al jachan' in akan an atá. ²¹ Bin éb jachan' in akan an pulek atá, ke ja'ich na Kristo, exom ti pubel más jeché' an pulek atá, lejkidh alwa' abal ka k'wajay ti pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. ²² Anchan' jeye tatá'tsik, junini' k'al na Kristo, i junkunaltsik abal ka bajaw ki k'wajay jelti jun i pulek atá xon ti na Dios k'wajat k'al nin T'okat Ejattalk'i.

3

Na Pablo punk'untsidh abal kin óltsi an ti alwa' t'ilab xi yabtsik u judío

¹ Jaxtám k'al jeché' tin kwenta, naná', xu bij Pablo, in k'wajat tin wik'nél k'al tin kwentak'i na Kristo Jesús abal tatá'tsik ta alwa'bíl xi yabtsik i judío. ² A cho'óbichtsik xóna' ke na Dios, k'al nin alwa'tal, tin punk'untsámal jeché' an ti t'ojláb abal tatá'tsik ta alwa'bíl. ³ Pos na Dios tin óltsi an ti chalab xin ko'olwi'ik yab tejwa', jelt xan tu dhutsámal wé' más ok'ox. ⁴ Tam ka ajaytsik, ne'ech ka chu'u abal naná' u exlálích xowa' na Kristo in ko'olwi'ik yab tejwa'. ⁵ Jeché' xowa' in ko'olwi'ik yab tejwa' na Kristo, ja'ich xowa' an iniktsik yab pidhnék kin exla' asta ti weje'; por xo', na Dios in xalk'antsámalichtsik nin abatwálejiltsik ani nin t'ílsixiltsik k'al nin T'okat Ejattalk'i, ⁶ ke k'al tin kwentak'i max kin bela' an alwa' t'ilab, xi yabtsik u judío ne'ech jeye kin bach'u jayéchk'i an ch'ejwalixtaláb xi ne'ech kin bach'u an judíotsik. Júnk'i tokot i bitsow ti ne'ech ka ájin an judíotsik ani xi yabtsik u judío ani ne'ech jeye kin bach'utsik xowa' in ulúmal ne'ech kin pidhna' na Dios k'al tin kwenta na Kristo Jesús.

⁷ Naná' in k'wajbadh tin t'ójontsix k'al jeché' an alwa' t'ilab k'al tin kwentak'i nin alwa'tal na Dios, xin pidhan k'al Jajá' nin cháp. ⁸ Naná', xi más wé' u jalbíl ké xi más chipíl xu dhabalábich k'al na Dios; in pidhan an ti alwa'taláb ku t'ílti an ti alwa' t'ilab k'al tin kwenta nin yaníl nin alwa'tal na Kristo xi yabtsik u judío. ⁹ Ani tin punk'untsámal abal tu pidha'tsik ka cho'óbna' xowa' já' an chalab xi asta ti weje', ta'wi'ik tin ko'ol yab tejwa' na Dios. Jeché' na Dios, ja'ich xin t'ajámal ejtal xowa' wa'ach. ¹⁰ Anchan' ti támun, abal xo', k'al tin kwentak'i an belomtsik, ejtal an ajátiklábtsik ani an awiltalábtsik xi k'wajattsik walk'i' kin bajaw kin exlantsi tin pubíl nin chalpadhtal na Dios. ¹¹ Na Dios in t'aja' k'al tin kwentak'i ni Ajátik Jesukristo, jeché' xowa' in ko'ol chalpadh asta ti weje'. ¹² Ani k'al tin kwentak'i na Jesukristo, i ejtawal ku utey ba na Dios abalk'i i belál na Kristo. ¹³ Jaxtám, tu kontsaltsik abal yab ka jalk'uy na chalab k'al xowa' a chu'taltsik exom u tamwal k'al tatá'tsik ta kwenta. Pos ejtal jeché', u tamwal k'al tatá'tsik ta alwa'bíl, jaxtám ti yejat ki k'wajaytsik i kulbél.

Na Kristo tu k'anidhál

¹⁴ Pos ja'ich k'al jeché' tin kwenta, tin tudhlanal tin tamét nin Táta' ni Ajátik Jesukristo. ¹⁵ Jajá' u Táta'láb k'al ejtal xu k'wajiltsik chabál ani xu k'wajiltsik jeye walk'i'. ¹⁶ U kontsal an Táta'láb abal k'al nin t'okat alwa'tal, ti ki pidha'tsik ti chápláb ani ti likattaláb ba ejattal, k'al nin T'okat Ejattalk'i, ¹⁷ ani ke na Kristo, ka k'wajay ba na itsích k'al tin kwentak'i an belomtaláb xa ko'oltsik. Anchan', tam i k'wajattsik alwa' ani i k'anidhaxichtsik t'ajat, ¹⁸ ne'ech tám ka ejtóch ka exbay k'al ejtal an belomtsik xan tin pubíl nin k'anidhaxtal na Kristo. ¹⁹ Pos u konyal ka exla'tsik jeché' an k'anidhaxtaláb abal ki k'wajaytsik i teykómte t'ajat k'al na Dios. Nin pubíl jeché' an k'anidhaxtaláb, yab in junwal ni jun xata' xowa' i exlál.

²⁰ Ani xo', ke an labidh t'okattaláb kin kó'oy na Dios, xin ko'ol an awiltaláb abal kin t'aja' yán xata' más ké xowa' i konyal o i chalpayal. Jeché' an awiltaláb, ja'ich xi k'wajat jeye k'al wawá'. ²¹ Ke na Dios ka pidhan k'al an belomtsik ti labidh k'ak'naxtaláb malilíl i k'ij k'al tin kwentak'i na Kristo Jesús. Anchan' ka t'ájan.

4

U k'wajat junini' k'al tin cháp an T'okat Ejattaláb

¹ Naná', xin k'wajat tin wik'nél k'al tin kwenta an Ajátikláb, tu pakabédhátsik abal ki k'wajay alwa' xan ti yejat ka k'wajaytsik xi takudhich k'al na Dios. ² Ka cha'ka'tsik tabá', ki kó'óntsíxintsik ti cha'attaláb jún ani jún k'al i k'anidhaxtaláb. ³ Ki k'wajaytsik ech'ek'i junini', k'al tin cháp an T'okat Ejattaláb abal ki k'wajaytsik ech'ek'i k'ijidh ani junini', ⁴ jelti max júnk'i tokot ani júnk'i jeye tokot an T'okat Ejattaláb, anchan' xan ti na Dios ti takwyámaltsik abal ki k'wajáchtsik a ko'ol jún tokot i aysixtaláb. ⁵ Jún jeye tokot i Ajátikláb wa'ach, jún i belomtaláb, jún i pujaxtaláb, ⁶ jún a Dios wa'ach xi ja'ich nin Táta' ejtalk'itsik. Jajá' k'wajat ultaláb k'al ejtal, in xalk'ál nin awiltal k'al ejtalk'i ani k'wajat k'al ejtalk'i.

⁷ Por Jajá' tu pidhámal juntsik tu éb an ti alwa'taláb, xantik'i na Kristo tin le'námal ti ku pidha'. ⁸ Jaxtám an T'okat Dhuslab in ulal enché':

K'adhiy walk'i, tam tin átámich xita' k'ál tu tomnáb ani in pidha' ti awiltaláb an iniktsik.

⁹ ¿Ani jant'éy in lé' kin ulu ke Jajá' "k'adhiy?" In lé' kin ulu ke ok'ox pa'ay asta xon ti más cha'at an chabátsik. ¹⁰ Xi pa'ay, jayéchk'i jeye xi k'adhiy xon ti más t'ek'at an walk'i' abal ka k'wajay putálk'i. ¹¹ Jajá' ja'ich xi tu pidha' ti awiltaláb juntsik tu éb, taltsik in pidha' ti awiltaláb kin t'ójontsitsik ti abatwále, xi k'e'et abal ti t'ílsix, xi k'e'et abal kin t'íla' an alwa' t'ílab, xi k'e'et abal kin wila' an alwa' t'ílab ani xi k'e'et abal ti ok'tsix. ¹² Anchan' tin t'aja' abal ku ok'tsin wawá' xu dhabalábich k'al na Dios abal ki ejto ki t'ójontsi na Dios ani ku belmách más xu k'wajatch jelti nin putálíl nin t'u'úl na Kristo, ¹³ asta ki ejto ki bajaw ku k'wajay junini' k'al tin kwenta ni belomtal ani ki exla' alwa' nin Chakánil na Dios. Anchan' ne'ech tám ku k'wajách lujat jelt xan ti jeye na Kristo. ¹⁴ Yabich tám ne'ech ki junu jelti an chakamtsik, xi yab t'ajat t'ojláb u jalk'untsáb tin chalab, xin bach'waltsik xowa'kichk'i i ok'tsixtaláb, tam ka k'ambiyattsik k'al i iniktsik xu k'ambix. Jeché'tsik in éynál ejtal xowa' yab alwa' abal ka k'ambixin. ¹⁵ Alwa' más, ki óntsi ki wéwna' an tsubaxtaláb ani tu k'ánidhách abal ku k'wajay más utat k'al na Kristo, xi k'wajat jelti nin ók' an belomtsik. ¹⁶ Ani k'al tin kwenta na Kristo, ejtal an belomtsik k'wajat alwa' ani junini' k'al Jajá', tin kwenta an junaxtaláb xin ko'ol an belomtsik. Ani tam an belomtsik k'wajat alwa', u yanel más ani u k'anidhaxtsik más.

An ít xe'chintaláb tam i belálich na Kristo

¹⁷ Pos jeché' ja'ich tu utsátsik ani tu punk'untsaltsik tin bij an Ajátikláb: yabich ki k'wajaytsik más jelt xan tu k'wajítsik xi k'e'et xi yab in exlátsik na Dios, xu k'wajítsik xantik'i kin chalpay k'al an chalab xi yab xata' in jalbíl. ¹⁸ Nin chalab k'wajat jelti max ban jik'waxtaláb. Yabtsik in ko'ol an xe'chintaláb xi tál ba na Dios kom yabtsik xata' in cho'ób ani kom chapiktsik t'ajat nin itsích. ¹⁹ Yabich in ach'ál tidhetál tam in t'ajál xowa' yab alwa' ani in t'ajátsik i at'axtaláb xowa'kichk'i kin chalpay. ²⁰ Por tatá'tsik yab anchan' ta ok'tsinéksik ka t'aja' k'al na Kristo, ²¹ max ani' lejtal ta axtsámalichtsik ani i ok'tsidhichtsik k'al Jajá' xan tin ulal an tsubaxtaláb xi k'wajat ba na Jesús. ²² Ani k'al tin kwenta an weje' chalab xan ta k'wajattsikwi'ik, ka jila'ich, pos i odhitstsikwi'ik ta k'wajat k'al an at'axtaláb xa kulbetnátsik. ²³ Ka jalk'úchtsik na ejattal ani na chalab. ²⁴ Ka bach'úchtsik an ít chalab xi k'wajat t'ajadh xan ti na Dios tin lé'. Jeché' an ít chalab, u xalk'anal tam ku k'wajách tsubax, in lujtalk'i ani t'okat.

²⁵ Jaxtám, yabich yejat ki k'ámbixintsik; ki káwintsik tsubax k'al na at kidhábsik abal ejtal ni at kidhábsik i kidhtal tu k'wajat.

²⁶ Max ki chakuytsik, yab ka wala' ani yab ki k'wajaytsik i chakúl putál a k'ítsá. ²⁷ Yab ka walka'tsik ti ki áta' an lej at'ax.

²⁸ Xu kwé'wi'ik, kin jila'ich ti kwé' ani ka t'ójonich; kin t'aja' k'al nin k'ubak jun i alwa' t'ojláb abal anchan', kin kó'oy xant'éy kin ch'ejwaliy an ch'ojontátsik.

²⁹ Yab ka ulutsik i t'ílab xi yab alwa', tokot ka éyna'tsik jun i káwintaláb alwa' abal anchan', ka tolmintsi más kin bach'u xowa' alwa' xita' kin ach'a'. ³⁰ Yab ka t'e'pindhantsi tin T'okat Ejattal na Dios. Jeché' an T'okat Ejattaláb, k'ál ta k'wajat i exólidh abal ki xalk'antsik ke i dhabalábichtsik k'al a Dios tam kin bajaw xowk'i ne'ech ki ok'onich ta lo'wáb.

³¹ Ka jila'ichtsik an t'e'pintaláb, an chákub, an chapik káwintaláb ani an at'ax káwintaláb.

³² Ki t'ájtsíxintsik xowa' alwa', ki yájnántsíxintsik ani ki pákwlántsíxintsik jún ani jún jelt xan ti na Dios ti pakwlantsitsik k'al tin kwentak'i na Kristo.

5

Xan ti yejat ka k'wajay xu chakámlábichtsik k'al na Dios

¹ Pos kom i chakámlábichtsik k'al na Dios, xi k'anidhábsik t'ajat, yejat ka t'ajálsik xowa' Jajá' in t'ajál. ² Ki k'ánidhásintsik, jelt xan ti na Kristo tu k'anidha' ani in pidhna' tinbá' ka chemdhá k'al wawá' ti alwa'bíl, jelt tam u chemdháb jun i borrego abal ka pikbantsat na Dios tsikadh ani kin jiktsi tin niwíy.

³ Kom i dhabalábichtsik k'al na Dios, yabich yejat ka wa'chin k'al tatá'tsik níwé' xita' xu k'wajálsik yab exbadh, ni jun xata' xowa' at'ax, nibal i ch'e'ne'taláb. ⁴ Yab ka t'íla'tsik ni jun xata' xi yab tsubax, nibal xowa' xi yab a exlátsik; yab jeye ki odhbijxin, pos ejtal jeché' yab alwa'. Alwa' más ki pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios. ⁵ Pos a cho'óbichtsik alwa', ke max jun xita' u junkunal k'al xi yab in tomtal o in t'ajál xowa' yab alwa', yab ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al na Kristo ani k'al na Dios. Xita' ch'e'ne' t'ajat, in junwal jelti max in k'ak'nál i ch'ilabtsik, yab jeye ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al na Kristo ani k'al na Dios. ⁶ Yab ka walka'tsik ti ki k'ambiy ni jun xita' k'al i ani' t'ilabtsik. Pos ja'ich k'al jeché' tin kwenta tu t'ájnal xowa' yab alwa' ani ja'ich ti ne'ech ka tsích an k'ak'adh yajtsiktaláb xi ne'ech kin abna' na Dios abal an atiklábtsik xi yab u t'ajnal k'ál ti k'ij na Dios. ⁷ Pos yabtsik ka wéwna' xowa' a chu'tal in t'ajálsik.

⁸ Tatá'tsik i k'wajatwi'ik jelti max ban jik'waxtaláb k'al tin kwenta an walastaláb xa t'ajálsik. Por xo', kom i k'wajatichtsik junax k'al an Ajátikláb, i k'wajatichtsik jelti max ban tajaxtaláb. Ki k'wajaytsik jelt xan tu k'wajíl an atiklábtsik xi k'wajattsik ban tajaxtaláb. ⁹ Pos ban tajaxtaláb tu tsi'il ejtal an alwa'taláb, an tsubaxtaláb ani an lujattaláb. ¹⁰ Ka t'ajálsik ech'ek'i xowa' in lé' an Ajátikláb. ¹¹ Yab ka t'ajálsik xowa' xi yab xata' in jalbíl jelt xowa' in t'ajál xi yabtsik u belom xi k'wajattsik jelti max ban jik'waxtaláb; más alwa' ka xalk'antsitsik abal kin chu'utsik ke yab alwa'. ¹² Pos tidhetál t'ajat ki t'íla' asta xowa' jajá'tsik in t'ajál chinat; ¹³ por tam ka xalk'antsat ban tajaxtaláb ejtal xowa' in t'ajálsik, ejtal u jilk'onat tejwa', pos an tajaxtaláb in xalk'ál ejtal. ¹⁴ Jaxtám tu ulwáb enché':

Ki ejchich, tatá' xi k'wajat ta wayal;

ki ch'akách xon ta k'wajat ban chemélomtsik

ani na Kristo ne'ech ti tajbách.

¹⁵ Jaxtám, ka chu'utsik alwa' xan ta k'wajattsik. Yab ki k'wajaytsik jelti xi yab chalpadh, ki k'wajaytsik jelti xi chalpadh. ¹⁶ Ka éyna'tsik alwa' an k'ij, pos an k'ij yab ech'ek'i alwa'. ¹⁷ Yabtsik ka junu jelti xi yab chalpadh; ka exbaytsik alwa' xowa' in lé' ka t'ajan an Ajátikláb. ¹⁸ Yab ki uch'áchtsik, pos jeché' yab alwa', u júnax ban k'ibetaláb; más alwa' ka aliytsik xan ti ki k'wajay teykómte t'ajat k'al nin cháp an T'okat Ejattaláb. ¹⁹ Ka ajatna'tsik i ajatlábtsik ani i ajatlábtsik xi ijtsinal k'al an T'okat Ejattaláb. Ka ajtintsitsik ani ka k'ak'na' k'al ejtal na itsích an Ajátikláb. ²⁰ Ka pidhátsik ech'ek'i ti jalbintsixtaláb na Dios an Táta'láb k'al ejtal xowa' a t'ajálsik, tin bij ni Ajátik Jesukristo.

Xan ti yejat ka k'wajay an belomtsik k'al nin kidhtaltsik

²¹ Ki k'ák'náxintsik jún ani jún abal ka xalk'an ke yabich a ch'ikat t'ajálsik na Dios.

²² An tomkidh mímláb yab yejat kin ch'ikat t'ajál nin tomkíl, pos ja'ich in lé' an Ajátikláb.
²³ Abal an tomkidh inik, ja'ich k'wajat jelti nin ók' nin tomtal, anchan' jelti na Kristo k'wajat jelti nin ók' an belomtsik. Na Kristo ja'ich jeye nin Lo'óxil an belomtsik ani an belomtsik ja'ich na k'wajat jelti nin putálíl nin t'u'úl na Kristo. ²⁴ Pos anchan' xan ti an belomtsik yab in ch'ikat t'ajál na Kristo, anchan' jeye an tomkidh mímlábsik yab yejat kin ch'ikat t'aja' nin tomkíl.

²⁵ Tomkidh iniktsik, ka k'anidha' na tomtal, jelt xan ti na Kristo tin k'anidha' an belomtsik ani in pidhna' tinbá' ka chemdhá k'al tin alwa'bíl an belomtsik. ²⁶ Jeché' in t'aja' abal kin t'oko an belomtsik. In t'oko k'al an alwa' t'ilab ani in t'oko jelti max k'al i ja', ²⁷ abal kin utu tin tamét Jajá' jelti jun i labidh t'okat belomtsik, yab ch'o'odh, alabél, t'okat ani lujat t'ajat. ²⁸ An tomkidh inik, yejat kin k'anidhál nin tomtal, jelt xan tin k'anidhál tinbá'. Xita' in k'anidhál nin tomtal, in k'anidhál tinbá'. ²⁹ Pos ni jun xita' yab in pojkal tinbá', tokot in k'apundhál ani in beletnál tinbá'. Na Kristo, anchan' jeye tin t'ajál k'al an belomtsik; ³⁰ pos an belomtsik, ja'ich na k'wajat jelti nin putálíl nin t'u'úl na Kristo ani wawá' jayéch i kidhtal jachan' nin putálíl nin t'u'úl na Kristo. U t'ajadh k'al jayéch nin t'u'úl ani k'al jayéch nin beklék. ³¹ "Jaxtám, an inik ne'ech kin jila' nin táta' ani nin nána' abal ka k'wajay k'al nin tomtal ani xi jeché' cháb, jún tokot ti ne'ech ka ájin." ³² Jeché' ja'ich jun xata' púlek xi k'wajatwi'ik yab tejwa'; por naná' in k'wajat u t'ilál na Kristo ani an belomtsik. ³³ Por jeché' in ulal jeye ke juntsik ta éb yejat ka k'anidha' na tomtal jelt xan ta k'anidhál tabá' ani an tomkidh mímláb, yab yejat kin ch'ikat t'aja' nin tomkíl.

6

¹ Chakamtsik, yab ka ch'ikat t'ajál na táta'tsik abal i belomich, pos jeché' ja'ich na lujat.
² An jidhtal tak'ixtaláb xin ulal abal ne'ech ki bach'u jun xata' alwa', in ulal enché': "Ka k'ak'na' na táta' ani na nána', ³ abal ki k'wajay alwa' ani nakat i k'ij teché' ti k'ay'lá."

⁴ Ani tatá'tsik, táta'lábsik, yab ka chakúdhál na chakámiltsik, tokot ka tak'yaltsik abal kin t'ajál xowa' alwa' xan tin ulal nin tak'ixtal an Ajátikláb.

⁵ Jolibtsik, yab ka ch'ikat t'ajálsik na ajátik xi teché' ti k'ay'lá, ka exbantsitsik xowa' ti ki utsa' k'al yantam i k'ak'naxtaláb ta itsích ani k'al yantam i cha'attaláb.

⁶ Ka t'ójontsitsik alwa', yab tokotk'i tam k'wajattsik ti telál abal a lé' ki utsan ke i alwa' t'ójontsitsik. Ki t'ójontsixin jelt in t'ójontsixin na Kristo, ka t'aja'tsik an t'ojláb k'al yantam i kulbétaláb, pos na Dios anchan' tin lé' kin chu'u ka t'ajál. ⁷ Ki t'ójontsik k'al yantam i kulbétaláb, jelti max exom a t'ójontsal an Ajátikláb ani yab i iniktsik. ⁸ Pos a cho'óbichtsik ke maske jún u jolib o yaba', max kin t'aja' xowa' alwa', ne'ech jeye ka pidhan xowa' alwa' k'al an Ajátikláb.

⁹ Ani tatá'tsik, ajátiklábtsik, anílk'i teye ka t'aja' jelti na t'ojnálliltsik, yab ka jik'édha'tsik. Ka chalpay abal tatá'tsik ani na t'ojnálliltsik a ko'ol jun a Ajátik xi k'wajat walk'i', pos abal Jajá', an atiklábtsik ejtal jayéchk'i in jalbíl.

Xant'ok'ál ti ne'ech kin ejto kin tamk'uy jun i belom xowa' yab alwa'

¹⁰ Ani xo' kidháblábsik, ka likedha'tsik tabá' abal i k'wajatichtsik junax k'al an Ajátikláb ani k'al nin pulek cháp xi Jajá' in ko'ol. ¹¹ Jelt xan ti an soldadotsik in ko'ol kidhat xowa' in éynál ti péjéx, anchan' teye ti ka kó'oytsik xowa' in pidhnál na Dios abal ka ejto ki k'wajaytsik alwa' ani yab ki k'ambiyattsik k'al an lej at'ax. ¹² Pos yab exom tu péjéx k'al i iniktsik, exom tu péjéx k'al i ajátiklábtsik, k'al xita'kichk'i xin ko'ol i awiltaláb k'al xowa'kichk'i, k'al an tak'ixtsik xin ko'ol i awiltaláb k'al xowa' yab alwa' ani k'al in abatwálejiltsik an lej at'ax xi k'wajat al ik'. ¹³ Jaxtám, ka éyna'tsik ejtal xowa' in pidhnál na Dios abal ka ejtotsik ka kuxuy jachan' an k'ij xi yab alwa'. Ani tam ka ejtóchtsik ka kuxuy, ka kó'oytsik junini' na chalab. ¹⁴ Ka kó'oytsik pé junini' na chalab, ka éyna'tsik an tsubaxtaláb jelt xan ta éynálsik an ót' xa wik'ál k'al na tsukul. Ka éyna'tsik jeye an lujattaláb jelti jun i dhabuxtaláb, jelt xan ti jun i soldado in éynál jun i pat'ál kin dhabuy

k'al nin tamét. ¹⁵ Ki k'wajaytsik t'ojjodh abal ka t'ila' an alwa' t'ilab xin pidhnál an k'ijidhtaláb. ¹⁶ Ka éyna'tsik an belomtaláb abal ka tamk'uy k'al ejtal xowa' in lé' ti ki t'ajtsi an lej at'ax, jelt xan ti jun i soldado in éynál jun i pat'ál abal kin tamk'untsi k'al tin kwi'ixtal xita' k'al tu at'nal. ¹⁷ Ka éyna'tsik an lo'eltaláb jelt xan ti jun i soldado in éynál jun i pat'ál kojáláb abal kin kojna' ani nin káwintal na Dios ka kó'oytsik jelti jun i machét xi ti pidhál an T'okat Ejattaláb. ¹⁸ Ki ólantsik ech'ek'i, ka pakabédhál ani ka kontsal na Dios k'al tin cháp an T'okat Ejattaláb. Yab ka uk'tsitsiytsik ta ól ani ka kontsintsitsik jeye xu dhabalábichtsik k'al na Dios. ¹⁹ Ti kin kontsintsitsik neye abal na Dios ti kin pidha' ti t'ilabtsik tam kin káwin ani kin káwin k'al ni jun i jík'ib tam ku t'ila' an alwa' t'ilab k'al tin kwenta xowa' na Dios in ko'olwi'ik chinat. ²⁰ Na Dios tin abámal abal ku t'ila' an alwa' t'ilab ani ja'ich k'al jeché' tin kwenta tin k'wajat tin wik'nél. Ti kin kontsintsi abal ku ejto ku t'ila' jeché' an alwa' t'ilab k'al ni jun i jík'ib, pos anchan' ti yejat ku t'aja'.

An chapnédhomtaláb xi tin ok'ontal

²¹ Na Tíkiko, an kidhábláb xi k'anidhál t'ajat, xi ja'ich jun i alwa' t'ojnal xin t'ójontsal an Ajátikláb, ne'ech ti ki óltsitsik ejtal xan tin k'wajat neye ani xant'éy u t'ajál. ²² Ja'ich k'al jeché' tin kwenta tu abál tachan' xon ta k'wajattsik abal ti ki utsa'tsik xan tu k'wajat teché' ani ti ki k'ijidhmédhantsitsik ta itsích.

²³ Ke na Dios an Táta'láb ani an Ajátikláb Jesukristo, ti ki pidha'tsik ti k'ijidhtaláb. Ti ki pidha'tsik jeye ti k'anidhaxtaláb ani ti tolmuytsik ki belmách más. ²⁴ Ka bach'waltsik ech'ek'i nin alwa'tal na Dios ejtal tatá'tsik xa k'anidhálích ni Ajátik Jesukristo k'al jun i alwa' k'anidhaxtaláb. Anchan' ka t'ájan.

An dhutsadh úw xi abtsin k'al na Pablo an belomtsik xi Filipos

Na Pablo in dhutsuntsal an belomtsik xi Filipos asta xon ti jajá' k'wajat ti wik'nél

¹ Naná', xu bij Pablo, junax k'al na Timoteo, u k'wajat i t'ójontsal na Jesukristo. I dhutsuntsal jeché' an ti úw ejtal xu dhabalábichtsik k'al na Dios abal in belálightsik na Kristo Jesús. I dhutsál jeye jeché' an úw abal an ok'lek belomtsik ani an tolmix belomtsik xu k'wajíl ban bitsow Filipos. ² Ka bach'waltsik an alwa'taláb ani an k'ijidhtaláb xi tál ba ni Táta' Dios ani ba ni Ajátik Jesukristo.

Nin kontsintsixtal na Pablo abal an belomtsik

³ Ech'ek'i tam tu chalpaytsik, u pidhál ti jalbintsixtaláb nu Diosil. ⁴ Ech'ek'i tam kin ólan, tu kontsintsal ejtal tatá'tsik k'al i k'ijidhtaláb; ⁵ pos i tolmixnéksik teye abal ka t'ílan an alwa' t'ílab. Jeché' a tujutsik ka t'aja' asta tam ta t'ílsintsik an ti alwa' t'ílab ani asta xo'. ⁶ U cho'ób alwa' abal na Dios, xin tujúm kin t'aja' an alwa' t'ojláb ba tatá'tsik, ne'ech kin ok'oy tam kin bajaw xowk'i ti ne'ech ka tsích juní na Jesukristo. ⁷ In tomnál t'ajat ku chalpay anchan' k'al tatá'tsik ta kwenta, kom tu k'anidhátsik t'ajat. Aníl jeye kom a bach'waltsik jayéchk'i an alwa'taláb xi naná' u bach'wal k'al tin kwenta tam in balidh ban wik'axte' ani tam in k'wajat tin tamét i awiltalábsik abal ku ulu ke an alwa' t'ílab, tsubax. ⁸ Na Dios in cho'ób alwa' abal tu k'anidhátsik t'ajat k'al jun i k'anidhaxtaláb jelti an k'anidhaxtaláb xin ko'ol na Jesukristo. ⁹ U kontsal na Dios abal ki k'ánidhaxintsik más, k'al yantam i chalpadhtaláb ani ka ejto ka exbaytsik xowa'kichk'i, ¹⁰ abal ka wit'a'tsik ka exla' xowa' na más alwa'. Anchan', ne'ech ki xe'chintsik alwa' ani yab ne'ech ka wa'chin ni jun xata' xant'ok'ál ti ki walbiyat tam ka tsích juní na Kristo. ¹¹ Max a belálightsik na Jesukristo, ne'ech ka ejtotsik ka t'aja' yán xowa' alwa' abal tin k'ak'nabíl na Dios ani abal kin bach'u an labidh t'okattaláb.

Max in k'wajat ejat, in ejat abal na Kristo

¹² Kidháblábsik, u lé' ka cho'óbna'tsik ke ejtal xowa' u tamúmal, tin tolmiyámal abal ku t'íla' más an alwa' t'ílab. ¹³ Jaxtám, ejtal an soldadotsik xi k'wajat ban atá xon tu t'ajnal an lújundhaxtaláb ani ejtal xi más, in cho'óbsik abal naná' in k'wajat tin wik'nél abalk'i u belál a Kristo. ¹⁴ Ani abal in chu'táb ke in k'wajat tin wik'nél, yán an kidháblábsik in kubámal tinbá' abal ka xe'chin kin t'íla' an alwa' t'ílab k'al ni jun i jík'ib.

¹⁵ Tsubax k'ejele ke taltsik in t'ilál na Kristo abal in chakuntsal o abal in ulaltsik ke yab tsubax xowa' u ulwáb k'al tin kwenta na Kristo, por taltsik, xe'ech in t'ilátsik in tsubtalk'i. ¹⁶ Taltsik in t'ilátsik na Kristo, abal in at'ál ani yab k'al i tsubaxtaláb. Jeché' tin t'ajátsik anchan' abal in lé' kin chu'utsik ku wat'na' más i yajtsiktaláb teché' ban wik'axte'. ¹⁷ Por xi k'e'ettsik, in t'ilál na Kristo kom u k'anidhaxtsik, pos in cho'óbsik ke naná' in k'wajat tin wik'nél abal ku ulu ke an alwa' t'ílab, tsubax. ¹⁸ Por, ¿jant'ó ki éyna'? Maske alwa' o yab alwa', in t'ilátsik a Kristo ani jeché', tin k'ijidhmédhál.

Ani más ne'ech kin k'ijidhmé, ¹⁹ kom u cho'ób ke k'al ejtal jeché' xowa' exom u tamwal ne'ech kin kale alwa', k'al tin kwenta an kontsintsixtaláb xa t'ajátsik ani k'al an tolmixtaláb xi tin pidhál nin T'okat Ejattal na Jesukristo. ²⁰ Pos xowa' u aytsal ani xowa' u lé', ja'ich ke yab kin tidhebé. U lé' ku ejto kin káwin k'al ni jun i jík'ib, abal anchan' jelti xo' ani ech'ek'i, ka xalk'an más ba naná' nin pubíl na Kristo. U lé' ka xalk'an ba naná' nin pubíl na Kristo, maske in k'wajat ejat o in chemnek. ²¹ Pos abal naná', max in k'wajat ejat, in ejat abal ku t'ójontsi a Kristo ani max kin chemekh, más alwa', kom ne'ech kin k'aléch tin k'wajíl k'al Jajá'. ²² Pos max teché'k'i neye bél in xe'ech juntam anik'i ani alwa' ku t'ójontsi an Ajátikláb, tám, yab u cho'ób xowa' ku takuy. ²³ T'ojláb t'ajat ku takuy

xowa' más alwa' k'al jeché' chablam: pos u lé'ak max kin chemchich abal kin k'aléch tin k'wajíl junax k'al na Kristo, pos jeché' alwa' t'ajat abal naná'; ²⁴ por u chalpayal abal más alwa' abal tatá'tsik max yabél kin chemech. ²⁵ Ani kom u cho'ób abal anchan' ne'ech ka támun, bél ne'ech kin k'wajay k'al tatá'tsik abal ta alwa'bíl ani abal ki k'ijidhmétsik k'al tin kwenta an belomtaláb xa ko'oltsik. ²⁶ Anchan', tam kin k'ale juní tu álna'tsik, ki k'ijidhmétsik k'al tin kwenta na Kristo Jesús.

²⁷ Tokot tu pakabédhátsik abal ki k'wajay jelt xan tin ulal nin alwa' t'ilábil na Kristo. Anchan', maske kin k'ale tu álna' o in k'wajat ów, ku ach'a' ke i k'wajajadhtsik alwa', junini' a chalab, a t'ilátsik an alwa' t'ilab abal ka belan ²⁸ ani yab ka walka' ti ki jik'édha'tsik xin at'ál an alwa' t'ilab. Jeché' xowa' tu kontsal ka t'aja'tsik, ja'ich jun i exól abal kin chu'u ke jajá'tsik ne'ech ban k'ibeltaláb, por ja'ich jeye jun i exól abal tatá'tsik i lo'odhich ani jeché', ba Dios ti tál. ²⁹ Pos k'al tin kwenta na Kristo, i takudhtsik abal ki belmách ani yab tokot jeché'k'i, aníl jeye abal ka wat'na'tsik i yajtsiktaláb k'al tin kwenta na Kristo. ³⁰ Tatá'tsik ani naná' u k'wajat i wat'nál jayéchk'i jeché' an yajtsiktaláb. A chu'úmichtsik xan tu wat'námal i yajtsiktaláb más ok'ox ani asta xo', a ach'átsik abal u óntsal ku wat'na'.

2

Nin cha'attalábil ani nin pubíl na Kristo

¹ Jaxtám, max na Kristo ti k'ijidhmédhál ani ti k'anidhál, max nin T'okat Ejattal k'wajat k'al tatá'tsik, max i k'ák'náxtsik ani i k'ó'óntsíxtsik ti yajnantsixtaláb, ² ka k'ó'oytsik junini' na chalab, ki k'ánidháxintsik jún ani jún, ki k'wajajantsik junini' abal ti kin k'ijidhmédha'tsik más. ³ Yab ka t'aja'tsik xata' abal ki k'wajaytsik ta tómnáx, nibal abal ka t'ek'a'tsik tabá'. Yab ka t'aja'tsik anchan', ka cha'ka'tsik tabá' ani ka k'ak'na' xi k'e'et jelti max jajá' más ultaláb ké tatá'tsik. ⁴ Yab ka aliytsik xata' abal tatá'k'itsik ta alwa'bíl, ka aliytsik xata' abal ejtalk'i tin alwa'bíl.

⁵ Ka k'ó'oytsik teye jayéchk'i an chalab xin k'ó'oy na Kristo Jesús. ⁶ Pos maske Jajá'ich nu Dios, yab in t'aja' i chápláb abal ka exlá ke Jajá' u Dios. ⁷ In jila' ejtal xan ti Jajá' jeye ani wenk'on ti t'ójontsix, tam ti wa'chin teché' ti chabál jelt xan tu wa'chinal ti chakam jun i inik. ⁸ Ani tam ti k'wajay jelti inik, in cha'ka' t'ajat tinbá' ani in t'aja' xowa' utsan k'al na Dios tam ti utsan abal yejat ka chemech, maske ja'ich jun i chemlá xi tidhetál t'ajat, kom ne'ech ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'. ⁹ Jaxtám na Dios tin k'wajba' na Jesús más ultaláb ké ejtal xowa' wa'ach ani in k'wajbantsi tin bij xi más uluts ké ejtal an bijlábtsik, ¹⁰ abal tam ka ulwat nin bij na Jesús, ejtal xi k'wajattsik walk'i', ban chabál ani alk'idh ban chabál, ka tudhlantsik. ¹¹ Ani ejtaltsik kin ulu ke na Jesukristo ja'ich an Ajátikláb abal tin k'ak'nabíl na Dios an Táta'lab.

An belomtsik in junwal jelti tajbaxtaláb ban k'ay'lá

¹² Jaxtám, kidháblábsik xi tu k'anidhátsik t'ajat, anchan' xan ta t'ajámaltsik t'ajat xowa' tu utsámal tam tin k'wajat k'al tatá'tsik, aníl'k'i ti ka t'aja'tsik xo' maske in k'wajat ów k'al tatá'tsik. Kom i lo'odhichtsik, ka t'ajátsik xowa' in lé' na Dios abal yab ka k'ibdha'tsik an lo'eltaláb. ¹³ Pos na Dios ja'ich ti pidhátsik ka chalpay xowa' alwa' ka t'aja' ani ti tolmiyal abal ka t'aja'tsik, xantik'i Jajá' tin lé'.

¹⁴ Ka t'aja'tsik ejtal k'al yantam i kulbétaláb ani yab k'al i it'ixbétaláb, ¹⁵ abal ni jun xita' yab ti ki eltsi ta walab ani anchan', ka xalk'an ke i chakámlábichtsik k'al a Dios, maske i k'wajattsik ban walablom atiklábtsik, yab ne'ech ki k'wajay i ch'o'odhtsik. Tatá'tsik i k'wajat k'al jajá'tsik jelti a ót xin tajbayal an k'ay'lá, ¹⁶ abal a t'iltsaltsik an ti alwa' t'ilab xi k'ál ti ne'ech kin exla' xan ti ne'ech kin k'ó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Ani anchan', tam ka tsích na Kristo, naná' ne'ech ku ach'a' i k'ijidhtaláb k'al tatá'tsik ta kwenta, kom ne'ech ka xalk'an ke yab in xe'chinék tin ani' t'ojnalk'i. ¹⁷ Ne'ech kin kulbé maske kin chemdhá kom ne'ech ku pidhna' tubá' jelti max in pikbaxtaláb. Ne'ech

ku pidhna' tubá' abal ku kidhbay an pikbantsixtaláb xa k'wajbantsaltsik na Dios abal i belomichtsik. Jaxtám ti awil ku kulbé. ¹⁸ Ki kulbétsik teye jelt xan ti naná' in kulbél.

Na Timoteo ani na Epafrodito

¹⁹ Max an Ajátikláb Jesús anchan' tin lé', u chalpayal tu abtsitsik jik'at an ta Timoteo abal ti ki álna' ani kin kulbé tam ku ach'a' xan ta k'wajattsik. ²⁰ Pos yab wa'ach xita' jelti na Timoteo xin chalpayal jelt xan ti naná' u chalpayal ani ka k'wajay lejtal ti chalpayal in tsubtalk'i k'al tatá'tsik ta alwa'bíl. ²¹ Pos ejtaltsik in ayal xowa' jajá'k'itsik in lé' ani yab xowa' in lé' na Kristo Jesús. ²² Por tatá'tsik a cho'óbichtsik xan ti na Timoteo tin xalk'ámal xowa' in ejtawal kin t'aja' ani xan tin tolmiyámal abal kin xe'chin ku t'ila' an alwa' t'ilab, jelt xan ti jun i chakámláb tin tolmiyal nin táta'. ²³ Ani jaxtám tu chalpayal ku aba' ti ki álna'tsik, tam ku cho'óbna'ich xan ti ne'ech an yejetaláb xu ko'ol teché' ban wik'axte'; ²⁴ maske u cho'ób alwa' abal an Ajátikláb ne'ech ti kin tolmiy abal kin k'ale tu álna'tsik k'unat i k'ij.

²⁵ Por u chu'tal yejat tu abtsitsik an kidhábláb Epafrodito, xi tin tolmiyal ani tin juniknál an tin t'ojnal. Jeché' an kidhábláb, ja'ich xi tatá'tsik tin abtsámal abal ti kin tolmiy k'al an yejetalábsik. ²⁶ Pos jajá' in lé' t'ajat ti ki chu'u ejtal tatá'tsik ani t'e'pin t'ajat abal a ach'ámaltsik ke jajá' u ya'ul. ²⁷ Yaw'lámadh k'e'jele ani walámich t'ajat ka chemech; por kó'ontsat ti yajnantsixtaláb k'al na Dios. Yab tokot jajá'k'i, naná' neye. Támun anchan' abal yab más ku kó'oy i t'e'pintaláb ké xu ko'olich. ²⁸ Jaxtám tu lé' ku aba' jik'at ti ki álna'tsik abal ki kulbé tam ka chu'u juní ani abal yabich neye más kin lej t'e'pin. ²⁹ Ka bach'utsik k'al yantam i kulbétaláb, kom i at kidhálich abal i belál an Ajátikláb ani ka k'ak'na' t'ajat an kidháblábsik xi jelti Jajá'. ³⁰ Pos jajá' wala'ich t'ajat ka chemech k'al tin kwentak'i ti t'ójontsix an ta Kristo. Jajá' yab in ajay tinbá' tam ti tsích ti kin tolmiy k'al an t'ojláb xu ko'ol kom tatá'tsik yab a ejto ti kin tolmiy.

3

An tsubax lujattaláb

¹ Ani xo' kidháblábsik, ki kulbétsik abal a belálich an Ajátikláb. Pos abal naná' yab i it'ixtaláb max tu wits'k'ontsitsik tu dhutsunsi, pos alwa' t'ajat abal tatá'tsik. ² Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta k'al an atiklábtsik xu usnal ke in junwal jelti an pik'o', k'al an atiklábtsik xin ok'tsixonál xowa' yab alwa' ani k'al an atiklábtsik xin lé' kin chu'u ka t'aja'tsik an exól ba na t'u'úl. ³ Pos xi tsubaxich lejtal exólidh, ja'ich wawá', xi k'ak'nálich na Dios k'al i ejattal ani u kulbél abal u dhabalábich k'al na Kristo Jesús. Yabich i ódhál ti kwenta max i ko'ol an exól ba ni t'u'úl o yaba'. ⁴ Maske naná' neye u ko'ol k'e'jele xant'ók'i ti ku bela' jeché'. Max jun xita' in chalpayal ke yejat kin bela' jeché', naná' más; ⁵ pos tin waxikláb a k'ítsá tin wa'chinék tin chakam in exóliyat bu t'u'úl kom in israelita neye ani in kidhtaláb k'al nin kidhtaltsik na Benjamín. Naná' in ebreo asta tin chakam ani nu táta'tsik, u ebreotsik jeye. U t'ajámal t'ajat jelt xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés jelt xan tin wéwnál an fariseotsik. ⁶ Kom anchan' tu wéwnámal jeché' an tak'ixtaláb, u at'ámal t'ajat xin belátsik na Kristo. U t'ajámal in lujtalk'i xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, ke ni jun xita' yab in ejtómál ti kin utsal xata'. ⁷ Por ejtal jeché' xin jalbíl t'ajatwi'ik abal naná', xo' u ulal abal yab xata' in jalbíl, k'al tin kwentak'i abal u exla' na Kristo. ⁸ Ani yab tokot já'k'i jeché', aníl jeye ejtal xowa' ku ejto ku kó'oy, yab u ajyal max in jalbíl, más yán in jalbíl abal u bajúmalich ku exla' nu Ajátik Jesukristo. K'al tin kwentak'i na Kristo u tok'oy ku jila' ejtal ani u ajyal jelti amúl abal u lé' kin dhabalnájich k'al na Kristo. ⁹ Anchan', ne'ech kin k'wajách junini' k'al Jajá', yab abalk'i yab u ch'ikat t'ajámal an tak'ixtaláb, ja'ich abal u ko'olich an lujattaláb xin pidhál na Dios xita' kin bela'ich na Kristo. Jeché' ja'ich jun i lujattaláb xi ne'ech ki kó'oy tam ku belmáchich. ¹⁰ Naná' u lé' ku exla' na Kristo ani ku ach'a' nin cháp na Dios

xi k'ál ti ejdhá ti ít tam ti chemdhá. Ku ach'a' jeye an yajtsiktaláb xi Jajá' in ach'ámal ani ku wat'na' neye an chemlá xi jelti Jajá' in wat'námal, ¹¹ abal ku kó'oy neye an aysixtaláb kin ejdhá tam ka ejdhá ti ít an chemélomtsik.

Xant'éy yejat ki t'aja' abal ki bajaw xon ti lé' ku ulich

¹² Yab exom u ulal ke u bajúmalich ejtal jeché', nibal u lé' ku ulu ke in lujatich t'ajat; por u óntsal abal ku ejto ku bajaw xant'ók'i tin takwyámal na Kristo Jesús. ¹³ Kidháblábsik, naná' yab exom u ulal ke u bajúmich jeché'; por xowa' u t'ajál, ja'ich ku uk'tsích xu jilámich tu kúx ani u t'ajál i chápláb abal ku bajaw xowa' k'wajat tu tamét. ¹⁴ Anchan', ne'ech tám ku ejto ku bajaw xon ti yejat kin ulich ani ku áta' an ch'ejwalixtaláb xi tu kanál ki bach'u na Dios tú' walk'i' abal u k'wajatich k'al na Kristo Jesús.

¹⁵ Jaxtám, ejtal xu k'wajatich lujat, yejat ki chalpay jeché'; ani max k'e'et xant'éy a chalpayaltsik, na Dios ne'ech jeye ti ki pidha'tsik ka cho'óbna'. ¹⁶ Por asta xon ti bajúmalich ki lujku tibá', yab ku jilk'on taja'k'i, ki óntsi ki lujku tibá' ani ki kó'oy junini' ni chalab.

¹⁷ Kidháblábsik, ka wéwna' nu ok'tsixtal ani ka chu'utsik jeye xu k'wajílichtsik anílk'i jelt xan tu ok'tsámalsik. ¹⁸ Yánílich t'ajat tu utsámalsik ani bél tu wits'k'ontsaltsik asta k'al ja'ma'tsik u wal, ke bél t'ajat wa'ach yán xita' xi yab in lé' ka t'ílan ke na Kristo chemdhats pajk'idh ban peltsidh te' k'al tin kwenta ni walastalábil. ¹⁹ Por tam kin bajaw an pakwenib, jeché'tsik, ne'ech ka k'ibdhá. Pos jajá'tsik tokot in belál xowa' in kulbetnál ani in t'ek'álsik tinbá' k'al xowa' xi yejat ka tidhebétsik k'ál. Tokot in chalpayaltsik xowa' wa'ach teché' ti chabál. ²⁰ Por wawá', ni chabálil ja'ich an walk'i' ani u k'wajat i aytsím ke taja' ban walk'i' ka tsích juní ni Lo'óxil, xi ja'ich an Ajátikláb Jesukristo. ²¹ Jajá' ne'ech ti ku jalk'untsi jeché' an ti t'u'úl xu chemel abal ki kó'oy jun i labidh t'u'úl xi jelti Jajá' in ko'ol. Jeché' ne'ech kin t'aja' k'al jayéech an chápláb xin ko'ol, xi k'ál ti ne'ech kin tak'iy ejtal xowa'kich.

4

Ka kó'oytsik ech'ek'i i k'ijidhtaláb k'al an Ajátikláb

¹ Jaxtám, kidháblábsik xi tu k'anidhálsik t'ajat ani xu lé' t'ajat kin k'ale tu álna'tsik, k'al tatá'tsik ta kwenta tin k'wajat in k'ijidh ani tatá'ichtsik ni k'wajat jelti nu ch'ejwalíb. Ka óntsi ka bela'tsik an Ajátikláb.

² U pakabédhál na Ebodia ani na Síntike abal kin kó'oytsik junini' nin chalab kom in belálichtsik an Ajátikláb. ³ Ani tatá', Sísgo, xi tin juniknámal t'ajat k'al jeché' an t'ojláb, tu kongsal abal ka tolmíy jeché' an kidháblábsik. Pos jajá'tsik, na Klemente ani xi k'e'ettsik jeye, t'ójnéksik junax k'al naná' abal ki t'íla' an alwa' t'ílab. Nin bij xi jeché'tsik k'wajat dhutsadh ban dhutsadh úw xon ti k'wajat dhutsadh xin ko'olichtsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

⁴ Ki k'wajaytsik ech'ek'i i kulbél abal a belálichtsik an Ajátikláb. Tu wits'k'ontsaltsik juní: ꞑki kulbétsik t'ajat! ⁵ Ke ejtal ti ki exla'tsik abal i alwa' iniktsik. An Ajátikláb k'unat i k'ij ne'ech ka tsích.

⁶ Yab ki k'wajay ta t'e'pinaltsik k'al ni jun xata', ka óltsal na Dios ejtal xowa' a yéntsal. Ka óltsal k'al i oláb, k'al i pakabédhaxtaláb ani ka pidhál jeye ti jalbintsixtaláb. ⁷ Ne'ech tám ki pidhantsik k'al na Dios an ti k'ijidhtaláb, xi ja'ich jun i k'ijidhtaláb xi púlek t'ajat, ke yab xita' in ejtawal kin exbay. Jeché' an k'ijidhtaláb ne'ech ti ki beletnantsitsik an ta tsích ani ne'ech ka kó'oytsik junini' na chalab kom a belálichtsik na Kristo Jesús.

Ka chalpaytsik xowa' já' na alwa'

⁸ Kidháblábsik, tin ok'ontal, tu kongsal abal ka chalpaytsik tokotk'i xowa' tsubax, xowa' xu k'ak'náb, xowa' lujat, xowa' t'okat ani xowa' alwa'. Ka chalpaytsik tokotk'i xowa' alwa' ani xin tomnál ka k'ak'ná.

⁹ Ka t'aja'tsik xowa' tu ok'tsámalsik, xowa' a ach'ámalsik u ulúmal ani xowa' a chu'úmalsik u t'ajámal. Ki k'wajaytsik xan tu tak'yámalsik ani na Dios xin pidhnál an k'ijidhtaláb, ne'ech ka k'wajay k'al tatá'tsik.

An tolmixtaláb xin k'wajba' an kidháblábsik xi Filipos abal na Pablo

¹⁰ In kulbél t'ajat tin bij an Ajátikláb abal tin chalpayámalsik juní. Yab exom u ulal ke tin uk'tsámalsik, xowa' u ulal, ja'ich ke yab a kó'yámalsik xan tin tolmiytsik. ¹¹ Yab u ulal jeché' abal u yéntsál t'ajat xata', pos u wit'ámalsik kin k'wajay k'al xowa'k'i u ko'ol. ¹² U wit'ál kin k'wajay jelti jun i ch'ojontál ani u wit'ál jeye kin k'wajay jelti jun xita' xin ko'ol kidhat. U wit'ámal ku tametna' xowa'kich i yejetalábsik, ku wat'na' i k'a'ínab o kin k'wajay in aj'uts, ku kó'oy yán xata' o kin k'wajay mapats. ¹³ Ejtal u ejtawal ku t'aja' kom na Kristo tin pidhál ti chapiktaláb. ¹⁴ Por tu utsálsik ke alwa' t'ajat xan ta t'ajál abal tin tolmiyalsik k'al ejtal xowa' exom u wat'nál.

¹⁵ Jelt xan ta cho'óbich tatá'tsik xi k'wajíl Filipos, ke tam tin kale Masedonia abal ku t'íla' an alwa' t'ilab, ejtal an belomtsik yab tin tolmiy, tokot tatá'k'itsik. Jeché' ta t'ajátsik anchan', ja'ich abal tu tolmiyámalsik ki belmách. ¹⁶ Pos tam tin k'wajat Tesalónika, yáníl tin abtsi ti tolmixtaláb abal ku éyna' k'al xowa' u yéntsál. ¹⁷ Naná' yab in k'wajat u chalpóm kin ch'ejwalyat, xowa' naná' u lé', ja'ich ke tatá'tsik ka kó'oy más i alwa'taláb xon tu tak'ix na Dios. ¹⁸ Pos naná' u bach'úmalich ejtal ani wat'atsich. K'al xowa' tin abtsitsik k'al na Epafrodito lejat k'ál u ko'olich. Xi tin abtsámalsik in junwal jelti niwiy ikbaxtaláb, jun i pikbantsixtaláb xin bach'wal na Dios k'al yantam i kulbétaláb. ¹⁹ Pos nu Diosil, ne'ech ti ki pidha'tsik ejtal xowa' a yéntsál. Yán i alwa' ch'ejwalixtaláb in ko'ol ani ne'ech ti ki pidha'tsik kom a belálich na Kristo Jesús. ²⁰ ¡Ke an labidh t'okattaláb kin kó'oy malilíl i k'ij ni Táta' Dios! Anchan' ka t'ájan.

An chapnédhomtaláb xi tin ok'ontal

²¹ Ti kin chapnédhantsitsik tin bij na Jesukristo, ejtal xu dhabalábichtsik k'al na Dios. An kidháblábsik xi teché' k'wajat k'al naná', ti abtsaltsik ti chapnédhomtaláb. ²² Ejtal xu dhabalábichtsik k'al na Dios xi teché'tsik u k'wajíl, ti abtsaltsik ti chapnédhomtaláb. Ti abtsaltsik jeye ti chapnédhomtaláb, xi k'wajattsik bin k'imá' an lej pulek tak'ix romano.

²³ Ka bach'waltsik ech'ek'i nin alwa'tal ni Ajátik Jesukristo. Anchan' ka t'ájan.

An dhutsadh úw xi abtsin k'al na Pablo an belomtsik xi Kolosas

Na Pablo in dhutsuntsal an belomtsik xi Kolosas

¹ Naná', xu bij Pablo, tin abawálejil na Jesukristo, kom na Dios anchan' tin le'námal. Naná', junax k'al an kidhábláb Timoteo, tu chapnédhálsik. ² Tu dhutsuntsaltsik jeché' an ti úw, kidháblábsik xi k'wajíl ban bitsow Kolosas, xa belálich tsubax na Kristo ani i dhabalábichtsik k'al na Dios. Ka bach'waltsik an alwa'taláb ani an k'ijidhtaláb xi tál ba ni Táta' Dios ani ba ni Ajátik Jesukristo.

An kotsintsixtaláb xin t'aja' na Pablo abal an belomtsik xi Kolosas

³ Ech'ek'i i pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios, nin Táta' ni Ajátik Jesukristo, tam ku ólan k'al tatá'tsik ta kwenta. ⁴ Pos wawá' i ach'ámalich xan ta belálsik na Kristo Jesús ani xan ti jeye ta k'anidhálsik xu dhabalábichtsik k'al na Dios. ⁵ Ejtal jeché', a t'ajálsik abal ne'ech ka bach'utsik an ch'ejwalixtaláb xi ta' k'wajat ta'padh tú' walk'i'. A bajawtsik ki k'wajay a aytsím jeché' an ch'ejwalixtaláb, tam ta ach'a'tsik an tsubaxtaláb xin ólnál an alwa' t'ilab. ⁶ Jeché' an alwa' t'ilab xi t'iltsinéksik, ja'ich xi exom ti buk'el ani exom t'ajat ti jalk'untsáb k'al tin chalab an atiklábtsik putálk'i an k'ay'lá, anchan' xan ti támun k'al tatá'tsik tam ta t'iltsin tin alwa'tal na Dios ani a cho'óbna'tsik ke jeché' an alwa'taláb, tsubax lejtal. ⁷ Jeché' ti ok'tsámalsik an kidhábláb Epafras xi wawá' i k'anidhál t'ajat ani xi t'ójnék jeye junax k'al wawá'. Jajá', ja'ich jun in alwa' t'ojnálil na Kristo abal tatá'tsik ta alwa'bíl. ⁸ Na Epafras ja'ich tu tsi'dhantsámal jeché' an ti tsubaxtaláb ani tu utsa' abal i pidhnéksik t'ajat an ti k'anidhaxtaláb k'al an T'okat Ejattaláb.

⁹ Jaxtám, tokotk'i ti cho'óbna' jeché', yab i jilámal tu ól k'al tatá'tsik ta kwenta. I kotsal na Dios abal ti ki pidha'tsik ka cho'óbna' alwa' k'al jun i chalab xi tál ban T'okat Ejattaláb xant'éy in lé'. ¹⁰ Anchan' ne'ech tám ka ejtóch ki k'wajaytsik xan ti yejat ka k'wajay jun xita' xu dhabalábich k'al an Ajátikláb, ka t'ajálsik ech'ek'i xowa' Jajá' in lé', ka t'ajálsik tokot xowa' alwa' ani ka óntsal ka exla' alwa' na Dios. ¹¹ I kotsal abal Jajá' ti ki likedha'tsik k'al nin t'okat labidh cháp abal ka ejtotsik ka kuxuy xowa'kich k'al yantam i cha'attaláb, ¹² ani k'al i kulbétaaláb ka pidhálsik ti jalbintsixtaláb an Táta'láb xi tu t'okedhantsámalich ti ejattal abal ki ejto ki bach'u ban tajaxtaláb xowa' ne'ech ti ku pidha' abal Jajá'ich tu dhabal. ¹³ Na Dios tu káldha' bin tak'ixtal an lej at'ax xon tu k'wajatwi'ik ani tu k'wajba' bin tak'ixtal nin Chakámil xin k'anidhál t'ajat. ¹⁴ Jeché' nin Chakámil, ja'ich xi tu lo'o k'al nin chemtal ani tu pakwlantsi an ti walastalábil.

An lejkintaláb k'al na Dios k'al tin kwenta nin chemtal nin Chakámil

¹⁵ Na Kristo, xi ja'ich nin Chakámil na Dios, tu xalk'antsal xan ti jeye na Dios xi yab i ejtawal ki chu'u. Jajá' k'ejelejich Ja' ta' ti k'wajat tam ti na Dios yabél xata' in t'ajámal ani Jajá', ja'ich na más ultaláb k'al ejtal xowa'. ¹⁶ Na Dios junax k'al nin Chakámil, in t'aja' ejtal xowa' wa'ach ban chabál ani ban walk'i', ejtal xowa' xi tejwa' ani xi yab tejwa', in jila' jeye an pakdha' tak'ix, an awiltalábsik, an ajátiklábtsik ani xita'kich'i xin ko'ol i awiltaláb k'al xowa'kich, ejtal k'al Jajá' ti t'ajadh ani abal Jajá'. ¹⁷ Jeché' an Chakámláb k'ejelejich Ja' ta' ti k'wajat tam ti ejtal jeché' yabél t'ajadh ani Jajá' in teykóm ejtal xowa' t'ajadh. ¹⁸ Ani yab tokot jeché'k'i, Jajá' ja'ich ni ok'lékil wawá' xu belomich. Ja'ich na k'wajat jelti nin ók' an belomtsik ani an belomtsik ja'ich na k'wajat jelti nin putálil nin t'u'úl. Ja'ich jeye xi tu pidhál an ti xe'chintaláb ani ja'ich xi okxinékich ka ezech ti ít abal ka k'wajay ultaláb k'al ejtalk'i. ¹⁹ Pos na Dios in kulbetna' abal ban Chakámláb ka xalk'an ejtal xan ti jeye Jajá'. ²⁰ Na Dios in t'aja' ka lejkin k'al Jajá' ejtal xowa' wa'ach ban chabál

ani ban walk'i'. Jeché' an lejkintaláb in t'aja' k'al tin kwenta nin xich'ál nin Chakámil xin wak'la' tam ti chemech ban peltsidh te'.

²¹ Tatá'tsik yabwi'ik i dhabaláb k'al na Dios ani a pojkátsikwi'ik ta itsích. A t'ajátsik an walastaláb, por xo', na Dios ti k'wajbámalichtsik alwa' k'al Jajá' ²² k'al tin kwenta an chemlá xin bach'u na Kristo bin t'u'úl. Jeché' in t'aja' anchan' na Dios abal ti ki ututsik i t'okat tin tamét, yab i walbidh ani k'al ni jun xata' xant'ok'ál ti ki walbiyattsik. ²³ Por yejat t'ajat ka óntsi ta belomtsik k'al ejtal na ejattal ani yab ka jila'tsik an aytsixtaláb xa ko'ol k'al tin kwenta an alwa' t'ilab xa ach'ámalichtsik. Jeché' an alwa' t'ilab, ja'ich xu t'ilnal putálk'i an k'ay'lá; ani naná', xu bij Pablo, tin k'wajba' na Dios abal kin xe'chin neye tin tolmix ka t'ilan jeché' an alwa' t'ilab.

Na Pablo punk'untsidh abal kin t'ójontsi an belomtsik

²⁴ Xo' in k'wajat in kulbél abal u ach'ál an yajtsiktaláb k'al tatá'tsik ta alwa'bíl, pos anchan', exom u kidhbayal ba nu t'u'úl an yajtsiktaláb jelti xin ach'ámal na Kristo k'al tin alwa'bíl an belomtsik, ke ja'ich xi k'wajat jelti nin putálil nin t'u'úl. ²⁵ U bajúmalich kin k'wajay tin t'ójontsix an ti belomtsik, k'al tin kwenta an punk'untsixtaláb xi tin pidhámal na Dios abal tu t'iltsitsik kidhat an ti alwa' t'ilab k'al ta alwa'bíltsik. ²⁶ Jeché' an alwa' t'ilab xi na Dios in ko'olwi'ik yab tejwa' asta ti weje', ja'ich xi xo' in pidhámalich kin exla' xu dhabalábichtsik k'al Jajá'. ²⁷ Na Dios in pidha'tsik kin cho'óbna' xu dhabalábichtsik k'al Jajá', ke an t'okat tsubaxtaláb xi ta' tin ko'olwi'ik yab tejwa', ja'ich jeye abal xi yabtsik u judío. Ani jachan' xowa' ta' tin ko'olwi'ik yab tejwa' na Dios, ja'ich jeché': ke na Kristo k'wajat ba na itsích ani anchan' a cho'óbichtsik alwa' abal ne'ech ka bach'utsik nin t'okat labidhtalábil.

²⁸ Wawá' i t'ilál na Kristo, i tawnál ani i ok'tsal ejtalk'itsik k'al yantam i chalab abal kin exbaytsik alwa' ani ka k'wajaytsik alwa' juntsik ti éb k'al na Kristo. ²⁹ Naná' ja'ich tin t'ojnal k'al jeché' tin kwenta, in t'ojnal k'al ejtal an chápláb ani an awiltaláb xi tin pidhál na Kristo.

2

¹ U lé' ka cho'óbna'tsik ke naná' u t'ajál an chápláb tu kontsintsi abal ki tolmiyattsik k'al na Dios, abal ka tolmiyattsik jeye xu k'wajátsik Laodisea ani ejtal xi yabél tin chu'úmaltsik. ² Tu kontsintsaltsik abal ki likedhantsat ta itsích k'al na Dios ani ki k'wajaytsik junini' i k'ánídháx. Anchan' ne'ech ka exbaytsik alwa' an tsubaxtaláb ani ne'ech jeye ka exla'tsik xowa' xin ko'olwi'ik yab tejwa' na Dios, ke ja'ich na Kristo. ³ Pos ba na Kristo tu tsi'il ejtal an chalab xi alwa' ani Jajá', ja'ich jeye xin pidhnál ka exbayat ejtal xowa' alwa'. ⁴ Jeché' xowa' tu utsátsik, ja'ich abal yab ti ki k'ambiytsik ni jun xita' k'al i labidh t'ilabtsik. ⁵ Pos maske naná' yab in k'wajat k'al tatá'tsik, ka t'aja'tsik jelti max tachan' in k'wajat. In kulbél t'ajat abal u ach'ál i k'wajattsik alwa' ani a óntsaltsik ka bela' na Kristo.

⁶ Jaxtám, anchan' jelt xan ta bach'úmalichtsik na Jesukristo abal ta Ajátik, anchan' ti yejat ki k'wajaytsik junini' k'al Jajá'. ⁷ Ka kó'oytsik na ejattal k'wajat alwa' ba na Jesukristo, ka bela'tsik Jajá' in tsubtalk'i jelt xan ta ok'tsidhtsik ani ka pidhátsik ech'ek'i ti jalbintsixtaláb na Dios.

An ít xe'chintaláb xi ne'ech ki kó'oy tam ku k'wajách k'al na Kristo

⁸ Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta, yab ka exbantsitsik xin lé' ti ki k'ambiytsik k'al i t'ilabtsik ani i chalabtsik xi yab tsubax; jajá'tsik yab ba Kristo tin káldhál xowa' in ok'tsixonátsik, pos tokot in wewkóm in ok'tsixtal i iniktsik ani i chalab xi teché'k'i ti k'ay'lá.

⁹ Pos ejtal xan ti jeye na Dios, k'wajat ba na Kristo. ¹⁰ Tatá'tsik a ko'olich ejtal xowa' a yéntsal abal ki k'wajaytsik alwa' k'al na Dios kom i k'wajatichtsik k'al na Kristo. Jajá' ja'ich na más ultaláb ké an ajátiklábitsik ani xita'kichk'i xin ko'ol i awiltaláb k'al xowa'kich.

¹¹ Aníl jeye, abal i k'wajatichtsik k'al na Kristo, i exólidhichtsik; por yab k'al i exól jelti

xu t'ajtsinaltsik an israelitatsik bin t'u'úl. Jeché' an exól xi na Kristo in pidhnál, ja'ich ke ti jalk'uyámalichtsik xan ta xe'echtsikwi'ik. ¹² Pos tam ta pujantsik, in junu jelti max i jolyatichtsik junax k'al na Kristo ani jelti max i ejdhátsik teye ti ít junax k'al Jajá', abal a bela'tsik ke k'al nin cháp na Dios ti ejdhá ti ít na Kristo. ¹³ Ti we'él chabk'i', i k'wajattsikwi'ik jelti max i chemnek k'al tin kwenta an walastaláb xa ko'ol ani abal yab i exólidh kom yab i judíotsik; por xo', na Dios ti ejdhámalichtsik ti ít jelt xan tin ejdha' na Kristo ani ti pakwlintsámalichtsik ejtal an ta walab. ¹⁴ Na Dios in paku ni júntsixtal xi ko'olwi'ik k'al Jajá'. Jeché' an júntsixtaláb, ja'ich ke yab i ejtómali ki t'aja' xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios ani jeché' an júntsixtaláb, pákun tam ti na Kristo chemech pajk'idh ban peltsidh te'. ¹⁵ Tam ti na Kristo chemech ban peltsidh te', in áta' an ajátiklábtsik ani an awiltalábtsik xi teykómte k'al an lej at'ax. In k'ántsi an tin awiltaltsik ani anchan' tin tidhebédha'.

Ka aliytsik xowa' xi k'wajat ban walk'i'

¹⁶ Jaxtám xo', yabich ka t'ajátsik ti k'ij xita' ti kawyaltsik k'al tin kwenta xowa' a k'apal o k'al xowa' a uch'ál, k'al tin kwenta i ajibtsik, tam u witsél a ích' ani k'al tin kwenta jeye xant'éy yejat ka t'ajan tam in k'ítsávil i koyóxnich. ¹⁷ Ejtal jeché', ja'ich jelti jun in chalám xi k'wajat k'ejele ne'ech ka tsích, por xowa' nin lejtal, ja'ich na Kristo. ¹⁸ Yab ka walka'tsik ki k'ántsin an ti ch'ejwalixtaláb xa ko'olichtsik átadh k'al an ok'tsixtsik xin wáynál in cha'kátsik t'ajat tinbá'. Jajá'tsik in k'ak'nál i t'okat abatwáletsik, in ulal ke in chu'úmaltik i xalk'antsixtaláb ani in t'ek'átsik t'ajat tinbá' k'al an chalabtsik xi jajá'k'itsik in káldhál. ¹⁹ Jeché' an ok'tsixtsik yab k'wajat k'al a Kristo. Na Kristo ja'ich na k'wajat jelti nin ók' an belomtsik ani wawá' xu belomích, ja'ich nu k'wajat jelti nin putálil nin t'u'úl. Na Kristo ja'ich nin t'ajál abal ku belmách más, tu likedhantsal ti ejattal ani in t'ajál abal ku k'wajay junini' i chalab, anchan' xan ti na Dios in lé' kin chu'u ku k'wajay.

²⁰ Tatá'tsik i k'wajat teye jelti max i chemnekich k'al na Kristo, abal a jilámalichtsik an chalab xi yab alwa' ani xowa' a t'ajátsikwi'ik. Pos max anchanich ta k'wajattsik, ¿jant'ók'i pé tám bél ta exbantsaltsik tin tak'ixtal an ok'tsixtsik ²¹ xin ulaltsik enché': "Yab ka taka'tsik jachan', yab ka k'aputsik jachan', yab ka téyna'tsik jachan'?" ²² Ejtal jeché' xowa' in ulaltsik, ne'ech ka taley, pos yab xata' in éy, in ch'a ok'tsixtal i iniktsik. ²³ Tsubax k'ejele, ke ejtal jeché' u xalk'anal jelti jun i alwa' chalab abal in ulaltsik ke yejat ka wéwnál jun i belomtaláb, ka kó'oy i cha'attaláb ani ka yajlombédhál tabá'. Por ejtal jeché', yab xata' ti alwa', pos yab ne'ech ka ejto ka kubdha'tsik k'al xowa' in kulbetnál na t'u'úl.

3

¹ Jaxtám, kom i k'wajat teye jelti max i ejdhatsichtsik ti ít junax k'al na Kristo, ka aliytsik tokot xowa' wa'ach walk'i', xon ti k'wajat na Kristo buxúl tin eját na Dios. ² Ka chalpaytsik xowa' wa'ach walk'i' ani yab tokot xowa' wa'ach ban k'ay'lá. ³ Pos kom jelti max i chemechsik junax k'al na Kristo, xo' a ko'olichtsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal chinat junax k'al Jajá' ba na Dios. ⁴ Na Kristo ja'ich xi ti pidhátsik an ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Ani tam Jajá' ka tsích, ne'ech ka xalk'anich an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal xa ko'olichtsik ani ne'ech jeye tám ki k'wajaytsik junax bin labidh t'okát.

An xe'chintaláb tam ti yabél a belátsik na Kristo ani an xe'chintaláb tam ta bela'ichtsik

⁵ Jaxtám, kom jelti max i chemech ani i ejech ti ít junax k'al na Kristo, yejatich ka jila'tsik ka t'aja' an walastalábtsik xi jelti jeché': Yabich ki k'wajaytsik yab exbadh, yabich ka t'aja' xowa' at'ax, yabich ka t'aja' xowa' a ach'ál in kulbetnál na t'u'úl ani nibal xa chalpayal xowa' yab alwa'. Yabich jeye ki ch'e'ne'bé, pos jeché' in junwal jelti max a k'ak'nál i ch'ilabtsik. ⁶ Pos ja'ich k'al jeché' tin kwenta tu tsi'il an yajtsiktaláb xi tál ba na Dios abal an atiklábtsik xi yab in t'ajál ti k'ij an tak'ixtaláb; ⁷ ani tatá'tsik ja'ichwi'ik a

t'ajál ejtal jeché' ti we'él chabk'i'. ⁸ Por xo', ka jila'ichtsik jeye ejtal jeché': an chákub, an chákúxtaláb, an at'ax chalab, an odhbijixtaláb ani an at'ax t'ilab xa ulaltsik. ⁹ Yabich ki k'ámbíxintsik jún ani jún kom a jilámalichtsik an weje' chalab xi yab alwa' ani xowa' jeye a t'ajálsikwi'ik. ¹⁰ Pos xo' a bach'úmalichtsik an ít chalab xin pidhnál na Dios. Jeché' an ít chalab, a Dios in t'ajámál ani exom in ítmédhál ba tatá'tsik asta ka exla' alwa' Jajá'. ¹¹ Yab in ódhál ti kwenta max i griego o i judío, max i exólidh o yaba', max i píl inik xu k'wajíl k'unat o i píl inik xu k'wajíl ów, i jolib o i ajátikláb; pos na Kristo ja'ich na más ultaláb ani Jajá', k'wajat bin itsích ejtalk'i xita' k'al ti ka bach'wat.

¹² Na Dios ti k'anidhátsik ani ti takwyámaltsik abal Jajá' tiki dhabalna'. Jaxtám, ki k'wajáchtsik i k'ó'óntsíx ti yajnantsixtaláb, ti alwa'taláb ani i cha'attaláb; ka kuxuy xowa'kichk'i ani yabich ki pojkaométsik. ¹³ Ki k'ó'óntsíxintsik ti cha'attaláb jún ani jún ani ki pákwlántsíxin jún ani jún max ki wálsíxin. Anchan' jelt xan ti na Kristo ti pakwlántsámaltsik, anchan' teye ka t'aja'tsik. ¹⁴ Ani ki k'ánídháxintsik t'ajat, pos jeché' ja'ich nin t'ajál ka k'ó'oytsik junini' na chalab k'al ejtal xowa'kichk'i. ¹⁵ Ke nin k'íjdhtalábil na Dios ka k'wajay ba na itsích abal ti ki óltsitsik xan ti yejat ki k'wajay, pos ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti kanyámaltsik na Dios abal ki k'wajách jelti max jún tokot. Ani ka pidhátsik t'ajat ti jalbintsixtaláb.

¹⁶ Ke nin káwintal na Kristo ka k'ó'oytsik t'ajat ba na itsích. Ki ók'tsíchintsik ani ki pákábédháxintsik jún ani jún k'al yantam i chalab. Ka ajatna'tsik i ajatláb ani i ajatlábtsik xi ijsinal k'al an T'okat Ejattaláb. Ka ajtintsitsik na Dios k'al yantam i k'ak'naxtaláb xi tál ba na itsích. ¹⁷ Ani ejtal xowa' ka t'aja' o ka ulu, ka t'aja'tsik tin bij an Ajátikláb Jesús, ka pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios an Táta'láb tin bij na Jesús.

Xowa' yejat kin t'aja' jun i belom

¹⁸ Tomkidh mímlábsik, yab ka ch'ikat t'aja' na tomkíl, pos jeché' ja'ich yejat ka t'aja'tsik kom a belálich an Ajátikláb. ¹⁹ Tomkidh pay'lomlábsik, ka k'anidha' na tomtal ani yab ka chakuntsi. ²⁰ Chakamtsik, ka exbantsi ejtal xowa' kin ulu na táta' ani na nána', pos jeché' ja'ich nin lé' an Ajátikláb. ²¹ Táta'lábsik, yab ka chakúdha' na chakámiltsik abal yab kin jila'tsik kin t'aja' xowa' alwa'. ²² T'ójontsitsik, ka exbantsitsik xowa' kin ulu na ajátik xi teché' ti k'ay'lá, yab tokotk'i ki t'ójon tam k'wajat ti telátsik, abal a lé' ki chu'tat ke i alwa' t'ojnaltsik. Ki t'ójontsik k'al jun a itsích tsubax abal ka t'aja'tsik xowa' in lé' na Dios. ²³ Xowa'kich ka t'aja', ka t'aja'tsik k'al yantam i kulbétaláb, jelti max i k'wajat a t'ójontsal na Ajátik ani yab i atiklábtsik. ²⁴ Pos a cho'óbichtsik ke na Kristo ja'ich an Ajátikláb xi k'wajat a t'ójontsal ani Jajá' ne'ech ti ki pidha'tsik an ti ch'ejwalixtaláb xa lujyaltsik ka bach'u. ²⁵ Por xita' in t'ajál xowa' yab alwa', ne'ech ka pidhan k'al na Dios an ti yajtsiktaláb k'al tin kwenta xowa' in t'ajámál; pos na Dios yab k'wajat ti takukúl an ti atiklábtsik.

4

¹ Ajátiklábtsik, ka t'aja'tsik xowa' alwa' ani lujat k'al na t'ojnáliltsik. Pos yejat ka chalpay abal a ko'oltsik teye jun a Ajátik xi k'wajat walk'i'.

² Ki ólantsik ech'ek'i, yab ki óbemétsik ta ól ani ka pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios. ³ Ti ku kontsintsi weye abal an Ajátikláb ti ku tolmiy ki ela' xan ti ki t'ila' an alwa' t'ilab. Anchan', ne'ech tám ki ejto ki pidhna' ka cho'óbná xowa' k'wajatwi'ik yab tejwa' k'al tin kwenta na Kristo, pos ja'ich k'al jeché' tin kwenta tin k'wajat tin wik'nél. ⁴ Ti kin kontsintsi abal ku ejto ku t'ila' tajax jelt xan ti yejat ku t'aja'.

⁵ Ka k'ó'oytsik t'ajat i kwenta k'al xowa' a t'ajál ani ki k'wajaytsik alwa' k'al an atiklábtsik xi yab u belom abal ka ejto ka t'iltsitsik an ti alwa' t'ilab tam wa'ach xan ti ani xontik'i ti ka ejto. ⁶ Yejat ki káwintsik k'al i cha'attaláb abal kin ach'a' alwa' xita' na tolmiyal ti t'ilom ani yejat ka cho'óbná'tsik xan ti ne'ech ka tók'oyal jun xita'.

An chapnédhomtaláb xi tin ok'ontal

⁷ Na Tíkiko, an kidhábláb xi k'anidhál t'ajat, ne'ech ti ki óltsitsik ejtal xan tin k'wajat neye. Jeché' an kidhábláb, ja'ich jun i alwa' t'ojnal xin t'ójontsal an Ajátikláb junax k'al naná'. ⁸ Jaxtám tu aba' tachan' xon ta k'wajattsik abal ti ki óltsi xan tu k'wajat weye ani abal ti ki k'ijidhmédhantsitsik ta itsích. ⁹ Na Onésimo, an kidhábláb xu belom jeye in lujtalk'i, xi wawá' i k'anidhál t'ajat, ne'ech jeye k'al na Tíkiko. Jeché' na Onésimo, ja'ich jún ti éb xi tatá'tsik a kidhtal. Jajá'tsik ne'ech ti ki t'íltsi ejtal xowa' u támnal teché'.

¹⁰ Na Aristarko, xi k'wajat ban wik'axte' junax k'al naná', ti abtsaltsik ti chapnédhomtaláb. Ti abtsal jeye ti chapnédhomtaláb na Markos, nin ch'ejel kidháb na Bernabé. Naná' tu utsámalichtsik abal ka bach'u alwa' na Markos max ka k'ale ti ki álna'. ¹¹ Ti abtsaltsik jeye ti chapnédhomtaláb na Jesús, xu bijyáb jeye ta Justo. Jeché'tsik, ja'ich an judíotsik xi belmách ani u t'ojnal junax k'al naná' abal ki t'ila' xan tu tak'ix na Dios ani tin k'ijidhmédhátsik t'ajat. ¹² Ti abtsaltsik jeye ti chapnédhomtaláb na Epafras, jún ti éb xi tatá'tsik a kidhtal xi k'wajat jeye in t'ójontsal na Krísto. Jajá' ech'ek'i t'ajat in t'ajál an chápláb abal ti ki kontsintsitsik ki k'wajay tsububudh a itsích ani ki k'wajaytsik in lujtalk'i a t'ajál tokot xowa' in lé' na Dios. ¹³ Pos naná' u chu'tal xan tu k'wajíl t'ajat ti ól na Epafras k'al tatá'tsik ta kwenta ani k'al tin kwenta jeye an kidháblábsik xu k'wajíl ban bitsowtsik xin bij Laodisea ani Ierápolis. ¹⁴ Na Lukas, an ilálix xi wawá' i k'anidhál t'ajat, ti abtsaltsik ti chapnédhomtaláb ani na Demas jeye.

¹⁵ Ti kin chapnédhantsitsik an ti kidháblábsik xu k'wajíl Laodisea. Ti kin chapnédhantsitsik an ta Ninfas ani ejtal an kidháblábsik xu junkunal bin k'imá' jeché' an kidhábláb. ¹⁶ Tam ka ok'óchtsik ka ajay jeché' an dhutsadh úw, ka abna' Laodisea abal ka ajintsattsik jeye an belomtsik xi taja'. Ani an dhutsadh úw xu abtsám an belomtsik xi Laodisea, ne'ech jeye ti ki abtsi abal ka ajaytsik. ¹⁷ Ka utsa'tsik na Arkipo abal kin t'aja' ejtal an t'ojláb xi punk'untsidh k'al an Ajátikláb.

¹⁸ Jeché' an chapnédhomtaláb, tu dhutsuntsámaltsik k'al naná' t'ajat u k'ubak ani u dhuslábil. Ka chalpaytsik abal naná' in k'wajat tin wik'nél. Ka bach'waltsik ech'ek'i nin alwa'tal na Dios. Anchan' ka t'ájan.

An jidhtal dhutsadh úw xi abtsin k'al na Pablo an belomtsik xi Tesalónika

Na Pablo ani nin juniktsik in dhutsuntsal an belomtsik xi Tesalónika

¹ Naná', xu bij Pablo, junax k'al na Silbano ani na Timoteo, tu dhutsuntsal jeché' an ti úw, kidháblábsik xi k'wajíl Tesalónika, xi k'wajatichtsik junini' k'al na Dios an Táta'láb ani k'al an Ajátikláb Jesukristo. Ka bach'waltsik an alwa'taláb ani an k'ijidhtaláb xi tál ba ni Táta' Dios ani ba ni Ajátik Jesukristo.

An ok'tsixtaláb xin pidhnál k'al nin belomtal an kidháblábsik xi Tesalónika

² Ech'ek'i i pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios k'al tatá'tsik ta kwenta ani tam ku ólan, tu kontsintsaltsik teye. ³ I t'ilál t'ajat tin tamét ni Táta' Dios xowa' alwa' a t'ajá'tsik abal i belomich. I t'ilál jeye an t'ojláb xa t'ajá'tsik k'al tin kwenta an k'anidhaxtaláb xa ko'oltsik ani kom i k'wajattsik a aytsím ni Ajátik Jesukristo, jaxtám ta kuxyal xowa'kichk'i. ⁴ Kidháblábsik xi k'anidhábsik k'al na Dios, i cho'ób abal Jajá' ti takwyámalsik. ⁵ Pos tam ti wawá' i uldha' ba tatá'tsik an alwa' t'ilab, yab ulich k'al i t'ilabk'i, ulich k'al yán in cháp, k'al an T'okat Ejattaláb ani k'al yantam i belomtaláb kom wawá' i cho'óbich alwa', ke jeché' ja'ich an tsubaxtaláb. Pos a cho'óbsik alwa' xan tu k'wajinek ba tatá'tsik abal ta k'áné'tsik.

⁶ Ani tatá'tsik, a wéwna' ni xe'chintal ani nin xe'chintal an Ajátikláb; a bach'utsik an alwa' t'ilab k'al jun i kulbé'taláb xin pidhnál an T'okat Ejattaláb, maske a wat'na'tsik k'ejele t'ajat yán i yajtsiktaláb. ⁷ Ani anchan' a bajawtsik ki k'wajay jelti jun i ok'tsixtaláb abal ejtal an belomtsik xu k'wajíl ban chabá'tsik xi Masedonia ani xi Akaya. ⁸ Pos k'al tatá'tsik ti tujey ani xo' buk'enekich, yab tokotk'i Masedonia ani Akaya, buk'enekich putá'k'i nin alwa' t'ilábil an Ajátikláb. Ani cho'óbte jeye xan ta belá'tsik na Dios, pos asta wawá' i chu'tal ke yabich yejat ki t'ila' xata'. ⁹ Pos jajá'tsik in t'ilál xan tu bach'wat k'al tatá'tsik ani xan ti jeye ta jila'tsik ka k'ak'na' an ch'ilabtsik abal ka bela'ichtsik na Dios ani anchan', ka tujúchtsik ka t'ójontsi jeché' na Dios xi ejat ani tsubax. ¹⁰ Ani in t'ilá'tsik jeye xan ta k'wajattsik a aytsím tam ka witsiy juní na Jesús xi k'wajat walk'i'. Jeché' na Jesús, ja'ich nin Chaká'mil na Dios xi chemdhá ani na Dios in ejdha' ti ít. Jajá' ja'ich xi tu lo'wal abal yab ki bach'u an k'ak'adh yajtsiktaláb xi ne'ech ka tsích tayíl.

2

Nin t'ojlábil na Pablo ban bitsow xi Tesalónika

¹ Kidháblábsik, pos a cho'óbsik alwa', ke yab jolatk'i an álnaxtaláb xi t'aja' tachan'. ² Pos anchan' jelt xan ta cho'óbichtsik, tam ti más ok'ox u k'ale ban bitsow Filipos. Taja' u odhbijyat ani u t'ajtsin xan ti ku le'ná, por na Dios tu tolmiy abal ki t'ila' ba tatá'tsik nin alwa' t'ilábil k'al ni jun i jík'ib, maske u at'nal t'ajat chapik. ³ Pos yab u uk'pinék tu k'wajat tam tu xe'chin tu tawnax, nibal u t'iltsixnék k'al i at'axtaláb, nibal abal ku k'ambixin. ⁴ Anchan' tu káwin, kom na Dios tu káldha' tu alwa' ani tu punk'untsámal abal ki t'ila' an alwa' t'ilab. Yab i t'aja' xowa' in kulbetnál an atiklábtsik, i t'aja' xowa' in lé' na Dios, xin ejtawal ti ku chu'tsi an ti itsích. ⁵ Anchan' jelt xan ta cho'óbichtsik, yab jayk'i i tawnámal ni jun xita' k'al i labidh t'ilabtsik abal ki k'ambiy, nibal i k'ambixnámal jun xata' abal ki áta' i tumín. Na Dios in cho'ób alwa' jeché'. ⁶ Yab jayk'i i alyámal ku k'ak'ná k'al an atiklábtsik, nibal k'al tatá'tsik, nibal k'al xi k'e'ettsik, maske ne'ech k'ejelewi'ik ki ejto ki ulu ku tolmiyat kom tu abatwálejil na Kristo, por yab i t'aja' anchan'. ⁷ I kó'oy t'ajat i k'anidhaxtaláb k'al tatá'tsik, jelt xan ti jun i nána'láb in tsutsúdhál ani in

beletnál nin chakámiltsik. ⁸ Tu k'anidháltsik, ke i lé'ak max yab tokot já'k'i tu pidha'tsik an tin alwa' t'ilábil na Dios, tu pidha'tsik jeye an ti ejattal; pos i bajúmalich ki kó'oy t'ajat i k'anidhaxtaláb k'al tatá'tsik. ⁹ Kidháblábitsik, tatá'tsik a t'ílóm xan tu t'ójnék ani tu chekenek abal ki ejto ki wat'ba' tibá'. Akal i k'ij u t'ójnék abal yab ki t'ojliy ni jun xita' xi tatá'tsik tam tu xe'chin ki t'ila' nin alwa' t'ilábil na Dios.

¹⁰ Tatá'tsik a cho'ób ani na Dios jeye, abal u k'wajinek t'okat ani lujat k'al tatá'tsik xi belomichtsik, abal yab xita' kin ejto ti ku walbindha' k'al ni jun xata'. ¹¹ Ani a cho'óbitsik jeye xan ti pakabédhámaltsik ani i k'ijidhmédhámaltsik juntsik ti éb xi tatá'tsik a kidhtal, jelt xan tin t'ajál jun i táta'láb k'al nin chakámiltsik. ¹² Tu punk'untsámaltsik abal ki k'wajaytsik xan ti yejat ka k'wajay xu dhabalábichtsik k'al na Dios, xi ti takwyámalich abal ki k'wajaytsik teye ba nin tak'ixtal ani bin labidh t'okát.

¹³ Pos ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti ech'ek'i i pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios; pos tam ti tatá'tsik a ach'a' nin alwa' t'ilábil na Dios, xi wawá' i t'ila', yab a bach'utsik jelt in káwintal i iniktsik. Jeché' nin alwa' t'ilábil na Dios, ja'ich xi ti t'ajátsik ka jalk'úch na chalab, tatá'tsik xa belálích. ¹⁴ Kidháblábitsik, tam ta at'an k'al na at kidhtaltsik, jayéchk'i teye a tamutsik jelt xan tin tamu an belomtsik xin belálíchtsik na Dios xi k'wajattsik Judea xu dhabalábichtsik k'al na Kristo Jesús, pos anchan' jeye ti at'antsik k'al nin at kidhtaltsik. ¹⁵ Jeché' an judíotsik, ja'ich nin chemdha' an Ajátikláb Jesús; anchan' jelt xan ti más ok'ox, in chemdhámal an t'iltsixtsik ani wawá' tu aja' ku kale. Yab in k'ak'nátsik na Dios ani in at'ál an atíklábitsik, ¹⁶ pos tam i lé' ki tawna' xi yabtsik u judío abal ka lo'eytsik jeye, yab tu walkál ki t'aja'. Anchan', más u walbinalichtsik. Por xo', exomich in bajwal xowk'i nin k'ak'adh yajtsiktalábil na Dios ne'ech ka ulchich ba jajá'tsik.

Na Pablo in le'nál kin álna' juní an belomtsik xi Tesalónika

¹⁷ Kidháblábitsik, tam ti wawá' u kale wé' i k'ij xon ti tatá'tsik i k'wajat, maske yab tu chu'taltsik, ech'ek'i i k'wajattsik ba ni ejattal ani i lé' t'ajat ku k'ale juní tu álna'tsik. ¹⁸ I exámalich ku k'ale; naná', xu bij Pablo, yánílich u exámal kin k'ale, por ech'ek'i tin tamk'uyal an lej at'ax. ¹⁹ Pos, ¿jowa' já' ni aytsixtal, ni k'ijidhtalábil ani xant'ók'i tu k'wajat u kulbél ani k'ijidh? ¿Yabxe' ja'ich tatá'tsik tam ka tsích ni Ajátik Jesukristo? ²⁰ Tsubax, tatá'tsik ja'ich ni k'ijidhtalábil ani xant'ók'i tu k'wajat u kulbél.

3

¹ Ani tám, kom yabich más i ejto ki kuxuy, i chalpay ku jilk'on Atenas wawá'k'i kwetém ² ani ki aba' an kidhábláb Timoteo abal ti ki tak'iytsik ani ti ki pakabédha'tsik ka óntsi ta belom. Jeché' na Timoteo, ja'ich jeye jun in t'ójontsixel na Dios xi t'ójnék junax k'al wawá' abal ka t'ílan an alwa' t'ilab k'al tin kwenta na Kristo. ³ Pos yab i lé' ki chu'u ke ni jun xita' kin jila' tinbá' k'al tin kwentak'i an taktamixtaláb xi kin ach'a'. Tatá'tsik a cho'ób alwa' ke ko'ol ki wat'na' ejtal jeché'. ⁴ Pos tam ti tachan' bél tu k'wajat k'al tatá'tsik, i ulu abal ne'ech ki wat'na' i yajtsiktaláb ani anchan' ti támun, jelt xan ta cho'óbichtsik. ⁵ Ani jaxtám naná', kom yabich más u ejto ku kuxuy, u abna' ki konyattsik xan ta k'wajat k'al tin kwenta an belomtaláb, pos u ch'ejnál ke an lej at'ax ti ki júna'tsik xon ti yab alwa' ani ke ni t'ojlábil ka kale jelti max yab xata' in jalbíl.

⁶ Por xo', na Timoteo witsenekich ani tu tsi'dhantsi ti tsubaxtaláb k'al tin kwenta an belomtaláb ani an k'anidhaxtaláb xa ko'oltsik. Tu óltsi jeye abal tatá'tsik ech'ek'i tu chalpayal k'al yantam i k'anidhaxtaláb ani ke tatá'tsik a lé'akich t'ajat max ti ku chu'úch, anílk'i jelt xan ti wawá' i ach'ál. ⁷ Jaxtám, kidháblábitsik, tam ti cho'óbna' ke a óntsalsik ta belom, i bach'u t'ajat i k'ijidhtaláb maske exom i wat'nál i yajtsiktaláb ani i taktamixtaláb. ⁸ Tam ti cho'óbna' ke tatá'tsik a óntsal ka bela' an Ajátikláb, u likedhantsat t'ajat an ti ejattal. ⁹ Kidháblábitsik, ¿Janti ne'ech ki ejto ki pidha' más ti jalbintsixtaláb na Dios k'al tatá'tsik ta kwenta ani k'al tin kwenta an k'ijidhtaláb xi tatá'tsik tu pidhámal tin tamét

Jajá'? ¹⁰ Akal i k'ij i pakabédhál na Dios abal ti ku walka' ku k'ale tachan' tu álna'tsik ani tu óltsitsik xowa' bél u k'ibel abal ka ejto ki belmáchtsik xan ti yejat.

¹¹ Ilé' ke ni Táta' Dios ani ni Ajátik Jesukristo, ti ku tolmiy abal ki ejto ku k'ale tachan' tu álnax. ¹² Ani ke an Ajátikláb ti ki tolmiytsik abal ka kó'oy más púlek an k'ánidháxtaláb jún ani jún ani k'al ejtalk'itsik, jelt xan ti wawá' ti ko'ol an k'anidhaxtaláb k'al tatá'tsik. ¹³ Ti ki tolmitsitsik jeye an ta tsích abal ki k'wajaytsik junini'k'i, t'okat ani yab i walbidh tin tamét ni Táta' Dios tam ka tsích ni Ajátik Jesús k'al ejtal xi Jajá' in t'okómal.

4

An xe'chintaláb xin lé' na Dios

¹ Ani xo', kidháblábsik, tu pakabédháłtsik ani tu punk'untsaltsik jeché' tin bij an Ajátikláb Jesukristo: anchan' xan tu óltsitsik ki k'wajay xan tin lé' na Dios, anchan' ka óntsi ka t'aja'tsik ech'ek'i.

² Tatá'tsik, a cho'ób xowa' já' an tak'ixtaláb xi tu pidha'tsik k'al tin awiltal an Ajátikláb Jesús. ³ Xowa' na Dios in lé', ja'ich ke tatá'tsik ki k'wajách i t'okat; ke yabich xita' ka junkun k'al xi yab in tomtal, ⁴ ke an pay'lomlábsik kin wit'a' ka k'wajay t'okat k'al nin tomtal ani kin k'ak'nál. ⁵ Yab kin t'ajtsi xowa' yab alwa' nin tomtal, jelt xan tin t'ajál an atiklábtsik xi yab in exlál na Dios. ⁶ Ke ni jun xita' yab kin k'ambintsi tin tomtal nin at kidháb, pos xita' kin t'aja' anchan', ne'ech ka pidhan púlek ti yajtsiktaláb k'al an Ok'óxláb, jelt xan tu utsámalichtsik más ok'ox. ⁷ Pos na Dios yab tu takwyám abal ku k'wajay k'ibenek, tu takwyám abal ku k'wajay t'okat. ⁸ Pos anchan' pé, xita' kin ch'ikat t'aja' jeché' an ok'tsixtaláb, yab exom in ch'ikat t'ajál jun i ani' inik, exom in ch'ikat t'ajál a Dios, xi tu pidhámal tin T'okat Ejattal.

⁹ K'al tin kwenta an k'anidhaxtaláb k'al na at kidhábsik, yab yejat tu dhutsuntsitsik, pos na Dios ti ok'tsámalichtsik abal ki k'ánidháxintsi jún ani jún. ¹⁰ Ani anchan' jeye ta k'anidháłtsik ejtal an kidháblábsik xu k'wajíłtsik putál Masedonia. Kidháblábsik, por tu pakabédháłtsik abal bél ka pubédha'tsik más na k'anidhaxtal. ¹¹ Ki k'wajajantsik alwa' ani ka óntsi na t'ojlábiltsik, ki t'ójontsi k'al na k'ubak jelt xan tu punk'untsámaltsik, ¹² abal ki k'ak'ná k'al xi yabtsik u belom ani abal ka kó'oytsik ejtal xowa' ka yéntsi.

Tam ka tsích an Ajátikláb

¹³ Kidháblábsik, i lé' ki chu'u ka cho'óbna'tsik xant'éy ne'ech ka támun k'al an kidháblábsik xi chemnekich abal yab ki k'wajaytsik i t'e'pinal jelti xi k'e'ettsik xi yab in ko'ol ni jun i aytsixtaláb. ¹⁴ Anchan' xan ti belál ke na Jesús chemech ani ezech ti ít, aníłk'i jeye ti ne'ech ka ejdhá k'al na Dios an kidháblábsik xi chemnekichtsik ani ne'ech ka júná xon ti k'wajat na Jesús.

¹⁵ Jeché' xowa' tu utsáłtsik, ja'ich xowa' tu utsámal an Ajátikláb: ke ejtal wawá' xu belom, xi ku jilk'on ejat asta tam ka tsích an Ajátikláb, yab ne'ech ku júná ok'ox ani tayíl xi chemneksik. ¹⁶ Pos Jajá' t'ajat an Ajátikláb ne'ech ka pa'ay tuwa' walk'i' xon ti k'wajat ani k'al in chapik tawnaxtal, k'al jun i káwintaláb jelt xan tu káw in ok'lékil i t'okat abatwáletsik ani k'al in kornetajil a Dios, ne'ech ti tawnax. Tám, xi chemnekichtsik ani in belámal na Kristo, ne'ech ka ejdhátsik ok'ox. ¹⁷ Tayíl, wawá' xi belál na Kristo xu jilk'onék ejat, ne'ech ku júná junax k'al jajá'tsik ban tokow abal ku éłáxin taja' t'ek'at k'al an Ajátikláb. Ani anchan' ne'ech tám ku k'wajách malilíl i k'ij k'al an Ajátikláb. ¹⁸ Jaxtám, yejat ki púbédhántsíxintsi ta ejattal jún ani jún k'al jeché' xowa' tu t'ıltsaltsik.

5

¹ Kidháblábsik, por k'al tin kwenta an k'ij xowk'i ti ne'ech ka tsích an Ajátikláb, yab yejat tu dhutsuntsitsik. ² A cho'óbichtsik alwa', ke tam kin bajaw jachan' an k'ij xowk'i ti ne'ech ka tsích an Ajátikláb, ne'ech ka tsích jun jik'towále tam yab xita' in t'íłóm; ne'ech ka tsích jelt xan tu ulel jun i kwé' tam akal. ³ Tam an atiklábtsik k'wajat in ulaltsik enché':

“Ejtal k'wajat alwa' ani k'ijidh”, támich ti ne'ech ka ulich jun jik'towále an pakwenib. Jelt xan ti an mímláb xi k'wajat kó'odh in ach'ál jun jik'towále an yajal abal ne'ech kin wa'chích an chakam, anchan' jeye ti ne'ech kin tamu jeché' an atiklábtsik. Ani yab ne'ech kin ejtotsik kin jek'a'. ⁴ Kidháblábsik, por tatá'tsik yab i k'wajat ban jik'waxtaláb ani yab ne'ech ki yak'wantsik uk'pidh tam kin bajaw jachan' na k'ítsá xowk'i ti ne'ech ka tsích an Ajátikláb. Yab ne'ech ki yak'wantsik uk'pidh, jelt xan ti jun i kwé' u yak'wax uk'pidhk'i. ⁵ Pos ejtal tatá'tsik a junwal jelti an tajaxtaláb ani jelti tam k'ij. Yab i junwal jelti an jik'waxtaláb nibal jelti tam akal. ⁶ Jaxtám ti yab yejat ku xe'chin uk'pipidh jelti xi k'e'ettsik. Ku k'wajay ech'ek'i t'ojojodh ani lej inik. ⁷ Xu wayaltsik, tam akal tu wayaltsik ani xu uch'altsik, tam akal tu uch'altsik. ⁸ Por wawá', xu k'wajat jelti an tajaxtaláb, yejat ku k'wajay ech'ek'i lej inik. Ki éyna' jelti i dhabuxtaláb an belomtaláb ani an k'anidhaxtaláb, jelt xan ti jun i soldado in éynal jun i pat'ál kin dhabuy k'ál nin tamét. Ani jelt xan ti jun i soldado in éynal jun i pat'ál kojáláb abal kin kojna', anchan' ti ki éyna' an lo'eltaláb xu k'wajat i aytsím. ⁹ Pos na Dios yab tu takwyámal abal ki bach'u i yajtsiktaláb, tu takwyámal abal ki bach'u i lo'eltaláb k'al tin kwentak'i ni Ajátik Jesukristo. ¹⁰ Na Jesukristo chemech k'al wawá' ti kwenta abal ki ejtóch ku k'wajay junax k'al Jajá', maske u k'wajat ejat o u k'wajat chemnek. ¹¹ Jaxtám tu utsálsik abal ki pákábédhaxintsik ani ki púbédhantsixintsik ta itsích jún ani jún, anchan' jelt xan ta t'ajálchtsik.

Na Pablo in tak'yal an kidháblábsik

¹² Kidháblábsik, tu pakabédháltsik abal ka k'ak'na' xu t'ojnaltsik tachan' k'al tatá'tsik; xi ti belkómstik ani ti tak'yaltsik tin bij an Ajátikláb. ¹³ Ka k'ak'na'tsik ani ka k'anidha'tsik t'ajat, k'al tin kwenta an t'ojláb xi exom in t'ajáltsik. Ki k'wajaytsik k'ijidh.

¹⁴ Kidháblábsik, tu pakabédháltsik jeye abal ka tawna'tsik xi yab in lé' ti t'ojnaltsik, ka pubédhantsi tin ejattal xin jiláltsik tinbá' ani ka tolmiytsik xi yab likdha'. Ka kó'oy i cha'attaláb k'al ejtalk'itsik.

¹⁵ Ka kó'oytsik i kwenta k'al jeché'; max jun xita' ka t'ajtsin xata' yab alwa' k'al jun xita', yab kin witsbantsi. Ka t'ajtsaltsik tokot ech'ek'i xowa' alwa' xi k'e'ettsik, ejtalk'i, yab takudhk'i.

¹⁶ Ki k'wajaytsik k'ijidh ech'ek'i. ¹⁷ Ki ólantsik putál i k'ij. ¹⁸ Ka pidhálsik ti jalbintsix-taláb na Dios k'al ejtalk'i xowa'kich. Pos ja'ich jeché' in lé' kin chu'u na Dios ka t'ajáltsik abal a belálchtsik na Kristo Jesús.

¹⁹ Yab ka tepdha'tsik nin k'amálil an T'okat Ejattaláb xi k'wajat ta itsích. ²⁰ Yab ka pojkanssi xowa' in ulal an t'iltsixtsik xu káw ijtsidh k'al a Dios. ²¹ Ka chu'utsik xowa' alwa' ani xowa' yab alwa' ani ka jila'tsik ta itsích tokot xowa' alwa'. ²² Ejtal xowa' yab alwa', yab ka t'aja'.

²³ Ke na Dios xin pidhnál an k'ijidhtaláb ti ki t'okedha'tsik. Ani ke Jajá' ti ki alwa' beletnantsi an ta ejattal, an ta xe'chintal ani na t'u'úl, abal yab ki elan i walbidh tam ka tsích ni Ajátik Jesukristo. ²⁴ Xi ti kanyámaltsik, lujat Ja' t'ajat ani anchan' ne'ech kin t'aja' jelt xan tin ulúmal.

An chapnédhomtaláb ani an lábt'ajaxtaláb xi tin ok'ontal

²⁵ Kidháblábsik, ti ku kontsintsi weye tam ki ólantsik.

²⁶ Ka chapnédha'tsik ejtal an kidháblábsik k'al jun i t'okat k'anidhaxtaláb.

²⁷ Tu punk'untsaltsik, k'al tin awital an Ajátikláb abal ka ajintsattsik jeché' an ti dhutsadh úw ejtal an kidháblábsik.

²⁸ Ka bach'waltsik ech'ek'i nin alwa'tal ni Ajátik Jesukristo. Anchan' ka t'ájan.

Nin chabtal an dhutsadh úw xi abtsin k'al na Pablo an belomtsik xi Tesalónika

Na Pablo ani nin juniktsik in dhutsuntsal an belomtsik xi Tesalónika

¹ Naná', xu bij Pablo, junax k'al na Silbano ani na Timoteo, tu dhutsuntsaltsik jeché' an ti úw, kidháblábsik xi k'wajíl Tesalónika, xi k'wajatichsik xo' junini'k'i k'al na Dios an Táta'láb ani k'al an Ajátikláb Jesukristo. ² Ka bach'waltsik an alwa'taláb ani an k'ijidhtaláb xi tál ba ni Táta' Dios ani ba ni Ajátik Jesukristo.

Na Dios ne'ech kin lújundha' an walablomtsik tam ka tsích na Kristo

³ Kidháblábsik, yejat ki pidhál ech'ek'i ti jalbintsixtaláb na Dios k'al tatá'tsik ta kwenta, kom anchan' tin tomnál. Abal tsudhél u tajk'anal a belátsik más an Ajátikláb ani exom a kó'yaltsik más i k'ánídháxtaláb jún ani jún. ⁴ Jaxtám wawá' i t'ilál t'ajat k'al yantam i kulbétaaláb tin tamét xi k'e'et an belomtsik xan ti teye tatá'tsik. I t'iltsal xan ta belomtsik ani xan ti jeye ta ko'oltsik an cha'attaláb tam a kuxyal xowa'kichk'i i yajtsiktaláb ani tam i at'nal jeye. ⁵ K'al jeché', na Dios in xalk'ál abal ejtal lujat xowa' in t'ajál. Pos Jajá' ti chu'tal ke in tomnál ki k'wajaytsik tak'nél k'al Jajá'. Ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti exom a kuxyaltsik an yajtsiktaláb.

⁶ In tomnál ka pidhantsik ti yajtsiktaláb k'al na Dios xi ti at'ax t'ajtsaltsik abal kin ach'a'tsik jeye an yajtsiktaláb. ⁷ Ani tatá'tsik xi exom a wat'nál an yajtsiktaláb, ti ki pidha'ich ti k'ijidhtaláb junax k'al wawá' tam ka tsích an Ajátikláb Jesús tú' walk'i' junax ch'ejélidh k'al i k'amal ani k'al nin likdha' t'okat abatwálejiltsik. ⁸ Ne'ech ka tsích abal kin pidha' ti yajtsiktaláb xi yab in le'na'tsik kin exla' na Dios ani nibal in t'ajál ti k'ij an alwa' t'ilab k'al tin kwenta ni Ajátik Jesukristo. ⁹ Na jeché'tsik, ne'ech ka yajlombédhá ban k'ibetaláb malilíl i k'ij. Yab ne'ech ka walká ka k'wajay xon ti k'wajat an Ajátikláb ani yab jayk'i ne'ech kin chu'tsi tin labidh t'okat cháp. ¹⁰ Tam an Ajátikláb ka tsích jachan' a k'ítsá, ja'ich abal ka k'ak'ná k'al ejtal, k'al tin kwentak'i xi Jajá' in t'okómal ani abal ka chu'tat k'al ejtal an belomtsik, ke labidh; tatá'tsik a belámal kom a bela'tsik xowa' tu óltsi.

¹¹ Ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti wawá' ech'ek'i tu kontsintsaltsik, i kontsal ni Diosil abal ki k'wajaytsik xan tin tomnál kom Jajá' ti takwyámal. I kontsal jeye ke Jajá' ti ki tolmiytsik k'al in cháp, abal ka t'ajátsik xowa'kich xi alwa' ani an t'ojláb k'al tin kwenta abal i belomichsik. ¹² Ani anchan', nin bij ni Ajátik Jesukristo ne'ech ka k'ak'nantsat k'al tin kwenta na alwa' xe'chintaltsik ani ne'ech teye ki k'ak'nátsik k'al tin kwenta nin alwa'tal ni Diosil ani ni Ajátik Jesukristo.

2

An at'ax inik

¹ Ani xo', kidháblábsik, k'al tin kwenta tam ne'ech ka tsích ni Ajátik Jesukristo, tam ne'ech ku éláxinich k'al Jajá', tu pakabédhátsik ² abal yab ka jalk'uytsik junwé'k'i an chalab xa ko'ol, nibal ka walka'tsik ki jik'édhá max ki utsan ke wa'chinékich jun i xalk'antsixtaláb k'al tin kwenta abal tsi'nekich an Ajátikláb. Yab ka walka' ki k'ambiyattsik k'al i ani' t'ilab nibal maske ki utsan ke wawá' i dhutsámal abal xo' in bajúmalich an k'ij xowk'i ti ne'ech ka tsích an Ajátikláb. ³ Yab ka walka' níwé'k'i t'ajat ki k'ambiyattsik. Pos jeché' yabél ne'ech ka támun, asta ka wa'chin ok'ox xi ne'echtsik kin pojka' t'ajat na Dios ani tam ka xalkanich jeye an at'ax inik xi k'wajatich bijtsidh abal ne'ech ban k'ibetaláb. ⁴ Jachan' an at'ax inik, ja'ich xi ne'ech kin pojka' ejtal xu bijyáb

ti Dios ani ejtal xowa' xu k'ak'náb. Ne'ech ka buxkan ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios jelti max jajá'ich nu Dios ani ne'ech kin k'ambixna' ke jajá'ich nu Dios.

⁵ ¿Yabxe' a t'ílómtsik abal tu utsámalichtsik jeché' tam tin k'wajat tachan' k'al tatá'tsik? ⁶ Ani xo' a cho'óbsik xant'ok'ál tu kubdháb abal yabél ka xalk'an, por tam kin bajaw an k'ij, ne'ech ka xalk'an. ⁷ Jeché' an at'ax inik tujenekich ti t'ojnal chinatk'i ani tam ka wék'oyatich xant'ok'ál ti k'wajat tamk'úmte, ne'ech tám ka xalk'anich. ⁸ Ne'ech tám ka xalk'anich jachan' an at'ax inik. Jeché' an at'ax inik ne'ech ka chemdhá k'al nin jajchixtal an Ajátikláb Jesús ani ne'ech ka k'ibdhá k'al nin tajáx an Ajátikláb tam ka tsích. ⁹ Jachan' an at'ax inik ne'ech ka tsích k'al tin awital an lej at'ax. Ne'ech kin kó'oy t'ajat i cháp'láb, ne'ech kin t'aja' i exó'tsik ani i pakdha' labandhaxtaláb; por ejtal jeché', i k'ambixtaláb. ¹⁰ Ne'ech kin éyna' xowa'kichk'i i at'axtaláb abal kin ejto kin k'ambiy xi ne'echtsik ban k'ibeltaláb, pos jajá'tsik yab in le'na' kin t'aja' ti k'ij an tsubaxtaláb abal ka ejtowat jeye ka lo'wat. ¹¹ Jaxtám tu walkanal k'al na Dios kin bela'tsik an k'ambixtaláb k'al yantam in ejattal ¹² abal ka jilk'ontsik walbidh ejtal xi yab in le'na' kin bela' an tsubaxtaláb, pos más in kulbetna' kin t'aja'tsik xi yab alwa'.

Xi takudh abal ka lo'eytsik

¹³ Kidháblábsik xi k'án t'ajat k'al an Ajátikláb. Wawá' ko'ol ki pidha' ech'ek'i ti jalbintsixtaláb na Dios k'al tatá'tsik ta kwenta abal ti takwyámal ki lo'ey tam ti yabél t'ajadh an walk'i' ani an k'ay'lá. Xo' i lo'enekichtsik abal a belámalich an tsubaxtaláb ani i t'okedhantsidhichtsik an ta itsích k'al an T'okat Ejattaláb. ¹⁴ Ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti kanyámaltsik na Dios, tam ti wawá' i t'ila' an alwa' t'ilab ba tatá'tsik abal ka ejto teye ka bajawtsik ka kó'oy an labidh t'okattaláb jelti xin ko'ol ni Ajátik Jesukristo.

¹⁵ Kidháblábsik, jaxtám tu utsál ki k'wajajantsik lujat ani yab ka uk'tsi an ok'tsixelaláb xi tu wat'bantsámaltsik tam tu ok'tsi ani tam tu abtsámal jeye dhutsadhk'i. ¹⁶ Ke Jajá' t'ajat ni Ajátik Jesukristo ani ni Táta' Dios, xi tu k'anidhál, xi tu pidhál ti k'ijidhtaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani tu pidhál jeye jun i aytsixelaláb k'al nin alwa'tal, ¹⁷ ti ki likedhantsitsik ta itsích. I kontsal jeye ti ki tolmiytsik ki k'wajay lujat ani ti ki tolmiytsik k'al ejtal xowa' alwa' a ulal ani a t'ajál.

3

Ti ku kontsintsi weye tam ki ólantsik

¹ Kidháblábsik, tin ok'ontal tu kontsaltsik abal ti ku kontsintsi weye tam ki ólantsik. Ka kontsitsik na Dios abal ka buk'ey jik'at nin alwa' t'ilábil an Ajátikláb ani ka bach'wat k'al yantam i k'ak'naxtaláb jelt xan ti támun k'al tatá'tsik. ² Ka kontsitsik jeye na Dios abal yab xata' ku t'ajtsin k'al an atiklábtsik xi yabtsik alwa' inik ani at'axtsik, pos yab ejtalk'i bijidh ne'ech ka belmách. ³ Por an Ajátikláb lujat Ja' t'ajat ani in t'ajál xan tin ulal. Ne'ech ti ki tolmiy abal ka kó'oytsik junini' na chalab ani ne'ech ti ki beletna' abal yab ki átá k'al an lej at'ax. ⁴ Ani i belál tin bij an Ajátikláb, ke tatá'tsik a t'ajál xowa' tu punk'untsámaltsik ani ne'ech ka óntsi ka t'aja'tsik. ⁵ Ke an Ajátikláb ti ki tolmiytsik más an ta itsích abal ka exbantsitsik más an tin k'anidhaxtal na Dios ani ka kó'oytsik jeye an cha'attaláb jelti xin kó'oy na Kristo tam tin kuxuy ejtal an yajtsikláb.

Yejat ku t'ójon

⁶ Kidháblábsik, tin bij an Ajátikláb Jesukristo tu utsálsik jeché': yab ki junkun k'al an kidhábláb xi óbe ani yab in lé' ka k'wajay jelt xan ti ok'tsámal. ⁷ Pos a cho'óbichtsik xan ti yejat ki k'wajay abal ki k'wajay jelt xan ta chu'u u k'wajay. Tam ti wawá' u k'wajay k'al tatá'tsik, u t'ójnék ⁸ ani yab xita' i k'aptsámal ti k'apnék anik'i. U t'ójnék chapik akal i k'ij abal yab ki t'ojliy ti k'apundhom ni jun xita' xi tatá'tsik a kidhtal. ⁹ In tomnál k'ejléwi'ik ki konoy ke tatá'tsik ti ku tolmiy, por yab i t'aja' anchan' kom i lé' ki chu'u ka exbaytsik ni ok'tsixelaláb ani ka t'aja' jelt xan ta chu'utsik i t'ajál. ¹⁰ Pos tam ti wawá' u k'wajay k'al

tatá'tsik, tu pidha'tsik jeché' an ti tak'ixtaláb: max jun xita' yab in lé' ti t'ojnal, yab jeye ka k'apúch. ¹¹ I ach'ámalich ke taltsik xi tatá'tsik a kidhtal xe'echk'i, yabtsik u t'ojnal; xe'echk'itsik ti och'om k'al xowa'kich xi yab in kwenta. ¹² Jachan', xin t'ajá'tsik anchan', i utsá'tsik ani i punk'untsal tin bij ni Ajátik Jesukristo abal ka t'ójontsik jeye k'al i cha'attaláb ani anchan' kin ejtotsik kin áta' xan ti ka k'apúch.

¹³ Kidháblá'tsik, yab ka jila' ka t'aja' xowa' alwa'. ¹⁴ Max jun xita' yab kin t'aja' ti k'ij xowa' i ulal ba jeché' an dhutsadh úw, ka chu'utsik alwa' xitam já' ani yab ki junkuntsik k'al jajá' abal ka tidhebé. ¹⁵ Por yab ka kó'oytsik jelti jun a at'wál, tokot ka tak'iy jelt xan tu tak'yáb jun i kidhábláb.

An lábt'ajaxtaláb xi tin ok'ontal

¹⁶ Ke Jajá' an Ajátikláb xin pidhnál an k'ijidhtaláb ti ki pidha'tsik ech'ek'i ti k'ijidhtaláb xantikichk'i ti ka yéntsi. Ke an Ajátikláb ka k'wajay ech'ek'i k'al ejtal tatá'tsik.

¹⁷ Naná', xu bij Pablo, tu dhutsuntsaltsik jeché' an ti chapnédhomtaláb k'al naná' t'ajat u k'ubak ani u dhuslábil. Anchan' tu dhutsál abal ka exla' ke tsubax lejtal naná' tu abtsaltsik jeché' an ti dhutsadh úw. ¹⁸ Ka bach'waltsik ech'ek'i nin alwa'tal ni Ajátik Jesukristo. Anchan' ka t'ájan.

An jidhtal dhutsadh úw xin abna' na Pablo abal na Timoteo

Na Pablo in dhutsuntsal na Timoteo

¹ Naná', xu bij Pablo, tin abatwálejil na Jesukristo, in abadh k'al tin abaxtal na Dios ni Lo'óxil ani k'al ni Ajátik Jesukristo, ja'ich xi wawá' u k'wajat i aytsím kin ok'oy ti ku lo'o. ² Timoteo, tu dhutsuntsal jeché' an ti úw, xi naná' tu chu'tal jelti jun u chakámil k'al tin kwenta an belomtaláb xi ko'ol. U lé' ka bach'wal an alwa'taláb, an yajnantsixtaláb ani an k'ijidhtaláb xi tál ba ni Táta' Dios ani ba ni Ajátik Jesukristo.

An tawnaxtaláb k'al tin kwenta an ok'tsixtaláb xi yab alwa'

³ Anchan' xan tu pakabédha' tam tin ne'chich Masedonia, ko'ol ki jilk'on ban bitsow xi Efeso abal ka tak'iy taltsik i atiklábtsik ke yab kin ok'tsixna' i chalabtsik xi yab alwa' ⁴ ani yabich ka k'wajay kin ach'amiytsik in ani' t'ilábil i wejé'lábtsik, nibal kin chalpóm xitam já' nin weje' pakéiltsik. Ejtal jeché' yab xata' ti alwa', tokot in t'ajál i káwlíxaláb xi yab xata' tu éynal ani yab tu tolmiyal ki t'aja' xowa' na Dios tu jiltsámal ki t'aja', xi ja'ich k'al i belomtalábki. Xo' anílk'i juní tu pakabédhál.

⁵ Yejat ka tak'yaltsik anchan' abal u lé' ku chu'u ka k'ánídháxintsik jún ani jún k'al jun i k'ánídháxaláb xi tál ba jun in alwa' ejattal, ba jun in chalab xi alwa' ani ba jun i belomtaláb xi tsubax. ⁶ Taltsik in jilámalich kin t'aja' anchan' abal kin káwlíxna' xowa' yab xata' in jalbíl. ⁷ In lé' ti ok'tsixtsik jelti max in wit'álsik kin wila' nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, por nibal jajá'tsik yab in exbayal xant'éy in ulal ani xant'éy in ok'tsixnálsik k'al yantam i belomtaláb.

⁸ I cho'ób abal an tak'ixtaláb alwa', max jun xita' kin éyna' in lujtalk'i. ⁹ Yejat ki cho'óbna' ke ni jun i tak'ixtaláb k'wajbadh abal xin t'ajálsik xowa' lujat; an tak'ixtaláb k'wajbadh abal xu tomnaxtsik ani xi yabtsik u t'ajax ti k'ij, abal xi yabtsik in lé' xata' k'al a Dios ani xu walablomtsik; abal xi yabtsik in k'ak'nál a Dios ani ni jun i belomtaláb, abal xin chemdhálsik nin táta' ani nin nána' ani abal ejtalk'i an chemdhaxtsik. ¹⁰ K'wajbadh jeye abal xu junkunaltsik k'al xi yab in tomtal, abal xu junkunaltsik k'al in at inik, abal xin yak'wálsik jun xita' abal kin nuju, abal xu k'ambixtsik ani abal xin lej tsubax ulal jun xata', por u k'ambixk'i. Ani an tak'ixtaláb k'wajat jeye abal ejtalk'itsik xin at'ál an alwa' ok'tsixelaláb. ¹¹ Jeché' an alwa' ok'tsixelaláb, anílk'i jeye tin ulal jelti an labidh t'okat alwa' t'ilab xi tin punk'untsámal na Dios xi alwa' t'ajat.

An jalbintsixelaláb k'al tin kwenta nin yajnantsixelalábil na Dios

¹² U pidhál yán ti jalbintsixelaláb ni Ajátik Jesukristo, xi tin pidha' ti chalpadhtaláb abal ku ólna' an alwa' t'ilab, kom Jajá' in chu'u abal yab ne'ech ku jila' jeché' an t'ojláb, jaxtám tin pidha' jeché' an ti punk'untsixelaláb. ¹³ Tin t'ajtsámal ejtal jeché' maske ti we'él chabk'i' u odhbijyámal, u at'ax t'ajtsámal an belomtsik ani u utsámal ti t'ilabtsik xi yab alwa'. Por na Dios tin kó'ontsi ti yajnantsixelaláb, abal tam ti jachan' i k'ij, naná' yabél in belom ani yab u cho'ób xant'éy u t'ajál. ¹⁴ An alwa'taláb xi tin pidhám ni Ajátik, púlek t'ajat, aníl jeye an belomtaláb ani an k'anidhaxtaláb xi ko'olich abal u k'wajatich junini' k'al na Kristo Jesús.

¹⁵ Jeché' tsubax t'ajat ani ejtaltsik yejat kin bela': ke na Kristo Jesús tsích ban k'ay'lá abal kin lo'o an walablomtsik, k'al jeché' an walablomtsik, naná'wi'ik na más in walbidh. ¹⁶ Jaxtám na Dios tin kó'ontsi ti yajnantsixelaláb k'al jeché' tin kwenta, abal ba naná', xi máswi'ik in walbidh t'ajat, na Jesukristo kin xalk'a' nin cha'attalábil. Anchan' ti támun, abal xi k'e'ettsik xi ne'ech kin bela'tsik na Jesukristo ani kin kó'oytsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, kin chu'utsik xowa' na Dios tin t'ajtsi. ¹⁷ Ka

k'ak'ná ani ka pubédhantsat tin bij k'al ejtalk'i malilí i k'ij an Pulek tak'ix xi yab jayk'i in ko'ol in ok'ontal, xi yab jayk'i ne'ech ka chemech nibal u ejtowáb ka chu'tat, na Dios xi junkax ani chalpadh. Anchan' ka t'ájan.

¹⁸ Timoteo, xi naná' tu chu'tal jelti jun u chakámil k'al tin kwenta an belomtaláb, tu punk'untsal jeché' an ti tak'ixtaláb abal ka lika' anchan' xan ta utsan k'al an kidháblábsik xi káwin ijtsidh k'al a Dios ani ka ejto ka áta' an at'ax jelti jun in alwa' soldadojil an Ajátikláb. ¹⁹ Por ka ko'kóm an belomtaláb ani an alwa' chalab. Taltsik xi yab in t'aja' ti k'ij nin alwa' chalábil, in k'ibdhámalichtsik nin belomtal. ²⁰ Anchan' tin tamutsik na Imeneo ani na Alejandro, xi naná' u pidhna'tsik ban lej at'ax abal ka t'ajtsin k'ál xowa' yab alwa' ani anchan' kin wit'a'tsik yab kin odhbijiy na Dios k'al nin káwintaltsik.

2

An ok'tsixtaláb k'al tin kwenta an óláb

¹ Tu utsálsik t'ajat abal yejat ki t'aja' i pakabédhaxtaláb, i óláb, i kontsintsixtaláb ani ki pidha' jeye ti jalbintsixtaláb na Dios abal ejtalk'i an atiklábtsik. ² Anchan' jeye yejat ki t'aja' k'al an pakdha' tak'ix ani k'al ejtal an awiltalábtsik, abal ki ejto ku k'wajay alwa' ani tsububudh i itsích, t'okat tin tamét a Dios ani k'ak'nantál k'al ejtalk'i. ³ Ejtal jeché' alwa' ani in kulbetnál na Dios ni Lo'óxil, ⁴ pos Jajá' in lé', ke ejtaltsik ka lo'ey ani kin bajawtsik kin exla' an tsubaxtaláb. ⁵ Jún tokot a Dios wa'ach ani jún tokot i kawintsix wa'ach abal ka pakwlantsat an iniktsik k'al na Dios: Na Jesukristo, xi wenk'onék jeye ti inik. ⁶ Na Jesukristo in pidhna' tinbá' ka chemdhá abal anchan' kin jalbiy nin jalbíl an lo'eltaláb abal ejtalk'i. Jeché' xowa' in t'aja' na Jesukristo, pidhna' ka cho'óbná tam tin bajúch an k'ij. ⁷ Ja'ich k'al jeché' tin kwenta tin bijidh tin óltsix ani tin abatwále, abal ku ok'tsixna' an belomtaláb ani abal ku pidha'tsik kin cho'óbna' an tsubaxtaláb xi yabtsik u judío. Kom u belálich na Kristo, u ulal an tsubaxtaláb ani yab in k'ambix.

⁸ Jaxtám tu lé' ke putálk'i, ka ólan an iniktsik, kin dhaya' nin k'ubaktsik abal in cho'óbsik ke k'wajat alwa' k'al na Dios, yab chakulomtsik nibal in t'ajálsik i káwlíxaláb. ⁹ Ani an mímlábsik, ka k'udhk'umlintsik in lujtalk'i xan ti yejat, yab ka k'udhk'umlin abalk'i ka telan k'al an atiklábtsik; ka t'ojojontsik, por yab kin jik'pa' an ts'itsbaxtaláb nibal an k'wajbaxtaláb xi t'ajadh k'al i oro o k'al i perlatsik, nibal tokotk'i kin le'na' kin éyna' i kajbidh xeketlábtsik. ¹⁰ Kin éyna' jelt in k'udhk'úmil ani tin k'wajbaxtal, an alwa'taláb xin t'ajálsik, jelt xan ti yejat kin t'aja' an mímlábsik xu dhabalábichtsik k'al na Dios. ¹¹ An mímlábsik yejat kin ach'a' an tak'ixtaláb chamamadh, k'al yantam i cha'attaláb. ¹² Pos an mímláb yab ja' u walkál ti ok'tsix ba jun i junkuntaláb, nibal kin kó'oy tak'nél ni jun i inik, yejat ka k'wajay ech'ek'i chamamadh. ¹³ Pos na Dios ok'ox tin t'aja' na Adán ani tayíl tin t'aja' na Eba; ¹⁴ ani na Adán yab ja' k'ambidh, k'ambiyat an mímláb ani tam ti k'ambiyat, kwajlan ban walastaláb. ¹⁵ Por an mímlábsik ne'ech ka lo'ey, max kin t'ajál xowa' yejat kin t'aja' jun i nána'láb, kin óntsi ti belom, ti k'anidhax ani ti t'okel k'al i cha'attaláb.

3

Xan ti yejat an ok'lek belomtsik

¹ Jeché' tsubax t'ajat: max jun xita' in lé' ti ok'lek belomtsik, alwa' t'ajat an t'ojláb xin lé' kin t'aja'. ² Por an inik xin lé' ti ok'lek belomtsik, yab yejat kin kó'oy ni jun xata' xant'ok'ál ti ka k'wiyan. Yejat ka k'wajay tomkidh ani in tsubtalk'i k'al júnk'i i mímláb. Kin júna' jun i xe'chintaláb cha'atk'i, kin cho'óbna' xowa' in t'ajál ani k'ak'nantál. Yejat kin bach'wal alwa' an toneltsik xu ulel tin k'imá', yejat u awil ti ok'tsix alwa'; ³ yab jun i uch'ál inik nibal i kunux inik, nibal xin le'nál i tumín xi yab átadh alwa'. Yejat kin k'ak'nál xita'kichk'i, kin júna' jun i cha'attaláb ani yab ch'e'ne'. ⁴ Kin cho'óbna' ti tak'ix alwa' tin k'imá' ani kin cho'óbna' jeye kin tak'iy nin chakámiltsik abal ka k'ak'naxintsik; ⁵ pos xi

yab in ejtowal kin tak'iytsik xi k'wajat tin k'imá', ¿jan ti ne'ech kin ejto kin tak'iy xin belálightsik na Dios? ⁶ Yab yejat ka bijyat ti ok'lek belomtsik jun i kidhábláb xi ít bél ti belmámadh, abal yab telab tá' kin t'ek'a' tinbá' jelt xan tin t'aja' an lej at'ax ani ka t'ajtsin jeye xan ti t'ajtsin an lej at'ax. ⁷ Yejat jeye ka exlorná k'al xi yabtsik u belom, ke jajá' ja'ich jun i alwa' inik, abal yab ka kwajlan ba jun i tidhetaláb ani bin tamk'uxtal an lej at'ax.

Xan ti yejat an tolmix belomtsik

⁸ Aníl jeye, an tolmix belomtsik yejat ka bijyat xi alwa' iniktsik; xi yab in jálk'úk'liyál xowa' in ulal, nibal i uch'ál inik, nibal xin le'nál i tumín xi yab átadh alwa'. ⁹ Yejat ka k'wajaytsik jelt xan tin ulal an tsubaxtaláb xi tá'wi'ik tin ko'ol yab tejwa' na Dios ani xo' i belálích ani in cho'bím abal k'wajat alwa' tin tamét na Dios. ¹⁰ Yejat ka cho'óbná ok'ox max jeché'tsik lujat ti xe'ech ani max ne'ech kin t'ójontsi; ani max yab walbidhtsik, ne'ech tám kin t'ójontsi an ti tolmix belomtsik. ¹¹ Aníl jeye, an mímlábsik yejat xu k'ak'nábsik, xi yab in janwaltsik i káw, xin tsubtalk'i ti xe'ech ani lujattsik k'al xowa'kich. ¹² An tolmix belomtsik yejat ka k'wajay tomkidh ani in tsubtalk'i k'al júnk'i tokot i mímláb, kin cho'óbná' kin tak'iy alwa' nin chakámiltsik ani ejtal xi k'wajattsik bin k'imá'. ¹³ Abal an tolmix belomtsik xi kin t'aja' alwa' nin t'ojlábil, in átálightsik jun in t'ój xi más k'ak'nantál ani in likedhátsik nin ejattal abal kin t'ila' xan ti jajá'tsik tin belál na Kristo Jesús.

Xowa' xi yab in xalk'ál ni belomtal

¹⁴ U lé' kin k'ale jik'at tu álna'; por tu dhutsuntsal jeché' ¹⁵ abal max yab kin k'ale jik'at, ka cho'óbná' xan ti yejat ki k'wajay ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, ke ja'ich xin belálightsik na Dios xi ejat. Jeché' an belomtsik, ja'ich nin lo'wal ani in t'ajál abal xi k'e'ettsik kin exla' jeye ke ja'ich an tsubaxtaláb. ¹⁶ Tsubax t'ajat ke púlek xowa' yab i cho'óbnámal ti weje' k'al tin kwenta an lujat xe'chintaláb tin tamét na Dios:
Na Dios in xalk'a' tinbá' jelti jun i inik;
Jajá' ólná k'al an T'okat Ejattaláb abal lujat,
chu'tat k'al an t'okat abatwáletsik.
T'ilan ba putálk'i an atiklábtsik,
belan putálk'i an k'ay'lá
ani bach'wat walk'i' k'al i labidh t'okattaláb.

4

Xin jilátsik an ti belom

¹ Por an T'okat Ejattaláb tajax t'ajat tin ulal ke tam in ok'ontalich jeché' an k'ij, taltsik ne'ech kin jila'tsik an ti belom, ne'ech kin exbantsi i ejattalábsik xu k'ambix ani i ok'tsixtalábsik xi tál ban at'ax ejattalábsik. ² Jeché' an ok'tsixtaláb, ne'ech ka ok'tsixná k'al i atiklábtsik xi yab in ko'ol i chalab alwa' ani u k'ambixtsik, jáyk'i max tsiktsidhichtsik an tin chalab k'al jun i k'ák' pat'ál. ³ Jeché' an atiklábtsik, ne'ech kin ulu ke yab alwa' ka tomkin xu belomich, ne'ech jeye kin ulu ke yab alwa' ka k'apat taltsik i k'apné!; maske a Dios in jilámal jeché' an k'apné! abal kin k'apu an belomtsik xin exláltsik an tsubaxtaláb ani kin pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios. ⁴ Pos ejtal xowa' in jilámal na Dios, alwa' ani yab yejat ki pojka' xata', max ki k'apal ani ki pidhál ti jalbintsixtaláb. ⁵ Pos nin káwintal na Dios ani an óláb in t'okwal.

Jun in alwa' t'ójontsixil a Jesukristo

⁶ Max ka ok'tsi jeché' an kidháblábsik, i kalelich tám abal tatá', ja'ich jun in alwa' t'ójontsixil a Jesukristo, xi pubenek k'al an alwa' t'ilab xi tin kwenta an belomtaláb ani k'al an alwa' ok'tsixtaláb xa wewkóm. ⁷ Yab ka t'aja' ti k'ij i ani' t'ilabtsik ani in t'ilábil i wejé'lábsik. Ka t'aja' i chápláb abal ki k'wajay xan tin lé' na Dios. ⁸ Ki likedha' ni t'u'úl k'al

an ubát'nich, alwa' k'al taltsik xowa'; por max ka t'aja' an chápláb abal ki k'wajay xan tin lé' na Dios, k'al ejtalk'i ja' ti alwa'. Pos max ki t'aja' anchan', ne'ech ki bach'u xata' alwa' ba jeché' an xe'chintaláb ani ban xe'chintaláb jeye xi ne'ech ka tsích tayíl. ⁹ Jeché' tsubax t'ajat ani ejtal yejat kin bela'. ¹⁰ Pos ja'ich k'al jeché' tin kwenta tu k'wajat tu t'ojnal ani i ach'ál i odhbijixtaláb, abal i k'wajbámalich ni aytsixtal ba na Dios xi ejat, xi ja'ich nin Lo'óxil ejtalk'i an atiklábtsik ani más, xu belomichtsik.

¹¹ Ejtal jeché', ja'ich ka ulu ka t'ajan ani ja'ich ka ok'tsixa'. ¹² Yab ka walka' ki pojka' abal tatá' bél i kwitóle; ki k'wajay jelti jun i óltsixtaláb abal an belomtsik, xan ta káw, xan ta k'wajat, xan ta k'anidhax ani xan ta belom. Ka kó'oy a ejattal jelt xan tin lé' na Kristo ani ka kó'oy jeye na itsích t'okat. ¹³ Lejat kin ulich, ka óntsal ka ajay an T'okat Dhuslab ban junkuntalábtsik, ka tak'iy ani ka ok'tsi an kidháblábsik. ¹⁴ Yab ka jila' ka éyna' an awiltaláb xa ko'ol, xi ti pidhámal na Dios tam ti an pakéltsik xin tak'yal an belomtsik, ijtsin k'al na Dios ti ki puntsi tin k'ubak ta éb ani ti utsa' abal ne'ech ka kó'oy jeché' an awiltaláb.

¹⁵ Ka pidhodhoy ta ejattal abal ka t'aja' jeché' an t'ojláb, ja'ichk'i tokot ka t'ajál abal kin chu'u xi k'eettsik ke ani' lejtal ti exom más a wit'ál ki k'wajay xan tin lé' na Dios. ¹⁶ Ka beletna' tabá' ani ka kó'oy i kwenta k'al xowa' a ok'tsixa'nál, yab ka jálk'úk'liy na chalab k'al ni jun xata'. Max ka t'aja' jeché', ne'ech tám ka bajaw an lo'eltaláb xi tin ok'ontal ani xita' ti ki axtsi, ne'ech jeye ka lo'ey.

5

Xan ti yejat ki k'wajay k'al xi más an belomtsik

¹ Yab ka k'wiya' an yejcheltsik, ka tak'iy tokot jelti max a táta'; ani an kwitóltsik, ka t'aja' jelti max a kidhábsik. ² An áslábsik, ka t'aja' jelti max a nána' ani an tsidhantsik, jelti max a ixámtsik, por k'al yantam a t'okat itsích.

³ Ka tolmiy an chemtsidh mímlábsik xi tsubax lejtal ti kwetém. ⁴ Por max jun i chemtsidh mímláb in ko'ol in chakámiltsik o in momobtsik, jajá'tsik yejat ok'ox kin exla' xant'éy yejat kin t'aja' k'al nin pakéiltsik. Anchan', ne'ech tám kin ejto kin jalbintsitsik an ti k'anidhaxtaláb xi kó'ontsidh k'al nin táta'tsik, pos jeché' ja'ich na alwa' ani ja'ich nin kulbetnál na Dios. ⁵ Por an chemtsidh mímláb xi tsubax lejtal ti kwetém ani yab xita' in ko'ol, in k'wajbál nin aytsixtal ba na Dios ani yab in jilál kin pakabédha'. U ól akal i k'ij. ⁶ An chemtsidh mímláb xi ka k'wajay yab exbadh, k'wajat ejat, por jáyk'i jelti max chemnek. ⁷ Ka ok'tsitsik jeye jeché', abal yab ka wa'chin ni jun xata' xant'ok'ál ti ka k'wiyantsik. ⁸ Pos max jun xita' yab in t'ajál ti k'ij nin kidhtaltsik ani más, xu k'wajíltsik bin k'imá', in pojkalich an belomtaláb ani jeché', u kalelich ja' más walbidh ké jun xita' xi yab u belom.

⁹ Ban úw xon ti dhutsadh nin bij an chemtsidh mímlábsik, tokot yejat ka k'wajay dhutsadh xin ko'olichtsik wat'ats ox inik i tamub ani tokot xi k'wajinek alwa' k'al nin tomkíl. ¹⁰ Yejat ka exlómna' k'al tin kwenta an alwa'taláb xin t'ajámal; jelti tam in pakedhámal i chakamtsik, max in bach'úmal alwa' an toneltsik xi ulnek tin k'imá', max in t'ójontsám k'al i cha'attaláb an belomtsik, jelti tam jun xita' in t'aktsal tin akan nin at kidháb, max in tolmiyámal xi xe'echtsik ti ch'ojontálbél o max in t'ajámal jeye k'e'et xowa'kich xi alwa'.

¹¹ Por yab ka dhutsa' an chemtsidh mímlábsik xi bél t'ajat tsidhan; pos jachan'tsik, tam kin jalk'uytsik nin chalab, u ówmédháb k'ál ba na Kristo ani in le'nál juní ka tomkintsik ti ít. ¹² Anchan', u jilk'onalich tám walbidhtsik abal yab in ejtawal kin t'aja' xan tin ulúmal. ¹³ Tám juní, u xe'chinaltsik túk'i túk'i ban atátsik. Anchan', u óbeméltsik; yab tokotk'i u óbeméltsik, u t'ilma'béltsik, u och'omtsik k'al xowa'kich ani u xe'chinaltsik kin t'ila' xowa' yab yejat. ¹⁴ Pos naná' u lé' ku chu'u ke an chemtsidh mímlábsik xi bél t'ajat tsidhan ka tomkintsik, kin kó'oy i chakamtsik ani kin beletna'tsik alwa' nin k'imá'. Max kin t'aja'

anchan', yab ne'ech ka t'ilan yab exbadh k'al xi yabtsik u belom. ¹⁵ Taltsik an chemtsidh mímlábsik, in jilámich kin bela' na Kristo ani in wéwnámlich an lej at'ax.

¹⁶ Max jun i inik o i mímláb xu belomich, in ko'ol jun i chemtsidh mímláb bin kidhtal, yejat kin tolmiy; anchán', yabich tám yejat ka tolmiyat k'al an belomtsik. An belomtsik ne'ech tám kin ejto kin tolmiy más alwa' an chemtsidh mímlábsik xi tsubax lejtal ti kwetém.

¹⁷ An yejcheltsik xin tak'yal alwa' an belomtsik, yejat kin bach'u i k'ak'naxtaláb, i tolmixtaláb ani más, xin wiláltsik nin tak'ixtal na Dios ani u ok'tsixtsik. ¹⁸ Pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': "Yab ka busáliy an ko'nél xi exom ti kwádhal." Ani in ulal jeye: "An t'ojnal in tomnál kin bach'u nin jalbíl."

¹⁹ Yab ka t'aja' ti k'ij tam k'wajat ti ólnáb jun i tak'ix belomtsik, max yab wa'ach cháb o óx xu ólnaxtsik. ²⁰ Por an tak'ix belomtsik xin óntsal kin wala', ka k'wiya' tin tamét ejtal an kidháblábsik abal xi k'e'et an tak'ix belomtsik, kin jik'na' jeye kin wala'tsik.

²¹ Tu punk'untsal tin tamét na Dios, tin tamét an Ajátikláb Jesukristo ani tin tamét jeye nin t'okat abatwálejiltsik xin takwyámal abal ka éyna' jeché' an tak'ixtaláb. Yab ka walbiy ni jun xita' tam yabél a cho'ób max walbidh ani ka éyna' an tak'ixtaláb k'al ejtalk'itsik, yab k'al taltsikk'i. ²² Yab ka ani' puntsik'i ta k'ubak jun xita' abal ka pidha' jun i punk'untsixtaláb ban belomtsik, abal yab tá' ki kale teye i walbidh k'al nin walastalábil xi k'e'ettsik. Yab ka t'aja' xowa' yab alwa'.

²³ Kom táyidh i ya'ulmél k'al na tsukul ani k'al k'e'et jeye an yaw'láchtsik, yab ka uch'a' tokotk'i i ja', ka uch'a' jeye wé' i ya'jtsik uxnél abal ti ilálk'i.

²⁴ Nin walastalábil xi taltsik, tejwa' t'ajat maske yabél júnadh xon ti ne'ech ti lújundháb; por nin walastalábil xi taltsik, yab u tejwa'mél asta tam ok'nékich ti lújundháb. ²⁵ Anchán' jeye, max ka t'ajan xowa' alwa', tejwa' t'ajat; ani maske yab tejwa', yab ne'ech ka jilk'on ech'ek'i chinat.

6

¹ An jolibtsik, yejat t'ajat kin k'ak'na' nin ajátik abal yab ka odhbijyat na Dios nibal an ok'tsixtaláb. ² Ani an jolibtsik xin ko'ol in ajátik u belom, yejat más kin k'ak'na' abal in at kidhálich k'al an belomtaláb. Yejat kin t'ójontsi más alwa', pos xita' exom in t'ójontsal u belom ani yejat ka k'anidhá. Jeché' ja'ich ka ok'tsaltsik ani ja'ich ka utsa' kin t'aja'tsik.

An belomtaláb ani an k'ijidhtaláb

³ Max jun xita' in ok'tsixnál i chalab xi yab alwa' ani yab in junwal an alwa' ok'tsixtaláb xin ok'tsixnámal ni Ajátik Jesukristo ani nibal já' an ok'tsixtaláb xi tu ok'tsal xan ti ku k'wajay alwa' tin tamét na Dios, ⁴ jachán', ja'ich jun xita' xin t'ek'ál tinbá' ani yab xata' in cho'ób. In kulbetnál t'ajat ti káwílx por nibal in cho'ób xant'éy in ulal. Ja'ich k'al jeché' tu tujél an át'áxtaláb, an chákúxtaláb, an odhbíjixtaláb ani yabich tám u béltsixtsik xata'.

⁵ In t'ajál jeye ka k'wajay ech'ek'i u péjéx an iniktsik abal yabtsik alwa' nin chalab, yab in exláltsik an tsubaxtaláb ani in chalpayal ke an belomtaláb, alwa' abal kin áta' k'ál i tumín. Yab ka wéwna'tsik xi anchán'. ⁶ Tsubax k'e'jle, ke max ku k'wajay alwa' tin tamét na Dios, in junwal jelti jun xata' xi kajbidh in jalbíl max ku k'wajay u kulbél k'al xowa'k'i tokot i ko'ol. ⁷ Pos tam tu ulich tu chakam teché' ti k'ay'lá, yab xata' i tsi'dhámal ani yab jeye xata' ne'ech ki ejto ki júna' tam ku chemech; ⁸ por max i ko'ol i k'apnél ani i k'udhk'úmil, yab yejat ku k'wajay tu chalpayal. ⁹ Por xin lé'tsik ka k'wajay tumínladh, yab in ejtawal kin kuxuy jachán' an jik'lomtaláb; anchán', u kwajlanal bin k'ambixtal an at'ax ani in lét'endhál xowa' yab yejat ani yab alwa'. K'al jeché', u k'ibdháb k'ál, u ch'ojontálbédháb ani u júnáb ban k'ibeltaláb. ¹⁰ Pos an le'lomtaláb k'al an tumín, ja'ich xon tu tujél ejtal xowa' yab alwa'; wa'ach taltsik, abal in lét'endhálk'i an tumín, in jilámlich ti belom ani in tamu yán xata' ya'jtsik.

Ki t'aja' an chápláb abal ki t'aja' xowa' alwa' abal u belomich

¹¹ Por tatá', xa belámalich na Dios, yab ka t'aja' ni jun xata' jelti jeché' xowa' yab alwa'. Ka t'aja' xowa' lujat, ki k'wajay jelt xan tin lé' na Dios, ka bela' na Dios, ki k'anidhaxin, ki k'ak'naxin ani ka kuxuy ejtal xowa'kich. ¹² Ka t'aja' an chápláb abal ka óntsi ka bela' na Dios; ka cho'óbna' alwa' abal a ko'ol an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, pos ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti kanyámal na Dios ani a lej tsubk'ámalich tin tamét yán i atiklábtsik abal a belámalich ni Ajátik Jesukristo. ¹³ Xo', tin tamét na Dios, xin t'ajál abal ka k'wajay ejat ejtal xowa' wa'ach ani tin tamét jeye na Jesukristo, xin lej tsubk'a' tin tamét na Ponsio Pilato ke Jajá' u Chakámláb k'al na Dios, tu utsál ¹⁴ ka t'aja' xan tin ulal jeché' an tak'ixtaláb, yab ka jalk'uy abal yab ti ki kawiy ni jun xita', anchan' ka t'ajál asta kin bajaw xowk'i ti ka tsích juní ni Ajátik Jesukristo. ¹⁵ Ne'ech ka tsích tam kin bajaw xowk'i tin chalpayámal na Dios. Jeché' na Dios, ja'ich xi alwa' t'ajat ani tokot Jajá'k'i in ko'ol an awiltaláb. Jajá' ja'ich jeye nin Pulek Tak'íxal an pakdha' tak'ix ani in Ajátik an ajátiklábtsik. ¹⁶ Tokot Jajá' nin ko'ol an awiltaláb k'al chemlá ani Jajá' k'wajat ba jun i tajaxtaláb xon ti yab xita' u utel. Yab jayk'i chu'udh k'al ni jun xita' ani nibal u ejtowáb ka chu'tat. ¡Tokot Jajá' kin bach'u an k'ak'naxtaláb ani Jajá'k'i kin kó'oy an awiltaláb malilí i k'ij! Anchan' ka t'ájan.

¹⁷ An tumínladh iniktsik xi k'wajat ba jeché' an k'ay'lá, ka utsa'tsik abal yab kin t'ek'a' tinbá', nibal kin chalpaytsik ke ne'ech ka lo'wat k'al xowa' in ko'ol, pos jachan' xowa' in ko'ol, yab ne'ech kin ejto kin chapíkna'. Más alwa' kin k'wajba'tsik nin aytsixtal ba na Dios xi k'wajat ejat, pos Jajá' tu pídhál yandha' ejtal xowa'kich abal ti alwa'bíl. ¹⁸ Ka utsa' kin t'aja'tsik xowa' alwa', kin t'ajtsi yán ti alwa'taláb an ch'ojontátsik ani ja'ich kin kó'oy jelti an tumínladhtaláb. Ka ch'ejwalixintsik ani yab ka ch'e'ne'bé. ¹⁹ Anchan', in junkuwalich tám yán xata' alwa' tin tamét na Dios abal tayíl, kom in cho'óbichitsik alwa' abal in ko'olich an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

An punk'untsixtaláb xi tayíl abal na Timoteo

²⁰ Timoteo, ka t'aja' ejtal xowa' tu punk'untsámal. Yab ki k'wajay ka ach'amiy i t'ilabtsik xu t'ilnal teché' ti k'ay'lá xi yab xata' in jalbíl, nibal ka t'aja' ti k'ij an tómnáxtaláb xin t'ajál taltsik k'al tin kwenta xu bijyáb ti alwa' chalpadhtaláb ani yab tsubax; ²¹ pos taltsik xin wéwnál jelti jeché' an chalab, in jilámalichtsik ti belom.

Ka bach'wal ech'ek'i nin alwa'tal na Dios. Anchan' ka t'ájan.

In chabtal an dhutsadh úw xin abna' na Pablo abal na Timoteo

Na Pablo in dhutsuntsal na Timoteo

¹ Naná', xu bij Pablo, tin abatwálejil na Jesukristo, in abadh abal na Dios anchan' tin le'na'. Anchan' xan tin ulúmal na Dios ke ne'ech ti ku pidha' an ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal xi xo' i ko'olich abal u k'wajatich k'al na Kristo Jesús. ² Timoteo, tu dhutsuntsal jeché' an ti úw, xi naná' tu chu'tal jelti jun u chakámil. U lé' ka bach'wal an alwa'taláb, an yajnantsixtaláb ani an k'ijidhtaláb xi tál ba na Dios an Táta'láb ani ba ni Ajátik Jesukristo.

Ka t'ilál ech'ek'i na Kristo

³ Ech'ek'i tam tu chalpayal bu ólábil akal i k'ij, u pidhál ti jalbintsixtaláb na Dios xin k'wajat u t'ójontsal k'al jun u alwa' chalab jelt xan tin t'ajámal nu weje' pakélitsik. ⁴ Tam u chalpayal nin ja'mál na wal, u lé' t'ajat tu chu'u abal kin k'ijidhmé. ⁵ Pos u chalpayal na tsubax belomtal xa ko'ol. Na pulek, xin bij Loyda ani na nána' Ewnise ok'oxtsik tin bach'úmal jeché' an belomtaláb ani u cho'ób alwa' ke tatá' anchan' teye ta belom.

⁶ Jaxtám tu tak'yal abal ka óntsi ka éyna' más chapik an awitaláb xi ti pidhámal na Dios tam tu k'wajbantsi an tu k'ubak ba na éb. ⁷ Pos na Dios yab tu pidhámal jun i ejattal jik'elom, tu pidhámal an ti T'okat Ejattaláb abal ku likey, ku k'anidhaxin ani abal ki ejto jeye ki kuxuy xowa' in le'nál ni t'u'úl. ⁸ Yab ka tidhena' ka t'ila' an Ajátikláb tin tamét an atiklábtsik, nibal ki tidhebé k'al naná' tu kwenta abal in k'wajat tin wik'nél k'al Jajá' tin kwenta. Alwa' más ki xe'chin ka t'ila' an alwa' t'ilab maske ka bach'u i yajtsiktaláb jelti xi naná' u bach'wal, xantik'i ti ki pidha' ti chápláb na Dios. ⁹ Na Dios tu lo'o ani tu kaniy abal ki júna'ich jun i xe'chintaláb t'okat, yab abal wawá' i t'ajámal jun xata' alwa'. Tu kaniy abal Jajá' anchan' tin le'na' ani k'al tin kwenta an alwa'taláb xi tu pidha' k'al tin kwentak'i na Kristo Jesús. Na Dios tu pidhámal an ti alwa'taláb asta tam ti yabél tujenek jeché' an k'ay'lá. ¹⁰ Por xo', in xalk'ámich jeché' an alwa'taláb tam tin aba' ka tsích ni Lo'óxil Jesukristo, xin átantsi tin cháp an chemlá. Ani k'al an alwa' t'ilabk'i, tu pidha' ki cho'óbna' abal ne'ech ki kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani yabich ne'ech ku k'achey.

¹¹ Ja'ich k'al tin kwenta jeché' an alwa' t'ilab tin bijyámal na Dios tin óltsix, tin abatwále ani abal ku ok'tsi xi yabtsik u judío. ¹² Jaxtám ti exom u ach'ál ejtal jeché' an yajtsiktaláb k'al jeché' tin kwenta. Por yab u tidhenál, pos u cho'óbich xita' nu belámal ani u cho'ób alwa' ke Jajá' in ko'ol i awítaláb abal tin beletna' asta kin bajaw xowk'i Jajá' ti ka tsích juní.

¹³ Ka óntsi ka éyna' an alwa' ok'tsixtaláb xi tu pidhámal, ka óntsi ta belom ani ta k'anidhax abal i k'wajatich k'al na Kristo Jesús. ¹⁴ K'al nin tolmixtal an T'okat Ejattaláb xi k'wajat ba wawá', ka beletna' xowa' ti punk'untsámal na Dios.

¹⁵ Jelt xan ta ach'ámalich, ejtal xu k'wajíltsik ban chabál xi Asia tin jila'tsik; k'al jajá'tsik ta' ti k'wajat na Fijelo ani na Ermójenes. ¹⁶ Ke an Ajátikláb kin kó'ontsi ti yajnantsixtaláb na Onesíforo ani nin kidhtal jeye, abal jajá' yáníl t'ajat tin k'ijidhmédhámal ani yab in tidhena' tin álna' maske in balidh ban wik'axte'. ¹⁷ Yab in tidhena', xowa' in t'aja' tokot tam ti tsích Roma, in óntsi tin aliy, asta tin ela'. ¹⁸ Ke an Ajátikláb kin walka' kin ela' an yajnantsixtaláb tam kin bajaw jachan' an k'ij xowk'i ti ka tsích juní. Tatá' a cho'ób alwa' xan tin tolmiy tam tin k'wajay Efeso.

2

Jun in alwa' soldadojil na Jesukristo

¹ Ani tatá' Timoteo, xi tu chu'tal jelti jun u chakámil, ka bach'u an chápláb xi tál ba na Kristo Jesús k'al tin kwenta an alwa'taláb xi ti pidhámal. ² Xowa' xa ach'ámal u ulal tin tamét yán an atiklábtsik, ja'ich jeché' ka punk'untsi an pay'lomlábtsik xi alwa' iniktsik, xa chu'tal ke ne'ech kin t'ójontsi abal kin ok'tsi jeye k'e'ettsik.

³ Por tatá' xi exom a t'ójontsal na Jesukristo, ka kuxuy an yajtsiktaláb jelti jun i alwa' soldado. ⁴ Ni jun i soldado xi k'wajat in t'ójontsal in ok'lékil in t'ajál k'e'et i t'ojláb xi yab ka utsan k'al jajá', pos tokot ko'ol kin exbay xowa' ka utsan k'al nin ok'lékil. ⁵ Aníl jeye, max jun xita' k'wajat ti ubát', yab ne'ech kin ejto kin áta' xowa' u átáb, max yab ka ubát'in xan ti yejat kin t'aja'. ⁶ Xu t'ojnal ba jun i aléláb, jajá' ok'ox in tomnál kin bach'u xowa' in lujyal xant'éy ka labey ba jachan' an aléláb. ⁷ Ka chalpay alwa' xowa' tu utsál ani ne'ech ki pidhan ka exbay ejtil k'al an Ajátikláb.

⁸ Ka chalpay na Jesukristo, xi wa'chin bin kidhtal an weje' pulek tak'ix Dabid ani ejech ti ít tam ti chemdhá. Anchan' xan tin ulal an alwa' t'ilab xu t'ilál. ⁹ K'al tin kwentak'i jeché' an alwa' t'ilab u ach'ál yán i yajtsiktaláb, asta in kó'yáb wik'ats jelti jun i inik xi at'ax, por nin káwintal na Dios yab ja' k'wajat wik'ats. ¹⁰ Jaxtám tu kuxyal ejtal jeché' abal tin alwa'bíl xi takudhichtsik k'al na Dios, abal kin bach'utsik jeye an labidh t'okat lo'oxtaláb xi yab jayk'i in ko'ol in ok'ontal, xi ne'ech ki bach'u abal u k'wajatich k'al na Kristo Jesús.

¹¹ Jeché' tsubax t'ajat:

Max u k'wajatich jelti max u chemnek junax k'al Jajá', ne'ech jeye tám ku k'wajay k'al Jajá';

¹² max ki ach'a' i yajtsiktaláb k'al Jajá' tin kwenta, ne'ech weye tu tak'ix k'al Jajá'. Max ki ulu ke yab i exlál, Jajá' ne'ech jeye kin ulu ke yab tu exlál.

¹³ Max wawá' yab ki t'aja' xowa' i ulal, Jajá' ech'ek'i Ja' in t'ajál xowa' in ulal, pos Jajá' yab jayk'i u jalk'unal xan ti jeye.

Jun i alwa' t'ojnal

¹⁴ Ka wits'k'ontsitsik jeché' ani ka punk'untsi tin tamét an Ajátikláb abal yab ka k'wajay ti káwlíxtsik k'al tin kwentak'i i t'ilabtsik. Pos jeché' an káwlíxstaláb yab xata' tu éynal, in ojtsalk'i tin chalab xin ach'áltsik jeché'. ¹⁵ Ka t'aja' alwa' na t'ojlábil, abal ki ulich tin tamét na Dios jelti jun i alwa' t'ójontsax, xi yab in ko'ol ni jun xata' xant'ok'ál ti ka tidhebé, abal in éynál in lujtalk'i an tsubax ok'tsixelaláb. ¹⁶ Yab ka t'aja' ti k'ij i t'ilabtsik xu t'ilnal teché' ti k'ay'lá ani i ani' t'ilabtsik xi yab xata' in jalbíl. Pos xin t'ajálsik anchan', yab in ejtowaltsik ka k'wajay xan tin lé' na Dios ¹⁷ ani nin ok'tsixelal xi jeché'tsik, in junwal jelti an k'acheltaláb xi ne'ech u k'achel u k'achel más. Ja'ich jeché' in t'ajálsik na Imeneo ani na Fileto, ¹⁸ xin jila'tsik kin bela' an tsubaxstaláb abal in ulaltsik ke an ejexnich wat'enekich ani anchan', exom in ojtsal tin belomtal xi taltsik. ¹⁹ Por na Dios in k'wajbámalich jelti jun i likat akanláb, an lej tsubaxstaláb xin ko'ol jun i exól xin ulal enché': "An Ajátikláb in exláltsik xi Jajá' in dhabal." Ani "ejtal xin ólantsalichtsik na Jesukristo, yabich yejat kin t'aja'tsik i walastaláb."

²⁰ Ba jun i atá púlek, yab tokotk'i wa'ach xata' xi t'ajadh k'al i oro o k'al i plata, wa'ach jeye xata' xi t'ajadh k'al i te' o k'al i k'ut'; taltsik exbadhk'i xowk'i tu éynal por taltsik abal ka éyná ech'ek'i. ²¹ Anchan' jeye, abal jun xita' ka éyná jelti alwa' t'ojnal junini'k'i abal an Ajátikláb, yejat ka k'wajay t'okat ani yab yejat kin t'aja' xowa' yab alwa'; anchan' ne'ech tám ka ejtowat ka éyná k'al xowa'kichk'i xi alwa'.

²² Ka kuxuy jeye xant'éy in chalpayal yab alwa' tam jún bél kwitóle, ka óntsi ka t'aja' xowa' lujat, ka óntsi ka bela' na Jesukristo, ka k'anidha' xi k'e'ettsik ani ki k'wajay alwa' k'al xin ólantsalichtsik an Ajátikláb k'al jun in ejattal t'okat. ²³ Yab ka t'aja' ti k'ij i káwlíxstaláb xi yab xata' ti alwa' nibal xata' in jalbíl; a cho'óbich abal jachan', in t'ajál i péjéxstaláb. ²⁴ Pos jun in t'ojnalil an Ajátikláb yab yejat ka xe'chin ti péjéx, yejat kin k'ak'na' ejtalk'itsik,

u awil ti ok'tsix ani kin kuxuy xowa'kich. ²⁵ Kin tawna' k'al jun i cha'at ejattaláb xu tomnaxtsik abal kin chu'u max na Dios, kin pidha'ichtsik jeye kin chalpách kin jila' ti walablom ani kin exbaytsik an tsubaxtaláb, ²⁶ abal anchan', kin lama'ichtsik nin wal ani ka kaléch xon tu kó'yáb wik'ats k'al an lej at'ax ti t'ajtsinal k'al xan ti ka le'ná.

3

Xan ti ne'ech ka k'wajay an atiklábtsik tam in ok'ontalich an k'ij

¹ Yejat jeye ka cho'óbna' ke tam in ok'ontalich jeché' an k'ij, ne'ech ka wa'chin i k'ijtsik xi yajtsik. ² An atiklábtsik tokot ne'ech kin k'anidha' jajá'k'itsik tinbá', ne'ech ti ch'e'netsik, ne'ech kin t'ek'a'tsik tinbá' k'al tin kwenta xant'éy in éy ani ne'ech kin pojka' xi k'e'ettsik. Ne'ech jeye kin odhbijiytsik na Dios ani an iniktsik, yab ne'ech kin t'aja' ti k'ij nin táta'tsik, yabtsik ne'ech kin pidhnál i jalbintsixtaláb ani yabtsik ne'ech kin le'na' kin t'aja' xowa' in lé' na Dios. ³ Yab ne'ech kin k'anidha' nin at kidhábsik, yab ne'ech ti pakwlantsix nibal ne'ech kin walka' ka pakwlantsat, ne'echtsik ti jánum káw, yab ne'ech kin ejto kin kuxuytsik xowa' in le'nál, ne'ech ka at'axmétsik t'ajat ani ne'ech kin pojka'tsik ejtal xowa' alwa'. ⁴ Ne'ech jeye kin chinat ólna' xowa' in utsámal jun xita' ke yab ne'ech kin ólna', yabtsik ne'ech kin chalpay ok'ox xowa' in t'ajál, ne'ech kin t'ek'a'tsik t'ajat tinbá', tokot ne'ech kin aliytsik xowa'k'i jajá'tsik in kulbetnál ani yabtsik ne'ech kin aliy a Dios. ⁵ Ne'ech kin wáyna'tsik ke in t'ajál xowa' in lé' na Dios, por ne'ech kin pojkantisi tin awiltal.

Yab ki junkun níwé' k'al jachan' an atiklábtsik. ⁶ Taltsik xi jeché' in kidhtaltsik, u ochel ban atátsik ani in k'ambiyal an uxumtsik xi walbidhtsik t'ajat ani xin le'nál t'ajat xowa'kich xi yab alwa'. ⁷ Jeché' an uxumtsik ech'ek'i in lé' kin wit'a'tsik xowa' u ok'tsixnáb, por yabtsik in ejtawal kin exbay an tsubaxtaláb. ⁸ Ani anchan', jelti an dhimantsik xu bijyáb ta Janes ani ta Jambres in tomna'tsik na Moisés, anchan' jeye jeché' an iniktsik tin pojkaltsik an tsubaxtaláb. Jeché' an iniktsik yab alwa' in chalab in ko'ol ani xalk'átsik k'al na Dios abal yab tsubax tu belomtsik. ⁹ Por yab ne'ech kin ejto kin t'aja' xata' lej yán, kom ne'ech ka chu'tattsik k'al an atiklábtsik xu k'wajíl ban k'ay'lá ke yabtsik chalpadh, anchan' jelt xan tin tamu xi cháb an dhimantsik xi tomná k'al na Moisés.

Na Pablo in utsa' jun i punk'untsixtaláb tayílich na Timoteo

¹⁰ Por tatá' Timoteo a wéwnám alwa' nu ok'tsixtal, xan ta chu'tal in k'wajíl, xowa' nu lé' ka t'ajan, xan tin belom, xan tu ko'ol an cha'attaláb, xan tin k'anidhax ani xan tu kuxyal xowa'kich. ¹¹ Ani a cho'ób jeye xan tin kajnadh ani xan tu ach'ámal i yajtsiktaláb, jelti an yajtsiktaláb xu tamu ban bitsowtsik xi Antiokía, xi Ikonio ani xi Listra, por an Ajátikláb tin tolmiy ku kuxuy ejtal jeché'. ¹² Aníl jeye, ejtaltsik xin lé' ka k'wajách jelt xan tin lé' na Kristo Jesús, ne'ech jeye ka at'antsik; ¹³ por xi at'axtsik ani u k'ambixtsik más ja' k'ibenek xowa' ne'ech in tamwal, ne'ech ti k'ambixtsik ani ne'ech jeye ka k'ambiyattsik.

¹⁴ Por tatá', ka óntsi ki k'wajay jelt xan ta ejtómalich, kom a cho'óbich ke ja'ich na tsubax ani a cho'ób alwa' xita' ti ok'tsámal. ¹⁵ A exlál jeye an T'okat Dhuslab asta ta chipíl, xi ne'ech kin ejto ti ki chalpadhmédha' abal ka bajaw an lo'eltaláb ke ja'ich k'al tin kwentak'i na belomtal xa ko'ol ba na Kristo Jesús. ¹⁶ Ejtal xowa' k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab, a Dios in chalab ani alwa' abal ka ok'tsixná, abal ka tawnaxná, abal ka k'wiyaxná ani abal ka tak'ixná ani anchan', ka júnájich jun i xe'chintaláb lujat, ¹⁷ pos xita'k'i xin belálích na Dios, kin cho'óbna' kidhat abal kin wit'a' kin t'aja' ejtal xowa' alwa'.

4

¹ Tin tamét na Dios ani an Ajátikláb Jesukristo, xi ne'ech ka tsích jelti jun i Pulek Tak'ix abal kin lújungda' xi chemnektsik ani xi ejatstsik, tu punk'untsal t'ajat ² ka t'ila' an alwa' t'ilab; ka wits'k'ontsaltsik tam wa'ach xan ti ani xontik'i ti ka ejto. Ki k'wiyxin, ki tawnaxin ani ki tak'xin k'al yantam i cha'attaláb ani i ok'tsixtaláb. ³ Pos ne'ech kin

bajaw an k'ij tam an atiklábtsik yab ne'ech kin le'na' kin ach'a'tsik an alwa' ok'tsixtaláb, tokot ne'ech kin aliysik yán i ok'tsixtsik abal ka ok'tsin xowa' jajá'k'itsik in kulbetnál kin ach'a'. ⁴ Ne'ech kin kuxukna'tsik an tsubaxtaláb ani ne'ech kin bela'tsik más xowa'kichk'i in ani' t'ilábil i wejé'lábsik. ⁵ Por tatá' Timoteo, yab ka k'ibdha' ni jayk'i na alwa' chalab, ka kuxuy ejtal an yajtsiktaláb, ka óntsi ka t'ila' an alwa' t'ilab ani ka óntsi ka t'aja' alwa' nin t'ojlábil na Dios. ⁶ Pos exomich ti k'unel xowk'i ti ne'ech kin k'wajbá jelti jun i pikbantsixtaláb abal a Dios; exomich in bajwal an ora xowk'i ti ne'ech kin chemdhá. ⁷ U t'ajámalich alwa' an t'ojláb xowa' tin punk'untsámal na Dios, jelt xan tin t'ajál nin t'ojlábil jun i alwa' soldado; u ok'yámalich ejtal xowa' yejat ku t'aja' ani yab u jilámal tin belom. ⁸ Ani xo', tin aytsímich xowa' u átámal abal in k'wajinek in lujtalk'i, xi ne'ech kin pidhan tam kin bajaw an k'ij k'al an Ajátikláb xu lújundhom in lujtalk'i. Ani yab tokot naná'k'i ne'ech ti kin pidha', ne'ech jeye ka pidhantsik ejtal xi k'wajattsik in aytsím k'al yantam i k'anidhaxtaláb tam ka tsích juní.

An punk'untsixtaláb xi utsan jajá'k'i na Timoteo

⁹ Ka t'aja' abal ki tsích jik'at ti kin álina'; ¹⁰ pos na Demas tin jilámal abal in le'na' más xowa' wa'ach teché' ti k'ay'lá ani k'ale ban bitsow xi Tesalónika. Na Kresente k'ale ban chabál xi Galasia ani na Tito ban chabál xi Dalmasia. ¹¹ Tokot na Lukas teché' k'wajat k'al naná'. Ka aliy na Markos ani ka tsi'dha' jeye, abal jajá' ne'ech kin ejto ti kin tolmiy k'al nin t'ojlábil na Dios. ¹² Na Tíkiko u aba' ban bitsow xi Efeso. ¹³ Tam ki tsích, ti kin tsi'dhantsi an tu wát xu jilámal Troas bin k'imá' na Karpo; ti kin tsi'dhantsi jeye an ti dhutsadh úwtsik, por u yéntsál más ti kin tsi'dhantsi an ti ót'sik xi dhutsuntsidh.

¹⁴ Na Alejandro, an lejkix pat'álsik, tin t'ajtsámalich t'ajat yán xata' yab alwa'; por ne'ech ka pidhan k'al an Ajátikláb xowa' in lujyal k'al tin kwenta xowa' in t'ajámal. ¹⁵ Ka kó'oy teye t'ajat i kwenta k'al jajá', pos jajá' yab t'ajat in lé' kin chu'u ki t'ila' an tsubaxtaláb.

¹⁶ Tam ti jidhtal in k'wajay ku lo'o tubá' tin tamét an awiltalábsik, ni jun xita' yab tin tolmiy; ejtaltsik tin jiloloy kwetém. Naná' u konyal abal ka pakwantsattsik k'al na Dios abal anchan' tin t'aja'tsik. ¹⁷ Por an Ajátikláb k'wajay k'al naná' ani tin pidha' ti chápláb abal ku ejto ku ok'oy ku t'ila' an alwa' t'ilab ani kin ach'a'tsik jeye ejtal xi yabtsik u judío. Anchan' tin lo'o an Ajátikláb abal yab xata' kin t'ajtsin k'al an at'ax, maske in k'wajay jelti max k'unatich t'ajat bin wi' an padhum. ¹⁸ Ani ne'ech jeye ti kin lo'o k'al ejtal xowa' yab alwa' ani ne'ech ti kin belkóm abal kin k'wajay neye walk'i' xon ti ne'ech ti tak'ix. ¡Ke an labidh t'okattaláb kin kó'oy Jajá'k'i malilí i k'ij! Anchan' ka t'ajan.

An chapnédhtaláb ani an lábt'ajaxtaláb xi tin ok'ontal

¹⁹ Ti kin chapnédhantsi an ta Priska ani na Akila. Ti kin chapnédhantsi jeye ejtal xu k'wajílsik bin k'imá' na Onesíforo. ²⁰ Na Erasto jilk'on ban bitsow xi Korinto ani na Trófimo u jila' u ya'ul ban bitsow xi Mileto. ²¹ Ka t'aja' abal ki tsích tam yabél chamay. Ti abtsaltsik ti chapnédhtaláb na Ewbulo, na Pudente, na Lino, na Klawdia ani ejtal an kidháblábsik. ²² Ke an Ajátikláb Jesukristo ka k'wajay k'al tatá' ani ka bach'waltsik ech'ek'i nin alwa'tal na Dios. Anchan' ka t'ajan.

An dhutsadh úw xin abna' na Pablo abal na Tito

Na Pablo in dhutsuntsal na Tito

¹ Naná', xu bij Pablo, tin t'ojnálil na Dios ani tin abatwálejil na Jesukristo, abal ku tolmiy ka belmáchtsik xi takudh k'al na Dios ani kin exla'tsik an tsubaxtaláb xi ne'ech ka tolmiyattsik k'ál abal ka k'wajáchtsik xan tin lé' na Dios. ² Tam kin bela'ichtsik ani kin exla'ichtsik jeché' an tsubaxtaláb, ne'ech ka t'ajantsik k'ál abal kin kó'oy an aytsixtaláb k'al tin kwenta an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Na Dios xi yab jayk'i u k'ambix, in ulúmal abal ne'ech ti ku pidha' jeché' an ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal asta tam ti yabél tujenek jeché' an k'ay'lá; ³ ani tam tin bajúch an k'ij, in pidhna' ka cho'óbná nin káwintal k'al tin kwenta an t'ílsixtaláb xi na Dios ni Lo'óxil tin punk'untsi k'al Jajá' tin abaxtal. ⁴ Tito, tu dhutsuntsal jeché' an ti úw, xi naná' tu chu'tal jelti jun u chakámil abal chablam tu éb ja'ich i belál. U lé' ka bach'wal an alwa'taláb, an yajnantsixtaláb ani an k'ijidhtaláb xi tál ba ni Táta' Dios ani ba ni Ajátik Jesukristo ni Lo'óxil.

Nin t'ojlábil na Tito ban chabál xi Kreta

⁵ Tam tu jila' ban chabál xi Kreta, tu jila' abal ka lejkiy xowa' bél u k'ibel ka lejkiyat ani abal ka bijiy i tak'ix belomtsik xi ne'ech ti belkol belomtsik bin bitsówiltsik, anchan' jelt xan tu punk'untsámal. ⁶ Jun i tak'ix belomtsik yab yejat kin kó'oy ni jun xata' xant'ok'ál ti ka k'wiyan, yejat ka k'wajay tomkidh ani in tsubtalk'i k'al júnk'i i mímláb, yejat kin kó'oy in chakámiltsik u belom ani ke nin chakámiltsik yab ka exlomná k'al tin kwenta xowa' k'ibenek in t'ajáltsik ani abal u tomnaxtsik. ⁷ Pos xi k'wajattsik ti ok'lek belomtsik, xi k'wajattsik in belkómstsal xowa' in dhabal na Dios, yab yejat kin kó'oy ni jun xata' xant'ok'ál ti ka k'wiyan, yab yejat kin t'ek'a'tsik tinbá', nibal u chakulom. Yab jun i uch'ál inik, yab jun i kunux inik, nibal xin le'nál i tumín xi yab átadh alwa'. ⁸ Jun i ok'lek belomtsik yejat kin bach'wal alwa' an tonelstik xu ulel tin k'imá', kin kulbetnál kin t'aja' xowa' alwa', kin júna' jun i xe'chintaláb cha'atk'i, kin t'ajál xowa'k'i xi lujat, ka k'wajay junini'k'i abal a Dios ani yab u átnal k'al xowa' yab alwa'. ⁹ Yejat kin ko'kóm tin itsích nin káwintal na Dios in lujtalk'i jelt xan ti ok'tsixnadh, abal kin ejto jeye kin tawna' an kidháblábsik k'al an alwa' ok'tsixtaláb ani anchan', kin t'aja' jeye abal kin bela' an tsubaxtaláb xu tomnaxtsik.

¹⁰ Bél t'ajat wa'ach xu tomnaxtsik, xin t'iláltsik xowa' yab xata' in jalbíl ani yab tsubax ani más, xin ulaltsik ke yejat ka t'ajtsin an ti exól bin t'u'úl an iniktsik. ¹¹ Xi jachan'tsik, yejat ki chamk'a'tsik an ti t'ilom, pos in ojtsal tin chalab an atiklábtsik xontik'i ka ok'tsixin abal in ok'tsixnálsik xowa' yab yejat kin ok'tsixna'. In t'ajáltsik anchan' abal kin áta' i tumín maske yab átadh alwa'.

¹² Jún ti éb xi jajá'tsik in t'iltsíxil, in ulu enché': "An atiklábtsik xi Kreta ech'ek'i u k'ambixtsik, in junwal jelti an padhumtsik, k'ut'ma' ani óbe." ¹³ Jeché' xowa' ulwat k'al jajá'tsik tin kwenta, tsubax t'ajat. Jaxtám ti yejat t'ajat ka k'wiya'tsik chapik abal ka belmáchtsik in lujtalk'i ¹⁴ ani yabich kin t'aja'tsik ti k'ij in ani' t'ilábiltsik in wejé'lábil an judíotsik, nibal xant'éy in tak'ixnál ka t'ajan xin kuxuknálsik an tsubaxtaláb.

¹⁵ Xita'tsik in ko'ol in chalab t'okat, ejtal xowa' k'wajat ba jajá'tsik, t'okat; por abal xi yabtsik u belom nibal nin chalab yab t'okat, yab wa'ach xata' t'okat ba jajá'tsik; pos asta nin chalab ani nin chalpaxtal ch'o'odhich k'al xi yab alwa'. ¹⁶ In ulaltsik abal in exlál a Dios, por k'al xowa' in t'ajáltsik u xalk'anal ke yab ani'; pos at'axtsik t'ajat ani u tomnax. Yabtsik in ejtowal kin t'aja' ni jun xata' alwa'.

2

An ok'tsixtaláb xi alwa'

¹ Por tatá' Tito, ko'ol ki ok'tsixin jelt xan tin ulalk'i an alwa' ok'tsixtaláb. ² Ke an yejcheltsik kin júna' jun i xe'chintaláb cha'atk'i, k'ak'nantátsik, kin cho'óbna' xowa' in t'ajál, ka belmáchtsik in tsubtalk'i, ka k'anidhaxintsik ani kin kuxyaltsik xowa'kichk'i. ³ Aníl jeye, an áslábsik ka k'wajay xan ti yejat ka k'wajay xin belálich na Dios, yab kin janwaltsik i káw, yab ka uch'álmétsik. Yejat kin ok'tsixna'tsik ka t'ajan xowa' alwa', ⁴ kin ok'tsi an tsidhan mímlábsik kin k'anidha' nin tomkíl ani nin chakámiltsik. ⁵ Kin ok'tsi jeye abal kin cho'óbna'tsik xowa' in t'ajál, ke yab ka junkun k'al i k'e'et iniktsik, kin beletna'tsik alwa' nin k'imá', ka k'ak'naxintsik, kin exbantsi xowa' in ulal nin tomkíl abal anchan', yab ka odhbijyat nin káwintal na Dios k'al ni jun xita'.

⁶ Ka tak'iy an kwitóltsik abal kin chalpaytsik alwa' xan ti ka k'wajay, ⁷ ka t'aja' tatá' t'ajat xowa'kich xi alwa' abal kin chu'utsik ani kin t'aja'tsik jeye. Tam ka ok'tsitsik, ka t'aja' k'al yantam i tsubaxtaláb, ⁸ ki káwin alwa' abal yab ka wa'chin ni jun xata' xant'ok'ál ti ki kawyat. Anchan' ne'ech tám ka tidhebé xita' xin le'nál ti ki tomna' ani yab ne'ech kin ela' ni jun xata' yab alwa' abal ti ki t'ila' k'al jeché' tin kwenta.

⁹ Ka tak'iy an jolibtsik abal kin exbantsitsik ejtal xowa' u usnal k'al nin ajátiktsik; kin t'aja' ejtal xowa' u usnal ani yab ti tok'ok'óltsik. ¹⁰ Yab kin kwé'ey nin ajátik, ka k'wajaytsik alwa' ani lujat k'al ejtalk'i xowa', abal anchan', ka chu'tattsik k'al xi más ani ka exlá jeye ke an ok'tsixtaláb k'al tin kwenta na Dios ni Lo'óxil, labidh t'ajat.

¹¹ Pos na Dios tu xalk'antsámich an tin alwa'tal, abal k'al ja'ich, kin ejto ka lo'ey ejtalk'i an atiklábtsik. ¹² Jachan' nin alwa'tal na Dios tu ok'tsal abal ki jila'ich ki t'aja' xowa' yab alwa', ki jila'ich an chalabtsik xi yab alwa' ani ki júna'ich ba jeché' an k'ay'lá jun i alwa' xe'chintaláb, in lujtalk'i ani tokot xan tin lé' na Dios. ¹³ Tu ok'tsal jeye abal ku k'wajay i aytsím kin bajaw jachan' an k'ij xi k'ijidh xowk'i ne'ech ka tsích juní k'al ejtal nin labidh t'okát ni pulek Diosil ani Lo'óxil Jesukristo, ¹⁴ xin pidhna' tinbá' ka chemdhá k'al wawá'k'i ti kwenta abal ti ku lo'o k'al ejtal xowa' yab alwa' ani ti ku dhabalna'ich, abal ku k'wajách i lé' t'ajat ki t'ajál ech'ek'i xowa' alwa'.

¹⁵ Jeché' ja'ich ka t'ila', ja'ich ka ulu ka t'ajan ani ki tawnaxin k'al yantam i awitaláb. Yab ka walka' ki pojká k'al ni jun xita'.

3

Xowa' yejat kin t'aja' an belomtsik

¹ Ka wits'k'ontsaltsik abal yejat kin exbantsi xowa' in ulal an pakdha' awitaláb ani xi k'e'et jeye an awitalábtsik, yab kin ch'ikat t'aja'tsik ani ka k'wajaytsik ech'ek'i in le'nál kin t'aja' xowa' alwa'. ² Ke yabtsik kin jantsal ti káw ni jun xita', yab ka péjexintsik, ka k'ak'naxintsik, kin kó'oytsik i cha'attaláb k'al ejtalk'i an atiklábtsik. ³ Pos wawá', aníl weyewi'ik yab u chalpadh ani yabwi'ik i t'ajál ti k'ij na Dios; k'ibchonékwik tu xe'ech ani u kó'yábwi'ik tak'nél k'al ejtal xowa' in kulbetnál ni t'u'úl ani k'al xowa'kich i le'lomtaláb. I at'ax t'ajtsalwi'ik xita'kichk'i ani i at'ál xita'kich k'al tin kwentak'i xowa' i chu'tal in ko'ol; u pojkantálwi'ik t'ajat ani u pójkáx jeye jún ani jún. ⁴ Por tam ti na Dios ni Lo'óxil in xalk'a' nin alwa'tal ani nin k'anidhaxtal abal an atiklábtsik, ⁵ tu lo'o, yab abal i t'ajámal jun xata' lujat; in t'aja' anchan', abal tu kó'ontsi ti yajnantsixtaláb. Na Dios tu lo'o tam tu pakwlantsi an ti walastalábil jelti max tu t'ajtsi jun i t'okedhaxtaláb ani tu pidha' jun i ít xe'chintaláb k'al nin T'okat Ejattal. ⁶ K'al tin kwentak'i ni Lo'óxil Jesukristo, na Dios tu pidhám yán t'ajat an ti T'okat Ejattaláb, ⁷ abal k'al nin alwa'talk'i ti ku bach'u ani anchan' ki bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal xu k'wajat i aytsím.

⁸ Jeché' tsubax t'ajat ani ja'ich u lé' t'ajat ka ólna', abal xin belálichtsik na Dios, kin óntsi kin t'aja'tsik xowa' alwa'. Ejtal jeché' alwa' ani alwa' t'ajat abal ejtalk'i an atiklábtsik.

⁹ Por yab ka t'aja' ti k'ij i káwlíxtaláb xi yab xata' in jalbíl, nibal an káwlíxtaláb k'al tin

kwenta an weje' pakéltsik, nibal an káwlíxtaláb ani an péjéxtaláb xi k'al tin kwenta nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Pos ejtal jeché' yab xata' in jalbíl ani yab xata' tu éynal.

¹⁰ Max jun xita' in t'ajál i k'é'áxtaláb ban belomtsik, ka tawna' júníl o chábíl ani max yab ti ki t'aja' ti k'ij, yabich ka walka' ka junkun k'al an belomtsik. ¹¹ Pos k'al jachan', a exla'ich abal in k'ibdhámalich an alwa' bél ani u walablomich abal in t'ajál xowa' in cho'ób ke yab alwa'.

An tak'ixtaláb abal na Tito

¹² Tam tu abtsi an ta Artemas o na Tíkiko, ka t'aja' abal ki tsích jik'at ti kin álina' ban bitsow xi Nikópolis, pos u ulúmalich abal taja' ne'ech ku wat'na' nin chamáy. ¹³ Ka tolmiy k'al ejtal xowa' ka ejto na Senas, an ok'tsix xin wilál an tak'ixtaláb ani na Apolos jeye, abal tam kin óntsitsik an bél, yab xata' kin yéntsitsik. ¹⁴ Ani ke an kidháblábttsik kin wit'a' jeye kin t'aja'tsik an alwa'taláb ani ka tolmixintsik max wa'ach i yejetaláb abal ka éyan jeye nin xe'chintalábiltsik.

An chapnédhomtaláb ani an lábt'ajaxtaláb xi tin ok'ontal

¹⁵ Ejtal xi k'wajatttsik k'al naná' ti abtsal ti chapnédhomtaláb. Ka chapnédha'tsik ejtal ni ja'úbttsik xi tu k'anidhál abal u belomichtsik jeye. Ke nin alwa'tal na Dios ka bach'wal ejtal tatá'tsik. Anchan' ka t'ájan.

An dhutsadh úw xin abna' na Pablo abal na Filemón

Na Pablo in dhuntsalsal na Filemón

¹ Naná', xu bij Pablo, xin k'wajat tin wik'nél k'al tin kwentak'i na Kristo Jesús, u dhutsál jeché' an úw junax k'al an kidhábláb Timoteo. I dhutsál jeché' an úw abal tatá' Filemón, xi tu tolmiyámal teye k'al jeché' an t'ojláb. ² Abal an belomtsik jeye xu junkunal ta k'imá', abal an kidhábláb Apia xi k'anidhál t'ajat ani abal an kidhábláb Arkipo xi tu tolmiyal jeye k'al jeché' an t'ojláb. ³ Ka bach'waltsik an alwa'taláb ani an k'ijidhtaláb xi tál ba ni Táta' Dios ani ba ni Ajátik Jesukristo.

Nin k'anidhaxtal ani nin belomtal na Filemón

⁴ U pidhál ti jalbintsixtaláb nu Diosil ani tu kontsintsal teye ech'ek'i tam in ól. ⁵ Pos u ach'ámalich xan ta k'anidhál ani xan ta belál ni Ajátik Jesús ani xan ti jeye ta k'anidháltsik xu dhabalábich k'al na Dios. ⁶ U kontsal na Dios ke tatá' xi belom teye jelti wawá', ka bajaw ka exla' alwa' an lábt'ajaxtaláb xi ko'ol abal i belállich na Kristo Jesús. ⁷ Pos in k'wajat k'ijidh t'ajat ani in kulbél k'al tin kwenta an k'anidhaxtaláb xa ko'ol. Kidhábláb, k'al tatá'k'i ta kwenta, an belomtsik k'ijidhmenekichtsik más.

Na Pablo in konyal jun i alwa'taláb abal an jolib Onésimo

⁸ Jaxtám, maske u ko'ol i awiltaláb tu utsa' xowa' ka t'aja' abal tin abatwálejil na Kristo, yab ne'ech ku t'aja' anchan'. ⁹ Tokot tu pakabédhál k'al jun i alwa'taláb enché': Naná', xu bij Pablo, xin yejchelich ani in k'wajat tin wik'nél k'al tin kwentak'i na Kristo Jesús, ¹⁰ tu kontsal jun i alwa'taláb abal na Onésimo, xi teché' jeye balidh ban wik'axte' junax k'al Naná'. U tolmintsi abal kin bela' jeye na Kristo ani xo' in bajúmalich ka k'wajay jelti jun u chakámil k'al tin kwenta an belomtaláb.

¹¹ Ti we'él chabk'i, yab xata' ta ejtómál ka éyna'; por xo', yejat t'ajat abal tatá' ani abal naná'. ¹² Jé' xo' tu abtsal ti ít ani tu kontsal ka bach'u jelti max naná' exom tin bach'wal. ¹³ U lé'ak max ka jilk'on teché' k'al naná' ban wik'axte' abal ti kin tolmiy ku ólna' an alwa' t'ilab jelt xan ti tatá' tin tolmiyámal. ¹⁴ Por yab u le'na' ku t'aja' xata' max tatá' yab ka cho'óbna' ok'ox abal an alwa'taláb xowa' ti kin t'ajtsi, yab u lé' ti kin t'ajtsi k'al i chápláb, u lé' ka t'aja' k'al tatá'k'i t'ajat a kulbéta. ¹⁵ Pos naná' u chalpayal abal ja'ich ti pílmenek wé' i k'ij na Onésimo abal tayíl ka witsiy ti k'wajíl ech'ek'ijich k'al tatá'. ¹⁶ Yabich jelti jun i jolib, ka kó'oy jelti jun i kidhábláb xa k'anidhál t'ajat. Naná' u k'anidhál t'ajat, por tatá' yejat más ka k'anidha', yab jelti jun i ani' inikk'i, ka k'anidha' jelti jun i kidhábláb.

¹⁷ Anchan' pé, max tin exlál abal tu ja'úb, ka bach'u jelti max naná' tin bach'wal. ¹⁸ Max ti waltsámál k'al jun xata', o max ti júntsal jun xata', naná' ne'ech kin lejkin k'al tatá'. ¹⁹ Naná', xu bij Pablo, u dhutsál jeché' k'al naná' t'ajat u k'ubak, naná' ne'ech kin lejkin k'al tatá'; maske ne'ech ku ejto tu chalpantsi ke tatá' tin júntsal teye, pos naná' tu óltsi an tin káwintal na Dios abal ki lo'ey teye. ²⁰ Kidhábláb, ti kin t'ajtsi jeché' an ti alwa'taláb kom wawá' i belállich an Ajátikláb; ti kin k'ijidhmédha', kom i belállich an Ajátikláb.

²¹ Tu dhuntsalsal abal u cho'ób alwa' ke anchan' ne'ech ka t'aja' ani u cho'ób abal más ne'ech ka t'aja' ké xowa' tu kontsal. ²² Aníl jeye tu kontsal abal ti kin t'ojjontsi jun i altá xon ti ne'ech kin koyóch; pos u cho'ób alwa' ke na Dios ne'ech kin tók'oy an kontsintsixtaláb xa t'ajáltsik ani ne'ech ti kin walka' kin k'ale juní tu álna'tsik.

An chapnédhomtaláb ani an lábt'ajaxtaláb xi tin ok'ontal

²³ I abtsinal ti chapnédhomtaláb k'al na Epafras, xi junax tu k'wajat tu wik'nél k'al tin kwentak'i na Kristo Jesús. ²⁴ Ti abtsal jeye ti chapnédhomtaláb na Markos, na Aristarko,

na Demas ani na Lukas, xi tin tolmiyaltsik k'al nin t'ojlábil an Ajátikláb. ²⁵ Ka bach'waltsik ech'ek'i nin alwa'tal ni Ajátik Jesukristo. Anchan' ka t'ájan.

An dhutsadh úw xi abtsin an Ebreotsik

Na Dios in tawnálich xo' an atiklábsik k'al nin Chakámilk'i

¹ Ti weje'ich, na Dios in tawnámal yáníl ni weje' pakéiltsik ani k'e'etich k'e'etich xan tin tawnámal k'al nin t'íltsíxiltsik. ² Xo', tin ok'ontal jeché' a k'ij, tu tawnál k'al nin Chakámil. Na Dios in t'aja' an k'ay'látsik k'al tin kwenta jeché' nin Chakámil ani Jajá' in jiltsámal xowa'kich xi wa'ach. ³ Na Jesús ja'ich nin tajax labidh t'okát na Dios ani tu xalk'antsalich xan ti jeye na Dios. Jajá', ja'ich nin teykóm ejtal xowa' wa'ach k'al nin cháp nin káwintal. Tam ti ok'on ti ku wixk'intsi an ti walastalábil, buxkan tin eját nin t'okat k'wajtalábil na Dios tú' walk'i'.

Nin Chakámil na Dios más Ja' púlek ké an t'okat abatwáletsik

⁴ Nin Chakámil na Dios in bajaw ka k'wajay más ultaláb ké an t'okat abatwáletsik; pos Jajá', kom u Chakámláb k'al a Dios, in bach'úmal jun i awiltaláb más púlek ké an t'okat abatwáletsik. ⁵ Na Dios yab jayk'i in utsámal ni jun i t'okat abatwále xan tin utsa' na Kristo enché':

Tatá' tu Chakámil;

Naná' tu utsámalich xo' abal tu Chakámil;

nibal in ulúmal jayk'i enché' k'al tin kwenta jun i t'okat abatwále:

Naná' ne'ech kin k'wajay tin Táta'láb abal jajá'

ani jajá' ne'ech ka k'wajay ti chakámláb k'al Naná'.

⁶ Por tam ti na Dios in xalk'a' nin ok'ox Chakámil ban k'ay'lá, in ulu enché':

Ka k'ak'ná k'al ejtal nu t'okat abatwálejiltsik.

⁷ K'al tin kwenta an t'okat abatwáletsik, na Dios in ulu enché':

U t'ajál ke nu t'okat abatwálejiltsik, ka wenk'on jelti ik'

ani nu t'ójontsixeltsik, ka wenk'on jelti k'amal.

⁸ Por k'al tin kwenta nin Chakámil, in ulal enché':

Dios, Tatá' ne'ech ta tak'ix malilíl i k'ij;

ani Tatá' in lujtalk'i i tak'ix.

⁹ A k'anidhámal xi lujat ani a pojkámal xi yab alwa';

jaxtám na Dios, na Diosil ti takwyámal Tatá'

ani ti pidhámal ta' más ti k'ijidhtaláb ké na juniktsik.

¹⁰ In ulal jeye enché':

Tatá' Ok'óxláb, tam ti tujej ejtal, a k'wajba' nin tujtal an chabál

ani k'al na k'ubak ta t'aja' ejtal an walk'i'.

¹¹ Jeché'tsik ne'ech ka ok'on, por Tatá' ne'ech ki jilk'on malilíl i k'ij.

Ejtal jeché'tsik, ne'ech ka k'ejmé jelti k'udhk'um;

¹² ne'ech ka paka' ani ne'ech ka jalk'uy jelti jun i xeketláb.

Por Tatá', malilíl i k'ij yab i jalk'unal

ani yab jayk'i ne'ech ka kó'oy a ok'ontal.

¹³ Na Dios, yab jayk'i in utsámal ni jun i t'okat abatwále xan tin utsa' na Kristo enché':

Ki buxkan tu eját, asta ke Naná' tu átantsi ejtal xi ti at'ál.

¹⁴ Ejtal an t'okat abatwále, i ejattaláb'itsik, xi k'wajat ti t'ójontsix ta Dios, abadh abal kin tolmiytsik xi ne'ech kin bach'u an lo'eltaláb.

2

Yejat ki belkóm t'ajat an lo'eltaláb

¹ Jaxtám ti yejat t'ajat ki exbay xowa' i ach'ámalich abal yab ki k'ibdha' an bél.
² Nin tsubaxtalábil na Dios xi t'iladh ti weje' k'al an t'okat abatwáletsik, ja'ich jun i pulek tak'ixtaláb. Xi walbintsik ani in ch'ikat t'aja' jeché' an tak'ixtaláb, pidhantsik ti yajtsiktaláb xan tin tomnál kin bach'u. ³ ¿Pos jan ti ne'ech ki ejto ki jek'a' an yajtsiktaláb max yab ki beletna' jeché' an pulek lo'eltaláb? Pos Jajá' an Ok'óxláb in ok'ox t'ilámal jeché' an lo'eltaláb ani tayíl, xin ach'a'tsik jeché' an tsubaxtaláb, in exbaytsik ani tu wat'bantsi weye. ⁴ Aníl jeye, na Dios in lej tsubk'ámal k'al i exólsik, k'al i labidhtalábtsik, k'al yán i labidh labandhaxtalábtsik ani k'al xowa' an T'okat Ejattaláb tu pidhámal k'e'etich k'e'etich, jelt xan ti Jajá' in le'na'.

Na Jesukristo, i inik jeye

⁵ Na Dios yab in k'wajbámal bin tak'ixtal i t'okat abatwáletsik jachan' an k'ay'lá xi ne'ech ka wa'chin tayíl, xi xo' in k'wajat u t'ilál. ⁶ Por jun xita' in ulu enché' ban T'okat Dhuslab:

Dios, ¿jant'éy in éy an inik abal ki k'wajay ta chalpax k'al jajá' tin kwenta?

¿Jant'éy in éy an inik xu chemel, abal a beletnál?

⁷ A k'wajbámal wé' i k'ij más cha'at ké an t'okat abatwáletsik, por a pidha' an ti labidh t'okattaláb, an ti k'ak'naxtaláb ani an ti awiltaláb ba ejtal xowa' a t'ajámal.

⁸ Ejtal a k'wajba' ba jajá' in tak'ixtal.

Jaxtám, tam ti k'wajbá ejtal abal ka k'wajay tak'nél k'al an inik, na Dios yab in jila' ni jun xata' xi yab ne'ech ka k'wajay tak'nél k'al an inik. Por bélk'i i chu'tal abal k'al yab ejtalk'i tu t'ajnal ti k'ij. ⁹ Por i chu'tal na Jesús, xi na Dios in k'wajba' wé' i k'ij más cha'at ké an t'okat abatwáletsik. Na Dios, k'al nin k'anidhaxtal, in walka' ka chemech abal ejtaltsik tin alwa'bíl; ani xo', in ko'olich an labidh t'okattaláb ani an k'ak'naxtaláb k'al tin kwenta an chemlá xin tamu.

¹⁰ Ejtal xowa' wa'ach, k'wajat abal a Dios ani abal Jajá'k'i tin kwenta. Na Dios in lé' ke ejtal nin chakámiltsik, ka k'wajay jeye ba nin t'okat labidhtalábil. Jaxtám na Dios ti ko'ol kin t'ojojoy, k'al an yajtsiktaláb xin bach'u na Jesukristo xi jajá'tsik nin Lo'óxil. ¹¹ Abal xu t'okwábsik ani xu t'okox, jayéchk'i tu dhabaláb k'al jachan' an Táta'láb. Jaxtám nin Chakámil na Dios yab u tidhenal kin bijiy tin at kidhábsik, ¹² tam in ulal enché' an T'okat Dhuslab:

Ne'ech tu t'ila' ba nu at kidhábsik ani ne'ech tu ajatnantsi ti ajatláb ban junkuntaláb.

¹³ In ulal jeye enché':

Naná' ne'ech ku óntsi ku bela' na Dios.

Ani in wits'k'owal kin ulu enché':

Teché' in k'wajat, k'al an chakamtsik xi tin pidhámal na Dios.

¹⁴ Xu chakámlábsik ba jun i kidhtaláb, jununúl ani' nin t'u'úl ani nin xich'ál; anchan' jeye na Jesús, nin t'u'úl ani nin xich'ál jáyk'i jelti wawá' abal kin ejto ka chemech ani anchan', kin k'ibdha' jachan' xin ko'ol an awiltaláb ti chemdhax, xi ja'ich an lej at'ax.

¹⁵ Anchan' tin lo'o xu kó'yábsik jelti jolib k'al an lej at'ax abal in jik'nátsik an chemlá.

¹⁶ Pos tsubax, Jajá' yab tsi'nek abal kin tolmiy i t'okat abatwáletsik, tsi'nek abal kin tolmiy nin kidhtaltsik na Abraham. ¹⁷ Ani abal kin t'aja' jachan', yejat kin junu jelti nin kidhábsik abal kin bajaw ka k'wajay jelti jun i lujat ani i yajnantsix ok'lek pále'tsik tin tamét na Dios ani abal kin wék'ontsi ti walastaláb an atiklábtsik, k'al tin kwentak'i an chemlá xin tamu. ¹⁸ Ani anchan' jelt xan ti Jajá' in ach'a' i yajtsiktaláb ani taktamiyat, xo' in ko'ol i awiltaláb abal kin tolmiy ejtal xu taktamiyábsik jeye.

3

Na Jesús más uluts ké na Moisés

¹ Kidháblábsik xi t'okodhich, kom tatá'tsik ja'ich xi kanidhich k'al na Dios abal ki dhabalnájich k'al Jajá', ka exla' alwa' na Kristo Jesús, an abatwále ani an lej ok'lek pále' k'al ni belomtalábil. ² Pos na Jesús yab jayk'i in ch'ikat t'ajámal na Dios, xi k'ál ti bijidh abal kin t'aja' jeché' an t'ojláb, jelt xan ti na Moisés k'wajay jeye ti t'ójontsix in lujtalk'i ba putál nin k'imá' na Dios. ³ Na Jesús yejat más ka k'ak'ná ké na Moisés, jelt xan ti jun i kúbal atá in bach'wal más i k'ak'naxtaláb ké an atá xin kubál. ⁴ Ejtal an atátsik yejat ka k'wajay kubadh k'al jun xita'; por na Dios ja'ich nin t'ajámal ejtal xowa' wa'ach. ⁵ Anchan' pé, na Moisés k'wajay ti t'ójontsix in lujtalk'i ba putál nin k'imá' na Dios; nin t'ojlábil, ja'ich kin t'ila' ejtal xowa' na Dios ne'ech kin ulu más tayíl. ⁶ Por na Kristo, k'wajat lujat jelti an chakámláb ba jachan' nin k'imá' na Dios. Jeché' nin k'imá' na Dios, ja'ich wawá'ich, xu k'wajat jelti jachan' an atá, max ki óntsích ku k'wajay in lujtalk'i ani ki bela' asta tin ok'ontal ani u kulbél k'al tin kwenta an aytsixtaláb xi ko'ol.

An koyóxnich abal xin belálightsik na Dios

⁷ Jaxtám, xan tin ulal enché' an T'okat Ejattaláb ban T'okat Dhuslab:

Max ka ach'a'tsik xo' ti tawnál na Dios,

⁸ yab ka chapikmédhá'tsik na ejattal jelt xan tin t'ajámaltsik xi tomnaxnék ani in tak-tamiyámal na Dios ban chabál xon ti yab k'wajtsidh.

⁹ Taja', tin taktamiytsik na weje' pakéililtsik, maske tin nakíl chab inik i tamub in chu'u xowa'kich xi Naná' u t'aja'.

¹⁰ Jaxtám tin chakuy k'al jachan' an atiklábtsik

ani u ulu enché':

“Ech'ek'i xe'echtsik k'ibchonék nin ejattal

ani yab in le'námal ti kin exlantsi an tu bélil.”

¹¹ Jaxtám tin chakuy k'al jajá'tsik ani u lej utsa'tsik tsubax,

ke yab ne'ech ka ochichtsik abal ka koyóch k'al Naná'.

¹² Kidháblábsik, ka kó'oy t'ajat i kwenta abal ni jun xita' xi tatá'tsik, yab kin kó'oy in ejattal yab alwa' ani yab u belom xi ka pílmédhá k'ál ba na Dios xi ejat. ¹³ Ka kó'oytsik i kwenta abal yab ka tamu anchan', ki táwnáxintsik jún ani jún tsudhey ka tsudhey, lejat u k'wajat jeché' an k'ij, abal ni jun xita' xi tatá'tsik, yab ka k'ambiyat k'al an walastaláb ani ka pojxaxmé nin ejattal. ¹⁴ Pos max ki óntsi ku k'wajay junini' ni chalab asta tin ok'ontal, k'al an belomtaláb xi kó'yám asta tin tujtal, ne'ech tám ki kó'oy weye xowa' in ko'ol na Kristo.

¹⁵ Enché' tu ulwáb:

Max ka ach'a'tsik xo' ti tawnál na Dios,

yab ka chapikmédhá'tsik na ejattal jelt xan tin t'ajámaltsik xi tomnaxin.

¹⁶ ¿Jita' pé xin axtsitsik tin káwintal na Dios ani tayíl tomnaxintsik? Ja'ich jachan' ejtal xi káldhátsik k'al na Moisés ban chabál xi Ejipto. ¹⁷ ¿Ani k'al jita' k'ál ti k'wajay na Dios

u chakúl chab inik i tamub? Ja'ich k'al xin wala'tsik; xi chemechtsik ban chabál xon ti yab k'wajtsidh. ¹⁸ ¿Ani jita' na Dios in lej utsa' tsubax ke yab ne'ech ka ochichtsik abal ka

koyóch junax k'al Jajá'? Ja'ich xi yabtsik t'ajxin ti k'ij. ¹⁹ Pos i chu'tal ke yabtsik in ejto ka ochich abal ka koyóch k'al na Dios kom yabtsik belmách.

4

¹ Jaxtám, lejat xo' bél i ko'ol xowa' in ulúmal na Dios abal ku ochich tu koyol k'al Jajá', yejat ki kó'oy i kwenta abal yab telab tá' yab kin ejto ka ochich taltsik xi tatá'tsik a kidhtal. ² Pos wawá', u t'ílsidhich weye an ti tsubaxtaláb k'al tin kwenta an lo'eltaláb jelti jajá'tsik; por jajá'tsik yab xata' tin éyna' tam tin ach'a' jachan' an tsubaxtaláb, abal

in ach'a'tsik ani yab in bela'. ³ Por wawá' xi belámalich, ja'ich xi exomich tu ochel ba jachan' an koyóxnich. Por k'al tin kwenta xi yabtsik in bela' na Dios, in ulúmal enché':

Jaxtám tin chakuy k'al jajá'tsik ani u lej tsubax utsa',

ke yab ne'ech ka ochichtsik abal ka koyóch k'al Naná'.

Por na Dios k'ejele in ok'yámalich nin t'ojlábil asta tam tin t'ajámal an k'ay'lá; ⁴ pos ta' k'wajat ban T'okat Dhuslab xon tin ulal enché' k'al tin kwenta in k'ítsájl an koyóxnich: Na Dios koyóch tin búkláb a k'ítsá, k'al ejtal an t'ojláb xin t'aja'.

⁵ Ani in ulal juní an T'okat Dhuslab enché':

Yab ne'ech ka ochichtsik abal ka koyóch k'al Naná'.

⁶ Por bél u k'ibel taltsik ka ochich ba jachan' an koyóxnich; ani xi jidhtal in ach'ámaltsik jeché' an tsubaxtaláb k'al tin kwenta an lo'eltaláb, yab ochich abal in ch'ikat t'aja'tsik.

⁷ Jaxtám, na Dios tin bijyámal juní jun i k'ij: ja'ich jeché'ich i k'ij. Pos na Dios tu tawnál k'al xowa' in ulu na Dabid más tayílich, ban T'okat Dhuslab xin ulal enché':

Max ka ach'a'tsik xo' ti tawnál na Dios, yab ka chapikmédha'tsik na ejattal.

⁸ Max pidhnékak an israelitatsik jachan' an ti koyóxnich k'al na Josué, na Dios yabichak in wits'k'ómal kin bijiy k'e'et i k'ij. ⁹ Anchan' pé, bél wa'ach jun i t'okat koyóxnich abal xin belálightsik na Dios; ¹⁰ pos xu ochelich ti koyol k'al na Dios, u koyolich k'al nin t'ojlábil jelt xan ti na Dios ti koyóch k'al nin t'ojlábil. ¹¹ Yejat pé ki t'aja' an chápláb ku ochich ba jachan' an koyóxnich, pos yab telab tá' kin wéwna' jun xita' xowa' in t'ajámal xi yabtsik belmách.

¹² Pos nin káwintal na Dios ejat ani in ko'ol i awiltaláb. Más ja' ch'upidh ké jun i machét xi tamatk'i ti wi'idh; u ochel asta más alk'idh ba ni itsích ani ba ni ejattal. Tu exlantsal xowa' i chalpayal ani xowa' i le'nál ki t'aja' ti itsích. ¹³ Yab wa'ach ni jun xata' xowa' xi t'ajadh k'al a Dios, xi ne'ech ka ejtowat ka chink'ontsat k'ál; ejtal k'wajat tejwa' ani in telál jachan' xi ne'ech ti ku lújundha' tayíl.

Na Jesús ja'ich nu lej ok'lek pále'

¹⁴ Na Jesús, nin Chakámil na Dios, ja'ich ni lej ok'lek pále'il xi ochenekich tin tamét na Dios. Jaxtám ti yejat ki óntsi ku k'wajay junini'k'i k'al ni belomtal. ¹⁵ Pos ni lej ok'lek pále'il, in ejtowal ti ku kó'ontsi ti yajnantsixtaláb k'al tin kwenta abal wawá' yab u lej likat, pos Jajá' jeye t'ajat, in ach'ámal xowa'kich i taktamixtaláb jelti wawá', por yab Ja' walbin. ¹⁶ Jaxtám, ki kontsích pé k'al yantam i belomtaláb ni Diosil xu k'anidhax t'ajat abal ti ku kó'ontsi ti yajnantsixtaláb ani ti ku tolmíy k'al nin alwa'tal, xowa'kichk'i i k'ij ti ki yéntsi.

5

¹ Jun i lej ok'lek pále', u takwyáb ban iniktsik ani u bijyáb abal ka k'wajay ti ok'lek atiklábtsik tin tamét na Dios ani abal kin pidhna' an pikbantsixtaláb k'al tin kwenta an walastalábtsik. ² Kom an lej ok'lek pále' u átáb jeye k'al an taktamixtaláb, in kó'yal i cha'attaláb k'al xi yabtsik lej chalpadh ani k'al xi k'ibchonéksik ti xe'ech; ³ ani k'al tin kwenta abal jajá' u walbinal jeye, ko'ol kin pidhna' i pikbantsixtaláb k'al tin kwenta nin walastalábil ani k'al tin kwenta nin walastalábil an atiklábtsik.

⁴ Ni jun xita' yab ne'ech kin ejto kin bijiy tinbá' ti lej ok'lek pále'; tokot k'al a Dios ti ne'ech ka ejtowat ka takwyat ani ka pidhan jeché' an ti punk'untsixtaláb jelt xan ti támun k'al na Arón. ⁵ Anchan' jeye u támnal k'al na Kristo; yab Jajá'k'i tin kwetém chalab tin bijyámal tinbá' ti lej ok'lek pále', k'al a Dios ti pidhan jachan' an ti punk'untsixtaláb, jelt xan ti usnék enché':

Tatá' tu Chakámil
ani Naná' tu pidhámal xo' ti xe'chintaláb.

⁶ Jelt xan tin utsámal jeye táyk'i ban T'okat Dhuslab enché':

Tatá' i pále' malilíl i k'ij,
anílk'i jelti na Melkisedek.

⁷ Tam ti na Kristo k'wajay teché' ti k'ay'lá, in t'ajtsi ti konoxtaláb ani ti pakabédhaxtaláb na Dios, k'al kawidh i káwintaláb ani k'al yantam in ja'mál in wal. Jeché' xita' in t'ajtsi

an ti konoxtaláb ani an ti pakabédhaxtaláb, ja'ich xin ko'ol i awiltaláb abal ka lo'wat k'al an chemlá xi k'wajatich ne'ech kin tamu. Axtsin an tin káwintal k'al na Dios, kom Jajá' tokot in t'ajál xowa' in lé' na Dios. ⁸ Ani anchan', maske Jajá' u Chakámláb k'al a Dios, in wit'a' kin t'aja' xowa' utsan k'al na Dios k'al tin kwentak'i an yajtsiktaláb xin wat'na'. ⁹ Ani kom anchan' ti t'ajadh lujat t'ajat, in bajaw ka k'wajay ultaláb k'al an lo'eltaláb xi malilí i k'ij abal k'al ejtalk'i xita' k'ál ti ka exbantsat xowa' Jajá' in ulal. ¹⁰ Pos bijyat k'al na Dios ti lej ok'lek pále' anílk'i jelti na Melkisedek.

An k'ak'adhtaláb xin ko'ol max ki jila' tu belom

¹¹ U ko'ol t'ajat yán xata' ku t'ila' k'al jeché' tin kwenta, por t'ojláb t'ajat ku wila' abal k'ayúmtsik t'ajat ta exbayal. ¹² K'al tin nakílk'i an k'ij xi wat'enekich, in tomnálichak max i ok'tsichsiksik; por bél a yéntsalsik ki wiltsin ti ít xowa' yab lej t'ojláb nin káwintal na Dios. A junwaltsik bél jelti t'ele' xi tokot in uch'álsik i leche, tam yejatich ka k'aputsik i k'apné' xi yab tumax. ¹³ Ani xi tokot in uch'álsik i leche, in junwal jelti t'ele', pos yabél in bajúmaltsik kin exbay xant'éy in éy an lujat xe'chintaláb. ¹⁴ Por an k'apné' xi yab tumax, ja'ich abal xi pakdha'ichsiksik. Anchan' jeye in junwal xin wit'álichtsik kin chu'u xowa' alwa' ani xowa' yab alwa' abal in wit'álichtsik kin exbay.

6

¹ Anchan' pé, ki óntsi ki t'aja' an chápláb abal ki lujku tibá', ki jila'ich an jidhtal ok'tsichtaláb k'al tin kwenta na Kristo. Yabich ki t'ilál an jidhtal ok'tsichtaláb, jelti tam i óntsal ki t'ila' abal ki jila'ich tu walablom xi ne'ech ti ku júna' ban k'ibeltaláb ani k'al an belomtaláb tin kwenta na Dios. ² Aníl jeye, jelti an ok'tsichtaláb k'al tin kwenta an pujaxtaláb, an k'wajbantsichtaláb an ti k'ubaklek bin ók' an belomtsik, k'al tin kwenta tam ka ejech ti ít an chemélomtsik ani k'al tin kwenta an lújundhaxtaláb xi ne'ech ka tsích tayíl. ³ Pos ne'ech ki óntsi ki t'aja' an chápláb ki lujku tibá', max na Dios anchan' tin lé'.

⁴ Wa'ach xin bach'úmalichtsik an tajaxtaláb jun i k'ij ani in exlálích xowa' na Dios in pidhnál. In bach'úmalich jeye an T'okat Ejattaláb, ⁵ in exlámalich nin alwa' tsubaxtalábil na Dios ani nin awiltal an k'ay'lá xi ne'ech ka tsích tayíl. ⁶ Max ka kuxkuláchtsik, yabich ne'ech ka ejtowat ka t'ajan juní kin jila' ti walablom; pos max kin t'aja' anchan', u kalelich tám jelti max jajá'tsik t'ajat exom in pajk'iyal ti ít ban peltsidh te' nin Chakámil na Dios ani in labídnál tin tamét an atiklábtsik. ⁷ In junwalich tám jelti an chabál xin dhikedhál an ja' ech'ek'i tam u ulel an áb: max jachan' an chabál in labedhantsal an ti t'ayabláb xu t'ojnaltsik taja', lábt'ajadh ti k'wajat k'al na Dios; ⁸ por max tokot in labedhál i k'ídh o i ani' ch'ojóltsik, yab xata' ti alwa'; yabich ne'ech ka lábt'ajan k'al na Dios ani tayíl ne'ech ka tsikan.

An aytsichtaláb xi tu tolmiyal abal yab ku witsiy ti kúx

⁹ Kidháblábttsik, por maske naná' anchan' in káw, u cho'ób alwa' ke tatá'tsik a t'ajál xowa' alwa' kom i lo'odhichtsik. ¹⁰ Pos na Dios, lujat Ja' t'ajat ani yab ne'ech kin uk'tsi xant'éy a t'ajámaltsik k'al tin kwenta an k'anidhaxtaláb xa xalk'antsitsik na Dios tam ta tolmiy an belomtsik, ja'ich xi xo' bél i k'wajat a t'ajálsik. ¹¹ Por naná' u lé' ku chu'u ke ejtal tatá'tsik, ka óntsi ka t'aja' anchan' k'al yantam i ik'axtaláb asta tin ok'ontal abal ka t'ajan kidhat xowa' i k'wajat a aytsímtsik. ¹² Yab u lé' ku chu'u ki óbemétsik, más alwa' ka óntsi ka wéwnantsi tin ok'tsichtal xi k'al tin kwentak'i nin belomtal ani nin cha'attalábil, exom in bach'waltsik an jiltsichtaláb xi usnéktsik ne'ech ka pidhan k'al na Dios.

¹³ Tam ti na Abraham utsan k'al na Dios abal ne'ech ka pidhan jun i jiltsichtaláb, na Dios in lej tsubax ulu k'al Jajá' tinbá' kom yab wa'ach ni jun xita' más púlek ké Jajá' xi ne'ech kin ejto kin éynantsi tin bij abal kin lej tsubax ulu k'ál. ¹⁴ Enché' tin ulu: "Tsubax ti ne'ech t'ajat tu lábt'aja' ani ne'ech tu pidha' yán ta kidhtaltsik." ¹⁵ Na Abraham in aytsi k'al i k'ayúmtaláb ani anchan' tin bach'u xowa' usnék ne'ech ka pidhan k'al na Dios.

¹⁶Tam kin lej tsubax ulu jun xata' an iniktsik, in lej tsubax ulal k'al in bij jun xita' xi más púlek ké jajá' ani tam kin lej tsubax ulu jun xata' k'al jun i lej tsubk'axtaláb, yabich más yejat xata' kin káwlíxna'. ¹⁷Jaxtám na Dios tin tsubk'a' k'al i lej tsubax uluxtaláb xowa' in ulal ke ne'ech kin pidhna'. In t'aja' anchan' abal in le'na' kin xalk'antsi tajax t'ajat xi ne'echtsik kin bach'u xowa' Jajá' in ulúmal ke ne'ech kin pidhna'. Ani ke Jajá', yab ne'ech ka kuxkulách ani yab ne'ech kin jalk'uy ni jun xata' xowa' in ulúmal. ¹⁸Anchan' pé, wa'ach cháb xata' xi yab ne'ech ka ejtowat ka jalk'uyat, xon ti na Dios yab ne'ech kin ejto ka k'ambixin; ani k'al jachan'tsik, na Dios tu pidhál jun i lujat k'ijidhmédhaxtaláb, wawá' xi ayal nin beletnaxtal ani i belámalich an aytsixtaláb xi Jajá' tu pidhámal. ¹⁹Jeché' an aytsixtaláb, tu kó'ontsal in lujtalk'i ani in tsubtalk'i an ti ejattal, jelti an pat'álsik xu paltsinal an tan abal ka kó'yat kubat junini'k'i. Jeché' an aytsixtaláb xi ko'ol, xi ja'ich jelti an pat'ál kubdhaxtaláb, k'wajat wik'adh alwa' tin kúx in dhabúl an Lej T'okat Altá xi k'wajat ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios tú' walk'i', ²⁰xon ti ochich na Jesús k'al wawá' ti kwenta abal ti ku japtsi an ti bél. Anchan', na Jesús in bajúmalich ka k'wajay malilíl i k'ij ti lej ok'lek pále', anílk'i jelti na Melkisedek.

7

Na Jesús u pále' anílk'i jelti na Melkisedek

¹Jeché' na Melkisedek, k'wajinek ti tak'ix ban bitsow xi Salem ani ti pále' abal na Dios xi púlek t'ajat. Tam ti na Abraham witsích an ti péjéx xon tin áta' an pakdha' tak'ix, kale ti bach'wáb k'al na Melkisedek ani lábt'ajan. ²Pidhan wé' na Melkisedek xowa' na Abraham in áta' ban péjéxaláb. An bijláb Melkisedek, in lé' kin ulu ok'ox "lujat pulek tak'ix"; ani kom u pulek tak'ix Salem, xin lé' kin ulu "k'ijidhtaláb", in ulalich tám, "k'ijidh pulek tak'ix." ³Yab u xalk'anal max táta'lidh ani max nána'lidh, nibal u xalk'anal max in ko'ol in weje' pakéiltsik. Yab u t'ilnal xowk'i tu chakam nibal xowk'i ti chemech. Anchan', u xalk'analich jelti max u Chakámláb k'al na Dios, jun i pále', xi k'wajat malilíl i k'ij.

⁴Pos alwa'ich, ka exlantsitsik xo' tin pubíl na Melkisedek, pos ni weje' pakéilil Abraham in pidha' wé' xowa' in k'ántsámal an pakdha' tak'ix ban péjéxaláb. ⁵Nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés in ulal enché': an pále'tsik xu kidhtaláb k'al na Lebí in ko'ol i awiltaláb kin kontsi an atiklábtsik wetsik ejtal xowa'kich, maske in ja'úb, pos u kidhtalábtsik jeye k'al na Abraham jelti jajá'tsik. ⁶Por na Melkisedek, maske yab u kidhtaláb k'al na Lebí, in bach'k'untsi xi wé' na Abraham. Jeché' na Abraham, ja'ich xi usnék ke ne'ech ka pidhan jun xata' k'al na Dios. Anchan' ti lábt'ajan na Abraham k'al na Melkisedek; ⁷ani yab xita' ne'ech kin ejto kin ulu ke xu lábt'ajax, más ja' chipíl ké xu lábt'ajnal. ⁸Wawá'k'i teché', xin bach'waltsik xi jeché' wetsik, ja'ich i iniktsik xu chemel; por k'al tin kwenta na Melkisedek, an T'okat Dhuslab in t'ilál jelti jun xita' xi bél ta' k'wajat ejat. ⁹Ani ne'ech ki ejto ki ulu ke na Lebí ani ejtal an pále'tsik xu kidhtaláb k'al jajá', xi xo' in bach'waltsik jeché' wetsik, in pidhámalsik jeye wetsik na Melkisedek támk'i jachan' tam ti na Abraham in pidhna'; ¹⁰abal tam ti tám, bél taja' ti kitámtetsik bin t'u'úl na Abraham tam ti na Abraham kale ti bach'wáb k'al na Melkisedek.

¹¹An atiklábtsik xi Israel, in bach'u an tak'ixtaláb tin k'ubak an lebitatsik xu pále', xu kidhtalábtsik k'al na Arón. Por xo', max jeché'tsik tsubax lejtal tin t'ajámalsik ka lujkun xin wéwnálsik jeché' an tak'ixtaláb, tám, yabichakwi'ik yéntsidsidh ka wa'chin ít i pále' xi jáyk'i na Arón, tokot xi jáyk'i na Melkisedek. ¹²Pos tam ka jalk'uyat an pále'tsik, yejat jeye ka jalk'uyat an tak'ixtaláb; ¹³ani ni Ajátik, xin ulal an T'okat Dhuslab enché' k'al Jajá' tin kwenta: k'e'et jeye i kidhtaláb xi tál táyk'i ba na Israel, xon ti yab jayk'i kalnek ni jun i pále'. ¹⁴Abal cho'óbte alwa', ke ni Ajátik tál bin kidhtal na Judá; ani na Moisés, yab in t'ila' ni jun xata' k'al tin kwenta jeché' an kidhtaláb tam tin t'ila' an pále'tsik.

¹⁵ Ani jeché', más tejwa'ich t'ajat tam ti an ít pále' xi xalk'an, in junwal jelti na Melkisedek. ¹⁶ Yab in bajúmal ti pále' abalk'i an tak'ixtaláb in ulúmal ke yejat ka tsích ba jun i kidhtaláb, in bajúmal ti pále', k'al tin cháp jun i xe'chintaláb xi yab ne'ech ka ejtawat ka k'ibdhá. ¹⁷ Pos jeché', ja'ich xowa' in ulal na Dios k'al Jajá' tin kwenta:

Tatá' ja'ich jun i pále' xi ne'ech ki k'wajay malilíl i k'ij, anílk'i jelti na Melkisedek.

¹⁸ Jaxtám, an jidhtal tak'ixtaláb wék'oyat abal yab t'ajat likat ani yab xata' ti alwa'; ¹⁹ pos an tak'ixtaláb xin jila' dhutsadh na Moisés yab xata' in lujku. Ani xo', tin kuxúl, i ko'ol jun i aytsixtaláb más alwa', xi k'ál tu utelich weye ba na Dios.

²⁰ Na Dios, ja'ich in t'aja' jeché' k'al jun i lej tsubax uluxtaláb. ²¹ Xi k'e'et an pále'tsik, yab bijidh k'al ni jun i lej tsubax uluxtaláb, por k'al tin kwenta jeché' an pále', bijyat k'al jun i lej tsubax uluxtaláb; pos ban T'okat Dhuslab u usnal enché':

An Ok'óxláb in lej tsubax ulúmal ani yab ne'ech kin jalk'uy:

“Tatá' ja'ich jun i pále' xi ne'ech ki k'wajay malilíl i k'ij,

anílk'i jelti na Melkisedek.”

²² Jaxtám, na Jesús ja'ich nin lej tsubk'ál jun i lejkintaláb más alwa' ké xi ok'ox. ²³ Xi k'e'et an pále'tsik, yaneytsik t'ajat; kom u chemeltsik, jaxtám ti yab in ejtawal kin óntsi. ²⁴ Por kom na Jesús yab Ja' u chemel, yab in wat'bantsal k'e'et an ti pále'taláb. ²⁵ Jaxtám tin ejtawal kin lo'óch abal malilíl i k'ij, xu utelichtsik ba na Dios k'al Jajá'k'i tin kwenta. Pos Jajá', k'wajat ejat malilíl i k'ij abal kin pakabédhál na Dios k'al tin kwenta xu utelichtsik k'al Jajá'.

²⁶ Anchan' pé, na Jesús ja'ich an lej ok'lek pále' xi k'e'jele i yéntsal tu k'wajat. Jajá' t'okat Ja' t'ajat, yab in ko'ol ni jun xata' xowa' yab alwa' nibal walbidh, wék'odh ban walablomtsik ani k'adhbats más t'ek'at ké an walk'i'. ²⁷ Yab in junwal jelti xi k'e'et an ok'lek pále'tsik, xi ko'ol kin chemdha' i ko'néltsik ani kin pikba' tsudhey ka tsudhey, ok'ox k'al tin kwenta jajá' nin walabtsik ani tayíl, k'al tin kwenta nin walab an atiklábtsik. Na Jesús yab Ja' anchan' tin t'aja', tam tin pidhna' tinbá' abal ka chemdhá, in k'wajba'ich an pikbantsixtaláb júnílk'i tokot abal ejtalichk'itsik. ²⁸ An tak'ixtaláb xin jilám dhutsadh na Moisés, in bijyal ti ok'lek pále'tsik i iniktsik xi yabtsik lujat; por nin lej tsubax uluxtalábil na Dios, xi ulich más tayíl ké jeché' an tak'ixtaláb, in bijiy ti lej ok'lek pále' nin Chakánil, xi t'ajadh lujat abal malilíl i k'ij.

8

Na Jesús, ni kawintsíxil ban ít lejkintaláb

¹ Xowa' xi más uluts xi xo' in k'wajat u t'ilál, ja'ich abal ni lej ok'lek pále'il anchan' Ja' ani buxkanék bin eját nin t'okat k'wajtalábil na Dios tú' walk'i'. ² K'wajat ti lej ok'lek pále' bin lej t'okat altájil na Dios, xi t'ajadh k'al an Ok'óxláb ani yab k'al i iniktsik. ³ Ejtal an ok'lek pále'tsik u bijyáb abal kin k'wajba' i ch'ejwalixtaláb ani i pikbantsixtaláb; jaxtám na Jesukristo, yejat jeye kin kó'oy xata' xowa' kin pikba'. ⁴ Max Jajá' teché'ak k'wajat chabál, nibalak ela' u pále'; abal teché', bél wa'ach i pále'tsik xin pidhnál i pikbantsixtaláb jelt xan tin ulal an tak'ixtaláb xin jilám dhutsadh na Moisés. ⁵ Por jeché' an pále'tsik, k'wajat ti t'ójontsix k'al xowa' xi jelt in ch'ilábil ani in chalám xowa' wa'ach tú' walk'i'. I cho'ób abal i ch'ilabk'i, pos tam ti na Moisés ne'chich kin t'ajtsi tin t'okat altájil na Dios, utsan enché' k'al na Dios: “Ka chu'u alwa' ani ka t'aja' anchan' jelt xan tu óltsi tú' ban ch'én.” ⁶ Por ni lej ok'lek pále'il in bajúmal ka k'wajay ti kóntsintsix ba jun i t'ójontsixtaláb xi más alwa', pos Jajá' k'wajat ti kawintsix ba jun i lejkintaláb xi más alwa', xi káldhats ban chalabtsik xi más alwa'.

⁷ Abal max an jidhtal lejkintaláb yabichak xata' in k'ibdhál, yabichak yéntsidh ít i lejkintaláb. ⁸ Por na Dios in chu'u abal yab k'wajat alwa' jachan' an atiklábtsik, jelt xan tin ulu enché' ban T'okat Dhuslab k'al jajá'tsik tin kwenta:

Ne'ech kin bajaw i k'ijtsik

xowk'i ne'ech ku t'aja' ít i lejkintaláb k'al an atiklábtsik xi Israel ani xi Judá.

⁹ Yab jelti an lejkintaláb xu t'ajámal k'al nin weje' pakéiltsik

tam tu lot'ok'na'tsik abal ku káldha' ban chabál xi Ejipto;

pos in ch'ikat t'aja'tsik jachan' an lejkintaláb

ani jaxtám tu walba'tsik, enché' tin ulu an Ok'óxláb.

¹⁰ An lejkintaláb xi ne'ech ku t'aja' k'al an atiklábtsik xi Israel tam ka wat'éch jachan' an k'ijtsik, enché' ti ne'ech ka t'ájan, in ulu an Ok'óxláb:

Ne'ech ku k'wajba' nu tak'ixtal ba jajá'tsik nin chalab

ani ne'ech ku dhutsa' bin itsích.

Naná'ich tám tin Diosiltsik,

ani jajá'tsik ja'chich tám nu bitsówil.

¹¹ Ni jun xita' yab yejat kin ok'tsi xata' xi k'e'et;

nibal nin junik, nibal nin kidháb abal kin exla' an Ok'óxláb,

pos ejtal ne'ech ti kin exla'tsik,

asta xi más chipíl ani asta xi más púlek xi jajá'tsik.

¹² Ne'ech ku pakwlantsi xowa' yab alwa' in t'ajámaltsik

ani yab jayk'i ne'ech kin witsiy ku chalpay nin walastalábiltsik.

¹³ Tam na Dios in t'ilál jun i ít lejkintaláb, ja'ich abal in ulalich ke k'ejméch xi jidhtal an lejkintaláb. Ani xi ka k'ejméch ani yabich xata' ti alwa', k'unatich i k'ij ne'ech ka wixk'á.

9

Nin t'okat altájl na Dios xi teché' ti k'ay'lá ani xi tú' walk'i

¹ Pos alwa'ich, an jidhtal lejkintaláb in kó'yámal an tak'ixtaláb xan ti yejat ka t'ajan an k'ak'naxtaláb ba jun in t'okat altájl na Dios xi teché' ti k'ay'lá. ²⁻⁴ Nin t'okat altájl na Dios enché' ti k'wajat t'ajadh: ban ultaláb altá xu bijyáb ti T'okat Altá, taja' ti k'wajat in kúb an béla ani an mesa k'al an t'okat pan. Ba jachan' nin t'okat altájl na Dios, utat tin tamét in chabtal an dhabuxtaláb, ta' jeye ti k'wajat xon tu k'wajbáb an pikbantsixtaláb xi t'ajadh k'al i mapal oro abal ka tsikan taja' an ikob. Tin kúx jachan' an dhabuxtaláb, taja' ti k'wajat na jún an altá xu bijyáb ti Lej T'okat Altá. Taja', ta' ti k'wajat jun i kajón bolidh putálk'i k'al i mapal oro xon tu ta'páb an lejkintaláb. Alk'idh ba jachan' an kajón, ta' ti k'wajat jun i mul xi t'ajadh k'al i oro baltsidh ti maná ani ta' jeye ti k'wajat nin kwayab na Arón xi pudhnék ani an t'ujubtsik xon ti dhutsadh an t'ilabtsik k'al tin kwenta an lejkintaláb. ⁵ Tin éb jachan' an kajón, ta' ti k'wajat cháb in ch'ilábil i t'okat abatwáletsik xi suts'uts'lidh xu belkol, xin lé' kin ulu ke taja' ti k'wajat na Dios. Jeché' an abatwáletsik, in dhabyal k'al nin suts'úts' xon tu wadhyáb k'al an xich' abal ka pakwlantsat an walastalábtsik. Por xo', yab más ne'ech ku ejto ku óntsi ku t'ila' ejtal jeché'.

⁶ Tam t'ojojodhich anchan' ejtal jeché', an pále'tsik u ochel táyidh bin jidhtal altájl nin t'okat altájl na Dios abal kin t'aja'tsik an k'ak'naxtaláb. ⁷ Por bin chabtal an altá, tokot u ochel an lej ok'lek pále' júníl ti tamub; ani tam u ochel, ko'ol kin júna' in xich'ál i ko'néltsik abal kin pikba' k'al tin kwenta nin walastalábil ani nin walastalábil an atiklábtsik. ⁸ K'al jeché', an T'okat Ejattaláb tu pidhál ki exbay, ke lejat nin jidhtal altájl nin t'okat altájl na Dios u éynal abal ka t'ajan an k'ak'naxtaláb, an bél abal ban Lej T'okat Altá, yabél japidh.

⁹ Ejtal jeché' ja'ich jelti jun i óltsixtaláb abal an k'ij xi xo'; pos an ch'ejwalixtaláb ani an pikbantsixtaláb xi taja' u pidhnal na Dios, yab u ejtowáb ka lujkuntsat k'al tin chalab xu ocheltsik ti k'ak'nax anchan'. ¹⁰ Pos ejtal jeché', ja'ich i tak'ixtalábtsik xi teché'k'i ti k'ay'lá, ke ja'ich tokot i k'apnéltsik, i uxnéltsik ani xowa'k'itsik in ujnámal in t'ajál abal ka t'okeytsik. Jeché', ja'ich tokot xi ne'ech ka éyan asta tam na Dios kin jalk'úch ejtal.

¹¹ Por tsi'nekich na Kristo ani xo', Jajá'ich nu lej ok'lek pále' k'al ejtal xowa' alwa' xi tsi'nek. Nin t'okat altájil na Dios xon ti na Kristo k'wajat ti pále', alwa' ja' t'ajat, más ja' lujat ani yab t'ajnék k'al i iniktsik; yab ja'ich in t'okat altájil na Dios xi teché' ti k'ay'lá.

¹² Na Kristo ochenekich ban Lej T'okat Altá, yabich abal kin pikba' in xich'ál i borrego o i beserro. Ochenek abal kin pikba' Jajá' t'ajat nin xich'ál; anchan' ti ochenek júnílk'i abal ejtalich ani tu bawtsámalich an ti lo'eltaláb xi yab jayk'i in ko'ol in ok'ontal. ¹³ Tsubax k'ejele ke nin xich'ál an toro ani an chibo ani nin k'wixix an baka xu t'a'il xon tu t'ajnal an pikbaxtaláb, xu wadhyábsik k'al xi k'wajattsik yab t'okat, in ko'ol i awiltaláb ka t'okedhaxin, por eblidhk'i. ¹⁴ Por max anchan', ¿awxe' yab in ko'ol más i awiltaláb nin xich'ál na Kristo? Pos k'al tin cháp an T'okat Ejattaláb xi k'wajat malilil i k'ij, na Kristo in pikba' tinbá' abal a Dios jelti jun i pikbaxtaláb xi yab ch'o'odh ani k'al nin xich'ál, tu wixk'intsal an ti chalab xi tu júnal ban chemlá abal ki ejto ki t'ójonsi na Dios xi ejat.

¹⁵ Jaxtám, na Jesukristo ja'ich ni kawintsíxil ban ít lejkintaláb o jiltsixtaláb. Nin chemtal na Kristo, t'ájan abal ka pakwlantsat an walastalábsik xi t'ájnek bin tak'ixtal an jidhtal lejkintaláb ani abal xi kanidhtsik k'al na Dios kin ejto kin bach'u an jiltsixtaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, xi Jajá' in ulúmal ke ne'ech kin pidhna'. ¹⁶ Tam wa'ach jun i bijtsixtaláb, yejat ka cho'óbná ok'ox max chemnekich xin t'ajámal jachan' an bijtsixtaláb abal ka tujéch ti éynal jachan' an bijtsixtaláb. ¹⁷ Pos jachan' an bijtsixtaláb, yabél in jalbíl max bél k'wajat ejat xin t'ajámal; tokot ne'ech kin jalbíl'na', tam chemnekich an t'ojom. ¹⁸ Jaxtám, wak'lá jeye i xich' tam ti t'ájan an jidhtal lejkintaláb. ¹⁹ Na Moisés in 'iltsi ejtal an atiklábtsik ejtal xowa' in ulal jachan' an tak'ixtaláb. Tayíl, in téyna' an lana xi t'unuyich t'ajat k'al in chákní' ani jun k'we'lek i ch'ojól xin bij isopo, in axdha' bin xich'ál an beserro ani an chibo xuk'udh k'al i ja', in wadhiy an dhutsadh úw xon ti k'wajat dhutsadh an tak'ixtaláb ani in wadhiy jeye ejtal an atiklábtsik. ²⁰ In utsa'tsik enché': "Jeché' ja'ich an xich' xin tsubk'ál an lejkintaláb xi na Dios in pidhnámal abal tatá'tsik." ²¹ In wadhiy jeye na Moisés nin t'okat altájil na Dios k'al an xich' ani ejtal xowa'kich xu éynal abal an k'ak'naxtaláb. ²² An tak'ixtaláb in ulal ke ejtal ko'ol ka t'okedhá k'al i xich' ani yab wa'ach i pakwlantsixtaláb max yab ka wak'lá i xich'.

Nin chemtal na Kristo in wixk'iyal an walastaláb

²³ Anchan' pé, yéntsínék ejtal jeché' an pikbantsixtaláb abal ka t'okedhá ejtal jachan' xowa'kich xi ja'ich in ch'ilábil xowa' wa'ach walk'i'; por ejtal jachan' xowa' wa'ach walk'i', in yéntsal más alwa' i pikbantsixtaláb ké xi jeché'tsik. ²⁴ Pos na Kristo yab ochich ba jachan' nin t'okat altájil na Dios xi t'ajadh k'al an iniktsik, xi ja'ich tokot jun in ch'ilábil nin lej t'okat altájil na Dios. Na Kristo ochich ban walk'i' t'ajat, xon ti k'wajat xo' tin tamét na Dios abal ti ku kawintsi. ²⁵ An lej ok'lek pále', u ochel ban Lej T'okat Altá júníl ti tamub abal kin pikba' i xich' xi yab jajá' in xich'ál; por na Kristo yab in pikba' tinbá' yáníl. ²⁶ Pos max anchanak, yejat támwi'ik ka chemech yáníl asta ti tujenek an k'ay'lá. Por xowa' u támnal xo', tam exomich ti kidhel an k'ijtsik, na Kristo xalk'an júníl tokot abal ejtalichk'i ani in pikba' tinbá' abal kin wék'oy an walastalábsik. ²⁷ Anchan', jelt xan ti ejtal ko'ol ka chemechtsik júníl ani tayíl, tál an lújundhaxtaláb, ²⁸ anchan' jeye na Kristo ti pikbá júnílk'i abal kin wék'ontsi yán xita' tin walastalábiltsik. Tayíl ne'ech juní ka xalk'an tin chabtsíl, yabich abal kin wék'oy i walastalábsik, tál abal kin lo'otsik xi k'al ti k'wajat aytsímte.

10

¹ Abal an tak'ixtaláb xin jilám dhutsadh na Moisés ja'ich tokot jelti jun in chalám xi xowa'kich alwa' ne'ech ka tsích ani yab ja'ich xin lejtalich. Jaxtám, jachan' an tak'ixtaláb yab jayk'i ne'ech kin lujku xu uteltsik ba na Dios k'al tin kwentak'i jachan' an pikbantsixtaláb xu t'ajnal tamub ti tamub. ² Pos max an tak'ixtaláb u lujkuxak, jachan' an pikbantsixtaláb ne'ech ka jilan ti t'ajnal; pos xin t'ajáltsik, tam ka pakwlantsatich tin walastalábil, yabich ne'ech kin ach'a' ke walbidh u jilk'onaltsik. ³ Por xo', jeché' an

pikbantsixtalábitsik xin t'ajálsik, u t'ajnal kin chalpay k'al nin walastalábilsik tamub ti tamub, ⁴ pos nin xich'al an toro ani an chibo yab jayk'i ne'ech kin ejto kin wék'oy an walastaláb.

⁵ Jaxtám na Kristo, tam ti ulich teché' ti k'ay'lá, in utsa' enché' na Dios:

Yabich a lé' i pikbantsixtaláb nibal ki pikbantsat ti ko'nélsik,

jaxtám tin t'ojojontsámal jun u t'u'úl.

⁶ Yabich a lé' ki pikbantsat an ti tsikadh ko'nélsik, nibal an pikbantsixtalábitsik xu t'ajnal abal ka wék'oyat an walastalábitsik.

⁷ U ulu tám enché': "Dios, je'tám in k'wajat abal ku t'aja' xowa' Tatá' a le', anchan' xan ti k'wajat dhutsadh k'al Naná' tu kwenta ban dhutsadh úw."

⁸ Jidhtal, na Kristo in ulu ke na Dios yabich in lé' nibal in kulbetnál ka chemdhantsat ani ka pikbantsat ti ko'nélsik; nibal i tsikadh ko'nélsik nibal i pikbantsixtalábitsik abal kin wixk'a' i walastaláb, maske jeché' ja'ich xowa' in ulal ka t'ájan an tak'ixtaláb. ⁹ Ani tayíl in ulal jeye enché': "Dios, je'tám in k'wajat abal ku t'aja' xowa' a lé'." Jeché' ja'ich in ulal ke na Dios in wék'óch jachan' an weje' pikbantsixtalábitsik ani in k'wajba'ich jeché' k'e'et an pikbantsixtaláb. ¹⁰ Na Dios tu t'okómal abal na Jesukristo in t'aja' xowa' na Dios in le'na' tam tin pikba' Jajá' t'ajat nin t'u'úl júnílk'i abal ech'ek'ijich.

¹¹ Ejtal xu pále'tsik, u kubél tsudhey ka tsudhey ani in óntsal kin t'aja' yáníl jayéchk'i an pikbantsixtalábitsik, maske jeché' an pikbantsixtalábitsik yab jayk'i ne'ech kin ejto kin wixk'a' an walastalábitsik. ¹² Por na Jesukristo jún tokot an pikbantsixtaláb in t'aja' abal kin wixk'a' an walastaláb abal ech'ek'ijich ani tayíl buxkan tin eját na Dios.

¹³ Taja' k'wajat in aytsím asta ka átantsat xita' k'al tu at'nal, ¹⁴ abal k'al júnk'i tokot i pikbantsixtaláb xin pikbantsi na Dios, in lujkuwalichtsik abal ech'ek'ijich xi Jajá'ich in dhabal. ¹⁵ Ani an T'okat Ejattaláb, jayéchk'i jeché' tu utsál abal jidhtal in ulal enché':

¹⁶ An lejkontaláb xi ne'ech ku t'aja' k'al jajá'tsik tam ka wat'éch jachan' an k'ij, enché' ti ne'ech ka t'ájan, in ulal an Ok'óxláb:

Ne'ech ku k'wajba' nu tak'ixtal ba nin itsích

ani ne'ech ku dhutsa' ba nin chalabtsik.

¹⁷ Ani tayíl in ulal jeye:

Yab más jayk'i ne'ech ku chalpay nin walastalábilsik nibal xowa' yab alwa' in t'ajámaltsik.

¹⁸ Anchan' pé, tam an walastalábitsik pakwlantsidhich, yabich más yejat i pikbantsixtaláb abal an walastalábitsik.

Yejat ku utey ba na Dios

¹⁹ Kidháblábitsik, jaxtám xo' ti ejtawalich ku ochich ban Lej T'okat Altá k'al ni jun i jik'éltaláb k'al tin kwentak'i nin xich'al na Jesukristo, ²⁰ tokot ki óntsi an ít bél, an bél xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, xi k'wajatwi'ik dhabudh ani tu japtsi k'al Jajá' nin t'u'úl. Jelti max u wat'elich xo' bin dhabúl an Lej T'okat Altá xi k'wajat ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. ²¹ Na Jesús ja'ich ni pulek pále'il bin k'imá' na Dios; ²² jaxtám, ku utéch ba na Dios k'al jun i ejattal lujat ani k'al jun i belomtal púlek. Pos Jajá' tu t'okedhantsámalich an ti ejattal abal yabich ki ach'a' u walbidh k'al an walastalábitsik ani ni t'u'úl t'akadhich k'al i ja' xi alwa'. ²³ Ki óntsi ki kó'oy junini' ni chalab ban aytsixtaláb xi t'ilál ba ni belomtal, yab ki jálk'úk'liy ni chalab, pos na Dios ne'ech kin t'aja' jelt xan tu utsámal. ²⁴ Ani yejat ki aliy xan ti ku tólmixin jún ani jún, abal anchan', ku k'ánídháxin más ani ki t'ajál xowa' alwa'. ²⁵ Yab yejat ki wéwnantsi tin ok'tsixtal xin ujnámaltsik yab u k'alel xon ti t'ajál an junkuntaláb. Yejat ku pákábédháxin jún ani jún ani xo' más, kom i chu'tal ke exomich ti k'unel xowk'i ti ne'ech ka tsích an Ajátikláb.

²⁶ Pos max ki óntsal ki t'aja' an walastaláb abalk'i i jila' ki bela' jeché' an tsubaxtaláb maske i exlállich, yabich wa'ach más i pikbantsixtaláb xowa' ka pikbá abal ku pakwlantsat an ti walastalábil. ²⁷ Tokotich tám u jilk'onat ki aytsím an k'ak'adhtaláb tam ka tsích an lújundhaxtaláb ani an k'amal xi k'wajat jomomól xon ti ne'ech ka pet'ná xin

tomnáltsik na Dios. ²⁸ Tam jun xita' kin ch'ikat t'aja' an tak'ixtaláb xin jilám dhutsadh na Moisés ani wa'ach cháb o óx i ólnaxtsik xin ulal abal ani', u pidhnáb abal ka chemdhá jachan' an walablom k'al ni jun i yajnantsixtaláb. ²⁹ Pos, ¿yabxe' a chalpayaltsik ke más púlek i yajtsiktaláb in tomnál kin bach'utsik xita' in ch'ikat t'ajtsal tin Chakámil na Dios, in pojksantsal tin xich'ál ani in odhbijtsal tin T'okat Ejattal na Dios xu k'anidhábsik k'ál? Jachan' an xich', ja'ich nin tsubk'ál an lejksintaláb ani xi k'ál ti t'okedhatstsik. ³⁰ I cho'ób abal an Ok'óxláb in ulúmal enché': "Naná' u lujyal ku pidha'tsik an ti yajtsiktaláb; Naná' ne'ech ku jalbiytsik." Ani in ulu jeye enché': "An Ok'óxláb ja'ich ne'ech kin lújundha' an atiklábtsik xi k'ál tu belnal." ³¹ ;K'ak'adh t'ajat ku kwajlan k'al i walastaláb tin k'ubak na Dios xi k'wajat ejat!

³² Por ka chalpaytsik an k'ij xi wat'enekich, tam ti tám t'ajat ta bach'utsik an tajaxtaláb ani a kuxuy k'al yantam i cha'attaláb an yajtsiktaláb tam ta pojkátsik k'al tin kwentak'i na Kristo. ³³ Taltsik xi tatá'tsik, odhbijyat ani t'ajtsin xan ti ka le'ná tin tamét an atiklábtsik ani taltsik, in bach'u jeye an yajtsiktaláb abal in tolmiy xi t'ajtsinéksik anchan'. ³⁴ Taltsik a kó'ontsi ti yajnantsixtaláb xi k'wajattsik ban wik'axte' ani asta k'al i kulbétaláb ta kuxyámaltsik ki k'ántsín xowa' tatá'tsik a dhabal abal a cho'óbsik ke tú' walk'i' a ko'ol jun xata' xi más alwa' ani yab jayk'i u talél. ³⁵ Pos yabtsik pé ka k'ibdha' jachan' na belomtal, abal k'al jachan' an belomtaláb, ne'ech ki tsi'dhantsat jun i pulek ch'ejwalixtaláb. ³⁶ Yejat ka kó'oytsik i cha'attaláb abal ka t'aja' xowa' in lé' na Dios ani tayíl, ka bach'u xowa' Jajá' in ulúmal ne'ech kin pidhna'. ³⁷ Pos an T'okat Dhuslab in ulal enché':

K'unatich t'ajat i k'ij,

ne'ech ka tsích xi bijidh ne'ech ka tsích ani yabich ne'ech ka owey.

³⁸ Max jun xita' ka k'wajbájich alwa' k'al na Dios abalk'i u belom, yabich jayk'i ne'ech ka chemech;

por max ka kuxkulách, ne'ech kin chakuy k'al jajá'.

³⁹ Por wawá' yab ja'ich i kidhtal jelti xu kuxkultsik ani u k'ibdhábsik, wawá' i kidhtal xu belomtsik ani anchan', i belkómich ni ejattal.

11

An belomtaláb

¹ Pos max u belomich, i cho'óbich tám alwa' ke ne'ech ki bach'u xowa' nu k'wajat i aytsím ani ki bela' lejtal ke jun xata' xowa' yab i chu'tal, ja'ich an tsubaxtaláb. ² Ni weje' pakéiltsik káldhá ti alwa' abal belmáchtsik.

³ K'al ni belomtal, i cho'ób abal na Dios in t'ajámál k'al nin káwintalk'i an k'ay'lá ani ejtal xowa' wa'ach. Jaxtám, xi xo' i chu'tal, yab t'ajnék k'al jun xata' xi k'wajat k'ejle tejwa'.

⁴ K'al nin belomtal, na Abel in pikbantsi na Dios jun i pikbantsixtaláb más alwa' ké xin pidhna' na Kaín. Jaxtám ti bach'wat k'al na Dios ti lujat inik ani bach'k'untsat an tin pikbantsixtal. Ani jaxtám, maske na Abel chemnekich, in óntsal ti káw k'al tin kwenta an belomtaláb xin kó'oy.

⁵ K'al nin belomtal, na Enok ejat ti júná ban ít xe'chintaláb ani yabich chemech. Yabich jayk'i elan kom júná k'al na Dios. Ani an T'okat Dhuslab in ulal, ke tam ti bél teché' ti xe'ech ti k'ay'lá, na Enok kulbetná t'ajat k'al na Dios. ⁶ Por na Dios yab in kulbetnál max wawá' yab i belál, pos abal ku utey ba na Dios, yejat ki bela' ke na Dios ta' k'wajat ani ke Jajá', in ch'ejwalyaltsik xu alyáb k'ál.

⁷ K'al nin belomtal, tam ti na Noé óltsin k'al na Dios abal ne'ech ka wat'ey xata'kich xi tam ti jachan' yab tejwa', in exbantsi xowa' in ulu na Dios ani in t'aja' an pulek tan atá abal kin lo'o nin kidhtaltsik. K'al nin belomtalk'i, in xalk'antsi abal u walablom xi yabtsik u belom ani na Noé káldhá ti alwa' k'al na Dios k'al tin kwentak'i nin belomtal.

⁸ K'al nin belomtal, tam ti na Abraham kanyat k'al na Dios, in exbantsi ani kale abal ka k'ale ban chabál xi utsan ne'ech ka ch'ejwalyat k'al na Dios. Kale bin chabánil maske yab

in cho'ób xon ti ne'ech. ⁹ Kom u belom, na Abraham k'wajay ban chabál xi usnék ne'ech ka pidhan k'al na Dios, jelti jun i píl chabál xi yab jajá' in dhabal. K'wajay ba atátsik xin t'ajál k'al i k'udhk'umk'i ani anílk'i jeye tin t'aja'tsik na Isák ani na Jakob, xi usnéktsik jeye k'al na Dios jelt xan ti usnék na Abraham. ¹⁰ Pos na Abraham k'wajat in aytsím jachan' an bitsow xin ko'ol kubat alwa' nin akantsik. Jeché', ja'ich xi t'ajadh ani kubadh k'al na Dios.

¹¹ K'al nin belomtal, aníl jeye na Sara, maske uxkwe'ich t'ajat ani yab u kó'nal, in bach'u i chápláb abal kin kó'oy i chakam; pos in wa'chiy jun in chakánil abal in bela' ke na Dios ne'ech kin t'aja' xowa' in ulúmal. ¹² Jaxtám na Abraham, maske u k'unelich t'ajat an k'ij xowk'i ti ne'ech ka chemech, in kó'oy in kidhtaltsik yán t'ajat jelti na óttsik xi wa'ach walk'i' ani jelti an kidhib xi wa'ach tin waltsik an pujal, xi yab ne'ech ka ejtowat ka ajyat.

¹³ Ejtal jeché' an atiklábtsik, chemech maske yab in bach'utsik xowa' usnék ne'ech ka pidhan k'al na Dios; por kom u belomtsik, in cho'ób alwa' abal ne'ech kin bach'utsik tayíl ani in aytsitsik k'al yantam i kulbétaláb maske in ów tela'k'i. Anchan', in xalk'álichtsik ke u wat'elk'itsik teché' ti k'ay'lá ani yab teché'tsik; ¹⁴ pos xu káwtsik anchan', in xalk'áaltsik t'ajat ke xe'ech bél in ayaltsik jun in chabánil. ¹⁵ Max in chalpómaktsik tokot nin chabánil xon ti kalnek, ne'ech kin ejto ka witsiytsik táyk'i. ¹⁶ Por in lé'tsik jun i chabál más alwa', ja'ich ki ulu, an chabál xi walk'i'. Jaxtám na Dios yab in tidhenál ka utsan ke Jajá' nu Dios k'al jajá'tsik, pos in ko'olich t'ojojontsidh jun i bitsow.

¹⁷ K'al nin belomtal, tam ti na Abraham taktamiyat k'al na Dios, in júna' na Isák abal kin pikba'. Jajá' yab k'wajay ti chalpax, tokot in ulu abal ne'ech kin pikba' nin junkax chakánil maske usnék k'al na Dios enché': ¹⁸ "K'al tin kwentak'i na Isák ne'ech ka kó'oy yán a kidhtaltsik." ¹⁹ Ja'ich abal na Abraham in cho'ób alwa' ke na Dios in ko'ol i awiltaláb abal asta kin ejdha' i chemélomtsik; pos na Abraham, in bach'u juní nin chakánil ani anchan', jilk'on jelti max chemech ani ejdhantsat ti ít.

²⁰ K'al nin belomtal, na Isák in lábt'aja' na Jakob ani na Esaú k'al tin kwenta xan ti ne'ech ka k'aletsik tayíl. ²¹ Ani k'al nin belomtal, tam ti na Jakob ne'chich ka chemech, in lábt'aja' juntsik ti juntsik nin chakániltsik na José ani in k'ak'na' na Dios, in liklóm bin tsúm nin kwayab. ²² K'al nin belomtal, tam ti na José ne'chich ka chemech, in ulu abal an israelitatsik ne'ech ka kale más tayíl ba jachan' an chabál xi Ejipto ani in jila' uludh xant'éy ka t'ájan k'al nin beklék.

²³ K'al nin belomtal nin táta'tsik, tam ti wa'chin ti chakam na Moisés, chinan k'al jajá'tsik óx a ích', abal in chu'utsik ke ja'ich jun i chakam xi alabél t'ajat. Yab in jik'na'tsik an tak'ixtaláb xin pidhnámal an pulek tak'ix ke yejat ka chemdhá an ts'itsik kwitól. ²⁴ Ani k'al nin belomtal, tam ti inikbéch na Moisés, yab in le'na' ka bijyat ke jajá' u chakámláb k'al nin tsidhánil an pulek tak'ix xi Ejipto, ²⁵ más in kulbetna' ka t'ajtsin xan ti ka le'ná junax k'al an atiklábtsik xin belál na Dios ani yab in le'na' ka k'wajay k'ijidh wé' i k'ij ban walastaláb. ²⁶ In ach'a' abal más alwa' kin bach'u i yajtsiktaláb k'al tin kwenta na Kristo ké ka k'wajay Ejipto ban tumínladhtaláb; pos jajá' tokot in le'nál kin bach'u an ch'ejwalixtaláb xi ne'ech ka pidhan k'al na Dios. ²⁷ K'al nin belomtal, na Moisés kale ban chabál xi Ejipto, yab abal in jik'nantsi tin chákub an pulek tak'ix, pos in óntsi kin t'aja' xowa' in chalpayámal jelti max in teltóm na Dios xi yab tejwa'.

²⁸ K'al nin belomtal, na Moisés in tuju kin t'aja' an ajib paskwa ani in abna' ka wadhyat an wi'lebsik k'al i xich', abal an t'okat abatwále xi pidhnék ti awiltaláb ti chemdhax, yab kin taktsi tin jidhtal chakánil an israelitatsik. ²⁹ Ani k'al in belomtal, an israelitatsik wat'ey ban Chak Pujal jelti max i waynek chabál; ani tam ti an atiklábtsik xi Ejipto in le'na' kin t'aja' anílk'i, lupuntsik.

³⁰ K'al nin belomtal an israelitatsik, julpan nin mapúl an bitsow xi Jerikó, tam ti jajá'tsik ok'on kin wilintsi ta'a'ál búk a k'ítsá. ³¹ Ani k'al nin belomtal, na Ráb, an junkux

inik uxum, yab chemech junax k'al xin ch'ikat t'aja'tsik an tak'ixtaláb kom jajá' in bach'úm alwa' an kwáchixtsik xi Israel.

³² ¿Jant'éy más ne'ech ku ulu? Nibal ne'ech ka kidhey an k'ij abal ku t'ila' na Jedeón, na Barak, na Sansón, na Jefté, na Dabid, na Samuel ani an t'iltsixtsik. ³³ K'al tin kwentak'i nin belomtal, jeché'tsik in k'ániyámal i pakdha' bitsow, tak'xinéksik in lujtalk'i ani in bach'utsik an tolmixtaláb xi usnéksik ne'ech ka pidhantsik k'al na Dios. In paxk'intsámal tin wi' an padhumtsik, ³⁴ in tepdhámal i pakdha' k'amal, in jek'ámaltsik tam ti ne'echwi'ik ka chemdhá k'al i machét. Xi yabtsik likdha', likeytsik; awilmétsik t'ajat ban péjéxaláb ani in áta'tsik xin tolmij. ³⁵ Wa'chinék i mímlábsik xi ejdhantsidh ti ít tin chakámiltsik.

Taltsik, chemech k'al i yajtsiktaláb ani yab in tok'oytsik ka walká, abal anchan', kin ejto kin bach'utsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ³⁶ K'e'et, in wat'námaltsik i labídhnaxtaláb ani kwadhnéksik. Asta balidhtsik al wik'axte' ani wik'adhtsik k'al i pat'ál. ³⁷ Taltsik chemdhats kwi'idh k'al i t'ujub, kotbadh junax ch'ejel, taktamidhtsik, chemdhats k'al i machét. Xe'chintsik túk'i túk'i bolidhk'i tokot k'al in ot'ól i borrego ani k'al in ot'ól i chibo; ch'ojontálsik, u t'e'pinal ani u yajlom. ³⁸ Jeché' an alwa' iniktsik, xin tomnálakwi'ik ka k'wajaytsik xon ti alwa' ani yab ba jeché' an walbidh k'ay'lá, xe'chinéksik ti belal ban chabál xon ti yab k'wajtsidh, ban ch'énlom, ban cholax ch'éntsik ani bin choltálsik an chabál. ³⁹ Ejtal jajá'tsik, maske káldhats ti alwa' abal u belomtsik, yab in bach'u xowa' na Dios in ulúmal ke ne'ech kin pidhna'; ⁴⁰ pos na Dios tu t'ojojontsámalich jun xata' más alwa', abal jajá'tsik tokot ka lujkuwattsik jeye, tam wawá' ki bach'úch weye xowa' in ulúmal ne'ech kin pidhna' na Dios.

12

Ki chalpóm tokot ech'ek'i na Jesús

¹ Jaxtám wawá', kom u k'wajat wilidh k'al an atiklábtsik xin xalk'ámalich nin belomtal, ki jila'ich xowa' tu tamk'uyal abal ku belmách. Ki jila'ich an walastaláb xi tu dhumk'uyal ani ki óntsi k'al i k'ayúmtaláb an belách xi yejat ki t'aja'. ² Ki chalpóm ech'ek'i na Jesús, xon ti tál ni belomtal, pos Jajá', ja'ich xita' tu tujtsi ani tu lujkuntsi an ti belomtal. Na Jesús in ach'a' an yajtsiktaláb ban peltsidh te' ani yab in ódha' ti kwenta an tidhetaláb xin ko'ol jachan' an chemlá. Pos in cho'ób alwa' ke tam kin wat'na'ich jachan' an yajtsiktaláb, ne'ech kin kó'oy i kulbétaláb, i k'ijidhtaláb ani ne'ech ka buxkan tin eját nin t'okat k'wajtalábil na Dios.

³ Ka chalpaytsik nin ok'tsixelalábil na Jesús, xi yantam yajtsiktaláb in bach'u tin k'ubak an walablomtsik; jaxtám, yab ki chekeytsik nibal ka jila'tsik tabá'. ⁴ Pos tatá'tsik yabél a bajúmal ka bach'u i chemlá abalk'i yabich a lé' ka t'aja'tsik i walastaláb. ⁵ ¿A uk'tsámalichtsikxe' an tak'ixtaláb xi ti pidhál na Dios abal ti chu'tal jelti max ti chakámiltsik? Enché' tin ulal ban T'okat Dhuslab: Chakam, yab ka pojka' an yajtsiktaláb xi ti pidhál an Ok'óxláb abal ka lejkiy tabá', nibal ka walba' tabá' tam ti ki k'wiya'.

⁶ Pos an Ok'óxláb in tak'yal xin k'anidhál

ani in pidhál ti yajtsiktaláb abal kin lujku xi Jajá' in bach'wal jelt in chakámil.

⁷ Ka kuxuytsik an yajtsiktaláb kom na Dios ti ko'oltsik jelti max ti chakámil. ¿Awxe' wa'ach jun i táta'láb xi yab in tak'yal in chakámil? ⁸ Por max na Dios yab ti ki tak'iytsik, tám, yab i lej chakámláb k'al Jajá', i ani' chakámlábk'i. ⁹ Pos aníl jeye, ni táta'tsik xi teché' ti k'ay'lá, tu tak'yal ani i exbantsal xowa' ti ku utsa'. Pos más alwa' ki exbantsi ni Táta' xi walk'i' abal anchan', ki kó'óch an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ¹⁰ Ni táta'tsik xi teché' ti k'ay'lá, tu tak'yal abal ki ejto ku k'wajay alwa' teché' ti k'ay'lá xan ti jajá'tsik tin chu'tal alwa'; por na Dios, tu tak'yal k'al wawá' ti alwa'bíl abal ti ku t'oko jelt xan ti Jajá' t'okat. ¹¹ Tsubax k'ejle ke ni jun i yajtsiktaláb yab ne'ech ki kulbetna' tam ki bach'uk'i,

tokot ne'ech ki yajna'; por xin lejkiyaltsik tinbá' k'al tin kwentak'i an yajtsiktaláb xin bach'wal, tayíl in kó'yalichtsik tám jun i xe'chintaláb lujat ani k'ijidh.

Xant'éy ne'ech ki tamu max yab ki exbantsi tin káwintal na Dios

¹² Anchan' pé, ka likedha'tsik ti ít na k'ubak xi chekenekich, na akan xi palmenekich ¹³ ani ka aliytsik an bél xi lujat. Ne'ech tám ka jeley na akan xu k'wech'e' ani yabich más ne'ech ka t'aw'k'in.

¹⁴ Ki k'wajaytsik k'ijidh k'al ejtalk'itsik, ka júna'tsik jun i t'okat xe'chintaláb; pos max yab ka t'okedha'tsik tabá', yab ne'ech ka ejtotsik ka chu'u an Ok'óxláb. ¹⁵ Ka kó'oytsik i kwenta abal ni jun xita' yab kin jila' kin bach'u an tolmixtaláb xin pidhnál na Dios; ke ni jun xita' yab kin junu jelti jun i ts'a'ik t'ayabláb, xin t'ajál yab alwa' ani yán u ít'nal k'ál. ¹⁶ Ke ni jun xita' xi tatá'tsik ka junkun k'al xi yab in tomtal, nibal kin pojka' xowa' t'okat; pos jeché' ja'ich in t'aja' na Esaú, ke k'al jún tokot i k'apné, in nuju an awiltaláb xin ko'ol jun i ok'ox chakámláb. ¹⁷ Ani tatá'tsik a cho'ób ke tayíl, tam ti na Esaú in le'na' kin bach'u nin lábt'ajaxtal nin táta', pojká; ani maske uk'in t'ajat, yabich in ela' xan ti kin uwa' abal kin jalk'uy xowa' in t'ajámal.

¹⁸ Tatá'tsik, yab i utenek jelti an israelitatsik, ba jachan' an ch'én xi k'wajat jomomól jelti k'amal ani u taknal, xon ti wa'ach i jik'waxtaláb ani i ik'ladh áb. ¹⁹ Yab a ach'ámaltsik ti jutsyáb an korneta nibal nin tawnaxtal na Dios xi k'ál ti tawnadh an israelitatsik. Xin ach'ámaltsik jachan' an tawnaxtaláb, in pakabédha'tsik abal yabich ka tawnátsik más. ²⁰ Jachan' tin t'aja'tsik anchan', ja'ich abal yabich in kuxyal xan ti k'wajat ti usnaltsik enché': "Max jun i ko'nél o jun xita' kin kuba' nin akan ba jeché' an ch'én, yejat ka chemdhá t'ujbadhk'i o k'al i ch'upidh pat'ál." ²¹ Jik'entál t'ajat xi tá' ti tejwa', ke asta na Moisés in ulu enché': "In wipipíl tin k'wajat k'al i jík'ib."

²² Por tatá'tsik i utenek ban ch'én xi Sión ani bin bitsówil na Dios xi ejat, ja'ich ki ulu, an Jerusalén xi walk'i'. I utenekichtsik xon ti k'wajat yán i t'okat abatwáletsik ²³ junkunék abal kin k'ak'na'tsik na Dios ani bin junkuntal nin chakámiltsik na Dios xi k'wajattsik dhutsadh nin bij tú' walk'i'. I utenekichtsik ba na Dios, nin Lújundhaxil ejtalk'i ani bin ejattal an iniktsik xi alwa', abal lujkudhichtsik k'al na Dios. ²⁴ U utenekich jeye ba na Jesús, an kawintsix ban ít lejkingtaláb ani ba nin xich'ál xin wak'la' xi k'ál tu t'okómálich. Jeché' tu tawnál más alwa' ké nin xich'ál na Abel.

²⁵ Jaxtám, ka kó'oytsik i kwenta abal yab ka pojka' xi tu tawnál. Pos yabtsik lo'ey xin pojka' na Dios tam ti tawnátsik teché' ti k'ay'lá; ani wawá' más yab ne'ech ki ejto ku lo'ey, max yab ki exbantsi xi tu tawnál tú' walk'i'. ²⁶ Nin tawnaxtal na Dios, in t'aja' ka yoyon an chabál tam ti jachan' an k'ij; por xo' in ulal: "Ne'ech juní ku t'aja' ka yoyon ani yab tokotk'i an chabál, an walk'i' jeye." ²⁷ Tam tin ulu "ne'ech juní", i exbayal jelti max in ulal abal ne'ech kin wék'oy ejtal xowa' xu yoy'nal xin t'ajámal na Dios abal ka jilk'on tokotk'i xi yab u ejtowáb ka yoywat. ²⁸ Nin tak'ixtal na Dios xi tu pidhál, yab ne'ech ka ejtowat ka yoywat. Pos ki pidha' ti jalbintsixtaláb k'al jeché' tin kwenta ani ki k'ak'na' na Dios k'al yantam i t'okattaláb ani i cha'attaláb xi Jajá' in kulbetnál; ²⁹ pos ni Diosil, in junwal jelti k'amal xu k'ibdhax.

13

Xan ti ku k'wajay alwa' tin tamét na Dios

¹ Yab ka jila'tsik ta k'ánídhax jún ani jún jelti a kidhábsik. ² Yab ka uk'tsitsik ka bach'u alwa' xu uleltsik ta k'imá', pos taltsik xin t'ajál anchan', in koydhámaltsik i t'okat abatwáletsik maske yab in cho'ób.

³ Ka yajnantsi jeye xi k'wajattsik ti wik'nél, jelti max tatá'tsik i k'wajat teye ta wik'nél junax k'al jajá'tsik. Ka yajnantsi jeye xi at'ax t'ajtsidchtsik, pos ne'ech teye ki ejtowat ki at'ax t'ajtsintsik anílk'i.

⁴ Ke ejtal xi tomkidhtsik ka k'ak'ná k'al ejtalk'i; pos na Dios ne'ech kin lújundha' xu junkunaltsik k'al xi yab in tomtal ani xu walbinaltsik k'al i uxúmbe'taláb.

⁵ Yab ki ch'e'ne'bétsik; ki k'wajaytsik k'ijidh k'al xowa'k'i a ko'ol, pos na Dios in ulúmal enché': "Yab jayk'i ne'ech tu jila' nibal ne'ech tu walba'." ⁶ Jaxtám ti ne'ech ki ejto ki ulu enché' k'al yantam i belomtaláb:

An Ok'óxláb ja'ich xi tin tolmiyal;

yab ne'ech ku jik'na' xowa' ne'ech kin ejto ti kin t'ajtsi jun xita'.

⁷ Ka chalpaytsik na ok'lékiltsik xi ti t'iltsámal an tin káwintal na Dios; ka chalpaytsik xan ti xe'chin ani ka óntsi ka wéwnantsi an tin belomtal.

⁸ Na Jesukristo yab u jalk'unal malilíl i k'ij. ⁹ Yab ka walka' ki k'ambiyattsik k'al i k'e'et ok'tsixelaláb xi yab i ok'tsinék k'al na ok'lékiltsik. Más alwa' ke ni ejattal kin bach'u i chapiktaláb xi tál bin k'anidhaxtal na Dios ké i tak'ixtaláb k'al tin kwenta i k'apnétsik; pos yab jayk'i káldhats xata' alwa' ba jeché' an ok'tsixelaláb xin wéwnátsik.

¹⁰ Wawá' i ko'ol xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb; taja', yab in tomnál ka k'apúch xu pále'tsik bin weje' t'okat altájl na Dios. ¹¹ Pos xu lej ok'lek pále', in ódhál in xich'ál an ko'nétsik ban Lej T'okat Altá ti pikbantsixelaláb abal kin wixk'a' an walastaláb; por nin t'u'úl jachan' an ko'nétsik, yab u tsiknal xon tu k'wajíl an israelitatsik. U káldháb eléb abal ka tsikan. ¹² Anchan' jeye, na Jesús káldhá ban bitsow abal ka chemdhá ani anchan', kin t'oko an atiklábsik k'al tin kwentak'i nin xich'ál. ¹³ Wanách pé ba na Jesús, táyk'i eléb abal ku at'an weye jelt xan ti Jajá' in tamu. ¹⁴ Pos teché' ti k'ay'lá yab i ko'ol ni jun i bitsow xi ne'ech kin ejto ka k'wajay malilíl i k'ij, tokot exom i ayal an bitsow xi ne'ech ka tsích tayíl. ¹⁵ Jaxtám ti yejat ech'ek'i ki pubédhantsal tin bij na Dios k'al tin kwenta na Jesukristo. Jeché' an ajtintsixelaláb, ja'ich an pikbantsixelaláb xi yejat ki pidhna'. ¡Ki ajtintsích pé an Ok'óxláb! ¹⁶ Ani yab ka uk'tsi ka t'aja'tsik xowa' alwa' ani ka ch'ejwaliyal jeye xowa' a ko'ol xi k'e'ettsik; pos jeché', ja'ich an pikbantsixelaláb xin kulbetnál na Dios.

¹⁷ Yab ka ch'ikat t'aja' xi ti ok'tsaltsik ani ka exbantsi xowa' jajá'tsik in ulal; pos jajá'tsik ti belkómstsal ta ejattal ani in cho'ób abal ne'ech ka lújundhátsik k'al na Dios. Ka tolmiytsik abal tam ka lújundhá k'al na Dios kin ach'a'tsik i k'ijidhtaláb ani yab i t'e'pintaláb, pos max yab ka t'aja'tsik anchan', yab xata' ti ne'ech ka éyna' xowa' ti ok'tsaltsik.

¹⁸ Ti ku kontsintsi weye, i chalpayal ke u k'wajat alwa' abal i lé' ki t'aja' ejtal alwa' xan ti yejat. ¹⁹ Tu lej pakabédhátsik ki ólan k'al naná' tu kwenta abal na Dios ti kin walka' kin witsiy jik'at k'al tatá'tsik.

An lábt'ajaxtaláb ani an chapnédhomtaláb xi tin ok'ontal

²⁰ Na Dios xin pidhnál an k'ijidhtaláb, ja'ich nin ejdha' ti ít ni Ajátik Jesukristo, an pulek Belkol borregotsik xin lej tsubk'a' k'al nin xich'ál an lejkintaláb xi malilíl i k'ij. ²¹ Ke Jajá' ti ki t'aja'tsik ki lujkun ani ki alwa'métsik k'al ejtal xowa'kich abal ka ejto ka t'aja'tsik xowa' Jajá' in lé'. Ani ke Jajá', kin t'aja' k'al ejtal wawá' xowa' Jajá' kin le'na', k'al tin kwentak'i na Jesukristo. ¡Ke na Kristo kin kó'oy an labidh t'okattaláb malilíl i k'ij! Anchan' ka t'ájan.

²² Kidháblábsik, tu kontsal abal ka kó'oy i cha'attaláb k'al jeché' an tak'ixtaláb xi tu utsátsik, pos yab lej pulek an dhutsadh úw xi jeché' tu dhutsuntsámalsik. ²³ Ka cho'óbna'tsik abal an kidhábláb Timoteo, walkadhich; max ka ulich jik'at, ne'ech jeye ku júna' k'al naná' tam kin k'ale tu álna'tsik.

²⁴ Ka chapnédha' ejtal na ok'lékiltsik ani ejtal an belomtsik. Ti abtsal ti chapnédhomtaláb xu k'wajítsik Italia.

²⁵ Ka bach'waltsik ech'ek'i nin alwa'tal na Dios. Anchan' ka t'ájan.

Nin dhutsadh úwil an abatwále Santiago

Na Santiago in dhutsuntsal an belomtsik xi túk'i túk'i

¹ Naná', xu bij Santiago, xin k'wajat u t'ójontsal na Dios ani an Ajátikláb Jesukristo, u chapnédhál nin kidhtaltsik xi lajucháb nin chakámiltsik na Israel xi k'wajattsik túk'i túk'i ban k'ay'lá.

An chalpadhtaláb xi tál ba na Dios

² Kidháblábsik, yejat ki kulbétsik t'ajat tam exom a wat'nálsik xowa'kichk'i i yajtsik-taláb. ³ Pos a cho'óbichtsik, ke tam a wat'nálsik i yajtsiktaláb abal ki chu'tat max tsubax lejtal ta belom, ne'ech ka ejtotsik ka kó'oy más an cha'attaláb. ⁴ Por in tsubtalk'i lejtal ti ka kó'oytsik jachan' an cha'attaláb; anchan', ne'ech tám ka likey más na ejattal abal ka ejtotsik ka kuxuy xowa'kichk'i i taktamixtaláb.

⁵ Max jun xita' xi tatá'tsik u k'ibel i chalab, kin kontsi na Dios, pos Jajá' in pidhnál xowa'kichk'i ka kontsin. In pidhál ejtalk'itsik yandha' an ti chalab ani yab xata' k'wajat in utsál xita' k'ál ti ka kontsin. ⁶ Por yejat kin konoy k'al yantam i belomtaláb ani yab yejat kin jálk'úk'liy nin chalab; pos xita' in t'ajál anchan', in junwal jelti an ja' xu múlák' xu júnáb túk'i túk'i k'al an ik'. ⁷ Xita' xin jálk'úk'liyal nin chalab, yab yejat kin chalpay ke ne'ech ka pidhan xata' k'al an Ajátikláb. ⁸ Xita' xi xo' in lé' jun xata' ani kalám k'e'et, yab in ko'ol lujat nin chalab.

⁹ An kidhábláb xi ch'ojontál, yejat ka kulbé tam kin chalpay ke púlek tin tamét na Dios, ¹⁰ ani xi tumínladh, yejat jeye ka kulbé tam kin chalpay ke yab xata' in éy nin tumínladhtal tin tamét na Dios. Abal xi tumínladh t'ajat, in junwal jelt in wichíl an ch'ojótsik, xi yab u lej owel. ¹¹ Tam ka eblin na k'ítsá ani ka yajbé t'ajat an k'ak'al, u wayél an ch'ojól, u chujk'anal nin wichíl ani u talél nin labídh. Anchan' jeye ti ne'ech ka ok'on an tumínladh inik lejat in óntsal ti t'ojnal.

Tam ku taktamiyat

¹² K'ijidh t'ajat xita' xin kuxyal k'al i cha'attaláb, an yajtsiktaláb; abal tam kin kuxúch jachan' an yajtsiktaláb, ne'ech kin bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Jeché' ja'ich xowa' na Dios in ulúmal ne'ech kin pidha' xi k'ál tu k'ak'náb. ¹³ Tam jun xita' kin ach'a' u taktamiyáb, yab yejat kin chalpay ke k'al a Dios tu taktamiyáb; pos na Dios yab u taktamiyáb k'al xowa' yab alwa', nibal in taktamiyal ni jun xita'. ¹⁴ U kwajlanal ban taktamixtaláb jun xita', tam ka k'ambiyat k'al xowa' yab alwa' xi jajá'k'i in kulbetnál. ¹⁵ Tam kin t'aja' jeché' xowa' yab alwa' in kulbetnál, támich tu walbinal. Ani k'al tin kwentak'i jeché' an walastaláb, u júnáb ban k'ibetaláb.

¹⁶ Kidháblábsik xi naná' tu k'anidhátsik t'ajat, yab ka k'ambiytsik tabá'. ¹⁷ Ejtal xowa' alwa' ani lujat xi bach'wal, tál t'ek'at ba ni Táta' Dios. Jeché' na Dios, ja'ich xin t'ajámal an tajbaxtalábsik xi wa'ach walk'i'. Malilíl i k'ij na Dios jayéchk'i Ja', Jajá' yab jayk'i u jalk'unal jelti an tajbaxtalábsik xi wa'ach walk'i'. ¹⁸ Tu pidha' ti ít xe'chintaláb k'al tin kwentak'i tam ti bela' an alwa' t'ilab. Anchan' tin t'aja' abal ki junu jelti an ok'ox walíláb xu pikbantsáb na Dios, pos Jajá' anchan' tin le'námál.

An tsubax belomtaláb

¹⁹ Jaxtám, kidháblábsik xi tu k'anidhátsik t'ajat, juntsik ta éb yejat ki k'wajaytsik t'ojojodh abal ka ach'a'tsik nin káwintal na Dios; por yejat ka kó'oy i cha'attaláb abal ki káwin ani yab ki chakúlmél jik'atk'i. ²⁰ Abal tam jun xita' u chakúl, yab ne'ech kin ejto kin t'aja' xowa' lujat tin tamét na Dios. ²¹ Pos anchan' pé, ka jila'ichtsik ejtal xowa' yab alwa'

ani ejtal an at'axtaláb xi wa'ach t'ajat. Ka bach'utsik k'al i cha'attaláb an alwa' t'ilab xi k'wajbantsidh ba na itsích; pos jeché' an alwa' t'ilab, in ko'ol i awiltaláb abal ti ki lo'tsi ta ejattal.

²² Por ka t'aja'tsik xan tin ulal an alwa' t'ilab, yab ka ach'a'k'itsik, pos max ka ach'a'k'itsik, tatá'k'itsik a k'ambiyal tabá'. ²³ Xita' xin ach'á'k'i an alwa' t'ilab ani yab in t'ajál ti k'ij, in junwal jelti jun xita' xin telál tinbá' ba jun i lam. ²⁴ In chu'tal tinbá' xan ti jeye jajá' ani tam ka wixk'inich ban lam, in uk'tsal xan ti jeye jajá'. ²⁵ Por xita' yab in uk'tsal kin t'aja' xan tin ulal an tak'ixtaláb; an tak'ixtaláb xi lujat ani in pidhnál an walkadhtaláb, tokot k'wajat lujtalk'i in t'ajál xan tin ulal jeché' an tak'ixtaláb, ne'ech ka k'wajay k'ijidh k'al ejtal xowa' in t'ajál.

²⁶ Max jun xita' in chalpayal ke u belom t'ajat, por yab in ejtowal kin kubdha' ti káw yab alwa', jajá'k'i in k'ambiyal tinbá' ani nin belomtal yab xata' in jalbíl. ²⁷ An belomtaláb xi alwa', xi na Dios an Táta'láb in chu'tal abal t'okat, ja'ich jeché': ki tolmiy an chemtsiwáetsik ani an chemtsidh mímlá'bsik k'al an yajtsiktaláb xin wat'ná'lsik ani yab ku ch'ó'on k'al an walastaláb xi wa'ach ban k'ay'lá.

2

Yab takudhk'i xita' yejat ki k'ak'nál

¹ Kidháblá'bsik, kom a belá'lichtsik ni t'okat labidh Ajátik Jesukristo, yab takudhk'i xita' yejat ka k'ak'ná'lsik. ² Max ka ochich xon ta junkunaltsik jun i inik xin k'wajbím jun i aniyo xi t'ajadh k'al i oro ani in k'wajbím i alwa' k'udhk'um; ani ka ochich jeye jun i ch'ojontál xi xeketlidh k'al i k'ej k'udhk'um, ³ ani ka bach'utsik alwa' xi xeketlidh k'al an alwa' k'udhk'um ani ka utsa': "Ki buxkan teché' ban alwa' koytaláb", por an ch'ojontál ka utsa': "Tatá' nú' ki k'ale ta kubél, o ki buxkan teché' chabál", ⁴ ¿yabxe' exomichk'i a takwyal xita' ka k'ak'nál? Max anchan' ka t'ajá'lsik, yab lujat na chalab.

⁵ Kidháblá'bsik xi naná' tu k'anidhá'lsik t'ajat, ka ach'a'tsik jeché': Na Dios in takwyámal xi ch'ojontá'lsik teché' ti k'ay'lá abal ka belmáchtsik ani abal kin bach'utsik jelti jun i jiltsixtaláb xowa' Jajá' in ulúmal ke ne'ech kin pidha'tsik xi k'ál tu k'ak'náb. ⁶ Por tatá'tsik a tidhebédhál an ch'ojontá'lsik. ¿Yabxe' ja'ich an tumínladh iniktsik xi ti t'ajtsaltsik yab alwa' ani ti utwaltsik ban awiltalá'bsik? ⁷ ¿Yabxe' jajá'tsik nin at'ax t'ilál na Jesukristo xa bach'úmaltsik ani xo' a ko'ol ta itsích?

⁸ Max a t'ajálaktsik lejtal jelt xan tin ulal nin tak'ixtal an Ajátikláb Jesús xin ulal enché' ban T'okat Dhuslab: "Ka k'anidha' xi k'e'ettsik jelt xan ta k'anidhál tabá'", alwa'ich ta t'ajál. ⁹ Por max takudhk'i xita' a k'ak'nál, i walbinalichtsik tám ani nin tak'ixtal na Dios, ti xalk'á'lichtsik abal yab a t'ajá'lsik xan tin ulal. ¹⁰ Max jun xita' in t'ajál ejtal xowa' in ulal an tak'ixtaláb, por yab kin t'aja' jún xowa' in ulal jeché' an tak'ixtaláb, u kalel jelti max in ch'ikat t'ajál ejtal. ¹¹ Pos na Dios xin ulu enché': "Yab ki junkun k'al xi yab a tomtal", in ulu jeye: "Yab ki chemdhaxin." Jaxtám, max jun xita' yab u junkunal k'al xi yab in tomtal por u chemdhax, in ch'ikat t'ajálich an tak'ixtaláb. ¹² Ka cho'óbna'tsik ke ne'ech ki lújunhá k'al an tak'ixtaláb xi ti t'ajál ki k'wajay walkadh, jaxtám ti yejat ka t'ilá'lsik ani ka t'ajá'lsik xowa' alwa'. ¹³ Pos xita' xi yab in kó'ontsám ti yajnantsixtaláb xi k'e'ettsik, yab jeye ne'ech ka kó'ontsat ti yajnantsixtaláb k'al na Dios tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújunhaxtaláb; por xin kó'ontsám ti yajnantsixtaláb xi k'e'ettsik, ne'ech jeye ka kó'ontsat ti yajnantsixtaláb k'al na Dios tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújunhaxtaláb.

An belomtaláb ani xowa' i t'ajál

¹⁴ Kidháblá'bsik, ¿jant'ó ti alwa' max jun xita' kin ulu ke u belom ani yab in t'ajál ni jun xata' xi alwa'? ¿Awxe' ne'ech ka ejtowat ka lo'wat k'al jachan' an belomtaláb xin ko'ol? ¹⁵ Ka chalpaytsik enché': Max jun i kidhábláb i inik o i mímláb yab in ko'ol in k'udhk'úmil nibal i k'apné' xan ti kin wat'na' jachan' a k'ítsá, ¹⁶ ani ke jún ti éb xi tatá'tsik kin utsa'

enché: “Ka wat'na' alwa' na k'ítsá, ki wátin ani ki k'apúch”, por yab kin pidha' xowa' in yéntsál nin t'u'úl, ¿jant'ó ti alwa' xowa' in utsa'? ¹⁷ Anchan' u támnal k'al an belomtaláb; max jun xita' yab kin xalk'a' nin belomtal k'al xowa' alwa' in t'ajál, yab tsubax tu belom.

¹⁸ Por max jun xita' kin ulu enché: “Tatá' i belom ani naná' u t'ajál xowa' alwa'.” Pos ti kin xalk'antsi pé pílk'i an ti belomtaláb xa ko'ol ani yab junax k'al xowa' alwa' a t'ajál; ani naná' ne'ech tu xalk'antsi abal in belom junax k'al xowa' alwa' u t'ajál. ¹⁹ Tatá' a belál ke jún tokot a Dios wa'ach ani anchan' alwa'ich ta t'ajál. Anchan' jeye tin belál an at'ax ejattalábtsik ani u wipipílsik k'al i jík'ib. ²⁰ Por yejat ka cho'óbna', inik xi yab i chalpadh, ke max an belomtaláb xi jun xita' in ko'ol yab kin xalk'a' k'al an alwa'taláb xowa' xin t'ajál, yab xata' in jalbíl nin belomtal. ²¹ Ni weje' pakélil Abraham bach'wat k'al na Dios ti lujat inik k'al xowa' in t'aja' tam tin pikba' nin chakámil Isák. ²² A chu'talich ke nin belomtal na Abraham, in xalk'a' k'al xowa' xin t'aja' ani anchan', in xalk'a' ke tsubax lejtál tu belom. ²³ Anchan' ti támun jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché: “Na Abraham in bela' na Dios ani k'al nin belomtal, bach'wat k'al na Dios ti lujat inik.” Ani bijyat tin ja'úb a Dios.

²⁴ Pos a chu'talichtsik, ke na Dios in bach'wal jeye jun xita' ti lujat inik k'al xowa' alwa' in t'ajál abal u belom ani yab tokot, abal u belomk'i. ²⁵ Anílk'i jeye támun k'al na Ráb, an junkux inik uxum; bach'wat k'al na Dios ti lujat mímláb k'al xowa' alwa' in t'aja' tam tin chinat bach'u tin k'imá' nin abatwálejiltsik na Josué ani tayíl in tolmiy abal ka kale pí bé. ²⁶ Pos anchan' jelti ni t'u'úl max yab in ko'ol an ejattaláb, chemnek ti k'wajat ani yabich xata' ti alwa', anchan' jeye, yab xata' ti alwa' max tokot u belom ani yab i t'ajál xowa' alwa'.

3

Xowa' in t'ajál ni wi'

¹ Kidháblábsik, yab yejat ka wa'chin ba tatá'tsik yán xita' xin le'nál kin ok'tsixna' nin káwintal na Dios, pos a cho'óbichtsik ke naná' ani xi más xu ok'tsixtsik jeye, más chapik ti ne'ech tu lújundháb. ² Ejtál i t'ajál xowa' yab alwa'. Max jun xita' yab in ulal xowa' yab alwa', jachán' ja'ich jun i lujat inik, xi ne'ech jeye kin ejto kin kubdha' nin t'u'úl tam in lé' kin t'aja' jun xata' xi yab alwa'. ³ Tam ki k'wajbantsi ti freno bin wi' an bitsim, ne'ech tám ki ejto ki júna' xon ti ki le'na'. ⁴ Anchan' jeye an pakdha' tan, maske pakdha'tsik t'ajat ani chapik t'ajat tu waw'yáb k'al an ik', an beldhom, in ejtawal kin júna' xon ti jajá' kin le'na' k'al jun in chakam chawtsíl. ⁵ Anílk'i jeye u támnal k'al ni wi'; ja'ich jun peje' in putálil ni t'u'úl, por u t'ájnal xowa'kich pakdha' k'al tin kwentak'i xowa' ki ulu. Jelti wé' i k'amal in tsikál i pakdha' te'lom, anchan' jeye u támnal k'al ni wi'. ⁶ Ani ni wi', in junwal jelti jun i k'amal. Ni wi', k'wajat bin putálil ni t'u'úl ani tu ch'o'yal tam ki ulu xowa' yab alwa'. In junwal jelti an at'axtaláb xu t'ájnal ban k'ay'lá. An lej at'ax, ja'ich xi tu t'ajál ki ulu xowa' yab alwa' ani anchan', i ch'o'yalich ejtal xowa' i t'ajál ba ni xe'chintal. ⁷ An inik in ejtawal kin máxubédha' xowa'kichk'i i padhumtsik, i ch'ichintsik, i chantsik ani i ko'nélsik xi wa'ach ban pujal; ⁸ por yab xita' in ejtómál kin t'aja' ke nin wi' kin ulu tokot xowa' alwa'. Jeché' ja'ich jun i at'axtaláb xi yab in walkál tinbá' ka kubdhá k'al ni jun xita'; in junwal jelti it'lab xu chemdhax. ⁹ K'al jayéché' ni wi', i k'ak'nál na Dios an Táta'láb ani k'al jayéchk'i jeye ti odhbijyal an iniktsik, xin t'ajámál na Dios jáyk'i jelti Jajá'. ¹⁰ Ba ni wi' u kalel i k'ak'naxtaláb ani táyk'i u kalel i odhbijixtaláb. Kidháblábsik, yab yejat ki t'aja' anchan'. ¹¹ ¿Awxe' ba jun in kalemтал i ja' ne'ech ka kale i ja' xi alwa' ani i ja' xi ts'a'ik? ¡Yaba!! ¹² Kidháblábsik, ¿awxe' jun in akan i lanáx ne'ech kin kó'oy i it'adh, o jun in akan i uj kin kó'oy i lanáx? Pos ba jun in kalemтал i ja' yab jeye ne'ech ka kale i ja' xi ch'apu ani xi alwa'.

An chalpadhtaláb xi tsubax

¹³ Max k'al tatá'tsik ta' k'wajat jun xita' xi chalpadh ani in exbayal xowa'kich, kin xalk'a' k'al xowa' alwa' in t'ajál ani k'al an cha'attaláb xin ko'ol k'al tin kwenta jachan' an chalpadhtaláb. ¹⁴ Por max tatá'tsik a chakuntsal jun xita' k'al tin kwenta xowa' in ko'ol ani a péjéxnál abal ka bajaw ki k'wajay más púlek, yab yejat ka t'ek'a'tsik tabá' k'al jachan' an chalab xa ko'oltsik, pos anchan', i k'ambixichk'i ani yab a éyná'tsik an tsubaxtaláb. ¹⁵ Pos jeché' yab ja'ich an chalpadhtaláb xi tál ba na Dios, jeché' an chalpadhtaláb ja'ich xi teché'k'i ti k'ay'lá. Yab já' xi tál ban T'okat Ejattaláb, jeché' an chalpadhtaláb tál ban at'ax ejattalábtsik. ¹⁶ Pos xon ti wa'achtsik xita' xin chakuntsal xi k'e'et k'al tin kwentak'i xowa' in ko'ol ani in péjéxná'tsik abal kin bajaw ka k'wajay más púlek, taja' wa'ach xowa' xi yab exbadh ani xowa'kichk'i i at'axtaláb. ¹⁷ Pos xin ko'oltsik an chalpadhtaláb xi tál ba na Dios, jachan' in ko'oltsik jun i xe'chintaláb t'okat. Yabtsik pojka, alwa' iniktsik, in exbayaltsik xowa'kich. In yajnantsal jeye nin at kidhá'tsik ani in t'ajá'tsik xowa' alwa'; yab exbadhk'i xita' in k'ak'ná'tsik ani yab u k'ambixtsik. ¹⁸ Xita' in ayal an k'ijidhtaláb, in t'ajál abal ka wa'chin i k'ijidhtaláb ban atiklábtsik ani anchan', ne'ech kin bach'utsik an lujattaláb.

4

Xita' xin kulbetnál xowa' yab alwa' xi wa'ach ban k'ay'lá

¹ ¿Jón' tu tsi'il an péjéxaláb ani an kúnúxaláb xi tatá'tsik a kó'yal? ¿Yabxe' taja' tu tsi'il ban le'lomtaláb xi k'wajat in t'ajál i chápláb alk'idh ba na ejattal? ² A lét'endhá'tsik xata' ani yab a ejto ka kó'oytsik. I chemdhaxtsik abal a lé'tsik ka kó'oy xowa' a chu'tal in ko'oltsik xi k'e'et ani kom yab a ejtawal ka kó'oytsik, támich ta péjéx'tsik. Yab a ejtawal ka kó'oytsik xowa' a lé', kom yab a kongsaltsik na Dios. ³ Ani max a kongsaltsik, yab i pidhnal kom yab alwa' ta konyaltsik; pos a konyaltsik abal ka éyna' k'al xowa'k'i in kulbetnál na t'u'úl. ⁴ Tatá'tsik a jilámal na Dios jelt xan ti jun i mímláb in jilál nin tomkíl abal ka junkun k'al i k'e'et inik. ¿Yabxe' a cho'óbsik ke max ka k'anidha' xowa' wa'ach yab alwa' teché' ban k'ay'lá a pojkálich na Dios? Max jun xita' kin k'anidha' xowa' wa'ach yab alwa' teché' ban k'ay'lá, u kalelich in pojkal a Dios. ⁵ O ¿a chalpayaltsik ke an T'okat Dhuslab in ani' ulalk'i enché': "An T'okat Ejattaláb xi tu k'wajbantsámal na Dios ba ni ejattal tu k'anidhál t'ajat ani in lé' kin chu'u ke tokotk'i ki k'anidha' na Dios"? ⁶ Por na Dios tu tolmiyal más k'al nin alwa'tal; pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': "Na Dios in pojkal xin t'ek'á'tsik tinbá', por in tolmiyal k'al nin alwa'tal xin cha'ká'tsik tinbá'." ⁷ Pos ka walka'ichtsik pé ki tak'yattsik k'al na Dios. Yab ka walka' ti ki átantsi an ta chalab an lej at'ax. Pos max yab ka walka' ti ki áta'tsik an lej at'ax, an lej at'ax ne'ech ka wék'on k'al tatá'tsik. ⁸ Ki utéchtsik ba na Dios ani Jajá' ne'ech ka utey k'al tatá'tsik. Max i walbinal, ka jila'ichtsik an walastaláb; ani tatá'tsik xa le'nál ka k'ak'na' na Dios ani a k'anidhál jeye xowa' wa'ach yab alwa' ban k'ay'lá, yabich ka t'aja'tsik anchan'. Ka k'ak'na'tsik tokot na Dios ani anchan', ne'ech ka t'okedha'tsik na ejattal. ⁹ Ki t'e'pintsik, ki uk'intsik ani ka yajnantsitsik tabá'. Ka jalk'uytsik an te'nich k'al i uk'il ani an k'ijidhtaláb k'al i t'e'pintaláb. ¹⁰ Ka cha'ka'tsik tabá' tin tamét an Ok'óxláb ani Jajá' ne'ech ti ki t'ek'ba'tsik.

Xita' xin telál xowa' in t'ajál nin at belom

¹¹ Kidháblá'tsik, yab ki t'ílaxintsik yab alwa' jún ani jún. Xita' in t'ilál yab alwa' jun in at belom, o kin teltsal xowa' in t'ajál, u kalelich tám jelti max exom in t'ilál yab alwa' an tak'ixtaláb ani in ulalich abal yab xata' ti alwa'. Por max tatá' a ulal ke yab xata' ti alwa' an tak'ixtaláb, u kalelich tám jelti max tatá' más a ko'ol i awiltaláb ka ulu xowa' yejat ka t'ajan ké an tak'ixtaláb. ¹² Na Dios ja'ich nin pidhnámal an tak'ixtaláb ani tokot Jajá' ne'ech kin ejto ti lo'ox o ti k'ibdhax. Por tatá', ¿jant'éy a éy abal ki k'wajay ka teltsal xowa' in t'ajál jun xita'?

Yab xita' in cho'ób xant'éy ne'ech ka támun kalám

¹³ Xo' ka ach'a'tsik jeché', xa ulaltsik enché': "Xo' o kalám ne'ech ku k'ale ba tuwa' o ba jeché' i bitsow; ani taja' ne'ech ku k'wajay jun i tamub, ne'ech ki t'aja' i álimtal ani ne'ech ki áta' yán i tumín", ¹⁴ por nibal ela' a cho'óbsik xant'éy ne'ech ka támun kalám. Pos ¿jant'éy in éy nin xe'chintal jun xita'? In junwal jelti an jél xu xalk'anal junwék'i ani junwék'i u pakwel. ¹⁵ Xowa' yejat ka ulutsik ja'ich jeché': "Max an Ok'óxláb anchan' tin lé', ne'ech ku k'wajay ejat ani ne'ech ki t'aja' jeché' o jachan'." ¹⁶ Por tatá'tsik a inikbédháltsik t'ajat tabá' ani anílk'i jeye i káwtsik; ejtal jeché' an iniktaláb, yab alwa'. ¹⁷ Xita' xin cho'ób kin t'aja' xowa' alwa' ani yab kin t'aja', u walbinalich.

5

An tawnaxtaláb abal xi tumínladhtsik

¹ Ka ach'a'tsik jeché', ne'ech ku t'ila' an tumínladhtsik xi yab u belom. Ka uk'intsik ani ka dhájantsik k'al tin kwenta an yajtsiktaláb xi ne'ech kin ach'a'tsik tayíl. ² Nin tumínal k'achenekich ani nin alwa' k'udhk'úmil, exomich ti k'apnal k'al an takúl. ³ Nin orojil ani nin platajil exomich ti bokmanal ani jachan' nin bokom, ja'ich ne'ech ka k'wajay jelti jun i ólnax k'al jajá'tsik ani ne'ech ka tsikantsik k'al jelt xan tu tsikax an k'amal. Yán i tumín in junkúmal jeché' tin ok'ontalich an k'ij. ⁴ An jalbixtaláb xi jajá'tsik yab in kidhat pidhám an t'ojnaltsik xi t'ójnék ti junkux tin walíl an t'ayablábsik, exom in káwnálsik xo' ani an Ok'óxláb xin tak'yal ejtal an t'okat abatwáletsik, in ach'ámich xant'éy in káwnál jachan' an t'ojnaltsik. ⁵ Teché' ti k'ay'lá in kó'yámalsik jun i xe'chintaláb xan ti jajá'tsik in le'námal, k'otsenektsik jelti an ko'nélsik xi ne'ech ti chemdháb; ani xo', exomich in bajwal xowk'i ne'ech kin jalbiytsik nin walab. ⁶ Jajá'tsik in walbiyámalsik ani in chemdhámalsik xi yab xata' in walámal ani yab tomnadhtsik.

An cha'attaláb ani an óláb

⁷ Jaxtám, kidháblábsik, yejat ka kó'oytsik i aytsixtaláb asta ka tsích an Ajátikláb, jelt xan ti an t'ojnal xin lé' kin junkunsi yán tin walíl an t'ayabláb ko'ol kin kó'oy i aytsixtaláb asta ka ulich an jidhtal áb ani xi tayíl. ⁸ Ka kó'oytsik teye i aytsixtaláb jelti jeché' an t'ojnal ani yabtsik ka jila' tabá', pos exomich ti k'unel xowk'i ti ne'ech ka tsích juní an Ajátikláb. ⁹ Kidháblábsik, yab ki k'wajay ta chákúxtsik jún ani jún abal yab ki elan i walbidh tam ki lújundhá; pos an Lújundhom, k'unatich i k'ij ne'ech ka tsích. ¹⁰ Ka éyna'tsik jelti jun i óltsixtaláb abal an yajtsiktaláb ani an cha'attaláb, an t'íltsixtsik xi xe'chinéksik ti t'íltsix k'al tin kwenta an Ajátikláb. ¹¹ Pos i cho'ób abal k'ijidh ne'ech kin ach'a' xita' kin ejto kin kuxuy i yajtsiktaláb k'al i cha'attaláb. A ach'ámalsik xan ti na Jób tin kuxyámal k'al i cha'attaláb an yajtsiktaláb xin wat'na' ani a ach'ámalsik jeye xan ti lábt'ajan k'al an Ok'óxláb más tayíl; pos an Ok'óxláb u kó'ontsix t'ajat ti yajnantsixtaláb ani u k'anidhax.

¹² Kidháblábsik, ka exbaytsik alwa' jeché' xowa' ne'ech tu utsa': Yab ka éyna' an walk'i', nibal an chabál ani ni jun xata' abal ki beltsintsik xowa' a ulal. Tam ka ulutsik ke "Ani'", anchan' ti ka ulu max anchan' ti yejat; ani tam ka ulutsik ke "Yaba'", anchan' ti ka ulu max anchan' ti yejat, abal yab ki kwajlan tayíl k'al i walastaláb.

¹³ Max jun xita' xi tatá'tsik a kidhtal k'wajat k'al jun i yajtsiktaláb, yejat ka ólan. Max jun xita' k'wajat u kulbél, kin ajatnantsi ti ajatlábsik na Dios. ¹⁴ Max jun xita' k'wajat u ya'ul, yejat ka kantsin an ti tak'ix belomtsik abal ka kantsintsat jachan' an ya'ul ani ka majuyat k'al i aséyte tin bij an Ajátikláb. ¹⁵ Ani tam ka t'aja'tsik i kantsintsixtaláb k'al yantam i belomtaláb, an ya'ul ne'ech ka jeley abal ne'ech ka jeldhá k'al an Ajátikláb; ani max in t'ajámal i walastaláb, ne'ech ka pakwlantsat. ¹⁶ Jaxtám, ki óltsixintsik an ti walastaláb xa ko'oltsik jún ani jún ani ki kóntsínsixintsik jún ani jún abal ki jeldhátsik. Nin chapik kantsintsixtal jun i lujat inik in ko'ol t'ajat i awiltaláb. ¹⁷ An t'íltsix Elías ja'ich jun i inik jelti wawá'; ani tam ti ólan chapik abal yab ka ulich i áb, yab ulich i áb ban k'ay'lá óx i tamub k'al ch'éjel. ¹⁸ Ani tayíl, ólan juní abal ka ulich an áb ani ulich. Ani an chabál in labedha' juní an k'apné.

¹⁹ Kidháblábsik, max jun xita' xi tatá'tsik a kidhtal kin jila' kin bela' an tsubaxtaláb ani ka tolmiyat k'al jun xita' abal kin bela' juní, ²⁰ ka cho'óbna'tsik ke xita' kin t'aja' kin jila' ti walablom jun xita', ne'ech kin lo'tsi tin ejattal jachan' an walablom abal yab ka k'ale ban k'ibeltaláb ani ne'ech kin t'aja' abal ka pakwlantsat yán tin walastalábil. Anchan' ka t'ájan.

Nin jidhtal dhutsadh úwil an abatwále Pedro

Na Pedro in dhutsuntsal an judíotsik xu belomich xi ajnéktsik ani k'ale ti k'wajíl túk'i túk'i

¹ Naná', xu bij Pedro, tin abatwálejil na Jesukristo. U dhutsuntsal jeché' an ti úw an judíotsik xu belomich, xi ajnéktsik ani k'ale ti k'wajílsik ban chabál xi Ponto, xi Galasia, xi Kapadosia, xi Asia ani xi Bitinia. ² Jeché'tsik, takudh k'al na Dios an Táta'láb anchan' xan tin ko'ol k'eje chalpadh tam ti yabél tujenek an k'ay'lá. Takudhtsik k'al tin cháp an T'okat Ejattaláb abal kin exbantsitsik an tin tak'ixtal ani abal ka t'okedhátsik k'al nin xich'ál na Kristo. Ka bach'waltsik yán i alwa'taláb ani i k'ijidhtaláb.

I lo'enekichtsik ta k'wajat

³ Ki k'ak'na' na Dios nin táta' ni Ajátik Jesukristo. Na Dios, k'al nin pulek yajnantsixtal, tu jalk'untsámal an ti chalab tam tin ejdha' ti ít na Jesukristo. Kom ezech ti ít na Jesukristo, jaxtám ti cho'óbich abal ne'ech ku k'wajay walk'i' k'al na Dios. ⁴ Jeché' an aytsixtaláb, ne'ech ti ki t'aja'tsik ka bach'u an jiltsixtaláb xi na Dios ti kó'ontsaltsik ta'padh tú' walk'i'. An jiltsixtaláb, ja'ich jun xata' xi yab u k'achel, yab ch'o'odh ani yab u bat'el jelti an wich. ⁵ Ani kom a belálichtsik na Dios, Jajá' ti beletnátsik k'al nin cháp abal ka bajawtsik an lo'eltaláb xin ko'ol t'ojodh xi ne'ech kin pidhna' ka cho'óbná tin ok'ontal an k'ij.

⁶ Ja'ich k'al jeché' tin kwenta ta k'wajattsik i kulbél, maske yejat xóna' k'eje ka wat'na' i yajtsiktaláb wé' i k'ij. ⁷ Pos an belomtaláb xa ko'oltsik in junwal jelti an oro: yejat ka k'wajbá ban k'amal abal ka chu'tat max ja'ich xi alwa'. Tam jun xita' ka taktamiyat ani yab kin jila' ti belom, nin belomtal más in jalbíl ké an oro, pos an oro u talél ja'. Jaxtám, tam ki taktamiyatichtsik ani yab ka jila'tsik ta belom, ne'ech tám ki káldhájichtsik ta alwa' ani in tomnálich tám ka bach'utsik an labidh t'okattaláb ani an k'ak'naxtaláb tam ka tsích ni Ajátik Jesukristo.

⁸ Tatá'tsik a k'ak'nál na Jesukristo maske yab a chu'úmal ani a belálsik, maske xo' yabél a chu'úmal. Jaxtám ta kulbélsik k'al jun i kulbétaláb púlek ani labidh, ke yab ne'ech ka ejto ka ulu k'al i t'ilabk'i. ⁹ Ani k'al tin kwentak'i abal a belámichtsik na Jesukristo, i lo'tsidhichtsik an ta ejattal ani a bach'walichtsik xowa' a lujoyal ka bach'u.

¹⁰ Ti weje'ich, an t'iltsixtsik in al'imayámal ani in cho'óbnámaltsik k'al tin kwenta an lo'eltaláb ani in t'ilámaltsik xowa' na Dios in ulúmal ne'ech ti ki pidha'tsik k'al nin alwa'talk'i. ¹¹ An t'iltsixtsik u pidhnal kin cho'óbná' k'al nin T'okat Ejattal na Kristo, ke na Kristo ne'ech kin wat'na' i yajtsiktaláb ani ke tayíl ne'ech ka tsích an labidh t'okattaláb. Jajá'tsik in al'imay abal kin cho'óbná' xitam já' ani xowk'i ti ne'ech ka tsích xu óltsinal k'al jachan' an ejattaláb xi ta' ti k'wajat k'al jajá'tsik. ¹² Por pidhan kin cho'óbná'tsik k'al na Dios abal an t'ojláb xi k'wajattsik in t'ajál, yab abal jajá'tsik tin alwa'bíl, jachan' an t'ojláb xin t'aja'tsik, ja'ich abal wawá' ti alwa'bíl. Pos xo', ja'ich jeché' xowa' i t'iltsidhichtsik k'al jajáyk'i xi ti t'iltsámaltsik an ti alwa' t'ilab k'al tin cháp an T'okat Ejattaláb. Jeché' an T'okat Ejattaláb, tál walk'i'. Ejtal jeché' in le'námal jeye kin chu'u an t'okat abatwáletsik.

Na Dios in lé' kin chu'u ku k'wajách t'okat

¹³ Jaxtám, ka chalpaytsik alwa' xant'éy ne'ech ka t'aja' ani ka éyna'tsik na alwa' chalab. Ka k'wajba'tsik na aytsixtal k'al xowa' na Dios ne'ech ti ki pidha' k'al nin alwa'tal, tam ka tsích na Jesukristo. ¹⁴ Kom i chakámlábichtsik k'al na Dios, yabich ki k'wajaytsik jelt xan ta k'wajatwi'ik tam ti yabél a exlámaltsik na Dios. ¹⁵ Yabich ki k'wajaytsik jelt xan ta k'wajatwi'ik, ki k'wajaytsik alwa' ani t'okat; pos na Dios, xi ti takwyámaltsik, t'okat Ja' t'ajat. ¹⁶ Pos an T'okat Dhuslab in ulal enché': "Ki k'wajaytsik t'okat, anchan' xan ti Naná' in t'okat."

¹⁷ Max tatá'tsik a bijyal "Táta'" na Dios, xin ejtawal kin chu'u alwa' jun xita' ani yab u takukúl an ti atiklábtsik, yejat ki jik'na' ech'ek'i, lejat teché' u xe'ech ti k'ay'lá. ¹⁸ Pos na Dios ti káldhámalichtsik ban xe'chintaláb xi yab alwa', xi ti jiltsámal na weje' pakéiltsik ani a cho'óbsik alwa' ke nin jalbíl jachan' an lo'oxtaláb, yab ja'ich jun xata' xu k'achel jelti an oro o an plata, ¹⁹ jalbidh k'al nin labidh xich'ál na Kristo. Jeché' na Kristo, k'wajbá ti pikbaxtaláb jelti jun i borrego xi t'okat. ²⁰ Tam ti yabél t'ajadh an k'ay'lá, na Dios in bijyámalich ke ne'ech kin aba' na Kristo abal ka chemdhá k'al tin kwenta ni walab. Por yab tsích más ok'ox, tsích xo'ichk'i jeché' i k'ij abal tatá'tsik ta k'ánél. ²¹ K'al tin kwentak'i na Jesukristo, a belátsik na Dios. Na Dios, ja'ich xin ejdha' ti ít na Jesukristo tam ti chemdhá ani in k'wajbámal abal ka k'ak'ná. Jaxtám tatá'tsik, a k'wajbámalichtsik na belomtal ani na aysixtal ba na Dios.

²² Ani xo' tatá'tsik, kom a t'ajálchtsik xan tin ulal an tsubaxtaláb k'al tin kwentak'i an T'okat Ejattaláb, a t'okóchtsik na ejattal abal ka k'anidha' in tsubtalk'i na at kidhábsik. Jaxtám ti yejat ki k'ánídháxintsik jún ani jún k'al ejtal na t'okat itsích. ²³ Tatá'tsik i jalk'untsidhichtsik an ta chalab jelti max i wa'chinékichtsik ti ít, por yabich jelt xan tu wa'chinal xu chemeltsik, i jalk'untsidhichtsik an ta chalab k'al nin káwintal na Dios. Jeché' nin káwintal na Dios, yab jayk'i ne'ech ka ok'on. ²⁴ Pos an T'okat Dhuslab in ulal enché':

Ejtal an atiklábtsik in junwal jelti an ch'ojótsik,
ani nin labídh, in junwal jelti nin wichíl an ch'ojól.

An ch'ojól u wayél ani an wich u chujk'anál;

²⁵ por nin káwintal an Ok'óxláb, yab jayk'i ne'ech ka ok'on.

Ani jeché' nin káwintal an Ok'óxláb, ja'ich an alwa' t'ilab xi t'iltsidhichtsik.

2

¹ Jaxtám, ka jila'ichtsik ejtal xowa' yab alwa', yabich ki k'ambixintsik ani yabich ka t'aja' xata' eb itsích'i. Yabich yejat ka chakuntsi ni jun xita' k'al tin kwentak'i xowa' in ko'ol ani yabich ka t'ila' yab alwa' ni jun xita'. ² Anchan' jelt xan ti jun i chakam xi ít ti wa'chinék ti chakam, in lé' t'ajat i leche, anchan' teye ti ka le'na'tsik nin káwintal na Dios abal ka exla'tsik más na Dios ani ki lo'eytsik. ³ Ka t'aja'tsik anchan', max ani' lejtal ta bajúmalichtsik ka exlantsi tin alwa'tal an Ok'óxláb.

Na Kristo, in junwal jelti jun i t'ujub xi ejat

⁴ Pos ki utéchtsik pé ban Ajátikláb, jelti max exomtsik ta utel ba jun i t'ujub xi ejat. An iniktsik in pojka', por abal na Dios, ja'ich jun i t'ujub xi takudh ani kajbidh in jalbíl. ⁵ Tatá'tsik teye, xa junwaltsik jelti an t'ujub xi ejat, ka walka'tsik ti ki éyna' na Dios abal kin t'aja' k'al tatá'tsik jun i pulek atá xon ti Jajá' u k'ak'náb. Abal ti ki k'wajba'tsik jeye ta pále' xu dhabalábich k'al Jajá', xin k'wajbantsal ti pikbantsixtaláb na Dios xi tál bin ejattal. Jeché' in t'ajátsik k'al tin kwentak'i na Jesukristo. ⁶ Ani jaxtám an T'okat Dhuslab in ulal enché':

Ne'ech ku k'wajba' Sión jun xita' xin junwal jelti an ultaláb t'ujub xi k'ál ti t'ajadh an atá, jun i t'ujub xi takudh ani kajbidh in jalbíl; xita' k'ál ti ka belan, yab ne'ech ka tidhebédhá.

⁷ Abal tatá'tsik xi belomich, jeché' an t'ujub kajbidh t'ajat in jalbíl; por abal xi yabtsik u belom, u támnalich jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab enché':

An t'ujub xi pojka' k'al an kúbal atátsik, ja'ich nin bajaw ka k'wajay más ultaláb.

⁸ Ani u támnalich jeye jelt xan tin ulal enché':

Jun i t'ujub xu t'adhk'ux ani u kwajlax.

Pos jajá'tsik jelti max u t'adhk'unalichtsik abal yabtsik in t'ajál ti k'ij an tsubaxtaláb. Pos ja'ich abal jeché' ti takudhichtsik.

Xu dhabalábichtsik k'al na Dios

⁹ Tatá'tsik i takudh k'al na Dios, i k'wajattsik ta pále' abal ka t'ójontsi an Pulek Tak'ix, i kidhtalábichtsik xi t'okat ani i dhabalábichtsik k'al na Dios. I takudhtsik k'al na Dios abal ka t'ila' xowa' labidh xin t'ajál na Dios. Jeché' na Dios, ja'ich xi ti káldha'tsik ban jik'waxtaláb xon ta k'wajattsikwi'ik ani ti k'wajba'tsik bin labidh tajáx. ¹⁰ Tatá'tsik yabwi'ik i exlábtsik k'al na Dios, por xo', i dhabalábichtsik k'al Jajá'. Yabwi'ik a cho'óbitsik max i kó'ontsinal ti yajnantsixtaláb k'al na Dios, por xo', a cho'óbichtsik.

Ki k'wajaytsik abal ka t'ójontsi a Dios

¹¹ Kidháblábitsik xi tu k'anidhátsik t'ajat, tatá'tsik a junwal jelti atiklábtsik xu wat'elk'i ani k'wajat ba jun i chabál xi yab jajá'tsik in dhabal. Tu pakabédhátsik abal yab ka walka' ki átátsik k'al xowa' xin kulbetnál na t'u'úl, xi k'wajat jelti max u péjéx k'al na ejattal. ¹² Ki k'wajaytsik ech'ek'i alwa' k'al xi yabtsik in exlál na Dios. Anchan', maske xo' ti t'ilátsik jelti max i at'ax iniktsik, tayíl ne'ech kin chu'u an alwa'taláb xa t'ajátsik ani ne'ech kin pubédhantsi tin bij na Dios tam kin bajaw xowk'i ne'ech ti lújundhábitsik.

¹³ Kom i k'anidhábitsik k'al an Ok'óxláb, yabich ka ch'ikat t'aja'tsik ni jun i awiltaláb xi teché' ti k'aylá. Yab ka ch'ikat t'aja'tsik an pulek tak'ix, kom pulek in t'ój in ko'ol teché' ti k'aylá. ¹⁴ Yab jeye ka ch'ikat t'aja'tsik an pakdha' awiltaláb xu tak'yáb k'al an pulek tak'ix abal kin yajlombédha' xi at'ax iniktsik ani abal kin t'aja' ka k'ak'ná xin t'ajátsik xowa' alwa'. ¹⁵ Pos na Dios in lé' kin chu'u ka t'aja'tsik xowa' alwa' abal yab ti ki t'ila'tsik yab alwa' xi yabtsik xata' in cho'ób ani yabtsik chalpadh.

¹⁶ Ki k'wajaytsik jelti atiklábtsik xi walkadh, por yab ka éyna'tsik an walkadhataláb abal ka t'aja'tsik xowa' yab alwa'. Yab ka t'aja'tsik anchan', tokot ka t'ójontsaltsik na Dios. ¹⁷ Ka k'ak'na'tsik xita'kichk'i, ka k'anidha' na at kidhábitsik, ka jik'na'tsik na Dios ani ka k'ak'na'tsik an pulek tak'ix.

An ok'tsixelaláb xi tu pidhál an yajtsixelaláb xin wat'na' na Kristo

¹⁸ T'ójontsitsik, ka exbantsitsik xowa' kin ulu na ajátiktsik, yab tokotk'i xi alwa' iniktsik ani u chalpantsix. Ka exbantsitsik jeye xi yabtsik alwa' inik. ¹⁹ Pos alwa' t'ajat max jun xita' kin kuxuy i yajtsixelaláb maske yab in walámal, k'al tin kwentak'i abal in k'ak'nálich na Dios. ²⁰ Pos max ka t'aja'tsik jun xata' yab alwa' ani ki yajlombédhátsik k'al jachan' tin kwenta, ¿jant'om alwa'taláb ne'ech ka bach'utsik maske ka kuxuy k'al i cha'attaláb? Por max ki yajlombédhátsik abal a t'ajámal jun xata' alwa', jeché' alwa' t'ajat tin tamét na Dios max ka kuxuy k'al i cha'attaláb. ²¹ Na Dios ti takwyámaltsik abal ki xe'chintsik teye xan ti xe'chinék na Kristo, pos na Kristo in wat'na' i yajtsixelaláb k'al tatá'tsik ta kwenta. K'al jeché', ti pidha'tsik jun i ok'tsixelaláb abal ja'ich ka wéwna'tsik. ²² Jajá' yab in t'ajám ni jun i walastaláb nibal in k'ambiyámal ni jun xita'; ²³ tam ti odhbijyat, yab tók'on k'al i odhbijxitaláb; tam ti yajlombédhá, yab tomnaxin, tokot in k'wajba' nin ejattal ba na Dios, xu lújundhom k'al i lujattaláb. ²⁴ Na Kristo in júna' ni walab tam ti chemdhá pajk'idh ban peltsidh te' abal ku k'wajách jelti max chemnek abal an walastaláb ani ku k'wajách lujat. Jajá' in wat'na' i yajtsixelaláb abal ki wék'ontsatichtsik an ta walab. ²⁵ Pos tatá'tsik i xe'echwi'ik jelti borregotsik xi k'ibchonék, por xo', i utenekichtsik ba na Kristo xi ti belkómichtsik jelt xan tu belkol jun i belkol borrego ani ti belkómitsaltsik jeye ta ejattaltsik.

3

Xan ti yejat ka k'wajay xi tomkidhichtsik

¹ Anchan' teye tomkidh mímlábitsik, yab ka ch'ikat t'aja'tsik na tomkíl. Yab ka ch'ikat t'aja'tsik maske yab in belál an tsubaxtaláb, yab telab ka belmách jeye tam kin chu'u xan ta k'wajátsik maske yab ka t'iltsitsik. ² Ne'ech ka belmáchtsik tam kin chu'u ke i k'wajattsik t'okat ani xita'kichk'i a k'ak'nátsik. ³ Yab tokotk'i ka eblidh t'ojoy tabá' k'al i alwa' ts'itsbaxtaláb, k'al i k'wajbaxtaláb xi t'ajadh k'al i oro o k'al i kajbidh xeketláb abal ki chu'tat i alabél. ⁴ Yab ka t'aja'tsik anchan'. Ka kó'oysik ta itsích jelti jun i k'wajbaxtaláb

xi yab jayk'i u k'achel, an cha'attaláb ani an k'ak'naxtaláb. Jeché', ja'ich xowa' in jalbíl tin tamét na Dios. ⁵ Pos anchan' jeye ti xe'chinék ti we'él chabk'i' an mímlábsik xi takudh k'al na Dios; in beltsámalsik na Dios ani yab in ch'ikat t'ajámalsik nin tomkíl. ⁶ Anchan' tin t'aja' na Sara, yab in ch'ikat t'aja' nin tomkíl Abraham ani in bijiy tin ajátik. Ne'echtsik teye ka bajaw ki k'wajay jelti jajá' max ka t'aja'tsik xowa' alwa' ani yab ki k'wajaytsik ta jik'él.

⁷ Tomkidh pay'lomlábsik, ki k'wajaytsik k'al na tomtal xan ti yejat ani in tsubtalk'i; ka k'ak'na'tsik na tomtal, yab tokotk'i abal jajá'tsik yab likdha'. Ka k'ak'na'tsik abal jayéchk'i jeye nin ejattaltsik in ko'ol jelti xi tatá'tsik ti pidhámal na Dios k'al nin alwa'talábil. Anchan' ka t'aja'tsik abal yab xata' ti ki tamk'uytsik tam ki k'wajay ka kontsi jun xata' na Dios.

Xin wat'nálsik i yajtsiktaláb k'al tin kwentak'i abal in t'ajál xowa' alwa'

⁸ Ki k'wajaytsik k'ijidh ani ki k'ák'náxintsik jún ani jún; ki k'ánídháxintsik jelti max a kidhábk'itsik. Ki k'ánídháxintsik ani ka kó'oytsik i cha'attaláb. ⁹ Max jun xita' ti ki t'ajtsi xowa' yab alwa', yab ka witsbantsi; max jun xita' ti ki odhbijiy, yab ka witsbantsi. Yab ka witsbantsal, tokot ka lábt'ajálsik, pos na Dios ti takwyámalsik abal ka bach'u i lábt'ajaxtaláb. ¹⁰ Pos an T'okat Dhuslab in ulal enché':

Xita' in k'anidhál nin xe'chintal ani in lé' ka k'wajay k'ijidh,
yejat kin exbay xan ti ka káwin
ani yab ka k'ambixin.

¹¹ Yejat kin jila' kin t'aja' xowa' yab alwa' ani kin t'aja'ich xowa' alwa',
kin aliy an k'ijidhtaláb ani ja'ich kin wéwna'.

¹² Pos an Ok'óxláb in beletnál xi lujattsik
ani in axtsal tam ka kontsin jun xata',
por in pojkal xin t'ajálsik xowa' yab alwa'.

¹³ ¿Jita' ne'ech kin ejto ti ki at'ax t'ajtsitsik, max tokot a t'ajálsik xowa' alwa'? ¹⁴ Por maske a wat'nálsik i yajtsiktaláb k'al tin kwenta abal a t'ajálchtsik xowa' lujat, k'ijidh ne'ech ki k'wajaytsik. Yab xita' ka jik'na'tsik, nibal ki jik'eytsik, ¹⁵ tokot ka k'ak'na'tsik an Ajátikláb Jesukristo k'al ejtal na itsích. Ki k'wajaytsik ech'ek'i t'ojojodh abal ka tók'oytsik xita'kichk'i tam ki konyat k'al tin kwenta an aytsixtaláb xa ko'ol k'al na Kristo, por ka t'aja'tsik k'al yantam i cha'attaláb ani i k'ak'naxtaláb. ¹⁶ Ki k'wajajantsik alwa' ani tsububudh a ejattal. Anchan', xi xe'echtsik ti at'ax t'ilál k'al tin kwenta xowa' alwa' a t'ajál abal a belálchtsik na Kristo, ka tidhebédhá k'al xowa' in ulaltsik. ¹⁷ Max na Dios anchan' tin lé', más alwa' ka wat'na'tsik i yajtsiktaláb abal a t'ajálsik xowa' alwa' ké abal a t'ajálsik xowa' yab alwa'.

¹⁸ Pos na Kristo chemdhá k'al tin kwenta ni walab, júnílk'i abal malilílich i k'ij. Jajá', ja'ich jun i lujat inik, por in wat'na' i yajtsiktaláb k'al wawá' ti kwenta xi yab u alwa' inik. In wat'na' jeché' abal ti ku júna' ba na Dios. Chemdhá, por ejech ti ít nin ejattal. ¹⁹ Nin ejattal k'ale jeye kin t'iltsitsik an ti alwa' t'ilab an ejattalábsik xi k'wajat ti wik'nél. ²⁰ Jeché'tsik ja'ich xin ch'ikat t'ajámalsik na Dios ti weje', tam ti xe'chin na Noé. Na Dios in kó'oy nakat i aytsixtaláb, lejat k'wajat ti t'ajnal an tan atá, xon ti lo'ey cháb óx an atiklábtsik. Waxik xi lo'wat abal yab ka lupun tam ti ju'chuwat putál an chabál. ²¹ Jajá'tsik lo'wat k'al an ja' ani xo', wawá' u lo'wáb k'al tin kwentak'i abal na Dios in ejdha' ti ít na Jesukristo. K'al an pujaxtaláb, u xalk'anal abal u lo'odhich ani u t'okedhantsidhich ti itsích. An pujaxtaláb yab ja'ich abal ti ku t'okedhantsi ti t'u'úl, ja'ich abal ki kontsi na Dios ku k'wajay k'ijidh ti ejattal. ²² Na Jesukristo k'adhiy walk'i' ani xo' k'wajat buxúl tin eját na Dios; ani k'ál tu tak'yábsik xo' an t'okat abatwáletsik, an awiltalábsik ani an pakdha' chápláb.

4

Ka t'ójontsitsik na Dios xantik'i ti ki pidha'tsik ti awiltaláb

¹ Jaxtám, anchan' xan ti na Kristo in wat'na' i yajtsiktaláb bin t'u'úl, anchan' teye ti yejat ki k'wajaytsik t'ojodh abal ka wat'na' i yajtsiktaláb. Pos xin bach'úmalich i yajtsiktaláb bin t'u'úl, in jilámalich an walastaláb ² abal ka k'wajách xan tin lé' na Dios ani yabich xan tin kulbetnál nin t'u'úl. ³ Yabich más ka t'aja'tsik xowa' yab alwa' xa t'ajá'tsikwi'ik xin kulbetnál t'ajat xi yabtsik in exlál na Dios. Tam ti jachan' i k'ij, i k'wajinek xan ta le'námaltsik, a kó'yámaltsik i chalab xi yab alwa', i uch'ámadhtsik ani a kó'yámaltsik i ajib xi yab alwa', a wat'piyámaltsik ta uch'ál ani a k'ak'námaltsik i ch'ilab. ⁴ Jajá'tsik u labnal abal in chu'tal xo' ke yabich a t'ajá'tsik xowa' yab alwa' xi jajá'tsik in kulbetnál t'ajat kin t'aja', jaxtám xo' ti at'ax t'ilá'tsik. ⁵ Por jajá'tsik ne'ech kin pidhna' nin walab ba na Dios. Jeché' na Dios, ja'ich xi ne'ech kin lújundha' xi ejattsik ani xi chemneksik. ⁶ Pos xi k'wajattsik chemnek, t'iltsidhtsik jeché' an ti alwa' t'ilab abal ka k'wajay ejat nin ejattal jelt xan ti na Dios k'wajat ejat, maske ne'echwi'ik ka ejtowat ka lújundhá ba teché' an k'ay'lá jelti ejtal an iniktsik xi k'wajat ejat.

⁷ An pakwenib exomich ti k'unel. Jaxtám, ki k'wajaytsik alwa' ani ka óntsitsik ta ól. ⁸ Ki k'ánidhaxintsik t'ajat jún ani jún, pos xita' xu k'anidhax, in pakwlantsal xowa'kichk'i yab alwa' ka t'ajtsin. ⁹ Ki bách'úxintsik alwa' ta k'imá' jún ani jún. ¹⁰ Ki tólmixintsik jún ani jún xantik'i ti pidhámaltsik ti awiltaláb na Dios, jelti jun i alwa' inik xin éynál alwa' ejtal nin pakdha' alwa'tal na Dios. ¹¹ Max jun xita' ka káwin, kin ulu xowa'k'i u pidhnal kin ulu k'al na Dios. Max jun xita' ka t'ójontsixin, ka t'ójontsixin k'al an chápláb xu pidhnal k'al na Dios. Ejtal xowa' ka t'aja', ka t'aja' tin bij na Jesukristo abal tin k'ak'nabíl na Dios xu tak'ix malilíl i k'ij. Anchan' ka t'ájan.

An yajtsiktaláb xin wat'nál jun i belom

¹² Kidháblá'tsik xi tu k'anidhá'tsik t'ajat, yab ka lábna'tsik an pakdha' taktamixtaláb xa ach'á'tsik, jelti max exom a tamwaltsik jun xata' xi yab a exbayal. ¹³ Yab ka lábna'tsik, tokot ki kulbé'tsik abal exom teye a wat'ná'tsik an yajtsiktaláb xin wat'námal na Kristo; abal ki kulbé'tsik jeye t'ajat, tam ka chu'tsitsik an tin labidh t'okát tam tál. ¹⁴ Max ki at'ax t'ilantsik k'al tin kwenta na Kristo, k'ijidhtsik t'ajat abal tatá'tsik; pos nin labidh T'okat Ejattal na Dios k'wajat k'al tatá'tsik. Jajá'tsik in odhbijyal a Dios, por tatá'tsik a k'ak'nál. ¹⁵ Jaxtám, ke ni jun xita' xi tatá'tsik kin wat'na' i yajtsiktaláb, abal u chemdhax, abal u kwé', abal at'ax o abal xe'ech ti och'om k'al xowa' yab in kwenta. ¹⁶ Por max jun xita' kin wat'na' i yajtsiktaláb abal in wéwnál na Kristo, yab yejat ka tidhebé, yejat tokot kin pubédhantsi tin bij na Dios k'al jachan' tin kwenta.

¹⁷ Pos in bajúch an k'ij xowk'i ne'ech ti lújundhá'b nin chakámiltsik na Dios. Ani max an lújundhaxtaláb ok'ox u tujél k'al wawá', más ja' ne'ech t'ajat ti lújundhá'b xi yabtsik in t'ajál ti k'ij nin alwa' t'ilábil na Dios. ¹⁸ Ani max xi lujattsik, t'ojláb ti ne'ech ka lo'ey, ¿jant'éy ne'ech ka támun k'al xi at'axtsik ani u walablom? ¹⁹ Jaxtám, xi wat'nál i yajtsiktaláb abal na Dios anchan' tin lé', yejat ki óntsi ki t'aja' xowa' alwa' ani ki k'wajba' ni ejattal tin k'ubak na Dios. Jeché' na Dios, ja'ich xi tu t'ajámal ani Jajá', lujat Ja' t'ajat.

5

An tak'ixtalá'tsik abal an belomtsik

¹ Kom naná' in tak'ix belom neye, ne'ech tu pidha'tsik cháb óx ti tsubaxtaláb xi k'wajattsik teye ta tak'ix belomtsik. Anchan' jelt xan ta ólná'tsik ke na Kristo in wat'námal i yajtsiktaláb, anchan' neye tu ólnál kom u chu'úmal. Ani ne'ech neye ku bach'u junax k'al tatá'tsik, an labidh t'okattaláb xi ne'ech ka xalk'an tayíl. ² Tu pakabédhá'tsik abal ka beletna' alwa' an belomtsik xa tak'yal; ka t'aja' k'al yantam i kulbé'taláb jelt xan ti na Dios in lé'. Yab ka t'aja'tsik k'al i chápláb nibal abal a lé'tsik ka áta' i tumín. Ka t'aja'tsik

jeché' k'al yantam i kulbétaaláb, ³ yab jelti max tatá'tsik a dhabal xi k'wajat a belkómtsik, tokot ki k'wajaytsik jelti ok'tsixtaaláb abal an belomtsik. ⁴ Anchan', tam ka witsiy na Jesukristo, xi ja'ich nin Tak'íxal an tak'ix belomtsik, ne'ech ka bach'utsik jun i t'okat labidh ch'ejwalixtaaláb xi yab in junwal jelti an kwetsotsól dhipadh ch'ojól xu k'achel.

⁵ Aníl teye kwitóltsik, ka exbantsitsik xowa' ti ki utsa' an tak'ix belomtsik. Ejtal yejat ki kó'óntsíxintsik ti cha'attaláb jún ani jún, ka cha'ka'tsik tabá', pos an T'okat Dhuslab in ulal enché':

Na Dios yab in kulbetnál xin t'ek'átsik tinbá',
por in tolmiyal k'al nin alwa'tal, xin cha'kátsik tinbá'.

⁶ Ka cha'ka'tsik tabá' tin tamét na Dios, xin ko'olich ejtal tin chapni' k'ubak abal Jajá' ti ki t'ek'ba'tsik, tam kin bajaw an k'ij. ⁷ Ka k'wajba'tsik tin k'ubak na Dios ejtal xowa' a yéntsál, pos Jajá' ti k'anidhátsik t'ajat.

⁸ Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta ani yab ki k'wajaytsik uk'pidh; pos an lej at'ax xe'ech jelti jun i k'a'ilom padhum in ayal xita' kin k'apu. ⁹ Ka kuxyaltsik ani yab ka jila'tsik ka bela' na Dios. Pos a cho'óbichtsik ke na at kidhábsik xi k'wajat putálk'i an k'ay'lá, jayéchk'i jeye in wat'nátsik. ¹⁰ Por tam tatá'tsik ka wat'na'ich wé' an yajtsiktaaláb, na Dios ne'ech ti ki lujkutsik, ne'ech ti ki tolmiytsik abal yab ka jila' ta belom, ne'ech ti ki likedhantsitsik an ta ejattal ani ne'ech ti ki tolmiytsik abal ki k'wajay tsububudh a itsích. Jeché' na Dios, xi púlek t'ajat in awiltal in ko'ol, tu kanyámal abal ki bach'u weye tin kwentak'i na Jesukristo, an labidh t'okattaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ¹¹ Jajá' kin kó'oy an labidh t'okattaláb ani Jajá' ka tak'xin malilí i k'ij. Anchan' ka t'ájan.

An chapnédhomtaaláb xi tin ok'ontal

¹² Naná', junax k'al na Silbano, xu exlál abal ja'ich jun i kidhábláb xi lujat t'ajat, tu dhutsuntsámalsik jeché' an ti úw abal tu tak'iytsik ani abal tu t'iltitsik ke jeché' xa bach'úmalichtsik, ja'ich nin tsubax alwa'tal na Dios. Ani ja'ich ka óntsitsik ka bela'.

¹³ An belomtsik xi k'wajat Babilonia, xi takudh jeye k'al na Dios jelti tatá'tsik, ti abtsaltsik ti chapnédhomtaaláb. Ti abtsal jeye ti chapnédhomtaaláb na Markos nu chakámil.

¹⁴ Ki chápnédháxintsik jún ani jún k'al jun i t'okat chapnédhomtaaláb abal ka xalk'an ke i k'ánidháxtsik.

Ki k'wajaytsik k'ijidh ejtal tatá'tsik xi k'wajatich k'al na Jesukristo. Anchan' ka t'ájan.

Nin chabtal dhutsadh úwil an abatwále Pedro

Na Pedro in dhuntsals an belomtsik

¹ Naná', xu bij Simón Pedro, tin t'ojnálil ani tin abatwálejil na Jesukristo. Tu dhuntsaltsik jeché' an ti úw, tatá'tsik xa bajúmalichtsik ka kó'oy jun i belomtaláb xi labidh t'ajat jelti xi wawá' i ko'ol kom ni Diosil ani ni Lo'óxil Jesukristo, lujattsik Ja' t'ajat. ² Ka bach'waltsik yán i alwa'taláb ani i k'ijidhtaláb k'al tin kwenta abal a exlámalichtsik na Dios ani ni Ajátik Jesukristo.

Xan ti yejat ka k'wajay jun i belom

³ Na Dios tu pidhámalich k'al nin cháp, ejtal xowa' i yéntsál, abal ku k'wajay alwa' ani abal ki k'ak'na' Jajá'. U pidhnékich jeché', k'al tin kwenta abal tu t'ajámalich ki exla' xi tu kanyámal k'al nin pubíl ani k'al nin labidh t'okát. ⁴ K'al tin kwentak'i jeché', u usnékich xant'éy ne'ech ku pidhan, pakdha' t'ajat ani labidh. Abal k'al tin kwentak'i xant'éy u usnék ne'ech ku pidhan, ki bajaw ku k'wajay jelti na Dios, tam i ejtómalich ki jila' xowa' yab alwa' xi wa'ach teché' ti k'ay'lá xin kulbetnál ni t'u'úl. ⁵ Jaxtám, kom u belomich, ki t'aja' an chápláb abal ku xe'chin alwa'; tam u xe'chich alwa', ki t'aja' an chápláb abal ki exla' más na Dios. ⁶ Tam i exlálích más na Dios, yejat ki t'aja' an chápláb abal ki ejto ki kuxuy xowa' in le'nál ni t'u'úl; tam i ejtowelich ki kuxuy xowa' in le'nál ni t'u'úl, ki kó'oy an cha'attaláb; tam i ko'olich an cha'attaláb, ki k'ak'nál na Dios. ⁷ Tam i k'ak'nálích na Dios, ku k'ánídháxin jún ani jún k'al ni at kidhábsik ani tam u k'ánídháxich, ki k'anidha' jeye xita'kichk'i.

⁸ Max i ko'olich ejtal jeché' ani ja'ich i t'ajál t'ajat, yab ne'ech ku jilan ku k'wajay anik'i. Ani ne'ech ka xalk'an an alwa'taláb xi t'ajál k'al tin kwenta abal i exlálích an Ajátikláb Jesukristo. ⁹ Por xi yab in ko'ol ejtal jeché', in junwal jelti jun i jok'ol o jelti jun xita' xi yab u chu'ux owdha'; in uk'tsámalich abal wék'ontsidhich tin weje' walastalábiltsik. ¹⁰ Jaxtám, kidháblábsik, kom na Dios ti kanyámalichtsik ani ti takwýámalichtsik, ka t'aja'tsik an chápláb abal ki k'wajajantsik anchan'. Max ka t'aja'tsik anchan', yab jayk'i ne'ech ka jila'tsik ta belom. ¹¹ Anchan' yabich tám ne'ech ka kó'oytsik ni jun i tamk'untaláb abal ki ochichtsik xon tu tak'ix ni Ajátik ani Lo'óxil Jesukristo.

¹² Jaxtám, yab ne'ech ku jila' tu wits'k'ontsitsik jeché', maske a cho'óbichtsik ani a belálichtsik an tsubaxtaláb xi xo' a ko'ol. ¹³ Naná' u chalpayal abal alwa', ke lejat xo' bél in k'wajat ejat, tu pidha'tsik jeché' an ti tawnaxtaláb, ¹⁴ pos ni Ajátik Jesukristo tin óltsámalich ke k'unat i k'ij ne'ech ku jila' jeché' an k'ay'lá. ¹⁵ Por ne'ech ku aliy xan ti ku uwa', abal maske in chemnekich, bélék'i ka chalpayaltsik ech'ek'i ejtal jeché'.

Xin chu'tsámaltsik tin labidh t'okát na Kristo

¹⁶ An ok'tsixtaláb xi tu pidhámaltsik k'al tin kwenta nin cháp ani xan ti ne'ech ka tsích juní ni Ajátik Jesukristo, yab i ani' t'ilabk'i xi wawá'k'i i chalpayámal, pos wawá' t'ajat i chu'úmal k'al ni wal nin labidh t'okát an Ajátikláb. ¹⁷ I chu'úmal tam ti na Dios an Táta'láb in pidha' ti k'ak'naxtaláb ani ti labidh t'okattaláb; ani i axtsámal tin t'okat káwintal na Dios tam tin ulu enché': "Jeché' ja'ich nu Chakámil xu k'anidhál t'ajat ani in k'wajat in kulbél t'ajat k'al Jajá'." ¹⁸ Wawá' i ach'ámal jachan' an káwintaláb xi tál walk'i, pos junax tu k'wajat k'al an Ajátikláb ban t'okat ch'én.

¹⁹ I ko'ol jeye jun xata' xi más tsubax, ja'ich xowa' in dhutsámal an t'iltsixtsik. Alwa'ich ta t'ajátsik abal a kulbetnál ka ach'a' jeché'. Jeché' xowa' in dhutsámal an t'iltsixtsik, in junwal jelti jun i tajbaxtaláb xi k'wajat ban jik'waxtaláb, asta kin bajaw an k'ij tam jelti max ne'chich ka tsudhéch, kom an Ajátikláb xi k'wajat jelti na pulek ót, ne'ech ti ku

tajbantsích ti itsích. ²⁰ Por ka exbaytsik ok'ox alwa' jeché': Ke ni jun i t'ilab xin dhutsámál an t'íltsixtsik ban T'okat Dhuslab, yab ne'ech kin ejto kin wila' jun xita' k'al jajá'k'i tin kwetém chalab. ²¹ Pos an t'íltsixtsik yab jayk'i káwnéksik k'al tin kwetém chalab. Kom u dhabalábsik k'al na Dios, in ólnámálchtsik i tsubaxtaláb xi tál ba Dios ijtsidh k'al an T'okat Ejattaláb.

2

Xin ok'tsixonálsik i k'ambixtaláb (Judas 4-13)

¹ Por anchan' xan ti wa'chinék i k'ambix t'íltsixtsik ban atiklábtsik xi Israel, anchan' jeye ti ne'ech ka wa'chin k'al tatá'tsik i ok'tsixtsik xu k'ambix. Jeché' an ok'tsixtsik, ne'ech kin chinat ok'tsixa' jaluts xowa' in ulal na Dios, asta ne'ech kin kuxukna' an Ajátikláb xi k'ál ti lo'odhtsik; ani ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti jik'at ne'ech ka k'ibdhátsik. ² K'al yán ti ne'ech ka wéwnantsat an tin ok'tsixtaltsik ani k'al jajá'k'itsik tin kwenta, ne'ech ka at'ax t'ilan an tsubaxtaláb. ³ Kom jik'lomtsik t'ajat k'al an tumín, ne'ech ti ki ok'tsitsik xowa' yab lujat abal kin ejto ti ki kwé'eytsik. Por jajá'tsik aytsímtejichtsik t'ajat k'al an k'ibetaláb, kom bijtsidhich abal taja'tsik ne'ech.

⁴ Na Dios yab in pakwlantsi an t'okat abatwáletsik xin wala', in pet'na'tsik ban k'ibetaláb ani in baliy ti wik'nél ban jik'waxtaláb. Taja' k'wajattsik in aytsím kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb. ⁵ Yab jeye in pakwlantsi an atiklábtsik xi ti weje', tokot in abtsi an ti chapik ábal k'ij abal ka lupundhá jachan' an at'ax iniktsik. Tokot in lo'o na Noé k'ál xi búk nin kidhtaltsik. Jeché' na Noé, ja'ich xi xe'chin kin t'ila' an lujat xe'chintaláb. ⁶ Na Dios yab jeye in pakwlantsi an atiklábtsik xi k'wajinek ban bitsowtsik xi Sodoma ani Gomorra. In tsika' asta ti jilk'on mapal jól'tey'. Jeché' in t'aja' anchan', abal ka jilk'on jelti jun i óltsixtaláb abal an atiklábtsik xin kulbetnál kin t'aja' xowa' yab alwa' xi ne'ech ka k'wajaytsik tayíl. ⁷ Por in lo'o na Lot, jun i lujat inik xi k'wajat u t'e'pinal t'ajat abal in chu'tal an walastalábsik xin t'ajál jachan' an atiklábtsik. ⁸ Tsudhey ka tsudhey jeché' an lujat inik, xi taja' jeye ti k'wajat k'al jajá'tsik, u t'e'pinal tin ejattal tam in chu'tal ani in ach'ál an at'axtaláb xin t'ajál jeché' an at'ax iniktsik. ⁹ An Ok'óxláb in ejtawal kin lo'o an atiklábtsik xi k'ál tu k'ak'náb abal yab kin wat'na' i taktamixtaláb; por an atiklábtsik xi at'ax, u kó'yábichtsik t'ojojodh abal ka k'ale ban k'ibetaláb tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb.

¹⁰ Na Dios, más ne'ech kin pidha'tsik ti yajtsiktaláb ejtal xin t'ajálsik tokot xowa' in kulbetnál nin t'u'úl, xin t'ajálsik xowa' at'ax ani in pojkansal tin awiltal an Ajátikláb. Tanchu'tsik t'ajat ani yabtsik t'ajat tidhelom; yabtsik in jik'nál kin odhbijiy an ajátiklábtsik xin ko'ol i awiltaláb k'al xowa'kichk'i. ¹¹ Más an t'okat abatwáletsik, maske in ko'ol más i chápláb ani i awiltaláb, yabtsik in odhbijiyal tin tamét an Ok'óxláb an ajátiklábtsik xin ko'ol i awiltaláb k'al xowa'kichk'i.

¹² Por jeché' an at'ax iniktsik, in junwal jelti ko'nélsik xi yab chalpadh, xi k'wajat ani' ejatk'itsik ani u wa'chinal abal ka yak'wan ani ka chemdhátsik. Jeché' an at'ax iniktsik in t'ilál yab exbadh xowa' nibal jajá'tsik yab in exbayal, por ne'ech ka chemechtsik jelt xan tu chemel an ko'nélsik. ¹³ Ne'ech ka pidhantsik k'al na Dios xowa' in lujoyal, k'al tin kwenta xowa' yab lujat in t'ajámaltsik. In chalpayal ke k'ijidh ti k'wajattsik k'al xowa' in t'ajálsik. Jajá'tsik ja'ich jun i tidhetaláb ani i it'ixbédhomtaláb tam tá'tsik jeye k'wajat xon ta junkunaltsik ta k'apul kom a belálchtsik an Ajátikláb, kom jajá'tsik in kulbetnál kin t'aja' xowa' in kulbetnál nin t'u'úl.

¹⁴ Yab ne'ech kin ejto kin chu'u jun i mímláb max yab kin le'na'; yab in jilálsik ti walablom. In k'ambiyal xi yabtsik bél u lej belom, in kulbetnálsik t'ajat ti ch'e'ne' ani at'axtsik t'ajat. ¹⁵ K'ibchonéksik t'ajat ti xe'ech abal in jilámaltsik an alwa' bél. In wéwnantsámaltsik tin ok'tsixtal an t'íltsix xin bij Balám, xu chakámláb k'al na Beor. Jeché'

na Balám, in le'na' kin t'aja' xowa' yab alwa' abal kin áta' i tumín; ani k'wiyan k'al jun i uxum burru xi mó', abal jajá' ne'ech kin t'aja' xowa' yab alwa'. ¹⁶ Tawná k'al jeché' an ko'nél jelt xan tu káw jun i inik ani yab walká kin t'aja' xowa' in chalpayámal.

¹⁷ Jeché' an at'ax iniktsik, in junwal jelti mom xi yab in ko'ol i ja' ani jelti tokow xu júnáb k'al i ik'; jajá'tsik bijtsidhich abal ne'ech ka k'wajay malilí i k'ij ban jik'waxtaláb xi t'unuy t'ajat. ¹⁸ K'al an t'ilabtsik xi yab alwa' ani yab xata' tu éynal, k'al tin kwentak'i xowa' in ujnámalich kin t'aja' ani xowa' in kulbetnátsik nin t'u'úl, in k'ambiyal xi belmámadhichitsik ani in jilámalich ti walablom. ¹⁹ In utsátsik abal ne'ech ka k'wajay alwa' xita' kin wéwna' xowa' in ok'tsxnátsik, por nibal jajá'tsik yab k'wajat alwa', kom u kó'yábsik jelti max u jolib k'al an walastaláb. Pos an iniktsik u kó'yáb jelti jolib k'al xant'ok'ál ti ka átá. ²⁰ Por xita' in exlámalich an Ajátikláb Jesukristo xi ja'ich ni Lo'óxil ani in jilámalich an walastaláb xi wa'ach ban k'ay'lá, por tayíl kin walka' juní ka k'ambiyat k'al an walastaláb ani ka átantsat an tin chalab k'al jeché', u jilk'onalich más k'ibenek ké tam ti k'wajatwi'ik. ²¹ Pos másakwi'ik alwa' abal jajá'tsik max yabak in exlámal an lujat bél ké abal in exla' ani tayíl in jila' kin t'aja' xowa' in ulal nin tak'ixtal na Dios. ²² Pos támunich k'al jajá'tsik jelt xan tin ulal jun i t'ilab enché': "An pik'o' u witsél kin chab k'apu nin xá' ani an olom, tam ka ok'onich ti atsim, u t'úlik' juní ban k'ut'."

3

Ne'ech ka tsích juní an Ajátikláb

¹ Kidháblábsik xi k'án t'ajat, jeché' ja'ich in chabtal an dhutsadh úw xi tu abtsaltsik. K'al chablam an dhutsadh úw, tu tak'yaltsik abal ka kó'oy alwa' na chalab. ² Ka chalpaytsik xowa' in ulúmal más ok'ox an t'okat t'iltsixtsik ani xowa' ti ok'tsámal an abatwáletsik k'al tin kwenta nin tak'ixtal an Ajátikláb xi ja'ich ni Lo'óxil.

³ Ka exbáchtsik ok'ox alwa', ke tam exomich in bajwal xowk'i ti ne'ech ka tsích juní an Ajátikláb, ne'ech ka wa'chin i atiklábtsik xi ne'ech ti labídhnax, xi ne'ech ka xe'chin xan ti jajá'k'itsik in kulbetnál ⁴ ani ne'ech kin ulutsik enché': "¿Jant'éy támun k'al xowa' xin ulu na Kristo, ke Jajá' ne'ech juní ka tsích? Pos asta ti chemnek ni weje' pakéiltsik, yab xowa' jalk'unék, bél ani' asta ti t'ajadh an k'ay'lá." ⁵ Jeché' tin ulaltsik anchan', ja'ich abal yab in lé' kin exbaytsik ke an walk'i' k'ejlejich ja' k'wajat asta ti weje' ani k'al tin káwintalk'i na Dios, eblin an chabál ban ja' ani jilk'on junax ch'ejel. ⁶ Aníl jeye, an ja' xi k'ál ti luy'chiyat putál an chabál ani lupundhá an atiklábtsik xi ti weje', táyk'i jeye ti tál ban ja'. ⁷ Por an walk'i' ani an k'ay'lá xi xo' k'wajat, bijtsidhich abal ne'ech ka tsikan k'al an k'amal, k'al tin káwintalk'i jeye na Dios. K'al jachan' an k'amal, k'ál ti ne'ech ka tsikan an walk'i' ani an k'ay'lá tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, tam an atiklábtsik xi at'ax ne'ech ka k'ibdhátsik.

⁸ Kidháblábsik xi k'án t'ajat, ka cho'óbna'tsik ke abal an Ok'óxláb, xi jun a k'ítsá, abal Jajá', jáyk'i max mil i tamub; ani xi mil i tamub, abal Jajá', jáyk'i max jun a k'ítsá. ⁹ An Ok'óxláb yab exom in owedhál xowa' in ulúmal ne'ech kin t'aja', jelt xan ti taltsik in chalpayal. In owedhál, kom tu kó'ontsal ti yajnantsixtaláb; pos Jajá' yab in lé' kin chu'u ke ni jun xita' ka k'ale ban k'ibeltaláb, in lé' kin chu'u ke ejtal kin jila' ti walablom.

¹⁰ Por an Ajátikláb ne'ech ka tsích tam yab xita' in t'ílóm, jelt xan tu ulel jun i kwé' tam akal. Ne'ech tám ka pakchun an walk'i' k'al jun i k'ak'adh kawidhtaláb ani ejtal xowa' wa'ach, ne'ech ka t'a'ay. Ne'ech jeye ka t'a'ay an chabál ani ejtal xowa' wa'ach taja'.

¹¹ Kom i cho'óbich abal ejtal ne'ech ka t'a'ay, yejat ku k'wajay t'okat ani ki t'ajál xowa' in lé' na Dios. ¹² Lejat u k'wajat i aytsím an k'ij xowk'i na Dios ne'ech kin t'aja' ejtal jeché', ku k'wajách alwa' abal kin bajaw jik'at jeché' an k'ij. Tam kin bajaw jeché' an k'ij, an walk'i' ne'ech ka tsikan ani ejtal xowa' wa'ach, ne'ech ka mu'kan k'al an k'amal; ¹³ por wawá' u k'wajat i aytsím an ít walk'i' ani an ít chabál xi na Dios in ulúmal ne'ech ti ku pidha'. Taja', tokot wa'ach xowa' lujat.

¹⁴ Jaxtám, kidháblábsik xi k'án t'ajat, lejat i k'wajattsik a aytsím ejtal jeché', ka óntsitsik ka t'aja' xowa' alwa' abal na Dios ti ki ela'tsik tsububudh a itsích ani yab i walbidh.

¹⁵ Ka exbaytsik ke an aytsixtaláb xi tu kó'ontsal an Ajátikláb, ja'ich abal wawá' ku lo'ey. Anchan' jeye ti dhutsuntsámalsik na Pablo, an kidhábláb xi wawá' i k'anidhál t'ajat. Ti dhutsuntsámalsik xantik'i ti pidhnék ti chalpadhtaláb k'al na Dios. ¹⁶ Ba nin dhutsadh úwiltsik, ti t'ílsámalsik jayéchk'i jeché', maske taltsik t'ojláb t'ajat ka exbayat; jaxtám, taltsik xi yab u wit'om ani xi yabtsik u lej belom, in janwal an tsubaxtaláb xin dhutsámal na Pablo, anchan' jelt xan tin janwal jeye an tsubaxtaláb xi k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab. Ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti ne'echtsik ban k'ibeltaláb.

¹⁷ Jaxtám, kidháblábsik xi k'án t'ajat, kom a ok'ox cho'óbnámalich ejtal jeché', ka kó'oytsik t'ajat i kwenta abal yab ki k'ambiyat k'al xi at'axtsik ani anchan', ka jila'tsik ta belom. ¹⁸ Yab ka walka'tsik ki k'ambiyat, tokot ka aliytsik xan ti ka bach'u más an alwa'taláb ani xan ti ka exla' más ni Ajátik ani Lo'óxil Jesukristo. ¡Ke Jajá'k'i kin kó'oy an labidh t'okattaláb malilíl i k'ij! Anchan' ka t'ájan.

In jidhtal dhutsadh úwil an abatwále Juan

Na Kristo ja'ich nin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal

¹ U dhutsál jeché' an dhutsadh úw abal ka cho'óbná ke jachan' xu bijyáb tin káwintal na Dios k'ejele tá'ich ti k'wajat tam ti yabél t'ajadh an chabál ani an walk'i'. I axtsámal an tin káwintal, i chu'úmal k'al wawá' t'ajat i wal ani i takámal k'al wawá' t'ajat i k'ubak. Jajá', ja'ich xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ² Jeché' xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, xalk'á. Wawá' i chu'úmal ani i ólnámal, ke jeché' xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, k'wajatwi'ik k'al an Táta'láb ani u xalk'antsat. ³ I ólnálich xo' xowa' i chu'úmal ani i ach'ámal abal ki k'wajaytsik junini' k'al wawá', jelt xan ti wawá' u k'wajatich lejtal junini' k'al na Dios an Táta'láb ani k'al nin Chakámil Jesukristo. ⁴ Anchan' pé, tu dhutsuntsaltsik ejtal jeché' abal ki k'wajay ech'ek'i i kulbétsik.

Na Dios ja'ich na k'wajat jelti an tajaxtaláb

⁵ Jeché' ja'ich an tsubaxtaláb xi tu ok'tsi na Jesukristo ani xo' tu ok'tsalsik teye: ke na Dios ja'ich na k'wajat jelti an tajaxtaláb ani yab wa'ach ni wé' i jik'waxtaláb ba Jajá'. ⁶ Max ki ulu ke u k'wajatich k'al Jajá', por bék'i i t'ajál xowa' yab alwa', u k'ambixichk'i tám ani yab tsubax xowa' i t'ajál ani xowa' i ulal. ⁷ Por max u k'wajatich ban tajaxtaláb jelt xan ti na Dios k'wajat ban tajaxtaláb, tsubax tám u k'wajatich junini' jún ani jún ani nin xich'ál nin Chakámil Jesukristo, tu wék'ontsal ejtal an ti walastaláb.

⁸ Max ki ulu ke yab u walbidh, wawá'k'i i k'ambiyal tibá', yab tsubax xowa' i t'ajál ani xowa' i ulal. ⁹ Por max ki óltsi na Dios ni walastalábil, ne'ech ti ku pakwlantsi ani ne'ech ti ku wék'ontsi ejtal an ti walastaláb. Jajá' in t'ajál Ja' xowa' kin ulu ani lujat Ja' t'ajat. ¹⁰ Max ki ulu ke yab i walámal, i t'ajálich tám na Dios jelti max u k'ambix ani yabich i t'ajál jelt xan tin ulal nin káwintal.

2

Na Kristo ja'ich ni kawintsíxil

¹ Ts'itsik chakámil, tu dhutsuntsal jeché' abal yab ka wala'tsik. Por max jun xita' kin wala', i ko'ol jun i kawintsíxil tin tamét an Táta'láb, ja'ich na Jesukristo, xi lujat Ja' t'ajat. ² Na Jesukristo, ja'ich an pikbantsixtaláb abal ku pakwlantsat an ti walastalábil ani yab tokot xi wawá'k'i ni walastalábil, nin walabtsik jeye ejtal xi k'wajattsik ban k'ay'lá.

³ Max i t'ajálich xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios, tsubaxich tám ti exlálích. ⁴ Por max jun xita' in ulal: "Naná' u exlálích", por yab in t'ajál xan tin ulal an tak'ixtaláb, u k'ambixk'i ani yab tsubax xowa' in t'ajál ani xowa' in ulal. ⁵ Por max i t'ajálich xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios, i bajúmalich kin k'ak'na' na Dios in lujtalk'i; k'al jeché', i cho'óbnál ke u k'wajatich junini' k'al Jajá'. ⁶ Xita' in ulal ke k'wajatich junini' k'al na Jesús, yejat ka k'wajay jelt xan ti Jajá' xe'chin.

An ít tak'ixtaláb

⁷ Kidháblábsik, yab exom tu dhutsuntsaltsik jun i ít tak'ixtaláb; tu dhutsuntsaltsik jayéchk'i an tak'ixtaláb xa ach'ámal tam ta tuju ka bela'tsik na Kristo. Jeché' an weje' tak'ixtaláb, jayéchk'i an tak'ixtaláb xa ach'ámalichtsik tam ta tuju ta belom. ⁸ Por bék'i tu dhutsuntsaltsik jun i ít tak'ixtaláb, xi tsubax abal na Kristo ani abal tatá'tsik, pos an jik'waxtaláb exomich ti wék'wnal ani exomich ti tajk'anal an tsubax tajaxtaláb.

⁹ Xita' in ulal ke k'wajatich ban tajaxtaláb, por in at'ál nin at kidháb, bél k'wajat ban jik'waxtaláb. ¹⁰ Xita' in k'anidhál nin at kidháb, k'wajatich ban tajaxtaláb ani yabich

wa'ach ni jun xata' xant'ok'ál ti ka walbindhá. ¹¹ Por xin at'ál nin at kidhá, k'wajat ani xe'ech ban jik'waxtaláb ani yab in cho'ób xon ti ne'ech abal jok'olbédhatsich k'al an jik'waxtaláb.

¹² Ts'itsik chakam, tu dhutsuntsal abal na Dios ti pakwlintsámalichtsik an ta walastalábil k'al tin kwentak'i na Jesukristo. ¹³ Táta'lábtsik, tu dhutsuntsal abal a exlálichtsik xi k'ejle tá'ich ti k'wajat tam ti na Dios yabél xata' in t'ajámal. Kwitóltsik ani tsidhantsik, tu dhutsuntsal abal a átámalichtsik an lej at'ax.

Ts'itsik chakam, tu dhutsuntsal abal a bajúmalichtsik ka exla' an Táta'láb. ¹⁴ Táta'lábtsik, tu dhutsuntsámal abal a bajúmalichtsik ka exla' xi k'ejle tá'ich ti k'wajat tam ti na Dios yabél xata' in t'ajámal. Kwitóltsik ani tsidhantsik, tu dhutsuntsámal abal i likdha'tsik ani a bach'úmalichtsik ta itsích nin káwintal na Dios ani abal a átámalichtsik an lej at'ax.

¹⁵ Yab ka k'anidhátsik xowa' wa'ach yab alwa' ban k'ay'lá, nibal ka lét'endha' xowa' wa'ach taja'. Max jun xita' in k'anidhál xowa' wa'ach yab alwa' ban k'ay'lá, yabich tám u kalel in k'ak'nál na Dios an Táta'láb; ¹⁶ pos ejtal xowa' wa'ach yab alwa' ban k'ay'lá, jelti xowa' in kulbetnál ni t'u'úl, xowa' i lét'endhál ani xin t'ek'átsik tinbá', yab tál ban Táta'láb, tál teché'k'i ban k'ay'lá. ¹⁷ An k'ay'lá ne'ech ka ok'on k'ál ejtal an at'ax chalab xi wa'ach taja'; por xita' in t'ajál xowa' in lé' na Dios, ne'ech ka k'wajay malilíl i k'ij.

An tsubaxtaláb ani an k'ambixtaláb

¹⁸ Ts'itsik chakam, exomich in bajwal xowk'i ne'ech ka witsiy na Jesukristo. A ach'ámaltsik abal ne'ech ka tsích jun xita' xu at'nal k'ál na Kristo; pos kom xo' wa'chich yán xita' k'ál tu at'nal na Kristo, i cho'ób abal exomich in bajwal xowk'i ne'ech ka witsiy na Jesukristo. ¹⁹ Jajá'tsik ba wawá' i kidhtal ti kalnek, por yab tsubax wawá' i kidhtal; pos max wawá'ak i kidhtal, in óntsámalak jeye kin bela'tsik na Kristo jelti wawá'. Por yab anchan' ti támun abal ka xalk'an ke yab ejtalk'i wawá' i kidhtal.

²⁰ Por tatá'tsik i takudh abal ka bach'u an T'okat Ejattaláb ani a cho'óbichtsik ejtal xowa'kich. ²¹ Tu dhutsuntsámaltsik abal a exlálích an tsubaxtaláb, yab abal yabtsik a exlál ani a cho'óbitsik, ke ni jun i k'ambixtaláb u kalel ban tsubaxtaláb.

²² Xu k'ambix, ja'ich xin ulal ke na Jesús yab já' an Kristo. Jeché' ja'ich xita' k'ál tu at'nal na Kristo, pos xi yab in belál an Táta'láb yab jeye in belál an Chakámláb. ²³ Ejtal xita' yab in belál an Chakámláb, yab jeye in belál an Táta'láb; por xita' in belál an Chakámláb, in belál jeye an Táta'láb.

²⁴ Jaxtám, yab ka jila'tsik an tsubaxtaláb xa ach'ámal tam ta tujutsik ta belom. Max yab ka jila'tsik an tsubaxtaláb xa ach'ámal tam ta tujutsik ta belom, ne'ech tám ki k'wajaytsik teye ech'ek'i k'al an Chakámláb ani k'al an Táta'láb. ²⁵ Ani na Jesukristo in ulúmal abal ne'ech ti ku pidha' an ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

²⁶ Tu dhutsuntsámaltsik jeché' abal ka k'óoy i kwenta k'al xu k'ambixtsik. ²⁷ Por tatá'tsik a bach'úmalích an T'okat Ejattaláb xi ti pidhámal na Jesukristo ani k'wajat k'al tatá'tsik. Jaxtám ti yabich yejat ke ni jun xita' ti ki ok'tsitsik; pos ejtal xowa'kich, Jajá' an T'okat Ejattaláb ne'ech ti ki ok'tsi ani ejtal xowa' in ok'tsixonál, tsubax, yab i k'ambixtaláb. Pos ka óntsi ki k'wajaytsik k'al na Kristo jelt xan ti ok'tsal an T'okat Ejattaláb.

²⁸ Pos xo' ts'itsik chakam, ka óntsi ki k'wajay k'al na Kristo abal yab ku jik'ey tam Jajá' ka xalk'an ani yab ku tidhebé tam ka tsích juní. ²⁹ Ani max a cho'óbichtsik ke na Jesukristo lujat Ja' t'ajat, yejat jeye ka cho'óbna'tsik ke ejtal xita' xin t'ajál xowa' lujat, u chakámlábtsik k'al a Dios.

3

Xu chakámlábtsik k'al a Dios

¹ Ka chu'utsik xan tu k'anidhá, k'al an Táta'láb, ke asta u bijyáb tu chakámláb k'al Jajá'. Jaxtám, xi yabtsik u belom, yab tu exlál; pos yabtsik bél in exlámal na Dios. ² Kidháblábtsik xi k'án t'ajat, wawá' u chakámlábich k'al na Dios ani yabél u xalk'antsidh xan ti ne'ech ku

k'ale tayíl. Por i cho'óbich ke tam na Jesukristo ka xalk'an, ne'ech weye ki junu jelti Jajá', pos ne'ech ki chu'u xan ti jeye Jajá' t'ajat. ³ Ejtal xita' nin ko'ol jeché' an aytsixtaláb ba na Kristo, exomich in t'okwal tinbá', anchan' xan ti Jajá' t'okat.

⁴ Ejtal xita' in walál, in ch'ikat t'ajtsalich tin tak'ixtal na Dios, pos max ki wala', i ch'ikat t'ajálích an tak'ixtaláb. ⁵ A cho'óbichtsik ke na Jesukristo tsi'nek ban k'ay'lá abal ti ku wixk'intsi an ti walastalábil ani Jajá' yab in ko'ol ni jun i walastaláb. ⁶ Ejtal xi k'wajatichtsik k'al na Jesukristo, yabich in t'ajál an walastaláb; por ejtal xin t'ajálsik an walastaláb, yabél in chu'úmal nibal in exlámal. ⁷ Ts'itsik chakam, yab ka walka' xita' ti ki k'ambiy; xita' in t'ajál xowa' lujat, lujat jeye jajá', jelt xan ti na Jesukristo lujat. ⁸ Por xita' in t'ajál i walastaláb, jachan' ja'ich xi teykómte k'al an lej at'ax, pos an lej at'ax, ja'ich jun i walablom asta tam ti na Dios yabél xata' in t'ajám. Ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti tsích nin Chakámil na Dios abal kin pakwtsi xowa' in t'ajámal an lej at'ax.

⁹ Ejtal xu chakámlábich k'al a Dios, yabich in t'ajál i walastaláb, pos xu kidhtalábich k'al na Dios, k'wajatichtsik k'al Jajá'. Yabich yejat kin t'ajál i walastaláb kom u chakámlábich k'al na Dios. ¹⁰ Tejwa' xita' já' nu chakámláb k'al na Dios ani tejwa' jeye xita' já' nu chakámláb k'al an lej at'ax; ejtal xita' yab in t'ajál xowa' lujat o yab in k'anidhál nin at kidháb, yab u chakámláb k'al a Dios.

Ku k'ánidháxin jún ani jún

¹¹ An tsubaxtaláb xa ach'ámaltsik tam ta tujutsik ta belom, ja'ich jeché': ku k'ánidháxin jún ani jún. ¹² Yab yejat ki t'aja' jelti na Kaín, xu kidhtaláb k'al an lej at'ax ani in chemdha' nin kidháb. ¿Ani jant'ók'i tin chemdha'? Pos ja'ich abal xowa' in t'ajál na Kaín, yab alwa' ani xowa' in t'ajál nin kidháb, lujat.

¹³ Kidháblábitsik, yab ki laban max i at'nal k'al xi yab u belom. ¹⁴ Wawá' i cho'óbich abal i jilámalich ti kúx an chemlá ani i bajúmalich ki kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, pos i k'anidhálích ni at kidhábitsik. Xita' yab in k'anidhál nin at kidháb, k'wajat jelti max chemnek. ¹⁵ Ejtal xin at'álsik nin at kidháb, in junwal jelti jun i chemdhax; ani a cho'óbitsik ke ni jun i chemdhax, yab ne'ech kin ejto kin kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ¹⁶ K'al jeché' ti exlál an k'anidhaxtaláb xi tu kó'ontsal na Kristo, pos Jajá' in pidhna' tinbá' ka chemdhá k'al wawá' ti kwenta; anchan' weye wawá', yejat ki pidhna' tibá' ku chemdhá k'al tin kwenta ni at kidhábitsik. ¹⁷ Por xita' in ko'ol xowa' yejat teché' ti k'ay'lá ani kin chu'u nin at kidháb in yéntsalsal xata' ani yab kin kó'ontsi ti yajnantsixtaláb, ¿jan ti ne'ech kin xalk'a' ke tsubax lejtal tu k'anidhax jelt xan tu k'anidhax na Dios? ¹⁸ Ts'itsik chakámiltsik, max u k'anidhax, yab yejat ki uluk'i; yejat ku k'ánidháxin in tsubtalk'i ani ki xalk'a' k'al xowa' i t'ajál.

Ki cho'óbna' abal u k'wajatichtsik k'al na Dios

¹⁹ Enché' ti exlál abal u k'wajatichtsik lejtal ban tsubaxtaláb ani i cho'óbich abal u k'wajat k'al na Dios. ²⁰ Pos max i ach'ál ti itsích ke yab u k'wajat alwa', na Dios más Ja' púlek ke ni itsích ani Jajá', in cho'ób ejtal. ²¹ Kidháblábitsik xi k'án t'ajat, max i ach'ál ti itsích abal u k'wajat alwa', ki cho'óbna' abal u k'wajat alwa' k'al na Dios. ²² Jajá' ne'ech ti ku pidha' ejtal xowa' ki kontsi kom i t'ajál xowa' in ulal nin tak'ixtal ani abal i t'ajál jeye xowa' Jajá' in lé'. ²³ Jeché' ja'ich xowa' Jajá' tu utsál ki t'aja': Ki bela' nin Chakámil Jesukristo ani ku k'ánidháxin jún ani jún jelt xan ti Jajá' tu utsámal. ²⁴ Xita' in t'ajál xan tin ulal nin tak'ixtal, k'wajat k'al na Dios ani na Dios k'wajat k'al jajá'. I cho'ób ke na Dios k'wajat k'al wawá' abal nin T'okat Ejattal xi tu pidhámal, k'wajat k'al wawá'.

4

Nin T'okat Ejattal na Dios ani nin ejattal xu at'nal k'al na Kristo

¹ Kidháblábitsik xi k'án t'ajat, yab ka beltsitsik xita'kichk'i xin ulal ke u káw ijsidh k'al a Dios, ka exla'tsik ok'ox alwa' max ba Dios ti tál xowa' in ulal o yaba'. Pos exomich

t'ajat ti wa'chinal ban k'ay'lá i k'ambix t'íltsixtsik, xin ulal ke u káwtsik ijtsidh k'al a Dios. ² Enché' ti ne'ech ka ejtotsik ka exla' xin ko'ol nin T'okat Ejattal na Dios: ejtal xin ulal ke na Jesukristo tsi'nek teché' ti k'ay'lá jelti jun i inik, ja'ich xin ko'ol nin T'okat Ejattal na Dios. ³ Por xin ulaltsik ke na Jesukristo yab tsi'nek jelti jun i inik, yab in ko'ol nin T'okat Ejattal na Dios; jeché' ja'ich xi k'ál tu at'nal na Kristo. A ach'ámaltsik abal ne'ech ka tsích ani xo' k'wajatichtsik ban k'ay'lá.

⁴ Ts'itsik chakam, tatá'tsik k'al a Dios ta dhabaláb ani a átámalichtsik jachan' an k'ambixtsik; pos an T'okat Ejattaláb xi k'wajat ba tatá'tsik, más ja' púlek i awiltaláb in ko'ol ké an ejattaláb xi k'wajat ban k'ambixtsik. ⁵ Jajá'tsik ban k'ay'lá tu kidhtaláb, jaxtám ti tokot in t'ilálsik xowa' wa'ach ban k'ay'lá ani u axtsinaltsik k'al xu k'wajíltsik ban k'ay'lá. ⁶ Por wawá' k'al a Dios tu dhabaláb. Xin exlál na Dios, tu axtsal; por xi yab u kidhtalábsik k'al a Dios, yab tu axtsal. K'al jeché' ti ne'ech ki ejto ki exla' xita' nin ko'ol an T'okat Ejattaláb ani xita' nu k'ambix.

Na Dios u k'anidhax

⁷ Kidháblábsik xi k'án t'ajat, yejat ku k'ánidhaxin jún ani jún; pos an k'anidhaxtaláb, ba Dios tu tsi'il. Ejtal xu k'anidhaxtsik, k'al a Dios tu chakámláb ani in exlál na Dios. ⁸ Xita' yab u k'anidhax, yabél in exlámal na Dios, pos na Dios, i k'anidhax. ⁹ Na Dios in xalk'a' abal tu k'anidhál. Pos in aba' nin junkax Chakámil ban k'ay'lá, abal k'al tin kwenta nin junkax Chakámil, ki ejto ki kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ¹⁰ An k'anidhaxtaláb enché' ti k'wajat: yab wawá' i k'anidhámal na Dios, Jajá' tu k'anidhámal ani in aba' nin Chakámil ti pikbaxtaláb abal anchan' ku pakwantsat an ti walastalábil.

¹¹ Kidháblábsik xi k'án t'ajat, max na Dios tu k'anidhámal anchan', yejat weye ku k'ánidhaxin jún ani jún. ¹² Na Dios yab jayk'i chu'udh k'al ni jun xita'; por max ku k'ánidhaxin jún ani jún, na Dios k'wajatich k'al wawá' ani Jajá', ja'ich tu tolmiyal abal ku k'ánidhaxin más. ¹³ I cho'ób abal u k'wajatich k'al na Dios ani Jajá', k'wajat k'al wawá' abal tu pidhámalich an tin T'okat Ejattal. ¹⁴ Wawá' i chu'úmal ani i ulal ke an Táta'láb in aba' nin Chakámil abal kin lo'o xi k'wajattsik ban k'ay'lá. ¹⁵ Ejtal xita' kin ulu ke na Jesús ja'ich in Chakámil na Dios, k'wajat k'al na Dios ani na Dios k'wajat k'al jajá'.

¹⁶ Anchan', i bajúmalich ki exla' ani ki bela' ke na Dios tu k'anidhál. Na Dios u k'anidhax ani xita' u k'anidhax, k'wajat k'al a Dios ani na Dios k'wajat k'al jajá'. ¹⁷ I bajúmalich t'ajat ku k'anidhaxin, jaxtám ti yabich u k'wajat tu chalpax k'al tin kwenta tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb; pos wawá' u k'wajat teché' ban k'ay'lá jelt xan ti jeye na Jesukristo. ¹⁸ Xon ti wa'ach i k'anidhaxtaláb, yab wa'ach i jík'ib. An k'anidhaxtaláb, in wixk'iyal an jík'ib ba ni ejattal; pos an jík'ib, i yajtsiktaláb. Jaxtám, max jun xita' u jík'él, ja'ich abal yabél in bajúmal ti k'anidhax xan ti yejat.

¹⁹ Wawá' i k'anidhál na Dios abal Jajá' tu k'anidhámal ok'ox. ²⁰ Por max jun xita' kin ulu: "Naná' u k'anidhál na Dios", por in at'ál nin at kidháb; jachan', ja'ich jun i k'ambix. Pos max jun xita' yab in k'anidhál nin at kidháb xin chu'tal, ¿jan ti ne'ech kin ejto kin k'anidha' a Dios xi yab in chu'tal? ²¹ Jajá' tu pidhámal jeché' an ti tak'ixtaláb: Xita' in k'anidhál na Dios, yejat jeye kin k'anidha' nin at kidháb.

5

Ki bela' na Jesukristo abal yab ku átá k'al xowa' yab alwa'

¹ Ejtal xita' in belál ke na Jesús ja'ich an Kristo, u chakámláb k'al a Dios ani max in k'anidhál an Táta'láb, ne'ech jeye kin k'anidhantsi tin Chakámil. ² Max i k'anidhál na Dios ani ki t'ajál xowa' Jajá' tu utsál ki t'aja', i cho'óbich tám abal i k'anidhál xu chakámlábsik k'al Jajá'. ³ Pos max i k'anidhál na Dios, yejat ki axtsi an tin tak'ixtal ani yab lej t'ojláb xowa' tu utsál ki t'aja'. ⁴ Ejtal xu chakámlábich k'al na Dios, yab u átáb k'al xowa' yab alwa' teché' ti k'ay'lá; nin belomtal ja'ich k'ál tu tolmiyáb abal yab ka átá k'al xowa' yab

alwa' teché' ti k'ay'lá. ⁵ Xita' in belál ke na Jesús u Chakámláb k'al a Dios, ja'ich nin ejtowel kin áta' xowa' yab alwa' teché' ti k'ay'lá.

Xowa' tu xalk'antsal an T'okat Ejattaláb k'al tin kwenta nin Chakámil na Dios

⁶ Na Jesukristo ja'ich na tsích teché' ti chabál ani pujan. In wak'la' jeye nin xich'ál ban peltsidh te'. Yab tokotk'i pujan, in wak'la' nin xich'ál tam ti chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'. Anchan' tu xalk'áb k'al an T'okat Ejattaláb, pos an T'okat Ejattaláb ech'ek'i in xalk'ál xowa' tsubax. ⁷ Wa'ach óx tú' walk'i' xin xalk'ál ejtal jeché': an Táta'láb, xu bijyáb tin Káwintal na Dios ani an T'okat Ejattaláb; jeché' oxlam, jún tokot tu áynal. ⁸ Ani óx jeye wa'ach ban chabál xin xalk'ál jeché': an T'okat Ejattaláb, an pujaxtaláb xin bach'u na Jesukristo ani an chemlá xin wat'na'; jeché' oxlam, in ólnál abal na Jesukristo u Chakámláb k'al a Dios. ⁹ Max i beltsal xowa' in ulal an iniktsik, más ja' yejat ki beltsi xowa' in ulal na Dios, pos jeché' xowa' in ulal na Dios, ja'ich k'al tin kwenta nin Chakámil. ¹⁰ Xita' in belál nin Chakámil na Dios, in beltsal xowa' in ulal na Dios. Xita' yab in beltsal na Dios, in t'ajálich ka xalk'an jelti max u k'ambix abal yab in belál xowa' na Dios in ulal k'al tin kwenta nin Chakámil. ¹¹ Jeché' ja'ich xowa' in ulal na Dios: Ke Jajá' tu pidha' ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani jeché' an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, k'wajat ba nin Chakámil. ¹² Xita' in bach'úmalich nin Chakámil na Dios, in ko'olich jeché' an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal; por xita' yabél in bach'úmal nin Chakámil na Dios, yab in ko'ol jeché' an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

An tak'ixtaláb xi tayílich

¹³ Tu dhutsuntsaltsik jeché' xa belálichtsik nin Chakámil na Dios abal ka cho'óbna' ke a ko'olichtsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ¹⁴ I cho'óbich abal u k'wajatich k'al na Dios, pos max ki kontsi xata' xan ti Jajá'k'i tin kulbetnál, tu axtsal. ¹⁵ Ani max i cho'óbich ke na Dios tu axtsal tam ki kontsi xata', i cho'óbich jeye ke ne'ech ti ku pidha' xowa' ni kontsámal.

¹⁶ Max jun xita' kin chu'u ke nin at kidháb exom in walál, por yab lej púlek an walastaláb xi exom in t'ajál, yejat kin kontsintsi abal ka pakwlantsat k'al na Dios. Na Dios ne'ech kin pidha' ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal jeché' an kidhábláb, max ja'ich jun i walastaláb xi yab lej púlek. Wa'ach i walastaláb xu júnax ban k'ibeltaláb, k'al jeché' an walastaláb, yab exom u ulal ka kontsin na Dios abal kin pakwlantsi xita' in t'ajál jelti jeché' an walastaláb. ¹⁷ Ejtal xowa' yab alwa', i walastaláb; por wa'ach i walastaláb xi yab u júnax ban k'ibeltaláb.

¹⁸ I cho'óbich ke xita' xin ko'ol na Dios jelt in Táta', yabich in t'ajál an walastaláb; pos belkómtejich k'al nin Chakámil na Dios ani yabich u taknal k'al an lej at'ax.

¹⁹ I cho'óbich ke wawá' u dhabalábich k'al a Dios ani ejtal xita' yabtsik u belom, teykómtetsik k'al an lej at'ax.

²⁰ I cho'óbich ke nin Chakámil na Dios tsi'nek ani tu pidhámal ti chalab abal ki exla' na Dios xi tsubax. Ani xo' u k'wajatich k'al na Dios xi tsubax, k'al tin kwentak'i nin Chakámil Jesukristo. Jeché' ja'ich na Dios xi tsubax ani Jajá' ja'ich nin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ²¹ Ts'itsik chakam, yab ka belálsik an ch'ilabtsik. Anchan' ka t'ájan.

Nin chabtal dhutsadh úwil an abatwále Juan

An tsubaxtaláb ani an k'ambixtaláb

¹ Naná', xin pulektalábich t'ajat, u dhuntsalsal jeché' an ti úw an mímláb xi takudh k'al na Dios ani nin chakámiltsik jeye. Ja'ich xi tsubax lejtal tu k'anidhátsik t'ajat. Yab naná'k'i, u k'anidháb jeye k'al ejtal xin exlámalichtsik an tsubaxtaláb. ² Tu k'anidhátsik k'al tin kwenta an tsubaxtaláb xi ko'olich ani ne'ech ka k'wajay k'al wawá' malilíl i k'ij. ³ Ka bach'waltsik an alwa'taláb, an yajnantsixtaláb ani an k'ijidhtaláb xin pidhnál k'al i tsubaxtaláb ani k'al i k'anidhaxtaláb na Dios an Táta'láb ani ni Ajátik Jesukristo, xu Chakámláb k'al an Táta'láb.

⁴ In kulbé t'ajat abal u ela' taltsik na chakámiltsik k'wajajadh xan tin ulal an tsubaxtaláb, jelt xan ti na Dios an Táta'láb tu utsál ku k'wajay. ⁵ Ani xo' mímláb, tu lej kontsal abal ku k'ánidhaxin jún ani jún. Jeché' xowa' tu dhuntsalsal yab i ít tak'ixtaláb, jayéchk'i an tak'ixtaláb xu pidhnék asta tam ti tujuk'i tu belom. ⁶ U xalk'anal abal u k'anidhaxich tam ku k'wajách xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios. An tak'ixtaláb ja'ich xi ach'ámalich k'ejele asta tam ti tujuk'i tu belom, ke yejat ku k'wajay u k'ánidhax.

An k'ambixtsik

⁷ Yán wa'ach ban k'ay'lá i k'ambixtsik, xin ulal ke na Jesukristo yab tsi'nek ban k'ay'lá jelti jun i inik. Xin ulal anchan', ja'ich an k'ambix ani jeché', ja'ich xu at'nal k'ál na Kristo. ⁸ Ka kó'oytsik t'ajat i kwenta abal yab ka k'ibdha'tsik an t'ojláb xa t'ajámal ani ka bach'utsik kidhat na ch'ejwalíb. ⁹ Xita' xu okxinal k'al an chalab abal in chalpayal ke más in cho'ób ani yab in wéwnantsal tin ok'tsixtal na Kristo, yab k'wajat k'al a Dios; por xita' xin wewkóm nin ok'tsixtal na Kristo, k'wajat k'al an Táta'láb ani k'al an Chakámláb jeye. ¹⁰ Max jun xita' ka ulich ti ki álna'tsik ani yab in ok'tsixnál nin ok'tsixtal na Kristo, yab ka bach'utsik nibal ka chapnédha'tsik k'al yantam i kulbétaláb; ¹¹ por xita' kin bach'u ani kin chapnédha' k'al yantam i kulbétaláb, u kalelich jeye tám in t'ajál xowa' yab alwa'.

An t'ilabtsik xi tin ok'ontalich

¹² U ko'ol t'ajat yán xata' xowa' u lé' tu utsa'tsik, por yab u lé' tu utsa' dhutsadhk'i ba jun i úw; pos u chalpayal kin k'ale tu álna'tsik abal ku t'ilololách junax k'al tatá'tsik ani anchan', más púlek an k'ijidhtaláb ki ach'a'.

¹³ Nin chakámiltsik an mímláb xu belomich, xi takudh k'al na Dios, ti abtsaltsik ti chapnédhomtaláb. Anchan' ka t'ájan.

Nin oxtal dhutsadh úwil an abatwále Juan

I alwa' inik t'ajat an inik xin bij Gayo

¹ Naná', xin pulektalábich t'ajat, u dhutsuntsal jeché' an ti úw nu ja'úb xin bij Gayo, xi tsubax lejtal u k'anidhál t'ajat.

² Kidhábláb xi tu k'anidhál t'ajat, u kontsal na Dios abal ti ki tolmiy k'al ejtal xowa' a t'ajál ani ki k'wajay juntam anik'i, anchan' xan ti na ejattal k'wajatch alwa' abal i belmámadhich. ³ Pos in kulbé t'ajat tam ti ulich an kidháblábsik ani tin t'ílsitsik abal i k'wajat in lujtalk'i jelt xan tin ulal an tsubaxtaláb. ⁴ Yab wa'ach ni jun xata' más xowa' tin k'ijidhmédhál, tokot tam ku ach'a' ke an belomtsik xi k'wajat jelti u chakámiltsik k'wajajadhtsik in lujtalk'i jelt xan tin ulal an tsubaxtaláb.

⁵ Kidhábláb xi tu k'anidhál t'ajat, lujat t'ajat xan ta t'ajál tam a t'ójontsal an kidháblábsik, más xi pítsik ti tál. ⁶ Jajá'tsik in t'ilámal tin tamét an kidháblábsik xan ta k'anidhálsik. Ani alwa' t'ajat ka tolmiytsik k'al xowa' in yéntsalsik abal kin ejtotsik kin óntsi an bél, pos jeché' ja'ich nin kulbetnál na Dios. ⁷ Pos jajá'tsik kalnek abal kin t'ójontsitsik na Jesukristo ani yab in bach'k'untsámalsik ni jun i tolmixtaláb xi yabtsik u judío. ⁸ Jaxtám ti yejat ki tolmiy jelti jeché' an kidháblábsik abal kin óntsi ka xe'chintsik kin t'íla' an alwa' t'ilab.

Xowa' yab alwa' in t'ajál na Diótrefes

⁹ Naná' u abtsitsik jun i dhutsadh úw an belomtsik, por na Diótrefes, xin kulbetnál ka k'wajay ti ok'lek k'al an belomtsik, yab in t'ajál ti k'ij an awiltaláb xi tu pidhámal an Ajátikláb. ¹⁰ Jaxtám, max kin k'ale tu álna'tsik, ne'ech ku tawna' na Diótrefes abal in ulal i januts káw k'al wawá' ti kwenta. Ani yab tokot já'k'i in t'ajál, aníl jeye yab in bach'wal an kidháblábsik xu ulel ti tonel tin k'imá'. Ani an kidháblábsik xin le'nál kin bach'u an toneltsik, in taxk'antsal ani yabich tám in walkál ka ochich xon tu junkunal an belomtsik.

¹¹ Kidhábláb xi tu k'anidhál t'ajat, yab ka wéwna' i ok'tsixtaláb xi yab alwa', tokot ka wéwna' xi alwa'. Xita' in t'ajál xowa' alwa', k'al a Dios tu dhabaláb; por xita' in t'ajál xowa' yab alwa', yab in exlál a Dios.

An alwa' ok'tsixtaláb xin pidhnál na Demetrio

¹² K'al ejtalk'i tu t'ilnal alwa' na Demetrio, abal tokotk'i in t'ajál xowa' in ulal an tsubaxtaláb. Wawá' i chu'úmalich weye jeché' ani a cho'óbichtsik abal tsubax xowa' i ulal.

An t'ilabtsik xi tin ok'ontal

¹³ Ja'úb Gayo, u ko'ol t'ajat yán xata' xowa' u lé'wi'ik tu utsa', por yab u lé' tu utsa' dhutsadhk'i; ¹⁴ pos u chalpayal kin k'ale tu álna' jik'at ani tám ne'ech tu t'ilolól.

¹⁵ U lé' ki k'wajay k'ijidh. An ja'ublábsik xi teché' u k'wajíl ti abtsaltsik ti chapnédhomtaláb. Tu kontsal ti alwa'taláb, abal ka chapnédha' juntsik ti juntsik ejtal ni ja'úbsik xi tachan' u k'wajíl.

Nin dhutsadh úwil an abatwále Judas

Na Judas in dhutsuntsal xi kanidhichtsik k'al na Dios

¹ Naná', xu bij Judas, nin kidháb na Jakobo, in k'wajat u t'ójontsal na Jesukristo. Tu dhutsuntsaltsik jeché' an ti úw tatá'tsik xi takudhich k'al na Dios an Táta'láb ani i dhabalábichtsik k'al Jajá'. Ti beletnátsik alwa' abal i k'wajatichtsik k'al na Jesukristo. ² Ka bach'waltsik yán i yajnantsixtaláb, i k'ijidhtaláb ani i k'anidhaxtaláb.

Xin ok'tsixnátsik an k'ambixtaláb (2 Pedro 2:1-17)

³ Kidháblábitsik xi tu k'anidhál t'ajat, u le'námal t'ajat tu dhutsunsi k'al tin kwenta an lo'eltaláb xi naná' ani tatá'tsik i ko'ol. Por xo' u chu'tal ke yejat t'ajat tu dhutsunsi abal tu utsa'tsik ke yab ka walka' ki átantsat níwé' an ta belomtal xi pidhnéksik abal ech'ek'ijich, kom i dhabalábichtsik k'al na Dios. ⁴ Pos taltsik i atiklábitsik xin wáynál u belom, ochenektsik k'al an kidháblábitsik xi tsubax lejtal tu belom. Jeché' ja'ich xu t'ilnaltsik asta ti weje' ke ne'ech ka k'ale ban k'ibeltaláb. Jajá'tsik yab alwa' iniktsik, in éynál nin alwa'tal na Dios abal kin t'aja' xowa' yab alwa'; in pojkátsik ni Ajátik Jesukristo xi Jajá' tu dhabal ani na Dios jeye xi junkax Jajá'k'i in ko'ol an awiltaláb.

⁵ U lé' tu chalpantsi maske a cho'óbnámalichtsik ke an Ok'óxláb in káldha' Ejipto an atiklábitsik xi Israel, por tayíl in k'ibdha'tsik xi yab belmách. ⁶ Ka cho'óbna'tsik jeye ke an t'okat abatwáletsik xin ch'ikat t'aja' xant'ó in éy ti t'ajadhtsik ani yab k'wajaytsik xon ti bijtsin, xo' u kó'yáb ti wik'nél k'al na Dios ban jik'waxtaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, in aytsím kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundaxtaláb. ⁷ Aníl jeye an bitsowtsik xi Sodoma ani Gomorra ani an bitsowtsik xi taja' k'unat, in wala'tsik jeye jelti jeché' an t'okat abatwáletsik. U junkunaltsik k'al xi yab in tomtal, u junkunaltsik i inik k'al in at inik ani i mímláb k'al in at mímláb; ani xo' k'wajattsik ban yajtsiktaláb. Dhutsadh xowa' t'ajtsinéksik k'al na Dios abal yab ki t'aja' weye anílk'i.

⁸ Anchan' jeye, jeché' an iniktsik xin ok'tsixnál xowa' jajá'k'itsik in chalpayal, in ch'o'yalich nin t'u'úl k'al xowa' at'ax in t'ajál. In pojkansal tin awiltal an Ajátikláb ani in odhbijtsal tin éy an t'okat abatwáletsik. ⁹ Pos nibal an ok'lek t'okat abatwále Miguel, tam ti k'wajat ti péjéx k'al an lej at'ax in k'ántsixnál nin t'u'úl na Moisés, yab in utsa' ti odhbijixtaláb an lej at'ax, tokot in utsa' enché': "Ke an Ok'óxláb ti ki k'wiya'." ¹⁰ Por jeché' an iniktsik, in odhbijyal xowa' jajá'tsik nibal ela' in exlál. In junwal jelti ko'nélsik xi tokot in t'ajál xowa' in kulbetnál in t'u'úl ani ja'ich k'al jeché' tin kwenta tin k'ibdhátsik tinbá'.

¹¹ ¡Ch'ojontál in chu'bíltsik! abal in wéwnámal xowa' in t'aja' na Kaín. Kom in lé'tsik kin áta' i tumín, in t'aja' jeye jelt xan tin t'aja' na Balám. K'ibeytsik jelt xan ti k'ibdhá na Koré; pos jeché' na Koré, ja'ich jun i tomnax inik. ¹² Xi jeché'tsik, u tidhebédhomtsik t'ajat tam ka ulich xon ta k'wajattsik ta k'apul junini' abal a k'ak'nálichtsik an Ajátikláb. Jajá'tsik in kulbetnál ti ok'ox k'apulstik abal ka ajwé ani yab in ódhátsik ti kwenta max wa'ach k'e'et xu k'a'íltik ani in lé' jeye ti k'apul. In junwal jelti an tokow xi yab in ko'ol i ja' xu beldháb k'al an ik'; in junwal jeye jelti an te'tsik xi yab u walim, xu kwajláb pu'udh asta bin ibíl ani u wayél. ¹³ In junwal jelt in dhujál an ja' xin xalk'ál tam u múlák' chapik ban pujal. Anchan' jeye tu xalk'anal an at'axtaláb xin t'ajál jeché' an iniktsik. In junwal jelti a ótsik xin k'ibdhámal in béli; kom k'ibchonékichtsik t'ajat, ne'ech ka k'wajaytsik xon ti lej jik'waxich t'ajat malilíl i k'ij.

¹⁴ Na Enok, an inik xin búkláb más tayíl ké na Adán, in t'ila' jeché'tsik ijtsidh k'al a Dios tam tin ulu enché': "U chu'u an Ajátikláb tam ti tál k'al yán i mil i t'okat abatwáletsik

¹⁵ abal kin lújundha' ejtalk'itsik ani kin abna' ban k'ibeltaláb an at'ax iniktsik k'al tin kwenta xowa' yab alwa' in t'ajámal. Jeché'tsik, ja'ich an walablomtsik xin tomnámal ani in odhbijyámal na Dios.” ¹⁶ Jeché'tsik u t'ilax ani u it'ixbéltsik k'al xowa'kich, tokot xe'ech xan ti jajá'k'itsik in kulbetnál. In t'ilál ke jajá'tsik ulutstsik t'ajat ani in t'ilál alwa' taltsik an atiklábtsik abal in lé' kin chu'u xant'éy kin ejto kin jixtsi.

An tawnaxtaláb abal an belomtsik

¹⁷ Por tatá'tsik, kidháblábsik xi k'án t'ajat, ka chalpay ke nin abatwálejiltsik ni Ajátik Jesukristo, ti ok'ox utsámalichtsik enché': ¹⁸ “Tam u k'unelich an pakwenib, ne'ech ka wa'chin i atiklábtsik xi ne'ech ti labídhxax ani ne'ech kin t'aja' tokot xowa' jajá'k'itsik in kulbetnál.” ¹⁹ Jeché'tsik, ja'ich nin t'ajálsik an k'é'áxtaláb; tokot in t'ajálsik xowa' in lé' nin t'u'úl ani yab in ko'ol tin itsích nin T'okat Ejattal na Dios.

²⁰ Por tatá'tsik, kidháblábsik xi k'án t'ajat, ki k'wajajantsik lujat k'al an t'okat belomtaláb xa ko'ol ani ki ólantsik k'al in cháp an T'okat Ejattaláb. ²¹ Anchan' ne'ech tám ka ejto ki k'wajajantsik bin k'anidhaxtal na Dios, a aytsím kin bajaw xowk'i ni Ajátik Jesukristo, k'al nin yajnantsixtal, ne'ech ti ku pidha' an ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

²² Ka tolmiytsik kin exbay xita' yabtsik in lej belál. ²³ Xi k'e'ettsik, ka tolmiy ka lo'ey abal yab ka k'aletsik ban k'ibeltaláb. Ani ka kó'ontsi ti yajnantsixtaláb xi k'e'ettsik; por ka kó'oy i kwenta abal yab ki ch'ó'on k'al an walastaláb xin t'ajálsik.

Ki k'ak'na' na Dios k'al i ajatlábsik

²⁴⁻²⁵ Na Dios in ko'ol an awiltaláb ti ku beletna' abal yab ku kwajlan ban walastaláb ani ti ku utu u t'okat ani u k'ijidh bin labidh t'okát. Jajá' ja'ich nu junkax Dios ani chalpadh t'ajat. Ja'ich xi tu lo'óm k'al tin kwentak'i ni Ajátik Jesukristo. Ke jeché' na Dios, kin kó'oy an labidh t'okattaláb, an tak'ixtaláb, an awiltaláb ani Jajá'k'i ka k'wajay ech'ek'i ultaláb malilíl i k'ij. Anchan' ka t'ájan.

APOKALIPSIS

Xowa' xalk'antsat na Juan k'al na Jesukristo

Xowa' in xalk'a' na Jesukristo

¹ Jeché' ja'ich xowa' na Dios in xalk'antsi na Jesukristo abal kin pidha' kin cho'óbna' nin t'ójontsixiltsik xowa' ne'ech ka támun k'unat i k'ij. Na Jesukristo in aba' nin t'okat abatwálejil abal ka xalk'antsat na Juan jeché' an ti xalk'antsixtaláb. ² Jeché' na Juan, nin t'ójontsixil na Jesukristo, ja'ich xin t'ilámalich nin káwintal na Dios, in ólnámal xowa' in t'ajámal na Jesukristo ani ejtal xowa' in chu'úmal.

³ K'ijidh t'ajat abal xita' kin ajay, kin exbay jeché' an t'iltsixtaláb ani kin t'aja' xowa' jeché' k'wajat dhutsadh, pos an k'ij exomich ti k'unel.

Na Juan in dhutsuntsal ti chapnédhomtaláb an belomtsik xi k'wajattsik ba búk i bitsow

⁴ Naná', xu bij Juan, u dhutsuntsal an belomtsik xi k'wajattsik ba búk i bitsow xu tak'naltsik ban chabál xi Asia. Ka bach'utsik i alwa'taláb ani i k'ijidhtaláb xi tál ba na Dios, xi k'wajat ejat malilíl i k'ij ani xi tál jeye ba búk an ejattalábsik xi k'wajat tin tamét nin t'okat k'wajtal na Dios. ⁵ Ka bach'utsik jeye i alwa'taláb ani i k'ijidhtaláb xi tál ba na Jesukristo an lujat óltsix, xi okxinék ka ejech ti ít abal yabich jayk'i ka chemech ani xin ko'ol i awitaláb kin tak'iy i pakdha' tak'ix xi teché' ti k'ay'lá. Na Jesukristo tu k'anidhál, tu wixk'intamálich an ti walastalábil k'al nin zich'ál, ⁶ ani tu t'ajámalich tu pakdha' tak'ix ani tu pále' abal ki t'ójontsi nin Táta' Dios. ¡Ke an labidh t'okattaláb ani an awitaláb kin kó'oy Jajá'k'i malilíl i k'ij! Anchan' ka t'ájan.

⁷ ¡Ka ach'a'tsik, na Kristo ne'ech ka tsích ban tokow! K'al ejtal ti ne'ech ka chu'tat, asta k'al xi k'ál ti ch'objédhats. Ejtal an atiklábtsik xi ban k'ay'lá ne'ech ka uk'intsik tam kin chu'u. Ani' anchan' ne'ech ka támun.

⁸ “Naná'ich nin tujtal ani nin ok'ontal”, anchan' tin ulal an Ajátikláb xi ejtal in ejtawal kin t'aja' ani xi k'wajat ejat malilíl i k'ij.

Na Juan in chu'tsi tin labidh t'okát na Kristo

⁹ Naná', xu bij Juan, tu at kidhábsik neye ani exom u wat'nál an yajtsiktaláb jelti tatá'tsik. In tak'nélich neye k'al na Dios ani exom u wat'nál xowa'kichk'i k'al tin kwenta na Jesukristo. In k'wajat tin wik'nél ban chakam chabál xin bij Patmos xi k'wajat ban ja'. In k'wajat tin wik'nél abal u t'ilál an alwa' t'ilab ani abal u t'ilál jeye xowa' in t'ajámal na Jesukristo. ¹⁰ Jun i domingo, xi jayéchk'i jelti na k'ítsá tam ti ejech ti ít an Ajátikláb, in jilk'on teykómte k'al in cháp an T'okat Ejattaláb ani u ach'a' tu kúx jun i kawidh káwintaláb, jelt xan tu júsnal i korneta, ¹¹ xu káw tin utsa' enché':

—Naná'ich nin tujtal ani nin ok'ontal. Ka dhutsa' ba jun i úw xowa' exom a chu'tal ani ka abtsi an belomtsik xi k'wajat ba búk an bitsow xu tak'naltsik ban chabál xi Asia. An bitsowtsik xi Efeso, xi Esmirna, xi Pérgamo, xi Tiatira, xi Sardis, xi Filadelfia ani xi Laodisea.

¹² In chaw'k'in abal ku chu'u xitam já' tin tawnál ani tam tin chaw'k'in, u chu'u búk in kúb i béla xi t'ajadh k'al i oro. ¹³ Junax ch'ejel ba jachan' búk in kúb an béla, u chu'u jun i inik xeketlidh k'al jun i xeketláb xi bodhól asta bin akan ani in wik'ím bin itsích jun i wik'axtaláb xi t'ajadh k'al i oro. ¹⁴ Nin xi'il dhakni' t'ajat jelt in dhak xi'il i borrego o jelti an chám ani nin wal jelti i k'amal. ¹⁵ Nin akan ch'axixil jelti i bádhits pat'ál xin bij bronse, xi xo'kadh ba jun i jorna; ani nin káwintal, kawidh jelti tam u bososól yán i ja'. ¹⁶ Bin eját k'ubak in ko'ol búk a óttsik ani bin wi' u kalel jun i ch'upidh machét xi tamatk'i ti wi'idh. Putál nin wal in junwal jelti na k'ítsá tam tajax t'ajat.

¹⁷ Tam tu chu'u, in kwajlan bin akan jelti max in chemnek. Por Jajá' tin puntsi an tin eját k'ubak ani tin utsa' enché':

—Yab ki jik'ey, Naná'ich nin tujtal ani nin ok'ontal. ¹⁸ Naná'ich xin k'wajat ejat, in chemdhá, por xo' in k'wajatich ejat abal malilí i k'ij. Naná' u átantsámalich tin awíltal an chemlá ani xon tu k'alel an chemélomtsik. ¹⁹ Ka dhutsa' xowa' a chu'úmal, xowa' a chu'tal ani xowa' ne'ech ka chu'u tayíl. ²⁰ Jeché' ja'ich xowa' k'wajat yab tejwa' ba xi búk na ót xa chu'u bu eját k'ubak ani xi búk in kúb an béla xi t'ajadh k'al i oro: xi búk na ót, in lé' kin ulu i óltsixtsik abal an belomtsik xi k'wajat ba búk an bitsow; ani xi búk in kúb an béla, in lé' kin ulu an belomtsik xi k'wajat ba búk an bitsow.

2

Xowa' dhutsuntsat an belomtsik xu k'wajíl ban bitsow xi Efeso

¹ 'Ka dhutsuntsi enché' an óltsix xi k'wajat ban belomtsik xi Efeso: “Enché' tin ulal xin ko'ol búk na óttsik bin eját k'ubak ani xi xe'ech junax ch'ejel ba xi búk in kúb an béla xi t'ajadh k'al i oro: ² Naná' u cho'ób xowa' a t'ajál, u cho'ób abal chapik t'ajat tin t'ójontsal, a kuxyal xowa'kichk'i ani yab t'ajat a kulbetnál xi yabtsik alwa' inik. A chu'úmalich ke xin ulaltsik u abatwále, yab tsubax ani u k'ambixtsik. ³ A wat'námal i yajtsiktaláb, a kuxyámal xowa'kichk'i, i t'ójnékich t'ajat k'al Naná' tu kwenta ani yab i chekenek. ⁴ Por u chu'tal jun xata' yab alwa' xowa' a t'ajám: yabich tin k'ak'nál jelt tam ti jidhtal. ⁵ Jaxtám, ka chalpay xowa' yab alwa' a t'ajál, ka jila'ich ka t'aja' xowa' yab alwa' ani ka t'aja'ich juní xowa' a t'ajálwi'ik tin jidhtal. Pos max yab ka jila' ka t'aja' xowa' yab alwa', ne'ech kin k'ale jik'at tu chu'u ani ne'ech ku wék'oy nin kúb na bélajil xon ti k'wajat. ⁶ Por a ko'ol jun xata' alwa', a pojkal xowa' in t'ajál an nikolaítas, xi Naná' u pojkal neye. ⁷ Xita' in ko'ol in och'oxtal alwa', kin exbay xowa' an T'okat Ejattaláb in utsál an belomtsik: Xita' kin kuxuy ejtal xowa'kich k'al Naná' tu kwenta ani yab kin jila' ti kin bela', ne'ech ku pidha' kin k'aptsi tin walíl an te' xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Jeché' an te', k'wajat xon tu tak'ix na Dios.”

Xowa' dhutsuntsat an belomtsik xu k'wajíl ban bitsow xi Esmirna

⁸ 'Ka dhutsuntsi an óltsix xi k'wajat ban belomtsik xi Esmirna: “Enché' tin ulal xi Jajá'ich nin tujtal ani in ok'ontal, xi chemech ani ejech ti ít: ⁹ Naná' u cho'ób xowa' a t'ajál; u cho'ób an yajtsiktaláb xa wat'nál ani abal i ch'ojontál, por yab i ch'ojontál. U cho'ób xan ti odhbijyal xin ulaltsik ke u judío, por yabtsik u judío, in atiklábil i lej at'ax. ¹⁰ Yab ka jik'na' an yajtsiktaláb xi ne'ech ka wat'na'. An lej at'ax ne'ech kin t'aja' ka balyat ban wik'axte' taltsik xi tatá'tsik abal ki chu'tattsik max tsubax lejtal tin belátsik ani ne'ech ka wat'na'tsik i yajtsiktaláb tin nakíl láju a k'ítsá. Por yab ka jalk'uy na chalab, ka óntsi ti kin bela' maske ki chemdhá ani Naná', ne'ech tu pidha' an ti xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ¹¹ Xita' in ko'ol in och'oxtal alwa', kin exbay xowa' an T'okat Ejattaláb in utsál an belomtsik: Xita' kin kuxuy ejtal xowa'kich k'al Naná' tu kwenta ani yab kin jila' ti kin bela', yabich ne'ech kin chu'u an chemlá xin chabtal.”

Xowa' dhutsuntsat an belomtsik xu k'wajíl ban bitsow xi Pérgamo

¹² 'Ka dhutsuntsi an óltsix xi k'wajat ban belomtsik xi Pérgamo: “Enché' tin ulal xin ko'ol an ch'upidh machét xi tamatk'i ti wi'idh: ¹³ Naná' u cho'ób xowa' a t'ajál ani u cho'ób abal i k'wajíl xon tu tak'ix an lej at'ax, por bék'i a óntsal ti kin bela'. Yab a jilámal ti kin bela', nibal tam ti xe'chin na Antipas nu lujat t'ójontsixil. Jeché' na Antipas, chemdhá xon ta k'wajíltsik, tachan' xon tu tak'ix an lej at'ax. ¹⁴ Por u chu'tal taltsik xowa' yab alwa' a t'ajál: a ko'ol tachan' Pérgamo cháb óx xi yab in lé' kin jila'tsik nin ok'tsixtal na Balám. Jeché' na Balám, ja'ich xin ok'tsi na Balak abal kin t'aja' kin wala' an israelitatsik, in utsa' kin k'aputsik xowa'kich xi pikbantsidh an ch'ilabtsik ani ka k'wajaytsik yab exbadh. ¹⁵ Tá' jeye a ko'ol tachan' xi yabtsik in lé' kin jila' nin ok'tsixtal an nikolaítas,

xi Naná' u pojkal. ¹⁶ Jaxtám, ka jila'ich ka t'aja' xowa' yab alwa', pos max yab ka t'aja' anchan', ne'ech kin k'ale jik'at tu álna' ani ne'ech ku péjeysik k'al an machét xu kalel ba nu wi'. ¹⁷ Xita' in ko'ol in och'oxtal alwa', kin exbay xowa' an T'okat Ejattaláb in utsál an belomtsik: Xita' kin kuxuy ejtal xowa'kich k'al Naná' tu kwenta ani yab kin jila' ti kin bela', ne'ech ku pidha' kin k'apu an k'apné' xi pa'inek walk'i' xi k'wajat chinat ani ne'ech ku pidha' jun i chakam dhak t'ujub. Ba jeché' an chakam t'ujub, ne'ech ka k'wajay dhutsadh jun i ít bijláb xi yab xita' in exlál, tokot xita' kin bach'u."

Xowa' dhutsuntsat an belomtsik xu k'wajíl ban bitsow xi Tiatira

¹⁸ 'Ka dhutsuntsi an óltsix xi k'wajat ban belomtsik xi Tiatira: "Enché' in ulal nin Chakámil na Dios, xin ko'ol in wal jelti k'amal ani nin akan jelti i bádhits pat'ál xin bij bronse: ¹⁹ Naná' u cho'ób xowa' a t'ajál, u exlál xan ta k'anidhax, xan ta belom, xan ta t'ójontsix, xan ta ko'ol i cha'attaláb ani abal xo' más exomich a t'ajál xowa' alwa' ké tam tin jidhtal. ²⁰ Por u chu'tal jun xata' yab alwa' xowa' a t'ajál: a walkál kin t'aja' xowa' yab alwa' jachan' an uxum xin bij Jesabel, xin ulal ke jajá' in t'ílsíxil a Dios. Jajá' in k'ambiyal ani in ok'tsal nu t'ójontsixiltsik abal ka k'wajaytsik yab exbadh ani kin k'aputsik xowa' u pikbantsáb an ch'ilabtsik. ²¹ Naná' u aysámalich t'ajat jachan' an mímláb abal kin jila'ich ti k'wajíl yab exbadh, por yab in lé' kin jila'. ²² Jaxtám, ne'ech ku ya'undha' jachan' an mímláb ani ne'ech ku t'aja' kin wat'na'tsik i yajtsiktaláb xin wéwnantsal tin ok'tsixtal max yab kin jila'tsik kin t'aja' xowa' yab alwa' u ok'tsinal. ²³ Ne'ech ku walka' ka chemdhá xita' junaxtsik k'al jeché' an mímláb. Anchan', ejtal an belomtsik ne'ech kin cho'óbna' ke Naná' u exlantsal xowa' in chalpayal ani xowa' in ach'ál tin itsích jun xita'. Juntsik ta éb ne'ech tu pidha' xowa' a lujyaltsik ka bach'u k'al tin kwenta xowa' a t'ajám. ²⁴ Por xi más na kidhtaltsik xi k'wajattsik jeye Tiatira, xi yabtsik in wéwnámal jachan' an ok'tsixtaláb nibal in exlámaltsik xi jajá'tsik in bijyal tin t'ek'at chalpadhtal an lej at'ax, u utsáltsik abal yab más xata' u punk'untsal. ²⁵ Por ka óntsi ka bela' xowa' Naná' tu ok'tsámaltsik, asta kin bajaw xowk'i' ne'ech kin tsích juní. ²⁶ Xita' kin óntsi kin t'aja' xowa' Naná' u t'ajál asta kin bajaw an pakwenib, ne'ech ku pidha' ti awiltaláb ti tak'ix ban atiklábtsik. ²⁷ Anchan' jelt xan ti nu Táta' tin pidhámal ti awiltaláb tin tak'ix, anchan' jeye ne'ech ti tak'ixtsik. Ne'ech kin kó'oy t'ajat i awiltaláb ti tak'ix ani xita' k'ál ti ka tomná, ne'ech kin mu'u jelt xan tu mú'wáb jun i pats xi t'ajadh k'al i k'ut'. ²⁸ Ne'ech jeye kin kó'oy xowa' Naná' u ko'ol xin k'wajat jelti na pulek ót xu kalel tam dhajaw. ²⁹ Xita' in ko'ol in och'oxtal alwa', kin exbay xowa' an T'okat Ejattaláb in utsál an belomtsik."

3

Xowa' dhutsuntsat an belomtsik xu k'wajíl ban bitsow xi Sardis

¹ 'Ka dhutsuntsi enché' an óltsix xi k'wajat ban belomtsik xi Sardis: "Enché' tin ulal xin ko'ol xi búk nin ejattal na Dios ani búk a ót: Naná' u cho'ób xowa' a t'ajál, u t'ilnal abal tin belátsik ani a ko'oltsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, por yab tsubax, pos i k'wajattsik jelti max i chemnek. ² Ka chalpách juní ti ít ani ka t'aja'ich in tsubtal xowa' a t'ajál abal a Dios, pos jeché' xowa' a t'ajál, k'wajat jelti max ne'chich ka chemech. U chu'úmalich ke xowa' a t'ajál, yab lej lujat tin tamét na Dios. ³ Ka chalpay ani ka óntsi ka wéwna' an tsubaxtaláb xan ta ok'tsinék. Ka óntsi ka wéwna' an tsubaxtaláb ani ka jila'ich ka t'aja' xowa' yab alwa', pos max yab ka t'aja' anchan', ne'ech kin k'ale jelti jun i kwé' xon ta k'wajat ani yab ne'ech ka cho'óbna' xowa' i ora. ⁴ Por wa'ach taltsik tachan' Sardis i atiklábtsik xi yab in t'ajámaltsik xowa' yab alwa', jajá'tsik ne'ech ka xe'chin k'al Naná' xeketlidhtsik k'al dhakni', pos anchan' tin tomnátsik ka xe'chin. ⁵ Xita' kin kuxuy ejtal xowa'kich k'al Naná' tu kwenta ani yab kin jila' ti kin bela', ne'ech ka xeketliyattsik k'al dhakni' ani yab ne'ech ku pakwtsitsik tin bij ban úw xon ti k'wajat dhutsadh xi ne'ech kin bach'utsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Ne'ech ku ólnantsitsik tin bij tin

tamét nu Táta' ani tin tamét nin t'okat abatwálejiltsik. ⁶ Xita' in ko'ol in och'oxtal alwa', kin exbay xowa' an T'okat Ejattaláb in utsál an belomtsik.”

Xowa' dhutsuntsat an belomtsik xu k'wajl ban bitsow xi Filadelfia

⁷ 'Ka dhutsuntsi enché' an óltsix xi k'wajat ban belomtsik xi Filadelfia: “Enché' tin ulal xi T'okat ani Tsubax, xin ko'ol an awiltaláb jelti xin kó'yámal an pulek tak'ix Dabid, xi tam kin japiy an wi'leb, ni jun xita' yab in ejtawal kin mapuy ani tam kin mapuy, ni jun xita' yab in ejtawal kin japiy: ⁸ U cho'ób xowa' a t'ajál. Jaxtám tu k'wajbámal ta tamét, jun i wi'leb japidh xi yab xita' ne'ech kin ejto kin mapuy; pos maske yab yán ta éb, yab a ch'ikat t'ajámal nu káwintal ani yab a tidhenámal ti kin t'ila'. ⁹ Wa'ach xin wéwnátsik an lej at'ax, xin ulaltsik ke u judío, por yab tsubax. Ne'ech ku utu k'al tatá'tsik ani ne'ech ku t'aja' ka tudhlantsik ta tamét abal kin cho'óbna' ke tu k'anidhátsik. ¹⁰ Kom a kuxyámal ejtal xowa'kich k'al Naná' tu kwenta, jaxtám ti ne'ech tu tolmuy abal yab ka wat'na' an yajtsiktaláb xi ne'ech ka tsích abal an atiklábtsik xi k'wajat ba putál an k'ay'lá. Jeché' an yajtsiktaláb, ne'ech ka tsích abal ka chu'tat k'al na Dios xan ti k'wajat ejtal an atiklábtsik xi teché' ti chabál. ¹¹ K'unat i k'ij ne'ech kin tsích. Yab ka jila' ti kin bela' abal yab xita' ti ki k'ántsi xowa' ne'ech ka áta'. ¹² Xita' kin kuxuy ejtal xowa'kich k'al Naná' tu kwenta ani yab kin jila' ti kin bela', ne'ech ku k'wajba' jelti jun i akanláb ban atá xon tu k'wajl nu Diosil ani yab más jayk'i ne'ech ka kale taja'. Ne'ech ku dhutsa' ba jajá' nin bij nu Diosil ani nin bij nin bitsówil nu Diosil. Jeché' an bitsow, ja'ich an ít Jerusalén xi tál walk'i' xu dhabaláb k'al nu Diosil. Ne'ech jeye ku dhutsa' ba jajá' nu ít bij. ¹³ Xita' in ko'ol in och'oxtal alwa', kin exbay xowa' an T'okat Ejattaláb in utsál an belomtsik.”

Xowa' dhutsuntsat an belomtsik xu k'wajl ban bitsow xi Laodisea

¹⁴ 'Ka dhutsuntsi enché' an óltsix xi k'wajat ban belomtsik xi Laodisea: “Enché' tin ulal xin ólnál xowa' tsubax ani lujat, xin t'ajámal junax k'al na Dios ejtal xowa' wa'ach: ¹⁵ Naná' u cho'ób xowa' a t'ajál. U cho'ób abal yab a lej pojkal xi yab alwa' nibal a lej t'ajál an chápláb abal ka t'aja' xowa' alwa', jelti jun xata' xi yab k'ák' nibal chamay. ¡U lé'ak max i k'ák' o i chamayak! ¹⁶ Por kom yab i chamay nibal i k'ák', ne'ech tu xa'a'. ¹⁷ Tatá' a ulal ke i tumínladh t'ajat, ke i k'wajatich alwa' ani ke yab xata' a yéntsál; por yab a cho'ób ke i k'wajat jelti max i ch'ojontál, jelti max yab xata' a ko'ol, jelti max i jok'ol ani jelti max i chilim. ¹⁸ Jaxtám, tu tak'yal abal ti kin ch'ay'tsi an ti oro xi t'ajadh alwa' ban k'amal abal ki k'wajay lejtál i tumínladh. Ti kin ch'ay'tsi an ti dhak k'udhk'um abal ki xeketlin ani ti kin ch'ay'tsi an ti ilál abal ka k'wajbantsi na wal ani anchan' ka ejto ki chu'xin. ¹⁹ Naná' u tawnál ani u k'wiyál ejtal xu k'anidhátsik. Pos ka t'aja'ich i chápláb abal ka t'aja' xowa' alwa' ani ka jila'ich ka t'aja' xowa' yab alwa'. ²⁰ Ka ach'a', Naná' in k'wajat jelti jun xita' xi k'wajat ti tawnax ban wi'leb, max jun xita' ti kin axtsi an tu káwintal ani tin walka' ki ochich bin itsích jelti tam jun xita' u japsinal an ti wi'leb, ne'ech kin k'wajay k'al jajá' ani jajá' ne'ech ka k'wajay k'al Naná'. ²¹ Xita' kin kuxuy ejtal xowa'kich k'al Naná' tu kwenta ani yab kin jila' ti kin bela', ne'ech ku walka' ka buxkan junax k'al Naná' bu t'okat k'wajtal, jelt xan ti Naná' u átámalich ejtal xowa'kich ani in buxkanék k'al nu Táta' bin t'okat k'wajtal. ²² Xita' in ko'ol in och'oxtal alwa', kin exbay xowa' an T'okat Ejattaláb in utsál an belomtsik.”

4

An k'ak'naxtaláb tú' walk'i'

¹ Tam ti wat'éch ejtal jeché', u tela' ani u chu'u walk'i' jebél jun i wi'leb. Jachan' an káwintaláb xin junwal jelt xan tu júsnal jun i korneta xi tin tawnámal jidhtal, tin utsa' enché':

—Ki k'adhiy teché' ani ne'ech tu óltsi ejtal xowa' ne'ech ka támun tam ka támunich jeché'.

² Támk'i jachan', tam tin k'wajat teykómte k'al in cháp an T'okat Ejattaláb, u chu'u jun i t'okat k'wajtaláb xi k'wajbadh walk'i' ani ban t'okat k'wajtaláb ta' ti buxúl jun xita'. ³ Xi ta' ti buxúl ban t'okat k'wajtaláb, in junwal jelti jun i ch'axixíl t'ujub xu bijyáb jaspe ani jelti t'ujub xu bijyáb kornalina. Malilíl ban t'okat k'wajtaláb ta' ti k'wajat jun i pích'al ch'axixíl jelti jun i t'ujub xu bijyáb esmeralda. ⁴ Malilíl ban t'okat k'wajtaláb u chu'u jeye jun inik ché' i t'okat k'wajtalábtsik ani ba jachan' an t'okat k'wajtalábtsik, ta' ti buxutsik jun inik ché' i yejcheltsik xeketlidh k'al dhakni' ani in kojámtsik jun i kwetsotsól k'wajbaxtaláb xi t'ajadh k'al i oro. ⁵ Ban t'okat k'wajtaláb u lamk'il i léy, u ach'atmél xata' ani u jululúl. Tin tamét an t'okat k'wajtaláb, ta' ti let'ot'ól búk i tajbaxtaláb, xi ja'ich xi búk nin ejattal na Dios. ⁶ Tin tamét an t'okat k'wajtaláb, ta' jeye ti k'wajat jun xata' xin junwal jelti pujal xi tumax t'ajat.

Junax ch'ejel ani malilíl ban t'okat k'wajtaláb, ta' ti k'wajat ché' xata' ejat xin ko'ol in wal putálk'i, tin kúx ani tin tamét. ⁷ In jidhtal jeché' xi ejattsik, in junwal jelti padhum; nin chabtal, in junwal jelti toro; nin oxtal, in ko'ol in wal jelti inik ani nin che'tal, in junwal jelti t'íw u jumumúl. ⁸ Che'lam jeché' xi ejattsik in ko'ol akak in suts'úts' juntsik ti éb, in ko'oltsik t'ajat in wal eblidh ani alk'idh ani akal i k'ij yab in kubdhátsik kin ulu enché':

T'okat, t'okat, t'okat,
Ok'óxláb Dios, xi ejtal a ejtowal ka t'aja',
i k'wajat ejat malilíl i k'ij.

⁹ Ech'ek'i tam xi jeché'tsik ché' in pidhál ti labidh t'okattaláb, ti k'ak'naxtaláb ani ti jalbintsixtaláb xi buxúl ban t'okat k'wajtaláb, xi k'wajat ejat malilíl i k'ij, ¹⁰ xi jun inik ché' an yejcheltsik, u tudhlanal tin tamét xi ta' ti buxúl ban t'okat k'wajtaláb ani in k'ak'nátsik xi k'wajat ejat malilíl i k'ij. In kwachbátsik nin kwetsotsól k'wajbaxtal tin tamét an t'okat k'wajtaláb ani in ulaltsik enché':

¹¹ Ok'óxláb ani Diosil, Tatá' nin tomnál ka kó'oy ech'ek'i an labidh t'okattaláb, an k'ak'naxtaláb ani an chápláb;
pos Tatá' a t'ajámal ejtal xowa' wa'ach
ani kom Tatá' anchan' ta le'námal, jaxtám ti wa'ach ani jaxtám ti t'ajadh.

5

An dhutsadh úw ani an Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios

¹ Bin eját k'ubak xi ta' ti buxúl ban t'okat k'wajtaláb, u chu'u jun i dhutsadh úw t'ulilidh, dhutsuntsidh alk'idh ani eblidh ani pajk'idh k'al búk i pajk'ixtaláb. ² Ani u chu'u jun i likat t'okat abatwále xi k'wajat in ulal kawidh t'ajat enché':

—¿Jita' in tomnál kin wela' an dhutsadh úw ani kin wék'ontsi an tin pajk'íl?

³ Por nibal walk'i', nibal chabál, nibal alk'idh ban chabál, yab wa'ach ni jun xita' xi ne'ech kin ejto kin wela' an dhutsadh úw, nibal ela' kin tela'. ⁴ Naná' in uk'in t'ajat abal yab elan ni jun xita' xin tomnál kin wela' ani kin ajay an dhutsadh úw, nibal ela' kin tela'.

⁵ In utsan tám enché' k'al jún ti éb an yejcheltsik:

—Yabich más ki uk'in, pos xu kidhtaláb k'al na Judá ani u kidhtaláb jeye k'al an pulek tak'ix Dabid, in átámalich ani ne'ech kin ejto kin wela' an dhutsadh úw ani kin wék'ontsi xi búk an tin pajk'íl. Jeché' an kidhtaláb, in ko'ol in cháp ani in awiltal jelti an padhum, jaxtám tu bijyáb ti padhum.

⁶ U tela' tám juní ani u chu'u ke junax ch'ejel ban t'okat k'wajtaláb, ba xi ché' xi ta' ti k'wajat ejattsik ani junax ch'ejel ban yejcheltsik ta' ti kubúl an Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios, por k'wajat jelti max chemdhats. Jeché' xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios, in ko'ol búk in ich'ám ani búk in wal. Nin ich'ámtsik ani nin wal, ja'ich xi búk nin ejattal na Dios xi k'wajat putálk'i an k'ay'lá. ⁷ Jeché' xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios, k'ale ani in bach'u an dhutsadh úw xi ta' tin ko'ol bin

eját k'ubak xi ta' ti buxúl ban t'okat k'wajtaláb. ⁸ Tam tin téyna' an dhutsadh úw, xi ché' xi ta' ti k'wajat ejattsik ani xi jun inik ché' an yejcheltsik, tudhlan tin tamét an Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios. Ejtaltsik in teykóm juntsik i són ani in teykómtsik jeye i lejab xi t'ajadh k'al i oro ts'utsat k'al i ikob. Jeché' an ikob, ja'ich jelti nin ólábil xu dhabalábichtsik k'al na Dios. ⁹ Ani in ajatnálsik jeché' an ít ajatláb:

Tatá' nin tomnál ka téyna' an dhutsadh úw ani ka wék'ontsi an tin pajk'íl; pos Tatá' i chemdhá ani k'al na xich'ál tu ch'a'yámal abal ku dhabalnájich k'al na Dios, ejtalk'i an kidhtalábtsik, an káwintaláb ani an atiklábtsik.

¹⁰ Tu pidhámalich ti awiltaláb abal ku k'wajay tu pakdha' tak'ix ani tu pále' abal ni Diosil, ani ne'ech tu tak'ix ban chabál.

¹¹ Tayíl u tela' juní ani u axtsi tin káwintal yán i t'okat abatwáletsik xi ta' ti k'wajattsik malilíl ban t'okat k'wajtaláb, ba xi ché' jeye xi ta' ti k'wajat ejattsik ani ba xi jun inik ché' an yejcheltsik, ¹² ani in ulaltsik kawidh enché':

An Ajátikláb xi chemdhá, xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios, in tomnál kin kó'oy an chápláb, kin dhabalna' ejtal xowa' wa'ach, kin kó'oy an chalpadhtaláb ani an chapni'taláb.

Jajá' kin bach'u an k'ak'naxtaláb ani Jajá' kin kó'oy an labidh t'okattaláb.

¹³ U ach'a' jeye ejtal xowa' t'ajadh k'al na Dios, xi k'wajat walk'i', xi k'wajat chabál, xi k'wajat alk'idh ban chabál, xi k'wajat ban pujal ani ejtal xowa' xi wa'achtsik taja' in ulaltsik enché':

Kin bach'u an k'ak'naxtaláb, kin kó'oy an labidh t'okattaláb ani an awiltaláb malilíl i k'ij, xi buxúl ban t'okat k'wajtaláb ani an Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios.

¹⁴ Xi ché' xi ta' ti k'wajat ejattsik, in ulal enché':

—¡Anchan' ka t'ájan!

Ani xi jun inik ché' an yejcheltsik tudhlan kututsik asta chabál ani in k'ak'na'tsik xi k'wajat ejat malilíl i k'ij.

6

Xi búk an pajk'ixtaláb

¹ U chu'u tám ke an Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios in wék'oy an jidhtal pajk'ixtaláb ani u ach'a' tin ulu jún ti éb xi ché' xi ta' ti k'wajat ejattsik, k'al jun i káwintaláb xin junwal jelti junkil:

—¡Jala' ani ka tela'!

² U tela' ani u chu'u jun i dhak bitsim. Xi ta' ti punat ban bitsim, in teykóm jun i kwi'ixtaláb. Pidhan jun i kwetsotsól k'wajbaxtaláb ani kale abal ti átax.

³ Tam ti an Ajátikláb in wék'oy xin chábláb an pajk'ixtaláb, u ach'a' jeye tin ulu enché' xi chabtal xi ta' ti k'wajat ejattsik:

—¡Jala' ani ka tela'!

⁴ Kale tám juní jun i chak bitsim. Xi ta' ti punat ban bitsim, pidhan ti awiltaláb abal kin wék'oy an k'ijidhtaláb ban k'ay'lá ani abal kin t'aja' ka chémdháxin an iniktsik jún ani jún. Pidhan jun i nakat machét.

⁵ Tam ti an Ajátikláb in wék'oy xin óxláb an pajk'ixtaláb, u ach'a' tin ulu enché' xi oxtal xi ta' ti k'wajat ejattsik:

—¡Jala' ani ka tela'!

U tela' ani u chu'u jun i t'unuy bitsim. Xi ta' ti punat ban bitsim, in teykóm jun i lejbxataláb. ⁶ U ach'a' jun i káwintaláb junax ch'ejel xon ti k'wajat xi ché' ta' ti k'wajat ejattsik ani xu káw in ulu enché':

—Jun i denario in jalbíl xi jun kilo i trigo ani anílk'i jeye in jalbíl xi ox kilo i sebada; por yab ka odhna' an aséyte nibal an yajtsik uxnél.

⁷ Tam ti an Ajátikláb in wék'oy xin ché'láb an pajk'ixtaláb, u ach'a' tin ulu enché' xin che'tal xi ta' ti k'wajat ejattsik:

—¡Jala' ani ka tela'!

⁸ U tela' ani u chu'u jun i mán bitsim. Xi ta' ti punat ban bitsim, u bijyáb ti Chemlá ani tin kúx ta' ti tál xu bijyáb tin kubtal an chemélomtsik. Pidhan ti awiltaláb ba jun peje' an chabál abal kin chemdha' an atiklábtsik k'al i péjéxtaláb, k'al i k'a'ínab, k'al i yaw'láchtsik ani k'al i padhumtsik xi wa'ach ban chabál.

⁹ Tam ti an Ajátikláb in wék'oy xin bó'láb an pajk'ixtaláb, u chu'u tin ál xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb, nin ejattal xi chemdhatstsik k'al tin kwenta nin káwintal na Dios ani abal in ólnátsik ke na Kristo ja'ich nu lo'ox. ¹⁰ Jeché'tsik in ulal kawidh enché':

—T'okat Ok'óxláb ani tsubax, ¿asta jowk'i ne'ech ka lújundha' ani ka t'aja'tsik kin jalbiy xita' tu chemdhámal, xi k'wajattsik ban chabál?

¹¹ Pidhantsik tám tin dhak xekét ani utsantsik abal ka koyóchtsik bél wé' i k'ij, asta ka kidhey nin yaníl an kidháblábsik xi k'wajat in t'ójontsal na Kristo xi ne'echtsik jeye ka chemdhá jelti jajá'tsik.

¹² Tam ti an Ajátikláb in wék'oy xin akakláb an pajk'ixtaláb, léwék'in an chabál. Na k'ítsá t'un'k'an jelti t'unuy k'udhk'um, na ích' wenk'on jelti xich' ¹³ ani na ótsik xi k'wajat walk'i', kwajlan chabál jelt xan tu kwajlanal nin tej walíl jun i te' tam u waw'yáb k'al i chapik ik'. ¹⁴ An walk'i' k'ibchon jelti tam u t'úlnal jun i úw ani ejtal an ch'éntsik ani an chabátsik xi k'wajat ban pujal, pílmédhátsik. ¹⁵ An pakdha' tak'ix xi ban k'ay'lá, chink'ontsik ban cholax ch'én ani ban pakdha' t'ujub xi wa'ach ban ch'én, junax k'al an ultaláb iniktsik, k'al xi tumínladhtsik, k'al an ok'lek soldadotsik, k'al ejtal an jolibtsik ani k'al xi yab u jolibtsik; ¹⁶ ani in utsátsik enché' an ch'éntsik ani an pakdha' t'ujub:

—Ti ku t'u'chiy ani ti ku china' abal yab ti ku chu'u xi buxúl ban t'okat k'wajtaláb ani abal ki jek'a' an k'ak'adh yajtsiktaláb xi ne'ech kin pidhna' an Ajátikláb, xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios.

¹⁷ Pos in bajúmalich xowk'i ti ne'ech kin pidhna' an pulek yajtsiktaláb, ani ¿jita' ne'ech kin ejto kin kuxuy?

7

An atiklábtsik xi exólidh xu kidhtaláb k'al xi lajucháb nin chakámiltsik na Israel

¹ Más tayíl u chu'u ché' i t'okat abatwáletsik kubutsik ban chabál. Jún ebál, jún alál, jún xon tu kalel na k'ítsá ani jun xon tu ochel na k'ítsá. Jeché' an t'okat abatwáletsik, k'wajat in tamk'úm an ik' abal yab ka wa'un ní wé' ban chabál, nibal ban pujal ani nibal ban te'tsik. ² U chu'u jeye jun i t'okat abatwále xi tál xon tu kalel na k'ítsá ani in ko'ol nin exólixtal na Dios xi ejat. Jeché' an t'okat abatwále in dhájay kawidh enché' xi ché' an t'okat abatwáletsik xi pidhnétsik ti awiltaláb abal kin at'ax t'ajtsitsik an chabál ani an pujal:

³ —Yab ka at'ax t'ajtsi an chabál, nibal an pujal, nibal an te'tsik, asta ki exóliy ok'ox bin pík'ib nin t'ójontsixiltsik ni Diosil.

⁴ Ani u ach'a' xáy nin yaníl xi exólidhtsik: buk inik che' mil in kidhtaltsik xi lajucháb nin chakámiltsik na Israel. ⁵ Lajuchab mil xi exólidh nin kidhtaltsik na Judá, lajuchab mil nin kidhtaltsik na Rubén, lajuchab mil nin kidhtaltsik na Gad, ⁶ lajuchab mil nin kidhtaltsik na Aser, lajuchab mil nin kidhtaltsik na Neftalí, lajuchab mil nin kidhtaltsik na Manasés, ⁷ lajuchab mil nin kidhtaltsik na Simeón, lajuchab mil nin kidhtaltsik na Lebí, lajuchab mil nin kidhtaltsik na Isakar, ⁸ lajuchab mil nin kidhtaltsik na Sabulón, lajuchab mil nin kidhtaltsik na José ani lajuchab mil nin kidhtaltsik na Benjamín.

Xi yán an atiklábtsik xeketlidh k'al dhakni'

⁹ Tam ti wat'éch jeché', u tela' ani u chu'u yán i atiklábtsik. Jeché'tsik, tál ba putálk'i an atiklábtsik, ba putálk'i an kidhtalábtsik, ba putálk'i an bitsowtsik ani ba ejtalk'i an káwintaláb. K'wajat kubutsik tin tamét an t'okat k'wajtaláb ani tin tamét an Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios; yán t'ajat an atiklábtsik ke nibal xita' ne'ech kin ejto kin ajay. Xeketlidhtsik k'al dhakni' ani in teykómtsik i apach'. ¹⁰ Ejtal in ulaltsik kawidh enché':

An lo'eltaláb tál ba ni Diosil,
xi buxúl ban t'okat k'wajtaláb

ani ban Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios.

¹¹ Ani ejtal an t'okat abatwáletsik xi ta' ti kubutsik malilíl ban t'okat k'wajtaláb ani malilíl ban yejchelhtsik ani ba xi ché' jeye xi ta' ti k'wajat ejattsik, tudhlan kututsik asta chabál tin tamét an t'okat k'wajtaláb ani in k'ak'na'tsik na Dios, ¹² enché' tin ulutsik:

¡Anchan' ka t'ájan! Kin bach'u an ajtintsixtaláb, an jalbintsixtaláb ani an k'ak'naxtaláb malilíl i k'ij ni Diosil;

ani Jajá' kin kó'oy an labidh t'okattaláb, an chalpadhtaláb ani an chápláb malilíl i k'ij. Anchan' ka t'ájan.

¹³ Tin konoy tám enché' jún ti éb an yejchelhtsik:

—¿Jitam já'tsik pé jeye xi jé' k'wajattsik xeketlidh k'al dhakni' ani jón' ti tátsik?

¹⁴ Naná' u utsa' enché':

—Pay'lolmláb, tatá' a cho'ób.

Ani jajá' tin utsa' enché':

—Jeché'tsik ja'ich xin wat'námalichtsik an pulek yajtsiktaláb, xi t'okedhatsichtsik k'al tin kwenta tam ti chemdhá na Kristo pajk'idh ban peltsidh te'. T'okedhatsichtsik, jelti jun i t'okat dhak k'udhk'um. ¹⁵ Jaxtám ti k'wajattsik tin tamét nin t'okat k'wajtal na Dios ani in t'ójontsaltsik akal i k'ij ban atá xon ti Jajá' k'wajat; ne'ech ka beletnátsik k'al xi buxúl ban t'okat k'wajtaláb kom Jajá' k'wajat k'al jajá'tsik. ¹⁶ Yabichtsik ne'ech ti k'a'íl nibal ne'ech ti tsikél, yabich ne'ech kin ach'a'tsik nin yájsík na k'ítsá nibal ne'ech kin ach'a'tsik i k'itsowtaláb, ¹⁷ pos ne'ech ka beletnátsik k'al an Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios, xi k'wajat tin tamét an t'okat k'wajtaláb. Ne'ech ka beletnátsik k'al jelt xan tu beletnáb an borregotsik. Ne'ech ka júnátsik k'al bin kalemtal i ja' xin pidhnál i xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani ne'ech ka k'wi'tsintsik tin ja'mál nin wal k'al na Dios.

8

In búkláb an pajk'ixtaláb ani an ikbaxtaláb xi t'ajadh k'al i oro

¹ Tam ti an Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios, in wék'oy xin búkláb an pajk'ixtaláb, chamk'an ejtal tú' walk'i'. Ch'ejel ora xóna' chamk'an. ² U chu'u tám ti pidhan juntsik juntsik ti korneta xi búk an t'okat abatwáletsik xi ta' ti kubutsik tin tamét na Dios. ³ Más tayíl, ulich jun i t'okat abatwále, in tsi'dhál jun i ikbaxtaláb xi t'ajadh k'al i oro ani kubey tin tamét xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb. Jeché' an t'okat abatwále, pidhan yán ti ikob abal kin ikbaxna' tam u ól ejtal xu dhabalábichtsik k'al na Dios. Jeché' xon tu ól xu dhabalábichtsik k'al na Dios, ja'ich xon tu k'wajbáb an pikbantsixtaláb xi t'ajadh k'al i oro, xi ta' ti k'wajat tin tamét an t'okat k'wajtaláb. ⁴ An paw xu kalel ban ikbaxtaláb xin teykóm an t'okat abatwále, t'ek'ey asta xon ti k'wajat na Dios junax k'al nin ólábil xu dhabalábichtsik k'al na Dios. ⁵ An t'okat abatwále in téyna' tám an ikbaxtaláb, in ts'utsiy k'al i k'alul xi ta' ti k'wajat xon tu k'wajbáb an pikbantsixtaláb ani in pet'na' ban chabál. Tam ti an t'okat abatwále in t'aja' jeché', tujeý ti lamk'il an léy an ti pík'nal an junkil. Julululách ani léwék'in an chabál.

Tam ti jutsuyat an kornetatsik

⁶ Xi búk an t'okat abatwáletsik xi ta' tin ko'ol juntsik juntsik i korneta, t'ojojontsik tám abal kin jutsuy.

⁷ Tam ti nin jidhtal an t'okat abatwále in jutsuy an korneta xi ta' tin ko'ol, ulich i idhidh áb ani kwajlan i k'amal xuk'udh k'al i xich' xi pet'ná ban chabál. T'a'ay wé'ich junax ch'ejel an chabál junax k'al wé'ich jeye junax ch'ejel an te'tsik ani ejtal an yax ch'ojólsik.

⁸ Tam ti nin chabtal an t'okat abatwále in jutsuy an korneta xi ta' tin ko'ol, pet'ná ban pujal jun xata' xin junwal jelti jun i yejche' ch'én jomomól ani wenk'on ti xich' wé'ich junax ch'ejel an pujal. ⁹ Ani chemech wé'ich junax ch'ejel ejtal xowa' wa'ach ban pujal. Pakwat jeye wé'ich junax ch'ejel an pakdha' tan.

¹⁰ Tam ti nin oxtal an t'okat abatwále in jutsuy an korneta xi ta' tin ko'ol, kwajlan jun a yejche' ót jomomól jelti jun i tajbaxtaláb. Kwajlan ba wé'ich junax ch'ejel an walja'tsik ani ba wé'ich junax ch'ejel xon tu kalelsik i ja'. ¹¹ Jeché' na ót in bij Ajenjo, (ti káwintaláb tének, Ajenjo in lé' kin ulu, ts'a'iktaláb). K'al jeché' tin kwenta, wé'ich junax ch'ejel an ja'tsik ts'a'ikmé ani yán i atiklábtsik chemech k'al tin kwenta abal ts'a'ikmé an ja'.

¹² Tam ti nin che'tal an t'okat abatwále in jutsuy an korneta xi ta' tin ko'ol, odhyat wé'ich junax ch'ejel na k'ítsá, na ích' ani na óttsik jeye. Jaxtám ti wé'ich junax ch'ejel na k'ítsá yab tajbaxin ani wé'ich junax ch'ejel na ích' ani na óttsik yab jeye tajbaxin.

¹³ Tayíl u tela' ani u ach'a' jun i t'okat abatwále ti jumumúl junax ch'ejel an walk'i' ani in ulal kawidh enché':

—¡Ch'ojontál in chu'bíl an atiklábtsik xi k'wajat ban chabál k'al tin kwenta an kornetsik xi ne'ech kin jutsuy xi óx an t'okat abatwáletsik!

9

¹ Tam ti nin bo'tal an t'okat abatwále in jutsuy an korneta xi ta' tin ko'ol, u chu'u jun a ót xi kwajlanék chabál. Jachan' na ót, pidhan tin japíb an owtsiktaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal in ówtsík. ² In japiy tám an owtsiktaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal in ówtsík ani kale taja' i paw jelt xan tu kalel ba jun i yejche' jorna. An paw xu kalel ban owtsiktaláb, in jik'wchiy na k'ítsá ani an k'ij. ³ Ba jachan' an paw kale i pich'ich'tsik xu jumumúl ban chabál. Jachan' an pich'ich'tsik pidhan ti awiltaláb jelti an awiltaláb xin ko'ol an dhiniytsik. ⁴ Utsantsik abal yab xata' kin t'ajtsi an ch'ojólsik xi wa'ach ban chabál, ni jun xata' xowa' yaxni' nibal an te'tsik; tokot an atiklábtsik xi yab exólidh bin pík'ib k'al nin exólixtal na Dios. ⁵ Por yab walkantsik kin chemdha' an atiklábtsik, tokot kin yajlombédha' tin nakíl bó' a ích'. An yajal xin jilál tam ka ch'ik'xin jachan' an pich'ich', in junwal jelti an yajal xin ach'ál jun xita' tam ka ch'ik'an k'al jun i dhiniy. ⁶ Jachan' i k'ij, an atiklábtsik ne'ech kin le'na' ka chemech, por yab ne'ech ka chemech; ani maske in lé'tsik t'ajat ka chemech, yab ne'ech ka chemech.

⁷ An pich'ich'tsik in junwal jelti bitsimtsik xi k'wajatich t'ojojodh abal an péjéxtaláb; bin ók' in ko'oltsik jun xata' xin junwal jelti jun i kwetsotsól k'wajbaxtaláb xi t'ajadh k'al i oro ani nin wal in junwal jelt in wal i iniktsik. ⁸ In ko'oltsik in xi'íl jelt in xi'íl i mímláb ani nin kamab in junwal jelt in kamab i padhum. ⁹ Nin putálil nin t'u'úl bolidh k'al jun i bolixtaláb xi jelti i pat'ál ani nin kawidh nin sut'súts' in junwal jelt in kawidh yán i karrotsik xu kinoknáb k'al i bitsim tam ne'echtsik adhik abal ti péjéx. ¹⁰ In ko'ol in wéw jelt in wéw i dhiniy ani in ko'ol jeye in ch'ik'axtal. Taja' ba nin wéw, in ko'oltsik i awiltaláb kin yajlombédha' an atiklábtsik tin nakíl bó' a ích'. ¹¹ An pich'ich'tsik in ko'ol jun in ok'lékil xi ja'ich an abatwále xi tál ban owtsiktaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal in ówtsík. Jeché' an abatwále, ti káwintaláb ebreo u bijyáb, Abadón ani ti káwintaláb griego u bijyáb, Apolión.

¹² An jidhtal yajtsiktaláb wat'éch, por bél u k'ibel ka wat'ey cháb.

¹³ Tam ti nin akakláb an t'okat abatwále in jutsuy an korneta xi ta' tin ko'ol, u ach'a' jun i káwintaláb xi kale ba che'lam xon ti jiltsidh ch'upitsik xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb.

Jeché' xon tu k'wajbáb an pikbantsixtaláb, t'ajadh k'al i oro ani k'wajat tin tamét na Dios. ¹⁴ Ani utsan enché' nin akakláb an t'okat abatwále xin ko'ol an korneta k'al jachan' an káwintaláb:

—Ka walka' che'lam an t'okat abatwáletsik xi k'wajat wik'ats bin wál an pulek walja' xin bij Eufrates.

¹⁵ Walká tám xi ché' an t'okat abatwáletsik abal kin chemdha' wé'ich junax ch'ejel an atiklábtsik, pos ja'ich ti t'ojodh abal jachan' i ora, jachan' a k'ítsá, jachan' a ích' ani jachan' i tamub. ¹⁶ Ani u ach'a' abal láju inik i miyón nin yaníl an soldadojiltsik xi punutsik k'al i bitsim.

¹⁷ Anchan' tu chu'u ban xalk'antsixtaláb an bitsimtsik ani xi punattsik taja'. An bitsimtsik ani xi punattsik taja', in ko'ol tin tamét jun i dhabuxtaláb chakni', asul ani mán. An bitsimtsik in ko'ol in ók' jelti padhum ani bin wi', u kalel i k'amal, i paw ani i asufre. ¹⁸ Wé'ich junax ch'ejel an atiklábtsik chemdhá k'al jeché' óx an yajtsiktaláb xu kalel bin wi' an bitsimtsik: an k'amal, an paw ani i asufre. ¹⁹ Abal nin awital jeché' an bitsimtsik in ko'ol bin wi' ani bin wéw; pos nin wéw jeché' an bitsimtsik, in ko'ol in ók' jelti chan ani k'ál tu yajlombédhaxtsik.

²⁰ Por xi jilk'on an atiklábtsik, xi yab chemech k'al jeché'tsik an yajtsiktaláb, yab in jila'tsik kin t'aja' xowa' yab alwa'. Yab in jila'tsik kin k'ak'na' an at'ax ejattalábtsik, an ch'ilabtsik xi t'ajadh k'al i oro, k'al i plata, k'al i bronse, k'al i t'ujub ani k'al i okcha'. Jeché' an ch'ilabtsik, yab u chu'ux, yab u och'ox, nibal u belal. ²¹ Yab jeye in jila'tsik ti chemdhax, nibal ti dhimk'ax, nibal ti kwé', nibal ti junkunaltsik k'al xi yab in tomtal.

10

An t'okat abatwále xin teykóm an chakam dhutsadh úw

¹ U chu'u tám ti pa'íl walk'i' ba jun i tokow jun i likat t'okat abatwále ani éb in ók', in ko'ol jun i pich'al. Nin wal ch'axixíl jelt a k'ítsá ani nin akantsik in junwal jelti k'amal. ² In teykóm jun i chakam dhutsadh úw weladh, in kuba' nin eját akan ban pujal ani nin k'watab akan ban chabál. ³ Dhájan tám kawidh jelt xan tu dhajnal jun i padhum ani tam ti dhájan, pík'an búkíl an junkil. ⁴ Tam ti pík'nékich búkíl an junkil, ne'chich ku dhutsa' xowa' u ach'a' in ulu, por u ach'a' jun i káwintaláb xi tál walk'i' xi tin utsa' enché':

—Ka ta'pa' chinat xowa' in ulu xi búk an pík'naltaláb ani yab ka dhutsa'.

⁵ An t'okat abatwále xu chu'u kubat ban pujal ani ban chabál, in dhaya' tám t'ek'at nin eját k'ubak ⁶ ani in lej tsubax ulu tin bij xi k'wajat ejat malilíl i k'ij, xin t'ajám an walk'i', an chabál, an pujal ani ejtal xowa' wa'ach taja', in ulu enché':

—Yabich más ne'ech ka owey; ⁷ pos tam kin bajaw xowk'i' nin búkláb an t'okat abatwále kin tuju kin jutsuy an korneta, ne'ech tám ka t'ájanich xowa' yab tejwa' xin ko'ol chalpadh na Dios, jelt xan ti Jajá' tin utsámal nin t'iltsíxiltsik xi k'ál tu t'ójontsáb.

⁸ An káwintaláb xi tál walk'i' xi naná' u ach'ámal, tin tawna' juní ani tin utsa' enché':

—Ki k'ale ani ka téyna' an chakam dhutsadh úw xi weladh, xin teykóm an t'okat abatwále xi k'wajat kubat ban chabál ani ban pujal.

⁹ In k'ale tám ban t'okat abatwále ani u kontsi an ti chakam dhutsadh úw. Jajá' tin utsa' enché':

—Jé' k'wajat ani ka k'apu. Ba na wi' chi'ik ne'ech ka ach'a' jelti an chi'ik, por alk'idh ba na tsukul ne'ech ka ts'a'ikmé.

¹⁰ U bach'k'untsi tám an t'okat abatwále an ti chakam dhutsadh úw ani u k'apu. Ba nu wi', u ach'a' chi'ik jelti an chi'ik, por tam tu k'apúmalich, ts'a'ikmé alk'idh ba nu tsukul.

¹¹ Tin utsa' tám enché':

—Yejat ki k'ale juní ka t'iltsi xowa' in ulal na Dios, yán i bitsowtsik ani i atiklábtsik. Ejtalk'i' xan tu káw an atiklábtsik ani ka t'iltsi jeye an pakdha' tak'ix.

11

Xi cháb an óltsixtsik

¹ In pidhan tám jun i lejbaxtaláb xin junwal jelti jun i te' xu lejbaxnáb ani in utsan enché':

—Ki k'ale ka lejbay an atá xon tu k'wajíl na Dios ani xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb ani ka ajay xáy xu k'ak'naxtsik taja'. ² Por yab ka lejbantsi tin elébil an atá xon tu k'wajíl na Dios, pos jachan', pidhnékich an píl iniktsik. Jeché' an iniktsik, ne'ech kin odhbijiy an t'okat bitsow tin nakíl óx i tamub k'al ch'ejel. ³ Ne'ech ku aba' cháb u t'íltsíxil abal ti kin t'ila' tin nakíl óx i tamub k'al ch'ejel, xeketlidhtsik k'al i kodhow k'udhk'um.

⁴ Jeché' cháb an t'íltsixtsik, ja'ich xi cháb an olibo ani xi cháb in kúb an béla xi k'wajat tin tamét na Dios xin dhabal an chabál. ⁵ Max u le'náb ka at'ax t'ajtsintsik k'al jun xita', jajá'tsik in káldhál i k'amal bin wi' ani in tsikál k'al xu tomnaxtsik, pos anchan' ko'ol ka chemech xita'kichk'i xi k'al tu le'náb ka at'ax t'ajtsintsik. ⁶ Jeché' an t'íltsixtsik, in ko'ol i awiltaláb abal kin t'aja' ke yab ka ulich i áb tam ka xe'chin ti t'íltsixtsik. In ko'oltsik jeye i awiltaláb abal kin wenk'o an ja' ti xich' ani kin wa'chindha' xowa'kichk'i i yajtsiktaláb teché' ti chabál xáyíl kin le'na'tsik. ⁷ Por tam kin ok'óch ti t'íltsix jeché' an t'íltsixtsik, ne'ech ka péjeyat k'al an at'ax xi kale ban owtsiktaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal in ówtsík. Ne'ech ka átá ani ne'ech ka chemdhá an t'íltsixtsik. ⁸ Nin t'u'úl an t'íltsixtsik, ne'ech ka jilk'on kwachatsik junax ch'ejel an yejche' bitsow. Jeché' an yejche' bitsow, ja'ich jelti an bitsow xi Sodoma ani xi Ejipto. Ba jeché' an yejche' bitsow, ja'ich jeye xon ti chemdhá ni Ajátik pajk'idh ban peltsidh te'. ⁹ Tin nakíl óx a k'ítsá k'al ch'ejel, ne'ech ka chu'tsintsik kwachatsik an tin t'u'úl k'al ejtalk'i an atiklábtsik xi teché' ti chabál ani yab ne'ech kin walka'tsik ka jolyat. ¹⁰ Xu k'wajíltsik teché' ti chabál, ne'ech ka kulbétsik t'ajat abal in chu'u chemdhá jeché' an t'íltsixtsik. Ne'ech ka kulbétsik t'ajat, ke asta ne'ech ti ch'éjwálixtsik jún ani jún; pos abal jajá'tsik, jachan' cháb an t'íltsixtsik, in junwal jelti max i yajbédhontaláb. ¹¹ Por tam ti kidhéch óx a k'ítsá k'al ch'ejel, ejdhátsik k'al na Dios. Ch'akaytsik ani jik'eytsik t'ajat ejtal xi k'al ti chu'tattsik. ¹² Xi jeché' cháb an t'íltsixtsik in ach'a' tám jun i kawidh káwintaláb tú' walk'i' xu usnal k'al enché':

—Ki k'adhiytsik teché'.

K'adhiytsik tám walk'i' ba jun i tokow ani chu'tattsik xita' k'al ti tomnadh. ¹³ Támk'i jachan', léwék'in chapik an chabál, julpan jun peje' an bitsow ani chemech buk mil i atiklábtsik k'al tin kwenta abal léwék'in an chabál. An atiklábtsik xi jilk'on, jik'eytsik t'ajat ani in k'ak'na'tsik na Dios xi k'wajat walk'i'.

¹⁴ Nin chabtal an yajtsiktaláb, wat'éch, por k'unat i k'ij ne'ech ka tujej nin oxtal.

Nin búkláb an korneta

¹⁵ Tam ti nin búkláb an t'okat abatwále in jutsuy an korneta xi ta' tin ko'ol, ach'atmé i kawidh káwintalábtsik tu walk'i' xin ulal enché':

Xo' in bajúch xowk'i an Ok'óxláb ani an Kristo ne'ech ti tak'ixich ban chabál xon tu tak'ix an iniktsik;

ani Jajá' ne'ech ti tak'ix malilíl i k'ij.

¹⁶ Xi jun inik ché' an yejcheltsik, xi ta' ti buxutsik bin t'okat k'wajtaltsik tin tamét na Dios, tudhlan kututsik asta chabál, in k'ak'na'tsik na Dios, ¹⁷ ani in ulutsik enché':

Tu pidhál ti jalbintsixtaláb, Ok'óxláb,

Dios xi ejtal a ejtawal ka t'aja',

xi k'wajat ejat malilíl i k'ij,

pos a xalk'ámalich na pulek cháp

ani a tujúmalich ta tak'ix.

¹⁸ Ejtal an atiklábtsik chakunek,

por in bajúmalich an k'ij xowk'i Tatá' ne'ech ka pidhna' an ti yajtsiktaláb,

xowk'i jeye ne'ech ka lújundha' an chemélomtsik

ani xowk'i ne'ech ka pidha' na t'íltsíxíltsik xowa' in átámal abal ti t'ójontsámaltsik.
 Xowk'i jeye ne'ech ka pidha' xowa' in átámal xu dhabalábichtsik k'al Tatá' ani xita' ti
 k'ak'nantsal an ta bij,
 ts'itsik ani pakdha'.

In bajúmalich jeye an k'ij xowk'i ne'ech ka k'ibdha'tsik xin at'ax t'ajtsaltsik an chabál.

¹⁹ Japyat tám tú' walk'i' an atá xon tu k'wajíl na Dios ani xalk'an nin ta'páb nin lejkintalábil xi ta' ti k'wajat ban atá xon ti Jajá' u k'wajíl. Lamk'in tám i léy, pík'an i junkil, ach'atmé i káwintalábtsik, léwék'in an chabál ani ulich jun i chapik idhidh áb.

12

An mímláb ani an yejche' aknidh chan

¹ Xalk'an tám walk'i' jun i exól púlek: jun i mímláb xin ko'ol in xekét jelt a k'ítsá, kubat ba na ích', in kojám jun i kwetsotsól k'wajbaxtaláb ani jachan' an kwetsotsól k'wajbaxtaláb, in ko'ol lajucháb a ót. ² Jeché' an mímláb, k'wajat kó'odh ani u dhajnal abal in ach'álich i ch'uk'uxtaláb, kom ne'chich kin wa'chiy an chakam. ³ Xalk'an tám juní walk'i' ít i exól: jun i yejche' aknidh chan xi t'unuyich t'ajat k'al in chákní' xin ko'ol búk in ók', láju in ích'ám ani in kojám juntsik i kwetsotsól k'wajbaxtaláb ba juntsik nin ók'. ⁴ In bodhoy k'al nin wéw wé'ich junax ch'ejel na óttsik xi k'wajat walk'i' ani in pet'na' ban chabál. Jeché' an yejche' aknidh chan, kubey tin tamét an mímláb xi wé'ich kin wa'chiy an chakam. In t'aja' anchan' abal in lé' kin k'aptsi an tin chakánil tokot kin wa'chiy. ⁵ An mímláb in wa'chiy jun i chakam kwitól, xi ne'ech kin chapik tak'iy ejtal an atiklábtsik. Tayíl, k'ántsin an tin chakánil ani júntsin ba na Dios xon ti buxúl bin t'okat k'wajtal; ⁶ ani an mímláb ájlách abal ka k'ale ban chabál xon ti yab k'wajtsidh, xon ti t'ojontsidh k'al na Dios abal ka beletná taja' tin nakíl óx i tamub k'al ch'ejel.

⁷ Wa'chin tám jun i péjéxaláb tú' walk'i', xon ti an ok'lek t'okat abatwále Miguel ani nin t'okat abatwálejiltsik k'wajay ti péjéx k'al an yejche' aknidh chan. An yejche' aknidh chan ani nin t'ójontsixeltsik péjexin, ⁸ por yab in ejtotsik kin áta' an péjéxaláb ani nibalich wa'chin ejtidh tú' walk'i' abal jajá'tsik. ⁹ Pet'ná tám eléb an yejche' aknidh chan. Jeché' ja'ich an weje' yejche' chan xu bijyáb ti lej at'ax ani ta Satanás, xin k'ambiyal ejtal an atiklábtsik xi k'wajat ban k'ay'lá. Jajá' ani nin t'ójontsixeltsik, pet'nátsik ban chabál.

¹⁰ U ach'a' tám jun i káwintaláb kawidh tú' walk'i', xu káw in ulal enché':

—Xo' in bajúch xowk'i na Dios ne'ech kin xalk'a' ke Jajá' nu lo'ox, Jajá' nu tak'ix ani in ko'ol in cháp abal kin t'aja' xowa'kich. In xalk'ámalich jeye ke na Kristo in ko'ol i awiltaláb. Pos pet'nadhich eléb an lej at'ax, xi k'ál tu walbindháb ni at kidhábsik akal i k'ij tin tamét ni Diosil. ¹¹ Átadhich k'al ni at kidhábsik k'al tin kwentak'i nin xich'ál an Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios ani k'al tin kwentak'i jeye an tsubaxtaláb xin t'ilámaltsik. Yab in ajyámaltsik tinbá' maske ka chemdhá tam ti xe'chintsik kin t'íla' jeché' an tsubaxtaláb. ¹² Jaxtám, ki kulbétsik ejtal xi k'wajat walk'i'. Por jch'ojontál a chu'bíltsik xi k'wajat ban chabál ani ban pujal! Pos an lej at'ax pet'nadh asta xon ta k'wajattsik ani u chakúl t'ajat kom in cho'ób abal yabich nakat i k'ij ne'ech ka k'wajay.

¹³ Tam ti an yejche' aknidh chan in chu'u abal pet'ná chabál, in kajna' an mímláb xin wa'chiyámal an chakam kwitól. ¹⁴ Por an mímláb pidhan cháb tin pakdha' suts'úts' jelti nin suts'úts' i t'íw abal kin ejto ka jumun ani ka k'ale asta ban chabál xon ti yab k'wajtsidh, xon ti yab ka bajwat k'al an yejche' aknidh chan. Taja' ne'ech ka beletná tin nakíl óx i tamub k'al ch'ejel. ¹⁵ In káldha' tám i ja' bin wi' an yejche' aknidh chan abal kin t'aja' jun i walja' ani ka júná k'al an mímláb; ¹⁶ por tolmiyat an mímláb k'al an chabál, pos jak'pin an chabál ani in k'ut'u an walja' xin káldhámál bin wi' an yejche' aknidh chan. ¹⁷ Tam ti an yejche' aknidh chan in chu'u anchan', in chakunsi t'ajat an mímláb ani k'ale kin péjey nin kidhtal an mímláb. Jeché' nin kidhtaltsik an mímláb, ja'ich xin

t'ajátsik xowa' in ulal nin tak'ixtal na Dios ani in wewkómtsik an tsubaxtaláb xin t'ilámal na Jesukristo.

13

Xi cháb an at'ax

¹ In kubey bin wál an pujal ani u chu'u ti kalel ban pujal jun i at'ax xin ko'ol búk in ók' ani láju in ich'ám. Ba juntsik in ich'ám in ko'ol juntsik i kwetsotsól k'wajbaxtaláb ani bin ók'tsik in ko'ol jun i odhbijixtaláb abal a Dios. ² Jeché' an at'ax xu chu'u, in junwal jelti padhum ani nin akan, in junwal jelt in akan i oso. An yejche' aknidh chan, in wat'bantsi jeché' an at'ax ti chápláb ani ti k'wajtaláb xi jajá'wi'ik in ko'ol. In pidha' jeye ti awiltaláb púlek. ³ Ba jun in ók' jachan' an at'ax, in ko'ol jun i ch'objédhaxtaláb xi jelti max ne'ech ka chemdhá k'ál; por jachan' an ch'objédhaxtaláb jeldhantsat ani ejtal an atiklábtsik xi k'wajat ban k'ay'lá, labantsik ani in wéwna' an at'ax. ⁴ K'ak'ná an yejche' aknidh chan xin pidhámal ti awiltaláb jachan' an at'ax ani k'ak'ná jeye an at'ax. Enché' tin ulutsik:

—¿Jita' wa'ach in junwal jelti jeché' an at'ax ani jita' ne'ech kin ejto kin tomna'?

⁵ Walká jeye kin ulu an at'ax ejtal xowa' yab alwa' ani i odhbijixtaláb abal a Dios ani kin kó'oy i awiltaláb tin nakíl óx i tamub k'al ch'ejel. ⁶ Anchan' tin t'aja', in odhbijiy na Dios, in odhbijtsi xon tu k'wajíl na Dios ani in odhbijiy jeye ejtal xi k'wajattsik walk'i'. ⁷ Walká kin péjey xu dhabalábichtsik k'al na Dios ani kin áta'tsik. Pidhan ti awiltaláb abal kin tak'iy ejtal an kidhtalábtsik, an bitsowtsik ani an atiklábtsik xi k'e'etich k'e'etich i káwintaláb in ko'oltsik. ⁸ Jachan' an at'ax, k'ak'ná k'al ejtalk'i xu k'wajítsik ban chabál xi yabtsik k'wajat dhutsadh nin bij asta ti tujenek an k'ay'lá bin dhutsadh úwil an Ajátikláb. Jeché' an Ajátikláb, ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios ani ja'ich jeye xi chemdhá.

⁹ Max jun xita' in ko'ol in och'oxtal alwa', kin exbay. ¹⁰ Xita' in ne'dhál k'e'et ti wik'nél, ne'ech jeye ti wik'nél. Ani xita' u chemdhax k'al i machét, k'al i machét jeye ne'ech ka chemdhá. Teché'ich ti ne'ech ka xalk'an max tsubax lejtal tu belom ani max ne'ech kin kuxuy ejtal xowa'kich xu dhabalábichtsik k'al na Dios.

¹¹ Tayíl u chu'u juní ít i at'ax xi k'wajat ti kalel ban chabál. Jeché' an at'ax, in ko'ol cháb in ich'ám jelt in ich'ám i borrego, por u káw jelti jun i yejche' aknidh chan. ¹² In ko'ol jeye ejtal an awiltaláb jelti xin ko'ol xi jidhtal an at'ax ani in t'ajál ka k'ak'ná an jidhtal at'ax k'al ejtal xu k'wajítsik ban chabál. Jeché' an jidhtal at'ax, ja'ich xi jeley k'al an ch'objédhaxtaláb xin ko'olwi'ik. ¹³ In t'ajál jeye i pakdha' labidh exól tin tamét an atiklábtsik ani asta in t'ajál ka kwajlan chabál i k'amal xi tál walk'i'. ¹⁴ K'al jeché' an exóltsik xu walkáb kin t'aja' tin tamét xi jidhtal an at'ax, in k'ambiyal xu k'wajítsik ban chabál ani in utsál kin t'ajtsi jun in ch'ilábil jachan' an at'ax xin ko'olwi'ik jun i ch'objédhaxtaláb bin ók' ani jeley. ¹⁵ Nin chabtal an at'ax, pidhan ti awiltaláb kin ejdhantsi tin ch'ilábil an jidhtal at'ax abal ka káwin ani kin t'aja' ka chemdhá ejtal xi yab u k'ak'náb k'ál. ¹⁶ Ani yab tokot já'k'i jeché' in t'aja', in t'aja' jeye ke ejtalk'i, ts'itsik ani pakdha', xi tumínladhtsik ani xi ch'ojontátsik, xu jolibtsik ani xi yaba', ka k'wajbantsattsik jun i exól bin eját k'ubak o bin pík'ib. ¹⁷ Ani ke yab xita' kin ejto ti ch'a'um nibal ti nújul max yab in ko'ol an exól o nin bij an at'ax o nin ajumtal nin bij. ¹⁸ Jeché' in lé' t'ajat i chalpadhtaláb; xita' xin exbayal, kin exbantsi tin ajumtal nin bij an at'ax. Nin ajumtal nin bij, jayéchk'i an ajumtaláb xin éynál an iniktsik. Nin ajumtal ja'ich jeché': akak i bo' inik k'al ox inik akak.

14

Nin ajatlábil xi buk inik che' mil atiklábtsik

¹ Tayíl u tela' juní ani u chu'u kubúl ban ch'én xu bijyáb Sión an Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios. Tá' ti k'wajat k'al Jajá' buk inik che' mil i atiklábtsik

xin ko'ol dhutsadh bin pík'ib nin bij an Ajátikláb ani nin bij nin Táta'. ² Tayíl u ach'a' jun i káwintaláb xi tál walk'i', xin junwal jelt xan tu bososól yán i walja' ani jelt xan tu jululúl kawidh i junkil. In junwal jelti tam yán xita' in t'enyal i són. ³ In ajatnátsik jun i ít ajatláb tin tamét an t'okat k'wajtaláb, tin tamét xi ta' ti k'wajat ché' ejattsik ani tin tamét an yejheltsik. Yab xita' in ejtawal kin wit'a' jeché' an ít ajatláb, tokot xi buk inik che' mil xi k'wajattsikwi'ik jeye ban chabál ani xo' lo'odhich. ⁴ Jeché' ja'ich xi yabtsik in k'ak'námál i ch'ilabtsik, t'okattsik ani in wéwnátsik an Ajátikláb xontik'i ka k'ale. Lo'odhichtsik ban atiklábtsik abal ka k'wajay jelti jidhtal walíláb abal ka dhabalnájichtsik k'al na Dios ani k'al an Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios. ⁵ Yabtsik eltsin ni jun i k'ambixtaláb, t'okattsik tin tamét na Dios.

An óltsixtaláb xin xalk'a' xi óx an t'okat abatwáletsik

⁶ U chu'u tám jun i t'okat abatwále ti jumumúl ch'ejel walk'i' ani ta' tin ko'ol an alwa' t'ilab xi yab in ko'ol in ok'ontal abal kin óltsi xu k'wajítsik ban chabál, ejtal an kidhtalábtsik, an bitsowtsik ani an atiklábtsik xi k'e'etich k'e'etich i káwintalábtsik in ko'ol.

⁷ Ani kawidh in ulal enché':

—Ka jik'na'tsik na Dios ani ka k'ak'na', pos in bajúch an k'ij xowk'i ne'ech ti lújundhax. Ka k'ak'na'tsik xin t'ajámál an walk'i', an chabál, an pujal ani xon tu kaletsik an ja'.

⁸ Tin kuxmats, tsích juní ít i t'okat abatwále xin ulu enché':

—Kwajlanich, kwajlanich an yejche' bitsow xin bij Babilonia abal junkunék k'al ejtal an atiklábtsik abal kin t'aja' xowa'kich xi yab alwa'.

⁹ Tayíl káwin juní jun i t'okat abatwále xi ja'ich in oxtal ani in ulu kawidh enché':

—Max jun xita' kin k'ak'na' an at'ax, kin k'ak'nantsi an tin ch'ilábil ani kin walka' ka k'wajbantsat an ti exól bin pík'ib o bin k'ubak, ¹⁰ ko'ol kin ach'a' an k'ak'adh yajtsiktaláb xi ne'ech kin pidhna' na Dios, xin ko'olich t'ojojodh. Ne'ech ka yajlombédhátsik k'al i k'amal ani i asufre tin tamét nin t'okat abatwálejiltsik na Dios ani tin tamét an Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios. ¹¹ An paw xu kalel xon ti ne'ech ka yajlombédhátsik, yab jayk'i ne'ech kin kó'oy in ok'ontal. Akal i k'ij yab jayk'i ne'ech ka koyóch kin ach'a'tsik an yajtsiktaláb xin k'ak'nátsik an at'ax ani nin ch'ilábil o xin ko'oltsik nin exólixtal an at'ax. ¹² Teché'ich ti ne'ech ka xalk'an max tsubax lejtal ti ne'ech kin kuxuy ejtal xowa'kich, xu dhabalábichtsik k'al na Dios, xi yabtsik in ch'ikat t'ajtsal tin tak'ixtal ani xin belátsik na Jesús.

¹³ U ach'a' tám jun i káwintaláb xi tál walk'i' xi tin utsál enché':

—Ka dhutsa' jeché': "K'ijidh t'ajat xi xo' ani tayíl ka chemechtsik in belál an Ajátikláb."

An T'okat Ejattaláb in ulu enché':

—Ani', pos ne'ech ka koyóchich kin t'ójontsi na Dios teché' ti chabál ani ejtal xowa' in t'ajámátsik abal na Dios, ne'ech kin chu'utsik.

An pitmách uba xi t'ajan ban chabál

¹⁴ U tela' tám ani u chu'u jun i dhak tokow; bin éb an dhak tokow, ta' ti buxúl jun i inik. Jeché' an inik, in kojám jun i kwetsotsól k'wajbaxtaláb xi t'ajadh k'al i oro ani in teykóm jun i k'uch'úl wi'idh pat'ál. ¹⁵ Kale tám jun i t'okat abatwále ban atá xon tu k'wajíl na Dios ani in utsa' kawidh enché' xi ta' ti buxúl bin éb an tokow:

—Ka éyna'ich an k'uch'úl wi'idh pat'ál ani ka kotsích tin walíl an t'ayabláb; pos in bajúch an k'ij ani an walíláb xi wa'ach ban chabál, yejnekich. An atiklábtsik xin belámál na Jesukristo, ja'ich jelti an walíláb xi ne'ech ka junkuwat.

¹⁶ Xi ta' ti buxúl bin éb an tokow, in éyna' tám nin k'uch'úl wi'idh pat'álil ani in junku nin walíl an t'ayabláb xi wa'ach ban chabál.

¹⁷ Kale tám juní ít i t'okat abatwále tú' walk'i' ban atá xon tu k'wajíl na Dios in teykóm jeye jun i k'uch'úl wi'idh pat'ál. ¹⁸ Kale jeye k'e'et i t'okat abatwále xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb, xin ko'ol i awíltaláb k'al i k'amal. Jeché' an t'okat abatwále, in utsa' kawidh enché' xin teykóm an k'uch'úl wi'idh pat'ál:

—Ka éyna'ich an k'uch'úl wi'idh pat'ál ani ka kotsích tin walíl an uba xi wa'ach ban chabál, pos an walíláb wejnekich.

¹⁹ An t'okat abatwále in éyna' an k'uch'úl wi'idh pat'ál, in kotsi tin walíl an uba xi wa'ach ban chabál ani in baliy ba jun i yejche' balixtaláb abal ka wat'yat. Anchan' jelt xan ti ne'ech ka t'ajtsin an atiklábtsik k'al na Dios tam ka abtsin an ti k'ak'adh yajtsiktaláb.

²⁰ An uba yab wat'yat taja' ban bitsow, eléb bitsow ti wat'yat. Ban yejche' balixtaláb kale i xich', nin ówtsík an xich' in bajaw asta bin wi' an bitsim ani nin ch'ikwél, óx i bo' inik i kilómetro.

15

An t'okat abatwáletsik k'al xi búk an k'ak'adh yajtsiktaláb xin tin ok'ontal

¹ U chu'u juní walk'i' jun i exól púlek ani labidh: u chu'u búk i t'okat abatwáletsik xin tsi'dhál xi búk an k'ak'adh yajtsiktaláb xi tin ok'ontal, pos k'al jachan', k'ál tu ok'nalich nin chákub na Dios.

² U chu'u jeye jun xata' xin junwal jelti pujal xi jáyk'i i lam xuk'udh k'al i k'amal. Tin wál jeché', ta' ti kubutsik in teykóm i són xi pidhnétsik k'al na Dios, xi yabtsik in k'ak'námal an at'ax, yab in k'ak'nantsámal tin ch'ilábil nibal in walkámaltsik ka k'wajbantsat tin ajumtal nin bij an at'ax. ³ Ani in ajatnátsik nin ajatlábil na Moisés nin t'ójontsixil na Dios ani nin ajatlábil jeye an Ajátikláb xin ulal enché':

Pakdha' ani labidh t'ajat xowa' a t'ajámal,

Ok'óxláb, Dios xi ejtal a ejtawal ka t'aja';

lujat ani tsubax ejtal xowa' a t'ajál,

Pulek Tak'íxal an atiklábtsik.

⁴ ¿Jita' yab ne'ech ti ki jik'na', Ok'óxláb?

¿Jita' yab ne'ech ti ki k'ak'nantsi an ta bij?

Pos tokot Tatá' ni t'okat,

ne'ech ka tsích ejtal an atiklábtsik ani ne'ech ti ki k'ak'na',

pos xalk'anékich abal ejtal xowa' a t'ajámal, lujat t'ajat.

⁵ Tam ti wat'éch jeché', u tela' ani u chu'u tú' walk'i' ti japyat an altá xon ti k'wajat ta'padh an lemdha' t'ujub xon ti dhutsadh an tak'ixtaláb. ⁶ Ba jeché' an altá, taja' ti kale xi búk an t'okat abatwáletsik xin tsi'dháltsik xi búk an k'ak'adh yajtsiktaláb. Jeché' an t'okat abatwáletsik, xeketlidhtsik k'al i alwa' t'okat k'udhk'um xi ch'axixíl ani in wík'ímtsik tin tamét i wik'axtaláb xi t'ajadh k'al i oro. ⁷ Jún ti éb xi ché' ta' ti k'wajattsik ejat, in pidha' tám xi búk an t'okat abatwáletsik juntsik ti lejab xi t'ajadh k'al i oro ts'utsat k'al an k'ak'adh yajtsiktaláb xi ne'ech kin pidhna' na Dios xi k'wajat ejat malilíl i k'ij. ⁸ An altá xon ti kaletsik xi búk an t'okat abatwále, ts'utsich k'al i paw xi tál bin labidh t'okát ani bin cháp na Dios. Yab xita' in ejtawal ka ochich ba jeché' an altá, asta ka ok'on ok'ox xi búk an k'ak'adh yajtsiktaláb xi ta' tin ko'ol xi búk an t'okat abatwáletsik.

16

An lejabtsik xon ti balidh an k'ak'adh yajtsiktaláb

¹ U ach'a' tám jun i káwintaláb kawidh xi kale ban altá xon ti kalnek xi búk an t'okat abatwáletsik ani utsan enché' xi jeché' búk an t'okat abatwále:

—Ki k'aletsik ani ka jolo ban chabál an k'ak'adh yajtsiktaláb xi k'wajat balidh ba xi búk an lejab. Jeché' an k'ak'adh yajtsiktaláb, ja'ich xi tál ba na Dios.

² K'ale xi jidhtal an t'okat abatwále ani in jolo an k'ak'adh yajtsiktaláb xi ta' ti k'wajat balidh ban lejab. Tam ti an t'okat abatwále in t'aja' jeché', ejtal an atiklábtsik xin ko'ol nin exólixtal an at'ax ani in k'ak'nantsal an tin ch'ilábil, in kó'oytsik i at'ax t'ít' xi yab u jelél ani yajtsik.

³ Xin chábláb an t'okat abatwále in jolo ban pujal xowa' ta' ti balidh ban lejab ani an ja' wenk'on ti xich' jelt in xich'ál i chemélom. Ejtal xowa'kich xi ta' ti k'wajat ejat ban ja', chemechtsik.

⁴ Xin óxláb an t'okat abatwále in jolo ban walja'tsik ani xon tu kaleltsik an ja' xowa' ta' ti balidh ban lejab ani an ja'tsik xi wa'ach taja' wenk'on ti xich'. ⁵ U ach'a' tám tin ulu enché' an t'okat abatwále xin belkóm an ja':

—Ok'óxláb, i lujat t'ajat abal anchan' ta t'aja', t'okat Ok'óxláb, xi k'wajat ejat malilil i k'ij. ⁶ Kom in chemdhámalsik xu dhabalábich k'al Tatá' ani na t'iltsíxiltsik jeye, xo' a t'ajámalichtsik kin uch'a' i xich', pos anchan' tin tomnál ka t'ajtsintsik.

⁷ U ach'a' jeye ti káwin jun xita' asta xon tu k'wajbáb an pikbaxtaláb xin ulu enché':

—Ani'ich Ok'óxláb, Dios xi ejtal a ejtawal ka t'aja', Tatá' i lújundhax in tsubtalk'i ani in lujtalk'i.

⁸ Xin ché'láb an t'okat abatwále in jolo ba na k'ítsá xowa' ta' tin ko'ol balidh ban lejab ani pidhan ti awitaláb na k'ítsá kin tsika' an atiklábtsik k'al i k'amal. ⁹ Ejtal an atiklábtsik tsikantsik t'ajat, por yab in jila'tsik kin t'aja' xowa' yab alwa'. Yabtsik in k'ak'na' na Dios xin ko'ol i awitaláb ba jeché' an k'ak'adh yajtsiktalábtsik, in odhbijiy tokot.

¹⁰ Xin bó'láb an t'okat abatwále in jolo bin k'wajtal an at'ax xowa' ta' tin ko'ol balidh ban lejab ani jik'wchin xon tu tak'ix an at'ax. An atiklábtsik in k'at'waltsik nin lek'áb k'al i yajal, ¹¹ por nibal anchan' yab in jila'tsik kin t'aja' xowa' yab alwa'. In odhbijiytsik tokot na Dios xi k'wajat walk'i' k'al tin kwenta an yajal xin ach'álsik ani k'al an t'ít' xin ko'oltsik.

¹² Nin akakláb an t'okat abatwále in jolo ban yejche' walja' Eufrates xowa' ta' tin ko'ol balidh ban lejab ani an ja' xi ta' ti k'wajat taja', dhikey abal ka t'ájan jun i bél ani ka wat'ey taja' an pakdha' tak'ix xi tál in lujtal xon tu kalel na k'ítsá.

¹³ U chu'u tám ti kalel bin wi' an yejche' aknidh chan, bin wi' an at'ax ani bin wi' an k'ambix t'ílsix, óx i at'ax ejattalábtsik xin junwal jelti k'wa'. ¹⁴ Jeché' ja'ich in ejattal i at'axtsik xin ejtawal kin t'aja' i labidh exólsik. Ani kaletsik kin junku ejtal an pakdha' tak'ix xi k'wajat ban chabál abal ti péjéxtsik tam kin bajaw an k'ij k'al na Dios xi ejtal in ejtawal kin t'aja'. ¹⁵ “Ka ach'a'tsik, Naná' ne'ech kin tsích jun jik'towále jelti jun i kwé'. K'ijidh t'ajat abal xita' ku ela' tin belál ani t'okat nin ejattal, pos yab ne'ech ku ela' jelti max chilim ani yab ne'ech ka tidhebé.” ¹⁶ Ani junkuwat an pakdha' tak'ix ban ch'én xu bijyáb Armajedón.

¹⁷ Nin búkláb an t'okat abatwále in jolo al ik' xowa' ta' tin ko'ol balidh ban lejab ani ach'atmé jun i kawidh káwintaláb ban atá xon ti k'wajat nin t'okat k'wajtal na Dios xin ulu enché':

—Ok'onich ti t'ájnál.

¹⁸ Tujey tám ti lamk'il i léy, ach'atmé i káwintalábtsik, pík'an i junkil ani léwék'in chapik an chabál jelt xan ti yab jayk'i léwék'nék asta ti wa'chinék an atiklábtsik ban chabál. ¹⁹ An yejche' bitsow pejkan ti óx i peje' ani an bitsowtsik xi ban k'ay'lá, julpan. Na Dios in chalpay an yejche' bitsow xin bij Babilonia abal kin t'aja' kin wat'na' ejtal an k'ak'adh yajtsiktaláb xin abtsi k'al nin chákub. ²⁰ Ejtal an ts'itsik chabál xi k'wajat ba ja', k'ibchon ani an ch'éntsik, yab elan. ²¹ Ulich jeye i pakdha' idhidh áb xon ti k'wajat an atiklábtsik. Nin álém juntsik an idhidh áb, chab inik xóna' i kilo. An atiklábtsik in odhbijiy na Dios k'al tin kwenta an k'ak'adh idhidh áb, pos jeché', ja'ich jun i yejche' k'ak'adh yajtsiktaláb.

17

Bijtsin abal ne'ech ka k'ale ban k'ibeltaláb an atiklábtsik xu k'wajil ban yejche' bitsow Babilonia

¹ Tsích tám jún ti éb xi búk an t'okat abatwáletsik xi ta' tin ko'oltsik xi búk an lejab ani tin utsa' enché':

—Jala' ani ne'ech tu óltsi an ti yajtsiktaláb xi ne'ech kin bach'u an yejche' bitsow Babilonia. Jeché' an bitsow, in junwal jelti jun i junkux inik uxum, xi buxúl tin éb yán i ja'. ² Jelti jun i junkux inik uxum, anchan' jeye ti junkunék jeché' an bitsow k'al an pakdha' tak'ix xi k'wajat ban chabál abal kin t'aja'tsik xowa' yab alwa'. Ani an atiklábtsik xi k'wajat ban chabál uk'pindhátsik jeye k'al an walastaláb xin t'ajá'tsik jeché' an bitsow ani an pakdha' tak'ix.

³ Ban xalk'antsixtaláb xi tin pidha' ku chu'u an T'okat Ejattaláb, in júná k'al an t'okat abatwále ban chabál xon ti yab k'wajtsidh. Taja', u chu'u jun i uxum punat ba jun i at'ax xi t'unuyich t'ajat k'al in chákní'. Jeché' an at'ax, in ko'ol búk in ók', láju in ich'ám ani in ko'ol dhutsadh ba putá'k'i in t'u'úl i odhbijixtalábtsik abal a Dios. ⁴ Jeché' an uxum xeketlidh k'al i k'udhk'um xi t'unuyich t'ajat k'al in chákní' ani in ko'ol in k'wajbaxtal xi t'ajadh k'al i oro, xi t'ajadh k'al i labidh t'ujubtsik ani k'al i perlatsik. In teykóm jun i lejab xi t'ajadh k'al i oro ts'utsat k'al xowa' in at'ál na Dios ani k'al an at'axtaláb xin t'ajámá' an uxum. ⁵ In ko'ol jeye dhutsadh bin pík'ib jun i bijláb xi yab t'ajat exbantál: “An yejche' bitsow Babilonia, xi k'wajat jelti nin nána' an junkux inik uxumtsik ani xowa' at'ax teché' ti chabál.” ⁶ Tayíl u chu'u abal jachan' an uxum jelti max u itel k'al nin xich'ál xi chemdhatstsik xu dhabalábichtsik k'al na Dios ani xin t'ilámá' na Jesús. Tam tu chu'u jeché', in laban t'ajat. ⁷ Tin utsa' tám enché' an t'okat abatwále:

—¿Jant'ók'i ta labnék? Ne'ech tu óltsi xant'éy in lé' kin ulu jeché' an uxum ani an at'ax xin púnúm, xin ko'ol búk in ók' ani láju in ich'ám. ⁸ An at'ax xa chu'u, ja'ich jún xi ejatwi'ik, por xo' yabich; por bé'k'i ne'ech ka kale ban owtsiktaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal in ówtsik abal ka pet'nájich ban k'ibeltaláb. Xu k'wají'tsik ban chabál, xi yabtsik k'wajat dhutsadh nin bij ban dhutsadh úw xon ti k'wajat dhutsadh nin bij xi ne'echtsik kin bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, ne'ech ka labantsik tam kin chu'u jachan' an at'ax xi ejatwi'ik ani xo' yabich ejat, por ezech juní. Jeché' an atiklábtsik, yab k'wajat dhutsadh nin bij ban dhutsadh úw, asta tam ti tujenek an k'ay'lá.

⁹ Jeché' k'wajat jun xata' abal xita' kin ejto kin exbay: Xi búk in ók' an at'ax, in lé' kin ulu búk i ch'én xon ti buxúl jachan' an uxum; ¹⁰ ani in lé' jeye kin ulu búk i pakdha' tak'ix. Bó' xi jachan' an pakdha' tak'ix ok'nékich ti tak'ix, jún, ja'ich xi xo' k'wajat ti tak'ix ani xi jún, yabél in bajúmal an k'ij xowk'i ne'ech ti tak'ix. Por tam ka tak'xinich xi bél u k'ibel, yab ne'ech ti tak'ix nakat i k'ij. ¹¹ An at'ax xi ejatwi'ik ani xo' yabich, ja'ich in waxikláb an pakdha' tak'ix; ani ja'ich jeye jún ti éb xi búk an tak'ixtsik xi ne'ech ka pet'ná ban k'ibeltaláb.

¹² Xi láju in ich'ám an at'ax xa chu'úmal, in lé' kin ulu láju i pakdha' tak'ix xi yabél in tujúmal ti tak'ix; por ne'ech ka pidhan ti awiltaláb abal ti tak'ix jun ora, jelt xan tu tak'ix an pakdha' tak'ix. Ne'ech ti tak'ixtsik junax k'al an at'ax. ¹³ Jeché' láju an pakdha' tak'ix, junini' tin ko'oltsik nin chalab ani ne'ech kin wat'bantsitsik an at'ax an ti chápláb ani an ti awiltaláb xi jajá'tsik in ko'ol. ¹⁴ Ne'ech ti péjé'xtsik k'al an Ajátikláb xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios, por ne'ech ka átá'tsik k'al an Ajátikláb; pos Jajá', ja'ich in Ajátik an ajátiklábtsik ani in Pulek Tak'íxal an pakdha' tak'ix. Xi k'wajattsik k'al an Ajátikláb, kanidhtsik ani takudhtsik k'al a Dios ani lujattsik.

¹⁵ Tin utsa' jeye enché' an t'okat abatwále:

—An ja' xa chu'úmal, xon ti buxúl jachan' an uxum, i bitsowtsik, yán i atiklábtsik ani i atiklábtsik xi k'e'etich k'e'etich i káwintalábtsik in ko'ol. ¹⁶ Xi láju an ich'amtsik xa chu'u ani an at'ax, ne'ech ka pojká k'al jachan' an uxum ani ne'ech ka jilan walbadh ani chilim. Ne'ech ka k'aptsin an tin t'u'úl ani ne'ech ka tsikan. ¹⁷ K'wajbantsidhtsik bin ejattal k'al na Dios abal kin t'aja'tsik xowa' Jajá' in lé'. In t'ajám'tsik i káw abal kin pidha' ti awiltaláb an at'ax ka tak'xin asta ka t'ájan xowa' in ulúmal na Dios. ¹⁸ An uxum xa chu'u, ja'ich an yejche' bitsow xin tak'y'al an pakdha' tak'ix xi k'wajat ban chabál.

18

Pakwat an yejche' bitsow Babilonia

¹ Tam ti wat'éch jeché', u chu'u juní jun i t'okat abatwále ti pa'íl walk'i' k'al yantam i awiltaláb ani in tajbay an chabál k'al nin tajáx. ² Ani in ulu kawidh enché':

—Pakwatich, pakwatich, an yejche' bitsow Babilonia, xi wenk'odhich tin k'imá' i at'ax ejattalábtsik, tin chink'ontal xowa'kich i at'ax ejattalábtsik ani tin pák'w i ch'ichintsik xi at'ax. ³ Abal ejtal an atiklábtsik, uk'pindhats k'al an walastaláb xin t'ajál; an pakdha' tak'ix xi k'wajat ban chabál, in wéwnámalsik xowa' yab alwa' in t'ajál ani an nújultsik xi k'wajat ban chabál tumínladhnéksik k'al xowa' in pakwal yab exbadh jachan' an yejche' bitsow.

⁴ U ach'a' tám juní jun i káwintaláb xi tál walk'i' xin ulal enché':

—Ki kaletsik ba jachan' an bitsow, tatá'tsik xi Naná' tu dhabal, abal yab ki walbintsik k'al nin walab nibal ka bach'utsik an k'ak'adh yajtsiktaláb xi ne'ech kin bach'utsik. ⁵ Pos nin walabtsik jachan' an yejche' bitsow, yanenekich t'ajat ani in bajúmalich asta walk'i'. Jaxtám na Dios ti ne'ech kin pidha' ti k'ak'adh yajtsiktaláb abal yanenekich t'ajat ni walab. ⁶ Ka t'ajtsi jachan' an yejche' bitsow anílk'i xan tin t'ajtsámal xi k'e'ettsik ani chábíl ti ka t'ajtsi xowa' in t'ajámál. Chábíl ti ka t'ajtsin an ti yajtsiktaláb xowa' in t'ajtsámalsik k'e'et. ⁷ Kom jajá' in t'ek'ámál t'ajat tinbá' ani k'wajinek xan ti jajá' in le'námál, ka pidhan ti yajtsiktaláb ani ka uk'indhá, pos jajá' in ulal enché' tin itsích: “Teché' in buxúl jelti jun i pulek tak'ix mímláb, yab in chemtsidh nibal ne'ech ku ach'a' i t'e'pintaláb.” ⁸ Jaxtám, junk'i a k'ítsá ti ne'ech kin chu'u ejtal jeché' an k'ak'adh yajtsiktaláb: an chemlá, an t'e'pintaláb ani an k'a'ínab. Ne'ech ka tsikan, pos ejtal in ejtawal kin t'aja' na Dios an Ok'óxláb, xi k'ál ti bijtsidh xowa' ne'ech kin tamu jeché' an yejche' bitsow.

⁹ An pakdha' tak'ix xin wéwnámalsik xowa' yab alwa' in t'ajál jachan' an bitsow ani k'wajinektsik xan ti jajá'k'itsik in kulbetnámál, ne'ech kin uk'intsi ani ne'ech kin t'e'pintsi tam kin chu'tsi an tin pawil tam exom ti t'a'íl. ¹⁰ Ne'ech kin ów tela'k'i abal in jik'nálsik an yajtsiktaláb xi exom in tamwal jeché' an yejche' bitsow ani ne'ech kin ulutsik enché':

—¡Ch'ojontál in chu'bíl jeché' an yejche' bitsow Babilonia xi likat t'ajat! Pos júnk'i a k'ítsá ti pidhan ejtal xowa' bijtsidh ne'ech kin tamu.

¹¹ An nújultsik xi k'wajat ban chabál, ne'ech kin uk'intsi ani kin t'e'pintsi jeché' an bitsow abal yabich ne'ech ka wa'chin xita' k'ál ti ka ch'ay'tsintsik an tin nujwál. ¹² Xowa' in nujwaltsik, ja'ich an oro, an plata, an labidh t'ujubtsik, an perla, an alwa' k'udhk'umtsik xi biliy, an k'udhk'um xi t'ajadh k'al i seda, xi chakni' ani xi t'unuyich t'ajat k'al in chákni'. Ejtal jeye an te'tsik xi niwiy, ejtal xowa' t'ajadh k'al i marfíl, xowa' t'ajadh k'al i te'tsik xi labidh. Xowa' t'ajadh jeye k'al i pat'ál xin bij bronse ani k'al i t'ujub xin bij mármol. ¹³ In nujwaltsik jeye i kanela, xowa'kich i ch'ojóltsik xi niwiy, i ikob, i mirra, i niwiytalábtsik, i yajtsik uxnel, i aséyte, i trigo xi che'edh ani xi putdha'. In nujwaltsik jeye i ko'nélsik xu kitandháb, i borregotsik, i bitsim, i karreta ani in nujwaltsik jeye i iniktsik abal ti jolib. ¹⁴ Ne'ech kin utsa'tsik enché' jachan' an yejche' bitsow:

—Ejtal xowa' a kulbetnál, xo' yabich a ko'ol ani ejtal xowa' alwa' ani labidh xa kó'yámál, xo' yabich más jayk'i ne'ech ka kó'oy.

¹⁵ An nújultsik xin nujúmal ejtal jeché' ani tumínladhnéksik abal nújlámadhtsik ba jeché' an yejche' bitsow, ne'ech kin ów tela'k'i abal in jik'nálsik an yajtsiktaláb xi exom in tamwal jeché' an yejche' bitsow, ne'echtsik kin uk'intsi ani kin t'e'pintsi. ¹⁶ Ne'ech kin ulutsik enché':

—¡Ch'ojontál in chu'bíl jeché' an yejche' bitsow! Xin junwalwi'ik jelti jun i mímláb xi xeketlidh k'al i alwa' k'udhk'um xi biliy ani chakni', ani xi t'unuyich t'ajat k'al in chákni'.

Xin ko'ol jeye i k'wajbaxtaláb xi t'ajadh k'al i oro, k'al i labidh t'ujubtsik ani k'al i perla;
¹⁷ jabal júnk'i a k'ítsá ti k'ibchon ejtal xowa' kajbidh in jalbíl xin ko'olwi'ik!

Ejtal xu beldhomtsik an ti pakdha' tan, an bitsówlomtsik xi ne'ech ban tan, xu t'ojnaltsik ban tan ani ejtal xu t'ojnaltsik ban pujal, ówmétsik. ¹⁸ Tam tin chu'tsitsik an tin pawil jeché' an yejche' bitsow tam ti exom ti t'a'íl, in ulutsik kawidh enché':

—¿Jowa' bitsow wa'ach xi ne'ech kin junu jelti jeché' an yejche' bitsow?

¹⁹ In mujsitsik ti pojodh in ók' abal kin xalk'a' ke u t'e'pinaltsik, uk'intsik, t'e'pintsik ani in ulutsik kawidh enché':

—¿Ch'ojontál in chu'bíl jeché' an yejche' bitsow! Pos k'al an tumín xi wa'achwi'ik taja', tumínladhnétsik xin ko'ol an pakdha' tan ban pujal. ¡Ani júnk'i a k'ítsá ti pakwat jeché' an yejche' bitsow!

²⁰ Por tatá'tsik xi k'wajat walk'i, xi dhabalábichtsik k'al na Dios, abatwáletsik ani t'íltsixtsik, ki kulbétsik k'al tin kwenta xowa' in tamu jeché' an yejche' bitsow, pos na Dios in t'aja'ich kin jalbiy xowa' ti t'ajtsámaltsik jeché' an yejche' bitsow.

²¹ Jun i likat t'okat abatwále in dhaya' tám jun i t'ujub, xin junwal jelti jun i yejche' cha' t'ujub, in pet'na' ban pujal ani in ulu enché':

—Anchan' jeye ti ne'ech ka pet'ná an yejche' bitsow Babilonia ani yab más jayk'i ne'ech ka witsiy ka chu'tat. ²² Yab más jayk'i ne'ech ka ach'atmé ba jeché' an yejche' bitsow ti t'enyáb an són, ti jutsyáb an chúl ani an kornetatsik. Nibal más ne'ech ka wa'chin ba jeché' an yejche' bitsow i t'ojnaltsik, nibal ne'ech ka ach'atmé an cha' t'ujub ti che'náb. ²³ Yabich ne'ech ka tajk'an i k'amal ba jeché' an yejche' bitsow, nibal más ne'ech ka ach'atmé ti t'ajnal i ajib jelti xu t'ajnal tam wa'ach i tomkixtaláb. Pos an nújultsik xi nújlámadhtsik tachan', ja'ichwi'ik xi más tumínladhtsik t'ajat xi wa'ach ban k'ay'lá ani a k'ambiyámal ejtal an atiklábtsik k'al na k'ambixtal.

²⁴ Ba jeché' an yejche' bitsow chemdhats xu dhabalábichtsik k'al na Dios, i t'íltsixtsik ani ejtal xi chemdhatstsik ban k'ay'lá.

19

¹ Tam ti wat'éch ejtal jeché', u ach'a' tú' walk'i' jun i kawidh káwintaláb jelt in káwintal yán i atiklábtsik xin ulal enché':

¡Aleluya! An lo'eltaláb, an labidh t'okattaláb ani an chápláb, ni Diosil in dhabal,

² pos Jajá' in lujtalk'i tu lújundhax ani in tsubtalk'i.

In pidha' xowa' in lujyal kin bach'u an yejche' bitsow Babilonia xin junwal jelti jun i yejche' junkux inik uxum.

Jeché' an yejche' bitsow, in walbindhám an atiklábtsik xi k'wajat ban chabál k'al an walastaláb xi jajá' in t'ajámal.

T'ajan kin jalbiy k'al ni Diosil jeché' an yejche' bitsow, nin chemtal nin t'ójontsixiltsik na Dios.

³ In ulutsik jeye enché':

—¡Aleluya! An paw xu bolilíl tam exom ti t'a'íl jeché' an yejche' bitsow, yab jayk'i ne'ech ka kublan ti bolilíl.

⁴ Xi jun inik ché' an yejcheltsik ani xi ché' jeye ta' ti k'wajattsik ejat, tudhlan tám kututsik asta chabál, in k'ak'na'tsik na Dios xi buxúl ban t'okat k'wajtaláb ani in ulaltsik enché':

—¡Aleluya! ¡Anchan' ka t'ájan!

⁵ Ach'atmé tám jun i káwintaláb xi kale ban t'okat k'wajtaláb xin ulu enché':

Ka k'ak'na'tsik ni Diosil,
 ejtal tatá'tsik xa t'ójontsal
 ani xa jik'náltsik,
 ts'itsik ani pakdha'.

An ajib xi ne'ech ka wa'chin tam an Ajátikláb kin utúch k'al Jajá' an belomtsik

⁶ U ach'a' jeye jelt in káwintal yán i atiklábtsik, jelt xan tu bososól yán i walja'tsik ani jelti tam u pík'nal kawidh i junkil xin ulaltsik enché':

¡Aleluya! In tujúch ti tak'ix an Ok'óxláb, ni Diosil xi ejtal in ejtawal kin t'aja'.

⁷ Ku kulbéch xo', ku k'ijidhméch ani ki k'ak'na' an Ok'óxláb, pos in bajúmalich an k'ij xowk'i an Ajátikláb ti ne'ech kin utúch k'al Jajá' an belomtsik jelt xan ti jun i kwitól u tomkinalich k'al jun i tsidhan.

An belomtsik, k'wajatich t'ojojodh abal ka k'wajay k'al an Ajátikláb;

⁸ ani pidhnékich ka xeketlin k'al i alwa' k'udhk'um xi biliy, t'okat ani ch'axixíl.

Pos an alwa' k'udhk'um xi biliy, in lé' kin ulu nin lujat xe'chintal xu dhabalábichtsik k'al na Dios.

⁹ Tin utsa' tám enché' an t'okat abatwále:

—Ka dhutsa' enché': “K'ijidh t'ajat abal xita' xi kanidhtsik ban ajib tam an Ajátikláb kin utúch an belomtsik abal ka k'wajách k'al Jajá'.”

Ani tin utsa' jeye enché':

—Jeché' ja'ich tsubax in káwintal a Dios.

¹⁰ In tudhlan tin tamét an t'okat abatwále abal ku k'ak'na', por jajá' tin utsa' enché':

—Yab ka t'aja' anchan'; pos naná' u t'ójontsalk'i neye na Dios jelti tatá' ani na at kidhábitsik xin belátsik xowa' in ólnámal na Jesús. Tokotk'i na Dios ka k'ak'na'.

Jachan' an tsubaxtaláb xowa' in ólnámal na Jesús, ja'ich k'ál tu ijtsinal an t'ílsixtsik.

An inik xi punat ban dhak bitsim

¹¹ U chu'u tám jebél an walk'i' ani xalk'an jun i dhak bitsim. Xi ta' ti punat taja', in bij Lujat ani Tsubax, kom Jajá' in lujtalk'i tu lújundhom ani tu péjéx. ¹² Nin wal ch'axixíl t'ajat jelti an k'amal, yán i kwetsotsik k'wajbaxtaláb in k'wajbím bin ók' ani ta' tin ko'ol dhutsadh jun i bijláb xi tokotk'i Jajá' in exlál. ¹³ Xeketlidh k'al jun i xeketláb xi ch'o'odh t'ajat k'al i xich' ani u bijyáb tin Káwintal a Dios. ¹⁴ Wewkómte k'al yán i soldadotsik xi tál walk'i', xeketlidhtsik k'al i alwa' k'udhk'um xi biliy, dhakni' ani t'okat ani punutsik k'al i dhak bitsim. ¹⁵ Bin wi' u kalel jun i wi'idh machét abal kin t'ak'iy k'ál an atiklábtsik xi k'ál tu tomnáb ani ne'ech ti chapik tak'ix. Jajá' ne'ech kin lújundha'tsik jelt xan tin t'ajál an wát'il uba xin wat'yal k'al in akan ani ne'ech kin t'aja' kin wat'na'tsik an k'ak'adh yajtsiktaláb xi tál bin chákub na Dios xi ejtal in ejtawal kin t'aja'. ¹⁶ Ani bin eblidh k'udhk'umil ani bin ch'ejet, in ne'dhál dhutsadh jeché' an bijláb: “In Pulek Tak'íxal i pakdha' tak'ix ani in Ajátik i ajátiklábtsik.”

¹⁷ U chu'u tám juní jun i t'okat abatwále xi ta' ti kubat ba k'ítsá ani in utsa' kawidh enché' ejtal an ch'ichintsik xi xe'ech ti jumumúl:

—Jala' ani ki junkuntsik abal ta k'apul ban k'apúxnich xi ne'ech kin t'aja' na Dios.

¹⁸ Abal ka k'aptsitsik tin t'u'úl i pakdha' tak'ix, i ok'lek soldadotsik ani i likdha' iniktsik. Abal ka k'aptsitsik jeye tin t'u'úl i bitsim ani xi punattsik taja'. Nin t'u'úl jeye i jolibtsik ani xi yaba'; xi ts'itsik ani xi pakdha'.

¹⁹ U chu'u tám an at'ax ani an pakdha' tak'ix xi k'wajat ban chabál k'ál nin soldadojiltsik, xi junkunéksik abal kin péjey xin púnúm an dhak bitsim ani nin soldadojiltsik.

²⁰ Yak'wan an at'ax junax k'al jachan' an k'ambix t'ílsix xin t'ajámal i labidh exótsik tin tamét jeché' an at'ax. K'al tin kwenta an exótsik xin t'ajám, an k'ambix t'ílsix in k'ambiyámal xin walkámaltsik ka k'wajbantsat tin exólixital an at'ax ani in k'ak'nantsámal tin ch'ilábil. An at'ax ani an k'ambix t'ílsix, pet'nátsik ejat ban k'amal xi k'wajat jomomól xuk'udh k'al i asufre. ²¹ Xi más, chemdhátsik k'al an machét xu kalel bin wi' xin púnúm an dhak bitsim ani ejtal an ch'ichintsik, ajwé k'al nin t'u'úl xi chemdhátsik.

20

Xi mil i tamub

¹ Tayíl u chu'u ti pa'íl walk'i' jun i t'okat abatwále xin tsi'dhál an japixtaláb abal kin japiy an owtsiktaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal in ówtsík ani in teykóm jun i yejche' pat'ál. ² Jeché' an t'okat abatwále in yak'wa' an yejche' aknidh chan, xi ja'ich an weje' chan xu bijyáb ti lej at'ax ani ta Satanás ani in wik'a' k'al an pat'ál tin nakíl mil i tamub. ³ An t'okat abatwále in pet'na' an yejche' aknidh chan ban owtsiktaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal in ówtsík. Taja' tin mapuy ani in pajk'intsi an ti wi'leb abal yabich más kin k'ambiy an atiklábtsik asta ka wat'ey xi mil i tamub. Tayíl, tam ka wat'éch xi mil i tamub, ne'ech ka walká wé' i k'ij.

⁴ U chu'u jeye i t'okat k'wajtalábsik ani buxkan taja' xi pidhantsik ti awiltaláb ti lújundhom. U chu'u jeye nin ejattaltsik xi kotsidhtsik tin ók' k'al tin kwentak'i abal in belátsik xowa' in ólnámal na Jesús. Jajá'tsik yab in k'ak'námal an at'ax, nibal in k'ak'nantsámal an tin ch'ilábil, nibal in walkámaltsik ka k'wajbantsat tin exólixtal an at'ax bin pík'ib o bin k'ubak. U chu'u ke ejechtsik ti ít ani tak'xin tin nakíl mil i tamub junax k'al na Kristo. ⁵ Jeché' ja'ich tin jidhtal ti ejech ti ít an chemélomtsik. Por xi k'e'et an chemélomtsik yab ja' ejechtsik ti ít, asta tam ka wat'éch xi mil i tamub. ⁶ ;K'ijidh t'ajat ani t'okodhich k'al na Dios, xi ne'ech ka ejech tam ka ejdhá tin jidhtal an chemélomtsik! Jeché'tsik, yabich ja' ne'ech ka chemech tin chabtal. Jajá'tsik ne'ech ti pále' abal na Dios ani abal na Kristo ani ne'ech ka k'wajaytsik ti tak'ix k'al na Kristo tin nakíl mil i tamub.

⁷ Tam ka wat'éch xi mil i tamub, an lej at'ax ne'ech ka walká xon tu kó'yáb balidh, ⁸ ani ne'ech ka k'ale kin k'ambiy ejtal an atiklábtsik xi k'wajat ban k'ay'lá. Ne'ech kin k'ambiy na Gog ani na Magog, ne'ech kin junku an soldadotsik abal ti péjéx. Nin yaníl, in junwal jelti an kidhib xi wa'ach ban pujal. ⁹ K'aletsik putál in ch'ikwél an chabál, in wiliytsik xon ti k'wajat xu dhabalábichtsik k'al na Dios ani an bitsow xu k'anidháb t'ajat k'al na Dios. Por pet'nantsattsik ti k'amal k'al na Dios ani ejtal t'a'aytsik. ¹⁰ Ani an lej at'ax, xi k'al ti k'ambidhtsik, pet'ná ban k'amal xi xuk'udh k'al i asufre, xon ti pet'nadhtsik an at'ax ani an k'ambix t'iltsix. Taja' ne'ech ti yajlombédhábtsik akal i k'ij malilíl i k'ij.

An lújundhaxtaláb tin tamét an yejche' dhak t'okat k'wajtaláb

¹¹ U chu'u tám jun i yejche' dhak t'okat k'wajtaláb ani xi ta' ti buxúl taja'. Tin tamét Jajá', wixk'in an chabál ani an walk'i' ani yab elan ní wé' xon ti ka k'wajbá an chabál ani an walk'i'. ¹² U chu'u an chemélomtsik, ts'itsik ani pakdha', kubutsik tin tamét na Dios. Welan tám an dhutsadh úwtsik ani welan jeye jún xi ja'ich xon ti k'wajat dhutsadh nin bij xi ne'ech kin bach'utsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. An chemélomtsik, lújundhá k'al tin kwenta xowa' in t'ajámaltsik, xantik'i ti k'wajat dhutsadh ba jachan' an dhutsadh úwtsik. ¹³ An pujal in pidhna' an chemélomtsik xi taja' tin ko'ol, an chemlá ani xon tu ulel an chemélomtsik, in pidhna'tsik jeye xi taja' tin ko'ol. Ejtal an chemélomtsik, lújundhá juntsik ti juntsik k'al tin kwenta xowa' in t'ajámal. ¹⁴ An chemlá ani xon tu ulel an chemélomtsik, pet'ná ban k'amal. Jeché', ja'ich nin chabtal an chemlá. ¹⁵ Taja' jeye ti pet'ná xi yabtsik eltsin dhutsadh tin bij xon ti k'wajat dhutsadh nin bijtsik xi ne'ech kin bach'utsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

21

An ít walk'i' ani an ít chabál

¹ U chu'u tám jun i ít walk'i' ani jun i ít chabál; pos an jidhtal walk'i' ani an jidhtal chabál, wixk'in ani yabich wa'chin an pujal. ² Naná', xu bij Juan, u chu'u an t'okat bitsow ti pa'íl walk'i' t'ojojodh t'ajat, jelti jun i tsidhan xi k'wajat t'ojojodh abal ne'ech ti tomkinal. Jeché' an bitsow, ja'ich an ít Jerusalén xi abnadh k'al na Dios. ³ Ani u ach'a' jun i kawidh káwintaláb xi tál walk'i' xin ulu enché':

—Ka tela', na Dios k'wajatich xo' k'al an iniktsik. An iniktsik ne'ech ka k'wajay tin bitsówil na Dios ani Jajá', ne'ech ka k'wajay tin Diosil. ⁴ Ne'ech ka k'wi'tsintsik tin

ja'mál nin wal k'al na Dios ani yabich ne'ech ka wa'chin i chemlá, nibal i uk'il, nibal i t'e'pintaláb, nibal i yajal; pos ejtal xowa' xi wa'achwi'ik, wat'éch.

⁵ In ulu tám enché' xi ta' ti buxúl ban t'okat k'wajtaláb:

—Naná' u t'ajál ti ít ejtal xowa'kich.

In ulu jeye enché':

—Ka dhutsa', pos ejtal jeché' xowa' u ulal, tsubax ani awil ka belan.

⁶ Tayíl tin utsal' enché':

—T'ajadhich ti k'wajat. Naná'ich nin tujtal ani nin ok'ontal, xi ok'ox ani tayíl. Xita' u tsikél, ne'ech ku pidha' an ti ja' xu kalel xon tu kalel an ja' xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani yab ne'ech kin jalbiy ni jun xata'. ⁷ Xita' kin kuxuy ejtal xowa'kich k'al Naná' tu kwenta ani yab kin jila' ti kin bela', ne'ech ku pidha' ejtal xowa' u ko'ol; ne'ech kin k'wajay tin Dios k'al jajá' ani jajá' ne'ech ka k'wajay tu chakámil. ⁸ Por xi jik'elomtsik, xi yabtsik u belom, xi pojkantálsik, xu chemdhaxtsik, xu junkunaltsik k'al xi yab in tomtal, xu dhimantsik, xin k'ak'nálsik i ch'ilab ani ejtal xu k'ambixtsik, ne'ech ka k'aletsik ban k'amal xi k'wajat jomomól xuk'udh k'al i asufre. Jeché' ja'ich an chemlá xin chabtal.

An ít Jerusalén

⁹ Tsích tám xon tin k'wajat jún ti éb xi búk an t'okat abatwáletsik xi tá'wi'ik tin teykóm jún xi búk an lejab ts'utsat k'al jún xi búk an k'ak'adh yajtsiktaláb xi tin ok'ontal ani tin utsal' enché':

—Jala' ani ne'ech tu óltsi xi ne'ech kin tomikna' an Ajátikláb. Jeché' an Ajátikláb, ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios.

¹⁰ Ban xalk'antsixtaláb xi tin pidha' ku chu'u an T'okat Ejattaláb, an t'okat abatwále tin júna' ba jun i yejche' t'ek'at ch'én ani tin xalk'antsi an ti yejche' t'okat bitsow Jerusalén xi k'wajat ti pa'íl walk'i' xi tál ba na Dios. ¹¹ Jachan' an bitsow, ch'axixíl k'al nin tajáx na Dios ani nin ch'axixíltal in junwal jelti jun i labidh t'ujub xu bijyáb ti jaspe, tajujúl jelti lam. ¹² Malilíl jachan' an bitsow, mapudh k'al jun i mapuxtaláb púlek ani t'ek'at. In ko'ol lajucháb i wi'leb ani ba juntsik an wi'leb, kubutsik juntsik i t'okat abatwále. Ba juntsik an wi'leb, dhutsadh juntsik i bijláb, xi ja'ich xi lajucháb nin chakámiltsik na Israel. ¹³ Óx i wi'leb k'wajat in lujtal xon tu kalel na k'ítsá, óx jeye ebál, óx alál ani óx, in lujtal xon tu ochel na k'ítsá. ¹⁴ Nin mapúl an bitsow aknidh k'al lajucháb i t'ujubtsik ani ban t'ujubtsik, k'wajat dhutsadh nin bij xi lajucháb nin abatwálejiltsik an Ajátikláb.

¹⁵ An t'okat abatwále xi k'wajat ti t'ilom k'al naná', in teykóm jun i lejbaxtaláb xi t'ajadh k'al i oro abal kin lejbay an bitsow, nin wi'lébiltsik ani nin mapúl. ¹⁶ An bitsow, ché' in waltsik in ko'ol, nin nakíl ani nin ch'ikwél junax anik'i. An t'okat abatwále in lejbay an bitsow k'al an lejbaxtaláb ani chab mil láju inik i kilómetro ti lejban; nin nakíl, nin t'ek'íl ani nin ch'ikwél, junax anik'i. ¹⁷ Tayíl in lejbantsi jeye an tin mapúl, ox inik ché' i metro ti lejban. Jeché' an lejbaxtaláb xin éyna' an t'okat abatwále, ja'ich an lejbaxtaláb xin éynál an iniktsik.

¹⁸ An mapuxtaláb, t'ajadh k'al i t'ujub xu bijyáb jaspe ani an bitsow, k'al i mapal oro ti t'ajadh, in junwal jelti jun i lam xi t'okat. ¹⁹ Nin akan an mapuxtaláb, labidhmédhats k'al xowa'kich i labidh t'ujubtsik: nin jidhtal, k'al i jaspe; nin chabtal, k'al i safiro; nin oxtal, k'al i ágata; nin che'tal, k'al i esmeralda; ²⁰ nin bo'tal, k'al i ónise; nin akakláb, k'al i kornalina; nin búkláb, k'al i krisólito; nin waxikláb, k'al i berilo; nin beléjuláb, k'al i topasio; nin lájutal, k'al i krisoprasa; nin lajujuntal, k'al i jasinto ani nin lajuchabtal, k'al i amatista. ²¹ Xi lajucháb an wi'leb, i labidh t'ujubtsik xu bijyáb ti perla; juntsik an wi'leb, k'al juntsik i perla ti t'ajadh. Ani an pulek bél xi k'wajat ba jachan' an bitsow, t'ajadh k'al i mapal oro jelti lam xi tajujúl.

²² Ba jachan' an bitsow, yab u chu'u ni jun i pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, pos an Ok'óxláb, na Dios xi ejtal in ejtawal kin t'aja', Jajá'ich na k'wajat jelti an atá xon ti

Jajá' u k'ak'náb ani an Ajátikláb jeye. ²³ An bitsow yab in yéntsál ka tajbayat k'al a k'ítsá nibal k'al a ích', pos u tajbayáb k'al nin tajáx na Dios ani an Ajátikláb, xi ja'ich jelti an borrego xu pikbantsáb na Dios, ja'ich nu tajaxtaláb. ²⁴ An atiklábtsik xi lo'odhich, ne'ech ka xe'chintsik bin tajáx jachan' an bitsow ani an pakdha' tak'ix xi ban k'ay'lá, ne'ech kin júna'tsik taja' i ch'ejwalixtaláb ani ne'ech kin k'ak'na'tsik na Dios. ²⁵ Nin wi'lébiltsik yab jayk'i ne'ech ka mapyat, pos taja' yab ne'ech ka jik'wchin. ²⁶ Ejtal an atiklábtsik, ne'ech kin júna' taja' i alwa' ch'ejwalixtaláb ani ne'ech kin k'ak'na'tsik na Dios. ²⁷ Yab jayk'i ne'ech ka ochich taja' xowa' yab alwa', xowa' at'ax nibal xu k'ambixtsik. Tokot ne'ech ka ochichtsik taja' xi k'wajat dhutsadh nin bij bin dhutsadh úwil an Ajátikláb. Jeché' an dhutsadh úw, ja'ich xon ti dhutsadh xi ne'ech kin kó'oytsik an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal.

22

¹ An t'okat abatwále tin óltsi tám jun i alabél walja' ani an ja' xi wa'ach taja', ja'ich xin pidhnál i xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Jeché' an ja', tajujúl jelti lam ani u kalel bin t'okat k'wajtal na Dios ani ban Ajátikláb. ² Junax ch'ejel ban pulek bél xi k'wajat ba jachan' an bitsow ani jun pak'e' jun pak'e' tin waltsik an walja', taja' ti kubat an te' xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal, xu walim lajuchábíl ti tamub. Ích' ta ích' u walim ani nin xekéltsik alwa' abal ka jeldhá k'al an atiklábtsik. ³ Yabich ne'ech ka wa'chin xata' xi bijidh ke ne'ech ka k'ale ban k'ibeltaláb. Nin t'okat k'wajtal na Dios ani an Ajátikláb, taja' ne'ech ka k'wajay ba jachan' an bitsow ani ne'ech ka k'ak'ná k'al nin t'ójontsixiltsik. ⁴ Ne'ech ka chu'tat k'al nin t'ójontsixiltsik ani ne'ech kin kó'ontsitsik an tin bij ba nin pík'ib. ⁵ Taja' yab ne'ech ka jik'wchin. Xi ne'ech ka k'wajaytsik taja', yab ne'ech kin yéntsitsik i tajbaxtaláb, nibal nin tajáx na k'ítsá. Pos ne'ech ka tajbayattsik k'al na Dios, an Ok'óxláb ani ne'ech ti tak'ixtsik malilíl i k'ij.

K'unatich xowk'i ti ne'ech ka tsích na Jesukristo

⁶ Tin utsa' jeye enché' an t'okat abatwále:

—Ejtal jeché' xowa' u ulal, tsubax ani awil ka belan. An Ok'óxláb, na Dios xin ijtsal an t'íltsixtsik, in abnámal nin t'okat abatwálejil abal kin xalk'antsi nin t'ójontsixiltsik xowa' ne'ech ka támun k'unat i k'ij.

⁷ —;K'unat i k'ij ne'ech kin tsích!

;K'ijidh abal xita' xin t'ajál xowa' in ulal nin tsubaxtalábil na Dios xi k'wajat dhutsadh ba jeché' an dhutsadh úw!

⁸ Naná', xu bij Juan, u ach'a' ani u chu'u ejtal jeché'. Tam tu ach'ámalich ani u chu'úmalich, in tudhlan tin tamét an t'okat abatwále xi tin xalk'antsámal jeché' abal ku k'ak'na'. ⁹ Por jajá' tin utsa' enché':

—Yab ka t'aja' anchan', pos naná' u t'ójontsalk'i neye na Dios jelti tatá' ani na at kidhábitsik an t'íltsix ani ejtal xin t'ajáltsik xowa' k'wajat dhutsadh ba jeché' an dhutsadh úw. Tokotk'i na Dios ka k'ak'na'.

¹⁰ Tin utsa' jeye enché':

—Yab ka china' xowa' k'wajat dhutsadh ba jeché' an dhutsadh úw, pos k'unatich xowk'i ne'ech ka támun jeché'. ¹¹ Xita' xin t'ajáltsik xowa' yab lujat, jila' kin óntsi kin t'aja'tsik xowa' yab lujat; xi at'axtsik, jila' kin óntsi kin t'aja' xowa' at'ax. Por xi lujattsik, kin óntsi kin t'aja' xowa' lujat ani xi t'okodhichtsik k'al na Dios, kin óntsi kin t'oko tinbá'.

¹² —K'unat i k'ij ne'ech kin tsích ani ne'ech ku tsi'dha' an ch'ejwalixtaláb xi ne'ech tu pidha' juntsik ta éb, k'al tin kwenta xowa'k'i a t'ajámaltsik. ¹³ Naná'ich nin tujtal ani nin ok'ontal, xi ok'ox ani xi tayíl.

¹⁴ K'ijidh xita' exomtsik in t'okwal tinbá' abal kin ejtotsik ka utey xon ti k'wajat an te' xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani abal kin ejtotsik ka ochich bin wi'lébil an bitsow. ¹⁵ Por xi at'axtsik, xu dhimantsik, xu junkunaltsik k'al xi yab in

tomtal, xu chemdhaxtsik, xin k'ak'náltsik i ch'ilab ani ejtal xin kulbetnáltsik ti k'ambix, eléb ne'ech ka jilk'on.

¹⁶ —Naná', xu bij Jesús, u abámal nu t'okat abatwálejil abal kin óltsi jeché' ejtal an belomtsik. Naná'ich nin tujtal ani nin kidhtal an pulek tak'ix Dabid. Naná'ich nin k'wajat jelti na pulek ót xu kalel tam dhajaw.

¹⁷ An T'okat Ejattaláb ani an belomtsik, in ulaltsik enché':

—Jala'.

Xita' kin ach'a', kin ulu jeye:

—Jala'.

Xita' u tsikél, ka tsích ani kin uch'a' an ja' xin pidhnál an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal ani yab ne'ech kin jalbiy ni jun xata'.

¹⁸ Ejtaltsik xin ach'ál xowa' k'wajat dhutsadh ba jeché' an dhutsadh úw, u utsátsik enché': Max jun xita' kin puntsiy xowa' jé' k'wajat dhutsadh, ne'ech jeye tám ka pidhan k'al na Dios an ti k'ak'adh yajtsiktaláb xi k'wajat dhutsadh ba jeché' an dhutsadh úw.

¹⁹ Ani max jun xita' kin wék'oy jun xata' xowa' k'wajat dhutsadh ba jeché' an dhutsadh úw, ne'ech jeye ka wék'ontsat tin bij k'al na Dios ban dhutsadh úw xon ti k'wajat dhutsadh nin bijtsik xi ne'ech kin bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. Yab ne'ech ka walká ka ochich ban t'okat bitsow xi k'wajat in t'ilál jeché' an dhutsadh úw.

²⁰ An Ajátikláb, xin ónál jeché', in ulal enché':

—Tsubax u ulal abal k'unat i k'ij ne'ech kin tsích.

Anchan' ka t'ájan. ¡Ki tsích, Ajátikláb Jesús!

²¹ Ka bach'waltsik ech'ek'i nin alwa'tal ni Ajátik Jesukristo. Anchan' ka t'ájan.